Ă

PREFACE.

(Sanskrit and English)

OF

SRIMAN MAHABHARATAM. उपोद्यातः ।

दाक्षिणात्यकोशानुसारेण सुद्रापितस्य श्रीमन्महाभारतस्य।

अयम्

क्रमघोणस्थेन मध्वविलासपुम्तकालयापिपतिना टी. आर् कृष्णाचार्येण सपाद्य

मुंबापुर्या

तुकाराम जावजी इत्येतेपा निर्णयसागरमुद्रणयन्त्रे मुद्रयित्वा प्रकाशित ।

शके १८३५ वत्सरे, सन १९१8.

PUBLISHED BY

T. R. KRISHNACHARYA

Proprietor Madhya Vilas Book Depot Kumbakonam

Printed by R Y Shedge, for the proprietor at the "Nirnaya-sagar" Press, 23, Kolbhat Lane,

BOMBAY

श्रीमन्महाभारतस्योपोद्धातः।

श्रीमद्रनुमद्गीममध्वान्तर्गतरामकृष्णवेद्व्यासात्मकलक्ष्मीह्यग्रीवाय नमः।

जयत्यजोऽखण्डगुणोरुमण्डलः सदोदितो ज्ञानमरीचिमाली । खूमक्तहादींचतमोनिहन्ता व्यासावतारो हरिरात्मभास्करः ॥

विदितमेवैतत्सर्वेषा भरतखण्डस्थाना सस्कृतविद्या-या कृतपरिश्रमाणा आस्तिकाना विदुषा यत् 'पूर्णमदः पूर्णमिद पूर्णात्पूर्णमुद्च्यते' इत्यादिपकारेण बृह-दारण्यादिषुक्तरीत्या स्वमूलरूपान्नारायणादनतिरिक्तेन अनादिकालमारभ्यापरोक्षितस्वपरस्र रूपेण गुणसिन्धुना अज्ञानादिदोषदूरेण कालमहिम्ना गौतम-ऋषिशापेनच छप्तज्ञानान् अतएव खात्यन्तिकेष्टानिए-प्राप्तिपरिहारोपायानभिज्ञान् सज्जनान्द्रष्ट्वा अनुकोश-यक्ताना ब्रह्मरुद्धेन्द्रादिदेवाना पार्थनया सज्जनोद्धारार्थ वासव्या सत्यवत्या पराशरादवतीर्णेन परमाप्ततमेन श्रीमता कृष्णद्वैपायनेन वेदविभाग कृत्वा तत्त्वजिज्ञा-सुना द्विजाना वेदानिधकारिणा स्त्रीशूद्वादीनाच त-ज्ज्ञानजननार्थे कृपयाऽरोषान्वेदार्थान्पिण्डीकृत्य उत्प-त्स्यमानाना युधिष्ठिरादीना कथाकथनव्याजेन वेदस-म्मितं महाभारताख्य इतिहासरत बहुविघोपाख्या-नसमेत लक्षग्रन्थात्मकं विरचितमिति ।

यदा मुद्रणविधिरसादेशे प्रसिद्धिं गतस्तदारभ्यायं प्रनथः प्रथमं कलिकाताया ततो मुबापुर्याच देवना-गराक्षरेमुद्रितः । तदनन्तरं मद्रासनगरे तैलङ्गाक्षरैः ततोप्यनन्तरं पुनः कलिकाताया देवनागराक्षरैः प्र-तापचन्द्ररायमहाशयैश्च मुद्रितः । तथा मयापीदानी-मेव मुद्रापित इत्यपि सर्वेषा विदितमेव ।

एवमनेकेर्महाशयेबहुवारं मुद्रितचरोऽय प्रन्थस्त्वया तपनप्रकाशितपदे खद्योतप्रकाशनमिव किमर्थे मुद्रा-पित इतिचेत्तस्रसिक्तस्साकल्येनोच्यते । तथाहि- एतसात्पत्तनात्राच्या दिशि दशकोशे कावेयी दक्षिणे तीरे विद्यमाने 'मिल्लय'नान्नि प्रामे वसन् बास्यएव पितुरभ्यस्तसाहित्यविद्योऽह शास्त्राध्ययनार्थे
इद पत्तनमागतः। अत्र कचन कार्लं सामान्यशास्त्राध्ययनानन्तर स्वय मध्वमतानुयायित्वात् माध्ववेदान्तशास्त्राध्ययनार्थं प्रवृत्तेन मया तद्गन्थाना कुत्राप्यमुद्रितत्वात् तेषु केचनैव कष्टेन सपाद्याधीताः। अद्वैतविशिष्टाद्वैतवेदान्तप्रन्थवत् माध्ववेदान्तप्रन्थानि
मुद्रयित्वा अपेक्षितृजनमुल्यान्विधित्मुना मया
१८८९ तमे खिस्ताब्देऽसिन्नेव क्षेत्रे 'मध्वविलास'
नामान पुस्तकालय प्रतिष्ठाप्य प्रन्थशोधनार्थं अनेकान्पण्डितानियुज्य प्रन्था मुद्रापयितुमारब्धाः। तदाद्याविध अनेकानि अत्यव्यस्यकान्यतिदुर्लमानिच
पुस्तकानि मुद्रापितानि मुद्राप्यमाणानिच वर्तन्ते।

अत्रान्तरे इतिहासावलोकनकुतूहिलना मया मुबापु-रीस्थगणपतकृष्णाजीमुद्रणयम्त्रे मुद्रित स्वगृहएव स्थित पुस्तक सकृदान्तमवाचि । तस्मिन्पुस्तके पुरा प्राचीन-लिखितपुस्तकान्यवलोक्यार्थं कथयता मत्तातपादाना मु-स्ताचा कथाः बाल्ये मया श्रुताः तास्त्रनेका अस्मिन्पु-स्तके नोपलब्धाः। ततस्तत्त्विचारणाय प्रवृत्तोऽह लि-खितपुस्तकान्यवालोकय तत्र ताः सर्वाः कथा अम्-वन्। एव विचार्थमाणे महनीयचरितैः त्रिमिरिप भाष्य-कारे भाष्येषु अपरार्कचतुर्वर्गचिन्तामणिपराश्वरमाध-वीयादिपाचीनार्वाचीननिबन्धेषु ''महाभारते'' इत्युदा-हृतानि मुबापुरीमुद्रितपुस्तकेऽविद्यमानानि अनेकानि पद्यानि चात्रोपलब्धानि । उत्तरदेशस्थलिखितपुस्त-कान्यिप मुद्रितपुस्तकसहशान्येवाम् वन् । तस्मान्महा-भारतस्य मूलपाठः औत्तराहदाक्षिणात्यभेदेन द्विविध कृति परिज्ञातः।

अयद्भाक्षिणात्यः पाठः औत्तराहाणा दृष्टिपथं प्रायो

न गतः । उत्तरदेशे मुद्रितेरेव पुस्तकैर्दक्षिणदेशस्यापि व्याप्तत्वात् दाक्षिणात्यानामपि दृष्टिपय प्रायो नारूढ । तस्माजीर्णतालपत्रादिष्वेव शयान पुन कतिपयदि-नावसाने विनशिष्यन्नय दाक्षिणात्यः पाठ मार्मिक-सर्वविद्रज्जनदृग्गोचरीकरणायावश्य मुद्रापणीय इति निरचिनव ।

यद्यपि ग्रन्थशोधकेन देशेदेशे गृहेगृहे चोपल-भ्यमानानि सकलान्यादर्शपुस्तकान्येकीकृत्य विमर्शो विभेय इति सर्वसमत पन्था । सतु समाचिरतुं न मर्ल्यमात्रसुलभविभवेन केनाप्येकेन शक्यते झुवम् । निह तथापि परिभितविभवेन मार्गकदेशोपि नाति-कान्तव्य इति निपेधम्सभवति । तस्मात्सक्रीयकर्तव्य-ताबुद्धा कृतप्रयत्नोऽह एकोनिवशित आदर्शपुस्तकानि सपाच एतच्छोबनार्थ पुनरनेकान्पण्डितानिवकार्य तैस्सम्यक् शोबियत्वा सर्वजगल्पसिद्धे सुम्बयीस्थनि-णियसागरमुद्दणयन्त्रे समुद्य निचराल्पाकाशयम् ।

आदर्शपुस्तकानां सूची।

सङ्घा	सङ्गेता	आदर्शपुस्तकदातृणा नामानि ।	लिपि ।	स्बरूप	विशेषा
१	क.	ब्रह्मश्री रगस्वामिताता- चार्याः कुभघोण ।	द्राविडी	तालपत्राणि	शतवर्षदेशीय पुस्तक।
ર	ख	रा रा के रगनाथ- रायमद्वाराया । कुभ- घोण ।	देवनागरी	पत्राणि	शालीबाहनशके १६३० वत्सरे लिसित । अत्र कानिचन पर्वाणि रतगर्भव्याख्यानस- हितानि ।
न्भ	ग	रा रा हरिराव म- हाशया रड्डिरायपौत्राः, कुभघोण ।	तथा	तथा	तजापुराधीशेन प्रतापिसहमहाराजेन पण्डित- वर्याय मुकुन्दव्यासयज्वने युवसवत्सरे श्री- रामनवम्या दत्त । इद पुस्तक औत्तराहपा- ठानुसारि ।
Ŷ	घ	रा रा आर् रघुना- थरायमहाशयाः दि- वानबहदूर कुमघोण।	तथा	तथा	शालीवाहनशके १७४१ लिखित ।
ષ	ड	रा रा. बेटवाल अ- प्पुरायमहाशया । भुवनगिरी।	तथा	तथा	महापुरातन । अत्युत्तम । जयसवत्सरें लि- खित ।
E	च	ब्रह्मश्री महामहोपा- ध्याय पेरुहवळदान रंगाचार्याः कुभघोण ।		मुद्भित	वेकटसुब्बशास्त्रिणा मद्रासनगरे प्रजोत्पत्ति- सवत्सरे मुद्रित । इद औत्तराहपाठानुसारि ।
૭	છ.	रा रा आर रघुना- थरायमहाशया दिवा- नबहदूर कुभघोणं ।	1	तालपत्राणि •	महापुरातन । किचिदपूर्ण च ।

	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·				
सङ्ख्या	सङ्केता	आदर्शपुस्तक दातृणा नामानि ।	लिपि.	खरूप	विशेषा
2	ज	तथा ।	तथा	मुद्रितं	सुद्रणस्थलकालादिनिर्देशाभावात् च. पुस्त- कादपि प्राचीनेन भाव्य ।
९	झ.	स्वीय ।	देवनागरी	तथा	मुबापुर्या गणपतऋष्णाजिमहाशयेन शाली- वाहनशके १७९९ तमेब्दे औत्तराहपाठेनैव मुद्रित । नीलकण्ठीयसहित ।
१०	, স	म शा स अपशृङ्गी कर रामचद्राचार्या भारतसिह इति बिरु- दाङ्किता कुभघोण।	तथा	तथा	१८८६ तमे खिस्ताब्दे किलकाताया प्रताप- चन्द्ररायमहाशयेन मुद्रित । अस्मिन्पुस्तके 'त' पुस्तकापेक्षयापि अनेके स्रोका न्यूना ।
१ १	ट	रा रा कुत्ताल वेकट- रावमहाशया । गुड- रायपुत्रा। रामनाथपुर	तैलङ्गी	तालपत्राणि	लिपिसौष्ठवेन शुद्धपाठेनच अत्याश्चर्यकर- मिद पुस्तक। प्रायोनेन द्विशतवर्षदेशीयविजय- सवत्सरे लिखितेन भाव्य।
१२	ठ	रा रा नारायणराय- महाशयाः। कुळित्तले।	देवनागरी	पत्राणि	लक्षाभरणनामिका श्रीवादिराजयतीश्वरविर- चिता दाक्षिणात्यपाठस्य महाभारतस्य व्याख्या।
१३	ड	ब्रह्मश्री कल्याणसुन्द- रशास्त्रिण । नहरू ।	द्राविडी	तालपत्राणि	असमम् । प्रायः शुद्धः ।
१४	ढ	तञ्जापुरस्थराजकीय- पुस्तकशाला ।	तथा	तथा	पञ्चाशद्धिकशततमवर्षदेशीय ।
१५	ण	तथा।	तैलज्ञी	तथा	तथा।
१६	त	रा रा आर् रघुनाथ रायमहाशया । दिवा- नबहदूर । कुभघोण ।	देवनागरी	मुद्रित	भारतवर्षे इदमेव प्रथमं मुद्रितपुस्तक । कलि- काताया १८३४ तमे खिस्ताब्दे मुद्रित ।
१७	थ	ब्रह्मश्री अनन्दाळवा- र मैसूर ।	द्राविडी	तालपत्राणि	अत्यन्तशुद्ध । अपूर्ण ।
१८	द	तथा ।	तैलङ्गी	तथा	तथा ।
१९	ध	म शा स रामच- न्द्राचार्याः पाण्डुरङ्गी।	तथा	तथा	तथा ।

अस्मिन्युस्तके विद्यमाना विद्योषाः—

दाक्षिणात्यपाठेऽविद्यमानाः स्रोका अध्यायाश्च औत्तराहपाठादुद्भृत्यात्र समेलिताः । तत्रतत्र पाठ-मेदाः प्रदर्शिताः । यथायोग टिप्पणीच यो-जित्य । तत्तदध्यायारम्भे तत्तदध्यायप्रतिपाद्मेर्थ सङ्ग्रहेण प्रदर्शितः । वाचकजनसोकर्याय एकैकस्या पङ्कौ साधारणस्ठोकाना एकमेवार्ध मुद्रितम् । वृत्त-स्रोकाना तु एक एव पाद । अस्य महतो अन्थस्य पर्वाध्यायक्रमेण एका विषयानुक्रमणी विचार-काणामुपकाराय निर्माय प्रचारिता । तथेवान्या समुद्रवदितिविपुलेऽस्मिन्यन्थे विद्यमानाना रत्नसह-शाना महापुरुषादिनाम्ना विषयविशेषाणाच झ-टिति लाभार्थ महती वर्णानुक्रमणी कचित्पुराणान्त-रादिस्पृष्टतयाच निर्माय प्रचारिता ।

यद्यप्येतादश महत्कार्य न माद्दशेन कर्तु शक्य तथापि अघटितघटनापटीयस कीट राजीकृतवतो भगवतो बादरायणस्यानुब्रहबलात् पालकानामाश्रय-बलात् पुस्तकेकतृणामुपकारात् कयादिधकमपि पारि-तोषिक दत्तवतामौदार्याच सपूर्णमभूत् ।

पालकादीनां नामानि।

१ श्रीमच्छ्रे तरीशङ्कराचार्यस्वामिनः ।

२ श्रीमन्महीशूरमहाराजाः।

३ श्रीमद्नन्तशयनमहाराजाः।

४ श्रीमहरोडामहाराजा ।

५ श्रीभावनगरमहाराजा ।

६ श्रीपुदुकोटमहाराजाः ।

७ द्भेङ्गामहाराजाः ।

८ रा रा. आर् रघुनाथरायमहाशयाः।

९ रा रा वी. पी माधवरायमहाशया।

१० रा रा पी यस् शिवस्वाम्यार्यमहाशयाः।

११ रा रा कान्तराजअर्समहाशयाः।

१२ रा रा आशुतोषमुकर्जीमहाशयाः।

्र१३ रा रा शारदाचरणमित्रमहाशया ।

१४ रा. रा व्योमकेशचकवितमहाशया ।

१५ रा रा सुन्दरलालमहाशयाः।

१६ इन्दियागवर्नमेण्ट

१७ बङ्गालागवर्नमेण्ट ।

१८ बाम्बेगवर्नमेण्ट ।

१९ मद्रासगवर्नमेण्ट ।

२० अलाहाबादगवर्नमेण्ट ।

२१ पञ्जाबगवर्नमेण्ट ।

२२ असामगवर्नमेण्ट।

इत्यादय । पुस्तकसम्रहणरूपेणोपकृतवता नामानि अङ्गलभाषाया मुद्रितानि । तत्रेव पारितोपिक दत्तवता द्रव्यसङ्ख्याच मुद्रिता ।

अस्य ग्रन्थस्य अनेकानि व्याख्यानानि सन्ति । तेषु कानिचन उपलभ्यमानानि कानिचन व्याख्यानाः न्तरानुमेयानिच ॥

व्याख्याननामानि । कर्तृनामानि ।

१ भारताकृतचिनद्रका । रत्नगर्भ ।

२ भारतभावदीपः। नीलकण्ठः।

३ विमलबोधीया । विमलबोध ।

४ आनन्दपूर्णीया । आनन्दपूर्ण I

५ भारतार्थपदीपिका । अर्जुनमिश्रः ।

६ पद्मानन्दीया। पद्मानन्द् ।

७ लक्षालद्भारः । वादिराजतीर्थः ।

च्याख्याननामानि । कर्तृनामानि ।

८ श्रीनिवासतीर्थीया । श्रीनिवासतीर्थः ।

९ रत्नाविः । आनन्दपूर्णविद्यासागरः

१० देवबोधीया। देवबोध¹।

११ नारायणीया । सर्वज्ञनारायणः ।

१२ महीया। भट्ट ।

१३ माधवीया । माधवः । इत्यादयः ।

तदिद भारतं समुपजीव्याऽनेके काव्यादयो प्रन्थाः प्रवृत्ताः । तेषु केचन मुद्रिताः केचनामुद्रिताः । तेष जैमिनिभारत । युधिष्ठिरविजयः । कौन्तेयवृत्त । धनञ्जयविजयः । कसवधः । बालभारत । भारत-मञ्जरी । वेणीसहारः । महाभारततात्पर्यनिर्णयः । भारतभावसद्भहः । भारतचन्पू । राघवपाण्डवीय । इत्यादयः । अस्य महाभारतस्य महिमा न केनापि साकल्येन वक्तु शक्यते । तथापि दिष्मात्र तत्स्थल प्रदश्यते । तथाहि । आ० १ । ९८-१०८ ॥ २०-२०० ॥ २ । ३८३-३९७ ॥ स्वर्गां० ६ । ४०-८६ ॥

न केवल महाभारतमहिमा भारत एवोक्त कितु मार्केण्डेयमविष्यत्पुराणमात्स्यस्कान्दब्रह्मवैवर्तपाद्मादि-पुराणेष्वपि वर्णितः।

एवं महामहिमोपेतेस्मिन्ध्रन्थे प्राचा या महत्त्व-बुद्धिरासीत् सा इदानी कालबलात् आस्तिकानाम-पि शिथिलीभवति । किंचिदुर्वरितामपि श्रद्धाजडाना भारते महत्त्वबुद्धि तन्मूलमूते वेदे अपेरिषेयत्वबुद्धिंच सुतरामपोहितु कृतपयलाः खजन्मभूमे पुण्यभूमीत-

रत्वव्यवहारेण सेषु एतावदतिविपुलमहास्वारसिकाने-ककलासम्बन्धिय्रन्थाभावाचासूयावन्तः केचनान्यदे-शजा हिन्दुमतेतरमतस्था विद्वास , तद्नुसारिण एतदेशीया अप्याधुनिकाः केचन रसिकमन्या प्रथितयशोभिर्दक्षिणापथभूषणैस्निकालज्ञै: भाष्यकृद्धिसिरप्याचार्यैरविवादमङ्गीकृतपामाण्येऽ-सिन्प्रबन्धरते तेभ्योपि महान्तमेव विषणाप्रभाव-मात्मनि सभावयन्तः अनेकान्दोषानाक्षेपाश्चोद्धा-वयन्ति । तेचाक्षेपा श्रीमन्महाभारतगुणदोषविचार-व्याजेन अङ्गलभाषायामन्यैर्मुद्धिताः । तेषा समाधाना-न्यनेकैर्दत्तान्येव स्यः । तथापि प्रकृते मन्मित्र रा रा एम् ए उपपद्धारी मद्रास प्रेसिडन्सीकालेज-सहकारिसस्कृतोपाध्यायः शे सुञ्बरायमहाशय: तेवामाक्षेपाणा मध्येऽनेकेवा उत्तर अङ्ग्लभाषायामेव लिखति तदपि मुद्रयिष्यते ।

एव मया महता परिश्रमेण अनेकेषा साहाय्येन-च यथाबुद्धिवल निष्पक्षपात निर्व्यलोक च सकीयक-त्रीव्यताबुद्धा मुद्रितोऽय मन्थः। तथापि यदि यत्रकुत्र-चिस्नमादो भवेत्तर्हि भ्रान्तिः पुरुषधर्म इति क्षन्तव्यम्।

गच्छतः स्खलन कापि भवत्येव प्रमादतः । हसन्ति दुर्जनास्तत्र समादधित सज्जनाः ॥

असात्कार्यसहायभूताना महाशयाना प्रत्युपकरणेऽशक्तः तच्छ्रेयःप्रार्थनापूर्वक कृतज्ञो भवामि ।

स्वस्ति प्रजाभ्यः परिपालयन्ता न्याय्येन मार्गेण मही महीशाः । गोब्राह्मणेभ्यः शुभमस्तु नित्य लोकाः समस्ताः सुखिनो भवन्तु ॥

 इति सकलसहृदयक्रुपामिलाषी टी. आर्. कृष्णाचार्यः।

A

PREFACE

TO

THE MAHABHARATA.

The Mahabharata has, it may be said, attained the distinction of being a great work, perhaps, the greatest, not merely by its extent, but by some intrinsic greatness both in matter and manner Whatever might be our view with regard to the present text, the attractiveness of the work appears to have been the same, since it was first given to the world Wherein lies that greatness of this enviable monument of Sanskrit literature, must be a subject of perpetual interest to inquirers, for, it was great when genuine, and it is great even now when it is admittedly corrupt in many Scholarly labours at this day might be useful only in collating all the avail able versions of the text, and in exhibiting them all in the hope of facilitating investiga tion and of recovering ever so little of the past history By native enterprise an edition of the text, was brought out, sometimes with the commentary of Nilakantha also, in all the three Presidencies, mainly with the object of supplying the book to the But no attempt was made towards bringing out a critical edition such as might earn the approbation of modern scholars. It appears that many an ambitious editor or publisher was deterred from achieving such a purpose by the difficulties in collating the manuscripts and working at them towards such a critical edition

In undertaking the present edition, the editor did really start with an ambitious scheme, but he soon found the circumstances in which he had to bring it out, to be so unpromising that he chose to give at least a representative collection of the text rather than delay the publication and run the risk of doing incomplete work. But this is no excuse to be made to scholars, who cannot be satisfied with anything less than the full exhibition of all the readings that the several manuscripts might present, for an editor, such is the canon, should not use his discretion in adopting or fixing the reading and thinking for other scholars. The editor therefore makes no apology for not fully discharging one part of his duty, he has only to confess his inability, not in the matter of presenting all the readings, but in not having had means to lay out sufficient capital, which the nature of work required. However, he begs to submit that he has endeavoured, at least to make his edition representative of a certain

recension which a more fortunate editor in the future might use to his advantage. The editor has consistently with his announcement made the edition to be different from that of Bombay or Bengal, and he has adopted the reading which is perfectly in consonance with the spirit with which the work has been preserved in Southern India. Thus, if the edition does not exhibit in one place all that the inquirer would like to see at once, it presents something worth looking into, side by side with other editions.

In the following list are noted the particulars about the various copies of the Mahabharata collated by the editor. It will be seen that of the nineteen copies consulted in preparing this edition, only five are printed books, and one is a commentary by Sri Vadirajaswamin, a great scholar and saint who lived about 430 years ago

- 2 was lent by Mr K Ranganatha Rao, B A, of Kumbakonam, written in Devanagari on paper This was written in Salivahana Sakabda 1630 corresponding to the approximate English year 1709 A D Some of the Parvans contain commentaries of Ratnagarbha
- 3 T was obtained from M R Ry Hari Rao, the grandson of the renowned Reddi Rao of Kumbakonam, written in Devanagari on paper. It is stated at the end of the book that this manuscript copy of the Mahabharata was presented to the then great Pundit. Sri Mukunda Vyasa Yajvan, by His Highness Pratapa Singh, the Maharajah of Tanjore during Sri Rama Navami festival, in the year "yuva" corresponding to about 1815 A D
- 4 ঘ belongs to Dewan Bahadur R Ragoonatha Rao, Kumbakonam, written in Devanagari on paper This was written in the year 1741 of Salivahana Sakabda corresponding to A D 1822
- 5 & Received from Mr Bantwal Appu Rao of Bhuvanagiri in the South Arcot District, written in Devanagari on paper This was copied, as stated in the book, in Jaya samvatara or about 1831 A D
- 6 = belongs to Mahamahopadhyaya Peruvalndan Rangachariar, retired Sans krit Pandit, Kumbakonam, printed in Telugu characters. This is an Edition of the Mahabharata printed in Telugu in Prajotpatti year i e about 1871 A. D by Mr Venkatasubba Sastri, in Madras

- 7 3 Another copy from Dewan Bahadur R Ragoonatha Rao written in Telugu characters on palm leaf, rather incomplete
- 8 ব This is another printed Telugu Edition of the Mahabharata The exact date of the publication is not known, but it should be long before the edition ব
- 9 哥 This is the editor's own copy in Devanagari, printed in Bombay in the year 1799 of Salivahana by Ganapat Krishnaji i e about 1878 A D
- 10 ज Got from S M S Apashangikar Ramachandracharya of Kumbakonam printed in Devanagari This is the Edition by Mr Pratap Chandra Roy of Calcutta about 1886
- 11 E belongs to Mr Kuttalam Venkata Rao of Ramnad, written in Telugu on palm leaf This is the oldest of the manuscripts secured by the editor and its age is nearly 194 years. This copy was got by the great grand father of the present owner while he was employed in the Government of His Highness the Maharajah of Mysore. This is very, very old and is stated in the book to have been copied by one Datta Brahamananda Raju Yogi Kuppaiya in "Vijaya" Samvatsara corresponding to about 1713 A. D.
- 12 & This was got from S Narayana Rao, Esq Pleader at Kulitalai Trichinopoly District written in Devanagari on paper This is a commentary by name "Lakshabharanam" by Sri Vadirajaswamin
- 13 & belongs to Kalyana Sundara Sastry, Nallur Tanjore, written in Grantha on Palm leaf This is also an old copy. No exact date is given. It appears to be more than 100 years old
- 14 & This was obtained from the Tanjore Palace Library, written on palm leaf in Grantha characters. No exact date is known. But from appearance its age may be more than 150 years. Mr. A.C. Burnell Ph. D. says in his classified Index of the Sanskrit MSS of the Tanjore Palace. Library printed in London in 1880—"It has been unusually supposed that the MSS of the Mahabharata belong, roughly speaking, to one recension, but this is not the case. The Grantha and Telugu MSS in this Library present a distinct recension hitherto unnoticed."
 - 15 ण This is also from the same Library printed in Telugu
- 16 This is a fourth copy from the Dewan Bahadur R Ragoonatha Rao, printed in Devanagari This is a Calcutta Edition in Devanagari In 4 Vol Mr A C Burnell says "The Mahabharata was first printed in Calcutta in

4 Vols (1834—39) Then in Madras (in Telugu characters) and lastly with Nila kanta's commentary at Bombay" This is the Edition referred to by Mr Burnell and its age is nearly 70 years

17 & 18 ব & খ belong to Brahmasrı Anandalwar, Mysore, both written on palm leaf, in Grantha and Telugu respectively, incomplete, and appear very old

19 & This belongs to S M S Pandurangi Ramachandrachariar of Kumbakonam, written on palm leaf in Telugu characters written more than 100 years ago, Rudhirothkarinama Samvatsara

The copy obtained from Ramnad happens to be the oldest of the fot, written nearly two hundred years ago One might wish that copies of such a work were as old as two thousand years even Perhaps the materials used, in India at least, do not seem to admit the possibility of preserving a copy over such a long period We might expect inscriptions on stones or on copper plates to come down to us through any length of time We cannot, however, expect or even suppose that the people could have thought of such a means for preserving a work of this extent. The differences, numerous as they are, both in the form and in the contents, do not completely obscure the style and spirit of antiquity And two provisions appear to have been naturally made and beneficially used by the good old people. In the libraries of great literary patrons copies were renewed from time to time and mostly these happened to be true copies of their originals, for they often employed men of culture to superintend the work The Bharata has been a work which the world frequently heard expounded by scholars Now and then, great scholars wno wrote commentaries have noted differences in the reading, as well as interpolations The conditions of the country and of the society not being favourable for easy communication between one part and another, some scholar in every part of the country took upon himself to write a com_ mentary of his own for the people or pupils around him Sometimes he knew the exist . ence of a commentary elsewhere, and still wrote another improving upon that Thus we may see there has always been some safeguarding of the texts in the various centres of culture Notwithstanding this, it may be granted that errors might have crept in as an effect of both the uncurbed imagination of the intelligent reader and the ignorance of the illiterate scribe Also errors occur which are due to careless transcriptions or to the difficulties in deciphering the originals, but this does not always happen to be the case and we may put the various copies under two heads (1) those that have been perpetuated in the libraries of scholars and of great literary patrons, and (2) those that have been maintained by the general body of the people

full of intense faith. The former have in most cases been reliable copies, and the renewal from time to time has not changed the text in any appreciable degree, and they afforded authoritative references when discussions were held. In such cases a late date of copying does not affect the representative character of the text as regards the antiquity of its reading

Southern India, where many centres of Sanskrit Learning had become early established, has been distinguished for an intelligent study of the literature and for the carefulness in preserving the texts in a state of comparatively greater purity. If this edition presents that feature in any appreciable degree, that credit is wholly due to the aforesaid circumstance

On page 7 of the Journal of the Royal Asiatic Society for January 1913, it is thus noted "The recent South Indian Edition which may be quoted here as K or Kumbakonam edition, boasts of having used a manuscript from Ramnad which is styled by the editor 'very very old' its age being nearly 194 years" With reference to this remark we would only say that the editors description of it as 'very very old' naturally means that the particular copy belongs comparatively to a much earlier date than any other he has used. In view of the method just explained of perpetuating the literature by renewing the copies, the date of the copy of which the editor seems to boast is not in itself valuable, but its value arises from the view it affords of the originals from which it must have descended and from the care with which the copy appears to have been made

If the Javanese recension had been available to the editor, he would have gladly made a very good use of it. From the note which the learned scholar has given in the journal, we may believe that the reading secured in this edition is sure to become more interesting and useful in recovering the literary history of the work

The same scholar notes "This literature has been guarded—and so preserved to the world—by the piety of the Shaivas and Saugatas, or Shaivites and Buddhists, who came as refugees from Java after the Muhammadan conquest and settled in the smaller Island of Bali Generation after generation kept up there the old traditions, recopying the old palm leaf manuscripts, right down to the present day" Could we not with greater truth and force make the same remarks in relation to the Sanskrit literature that has been preserved in Southern India? It is the same molestation by foreign invaders that drove the Aryan literature and scholars into the Southern Peninsula, but their tradition was not in any manner interrupted and their piety or faith diminished in any degree. If great religious and philosophical thinkers of a

later age* are seen to belong by birth to the South, they indeed found preserved for them a genuine literature to be used with great effect by means of their extra ordinary intellectual force

In a country where no interruption of tradition could be dreamt of, where the devotion to preserving the text of their Sacred Books could not be considered as inferior to that of the refugees in the island of Bali, the suspicion which often agitates a foreign scholar, ought not to sway our judgment, too It would appear absurd to believe that the sacred works which happen to be all the year round read or expounded by one or other scholar, would have totally lost its genuineness Whatever might be the extent of the probable interpolations and corruptions of the text, sometimes by the hand of the intelligent and interested parties, the purity of the text in the main, in its historical aspect, could not have been so badly interfered with as one might suppose If the emigrants to Java were evidently Shaivaites and Buddhists, the text they had with them might be suspected by the orthodox as embodying changes, as early as that time, most agreeable to them Some might, on the other hand, say that the original Bharata itself had been written in the Shaivaite or Buddhistic spirit This is, however, a position which should appear untenable on the very face of It is noteworthy that the Javanese recension also shows that the Pandavas are from the beginning associated with Sri Krishna. Sri Krishna, as well as the reputed author S11 Badarayana Vyasa, so intimately connected with the Kurus and Pandus, is no where represented as other than an avatar of Sri Narayana or Vishnu Scholars who have carefully examined the scraps of information which a Megasthenes is said to have supplied to Europe, find that the story of the Mahabharata as known at that time —a time when Buddhism was at its zenith—breathed a Vaishnavite spirit

If the Javanese text or any other of the kind should become a standard of test, that available in India of unbroken tradition must in its turn throw better light on the nature of the text which the emigrants carried with them. It is hoped that the care bestowed upon this edition will prove useful in such investigations

The editor actually began with the idea of fully exhibiting the various readings and patiently worked at it for some considerable time. But two things stood in the way of his completely fulfilling the expectations of the modern critic and scholar. In most cases, the errors, which we may now call typographical, happen to be so palpable and the editor was unwilling to give them a recognition in print, lest the volume should become

^{*(}Between 800 A D to 1600 A D—a period which may be called the Revival of Sanskiit Learning that has given very many valuable works of perpetual interest such as Sayana's Bhashya

too big and too costly for his poor countrymen For these he primarily meant the edition, since they have been observed to be fast forgetting their noble traditions Secondly, when the differences in reading are found to be important and to deserve better consideration, they are either given in the foot note or embodied in the text The readings represented by other printed editions are not extracted here This however is an inexcusable defect, which makes the edition apparently unscholarly, though it may be acceptable in many other respects. In compensation, the editor has however tried to embody into his text whole chapters which he found in his manuscripts, -chapters not to be found in the editions of Bombay, or Bengal, and very likely not to be found in other recensions The editor is also aware that there is still a considerable quantity of matter which, when procured, deserves to be included in the text, so that the text may be complete according to tradition. With all his efforts he had no access to some of the copies Commentaries, several centuries old, are known to exist, which require the text to be more full, and there are quotations from the Bharata in Works eight or ten centuries old, and the readings or the passages recognised by them could not be wholly traced out

THE SPECIAL FEATURES OF THIS EDITION

- 1 It includes very many chapters not found in Bombay or Bengal Edition
- 2 The Reading of the South Indian recension is carefully sifted and accuracy secured to a very great extent
- 3 Important differences in the readings of the manuscripts used by the Editor are given in the foot note
 - 4 Short notes from the commentaries are given on many of the knotty passages
 - 5 Every Adhyaya (chapter) has the argument succinctly given at the beginning
 - 6 A part is devoted to descriptive contents
 - 7 An exhaustive Index of names and important topics is added
- 8 This short preface is intended to warn the Hindu students against any neglect of the great work, and, towards that effect, much of the adverse criticism is shown to be ill founded

THE EXTANT TEXT AND INTERPOLATIONS

All the observations to be made here in support of the text of the Maha bharata, do not wholly bear upon the text as it now is. For, whatever may be the state of that text, or the veneration with which we may regard it, our position should be clearly understood to be that even the genuine work at the beginning was of the reputed extent and character, since this view alone can afford an explanation which the general trend of the work may bear. To understand the occasion and nature of the changes introduced into the work, it is necessary to review the conditions in which we have inherited the work.

We know rather painfully with what effort the Aryan Society must have managed to maintain and hand down the remaining Vedic portions even as they have come down to us, and we cannot expect such a course or care possible to be extended to any and every work Unlike the Ramayana, the Bharata must have been handed down not merely by the power of memory, but possibly by other means, viz, by some kind The Vedic texts that are embodied into the text of the Bharata often present readings different from those in the extant collections, and they are not explicable except by the supposition that they must belong to the lost sakhas The sanctity of the Bharata as a Veda had not evidently secured to it the careful treatment given to the Vedas proper, in being regularly committed to memory Though the sanctity and value attaching to this work was in no manner less than that attached to the Vedas, a distinction was still kept up, viz, that the regular Vedas were important by their vocabulary, while the Bharata was by its contents, by the wisdom and reliableness of its author, and, by the genuineness of its guidance to truth. The vocabulary of the Bharata was not too rigid to be manipulated by the story-teller, not to say anything of the interference by mischievous hands or the ignorant reader, or the illiterate copyist

The work, it may be safely said, has suffered most at the hands of the people who, at different times, sought to introduce new matter or changes with some defirite purpose of their own. If, in fairness, it is granted that the Bharata was originally a popular exposition of the older literature, the most reasonable test to be applied should be in the first place to see what portions can even now be defended as genuine in comparison with the text of the existing Vedas. Another large section has also to be allowed as the amplification of such matter (vide Chap I The Great Epic of India—Hopkins). Wherever we are compelled to admit the passages to be purely later additions, or, as relating to thoughts of very late development, we might with some justification presume that they are substitutions for older matter. This could have been easily done, since the back ground viz, many sakhas (now missing) came

PREFACT 9

Buddhists, were facts, they were more truly so in the mutilation or even destruction of hostile literature. When Buddhism declined in name, many were still essentially and constitutionally Buddhists at heart, though from some necessity they might have agreed to conform to the Brahminic life and formalities, and these generally happened to be great scholars, as evidenced by a large portion of extant post-Vedic literature, and in fact intellectual giants that guided the rest of the literary world. Having entered the Brahminic fold, with the influence they wielded, they could, with impunity and with marked success, change the character of the purely Brahminic literature, and to this source we may mainly attribute the presence of later and even heterodoxical ideas, and the foreign coloration to the older work. For instance, the doctrines such as, 'Who longs for heaven, shall worship the holy sepulchre', "he shall pull out his hair &c" point to such interference

Even when the country fell under foreign sway, the sectarian prejudices were not interrupted in their growth, but they have been, as we know, actively exercised in this direction with the set purpose of disarming and disabling the opponent A single instance is sufficient to bear out the observation. If we carefully compare the portions of the Bharata celebrating Siva with those that glorify Vishnu, and also consider the general tenor of the work as known to, and recorded by, foreigners, it does not require any great effort to perceive the intrusive parts distinct from those that have a natural relation in the setting. The portion referring to the God Siva is however admitted to be genuine by Sri Madhwacharya, though not necessarily in the form in which it is now found, for the older form and its construction into the body would bear a significance and relation different from what it does in the present text Similarly, the most grateful ideas associated with Buddhism might have with ease been ranged along with the older ideas, and this might be for a double reason The truisms which any system may at any time claim to be its own products are often too common or too commonplace to be monopolised or even emphatically claimed as peculiar growth of its own, while there is a paucity of still grander thoughts and higher truths in the system All that may appear as simply excellent in, and peculiar to, Buddhism are not perhaps its own, but they are what it has or must have inherited from the Vedic parents. If all those points of Brahminic faith and practices to which Buddhism appears to have raised serious objections should be set apart, the remaining ideas of the Brahminic or Vedic literature cannot be found wanting in anything that positively edifies Buddhism The vocabulary recognised by Panini must be admitted as unmistakable evidence of the vast development of grand ideas in the society that preceded Buddha But for the circumstance of advanced culture, it would be inexplicable how the Brahminic faith could hold its own with equal strengh, even when Buddhistic influence was at its zenith, or how, when it began to decline, the Buddhistic ideas of a common character, (perhaps common to all humanity in its tender aspect), could be so easily imported into the orthodox literature and made acceptable to the masses, if not to the scholar keenly alive to the purpose or the consequences. In literatures too, of modern development, secular or religious, such commonplace truths do, if we care to note, figure to an extraordinary extent, so that they shine only by this strength. Taking this view, we might see how foreign matter and later topics have, to some extent, found their way into the work and seem to defeat the main purpose of the author.

When Sri Badarayana had to restore the Vedas and arrange them into convenient groups, his work could not be complete without providing, with the means of knowing their contents, the people who might have neither capacities nor circumstances necessary for a full and accurate understanding of the older literature. The Itihasas and Puranas are admittedly known to be *Upa brimhana*, i.e., illustrative exposition of the Vedic knowledge. For, the loss of books is indeed the loss of accumulated wisdom and of the means of realising it. Such wisdom must be made available in a form fit to be grasped both by the common people and by the thoughtful inquirer. With this object, Sri Badarayana wrote the Itihasas and Puranas which more directly appeal to the former, and the Brahma Sutras which specially guide the latter. Thus the grand object of his writings has been to furnish a key to the traditional knowledge locked up in the Vedas.

As there were systems before, there were also systems subsequent to the 'Restoration,' which were antagonistic to the authority of the Vedas as well as to the truths contained therein Besides, the loss of the Vedas and the Vedic knowledge may in great part be attributed to the mischievous interference by the followers of such Schools of Thought—Indeed the counter influence grew stronger and more steadily in the midst of very favourable circumstances, and this fact alone explains how the work of restoration by Sri Badarayana has been greatly undone—It would appear that the truth of this observation is partially recognised by modern scholars, as for instance in their examination of the Vedanta Sutras and their Commentaries—Thus the struggle between the two parties, Vedic, and non Vedic, may be said to be symbolised in the warfare between the Sujas of Devas and the Asuras, described in the Rigveda and

PRETACE 11

philosophised upon in the Upanishads The puranic stories are only a further drawing But it is not all pure imagination, on the other hand, it is only out of the same idea a representation of facts in the general Should it not be for this feature, the Vedas, Puranas or Itihasas could not have become a study of general and perpe Later still, that is at the time when the great Itihasa was composed or interfered with, the struggle appears to have become much more keen in relation to Knowledge When the Greeks lost their imperial supremacy, their learning and wisdom did not perhaps suffer a fate so bad as the Vedic did, for, this was the result of an internecine war, never to cease While, on the one hand, the greatness of the original Bharata remains traditionally ineffaceable, and, on the other the circumstances that affected its true character are so patent, it is no matter for surprise or wonder that in considerable portions the existing Mahabharata should not appear a complete or even a faithful exposition of the ancient wisdom The one consolation is that, notwithstanding the serious interference, the spirit of the true Vedic wisdom is unmistakably the prevailing force, which an orthodox thinker would convey by a popular simile, the Ganges with all the adulterations is still the holy Ganges

The genius of the author is exhibited in collating two sets of truths in his great work There was the true history of the Kuru race and the Great War on the one hand, and, on the other, there was within his grasp a vast store of eternal, yet practical, knowledge embodied in the Vedas, which he had to recover, arrange and systematise. He has blended the facts of history and the consecrated truths of old into a consis tent mass To a philosopher, nay, to a man of some clear penetration, the gross concrete facts are but particular expressions of the general and eternal truths, and so, he can make them speak what he reads in them Thus the work became an Itihasa, at once an authentic history and a striking exposition of didactic truths. The grand living notion of the Mahabharata can be justified and realised only by taking our stand on this Otherwise, it would be absurd to suppose that the work was so great and so highly sanctified, simply because it consisted of 24,000 verses describing the discharge of arrows and weapons, bloodshed and atrocity, and the devilish dance of the headless bodies

GENERAL

This Bharata Khanda of ancient renown has been enviably distinguished as Karma Bhoomi, which means the land or place where the actions of man most rapidly fructify and lead him to the ultimate goal. Only in the light of this notion, which influenced the thinkers and writers amongst us, all that section of literature peculiar to India should be properly read and understood. But few are prepared

to allow such a monopoly of speciality to any section of human race That it has still a distinctive character cannot be altogether ignored. Men of towering genius appeared from time to time and exercised their logical faculty in maintaining the value of their inherited lore They recognise two grand divisions of the literature (1) Vaidika and (2) Laukika The high esteem in which they held it and the grounds on which that rested are now being questioned by modern thinkers These cannot give this literature a place and value far different from, or better than, any other literature known to them They naturally hold "that the Vedic works like the Laukika or post vedic works in the Sanskrit language are compositions by men who lived at different times and places, exhibiting thereby their intellectual growth and strength, that the subject matter or the ideas mostly bear testimony only to their power of observation and to the things with which they were surrounded, or their power of imagination, creative faculty, though they represent all things as absolute realities or facts, that such a view might be due to their own illusion or to a profitable desire of keeping the common people enchanted, and for these reasons, neither the ideas nor the works can be admitted to be authoritative in any scientific sense" Agreeably to such an opinion they have formed, they have adopted certain principles of investigation, by which they hope to recover the blindly faithful from the blinding faith, and to show how they are specially privileged to perceive the merit and condemn the faults. They seem to have to a great extent succeeded in ridiculing the idea of eternal Vedas and the believers in them All this view might, in the light of the present advancd culture, seem indisputable But there is yet and there will be, a section, however small, which is likely to continue in the same orthodox groove of blinding faith, and for its sake, it seems desirable to refer to the various critical observations and suggest explanations in support of the traditional views Now, it is here proposed to examine modern criticism upon the great work, the Mahabharata The criticisms may be grouped under four heads as those relating to -

(1) The authorship (2) The subject matter, (3) The date of the work and (4) The character of the composition

Many chapters are devoted to show that the work could not have been written by one author and we are asked to believe that many at different times contributed to make it a huge work as it is. It is only under some constraint that the modern critic allows that the original Bharata was written by one poet who must have been an eye-witness of that history. To more advanced thinker Krishnadwaipayana Vyasa seems to be but a name. The vocabulary, the style, the

subject matter, are all shown to bear out the supposition of many authors. Admitting to be true all the circumstances which a critic may point out, we may still continue to believe in the uninterrupted tradition that Badarayana. Vyasa was a real person age, the real and sole author of the original Bharata. If this tradition should be distrusted for a moment, we should be at a loss to explain how. Vyasa has come to be so interwoven in the whole history much more intimately than Sri Krishna himself. We have not as yet come across any literary production in the world in which we can note a parallel to the Kuru story in this respect. It would be difficult to understand why the writer of such a book or story should claim to be the progenitor of such characters. No dissenting voice is heard against the authorship of Vyasa or the fact that he is a historical person. If there had been the least improbability about it, the party that so enthusiastically espoused the cause of Duryodhana, before and after his death, must have questioned, and cast doubts, on the authorship of Vyasa.

In later times there were the Buddhists, Jains and other heterodoxical thin kers, who were interested in representing another side of the facts. In the absence of any such dispute or difference of opinion, the statistics which are now exhibited to prove the contrary become otherwise explicable. For, the Samhitas, the Brahmanas and Upanishads of the different Vedas having been admittedly the antecedent literature, the differences in their style, vocabulary and matter became naturally reflected in this work, which is intended at once to show its connection with them and to make the exposition popular. It is not unlikely that the Akhyanas or even particular passages were directly extracted into the work from still older productions which are lost, and this is borne out by the extracts which are traced to the existing Samhitas and the Upanishads. Any few passages or even any portion of the matter which we might now consider interpolation cannot prove the multiplicity of author ship.

Further, the appellation Vyasa has always pointed to one person who was at one time able to cope with the gigantic work of compilation and the re-arranging of all the recoverable Vedas. Only such a person should certainly be credited with the power of using all his lore towards a grand practical purpose as the production of the Mahabharata. Through a want of special training, or natural tendency, or even a genuine wish, many cannot perceive the harmony in the huge mass of things, and may not be expected to do better justice. In short, all the circumstances adduced in support of the theory of 'many authors' may be explained away by recognising a dramatic spirit in

the author, who apparently makes many and different characters speak the truth at every step. Are we asked to believe that every such difference necessarily implies a different author? No, we would do well to hesitate to draw such rapid and haphazard conclusions, when the premisses are of extremely doubtful accuracy. That Bada rayana Vyasa was the author of this stupendous work is not merely oral tradition, but it is a fact so frequently declared in the Puranas without an exception

The puranas are, if not all, most of them, admitted to be the works of the same Vyasa There is the story that Vyasa was not satisfied with the production of the puranas and the great Bharata, till he wrote the Bhagavata, into which he has extracted the essence of all his teachings, viz, the devotion to the Supreme Being, whom he has glorified - in the form of Krishna in his grand Bharata as well as in the Bhagavata Purana Suppose for a moment that the Bhagavata, the work of some other hand, is simply ascribed to Vyasa Then, what a glorious author must Vyasa have become, so that the anonymous author chose to ascribe the work to him more than to any other Rishi of ancient renown Thus, even this supposition rather strengthens the view that the Vyasa the reputed author cannot be denied a real existence or such extraordinary capacity for literary activity Though the character and contents might be difficult to decide of the eighteen upa puranas, a class of writings known as the puranas has come down to us from the earliest vedic times If Vyasa did re arrange the recovered Vedas, it might be said that he also amplified those good old puranas in recasting them in a popular style The difference between the manner of exposition in the puranas and that in the Bharata is often ignored. From the aforesaid character of the puranas they are partial expositions of some aspects of the world and its great author, with reference to the vedic portions with which they were severally On the other hand, the Bharata is a comprehensive exposition of all the Vedic Literature from the mantras to upanishads, in arranging which the author be It is but natural that he as the Vyasa had the ambition to write a practical exposition of the matter which comprised the field of his labours and, in making his work brilliant with striking illustrations, enriched it with his own wisdom, a fact which edified the work in the view of sages and saints, so much so that they looked upon it as something superior to the vedas themselves. Again He is recognised on all hands as the author of the Brahma Sutras and there is no doubt or dispute on this point. The internal evidence afforded by the Sutras of Badarayana as well as by those of Jaimini makes it impossible to deny such a personality as of Krishna Dwaipayana Vyasa The reference in the Brahma Sutras to smritis is generally understood to be a reference to the Bharata, by all commentators and thinkers alike.

This circumstance may be taken to prove that their common author did so give references to his own work to secure its recognition among the authorities prior to the Sutras 'However, the Bharata is not mentioned by any name, but by traditional instruction, the source of reference is unmistakably known to successive generations

THE EXTENT AND NATURE OF THE WORK

When the reference to the Bharata as smriti is evidently recognised by great seers, the Itihasa assumes an authoritative character which no other epic in this or in any other literature can ever claim

The Brahma Sutras coming to investigate the general principles of interpreta tion of all the vedic sakhas as conveying the supreme nature of Para Brahmam call in the evidence of the Bharata smriti in support of the conclusions they draw. No better evidence would be required then to prove how great an authority the Bharata had by that time become for deciding a question. The term *smriti* as applied to such works does not mean memory or recollection, but it means the traditional knowledge derived from the Vedas. Only by virtue of this origin, smritis became authoritative, while those that are not traced to a vedic source are rejected as spurious—Vedanta sutra 2 Adh sutra 1

Concise as the work must have been when compared with the extent of the Vedic literature, still the extent of the work by itself should necessarily be great, greater than that of any ordinary work. The truths rendered into the popular language further required illustrative facts within the observation or the knowledge of the people for whom it was written. Indeed, with such a purpose to be accomplished, the author made it so great, and it is but natural. This unique character of the work, both as it was at the time of the sutras and as it is now, cannot be ignored, however prejudiced the modern thinker might happen to be, there is therefore no improbability in that Krishnadwaipayana wrote a work of Laksha grantha called the Mahabharata, excluding the Harivamsa which is an indispensable supplement. Once more we may emphatically note that this great extent of the work originally bore a certain proportion to the extent of the earlier literature which Vyasa had to collect and edit. It was not intended to be a hand-book of moral stories like the Pancha Tantra

The contention of the modern critic appears to comprise three important points (1) the work was originally an epic and it consisted of only 24,000 verses (2). The Akhyanas or episodes were mostly later accretions, as well as the didactic portions and (3) the foreign topics so introduced often mar the harmony and value of

the work, (a) as retarding the natural progress of the epic action, (b) as reducing the genuine value and character of epic poetry and (c) as presenting styles and pieces of information distinctly of later origin and development

Against this criticism, it should be first noted that the name *Epic* as applied to the Bharata is a misnomer. The mistake of having applied that name and examined it in the light of its definition has led to much adverse criticism. It is not just to compel the Bharata to conform to the definitions of an epic as known to a foreign literature or acceptable in classifying the later works

The Mahabharata was at no time thought to be a poem intended mainly to - celebrate an epic action as any poem of a later poet may be An Epic poem, whatever might be its excellence as a literary production, does not seem to have at least in India risen to the rank of the vedas, to be authoritative like them For, in the Vedas themselves, the authoritativeness of some portions as Arthavadas is, according to some. not direct but dependent upon others which directly have it The other great poem, Valmiki's Ramayana, has not, with all the sanctity popularly attached to it, become a Veda like the Mahabharata On the other hand the great Bharata has been esteemed as a veda by itself—a Veda which encompasses all the knowledge of the earlier four, and ancludes something more which the divine author, by virtue of his unbounded wisdom, added to the stock The Upanishad speaking of the Mahabharata as वेदाना वेव recognises To be ranked with the it not only as the fifth but as something more than the four Vedas, the Mahabharata could not have been merely a fine yet lengthy description, as Sisupala Vadha, of an epic action or an epic hero, an account of fierce soldiers and bloody battle-fields, not even an account of the excellent characters to be dramatically developed or presented Moreover, at the time when the Bharata had its origin, the Vedas were not simply an expression of the fancies of the early man, nor his simple history But they were more or less a treasury of the thoughts of the highly philosophical man which he must have become, the more clearly he appears to have perceived the conditions of life, of a settled life in a society of a very complex character If the Bharata should now become something better than those Vedas, it must have been made a truer and more definite expression of that development

Again, the Bharata is not called an epic वीरसप्रधानकाव्य, a poem in which the emotions of the heroic spirit are depicted. It is called Itihasa, which means "things were so and so in the past". From the frequent references to Itihasas either in the same work or in other works it is impossible not to perceive that the aim of the Itihasa is primarily and mainly to illustrate the general and abstract truths by

PREFACE³ 17

reference to authenticated history It should be noted that no genuine Aryan scholar ever understood the character of the work in any other light. On the other hand, it has always been recognised as a link, a proud and incomparable link, in the growth of the traditional literature, connecting the Vedic on the one side, and all other post-Vedic on the other, and only as such it is strictly an Itihasa. The puranas also having to some extent the same purpose to fulfil have become authorities. Thus it is evident that there was a real necessity as well as a genuine ambition to interpret the Vedas in an intelligible language and in an impressive style, and in so doing to in crease its comprehension with matter of kindred nature.

Having thus perceived its origin and connection in the growing Aryan Literature, one should consider twice before any presumption is made of the nature and extent of its contents. Indeed, scholars both foreign and native have with an assurance of infallible surmises reiterated that it was nearly a fourth of its present bulk and all other portions are accretions of later ages Remarkably they find a support in the work itself which tells them that the Bharata consists of 24,000 verses excluding the Akhyanas It is then a matter of subtle understanding that we should be able to take this exclusion to mean that the Akhyanas were added later by other hands However, it cannot be said that the modern critics are prepared to give up all the akhyanas, the illustrative stories, which must really be history To claim for the Mahabharata the authoritativeness assigned to it by the Upanishad, it would not do to hold that the illustrations were fables or parables as in Æsop's book or even in still better books Again, if some at least of the Akhyanas had formed part of the original short genuine Bharata, the epic proper should comprise an extent much less than stated in the Bharata We do not, however, mean maintaining the genuineness of the present text as a whole for nearly eight centuries ago Sri Madhvacharya noted that the work had been so interfered with, that a millionth part of the Puranic and Itihasa literature could not be recognised as genuine The point is quite explicable. In spite of the grand purpose with which the work was written, numerous were the difficulties in handing down the original in all its purity and entirety. If we are astonished at the accuracy with which the extant Vedic texts are maintained and handed down, we should be still more surprised to know how infinitely larger portions came to be lost and how their loss Here the puranas tell us that Sri leads every thinker to make his bold assumptions Badarayana Vyasa was an avatar of the Supreme Being, come for the purpose of restoring to the world the lost knowledge of the Vedas The collection or the compilation he made was comparatively very limited, and even that was divided into very many branches or Sakhas, so that men of poor intellect and limited span of life in the Kali age might adopt one or other Sakha for their study. It would appear that at the time of his classification there were followers of all the Sakhas, whereas at the present day half a dozen could hardly be found to have living followers. Now it cannot be said that the Bharata was an exposition of any one Sakha, on the other hand, it is repeatedly said that Sri Vyasa wrote that work as a succinct exposition of the knowledge to be derived from all the Sakhas, so that the philosophical student or the religious man might be in possession of the whole vedic knowledge, which according to his own sutras Gatisamanyat, Sarvavedanta pratyayam chodanadyaviseshat must precede the cognition of Brahman

The two great epics of Europe or still later epics, such as the Paradise Lost, may be taken to give us a conception of epic poetry, but it is quite incompatible with the Mahabharata or the lesser works called the Puranas The former appear to be fountain heads of the historical literature to which they belong They do not profess to be an exposition of an earlier recognised literature. That is to say, beyond Iliad and Odyssey, nothing but imagination should go to find facts of a past time the later works as the Paradise Lost, we find only the display of the imaginative faculty or the artistic skill in depicting a great event or action already well known in the literature, neither in the former nor in the latter there is any trace of compilation, or of a desire to form an encyclopædia of the already accumulated knowledge recorded in the various branches of prior literature. In works of modern times, references and allusions, innumerable as they may be, can only indicate the breadth of study on the part of the poet, but they may not come as regular interpretation of the antiquated Thought and modes of expression Perhaps, the poetic activity of Milton helped him on to hold an enquiry into the field of Christian Theology and beliefs and to arrive at a fixed notion as most defensible Sri Badarayana's work is intended to exhibit in a place the whole range of Vedic Thought in order to compel a certain conclusion for all The sage found the Vedas speaking the truth observed both in the times to come general and in the particular, and saw how appropriately the seer or the world could read those truths in the history of the Kurus and Pandus, that is, the theories of life exemplified in a very striking manner Admitting that the main effect is to show that evil and evil-doers must ultimately fall, and virtue must triumph, one might say that the Bharata bears likeness to the Paradise Lost or some other work of the kind But this is neither the main aim nor the real effect. If the triumph of Virtue is illustrated in the success of the Pandus, the force which led that Virtue to success, namely Sri Krishna, the Supreme Being, the constant friend of Virtue, is really intended to be

glorified Otherwise, we could not see any meaning in the intimate association of Sri Krishna with the Pandus so constantly exhibited throughout the work and we should be at a loss to understand how the supplement Harivamsa became a desideratum Even to a casual reader, the general tenor of the work is evidently the glorification of Vishnu, and as such the work must be explained only with reference to the spirit of the Rigveda samhita. The various literary works of later periods invariably recognise this tenor of the Bharata.

The repeated reference to Vyasa as an avatar of Vishnu and that he made the Bharata Vaishnavite in spirit, must have some instrinsic relation and back ground to support the view. To show that the same spirit pervaded all the literature would then be the effect the author intended to produce. Whether forming genuine portions or interpolations, chapters dedicated to other deities have not been understood as in any manner subordinating the Vaishnavite spirit pervading the whole work. That sectarian thinkers might interpret the book agreeably to their views is not a point to be discussed here, since the genius of the language and the rules of interpretation do not present insuperable difficulties to any thinker.

The grafting of a vast extent of biographical information on the Kuru Pandava story may be explained in two ways. First, that story becomes the known point from which other facts and lessons of past history (still earlier history) are brought into the work as illustrating the several aspects of the present story—a treatment which makes evident how the truth history repeats itself, is practically recognised. Secondly, the desire to perpetuate the biographical information preserved by tradition or by earlier literature has been accomplished by a special use of the catechistic method. It is really interesting to note that the several heroes and characters or even speakers, introduced by the way are represented as making enquiries into the older national literature and history. And this has been the way of the Hindu to record and regularly hand down information of the worthy aspects or portions of his past history, and this has been his sacred inheritance which was useful to him, whether he required guidance for his life here, or he thirsted after wisdom that might lead him to final beatitude.

The Bharata viewed in relation to the Puranas

The Puranas are known to belong to the earliest Vedic period Etymologically purana means what is old or past, that is events and facts, such as illustrated the maxims deduced from individual life or the life of a society as a whole Originally an account of facts might have led to the formulation of the maxim

Here the contention however of the modern critic is that the puranas in our hands are productions of a very late period. We have already noted that the present puranas might at the most be said to be amplifications of the older authorities of the same name. Otherwise we should be at a loss to understand how the notion of their authoritative character ever came to be at all Suppose we now hold that the Mahabharata is an encyclopædic compilation of all the valuable information contained in the old puranas with other valuable additions. This supposition might not, in any way, diminish or affect the character of the Mahabharata Perhaps one might think that it is supported by the oft quoted statement. Yadihasti tadanyatra yan nahasti na tat kvachit, also by the following statement of a great sage and scholar Rigadi sarvavedokta tadanukta Bharatokta tadanukta sampradayagata &c.

The character of the Bharata would be the same if it had been such a compila tion or if it had been only an original exposition by Vyasa of all the re arranged Vedic literature Thus the Bharata occupies a very high position in the Purana and Itihasa literature The former are in matter and manner partial representatives of the same truth, for they must have originally been such, and this explains the necessity for a Bharata At the same time the author has made the work exalted in every respect Also other Puranas so far as they are genuine, are known to be the works of Vyasa and he has been able to give a distinctive character to each of his production, and pre eminently to the Bharata If in any part of the present text we should find anything unworthy of its dignity, that might be safely regarded as the mischief of an evil or ignorant spirit The manner or the matter of the Puranas as they are to day, might not belong to an antiquity along with the Vedic Samhita or even the Bharata Hence the treatment of the same subject in the Bharata might have led to their amplification in the old puranas, too The relation between the Puranas as they are to day need not imply that their modernised form contributed to the compilation of the Bharata

The Epic portion

In determining the true nucleus or the genuine Bharata of the first author, the definition and notion of European Epic on the one hand and on the other the statement in the Bharata itself of its extent excluding the Akhyanas have as already noted, largely guided the critics. At the outset it is pertinent to enquire why the Akhyanas are counted separately from the Bharata proper. The modern thinker readily believes that they could not in any sense form part of the original work or

edify it in the least. Now let us for a moment think with the modern critic. Should we then suppose also that the Bharata proper contained no Akhyanas or no chapters of general instruction? No, the Epic would not then appear to conform itself even to the definition which a Kalidasa's or Magha's work satisfies, and in the next place it would cease to be *smriti*

We find quotations from the Bharata in the logical philosophical or other works, they are not from that portion which describes the raging battle field or the formidable and atrocious deeds Even the modern critic feels compelled to suppose that a portion of the supposed original must have been Akhyanas Otherwise the Bharata proper should still further shrink in extent This cannot be presumed or granted, We are therefore inclined to interpret the Bharata statement in a more consistent way The story of the Kurus and Pandus was long indeed, and great too was the war they had to wage Greater still is the general significance of the life and character of the rival claimants, of those that rallied round the standard of either party, and that of the society which they ruled and defended When the war was a settled question and fought out to the destruction of a whole world as it were, it was, in the view of the author, really a destruction, not of the numerical world, but of many, many things that never deserve to be forgotten by or lost to the future world The author is evidently not a mere enthusiastic poet, but he is one who claims to be an intimate, important, relation, yet full of wisdom, and is intent upon benefitting the future world by perpetuating the typical history in all its grandeur and by showing how the sacred lessons of all times could be read in it. The contention here again, is whether the author meant mainly to celebrate the war and to make any other thing to be his main theme. The modern thinker readily adopts the first alternative and all his objections against the extent proceed from this standpoint But it has been repeatedly said in the previous sections that Vyasa was more interested in benefitting the world by means of the wisdom contained in the whole range of literature which he had to purify and edit This having formed his first theme, the history of his own race, the state of the society and the view he had of the future, all com bined to concentrate his attention on the representative character of men and events that passed before his eyes Instead of writing two works he made the latter theme, the phenomenal phase of the world, serve as an apt illustration of the first Upakhyanas are also generally historical in matter and in a measure typical accounts handed down through ages of antiquity The didactic portions are necessarily the inferences of the valuable truth flowing from the concrete history Whether by way of suggestion or actual statement, the living value of any great literary work consists in the

place given to general truths worth saying or worth knowing. The special method of suggestion has been reserved for what are called the Kavyas. On the other hand, the Puranas and Itihasas have, as friends ought to, to state directly and clearly the lessons to be learnt. Thus the present history comprises 24,000 verses, and the exposition naturally becomes three fold in extent,—an extent which cannot at all be surprising.

Taking a comprehensive view of the vedic literature we see the stories recorded in the oldest literature from the Rig Veda down to the famous Upani shads refer to the struggle between the Suras and Asuras. This may be regarded as a typical story of facts and the eternal strife between the good and the evil may be often seen to recur in the world below heaven. The Bharata story too is shown to be but a repetition of the kind, by which the disposal of the Almighty Providence is made visible, and such is the struggle between the two parties headed by Bhima and Duryodhana. Thus ultimately the Bharata is intended to conclude as a story of the workings of Providence, and only in this light the full force of Vyasa's statement becomes evident, a statement which occurs both at the beginning and at the end. Nasti Narayana samam na bhuutam na bhavishyati. Etena satya vakyena sarvartham sadhayamyaham

That is to say, the Bharata is an explanation of the excellent powers and attributes of the Great Disposer

The principal and subordinate themes do not bear a contrast, for they cannot, in the subordinate theme of history or Epic action, Yudhishtira, his brothers, and his allies represent Virtue and her power, while Duryodhana, his brothers and supporters represent Vice and her influence. The characters that are introduced in the various episodes such as Uttanka, Nala, and even Rama, too many to be enumerated, are historically real persons, heroes in themselves, known to illustrate by their life and history particular aspects of Virtue or Vice, which we are required to see repeated in the heroes of the Great War.

The Pandus have seven Akshauhinis and their opponent has half as much again, and more too But Sri Krishna is placed on the weaker side. This cannot be an arrangement of which the moral significance was not fully grasped and intended to be used by the author. The truth that Vice generally seems to be over whelming is indeed very graphically brought out in the whole picture, and the help to Virtue is seen to come from higher regions, and that, too, after long trials and sufferings, and the ultimate triumph of Virtue is not shown as leading to transient glory and pleasures of this life. This trend of the story as a whole is not subordinated

to any other theme or sense If the author had only meant to glorify the Pandus or the Kurus as agents or instruments of some great action, he could have poetically at least made this or that party achieve glorious triumph and left it in the full enjoyment of the desired results, and this we find in the story of the Ramayana We should therefore try to escape from the prejudice that makes the Bharata mainly a book dedicated to the Kuru Pandu story or war, a view which no Hindu could properly adopt

Sri Madhvacharya who lived about the twelfth century A D and established, a distinct School of Dualistic Thought has written an epitome of the Mahabharata, For, he recognises as self evident authorities, the Rig Veda, Yajus, Sama, Atharvana. Pancharatra, Bharata, Mula Ramayana, and Brahmasutra, and he endeavours to base his teachings only on these authorities Of these authorities, he emphatically states, the Bharata is the most explicit and unmistakable expression of truths, hence he devotes a special place and attention to the discussion of the highly authoritative character of the Mahabharata Works, he says, are of two kinds, viz, one that furnishes facts which should be understood as true in themselves, the other that lavs down the general principles by which those facts may be correctly grasped and interpreted in their true relation The Bharata comes to occupy the first place among those of the first class (Nirneya grantha) and the Brahmasutras among those of the other, (Nırnayaka-granthas) Proceeding to examine in his own time the sacred books written by Sri Vyasa or other Rishis, Sri Madhvacharya tells us in what state he found them "In some places we find interpolations, in other cases texts are altogether lost, in some other, they have changed the character of the text either by mis take or on purpose Even those that might be said to be extant are in a state of utter confusion, mostly they are lost A millionth part of the genuine texts is not available, what could then be said of their meaning hard to be grasped even by the gods? I intend to present a clear view of the real events and true conclusions by the grace of Hari I have examined the various sastras and the vedas I have looked into the various forms of the texts in different parts of the country By the grace of the author Sri Badarayana I shall try to present what he had originally written, the true meaning of all the sastras, as supported by what is said in the Bharata itself it has been said that the Bharata is the guide to or standard of, all the right conclusions which the several sastras are intended to teach. And these conclusions are illustrated in the Bharata by references to authenticated facts "

[&]quot;In writing the Bharata, the Avatar of the Almighty Lord as Sri Krishna

being the nearest in time, the events of the world in relation to it are adopted as illustrations. The earlier Avatara, of Rama, being prolific of great and glorious events, has also been included as told by Markandeya. Hence what is not said in the Bharata could not be found elsewhere, on the other hand, whatever is found in other sastras is well explained and illustrated here,—these are the remarks which Vyasa himself makes regarding the Bharata in the Brahmanda Purana. We find also praises of the Bharata in the Markandeya. 'Just as Vysa is the foremost of all the deities, the Brahmana among the bipeds, the Vajra of all the weapons, and Yava of all the vegetable produce, so is the Bharata the foremost of all the sastras."

"The author himself tells us that the Bharata bears a triple interpretation Some take it as referring to Manvadi, others as Astikadi and some others as Upari charadi This statement however gives occasion in the light of a strange training for a seemingly correct interpretation. The stories of Manu, Astika, and Up arichara occur at particular stages, and we are asked to suppose that the book was written or rather edited and improved by three different authors at different times, one having begun it with Manu, another with Astika, and the third with Uparichara, on the other hand, the traditional explanation of the three terms is as follows "The meaning of the Bharata, in so far as it is a relation of the facts and events with which Sri Krishna and the Pandavas are connected, is called Astikadi (historical) That interpretation by which we find lessons on Dharma, Bhakti and other ten qualities, sruta (sacred study) and righteous practices, character and training, on Brahma and the other gods, is called Manvadi (Religious and Moral) Thirdly, the interpretation by which every sentence, word or syllable is shown to be the significant name, or to be the declaration, of the glories of the Almighty Ruler of the Universe, is called Aupari chara (transcendental) Bhaktı (devotion), Gnana (knowledge), Vairagya (renunciation) Pragna (intelligence), Medha (memory), Dhriti (enthusiasm) Sthithi (firmness), Yoga (piety) Prana (energy), Bala (strength),—all these ten constitute Bhima and hence he is Vayu, of whom the Vedas declare these qualities All branches of knowledge constitute Draupadi, and so she is identified with Sarasvati is Kali, the embodiment of Agnana (nescience) and all the evil qualities Dussasana The agnostic or the atheistic spirit is Sakuni, and similarly all is misapprehension the other sons of Dhritarashtra represent the various other evil qualities Ahankara is Drona's son, Drona and other chief leaders are the several senses and organs, and all The sons of Pandu on the other hand are the soldiery is representative of all sin righteous actions and Vishnu is their guide and ruler. Thus the whole Bharata bears an ethical interpretation, whether in its historical aspect or any other, and appears essentially intended to glorify Vishnu" Such are the observations made by Vyasa himself' (Vide Tatparya N) Fnough has been said to show that in spite of our haphazard impressions, we might perceive, the Kuru Pandu story was originally intended to occupy a subordinate, though a useful, place with reference to the grand theme of the author, who was the sage of sages, who enlightened and saved many of the Bharata people with divine wisdom, and who was not a Kavyakara trying to write a fine poem or even a prolonged story

The date of the Bharata

Though the orthodox belief is hardly acceptable to any thinker in these days, it may still be mentioned, for, it is at least a sure indication of the author's extraordinary powers When Dwaipayana appeared as the son of Parasara in the Island of Jumna, long, long before Dhritarashtra and Pandu were born, he at once composed the whole Bharata and taught the work to Narada and the gods recognised him as an avatar of Vishnu, the people found no difficulty in believing that he wrote the Bharata in anticipation of the Kuru Pandu story This would at least mean that the Bharata was originally written as a popular exposition of the Vedic knowledge, and the story was afterwards well fitted into the work, and this character of the work in its origin might afford an explanation how the author came to be included in the list of Rishis for Brahmayagna Tarpana But the accept able view is that the original work must have been written, if not at the same time, at least at a time not far from the date of the stirring events. In respect of this question we may for the present take as sound and valuable the arguments and conclusion of Rao Bahadur C V Vaidya, who fixes it at about B C 3100 others have, in a scholarly manner, tried to make out the dates of its composition and compilation as ranging from B C 1,700 to A D 200 or 300 In doing so they have been obliged to explain the advent of Kaliyuga in two ways They suppose that the astronomer's Kalıyuga has only an ımagınary beginning, which is fixed at 3102 B C, and that the advent of Kalı spoken of in the Bharata is quite another - We are how ever disposed to think that the astronomer's calculation of Kaliyuga cannot be arbitrary, having no reference to some great event on this poor earth. The Kali era must, as any other era, be explicable only from some remarkable circumstance or event which was necessarily associated with astronomical positions. If the data available in the work should not be conclusive evidence of this or that view, the confusion or the mutilation of the text or our powers of interpretation must account for it

scholar who is bent upon further investigation of this question may carefully cyamine Mr Vaidya's discussion

The main subject matter of the Bharata

In his introduction to the Rig Veda commentaries Sayanacharya states that the Rig Veda is first commented upon, since it is everywhere spoken of as the first of the Vedas He also points out that the One Supreme Being is declared and described under various names as Indra, Mitra, Varuna, etc By the whole Vedas, by sentences phrases or words, the various forms in which the Supreme Being appears are des cribed, in some places briefly with reference to a few, and in other places, in extenso This is the meaning intended to be ultimately conveyed. In the intermediate stages, the Vedas may be interpreted as speaking of the other gods also, according as the context would require or permit In the works called Rik Samhita, Nirukta and Prayritta written by Vyasa, all this is explained directly by Him All the Vedas are His names, as also all these Riks Hence the Sruti itself authoritatively states that Indra, Mitra, Varuna, etc (Madhva's Rig Bhashya page 3, line 1 to 4 K Edn) the course of the Rig Veda Samhita there are ever so many gods that are apparently sung and praised, still all the Veda conveys to the student, at a particular stage the idea of the one Supreme Being, whose powers and activities are variously declared Similarly the Bharata as an exposition of such Vedas includes an account of the many gods, though the main tenor is not allowed to be lost to the view is nothing newly imported into the Bharata, it is just the tenor of the main part of the existing Rik Samhita, where that is unmistakably old In the avataras of Rama and Krishna the glorious deeds and workings of Brahman are conveyed to men as fully as may be necessary hence, the exposition in the Bharata is made with reference to the nearer Avatara, of which the memories of people have been very vivid (Mahabharata Tatparya Nirnaya Adhy 2 verse 50, K Edn)

It is also repeatedly said, and there has been implicit belief in, that the Parasara Vyasa is also an avatar of Vishnu. It is then no wonder that Vyasa as such has especially endeavoured to describe the glories of Sri Krishna, who made the Kuru Pandava affairs, a circumstance for revealing His own Supreme Nature. Neither protest nor commentaries, nor interpolations of any kind have been sufficient to change the spirit of the work, or the opinion of those that believed in the truth of the state ment, Surya chandramasau Dhata yatha-purvam akalpayat

It has been further noted by many that notwithstanding the original tenor the different sectarians wished to make the Bharata appear as upholding the supremacy of the dieties which they severally worshipped. The only difficulty is that we cannot understand how Sri Krishna's complex relation and activity are thought separable from that of the other main actors. The Vedic seers and the great sages such as Pila, Vaishampayana, Jaimini, Badari, Audulomi, Karshnajini, who were pupils of Sri Vyasa, have handed down this account of the divine author, and of Sri Krishna.

The work is not a mere Allegory

An allegory has always had a ground of facts beneath it Anybody inclined to regard the Bharata story as an allegory, knowingly or unknowingly grants that some historical facts and personages are here made to stand for particular traits of char acter, so that the world may be impressed with each aspect as it is striking in one or the other And there is in the Bhagavata (IV) an allegory where the various qualities are introduced as so many persons acting and reacting upon one another. We should now be able to make out how an allegory may not pass for a historical description and vice versa.

For instance, we read the allegory of Hercules and three Graces and find that each is a simple character unmixed of any other nature. In the Kuru Pandava story each individual actor is a complex character, true to nature. For instance, Bhima is not merely the personification of physical strength, on the other hand, he combines in himself a spirit of just pride and revenge, a keen sense of his own power, and yet du tifulness towards the weak and conciliating. Yudhishtira, and, when necessary, self discipline for curbing his own feelings.

Does the Historic setting become incompatible with the didactic form?

When a history is being written or even when a glowing account is ambitiously sought to be given, the writer, if he happens to be a genius, cannot but beiled now and then to indulge in reflections upon the general nature of man and his life. From this point of view the didactic passages in the Bharata would appear acceptable to any critic provided that they are within certain limits and do not offend propriety. The author of the Bharata or those that interpolated seem to exceed all limits of propriety, they might be charged with indulging in reflections or discussions which are by no means necessary to advance the main theme. Now it would follow that they expect the didactic portion to be subsidiary or serve as a foil to the main action. The utmost that could be said against an author an respect of such excesses is a want of perception on his part of the proportions which go to make a symmetrical and har-

monious whole But the lengthy and tedious didactic passages in the Bharata or even the other stories that are told by the way, for instance, those in the Shanti and Anushasana Parvans or the accounts of the Tirthayatras in the Bhishma Parvan or the exposition of Philosophy by Sri Krishna and by others, a description of the nature of the world to come and of the gods known and yet to be known—they are each given a place and occasion in which they justify themselves, when we consider that a dramatic purpose is at the bottom. Further it has been shown that the exposition of didactic truths is the main theme and history comes in as illustration, and that history is made very striking, as illustrations ought to be. Then it is but natural that "the story holds enthralled the throng that listens to the recitation of the Great Epic."

Modern Criticism on the Origin and Development of the Epic

It is said that "the story is in its detail so abhorrent to the writers of the Epic that they make every effort to whitewash the heroes, at one time explaining that what they did would have been wicked, if it had not been done by divinely inspired heroes, at another frankly stating that the heroes did wrong" (Hopkins)

This is generally the view most agreeable to modern critics The remark is however calculated at once to prejudice the reader against the great work and its contents, and, indeed, nothing can be more damning than such an observation Nevertheless, the sincere reader should remember that the merit of the work can never be appreciated so long as he views it from a standpoint which does not make him sympathetic and enable him to realise the force of the author's intention, and to grasp the consistent truth The critic rejects or even ridicules the explanation that the heroes are of the divine order, or are guided by divinities, but the idea of divine inspiration does not seem to have been a new or strange one. In our country and literature, belief and experience in relation to this principle are so common that we cannot, till we are led, afford to reject it altogether The heroes or personages of the grand story are, it should be noted, not mere mortals favoured by certain divinities, but they are spoken of as the gods and demons themselves, who are necessarily born in the mortal world to work out their own destinies. For the gods themselves are, in the Hindu conception, not absolutely immortal [vide Brahma sutra 4II-1-7], nor are they exempt from the law of Karma Their life and conduct are at the same time meant to be exemplary, and they are truly so, in an eminent manner, and it is an economical arrangement of the Providence that such beings serve a double purpose in their mortal life. Only the history of pre--eminent mortals be

comes exemplary in a pre eminent degree, and only as such it becomes worthy of being recorded The inconsistency which the critic notes between the "whitewashing" and the frank statements regarding the heroes' faults, is itself an argument that the story is a life-picture—the picture of a life which, in spite of the more than mortal character of the heroes, obeys the same force as governs the purely mortal beings, who alone are supposed to be characterised by both qualities and defects. However, the distinction drawn between the demonaic and godly spirits depends upon the essential nature which prevails and asserts itself. It is not to be supposed that in the mundane life the latter consists of absolutely good tendencies and the former of absolutely wicked tendencies, on the other hand, the conditions of mortal life always show a mixture of virtue and vice, without permanently altering the essential nature of goodness or wickedness. It is unnecessary to attempt to depict that Arjuna was absolutely faultless and Duryodhana was all wickedness, but it is necessary to observe that the good traits in Duryodhana are found in him only as contribut ing to the development of his evil nature, whereas any defect in Arjuna soon becomes a lesson to himself for correction and amelioration By the way it may be observed that the moral or ethical code which an impartial yet sympathetic inquirer might form out of these works is found to agree with true human possibilities, but not to remain a code of ideals or the product of some pure imagination.

The theory of transmigration was not a mere supposition but a matter of regular observation and preception to the sages that preceded or succeeded Vyasa The first pada of the third Adhyaya of the Vedanta sutras is devoted to proving this So they argue that the mortal life of an individual at a given time could not be a drop unconnected with all the past and the future, that is to say, the links in the chain of evolution of every individual worker and his environments were matter of direct observation to them The theory was not the product of priest craft, for the priest could have succeeded better without a strange theory, as the priest elsewhere For the gods are not, in the Hindu mythology, or even in philosophy, the Supreme Being, they are also souls that have a corporeal body and a conditioned life, though they may in many respects differ from the ordinary mortals They are also bound by certain responsibilities, sometimes err and abide by the conse-Subject to this grand law of embodied existence, they are born on quences this low earth and, more often than not, act as we do The Almighty Ruler makes them as well as any other being the instrument of his workings and perhaps in a greater measure and with better effect, indeed the lesser mortals are incapble of such forcible and exemplary activities So long as the notion of the soul

separate from the body, immortal in essence, and of its experiences in many lives, persistently holds the mind of some men, the remarks of an unbeliever should be regarded as the necessary counterpart of the poor mental faculty and could not there fore interfere with the hopeful belief of the orthodox

Now it is easy to see that there is nothing improbable about the accounts of men who are said to be the gods born on earth and they are now acting as the gods and now as ignorant men. Hence the grand principle Nareshu jatasya Naravat bravritih has been recognised

If he who sets an example to other people should not appear as one among them having similar faculties, the example would cease to be of force, for then these could not think that the course is either meant for them or possible to imitate

Nothing can be more astonishing to us than to be told that all the sacred literature of an advanced society was, improperly grafted on to a wholly worldly story. If any one finds improbability against harmonising the different parts of the work, we find that he asks us to take for granted most improbable suppositions. It is rather judiciously observed that "the lays were recited with the object of praising the Kuru race, but not read or recited conversationally as stories of ancient times." It is further noted that "no judicious historian can ascribe priority to either of these elements, both being equally old." We are glad that by the way the antiquity of the heroic tale as well as of the lays is so far admitted. It is true that "it is the story, not the sermon, that holds enthralled the throng that listens to the recitations of the Great Epic." But as a matter of fact we know that the actors in the Bharata story, when not placed in the light shed by the didactic passages, could never become in teresting to us any more than our own neighbours, and we are sorry to note that the critic's reading of the Hindu mind and heart is often but poor

Again Arjuna's Brahmacharya furnishes critics another abhorrent detail Arjuna's Tirthayatra or Vanavasa was as agreed but for twelve months. We do not know by what or whose mistake the period has become twelve years for the critic, which again has enabled him to make a long list of unbecoming acts, he looks upon Arjuna's suit to Subhadra's hand as a case of rape—a view which the Hindu is now for the first time asked to take. Would critics ask us to regard Dushyanta's Gandharva Vivaha with Sakuntala as a case of Rape? On the other hand, it is an arrangement by Sri Krishna, to prevent her being offered to a Dhartharashtra as Bala rama was inclined to do.

The only one case in which he might be said to have violated the vow within that one year, is the accepting of the hand of Ulupi, a Naga kanya in the Nagaloka Vide Adı Parvan Chap 234 Ulupi herself understands the difficulty in the way of Arjuna and argues thus "1t is righteous duty why you left the capital, and here too (in granting my desire) you will not be violating your righteous duty You are bound to protect the distressed. In protecting me, your duty is not affected Suppose there is a slight violation of that duty (vow), that Would become righteou sness in giving me my life I am devoted to you Please accept me And this is approved of the wise If you do not, be certain that I am dead By giving me life, do you an unsurpassed act of duty I have sought thy protection, O man among men!" Thus importuned by the Nagakanya he granted her prayer, having still righteousness as the motive Sri Madhvachaiya also notes (Bharata Tatparya Nirnaya Adhyaya 20 verse 155 160) that "the period of exile was one year, and Arjuna left Ulupi as soon as she was delivered of a son according to the request of her father It is no sin or violation of promise on the part of Arjuna, for he is is full of divine fire and spirit Moreover nothing is considered to become a besetting sin or reckoned as violation in the case of exalted souls, other than the offence given to their superiors This is the conclusion of the Shastra On account of their great love to Arjuna this violation was pardonable in the eyes of his elder brothers, for in spite of the vow, Yudhishtira had at the beginning requested him not to go to Vana" It is only on the expiry of the whole year, he was offered Chitrangada by the king of Pandyas That Arjuna stayed out for more than a year and he did not return till he had secured the hand of Subhadra, has been plainly mistaken to have occurred within the period of exile The exile for twelve years is unfounded and the analogies drawn out on this mistake are pure fancies

Another abhorrent detail is pointed out to be that Bhima jumped over a fire that surrounded them on one occasion and at another with his brothers and mother escaped through a subterranean passage Is this an instance of inconsistency or abhorrent detail?

As to the word 'Suranga' traced to the Greek origin, we would, admitting it is, ask whether it could not be a word that had travelled towards the east long, long before Alexander's invasion of India, or a common word once to both Greek and Sanskrit? Again a reference is made to the defence by Sri Krishna of Bhima's conduct in insulting the fallen foe, which Sanjaya is said to characterise as Dharmachchala. Looking into the passage we cannot but regret to find that mis-

interpretation is the cause of adverse remarks. Wo are afraid that most passages have only suffered the same fate. The present passage is intended to bring out the difference of perception between Sri Krishna and Balarama, whose sympathy with Duryodhana is so patent when he says" Duryodhanopi Dharmatma gatim Yasyati sasvatim. In fact, Balarama does not see, it would mean, how Duryodhana could notbe thought righteous and fit for the heavenly abode. The Dharmachchala or the pretended right eous course is to be explained in the terms of the Bharata itself thus Nikritya nikritiprajnam yo hanyat Vairinam rane | Adharmo vidyate Natia yad Bhima hatavan ripum

Similarly, a misapprehension of the sense and purpose of the passages has been made the basis of eloquent observations as to the discord in matter and manner of the work in general

Dharmachchalam papa janeshu Dharmah This is one of the principles which affords an explanation of how the Pandus or their allies acted in their transactions with Duryodhana and his party But, till the battle was begun to be fought, Sri Krishna had not kept anything from the knowledge of the opponents Only when all advice and soft means proved futile the destruction of the evil doers was decided upon, and, in the struggle, to strike the enemy, such an enemy, at his weak point is but natural Otherwirse, if an enemy is surprised by the other party, we should pronounce that course as inconsistent with all the sound principles of morality Should we think that it is fair to allow an enemy to grow as strong or even stronger than ourselves, before we challenge him to a fight? Whatever might be the theoritical talk, it is impossible to understand how the evil deserves to be cherished with a good will, until it should grow too strong for us, or why advantage should not be taken of the weak points in the opponent who is nothing but Evil

The principle of practising *Dharmachchala* in dealing with the wicked hardly seems objectionable. For it is just giving the devents due The soundness of this principle is too often acknowledged by all in everyday life. This is not justifying the means by the end, but it is the natural course to be adopted towards the end. In the acts of Bhima there is not even a shadow of any casuistic morality.

In Adi 68-157 some inconsistency is seen by the critic in saying that Draupadi is Sri or Sachi and so on In this edition, it may be seen, the passage remains bracketed and likely to be explained away as interpolation, but when we remember the explanation of Draupadi's five fold nature by Vyasa after Swayamvara and have reasons to believe in the theory of many souls consciously tenanting a body, it is not

difficult to perceive the consistency of this passage. Further the term Sri is used in the Vedas to denote not only Lakshmi, but many others as Siva Veda bhimanitvat Srir Brahmani cha Bharati (vide Rig Bhashya by Sri Madhwacharya). Again, in Arjuna we admit an amsa of the Supreme Being called Nara, and, corresponding to that an Avesa of Sri or Lakshmi in Draupadi might be an equally admissible explanation to the believer, though to the unbeliever no explanation of the kind would become satisfactory

Of many other little points that are noted by modern critics as ungracious in the great work, there is one very curious incident, that is, the Pandavas' jointly The first and most curious point about the criticism is the bold marrying Draupadi generalisation from but a single instance of doubtful nature. In a society whose moral code does not contemplate or countenance the question of polyandry at all; in which the custom of a woman's marrying many husbands even successively has been a matter for the worst social stigma, or in which it was glory to the wife to be burnt with her husband, a single curious incident must certainly be accounted for on grounds other than the supposition that polyandry was a racial custom generalisation is only matched by the other about the widow hood of women living a happy life after the death of their husbands—a supposition supported by the single instance in the Bharata of Kunti surviving Pandu If polyandry had been a racial custom, it is not easy to understand how in this one instance alone, it became noteworthy, or how Drupada came to question the propriety of the five marrying one woman, even after he knew that the disguised Brahmans were members of the Kuru family There is no mention that Drupada thought them to be of some un known race though modern critics would readily think of the sudden advent of a new lace on the occasion of the swayamvara It is not easy to understand how Draupadi, such as she was, the common wife of the five, became such a virtuous character that she has come to be reckoned as one among the virtuous women, to remember whose names constitutes a virtue Had it not been for the explanation which Vyasa gives of her five fold nature and the vision with which Drupada was favoured to see the truth directly, Draupadi's character could not have been so highly regarded both at the time of the Bharata story and in times later

In the next place some emphatic remarks are made on the habits of drinking and meat eating and these are all beside the point. Just as there were different schools of thought in speculative philosophy so also there were different communities which, though kept together by some common bond, had severally different customs and habits of life, even as we find to-day among the peoples of this country. That some

ate meat or diank intoxicating liquors is no evidence of the recognition of such habits, at least in the Indian world For want of space, we cannot here discuss the references to Srauta and Grihya sutras

The statistics exhibited in relation to some of the foremost characters only show how misapprehension is constantly caused. Reluctant therefore to notice such trivial objections calculated to spoil the taste of the reader, we should once for all say that the remarks might be right only in the view of those whose happy portion it is not to know the traditional meaning, which is of the most edifying character. It may be seen that certain habits and customs are shown as worthy of condemnation, not because they are such in the Hindu view, because that they are condemned in the view of the modern critic or of other societies.

The facts that are cited to enforce the conclusion regarding the best course of moral conduct are misinterpreted. If the violations of the accepted moral code are exemplified by the individuals of the Bharata society, they are only just like the violations of the men of modern civilisation, whose code of morals is presumably much higher. There were in those days Charvaka notions, as there are now the notions based upon modern. Desires for some always think that the violation of the moral code is the Royal Road to finding pleasure. (Vide Apastamba Dharmasutra.)

If in the Ramayana the lesson taught is that one should act like Rama and not like Ravana, the lesson taught in the Bharata would certainly be that one should act like the Pandavas, but not like Duryodhana and his brothers a lesson is not however to be derived, the modern critic says, from the Bharata story, since he finds inconsistencies in the character of every one of Pandu's sons experience and notion have been on the other hand that the conduct of Pandu's sons have been exceptionally righteous, and that generation after generation has become better for the knowledge which they have gained of the heroes by the study of great Two-fold is the explanation which sets the Hindu mind at rest regarding the seeming irregularity or inconsistency in their conduct 1 The faults in the heroes are such as cannot take away or reduce our high esteem for them, and 2 The heroes dealt with other people according to their own desert, and in short they may be said to have given each his due, that is to say, their understanding of men and their character was not of a superficial character, but they looked into men Further, to a Hindu the heroes do not appear men of the common run, but as higher beings that are placed on earth to work out their own destiny and at the same time make On the other hand, if the faults had been really their example felt by all around

so serious as the present critics make out, the influence exercised by the story should stand unaccountable

Accordingly, this fertile source of misinterpretation and misrepresentation was fully realised by Sri Madhvacharya and, in explaining the necessity for his writing the Mahabharata Tatparya Nirnaya, makes the following observation "Thus from all the Puranas, from the Pancharatras, from the Bharata, from the Vedas, and from the Ramayana, this holy story is extracted, all the contradictions being explained away, the truth being conclusively shown, by the strength of reasoning and under standing, and by the Grace of the Lord Himself And this holy story is told by me so that it may accord with the accounts given in works of many Kalpas. This is not based upon one particular work Therefore no inconsistency here should be thought of In some places one thing for another, or the contrary, is stated to confound the Asuras Hence this Nirnaya is made by me Similarly, in the portions to come no inconsistency should be thought of This is conformable to all Kalpas or ages, and this course is the one traditionally handed down through all times

— In the Puranas, state ments in certain cases might be attributed to one while they are made by some other, for instance, the glorious Krishna tells Draupadi that all the hundred, Duryodhana and others -I shall show you how the hundred were slain or smitten down by the arrows of Arjuna, and I shall show them to you But the fact they were killed by Bhimasena is evidenced by many texts In a detail account they are killed by Bhima, and in the brief account they are said to have fallen by the hand of Arjuna "

SRI KRISHNA IN THE MAHABHARATA

Even when we consider the Bharata as a stirring story of a great war between the Kurus and Pandus, we cannot fail to see how Sri Krishna's life and work are inseparable from it. Perhaps the author has prophetically made a provision against any other view regarding Sri Krishna's relation to the Bharata story. The Pedigree of the Kuru race is sketched so as to make Sri Krishna a descendant of a branch of the Lunar race. Yayati was an emperor of the Vedic times. He married Devayani, the daughter of Sukra, the Brahman preceptor of Asuras, and Sarmishta a princess: Devayani bore him two sons, Yadu and Turvasu, and Sarmishta three, Druhyu, Anu and Puru. Sri Krishna comes of a line of which Yadu was the progenitor, while the Kurus were the descendants of Puru by Sarmishta. Both the Yadavas and Pauravas (or later the Kauravas) were distinguished as great rulers, warriors and benefactors of the world. Generally relations between the descendants of both the branches appear to have been very intimate and friendly. At the time of the present

story the relation—ship of the Yadavas to the Kauravas, including Pandu's sons, is seen to be so near that Kunti happens to be the aunt of Sri Krishna Naturally, then, the interest which the Yadavas felt in the Kurus and Pandus was equal, as we see, even at the time of the war However, the righteous sons of Pandu always perceived the greatness of Sri Krishna and found in him a true friend, a just and wise counsellor Accordingly there was no great achievement in which they did not seek Sri Krishna's counsel and help, which they proved to deserve

Chapter 68 of the Adı Parvan tells us of the antedents of the various personages that played a prominent part in the history of the Great War Some might think that this chapter and the ideas in it belong to a much later age, but the genuineness of the information recorded in this chapter is proved by the references given to it in later works, and by the frequent use made of it in later literature. The Vedas, Upanishads and tradition, all favour the view, and the ideas belong to Vedic antiquity Apart from this consideration, the account of Amsas is a piece of unmist akable evidence of the immortality of the soul, for this account makes it clear that these personages as well as the lesser beings must be connected with a life, before and after that in which they were actors in the Bharata history. Thus the theory, so beautifully and effectively expressed in the twelfth verse of the Second Adhyaya of the Bhagavad-Gita, also most agreeable to the Sutrakara and the sages of the Upani shads, is a brief statement of the account of the Bharata men in this chapter the Vedic, so in the Bharata struggle, both the Devas and Danavas are cencerned, ci ther as men or as beings of still lower order A brief yet comprehensive view is here afforded in the concrete of two opposite forces, viz Good and Evil . In the first place, only for this world tossed by these two forces, there is the necessity for a God of perfect wisdom and goodness

Advanced thinking has, no doubt, made that God either no ruler or alto gether powerless—a position which may in effect be equivalent to denying Him. The Bharata, however, takes a different view in the matter. He is, indeed, immeasurable and incomprehensible in His unlimited nature. All the same, He is in close contact with every being and definitely useful to it. To fulfil this function, to give limited beings an opportunity for knowing Him ever so little, He appears among men and other beings to define and differentiate their workings towards their destinies. (Gita) Such is the purpose and truth of every Avatara of the Supreme Being, and this can not be denied a place in our serious. Thought, since our perception does not always rise to that height of clearness. Naisha tarkena matirapaneya. In the Gita this idea has been very vividly put forward thus "Sambhavami yuge ynge?" if not every day

At the juncture when the feuds of the Kurus and Pandavas grew so serious as to mark the transition of a yuga, there indeed was a great necessity for His appearance to settle the course of Righteousness between the Yuga that was passing and the Yuga to follow—So the eternal God of gods, Narayana, not to be confoun ded with any other, came to be among men as the glorious Vasudeva Sesha, His con stant attendant was Balarama and Sanatkumara was Pradyumna and several other great men of distinction were the amsas of the several gods—Commanded by Indra, the whole society of Apsaras, celestial damsels, were born on earth as the sixteen thousand queens of Sri Krishna—Sri Lakshmi was also by an amsa Rukmini on earth, as also Satya Bhama

When he so appeared on earth He behaved himself in many respects like men, though occasionally he gave proofs of his Supreme nature. As one connected with a branch of the lunar race of kings, which made him equally kindred to the rival parties, it would be interesting to review Sri Krishna's relation to the Kurus and Pandus, and to the world in general, how far he acted as man in this relation and how at the same time he acted consistently with his Supreme nature

At Hastinapura the sons of Pandu had been admitted into the royal household on the representation of the sages of the Narayanasrama Their ability and skill, and their virtuous disposition soon won for them the admiration of the people, love of the subjects and affection of their blind uncle, Bhishma, and other But all this could not save them against the jealousy of their hundred elders That feeling grew in their heart only by virtue of their nature, but cousins was not induced by any defect in the character and conduct of the five brothers During their pupilage under Drona the feeling became a deep rooted hatred, as the Kurus, day after day, marked the matchless strength of Bhima and the Bhima became a special object of Duryodhana's hatred, and the skill of Arjuna malevolent activity towards him was more marked than towards others, for Bhima's arm appeared sufficiently strong to defend Pandu's sons against all the rest of the Poison was administered, which Bhima digested, venomous reptiles were world brought to bite him, but they died He was thrown overboard into a deep whirlpool in the Ganges, but he came out unscathed Thus failing in all these simple stratagems Duryodhana designed their burning in a house of wax. It would appear that Pandu's sons underwent all these ordeals without having displayed in any manner their great power and skill to defend themselves against the wrong doers Even when they knew their intentions, they did not rebel or return the injury, for they felt strong in their righteous and dutiful course When, at last, they were to be burnt with the house,

the wisdom of Vidura and the self-discipline of the Pandavas quietly defeated the duplicity of Duryodhana, and they carefully escaped leaving the citizens around to mourn for them and condemn the wicked plotter

All this time we do not find Sri Krishna either questioning the conduct of the Kurus or rendering any special help to the Pandavas, though he is more intimately connected with the latter, who were his own aunt's children. Nor is Sri Vyasa seen to interfere in these inimical relations of the coparceners. Vyasa, who appears unto the Pandavas to recommend to Bhima the acceptance of Hidimbi and consequently knows everything about the treatment, does not think of settling their relations. They may both be seen to simply watch the development of the innate tendencies, so that the world itself might find justification for their relations in their later political life. The grand truth, here made patent, is that even a positive all powerful God of the universe allows the growth of the individual responsibility in the limited beings and regulates the consequences of their abiding by, or violating, a law. Now the world having reason to condemn the Kurus, Sri Krishna also could do, unsuspected of any partiality. His anxious enquiries after the Pandavas had brought him news that they had probably escaped from the fire

Draupadi's Swayamvara was proclaimed, Sri Krishna expected the Pandavas, if alive, to compete, and went thither in the hope of seeing them. In the rank of the competitors Krishna noted the five in disguise and pointed them out to Balarama who was also pleased to slowly recognise them. When other princes with drew after unsuccessful attempts, and Arjuna *incognito* rose and advanced towards the bow, 'Sri Krishna, the foremost of Vrishnis, who was far superior to Suras and Danavas, (Vaisampayana says) pressed the hand of Balarama in great joy, being sure of Arjuna's success'

When Arjuna accompanied by Bhima with an uprooted tree in his hand-stood forth to beat back the riotous princes. Sri Krishna again tells Balarama, "As surely as I am Vasudeva, this noble youth stringing the great bow is Arjuna, and this again who pulling a tree by the root, hastens to rout the other princes cannot but be Bhima, here is Dharmaputra fair of complexion and of prominent nose. These two youngsters of fascinating form are those born of Asvins. So do I think." It is now certain that Sri Krishna, though able, had not come as a competitor. 'He came only to see the living Pandavas of whom he had heard reports.' For he knew that all the other princes would prove powerless and Arjuna alone could draw that bow, and so 'he did not wish to string the bow and the sons of Pandu were so beloved of him.' When he meets them in the cottage of the potter, his congratulation reveals

what just feeling Sri Krishna cherished towards these and the Kurus, and he accordingly says, 'Fortunately, you have all, Pandavas, escaped from the fire, fortunately, the wicked son of Dhritarashtra and his counsellors are thwarted of their hopes' The triumph of Virtue and the discomfiture of Vice can be the only grand things that should delight the great, and here Sri Krishna gives expression to nothing more and nothing less. This impartial disposition, the absolute attribute of the Supreme Divine Justice is manifested at the very outset.

Sri Krishna attends the marriage, honours his aunt and Draupadi with ornaments to the great joy of the Pandavas, and leave them safe in the city of the Panchalas Sri Krishna, unlike other princes is rejoiced at the success of the deserved

Dhritarashtra also seems rejoiced at the survival of Pandu's sons and to feel abashed at the treacherous conduct of his sons apparently shares with the rest in the joy of their success in the Swayamvara. Vidura makes him understand that it would be safe, nay, glorious to take them back under his protection and care. Dhritarashtra then desires Vidura himself to convey the message.

When Vidura communicated the desire of the king in the presence of Sri Krishna, Drupada and others, a question naturally arose about the intentions of the king and his sons and the probable dangers Kunti asks Vidura to consider well the advisability of the course, since he himself had saved her sons by timely Vidura's reply is characteristic and full of significance He tells her, "Your mighty sons will never come to ruin and soon they will have their own kingdom and enjoy it in the midst of all kith and kin, grieve not, Kunti' Sri Krishna was how ever, the first, to approve of their return to Hastinapura, (verse 6 Chap 226), and he accompanies them all to the city From this moment Sri Krishna takes care to see that the Pandavas are well established and become enviably prosperous, and to show that, by virtue of a certain Power, they could not be easily done away with as Duryodhana thought By his grace they obtain Indraprastha, which was built for them by Visvakarman, the architect of the gods Till interview was had with Maya after the burning of the Khandava forest, Sri Krishna had stayed with them for a considerable period

His consent to Arjuna's suit to his sister Subhadra's hand and frequent visits mutually between the Pandavas and Sri Krishna form an essential part of the story that it is difficult to regard Sri Krishna's connection as not intrinsic. If Balarama and most of the Yadavas were equally interested in the two parties, they

do not, howe er, seem to have a special attraction for or perception of the merit in Pandu's sons. On the other hand, Sri Krishna knows it, and is therefore fre quently in their midst. Before the war when both Arjuna and Duryodhana went to secure his alliance, Sri Krishna incidentally and with great subtlety discovers to our view the submissive character of the former, and the pride and haugh tiness of the latter. Thus step after step it is observed that the Pandavas deserved his grace and he was always helpful to them. The haughty Duryodhana, unwilling to sit at the feet of Sri Krishna, betrays his want of humility and could not necessarily deserve his grace or help.

The wonderful sabha built by Maya, and the desire of Yudhishtira to perform Rajasuya at the instance of Narada, are the two points which may be regarded as the revival of the feuds Now the one insuperable obstacle which Yudhi shtıra saw before hım, was how to subdue Jarasandha At least in this connection Sri Krishna's personality must be taken as proved It is quite inconceivable, as the Bharata makes it clear, how without Sri Krishna's help the vanquishing of Jarasandha could have been accomplished Sri Krishna describes the strength of Jarasandha and tells Yudhishtira that Jarasandha, when challenged to a fight, would offer to try his strength against Bhimasena only, who is more than a match to him and that Yudhishtira need not be diffident of Bhima's strength, or success When entrusting Bhima and Arjuna into his hands for the purpose (ii 20 6&7), Yudhishtira with con fidence says, "Certainly, you do not lead them on whom Lakshmi frowns, and thou leadest only those upon who she smiles I am sure Jarasandha is killed and Rajasuya is accomplished by me, in as much as I abide by thy bidding' (10&11) At last all the princes are brought into subjection and made to pay tribute and the Råjasuya is also gloriously accomplished, and the sacrifice could not close but event Here follows the famous passage where in response to Yudhishtira's request to know who first deserved argha or puja, who was the one that deserved it, Bhi shma declared Sri Krishna as the most worthy of all that were present. With the approval of Bhishma, Sahadeva duly paid the honour to the glorious Sri Krishna, the whole assembly of the princes looking on with approbation There was one except tion, Sisupala could not bear to see the honour done to Sri Krishna In chapters 41-58, Bhishma is compelled to prove how the honour was due to none but Kri Unless one reads the glowing words in the original, the intensity of the truth felt by the great Bhishma and other great men of the time cannot be fully perceived In the light of this passage it would be absurd to deny Sri Krishna's personality, his intimate connection in the Kuru Pandu story and his glorious way such is be

come none but the Supreme Being The genuineness of the passage is borne out by references to it in good old works Among classical poets Magha makes a beautiful abstract of the speech of Bhishma who concludes as follows

Dhanyosi yasya Hari resha samaksha eva Duradapi kratushu yajvabhirijyate yah | Datvargham atrabhavate bhuvaneshu yavat samsaramandalam avapnuhi sadhuvadam

Now Duryodhana with his uncle Sakuni stays for some time in the court of Yudhishtira. He makes a leisurely survey of the wonderful sabha. He is laughed at when he mistakes a crystal enclosure for a water-pond, or tumbles down in a pool of water, or strikes his head against mirrors counterfeiting open doorways. Having thus made himself ridiculous, he could no longer stay there. Now it is not the ridicule that worked up to a point his innate evil nature, but it is the sight of the marvellous fortune and prosperity of his cousins, whom he would have burnt or driven to be beggars. The sneaking evil nature could not act as a true Kshatriya ought to, and only finds an inexhaustible fountain head of wickedness in Sakuni at which he could drink to his heart's content. To him Duryodhana speaks his heart in transparent words of his purely evil nature. (Sabha 74, 31, 34-37)

"What man of any fire would brook to see his born enemies prosper, while he is not? Such as I am, I am neither a woman nor no woman, neither man nor no-man—I, who to day bear to see such prosperity of theirs Having seen in them that Lordship over the world, that richness of wealth, that great Yagna, who, being one of my position and temperament, would not burn to hate them? I am but single and powerless to rob them of their royal fortune, I do not find helpers, so I That fate is Supreme and man's power is in vain, I think, when I see in Kunti's son that undiminished and unblemished fortune, O, Saubala I already endeavoured to bring about his ruin He escaped all that, nay, he is pros perous, even as the lotus in water So, I think that Fate is all powerful, and empty is man's power Dhritarashtra's sons go down and Pritha's sons go up day after day Further there is Krishna, who with all his heart promotes their fortune" The nature of simple and absolute envy'is in its entirety discovered to the great master of crooked ways When Duryodhana says that he is but single and has no helpers, evidently he himself proves that he was left alone to envy, while all the other princes and men were generally rejoiced at the great good fortune of the righteous king Perhaps, he has one in his uncle, who standing on an eminence of kindred nature appreciates him with a whole heart That Krishna, whom Duryodhana would not dissociate from the Pandavas, cannot for any reason be eliminated from the story

Since that hour the brutal passion rankled in Duryodhana's heart' Sri Krishna had just then left the Pandavas and might not soon return. Uncle Sakuni sharply placed his scheme, which Duryodhana eagerly welcomed, for Sakuni well knew of Yudhishtira's overpowering passion for a game at dice. The plan quite suited the cowardly wickedness of the prince. Soon he and his party succeeded in prevailing upon the blind king to give effect to their scheme. When Dhritarashtra proposed to consult Vidura, before he could give his consent, Duryodhana remarks, "Vidura is something more than Krishna, full of penetration, always counselling what is right, which is not the course to our success, and success by a righteous means is out of question." Thus Duryodhana plainly states how both Vidura and Krishna are friends to Right, and so they are friends to the righteous Pandavas. Duryodhana's wickedness is not an unconscious instinct or propensity, but a well meditated course of Vice. Well aware of the noble, straight forward disposition of Yudhishtira and of his docile nature and constancy in the step once taken, he hopes of deluding Pandu's son.

The most revolting behaviour and the tortuous policy adopted in the gamb ling, or the suggestion made to Yudhishtira to stake his brothers and his wife, may be here passed over, but it is not possible to conceive the intensity of the evil nature that suggested the disgusting treatment of the innocent noble queen of the Pandavas The miraculous, yet the undoubted fact of the protection of her honour—what can it tell us? Whom did she call upon for protection when her chivalrous husbands were tied down by the force of a promise or a spirit of dutifulness? Who doubts, or ever doubted, that the succour came to her from the Almighty Lord alone, the true and constant friend of helpless innocence, whom she always identifies with Sri Krishna (Sabha 90-41-45) Now there was a veritable miracle, which foiled the devilish purpose of the miscreants Perhaps, this one incident was sufficient in the eye of all good people, to proclaim the Supreme nature of Sri Krishna, and the generality of the world could neither forget the miracle nor neglect to hand down the sacred tradition Though Duryodhana and his evil associates were, by virtue of temporal power and previous arrangement, able to carry out the cruel and shameful scheme, it is evident that all the great preceptors, princes, ministers and elders loudly condemned it. The scene is one which nothing but actual history can give us, for, imagination would shrink from the creation of such an awkward situation

After Sri Krishna had left them at the close of Rajasuya, he misers the Pandavas only in the forest to give them some solace in the imisfortune that had

befallen them We see therefore that the wicked plan was conceived and executed with a promptitude of which consummate wickedness alone is capable

Though there had been no time to think of Sri Krishna's advice before assenting to play, though there was no such necessity felt by Yudhishtira, we might still wish that Sri Krishna, the Almighty who rules from within and from without, had given Yudhishtira a better mind and heart, but that is not the course which the Almighty prescribes for the souls that have to work out their own destinies in the mundane life. While he makes Yudhishtira act on his own responsibility, he affords opportunities for the evil nature also to develop until its destruction becomes inevitable and justifiable. This truth is to be read in Sri Krishna's brief, yet clear words of consolation (Vana 12-5-7) Nikrityabhi charan vadhya esha Dharmas sanatanah

He who behaves himself hypocritically, is fit to be destroyed, this is the Eternal Law' Thus an evil doer cannot be said to have worked out his own destiny until he has wronged the righteous Whether he is the invisible Lord of the Universe, or Sri Krishna in the finite form, He always works the same law, and nowhere do we find Him acting in any other manner This last observation is fully borne out by the next speech of Sri'Krishna (45-48) He says to Arjuna, "Thou art mine own and I am thine own, those that are mine own, are thine indeed, he who hates thee, hates Me, he who follows thee, follows Me Thou art Nara, matchless (Arjuna), as surely as I am Narayana and Hari We are both of divine nature and come into this world at the time, O Partha thou art not other than Myself and I am not other than thyself It is not possible to know the differnce between us, O the best of Bharatas!" And to Draupadi, who pours out her grief in a lengthy account of her sufferings, who recognises Sri Krishna, as the One Ruler of all beings, gods and men, Sri Krishna encouragingly says "The wives of those at whom thou art enraged, will bewail their husbands weltering in blood, stretched on the ground, covered with the arrows of Arjuna Whatever is befitting to the Pandavas, I shall see that done, grieve not tell thee that thou wilt be the queen of those that rule The heavens might give way, the Himalayas might be rent, the earth might go to pieces the sea might be dried up, O, Krishna, My word will never prove vain " Supposing for a moment that this scene in the forest is of the poet's making, we can still see that the character of Pandu's sons and the support which they find in Sri Krishna must have been facts before imagination could work it up into the story From the last two passages now quoted, it is clear that all right thinkers had soon recognised the Supreme nature in Sri Krishna and the righteous character of the Pandayas, and the passage comveying the assurance which Sri Krishna gives of his own self, of Arjuna's self, and of the punishment awaiting the wicked, are all intended to record the understanding of the contemporaries, the belief of the author, the fact which had to be perpetuated through future

Sri Krishna pays another visit to the Pandavas, when they had returned to the Kamyaka forest. After mutual greetings Sri Krishna assures Yudhishtira that "he has won both this and the world to come by his truthfulness, and straightforwardness. For, righteousness is far superior to the possession of a kingdom, and to this possession too, Tapas is the basis." The sufferings which the Pandavas undergo, are thus considered by Sri Krishna to be the preparation for a glorious empire, and there fore, we should see, He did not prevent the misfortune. Trials form the way to enduring happiness, here or hereafter, (Vana 190). Markandeya who was present during. Sri Krishna's visit, describes the Matsya avatara of Hari, and in a lengthy discourse tells Yudhishtira of the future kali yuga, and lastly of Hari's avatara as Kalkin—all tending to show that the Pandavas' faith in Sri Krishna was the right-path for a glorious success. Markandeya himself was led to such a discourse by the visit of Sri Krishna.

When Sri Krishna, king Drupada, and all met at Virata's capital for the marriage of Abhimanyu and Uttara, it was decidedly known that the Kurus were resolved to give no share in the kingdom to the Pandus—Still all the right minded princes, anxious to save the total destruction of the races proposed to send messengers for negotiations of peace—Now—Sri Krishna asked Drupada to manage the affair as best as he could, for he did not wish to reduce the human responsibility, which individuals ought to bear in their mutual relations—He stands out as the General Director and the Great Disposer

Duryodhana and Arjuna both approached Sri Krishna to secure his alliance. He noticed Arjuna first and Duryodhana later, and in reply to their request he tells Duryodhana that he would help both, but would give the choice first to Arjuna for two reasons.

Duryodhana came first and Arjuna was first seen, the rule of Sruti is that choice should be given first to the younger and their desire fulfilled. The alternatives proposed are (1) that Sri Krishna would be on one side and desist from active fighting and (2) that all the Yadava warriors would fight on the other. Duryodhana of course was left to choose the latter, which he was glad to do and having chosen it discovers his faith in physical power. So Duryodhna returns elated with success, that

he had deceived Sri Krishna Krishanam chapahritam matva samprapa paramam mudam

In chapter 29 of this Parvan Sri Krishna plainly tells Sanjaya what his attitude is towards both the Kurus and the Pandus. In the very first sen tence he strikes the key note too distinctly to be mistaken. He says "Sanjaya, I do wish the prosperity, safety, and the good of the Pandavas, and equally I wish the prosperity of King Dhritarashtra, the father of many sons. It is always my wish that I should have to tell them nothing else than" Be Peaceful." Having hext pointed out the righteous course of life, especially for a Kshatriya, and having emphasised that virtue and justice form the basis of all good actions Sri Krishna refers to the most ruffian-like behaviour of the Kurus towards Draupadi, and in this connection makes him understand that only the wrongs done to innocent righteousness would rouse him to action and such wickedness, he would not let go unpunished. Sri Krishna could not distinguish Duryodhana "from a veritable thief who would rob others either unseen or by force when seen."

Then Sanjaya is asked to form an impartial judgement of the character and the suffering of Pandu's sons and to bear in mind that he could still bring about peace, if the Pandava's interest should not suffer, and that he would consider a meritorious act on his own part, and that the Kurus might, by such a course, escape from the jaws of death He says, 'Do you tlank that Dhritarashtra's sons would listen to me when I come and speak words wholly righteous, and harmless to all? Do you think they would honour me when I come? If they do not, know thou, the haughty Dhartarashtras will be burnt up by their own action The forest protected by the lion or the lion protected by the forest will not come to destruction " This scene is not a mere imagination, it must be bare fact. It is the most striking occasion when Sri Krishna's character as the Supreme Deity is made manifest, for we expect God only to interfere when innocent piety is helpless, and that he does now, still affording Duryodhana a chance of retuning to the right path and of escaping destruction The simplicity and naturalness of this scene precludes the region of mere poetic fancy If there must be any one person who had so acted in the Kuru-Pandaya history, we cannot suppose that there was any other than Sri Krishna

On his return Sanjaya reports "The words of Krishna were very soft, but severe in effect His speech was well measured and thoughtful It delights our mind, and then it harasses the heart He has asked me to tell you in the court, in the presence of the old Bhishma and the preceptor that if the Kurus would care for happiness,

they should make over to the Parthas their share, otherwise these should hasten to enjoy all the pleasure, before peril should overtake them. Sri Krishna says that the cry of Draupadi that called Him from a great distance does not cease to ring in his ears, or drop out of his heart, even as a growing debt, and that enmity has been now kindled between Kurus and Parthas togather with him. This word of Krishna has filled me with great fear, as I see the growing covetousness of your son, if the dull fellow, counting upon Bhishma and Drona and the prattling Karna, does not understand the valiant two, brilliant like Soma and Indra. Disposed as he is to settle matters most favorably to the Kurus, Sanjaya feels compelled to open the eyes of Dhritarashtra and his sons to the glories of Sri Krishna and his power, and endeavours, in the name of justice or for the sake of self protection, to exhort Dhritarashtra to desist from the purpose of trying the fortune in a field of battle.

Also Bhishma, though constant on the side of the Kurus, does not hesitate to acknowledge and deciare the glorious nature and power of Sri Krishna and the righteousness of the cause He espouses, and to advise the Kurus to resort to peaceful means (V-40)

Dhritarashtra's regret for being blind would be unmeaning if, Sri Krishna were no real person, and if his visit were not a fact (V-70)

At the request of Yudhishtira Sri Krishna agreed to go to the Kurus and sincerely propose peace to them for that is the course which every good and humane person ought to pursue till it becomes actually impossible. By nature Yudhishtira has a rather tender heart that he would have peace at any price. Sri Krishna, therefore, assures him again (Chap. 71- Verses 87-89) that he would strive for the welfare of both, would gladly have peace without prejudice to the Pandava interest, and save the lives of the Kurus and Srinjayas. Yudhishtira after all concludes with "Thou knowest us, Thou knowest the others, Thou knowest the things as well as how to say So Duryodhana must be told whatever is good to us. All that could be said without violating Dharma, mayest Thou speak, whether it is for peace or for any other thing. There must be a real person to do this request, to convey such a message

The intention of Sri Krishna is so far truly consonant with that of Yudhi-shtira or any other disposed to be peaceful. But at the same time Sri Krishna tells Arjuna what his perception is of the actual conclusion, and that all his endeavours to make peace are in deference to the wishes of Yudhishtira. He perceives that "Duryodhana's nature is essentially bad, and it is like a ground that, in spite of all labours of the tiller, would bear no crops for want of rain, and man's exertion

stops short of it, and, that the field lies fallow scorched up, is the work of Daiva, the unseen Power "'Both that power and man's exertion are jointly the cause, and I shall do that portion which is man's duty. It is not possible for me to do the work of Daiva, too "He thus draws a vivid picture of the willfully wicked Duryodhana, who is not ashamed of his wrong doing

Bhima and Arjuna are also inclined to peace from considerations of humanity Sri Krishna, however, just tests whether their chivalrous spirit was in any degree quenched. It is not (Ud 73 78). All the five do know that their cause is right, that they have strength to fight it out, but their good-nature compels them to try the soft means, Sahadeva, however, feels the force of the arguments frequently advanced by Sri Krishna, perceives the true character of the enemy and accordingly the war prefers to peace, even if the Kurus should offer to have it. (v. 80 1-2)

(v 81) Draupadi exhorts Sri Krishna to bring condign punishment upon the wrong-doers, for, nothing else would give her peace. In reply to her Sri Krishna states the true conclusion of the affair and assures her of satisfaction.

It is noteworthy that Sri Krishna does not accept the reception arranged for him on the way by Dhritarashtra and he is not to be gained over by gifts and honours, of which Vidura tells the blind king —

Anyat Kumbhat apam purnat, anyat padavanejanat (avasechanat) \ Anyat kusala samprasnat nachechchati (naivekshyati) janardanah

Again Bhishma warns Duryodhana against any neglect towards Krishna or of His counsel and predicts that he and his ministers would in no time be destroyed (v 88) (21)

On the first day of reception Sri Krishna was asked why he refused to accept what Dhritarashtra and his people offered, and he plainly tells them," Ambassadors accept the invitation or other mark of honour when their embassy is accomplished." Again Duryodhana desired him not to entertain any misapprehension and wished to know why he refused. Sri Krishna replies (v. 91 25-26-27-30-34-45). I cannot abandon Dharma for gain, through impatience, from hatred, for lucre or under any pretext. Invitation is accepted under force of love or peril, you bear no love to Me, nor am I in peril. One ought not to eat of the enemy's food or to offer him food. Those that hate the Pandavas hate Me and those that are attached to them are also attached to Me. Know I am one with the Pandavas constant in the path of right. All this should not to be eater; being associated with

intention I believe that only the food of Vidura is fit to be accepted "Accordingly Sri Krishna accepted the preparations of Vidura, being wholesome and taste ful on account of his true devotion and sincere heart. Before leaving Hastinapura Sri Krishna bestowed upon the blind king a sight of his Viswarupa, proved futile the hopes of Duryodhana and his party to bind Him and made it evident how ineffectual their little power was against him, and finally gives them the choice between a happy peace with the Pandavas or utter destruction (v. 95)

At the request of Dhritarashtra, Sri Krishna tells Duryodhana how advisa ble it would be to be peaceful with the Pandavas and how ruinous it might be to be hated by them (v 124-862) However, Duryodhana is imprudent enough to say (v 127-5), Nachaham lakshaye Kamchit vyabhi charam ihatmanah—the same Duryodhana who importuned his father to avoid Vidura's counsel

Now we have been viewing Sri Krishna from two positions, (1) to discover how He was a real personage and was really an important factor in the Bharata history and (2) how the finite individual Krishna came to be believed as the Supreme Being Of the few facts noted above, His relation by birth, His sympathies induced by kinship or by their vituous qualities, His principle of moderation and guidance, His fearless outspokenness before friend or foe, His judicious speeches and replies adapted to different characters or temperaments, all go to prove His individuality

Again, His unperturbed mind unclouded reason, immeasurable wisdom, unqulified love of the righteous, the complete absence in Him of erroneous views or notions, the spirit of guiding the individuals by conviction and self-choice, the occasion all proofs afforded of His divine nature and the utter absence of dependence on others are in evidence of His Supreme nature, though He often seemed to think, speak and act like men in, whose midst He had chosen to appear

The never to-be-forgotten miracle that protected the honour of Draupadi, the embassy which He undertook to the Court of Duryodhana, the fact of His having been the charioteer of Arjuna, the very remark of Duryodhana that, like Sri Krishna Vidura was capable of giving only good counsel, the destruction of Jarasandha which made the Rajasuya possible, and Duryodhana's complaint to Sakuni that there was Krishna ever ready to promote the cause of Kunti's sons, are a few points which clearly prove that, but for Sri Krishna, there could have been no great Bharata or Epic action at all. For, the story would have otherwise sharply ended, when the tourna ment was held at the close of their pupilage under Drona, Bhima being anxious to crush Duryodhana, or later, when they were asked to go to Varanavata, or in the

battle after swayamvara, or when Draupadi was dragged into the court, or when Duryodhana was taken a captive by the King of Gandharvas. But Yudhishtira delayed it, hopeful of a better turn, and Sri Krishna often asked the Pandavas to patiently bear the sufferings, till the enemy should bring himself to the brink of ruin. If such a course had not been regulated by a real person as Sri Krishna, there could have been no great Bharata. The unfailing faith which every one of the Pandavas had in Sri Krishna, and, in spite of the promptings of their passions and sentiments, their looking up to him before taking a decisive step in any important measure, such as the Rajasuya or the final war itself,—all enhance the greatness of the war and the righteousness of their cause.

The character of Sri Krishna is so noble and good that unless his association with the heroes is denied there might be very little for adverse criticism. When any character happens to be good, good beyond all human calculations, it is natural that in the distance of time he appears more an abstraction than a real concrete being. In all the connections with the Pandavas and Kauravas, Sri Krishna appears to do nothing but absolute justice. This peculiarity must have led the good old sages and even the common people to recognise in Him the Supreme Divine nature. In the absence of any evidence or even a hint, it is a strange sense that makes. Him an unreal being or at the best a human hero

Heroes, as conceived by the latest thinkers, there have been many in our country from time to time, but they were not all regarded as the Supreme Being or as avataras. According to the theory of absolute identity of all, every one might be regarded an avatar, but practically the system allows a distinction between an avatar and the individual being that is not an avatar, great sages and saints that are known to have ruled the elements, such as Agastya, are not regarded as avataras. So then it would not do for other people to consider lightly, and summarily dispose of our well established idea of an avatara or the fact of it

Though Sri Krishna assures Kunti or Draupadi of the utter destruction of the evil doers or seems to advocate only war, still it would be a gross mistake to suppose that He acts like one who has a passion for war and takes delight in the destruction of God's creatures or in their sufferings (vide His reply to Yudhishtira when talking about peace) All his assurances, on the other hand, are simple statements of the only possible course that would be ultimately open to the Pandavas, that Duryodhana would, by virtue of his immutable nature, inevitably work towards his own destruction, and that therefore a peaceful conclusion could not be hope-

fully expected This perception of Sri Krishna and the fact in the end bear out the two positions (1) that His was the transcending wisdom and (2) that the agents who seem to act, are but the necessary instruments

Having well impressed Duryodhana with the ruin that awaited him, and driven him to the necessity of betraying his own inclination to war, Sri Krishna makes the Pandavas see how it is unavoidable. He does not keep secret his opinion of the two parties, or his judgment of the consequences Why does He warn Arjuna against choosing Him, though He is not inclined to fight, for his help? Indeed, He does not want to throw the weight of His strength into the scale, but He would rather oppose the moral strength of the Pandavas to the greater physical force on the other side And the consistent conduct and dispassionate judgment observed in Sri Krishna have not been found to characterise any Epic hero Bhishma, Drona and many others are admittedly great men and are seen to be equally related to the parties and to be fully conscious of the wickedness of Duryodhana and the righteousness of the Pandava cause, but they could not rise above the circumstances—something still compelled them to fight for the wrong doer To a worthy mind, such was the subtle and sufficient evidence, more than any miracle, of His Supreme nature The Aryan des cendant of to day knows that miracles are wrought by much lesser beings, in whom many inconsistencies prove that the man hero, who, in some cases, seems to rule the circumstances and environments, becomes powerless in other cases This is not the picture of our Hero, Sri Krishna, He is an avatar, who out of mere grace has come into our view Unless the whole thing is viewed in this light, or granted to have been the matter of such understanding, any one author or many authors could not have made so many men speak of Krishna as the Supreme Being or made their Krishna himself tell Arjuna or another, that He is the Supreme Being. Very many are the statements of Sri Krishna, in and out of Gita, where He actually tells them so—those that are sincere and virtuous and do not deserve to be deluded

For the protection of the righteous, for the destruction of the evil doers and for the purpose of firmly establishing Dharma I appear in every yuga (age) (gita IV 8)

This piece of Truth may be regarded as either intimated by Sri Krishna, or attributed to Him by some great thinker. Any how, it must have been sought out in explanation of ethical phenomena and from ethical necessity. The distinction of right and wrong, of good and bad, cannot be relegated to the region of fancy. It is forced upon us by oppressive facts of every day. Some rather most of us, are necessarily led astray by circumstances, a few are seen able to turn those circumstances to their own

advantage, and fewer still are those that pursue and accomplish a grand purpose, in spite of the circumstances. Those of the last category become to some extent models for guiding the world, but even these hardly set up any new ideals either by enunciating them or by exemplary life. The world, therefore, requires at long intervals the intervention of some power far, far greater than what is represented by the heroes, whom Sri Krishna describes thus—"Whatever existence or being is the excellent of its kind, is splendid, of the deep rootd life, understand that to have come into existence with a a spark of Mine. (Gita. x 41)

That is, the types of natural classes, though imbued with divine spark, have after all a partial influence, which sooner or later becomes overwhelmed and nullified, and the ethical standard of actions becomes almost lost, the restoration does not appear possible by means of minor powers, severally or collectively. Now, there is a just and real craving of the human mind that expects only the Universal Power to do the grand work, when the work is so done, that mind does not hesitate or fail to recognise that Agent as that very Power. Sri Krishna came into the world when a Yuga was to be succeeded by another, and He did such work. For such reasons, Sri Krishna was evidently an avatar to those sages that had been blessed with that insight. So the student should not allow himself to be misled by the objection which the gross world often finds and to interpret literally the various statements of see ming inconsistency, but to remember that all the details of Sri Krishna's life must have been observed to be so excellent as to make him so great both during his time and thereafter

In the Bharata as a whole Sri Krishna is observed, (i) to be connected with the story, and (ii) to be one Supreme Being whose glories are suig. The extant text has many more chapters celebrating His glories and His teachings, whether they were directly communicated to the world by Himself, by a Vidura, a Bhishma or a host of other wise men, who one and all conclude with the praises of His Supremacy. The most unsympathetic criticism cannot then compel us to believe that in the original Bharata there was no mention of Sri Krishna as the Supreme Being and His workings, either as one of the actors or even as the God of the author or of the community, by whom, or for whom it was written. Therefore it may be emphatically stated that Sri Krishna is the one main Heroe or Object intended by the author to be celebrated in his grand work.

Some Important characters

. The theory that the original Bharata was a pure Epic celebrating the war' must, in the view of the orthodox people, have no force, on the other hand, the

story or any other form of the oringinal must have been such as admitted of ex pansion which the work is said to have undergone. The threefold interpretation of the Vedas cannot be said to have come to be recognised after the Mahabharata was written. This work being a compilation of the ideas of older works, it is natural that the Bharata was written to be a representative of the Vedic knowledge in the Paurusheya form Accordingly the threefold interpretation of the Bharata has been indicated in a previous paragraph. One of these interpretations requires the author to tell us of the Amsas and of the previous births and actions of the most important actors, which he does in an avantara parvan called Amsavatarana.

Reflections upon those Amsas and the ethical value of the theory require a separate volume for elucidation. We may now assume that Amsavatarana is true of the prominent actors, and accordingly sketch the character of some who must always be remembered. The modern critic rejects the theory of Amsavatarana, so that his remaks become pointed Impartial students must hesitate to disallow any theory of the kind proposed as an explanation of the life and conduct of intelligent beings

Next to Sri Krishna, Vyasa is the most prominent figure. He describes his own birth, his work, his relation to the Kauravas and Pandavas, and writes the history of these people, and survives them too, as the sage of sages in a hermitage on the Himalayas. Sri Sankaracharya claims to have met him, as also Sri Madhvacharya. On various occasions Vyasa comes in, just as Sri Krishna, to look after the Pandavas in his own way. These details would have no meaning if a real personage as Vyasa should not be granted. In this country his personality was never doubted. He always appears as one who speaks the truth, and, as a sage, does not interfere with political affairs. He helps Yudhishtira in the Asvamedha, consoles him with philosophical explanations, or settles Drupada's doubt with a revelation of truths beyond the ken of ordinary mortal sense. The explanations were satisfactory to those men as well as to generations afterwards. In no manner it is possible to conceive that Vyasa had motives to write for the world of things that were not true.

Dhritarashtra was born blind, as foretold by Vyasa himself, and capable of understanding, but his sense was vitiated by the love to his sons, though he often seemed not to be blind to the merits of Pandu's sons. Naturally this passion taught him duplicity, and while he talked well of Pandu's sons, he was prepared to sanction the wicked designs of Duryodhana. Thus Dhritarashtra illustrates in himself how correct knowledge of things is by itself no proof against the force of passion.

Karna became an early friend of Duryodhana, his jealousy of Aryuna's prowess made that friendship closer, which was still further strengthened by his ambition to be a simple of the contraction.

come a ruling prince and to distinguish himself as a warrior against Arjuna. In his private life Karna's generosity and munificence have given him undying fame. Sooner or later he must have perceived the righteous cause of the Pandavas and of the greatness of Sri Krishna, but when he was told of his relation to the Pandavas, Karna tells Sri Krishna that he had given his word to Duryodhana and he would not forsake him at that stage. This is another passion powerful enough to subdue reason.

Asvatthama is another constant friend of Duryodhana, far abler than Karna, his actions are impelled by a spirit of revenge, not wholly on account of the wrong done to him or to his father, but to his friend Duryodhana, and under this impulse he kills the Pandaveyas and others in sleep and attacks the garbha of Uttara—acts unbecoming him as a warrior or even as a Brahman, and all that to no grand purpose

Bhishma, Drona and Kripa are admittedly great men and sages, never blind to the truth. They are throughout represented as having a regard for the qualities of the Pandavas and esteemed their cause as a right one, and as having constantly spoken to Dhritarashtra of justice. Still they do not abandon the cause of Wrong and side with Right. How could this be explained? Bhishma who is said to have been living for several hundred years, and fit for expounding Dharmas in Shanti and Anusasana, had not a mind to force Dhritarashtra or Duryodhana to peaceful measures, or to go over to the Pandavas. Drona and Kripa would not do so for the sake of Aswatthama their son and nephew. These three characters still further illustrate how after all small considerations are sufficient to dictate the conduct of man, rather than his wisdom. It is now easy to see that the least touch of passion or regard for worldly considerations would make it impossible for one to stand on the side of right.

Vidura is put on the side of Dhritarashtra, but he is alone. He fearlessly tells the truth to the face of Duryodhana and his father, and on that account he is accused by Duryodhana of bearing ill will towards the Kurus. Nobody, no Vidura, desired Duryodhana to throw away all good counsel and to bring himself to ruin by denying a share to the Pandavas, which they deserved at least under the promise that they should have their kingdom on return from exile. That Vidura gave timely warning to the Pandavas of dangers would only indicate how his remonstrance in the court of Dhritarashtra was useless and how else he could not help the righteous people against the wicked. The truths which Vidura laid bare, seemed all falsehood to Duryodhana, necessarily when on his way to destruction

The most important character on the Kuru's side is Sakuni He is the most important character on the Kuru's side is Sakuni He is the most important character on the Kuru's side is Sakuni He is the

solute confidence Karna and other people on whom Duryodhana depended were only regarded by Duryodhana as units of physical strength, and Sakuni was, on the other hand, his moral strength. So he would stand behind and make Sakuni play for him Morally both being of kindred nature, Sakuni excels by his capability for de signing and accomplishing the purpose. Those that would make Duryodhana the hero of the whole work, might with better effect recognise Sakuni as the hero Merely that Duryodhana was the prince cannot take away the greater force of Sakuni's part. His character is further so sustained throughout, that for any artistic presentation of Evil Nature, no better hero could be found. Sakuni believed and told Yudhishtira, too, that it is right to be hypocritical on the part of the hypocrite and he proved his words true by his actions.

Gandhari, Kunti and Draupadi represent types which must always be found true in nature. These are not abstractions. Gandhari is righteous, absolutely patierata, and full of that merit to burn anything down which she might look on with angry eyes, but, especially, as a woman as a mother, she could not prevent her son from having his own wicked course, and she would rather make him invulnerable by her virtuous touch. Kunti throughout appears a warrior's wife and a mother of warriors, too. She would only see her sons live as Lords of what they must conquer, not beg for a share as for alms. At the same time her association with all her relations including Dhritarashtra and Gandhari breathes a healthy spirit, since her regard and dutifulness towards elders were in no manner allowed to be affected by the political relations.

Draupadi is not, as is often supposed, the main hinge on which the Epic action turns. She supplies only the circumstance which blackens the conduct of the jealous Duryodhana, who was bent upon depriving the Pandus of their fortune. After her sufferings, her constant remonstrance with Yudhishtira and his brothers, and her beseeching them for a full measure of revenge, all become a woman in the ordinary sense. Born of no mortal parents, her perception was indeed clear, her sense of truth was so exact that the absolute evil nature of Duryodhana, she knew, could not be rectified and therefore it must be killed out Very often, women are seen to shrewdly hit at the right point, and it is no wonder that the extraordinary Draupadi did so She was educated and wise, and, by her conduct and life, has won everlasting fame Except that she had to marry five husbands, no vioce is heard against her virtue, for, that was not a choice of her own, nor was it a choice of Arjuna or Bhima or any other. We should note what Yudhishtita himself says when the question came up for his opinion. It is one of the exceptional occurrences which human sense is too means to grasp in the right light.

Yudhishtira or Dharma appears throughout very attractive by his tender ness and a peculiar disposition to be lenient to evil doers also. They are attracted to such a character, not by appreciation, but by the hope of using him for their purposes. That he told a lie at the instance of Sri Krishna shows how all his intense faith in Him was put to test on a particular occasion, and he is made to witness the sufferings in hell for having doubted the righteousness of Sri Krishna's words. Generally our sense of right is limited, and the standard of right cannot, therefore, be as we might set up. Only higher beings must be looked to for fixing it with due regard to reasons and consequences far and near. This idea, it is the endeavour of Vyasa to impress as thoroughly as possible. Ydhishtira is not, however, represented as an amsa of Kali or any other Daitya, for the matter of uttering that faleshood or for doubting the rigteousness of Sri Krishna's advice.

If Arjuna was made a skilful soldier by Drona, Bhima is represented throughout the Bharata as a warrior whose adamantine frame and immense energy enabled him to bear successfully the brunt of the battle and directly avenge the wrongs upon the hundred sons of Dhritarashtra Finally the slayer of Jarasandha is brought to fight with Kali directly, to break his thigh bones and set his left foot on his head Really such strength is necessary to crush down the Obstinate Evil Even a humane judgment would not require any trace of the evil to be allowed to survive Bhima conscious of his strength was never swayed by undeserved tenderness towards evil He always pleads for immediate action before the evil should grow Like polyandry, cannibalism is projected on to the Bharata society by some thinkers seeing that Bhima tore up the bosom of Dussasana and seemed to drink of the blood Either in this act or in that of breaking Duryodhana's thigh, the adverse criticism might not find a place, if the passages were generously interpreted in the light of authorities or even with the force of common sense. It may be asked why Bhima should not be considered the hero, who was persecuted from the beginning, but consciously and dutifully refrained from retaliation, and retained his unabatad spirit and finally punis hed his enemies with his own hands and gladly shared the glory with his brothers

It would be out of propriety to make this preface still longer, or to deal with the innumerable topics in the Mahabharata, or to write an exhaustive criticism on the modern observations. But, the effect of modern criticism has been to show the work in a very undesirable light—an effect really deplorable for many reasons, and against it we have endeavoured to urge the antiquated and orthodox ideas in the hope of giving some consolation to kindred thinkers, whose feelings are made sore by

the free observations of modern Scholars Admirable are their methods and labours. The historical sense, which they command and appeal to in us, is so convincing and commendable, but after all it becomes a source of amusement, if conclusions are drawn and presented, while they admit the unsatisfactory character of the premisses. The conclusions prominetly boom in the eyes of the common reader, but not the saving clauses which effectually weaken them. For instance, Hopkins, comparing the two epics and drawing his own inferences, takes care to note, "In sum, chance lateness of this sort is evidence only for the Epic as we have it, tampered with by a thousand diadochoi (page 82). Later on he again notes, "Yet in showing this they indicate again that, in our estimate, as to the relative age of the Epics, nothing can be absolute or universal, but all must be stated relatively and partially. If it be said that this judgment lacks definitiveness, the reply is that it accords with facts, which do not admit of sweeping statements. (Page 84. The Great Epic of India)

In various other respects the conclusions or remarks may be found equally defective, though they come to be regarded as veritable statements of truth by some who are carried away by the novelty of new thoughts. A closer examination would disclose that the observations are generally characterised by a want of understanding of the text or topic. It has therefore been our desire to show that sufficient grounds are not yet made out for questioning the veneration with which we regard the work Two points have been, therefore, dealt with at some length from various points of view, (1) that the Bharata has been from the very beginning a work of the reputed extent and character, and (11) that Sri Krishna, as an avatar of the Almighty God, was mally connected with the Epic story, which is but a subordinate theme in the work

The defects in the various characters, the peculiarity of their habits and customs should not be understood or interpreted so as to deprecate the heroes, their moral code, and the beneficial influence which their life and example have for ages exer cised upon the Hindu. We hope we shall benefit more by cherishing our truthful lore and traditions than by learning to condemn them. For, the endeavours of the Hindu mind to investigate into Truth, both practical and speculative, cannot be said to fall short of those of any other.

TRIPLICANE,

21st February, 1914

S SUBBA RAO M A

Mahabharata Subscribers and Donors.

The numerical figures within brackets against some of the names refer to the number of copies purchased, and the amount specified is the donation paid

UPPER INDIA

Mr Pandit Ramamony, A. D. Bhansarkety	Nepal		
The Principal, S P College Srinage	gaı Kashmır		
Mr J C Chatterjee, B A Superintendent Research Dept do	do		
The Government of India	Simla (3)		
The Director General of Archeology India	do		
PUNJAB			
Mr Bihari Lal Varma Vigna Samsthapaka	Gujranwalla		
Mr Haricharana Das Datt Lala Asst Inspector of Schools Jallandhar	•	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
Mr Pandit Ramkrishna Sarma, Sanskiit Teacher, Raijugol	Ludhiana		
•	ahore (3)		
The Secretary, Punjab Public Library,	do		
Mr Raghuhar Dayal, M A, Shastry, Prof of Sanskrit, St Stephen's Col			
The Secretary, Punjab Text Book Committee-	Lahore		
The Principal, Government College	đo		
The Secretary, Dayanand Anglo Vedic College, Managing Committee	do		
UNITED PROVINCES OF AGRA AND OU	DĦ		
Mahamahopadhyaya Dr Babu Ganganathjha M A, Professor of San			
Central Colleg	e Allahabad	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
Dr Satish C Banarji M A, LL D, Advocate High Court	do	,,	32 0 0
The Director of Public Instruction United Provinces	do (8)	.,	
The Hon'ble Dr Sundar Lal C I E, LL D, Vice-chancellor, Un	• •		
Allahabad	Allahabad		
The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malavya	do		
Mr Pandit Mohan Lal B A, LL B, High Court Vakil	do		
The Librarian Public Library	do		
Mr Venimadhavachar, Udipi Mutt Daraganj	do		
,, Jnanendranath Sen— Almagar Gor	akhpur Dt		
,, Lala Bail Nath, Retired Judge, Civil Lines	Agıa		
" Srr Krishna Joshi Chandrahas Bhawan Hathounda Bara	bankı Oudh		
,, Tonapay, Dodda Bapu Acharya, Uttaradı Mutt	Benares	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	700
"Babu Bhagavan Das Saheb, M. A., Sivasiama Sigra	do	,,	500
" " Sri Govinda Das Durgakhand	do	33	500
Mrs Annie Besant	do (2)	,,	100 0 0
The Honorary Secretary Hindu Gills School	do		
Mr Babu Upendranath Basu Sahib Choukamba	do		
" P K Telang, M A, Prof Central Hindu College,	do		
" Jehangir Sorabji General Secretary Theosophical Society	do		
His Highness The Maharaja of Ramnagar	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
Mr Shiva Prasad Gupta, Nandan Sahu Street	do		
" Lala chhota Lal Executive Engineer—	фo		
" Pandit, Damodar Lal Shastry Goswamy—	do		

Secretary, Chawkhamba, Sanskrit Series Mr C P Anantanarayan Iyer Acctt Military Accts Office "Shamsul Ulama Syed Ali Bilgrami M A, D Litt Bar at Law "Pandit, Giridhar Sarma Lal Shastry, Rishikul "Rishidev Brahmachari Mahavidyalaya "Padma Simha Sarma Editor Bharatodaya do "Pandit Dhundiraj Deokota Nepalgunj—Post Junnah "Mangal Dev, Arya Samaj, Kalan—Mawana— "K S Gopalachari—B A Extra Asst Supt Triangulation Su "Jotish Shiva Prakash Rais His Highness Hathras King Mr Thakur Jaganath Bakshi Sing, Talugdar	Hudwar Jwalapur do (Bahruch Dt) (Meerut Dt)	Rc	1 0 0
BIHAR AND ORISSA			
Mr Satya Narayan, Pandaya—Head Pandit Zillah School "Anadinath Banerji Station Road— "M Taraknath Ghose His Highness—The Hon'ble Sii Rameswar Sing Maharaj Bahadur, K C I E,	Arrah Chowk Bhagalpur Champanagore Durbhanga (5)		
Mr Suvananı Vabu Veeraganj Kumaltola—	Raksal		
CENTRAL PROVINCES			
Mr V K Rajwade, B A, LL B, Pleader ,, Puiushothama Laxman Damble M A, LL B, Pleader ,, W V Chandekar, Tahsildar ,, M B Deshpande, Pleader ,, S N Pande, Secretary Edward Library	Akola Buldana Chandur Daryapur do	Rs	3 0 0
" Madhav Narayan Daoo B A BL Medalist—Pleader	Darwha	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
" Pandit Rambhadia Oja Hit Karni High School	Jubbulpore	22	500
,, Martand Bapuji Waiker, Pleadei	Karanja_		500
,, Vishnu Narayan Bapat M A, LL B, Munsiff	ıtabuldı Nagpur Sakolı		
" Pandit Linga Rajeshwar—Additional Dt Judge	Balaghat.	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
NIZAM'S DOMINIONS,			
Mr Gargi Sitaiam Rau, Pensioned Tahsildar " B Ranga Rao, Head Accountant, Resident's Office The Principal, Nizam's College, Mr A Srinivasa Rao Rao Saheb " C Bheemappa Cullapa, Sowcar & Landloid " V Rajagopalachariar " B Srinivasacharlu-Atmakui Samsthanam Janampet " Kisan Rau Pleader Chincholi Sii Uttairdi Mutt Samstanam	Hyderabad do do Secundrabad do do Tandur Post		
RAJAPUTANA AND CENTRAL INI	77 A		
The state of the s	Khaiwa		
" Thakur Kesii Sing Barahat Rajkavi Kotah State—	halrapatan (2) Kotha		

Mı Sree Devapradeepam Ramanujacharya Swamı—	Kotah		
	Chhatarpur		
Mr Bhawani Dutt Joshi B A, Head Master V H School	Sutna		
His Highness the Mahaiaja, Sii Vyankatesh Raman Sing Bahadur G C	S I, Rewa		
Mr Balvanta Rao Bhaia Saheb, Srimanta	Gawalior	$\mathbf{R}\mathfrak{z}$	50 O O
" Purushottıma Sastry Parakajıkavata, Dwarkadhısaka Mandıı Laska		,,	500
" Pandit Kedainath, Sanghi Road	Jaipur		
" " Rambhadta Ojha	do		
" , Jaldhar Ojha Vidyadhara road	do		
" " Suryanarayan Sharma, Vyakarnacharya Head Pt Maharaja School	s Collegiate Jaipur		
" Chandradai Guleri guardian to the Raja of Khetri Jaipur house Ma	_		
•	-	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
The Principal, Mayo College	do		
Mr Ananta Balvanta Shende, Military, Dy Comptrollei Office	Mhow		
Rao Saheb Di P R Bhandalkar, Surgeon	Indore		
Dr G R Tambe, State Surgeon	do		
Rao Bahadur Krishna Rao, V Mulye Member—of Council	do		
Mr I W Johory M A, Prof C M College	do		
" Pandit Shii Kiishnacharya tutor to H H Mahaiaja Saheb—of Sita	mane do		
The Hon'ble Sn Narayan Ganesh Chandavarkar, K. T., B. A., LL B. (late High		
Court Judge Bombay and Vice chancellor Bombay	Jniversity)		
now Dewan Indore state—	\mathbf{Indore}	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	25 0 0
BENGAL PRESIDENCY			
The Government of Bengal Cal	cutta (20)		
The Government of Bengal Mr S V Rangacharı Clerk T M Office	cutta (20) do		
	• •	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
Mr S V Rangacharı Clerk T M Office " Heerendranath Datta Solicitors Mahamaharadhyaya Hara Prasada Sastri M A . C I E. Principal	do do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
Mr S V Rangacharı Cleik T M Office ,, Heerendranath Datta Solicitors	do do I, Sanskrit	Rs Rs	10 0 0 20 0 0
Mr S V Rangacharı Cleik T M Office ,, Heerendranath Datta Solicitors ,, Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principa	do do I, Sanskrit		
Mr S V Rangacharı Cleik T M Office " Heerendranath Datta Solicitors " Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principa College and Registrai Sanskiit Examinations (Retired	do do Il, Sanskrit) do		
Mr S V Rangachari Clerk T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College	do do d, Sanskrit) do do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20 0 0
Mr S V Rangachari Clerk T M Office " Heerendranath Datta Solicitors " Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) Resendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law	do do do dl, Sanskrit) do do do (2)	Rs	20 0 0 50 0 0
Mr S V Rangachari Clerk T M Office " Heerendranath Datta Solicitors " Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) " Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law Tean Chandra Choch Hare school, College square	do do d, Sanskrit) do do do (2) do	Rs	20 0 0 50 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office " Heerendranath Datta Solicitors " Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskilt Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) " Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law " Isan Chandla Ghosh, Hale school, College square " Sri Jagannatha Prasada Pande " Sri Swami Yuktananda Ashrama	do do do sl, Sanskrit) do do do (2) do do	Rs	20 0 0 50 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandla Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College	do do do do do do (2) do do	Rs	20 0 0 50 0 0 5 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office " Heerendranath Datta Solicitors " Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) " Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law " Isan Chandia Ghosh, Hare school, College square " Sri Jagannatha Prasada Pande " Sri Swami Yuktananda Ashrama Rhegyet Kumara Shastri M A, Professor Hugh College	do do do l, Sanskrit) do do do (2) do do do Chinsura— Calcutta	Rs	20 0 0 50 0 0 5 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandla Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College "Ramendia Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution	do do do l, Sanskrit) do do (2) do do do Chinsura— Calcutta	Rs "	20 0 0 50 0 0 5 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandla Ghosh, Hale school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugh College "Ramendia Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School	do do do la Sanskrit do do do (2) do do do Chinsura—Calcutta do do	Rs "	20 0 0 50 0 0 5 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandla Ghosh, Hale school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hughi College "Ramendla Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers	do do do do l, Sanskrit) do do do do do Chinsura— Calcutta do do do	Rs ,,	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registrar Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandra Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College "Ramendra Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaymitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office	do do do la Sanskrit do do do (2) do do do Chinsura—Calcutta do do	Rs "	20 0 0 50 0 0 5 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandra Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hughi College "Ramendra Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office "Iswara Prasad Sing Examiner of Translations High Court	do do do do l, Sanskrit) do do (2) do do do Chinsura— Calcutta do do do	Rs ,,	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0
Mr S V Rangachari Gleik T M Office Heerendranath Datta Solicitors Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskiit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law Isan Chandla Ghosh, Hale school, College square Sri Jagannatha Prasada Pande Sri Swami Yuktananda Ashrama Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hughi College Ramendla Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College The Principal Metropolitan Institution Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office Iswara Prasad Sing Examiner of Translations High Court	do do do do do (2) do do do Chinsura—Calcutta do do do do	Rs ,,	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registral Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandia Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College "Ramendia Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office "Iswara Prasad Sing Examiner of Translations High Court Roormal Goenka 57, Burtola Street	do do do do l, Sanskrit) do do do (2) do do do Chinsura— Calcutta do do do do do	Rs " Rs "	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registrai Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandia Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College "Ramendia Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office "Iswara Prasad Sing Examiner of Translations High Court Roormal Goenka 57, Burtola Street The Hon'ble Sir Ashutosh Mukerji K, T C S I, M A L,—High Court	do do do do l, Sanskrit) do do do (2) do do do Chinsura— Calcutta do do do do do do	Rs ,, ,, Rs ,,	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0 10 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office " Heerendranath Datta Solicitors " Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registrar Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) " Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law " Isan Chandra Ghosh, Hare school, College square " Sri Jagannatha Prasada Pande " Sri Swami Yuktananda Ashrama " Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College " Ramendra Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College " The Principal Metropolitan Institution " Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office " Iswara Prasad Sing Examiner of Translations High Court Roormal Goenka 57, Burtola Street The Hon'ble Sir Ashutosh Mukerji K, T C S I, M A L,—High Court Judge and Vice Chancelloi Calcutta University	do do do do l, Sanskrit) do do do (2) do do do Chinsura— Calcutta do	Rs " Rs "	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0
Mr S V Rangachari Cleik T M Office "Heerendranath Datta Solicitors "Mahamahopadhyaya Hara Prasada Sastri M A, C I E, Principal College and Registrai Sanskrit Examinations (Retired The Principal Sanskrit College Mr S C Mitra Chief Justice (Retired) "Rajendranath Vidyabhushan Professor Hindu Law "Isan Chandia Ghosh, Hare school, College square "Sri Jagannatha Prasada Pande "Sri Swami Yuktananda Ashrama "Bhagvat Kumara Shastri M A, Professor Hugli College "Ramendia Sundara Trivedi, M A, Principal Ripon College "The Principal Metropolitan Institution "Babu Rasamaynitra M A, Head Master, Hindu School Messrs R Cambray & Co Law Publishers Mr S Krishna Iyer, Offg Superintendent—Accountant General's Office "Iswara Prasad Sing Examiner of Translations High Court Roormal Goenka 57, Burtola Street The Hon'ble Sir Ashutosh Mukerji K, T C S I, M A L,—High Court	do do do do l, Sanskrit) do do do (2) do do do Chinsura— Calcutta do do do do do do	Rs ,, ,, Rs ,,	20 0 0 50 0 0 5 0 0 7 0 0 12 0 0 10 0 0

35 37 W M. A. D. Completeller Best Officer	Q-144-	ъ.,	10.00
Mr N Vijayaraghavan M A, Dy Comptroller Post Offices	Calcutta	Rs	10 0 0
,, N R Aiyar of Messrs Andrew Yule & Co	do do		
Secretary Bhangiya Saliitya Parishad			
Mr Rai Bahadur Rajendra Chandra Shastry M A, Bengali Translator t Government	do		
		Rs	10 0 0
,, Rao Bahadur K Balarama Iyer, Examiner Ry Accounts	do	778	10 0 0
" T R V Sarma, Asst Examiner Ry accounts	do		
The Hon'ble B Chakravarti, Bar at law	do		
Mr B K Lahırı do	do		
" P Mitter do	do		
,, Ramchandra Majumdar Pleader	do		
The Calcutta University Library	do		
Mr Nitya Swarupa Biahmachaii—Devkinandan Press	do		
The Librarian Govt of India Imperial Library	do		
	rpara do		
" Jyotindranath Sen Gupta—Pleader, Dt Court Co	milla do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
" Babu Ananga Mohan Ghosh BL,	do		
,, Tara Sundar Roy Pleader Gaibanda (Ru	ingpur Dt)		
"Beni Madhava Das do do	do		
The Hon'ble Maharaja Manindia Chandia Nandy Bahadui—Maharaj E	Kasımbazar		
Mr Saratchandra Deb Pleader, 24 Pargar	as		
" Bhushan Chandra Das Professor of English Krishnanath College	Berhampore	${ m Rs}$	200
ASSAM			
The Government of Eastern Bengal & Assam, Shillong—(5)	Taula & Dank		
Mr Keertichandra Vidya Bhushan Goswami—Sanskrit Teachei, Valigram		ъ.	1 0 0
" Vanamalı Vedanta Tırtha Chakravartı M. A., Prof. cotton college,	Gauhati	\mathbf{R} e	100
BURMA			
The Government of Burma	Rangoon		
Mr S Subramanian, Accountant, P W Examiners Office	do		
" H Bhimasena Rao, Asst Accountant General	do		
" J R Narasımhan	do		
,, T Rajagopal Iyengar, Accountant,	Bhamo	\mathbf{R} s	500
Bombay Presidency			
•			
AHMEDABAD Dt			
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	Ahmedabad		
,, Ganesh B Sapre P R Training College Nawa Darwaja	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	860
" Rungchore Lal Chhote Lal & Co Spinning and weaving Co	do		
,, A B Dhruva, Prof of Sanskrit, Guzerat College	do		
AHMEDNAGAR Dt			
	hmednagar		
Governd Relyante Teachete R A T.L. R Sub Judge	.mmeunagar Nasık		
Narayan Ramchandra Dy Taherldan	Rahuri		
	Tennut		
BARODA			
His Highness Maharaja Sir Sayaji Rao Gaekwar Bahadur G C S I, Ba	roda (30)	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	250 0 0
Mr Vasudev Keshav Deshpande	do		
", Naravan Dalapatram Bhagat Dt. Inspector, Chhote Udepur Via Bai	oda		

BOMBAY

Mr Stidhar Ramktishna Bhandarkar M A, Professor Sans Elphinstons College do Re 1 0 0 0	The Government of Bombay (50)	Bombay		
B V Vidvans B A , LL B , Lumaye's chawl	Mr Sudhar Ramkushna Bhandarkar M A, Professor Sans Elphinston	е		
B V Vidvans B A, LL B, Limaye's chawl	-			
Shankar Canopi Medical Practitione Dr Prabhakar's chawl do Jestaram Mukundji Bookseller Kalbadevi do do (5) Messrs Ramchandra Govind & Sons, Booksellers do (5) Messrs Gopal Narayan & Co Booksellers do (5) Messrs Gopal Narayan & Co Booksellers do (5) Messrs Gopal Narayan & Co Booksellers do (6) Mr Vasudeva Shastry Panasikar—Pandit Nirnaya Sagai Press do (2) Jagannath Raghunath Ghaipure B A, LL B, Honoi's in Law do Visvanath P Vandya Bar at Law do Visvanath P Vandya Bar at Law do do B Raghavayya B A, LL B, Solictior do do do do do do do	R V Vidyans R A T.T. R Timeve's shawl	_	Re	100
Shankar Canopi Medical Practitionei Dr Prabhakar's chawl do	" K S Visvanatha Iyer, Victoria Buildings	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	15 0 0
Messrs Ramchandra Govind & Sons, Booksellers	, Shankar Canoji Medical Practitionei Dr Prabhakar's chawl	do	**	200
Messrs Ramchandra Govind & Sons, Booksellers do (5) Mr Khemraj Srikrishna Das, Sri Venkateswar Press do (5) Messrs Gopal Narayan & Co Booksellers do (5) Mr Vasudeva Shastry Panaaikar—Pandit Nirnaya Sagai Press do (2) "Jagannath Raghunath Ghaipure B A, LL B, Honoi's in Law do (2) "Visvanath P Vaidya Bar at Law do (6) "S S Setlur, B A, LL B, High Court Vakil (7) do (7) "B Raghavayya B A, LL B, Solicitor (8) do (7) "B Rab Bahadur V J Kirtikar, Bar at Law (7) do (7) "S B Bakhle B A, LL B, High Court Vakil (7) do (7) "GOpal Krishna Dandekar B A, LL B, do (7) do (7) "Bayannadhan Nanu Kothare (7) do (7) "Bayannadhan Nanu Kothare (7) do (7) "Bayannadhan Nanu Kothare (8) do (7) "Bayannadhan Nanu Kothare (8) do (7) "Bayannadhan Nanu Kothare (8) do (8) "Bayannadhan Kulkaini Mahagaonkar (8) do (8) "Bayannadhan Kulkaini Mahagaonkar (8) do (8) "Bayan Karikan (8) High Court Vakil "Bayan Karikan (8) do (8) "Bayan Karikan (8) do (8)	•	do	••	
Mr Khemraj Srikrishna Das, Sri Venkateswar Press do (5) Hessrs Gopal Narayan & Co Bookselless do According to the press According to the press do According to the press According to the pres According to the pres Accord	*			
Messrs Gopal Narayan & Co Bookselles do Mr Vasudeva Shastry Panasikar—Pandit Nirnaya Sagai Press do "Jagannath Raghunath Ghaipure B A, LL B, Honoi's in Law do "Visvanath P Vaidya Bar at Law do "S S Setlur, B A, LL B, High Court Vakil do "B Raghavayya B A, LL B, Solicitor do "D B Chitnis do do "S S Babadur V J Kirtikar, Bar at Law do do "S Ra Bahle B A, LL B, High Court Vakil do do "S Raghunandan Nanu Kothare do do do "Gopal Krishna Dandekar B A, LL B, High Court Vakil do do "K H Kelkar B A, LL B, Pleader do do Rs 3 0 0 "K H Kelkar B A, LL B, High Court Vakil do do Rs 3 0 0 "K H Kelkar B A, LL B, High Court Vakil do do Rs 3 0 0 "K H Kelkar B A, LL B, High Court Vakil do do Rs 5 0 0 "K H Kelkar B A, LL B, High Court Vakil do do Rs 5 0 0 "K H Kelkar B A, LL B, High Court Vakil				
Jagannath Raghunath Ghaipure B A , LL B , Honoi's in Law do				
Jagannath Raghunath Ghaipure B A , LL B , Honoi's in Law do	Mr Vasudeva Shastry Panasikar—Pandit Nirnaya Sagai Press	do (2)		
Nisyanath P Vaidya Bar at Law do	Togernath Dashungth Charners R. A. T.T. R. Honor's in Law			
S S Setlur, B A, LL B, High Court Vakil do	Vicuonath P Vaidva Bar at Law	đo		
B Raghavayya B A, LL B, Solicitor P P Khare B A, LL B, High Count Vakul D B Chitans do Solicitor Rao Bahadur V J Kurtikar, Bar at Law S R Bakhle B A, LL B, High Court Vakul do Gogal Krishna Dandekar B A, LL B, do do Raghunandan Nanu Kothare do do do Hari Gangadhar Kulkaini Mahagaonkar do do do Hari Gangadhar Kulkaini Mahagaonkar do do do K H Kelkar B A, LL B, Pleader do D G Dalvi B A, LL B, High Court Vakul do L C Gole, B A, LL B, High Court Vakul do N N M Patvardhan B A, LL B, High Court Vakul Bombay Rs S S Patkar do do do N S S Patkar do do do N Sinyukhanath Madan do do do N Daji Abaji Khaie Bellasis Road near Byculla club do Krishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sinyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir Manilal Itohaiam Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do Narotham Morarji Gokuldas Shant; Bhavan Dharmsey Morarji Gokuldas Shant; Bhavan Dharmsey Morarji Gokuldas Shant; Bhavan Dharmsey Morarji Gokuldas Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill Bhalachandra Sitaram do do Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K T Charni Road Mr Haii Mahadade Bhattamkar—B A, Prof of Sanskrit, Wilson College Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College	S S Satlar R A LL R High Court Vakil	do		
" P P Khare B A , LL B , High Court Vakul do Go Rao Bahadur V J Kirtikar, Bar at Law do Go Rao Bahadur V J Kirtikar, Bar at Law do Go Rao Bahadur V J Kirtikar, Bar at Law do Gopal Krishna Dandekar B A , LL B , do Gopal Krishna Dandekar B A , LL B , do Gopal Krishna Dandekar B A , LL B , do Go Gopal Krishna Dandekar B A , LL B , do Go	R Rachavayya R A T.T. R Solution	do		
Rao Bahadur V J Kırtıkar, Bar at Law do do Ras Bahadur V J Kırtıkar, Bar at Law do do Ras Bahadur V J Kırtıkar, Bar at Law do do Ras B A, LL B, Hıgh Court Vakıl do Gopal Kırısıhına Dandekar B A, LL B, do do do Ras do do do do Ras S 3 0 0 Raghunandan Nanu Kothare do do do do Ras 3 0 0 0 K H Kelkar B A, LL B, Pleader do do do do Ras S 3 0 0 0 K H Kelkar B A, LL B, Pleader do do do do do N M Patvardhan B A, LL B, Hıgh Court Vakıl do do N M Patvardhan B A, LL B, Hıgh Court Vakıl Bombay Ras S 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	P. P. Khara, R. A. L.L. B. High Court Vakil	do		
Rao Bahadur V J Kırtıkar, Bar at Law Rao Bahadur V J Kırtıkar, Bar at Law Raghunandan Nanu Kothare do Raghunandan Kulkaını Mahagaonkar do do Raghunandan Kulkaını Mahagaonkar do Raghunandan Kulkaını Mahagaonkar do Raghunandan Ba, LL B, Pleader do Raghunandan Ba, LL B, High Court Vakıl Bombay Raghunandan, Saghunandan, Saghunanda	D B Chitris do Solicitor	đo		
Gopal Krishna Dandekar B A, LL B, do do Raghunandan Nanu Kothare do do do do Raghunandan Nanu Kothare do do do do Raghunandan Nanu Kothare do do do Raghunandan Nanu Kothare do do do Raghunandan Nanu Kothare do do do Raghunandan Kulkaini Mahagaonkar do do do Raghunandan Rajula Ba, LL B, Pleader do	Roo Ruhadur V J Kurtikar Bar at Law	_		
Gopal Krishna Dandekar B A, LL B, do do do Ras Raghunandan Nanu Kothare do do do do Ras S 3 0 0 Raghunandan Nanu Kothare do do do Ras S 3 0 0 Ras Raghunandan Nanu Kothare do do do Ras S 3 0 0 Ras Raghunandan Nanu Kothare do do do Ras S 3 0 0 Ras Raghunandan Nanu Kothare do do do Ras S 5 0 0 Ras Raghunandan Kulkaini Mahagaonkar do do do Ras S 5 0 0 Ras LC B, High Court Vakil do do do do Ras S Patkar do do do do do Na Patvardhan B A, LL B, High Court Vakil Bombay Ras 5 0 0 Ras S Patkar do do do do do do Daji Abaji Khare Bellasis Road near Byculla club do Ras Rasishahi Madan do do Ras Siryukta, Gokulnathiji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir Manilal Itcharam Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Ras 2 0 0 Narotham Moraji Gokuldas Shant, Bhavan Dharmsey Moraji Gokuldas Shant, Bhavan Dharmsey Moraji Gokuldas do do Moraji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Moraji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Moraji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Moraji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Moraji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Moraji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge Moraji Gokuldas Moraji Gokuld	S. R. Robble B. A. L.L. B. High Court Vakil			
Raghunandan Nanu Kothare do do do Go Rs 3 0 0 Harı Gangadhar Kulkaını Mahagaonkar do do do Rs 3 0 0 K H Kelkar B A, LL B, Pleader do D G Dalvı B A, LL B, High Court Vakıl do L C Gole, B A, LL B, High Court Vakıl Bombay Rs 5 0 0 N M Patvardhan B A, LL B, High Court Vakıl Bombay Rs 5 0 0 S S Patkar do do do do Vishwanath Madan do do do N Ishwanath Madan do do Re 1 0 0 Krıshnajı Narasımha Marlıhallı—Asst Sherıstadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Srıyukta, Gokulnathiı Jeevanajı Maharaja Bhuleswaı, Badamandır do Rs 25 0 0 Manılal İtchai am Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krıshna Vyas do do L P Kulkarnı, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do Narotham Morarjı Gokuldas Shantı Bhavan Dharmsey Morarjı Gokuldas Shantı Bhavan Dharmsey Morarjı Gokuldas Deojı—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do do GC Dr Sır Bhalachandra Krıslına Bhatawadekar, K. T Charın Road Mr Halı Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrıt, Wilson College do Rs, 10 0 0	,,			
Hari Gangadhar Kulkaini Mahagaonkar do do do Rs 3 0 0 K H Kelkar B A, LL B, Pleader do D G Dalvi B A, LL B, High Court Vakil do L C Gole, B A, LL B, do do N M Patvardhan B A, LL B, High Court Vakil Bombay Rs 5 0 0 S S Patkar do do do do Vishwanath Madan do do do Daji Abaji Khaie Bellasis Road near Byculla club do Krishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 Manilal Itchai am Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do Dharmsey Morarji Gokuldas do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill Bhalachandra Sitaram do do T Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road Mr Hali Mabadeo Bhatkamkar—B A, Prof of Sanskrit, Wilson College Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	Raghunandan Nanu Kothare do do	_		
"K H Kelkar B A, LL B, Pleader do do do do do N Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge M Go Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do do Rs 10 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0		_	B.	3 0 0
D G Dalvi B A, LL B, High Court Vakil do do L C Gole, B A, LL B, do do do N M Patvardhan B A, LL B, High Court Vakil Bombay Rs 5 0 0 S S Patkar do do do do Vishwanath Madan do do do do Daji Abaji Khare Bellasis Road near Byculla club do Krishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 Manilal Itchaiam Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do do Narotham Morarji Gokuldas Shant; Bhavan do do Narotham Morarji Gokuldas do do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Bhalachandra Sitaram do do do Or Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A, Prof of Sanskrit, Wilson College do Rs, 10 0 0	•	_	103	
"ILC Gole, BA, LLB, do do do "N M Patvardhan BA, LLB, High Court Vakil Bombay Rs 5 0 0 "S S Patkar do do do do "Vishwanath Madan do do do do "Daji Abaji Khaie Bellasis Road near Byculla club do "Krishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sberistadar High Court do Re 1 0 0 "M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do "Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 "Manilal Itchai am Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) "Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do "L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 "Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do ", 5 0 0 "Narotham Morarji Gokuldas Shant; Bhavan do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge "B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Bhalachandra Sitaram do do do (2) "Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs, 10 0 0	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •			
N M Patvardhan B A, LL B, High Court Vakil Bombay Rs 5 0 0 S S Patkar do do do do Vishwanath Madan do do do Manilal Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 Manilal Itchai am Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do Morarji Gokuldas Shanti Bhavan Dharmsey Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do Morarji Gokuldas Pill do Bs Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Morarji Gokuldas Shanti Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs, 10 0 0	•			
"S S Patkar do do do do do Daji Abaji Khaie Bellasis Road near Byculla club do Rrishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 Manilal Itchaiam Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do "5 0 0 Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Rs, 10 0 0	••		D.,	K 0 0
"Vishwanath Madan do do do do Daji Abaji Khaie Bellasis Road near Byculla club do Krishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court do Re 1 0 0 M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 Manilal Itchaiam Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do "5 0 0 Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do Dharmsey Morarji Gokuldas do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Bhalachandra Sitaram do do C2) Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Rs, 10 0 0	"		Rs	500
Daji Abaji Khaie Bellasis Road near Byculla club Krishnaji Narasimha Marlihalli—Asst Sheristadar High Court M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir Manilal Itchaiam Desai, 5 Bhaskar Lane Cathedral St Mo (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General Mo Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent Morarji Gokuldas Shanti Bhavan Dharmsey Morarji Gokuldas Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill Mo do B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill Bhalachandra Sitaram do do Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	,,	_		
M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat M D C National Best Superintendent P W D Secretariat M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat M D C National Best Superintendent P W D Secretariat M D C National Best Superintendent P W D Secretariat M D C National Best Superintendent P W D Secretariat M D C National Best Superintendent P W D Secretariat M D C National Best Superintendent P W D Secretariation M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariation M D Rane Superintendent P W D Secretariation M D C National Best Superintendent P W D Secretariation M D Rane Superintendent P W D Secretariation M D Rane Superintendent P W D Secretariation M D C National Best Superintendent P M D O O O O O O O O O O O O O O O O O O	33	_		
M D Rane Byculla Superintendent P W D Secretariat do Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 Manilal Itchaiam Desai, 5 Bhaskar Lane Cathedral St do (2) Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do "5 0 0 Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do	**	_	~	1 0 0
, Sriyukta, Gokulnathji Jeevanaji Maharaja Bhuleswai, Badamandir do Rs 25 0 0 , Manilal Itchaiam Desai, 5 Bhaskar Lane Cathedral St do (2) , Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 , Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do , 5 0 0 , Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do do , Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do , Morarji Gokuldas do do , Morarji Gokuldas do do , Bs Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do , Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Haii Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Rs, 10 0 0		_	Ke	100
, Manilal Itchaiam Desai, 5 Bha-kar Lane Cathedral St do (2) " Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do " L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 " Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do " 5 0 0 " Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do do " Dharmsey Morarji Gokuldas do do " Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do " B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Sitaram do do do Rs 25 0 0 Mr Haii Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Rs, 10 0 0	•	do		
Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do " 5 0 0 Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do Dharmsey Morarji Gokuldas do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Haii Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0			$\mathbf{R}\mathbf{s}$	25 0 0
" Jata Sankar Jaya Krishna Vyas do do " L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 " Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do " 5 0 0 " Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do " Dharmsey Morarji Gokuldas do do " Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge " B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do " Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A. Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	" Manılal Itcharam Desar, 5 Bhaskar Lane Cathedral St	do (2)		
" L P Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General do Rs 2 0 0 " Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent do " 5 0 0 " Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do " Dharmsey Morarji Gokuldas do do " Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do " B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do " Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krislina Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Rs, 10 0 0	Jata Sankar Java Krishna Vvas do	do		
, Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do Dharmsey Morarji Gokuldas do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krislina Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Haii Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	T. P. Kulkarni, Personal Assistant to the Post Master General	do	Rs	
, Narotham Morarji Gokuldas Shanti Bhavan do do do harmsey Morarji Gokuldas do do Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do do B Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Sitaram do do do Rs 25 0 0 Mr Hali Mahadeo Bhatkamkar—B A. Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	" Nand Lal Motilal, Jeweller & Precious Stones Com Agent	do	29	5 O O
"Dharmsey Morarji Gokuldas do do "Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge do "B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do "Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krislina Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Haii Mahadeo Bhatkamkar—B A. Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	Nerothem Morarii Gokuldas Shanti Bhavan	do		
" Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge " B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do " Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krislina Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hall Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	Dhermsey Moraru Gokuldas do	do		
" B S Suktankar, Shantaram House Malabar Hill do " Bhalachandra Sitaram do do do (2) Dr Sir Bhalachandra Krislina Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Hall Mahadeo Bhatkamkar—B A. Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	Morarji Gokuldas Deoji—Kennedy Bridge			
mr Hall Mahadeo Bhatkamkar—B A. Prof of Sanskrit, Wilson College Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do (2) do (2) do (2) do (3) do (4) Rs 25 0 0 do (5) Rs 25 0 0 do (8) Rs 10 0 0	B S Suktankar. Shantaram House Malabar Hill			
Dr Sir Bhalachandra Krislina Bhatawadekar, K. T Charni Road do Rs 25 0 0 Mr Haii Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College do Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs, 10 0 0	Rholochandra Sitaram do do	do (2)		
Mr Hall Mahadeo Bhatkamkar—B A. Prof of Sanskrit, Wilson College Dr Y G Nadgir, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs. 10 0 0	Dr. Sir Bhalachandra Krishna Bhatawadekar, K. T. Charni Road	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	25 0 0
Dr Y G Nadgır, Prof Anatomy Grant Medical College do Rs. 1000	Mr Hall Mahadeo Bhatkamkar—B A Prof of Sanskrit, Wilson College	do		
The Secretary Royal Asiatic Society Bombay Branch—Town Hall		do	\mathbf{Rs}_{\bullet}	10 0 0
	The Secretary Royal Assatic Society Bombay Branch—Town Hall	фq		

BELGAUM DISTRICT

\mathbf{Mr}	Badarayana Venkatesh Katte Clerk Dist Court	$\mathbf{Belgaum}$			
**	Vasudeva Rao Navalgund B A B L 3rd Assistant Sirdhar H Sc	chool do			
"	Jayarayacharya Koujalgi	do			
,,	H S Kamalapur Clerk Collor's Office S D	do			
,,	G V Patvardhan Inspecting Sub Judge	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	70	0
33	Gandi Rao Hanmant—Pensioned Sub Registrar	do			
,,	Krishnaji Annaji Potdar Sowkar	do			
"	Abajı Ramchandra Savant—Bookseller	do			
,,	Narayan Guru Rao Joshi, B A, LL B, Pleader	A thanı			
"	Gurunath Gangadhai Nargund, B A, LL B, Sub Judge	$\mathbf{Bailhongal}$	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	50	0
31	Jayaraya harya Huken	\mathbf{K} oujalgi			
"	Srınıvasacharya, Nargundkar	\mathbf{Ramdu}_1 ga			
,,	Panduranga Srinivas Naik Patakut	\mathbf{N} andgad			
,,	T V Nark Landholder & Pensioner	\mathbf{K} hanapur	${ m Rs}$	70	0
,,	Vadırajacharya Ayyachıta Jamkhandıkaı	Surpali	\mathbf{Re}	10	0
33	Govind Gowda Timmanna Gowda Patil	Yadvad			
	NORTH KANARA DISTRICT				
\mathbf{Mr}	Sıımad Indırakanta Tırtha Srıpadangalu Gokarna Mutt	Partagalı			
,,	Seli Venkatesh Narayan Bhatt	Majalı			
"	Ramchandra Sridharacharya	do			
"	Vaikunta Srinivasa Prabhu School Mastei	Ankola	Re,	1 0	0
••	BIJAPUR DISTRICT				
\mathbf{Mr}	Rao Sahib, Subba Rao Seshagiri Rao Phadanis Subordinate Judge	Bıjapur			
	Swami Rao Tilgulkar Sheristadar Dist Court				
"	Govinda Rao Venkatesh Hubli Record keeper do	do (10) do	,		
,,	S A Umarjikar Sectioner do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	4 0	Λ
3)	Rao Sahib Raghavendra Bao Kiishna Pleader do	do		10 0	-
55	Guru Rao Venkatesh Haiholikar, Acct, Collr's Office	do	"	10 0	•
,,	Guracharya Surpalaya	do			
33	S S Bilgi Mamlatdar	do	Re	1 0	0
***	Hanumantacharya Katte at Torvi	do	7.00	1 0	٥
,,	Swamirayacharya Raghavendracharya Dwarapalak Karkoon Maml				
;;	promised and a resolution or and a resolution of the state of the stat	Bagalkot	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 0	0
**	R V Kaveri	do	_,,,	•	•
»	Bhimaji Raghavendra Jainapura Cotton Press	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	28	0
"	Narayan Siinivas Naigundkar	do	23	10 0	
"	Vedavyasacharya Umarjikar	Kolhar	••		
27	Balacharya Umarji	Badıgı Bılgı			
"	Hanmant Krishna Mirji Clerk Sub Court	Muddebihal	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0	0
"	Srinivasa Hayagrivacharya Kaulgi B A Ag Mamlatdar	Hire Keiur	,,	5 0	0
"	G K Puranik M A Assistant Master High School	Bıjapur	33	7 0	0
	S V Koujalgi	do	33	10 0	0
"	M R Murnal Assistant Collector's Office	đo			-
"	Vasudev Rao Navalgund B A Educational Inspector	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3 0	0
))))	Venkatesh Hanumanta Rao Haveri Treasurer	do	93	3 0	
"	Bodha Rao Vasudeva Rao Dharwedkar B A, LL B, Pleader	do	,,		-
?; };	M G Hungund Sheristadar Mamlatdar's Office	do			
**					

Mı	Madhva Rao R Badgundı Pleader	Bagalkot *				
,,	Hanumanta Rao Chebbi B A do	do				
1)	Govind Venkatesh Badgundi Municipal Secretary	do				
,,	Hanumanta Venkatesh Savanoor L M & S Medical Practitioner	e do				
,,	Ananta Krishna Asundi B A, LL B, Sub Judge	do	\mathbf{R}^{q}	3	0	0
"	A J Deshpande Secretary General Library	Muddebihal				
"	Appacharya Guracharya Jahagurdar	Arkalgud				
,,	Hanumantacharya bin Raghavendracharya	Hungund				
	Jivaji Balvanta Head Master	Halsangı				
"	Jayaramacharya Krishnacharya Mangalgi Sanskrit School Teacher					
" His	Highness The Rajasaheb of Mudhol	Mudhol	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	25	0	0
	N G Paranjpe	do	**	5	0	0
33	Srimanta Hanappa Donkappa Desai	Muddapuı				
	DHARWAR DISTRICT					
Мr	Bhima Rao Vyenkatesh Kathargi Pensioner	Dharwar	\mathbf{Re}	1	0	0
	Lakshman Rao Raghavendra Pensd Sub-Registiar	do				
"	Hanumantacharya Pandurangi Madihal	đo				
"	Pandurangi Huchacharya Tumminakatte Madihal	đo				
"	Gurunath Balakrishna Phatak Pleader	do (2)	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10	0	0
55	Venkatesh Bhima Rao Alur B A, LL B, Pleader	do				
22	T K Pitre do do	đo				
"	A K Katte do do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10	0	0
"	Narayana Rao R Deshpande do do	do				
"	Narahara Bhagavan Limaye do	do				
"	Raghavendra Rao Krishna Alur Sheristadar to the Assistant Coll	ector do	${f Re}$	1	0	0
"	Hanumantacharya bin Gundacharya Morab Teacher Private High	School do	,,	2	0	0
"	G S Dixit Chitnis to the Collector	do				
**	Govind Rao Guru Rao Huilgol	Gadag				
33	Guru Rao Kasmath Kurtkoti Pleader	do				
"	Bhima Rao Visvanath Godkhindi do	do				
23	Narayan Rao Venkatesh Melgiri do	do	${f Rs}$	5	0	0
33	Krishnacharya Lakshmikant Hari Bhatt Clerk Sub Judge's Court	do	33	2	0	0
**	Bhima Rao G Kulkarni Pleader	do				
ni.	Secretary Native General Library	do				
	Venkatesh Krishna Mulgund Mahalaxmi Press	do				
	Narasinga Rao S Desayee Kallapur	Hangal				
27	Ramacharya bin Annacharya Pandurangi	Ranebinnur				
**	Venkatesh Sreenivas Naik, Vice President Taluk and Local Board	1 do				
"	Pandurangi Hubli Katte Huchacharya	dо				
"	Sitaramacharya Pandurangi	Tummınakatte				
**	Asvatha Rao Raghavendra Mahishi	Sırahattı	\mathbb{R} s	10	0	0
33	Hanumanthacharya Pandurangi	Kalasa Kudgeri				
53	M H Dambal School Master	Dharwar (2)				
33		do				
33	K G Kalghatke Dt Deputy Collector V K Namushi do	do				
27	V K Namjoshi do Bahadur Srinivasa Rao K Rodda	ob				
		do				
WLr	S V Desayee Inamdar Y B Jathar Pleader	do				
12	Y B Jathar Pleader					

Mr V V Joshi Pleader	Dhai war				
"K G Kulkarnı do	do				
" Rama Rao N Bellary do	do				
" N G Karıgudığırı do	do				
" Visvanath M Harlikar Government Pleader	do				
,, Ramchandra Srinivas Morab Mamlatdar Office	do	Re	1	0	0
" Srinivasa Rao S Kamalapur Retd Dy Collector	do				
" B R Heblikar Retired Huzur Dy Collector Hebli via	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
" Laxman Rao Raghavendra Pensioned Sub Registrar	\mathbf{H} ubli	"	10	0	0
" Rao Bahadur Raghavendra Rao, Panduranga Bengeri Retd Dy C	Collector do	"		0	
" Laxman Rao Bhima Rao Berur Cleik Sub Court	do	Re	1	0	0
" Swami Rao Ranga Rao Bengeri West Patent Press	do				
"Bhimacharya Guracharya Kalghatke do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
" H V Chinmulgund Joint Sub Judge	do				
The Secretary Native General Library	do				
Mr Subba Rao Ramchandra Pleader	do				
" Sitaram Rao Narayan Guttal do	do				
" Srinivasa Rao Raghavendra Valvikar	do				
" Hanamanta Narashimha Talpadutur B A, LL B, Pleader	do				
" Siddha Ramappa D Pavate B A, LL B, do	do				
The Secretary Sri Adi Sri Shankaracharya Utsava Committee	do				
KATHIAWAR					
His Highness the Maharaja Saheb of Bhavnagar, through the Dewan S	Saheb The				
Hon'ble Prabhashankar D Pattanı—C I E,		$\mathbf{R}\mathbf{s}$	100	0 (0
Mr Parasuram B Junnarkar B A, LL B, Minister Palanpur State					
,, Balvant Rao Ramchandra Junnarkar, Customs Office	Dhrangadhra				
" D B Redkar Civil Station	Rajkot				
" Vishram Pitamber Manek	do (2)			
" G N Pandit Superintendent, Sourashtra High School, Vithaldas	-				
Trivedi	do				
The Honorary Secretary Lang Library	đo				
Mr Hari Jivan B Shukla, B A, LL B, High Court Pleader	do				
" Manı Shanker Raja Ram Trıvedı	Junnagada				
KHANDESH Dt					
Mr S S Dev Pleader	Dhulia				
,, Gopal Govind Modak, Sub Engineer	Dharangaon				
,, R B Pansalkar Mamletdar	Nandurbar				
" Magan Bhai Chatur Bhai Patel B A, LL B, Bar at Law Nadiad	Kaira Dt				
" Moro Ganesh Londhe, Pensioned Master Pen Kolal	ba Kolaba Dt	\mathbf{Re}	1	0 0)
${\tt POONA\ Dt}$					
Mr H N Apte B A, Superintendent Anandasarma	Poona				
" G R Savanur, Head Clerk, Inspector of European Schools	do	\mathbf{Re}	1	0 0)
" N B Pavji, Mamlatdar Shree Sotya Mhasoba lane	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 0)
Dr Ramkrishna Gopal Bhandarkar, M. A., C. I. E., Sangam	do	"	20	0)
Mr Shanker Sripat Deshpande, Retd Asst Engineer Sanivarpet	do				
" N A Dravid, M A Servants of India Society	do				
" K B Pathak, Retired Prof of Sanskrit	đo				

The Principal, Fergusson College The Superintendent, Nutan Marathi Vidyalaya The Hon'ble Sardar, Kuppusami Mudaliar Mr V S Ghate, M A, Piof of Sanskrid Decean College ,, F W Bain, M A, Principal do do ,, Keshava Rao Rowji Gondhalekar, Jagadhitechchu Piess—Proprieto Messrs G V Chiplunkai & Co Bharata Publisheis Mr Appashastiy Vachaspati, late Editor Samskrita Chandrika SHOLAPUR Mi Gopal Narayan Tuljapurkai, Retired Sheristadar Sh ,, Govinda Krishna Muddebihalkar, Retired Nazir ,, T R Gune, L M S, Medical Officer ,, L K Nulkar, Sub Judge	Poona do do do r do do (2) do colapur City Sholapur Pandharpur do		
" Srinivas Bhikajee Sardesayee	Govindpur		
THANA Dt.			
Mr N B Utgikar, M A, Teacher High School ,, Madhav Narayan Devr, Secretary Native General Library	Thana Bhiwandy	Rs	200
RATNAGIRI DISTRICT			
Mr Vedavyas Narasınh Navaratna, Sub Judge " R V Chakradev, B A, Mamletdar " Anantaramacharya Joshi Athnikai, Avalkaikun " Shankar Anant Desayee, R B A, S T C D High School Teacher " Hari Kiishna Patankar, Bhat Ali Rao Sahab Ganpat Raghavendra Kalyanpurkar, B A, Dy Collector	do (3)	Re Rs	1 0 0 5 0 0
	Ratnagırı		
SATARA Dt	.		
Mr Ganpat Rao Bhatye, Govt Pleader ,, Krishnaji Lakshman Desayee, Pleader, Sub Judge's Court ,, Raghunath Bhikaji Gogte, Sub Judge ,, V D Puntambekar Dy Collector	Satara	Rs Rs	5 0 0 2 0 0
	hableshwar Aundh (2)	Rs	200
	mandami.	LUS	200
KOLHAPUR Dt			
The Editor Sanskrit Chandrika Mr Krishnaji Narayan Pandit, Reid Chief Judge Rao Saheb V S Gokhale, B A, LL B, Joint Sessions Judge Mr R V Sabnis, B A, Rao Bahadur Dewan Saheb ,, R V Khedkai, Darbar Surgeon His Holiness Sii Karavira Simhasanadhiswara Jagadguru Shri Shankarach			
Mr V B. Modak, Ravivarpeth ,, Vasudeva Ramachandra Astaputre, Clerk Chief Judge Court	do do		
" Vasudeva Kamachandra Astaputre, Clerk Unier Judge Court " Dhondo Narayan Shiralkar,	Miraj		
,, G R Dharwedkar, Secretary Native General Library	Sanglı		
,, Hanamanta Pandurang Kotnis, Pleader ,, K R Chhapkhane do	do do		

The Hon'ble Srimanta Narayan Rao Babasaheb Ghorepade, Chief of Ichalkaianji Rs 25 0 0 Srimanta Abasaheb Pant Pratinidhi, Chief of Vishalgad

MADRAS PRESIDENCY ANANTAPUR DISTRICT

\mathbf{Mr}	A S Arunachela Iyer, B A , L T , Head Master Municipal High S					
,,	M S Subramanya Iyer, Revenue Inspector	\mathbf{Y} ellanur				
,,	A D Gundu Rao sub magistrate	Yadıkı				
,,	W Krishna Rao Hd Asst collector's Office Head Clerk	Penukonda				
,,	P Sreenivasachari Pleader	do				
,,	Ch Raghavendrachar, Tahsıldar, Madakasıra	do				
99	S Venkatarama Iyer, B A, L T, Headmaster L M H School	Gooty				
"	P Subba Rao, B A, Pleader	do				
"	Vedantı Seshacharya Shanubhog	Puigi	Re	0	8	0
	NORTH ARCOT AND CHITTOOR I	Ots				
Mı	A Swaminatha Shastri, Clerk Collector's Office	Tıruvannamılaı				
,,	C K Krishna Rao, do	Vellore	${ m Rs}$	2	0	0
"	M K Ramanatha Aıyar, Acet Rev Dy Office	Rampet				
"	P Desikachan, B A, B L, Vakil	Ch1+too1	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
"	K S Laxminarasiah, B A, B L, District Munsiff	Ranipet				
"	C R Parthasarathy Iyengar, B A, B L, High Court Vakil	Chittooi				
,,	V Gopala Iyer, B A, B L, Vakıl	do				
,,	T G Nayar, Try Dy Collector	do				
"	P Krishna Rao, Dy Collector	do				
"	B V Subramania Iyer, Sub Magistrate	do				
,,	V K Srinivasa Rao, Clerk Sub Court	do				
"	A Hari Rao,	Belupallı				
"	T Subramanya Shastii, Revenue Inspector	Baireddip ille				
"	- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	Tıruvannamalaı	Re	1	0	0
"	R V Krishnasamier	do	\mathbb{R} s	2	0	0
"	Ravula Bhima Rao, Ag Sub Magistrate	Changam	Re	1	0	0
,,	K Dorasamı Iyer, Hd Classifier Rev Settlt	Tiruvetipulam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	4	0	0
"	C A Satagopachary, Hd Classiffier Rev Settle	do	\mathbf{Re}	1	0	0
"	Narasımhacharıar, Sans Pt Raghunadasamudıam	Chetput Polui				
,,	F S Subba Rao, Tq Hd Acct	do				
1)	R V Venkatasubbier, M A, Miner and Farmer	Sıruvallur				
31	M V Subramania Iyer, B A, Retd Hd Master Ed H School	at Mosur	\mathbf{Re}	1	0	0
"	S N Venkataramiah, Sub Asst Inspector of Schools	∇ ellore				
33	C Raghunath Rao, Retired Dy Tahsildar	do	${f Re}$	1	0	0
,,	R Ramchandra Rao, Military Pensioned Dy Tahsildar	do	\mathbf{Re}	1	0	0
5)	T S Venkasamı Rao, C/o S Gopal Rao Sub Overseer D P W	Panappakham				
,,	Chakravartı Raghavachar Puranık	Karvetnagar	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
,,	V Ranguchariar, V M Velanguppam	Kalambui	${ m Re}$	1	0	0
,,	L Gururajacharya, Rev Inspector	Wandiwish	**	1	0	0
"	K Sitarama Iyer, Brahmin Street	oh				
"	Srinivasachar Aurasui	do	,,	0	8	0
,,	T Subrahmanya Aıyar, Rev Inspector	Palmaner	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
17	K Ramanathasastrı, Hd clerk Dy Tahsıldar Office	Pernamallur	**	2	0	0
"	S Venkasamı Rau	Seri				

3.5	77 37 77 1 D 01 1 37 1 .	-	_	
Mr	V N Krishna Rao, Cloth Merchant	Velur	Re.	100
"	Nagar Simiyasa Rao,	Madanapalle		
"	A Setumadhavachar Pundit, Sans College	Tuupati		
	Head Master Sri Mahant High School	də		
Mr	H Srinivasacharya Gumasta, to H H Mysore Mahaiaja's Chari-			
		firumalai do		
77	Sri Mahant Prayag Dasjee Varu Hatheeramjee Mutt Vichaiana	_	_	
	Kartha Tırumalaı Temple	do	\mathbb{R}^{q}	10 0 0
	SOUTH ARCOT DISTRICT			
\mathbf{Mr}	S Naiayanaswami Iyer, B A, B L, High Court Vakil	Cuddalore		
**	A V Kuppuswamy Iyengar, Pleader	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	700
,,	Shadagopachari do	do	"	11 4 0
"	L A Jayaramachandraiyar, B A, B L, 1st grade Pleader	do	,,	700
,,	S R Sreenivasarao, Clerk D. Board Engineer's Office	do	${ m Re}$	1 0 0
"	V Raghunatharao, B A, L T, Professor St Joseph's College	do	,,	1 0 0
,,	V Vaidyanatha Iyer, Clerk Collector's Office	do	**	1 0 0
"	S Ramaswamı Iyer, Store keepar Ex Engineer's Office	do	57	1 0 0
"	C V Visvanatha Sastry B A, B L, Dt Munsiff	do		
33	S Krishna Iyer, Head Clerk Collector's Office	do	${ m Re}$	100
,,	P Natayanachati, B A, B L, D' Munsiff	do		
,,	R Gopal Rao, M A, B L, do	do		
,,	K Sambasıva Iyer, Sub Divisional Officer P W D	do	m Re	100
Rac	Saheb P Govinda Menon, B A, Dy Collector	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
\mathbf{Mr}	Tıruvadı Rangandhacharya Pudupalayan,	Tırupapulyur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	700
,,	V Srınıvasacharı, B A, B L, Hıgh Court Vakıl	do		
99	M Tıruvenkatacharıar, 1st Grade Pleader	do		
1)	Ramayanam Sreenivasacharya,	Chidambaram		
59	B Appurao Union Chairman,	${f Bhuvanagırı}$		
**	Visvanatha Bhattar,	do		
5)	Subbaratna sastrı,	do		
3)	Madhvarao,	\mathbf{K} unjimed \mathbf{u}		
53	Tammanna N Siinivaschary,	do	${ m Rs}$	300
,,	Venkobarayaru,	Melaparithikudi		
33	Asuri Narasimhachari,	Olakur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
,,	S Rengaswamy Iyengai, B A, Police Inspector	Chidambaram	"	300
,,	K Krishnarao, Clerk S R O	\mathbf{V}_{i} llupui \mathbf{am}		
))	Sreenivasavaradachari,	Perangıyur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
23	O V Raghavacharı, Schoolmaster	do		
,,	V Rangarao, Police Inspector	Chinnasalem	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0 Q
,,	P Ramachendra Iyer, Town Sub Magistrate	Vriddachelam		
,,	C S Rangasamy Iyengar, B A, L T, Ag Superintending	** **	т.	1 0 0
	Headmaster, Bd Secondary Schools	Villupuiam	Re	100
**	Total again the state of the st	attumannai koil	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3 0 0
**	N S Rangasamı İyengar, do	Kurındııradı	Re	100
**	N R Ranga Rao, B A, Joint Sub Registrar	Panrutı Vellimedu	TfG	100
59	Rayajji Srinivasacharya,	Merkanum		
37	Shatagopa Iyengar, Local Fund Overseer	Komaratchi		
11	Sadasıvampıllar Keelanedumbur,	tromar a ocur		

Mr P Ramaswamı Iyer,	Porto Novo	**	_	_	
y V Narayanarao, Retired District Munsiff	Tırukoılur	Rs	5	0	0
" G T Steentvasatyengar, Taluk Office	Kallakuruchi				
-	Tandaraı Post				
" T V Siinivasa Iyengai, B A, Pleader	Tırukoılur	-	_		
" S V Ramarao, Hd Clerk Taluka Board Office	Tirdivanam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
" T E Krishnamurti Iyengar, Pleadei	do	_			
" T M Satagopachary, Sub Assistant Inspector of Schools	do	m Rs	5	0	0
" S Krishnasami Iyengar, B A, Clerk Sub Collectors Office	do				
BELLARY DISTRICT					
Mr Hubli Venkobacharya, Clerk L F Engr's Office	$\mathbf{Bellary}$				
" P Varadacharı, Head Clerk Inspector of Schools	do				
", Sunkada Srinivasacharya,	Kamalapur				
"Ratni Krishnacharya Pleader	${f Hospet}$				
" S Sarvagnacharya do	do	\mathbb{R} s	2	0	0
" B Gopalacharlu, B A, do	do				
	uvınahadagallı	m Rş	5	0	0
" T C Kuppusamy Sastry, L F Assistant Engineer T R S Dn	Bellary	93	7	0	0
" B V Narayanrao, Agricultural Institution Govt Training college	do	**	2	0	0
" B Raghavendra Rao, Executive Engineer's Office Manager	do				
" V Ranga Rao, B A B L, Retd Sub judge	do	$\mathbf{R}_{\mathbf{S}}$	100	0 (0
" P Simivasacharlu	Kavutalam				
" M Guru Rao, Inspector of Post Offices	\mathbf{Adon}_{1}				
" P K Subba Rao, Head Master M S School	do	Re	1 () (0
CHENGLEPUT Dt					
7 T	n Hodgsonpet	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3 () ()
,, Simiyasacharya Purohita, Vadakupattu—Sing				•	•
" T Rangacharya Iamil Pandit, F C M High School	Conjeevaram				
" Srımad Paramahamsa Vadıkesarı Alagıyamanavala Ramanuja Jeer	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7 (۱ ()
" P B Sımıyasacharı,	Little do		• `	•	•
" P E Venkatacharı, Sanskrıt Pandıt	do				
,, Rayajji Srinivasachar,	Tırumazlısaı				
" K Arunachella Iyer, Pensioned Revenue Inspector	Kunnathur				
A1 . 1.1. 1.10	perumbudur				
,, A Ramanujachari, B A, B L, Vakil Ramamandii am-	-				
D. Damalanakaa Tana 11 D. 1		$R_{\mathbf{s}}$	2 0	n	
75 C TO A 1 4 6 60	Conjeevaram (2			•	
, A Singarachariar, Komalavilas		$\hat{ ext{Rs}}$	2 0	٥	
" Prativadi Bhayankaram Anantachar, Editor Manjubhashani	do	"	10 0		
" A Ramanuja Iyengar, B A, L T, Asst Pachayappa's High School	l do	"		•	
" M. A. Kutti Tiruvenkatuchariar, Sans Pandit	do				
Srı Saila Thathachariar, Hd Pt Satagopanılayam Sans College	do				
Mr M E Srırangacharıar, B A, B L, High Court Vakıl	do				
,, S L Narayana Rao, Salt Abkarı Inspector	Tıruvalluı]	Rs	10 0	0	
Dewan Bahadur T T Rangacharyar, B A, B L, Retd Dt Judge	do	;;	20 0		
M1 T Srinivasa Rao, Retd Sub Assistant Inspector of Schools	do	33	2 0		
" K Rangachary, Ag Clerk Collector's Office	Saidapet	,,	3 0		
" T Srinivasaraghivachariar—Inspector of Police	do	>>	3 0	0	
G Srinivasarachamachama Hd Clacata Dom Cattle					
" G Srinivasaraghavacharya, Hd Classiffiei Rev Settlt	do	;;	3 0	Û	

COIMBATORE DISTRICT

Mr	N V Desikachariya, M A, Vakil	Combatore	Rs	7 () ()
;;	C M Padmanabhachar, B A, B L, High Court Vakil	do	1)	10 (
,,	H Rama Rao, Pleader	do	33	5 (
,,	R Kılshnaswamı Iyer, D T Institution	do	"	2 (0 (
,,	T R Sanjivi Rao, Amin District Munsif Court	do	"	5 (0
,,	Vaidya Rangachai,	do (2)	13	7 0	0
,,	G V Krishnaswamy Rao, Copyist District Court	do			
"	M Govinda Rao, Pleader	$\mathbf{E}_{ exttt{l}}$ ode			
,,	Vengarar Subbarayacharya,	do			
13	V Narsımhacharya,	do	Re	0 4	0
,,	K Ramachandra Sastıı, Head Clerk Salt Inspector's Office	do			
"	D S Kushna Rao Vakul	do			
,,	S Ramasamy Sastry Sanskrit Pandit L M H School	do	\mathbf{Re}	1 0	0
,,	Kallakurichi Setumadhavachaiya,	do			
**	Veerajamangalam Ramachaiya,	do	\mathbf{Re}	0.8	0
,,	C B Venkata Rao, Treasurer, Bank	do			
**	D Subbiah, Railway Contractor	do			
,,	K S Srinivasa Iyengar, Inspector of Post Offices	Combatore			
"	C S Venkataramana Rao, B A, B L, Dt Munsiff	do	${ m R}$ g	7 0	0
**	T Ramanuja Iyengar, Manager Forest Conservator Office	do			
,,	R Venkataramana Iyr Ag Eng Hd clerk Collectors Office	do			
33	K Ganapatı Iyr B A, B L, High Court Vakıl	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 0	-
33	C V Rangasamı Iyengar, High Court Vakıl	do	;;	2 0	0
,,	C R Kalyana Sundram Iyer, do	do			
"	C R Krishna Rao, Pleader,	do			
"	K Narayansastry, B A, B L, Free Public Library	do			
33	N Sıvarama Iyı B A Pleader	Erode			
33	Kalamangalam Srinivasamurti Rao,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 0	-
13	V S Narayan Rao, Sub Assistant Inspector of Schools	Gobichettipalayam	39	2 0	
**	G R Srinivasa Iyer, Mirasdar	do	Re	1 0	0
33	R Srinivasa Iyer, Pudukaraimaniyam	Gobichettipilayam	_		
5)	K Raghavendrachar son of Bhavani Krishnachaiya	Pallapalaryam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0	0
"	V Sanjiva Rao, Flutist	Palladam			
şş	C R Sıvaramakrıshna İyel	Chinnadharapuram			
"	Talayur Sheshagiri Row,	do			
39	Sahasianama Raghavendracharya	Dharapuram		2 0	^
**	K A Subrahmanya Sastri, Pleader	Udumalpet	\mathbf{R} s	2 0	
**	T K Venkoba Rao, Station House Officer	Nambeyur Dannadana	73	3 0	U
**	M V Sreenivasa Rao, Station muster	Perundurai Mamballi			
**	A Puttanna,	Mambali Vangal	D.	1 A	Λ
33	S V S Seshadrı İyengar,	_	Re	1 0	
23	Jeevanna Rao,	Unjalur Erode	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20	
22	J Srinivasa Rao, Inspector R M S	Ka atholuvu	" Re	20	
22	K S Ganapati Iyer, Branch Post M ster	Ra athoruvu Palladam	TIG	08	U
÷	T A Tirumalachar Sub Magistrate,	Udumalpet			
**	K N Raghavacharı, Mırasdar	Andancoil	Rs.	2 0	Ó
51	Jayathırthachar,	Andancon	T#24	<i>2</i> -0	Ų

Mr S Kuppasamy Iyer, Revenue Inspector	Kollegal	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0 0
" K Tiruvengadichari, Perumalkori Street	Mettupalaıyem			
"K Ramanathasastry, Hd Clerk Dy Tahsıldar Office	Perumanallur	\mathbf{R} 9	2	8 0
,, Putti Venkatasubbarayar,	Nanjai Pugalur			
,, T L Narasiah, Pensioned Police Inspector	Satyamangalım			
,, S Kalliana Venkatarama Sastry	$d\mathbf{o}$			
,, R Kuppier, Karnam	Kunnathur			
"K Venkataramana Iyer, Kondompatti Village	Keenathakadayoo			
CUDDAPA DISTRICT				
Mr R Narayanachar Short hand writer Dt Court	Cuddapa			
"Cowkoor Ramachandia rao, B. A., B. L., High Court Vakil	do (2)			
" Bhallakı Bhimasenachar, Clerk District Court	do			
" K Madhav Rao, Retired Tahsildar	Cuddapa			
,, P Sundar Ramjı, Head Singnaller	do			
" S Venkatsubba Iyer, Sub Assistant Inspector of Schools	оĎ	Rs	3	0 0
" C S Gopalkrishna Rao, Overseei P W D Kurubalakota		$\mathbf{R}\mathbf{s}$		0 0
" P Vedavyasacharlu, Pleader	Nandalur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
,, Bellary Bhujanga rao,	\mathbf{V} ayalpad			
" Jagir Shama rao, Cashier S I Ry	Kumpanipuram			
" Palle Seshachar	Rayachotı	Re	1	0 0
" M Bapu rao Sty Sub Magistrate	Piler			
,, M Gururajacharya Mattampallı village	Gorantlapallı			
" Pathi Madhava Rao, Sub Registrar,	Pulivendla			
,, K Srimvasa Rao Talug, Head Accountant	do			
SOUTH CANARA DISTRICT	ı			
Rao Bahadur S Raghunathaiah, Retd Sub Judge	Mangalore	Rs	2	0 0
Mr Rangappa Bhandari, Ist grade Pleader	do	Rs		0 0
His Holiness The Admai Mutt Swamigalu	Udipi (4)		•	• •
Do Srı Krıshnapura Mutt, Swamıgalu	do			
Do Srı Serur Mutt Swamıgalu,	do			
Mr Puranik Srinivasacharya Puttige Mutt,	do			
,, Mukhyapranacharya Bhimanakatte Mutt,	do			
" N Lakshmanarao, Secretary Theosophical Society	do (4)		8	0 0
,, N Rajagopala Krishnarao, Kadikar Estate	do	"	15	
" Pavanji Guiu Rao, Manager M S P Sans School	do (2)	••		•
,, U Purushothama Bhatt,	Uppınangud	1	5 (0 0
,, A Ratnakara Joshi, Patel	Alur village	••		
,, A Durasamı Iyer, Ware house Officer	Udipi			
,, B Narayan Rao, Vakil	ďσ			
" P Kalinga Rao,	do	Rs	7 (0 (
" V Aıyasamı Iyer, Shelistadar Dt Court	Mangalore			
" K Nagaraja, Clerk Collector's Office	do			
" V Chellam Iyengar, B A, Asst Government College	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 (0 (
,, Kesava Sarma Manjula Raja Purohita	Manjesh war			-
" M Vaikunta Bhatt, Zamindar	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7 (0
, S M S Govindacharya, of Chitrapur Mutt	Suratkal			-
,, Maniel Subbannashastry, Punacha Village	Vittal			
-				

Mı Ketakı Narasıml	nachar√a.	Ramakunjagi an	nam (2)		
Damakwahnaaha	• •	Nagarı vil			
a Nargamh Pre	~ -	Hosd		2	0 0
E B Appu Bac		Coonda	pui Re	1	0 0
N Raghayanda		Ud	ıpı Rs.	10	0 0
IIdiyayaya Vanl		d	0 ,,	10	0 0
H H Surkamin	Mutt Sripadangalu	đ	0		
Barloon Barna B		đ	0		
" H H Sil Palma	-	d	0		
,,	GANJAM DISTRI	CT			
Mr D S Appala, Na	arasımha Pantlugaru Acet Collr's Offi	ce Chatra	apui Rs	2	00
	nya Iyer, Supervisor P W D		o		
T T Clash som	Rao, Salt Sub Inspector	Berhan	apur Re	2	0 0
	Kumarswamy Sastry, B A, B L, Dt	and Sessions Judge	do "	30	0 0
	Rao, Additional Superior of Revenue S		guda Re	1	0 0
and an look to continue a	GODAVARI DISTI		•		
3 r 3 r 1 . 11 To 1		Rajahmundi y	(5) Rs	5	0 0
Mr Yadavallı Ramk		•	lo Rs		0 0
	nha Rao, Pantlu BA, BL, High Co a Subharao Pantlu. do		lo	•	
The Hon'ble Nyapati			lo		
	-7,		lo Rs	4	0 0
•	rti Rao, Hd Master A E L M Girls	Vetlup		•	•
" Darbha Sri Ram			nada Rs	5	0 0
" I V Sayanna, J			lo Rs		0 0
••	n Rao, Sanitarium		Tunı	10	• •
	ndararama Sastrı, Salt Sub Inspector		lo		
", Vadaly Nukaraj			lo Rs	9	0 0
**	u Sastrı, Sans Pandıt		lo 165	4	• •
" Chavatı Subrahı			lo		
"Konakanchi Sul	-		io Re	1	0 0
" Maddala Venka	•		daiu.	_	0 0
•	da Venkata Suryanalayana Jagapat	,	Tuni		
	roprietor Puvinanji		lo		
" Gunturi Somapp			alkot Re	7	0 0
• • •	kata Jagannath,				0 0
	Ceacher B H School	Amalap	do Rs		0 0
	u 1st grade Pleader		lo Re		0 0
	Clerk District Munsif Court			1	0 0
•	, Sanitary Inspector—	Rajahmu	do Rs	90	0 0
	rabhu, M. A., Training College				0 0
**	yengar, Ex Engineer		do Rs	Ū	0 0
	lastri, Proprietor Lalita cotton Ginning	5 2 2000-3	Tunı nºda Rs	ຄ	0 0
	na, Rice Mill Engineer			4	0 0
	Soure Narayanamurtı Instituteur d				
Y	anam	(Cocan	accia j		
	GUNTUR Dt				
Mr C Sitaramiah S	astry, Ayurvedic Physician		ıntur Rs		8 0
,, Etooi Sitalama	sastry, Assistant Town High school	•	do "	2	0 0

M1	R Kiishna Rao, Clerk Collector's Office T R Rangasumi Iyengai, B A, L T, A E L M College P Negesha Rao, Dy Collector L V Gopal Rao, Revenue Inspector KISTNA Dt	Guntur do do Ten ili do	Re Rs	10	0 0	0
1vr.	W. Muthwayen, Tree S. It Sub Transatan	Ob.,				
7/3 1	K Muthuswam Iyer, Salt Sub Inspector	Chinna Ganjam				
"	V Sivaramasastry Satavadhani,	Ankırıpallı Ankırıpallı				
"	O R Venkateswaralu, Lund holder and Union Chairman ar Board Member	Chn ala				
	Guddımalla Varadacharyalugaru,	Chittugudur				
31	L Sivasamba Iyei, B A, L T, Asst Hindu High School	Masulipatam				
"	J Gournatha Sastry, Pleader	do				
"	N Balaram Drs, B A, B L, Additional Dt Munsiff	Bapatla				
"	Yeleswarapu Sundararamasastry, Salt Sub Inspector	Naisapui	\mathbf{R} 9	2	0	0
17	D Lakshmipati Sastri, Travelling Engineer	Bezwada	,,		0	
••			,,			
	KURNOOL DISTRICT					
Мı	M Krishnamurti rao, Tieasurei	Kurnool				
,,	N Narasiah, Headmaster C M High School	do	${ m Re}$	1	0	0
,,	B Raghavendra Rao, Inamdar	f Atmakur	\mathbb{R}_{9}	2	0	0
,,	Madakasıra Konerı, Tg Sheristədar	\mathbf{K} oılkuntla				
,,	D Kushna Rao, Head Accountant Collector's Office	Kurnool	Re	1	0	0
"	N Rangasamı Tyengaı, B A, 1st grade Pleadeı	do				
	NELLORE DISTRICT					
Mr	S Srinivasachari, Agent Best and Co	Nellore				
,,	Patooru Subbaramarya Garu, Rev Inspector	Lovui	R_{9}	2	0	0
,,	K Anantacharlu, Pleader	Ongole			•	•
,,	A Sarvottama Rao Addl, Supervisor Rev Settlement	do				
99	S L Narayana Rau, Salt and Abk Inspi	Woollapaliey im				
,,	R Tirumal Rao, Head Accountant Retd	Nelloro				
,,	M Raghavachary, Supervisor Elementary Schools	do				
,,	B Krishna Rao, B A, B L, Sub Judge	do	$\mathbf{R}_{\mathbf{S}}$	6	0	0
,,	P S Soundararaja Rao, Typist Collector's Office	do	Re	1	0	0
,,	Ramanujachariar, Tamil Pandit V 🛼 H. School	do	"	0	8	0
,,	T P L Narasımhaswamy, Dy Collector	તીં				
"	S Krishnamachari, Salt Sub Inspector	Muthukur	Rs	2	0	0
,,	M S Krishnamurti, Dy Inspector	Kanıgırı				
"	K Rangasamy Iyengar, Dy Collector	Kavalı	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	6	0	0
	NILGIRIS DISTRICT					
Мr	G Venkoba Rao, B A, Sub Asst Supdt Fpigraphy	Ootacamund	Rs	10	0 ()
"	Balasubramania Iyer, B A, District Police Office	do	"		0 (
,,	Rao Bahadur V Venkiah, Asst Architect Supdt Office	do	27 23	15		
"	C H Venkataramiah, Hd Acet Collr's Office	do	73 59		0 (
"	B Ramamurti Iyer, Supervisor, Drainage Works	do	1)	Ť0		
1)	H. Kiishna Sastii, Suptd Epigraphist Office	do	93	10		
••	Service Control of th	75.	**			

	TO THE COURT OF TH	Wolley.		3 () (}
Mr	, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,	Kallaı Katary	23		, ,	,
"	V R Rede, Manager Waterfall Estate	Ratary				
	MADRAS					
	The Government of Madras	Madras (1	4)			
Mr	C V Muniswami Iyer, Reporter Madras mail	do				
31	C Duraiswami Iyengar, B A	do				
,,	S Ramachandra Rao, 177 Govindapa Naik street		Re	1 (, (,
29	K V Lakshminarasimhan No 67, 68 do	do				
**	G Subrahmanya Iyer, Post master General's office	do	D۾	5 (٠ <i>(</i>	`
"	Kandadai Srinivasachai yalu, B. A., L. T., Pachayappa's College	do (2) -1 do	Rs	,	,	,
,,	S K Ramamanuja Iyengar, Mint street	_	Rs	2 (٦ ()
**	N T Shamanna, Advocate	do	LUD	~ `	•	•
"	Daivasikhamany Iyengar, Pethunaickenpet	do (2)				
"	V Raghavacharya, office of Inspr Genl Registration	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	Rs 2	20 (0 (3
,,	R Srinivasa Iyer B A, Examiner P W Accounts	do				•
,	A B Srinivasa Rao, Clerk P W Examiner's Office		Rs 1	0 () ()
"	A Kuppacharya do do A Bama Bao. do do	do	-			
"	11 130000		Rs	7	0 (0
"	S Harı Rao, clerk do T Ananda Rao, B A Clerk Birth and Death Registrai's Office	do				
**	C Ramachandra Iyer, Clerk Accountant Genls' Office	do (2)	Re	1	4 (0
22	S Venkataramana Iyer, Superintendent do	do J	Ŗs :	10	0 (0
"	A Gopala Iyengar, do (separate Rev)	сb				
"	N Kuppuswami Iyer, Head Clerk Board of Revenue Settlement	Dept do				
**	R Ramachandra Iyer, Clerk Board of Revenue	-				
"	M P Kukillaya do do	do				
"	S Padmanabha Rao do do	do :	${ m Re}$	1	0	0
"	M R Rajagopsla Iyengar do	do				
"	N Kailasam Iyer do do	do .	Re	1	0	0
"	A Nammalvai Aiyah do do	do			_	_
33	E Srinivasaraghavachari, do		Re		0	_
,,	M Sampatkumaı acharı, B A., Clerk Board of Revenue		Rs		0	_
**	S Ganapatı Iyer, do do	do	"		0	
,,	T V Srinivasa Iyer, do		Re		0	
33			\mathbf{R} s	э	0	U
,,	C Raghavachari, Libraiian Board of Revenue	do				
31	C S Anantarama Iyer, Under Secretary to the Government of	Madras do				
\mathbf{Th}	ne Hon'ble Sir S. Subrahmanya Aiyar, K. C. S. I. Dewan Bahadur,	Juage, do				
	High Court Retired		R _e	10	ი	0
	ne Hon'ble V Krishnaswami Iyer, B A, B L, (late) Member of	do do	LUG	10	٧	Ť
M	i S Srinivasa Iyer, do High Court Vakil	do				
>7		đo				
23		đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	12	8	0
17		đo	~~~		•	•
,,		do	${ m Rs}$	7	0	0
,,		đo		•	-	-
**	3 III IIII III III III III III III III	do				
53	, K Kuppuswamy Iyer, do do	~~				

Mi B Panchapagesha Sustu, A B, B L, High Court Vakil, Madras Re 5 0 0 Mr V V Srinivasa Iyengar, do do do do Re 7 V Srinivasa Iyengar, do do do Re 8 2 8 0 Mr V V Srinivasa Iyengar, do do do Re 8 2 8 0 Mr O R Duraiswami Iyer, Cleik do do Re 8 2 8 0 Mr O R Duraiswami Iyer, Cleik do do Re 8 2 8 0 Mr O R Duraiswami Iyer, Cleik do do Re 8 2 8 0 Mr O R Duraiswami Iyer, Cleik do do Re 8 2 8 0 Mr O R Duraiswami Iyer, Cleik do do Re 8 2 8 0 Mr O R Duraiswami Iyer, Cleik do do Re 8 Dahadur, M Rangscharyar, M A, Professor of Sanskrit Presidency College do Re 8 Mahamahopadhyaya Mr V Swaminatha Iyar, Tamil Pandit do do Mr R Krishamahcharya, M A Sub Assistant Inapector of Sanskrit Schools do Re 8 3 0 0 P R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor do do P R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor do do Re 9 R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor do do Re 9 R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor Molical College do Re 9 R Ganapati Iyar, B A, T A, D, Assist Professor Molical College do Re 9 R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor Rechuappas' College do Re 9 R Saubba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do do Re 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8	M. R. Panchanagasha Sastu. A. R. F.	R. I. High Court Vs	akıl.	Madras	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
Mr		_	_			
M. Narayanaswam Iyer,				_	"	10 0 0
Rao Saheb G Subhah Chettiyar, Sea Custom's Office Mr O R Duraswam Iyer, Cle1k do do , Chirasagara Ruma Rao, Sowcarpet Rao Bahadur, M Rangacharyar, M A, Professor of Sanskrit Presidency College do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do J Rajagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College do J Rajagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Medical College do J P R Ganapati Iyar, B A, B L, 1st Assist Professor Medical College do Mr Goolab Ru, 2nd Assistant Ohemical Examiner do Mr Goolab Ru, 2nd Assistant Ohemical Examiner do Mr K Kishnaswam Iyengar, B A, Taccher Christian College do Mr R Amanujacharyar, M A, L T, Professor Presidency College do Mr N Ramanujacharyar, M A, L T, Professor Presidency College do Mr S Bamanujacharyar, M A, L T, Professor Presidency College do Mr S Bamanujacharyar, M A, L T, Professor Presidency College do Mr S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do Mr K B Ramanujacharyar, M A, L T, Prachayappa's College do Mr S Vasudevacharyar, B A L T, Headmaster Weelyan Mission College Mr T R Stimvasa Iyengar, B A L T, Asst Tode do Mr K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do Mr A Varadachari, Sans Pandit do Mr A Varadachari, Sans Pandit do Mr V Anantachari, Sans Pandit do Mr V Anantachari, Sans Pandit do Mr V Anantachari, Sans Pandit do Mr T Bhawanswami Rao, B A L T, Ist Asst Govt Madiasa i Avim do Mr K C Stinvasa, Iyengar, Asst Tufor foi Minor Zamindars A Ramanuja Iyergar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do Mr K R Kajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt Mr K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt Mr S Vijaya Rao Draftsman P W D Mr S Wijayanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do Mr K Kajansawami Iyer, Head Clerk City Civil Court Mr Ramaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court Mr Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court Mr Sates Iyer, B A Additional Translator do Mr A Rangawamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street						
Mr C R Duraswam Iyer, Clesk do do Chrassagara Rama Rao, Sowcarpet Rao Bahadur, M Rangacharyar, M A, Professor of Sanskrit Presidency College do Mahamahopadhyaya Mr V Swamnatha Iyar, Tamil Pandit do do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assitant Inspector of Sanskrit Schools do Japagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College do Go Japagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College do Go Japagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College do Go Japagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College do Go Japagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Medical College do Go Japagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Medical College do Go Japagopalachari, M A, B L, T., Asst Professor Medical College do Go Japagopalachari, Japagopal	•		10		Вя	280
Rao Bahadur, M Rangacharyar, M A, Professor of Sanskrit Presidency College Mahamahopadhyaya Mr V Swaminatha Iyar, Tamil Pandit do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do J Rajagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College P R Ganapati Iyar, B A, B L, 1st Assist Professor Medical College do P R Ganapati Iyar, B A, B L, 1st Assist Professor Medical College do M Goolab Rai, 2nd Assistant Chemical Examiner do M K Kitshnaswami Iyengar, B A, T T, Assi Professor Pachuappas' College do N Ramanujacharyar, M A, L T, Professor Presidency College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do S Vasudevacharyar, B A L T, Headmaster Weelyan Mission College do T R Srimivasa Iyengar, B A L T, Assit Professor Pachuappas' College do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Assit Professor Of Sanskrit do K S Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do N Ramanujacharya, Sans Pandit do K S Ramanatha Iyer, M A L T, Sans Pach do K C Srimivasa Iyengar, B A L T I st Assit City High School do N V Anantachari, Sans Pandit C S M College do Venkataramanujachar, Assi Telgu Pundit do T Bhawanswami Rao, B A L T, Ist Assit Govt Madiasa 1 A/vim do K C Srimivasa, Iyengar, Assit Tutor foi Minor Zamindars do K C Srimivasa, Iyengar, Assit Tutor foi Minor Zamindars do K C Srimivasa, Iyengar, B A L T, Assit Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do R S Vijaya Rao Drafteman P W D R S Wijaya Rao Drafteman P W D R S Wijaya Rao Drafteman P W D R S Ramanah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do R K Itishnaswamy Iyer, Glerk P Ramaehandra Rao, Clerk Dead Letter Office do T R Sreemivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do R K Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do N A Tunnachella Iyer, do M Rangaswamy Iyer, Gerge Town do M Rangaswamy Iyer, Short hand writer Coral Merchant Street do M Rangaswamy Iyer, Gerge Town do Bhatta Sr		_			113	200
Rao Bahadur, M Rangacharyar, M A, Professor of Sanskrit Presidency College Mahamahopadhyaya Mr V Swaminatha Iyar, Tamil Pandit do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do Mr R Krishnamacharyar, M A, B L, Ass' Professor Law College do Mr R Ganapati Iyar, B A, BL, Ist Assist Professor Medical College do P R Ganapati Iyar, B A, BL, Ist Assist Professor Medical College do Mr Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do K Kiishnaswami Iyengar, B A, Teachor Christian College N Ramanujachariyar, M A, L T, Asst Professor Pachulappas' College S V Rangachariyar, M A, L T, Professor Pesidency College S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskut do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College S S Rasdovacharyar, B A L T, Haadmaster Weslyan Mission College T R Srimiyasa Iyengar, B A L T, Asst Professor Oldege T R Srimiyasa Iyengar, B A L T, Asst Goot Madiasa i Arum do N A Varadachari, B A L T Ist Asst Govt Madiasa i Arum do V Krishnamachari, Sans Pandit C S M College V V Krishnamachari, Clerk Madras University C K C Srimiyasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Dept S Vijaya Rao Draftsman P W D R Suriyanarayana Iyer, Clerk Military Accounts Dept S Vijaya Rao Draftsman P W D R Suriyanarayana Iyer, Clerk Military Accounts Dept B Suriyanarayana Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office C R Kishnaswamy Iyer, Clerk Madras Translator do M Ramaswami Iyer, Head Clerk City Civi Court P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court P Ramachandra Rao, Chief Interpretor Pligh Court P Ramachandra Rao, Chief Interpretor Oriental Press P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street M M S T N Gopalacharya, do B C P Ramachandra Solorek Dead Letter Office C R C Ramayan Sastri, Gita Lecturer C D R Ramachandra C R Narayan Sastri, Gita Lecturer	•					
College Mahamahopadhyaya Mr V Swaminatha Iyar, Tamil Pandit do Mahamahopadhyaya Mr V Swaminatha Iyar, Tamil Pandit do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do J Rajagopalachary, M A, B L, Ass' Professor Law College do P R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor do do M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do N K Kiishnaswami Iyengar, B A, Teacher Christian College do N R Ramanujacharyar, M A, L T, Asst Professor Pachuappas' College do N R Ramanujacharyar, M A, L T, Professor Presidency College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do do S Sauba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do S Vasudevacharyar, B A L T, Asat do do do R S Vasudevacharyar, B A L T, Asat do do do N T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asat do do do N A Varadachari, Sans Pandit C S M College do , 10 0 0 V Anantachari, Sans Pandit C S M College do , 10 0 0 V Anantachari, Sans Pandit C S M College do , 10 0 0 V Krishnamachari, Asat Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i Arum do Rc 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Depti do R S Wijaya Rao Draftsman P W D do Rc 1 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Patsman Superintending Engineer's Office do R K Kishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do R K Rushnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Clerk Dead Letter Office do R K Rushnaswami Iyer, Read Clerk City Civil Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do M Ramagawamy Iyer, Clerk Bad Letter Office do R K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangawamy Iyer, Clerk Dad Letter Office	- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·			ao		
Mahamahopadhyaya Mr V Swaminatha Iyar, Tamil Pandit do do Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do Rs J Rajagopalachari, M A, B L, Ass' Professor Law College do G Rs J 0 0 0 P R Ganapati Iyar, B A, B L, lat Assist Professor Medical College do G Rs J 0 0 0 P R Ganapati Iyar, B A, B L, lat Assist Professor Medical College do G Rs J 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	•	, Professor of Sansk	rit Presidency			
Mr R Krishnamacharyar, M A Sub Assistant Inspector of Sanskrit Schools do J Rajagopalachari, M A, B L, Ass¹ Professor Law College do P R Ganapati Iyar, B A, BL, Ist Assist Professor Medical College do P S Chandrasckhara Iyer, B A, M D, Assist Professor Medical College do N Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do K Kitishnaswami Iyengar, B A, Teacher Christian College do N Ramanujachariyar, M A, L T, Asst Professor Pachuappas' College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskrit do do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Professor Presidency College do S Vasudevacharyar, B A L T, Headmister Weslyan Mission College do K S Vasudevacharyar, B A L T, Asst do do K Rishnamacharya, Sans Pandit do do K Krishnamacharya, Sans Pandit do do A Varadachari, B A L T Ist Asst City High School do Rs 5 0 0 Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Y Vanantachari, Sans Pandit C S M College do Rc 1 0 0 Y V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do R S Vijaya Rao Draftsman P W D do R S Suriyanarayana Iyer, Olerk Military Accounts Deptt do R K Ishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R K Kishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do M Ranagawami Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do M Ranagawami Iyer, Goorge Town do R R M S T N Gopalacharya, do do R R M Rangaswami Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do M R Rangaswami Iyengar, Short han	_	T M 1 T 1				
, J Rajagopalachari, M A, B L, Ass¹ Professor Law College do do PR S 3 0 0 0 , P R Ganapati Iyar, B A, BL, 1st Assist Professor do do RS 5 0 0 , P S Chandravekhara Iyer, B A, M D, Assist Professor Medical College do M Goolab Rui, 2nd Assistant Chemical Examiner do do K Kiishnaswami Iyengar, B A, Teacher Christian College do N Ramanujachariyar, M A, L T, Asst Professor Pachuappas' College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor Presidency College do RS 7 0 0 , V Rangachary, M A, L T, Professor Presidency College do RS 7 0 0 , S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskut do do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do RS 7 0 0 , S Vasudevacharyar, B A L T, Headmuster Weslyan Mission College do RS 7 0 0 , S Vasudevacharyar, B A L T, Asst do do RS 5 0 0 , Krishnamacharya, Sans Pandit do do Rc 1 0 0 , V Aradachari, B A L T 1st Asst City High School do Rc 1 0 0 , V Anantachari, Sans Pandit C S M College do RS 1 0 0 , V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tolgu Pundit do do RC 1 0 0 , V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do RS Vijaya Rao Draftsman P W D do RS Surjyanarayana Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do RS Vijaya Rao Draftsman P W D do RS Surjyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do RE Kiishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do RE Kiishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do Re I 0 0 , P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Re I 0 0 , P Ramachandra Rao, Clerk Dead Letter Office do Re I 0 0 , M Arunachella Iyer, do do Re I 0 0 , W Rangawamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do Re Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Re Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Re Bhashyakaracharya, 80 Charla Paramachella Centre City Records and writer Coral Merchant Street do Re Re M Rangawamy Iyengar, Short hand writer Cor		-				
P R Ganapati Iyar, B A , BL , 1st Assist Professor do do P S Chandrasckhara Iyer, B A , M D , Assist Professor Medical College do G S D O O M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do K Kiishnaswami Iyengar, B A , Teacher Christian Col'ege do N R Ramanujachariyar, M A , L T , Asst Professor Pachniappas' College do G S V Rangachary, M A , L T , Professor Presidency College do G S S Subba Rao, M A , Assistant Professor of Sanskut do G G S V Ramanujacharyar, M A L T , Pachnyappa's College do G S V Ramacharyar, B A L T , Pachnyappa's College do G S V Saudevacharyar, B A L T , Headmaster Weslyan Mission College do G S V Saudevacharyar, B A L T , Asst do G G S V Saudevacharyar, B A L T , Asst D do G G S V Saudevacharyar, B A L T , Sast G do G G S V Anantachari, Sans Pandit G S M College do G S V Anantachari, Sans Pandit G S M College do G S V Anantachari, Sans Pandit G S M College do G S V Anantachari, Sans Pandit G S M College do G S V College do G S V College do G S V College S S U S S VI S S S S S S S S S S S S S S S S					77	
M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do K Kiishnaswami Iyengar, B A, Teacher Chiistian College do N Ramanujachariyar, M A, L T, Asst Professor Pachuappas' College do N Ramanujachariyar, M A, L T, Professor Presidency College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskut do do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskut do do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do S Vasudevacharyar, B A L T, Headmuster Weslyan Mission College do T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asst do do do K S Vasudevacharyar, B A L T, Headmuster Weslyan Mission College do T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asst do do do K Vandachari, B A L T 1st Asst City High School do N Vanatachari, Sans Pandit do do V Vanatachari, Sans Pandit C S M College do do V Venkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T, Ist Asst Govt Madiasa i Avum do Rc 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do R Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do R Kiishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chef Interpretor High Court do P Ramachandra Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharys, 87 China Bazaar Street do M Rangaswam Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalaoharya, do do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do	-				Tés	300
, M Goolab Ru, 2nd Assistant Chemical Examiner do do , K Kiishnaswami Iyengar, B A , Teacher Christian College do N Ramanujachariyar, M A , L T , Asst Professor Pachuappas' College do S Subba Rao, M A , Assistant Professor of Sanskit do do K B Ramanatha Iyer, M A L T , Pachayappa's College do S Subba Rao, M A , Assistant Professor of Sanskit do do K B Ramanatha Iyer, M A L T , Pachayappa's College do S Vasudevacharyar, B A L T , Headmaster Weslyan Mission College do T R Srinivasa Iyengar, B A L T , Asst do do do Krishnamacharya, Sans Pandit do do A Varadachari, B A L T Ist Asst City High School do Ro I 0 0 Vanantachari, Sans Pandit C S M College do , 1 0 0 Vanatachari, Sans Pandit C S M College do , 1 0 0 Venkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T , Ist Asst Govt Madiasa i Avim do Rc I 0 0 Verkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Rs S Vijaya Rao Draftsman P W D do R S Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do R Kishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor Oriental Press do M Rangaswami Iyer, B A Additional Translator do M Arunachella Iyer, do do do L V Ramuchendra Iver, Proprietor Oriental Press do M Rangaswami Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do M Rangaswami Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do M Rangaswami Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, 37 China Bazaar Street do R M M S T R Grenivaryan Sastri, Gita Lecturer do	- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·					
, K Kiishnaswami Iyengar, B A , Teacher Christian College do , N Ramanujachariyar, M A , L T , Asst Professor Pachuappas' College do , V Rangachary, M A , L T , Professor Presidency College do , S Subba Rao, M A , Assistant Professor of Sanskiit do , K B Ramaniaha Iyer, M A L T , Prachayappa's College do , K B Ramanatha Iyer, M A L T , Pachayappa's College do , K B Ramanatha Iyer, M A L T , Pachayappa's College do , T R Srinivasa Iyengar, B A L T , Headmister Weslyan Mission College do , T R Srinivasa Iyengar, B A L T , Asst do do do , A Variadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 , V Anantachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 , V Anantachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 , V Anantachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 , V Krishnamachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 , V Krishnamachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 , V Krishnamachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 , V Krishnamachari, Clerk Madras University do , 1 0 0 , V Krishnamachari, Clerk Madras University do , 1 0 0 , K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do , 1 0 0 , K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do , 2 0 0 , R S Vijaya Rao Draftsman P W D do Re 1 0 0 , R S Uniyanarayana Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do , 2 0 0 , R S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Re 1 0 0 , R Kiishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do , 1 0 0 , P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do , 1 0 0 , P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do , 1 0 0 , R Ramanachandra Rao, Chief Interpretor High Court do , 1 0 0 , P Ramachandra Rao, Clerk Dead Letter Office do , 1 0 0 , K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do , 1 0 0 , R Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do , 1 0 0 , R Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do , 1 0 0 , R Rangarachandra Roman Sastri, Gita Lecturer do , 1 0 0 0 , R Rangarachandra Roman Sastri, Gita Lecturer do , 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	" P S Chandrasekhara Iyer, B A,	M D, Assist Profes	sor Medical Colle	ege do	Rs	500
N Ramanujachariyar, M A, L T, Asst Piofessor Pachuappas' College do V Rangachary, M A, L T, Professor Presidency College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskith do do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do Rs 7 0 0 0 S Vasudevacharyar, B A L T, Hadamaster Weslyan Mission College do T R Srimivasa Iyengar, B A L T, Asst do do Rs 5 0 0 0 Krishnamacharya, Sans Pandit do do Rc 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	-			do		
N V Rangachary, M A, L T, Professor Presidency College do S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskiit do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do Rs 7 0 0 S Vasudevacharyar, B A L T, Headmister Weslyan Mission College do T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asst do do Krishnamacharya, Sans Pandit do A Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Vahaatachari, Sans Pandit C S M College do Venkataramanijachar, Asst Telgu Pundit do Vahaatachari, Sans Pandit C S M College do Venkataramanijachar, Asst Telgu Pundit do Vahaatachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanija Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Re 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaaah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Re 1 0 0 R Krishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Krishnaswamy Iyer, Clerk do R Krishnaswamy Iyer, Head Clerk City Civil Court do R R Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Ramachandra Rao, Chef Interpretor High Court do N Arunachella Iyer, do do L V Ramvchendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do D Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer	"K Kushnaswami Iyengar, B A,	Teacher Chustian C	ol ¹ ege	do		
S Subba Rao, M A, Assistant Professor of Sanskiit do K B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College S Vasudevacharyar, B A L T, Headmuster Weslyan Mission College T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asst do do Krishnamacharya, Sans Pandit do A Varadachari, B A L T Ist Asst City High School do T A Sans Pandit C S M College do V Anantachari, Sans Pandit C S M College do V Anantachari, Sans Pandit C S M College do V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaish, Office of the Chief Engineer for Irrigation do R Kiishnaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do M Rangaswami Iyer, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do D Repart Rev Net Clerk Court Court do R M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M Rangaswami Iyengar, George Town do R D Repart Rev Net Clerk Court Court do R D Repart Rev Net Clerk Court Court do R D Repart Rev Net Clerk Court Court do R M Rangaswami R Ro, Clerk Dead Letter Office do R M Rangaswami R Ro, Clerk Dead Letter Office do R M Rangaswami R Ro, Clerk Dead Letter Office do R M Rangaswami R Ro, Clerk Dead Letter Office do R M Rangaswami R Ro, Clerk Dead Letter Office do R M Rangaswami R	" N Ramanujachariyar, M A, L T	, Asst Professor Pa	ach mappas' Colle	ge do	\mathbf{R} s	700
R B Ramanatha Iyer, M A L T, Pachayappa's College do S Vasudevacharyar, B A L T, Headmaster Weslyan Mission College do T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asst do do do Krishnamacharya, Sans Pandit do do A Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 V Anantachary, Sans Pandit do do , 1 0 0 V Anantachari, Sans Pandit C S M College do , 1 0 0 V Vanantachari, Sans Pandit do do , 1 0 0 V Vanantachari, Sans Pandit C S M College do , 1 0 0 V Christnamaujachar, Asst Telgu Pundit do do Re 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do Re 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do Re Sinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do Re Sinivasa, Romanah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Re 1 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do Re Kiishnaswamy Iyer, Clerk Deputy Director of Land Records office do Re Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do Re 1 0 0 R Ramaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do Records office do Re Sinivasa Iyer, B A Additional Translator do do Re Re 1 0 0 R Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Records office do Re Respectively, B A Additional Translator do Records office do Respectively, B A Additional Translator do Records office do Respectively, B A Additional Translator do Records office do Respectively, B A Additional Translator do Records office do Respectively, B A Rangaswamy Iyengar, Sort hand writer Coral Merchant Street do Records office Respectively, Respectiv	" V Rangachary, M A, L T, Prof	essor Presidency Co	llege	do		
S Vasudevacharyar, B A L T, Headmuster Weslyan Mission College do T R Srimivasa Iyengar, B A L T, Asst do do Krishnamacharya, Sans Pandit do do A Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 V Anantachari, Sans Pandit C S M College do , 1 0 0 V Vankataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i Azum do Re 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Re 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Re 1 0 0 M Ramaswami Tyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do N Arunachella Iyer, do do L V Ramichendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumants Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do D Resser Res Mich (1997)	" S Subba Rao, M A, Assistant Pr	ofessor of Sanskut	do	do		
m T R Srinivasa Iyengar, B A L T, Asst do do do Krishnamacharya, Sans Pandit do do A Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 V Anantachari, Sans Pandit C S M College do , 1 0 0 Venkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i Azim do Re 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Re 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Re 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do D Rent Rev Rev Rev Matt Street do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Rent Rev Rev Rev Rev Rev Rev Rev Rev Rev Rev	"K B Ramanatha Iyer, M A L I	', Pachayappa's Col	lege	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	700
Mrishnamacharya, Sans Pandit do do Re 1 0 0 A Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 V Anantachari, Sans Pandit C S M College do ,, 1 0 0 Ventataramanujachari, Asst Telgu Pundit do do Re 1 0 0 Ventataramanujachari, Asst Telgu Pundit do do Re 1 0 0 Ventataramanujachari, Clerk Madras University do Re 1 0 0 V Krishnamachari, Clerk Madras University do Re Simiyasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do Re 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do Re 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do Re Suriyanarayana Iyer, Plead Clerk Deputy Director of Land Records office do Re Kishnaswamy Iyer, Clerk do do Re 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do Re Siennivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re 1 0 0 P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Re 1 0 0 P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do do Re 1 0 0 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Ropalacharya, George Town Batta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Rear Rec Nerayan Sastri, Gita Lecturer do D Rear Rec Nerayan Sastri, Gita Lecturer	" S Vasudevacharyar, B A L T, I	Headmister Weslya	n Mission College	e do		
M Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 N V Anantachari, Sans Pandit C S M College do ,, 1 0 0 N Venkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i A/vm do Rc 1 0 0 N V Krishnamachari, Clerk Madras University do Rc Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Rs Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do Rs Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do Rc 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do Re Rishnaswamy Iyer, Clerk do Re Rishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do Reamachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Remachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Ramachandra Roo, Chief Interpretor High Court do Ramachandra Roo, Chief Interpretor Griental Press do Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do Ramachandra Roo, Clerk Dead Letter Office do Rs Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Ropalacharya, George Town Batta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do	" T R Srinivasa Iyengar, B A L	Γ, Asst	do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
M Varadachari, B A L T 1st Asst City High School do Re 1 0 0 N V Anantachari, Sans Pandit C S M College do ,, 1 0 0 N Venkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do do T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i A/vm do Rc 1 0 0 N V Krishnamachari, Clerk Madras University do Rc Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Rs Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do Rs Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do Rc 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do Re Rishnaswamy Iyer, Clerk do Re Rishnaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court do Reamachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Remachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Ramachandra Roo, Chief Interpretor High Court do Ramachandra Roo, Chief Interpretor Griental Press do Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do Ramachandra Roo, Clerk Dead Letter Office do Rs Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Gopalacharya, do do do R R M M S T N Ropalacharya, George Town Batta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do		•	do	do		
W Anantachari, Sans Pandit C S M College Wenkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i Azum do Rc 1 0 0 W Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Rs 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Oraftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kitshnaswamy Iyer, Clerk do Resident do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachandra Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer	" A Varadachari, B A L T 1st A	sst City High School	ol	do	Re	100
yenkataramanujachar, Asst Telgu Pundit do T Bhawanswami Rao, B A L T, Ist Asst Govt Madiasa i Azim do Rc 1 0 0 Y Krishnamachari, Clerk Madras University do K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Re Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramiohendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Republic Marker Coral Merchant Street do D Republic Marayan Sastri, Gita Lecturer				do	,,	100
T Bhawanswami Rao, B A L T, 1st Asst Govt Madiasa i Azim do Rc 1 0 0 K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Re 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Rangar Res Mart Street do D Rangar Res Mart Street Rarayan Sastri, Gita Lecturer		-			••	
W Krishnamachari, Clerk Madras University K C Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor foi Minor Zamindars A Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt M C S Vijaya Rao Draftsman P W D R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office M Ramaswami Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office R Kiishnaswamy Iyer, Clerk M Ramaswami Iyer, Head Clerk City Civil Court M Ramashandra Rao, Chief Interpretor High Court P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court P Natesa Iyer, B A Additional Translator do M Arunachella Iyer, M O do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street M M S T N Gopalacharya, M O Parthasarathi Iyengar, George Town Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer D Rama Bashyakaracharya, Sastri, Gita Lecturer	-		idi asa 1 Azəm	do	$R\iota$	100
M. C. Srinivasa, Iyengar, Asst Tutor for Minor Zamindars do A. Ramanuja Iyengar, B. A. L. T., Asst Tondamandalam High School do T. K. Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S. Vijaya Rao Draftsman P. W. D. do R. Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T. S. Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do M. Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R. Kiishnaswamy Iyer, Clerk do T. R. Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do P. Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P. Natesa Iyer, B. A. Additional Translator do M. Arunachella Iyer, do do L. V. Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P. Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do K. Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M. Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R. M. M. S. T. N. Gopalacharya, do do Bhatta Sri C. R. Narayan Sastri, Gita Lecturer do D. Remarks Met Street Met Street do D. Remarks Met Street Met Street do D. Remarks Met Street Street do D. Remarks Street do D. Remarks Street Street do D. Remarks Street Street do D. Remarks Street Street do D. Remarks Street Street do D. Remarks Street Street do D. Remarks Street Street do D. Remarks Street Street Street do D. Remarks Street Street Street do D. Remarks Street Street Street do D. Remarks Street Street Street Street Street do D. R				do		
M Ramanuja Iyengar, B A L T, Asst Tondamandalam High School do T K Rajagopala Iyer, Clerk Military Accounts Deptt do S Vijaya Rao Draftsman P W D do Rs 2 0 0 R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 1 0 0 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re 1 0 0 P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do A Arunachella Iyer, do do do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 2 0 0 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do D Parthasarathi Iyengar, George Town do D Part Rae Mark Street		<u>-</u>	dars			
T K Rajagopala Iyer, Clerk Mılıtary Accounts Deptt do Ry 200 R Svijaya Rao Draftsman P W D do Ry 200 R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do Rc 100 M Ramaswamı Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kııshnaswamı Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Clerk do Re 100 P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Remachandra Rao, Chief Interpretor High Court do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Ray Ray New Street						
R S Vijaya Rao Draftsman P W D R Suriyanarayana Iyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 100 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re 100 P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Rama Ray Mark Street						
R Suriyanarayana Tyer, Draftsman Superintending Engineer's Office do T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 100 M Ramaswami Tyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Tyer, Clerk do Re 100 T R Sreenivasa Tyer, Head Clerk City Civil Court do Re 100 P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Tyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Tyer, do do do L V Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Tyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do M Rangaswamy Tyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do M R M S T N Gopalacharya, do do M G Parthasarathi Tyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Rom Res Mark Street			•		Re	200
T S Ramaiah, Office of the Chief Engineer for Irrigation do Rc 100 M Ramaswami Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re 100 P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Ray Ray Mart Street			ngmeer's Office		~ ,	
M Ramaswamı Iyer, Head Clerk Deputy Director of Land Records office do R Kiishnaswamy Iyer, Clerk do do T R Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re I 0 0				_	R _o	100
R Klishnaswamy Iyer, Clerk do do Re 100 TR Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re 100 Re Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Re P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do Re Naturachella Iyer, do do do Re P Natesa Iyer, Proprietor Oriental Press do Re P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Re 200 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do Re M S T N Gopalacharya, do do Re Parthasarathi Iyengar, George Town do Read Rangaswamy Sastri, Gita Lecturer do Read Recturer Notes Street do Read Recturer Read Monte Street do Recturer Read Monte Street do Read Recturer Read Monte Street do Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Monte Street Recturer Read Recturer Recturer Read Recturer Recturer Recturer Read Recturer Recture					200	100
TR Sreenivasa Iyer, Head Clerk City Civil Court do Re 1000 PRamachandra Rao, Chief Interpretor High Court do Re P Natesa Iyer, BA Additional Translator do do Rayring Ramachandra Iver, Proprietor Oriental Press do Re P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Re 2000 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do Re M S T N Gopalacharya, do do Re Parthasarathi Iyengar, George Town do Read Rangaswamy Sastri, Gita Lecturer do Read Recturer Research Research Research Recturer Research Research Research Recturer Research Research Research Research Recturer Research		populy mitector of		_		
P Ramachandra Rao, Chief Interpretor High Court do P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do		City Circl Count	uo		T) a	100
, P Natesa Iyer, B A Additional Translator do do , N Arunachella Iyer, do do do , L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do , P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 , K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do , M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do , R M M S T N Gopalacharya, do do , N G Parthasarathi Iyengar, George Town do , Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do					716	100
, N Arunachella Iyer, do do do L V Ramachendra Iver, Proprietor Oriental Press do P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 2000 K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Part Res Mart Street						
" " " " " " " " " " " " " " " " " " "		_				
,, P Hanumanta Rao, Clerk Dead Letter Office do Rs 200 ,, K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do ,, M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do ,, R M M S T N Gopalacharya, do do ,, N G Parthasarathi Iyengar, George Town do ,, Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Part Rec Mart Street						
, K Bhashyakaracharya, 87 China Bazaar Street do M Rangaswamy Iyengai, Short hand writer Coral Merchant Street do R M M S T N Gopalacharya, do do N G Parthasarathi Iyengar, George Town do Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do D Part Res Mart Street					•	
, M Rangaswamy Iyengar, Short hand writer Coral Merchant Street do , R M M S T N Gopalacharya, do do , N G Parthasarathi Iyengar, George Town do , Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do					Ks	200
,, R M M S T N Gopalacharya, do do ,, N G Parthasarathi Iyengar, George Town do ,, Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do						
,, N G Parthasarathi Iyengar, George Town do ,, Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do	7 M M C T N Carallala	na writer Coral Me				
" Bhatta Sri C R Narayan Sastri, Gita Lecturer do		- m	do			
D. Done Don March Charact						
,, D Dapu Rao, Mint Street do Re 100		ita Lecturer			_	
	,, D Dapu Rao, Mint Street			do	Re	100

M	r T P Kodandarama Iyer, B A, B L, Manager, Administrator		-	
	Genls' Office	Madias		
,,	V Ranganatham Chettiyar, The Ananda Press	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
"	S Anantanarayana Sastri, B A Clerk L F Municipal Secretariate	- do	${f Re}$	100
,,	K Rangaswami Iyengar, Government Office	do		
,,	S Rajagopalachari, Clerk P W Secretariate	do		
,,	G Subrahmania Iyei, B A Editoi The Swadeshamitran	do		
,,	S Veeraraghavacharı, Cash keeper Madras Bank	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
,,	C Sambasıva Mudalıar, Chief Clerk, Presidency Magistrate's Court	do		
,,	C Murugesha Nungambakam,	do		
,,	V Srınıvasacharı, 4 17 Sunkavar Agrahar Chintadripct	do (2)	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	4 0 0
,,	V K Rangachari, 12 Agiahaiam Street do	do	"	200
,,	S N Subrahmanya Iyer, Suriyanalayana Chetty Street Rayapuram	do		
35	A S Nageshwar Iyr, Overseer Kachaleswai Agrahaiam	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 O O
,,	T Sivarama Tiruvedi, Translator Bank of Madias	đo	53	200
59	R V Kushnamachari, Supervisor of Sanskrit Schools	do		
	e Hon'ble Justice P R Sundara Iyr, B A, BL,	do		-
\mathbf{M} r	C P Ramaswami Iyi, B A, BL, High Court Vakil	do		
53	Dorasamy Iyengar, 74 Anna Pillai St Sowcaipet	do		
The	e Hon'ble P S Sivaswami Iver, B A, B L, C S I, C I E, Executive	9		
	Member of Council Government of Madras	do		
	S. Bhaskara Iyer, Executive Engineer P W D	do		
	e Hon'ble Justice T Sadasiva Iyei, B A, M L, High Court	do		
\mathbf{M} r	V Damodai Naik of Messrs Rama Naik & Co	do	${f R}{f s}$	400
"	A K Srinivasa Iyengar, Sub Post Master Fort St George	do		
	ssrs P Rungacharıar & Co Booksellers	do		
	e Head Master Muthialpet High School	do		
$\mathbf{M}_{\mathbf{l}}$	Vidya Sagai Pandya, Secretary Indian Bank	do		
,,	K R Silnivasa Iyengai, Post Master General Office	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
,,	B Rangasamı Iyengar, Nore Veerasamy Iyer, St	do		
5)	V Subba Rao, Garu Telugu Pandıt Presidency College	do	${f Rs}$	500
33	R Shadagopachary B A, BL High Court Vakil	do	,,	30 O O
,,	C Padamanabha Iyengar, B A, BL, do	do		
,,	D S Subbachar, Thanicachella Pillai St	do	${f Re}$	100
**	K Krishnasamy Iyengar, B A, Teacher Christian College	do	${ m Rs}$	700
,,	A Alwar Iyengar, Pethunaickenpet	do		
,,	Ramchandra Sastry, B A, L T, Assistant Tondamandalam High Scho	ool do		
,,	S C Ananthachary, Chief Judges Court of Small Causes	do	-	
93	P Varadachary, B A, Librarian Government Oriental Library	do	${f R}$ s	500
,,	T V Krishnasamy Iyer, Govt Telegraph Office	do	${f Re}$	100
**	M S Ramakrishna Iyer, Clerk Board of Revenue	do	21	100
,,	K K Srimiyasacharya, Clerk do	do	"	100
,,	K Simivasa Iyengar, B A, Ware House Officer	do		*-
23	Saraswati Venkatasubbarama, sastry Telugu Pandit Vepery	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0 0
	EGMORE,			
\mathbf{Mr}	G Krishnasami Rao, Jahagirdar	Kılpauk	${ m Rs}$	50 0 0
3)	K Srinivasachari, 2-1 Perumal koil street	Egmore		
**	B E Chidhambara Mudaliyar, 6 Sonammal street	-do	\mathbf{R} s	200

Mr Doctor Otto Schrader Ph D Director Adyar Library	Adyar		
For Adayar Library	do		
" R Bhaskara Iyer, 17 High Road	$\mathbf{E}_{\mathbf{gmore}}$	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
The Chairman Madras University Committee	do		
MYLAPORE			
Mr T R Ramachandra Iyer, B A, BL, High Court Vakil The Luz	Mylapore		
"K R Subramania Sastry, B A, BL, do	do		
,, G Krishnasastri, General Secretary Vedic Mission	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
,, R Vasudeva Rao, Madhavabog	do	m Rs	50 0 0
" M S Krishnamurti, Brodies Road	do		
The Principal Sanskrit College	do		
Mahamahopadhyaya Brahma Sii R Chandrasekara, Shastii Pandit	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
Mr T R Krishnasami Iyer, P W Department	do (2)		
"CS Ramachandra Iyer C/o do	do		
" A Panchapagesha Iyer, M A, L T, Head master P S High School		$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
The Head master, do	do		
Mı K Krıslınamacharya, Teacher do	do		
" R Krishna Rao, Jumna House	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	15 0 0
"Krishnamachariar, B A Madhavaperumal street	do		
" V K Subrahmanya Iyer, Vakıl Gumasta	do		
" M C S Pattabirama, Mudaliar Progressive Union School	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
,, G S Krishnasamier, No 3 North Mada St	do		•
" Urgudi Vijayaraghavachariar C/o Mr K S Iyengar	do (3)		
" S Gopalasamı İyengar, B A Madhava Perumal Koil St	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
,, A Swamınathan, B A, BL, High Court Vakıl	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
,, K Ramalınga sastrı, Sanskrıt College	do		* * *
" P A Rama Iyer, The Luz	do		
TRIPLICANE	-		
Mr Simivasa Iyengai, B A, B L, South Mada street	Triplicane		
"TAT Kumaratatacharya,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
v M Gopalakrıshnamacharı, Thulasıngaperumal street	do	Re	100
" S Narayana Iyengar, do	do	Re	100
,, K A Srinivasa Rao, do	do	\mathbf{R}_{9}	500
" D Gopala Rao, do	do		
,, Singalachariar, do	do		
,, Pandit T Lakshmanacharya, Gita Lecturer	đo		
The Headmaster, Hindu High school	do		
Mr Tnuvengadathanyangar B A L T Asst do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
,, B Narasınga Rao, Assistant do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3 12 0
,, PK Ramachandra Rao, do do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
"T P Krishnasamier Sami Pillai St	do	\mathbf{Re}	100
,, Ramanujacharyar, Vanamamalai Mut	t do		
" R. M V Gopala Rao, do			
" K S Vaikuantam, 108 Big stree	t do		
" P S Subrahmanyan 51 do	do (3)		
"TK Ramachandra Rao,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 O Q
,, Ramiah Sastri, Sydoji Lane			

Mr	D Raghavendra Rao, Singarachan street		Triplicane				
"	V Rangachariar, do		do				
"	T S Rangachau, B A do		do				
39	M Tırumalacharıar, do		do				
\mathbf{Mr}	T S Krishnamachan, do		do				
,,	Bhashyakaracharya, do		do				
"	N S Shadagopachari, do		do				
	S N Tirumalachan,	Car street	do	$\mathbf{R}s$	15	0	٥
,,	M Krishnamachari, M A, B L, M R A		do	100		Ŭ	•
"	M Tuumalachari,	do	do				
"	Echambodi Bhashyam Iyengar,	do	do				
\$9	S N Venkatesan, 206	Victoria Hostel	do				
59	S Varadachari,	Temple view	do	Rs	3	0	n
**	Mannar Govindacharya Vyasai aja Mutt	do	do (2)	70)	Ü	٠	٠
"	E Srinivasachari	104 Big street	do (2)				
"	P Subrahmanyan	17 Sydojy lane	do				
**	Appu Rao, Retired Police Inspector	17 Sydoly lane	do				
**		•					
59	G Subramani,—Post Master General's Offic		Mount Road				
)) 7\√	P Han Rao, B A, B L, Law Pinting Ho		do				
avles	srs T A Venkasamı Rao, & T S Kııshnasa	mi Kao, Proprietors	3	Ω.,	คะ	Λ	^
3.5	Law Printing House		do	Rs	25	U	v
Mr	A K Rangachariar, Singalachary St		Triplicane				
"	A M Srinivasacharyar, do	47	do				
53	B R Rao, F T S Raja Hanumanta Lala S		do				
"	M V Srinivasa Iyer, Hd Draftsman D P		do				
		DISTRICT					
\mathbf{Mr}	T A Ramchandra Aıyaı, Sub Assistant Ins	pector of schools	Madura	_			_
25	V Krishna Rao, Collector's Office		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
,,	S Tuuvengadathiengar do		do				
**	G N Sakharama Rao Cleak do		do				
**	E Raghunatha Rao Clerk Dy do		do				
**	V Narasımhacharı Hd Clerk Taluk Board	Office	do	Re	1	0	0
13	V Shankarasubrahmanya Aiyai, Cleik Talu		do				
**	K S Srınıvasa Aıyangar B A, Head Clerk						
,,	M K Gopalaratnam Iyer, Clerk Postal Sup-	dt's Office	do				
**	C A Subrahmanya Aıyar, Pleader		do				
,,	G Raghupati Rao, Pensioned Rev Inspecto	L	do	\mathbf{Re}		0	
**	V Kuppuswami Rao, Acct, M H P Fund		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
,,	K Subrahmanya Aıyaı, D T S Office S I		do				
**	N Ramaswamy Aiyar, B A, B Le, High C	ourt Vakıl	do	\mathbf{R} s	10	0	0
**	K Ramaswami Aiyai, do	do	do	2,5	7	0	0
"	A Rengasamı Iyeı, do	qo	do				
1)	K Rama Iyengar, do	do	do	Rs.	7	0	Ó
,,	V Appaswami Aiyar, do	do	do				
**	K V Srmivasa sastri, do	do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
13	V Ramaswamı Iyeı, do	do	αs				
,,	V Ramachandia Iyer, do	do	do				
77	V Krishnaswami Iyer, do P	leader	do	Rs.	3	Q	0

Mr T N Sundaraiaja Iyengai, A B, B L, High Court Vakil,	Madura	Rs.	5 Q Q
"K P Velayudha Menon, do do	do		
,, V S Ramasamı sastrı, do do	do	Rs	5 O O
, A Vedarama Iyer, do do	do		
,, R Krishnamachari, do do	do		
,, V Sundaram Iyeı, do do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	700
,, V Visvanatha Iyer, do do	do	,,	400
,, T C Srinivasachari, B A, B L, Vakil and Secretary Tamil Sangam	do		
" R Venkatachellam Aıyaı, do Pleader	do		
,, P V Subbarama Iyer, B A 1st Grade do	do		
,, P N Naganatha Iyer, do do	do	m Rs	2 0 0
,, D K Anantapadmanabha Iyer, do	do		
,, S A Rangaswamı Iyer, do	do	${ m Rs}$	2 0 0
,, P Narayana Iyer, B A, B L, Retned High Court Vakil	do		
The President Theosophical Society	do		
The Secretary Dharm sastra sabha	do		
The Principal Maduia College	do (2))	
Mi A Rajaram Iyer, B A, Principal do	do	m Re	180
M Vantratrama sastry Assist	do		
P Smrtyggg Tver B A T. T 1st Assistant Setungti High School	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	300
Sundare castri Asst. Pandit do	do		,
TR Kuchnamachari B A L T Head master Sourashtra High Sch			
The Head Master do	do		
Mr P K Swammatha Iyer, Teacher do	do		
" V G Somasundaram Iyer West Avanımoola Street	do	\mathbb{R} s	200
" M. N. Subrahmanya Sastri, West Chitin street	do (2)	"	3 0 0
K Vankoha Rao Tananna Mudali street	do (=)		700
P. K. Banganatha Tvar Dt. Baggetrar's Office	do	$^{"}_{ m Rs}$	200
,, N Simivasachan, Clerk Dt Court	do		- • •
T S Vankatereme Tyer Hand Master Sourcelites Girle' school	do (2)		
K Reglymethe Rea Consistantian street	do (_)	R_0	180
Subhereve Seetry Amman sennedly street	do	***	* * *
"Krishha Sastri, Perumal Teppakulam street	do		
" M S Ramaswamy Iyer, B A B L, L T, 1st grade Pleader	do		
" P S Venkasamy Iyer, c/o Mr P Samı Iyer Tahsıldar	do		
,, T V Raghupati Rao, North Avani street	do	Re	180
" G A Narayansamı Iyer, B A B L, Vakıl New Street	do	2.00	
" N Raja Iyer, B A , B L , Vakıl	do	\mathbf{Re}	100
, P V Rama Rao, Clerk Collector's Office	do		-
,, T N Raghavashastrı,—Son of Nılakanthasastry New St	đo	R۹	15 0 0
,, V Gangadhara Iyer, 1st Asst Sourashtia High School	do		-
,, T S Venkateswara Iyer, Kakatope St	đo		
" S Sanjivi Rao, Head Clerk P W D	do		
,, Krishnaswami Ghanapatigal,—Perumalkoil Teppakulam St	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
,, R Bangasamı Iyer, 1st gıade Pleader	do	"	3 0 0
,, R S Narayansamy Iyer, B A, B L, Vakıl	do	,, ,,	200
,, K Panchananda Iyei, Supervisor P W D	do	••	
" S D Krishna Iyengar, B A, B L, Vakil New street	do		
And a series of the series of	Dindigal		
	•		

TAT n	K Ramaswami Iyer,	Pleader	Dindigal	Ŕs	0	0	^
	P V Bhima rao, B A	do	Dindigal do			8	0
"	L A Venguswamı Iyeı,	đo	do	**		0	
"	V Duraiswami Iyer B A	do	do	,,			0
,,		do		"			
"	S Subrahmanya Iyer,		do	"	10		
"	K S Balakrishna Iyer, B A	do	do	"	2	0	U
"	N Ramachandracharya, Sanskrit Pand		do				
"	T Rajagopala Iyengar, agent Best & c		do				
**	P S Venkataramaiyer, Head Acct Ta	luk Umce	do				
"	D V Krishna Iyei, B A, Pleadei		do	D.,	17	^	Λ
;,	T K Srinivasachary, Inspector of Poli		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$		0	
"	K Kuppusamı Iyer, B A, B L, Hıgl	_	do	**	10		
"	P K Ramaswamı Iyeı, B A, B L,	do	do	,,		0	
"	R Vasudeva Rao, Land Record Inspec		do	"		0	
,,	M Muthukrishna Iyer, B A, B L, F		Periyakulam	"		0	
"	V Vengusamı İyei, Plea		do	Re		0	
**	P S Subbarama Iyer, B A, B L, Pl		do	${f R}$ s		0	
,,	A R Rajagopala, Chettiar B A Sty	Sub Magistrate	do	"	14	U	U
"	A R Sitaram Iyer, Pleader		do	_	_	_	_
,,	G Guiumurti Iyei, Pleader		do	${f R}$ e	1	0	0
,,	Madhvarayacharya, North street		do	_	_		
,,	P R Ramakrishna Sistry, Perumal K	Ioil St	do	${ m Re}$	1	0	0
,,	R Sunda Raja Iyer, Secretary Theose	ophical Society	do				
"	C Visvanatha Sarma,—Melmangalam	via	Periyakulam				
"	T K Subba Iyer, B A, B L, Dt M	unsiff	Meluı				
,,	M R Venkatarama Sastry, Sub magis	trate	do	\mathbf{Re}		12	
59	S Vaidyanatha Iyer, Dy Tahsildar		Tırupatur	${ m Rs}$	10	0	0
,,	A Anantacharya Sub Registrai		Sholavandan				τ
,,	Maduia V Renganathacharya		Orasur				
,,	T P Krishnamachari,		Karnıkudı				
19	Pundit Sri A K Swaminatha Sastri		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$		0	
,,	D K Krishna Sastry, Head Clerk Til	uq Office	Palnı	21	2	0	0
,,	R Vembu Sastry, Stamp Vendor		${f Betlagundu}$	${ m Re}$		0	
,,	Krishna sastry		Chinnammanur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
"	P S Ramaswamy Iyer, Pensioner Pala	angathan	Pasumala ₁	${ m Re}$	1	0	0
**	T R Aravamuda Iyengai, B A Sub	Registiar	Kadayam				
	MALA	ABAR DISTRICT					
Rav	d Charles Renz Ph D Basel Mission	r⊽	Calicut	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0	0
	P S Ramaswami Iyer Sheristadar Dis		do	,,	7	0	0
	V Rama Iyer, B A Revenue Inspecto		do	•••			
22	K Kunjunni Menon, Retd Magistrate		Malappuram	23	2	0	0
"	V Sivaram Panikar, B A, 1st grade p		Ponnani	"			
"			Cootipuram				
"	K Vasudevan Moosad, Native Physicia		do				
**	R V Subrahmanya Iyer, Sub Registra		Manantoddy	\mathbf{Re}	1	0	0
27	A V Venkatarama Iyer, Clerk T K		do		_	-	-
**	N Kunhıram, Pattıyar Clerk Wynad	Tarak Omce	Perumudiyur				
"	P Narayana Salma,		Nettur (2)	R.e	10	ດ	0
Kev	J Meyer, Ph D, B G M		1100001 (2)	707		•	•

Mι	T Nılakantan Moosad,	Tirupiangod	Re	0	8 0
,,	Aiyankulath Parameswai an moosad,	do			
"	Patinjattakath Sankara Sarma,	Tırukandıyuı			
"	K Sridhara Sarma,	do			
"	Sankara Josier,	Vilayanur			
33	S Raghunathaiya B A, Sub Judge	Palghat			
31	K Vasudevan Moosad, Native Physician	Vandur			
	e Hon'ble K C Manavedan Raja Retd Dt Judge	Malab u			
	H Vidvan Mana Vikiama, Etten Raja Raja of	Culicat			
	S Gopalkrishna Iyer, Clerk Wynnad Ty Office	Manantoddy	${ m Re}$	1	0 0
59	P R Subharama Sastry, Bookseller	Chalapuram			
59	V Narayana Menon, Editor K K Piess	Mangalam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 0
2)	S Dolasamy Iyengal, Assistant Raja's High School	\mathbf{K} ollengode			
,,	P Gopalan Nayar, Malayalam Munshee do	do			
22	Vaikam S Sivasubramania Iyer,	Kordalur Pallasena			
"	Subramaniaghanapaty, Kilakanchery Village	Vadakkanchery Post	${ m Re}$	0	40
53	C V Krishna Iyer, Managei Veda sastia Patasala Chittui	. Palghat	${ m Rs}$	5	0 0
5>	A Ramkrishna Iyer, Secretary Sans College	do			
3)	C S Anantasubramania Iyer, Thekki Village	do			
3)	Varahui Shamu, Menon Sessions Court Vakil	do	${ m Re}$	1	0 0
,,	C R Narasınga Rao, Durga Koshtam Vıllage	do			
53	C S Swammatha Pattar,—Kariakar—Kalpathy	do			
,,	C G Ramakrıshnasastıy,—New Agraharam Puduchery	ob			
,,	A S Venkatakııshna Iyer, Thekkeejeevuly—Bıg Bazar	do			
21	N V Shankara Narayana Iyer,	do			
17	V A Krishna Iyer, & Sons Cloth Merchant	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
27	S K Ramaswamy Iyer, 1st grade Pleader	do			
"	Mana Vikrama Raja Raja of	Nılambuı (2)		
57	P Sekhara Menon, Sub Asst Surgeon	Beltung ady			
,,	K V Kannan Nan,—Salt Asst Inspector	Tollichery	Re		0 0
,,	Krishna Iyer, Dt Registrai	do	\mathbb{R} s		0 0
33	C Ramunni Menon, do on leave	do	"	8	0 0
	RAMNAD Dt				
\mathbf{M}_{1}	Ramaswami Sastri, Sans Pundit Jaipal L S School	Ramnad	Re	1	00
**	N S Raghunathacharı, salt sub Inspector	do			
,,	N Ramachandia Sastii, Nilakanti street	do			
**	K Mulla, Bhattar Raja Rajeswara Temple	do	$R\epsilon$	1	0 0
**	D K Govinda Rao, Lessee's sheristadar	đo			
**	S P Nagaswami Iyei, Pleader	do	124		0 0
,,	Seshadrı İyengar, Sanskrıt Pandıt High School	do	Rc	1	0 0
33	K Seshadii Iyer, Westein Bank	do			
23	R Gopel Reo, M A, B L, Sub judge Straganga	Ramnad			
59	T K Sreenivasachari Police Inspector	Paramakudi -			
91	N Seshagui iao, Head Clerk Dist Munsif Court	do			
"	K Rajagopala Rao, Clerk do	do			
,,	A S Krishnaswami, sastri B A Pleader	do			
3)	K Gopalaryengar, do	do			
77	S Narayanaswami Iyer, do	đơ			

$\mathbf{M}\mathbf{r}$	S Vedantam Iyengar,	đo	Paramaku di				
"	T V Kodandaramaiyengai,	do	do				
,,	M S Varadaiyengar,	do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	q		0
,,	P R Steenivasa Rao,	do	do	100			v
,,	C Rajagopala Rao,	Commissionei	do				
,,	V Veeraraghavaryengar	Vakıls' Clerk	do				
"	R V Simivasa Rao, Pleader		do				
,,	A Sieenivasaraghavaiyengar, Vakil		Manamadura	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	ą	. ^	0
 9:	K Subbaiyai, Pleader		do	Re			0
"	Dharmaraja vadyar, Sarasvatı vilas		do	1.00	-	٠	Ū
,,	M S Srinivasa Iyengar Manager H	I L S School	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	٥	0
,	Handas Seshasayı Acharya		do		·	Ŭ	•
,,	T N Narasımhacharya,		do				
59	P S Subbiayar, Taluk clerk		Satur				
,,	Vengu Iyer, Pleader		do				
,,	M V Bhagavant Rao,	do	do				
,,	K Swamınadha Iyer, Head clerk T	aluk Board office	do				
,,	T Sundaraja Rao Manager, Zamin	Panalı	do				
**	R Srimivasa Iyengar, Spl Dy Colle	ector	do				
**	P R Subramania Iyer, Sub Magisti	rate	do				
**	S Soumia Narayana Iyer, of Villooi		Devakota				
33	Subramania, Iyer Devasthanam Su		Kaliaikoil				
"	Ramaswimy sastry, Theosophical Sc	ociety	Sivaganga				
7)	M S Krishnaswami Iyei, Overseer		do				
"	S Dulaiswami Iyengar, Assistant R		do				
"	Desikachari Sanskrit Pundit,	do	do				
**	L Seshadrı Iyengar, Pleader	do	do				
"	U G Shankarnarayana Iyer	do	do	-		_	
"	G Sundarasrınıvasa İyengar, B A	-	do	\mathbf{R}^{q}	-	0	-
33	L Sundram Iyer, c/o Mr Ramadur		do	23	Z	0	U
"	V R Kuppuswami Iyer, B A., B I		Srivilliputhur		-	_	
"	G Narayana Rao, Head clerk	do	do	\mathbf{Re}	7	0	0
"	S Raghava Iyengar,	do	do				
"	V Vedantacharı,	do Tanhaal	do				
**	Appan Tatachari, Sans Pundit H I		do	7 0	•	^	^
53	R Appu Iyengar, Head Tamil Pund Chakravarti Iyeng w, North Mada st		do do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0	U
"	Gopalswami Tatachari,	do	do				
"	Vedapiran Bhattar Krishna Iyengar,		do	Re	7	0	۸
**	N Sımıvasa İyer, Tahsıldar	, αυ	do			0	
n	K Swammathan, Dy Surveyor •		do	$\mathbf{R}_{\mathbf{s}}$		8	
**					_	Ĭ	•
	SA	LEM DISTRICT					
\mathbf{Mr}	Vanıyambadı Seshacharya,		Salem				
**	B S Narayana Rau, B A, Inspecto		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$		0	
,,	C S Desikachari, Hd clerk Dist Co		do	17	3	0	0
**	K V Kuppuswami, Iyengar Clerk C	Collr's Office	do	_			
33	A Seshacharya, The Alamanai		đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
25	Palanı Subraya Iyer, Pleader 2nd A	grahar	do				
	4						

4.6	C C I T T T T T T T T T T T T T T T T T	Salam.	ъ.,	0	^	^
Mr	C Sundara Iyei, Translator sessions Court	Salem do	Rs		0	-
"	C Raghunatha Rao, Manager Municipal Office		Re	7	0	U
,,	Muthiar Krishnacharya Rangaiao Choultry,	do				
"	E Venkataramana Iyer, B A, B L, Public Prosecutor	do				
11	S Ponnusamy Iyengar, Dt Police Office	do	_	_		
,,	S Ranga Rao, Karnam Ayodhyapatnum	do	Re		0	-
"	R G Raghavachary, Virana Agraharam	do	${ m Rs}$		0	-
,,	P Subbarayan Zamındar,	do	"	10		
"	K Venkata Rao, C/o Raghavendra Rao, Asst Surgeon	do	,,	1	0	0
**	P Desikachari, Eng Hd Acett Collector's Office	do				
,,	Navaladı Ramıah, B A, B L, 1st grade Pleader	_ do				
,,	K Vittal Rau, Hd clerk Tq Office	Tırupatur				
,,	K Hanumanta Rau, Taluka Sheristadai	Uttankarıı				
,,	S Ramaswami Achariar,	${f A}$ nichampal ${f 1}$ yam				
,,	V Appannachar Peyyett, Village Munsiff	do				
,,	K Naiasinga Rau, Zamindar	Kambanallur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10	0	0
**	K Seshagiri Rau, do	do	,,	5	0	0
37	P Subba Rau, Mitta Gumasta	do				
"	C R Venkoba Rau, Sub Registrar	Hosur				
,,	S V Rangacharya, clerk Dt Suptd Office	Jalarpet				
"	Belgaum Ramachandra Rao, Ramanaikpet	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
,, ,,	K Setu Rau, Pensioned Police Inspector	do				
"	V Lakshminarayanacharya,	Vengarai				
	C Venkrta Rao, Headmaster L M School	Atur				
"	K T Parthasarathı Iyengar,	Velur	${ m Re}$	1	0	٥
"	Gopinathaiyanavaru, Pensioned Sub Magistrate	do	2.00	_	Ĭ	•
"	Ugracharya,	Pauparapatty				
"	Venkataramana Aiyah, District Board Member	Jammanhalli				
,,	C N Lakshmana Rau, Pensioned Forest Officer	Haiur	$\mathbf{R}_{\mathbf{S}}$	5	0	0
"	Yanga Narayana Dikshitai, Headmaster Girls' School	do	Re	_	0	•
,,	K Ranga Ramanujachakiavaiti,	Kootandikuppan				
"	S Rama Rao, Landlord Arasampatti	Barur				
"	S Sıvaramakrıshna Dıkshadar, Supervisor P W D	Atur	Rs	5	0	0
••	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·					
	TANJORE DISTRICT					
Mr	Brahma Sri M Lakshmana Sastii, Sans Pandit	Tanjore				
**	T Rajım İyengar 1st Asst K H School	do	Re	1	0	0
**	T R Sreenivasa Iyengur, Asst do	do	"	1	0	0
,,	S Subramanya Sastii, Sans Pundit do	do	,,	1	0	0
"	S Ramaswamı İyer, Huzur Treasurer	do	$\mathbf{R} \mathbf{s}$	2	0	0
33	A Shadagopachari, Acct Tanjore Collectorate	do				
**	G Narayana Rao, do Try Dy Collr's Office	do (2)				
,,	S Sitarama Tyer, do do	do	\mathbf{R} s	2	4	0
,,	T B Ramachendra Rao, Clerk do	do	13	2	0	0
,,	G V Lakshmana Sastii, Manojappa Street	do				
,,,	C Gopala Rao, B A, B L, High Court Vakil	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20	0	0
"	P R Natesa Iyei, B A, B L, High Court Vakil	do				
"	K Anantarama Iyer, M A, B L, do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
"	T. Kodandarama Iyengai, B A, M L, do	do	79	7	0	0
"	G Narasımha Charı, B A, B L, do	do	27	7	0	0
	• •					

Mı	K Subbuswamy Rao, Pleader	Tanjore				
57	R Subbarayar, do Karuthattangudi	do	\mathbf{Re}	1	0 ()
"	Manoba Sahib, East Main Street	do				
"	V Kuppuswami Raju, North Main Street	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0 ()
"	R Sankararao, Pensd Acct T D C,	do				
12	Narayan Ramachender, Clerk Asst Inspector of Schools	do				
,,	V Rajagopala, Iyer Hd Clerk, Dy Collectors Office	do				
"	T N Sundaram Iyer Clerk, do	do				
"	A Rangasami, Iyengar Head Master S P G Secondary Schoo					
"	R Raghunatha Rao, Salt Sub Inspector	do	$ m R_{ extsf{S}}$	2	0 (3
	N Krishnamurti Rao, Hd clerk Office of the Asst Inspector of		,,		0 (
"	M Narayansamı Iyer Vakıl	do	"		•	
"	T Sambamurti Rao, B A B L, High court Vakil	do				
	P V Kushnasamy Naik Sakhanaik st	do				
***	T S Somanatha Sastry, West main st	do				
,,	V R Rajngopalachary Pleader	do				
"	T V Govinda Josier, North Street,	Tıruvadı	\mathbf{Re}	1	0 ()
"	Narayan Jayavınt Goswamı,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0 ()
37	Srinivasa Rau, Mirasdar	do	"		0 (
**	R Narayanswamy Rau, Clerk Mf Court	do	m Re		0 (
52	P N Sitarama Iyer, Pleader do	do		_	•	
**	T S G Bhatt Goswami Govind mandir	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 ()
"	S M S Varkhedi Ranganathacharya Sans College	do				
**		đo				
1)	Unnatha Purisa Sastry, Boarding Superintendent do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	R	0 (1
,,	S Kuppusamy Sastry, M. A., L. T., Principal do	do	Its	U	0 (,
,,	N S Ramaswamy Iyaa, B A, Dy Tahsildar	do	D.	1	0 (n
59	K L Ramiah Sastry, North Madavala Street		${ m Re}$	1	0 (,
"	Josiem Sesha Iyengar,	Thillasthanam	T)	9	Λ (`
,,	B Guruswamy Sastry, B A, L T, High School	Tirucattupalle	Rs	Đ	0 (,
,,	A Krishnaswamier Agent	Ukkadaı				
"	_	Arantangı Post				
,,	_	ukshasamudram	_		^ ^	^
**	A Bhasya Ramanuja	Lower Anicut	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	Đ	0 (J
**		Lyagasamudram	тэ	0 =	^	^
,,	S Appaswamı İyer Mırasdar	Alavandıpurım	Rs	25		
22	V K Subrahmanya Iyer, Sanskrit Pundit	Tipparajpulam	\mathbf{Re}	_	8 (_
55	N Rengaswami Iyengar,	do	**	_	4 (
**	M S Sreenivasa Iyer,	do	"	U	8 (J
**	• •	adıramangalam				
**	Gopala Iyer	Melapalayur				
"	Sundaram Iyengar	Codavasal				
,,	P R Shankara Iyer, Age	ra Ogai do				
23	Raja Sastri,	do do	-	_	^	^
17	Seshadri Iyengar, velukkudi	Koradacheri	$\mathbf{Rs.}$	2	0 (J
**		rukkannapuiam				
"	S S Rama Iyer,	Sammangudi	(2)			
1)	Tambu Ramaswami Iyengar,	Kottayur				
57	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	Condasamudram				
33	Ramachendra Lyer,	Manjakudi				

Mr	T R Bhaskar sastrı	Tıruvalangadu			
,,	T S Natesa Sastrı	do	\mathbf{Re}	1 0	0
"	M Kalyanam Iyer, Karnam	đo			
"	V Raghavendra Rao clerk Sub Registrar Office	${f P}$ eralam			
"	S N Subramania Iyer Dolaswami Iyer, Kalnam	Tuuvalangadu Kilavidayal			
"	M R Srinivasaiyar B A, B L, Vakil	Mannargudi	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7 0	0
"	K Krishnaswami Iyer, do	do	,,	7 0	-
"	G Seshadrı sastrı Asıt Fındaly Colledge	do	$\tilde{ m Re}$	1 0	
"	S Ramadurai Iyer secretary N H school	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0	0
"	M S Rajagopaliyengar Sans Pundit do	do			
23	T S Vaman Rao, B A, Tahsıldar	do	${ m Rs}$	5 0	0
"	Dasaratha Kuppuswami Iyei, Mirasdar	do			
"	M R Krishnaswami Iyengar, Tirumanjana St	сb	${ m Re}$	1 0	0
"	Desi Varadachariar Vidvan Serangulam,	do			
"	R M Krishna Iyer, Agent to Mi Kunniyur Sambasiva Iyer,	Adichhapuram do			
	S Srinivasa Vedantachari,	Kovalavallı	Re	1 0	0
"	S Parthasarathi Iyengai	Sıramelknudı (2)		_	•
"	Pandit Samam Rajagopalacharya	Tembarar			
"	V Krishna Rao, Clerk Taluka office	Pattukota			
"	C Madhavrao, do do	do			
31	T S Shadagopacharı 1 Asst Board Middle School	do			
39	Sriman T Anandalvarswami	Peravurni	Re	1 0	0 (
55	V S Krishnamacharya station master S I Ry at Vilakudy	do	,,	1 0	
"	T Krishnaiyengai Post Master	do		1 0	
"	V S Gopalacharı do	Sıruvavıdulı	"	•	
"	Ranganathacharya	Vattangadu			
"	V Desikachari South Street	Peruvalndan	Re.	1 (0 (
"	Ramaswamy Iyengar Village Munsiff	Neduntheru	200,		, ,
33	N Veeraraghavacharya B A, Tahsildar	Papanasam			
,,	A R Subramanya Pant Clerk S R O	Tıruturaıpundı	Re.	1 0	0
))	V Srinivasraghavachari, Dist Munoif Court	do	TVO	1 (, ,
"	Soundararajaryengar,	Kottaham village			
33		Udyamartandpuram			
**	K V Subramana Iyer,	Pullamangalam			
"	K Rajagopal Iyengar, Hindu High School	Shiyali			
13	T V Venkatiama Iyer, B A, B L, 1st grade pleader	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0	0
33	K Muthuswami Iyer, Salt Sub Inspector on leave	do		_ `	
33 33	Kuppuswamier Pleader	do			
53	Revd M Wannske Lutheren Mission	do			
"	Kunnam S. Subramanıyar, Tadalankoil	do			
19	Gopalakrishnacharya Karnam do	do			
	Hon K Chidambaranatha Mudaliar Mirasdar	do			
	N Vasudevaiyar Teacher Mudaliars High school	do			
	Vedavyasacharıyar do do	do (2	`		
**	V Ramaswamy Iyer, Clerk District Munsif Court	do	,		
"	R S Sundaram Tyer, Clerk do	do			
"	Sundarachari, do	dio	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0	0
	T R. Sreenivasachari, B A do	đo			•
"	The state of the s				

Mr	Visvanathaiyar, do	61			
,,	Kodandaramaryar, Achalpuram	Shiyali	T D		
	S Veythinatha Iyer, Nalla Vinaykapuram	do	Rs	300	
"	N Swammath Iyer, Mırasdar	do	**	300	
,	D. TLL	Nelpathur			
,,	-	ımbakonam			
"	Dewan Bahadur R Ragunatha Rao, C S I	do(2)	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	700	
	ha Mahopadhyaya P Rangacharyar, retired sans Professor Govt Colle	ge do			
$\mathbf{M}_{\mathbf{l}}$	K Ranganathar 10, B A Mirasdar	do	$\mathbf{R}s$	500	
**	T Madhavaswamirao,	do			
,,	A Srinivastiyer, Native Doctor	ao			
,,	Uıgudı Vıjayaragavacharya, do	do (2)			
"	Raghavacharya, Putrachar street	do			
"	Agnihotram Chakrapani Patiachaiya, do	do			
,,	T Ramaswami Iyenger, do	ф			
;;	Tu uvengadathaiyengar, do	do			
,,	R Chakrapany Iyenga:,	do			
,	R Narayanacharys, do	do			
**	K Sundararama Iyer M A Lecturer Govt College Retd	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500	
,,	T V Sivakumaia Sastii, B A, L T, do	do		- , -	
"	K Sreenivasa Patrachari, M. A., L. T., do	do			
33	T E Sreenivasachariar, Sans Pundit do	do			
,,	Veeralaghavacharial valiha, Tank Street	do			
37	K S Venkatacharya, do	do			
33	Setlur Sundararajachari, do	do			
39	K R Krishnamachari, do	do			
,,	Ghanapati R imaswami Iyengar, of Peruvalndan	do			
,,	Kanchinatha Iyer, Big street	do			
33	A Vasudevarao, East Iyen street	do			
,,	Khapey Venkatesacharya, do	do			
,,	R Ramachendrarao, west Iyen street	do			
,,	S Hall Rao, Sub Registrar	ao			
11	G K Ramachendrarao, Rev Inspector	do			
33	Srinivasa Dikshitar, Iron shop	do			
"	Tyagaraja Sastri, Karnam Valayapettai	do			
"	K Annasamı Tyengar, Clerk sub Court	do			
"	P Panchapagesha Iyer, Rangarayar Agraharam	do			
"	S Gopalaswamy Iyengar, Vyasa1ao's street	do			
13	S M S Bnagavat Shamacharya Pundit, do	do			
"	T D Natasa Sastrı, East Dabir street	do			
"	C S Kushnaswami Iyer, B A, B L, Vakil	do			
,,	R Narasingarao, B A, B L, High Court Valil	do			
,,	T Ramaswamı Sastrı, Pleader	do			
"	V Ramachendrarao, B A, B L, High Court Vakil	do			
	'ble Rao Bahadur N Krishnaswamy Jyengar, B A, B L, High Court V	akıl do			
	M K Sankara Iyer, Clerk Sub Court	do			
33	Subrahmanya Ganapati Solayappa, Mudali Street	do			
"	C S Rajagopala Iyer, do	do			
73	Veeraswami Sastri, do	do			

Rao Bahadur, S Appu Sastri B A Manager and Headmaster				
Native High School	Kumbakonam			
Mr, S K Narayanaswami Iyer, B A L T, Asst do	do			
,, S Rajarama Iyer, Secretary, Municipality	do			
" S M S Khapey Ramachendracharya, Venkatarao's st	do			
" Sreenivasatatacharya, do	do			
,, Gopaladesika Chari, do	do			
,, S Ranguchari, do	do			
" R. Rrishnaswamy Sastri, Reddirao's Tank square	do			
" C V Rajagopalachary, Big Street	\mathbf{do}			
" S Natesa Dikshatar, Try Hd Acct, on leave	cb			
"Devalar Seshachar,	do			
" Chakrawarty Iyengar, Retd Edt Officer	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	8 0
,, Venkata Rao, Retired Post Master	do			
" C M Subramanıa, Iyer Clerk Tg Office	do			
" S Srinivasa Iyengar, B A, B L, Head clerk Collectors Office	do			
,, V Rajagopala Iyer, do	do	Re	1	0 0
,, Eachambady Rangachariar,	do			
Rev Math Ellwin Luthern Mission,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10	0 0
Mr M V Ramanujachanar, Tamil Pundit Govt College	do		-•	•
•	40			
His Holiness Sti Kanchi Kamakotipitadhipathi,	,	~	٥.	^ ^
Jagadguru Srı Shankaracharya,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	25	0 0
Mı Ramanuja İyengai, Clerk Sub magistrate Office	do			
,, Rangaswamy Tathachar, Sans Pandıt	do			
,, K R Doraswami Iyer, Govt College Lecture	do			
" A S Balasubramania Iyer, B A, B L, Sub Judge	do	${ m Rs}$		0 0
,, K Rama Iyer, Meliyur	Tıruvadamaı udur	"	3	0 0
" V Ramaswamy Iyer, do	do			
"Ramaswamy Sustry,	do			
" B S Natraja Sastri, B A, B L, High Court Vakil	Negapitam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
"K Narayanswami Iyer, B A, B L, Pleadei	do	,,	2	0 0
" V Appaswamy Iyengar, B A , B L , do	do			
" M S Sreenivasa Iyengar, do do	do	${ m Re}$	1	00
"N P Shrenivasa Iyer, do	do			
"K N Venkatrama Iyer, RM AR, AR RM,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
" N Ramchendra Iyer, Clerk Sub Collector's Office	do	"	2	0 0
" C R Kunchitapadam lyer, B A, B L, High Court Vakil	do			
,, S A Balakrıshna Iyer, Vakıl,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 0
"N Visvanath Sastri, do	do	**	2	0 0
, S Renganadha sastry, Clerk Sub Court				
77	do			
K T Srinivasacharva Sang Pandit N H School	do do			
, K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School		$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
" K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School " S Venkata Rao, Dy Tahsildar Venkatarama Iver Manager Badamangalam School	do Tıruvalur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
, K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School , S Venkata Rao, Dy Tahsildar , Venkatarama Iyer, Manager Radamangalam School K Basechar, Assistant, Board High School	do Tıruvalur Tevur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0 0
, K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School , S Venkata Rao, Dy Tahsildar , Venkatarama Iyer, Manager Radamangalam School , K Rajachar, Assistant, Board High School P A Turus angedathery angedathery and do do	do Tıruvalur Tevur Tıruvalur			
" K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School " S Venkata Rao, Dy Tahsildar " Venkatarama Iyer, Manager Radamangalam School " K Rajachar, Assistant, Board High School " P A Tiruvengadatharyengar, do do	do Tıruvalur Tevur Tıruvalur do	Re	1	0 0
, K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School , S Venkata Rao, Dy Tahsildar , Venkatarama Iyer, Manager Radamangalam School , K Rajachar, Assistant, Board High School , P A Tiruvengadatharyengar, do do , Sreenivasa sastri, Western Bank	do Tıruvalur Tevur Tıruvalur do do		1	
" K T Srinivasacharya, Sans Pandit N H School " S Venkata Rao, Dy Tahsildar " Venkatarama Iyer, Manager Radamangalam School " K Rajachar, Assistant, Board High School " P A Tiruvengadatharyengar, do do	do Tıruvalur Tevur Tıruvalur do	Re	1	0 0

$\mathbf{M}_{\mathbf{r}}$	P Krishnaswamy Aiyah, pleader	Mayavarım		
,,	Righavendracharya vichitra Rayar, Agrahai	do		
,,	Ranganatharao, B A, Sub Registrar	ob		
,,	M Mahalinga sastri, Teacher Municipal High School	do		
,,	P Subrahmanyaiyar, do	do	${ m Re}$	100
,,	P Balasubramania Iyer, B A B L, High Court Vakil	do		
,,	T S Renganatharyengar, Clerk Taluk Office	Nannılam	Re	1 0 0
,,	S Ramaswami Iyer,	Asıkadu	${ m Re}$	100
,,	V Kuppuswami sastri,	Madiiimangalam		
,,	Subramaniya sastri,	Sivaiamapuram		
,,	Krishnamurti Iyer,	do		
,,	Vedasubrahmanya sastri,	Terizhandur	${ m Re}$	100
,,	R Kuppusamı Iyengar,	${f T}_1$ rumanan jeri		
,	S Ramanatha Iyer, in the house of Natesa Iver,	$\mathbf{Mud}_{1}\mathbf{kondan}$	${ m Rs}$	2 0 0
	TINNEVELLY DISTRICT.			
\mathbf{M}_1	N Ramarao Zamindai,	Tinnevelly Bridge	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	15 0 0
,,	T V Krishnaswami Iyer, B A, B L, Pleudei	do	31	700
**	A Ganapati Sastri, do do	do	**	700
,,	G Putarjuna Dikshitar do do	do	,,	300
,,	M Rajagopalaiyar, do do	do	"	700
**	R Sreenivasiyar, do do	do	**	2 0 0
"	B K Rama Iyer, do High Court Vakil	do	"	7 0 0
"	P S Subrahmanyaiyar,	Tinnevelly Bridge		
**	M Subrahmanyaiyar, Clerk Dt Court	do		
"	T K Raghavendiacharya, Asst Sans Pandit Hindu College	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
"	T S Sreenivasa Rao, Pudur House N 7 Perumacoil St	do	97	500
9)	Gopalaswamy Iyengar, Deputy Collector	do	"	700
"	M S Sundaramaiyei, L F Hd Accountant	do	\mathbf{Re}	100
"	G P Seetaramaiyer, Clerk Dt Registrar Office	do		
**	P Ramachandraiyai, Land Records Tahsildai	do		
"	V S Annasamy Iyengar, B A, Inspector of Salt and Abkarr	do	-	
"	P Ganesa Iyei, Pleader	do	m Rs	700
53	Rev H Schaffter, M A., Principal C M College	do .1 -		
**	T R Kushna Rao, Rev Settlement Office	do		
"	V Ramaswamy Iyengar, 3rd Clerk Dt Registrar Office	do		
"	K Seshayengar, B A, B L, 1st grade Pleader, Vannarpet	do do		
"	T K Venkatacharı, Pleader do	do	\mathbf{R} s	9 0 0
23	Kongo R Koneri Rao, Perumalkorl South Car Street	Velumgul ım		3 0 0 10 0 0
**	S R Venkata Rao, Inamdar	_	**	700
"	T Krishnaswamy Iyer, District Registrar	Tınnevelly do	33	10 0 0
"	T S Bhujangadas Rayar, Perumal Koil Mada St	do	33	300
"	M A Krishna Rao, Sheristadar Dt Court	do	$ m_{Re}$	100
73	K N Shankara Iyer, 1st Grade Pleader	do	Rs	200
**	S K Ramaswamy Iyer, B A, B L, Vakil	do	TVS	4 U U
>>	K G Krishnaswami Iyer, B A, 1st Grade Pleader	do		
33	G Ramachandra Iyer, B A, B L, Vakıl	do		*
"	T S Venkateswara Iyer, F T S Retired Engineer	do.		
**	A Ramakrishna Sastry,	, 40		

TT TELL T D. A. Mandan Thudu Callenn	m . 11	•	
Mi Mahalinga Iyer, B. A., Teacher Hindu College	Tinnevelly	Rs	700
,, T S Seshayar, 2nd grade Plender	Ambasamudrım		
,, N Seshagiri Rao, Pudugramam Street	do		
,, A Srinivasa Iyengai, Pattadar do	do Walladaalaa aala		
s, K R Krishna Aiyar, School master	Kallıd ukuruclır		
,, R Kalyanasundram Iyer, Landlord	do		
"K P Ramasamy Aiyu, Hd Mustei H L S School "S Sitaram Iyer,	do do		
The Head Pandit Local Fund Sanskrit School	do		
Mr P R Raghavendra Rao, Foreign Sorter Office Hd Clerk	Tuticoiin	Rs	4.0.0
S Namer Res Dest Master	do	TIS	400
S Verdyanatheryan Planden	do	Rs	0 0 0
M. T. Damagurama, Tran. D. A. Blandan	do	LVS	$2 \ 0 \ 0$
W P Venketenemen P A P I de	do		
T C November Costs T D A Tet and Disades	do	Rs	3 0 0
W W Subsalance Seater Hd Class Sub Count	do	Re	100
P. S. Swades and Trees. Agent Post & Co.	do	Rs	400
,, S R Rama Iyengar, Sans Pundit St Fancis Xavier's High Sch		703	* 0 0
The Head master	do		
Mr T R Samu Iyer, Head Clerk Salt Inspr Office	do		:
,, PS Ramasesha Iyer, Manager High School	Pattamadaı		
	avanasamudram		
Sri Sri Ramanujaswami Sannidanam Vunamamalai Muit,	Nanguneri (2)	T.s	50 0 0
Mr R Muthuswami Sastry,	Kalakadu	2.00	00 0 0
,, N S Shatagopa Iyengar, Secretary Saraswati Sala	Nanguneri		
, P S Subramanian,	Patirmad u(3)	$R_{\mathbf{s}}$	200
" Gopalkrishna Iyer, Head Master High School	Gopalsamudiam		
" Swammatha Iyer, Sub Assistant Inspecter of Schools	Suvarkuntum		
,, R Sesha Iyengar, Ag Sub Registral	do		
,, T R Harisankaraiyai, Headmaster School	Taruvai		
,, Lakshminarayana Sastiy,	do		
" V S Venkatarama sastry, Sanskrit Teacher H L S School	do		
"K Rangachari, BA, BL, Vakil	Palamkotta		
,, A Ramakrishnaiyei, do do	do	${ m Rs}$	700
,, K T Sundalaraja Iyengar, do do	do	,,	500
" S Ramakrishna Iyengar, B A, B L, High Court Vakil	do	Rg	3 0 0
,, Sii Rama Desikachariar,	Tırukoshtıyur	19	200
" M R Rajagopala Iyongar, Tempry Supervisor Rev Settllt	Lukrangudy	${ m Re}$	1 0 0
"Garudappa Alwar Iyengai, Sannidhi St	Alvartıı unagarı		
,, T Govindam Iyengar, Udayavar Sannidhi St	do		
" Tırupatı Venkata Desikam İyengar,	do		
"K, Sitaiam Iyei, Timber Merchant	Tenkası		
TRICHINOPOLY DISTRICT			
Mr K G Ramachandra Rau, Clerk Asst Inspector of Schools	Trichinopoly(2)1	₹e	100
" S Venkataram Aiyei, Head Master Aryan Lower secondary Scho	ool do (6)		500
" T K Visvanatha Aiyai, Copyist Examiner	do		
" O R Visvanatha Iyei, B A, Teacher St Joseph's College	do		
" V B Venkataramana sastrı, Tamıl Pandıt st Joseph's Hıgh Sch			

Mr	Kallachu ya Kushnaswami, Store Killedar Street	Trichinopoly				
53	Gopalakı ishna Sastri, Pundit Melachintamanı	do				
	K Vaidyanatha Sastii, Book sellei	do (2))			
"	T C Kuppusamı Sastrı, Overseei P W D	do	,			
"	K L Ramiah Sastri, Andar Street	do				
29	Aravamudachan, L F Supervisor	do				
**	Rangachari, Head Clerk District and Sessions Court	do				
29	S Gundopant Rao, Shroff Audit Office S I Ry	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	4	0	0
"	Krishnasami Iyengir, Dy Examinei's Office	do			0	
"	K Madhavachan, Chief Audit Office do	do	"	_	٠	•
"	V Rangachari, Clerk Statistical Branch do	do				
93	R Sanjiva Rao, Shroff cash Office do	đo	\mathbf{Re}	1	0	0
"	T S Vyasa Rao, Clerk Dt Engineers Office do	do	,,		0	
,,	T Ramachandra Ayar, Pleader	do	"	_	•	•
,,	S V Krishnaswami Aiyar, Instructor Government Telegiaph	do				
53	M Swamnatha Alyai, Vakils' Clerk	do				
"	N Balasubramana Sarma,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
97	R Dorasami Iyer, C/o C Ramier, Eng, Hd Clerk Collectors Office	do			0	
"		do	13	_	Ī	•
37	Mahadeva Sastry, Bhagavat Puranik Andar St S Subramania Sastry, Ac clerk Dy Chief Engr Office S I Ry	do				
33		do				
91	S Mahadev Sastry, B A, B L, Sub Judge	do	${ m Re}$	1	0	۸
**	K Ramasami Iyengai, Wate house Officer	do	100	4	٠	٠
"	S Rajagopalachari, P W D Superintending Engineers Office	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
97	A Rumaswamy, Sastiy B A, B L, Subjudge Shankarasudasiya Iyer, Hd clerk Postal Superintendent Office	do	2.00	Ŭ	•	•
,,	T Kondal Nudu, Retd Asst Rev Board	do	${f Re}$	1	0	0
"	V Vijendra Rao, Land Record Tahsildar	đo	"			Ö
93	R Krishnaswamiar, High Court Vakil	do	,,			
"	V Rama Iyer, B A, B L, Vakıl	do				
"	S Rama Rao, Translator Dt Court	do				
1) T)	van Bahadu, T Desikacharya B A, B L, H C Vakil	do	$\mathbf{R}_{\mathbf{S}}$	10	0	0
	C P Swammathan, Merchant Andar St	do	-		_	
MIL	G Govinda Rao, clerk Traffic Manager Office	do				
**	C R Simivasa Iyengai, B A, Prof S P G College	do				
25		do				
**	N Thiagaraja Iyer, Head clerk S I Ry	do				
91	Tiruvengadachanar Tennur Agrahanam,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0	0
33	R Chakrapani Rao, B A, Dt Registral	Srirangum	33			0
31	S Rangachar,	do				0
**	A V Gopalacharı, M A, B L, Vakıl	do	"	•	·	Ĭ
15	S Vijayaraghavachari, K V P Rangachari, Trustee Pagoda	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
33		do		•	•	_
**	M Gopala Bhagavatar, Sans Pundit High school	do				
,,	V T Raghunatha Chan,	do				
,,	M Parthasarathy Iyengar, Sub Assistant Inspector of Schools	do				
23	R Krishna Iyengar, B A, B L, Pleader	do				
93	S Kuppusamy Tyengar, Ry Accountant	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20	Ω	0
,,	Kodiyalam, V Rangasami Iyengar, Milasdai	do		20	•	•
17	P Harr Rao, Pleader	do				
97	Ayodhya Ramanuja Das, Szarangrajajeer Mutt	۵0				
	5 .					

Mı S Rangacharva, Sathavadhanı West Chitrai St	Srnangum	Re	1	0	0
Rai Bahadur Arcot Srinivasacharlu,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
Mr Venkatagırı Acharya, Omayapuram	Musiri				
" R V Srimivasa Rao,	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
" Srinivasa Iyengar,	\mathbf{P} andamangalam				
,, Venkatarayacharya,	Musiri				
" V Subramanya Aıyar, Karnam	Murungakalatur	${ m Re}$	1	0	0
"TR Lakshmana Rao,	Pudukota				
,, T S Venkoba Rao, Asst Accountant P W D	do				
" S Govinda Rau, Cleik Dewan Peishkar Office	do				
" S Ratnaswami Aiyai, B A, Asst Superintendent Rev	Survey do				
,, Puranik Krishnacharya, do	do				
" P S Venkataraman, Small Cause Clerk	Arımılım				
"Subrahmanya Sastri,	Natchandupattı	${ m Re}$	0	8	0
" A S Panchapagesa Sastry, Teacher School	Perungalur	,,	0	8	0
" M S Krishnaswami Iyer, Supervisor	${f K}$ eeranur				
" Pandurangi Vedavyasacharya,	Pudukota				
" C V V Dikshita, Registrar Chief Court	do				
His Highness The Maharaja of Pudukota	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	100	0	0
Mr Jayanarasaiyer,	Kondayampet				
" D S Appaji Rao, Retd Post Master	do	Rs	2	0	0
" V Krishnacharya, do	do				•
,, V Vaidyanatha Aiyar, Head Master Sessional School	Kulitalai				
Rao Bahadur Gopalkrishna Iyer, B A, B C E, Retired Ev	Engineer Lalgudy	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	12	0	Ó
Mr A Annaswamı Iyer, B A, B L, Retd Dt Munsıf and					•
Honry Dy Collector	Mutharasanallur	Rs	10	0	0
" C Rajagopala Rao, Sub Registrar	Manaparar	,,	2	0	0
" A Rangasamı Aıyar, Clerk District Munsif Court	Kulitalai	Re	1	0	0
" S Narayana Rao, Pleader	do(2)	$R_{\mathbf{s}}$	25	0	0
" T Chandrasekara Rao, do	do	35	10	0	0
,, N Venktarama Aıyar, do	do	"	15		
" V L Sundaram Aıyar, do	đo	"	5		
" B S Ramaswami Aiyar, do	do	,,	2		
" A K Shrinivasa Aiyar, Land Records' Inspector	do	•			
" Natesa Iyei, Dy Nazii Munsiff court	do	Re	1	0 (0
" R T Varada Iyengar, B A, B L, Pleader	do				
" K Laxminarayanacharya, Clerk Additional Munsiff cour		Re	1	0 (0
" C S Mahadeva Iyer, B A, B L, Dt Munsiff	do				
" N S Ramaswamy Iyer, Clerk Dt Munsiff Court	do				
" N Sesha Iyengar, Clerk do	do				
" P S Subramaniya Iyer, SubRegistrai	do				
" V Alavamudachary, Local Fund Overseer	Jayan Kondaso'apuram	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0 (٥
" K S Venkatarama Sastry, Asst Master M H School	Karur	,,	2	4 (0
" Ranga Rayaru, South St.	do	••			
" R A Krishnasami Iyer, B A, B L, Dt Munsiff	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0 1	0
" T Gopalachary, P W Sub Inspector S I Ry	do		-		
" T M Vankataraghavachary, B A, B L, Dt Munsiff	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 ()
" C M Ranga Rao, B A, Pleader	Namakal	11	5		
" Dharmapuri A Ramaswami Ayanavaru	do	Re	1 (
•		-	'		

De V Jagannatha Rao Govt, Telegruph Vizigapatum Chaintamann Bhotla Venkatneddy Pantluguru, Clerk Collector's Office Chaintamann Bhotla Venkatneddy Pantluguru, Clerk Collector's Office do	Mr S Ponnusamı Iyengar, Sub Post Master " M S Narayansamı Iyer, Oversesı " T S Sıvasubı amanı Salma, Clerk Tq Office VIZAGAPATAM DISTRICT	Karambakudy Perambalui do	Re]	l C	0 0
Chaintamann Bhotla Venkatneddy Pantlugaru, Clerk Collector's Office						
Office		Vizagapatam				
N	•	4.				
G Ramadas, Mis A V N, College	V Durgangad Rao R A R T.					
N S Somasundara Sastij, Dy Collector						
A Goutami Rao, Sanitary Inspector Jeppere			Rs	5	0	0
His Highness The Mahai ija of Jeypote, Mr Adi Appadu Prilingaru, Dewan of Kuiupam Kuiupam Kuiupam Kuiupam Kuiupam Vergahatiam	A Goutami Rag Sanitamy Inspector			_		
Mr Adi Appadu Pantlugaru, Dewan of Kulupam Kulupam " V Sundram Iyet, Supervisor P W D Viraghattam " Vedurmadi Rama Rao, Pantlugaru Pleadir Vizanagram Dewan Bahadur N uayanamurti, Pantlugaru Dewan do Mr N Venkatiama Iyer, Lecturer Maharaja's College do Rs 5 8 0 " G V Appurao Pantlugaru, B A, Fott do do Rs 5 8 0 Rao Bahadur K Ramanujuchari M A, Principal Maharaja's Co'lege do do Rs 5 0 0 BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE. BANGALORE.		_				
Nedurmadi Rama Rao, Pantlugaru Plendir Viz anagram Dewan Bahadur N nayanamurti, Pantlugaru Dewan do Mr N Venkatiama Iyer, Lecturer Maharaja's College do Rao Bahadur K Ramanujuc'iari M A, Principal Maharaja's Co'lege do do do do do do do d	Mr Adı Appadu Pantlugaru, Dewan of Kurupam					
Dewan Bahadur N uayanamurti, Pantlugaru Dewan Mr N Venkatiama Iyer, Lecturer Maharaja's College do Rs 5 8 0	" V Sundram Iyer, Supervisor P W D	Viraghattam				
Mr N Venkatnama Iyer, Lecturer Maharaja's College		Vız anagram				
medical principal manujuchari M.A., Principal Mahaiaja's Co'llege do do The Principal do do do do The Principal do do do do The Principal do do do do The Principal do do do do The Principal do do do do The Principal do do do do The Principal do do do do The Principal do do do The Principal do do do The Principal do do do The Principal do do do The Principal do do do The Principal do do The Principal do do The Principal do do The Principal do The Principal do do The Principal do	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	do				
Babadur K Ramanujuchari M A, Principal Mahaiaja's Co'lege do do do do do do do d	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	8	0
BANGALORE. BAN		do				
### BANGALORE. Dewan Bahadur P N Krishnamurti, Esq, B L, C I E, Retired Dewan of Mysore Jagirdai of Yelandur Bangalore Mr V Subrahmanya Sastii, B A, Suptd General and Rev Scoreta inl do Rs 5 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0		_				
Dewan Bahadur P N Krishnamurti, Esq, B L, C I E, Retired Dewan of Mysore Jagirdai of Yelandur Bangaloie Mr V Subrahmanya Sastii, B A, Suptd General and Rev Scoteta 121 do Rs 5 0 0	The Principal do	do				
of Mysore Jagardaı of Yelandur Bangalore Mr V Subrahmanya Sastıı, B A, Suptd General and Rev Scoteta 121 do Rs 5 0 0 "G Venkata Rao Clerk Dewan's Office do "2 0 0 "K Rama Rao, Manager Archæological su vey do "Chincholi Venkannacharya Pundit do do "E "R A Naiasimhachari M A, Asst to the Director of Archæological researches do Rs 2 0 0 0 "R A Naiasimhachari M A, Asst to the Director of Archæological researches do Rs 2 0 0 0 "R A Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot do "S 2 0 0 0 "M Shama Rao, M A, Inspector General of Education do "20 0 0 0 0 20 0 0 0 "T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office do "20 0 0 0 0 20 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	BANGALORE,					
of Mysore Jagardaı of Yelandur Bangalore Mr V Subrahmanya Sastıı, B A, Suptd General and Rev Scoteta 121 do Rs 5 0 0 "G Venkata Rao Clerk Dewan's Office do "2 0 0 "K Rama Rao, Manager Archæological su vey do "Chincholi Venkannacharya Pundit do do "E "R A Naiasimhachari M A, Asst to the Director of Archæological researches do Rs 2 0 0 0 "R A Naiasimhachari M A, Asst to the Director of Archæological researches do Rs 2 0 0 0 "R A Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot do "S 2 0 0 0 "M Shama Rao, M A, Inspector General of Education do "20 0 0 0 0 20 0 0 0 "T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office do "20 0 0 0 0 20 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	Dewan Bahadur P N Krishnamurti, Esq, B L, C I E, Retired Dew	an				
G Venkata Rao Clerk Dewan's Office do , 2 0 0						
K Rama Rao, Manager Archœological survey Chincholi Venkannacharya Pundit do do R A Narasimhichari M A, Asst to the Director of Archœological researches Comparison of Manager Archœological R Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot do ,, 3 0 0 M Shama Rao, M A, Inspector General of Education do ,, 20 0 0 T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office do ,, 2 0 0 T Narasimhachar, Balepetta do S Krishnaswami Iyengar, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service do (3) Rs 7 0 0 G V Krishnacharya, Pundit Central College do B Venkatesacharya, M A, Prof Science do do Rs 7 0 0 D Simivasacharya, M A, Prof Science do do (3) B Ramacharya, 48 Hospital Road do (7) D Venkataramanacharya, Head Acat do Rs 7 0 0 Kalyani Srinivasacharya Siddicutta N S Setlur do do Rs 10 0 0 Rapacanne do do do Navacanne do do do	•	_	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
Chincholi Venkannacharya Pundit do do RA A Naiasimbichari MA, Asst to the Director of Archœological researches do RS 2 0 0 0 R Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot do " 3 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	" G Venkata Rao Clerk Dewan's Office	do	,,	2	0	0
R A Naiasimhachari M A, Asst to the Director of Aicheological researches R Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot M Shama Rao, M A, Inspector General of Education T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office T Narasimhachar, Balepetta S Krishnaswami Iyengar, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service G V Krishnacharya, Pundit Central College B Venkatesacharya, M A, Prof Science do D Simivasacharya, M A, Prof • do D Simivasacharya, 48 Hospital Road D Venkataramanacharya, Head Ac.t A Nanjundiah, Cloth merchant C Malyami Srinivasacharya Siddicutta C Malyami Srinivasacharya Siddicutta C Malyami Srinivasacharya C Malyami Srinivasacharya C Malyami Rao, Asst Surgeon Chamiajpet C Malyamaryana C Malyami Rao, C Malyami Ma, Prof Malyami Ma, Prof Malyami Rao, C Malyami Ma, Statlaramanaly C Malyami Ma, Prof Malyami Ma, Prof Malyami	,, K Rama Rao, Manager Archœological sui vey	do				
researches R Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot M Shama Rao, M A, Inspector General of Education T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office T Narasimhachar, Balepetta S Krishnaswami Iyengar, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service G V Krishnacharya, Pundit Central College B Venkatesacharya, M A, Prof Science do D Simivasacharya, M A, Prof Science do D Simivasacharya, M A, Prof do M A Nanjundiah, Cloth merchant Kalyani Srinivasacharya Siddicutta N S Setlur do B D Raghavendia Rao, Asst Surgeon Chamiajpet Kaiwar Venkata Rao, do Marasanna do Mar	" Chincholi Venkannacharya Pundit do	do				
R Gundacharya, Clerk Govt Stationery Depot M Shama Rao, M A, Inspector General of Education T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office T Narasimhachar, Balepetta S Krishnaswami Iyengar, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service G V Krishnacharya, Pundit Central College do B Venkatesacharya, M A, Prof Science do D Simivasacharya, M A, Prof do M B Ramacharya, 48 Hospital Road D Venkataramanacharya, Head Acat M Nanjundiah, Cloth merchant Kalyani Srinivasacharya Siddicutta N S Setlur do B D Raghavendia Rao, Asst Surgeon Chamiajpet Kaiwar Venkata Rao, do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do Nanaganae do do Nanaganae do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do Nanaganae do do do do do do do do do d	" R A Naiasimhachari M A, Asst to the Director of Aicheologic	ત્રી				
M Shama Rao, M A, Inspector General of Education T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office T Narasymhachar, Balepetta Krishnaswami Iyengar, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service Educational service G V Krishnacharya, Pundit Central College B Venkatesacharya, M A, Prof Science do D Shimiyasacharya, M A, Prof do M G V Samacharya, M A, Prof do Rs 7 0 0 Rs 7 0 0 N B Ramacharya, 48 Hospital Road D Venkataramanacharya, Head Acut M Nanjundiah, Cloth merchant Kalyani Sriniyasacharya Siddicutta N S Setlur do Rs 10 0 0 Kalwar Venkata Rao, Asst Surgeon Chamiajpet Kalwar Venkata Rao, do Navaganna	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •		${ m Rs}$			
T S Ramachandra Rao, Clerk Military Asst Office T Narasımhachar, Balepetta S Krıshnaswamı Iyengır, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service G V Krıshnacharya, Pundit Central College B Venkatesacharya, M A, Prof Science do D Sıınıvasacharya, M A, Prof • do D Venkataramanacharya, Head Acat D Venkataramanacharya, Head Acat A Nanjundiah, Cloth merchant Kalyanı Srınıvasacharya Sıddıcutta N S Setlur do B D Raghavendra Rao, Asst Surgeon Chamrajpet Kalwar Venkata Rao, do Narasanna			,,			
T Narasımhachar, Balepetta do Krishnaswamı Iyengur, M A, M R A S, F R H S, Mysore Educational service do (3) Rs 7000 G V Krishnacharya, Pundit Central College do B Venkatesacharya, M A, Prof Science do do Rs 7000 D Siinivasacharya, M A, Prof do do (3) B Ramacharya, 48 Hospital Road do (7) D Venkataramanacharya, Head Acut do Rs 7000 A Nanjundiah, Cloth merchant do ,, 1000 Kalyani Srinivasacharya Siddicutta do N S Setlur do do Rs 1000 B D Raghavendia Rao, Asst Surgeon Chamiajpet do ,, 1500 Kalwar Venkata Rao, do do		_	"			
Educational service do (3) Rs 7 0 0 G V Krishacharya, Pundit Central College do B Venkatesacharya, M A, Prof Science do do Rs 7 0 0 B Camacharya, M A, Prof do do (3) B Ramacharya, M A, Prof do do (7) D Venkataramanacharya, Head Acut do Rs 7 0 0 A Nanjundiah, Cloth merchant do , 10 0 0 Kalyani Srinivasacharya Siddicutta do Rs 10 0 0 B D Raghavendia Rao, Asst Surgeon Chamiajpet do do Naraganna do do Naraganna do do Naraganna do do do do Naraganna do do do do do Naraganna do do do do do Naraganna do do do do do Naraganna do do do do do Naraganna do do do do do do Naraganna do do do do do do do Naraganna do do do do do do do Naraganna do do do do do do do do Naraganna do do do do do do do Naraganna do do do do do do do do do do Naraganna do do do do do do do do do do do do do	•••		,,	2	0	O
Educational service G V Krishnacharya, Pundit Central College B Venkatesacharya, M A, Prof Science do D Simivasacharya, M A, Prof do Macharya, 48 Hospital Road D Venkataramanacharya, Head Acat A Nanjundiah, Cloth merchant Kalyani Srinivasacharya Siddicutta N S Setlur do B D Raghavendia Rao, Asst Surgeon Chamiajpet Kalwar Venkata Rao, do Naraganya do do Naraganya do do Rs 7 0 0 do Rs 7 0 0 do Rs 10 0 0 do Naraganya do do Naraganya do do Naraganya	•••					
G V Krishnacharya, Pundit Central College B Venkatesacharya, M A, Prof Science do College	•		Dα	7	Λ	۸
B Venkatesacharya, M A, Prof Science do do Rs 7 0 0 D Simvasacharya, M A, Prof do do do (3) B Ramacharya, 48 Hospital Road do (7) D Venkataramanacharya, Head Acat do Rs 7 0 0 A Nanjundiah, Cloth merchant do ,, 10 0 0 Kalyani Srinivasacharya Siddicutta do Rs 10 0 0 B D Raghavendra Rao, Asst Surgeon Chamiajpet do ,, 15 0 0 Kalwar Venkata Rao, do do do Naraganya do do		• •	Tro	1	v	v
D Shinivasacharya, M. A., Prof do do (3) B Ramacharya, 48 Hospital Road do (7) D Venkataramanacharya, Head Acut do Rs 7 0 0 A Nanjundiah, Cloth merchant do ,, 10 0 0 Kalyani Srinivasacharya Siddicutta do do Rs 10 0 0 B D Raghavendra Rao, Asst Surgeon Chamrajpet do ,, 15 0 0 Kalwar Venkata Rao, do do do Naraganya do do do do Naraganya do do do do do Naraganya do do do do do Naraganya do do do do do do Naraganya do do do do do do do do do Naraganya do do do do do do do do do do do do do	B Vankalasacharva M A Prof Science do		Ъ«	7	Λ	Ω
B Ramacharya, 48 Hospital Road Odo (7) D Venkataramanacharya, Head Acat A Nanjundiah, Cloth merchant Kalyani Srinivasacharya Siddicutta N S Setlur do B D Raghavendra Rao, Asst Surgeon Chamiajpet Kalwar Venkata Rao, do Naraganya do do Naraganya do do do do Naraganya	D. Sunveggeharva M. A. Prof . do		1.00	•	٠	•
,, D Venkataramanacharya, Herd Act do Rs 7 0 0 ,, A Nanjundrah, Cloth merchant do ,, 10 0 0 ,, Kalyani Srinivasacharya Siddicutta do ,, N S Setlur do do Rs 10 0 0 ,, B D Raghavendra Rao, Asst Surgeon Chamrajpet do ,, 15 0 0 ,, Kalwar Venkata Rao, do do	B Ramacharva 48 Hospital Road	• •				
,, A Nanjundiah, Cloth merchant do ,, 10 0 0 ,, Kalyani Srinivasachaiya Siddicutta do ,, N S Setlur do do Rs 10 0 0 ,, B D Raghavendia Rao, Asst Suigeon Chamiajpet do ,, 15 0 0 ,, Kalwar Venkata Rao, do do	D. Venkataramanacharya, Head Acut		$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
,, Kalyani Srinivasacharya Siddicutta do do Rs 10 0 0 ,, N S Setlur do do Rs 10 0 0 ,, B D Raghavendra Rao, Asst Surgeon Chamrajpet do ,, 15 0 0 ,, Kalwar Venkata Rao, do do	A Nanundiah Cloth merchant					
,, N S Setlur do do Rs 10 0 0 ,, B D Raghavendia Rao, Asst Suigeon Chamiajpet do ,, 15 0 0 ,, Kaiwar Venkata Rao, do do Naraganna do do	Walvani Sriniyasachaiya Siddientta	do	••			
,, B D Raghavendia Rao, Asst Suigeon Chamiajpet do ,, 15 0 0 ,, Kaiwar Venkata Rao, do do	N S Setlur do		$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10	0	0
, Kalwar Venkata Rao, do do do	B. D. Baghayendia Bao, Asst. Sui geon Chamiainet	do	"	15	0	0
Navaganna do do	Karman Vankata Rag	сb				
·	•	do				

Mr	Dasarathi, Chamiajpet	Bangaloro				
3,	T K Rama Rao, Munsiff do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 0)
"	N Raghunatha Rao, Pensioned Overseer do	do				
"	Rangaswami Dikshitar,	do	${ m Rs}$	7	0 0)
"	Bally Venkata Rao, Chamarajendrapet	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 0	į
"	A Vasudeva Rao, do	do				
-	C Chokkanna Arlepet,	do (2)	Re	1	0 0	,
"	K Nanjunda Sastri, Sans Student	do			•	
	M Narasınga Rao, Basvangudy	do				
"	K S Visvanatha Tyer, Seshadripui am	do				
"	Brahma Sri K. Venkatachela Avadani Pt	do				
"	Subba Rao Basavapur	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 0	
"	M R Gundu Rau Executive Engineer's Office	do		Ū	~ 0	
33	T K Aıunachalaıyar Electrical Engineer	do	\mathbf{R}_{9}	10	0 0	
"	Nijakal Venkata Rao, Asst Engineer	do	103	10	0 0	
"	Singaracharaya, Balepet	do				
75	S Samucharya, B A, LL B, Advocate	do				
"	Visvanatha Sastri Ulsurpet	do				
13	A Ananthachai, alias Anandalwai Pt Aicheological Dept	do				
3)	Karpur Srinivasa Rao, chief Engineer	do (2)	Rs	5	0 0	
11	T Ramaseshasastry, Assistant Accountant Eng Office	do	Rs		0 0	
"	Maddur Raghavendracharya, Head Clerk Excise Commissioner Office	do	4.00	-	0 0	
"	• •	Bang ilore				
>>	M A Srinivasachar, Retd Asst Comptroller Mulleswaram	do				
"	M T Naiasimha Iyengai, B A Asst Central college	do				
"	C V Vasudeva Rao Asst to the Inspector General of Edn	do				
,,	Ponui Venkatiama Sastry, Sans Pandit Hindu A V School	do				
"	S Varadaraja Iyengar, B A, Retd Sub Judge	do	Rs	5 /	0 0	
33	R Krislinacharya B A, Clerk Rev Secretariat		Tra	Ð (, 0	
"	V Rama Rao Nazir, Addl Dt Munsiff Court	do do				
"	A Singarachary, c/o Ahobalacharya, Acett Office	do	D.,		^ ^	
))	S Shamanna, B A, L L B, Advocate Sultanpe		$\mathbf{R}_{\mathbf{s}}$		0 0	
"	N U Narasing Rao, Muzarai Secretariat	_	"	15 (
19	I Sundaia Sastry, Uperhalli	do do	Re	1,	0 0	
"	M Vasudeva Rao Retd Asst Commissioner Ulsui po					
"	G Madhva gui u Rao, Chamarajape					
"	Rao Bahadur, D Shama Rao Mysoie Rev Survey do	do				
	N Murti Rao, Suptd General and Rev Secreturiat do	do				
"	B V Laxmana Rao, Suptd Dewan's Office do	do				
,,	A Seshagui Rao, Dasamati Vilas	do				
"	N Srinivasa Rao, Chid Vilas Basvangudy	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 (0 0	
"	A Raja Rao,	do	2.00	•	, •	
"	V H Kharve, Retd Ex Engineer	do				
	H V Nanjundiah M A, M L, Member of Council	do				
	C Subba Rao, Asst Suptd General Rev Sccretariat	do	\mathbf{R}_{3}	5 (0 (
•	T Ananda Rao, B A, C I E, Retired Dewin of Mysore	do	~~~		. •	
	V P Madhava Rao, B A, C I E,, do do	do				
"	B S Venkatacharıar, Retd Ex Engineer do	do				
••	M Bhima Rao, Advocate Fort	do				
1)	The second section of the second seco	~~				

Mı	E R Subbaraya Iyer, Retd Comtroller	Bangalore city	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20	0	0
,,	M S Narayan Rao, Retd Dy Commissioner	do	,,	10	0	0
,,	C S Balasundaram Iyer, Secretary to the Govt of Mysore	do				
,,	D Laxminarayan Rao, Cham	arajapet do				
,,	K T Chandrasekhar Iyer, B A, Chref Judge	do				
,,	Suphala Sumvasacharya,	Chennapatna				
II1s	Highness Shree Kiishna Raja Wodiyar Bahadur, G. C., S. I.,	•				
	Maharaja of Mysore	Mysore	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	100	0	0
	MYSORE PROVINCE					
The	Government of His Highness, The Maharaja of	Mysore (100)				
\mathbf{Mr}	Pandurangi Bhimasenacharya Rama Vilas Agraliar,	Mysore	${ m Re}$	0	8	0
33	M B Banga Rao, do	do(2)	Rs	2	0	0
,,	V Narayana Rao, Nub Pleader do	do(2)	,,	5	0	0
,,	Udipi Govinda Rao, Advocate	do				
,,	N K Sreenivasa Rao, Fort	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
,,	M Padmanabha Rao, Hd Clerk Dy Comr	do	,,	3	0	0
,,	G Krishnamurti Rao, Kuiahatti Street	ďo	••			
,,	H Venkataramana Aiyah Book seller,	do(35)				
,,	A Govindacharya Vedagiiham,	do				
,,	A Mahadeva Sastii, B A, Curator, Government Oriental Library	do	Rs	10	0 1	Ó
,,	Magadi Ramachandiacharya, Parakalamutt	do(23)				
,,	B Desikachari, Retired Dy Inspi of Schools	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0	0
,,	S Sreenivasa Iyer, Sub Asst Engineer	do	"	10	0	0
"	Challakere Naisimha, Sastri Maharajah's Sans College	do	-			
97	Masti Ramanuji Iyengar, do	do	\mathbf{Re}	0	8	0
,,	S Bhima Rio, Librarian Mahaiajah's College	do	Rs	2 1	1	0
,,	H V Venkatesa Iyer,	do	,,	3	0 1	0
,,	B Ramakiishna Rao, Officer in charge of Palace Establishment	do				
,,	K Narasımlı Sastrı Old Agrahar	do				
,,	Karur R P Seshachar Jyotisha Vidvan	do	${f Re}$	1	0 (9
,,	N Shamanna Copyist,	do				
,,	L Saminatha Iyei, Asst Engineer	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5	0 (0
,,	Lakshminarasımla İyengar, B A, B L Sheristadar Sub Judge's	Court Mysore				
**	Prapagoram Krishnamachari, Chame	arajpet do				
,,	K C Rajagopalachari, Sihitya Vidvan	do				
"	T R Srınıvasamurtı, Taluk Nagadı Gumasta	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	8 ()
,,	M Gundappa P W D Contractor	do				
"	Sihanikam Yoga Narasimhachar,	do				
"	B C Varadachar, Standard Life Insulance Co,	[do	\mathbf{Re}	1	8 ()
,,	G Subbuswami Iyer, B A, L T, Superintendent Government In	dustrial				
	School	do	Rs_{ullet}	3 (0 ()
";;	Ramagiri K. Shamacharya, Katwadipula Aglahar	do				
"	Tıru Tıru Rangaswamı İyengar, Tırumakudlu	do				
>>	Tuupati Krishnamuiti Acharya, Bommanahalli Inamadar	do	\mathbf{Rs}	2 (0 0)
,,	Tırumalacharı, Assistant Master A V School	Nagamangala				
"	H Tırumalachar Parupattegar,	do	11	3 (0 ()
"	Hedatale S Srinivasa Desikachau,	Nanjangud	_			
? 3	Tarkavidvan Hariharapuram Srnangachur,	Sosale	Re	1 (0 ()

Mr	Vajapeyam Siinivasa Desikachar,		Sosale	15	1	0	0
33	D R Subba Rau, Shekdar	Beg	urhublı	$\mathbf{R}\mathbf{s}$			0
"	Kotikanyadanım T Venkatanır isimhacharı,	_	dahallı				
,,	S Venkatakı ishnamachariai, Pandit	Kudair	village				
"	S Venkatasubba Josier, Assistant Mastei		Talkod				
• · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	G Shama Rau, Taluk Gumasta	Y	edatore				
,,	C B Gundappa Mica Mines,	French	Rocks	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2	0	0
"	Subbarama Iyer, Taluk Maistry		do				-
"	B Kııshna Rau, C/o & Devajı Rao, Pleader	Sering	aj itam	\mathbf{R} s	7	0	0
"	G G Narasımhachary, Rev Head Accountant	_	Mysore				
,,	A Krishna Rao, Inspector of Vaccination		do				
,,	T S Raghavachary, Asst Engineer		do	${ m Rs}$	20	0	0
"	S Krishnamurti Rao, Accountant P W D Cavery Reserv	oır	do (2)				
"	Y Srinivas Rao, Retd Dy Chief Engineer		do	$ m R_{5}$	50	0	0
"	M Shama Rao, Sub Overseer Dewan's Road		do				
"	Udipi Govinda Rao, Advocate		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
,,	M K A Srimivasa Iyengar, Retd Suptd General and Rev	Secret	do				
"	Nallavarıpalle Rangacharlu Parakala Mutt,		do				
"	C R Naiasimha Sastiy, Katvadipara Agiahir		do				
97	T Venkata Krishna,	Chamarajpur	do				
,,	Hosadurga Shrinivasa Raghavachar,	do	do				
17	A Thondoni Rao, Sub Assistant Engineer		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0	0
"	M Kantha Raja, Urs B A, Member of Council		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	100	0	0
,,	A Kuppu Rao, Cashier City Improvement Board		do				
"	H Narasınga Rao, Advocate		do				
"	V N Narasımha Iyengar, Anandasram		do	$\mathbb{R}^{\mathfrak{q}}$	30	0	0
,,	P Raghavendra Rao, B A, B L Pinvate Secretary to H	Highness					-
•	the Maharaja	J	do				
,,	Ramanuja Iyengar, Retd Dy Commissioner		do				
,,	B Gopalkrishnayya, Clerk Dt Judge's Court		do	\mathbf{Re}	1	0	0
,,	M H Ranga Iyengar, Treasuret Palace Treasury		do				
,,	P Shimiyasa Rao, City Magistrate		do				
,,,	Raghavalu Naidu, Executive Engineer		do	$\mathbb{R}^{\mathfrak{s}}$	10	0	0
The	Rana Saheb, of Vana	1	Iysore				
\mathbf{Mr}	C Ramanuja Iyengar, B A, Asst Master Maharaja's College		do				
,,	Bidaram Krishnappanavam, Sangita Vidvan	_	do				
,,	M Simivasa Rao, Inspector of Schools		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0	0
,,	Yagneswara Saima, Somayajulu, Weavers lines		do				
**	M Ranga Rao, B A, Asst Commissioner the Palace		do				
,,	Raghavendracharya Chittaldrug, Old Agrahar		do				
,,	A Sundararajachar Kushnamurtipulam,		do	\mathbb{R}^{q}	5	0	0
,,	J Kushnamurti Rao, Narayan Rao, Agrahar,	Nanj	angud	,,	2	0	0.
	Holmess Sri Sir Raghavendiaswami Mutt,	•	do	••			
	Dwaipaynachar, B A, Sub Registiar		do				
,,	B Srinivasa Iyengar, Hd Gumasta		do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0	0
	T, Srinivasa Rangachai	Srmangaraja					
	P Srinivasa Raghavachar,	- J	do				
	A Seshagiri Rao, Sub Asst Surgeon	Siyasam					
	Venkatanarasa Iyer, Taluq Head Munshr		andur				
	* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *						

$\mathbf{M}\mathbf{r}$	M Venkatasubba Rro, Head Master	Yedatore				
,,	Y Subiamania, Rice Mill	do				
,,	P Sundara Rao, Sub Post Master	Gundlupet				
,,	H Krishna Rao, Shekdar	Mandya				
,,	M Krishnamurti Rao, Attender S R O,	αο				
,,	A Krishna Urs Amildat,	do				
**	K Venkatachai, Sub Registrar	do				
,,	M Narayan Rao, Tank Inspector	do	${ m Re}$	1	0	Ō
53	M V Subramania Iyer, Channel Sub Overseer	Hunsui	23		0	
,,	Krishna Rao, Sub Overseer P W D	do				
,,	A Puttanna,	Mamballı	\mathbf{Re}	1	0	0
	KOLAR DISTRICT					
Μı	H Bhima Rao, Deputy Gumasta Deputy Inspector of Sci	hools Chikballapur	Rе	1	0	0
,,	H Sripati Rao, Retired Overseer P W D	do	$R_{\mathbf{s}}$	_	0	
"	T Rajagopalacharyar, School master	Hebbari	Re		0	
33	M S Krishna Rao, Pleader	Goribidnur			•	•
"	Kallakurichi Timmannacharya,	Hebbanı				
	H Sıı Sıı Medhanidhi Srı Padangalu Srı Padarayaru Mui					
	G Vedavyasacharya, Hd Master A V School	Goribidnur				
,,	D Siinivasayya, Sheristadar	Bowingpet				
,,	T Narasımhachar,	Gudibanda	${f Re}$	1	8	0
$\widetilde{\mathbf{M_1}}$	Y S Ramakrishna Rao, Dt Normal School	Kolai		_	•	-
21	M K Venkatachanan, Tank Inspector	Malur	${f Re}$	1	0	0
	KADUR DISTRICT					
3.5		₹Ť 1 i 11				
Mı	N Sesha Sastri, B A, B L, Advocate	Yedahallı				
"	A Seshachallaya, Pleader	Chikmagalur	ъ.	05	^	^
**	Amble Subrahmania Iyer, B A, Dy Commissioner	Kadur	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	25	U	U
"	S Subba Rao, Sub Overseer	Bilehonnur				
"	B Venkoba Rao, Sub Dy Officer	Chikmagalur				
"	T Narsinga Rao, Dt Treasurer	do				
,,	C Simivasa Rao, Land Holder and Coffee Planter	do				
,,	Jeevuly Ganesa Rao, do	do				
,,	Suryanarayana Sastry, Sahitya Vidvan	Patnageri Kadur Post				
"	H Ranganadhacharya, School master A V School	Tarckee				
1)	M Venkatacharya, Tank Inspector	Nelam ungala				
" His	Subbaraya Bhatt, Land holder Holmess Sri Sri Jagadguru Sri Shankarachdrya,	Sakrepatna Sringeri	٦ø	500	Λ	۸
*****			103	000	٠	v
73 °C	TUMKUR DISTRICT		-		_	_
Mr	A Alunachelam, District Treasurer	Tumkuı	Rs	_	0	
"	K Venkatavaradachar, Sanskiit Pandit	Amurtur	Re	1	0	0
,,	A Ramaswami Iyengar,	do				
**	G B Seshacharya,	Holavanahallı				
27	Hoskote Sridhara Rao, Jodidai	Atchamanahallı				
"	K Lakshmipati Rao, Acett Commissioner Office	Maddagn 1				
"	Srinivasa Rao, Lond holder G S Satyaji Rao, B A B L, Munsiff	Chiknaikenhalli Tumkur				

CHITTALDROOG DISTRICT

CHITTALDROUG DISTRI	CT		
Mr K V Konem Rao, Shekdar	Harrhar		
" Ganti Alasingackar, Kanada Pandit	Davanagere	${ m Re}$	100
" R Ragoonatha Rao, B A, Head Master High School	Chittaldioog		
,, R S Navalatna, Ex Engineel	do _		
" T Narasımha Iyengar, Sub Dn Office	Challakere	${ m Re}$	100
" D Venkoba Rao, C/o D V Rama Rao, Tank Inspector	Arsikere	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	300
SHIMOGA DISTRICT			
Mr Tırumalaı Chakravartı,	Maluı		
" S R Balakrishna Rao, B A B L, Advocate	Shimoga		
, Harihar Krishna Rao, Retd Sub Overseer	ďo		
,, V Kadacharya, Asst Master A V School	Tırtlıahallı		
" B K Anantaiama Iyengar, Excise Asst Inspector	Chennagui	Rs	400
" Swami Rao, Pensioned Sheristadar	Solab		
,, Ananta Rao,	do		
" Hanumant Rao, Shroff	Harrnhalli	${ m Re}$	100
" Dasarathi, Excise Inspr	Tirthahalli	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0 0
" S Rajagopalacharı School Master	Mulbigila		
, A Narasimhachar,	Shikarpui		
" H S Nanjundiah,	\mathbf{H} arohallı		
"Raghavendra Balkrishna Satwik, Pensionei D P W	Kudlı		
" D M Ramachandra Rao, B A, B L, Vakıl	Shimogi		
, BS Kushnaswami Iyengai, BA, BL, Ag Dt and Sess			
" Subba Rao, V Bapat B A, Sub Registiai " N Seshasastiy, B A B L, Advocate	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	300
" N T Gopala Iyengar, B A B L, Ag Sub Judgo	do	**	300
" K Subramana Sastry, Asst Master,	do Luthahallı	33	200
HASSAN DISTRICT	TH changing		
Mr V Subbannacharya	TO 1		
" Malalahalli Narayanabhatt	Belur		
" Subbanna ahas Putta Samacharya	Ponnathapura Hole Narsipui		
" Srinivasachari Vidvan	Grama		
,, Jodimedanur Narayana Iyengar,	Grama do		
Somajiyandan Janardana Iyengai,	do		
,, Alasingacharyar,	do		
" M A J Tirumalai Iyengu, Hd Govt English School	Chennarayapatna		
" K Venkatachar, Sub Registiar	Arkalgud		
,, Venkanna Rao, Landholder	Hole Narsipur		
,, Kumbakonam, Raghavendrachar Sahukar	do		
" R K Shamiah, C/o Kiishnappa Hd Master Govt School	Ramnathapura		
COORG DISTRICT			
Mr M V Krishna Rao, Advocate	Mercara	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20 0 0
" M Eswara Iyer, Cloth Merchant Post Master	Bahgamundla	,EVS	2000
,, Subbanna Vaidya	do		
" T Krishnacharya,	do		
" S Nanjundiah,	đo		
. Stillbaran School Martan	uo		

Talekaverr

" Sudharan, School Master

COCHIN STATE

Mr N Nılakantan Pattar,	Ernakulam			
K Kuphupu Navar High Court Vokul	Tuchur		3	0 0
Payrathanatha Sastwi	do		_	
V Nevertana Manon Managar K K Pragg	do			
,, V Shrinivasa Bhatt, Archak Tiiumalai Devaswam	Ernakulam			
" P Gopala Menon, B A, Chief Court Vakil	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10	0 0
" K Narayana Pisherodi, B A , B L , High Court Vakil	ф			
" K Raja Ram Rao, Pleader	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7	0 0
" V T Krishnamachari, Dewan Peishkar	đo			
,, Narasımha Paı, Adhıkarı Tırumalaı Devaswam	Cochin			
, K S Narayan Sastry, Sans Pt T D High School	do			
" Raghavaparambil Ramar Tiruvappad,	Trippunittura			
" Kanchimadam Mukund Sastry,	do			
His Highness Kerala Varma, B A, 9th Prince of Cochin-		$\mathbf{R}\mathbf{s}$	30	0 0
His Highness Ravivarma, 6th Prince of Cochin				
His Highness the Rama Varma, 11th Prince of Cochin	đo	${f R}{f s}$	5	0 0
The Head master, C M S High School	Trichur	23	2	0 0
Mr P S Chandiasekhara Iyer, Dt Court Vakil	do			
" P K Chandrasekhara Namburi, Thekkilmadam	do			
"Kuloor Manakal Damodara Nambudri Pad Adat-Village	\mathbf{do}			
TRAVANCORE STATE	771			
His Highness Kerala Varma, C S I, M R A S, F R H S, Valiya		ΤPα	20	0 0
. ⁷	Trivandrum(2) do	Rs		00
Mr A R Raja Raja Varma, M A, Prof of Sans Maharaja's College	do do	"	10	• •
,, V Nagam Iyer, F R H S Senior Dewan Peishkar	do			
"K Venkata Rau, Asst Secretary to Govt "K V Rangaswami Iyengar, M A, Prof History	đo			
,, S Rama Rau, Hanumad Vilas	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	12 8	8 0
, M R Krishna Rau, Retd Director of Registration	do			
H Venketeswers Tver R A Tutor to His Highness The Ranges	_			
Travancore	[do			
Rangacharva Sastry Jana Dakshinadhikari	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 (0 0
P Krighna Tvar Tata Dawang hausa Karamanas	do			
R. Anantaswami Tver do	do			
" M. K Ramachendra Rao, Judge High Court	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0	0 (
" V Ramakrishna Sastri, Copying Clerk do	do	${f Re}$	1 0	0
" V S Subramanya Iyer, B A, B L, High Court Vakil	do			
" R Sundara Rao, Vakil, Munsif Count	do			
,, R Ramalinga Iyer, B A, Genl and Rev Secretariat	do			
" L Sakharama Rao, Public Office Road	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	7 8	0
,, V Sitaram Iyei, Dewan's Office	đo	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	5 0	0
" T A. R Dabir do	do	\mathbf{Rs}_{\bullet}	5 0	0
" R Venkatarama Dikshitar, Asst Supdt Survey Office	do	${f Rs}$	10 0	
,, B S Narayanaswamı Iyer, B A Supdt Agrıcultural Farm	do	,,	5 0	0
" V Krishna Iyer, Pensioned Supervisor do	_			
" · ———————————————————————————————————	do			

Mr T R Ratnam Iyer, B A, Asst Officer in charge of Central Accounts Tycaud	vandrum		
•			
" S Venkatarama Iyer, Examiner Central Accounts and Audit Office	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	200
" K Padmanabha Pillai, Accountant do	do	_	
" A V Narasımha İyer, do do	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
" V Valdyanatha Iyer, Headmaster Fort High School	do	"	200
"K Venkatarama Iyer, Vice Principal Training College	do	"	700
" K Narayana Iyer, Supt School of Arts	do	"	700
,, Anantasubramania Sastri, Sans Pandit Karamanai	do	"	300
" L Venkata Rao, Public Office Road	do	${f Rs}$	15 0 0
" P K Narayana Pillai, Assistant Maharajah's College	do		
" S Padmanabha Iyer, Mathematical Teacher do	do		
" K Raghunatha Iyer, B A, Headmaster High School	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	50 0
,, T Subba Rao, Secretary T P Fund	do		
"S Venkata Rao, New Street Chalai Bazzar	do		
" S K Ramaswami Iyer, B A	do		
"Krishnaji Haripant Sone, Phavadai Alandi	do		
" S R Ramakrishna Sastri Store Keeper, Vallakadavu	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	100
,, S Vaidyanatha Sastri, Karamanai	do	,,	700
" O R Visvanath Iyer, Teacher St Joseph High School Dharmalayam	do	••	
" M P Kukılayya, Clerk Board of Revenue	do	${f Re}$	100
" Parvatinatha Sastry Upadhyaya Sans Pt Training College	do		100
" C S Krishnaswami Iyer, Ag Suptd Central Account Office	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
" V Muthusami Iyer, Suptd Stationery Records	do		
" M Raja Raja Varma M A, B L, Educational Secretary	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	10 0 0
,, R Rajaram Rao, Residency Road Tycaud	do		10 0 0
P Kwishna Tyan Tata Dawan's housa Shankara Vilas	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	15 0 0
K C Shankaya Twon R A Cla My K C Sasha Twon R A R T. Val		7.00	10 0 0
High Court	do		
Mr C S Swaminatha Sastri, Govt Pleader			
,, K Raju Vadyar, South Tirumalai	Quilon		
K Sankaya Sastry Sang Pandit St Alargory Hych School	do		
	do		
" S Sundaranatha Iyer, Asst Master do	do		
,, R V Ramakrıshna Sastrı, ,, V Rama Iyer, B A Sub Magistrate and Tahsıldar Tangaseri	do	n	0.00
	do	Rs	300
,, D Venkateswara Bhatt, near Tırumalaı Pagoda	do	Re	100
" N Ramachandra Iyer, B A, B L, Judge " V S'Subramania Iyer, B A, B L, High Court Vakil Trive	do	Rs.	700
	endrum	**	200
,, T R Narayan Sastry, Hd Master H H Maharaja's Sanskrit Patasala	do	**	200
,, K N Ramasubba Iyer, Financial Depot	do	-	
,, C S Ramaswami Iyer, B A, B E, C E, Asst Engineer	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500
,, Parameswaram Moothath, Palace Physician	do		
" M Purushothama Padmanabha Periyanambi,	do		
His Highness Sri Padmanabha Dasa Vanji Sir Bala Rama Varma Kulasekha Kiritapati Mani Sultan Maharaja	ra		
Raja Rama Raja Bahadur Shamser Janj, G C S I, G, C I E, F M U, M	R		
A S, F R G S Maharaja of Travancore Trivendo			
Mr A Keshava Iyer, Hd Clerk, Munsif's Court Krishnapuram	do		

,, N Krishna Vadyar, Ammankoil	Towns birland			
S Syramakushna Tray S V Hach Sahaal	Kayankulam Haripad			
K Anantagyhha gastw	do	Re,	0 8	Λ
Subremenve Tyan R. A. T. T. Toucher H. C. Cabarl	Mavellikere	Re	10	
Shankaranarayan Pillar Nelay at mannar	Tıruvella	TVO	10	U
Katakkat Paramagwan Maatath		D.	1 0	^
K Damodara Kamial	Thottagam	Re	10	
"K Narayana Kamial, Valliarampathu House	Vetchoor	Rs	20	-
,, Rama Varrier Native Physician	do	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	2 0	U
" Damodara Panikar	do do			
"	loor Mannanam			
, A S Purushothama Panikar,	Tiruvella			
•				
,, Narayansharma Kilakkanadai Embirammadam	Haripad	D.,	9 0	^
,, S Padmanabha Iyer, B A Hd Master Govt High School	Kottar	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	30	
,, Ananthanarayana Sastry, Vadiveswaram Gramam	do	27	3 0	U
" S Srinivasa Iyer, B A Hd Master High School	đo			
,, K V Natesa Iyer, B A, B E C E, Engineer	do			
•	Neyyathankaai			
,, E Raja Raja Varma Raja of Ennakod, Coddarum Chengannore	Mavellikarai			
" Veeramany Iyer, Tamarakulam	Mylady Post			
" R Mahadeva Sarma puttan madam,	Ambalapuzha	<u> </u>	- ^	^
" K Rajagopala Iyer, Overseer P W D	Nagercoil	\mathbf{R}_{5}	700	U
,, R Sulapani Warrier Head Master Convent school Pulinkunnu	do	-	4 0 4	_
" S Venkateswar sastrı, Malayalam Munshee E M school Eranıal	Neyyur	Re	100	
,, R Krishnaswami Rao, B A Tahsildai do	do	_	10 0 (
" P Keralavarma Rajah Rohm Tirumal	Poonjar	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	20(J
" Revd F N Askwith M A Principal, College	Kottayam			
" M Raja Raja Varma M A B L, Inspector of schools	do			
" R Mahadeva Sarma Hd Malayalam Pandit College	do	~		_
" Subramanian C/o Asst Superintendent of Police	Kottayam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	500)
FOREIGN PLACES.				
Otto Harrassowitz Esquire Oriental Book seller and Agent to the	Asiatic			
-	Germany (25)			
Otto Strans Esquire, Ph. D. Reventlen, Allee 12, Kiel M. Sylvain Levi Esqr Professor in College de France 9 ru Guy de Labr Professor Marcel Mauss Esquire 3 rue de cluny	rosse Paris			
Professor Marcel Mauss Esquire 3 rue de cluny	I HE UN	VEHS	SITY	LIB
Professor Finot Esquire 11 rue Poussin	dREC	CEI	/ED	C
Jules Block Esquire, Member French School of the Far Beast				
Tonkin Indo Chinese Peninsula	2	8 J/	4N 19	25
F Lacote Esquire, Lyon 20 cours Morand	(France)			
The Director Ecole Francoise D Extreme Orient- Hanoi-	(Tonkin)	A H	AR	Α
David Will M Burn, Esquire, Gironde Elgiu Road Morington	(Non Zealand)	- / \ [7]	70	
F Washburn Hopkins Prof of Sanskrit Yale University Lawrence				
	Ù S America			
The Librarian Yale University do do	do			
Dr Sten Konow, University of Christiania Norway (Formerly The Gov	vernment			

Epigraphist India) Rs 10 0 0

J F Fleet, Esquire, 8 Leopold Road Ealing W London Professor James H Wood, Esqr, 2, Chestnut Street Boston U S America Messrs Luzac & Co, Publishers and Booksellers 46, great Russel Street, London (2)

NON-SUBSCRIBER DONORS

Mr	Sourirajah Naid, B A, B L	Negapatam	$\mathbf{R}\mathbf{s}$	3	0	0-
12	Venkatarama Iyer,	do	"	2	0	0
,,	Pakırıswamı Pıllaı,	do	**	2	0	0
53	G S Krishnamachari, B A, B L	Tanjore	**	2	0	0
,,	T R Srinivasaraghavachary, P W D	Trichy	13	5	0	0
53	M K Ramaswamı Iyer,	Kulitalai	>3	1	0	0
35	C S Mahadev Iyer, B A, B L	do	"			0
22	V Rangaratnam Iyer,	Manathattaı	,,	10	0	0
23	Prasanna Venkatesa Rao,	$\mathbf{Peramoor}$	**	15	0	0
53	Sitapati Aiyah,	Tırukambulıyar	19	2	0	0
3)	Venkataramaniah,	do	22	2	0	0
,,	D Appa Rao,	Bangalore	"	3	0	0
23	Jagannatha Chetty,	do	"	1	0	0
,,	T V Krishnamurti,	\mathbf{M} ysore	,,	2	0	0
23	T V Narasınhamuı tı,	do	33	2	0	0
"	Nanjundaraj Urs,	do	23	5	0	0
27	T Venkatasubbachetiy	Bangalore	39	1	0	0

In publishing this list of the names of the several Governments of the British Indian Empire, the Maharajas, Rajas, and Princes, the ornaments of the Aryan community, the noble and generous donors and subscribers, that have all by their help evinced their love of literature, I beg to state that I cannot sufficiently thank them and the only humble tribute I can pay is to perpetuate their names and the nature of the help rendered by them in this record along with my book—4 e the INDEX which is the result of my own labours. It is just possible that some names are still omitted, their titles and addresses are not correctly given, or the amounts of donation are not accurately noted.

I request that the generous patrons may be so kind as to excuse me and to inform me of any such omission. It is also possible for the munificent patrons of literature to compare the quantity of work turned out during the last five and twenty years, and its probable costs with the extent of encouragement I have been able to receive. I hope to find further encouragement which may be adequate, on this evidence of actual work and the gratitude with which I remember their help

MADHVA VILAS BOOK DEPOT
KUMBAKONAM,
(South India)
2nd Febry 1914

T. R KRISHNACHARYA,

PROPRIETOR,

Camp Triplicane

DESCRIPTRIVE CONTENTS

OF

SRIMAN MAHABHARATAM.

विषयानुक्रमणी

दाक्षिणात्यकोशानुसारेण मुद्रापितस्य

श्रीमन्महाभारतस्य ।

इदं पुस्तकं

कुंभघोणस्थेन मध्वविलासपुस्तकालयाधिपतिना

टी. आर्. कृष्णाचार्येण

मुंबापुर्यो

तुकारामं जावजी इत्येतेषा निर्णयसागरमुद्रणयन्त्रे मुद्रयित्वा प्रकाशितम् ।

शके १८३४ वत्सरे, सन १९१२

EDITED AND PUBLISHED BY

T. R. Krishnacharya,

Proprietor, Madhya Vilas Book Depot, Kumbakonam.
1912.

(Regretered according to Act XXV of 1867)

[All rights reserved by the publisher]

Published by T R Krishnacharya, Proprietor, Madhva Vilas Book Depot, Kumbakonam

Printed by B R Ghanekar, at the "Nirnaya-sagar" Piess, 23, Kolbhat Lane, Bombay

श्रीवेद्व्यासाय नमः।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमण्या भूमिका।

एकवारपठितमहाभारतानां जनानां एकदैव समग्रमहाभारतकथोपस्थित्यर्थिमियं विषयातु-क्रमणी मुद्राप्यते ।

अत्र तिसः सङ्घाः प्रदर्शिताः तासु प्रथमा सङ्घा अस्मन्मुद्रितपुस्तकानुसारेणाध्यायस्य । द्वितीया (झपाठानुसारेण) मुंबच्यां गणपतकृष्णाजीइत्येतैर्नीलकण्ठीयव्याख्यानेन सह मुद्रा-पितस्य पुस्तकस्यानुसारेणाध्यायसङ्घा । दृतीया असत्पुस्तकानुसारेणाध्यायस्थ श्लोकसङ्घा ।

श्रपाठस्थाने निद्यमानं + इदं चिह्नं एतत्पुस्तके निद्यमानः सोऽध्यायः कथा ना श्रपुस्तके नास्तीत्यस्य ज्ञापकं । इति ।

टी. आर्. कृष्णाचार्यः।

श्रीवेदच्यासाय नमः।

श्रीमन्महाभारतस्थपर्वावान्तरपर्वाध्यायश्लोकानां अनुक्रमणिका । (कोष्टकं)

Propositioning distribu		अवान्तर- पर्वाणि	अध्याया	श्लोका
9 7 7 8 9 8 8 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9	आदिपर्व सभापर्व वनपर्व विराटपर्व उद्योगपर्व भीष्मपर्व कर्णपर्व कर्णपर्व साप्तिकपर्व स्त्रीपर्व आक्ष्मपर्व आश्रमवासि मपर्व आश्रमवासि मपर्व सामळपर्व मासळपर्व महाप्रस्थानिकपर्व स्वर्गारोहणपर्व	d	x 9 % 9 % 9 % 9 % 9 % 9 % 9 % 9 % 9 % 9	9 0 2 2 4 9 4 4 4 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9 9
96		९८	२३१२	९६६४५

आदिपर्व ॥ १ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ १९ ॥ अध्यायाः ॥ २६० ॥ स्रोकाः ॥ १०८८९॥

अवान्तर	विश्वि ।	एतदाद्येत दन्त	अध्याया	श्लोका		अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्रोका.
१ अनुक्रमणि		9	9	३०१		वैत्ररथपर्वे ।	9 05-9 55	२१	७२३
२ प्वेसग्रहपर्व	1	2	9	२९७	१२		२००-२०७	6	३०४
३ पौष्यपर्व।		3	9	966		वैवाहिकपर्व ।	२०८–२१६	5	२७७
४ पौलोमपर्व	1	४- १२	9	' १८३	98	विदुर्रागमनराज्यलभ-			
५ आस्तीकपर्व	1	१३- ५८	४६	9778	l	पर्व ।	२१७-२३२	9	६४१
६ अशावतरण	पर्व ।	ष्ट- इष्	હ	४६०	94	अर्जुनवनवासपर्व ।	२३३-२३८	Ę	२०४
७ सभवपर्व ।		६६-१५३	66	४१७४	98	सुभद्राहरणपर्व ।	239-288	Ę	२९८
८ जतुगृहपर्व	1	948-953	90	३७६	90	हरणाहरणपर्वे ।	284-280	ą	948
९ हिडिंबवधप		१६४–१७०	৩	266		खाण्डवदाहपर्व ।	२४८-२५३	Ę	२६३
१० बकवधपर्व	١	909-906	6	३३९	99	मयदर्शनपर्वे ।	२५४-२६०	ý	२०५
					98			२६०	90669

सभापवे ॥ २ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ १०३ ॥ श्लोकाः ॥ ४३६७ ॥

अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाबेत दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदायेत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ मन्त्रपर्वे । २ जरासन्धवधपर्वे । ३ दिग्विजयपर्वे । ४ राजसूयपर्वे ।	9-9° २०-२५ २६-३५ ३६-३८	4 d d	८४८ ३०९ ४२४ १०५	५ अघीहरणपर्व । ६ शिञ्जपालवधपर्व । ७ यूतपर्व । ८ अनुयूतपर्व ।	३९- ६२ ६३- ५२ ७३- ९५ ९६-१०३	90 33	८५० ९९३ ४ ३७
	•			د		१०३	४३६७

वनपर्व ॥ ३ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ २१ ॥ अध्यायाः ॥ ३१५ ॥ श्लोकाः १२४७६ ॥

	अवा तरपर्वाणि ।	एतदग्द्येत- दन्त	अध्याया	 श्लोका 		अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाखेत- दन्त	अध्याया	श्लोका
9	किमींरवधपर्व।	9- 99	99	४६६	92	द्रौपदीसत्यभामा-		4	
ર	अर्जुनाभिगमनपर्व ।	१२- ३७	२६	9094		सवादपर्व ।	२३४–२३६	3	९३
3	कैरातपर्व ।	३८- ४१	¥	996	93	घोषयात्रापर्व ।	२३७-२५८	२२	६३९
૪	इन्द्रलोकाभिगमनपर्व ।	४२- ४८	৩	३०६	98		२५९	9	90
ષ્	नलोपाख्यानपर्वे ।	४९- ७७	२९	9929	94		२६०-२६२	3	923
Ę	तीर्थयात्रापर्व ।	७८-१५७	60	२९१२	9 ६	द्रौपदीहरणपर्व ।	२६३-२७२	90	२९५
હ	जटासुरवधपर्व ।	946	٩	७२		जयद्रथविमोक्षणपर्व ।	२७३	9	८३
C	यक्षयुद्धपर्व ।	949-964	৩	३८७	96	रामोपाख्यानपर्व ।	२७४-२९३	२०	७६९
9	निवातक्वचयुद्धपर्व ।	१६६-१७७	१२	४१९	99	पतिव्रतामाहात्म्यपर्व ।	२९४–३००	ও	६०१
90	आजगरपर्व ।	96-963	Ę	२२३	२०	कुण्डलाहरणपर्व ।	309-399	99	३१०
99	मार्कण्डेयसमास्यापर्व।	१८४–२३३	५०	२१०४	२१	भारणेयपर्व ।	३१२—३१५	४	२३७
		· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·		<u> </u>	२१			३१५	१२४७६

विराटपर्व ॥ ४ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ ५ ॥ अध्यायाः ७८ ॥ स्होकाः ३४९४ ॥

अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका.
१ पाण्डवप्रवेशपर्वे । २ समयपाल्जनपर्वे । ३ कीचकवधपर्वे ।	9-98 94 95-26	98 9 9	६ 9 ६ ६ ३ ७२२	४ गोग्रहणपर्वे । ५ वैवाहिकपर्वे ।	२९-७३ ७४-७८	४५	१९१६ १७७
	_		٠			96	३४९४

उद्योगपर्व ॥ ५ अवान्तरपर्वाणि ॥ १० ॥ अध्यायाः ॥ १९६ ॥ श्लोकाः ॥ ६७५३ ॥

	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका		अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका
9 8 88 8 5	संजययानपर्वे । प्रजागरपर्वे । सनत्सुजातपर्वे ।	9-99 २०-३२ ३३-४० ४१-४६ ४७-७०	9 % 9 % 6 4 8	६०६ ३८१ ६०४ २०४ ७७०		सैन्यनिर्याणपर्व । उळ्कदूतागमनपर्व । रथातिरथसख्यानपर्व ।	७१-१५० १५१-१५९ १६०-१६४ १६५-१७२ १७३-१९६	4	२५५२ ३०३ ३०० २२५ ८०३
					90			१९६	६७५३

भीष्मपर्व ॥ ६ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ १२२ ॥ श्लोकाः ॥ ५८०९ ॥

अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	∕छोका
९ जम्बूखण्डनिर्माणपर्व । २ भूमिपर्व ।	9-90 99-92	9 o 2	३ ९४ ९२	३ भगवद्गीतापर्वे । ४ भीष्मवधपर्वे ।	93- 87 83-977	₹0 ८0	9028 8288
				8		१२२	५८०%

द्रोणपर्व ॥ ७ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ २०३ ॥ श्लोकाः ॥ १००१२ ॥

अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्चोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत दन्त	अध्याया	श्लोका.
१ द्रोणाभिषेकपर्व । २ सशप्तकवधपर्व । ३ अभिमन्युवधपर्व । ४ प्रतिज्ञापर्व ।	9-9 q 9 v—3 z 3 3-0 9 v 2-6 y	9 & 9 & 3 & 9 &	७०० ८२१ १०७४ ५६४	५ जयद्रथवयपर्व । ६ घटोत्कचवधपर्व । ७ द्रोणवधपर्व । ८ नारायणास्त्रमोक्षपर्व ।	८५-१५३ १५४-१८४ १८५-१९३ १९४-२०३	३१	३७८८ १७६६ ५२५ ७७४
				6		२०३	90093

कर्णपर्व ॥ ८ ॥ अवान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १०१ ॥ श्लोकाः ॥ ४९७५ ॥

अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोग	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका॰
१ कर्णपर्व ।	9-909	909	४९७५		•		
		909	४९७५				

श्चलयपर्व ॥ ९ ॥ अवान्तरपर्वाणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ६६ ॥ श्लोकाः ॥ ३५९४ ॥

श्चयपर्व ॥ ९	॥ अवान्त	रिपवोणि	ाशा	अध्यायाः ॥ ६६ ॥ १	स्रोकाः ॥	३५९४।	1
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ शत्यवधपवे । २ हदप्रवेशपर्वे ।	9-30 36-44	२७ २८	9४८७ 9४९२	३ गदायुद्धपर्व ।	46-66	99	६१५
	· ·		·	3		६६	३५९४
सौप्तिकपर्व ॥ १	८०॥ अव	न्तरपर्वण	गि ॥ २	॥ अध्यायाः ॥ १८ ॥	श्लोकाः।	। ८१५	11
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत दन् त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ सौप्तिकपर्व।	9-9	9	५४६	२ ऐषीकपर्व।	90-96	9	२६९
				2		96	694
स्त्रीपर्व ॥ ११	॥ अवान्त	ारपर्वाणि	11 3 11	अध्यायाः ॥ २७ ॥	श्लोकाः ॥	८०७।	
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदायेत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्नाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ जलप्रदानि रूपर्वे । २ स्त्रीविलापपर्वे ।	9-94 9-74	9 kg	३९९ ३३१	३ श्राद्धपर्वे ।	२६-२७	. 5	vv
	<u></u>			3		२७	८०७
शान्तिपर्व ॥ १२	॥ अवान्त	ारपर्वाणि	॥३॥	अध्यायाः ॥ ३७५॥	श्लोकाः ।	। १५१७	११॥
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदायेत- दन्त	अध्याया	ঞ্চীকাণ
१ राजधमेपर्व । २ आपद्धमेपर्व ।	१–१३० १३१–१७२		व ६५५	३ मोक्षधर्मपर्वे ।	१७३–३७५	२०३	८४०३
	<u> </u>	<u>, </u>		Ą		३७५	94949
अनुशासनपर्व ॥ १	३ ॥ अवा	तरपर्वणी	r २	अध्यायाः ॥ २७४ ।	। श्लोकाः	॥ १११	९४ ॥
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाबेत दन्त	अध्याया	श्लोका
१ दानधर्मपर्वे ।	9–२७२	२७२	99900	२ भीष्मखर्गारोहणपर्व ।	२७३–२७४	ર	وا ح
	1	.,,,,,		3		२७४	99988

आश्वमेधिकपवे ॥	१४॥ अव	गन्तरपव	ाणि ॥ ३	॥ अध्यायाः ॥ ११८	ः॥ स्रोक	धः ॥ ८,	144॥
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदायेत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ अश्वमेधपर्व । २ अनुगीतापर्व ।	9-9 ६ 9 ७९ ५	9 Ę	४४८ २४६३	३ वैष्णवयमंपर्व।	९६- 996	२३	9 688
		·		3		996	४५५५
आश्रमवासिकपर्व ।	। १५ ॥ ः	अवान्तरप	विणि ॥	३ ॥ अध्यायाः ॥ ४	१॥ श्लोब	१ ॥ शत	०९८॥
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ आश्रमवासपर्व। २ पुत्रदर्शनपर्व।	9-30 39-30	₹°	७५६ २४९	३ नारदागमनपर्व ।	₹९-४१	3	९३
***************************************				3	*	४१	१०९८
मौसलपर्व ॥	१६ ॥ अ	वान्तरपर्व	1181	। अध्यायाः ॥ ९ ॥ १	होकाः ॥	३०१ ॥	,
« अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्छोका	अवान्तरपर्वाणि । •	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लो₹ा
१ मौसलपर्व।	9-9	9	३०१	<u>'</u>			
		8	३०१				
महाप्रस्थानिकपर्व	॥ १७॥	अवान्त	रपर्व ॥	१ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ।	। श्लोकाः	॥ १११	11
अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाबेत- दन्त	अध्याया	श्लोका
१ महाप्रस्थानिकपर्व ।	9-3	3	999				
		34	999				
खर्गारोहणपर्व	।। १८ ॥	अवान्तर	पर्व ॥ १	॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥	श्लोकाः ।	। २३२	11
अनान्तरपर्वाणि ।	एतदाद्येत- दन्त	अध्याया	श्लोका	अवान्तरपर्वाणि ।	एतदाचेत दन्त	अध्याया	श्लोका
१ खगारोहणपर्व ।	9-4	ч	२३२				
9		4	२३२				

श्रीवेदव्यासायनमः।

श्रीमन्महाभारतविषयानुऋमणी।।

॥ १ ॥ आद्पिर्व ।

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ १९ ॥ अध्यायाः ॥ २६० ॥ श्लोकाः १०८८९

अनुक्रमणिकापर्व ॥ १॥

अध्याय ॥ १ ॥ श्लोका ॥ ३०१ ॥

।त्याय झैपाअ श्लोक

१ १ २०१ मङ्गलाचरण । उम्रश्नवसोनैमिशारण्यप्रतिगमन । भारतकथनार्थऋषीणा
चोदना । सौतिनामङ्गलाचरणपूर्वक
महाभारतमहिमवर्णन । ब्रह्माण्डसष्टिमारभ्यसविषिविषयाइहसन्तीतिकथन । श्रीवेदव्यासेनश्रीमन्महाभारतनिर्माणकालकथन । व्याससमीपेब्रह्यागमन । तत्रगणेशागमन । व्यासेनशिष्याणाभारताध्यापन । सक्षेपेणपाष्डो पाष्डवानाचकथा । महाभारतप्रशसा ।

पर्वसग्रहपर्व ॥ २ ॥

अध्याय ॥ १ ॥ श्लोका ॥ ३९७ ॥

२ ३९७ समन्तपश्चकाख्यान । परग्रुरामकथा ।
 अक्षौहिण्यादिपरिमाण । महाभारत प्रश्चसा । महाभारतस्यावान्तरपर्वस प्रह । आदिपर्वादिहरिवशपर्वान्तपर्व णासक्षेपेण्यत्तान्तस्य अभ्यायश्चोक सख्यादीनाचकथन ।

पौष्यपर्व ॥ ३॥

अध्याय ॥ १ ॥ श्लोका ॥ १८८ ॥

३ १८८ प्रायेणगद्यात्मकोयमध्याय । जनमे-जयप्रतिसरमाख्यदेवश्चनीशाप । शा-पनिवारणार्थजनमेजयेन ऋषे सोम-श्रवस पौरोहित्ये वरण । आरण्युपा-ख्यान । उपमन्यूपाख्यान । अश्व-स्तोत्र । वैदोपाख्यान । उत्तद्वोपा

ः १ झपाठ नीलकण्ठीयव्याख्यानसहित• मुक्य्या गणपतक्कृष्णा-व्यक्तिस्थेतेषा मुद्रणयत्रे मुद्रिल पाठः । अन्याय• झपा•अ श्लोक

ख्यान । पौष्योपाख्यान । उत्तक्केन-जनमेजयमेखतित्पतरपरीक्षितदृष्टाह् तवतस्तक्षकस्यमारणार्थसर्पसत्रकरण विधान ।

अथ पौलोमपर्व ॥ ४ ॥

अध्याया ॥ ९ ॥ (४-१२) ॥ श्लोका ॥ १८३ ॥

४ १२ सौतिशौनकसवादमुखेनकथोपोद्घात ।

५ ५ ३६ सगुवशकथनारम[े]। सगुभायीया पु-लोमाया पुलोमनाम्नाराक्षसेनापहार ।

६ ६ १४ च्यवनोत्पत्ति । राक्षसविनाश । अग्नेर्भगुराप ।

५ २९ क्रोधेनाभिकृतआत्मोपसहार । ब्रह्मो क्तसान्त्ववचनेनाभ्ने सतीष ।

८ ८ २७ रुठचरित । प्रमद्वरायारुरणासह्विवा-हप्रसङ्गेसर्पदशनेनतस्यामरण ।

९ ९ २९ देवदूतवचनेनरुरुक्तत्खार्वायु प्रदाने नप्रमद्वरायाउज्जीवन । तयासहरुरो-र्विवाह ।

१० १० ८ ररोईण्डुभेनसहस्रवाद ।

१० ११ १९ हुण्डुमोपाख्यान ।

१२ १२ ९ जनमेजयसर्पसत्रप्रस्ताव ।

समाप्त पौलोमपर्व ॥ ४ ॥

अधास्तीकपर्व ॥ ५ ॥

अध्याया ॥ ४६ ॥ (१३-५८) ॥ श्लोका ॥ १२२४ ॥

१३ १३ ३३ जरत्कारोस्तत्पितृणाचसवाद ।

१४ १४ ७ वासुिकभगिन्याजरत्कावाजरत्कारोवि-

१५ १५ ११ आस्तीकोत्पत्ति । सक्षेपेणसर्पमोचन कृतान्त ।

१६ **१६** २७ आस्तीकोपाख्यानविस्तर । कद्भूवि-नतयो कश्यपाद्वरलाभ**ः । क**द्भा सर्पी

	~~~~	~~~~	······································	·····	·····	~~~~	
अध्याय.	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झ्या अ	श्लोक	_
			त्पत्ति । विनतायाअरुणोत्पत्ति ।	३४	३४	३१	इन्द्रगरुडसख्य। विनतादास्यमोचन।
			अरुणेनविनताया शाप ।				सर्पाणाद्विजिह्न् लप्राप्ति ।
90	१७	93	अमृतमथनविषयेदेवानाविचार ।	३५	34		सर्पाणानामानि ।
96	१८	५८	अमृतमथनारभ । विषोत्पत्ति । चन्द्रलक्ष्मीकौत्तुभादीनामुत्पत्ति । अ-	३६	३६	२६	आदिशेषस्य ब्रह्मतोवरलाभ । पृथि- वीधारणाज्ञा ।
			मृतकलशसहितधन्वन्तर्युत्पत्ति । ना	३७	३७	इ४	मातृशापपरिहारार्थसर्पाणामन्त्रालो- चन ।
			रायणेनमोहिनीरूपधृत्वादेवानाममृत- प्राशन ।	३८	३८	२१	एलापत्रेणदेवब्रह्मसवादानुवादमुखेन आस्तीकोत्पत्तिकथन ।
98	१९	३३	देवरूपेणअमृतपिबतोराहो शिरइछे-	39	३९	१४	वासुकिभगिन्याजरत्कार्वारक्षण।
			द । देवासुरयुद्ध । तत्रासुरपराजय ।	80	४०	३२	परीक्षिनमृगयाकथन । परीक्षिताश-
२०	२०	98	कद्र्विनतयो पणबन्ध । सर्पाणाक				मीकस्कन्धेमृतसर्पप्रक्षेप ।
			दूरापि । ब्रह्मणाकस्यपायविषहरवि	89	४१	३३	शमीकपुत्रेणराङ्गिणापरीक्षित शाप ।
			द्यादान ।	४२	ઇર	४३	रृष्टिशमीकसवाद । परीक्षितिराज्ञि
२ 9	२१		कदूविनतयो उच्चैश्श्रवसोदर्शनार्थगमन				शापनिवेदन । राज्ञोविचार । तक्ष- ककास्यपसवाद ।
२२	२२		सपैंमीतृवचनादुचैश्श्रव पुच्छवेष्टन ।	४३	४३	३६	तक्षकेणधनदत्वा कार्यपपरावर्तन।
२३	२३		गरुडोत्पत्ति । गरुडस्तुति ।		- •	•	तक्षकेणपरीक्षिद्श ।
२४	રક	२०	राहुणाकृतोपद्रवस्यसूर्यस्यकोप । अरु-	88	ઇઇ	99	परीक्षिन्मरण । जनमेजयस्यराज्याः
- 1	5 1.	•	णेनसूर्थसारथ्यकरण ।				भिषेकोविवाहश्च।
24	२५	70	विनतयाकद्र्वहन गरुडेनसर्पवहनच।	84	४५	३४	जरत्कारुणाखपितृणादर्शन ।
5.4	26		कद्र्कृतशकस्तव । इन्द्रेणजलवर्षण ।	४६	४६	२३	जरत्कारुणादारान्वेषण ।
२६	२६		•	४७	८८	४३	जरत्कार्वोरुद्वाह । तस्यागर्भसभव ।
२७	२७	9 9	•	86	४८		आस्तीकोत्पत्ति ।
			सपैँदिं स्यमोचनोपायकथन ।	४९	४९	३१	जनमेजयतनमन्त्रिसवादमुखेनपुन प
२८	२८	२२	अमृताहरणार्थगच्छतागरुडेनभक्ष्यया				रीक्षिचरित्रकथन।
			चन । ब्राह्मणवर्जसम्दकुक्षिस्थनिषा- दभक्ष्येर्गविनतायाआज्ञा ।	чо	५०	५४	शून्यारण्येवृत्तस्यकर्यपतक्षकवृत्तान्त- स्योपल्रब्धिप्रकारकथन ।
२९	२९	80	ः गरुंडेरेन् स्वकण्ठदहृतोबाह्मणस्य परि-	49	५१		जनमेजयेनसर्पस त्रकरण ।
			त्राण । गेरुज्जकस्यपस्रवाद । गज-		५२		अप्रौसर्पाणापतन ।
			कच्छपपूर्वेजन्भेष्वृत्तान्तक्थन।गरुडेन गजकच्छपप्रहण औहिणेवृक्षशाखा-	५३	५३	२६	यज्ञेऋत्विगादिनामकथन । इन्द्रेणत क्षकाश्वासन ।
			भङ्गश्च ।	48	48	३०	आस्तीकस्यसर्पसत्रागमन ।
३०	३०	५३	भम्रशाखायालबमानानावाल्युबिल्या-	५५	५५		आस्तीकेनयज्ञप्रशसन ।
•	•	- '	नारक्षणार्थगरुडेनस्तमुखेनशाखोऋद्व	५६	५६	२८	सेन्द्रस्यतक्षकस्ययज्ञोपरितनदेशेआग-
			करयपाज्ञयाहिमालयेशाखाप्रक्षिप्यत				मन । आस्तीकेनयज्ञसमाप्तिवरयाचनु
			त्रैवगजकच्छपभक्षण । उत्पातान्दृष्ट्वा	५७	40		· सर्पसत्रेहतानानागानानामकथन 🚄
			देवैरसतरक्षण।	46	५८	३४	यज्ञसमाप्ति । आस्तीकस्यसर्पेभ्योत्र् रयाचन ।
₹9	३१	३८	वालखिल्यतपसोगरुडोत्पत्तिप्रतिकार-		=	71111	आस्तीकपर्व ॥ ५ ॥
			णत्व । गरुडस्यपक्षीन्द्रत्वेऽभिषेक ।				_
३२	३२		. देवगरुडयुद्ध । देवानापराजयः ।				वितरणपर्व ॥ ६॥
33	३३	, २६	अमृत्यस्मीपेग्रुडस्यागमन । अमृ	1			(५९-६५)॥ श्लोका ॥ ४६० ∄
			त्यहर्द्धिकागच्छतोगरुडस्यविष्णुदर्शन।	48	५९	d a	सौतेर्भारतकथाकथनप्रतिकाः ।

			11 7 11 9	गापुरम	·		
~~ऽऽऽऽऽऽ~~ अध्याय	झपा अ	रू स्रोक		अध्याय	्र झपा अ	रही क स्टोक	
Ęo	Ęo	२४	जनमेजयसत्रेव्यासागमन । जनमेज	७३	७८	५५	शर्मिष्ठादेवयान्योविरोध । शर्मिष्ठया
`	•		येनभारतकथाकथनप्रार्थना । व्यासे				कूपेप्रक्षिप्तायादेवयान्याययातिनाकू-
			नवैशपायनाय भारतकथाकथनेनियो-				पादुद्धरण ।
			जन ।	६७	७९		ग्रुकदेवयानीसवाद ।
६१	६१	46	वैश्यपायनेनसम्बहेणपाण्डवकथाकथन।	४४	८०		शर्मिष्ठयादेवयानीदास्याङ्गीकरण।
६ २	६२	५६	जनमेजयेनविस्तरेणभारतकथाकथन	७५	८१		ययातिदेवयान्योर्विवाह ।
•	•	••	प्रार्थितेनवैशपायनेनभारतकथाप्रश- सन ।	७६	८२	४३	देवयान्या पुत्रोत्पत्ति । शर्मिष्ठाया - पुत्रोत्पत्ति ।
६३	९५	८९	प्रायोगद्यमयोयमध्याय । चतुर्मुख- ब्रह्मोत्पत्तिमारभ्यपाण्डववशकथन ।	৬৩	૮રૂ	६४	शर्मिष्ठापुत्रान्ययातिजाञ्ज्ञाखाकुपिता- यादेवयान्या शुक्रसमीपगमन । यया-
ÉA	६३	9६९	उपरिचरराजोपाख्यान । इन्द्रध्वजो- त्सव । गिरिकायाउत्पत्तिर्विवाहश्च ।	૭૮	૮૪	३७	ते गुक्तशापाज्यराप्राप्ति । यदुप्रस्तीनाययातिनाशाप । पूरी- वरदान ।
			उपरिचरवसुनामृगयार्थगमन । सस्य वस्राउत्पत्ति । पराशराद्वैपायनोत्प-	७९	८५	४३	ययातेवैराग्यप्राप्ति । पूरोराज्याभि- षेक ।
			त्ति । वेदविभाग । महाभारतनि- मीण । (अधिकपाठेपराशरसत्यवती-	60	८६	96	उत्तरयायातारंभ । ययाते स्वर्गग मन ।
			विवाह् । व्यासोत्पत्ति । व्यासस्यजा-	69	८७	२ 9	इन्द्रययातिसवाद ।
			तकमीदिसस्कारा । उपनयन समा-	८२	66		ययाते स्वर्गात्पतन ।
			वर्तन्व । वेदविभाग । महाभारत-	૮રૂ	૮९		ययात्यष्टकसवाद ।
			निर्माण)। भीष्मोत्पत्ति । अणिमाण्ड- व्यकथा। विदुरोत्पत्ति । सजयकर्णश्री-	۶۶	९०	•	जीवस्यस्तृगीदिभोगानन्त रंपुनर्जननप्र
			क्रुष्णादीनामुत्पत्ति ।	415	९ १	22	कारकथन । ब्रह्मचर्याद्याश्रमधर्मकथन । ~ 🌽
44	દ્દય	48	पुनर्विस्तरश्रवणार्थजनमेजयप्रश्न ।	८५	<u> </u>		अष्ठकप्रतर्दनयोर्थयातिनासवाद [े] ।
			भूमावुत्पन्नानादैलानाभूरिभारेणार्तया				
			पृथ्वाप्रार्थितस्यब्रह्मणोदेवान्प्रतिअशा-	20	९३	40	ययातेर्वसुमच्छित्रिभ्यासवादः । त-
			वतरणाज्ञा । इन्द्रेणनारायणशर्थना ।				थाऽष्टकेनसवाद । ययाते पुन खर्ग-
	स	माप्तर्म	द्यावतरणपर्व ॥ ६ ॥		/ * **	,	गमन । ययात्युपाख्यानसमाप्ति ।
		अथ	सभवपर्व ॥ ७ ॥	66	(	,	पूरवशकथन ।
91s	गया. ॥	66 H	(६६-१५३)॥ श्लोका ॥ ४१७४॥	68	६८	98	शकुन्तलोपाख्यानार्भ । दुष्यन्त-
44	६५		दक्षकन्यावशंकथन ।	8.0	६९	30	कथा।
ĘIJ	६६	90	 दविंतिर्यक्स्थावरादीनामुत्पत्ति 	90			सगयार्थदुष्यन्तस्यारण्यगमन । दुष्यन्तस्यकण्वाश्रमगमन ।
46	६७	950	राज्ञामशादि । जरासन्धादीनाद्रोणा-	89	90		
•			दीबाधृतराष्ट्रादीनाचोत्पत्ति । धृतरा-	93	ও	_	दुष्यन्तेनशकुन्तलायादशेन तयासह
			ष्ट्रपुत्राणानामानि । युधिष्ठिरादीना- मुत्पत्ति । प्रथाचरित्रकर्णोत्पत्तिश्च ।		my d		सनादश्च । शकुन्तलयाखजन्मवृत्ताः इतकथनेनिश्वामित्रोपाख्यान ।
			श्रीकृष्णादीनामुत्पत्ति । द्रौपद्युत्पत्ति ।	83	७२	30	ेविश्वामित्रान्मेनकायाशकुन्तलाजन्म।
			कुन्तीमात्रो समव ।	88			शकुन्तलाविवाह ।
44	७५	ę	दक्षमारभ्यकुरुवशकथनेसक्षेपेणयया- त्युपाख्यान ।	९५	8e. }	.} ३६	शकुन्तलाया पुत्रोत्पत्तिः । तस्यसर्वः दमनेतिनामकरण ।
V•	<i>હ</i> ફ	٧,	व्ययात्युपाख्यानारभ । कचोपाख्यान ।	*	अत्र उपरि	तनी स	ख्या झपाठस्थाध्यायस्यअधस्त ~~नीस~~ ख्यातुः
७१	99	ર:	क्चदेवयान्यो परस्परंशापदान ।	1	_	_	।रभ्यअमुकश्लोकपर्यन्तमिलस्य ज्ञाविका

	·~~~~	••••••	~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
भध्याय झपाञ श्लोक	अध्याय	झपा अ	श्लोक	
९६ { ७४ } ८२ कण्वेनदुष्यन्तसमीपेशकुन्तलाया प्रे ९०१५} षण ।	992	१०३	२ ७	 अम्बिकाम्बालिकयो पुत्रोत्पादनायस स्ववस्थानियोगेभीष्मेणतदनङ्गीकार
९७ <mark>{ ७४</mark> } ३२ दुष्यन्तराकुन्तलाविवाद ।	993	१०४	५६	दीर्घतमसउपाख्यान ।
(१६-२०) १८ (७४) १८ (२१-८१) १८ (२१-८१)	998	१०५	৩৩	स्यवत्यास्त्रस्मिन्यासोत्पत्तिकथन स्मरणमात्रागतेनव्यासेनसत्यवत्याज्ञ याअम्बिकाम्बालिकयो पुत्रोत्पादना-
९९ { ७४ } ४० दुष्यन्तशकुन्तलाविवाद ।				ज्ञीकार ।
१०० (७४) शकाशवाणीश्रवणानन्तरंसपुत्राया - शकुन्तलायाराज्ञास्त्रीकार । भर- तेति नामकरणपूर्वकपुत्रस्यराज्येऽ- भिषेक	994	१०६		व्यासादम्बिकायाधृतराष्ट्रोत्पत्ति अम्बालिकायापाण्डोरुत्पत्ति । अ म्बिकादास्याविदुरोत्पत्ति ।
(९४)	998	१०७	98	अणीमाण्डव्योपाख्यान । तस्यश्रूहा- रोपण ।
१०१ (९४) ६३ भरतचरित्रकथनतद्वशकथनच । १०२ ९६ २४ महाभिषगुपाख्यानारम । महाभि-	990	१०८	२०	तस्यग्रलाद्विमोक्षण । तस्ययमेनसङ् विवाद । तेनयमस्यशाप ।
षग्गङ्गयोर्बद्धाणाशाप । अष्टवसूनाग- ङ्गयासवाद ।	996	१०९	३३	कचित्कालभीष्मेणराज्यपरिपालनान- न्तरंपाण्डोराज्याभिषेक ।
१०३ ९७ ६० प्रतीपेनगङ्गाया स्नुवात्वेनपरिप्रह । शान्तनूर्वित्त तस्यराज्येभिषेक । शा-	995	११०	२५	धृतराष्ट्रस्यगान्धार्यातस्सहोदरीभिर्दश- मिश्रविवाह ।
न्तनोर्गङ्गयासवाद । ९०४ { ९८ } ९०४ { १-११} १७ गङ्गयाशान्तनोर्विवाह ।	920	१११	५३	पृथायाबास्यचरित्र । दुर्वाससोमन्त्र- प्राप्ति । सूर्योत्कर्णोत्पत्ति । तस्यव सुषेणेतिनामकरण । सप्रहेणतचरि-
गङ्गयाजातमात्रस्यपुत्रसप्तकस्यवध ।				त्रकथन ।
१०५	9२9 9२२	११२ ११३		पाण्डो कुन्त्याविवाहः । पाण्डोमोद्याविवाहः ।
९०६ ९९ ५१ वसूनावसिष्ठशाप । गङ्गयाभीष्ममा- दायखळोकगमन ।	423	११४ १११	४१	पाण्डोर्मुगयार्थवनगमन । मृग्यामैथु- नचरतोमृगरूपस्यकिन्दमस्यमुनेईनन मैथुन्कालेत्वमरिष्यसीतिकिन्दमेनपा-
१०७ १०० १२० खतीरमागतायशान्तनवेगङ्गयाभीष्म- स्यसमर्पण । भीष्मस्ययौवराज्येऽभि-		4 38	•	मथुनकाळत्वमारच्यसातिकन्दमनपा- ण्डुप्रतिशाप ।
षेक । शान्तनुसत्यवतीविवाह ।	1	११९	49	पाण्डुनाशतश्रुङ्गपर्वतेतपश्चरण ।
९०८ १०१ ९८ चित्राङ्गद्विचित्रवीर्थयोरु पत्ति । शा- न्तुचित्राङ्गदयोर्भरण । विचित्रवीर्य-		१२० } १२०}		ब्रह्मलोकजिगमिषो पाण्डो ऋषिभि प्र- तिनिवर्तन ।
स्पराज्ये 2 भिषेक । भीष्मेणकाशिपतिकन्याहरण । सा त्वपराजय । विचित्रवीर्थमिनच्छ न्साभम्बाया सात्वप्रतिगमन । तेन प्रत्याख्याताया पुनर्भाष्मप्राप्तायाअबा याभीष्मेणनिराकरण । भीष्मिजिधा- सयाअबायास्तपस्म ।	936	११४ १२-१४ ११५ १९५ १२०	४०	विदुरस्यविवाह पुत्रोत्पत्तिश्च । गान्धा- र्थागर्भोत्पत्ति । पाण्डो पुत्रोत्पत्तौ- चिन्ता शारदण्डायनीकथाच ।
पुनिक्ष अत्याख्याताया पुनिमान्मप्राप्तायाअबा याभीन्मेणनिराकरण । भीष्मजिधा- स्याअबायास्तपस्या ।		• • •	•	G
११० + ३३ सम्रहेणअबाचरित्रकथन।	१२८	१२२		उद्दालककथा। तत्पुत्रेणश्वेतकेतुनाङ्ग- तास्त्रीपुरुषमर्थादा। गुणाधिकाद्भिजा-
१९२) विचित्रवीर्थस्यअम्बिकाम्बालिका+या ६५-७३ विवाह । विचित्रवीर्थमरण ।			;	ताक्षातुरुपमयादा । जुणायचाळ्यात् त्युत्रोत्पादनार्थेकुन्तीप्रतिपाण्डोराज्ञाया कुन्लादुर्वासस ^{न्} सकाशात्स्वस्यम ~~त्त्र~~ -
🛧 इदचिह्न <i>ण्ति</i> चिह्नितोऽध्यायः झ पाठेनास्तीत्यस्यशापकम्				प्राप्तिकथन ।
,				

_{पु} ध्याय झपाअ श्लोक	अध्याय झपा अ स्रोक
	१४३ १३३ २७ स्नानार्थगन्नामनतीर्णस्यद्रोणस्यजङ्काया
४०-४४ न्या पुत्रोत्पत्तिश्रवणदु खितयागा-	प्राहेणग्रहण । अर्जुनेनग्राहहनन ।
१२३ न्धार्थाघातितात्स्वोदरान्मासपेशीजन-	१४४ १३४ ४६ अस्त्रपरीक्षार्थरद्गनिर्माण । युधिष्ठिरा
१-१० न। मासपेशीएकोत्तरशतधाविभज्य	हीनावरीश्रा । भीमहर्गेघनयोरीदायः
११५ प्रथमपृथकुण्डेषुनिधायरक्षण । कु-	Trafficare)
' १०-२४ न्लावायाभामसनात्पात्त । मातुर-	2 0 2 2
१२३ इंडियुतस्यभीमस्यपतनात् शैलसचू	
१०-१९ र्णन। दुर्योधनादिशतपुत्रोत्पत्ति	१४६ १३६ ४६ कर्णस्यपरीक्षा । कर्णार्जुनेयोर्धुद्धप्र
११५	सङ्ग । कृपाचार्येणकर्णस्याधिक्षेप
	कर्णस्याङ्गराज्येऽभिषेक ।
।३० ११६ २० दुइशलाजननप्रकारकथर्ने ।	१४७ १३७ २५ भीमेनकर्णस्याधिक्षेप ।
।३ १ ११७ १९ घार्तराष्ट्राणानामकथन । दु शला	
विवाह ।	स्यद्रोणस्यगमन । तत्रकौरवाणापरा
।३२ {१२३ ६५ कुन्लाइन्द्रादर्जुनोत्पत्ति ।	जय । अर्जुनेनद्वपद्महण । द्रोणे
•	द्रुपदस्यार्धराज्यापहार ।
माद्राअश्विभ्यानकुलसहदेवोत्पत्ति	१ १४९ + ७६ याजोपयाजयाजनेनद्रुपद्स्यपुत्रोत्प-
। ३३	ति द्रौपगुत्पति ।
(१३१) नामुपनयनादिसस्कारा । शयातपु	१५० + २१ द्रुपदोत्पत्ति ।
न्नाच्छुकात्पाण्डवानाधनुर्वेदशिक्षण ।	०७० १३० ७७ मधिविस्मामीनसञ्जोभिवेद । भीर
३४ १२५ ११३ पाण्डवानावय कथनपाण्डोर्मरण।मा	सेनस्यवलरामाद्रदायुद्धशिक्षण । र्भ
घ्रा सहगमन ।	मार्जुनदिग्विजय ।
३५ १२६ ४७ ऋषिभिस्सहपाण्डवानाहास्तिनपुरगमर्नं	
१३६ १२७ ३५ पाण्डोरस्थिसस्काराद्यन्तेष्टिविधि ।	। १५२ र् १४१) ३३ युधिष्ठिरोराज्येऽभिषेक्तव्यइतिपौरवा २५२ र०३८) ३३ तश्चितवतोद्वर्योधनस्यपित्राविवाद
पाण्डो श्राद्धदान । सत्यवत्यावनगम	१५३ १४० १११ कणिकदुनीति । जम्बुकोपाख्यान ।
१२८ न । कुमाराणाक्रीडावर्णन । तत्रदु	समाप्त सभवपर्व ॥ ७॥
।३७{ १-३२	. अमात अमयप्र ॥ ७॥
प्तस्यभीमस्यत्रमाणकोठ्यापातन । स	- अथ जतुगृहपर्व॥८॥ अध्याया ॥ १०॥
∫ पैंर्दशन । विषमिश्रमक्ष्यप्रदान ।	(१५४–१६३) ॥ श्लोका ॥ ३७६ ॥
पुनर्भीमायविषमिश्रमक्ष्यदान्। ग्रूल	
१२८ किलितायाप्रमाणकोट्यापुनर्भीमस्यप्र ३३-७२ केष । नागलोकप्राप्तेनतेनवासुकिद	१-१९ रेणतत्कथारम । दुर्योधनधृतराष्ट्रस् १४२ ४१ वाद ।
	- १५४ १४२ ^{४१} वाद ।
्रे त्तरसपान।	(३-२४)
।३९ १२९ ४२ रसपानेननागायुतबलवताभीमेनपा-	१५५ १४३ २२ दुर्योधनेनदानादिनाप्रकृतिवशीकरण
तालात्प्रसागमन । कुमाराणाकुपा	पाण्डवानावारणावतयात्रार्थेधृतराष्ट्रा
चार्याद्धनुर्वेदशिक्षण ।	- जुज्ञा ।
१४० १३० ६९ कृपद्रोणाश्वत्थामादीनामुत्पत्तिकथन	। १५६ १४४ २२ पुरोचनेनवारणावते जतुगृहनिर्माण ।
द्रोणाचार्थस्यपरशुरामादस्राभ्यास ।	१५७ १४५ ३३ विदुरेणपाण्डवानाम्छेच्छभाषया उप
१४१ १३१ ८० द्रोणाचार्यस्यद्वपदकृतभर्त्सन । तस्	देश ।
हास्तिनपुरगमन । वीटाकन्दुकयोरि	- !
षीकयाकूपादुद्धरण ।	१५८ र्ड६ हर भाण्डवानावारपावतप्रवश
१४२ १३२ ८९ कुमाराणामस्राभ्यास । एकलब्यस्या	१५९ १४७ २० विदुरप्रेरितेनखनकेनसुरदानिर्माण
स्राभ्यास । द्रोणाचार्येणशिष्याणाप	. १६० १४८ २८ भामनजतुगृहदीपन । सुरङ्गाद्वाराप
रीक्षा ।	ण्डवानाबाहानगमन् ।
Night 1	१६१ १४९ २८ पाण्डवानाविदुरप्रेषितदूतद्शितयानै
	कयागङ्गोत्तरण।

0000000	~~~~~						~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	स्रोक	
982	१५०		पौरैर्धतराष्ट्रायपाण्डवदाहनिवेदन । कु-	१७६	१६२	३०	भिक्षाटनार्थगतानायुधिष्ठिरादीनागृह
	• •		न्खादीनाज्ञातिभिरुदकदान । पाण्ड-				प्रलागमन । भीमोबकप्रतिप्रेष्यतइ
			वमरणनिश्चितवतेभीष्मायविदुरेणत-				तिवृत्तान्तज्ञातवतोयुधिष्ठिरस्यसताप ।
			त्वकथन ।				कुन्खाभीमप्रभावकथनेनयुधिष्ठिराश्वा
१६३	१५१	48	न्यत्रोधमूलेमात्रादीन्स्थापयित्वाजला-				सन ।
•			नयनायभीमस्यगमन।	900	१६३	८६	परेखु प्रात भीमेनब्राह्मणदत्तात्रभोज
	स	माप्त	जतुगृहपर्व ॥८॥				न । शकटमारुह्यवकवनगमन, तत्र-
अ	थ हिडि	म्बवध	गपर्व ॥ ९ ॥ अध्याया ॥ ७ ॥				शकटस्थान्नभोजन । कुद्धेनबकेनसह-
	-		००)॥ श्लोका ॥ २८८॥	906	१६४	३०	युद्ध । बकवध । बकपरिवाराणाभीमेनसमयकरण ।
968	१५२	५०	हिडिंबाया पाण्डवसमीपगमन । भी-	-	• (-	•	मृतवकनिरीक्षणार्थपौराणांगमन । ब-
• \ -	• • •	•	महिडिम्बासवाद ।				कवधप्रत्युपकारार्थपौरेभीमसेवन ।
954	१५३	६२	तत्रहिडिम्बस्यागमन । भीमहिडि-		₹	माप्तर	वकवधपर्व ॥ १०॥
•		-	म्बयुद्ध ।	ভা	_		। ११॥ अध्याया ॥ २१॥
9 ६ ६	१५४		कुन्तीहिडिम्बासवाद । हिडिम्बवध ।				८९)॥ श्लोका ॥ ७२३ ॥
960	{ १५५ ं } १-२०	} 89	हिडिंबायाअपिवधेप्रग्रत्तस्यभीमस्ययु- धिष्ठिरेणनिवारण । हिडिम्बयाख-	909			पाण्डवैद्रौपदीस्वयवरश्रवण । धृष्टयुन्न-
• (	(१-२०	)		,	141	• • •	द्रौपदीसभवकथनेपाण्डवप्रश्न ।
			स्यधर्मज्ञत्वस्यभविष्यज्ज्ञत्वस्य चप्रक-	960	१६६	३२	घृष्टद्युम्नाद्युत्पत्तिकथनार्थद्रोणह पदोत्प
			टन । हिडिम्बयाक्जन्तीयुधिष्ठिराभ्य- जुज्ञयाभीमपरिष्रह ।		• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	•	त्तिकथन।
064	+	t a	पाण्डवानाशालिहोत्रवनेवास । भी	969	१६७	Ę٥	याजोपयाजयाजनेद्वपदस्यहोमकुण्डा-
966	τ	37	मेनहिडिम्बापरिप्रह । तत्रव्यासाग-				द्धृष्टशुम्रोत्पत्ति । तथाद्रौपशुत्पत्ति ।
			मन । मासादनन्तरंपुनईक्ष्यामीत्यु-				द्रोणादृष्टयुमस्यास्त्रशिक्षण ।
			क्त्वाव्यासस्यप्रतिनिवर्तन ।	१८२	+	३६	ब्राह्मणेनपाण्डवान्प्रतिजतुगृहदाह्श्रुत-
[	१५५	١					वतापाण्डवानानाशेसदिहानेनद्वपदेन-
362	२१-४०		दिव्यरूपपरिप्रहेणहिडिम्बयाभीमेनस- हरमण । घटोत्कचोत्पत्ति ।				द्रौपदीखयवरोद्घोषणकथन । त-
900	१५६		पाण्डवानापुनव्यीसदर्शन । व्यासेन				त्रागतेषुयुष्मासुलत्सुतानामन्यतमपा-
		_	गिरेपाण्डवानास्थापन ।				श्चालीवृणुयादपीतिबाह्मणेनकुन्तींप्रत्यु -
	सम	ाप्त हि	इंडिम्बवधपर्व ॥ ९ ॥	963	06.	9.5	क्ति ।
	अथ बव	त्वधप	र्वि॥१०॥ अध्याया ॥८॥	968	१६८ १६९		पाण्डवानाद्वपदनगरप्रस्थान । व्यासेनपाण्डवान्श्रतिद्रौपदीलाभस्यभाु-
	(7	9-9	७८)॥ श्लोका ॥ ३३९ ॥	100	242	14	वित्वकथन ।
909	१५७	६६	एकचकायापाण्डवानाभिक्षाटन । कु-	964	१८४	२१	पाञ्चालनगरंगच्छतापाण्डवाना मध्ये
			म्भकाराद्भीमस्यमहत्तरपात्रलाम ।		•••		मार्गब्राह्मणे सहसवाद । दर्शनीया
			बकायबलिप्रदानविषयेब्राह्मणस्यप्रला				न्भवतोद्यायुष्माखन्यतमद्रीपदीत्रणु-
			प ।				यादपीतित्राह्मणानापाण्डवान्प्रत्युक्तिः।
१७२	१५८		ब्राह्मणप्रतितःपत्नीवाक्य ।	964	१७०	८४	अर्धरात्रेपाण्डवानागङ्गातीरगमन
१७३	१५९	२६	ब्राह्मणप्रतितत्कन्यावाक्य । बाळवा				स्रीभि सहजलकीडाकुर्वताचित्ररथेव
			क्येनब्राह्मणस्यकिचिद्धर्षसमयेकुन्ला-				सहार्जुनस्ययुद्ध । भामेयास्रेणदग्धर्
A	6 e =	3 -	तत्समीपगमन ।				थस्यतस्यअर्जुनेनग्रहण । गन्धर्वश्
१ ७४	१६०	र १	कुन्लारोदनकारणेषृष्ठेब्राह्मणेनबकदृ-				त्रीप्रार्थनयातन्मोचन । गन्धर्वार्जुवी
6 . 61-	900	5 ~	त्तान्तकथन ।				भ्यापरस्परगान्धर्वाप्त्रेयास्त्रविनिमय्
१ ७५	१६१	₹0	कुन्साबकप्रतिस्रपुत्रप्रेषणवचन ।	i			तेनपाण्डवानापुरोहितसपादनोपहेर्

अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ		•
960	१७१		तपत्युपाख्यान । मृगयार्थगतस्य- सवरणस्यकस्मिश्चिद्गिरौतपतीदर्शनेन-	986	१८२	२८	पुन कल्माषपादकथा । मैथुनस्थ ब्राह्मणभक्षितवत सौदासस्यब्राह्मण्या
966	१७२	२६	कामोत्पत्ति । तपत्याअन्तर्धान । भूतल्रेपतितस्यराज्ञ समीपेतपत्याआग-	955	१८३		शाप । गन्धर्वायअर्जुनेनामेयास्त्रदान । पा ण्डवैधौंम्यस्पपौरोहित्येवरण ।
	A		मन । तयोस्सवाद ।		7	यमा प्रहे	वेत्ररथपर्व ॥ ११ ॥
968	१७३	44	पुनरन्तर्हितायातपत्यामोहितस्यतस्य- समीपेश्रमात्यादीनामागमन । वसि-				॥१२॥ अध्याया ॥ ८॥
			ष्टागमन । वसिष्ठेनादिसस्तुति । तुष्टे-				०७)॥ स्रोका ॥ ३०४॥
			नसूर्येणसवरणार्थतस्मेतपत्या प्रदान । तस्मिन्नेविगरौतयोर्विवाह । तयास- हतन्नेविचररममाणस्यसवरणस्यराज्ये- द्वादशवार्षिक्यन। दृष्टि । वसिष्ठेनत- न्निवर्तन । तपत्युपाख्यानोपसहार ।	२००	१८५		मध्येमार्गमागतस्यव्यासस्याज्ञ्यापाण्ड- वानाद्धपदपुरप्रवेश । तेषाकुभकार- गृहेवास भैक्षवृत्तिश्व । स्वयवरिनर्मा- णकारणकथन, क्षत्रियाणातत्रागमन । सर्वेषामुचितस्थानेउपवेशन । ब्राह्म-
१९०	१७४	9 Ę	गन्धर्वेणवसिष्ठमाहात्म्यकथन । पा॰ ण्डवानापुरोहितसम्रहणोपदेश ।				णमध्येपाण्डवानासुपवेशन। रगमध्ये- द्रौपद्याआगमन । घृष्टद्युम्नेनलक्ष्यवेध-
989	१७५	६१	वसिष्ठोपाख्यानारम । विश्वामित्रेणव-				पणकथन ।
			सिष्ठाश्रमाभिगमन । वसिष्ठेनविश्वा-	२०१	१८६	२४	रक्षेआगतानाराज्ञानामकथन ।
			मित्रस्यातिथ्यकरण । विश्वामित्रेण- वसिष्ठ प्रतिधेनुयाचन । विश्वामित्रेणव- लात्कारेणधेनुहरण । नन्दिन्याविश्वा- मित्रपराजय । विश्वामित्रस्यब्राह्मण्य- प्राप्ति ।	२०२	१८७	४१	ब्राह्मणमध्यस्थान्पाण्डवाञ्ज्ञात्वाश्रीकः- ष्णेनवलरामायकथनं । धनुर्दर्शनमात्रे- णैवकेषाचिद्राज्ञाधनु पूरणेनिराशता शिशुपालादीनाधनु पूरणेभक्कः । अ- जुनस्यधनु पूरणेएषणा ।
988	१७६	५६	कैल्माषपादराजोपाख्यान । वसिष्ठ- पुत्रेणशक्तिनातस्मैशापदान । पुनरन्ये- नापिब्राह्मणेनतस्यशाप । राक्षसावि ष्टेनकल्माषपादेनवसिष्ठपुत्राणाभक्षण।	२०३	१८८	३५	धनुरारोपणार्थमुत्थितमर्जुनप्रतिब्राह्म- णानाञ्चभाश्चसन । अर्जुनेनधनुरारो- पणपूर्वकलक्ष्यवेध । द्रौपद्यातत्कण्ठे- मालाप्रक्षेप ।
१९३	१७७	४९	विसिष्ठेनप्राणलागार्थेप्रयत्न । , शक्तिभार्थामदृश्यन्तींगर्भिणींझात्वाव- सिष्ठस्यात्मघातान्निवर्तन । कल्माष-	२०४	१८९	२६	कोधाद्राजसुद्गुपदहननार्थमागतेषुराज- समुखेभीमार्जुनयो सज्जीभूयस्थितयो सतो क्रष्णबलरामयो सवाद ।
			षपादस्यवसिष्ठेनशापान्मोक्षण । सौ- दासपत्र्यामदयन्त्यावसिष्ठादस्मकना- मकपुत्रोत्पत्ति ।	૩ ૦૫	१९०	६९	, अर्जुनेनकर्णपराजय । भीमेनकर्णप- राजय । युधिष्ठिरादिभिर्दुर्योधनादि- पराजय । श्रीकृष्णवाक्येनराज्ञायुद्धा-
3 58 _*	१७८	२९	पराशरोत्पत्ति । पराशरेणलोकवि- नाक्षायप्रयतन । कृतवीर्थकथा । और्वोत्पत्ति ।		900	2.0	द्विरम्यखस्त्रालयगमन । द्रौपद्यासद्द- पाण्डवानाकुलालग्रहप्रवेश । भोमार्जुनाभ्याभिक्षेत्यावेदनेकुन्त्या
૧૬५	१७२		लोकविनाशार्थेतपस्यत और्वस्यतिद्य- तृभिर्निवारण । और्वेणसमुद्रेकोधस्याग ।	२०६	१९३	44	भामाजुनाम्ब्रामिक्षस्यावदनकुन्सा पञ्चाना सहभोजनोक्ति । पश्चाह्रौ पद्दीहष्ट्वाचिन्तान्वितायाकुन्सायुधिष्ठिऽ रार्जुनयो सवाद । पञ्चानाद्रौपदीभा
	101		पराशरेणराक्षसनाशार्थयज्ञारभ । पु लस्त्यप्रार्थनयामध्येयज्ञसमापन ।				राजनया सवाद । पश्चानाधापदामा तियुचिष्ठिरनिश्चय । श्रीकृष्णस्यकार्मु- कानारोपणेकारणकथन । पाण्डवसमी-

अध्याय	झपा अ•	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
२०७	१९२	90	ः पाण्डवावासभूतायाकुल्राल्हालायाघु- ष्ट्युमस्यनिलीयावस्थान । भीमाचा नीतस्यभेक्षस्यकुन्साज्ञयाद्रौपद्यापरिवे-	२१६	१९९		द्रौपदीप्रतिकुन्त्याआशीर्वाद । श्री कृष्णप्रेषितालकारादीनापाण्डवै स्त्री- कार ।
			षण । पाण्डवरृत्तान्तसर्वज्ञात्वाधृष्टयु- मस्यप्रतिनिवर्तन ।				वैवाहिकपर्व॥ १३॥
	स	माप्तं	स्वयवरपर्व॥ १२॥	ì	_		राज्यलाभपर्व ॥ १४ ॥ अध्या
ঞ			र्व॥ १३॥ अध्याया ॥ ९॥	•	या ॥ १६	॥ (२	१७–२३२)॥ श्लोका ॥ ६४१॥
-,			१६)॥ श्लोका ॥ २७७॥	ſ			चारद्वारापाण्डववृत्तान्तश्रवणेनअन्ये राजभिर्मीघ्मधृतराष्ट्रादीनाधिकार ।
२०८	१९३		धृष्टगुम्नवार्ताश्चतवताद्धुपदेनतत्वविवि त्सयापाण्डवान्प्रतिपुरोहितप्रेषण ।	२१७{	₹00 9-0	४५	धार्तराष्ट्रमेन्त्रालोचन । पाण्डवाहन्त व्याइतिशकुनेशक्ति । पाण्डवाहन्तु मशक्यलात्तेस्सहसन्धि कर्तव्यइतिसो
२०९	१९४	76	कुन्त्यासहपाण्डवानाहुपद्गृहगमन । परीक्षणार्थहुपदेनअनेकविधवस्तूपह-	ł	}		मदत्तेरुक्ति ।
			रण । द्रौपद्यासहकुन्त्याअन्त पुरप्र- वेश ।भोजनानन्तरपाण्डवानासाङ्का- मिकवस्तुपूर्णप्रदेशप्रवेश ।	२१८	+	७५	पाण्डवाहन्तव्याएवेतिकर्णस्योक्ति । पाञ्चालनगरप्रतियुद्धार्थंदुर्योवनादीना गमन । ते सहयोद्धसपाण्डवस्यद्वपद
२१०	१९५	३३	द्रुपदप्रश्नानन्तरयुधिष्ठिरेणस्त्रेषापाण्ड- वत्वकथन । द्रौपदीपञ्चानापत्नीभवलि- तियुधिष्ठिरेणोक्तेतत्रद्वपदस्यविवाद । तत्रव्यासागमन ।				स्यागमन । कर्णजयद्रथा+याष्ठ्रमित्र त्रियदर्शनयोविध । अर्जुनेनकर्णज्य द्रथपुत्रयोविध । कर्णदुर्योधनादीना- पराजय । पराजितानाहास्तिनपुरगम-
২৭৭	१९६	२४	ए कस्याबहुभार्यालेशङ्कमानान्द्रुपदा- दीन्प्रतिव्यासेनस्वसाभिप्रायनिवेदन- चोदना । तै स्वस्वमतेकथितेव्यासेना- स्यविवाहस्यधम्येत्वकथन ।	२१९	२०० ८-३१	३८	न । कृष्णबलरामयो पाश्चालपुरेवास । विदुराद्विदितरुत्तान्तेनधृतराष्ट्रेणद्रौप- द्यानयनार्थमाज्ञापन । धृतराष्ट्रसमीपे कर्णदुर्योधनयोर्भाषण ।
२१२	+		इन्द्रसेनानाम्यानालायन्याउपाख्यान।	२२०	२०१	२२	घृतराष्ट्रदुर्योधनसवाद ।
			तयास्थविरस्यपत्युमौंद्गल्यस्थआराधन। तुष्टेनतेनरूपपश्चकस्त्रीकारेणतस्यारम-	२२१	२०२	२५	दुर्योधनप्रतिकर्णेनोक्तश्रुतवतोष्ट्रतराष्ट्र स्पर्भाष्मादिभिस्सहमन्त्रण ।
			ण । सैवनालायनीतवदुहिताजातेति- दुपदप्रतिव्यासस्योक्ति ।	२२२	२०३	98	भीष्मेणपाण्डवेभ्योऽर्धराज्यदातव्यसि- तिस्वाभित्रायकथन ।
२ १३	+	२९	कथनाळायनीमत्पुत्रीजातेतिद्वपदप्रश्ने- पुनर्नाळायनीकथाकथन । कामातृप्ता यानाळायन्या पश्चपतित्वशाप । त- यारुद्रप्रतितप करणम् । तयापतिं-	२२३	२०४		पाण्डवा सविभाज्याइतिद्रोणवचन।त- द्विरोधितयाकर्णेनअम्बुवीचरृत्तान्तक- थन।मद्रचनाकरणेकुरवोदिनङ्क्यन्ती तिद्रोणोक्ति।
,			देहीतिपश्चकृत्व प्रार्थितेनरुद्रेणअन्य- जन्मनिपञ्चतेपतयोभविष्यन्तीतिव- रदान । पुनारुद्रान्नित्यकौमारवरप्रा-	२ २४	२०५	३२	भीष्मद्रोणा+यामुक्तमेवकर्तव्यपाण्डवा- जेतुनशक्या दुर्योधनादीनावचन्नमाकु वितिविदुरस्योक्ति ।
२१४	१९७	£١٥	प्ति । ल्यिगङ्गाजलस्थायातत्रेन्द्र भागमिष्यतितमानयेतिरुद्रस्याङ्गा । पञ्चेन्द्रोपाख्यान । बलरामश्रीकृष्ण-	२२५	२०६		भृतराष्ट्राज्ञयाविदुरस्यद्वुपदनगरगमन् । तत्रकृष्णादीनासमीपेधृतराष्ट्रसदेशकः
3.19	100		द्रौपद्यादीनामुत्पत्तिकथन । व्यासद-				थन ।
~			त्तिव्यद्धेर्द्वपद्सपाण्डवद्रौपद्यादीना पूर्वरूपदर्शन ।	२२६	२०७ १-२२		पाण्डवानाहास्तिनपुरगमनप्रतिश्रीकृ- ष्णहुपदयोराज्ञा । पृंथाविदुरसवाद-
३१५	१९८	२९	युधिष्ठिरादीनाक्रमेणद्रौपद्या,पाणिम-				र्हु पदेनपारिबर्ददान । पाण्डवानाहा स्तिनपुरप्रवेश ।

 स्राग्य	 झपा अ	‱ श्लोक	······
			द्रौपद्यानमंसकृतयागान्धार्यातद्रूपदर्श- नेनतस्या खपुत्रमृत्युलवितर्क । यु- धिष्ठिरस्यार्थराज्येऽभिषेक । पाण्ड- वानाखाण्डवप्रस्थगमन । विश्वकर्मणा
22	201	1.5	इन्द्रप्रस्थनामकपुरनिर्माण ।
२२८	२०८		पाण्डवसमीपेनारदागमन ।
२२९	२०९		सुन्दोपसुन्दकथारभ । तयोर्बह्म- णोवरलाभ ।
२३०	२१०	२७	तयोदिंग्विजय कुरुक्षेत्रेनिवासश्च ।
२३१	२११	\$ 8	सुन्दोपसुन्दकृतोपद्रवनिवेशदेवादिभि प्रार्थितेनब्रह्मणाआज्ञप्तेनविश्वकर्मणा तिलोत्तमासृष्टि । तयाब्रह्माज्ञास्ती- कार ।
२३२		·	सुन्दोपसुन्दसमीपेतिलोत्तमागमन । तस्यासकामयोस्तयो परस्परगदाप्र- हारेणमरण । इमाकथाश्रुतवद्भि पाण्डवैद्रौपदीविषयेसमयकरण ।
₹	ामाप्तविद्	इराग ः	मनराज्यलाभपर्व ॥ १४ ॥
अध	ार्ज्जनवन	वासप	वर्ष ॥ १५॥ अध्याया ॥ ६॥
	(२३३	-२३ ०	८)॥ श्लोका ॥ २०४॥
	२१३ २१४		तस्करै कस्यचिद्राह्मणस्यगोहरण । चोरितानागवाप्रत्यानयनार्थद्रौपदी- युधिष्ठिराधिष्ठितेआयुधागारेऽअर्जुन स्पप्रवेश । प्रत्याहतागाबाह्मणाय दलायथासमयमर्जुनस्यतीर्थयात्रा । तीर्थान्यटतोऽर्जुनस्यक्षानार्थगङ्गाया
			मवतरण । तत्रनागकन्ययोद्धया गृहीतस्यार्जुनस्यनागळोकगमन । अ- र्जुनेनोद्धप्यासदृविवाद । पश्चात्तस्या परिप्रह । इरावतउत्पत्ति ।
२३०	२१५	२८	अर्जुनस्यमणद्धरपुरगमन । चित्राङ्ग- दापरिमह ।
२३६	२१६	२३	अर्जुनस्पद्माहेणग्रहण । अर्जुनेनज- लात्तदुद्धरणे ग्राहरूपपरिस्रज्यनिज रूपप्राप्तयावर्गानाम्याऽप्सरसास्त्रप्र
२३७	२१७	३८	भृतीनापश्चानामप्सरसाशापकथन । वर्गयाऽर्जुनप्रतिपश्चानाविशापक थन । अवशिष्टानाप्राहरूपाणामप्स- रसामर्जुनेनतत्तत्तीर्थेभ्यउद्धरणेतासा खखरूपप्राप्ति । पुनमणळुरपुरमा
	3		गत्यचित्राइदायाजातबभ्रुवाहनना-

अथ्याय झपा अ क्षोक

मानस्युत्रश्वद्धरेसमप्यार्जुनस्यगो

कर्णक्षेत्रगमन ।

२३८ २१८ ४२ अर्जुनस्यत्रभासतीर्थगमन । तंत्रस्यतिपथागतस्रभद्रारूपळावण्यादिकविनतयतोर्जुनस्यपरित्राजकवेषस्वीकारेण
तस्याहरणेनिश्चय । अर्जुनस्यवि
निततज्ञातवताश्रीकृष्णेनहसितेसहशायिन्यासस्यभामयाहासकारणप्रश्नेताप्रसर्जुनवृत्तान्तकथन । चारमुखेना
र्जुनस्यतत्रागमनश्रुत्वाश्रीकृष्णस्य
तत्रगमन । अर्जुनेनसहस्यभाष्यश्रीकृष्णस्यपुनद्वीरकागमंन ।

समाप्तमर्ज्जनतीर्थयात्रापर्व ॥ १५ ॥

अथ सुभद्राहरणपर्व ॥ १६ ॥ अध्याया ॥ ६ ॥ (२३९-२४४) ॥ स्टोका ॥ २९८ ॥

२३९ २१९ २८ रैवतकप्रत्युत्सवार्थश्रीकृष्णादीनाग-मन । तत्रार्जुनदर्शन । सुभद्रादर्शने-नसजातहृच्छयस्यार्जुनस्ययतिरूपेण सुभद्राहरणेश्रीकृष्णानुज्ञा । दूतैर्निवेदि तरुत्तान्तेनयुधिष्ठिरेणतद्भयनुज्ञान ।

२४० + ३१ द्वारकायाउपवनेवसतोयतिरूपधर-स्यार्जुनस्यरैवतकपर्वतात्प्रतिनिष्ट्तै-र्यादवैर्दर्शन । यति कुत्रवसत्विति-यादवै पृष्टेनबलरामेणसुभद्रागृहेवस-त्वित्युक्ति ।

२४१ + ९० यते सुभद्राग्रहेस्थापन । सुभद्रयाय-तिंप्रत्यर्जुनादिकुशलप्रश्न । अर्जु-नेनस्वयाथाथ्येंकथितेमोहितायासुभ-द्रायारुक्मिण्याश्वश्रूसमीपेतद्वृत्तान्त-कथन । देवत्र्यासुभद्राश्वासन । गूढसुभद्रायाविवाह्विकीर्षयाश्रीकृ-ष्णिनमहादेवपूजाव्याजेनसर्वयाद्वैर सहान्तद्वीपगमन ।

२४२ + ५२ सुभद्राविवाहः।

२४३ + ३८ श्रीकृष्णरथमारुह्यसुमद्रयासद्दार्जुन-स्येन्द्रप्रस्थप्रतिगन्तुयत्र ।

२४४ (२२०) ५९ द्वांरकायाबहिर्निर्गच्छतोर्जुनस्यविपृथु-(९-३२) नासहयुद्ध । विपृथुजित्वार्जुनस्य-खाण्डवप्रस्थप्रतिगमन । युद्धोयुक्ता नायादवानाबलरामवाक्यान्नियत्ति । बलरामस्यकोप ।

समाप्तसुभद्राहरणपर्व ॥ १६॥

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~	
अध्याय झपाअ स्रोक	अध्याय झपा अ श्लोक
अथ हरणाहरणपर्व ॥ १७॥ अध्याया ॥ ३॥	२५२ २२६ २२ खाण्डवदाहृद्ध्यात्रस्तेदेवे प्रार्थितेने-
(२४५–२४७)॥ श्लोका ॥ १५४ ॥	न्द्रेणजलवर्षण ।
२४५ २२१) ३६ श्रीकृष्णेनबलरामसान्त्वन । अर्जुन- {१-१२ } प्रखानेतुयादवानागमन । विपृधुवा- क्यादर्जुनदूरगतज्ञात्वातेषाप्रतिनिव तेन । सुभद्रयासहार्जुनस्येन्द्रप्रस्थ- गमन ।	२५३ २२७ ५२ इन्द्राभित्रष्टस्यजलस्यार्जुनेननिवारण। पुत्रनिगीर्याकाशमुत्पतन्त्यास्तक्षक- भार्यायाअर्जुनेनिशिररछेद । इन्द्रे णतक्षकपुत्रस्याश्वसेनस्यमोचन । इ- न्द्रस्यश्रीकृष्णार्जुनाभ्यायुद्ध ।
२४६ (२२१) ३३ अर्जुनेनसुभद्रायागोपीवेषेणद्रौपदीस-	समाप्तखाण्डवदाहपर्व ॥ १८ ॥
(१३ २५) मीपेप्रेषण। कृतनतिसुभद्राप्रतिपृथाद्री-	अध मयदर्शनपर्व ॥ १९ ॥ अध्याया ॥ ७॥
पदीभ्यामाशीर्वाद । खपुरंप्रविष्टेना-	(२५४–२६०) ॥ स्ठोका ॥ २०५ ॥
र्जुनेनम्रातृ⊁य सकृततीर्थयात्रागृता न्तकथन ।	२५४ २२८ ४७ देवेषुपराजितेष्वशरीरवाणीश्रवणेने-
२४७ { २२१ } ८५ यादवै सहश्रीकृष्णसेन्द्रप्रस्थगमन । {२६८९} वैवाहिकमहोत्सवकरण । बलरामा	न्द्रस्यनिरृत्ति । अजुनेनमयायाभय- दान ।
दीनाद्वारकाप्रतिनिवर्तन । अभिमन्यू- त्पत्ति । द्वौपद्या पश्चपुत्रोत्पत्ति ।	२५५ २२९ ३४ मन्दपालोपाख्यान । तस्यशाङ्गर्थो पुत्रचतुष्टयोत्पत्ति । मन्दपालस्यस्रसु सात्पावकाद्वरलाम ।
समाप्तंहरणाहरणपर्व ॥ १७ ॥	2 22 2
अथ खाण्डवदाहपर्व ॥ १८ ॥ अध्याया ॥ ६ ॥	२५६ २३० २३ प्रज्वलद्ग्निदर्शनेनजरिताया खपुत्रै- स्सवाद ।
(२४८-२५३) ॥ श्लोका ॥ २६३ ॥	२५७ २३१ १८ जरिताया स्थानान्तरगमन ।
२४८ २२२ ४५ युधिष्ठिरस्यराज्यपरिपालनप्रकारव र्णन । श्रीकृष्णेनस्रहार्जुनस्ययमुना- याजलकीडा । ब्राह्मणस्ररूपस्याग्ने- स्तत्रागमन ।	२५८ २३२ १५ जरितार्थादीनाचतुर्णाशार्क्षकाणापर- स्परंसवाद । स्तुत्याप्रसन्नेनाप्रिनातेः भ्योऽभयदान । शार्क्षकाणाप्रार्थनः याऽप्रिनामार्जाराणादाह ।
२४९ २२३ ८५ श्रीकृष्णार्जुनौप्रसमे प्रार्थना । श्वे तकिराजोपाख्यान । अमेररुचिरो गप्राप्ति । खाण्डवदाहार्थयतितवतो- मेस्तत्रस्यै सस्वैर्निर्वापण ।	२५१ २३३ ३७ पुत्राश्चिन्तयन्तमन्दपालप्रतिलिपिता- या सासूयवचन । अभिशान्सनन्तर मात्मदिदक्षयाऽऽगतमन्दपालप्रति- भार्ययापुत्रैश्चोपालम ।
२५० २२४ २ ९ अग्निनाश्रीकृष्णार्जुनौप्र खागमन । अर्जुनेनामिप्रतिदिव्यानाधनुरादीना याचन ।	२६० २३४ २१ मन्द्रपालस्यसर्वे सहान्यत्रगमन । इ. न्द्रस्यस्त्रलोकगमन । अमे सस्थान- गमन । श्रीकृष्णार्जुनमयानानदीकूछे-
२५९ २२५ ३८ अप्रिनाऽर्जुनायरथादीनासमर्पेण ।	उपवेशन ।
खाण्डवदाहारंभ ।	समाप्तंमयद्र्शनपर्व ॥ १९ ॥
~ • • •	_

आदिपर्वसंपूर्ण ॥ १ ॥ अध्याया ॥ २६० ॥ श्लोका ॥ १०८८९ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुऋमणी॥

सभापव ॥ २॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ८ ॥ अध्याया ॥ १०३ ॥ स्रोकाः ४३६७.

~~~~	~~~~	~~~~~	······································	25 757		~~~ श्लेक	······································
क ध्याय	झपा अ	_	. H & H ASSESSED IN A A N	अन्याय १६	झपा अ १६	-	युधिष्ठिरार्जुनयोर्भाषण ।
			॥ १ ॥ अध्याया ॥ १९ ॥	1	१ <i>५</i> १७		्रुतिवाहराञ्जनयानापण । बृहद्रथराजोपाख्यान । जरासन्धो-
	(9	-	॥ श्लोका ॥ ८४८ ॥	90	30	4.7	. वृह्यपराजानास्थान । जरातन्यान त्यत्ति ।
9	9	३२	मयेनार्जुनप्रतिप्रत्युपकारस्वीकारप्रा-	96	१८	9.3	जराया खखहपमभिधायान्तर्धान ।
			र्थना । श्रीकृष्णाज्ञयामयेनसभानिर्मा-	98	रूट १९	-	जरासन्धस्यराज्याभिषेक । बृहद्रथ-
			णारम्भ ।	13	60	70	स्यस्वर्गगमन । श्रीकृष्णेनजरासन्ध-
२	२	४०	द्वारकागच्छत श्रीकृष्णस्ययुधिष्ठिरा-				स्यस्वस्मिन्वैरकारणकथन ।
			दिभि सारथ्यादिकरण । अर्धयोजन-			33737T	समन्त्रपर्व ॥ १ ॥
			पर्यन्तगतानाश्रीकृष्णपाण्डवानापर-				
			स्परानुज्ञयास्त्रस्पपुरगमन ।	अध			त्रपर्व॥२॥ अध्याया ॥६॥
3	३	४०	सभानिर्माणसामम्यानयनायबिन्दुस		(२ ०	· 7 4)	।।श्लोका ॥ ३०९ ॥
			र प्रतिमयस्यगमन । गदाशङ्काभ्या-	२०	२०	३०	भीमार्जुना+यासहश्रीकृष्णस्यमाग ध-
			सहमयस्यप्रलागमन । तेन्भीमार्ज्ञ-				पुरगमन ।
			नाभ्यागदाशङ्खदानसभानिर्माणच ।	२१	२१	६१	जरासन्धसमीपगतानांश्रीकृष्णभीमा-
४	ક		युधिष्ठिरस्यसभाप्रवेश ।				र्जुनानाजरासन्धेनसहिववाद ।
ч	G	१३२	नारदेनयुधिष्ठिरंप्रतिकुशलप्रश्नव्याजे-	२२	ર ર		जरासघस्यभीमेनसह्युद्धोद्यम ।
			नराजनीतिकथन ।	२३	+		श्रीकृष्णजरासन्धयोवेरकारणकथन ।
Ę	६		नारदेनेन्द्रादिसभावर्णनप्रतिज्ञान ।	२४	२३	રૂ ૯	भीमजरासन्धयो खस्खयनपूर्वकर्यु-
৩	ও	-	इन्द्रसभावर्णन ।				द्धारंभ । श्रीकृष्णप्रोत्साहितस्यभी-
6	4		यमसभावर्णन् ।				मस्यजरासन्धंबधोद्यम ।
8	९	•	वरुणसभावर्णन ।	२५	રક	९६	जरासम्धवध । तेनबन्दीकृताना
90	१०		कुबेरसभावर्णन ।				राज्ञाश्रीकृष्णेनमोचन । तत्पुत्रेणसह-
99	११		ब्रह्मसभावर्णन ।				देवेनश्रीकृष्णाज्ञयापितुरौध्वेदैहिकमः- •
92	१२	₹\$	हरिश्चन्द्रकथा। राजसूयप्रशसा। यु-				रण। सहदेवराज्येभिषिच्यश्रीकृष्ण-
			धिष्ठिरंप्रतिपाण्डुसन्देशकथनपूर्वक-				भीमार्जुनानामिन्द्रप्रस्थगमन । जरा-
			नारदस्यगमन ।				सन्धवधश्रवणहृष्टेनयुधिष्ठिरेणपूजि-
93	१३	€ o	बुधिष्ठिरेणश्रीकृष्णप्रतिराजसूयार्थेदू-				तस्यश्रीकृष्णस्यद्वारकागमन ।
			तप्रेषण । श्रीकृष्णस्येन्द्रप्रस्थप्रति-		समा	प्तजरा	सन्धवध्यर्व ॥२॥
			गमन ।	अध	ा विग्वि	जयप	र्व ॥ ३ ॥ अध्याया ॥ १०॥
18	१४	60	जरासन्ध्रक्षीर्थकथनादिरूपश्रीकृष्ण-	•			॥ स्टोकाः ॥ ४२४ ॥
6 h	v8.t.	215	वाक्य ।	2.6			सक्षेपेणार्जुनादीनादिग्विजयकथा ।
9 %	34	4.0	राजसूयविषयेश्रीकृष्णयुधिष्ठिरश्रीमा-	₹. ६ ₹.७	ર ધ ર ફ		सक्षपणाञ्जनाद्यात्यात्यस्य । अर्जुनदिग्निजयैभगदत्तादिविजयः ।
			दीनासवाद ।	7,39	~ q	17	अञ्चलकाम्यम् ।

						·····	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झ्या अ	श्लोक	
२८	२७	२९	अर्जुनेननानादेशविजय ।				जाकरण । शिशुपालेनश्रीकृष्णस्या-
२९	२८		अर्जुनेनकिपुरुषादिखण्डविजय ।				प्रपूजाऽसहन ।
३०	२९	9 ६	भीमेनप्राचीदिग्विजयेपाश्चालदेशग- मन ।	४०	३७	३१	शिशुपालेनानेकथाश्रीकृष्णोपालभन पूर्वेकसभातोनिर्गमन ।
३ 9	ই০	३१	प्राचीदिशनिर्जिखभीमस्यप्रतिनिव- र्तन ।	४३	३८	३४	शिशुपालसान्लयन्तयुधिष्ठिरंनिवार्य भीष्मेणश्रीकृष्णमाहात्म्यकयन ।
३२	३१	८२	दक्षिणदिग्विजयेसहदेवस्यशूरसेनादि विजय । माहिष्मस्यानीलेनसहयुद्ध। नीलस्याग्निसाहाय्यकरणकारणक-	४२	+	ς,	श्रीकृष्णस्याप्रपूजामसहमानानाशिर- सिपदमाहितमितिसहदेववचश्श्रवणे नशिशुपालस्यकोपोदय ।
			थन । सहदेवस्तुत्यातुष्टस्यामेराज्ञया नीलेनसहदेवस्यसत्कार । विभीष- णात्करम्रहणार्थलङ्काप्रतिघटोत्कचप्रे-	४३	+	२७	श्रीकृष्णमहिस्रोविस्तरेणकथनायभी ष्मप्रतियुधिष्ठिरप्रार्थना । भीष्मेणवि ष्णोर्जगत्स्रष्टिकथावथन ।
			षण ।	४४	+	२९	मधुकैटभवधकथा ।
३३	+	३२	सहदेवस्यदाविडपाण्ड्यदेशगमन ।	४५	+	१७	वराहावतारकथा।
źĄ	+	९६	स्मरणमात्रागतस्यघटोत्कचस्यलङ्का प्रेषणवृत्तान्तस्यविस्तरेणकथन । श्री-	४६	+	६६	हिरण्यकशिपुकथा । श्रीनृसिंहाव तार ।
			कृष्णेगौरवेणविभीषणेनकरदान । वि	४७	+	39	वामनावतार । त्रिविक्रमावतार ।
			भीषणात्करमाहृतवताघटोत्कचेनसह	४८	+	२४	दत्तात्रेयावतार ।
			सहदेवस्यप्रतिनिवर्तन ।	४९	+	३१	परशुरामावतार ।
ફ ધ્દ્	३२	२०	नकुलस्यपश्चिमदिग्विजय ।	५०	+	४७	रामावतारकथा ।
	सः	माप्तवि	ग्विजयपर्व ॥ ३ ॥	५१	+	५०	युधिष्ठिरेणविस्तरेणश्रीकृष्णकथाकथ
9	भथ राज	तस <u>्</u> यप	र्च॥४॥ अध्याया ॥३॥				नप्रार्थना । भूम्याखभारावतरणप्रा थितस्यविष्णोभूमाववतारनिर्धारण।
३ ६	33 (3)		॥ श्लोका ॥ १०५॥ द्वारकायाआगतस्यश्रीकृष्णस्याज्ञया- यज्ञसामग्रीसपादनोपक्रम । द्वैपाय	५२	+	३६	विष्णुनाभूमावुत्पत्तयेदेवानामाज्ञापन। श्रीकृष्णावतार । शक्टासुरवध । यमलार्जुनभन्न ।
1			नेनऋत्विगानयन । ब्राह्मणक्षत्रिया- णामामस्त्रणायदूतप्रेषण। घृतराष्ट्राद्या- मन्त्रणायनकुरुगमन । यज्ञदीक्षा ।	५३	+	३३	श्रीकृष्णेनकालियमर्दन । बलरामेण घेनुकासुरहनन । श्रीकृष्णेनगोवर्ध नोद्धरण । अरिष्टासुरादिहनन । कस
३७	३४		आमन्त्रितानांसर्वेषामागमन ।				ह ।
३८	३५	२ 9	आगतान्भीष्मादीन्समान्यतत्तद्धि- कारेषुतेषातेषानियमन । राजसूय- याग ।	६५४	+	3 3	श्रीकृष्णेनसान्दीपिन्याचार्याद्विद्या भ्यास । सान्दीपिनिनागुरुदक्षिणा त्वेनमृतपुत्रानयनचोदितेनश्रीकृष्णेन
	₹	माप्त	राजस्यपर्व ॥ ४ ॥				स्वोज्जी वितस्यपुत्रस्यगुरवेसमर्पण। ज
श	थार्घाह	रणपर	ते ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ २४ ॥	५५	+	४१	रासन्धपराजय । श्रीकृष्णस्यमधुरात्यक्त्वाद्वारकागमन।
३९	, (३ [.] ३६		।। श्लोका ॥ ८५०॥ अभिषेचनदिनेब्राह्मणादीनामन्तर्वे-				नरकासुरप्रतापवर्णन । नरकासुर- वध । धरणीदेव्याश्रीकृष्णायकुण्डल-
			दिप्रवेश । भूभारक्षपणेनारदिन- नतन । पूर्वेसिक्षिप्योक्ताया श्रीकृष्णा गमनकथाया किंचिद्विस्तरेणकथन । सहदेवेनभीष्माज्ञयाश्रीकृष्णस्याप्रपू-	रैंप्ड्	+	४९	समर्पेण । श्रीकृष्णस्यनरकनिहस्यतदीयधनरका दिकशतोत्तरषोडशसहस्रस्रीसहितम णिपर्वतचगरुडमारोप्यस्तर्गेलोकग-

********		~~~~		1			
अभ्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	_
			मन । अदिस्यैकुण्डलादिसमपेण ।				राधानाकथन । श्रीकृष्णभीत्यासर्वेपा-
			शच्यासत्कृतयासत्यभामयासहद्वार-				र्थिवपलायन । एकाकिन शिशुपाल
			काप्रतिप्रखागमन ।				स्यश्रीकृष्णप्रतियुद्धायागमन ।
५७	+	६३	द्वारकावर्णन । रुक्मिणीसत्यभामादि	६९	+	५३	शिशुपालेयुद्धायसमद्धेसत्युत्पातदर्श-
•		•	गृहवर्णन । श्रीकृष्णेनस्तर्गोदानीतस्य-	•		·	नेनभीतस्ययुधिष्ठिरस्यप्रश्नेनारदेनत-
			पारिजातस्यप्रतिष्ठापन ।				त्फलकथन।
40	+	33	बन्धु+योवित्तादिदान । इन्द्रस्यश्री	ſ	કલ ો		श्रीकृष्णशिञ्जपालयोर्युद्ध । शिञ्जपा-
•-		• • •	कृष्णचरित्रप्रशसनपूर्वे म्द्वारकात ख	\	२१–३६∫	. 54	श्रीकृंष्णशिशुपालयोर्युद्ध । शिशुपा- लवध ।
			लोकगमन ।	৬৭	+	५०	विस्तरेणराजसूयवर्णन ।
५९	+	96	श्रीकृष्णेनाहृतविभूतिविलोकनायदेव-	७२(	કુલ :	) ३९	युधिष्ठिरेणव्यासादीनापूजन । राज्ञा
•			कीर्क्मण्यादिस्त्रीणामागमन । खद-	{	३७-६८	}	युधिष्ठिरेणव्यासादीनापूजन । राज्ञा युधिष्ठिरमामन्यखदेशगमन । श्री
			र्शनार्थमागतायायशोदासुताया श्री	,	·	•	कृष्णस्यद्वारकाप्रतिगमन ।
			रामकृष्णाभ्यासत्कार ।		समार	त शिः	ग्रुपालवधपर्व ॥६॥
Ę٥	+	३८	बाणासु रे णस्वतनययोषयासहगूढ				॥ ७॥ अध्याया ॥ २२॥
			रममाणस्यानिरुद्धस्यकारागृहप्रापण ।		-,		
			नारदाद्विदिततद्वृत्तान्तेनश्रीकृष्णेनबा-				॥ स्रोका ॥ ९९२ ॥
			णनिजिल्योषयासहानिरुद्धानयन ।	७३	४६	₹६	व्यासप्रतियुधिष्ठिरेणोत्पातफलप्रश्ने
६१	+	•	भीष्मेणश्रीकृष्णमाहात्म्योपसहार ।				तेनतत्कथनपूर्वककैलासगमन । व्या-
६२	३९	96	भीष्मवाक्योपरमेसहदेवेनश्रीकृष्णपू				सोक्तभातृषुनिवेद्यशोचतोयुधिष्ठिर-
			जाविरुद्धभाषिणोवधेप्रतिज्ञातेराज्ञातः-				स्यार्जुनेनसमाश्वासन । युधिष्ठिरेण
			ष्णीभाव । सहदेवमूर्भिपुष्परृष्टि ।				समयकरण।
			नारदेनश्रीकृष्णानचे ऋसनिन्दन । स-	७४	४७	३९	युधिष्ठिरसभायादुर्योधनेनिर्जलदेशे
			हदेवेनस्भ्यपूजनपूर्वककर्मस्समापन ।				जलभ्रमेणपरिधानमुत्कर्षतिसतितथा
			शिशुपालेनयज्ञविघातायराज्ञा प्रोत्सा-				सजलदेशेस्थलभ्रान्साऽनवधानगम-
			हन।				नेनजलेपतिचसितभीमादिभिरुप-
			र्घाहरणपर्व ॥ ५ ॥				हास । चिन्तातान्तदुर्योधनप्रतिश-
अध्	शिशुपा	लवध	पर्व ६ अध्याया १०				कुनिनाचिन्ताहेतुप्रश्नेदुर्योधनेनतत्क-
	(	६३-७	२)॥ श्लोका ॥ ४०२ ॥				थनपूर्वकघतराष्ट्रेखदु खनिवेदनाय शकुनिंप्रतिचोदन ।
ĘĘ	४०	94	राज्ञारणोद्यमाद्विभ्यतोयुधिष्ठिरस्यभी-				
			ष्मेणसमाश्वासन ।	७५	४८	२५	शकुनिनापाण्डवानापौरुषेणाजय्यत्व-
६४	ક ર	५२	शिशुपाळेनभीष्मस्तुतकृष्णचरित्रापह-				कथनपूर्वकयूतेनजेष्यामीतिसमाश्वा
			सनपूर्वकभीष्मोपालभन ।				सन ।
६५	કર	२१	श्रीकृष्णनिन्दाश्रवणेनशिशुपालजिघा-	υę	કર	૮૫	शकुनिनादुर्योधनस्यचिन्तयाकार्स्या-
			सयोत्पततोभीमस्यभीष्मेणनिवर्तन ।	l\			दिकबोधितेनधृतराष्ट्रेणदुर्योधनप्रति-
६६	४३	२७	भोष्मेणशिश्चपालस्यबाल्यचरित्रक-				चिन्ताकारणप्रश्न । दुर्योधनेनतत्क-
			थन ।				थनपूर्वकघतराष्ट्रप्रतिद्यूताभ्यनुज्ञान-
Ęv	કક	४२	शिशुपाळेनभीष्मगर्हण। इतरराजाना-				प्रार्थन । धृतराष्ट्रेणयूतसभानिर्माणा-
			प्रशसनच । भीष्मेणराज्ञामपमान-				ज्ञापनपूर्वकपाण्डवानयनायविदुरचो
			करण।		_		दन।
405	४५ १–२०	) ३९	भीष्मवाक्यास्कुपितेनशिशुपार्छेनस-	७७	५०	३८	विस्तरेणयूत्रमान्तकथनं । विस्त-
J	9-20	j	र्वाभ्राज्ञ सनाह्ययुद्धायकृष्णाह्वान । श्री				रेणयूतनिषेधन । दुर्योधनेनधृतराष्ट्र-
			कृष्णेनस्वस्मिञ्शिशुपालेनकृतानामप •	1			प्रतिभीमादिकृतस्वापहासादिकथन ।
			1	•			

***************************************	
अभ्याय झपा अ श्लोक	अध्याय झपाअ श्लोक
७८	९३
७९ ५३ २६ दुर्योधनेनधृतराष्ट्रसमीपेराजसूयव	तत्प्रार्थनयाष्ट्रतराष्ट्रेणयुधिष्ठिरादीना-
र्णन ।	मदासलकथन ।
८० ५४ १४ धृतराष्ट्रेणदुर्यो <i>ब</i> नप्रतिपाण्डवेषुद्रेषनि षेधन ।	९४ ७२ १७ कर्णप्रलपित । क़द्धभीमनिवार्ययुधि छिरस्यचृतराष्ट्रसमीपगमन ।
८१ ५५ २१ दुर्योधनेनधृतराष्ट्रोक्तिप्रतिकूलभाषण।	९५ ७३ १८ धृतराष्ट्रानुज्ञयासभ्रातृकस्ययुधिष्ठिर-
८२ (५६) २९ शकुनिनायूतायदुर्योधनप्रोत्साहन । (५७) धृतराष्ट्राज्ञयासभानिर्माण । पाण्डवा-	स्येन्द्रप्रस्थगमन ।
रे ५७ ∫ धतराष्ट्राज्ञ्यांसभानिर्माण । पाण्डवा-	समाप्त द्यूतपर्व॥७॥
नयनायविदुरप्रेषण ।	अथानुद्यूतपर्व ॥ ८ ॥ अध्याया ॥ ८ ॥
८३ ५८ ६३ विदुरस्येन्द्रप्रस्थगमन । पाण्डवाना	(९६-१०३) ॥ श्लोका ॥ ४३७ ॥
हास्तिनपुरगमन् ।	
८४ ५९ २१ शकुनियुधिष्ठिरयो सवाद । यूतनि-	९६ (७४)
घीरण।	थाकथन ।
८५ ६१ ४० भीष्मद्रोणादीनाद्यृतसभाप्रवेश । यू- तोपक्रम । युधिष्ठिरेणपणीकृताना सर्ववस्तुनाशकुनिनाऽपहार ।	९७ (७४) १०२ कार्तवीर्यार्जुनकथासमापन । दुर्यो- १०२० धनबोधनेनदृतराष्ट्रस्यपुनर्यूतायपा- ७५) ण्डवानयना+यनुज्ञा ।
८६ { ६२ } २० विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतिदुर्योधननिन्दापूर्व- क्यूतोपरमचोदन ।	९८ ७६ २९ निजनगरगच्छतोयुविष्ठिरस्यमध्येमा- र्गदूताह्वानेनपुन प्रतिनिवृत्ययूतसभा-
८७ ६४ २० दुर्योघनेनविदुरोपालम । विदुरेण	प्रवेश । अनुशूतेपियुधिष्ठिरस्यशकु-
धृतराष्ट्रस्यहितोपदेश ।	निनापराजय ।
८८ ६५ ४६ सपत्रीभातृकस्ययुधिष्ठिरस्यशकुनिना	९९ ७७ ४८ वनायप्रस्थितान्पाण्डवान्प्रतिदुर्शा-
पराजय ।	सनकृतापहास । पाण्डवानाबहुप्रति-
८९ { ६६ } ६७ दुश्शासनेनद्रौपद्या सभाप्रलानयन । ६७ } ६७ स+यान्प्रतिद्रौपदीप्रश्ना ।	ज्ञाकरणपूर्वकध्तराष्ट्रसमीपगमन ।
	१०० ७८ २५ युधिष्ठिरेणवनगमनायभीष्माद्यामन्त्र-
९० ६८ ९२ भीमसेनवचन । विकर्णवचन । दु-	ण । पाण्डवान्प्रतिविदुरवचन ।
इशासनेन्द्रौपदीवस्त्रापहार । श्रीकृष्ण	१०१ ७९ ६७ पेंाण्डवानावनप्रस्थानेनखिद्यतापौरा-
प्रसादाद्वीपद्या बस्त्रराशिप्रादुर्भाव ।	णावचनानि । द्रौपदीप्रतिकुन्तीवच
विदुरवचन ।	नानि ।
९१ ६९ २१ द्रौपदीवचन । युधिष्ठिरेणैवद्रौपदी-	१०२ ८० ५६ विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतिपाण्डवानावनप्र-
प्रश्नस्योत्तरंवक्तव्यमितिभीष्मवचन ।	स्थानसमयेचेष्ठाविशेषकथनपूर्वकतत्त
५२ ७० ८४ दुर्थाधनवचन । दुर्थाधननद्रीपदी-	दभिप्रायाविष्करण । द्रोणेनदुर्योधना-
९२ (७०) ८४ दुर्योधनवचन । दुर्योधनेनद्रौपदी- ७१ प्रतिनिजोरीप्रदर्शितेभीमेनतद्भेदनप्र १-२१ तिज्ञा । संर्जुनादिभि कर्णादिहननप्र	यहितोपदेश ।
तिज्ञा । द्रौपर्यां दुर्योधनादीना शापदा	१०३ ८१ ३९ घतराष्ट्रसजयसवाद ।
नसमयेऽन्तरिक्षात्पुष्पदृष्टि ।	समाप्तमनुद्यूतपर्व ॥ ८॥
-1 # 4 sa. Historia 1810 1	

सभापर्वचसंपूर्ण॥२॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी॥

वनपर्व॥३॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ २१ ॥ अध्याया ॥ ३१५ ॥ स्रोका ॥ १२४७६ ॥

		******		~~~	~~-				
अध्याय				अव्याय	झपा अ		_		
अथ	किर्मी	रवधा	र्व ॥१॥ अध्याया ॥११॥	9	९		व्यासेनसुरभ्युपाख्यानकथन ।		
	•		)॥ श्लोका ॥ ४६६॥	90	१०	३९	धृतराष्ट्रेणदुर्योधनातुशासनप्रार्थितेन व्यासेनतत्रागमिष्यन्तमैत्रेयप्रतित-		
9	Ş		यूतजितानापाण्डवानावनंप्रतिप्रस्था- न। पाँरै पाण्डवानुगमन। युविष्ठि- रेणतेषांप्रतिनिवर्तन। पाण्डवानासा- यगङ्गातीरगमन।	 			त्प्रार्थनाविधानप्रवृक्षसावासगमन तत्रमेत्रयागमन । तद्वाक्यश्रवणेन दुर्योयनेनोर्वास्फालनपूर्वक्हासेमेत्रे- येणभीमगद्यातवोरुभेदोभूयादिति-		
२	ર		युधिष्ठिरेणस्तानुयायिनोब्राह्मणान्प्र- तितद्भरणस्यदुष्करत्वकथनपूर्वकप्र- तिनिवर्तनप्रार्थना । ब्राह्मणे स्वयमे-	99	११	હષ્	शापदान । मैत्रेयचोदितेनविदुरेणधृतराष्ट्रायभी- मसेनकृतकिमीरवधप्रकारकथन ।		
			वात्मभरणपूर्वकसहवासनिश्चयेकथि तेयुधिष्ठिरेणखस्यतद्भरणाशक्तिचि-		मसनकृताकमारविधप्रकार समाप्त किमीरविधपर्व ॥१॥				
			न्तनेनविषादाधिगम । शौनकेनत-	अथार्ज्जनाभिगमनपर्व॥२॥ अध्याया ॥ २६॥					
			प्रतितपसात्राह्मणभरणशक्तिसपाद-		_		॥ श्लोका ॥ १०९५ ॥		
			नचोदना ।	92	१२	१३९	श्रीकृष्णेनसीयै सहपाण्डवसमीपगम		
3	ર		युधिष्ठिरेणसूर्येसुति । स्तोत्रप्रस- नेनसूर्येणयुधिष्ठिरायाक्षयपात्रदान ।		•		न । अर्जुनेनश्रीकृष्णस्तवन । स्वदु खनिवेदनपूर्वकरदन्लाद्रौपद्या श्रीकृ-		
8	ક	२६	हितब्रुहीतिभृतराष्ट्रेणपृष्टेसतिविदुरेण पाण्डवानापुनाराज्येस्थापनविधान । ततोभृतराष्ट्रिव तेनविदुरेणपाण्डवा- न्प्रतिप्रस्थान ।	93	१३	9 ७	ष्णेनसमाश्वासन । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतितद्यसनस्यद्धा- रकायास्त्रस्यासानिभ्यहेतुकत्वकथनेन समाश्वासन ।		
ધ	ષ	२२	विदुरस्यकाम्यकवनेपाण्डवसमागम । तत्रस्त्रागमनकारणनिवेदन ।	98	१४	25	श्रीकृष्णेनसाल्वेनसहयुद्धस्यखानाग- मनेहेतुलकथन ।		
Ę	હ	२५	विदुरवियोगिखन्नेनधृतराष्ट्रेणतदाह्वा- नायसञ्जयप्रेषण । विदुरेणपुनर्धृतरा- ष्ट्रप्रसागमन ।	94	१५	२२	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिसाल्वसमाग- मसमयेउपसेनकृतद्वारकारक्षणप्रका- रकथन ।		
હ	હ	२४	विदुरस्यपुनरागमनेनिखयतादुर्योध	98	१६	३३	साल्वयाद्वयुद्धवर्णन ।		
			नेनकर्णादिभिस्सहालोचन । कर्णा-	90	१७	३५	साल्वप्रद्युम्नयुद्धवर्णन ।		
			दिषुपाण्डनजिघासयाप्रस्थितेषुतदा- समागतेनव्यासेनतेषाप्रतिषेघन ।	94 -	१८	३ ३	साल्वबाणाभिद्दत्यात्रयुम्नेमूर्छितेसार- थिनारणाद्गणादन्यतोरथयापन । तत		
٤	6	93	व्यासेनधृतराष्ट्रप्रतिपाण्डवैस्पहशम- विधान ।				प्रतिबुद्धेनप्रशुप्तेनसार्थिप्रतिसविषा दोक्ति ।		

-				~~~~~		~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अ॰याय	झपा अ	श्रीक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
98	६९	२७	प्रद्युम्नपराजितस्यसात्वस्यरगा द प	३६	३६	४५	तत्रालागतेनव्यासेनयुविष्ठिरायप्रति
			यान ।				स्मृतिविद्योपदेश । युधिष्ठिरेणव्यास
२०	२०	४२	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिस्वस्यसाल्वेन				वचनात्परिजनै सहद्वैतवनात्काम्यक-
			सहयुद्धप्रकारकथन ।				वनगमन ।
२१	२१	३०	श्रीकृष्णसात्वयोर्युद्ध । साल्वेनखमा-	३७	30	९४	युविष्ठिरेणार्जुनायव्यासोपदिष्टम
			यासष्टस्यवसुदेवस्यशिरइछेदनप्रदर्श				न्त्रोपदेशपूर्व ममस्रमहणायस्वर्गप्रतित
			नेनश्रीकृष्णस्यव्यामोहन । ततोमुहू-				स्यप्रस्थापन । प्रस्थितेनार्जुनेनेन्द्र
			नीत्प्रतिवुद्धस्थित्रिकणस्यस्रानुभूतस्य				कीलपर्वतेतपश्चरण । तत्रमुनिरूपः स्पेन्द्रस्यदर्शन । दिव्यास्त्रदानयाचि
		1.14	मायिक्लाध्यवसाय । श्रीकृष्णेनस्वेनसास्वसहारकथन । त-				तेनेन्द्रेणार्ज्जनप्रतितपसारुद्रप्रसादना
२ २	२२	48	त श्रीकृष्णस्यसुभद्राभिमन्युभ्यासह				नन्तरमस्रलाभायखर्गागमनचोद्ना।
			द्वारकागमन । धृष्ट्युन्नेनद्रौपदे-		समाह	गर्भक्त	नाभिगमनपर्व ॥ २ ॥
			यानादायस्रपुरगमन ।				र्व॥३॥अध्याया॥४॥
२३	२३	9 &	पाण्डवै समाश्वासनपूर्वकपौराण।प्र-				) ॥ श्लोका ॥ १९८॥
**	~ ~	• •	तिनिवर्तन ।	•			/ ॥ २७ तम् ॥ १२० ॥ अर्जुनेनहिमवच्छिख्कुरेतपश्चरण ।
२४	રધ	२६	पाण्डवानाद्वैतवनप्रवेश ।	३८	३८	44	पार्थतपोभारुभिर्महर्षिभि प्राथितेनम
21	२५		माकण्डेयेनपाण्डवानुपेत्यधर्मीपदेश				हादेवेनाश्वासनपूर्वकमृषीणाप्रति
			पूर्वकमुत्तरदिगगमन ।				निवर्तन ।
२६	२६	२५	दाल्भ्येनयुधिष्ठिरप्रतिबाह्मणस्यक्षत्र-	३९	३९	૮૫	किरातरूपिणारुद्रेणसहार्जुनस्ययुद्ध ।
			वृद्धिकारणत्वकथन । महर्षाणायुवि	` ` `	` '	•	तद्युद्धतोषितेनतेनार्जुनाश्वासन ।
			ष्ट्रिराभिगमन ।	४०	४०	२८	महादेवेनपार्थायखप्रस्तगाण्डीवादि
२७	२७	•	द्रौपद्या सविषादवचन ।				दानपाशुपतास्त्रप्रदानच ।
२८	२८	३८	द्रौपद्यायुधिष्ठिरप्रतिकालभेदेनक्षमा-	४१	४१	40	यमवरुणकुबेरैरर्जुनायास्त्रप्रदान । अ
			कोपयोरवस्याश्रयणीयत्वकथन । त				र्जुनप्रतिशकेणखर्गागमनचोदना ।
			दुदाहरणतयाबलिप्रह्वादसवादानुवा		स	माप्त	कैरातपर्व॥३॥
			द । प्रकृतेकोपस्यावस्याश्रयणीयत्वो-	अधेन	द्रलोका	भग	ननपर्व ॥ ४ ॥ अध्याया ॥ ७ ॥
		1.1.	क्ति । युधिष्टिरेणकोधेवहुदोषोद्भावनपूर्वक		(8)	२–४८	)॥ ∕छोकाः ॥ ३०६ ॥
38	₹ુ.	44	क्रोधगर्हण।	४२	કર		पार्थेनमातलिसमानीत रथारोहणेन
	30	√ 3	द्रौपद्यायुधिष्ठिरप्रतिवर्मादितोपिविधे-				खर्गगमन ।
३०	સ્હ	٧ ٦	रेवप्राबल्योपपादन ।	×3 {	ध३ }	४३	इन्द्रेणार्जुनस्यसबहुमानस्वाधीसनारो- पण ।
३ 9	३१		युधिष्ठिरेणद्रौपदीप्रतिधर्भस्यसाफ	ν, ί	88)	•	पण ।
٠,	~,		ल्योपपादन ।	88 {	89	७९	पण । उर्वेदयामर्जुनस्यानुरागोत्प्रेक्षिणाशकेन णचित्रसेनद्व(रातस्यास्तप्रतियापन ।
इ२	३२	६२	द्रौपद्यायुविष्ठिरप्रतिबाह्मणोक्तबृहस्प-	·	. ७५)		तयास्वप्रार्थनाव्यर्थीकृतवतेपार्थायक्री-
•			तिनीतिकथन।				बोभवेतिशाप । शक्रेणतच्छापस्या-
३३	३३		भीमेनयुधिष्ठिरप्रतिनीतिन्युत्पादनपू-				ज्ञातवासमात्रोपयोगितयापर्यवसान।
			र्वक्रयुद्धेनराज्यहरणस्यकर्तव्यत्वोक्ति ।	४५	४७	४३	इन्द्रेणस्वर्गमागतलोमशप्रतिपार्थम
३४	३४		युविष्ठिरेणभीमप्रतिखेनप्रतिज्ञायादु				हिमानुवर्णनपूर्वकयुधिष्ठिरायतद्गुत्ता-
			स्त्यजत्वोक्तिपूर्वे कप्रतिज्ञातक। लावसा				न्तम्थनप्रार्थना ।
			नप्रतिपालनविधान ।	γ _ε {	86 }	४१	अर्जुनस्यपाग्रुपतास्त्रलाभखर्लोकग- मनादिश्रवणेनपरिद्यिद्यताष्ट्रतराष्ट्रेण
34	इ.५		भीमेन्युधिष्ठिरप्रतिसोपपत्तिकवनवा-	{	न्छर् }		मनादिश्रवणनपरिायदाताधृतराष्ट्रण
		ŧ	सापूरणेनैवदुर्योधननिमहचोदना ।				सज्याप्रेखपुत्रान्प्रतिपरिशोचन ।

******							***************************************
अध्याय	झ्पा.अ			अध्याय	झपा अ	श्रोक	
४७	५०		पाण्डवानावनेभोज्यवस्तुकथन ।				नाजगरवध । ताकामयमानस्यव्याः
४८	५१	४६	धृतराष्ट्रेणपुत्रान्प्रतिपरिशोचन । स-				धस्यदमयन्तीपातित्रत्यमहिम्नामरण ।
			ज्ञयेनधृतराष्ट्रप्रतिस्वस्यचारमुखा-	Ęq	ફક	१३२	नलमन्वेषयन्यादमयन्यावनमध्येह-
			त्पाण्डवदिदक्षयावनगतानाश्रीकृष्णा-		`		स्स्रश्वरथसकुलजनसार्थदर्शन । तथा
			दीनादुर्योधनादिवधप्रतिज्ञाश्रवणक-				सार्थेनसभाषण।
			थन ।	६२	इ५	७६	दमयन्खासाथनसहचेदिराजपुरप्र-
	समाप्त	मेन्द्रल	होकाभिगमनपर्व ॥ ४ ॥				तिप्रस्थान । वनमध्येसरस्तीरशायि-
अथ	नलोप	ख्यान	पर्व॥ ५॥ अध्याया ॥ २९॥				न सार्थस्यवनगजयूथेनोपमद् । को-
	(४९	(ve-	॥ श्लोका ॥ ११२१ ॥				लाहलश्रवणेनदमयन्त्याजागरण । ह- तावशिष्टेनसार्थेनसहदमय~त्याचेदि-
४९	५२	६४	भीमयुविष्ठिरसवादसमयेबृहदश्वाग-				राजपुरगमन । राजमात्रादमयन्याः
			मन । युधिष्ठिरप्रतिबृहदश्वेननलोपा-				खान्त पुराधिवासन ।
			ख्यानकथनारभ ।	६३	६६	२६	दमयन्तींपरित्यज्याटव्यामटन्तनलप्र-
५०	५३	३३	नलेनउपवनेहसप्रहण । हसेनद्मय				तिवनवहि वेष्टितेनकार्कीटकेनात्मपरि-
			न्तीसमीपेनलगुणानुवर्णन ।				रक्षणप्रार्थना । दावामितोमोचितेन-
49	५४	३१	नारदेने द्रादीन्प्रतिदमयन्तीखयवर-				कार्कोटकेननलगात्रेदशनेन्वैरूप्यक-
			कयन । तत्खयवरार्थमागच्छद्भिरि-				रण । निजरूपप्राप्तावुपायोपदेशश्च ।
			न्द्रादिभि पथिदृष्टस्यनलस्यद्मयन्ती-	६४	६७	२०	कार्केटिकवचनात्रलेनायोध्यायाबाहु-
			घटनायाद्रखेनप्रेषण ।	•			कइतिस्वनामनिर्देशपूर्व ममृतुपर्णनृप-
५२	५५		नलेनदमयन्त्यामिन्द्रादिनिदेशकथन।				समीपोपसर्पण । ऋतुपर्णेनतस्यसार-
५३	५६	३१	नलदमयन्तीसवाद । नलेनेन्द्रादी				थ्येनियोजन ।
			न्प्रतिदम्यन्तीवचननिवेदन ।	६५	६८	88	भीमराजेननलदमयन्खन्वेषणायना-
48	५७	५०	स्वयवरमण्टे भेइन्द्रामियम् वरुणैर्नल				नादेशेषुत्राह्मणानाप्रस्थापन । सुदेव-
			रूपवारणेनतत्पार्श्वेसमुपवेशन । द-				नाम्राविप्रेणचेदिराजगृहेदमयन्तीद- र्शन । विप्रेणसहबाष्पभाषमाणादम-
			मयन्याखगुणसतुष्टेन्द्रादिप्रसादेनन-				यन्तींदृष्ट्वाराजमात्राविप्रप्रतिद्मय-
			लस्यैववरण ।				न्या कुलशीलादिप्रश्न ।
المراوع	५८	94	दमयन्तीविवाहानन्तरिद्वगच्छद्भि-	६६	(६९	) 2/	सुदेवेनदमयन्यास्तत्वनिवेदितयारा-
			रिन्द्रादिभिर्मध्येमार्गकलिद्वापरयोर्द- र्शन । ते खयवरेदमयन्खानलवर	44	19-26	>	जमात्रापिष्टुरूपलाञ्छनेनतस्वनिर्धार
			णनिवेदितेनद्वापरद्वितीयेनकलिनान-			•	णपर्वेकतस्या पितप्रंचित्रपापण ।
			लपराभवप्रतिज्ञान ।		(६९	1	दमयन्तीप्रेषितैर्विप्रैस्तत्रतत्रनलान्वे- षणम् ।
५ ५६	५९	20	कलिचोदनयापुष्करेणनलाह्वान । न-	६७	े ६९ }२९-५०	∙}े २२	षणम् ।
28	* 20	Α, σ	लपुष्करयोरक्षदेवन ।	६८	90		नलान्वेषिणापर्णादनाम्नाद्विजेन ऋतु-
b so	६०	ລເ	चूतेनळस्यपराजय । दमयन्तीचो-				५र्णगृहेबाहुकसकाशेद्मयन्तीवचना-
ष्७	ų.	14	दितेनसारथिनातत्पुत्रमिथुनस्यभीम-				चुवाद । तेनदमयन्तीवचनस्योत्तर-
			नगरप्रापण ।				दान। पर्णादेनविद्भीन्युनरागलाद-
لا ال	६१	3 (0	नलदमयन्त्योर्वमप्रवेश । हिरण्म-				मयन्तीसकाशेबाहुकवचनिवेदन ।
,-	47	τ.	यशकुनिभिनेलवस्त्रापहरण।				दमयन्तीचोदनयासुदेवेनायोध्यामेल्य-
५९	६२	3 0	नळेनखपन्खादमयन्खावस्राधैच्छेद-				ऋतुपर्णसकाशेदमयन्त्या पुन स्वय- वरोभवितेतिकीर्तन ।
* *	* *	•	नपूर्वकतापरिलाज्यापयान ।	2 0	७१	36	वरामावतातकातन । ऋतुपर्णेनदमयन्तीस्वयवरायबाहुक-
Ęo	६३	3 e	दमयन्साअजगरेणग्रहण । व्याधे-	६९	33	4,2	म्हुप्रणाद्मयन्तात्वयवत्यवह् कः सार्थ्येनिग्रोज्यवार्ष्णयेनसह्विद्रभी-
1.	4 ~~4~~ 3	4.3	Paramarandan taling	ţ			भारतः स्वराज्यस्य सामान्यस्य द्वारा यस्य विश्वपृत्याः
	•						

~~~~~~ ~TETTET		(		अध्याय	<del>~~~~</del> झपा अ	्राहे	
अध्याय	झपा अ	જાવા	न्प्रतिप्रस्थान । वाष्णेयेनबाहुकेसार-				र्वा । ६ ॥ अध्याया ॥ ८० ॥
			न्त्रातप्रस्थान । वाष्णयनबाहुकसार- थ्यकौशल्यदर्शनेननलस्वसभावना ।	অধ্য			
	102		ब्यकाशस्यदशननन्त्रत्वसमावना । बाहुकस्यसारथ्यसामर्थ्यविस्मितेनऋ)॥ श्लोका ॥ २९१२॥
৩০	७२	88	बाहु रुखसार वसाम व्यापास पन क तुपर्णेनतप्रतिपुङ्गीभूतवस्तुपरिसङ्ख्या	७८	40	3 9	अर्जुनविनाभावेनकाम्यकवनेनिवास
			नेस्वीयसामर्थ्यनिवेदन । रक्षशाखा				मरोचयानै पाण्डवैस्तस्मानिर्गमनि-
			स्थपर्णेषुतत्परीक्षणेनविस्मितेनन ले ना	_			र्धारण।
			श्वहृदयविद्यादानप्रतिज्ञानेनतदीयाक्ष-	७९	८१	२६	युधिष्ठिरेणतत्रागतनारदप्रतिभूपाद-
			हृदयादिविद्यास्वीकरणम् । ततोनल				क्षिण्येनतीर्थयात्राफलप्रश्न । नार-
			देहाद्वहिनिस्स्तेनकलिनातस्यैवरदान-				देनतत्कथनायपुलस्यभीष्मस्वादानु
			पूर्वकविभीतक गृक्षप्रवेश ।	•-	15	05.4	वादारभ । पुलस्ञ्चेनभीष्मप्रतिपुष्करादितीर्थम
ও 9	ওঽ	3 €	ऋतुपर्णेकुण्डिनपुरप्रविष्टेतद्रयघोषश्र	۷۰	८२	746	हिमानुपर्णन ।
•		**	वणेनदमयन्सातत्सार्थोनलत्वसभा	۵9	૮રૂ	20-10	नानातीथमहिमानुवर्णन ।
			वना । ततस्तत्वजिज्ञासयानलप्रतिदू-	_	•		
			खा केशिन्या प्र स् थापनम् ।	८२	૮૪		नानातीर्थमहिमानुवर्णन ।
७२	હ્ય	३१	दमयन्तीप्रेषितयाकेशिन्याबाहुकेन-	८३	८५	939	नारदेनयुविष्ठिरप्रतिभीष्मायपुलस्यो-
			सभाष्यदमयन्सैभाषणकालिकबाहु				दिततीर्थमहिमानुवादपूर्वकमिष्टदेश
			कविकारादिकथनम् ।				गमन।
७३	७५	२८	केशिन्याबाहुकस्यजलाम्युत्पादनाद्य-	८४	८६	२१	युविष्ठिरेणवौम्यप्रत्यर्जुनेनविन।खस्य
-			द्भुतकर्मनिवेदितयादमयन्त्यापुन प-				काम्यकवनवासानभिरुचिकथनपूर्वेक-
			रीक्षणायतप्रतिपुत्रयो प्रेषण । बाहु-				निवासायस्थानान्तरकथनप्रा-
			केनसबाष्पपुत्रयो परिरमण । केशि-				र्थना।
			नीप्रतिस्वकर्मण कारणान्तरकथनेना-	८५	८७	२८	धौम्येनयुविष्ठिरायप्राचीस्थनानाती
			पह्नवश्च ।			<u>.</u> .	र्थकथन।
७४	७६	46	दमयन्याबाहुकस्य केशिनीद्वाराख-	८६	66		दक्षिणदिकस्थनानातीर्थंकथन।
			गृहानयन।बाहुकदमयन्त्यो सवाद।	८७	८९		प्रतीचीस्थनानातीर्थंकथन ।
			बाहुकेनखस्यनललकीर्तनपूर्वककाकों-	66	९०	-	उदीचीस्थतीर्थकथनम् ।
			टकानुस्मरणेनतद्त्तवस्त्रपरिधानेतस्य-	८९	९ १	२६	लोमशेनेन्द्रवचनायुधिष्ठिरप्रतिपार्थ-
			निजरूपप्रादुर्भाव । ततोनलप्रसमि-				स्यपाञ्चपतादिप्राप्तिकथनपूर्वकमिन्द्र-
			जानन्खादमयन्खातत्परिरमण ।				सदेशनिवेदन ।
७५	७७	२०	परेयु प्रभातिभीमराजेनस्नातालकृत-	९०	९२	२६	लोमशेनयुधिष्ठिरंप्रतिखसाहिखेनती-
			योर्नलदमयन्सोर्दर्शन । ऋतुपर्णेन-				र्थयात्राविधायकपार्थवचन निवेदन ।
			नलक्ष्मापयिलातस्मादश्वविद्यापरिप्र-				युधिष्ठिरेणलोमशाज्ञयाऽधिकपरिजन
			हणपूर्वकखपुरप्रतिगमन ।				विसर्जनं ।
७६	७८	३४	नलेनपुन खपुरश्रलागमनं । तथा-	९१	९३	३०	युविष्ठिरेणलोमशादिभि सहतीर्थ-
			पुनर्वूतेनपुष्करपराजित्यतस्यतत्पुर-				सेवनायगमन ।
			प्रतियापन ।	९२	९ ੪	२४	लोमशेनयुधिष्ठिरप्रतिवर्माधर्मयो स-
७७	७९	५३	पुष्करनिष्कासितवतानलेनकुण्डिन-				मृद्ध्यसमृद्धिलक्षणोदर्ककारणत्वाभि
			पुरात्सपुत्रायादमयन्सा आनयनपू				वान ।
			वैकप्रजापालनेनसुखवास । बृहदश्वे-	९ ३	९५	३१	युविष्ठिरादिभि क्रमेणब्रह्मस्रस्तीर्थग
			न्युधिष्ठिरायाक्षविद्योपदेश । सक्षे-				मन । तत्रशमठेनगययज्ञवर्णन ।
			पेणहरिश्व-द्रोपाख्यानकथन ।	९४	९६	३०	अगुस्यचरितकथनारम् । वातापी
	समा	सं नख	गेपाख्यानपर्व ॥ ५ ॥				ल्वलरूत्तान्तकथन। लोपामुद्रोत्पत्ति ।

		~~~	······			~~~	
अध्याय	झपा अ	डोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
९५	९७	२५	अगस्यलोपामुद्राविवाह । अगस्ये नवनार्जनायप्रस्थान ।				थानुगतयागङ्गयापितृभ्यउद्कदान- पूर्वेकसागरपूरण ।
९६ ९७	९८ { ९ ९ }		अगस्यस्थेल्वलप्रतिगमन । इल्वलेनागस्यायमेषीकृतवातापिमा	990{	११० १-२१	२२	युधिष्ठिरेणऋषभकूटगिरौनन्दापरन- न्दानदीगम्न । लोमशेनऋषभमुनेन-
	} 9−₹₹∫		सपरिवेपण । अगस्ट्येनवातापेर्जीणीं- करण । भीतेनेत्वलेनतस्मैधनदान । खहननायान्वागतस्येत्वलस्यभस्मीक-	999{ }	११० <u>}</u> २२–५८}	३७	न्दायाश्चमहिमकथन । युधिष्ठिरेणऋदयराङ्काश्रमगमन । लो- मशेनऋष्यराङ्कोत्पत्तिकथन । लोम-
			रण । लोपामुद्रायामपत्योत्पादन ।		-		पादेनानारृष्टिनिरृत्तयेऋस्यररङ्गान-
9c{	९९ ३४–७१}	134	युधिष्ठिरेणभृगुतीर्थगमनम् । लोम शेनयुविरप्रतिपरश्चरामस्यदाशरथि- रामेणतेजोहरणप्रकारकथन । परशु- रामस्य भृगुतीर्थनिमज्जनेनपुनस्तेजो- लाभ ।	992	१११	२४	यन । विभाण्डकासनिवानेतदाश्रमप्रविष्ट- यावेदयायुवत्याऋदयद्यङ्गस्यप्रलोभन । वेदयाविलासमुग्धचेतससुतप्रतिविभा- ण्डकेनमोहकारणप्रश्च ।
९९	१००	२५	रृत्रहननायदधीचशरीरास्थियाचन । लष्ट्रादधीचास्थिभिर्वज्रायुधनिर्माण ।	193	११२	98	ऋरयराङ्गेणवेश्यायुवलामुनिकुमार- लबुद्याविभाण्डकप्रतिखस्यमुनिकुमा-
900	१०१	२३	इन्द्रेणच्चत्रासुरहनन । तत समुद्रप्रवि- ष्टेर्देखेर्जगद्विनाशाययत्न ।	998	११३	રૂષ	रे आसक्तिरित्युक्ति । पुनर्विभाण्डकासनिधानेतदाश्रमगत-
909	१०२	२७	समुद्रान्तर्गतैर्देखैरात्रौरात्रौबहिर्निर्ग त्यनिहतेषुऋषिगणेषुदेवैर्नारायणप्रति- शरणगमन ।	-		•	यागणि कया ऋत्यश्रङ्के ऽङ्गदेशमानीते महार्रेष्टे प्रादुर्भाव । शान्तायाविवा- ह । लोमपादेनकुद्धस्यविभाण्डकस्य-
१०२	१०३	२५	विष्णुनासमुद्रान्तिहितदैत्यनिधनेसमु- द्रशोषणस्योपायत्वज्ञापितैर्देवैर्वद्वालोक- गमन । ब्रह्मचोदनयादेवैरगस्त्यप्रति				प्रसादन । ऋस्यराङ्गेणतनयोत्पत्ति पर्यन्ततत्रस्थित्वाततोभार्ययासद्दनि- जाश्रमाभिगमन ।
१०३	१०४	२५	सागरशोषणप्रार्थन । लोमशेनयुधिष्ठिरप्रतिविन्ध्यगिरेरभि-	994	११४	३१	युधिष्ठिरेणनानाविधतीर्थंगमन । लो- मशेनतत्तत्तीर्थाश्रममहिमवर्णन ।
			बृद्धेरगस्थेनतिन्नरोधस्यचकारणक- यन । देवे समुद्रशोषणार्थमगस्यप्रा- र्थन ।	998	११५	४६	अकृतव्रणेनपरग्रुरामचरित्रकीर्तनार- भ । ऋचीकेनगाधिकन्यापरिणयन । जमदम्युत्पत्ति ।
		२५	अगस्ल्येनसमुद्रसिल्लेपीतेदेवैदेंलहनन। ब्रह्मणादेवान्प्रतिभगीरथेनसमुद्रपूरण- कथन । युधिष्ठिरेणतत्प्रकारेपृष्टे- लोमशेनतदुपोद्धातार्थसगरराजकथा कथन।	990	११६	₹०	जमद्रेतरेणुकायापरञ्चरामादीनामुत्प ति । पितुर्नियोगाद्रामेणस्वमातृह- नन । रामप्रार्थनयाजमद्गिनारेणु- कायाउज्जीवन । कार्तवीर्योर्जुनेनजम दिमहोमधेनुवत्सस्यापहार । रामेण-
908	१०७ १−२९}	₹9	सगरस्याश्वमेधेहयस्यादर्शन । तद- न्वेषणायभूभिंखनद्भि सागरै पाताले- भगवत कपिलस्यसमीपेहयदर्शन ।	996	११७	96	कार्तवीर्यवध । तत्पुत्रैर्जमदमेर्वध । परशुरामेणत्रिस्सप्तकृलोनि क्षत्रियी-
900{	१०७ } २०-७० }	૪ૡ	कपिलेनखजिघासूनासागराणाभस्सी करण । अञ्चमताकपिलप्रसाद्यहया-	998	११८	२३	करण । युधिष्ठिरेणरामपूजन । युधिष्ठिरेणप्रभासतीर्थगमन । तत्र-
			नयन । दिलीपेनगङ्गावतरणाययक्ष ।				कृष्णादीनामागमन ।
906	१०८	२८	भगीरथेनगङ्गाप्रतितपश्चरण। गङ्गा-	920	११९		बलभद्रेणभीष्मधृतराष्ट्रादिगईण ।
१०९	१०९	२२	यात्रेगधारणायतदाज्ञयाशकरतोषण । शङ्करेणगङ्गाधारण । मगीरथेनखप-	939	१२०	३३	सास्यकिनापाण्डवानपेक्षणेनस्त्रैरेवधा- तेराष्ट्रादिहननपूर्वेकपाण्डवानावनवा-

अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झवा अ		
			साद्यवसानपर्यन्तमभिमन्योराज्येऽ- भिषेककरणोक्ति । कृष्णेनतन्निषेधन।	१३४	१३२	२३	नाजळेनिमज्जन । अष्टावकेणजनक-
922	१२१	२६	गयराजयागवर्णेन । च्यवनेनशर्याति-			• •	नगरप्रतिगमन।
			याजनादिकथन । युधिष्ठिरेणसविस्त-	१३५	१३३		अष्टावकद्वारपालकयोस्सवाद ।
		• • •	रच्यवनचरित्रकीर्तनप्रार्थना ।	१३६	१३४	४१	अष्टावकेणवादेपराजितस्यवि दनोज- लेनिमज्जन । अष्टावकेणवर्णलोका-
923	१२२	२७	सुकन्योपाख्यानप्रारम । शर्याति- नाच्यवनाश्रमगमन । शर्यातिकन्य-				त्परारृत्तेनस्विपत्रामातुलेनचसहस्वा-
			यासुकन्ययावल्मीकाप्रस्थच्यवननय-				श्रमगमन । समङ्गासानाद्यावकस्य-
			नयुगलस्यकप्टकेनविभेदन । च्यव-				ऋजुताप्राप्ति ।
			नकोपशमनायशयीतिनातस्मैभायी-	१३७	१३५	६१	यवकीतोपाख्यान । तेनाध्ययनविना-
			त्वेनसुकन्याया प्रदान ।				वेदाधिगमायइन्द्रप्रतितपश्चरण। ते-
१२४	१२३		अश्विभ्याच्यवनाययौवनदान ।				नतसात्कथचिद्ररप्रहण । बाळच्युपा-
834	१२४	२५	च्यवनेनशर्यातेर्याजन । च्यवनेना- श्चिभ्यासोमदानोद्यमेइन्द्रेणच्यवनहन-				ख्यान ।
			नायवज्रोद्यमन । च्यवनेनतद्वाहुस्त-	१३८	१३६	२०	यवक्रीतेनपरावसुभार्यायाबलात्कारे णोपभोग । रैभ्येणतद्धननायकृत्या-
			भनपूर्वकतप्रतिकृत्योत्सर्जन ।				रक्षसो सर्जन । ऋखयातत्कमण्डल
925	१२५	२६	इन्द्राभिष्टुतेनच्यवनेनकृत्यायास्तस्मा				हरण। राक्षसेनयवकीतहनन।
			न्निवर्तनपूर्वकस्यादिषुविभजन । सुक-	१३९	१३७	98	भरद्वाजेनरैभ्यस्यापिज्येष्ठस्रतेनहनन-
			न्योपाख्यानसमापन ।				रूपशापदान । पुत्रमरणढु खितेन-
१२७	१२६		मान्धातृचरित्र । जन्तूपाख्यान । सोमकनामकस्यरा-				भरद्वाजेनतदेहदहनपूर्वकममौप्रवेश
१२८	१२७	۲1	क्वोजन्तुनामकपुत्रोत्पत्ति । पिपीलि-	१४०	१३८	३०	परावसुनारात्रौकृष्णाजिनसवीतस्यरै-
			कादष्टस्यजन्तोर्मरणसमयदु खसम-				भ्यस्यमृगभ्रमेणहृनन । अर्वावसी- स्तप प्रसादितेभ्य सूर्यादिदेवेभ्य रै
			दु खदर्शननिर्विणोनराज्ञाऋत्विजप्र-				भ्यभरद्वाजयवक्रीतोष्जीवनादिवरला-
			तिबहुपुत्रोत्पादनोपायप्रश्न ।				भ । देवैरैभ्यादीनामुज्जीवन ।
१२९	१२८	२२	जन्तुनामकपुत्रवपायाहोमेनसोमकरा-	989	१३९	२०	युधिष्ठिरस्यकैलासादिगिरिप्रवेश ।
			जस्यभार्याश्चतेपुत्रशतोत्पत्ति । तेन- कर्मणाऋलिग्यजमानयोर्नरकेदु ख	१४२	१४०	२९	भीमेनद्रौपद्यादीनावहनाङ्गीकार ।
			प्राप्ति ।				युधिष्ठिरस्यगन्धमादनप्रतिप्रस्थान ।
१३०	+	38	युधिष्ठिरेणमार्कण्डेयाश्रमगमन । लो-	983	१४१	२९	युधिष्ठिरेणधनश्चयप्रशसनपूर्वकगध-
• •	•	`	मशेनसम्रहेणमार्कण्डेयचरित्रकथन ।	. 2	8438		मादनप्रवेशनिश्चय ।
939	१२९	२३	लोमशेनयुधिष्ठिरंप्रतिनानातीर्थमहि-	J&&	१४२	६३	पाण्डवानामन्दरगिरिगमन । नरका- सुरास्थिदर्शन । नरकासुरवधकथा ।
	-		मानुवर्णन ।				वराहावतारकथा।
१३२	१३०	२४	सरस्वलादितीर्थमहिमा । इयेनकपो-	984	१४३	२३	पाण्डवानागन्धमादनगमनेमध्येमार्गे
			तोपाख्यानप्रारभ ।			·	महारृष्टे प्रादुर्भाव । रृष्ट्यपरमान
933	१३१	₹ €	इयेनीभूतादिन्द्राद्घीतस्यक्रपोतह्रपधा- रिणोऽमे शिविंप्रतिशरणागति । क-				न्तरपुन प्रस्थान ।
			पोतिरिरक्षिषयाराज्ञातत्प्रतिनिधित्वेन-	१४६	१४४	२४	गन्धमाद्नमार्गेगमनाक्षमतयाऽध प
			समासस्यसगात्रादुत्कृलतुलारोपण ।				तनेनम् च्छितायाद्रौपद्या सिललसेच-
			तावताप्यपर्याप्तौखयमेवतुलारोहण ।	ł	-		पोदाक्षिणात्यकोशेषुनदृदयते । दृश्यतेच
			वेनेंद्राझ्योस्तोष ।	औत्तराह	ादिको शेष्ट	वि ।	

अध्याय	झपा अ	श्लोक	· ····································	अव्याय	इशपा अ	~~ श्लोक	
-1-41-1		. .	नादिनाश्रमापनोदन । भीमेनस्वेन	ł			पर्वा । ७ ॥ अध्याय ॥ १ ॥
			घटोत्कचेनवातस्यावहनोक्ति ।		_		॥ श्लोमा ॥ ७२ ॥
१४७	१४५	५०	भीमसेनस्परणमात्रसनिहितेनघटोत्क-	946	१५७		विश्रवेषेणपाण्डवनिकटेचिरवासिनाज
			चेनद्रौपद्यावहन । सर्वैर्नरनारायणा	- •	1,10	•	टासुरेणकदाचनभीमासनिधानेद्रौपदी
			श्रममेत्यतत्रसुखेननिवास ।				सहितान्युधिष्ठिरादीन्खस्कन्धमारो
१४८	१४६	909	कदाचनद्रौपद्यावाय्यानीताद्धतसौग-				प्यपलायन । मध्येमार्गयहच्छासमा
			न्विकपुष्पदर्शन । तयातादशबहुपु				गतेनभीमेनतस्यमारण।
			ष्पानयनप्रार्थितेनभीमेनतदर्थनिर्ग		सम	प्रज	प्रासुरवधपर्व ॥ ७ ॥
			मन । भीमेनमध्येमार्गस्त्रमार्गनिरोध केनहतुमतासहसवाद ।		अथयक्षर्	<u>युद्धप</u>	र्व॥८॥ अध्याया ॥०॥
	84316				(१५९	9 ६ 1	५)॥ श्लोका॥ ३८७॥
१४९	१४७	३४	भीमेनस्त्रमार्गादपसरणचोदितेनहनु मतातप्रस्पपसरणेखस्याशक्तिकथनपू-	९५९	१५८	१०२	जटासुरवधानन्तरसपरिवारेणयुधिष्ठि
			नेतातत्रखपसरणस्यासारणनगम् वैकस्वयमेवान्यतोवालापसारणेनगम				रेणनरनारायणाश्रमेनिवास । वृषप-
			नोक्ति । प्रयत्नेकृतेपिपुच्छस्यचालने				र्वाश्रमादिसचरण । आर्ष्टिषेणाश्रमग-
			प्यशक्तुवताभीमेनतप्रतितत्प्रभावादि-		•••		मन ।
			प्रश्न । हनुमताखप्रभावादिनिवेदन-	9६0	१५९	३ ३	आर्ष्टिषेणेनराजर्षिणाकैलासवर्णनपूर्व-
			पूर्वकश्रीरामकथाकथनारभ ।				कमर्जुनागमनपर्यन्तयुधिष्ठिरस्यस्ता- श्रमएवनिवासचोदना ।
940	१३८	२२	हनुमताभीमप्रतिसक्षेपेणरामकथाक-	969	१६०	૮૫	कदावनगरुडपक्षवातानीताद्भुताबुज-
			थनम् ।		• •	•	दिशंन्याद्रौपद्याताहशबहुपुष्पानयन-
949	१४९	४१	भीमेनसागरलङ्गनकालिकपृथुतररूप				प्रार्थितेनभीमेनतद्र्थगन्धमादनशियः
			प्रदर्शनप्रार्थितेनहतुमतातप्रतिऐत 				रारोहण । तत्रमणिमदादीनायुद्धे-
			त्कालिकैस्तात्कालिकरूपस्पदुर्निरीक्ष-				हनन ।
			ताकथनपूर्वककृतयुगादिधमेप्रतिपा-	१६२	१६१	६६	युधिष्टिरादिभिर्भामस्मीपगमन । श्रु-
१५२	१५०	u.y	दन । इनुमताभीमप्रतिपृथुतरनिजरूपप्रद				तमणिमदादिवधेनकुबेरेणयुयुत्सया-
177	130	70	र्शनपूर्वकचातुर्वर्ण्यधर्मनिरूपणम् ।				तत्रागमन । तत्रतद्दर्शनेनशान्तमन्यु- नाकुवेरेणतान्त्रतिस्वस्यागस्यशापा-
9436	१५१)	33	-, -				वाप्तिकथनपूर्वकभीमकार्यानुमोदन।
1,,	१५२	}	उपसहतपृथुरूपेणहनुमतासपरिष्वङ्ग वरदानविस्रष्टेनभीमेनगन्धमादनेसौग-	963	१६२	४०	कुबेरेणयुधिष्ठिरानुशासनपूर्वकखभव
•			न्धिकसरोदर्शन।		• • •		नगमन । युधिष्ठिरादीनारात्रीकुबेर
948	१५३	98	सौगन्धिकसरोविविश्वभीमप्रतितद्रक्षि-				गृहेवास ।
			मि कोधवशनामकैराक्षसैस्तचिकीर्षि-	१६४	१६३	४१	धौम्येनयुविष्ठिरंप्रतिमेरुमन्दरवर्णन
			तप्रश्न ।				पूर्वकचन्द्रसूर्योदिगतिप्रकारनिरूपण
944	१५४	२८	भीमेनखिकिषितम्थनपूर्वकसौग-	१६५	१६४	२०	इन्द्रादिधगतास्त्रेणार्जुनेनस्वर्गाद्गन्धमा
			न्धिकाहरणेप्रवर्तनम् । खिजिघासूना				दनेयुविष्ठिरादीन्प्रत्यागमन ।
			तेषाताङन । भीमरतान्तश्रुतवतान कुबेरेणतद्तुमोदन ।		₹	माप्त	पक्षयुद्धपर्व ॥ ८ ॥
946	१५५	ই ১	कुषरणतद्युमादन । दुर्निमित्तदर्शिनायुविष्ठिरेणघटोत्कचे	अथ	निवातक	वचरु	उद्घपर्व ॥ ९ ॥ अध्याया ॥ १२ ॥
१५६	277	7 7	नसहभीमसमीपगमन । कुबरेणबहु-				७)॥ श्लोका ॥ ४१९॥
			मानितानातेषातत्रैववास ।	966	१६५	98	अर्जुनेनयुधिष्ठिरादीनप्रतिसक्षेपेणख-
94,0	१५६	२१	युधिष्ठिरेणपुनर्नरनारायणाश्रमप्रत्या-				कीयख निवासप्रकारकथन।
			गमन ।	१६७	१६६	96	इन्द्रेणसभ्रातृकयुधिष्ठिरमेखजयाशी-
	स	माप्तर	विर्थयात्रापर्वे ॥ ६ ॥	-			इशसनपूर्वकपुन खर्गप्रतिगमन ।

				~~~~~	~~~~~	~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय•	झपा अ	श्लोक	
१६८	१६७	५६	अर्जुनेनखस्यकिरातरूपिणारुद्रेणसद्द- युद्धस्यपाञ्चपतास्रलाभस्यचकथन ।		१८३ १-५२ }	५२	कृष्णेनसत्यभामयासहकाम्यकवनाग- मन । तत्रनारदमार्कण्डेययोराग
	१६८] १–६१		अर्जुनेनखस्येन्द्रलोकनिवासप्रकारक- थन ।		·		मन । मार्कण्डेयेनपुराणकथाकथना रम ।
9005	१६८ ६२–८६	२६	अस्त्रशिक्षासमाप्तीसहस्राक्षेणगुरदक्षि णात्वेननिवातकवचानाक्षपणभिक्षिते-		१८३ _{१३} –९५}	४३	प्राणिनासुकृतदुष्कृतफलभोगादिप्रका रनिरूपण ।
•			नार्जुने नतदर्थप्रस्थान ।	960	१८४	२५	मृतस्यपुनरुजीवनशक्तयादिरूपब्राह्म-
909	१६९	२४	पार्थस्यनिवातकवचै सहयुद्धारभ ।				णमाहात्म्यकथन ।
१७२	१७०	२९	अर्जुनस्यनिवातकवचै सहयुद्ध ।	966	१८५	३८	वैन्यसाश्वमेषेऽत्रिगौतमविवादानुवा-
१७३	१७१	३०	अर्जुनेनदैलाहनन ।				दमुखेनब्राह्मणमाहात्म्यकथन ।
१७४	१७२	३५	अर्जुनस्यपुनस्खर्गप्रतिप्रस्थान ।	१८९	१८६		ताक्ष्यंसरस्रतीस्वाद ।
9 64	१७३	८४	मध्येमार्गमर्जुनेनहिरण्यपुरावलोकन ।	990	१८७	५६	मत्स्यरूपिणोहरेवैंवखतमनोश्चचरित।
	•		तद्वासिनापौलोमानाकालकेयानाचव- धानन्तरपुन स्वर्गप्रस्थागमन ।	9९9	१८८	४४	युगचतुष्टय वर्मकथन । प्रलयवर्णन । प्रलयजलेपरिभ्रमतामार्फण्डेयेनवट
१७६	१७४	90	अर्जुनेनयुधिष्ठिरप्रतीन्द्रेणखस्मैसानु- प्रहुकवचिकरीटादिदानकथन ।				शासाशायिनदिशशुरूपसहरेहदरा- न्त प्रविश्यब्रह्माण्डदर्शेनपूर्वेकपुनर्वेहिः
900	१७५	२५	अर्जुनेनयुधिष्ठिरायदिव्यास्त्रप्रदर्शन ।				र्निर्गमन ।
	•		अस्रतेजसाजगत्क्षोभेसतीन्द्रचोदन- यानारदेनार्जुनप्रत्यस्त्रप्रदर्शनप्रतिषे-	१९२	१८९	५८	हरिणाखमाहात्म्यकथनपूर्वकमन्तर्धाः न । कृष्णस्यसर्वोत्तमत्वप्रतिपादन ।
			धन ।	983	१९०	९८	कलियुगरृत्तान्तकथन।क्ल्क्यवतार।
	समाह	ांनिवा	तकवचयुद्धपर्व ॥ ९ ॥	988	१९१		कृतयुगवृत्तान्तकथन ।
			॥ १०॥ अध्याया ॥ ६॥	984	१९२*		मण्डूकोपाख्यान । इक्ष्वाकुवश्येनपरी-
			३)॥ श्लोका॥ २२३॥		•••	·	क्षित्रामाराज्ञामृगयार्थवनप्रविष्टेनम
१७८	१७३	२३	युधिष्ठिरेणगन्धमादनादवतरणाध्यव साय । लोमशेनखर्गप्रतिगमन ।				ण्ड्रककन्यापरिणय । तस्याजलेनिम- ज्जन । राज्ञासर्वमण्ड्रकहननचोदना
१७९	१७७	२४	पाण्डवैर्गन्धमादनादवतीर्यक्रमेणकै- लासादिगमनपूर्वकद्वैतवनगमन ।				तेनकर्मणाभीतेनमण्ड्रकराजेनपुनस्त समेखपुत्रीप्रदान । तत्पुत्रयोकालदः
960	१७८	३२	वने मृगयार्थं मटतोभी मस्यमहता ऽज गरेणग्रहण ।	*			ल्योर्द्रत्तान्तकथनपूर्वकवामदेवमुनि- माहात्म्यकथन ।
969	१७९	५४	अजगरेणभीमप्रतिख्याजगरत्वप्रा- पककारणामिधान । दुर्निमित्तदर्श-	१९६	१९३	34	सुखदु खनिरूपकवकशकसवादा तु वाद ।
			नाहुर्मनायमानेनयुधिष्ठिरेणभीममा-	१९७	१९४	C	शिविचरित्रकथन ।
			गीनुसरणेनाजगरगृहीतभीमस्यद्शेन।	9961	१९५	Ę	गोदानविषयेययातिचरित्र ।
१८२	१८०	₹८	युधिष्ठिराजगरयो सवाद ।	988	१९६	93	सेंदुकरृषदर्भचरित्र ।
963	१८१		स्त्रप्रस्योत्तरदानतुष्टेनाजगररूपिणा	२००	१९७		इयेनकपोतीयरूपशिबिच रित्र ।
• • •	•-•	. `	नहुषेणभीमविमुच्यखर्गप्रतिगमन ।	२०१	१९८		दानमहिमविषयेअष्टकादिराजकथा।
	स	माप्तम	ाजगरपर्व ॥ १० ॥	२०२	१९९		कीर्लं कीर्लों खर्गनरकनिवासहेतुताप्र-
अथमा	र्कण्डेयर	तमास	गपर्व ॥ ११ ॥ अध्याया ॥ ५० ॥				तिपादकेन्द्रयुम्रोपाख्यान ।
) ॥ श्लोका ॥ २१०४ ॥	* 1	 द्यपद्यग्त्मकोऽ	यमध्य	ाय ।
	-		-				

	~~~~	~~~	······································	,~~~~	~~~~	~~~	······
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अ याय	झपा अ	श्लोक	
१०३	२००	१२९	खर्गनरककारणीभूतसाधारणधर्मा ।	२२३	२२१	₹9	अग्निवशकथन ।
२०४	२०१	३४	धुन्धुमारोपाख्यान । उद्द्रमुनितप-	२२४	२२२	३२	अग्निवशकथन ।
			स्तुष्टेनविष्णुनातस्मैवरदान । कुवला-	२२५	२२३	959	कुमारोत्पत्तिकथारम ।
			श्वेनधुन्धुनामकासुरघातनविधान ।	२२६	२२४	४१	स्कन्दोत्पत्ति ।
२०५	२०२	३३	उदङ्केनबृहदश्वप्रतिबुन्धुनामकासुरह-	२२७	२२५	४०	स्वाह्यासप्तर्षिपत्नीष्वरुन्धतीसारू-
			ननचोदना ।				प्यवर्जमितरासासारूप्यखीकारेणामि-
२०६	२०३	३७	बृहदश्वेनोदङ्कप्रतिखपुत्रेणकुवलाश्वेन-				नासहरमण । षण्मुखोत्पत्ति । तेन-
			धुन्धुव वस्यभावित्वकथनपूर्वकवनप्र-				कौञ्चगिरिविदारण । श्वेतपर्वतभेदन।
			तिगमन । धुन्पृत्पत्तिकथनायमबुकै-	22.	२२६ २२७	1,	षड्डिर्ऋषिभिर्लोकापवादभयात्खपत्नी- - नापरित्याग । इन्द्रेणस्कन्देनसहस्र-
			टभवृत्तान्तकथन ।	२२८	२ २८ ७ २२८ १ ९	ء (۲۰	ा १८८८। । इन्द्रगरकन्द्रनसहस्त- धिकरण।
२०७	२०४	४३	मधुकैटभपुत्रेणधुन्धुनादेवानापीडन ।		`२२८`	))	स्कन्दचरित्रप्रतिपादन । स्कन्दस्य
			उद्क्वचोदितेनकुवलाश्वेनधुन्धुहनन ।	२२९	90-98	۰ ۽ ح	दैवसेनापत्येऽभिषेक । देवसेनाया
			देवै कुवलाश्वस्य बुन्धुमार इतिनामक-	•	२२९	)	विवाह ।
	20.00	2.4	रण । पतित्रतामाहात्म्यारम ा	२३०	२३०	५९	स्कन्दचरित्रकथन ।
२०८	२०५		कौशिकबलाकयो कथा।	२३१		२८	स्कन्देनस्वाहादेव्या अभीष्ठप्रदान ।
२०९	२०६			222(	१–२७ ∫ २३१		स्कन्दस्यरुद्रपुत्रलादिकथन । महादेवस्यभद्रवटप्रतिगमन । देवा-
२१०{	२०७ <u>)</u> १–५९	६ इ.स	कौशिकेनद्विजेनपतिव्रतावचनाद्धमें- व्याधसमीपगमन । व्याधेनतस्मैनाना-		२२६ २८-११३	>	सुरयुद्ध । महिषासुरसवाद ।
·	1 7.9 7	,	धर्मोपदेश ।	२३३	२३२	-	स्कन्दनाम्नाकीर्तन ।
२१९	२०७]			, ,	समाप्तर		डेयसमास्यापर्व ॥ ११ ॥
	{o-99}	. ४०	धर्मव्याधेनशिष्टलक्षणादिकथन ।	27072			ासवादपर्व॥ १२॥ अध्यामा ॥३॥
२१२	२०८	३९	वर्मव्याधेनखखधर्मानुष्ठानस्पश्रेय 🚅 📜	अवप्र			६)॥ श्लोका ॥ ९३ ॥
			स्साधनलादिकथन।	224	-		सत्यभामयापतिवशीकरणोपायंप्रष्टया-
२१३	२०९	५७	पौरुषनिन्दनपूर्वकदैवप्रशसन	२३४	२३३	4 4	द्रौपद्यातदुत्तरदानव्याजेनपतित्रताध-
२१४	२१०	२१	ब्राह्मणमाहात्म्यकथन ।				र्मकथन ।
२१५	२११	२७	धर्मव्याधेनभूतपश्चकगुणनिरूपण ।	२३५	२३४	93	पतित्रताधर्मकथन ।
२१६{	२१२ }	. ५६	सत्वादिगुणत्रयनिरूपण ।	२३६	२३५	96	श्रीकृष्णेनसत्यभामयासहस्वपुरप्रति-
)	२१३ <i>)</i> २१४	)	वर्मव्याधेनकौशिकायखगृहप्रवेशन-				गमन ।
२१७	450	42	पूर्वकृद्धतरस्वमातापितृप्रदर्शनः।	स	माप्तद्रौप	दीस	त्यमामासवादपर्व ॥ १२ ॥
			मातापितृविषयेखानुसन्धानप्रकार-	अ	थघोषया	त्रापर	है॥ १३॥ अध्याया ॥ २२॥
			निवेदन ।		(२३५	9 – 74,	८)॥ श्लोका ॥ ६३९॥
२१८	२१५	39	धर्मव्याधेनकौशिकप्रतिमातापितृञ्जश्रू	२३७	२३६	३ 9	कस्माचिद्राह्मणात्पाण्डववृत्तान्तश्रुत-
,,,	** ,	` .	षणचोदनपूर्वकखस्यशूद्रयोनौजनन-				वताधृतराष्ट्रेणपाण्डवान्प्रतिशोचन ।
			कारणकथन ।				पाण्डवपराक्रमानुसारणेनखपुत्र[णा-
२१९	२१६	36	कौशिकेनखगृहमेत्यखिपत्रो ग्रुश्रूषण।				तेभ्योवधनिर्धारणपूर्वकतान्प्रतिपरि-
	•••	•	पतिव्रतामाहात्म्योपसहार ।				शोचन।
२२०	२१७	२१	आङ्गिरसोपाख्यानारंम । देवैर्वृहस्प-	२३८	२३७	३५	कर्णशकुनिभ्यादुर्योधनप्रतिस्ववैभव-
	=		तेर्गुरुत्वेनस्वीकार ।				प्रदर्शनेनपाण्डवानादु खजननायद्वैत-
२२१∫	२१८)	33	अग्रीनामत्पत्तिकथन ।		 .	_	वनगमनचोदना ।
			अमीनामुत्पत्तिकथन ।	२३९	२३८		द्वैतवनगमनेघोषयात्राया उपायलनि-
२२२	२२०	२०	अमीनासुत्पत्तिकथन ।	l		9	, घीरण ।

~~~~	~~~~	~~~~	······································	~~~~	~~~~	~~~~	
अध्याय	झ्पा अ	श्लोक		अन्याय	झपा अ	श्रोक	
			र्वकमङ्कादीनायुधिष्ठिरादित्वकयन ।				वन । गवान्तिकमुपगतवताऽर्जुनेन
			अर्जुनस्यद्शनाम्नानिर्वचन ।				तद्रक्षिणाबाणगणैरभिहननेनगवानि-
४४	છહ	Ęo	उत्तरेणस्वापराधक्षमापन । अर्जुनेन				वर्तन ।
			खस्यक्लेब्यप्राप्तिहेतुकथन । उत्तरसा-	ध ५	५५	२८	अजुनेनोत्तरप्रतिद्रोणफर्णादिरथानाम-
			रथिकृलाऽजुनेनरणायाभियान ।				साधारणध्वजचिह्नप्रदर्शनपूर्वकतत्त-
ſ	38	١.	अर्जुनेनहनुमद्भजस्यरथेस्थापन । त-				न्नामनिर्देशेनतत्तत्पराक्रमवर्णन ।
84	9-23	} २८	अर्जुनेनहनुमद्भजस्यरथेस्थापन । त- थाखशङ्कादिशब्दश्रवणवित्रस्तस्योत्त-	७,७	48	६८	अर्जुनस्मभीष्मद्रोणादिभि सहयुद्ध ।
`	•	•	रस्यसमाश्वसनपूर्वप्ररणाभियान ।				अर्जुनेनकर्णस्यपराजय ।
(ઝદ	100	22 20 20	موا	ક્રિલ્	(0/0)	अर्जुनेनकर्णपराजय । अर्जुनपरा- जितेनकर्णेनरणाङ्गणादपयान ।
8 \$ {	४६ २४–३३	316	त्वकथनपूर्वकदुर्निमित्तकथन ।	30	े ६०	}	जितेनकर्णेनरणाङ्गणादपयान ।
४७	८७	३५	द्रोणवचनाद्रृहन्नलाया अर्जुनलनिर्वा	५९	46	९८	द्रोणार्जुनयोर्युद्धवर्णन । अर्जुनबाणा-
			रणेनविषादात्तूष्णींभूतेषुखीयेषुदुर्यी-				भिहतिविषण्णेद्रोणेऽश्वत्थाम्नातद्रक्ष-
			वनेनतेषासमरप्रोत्साहन ।				णायार्जुनप्रसमियान । अन्नान्तरे
86	४८	२८	कर्णेनात्मश्चाघनपूर्वे कमर्जुनपराभवन				द्रोणेनापयान ।
			प्रतिज्ञान ।	६०	५९	१७	अर्जुनेनाश्वत्थामपराजय ।
४९	ક લ્	२६	कृपाचार्येणार्जुनप्रशसनपूर्वे ककर्णगई-	६१	५७	६२	अर्जुनस्यऋपाचार्येणसहयुद्ध । सम-
			ण । तथाखेष्वेकैकेनार्जुनस्यदुर्जयल-				राङ्गणवर्णन ।
			क्यनपूर्वकसभूयाभियाननिर्घारण ।	६२	દ્દછ	३४	भीष्मार्जुनयोर्युद्ध ।
ų, o	40	४१	कर्णेनकृपाचार्थगर्हण । तदसहिष्णु	६३	६४	५३	अर्जुनेनभीष्मपराजय ।
			नाऽश्वत्थान्नासममोद्घाटनकर्णदुर्योध		(६२	١ ـ	अश्वरथामाकर्णगर्हण । कर्णादिपञ्च-
			नोपालभ ।	६४	६२ ६३	} २७	ंअश्वत्थाम्नाकर्णगर्हण । कर्णादिपञ्च- महारथैरर्जुनप्रत्यभियान ।
५१	५१	२४	सकुद्धमश्रदयामानप्रतिभीष्मेपद्रोणा-	६५	६१	५४	अर्जुनेनदुरशासनादिपराभवनपूर्वक
			दिप्रशसनपूर्वकपरिसान्खन। दुर्योधने-	, -	` `	•	भीष्मादिभि सहायोवन ।
			नभीष्मकर्णाभ्यासहकृपद्रोणक्षमापन ।	ĘĘ	६५	५१	अर्जुनेनभीतमुत्तरसमाश्वास्यदुर्थोधन
५२	५२	३३	भीष्मेणदुर्योधनप्रतिहेतूपन्यासपूर्वक	7.7	``,	• •	रथप्रतिस्वरथयापनचोदना । तथायु
			युविष्ठिरप्रतिश्रुतवनवासादिकालस्यप				द्वेपलायमानदुर्योधनप्रतिसोपहासमा-
			रिसमाप्तिकथन । भीष्मेणद्रोणवचन्।-				ह्यान ।
			द्रोभि सहदुर्योधनस्यप्रस्थापनपूर्वकसेरे,	६७	६६	४६	दुर्योवनेनपुन पराष्ट्रत्याभियान । भी
			नायाव्यूहीकरणेनसमरायाभियान । _	,	``	,	ष्मादिभिस्तद्रक्षणायपरितोऽवस्थान ।
५३	५६	२१	इन्द्रेणसुदर्शननामनिकामगामिनिप्रा-				अर्जुनेनतै सहचिरप्रयुव्यपृश्वात्समो-
			स।देदेवगणसमारोपणपूर्वकरणावलो				हनास्त्रयोग । उत्तरकुमारेणार्जुन
			कनायगगनाङ्गणावतरण ।				चोदनयाऽस्रमोहितानावस्राप्रहरण ।
५४	५३	33	सैन्यमभ्येदुर्योधनमनवलोकयताऽर्जु				अर्जुनेनबाणैर्भाधमिबादन ।
			नेनोत्तरप्रतितत्पदवीमनुर्थयापनचो-	६८	६७	२४	अर्जुनेनोत्तरप्रतियुविष्ठिरादितत्वप्र-
			दना । तथाद्वाभ्याद्वाभ्याबाणाभ्या	\ \	()	•	काशनप्रतिषेध । तथाशमीतरावासु
			द्रोणाद्यभिवादनपूर्वकताभ्यामेवतत्त-				व निधानपूर्वकबृहन्नलावेषपरिप्रहें ण
			त्रणीमूळेकुशलप्रश्न । द्रोणेनतत्कौश-				सारथ्यकरण । उत्तरेणार्जनचोदन-
			लश्डाघन ।				यास्वजयोद्घोषणायमगरं प्रतिदूतप्रेषण।
بوبو	५४	४६	अर्जुनेनसेनामध्येष्ठयोवनानवलोक्रने-		53)	1	विराटेन्यधिष्ठिरादिभि सहसञ्जामीहि-
	-		नतस्यगवामादानेनगमनसभावनया	६९	19-30	: } ३५	विराटेनयुधिष्ठिरादिभि सहस्रश्रमीदि- जयानन्तरपुरंप्रलागमन । तथोत्तर-
			रथेनगवाप्रप्रसियान । भीष्मेण		•	•	स्यकुरुविजयायबृहन्नलयासहगमनश्र-
			पार्थभावविज्ञानेनसेनयास हत मनुवा	1			वणेन्तद्रक्षणायसेनाप्रेषणचोदना ।
				•			

अध्याय झपा अ श्लोक	अध्याय इसम अ क्षोक
अत्रान्तरेविराटायदूतैरुत्तरजयनिवे द्न । कुमारानयनायवादित्रादिप्रेषण। ७० { ६८ }५९ उत्तरजयश्रवणहृष्टेनविराटेनयुधिष्ठि २९४९ }	णवारणेनिसहासनादिष्रुपवेशन । त त्रागतवताविराटेनयुधिष्ठिरम्यसिंहा- सनोपवेशनाक्षेप । अर्जुनेनतस्य यायातथ्यकथन ।
सनेकड्केनबृहन्नन्याकुरुपराजयकथन। ततोरुटेनविराटेनतस्यमुखेऽक्षेणता- डन । क्षतात्प्रस्नवतोरक्तस्यसैरन्ध्र्या निजोत्तरीयेणप्रहण ।	७५ ७१ ३६ अर्जुनेनविराटप्रश्नाद्वललादीनाभीम- सेनादिलकथन । उत्तरेणयुधिष्ठिरा- दीनापराक्रमवर्णन । ततीविराटेन युथिष्ठिरादीनाप्रसादन ।
७१ + ३१ अर्जुनकौरवयुद्धिदृद्धयासमागताना देवानापुन स्वर्गप्रतिगमन । उत्तरेगराजाम्यनुज्ञयाऽन्त पुरमेस्य ७२ (५० ७६) ६९ तद्भिवादन । युधिष्ठिरव्रणावलो ४- नभीतस्योत्तरस्यचोदनयापिराटेनयु धिष्ठिरक्षमापन । ततोर्जुनस्यान्त प्र-	 ५६ + २० उत्तरेणविराटप्रतियुविष्ठिरादिकृतोप- कारस्मारणपूर्वकमुत्तराया प्रदानेनत- त्प्रसादनचोदना । उत्तराया पुरस्का- रेणसप्रणामप्रसादयतेविराटायाभय- प्रदान ।
वेश । विराटेनोत्तरप्रशसनेतेनतप्रति कस्यचिद्देवपुत्रस्यजेतृत्वकथन । ततो- ऽर्जुनेनोत्तराप्रश्विभ्य कुरवस्रदान । * ७३ + १९ भीमार्जुनादिभीरात्रोयुधिष्ठिरसमीप- गमन । युधिष्ठिरेणसहर्षस्वानभिभा- घणे अर्जुनेनभीमप्रतितत्कारणप्रश्न । युधिष्ठिरेणतप्रतिविराटेनाक्ष्तांडनस्य तत्कारणत्ककथन । भीमादिभि को- वाद्विराटवधाध्यवसायेयुविष्ठिरेणसहे- तुकतत्प्रतिषेधन ।	विराटेनार्जुनप्रतिखकुमार्थाउत्तराया- भार्यात्वेनप्रतिस्रहणप्रार्थनेतप्रसर्जुने नसहेतु रुथनस्रुषात्वेनपरिप्रहाङ्गीक- रण । दुंग्यों बनेनयुधिष्ठिरप्रतिदूतमु- खेनत्रयोदशवत्सरस्यासपूर्तावेवार्जुने- नात्मप्रकाशनात्पुनवेनवासविधेयता- निवेदन । युंचिष्ठिरेणतप्रतितेनैवदूते- नभीष्ममुखात्सदेहस्यपरिहरणीयता- प्रतिवेदन । भीष्मेणविचार्यनिर्धारण- पूर्वकसकेतकालस्यपूर्णत्वोक्ति ।
समाप्त गोग्रहणपर्व ॥ ४ ॥ अथ वैवाहिकपर्व ॥ ५ ॥ अध्याया ॥ ५ ॥ (७४-७८) ॥ स्लोका ॥ १७७ ॥ ७४ ७० ३० परेबु प्रभातेबुधिष्ठिरादिभीराजलक्ष-	७८ (७२) उपहाव्यप्रतिकृष्णागमन । तत्रद्रुप- ७८ (१४–४०) ४ दाद्यागमन । उत्तराभिमन्योर्विवाह । सपूर्णवैवाहिकपर्व ॥ ५ ॥

विराटपर्व सपूर्ण ॥ ४ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः।

श्रीमन्महाभारतविषयानुऋमणी॥

उद्योगपर्व ॥ ५ ॥

अवान्तरपर्वाणि ।। १० ।। अध्याया ॥ १०६ ॥ स्रोका ॥ ६७५३ ॥

-							
	झपा अ	_	_	अध्याय	झ्या अ	~~~~ स्रोक	*
अश	र सेनो	द्योगप	र्वि १ अव्याया ॥ १९ ॥	92	१२	३२	नहुषवञ्चनायशच्यातेनसहसमयकर-
9	(१ १	२५) ॥ श्लोका ॥ ६०६ ॥ विराटसभाप्रविष्टेषुराजसुश्रीकृष्णेनघृ- तराष्ट्रप्रतिदृतप्रेषणनिर्धारण ।	93	१३	२७	णायतत्समीपगमन । शच्यासमयकरण । देवैविक्वाज्ञये- न्द्रसम्बद्धाह्यापनोदनायाश्वमेधयाज न । शच्योपश्चतिदेवीपूजन ।
२	२	94	बलरामेणस्वस्यदुर्योवनेपक्षपातावि-		१४	٠.	उपश्रुतिदेव्याशच्यै इन्द्रप्रदर्शन ।
			हकरण ।	98			
રૂ	રૂ	२३	सात्यकिनाबलरामवचनप्रतिक्षेपपूर्व-	94	१५	३ ७	शचीवचनात्रहुषेणागस्त्यादिसप्तर्षा-
8	ક		कदुर्योधननिम्रहनिर्धारण । द्वपदेनसात्यकिमतानुमोदनेनराज्ञामा- ह्वानायद्तप्रस्थापनकथनपूर्वकलपुरो- हितस्यधृतराष्ट्रप्रतिप्रेषणकथन ।	9 €	१६	३६	णास्त्रिविकावाहनचोदना । अप्ति- नेन्द्रान्वेषण । अप्तिनापद्मनालस्थमिन्द्रदङ्घाबृहस्पत- येतन्निवेदन । बृहस्पतिनातत्रगरवे
ч	4	98	श्रीकृष्णेनराज्ञाधृतराष्ट्रस्यचद्तपुरोहि- तप्रेषणसदिश्यद्वारकागमन । आहू- तानाराज्ञामागमन । दुर्योधनाहृता- नाराज्ञाचतप्रस्यागमन ।				न्द्रेस्तूयमानेकुवेरादीनातत्रागमन । इन्द्रेणनहुषजयेसाहाय्यायाग्नेर्भागदा- नपूर्वककुवेरादीनातत्तह्गिविपखेऽ भिषेचन् ।
Ę	e.	9.0		90	१७	२३	लोकपालैस्सहनहुषनिषूदनोपायमन्त्र
9 19	Ę G		द्वपदेनधृतराष्ट्रप्रतिखपुरोहितप्रेषण ।				यन्तमिन्द्रमेखागस्त्येन नहुषस्यदेव
			दुर्योधनार्जुनयो कृष्णदर्शनाययहच्छ यायुगपद्वारकागमन । अर्जुनेनश्रीकृ- ष्मसारथ्येनवरियन्वातेनसहहास्तिन पुरगमन । दुर्योधनेनश्रीकृष्णकुमा रानादायकृतवर्मणासहस्रपुरगमन ।	96	१८	२५	राज्यात्परिभ्रश्नानिवेदनम् । इन्द्रेणपुनर्देवलोकमेखत्रेलोक्यराज्य- पालन । शस्येनेन्द्रवृत्तान्तकथनपूर्वक युधिष्ठिरादीनाश्वास्यपुनर्दुर्योधनसमी- पगमन ।
6	4	40	श ल्यागमन । गूढेनदुर्योधनेनशल्य- साहाय्यवरण । युधिष्ठिराभ्यर्थनया कर्णस्यसारथ्यकरणेतत्तेजोवधकरणप्र- तिज्ञान ।	98	१९		सासिकप्रमुखानाराज्ञास्त्रस्येनानय- नपूर्वकयुधिष्ठिरप्रसागमन । भगद- त्तादीनादुर्योधनप्रसागमन ।
8	९	६८	त्वष्टुपुत्रस्यविश्वरूपस्यकथा । इन्द्रेण-		सम	गप्त स	नोद्योगपर्व ॥ १ ॥
•	•	, -	विश्वरूपहनन । तद्वधकुपितेनत्वष्ट्रे न्द्रवधायद्वत्रस्रोत्पादन ।	, अং			र्चा।२ ॥ अध्याया ॥ १३ ॥)॥ श्लोका ॥ ३८१ ॥
90	१०	५३	इन्द्रेणदृत्रासुरवध । इन्द्रस्यब्रह्मह्- साप्राप्ति ।	२०	२०	•	हास्तिनपुरंगतेनद्रुपदपुरोहितेनसभा- मध्येद्रुपदवचनकथन ।
99	११	२६	नहुषस्यदेवराज्येऽभिषेक । नहुषेण शचीकामना 🖈	२१	२१	२ २	भाष्म्रणदुषदपुरोहितवाक्येऽनुमोदितें कर्णेनतदाक्षेपपूर्वकसङ्केतकालस्यसंशे-

अध्याय	~~~~ झपा अ	~~~~ स्रोक	······································	अध्याय	 झपा अ	~~~~ श्रोक	
-1111			षतयापुनर्वनवासादिनातत्समापने		400	OI (I	याप्रजागरगतेनधृतराष्ट्रेणदुर्योधनादि-
			राज्यदानोक्ति । भीष्मेणकर्णाधिक्षे-				सुखोपायप्रश्नेविदुरेणनीतिकथनपूर्व-
			प । धृतराष्ट्रेणपाण्डवान्प्रतिस्तेन				कपाण्डवेभ्योराज्यदानस्यतदुपायत्व-
			सञ्जयप्रेषणकथनपूर्वकपुरोहितस्यप्र-				कथन ।
			तियापन । *	३४	રૂપ્ટ	८७	विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतिपुनर्नातिकथन ।
२२	२२	४०	धृतराष्ट्रेणपाण्डवान्त्रतिसज्जयप्रेषण ।	३५	३५	८९	विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतिकेशिन्यर्थेसुधन्व-
२३	२३	२८	सञ्जयेनोपश्चव्यगस्वापाण्डवान्प्रतिधृ				विरोचनसवादकथनपूर्वकपाण्डवेषुपु-
			तराष्ट्रकृतकुशलत्रश्नकथन । युधिष्ठिरे-				त्रतौल्येनवृत्तिविधान ।
			णसज्जयप्रतिधृतराष्ट्रादीनाकुशलप्रश्न ।	₹€	३६	৬४	विदुरेणधृतराष्ट्रप्रति आत्रेयेणसाध्या-
२४	२४ ;	, १०	सञ्जयेनयुधिष्ठिरप्रश्नानामुत्तरदानपू-				न्प्रत्युपदिष्टनीतिकथनं । महाकुलल-
			र्वकपृतराष्ट्रसदेशश्रवणविधान ।				क्षणाभिधान ।
२५	२५	94	सङ्गयेनयुद्धनिन्दनपूर्वकपाण्डवे शम-	३७	३७	६४	वृतराष्ट्रेण अल्पायुष्ट्रकारणप्रश्नेविदुरे-
			खीकारस्यभीष्मधृतराष्ट्राद्यभिमृतत्व-				णतद्भिधान ।
२६	२६	26	कथन । युधिष्ठिरेणखेषामजय्यलमभिधाय	३८	३८	४७	विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतिपुनर्नीतिकथनपू-
74	44	1,3	खुर्गाहरग्खनामण्यक्षनामयाय खस्येन्द्रप्रस्थराज्यदानेशान्तिकथन ।				र्वकपाण्डवेभ्योराज्याप्रदानेदुर्योघन-
२७	२७	210	सज्जयेनयुधिष्ठिरप्रतियुद्धेदोषोद्भावन-		20		स्यराज्यश्रशकथन ।
40	40	40	पूर्वकपरैभीगाप्रदानेपिशमाश्रयणस्यै-	38	३९		ज्ञातिसप्रहेगुणवर्णन ।
			वज्यायस्वकथन ।	४०	૪૦	३२	विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतितत्तद्वर्णधर्माणातै-
२८	२८	98	युधिष्ठिरेणधर्माधर्मनिर्णयस्येतरासा-				त्तैरवर्यानुष्ठेयलकथनपूर्वकयुधिष्ठिर- स्यराज्यदलाक्षात्रधर्मेनियोजनचो-
-	•-		धारणतयास्त्रस्यधर्मरहस्यज्ञश्रीकृष्णव-				द्न ।
			चनानुयायित्वकथन । 🍎		स	मामं १	प्रजागरपर्व ॥ ३ ॥
२९	२९	६०	श्रीकृष्णेनसञ्जयप्रतिस्वस्यस्नैध्यर्थेषृत-				
			राष्ट्रसमीपेआगमनकथन ।	અર			पर्वा ४ ॥ अध्याया ॥ ६ ॥
३०	३०	५२	युधिष्ठिरेणसञ्जयप्रतिभीष्मादिभ्य)॥ श्लोकाः॥ २०४॥
			खेषाकुशलनिवेदनचोदन । तथादु-	89	કર	93	धृतराष्ट्रेणपुनर्धर्मरहस्यकथनचो दिते न
			योंघनप्रतिसन्धिविप्रहान्यतरपक्षस्वी-				विदुरेणसस्यग्नद्रयोनिजातत्वेनतत्क- थनानौचिखकथन । तथास्मरणमा-
			करणाभ्यनुज्ञानकथनचोदन।				्रयसानात्त्रसक्यमः । तयास्मरणमाः ृत्रसनिहितसनत्सुजातप्रतिभृतराष्ट्राय
₹9	३१ ्	₹ ₹	यु विष्ठिरेणसञ्जयप्रतिभृतराष्ट्रभीष्मयौ				ुनयागृहत्यमाद्शुभातनातम् इतराष्ट्राय तत्वोपदेशप्रार्थना ।
			रभिवादनपूर्वकसन्धिकरणविज्ञापन-	४२	* ບລ ງ	~ \	West Contract
			निवेदैनचोदन । तथादुर्योधनप्रति	४३		(&)	
			तत्कृतानयोपेक्षणकथनपूर्वकप्रामप- श्रकदानेनसन्धिकरणसदेशः ।	४४	88 3	१२ 🍃	सनत्सुजातीय (सनत्सुजातेनधृत- राष्ट्रप्रतितलोपदेशः)।
2.2	33	. .*		४५		19	ridannan 144 VI
33	३२	8 0	सङ्जयेनरात्रौष्टतराष्ट्रमुपागम्ययुधि- ष्ठिरकृतकुशलप्रश्नादिकथन । तथा	४६		19 J	
			प्रतराष्ट्रविगहायुधिष्ठिरवचनस्यश्व क-		-	4	नत्सुजातपर्वे ॥ ४ ॥
			थन्यूविकखभवनगमन ।	अश	य यानस	न्धिप	वि ॥ ५ ॥ अध्याया ॥ २४ ॥
संमाप्तं सञ्जययानपर्व ॥ २ ॥					•	•) ॥ स्टोका ॥ ७७० ॥
अथ् प्रजाँगरपर्व ॥ ३ ॥ अध्याया [°] ॥ ८ ॥					80 80	}83	पाण्डवचननञ्जश्रूषयापृतराष्ट्रादीनांस- भाप्रवेशः । सञ्जयेनपाण्डवान्प्रतिषृ-
	(३३-४०)॥ स्टोका॥ ६०९॥					ì	नात्रवसः । सञ्जयनपाण्डवान्त्रात्यः । तराष्ट्रसदेशकथनकथन । श्रीकृष्णः
		भृतराष्ट्रेणरात्रौविदुरानयन । चिन्त				वाक्यकथनचोदितेनसञ्चयेनस्वस्यकः-	
	4.2	• 4 5	enny managaran i rad			to a real or a second of the second to the second	

	~~~~				~~~~		
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	0 (2 2 2
			ष्णार्जुनान्त पुरप्रवेशकथनपूर्वकतत्क-				लाबल विमर्शनेनपाण्डनेषुपुत्रप्रेम्णा
			यन।				धर्मादिदेवान साहाग्यकरणाभिवान-
४८	४८	908	सङ्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिश्रीकृष्णमहिमप्रति-				पूर्वकखस्यशमाभिरोचनकथन ।
			पादकानामर्जुनवचसाविस्तरेणकथन।	६१	६१	२९	दुर्थोधनेनसहेतुकपाण्डवानादेवैस्सा-
४९	ક લ્	४९	भीष्मेणुदुर्योधनप्रतिकृष्णार्जुनयोर्नर				हारयकरणाभावकथन । तथास्त्रस्य
			नारायणतादात्म्यकथनपूर्वकतद्विरोधे-	1			जलसम्भनाद्यनेकसामर्थ्यवत्तयाऽज
	•		कुरूणविनाशकथन । तथामर्मोद्घाट-		6.50	• •	ग्यलकथन ।
			नपूर्वेककर्णगईण । धृतराष्ट्रेणभीष्म-	६२	६२	3.0	कर्णेन युतर ष्ट्रमनादत्यपाण्डवहननप्र- तिज्ञान । तथाभीष्माघिक्षिप्तेनतेन
			द्रोणवचनानादरणेनसर्वकुरुभिस्ख-				युद्धेभीष्मशमनावधिशस्त्रन्यासप्रति-
_		*	जीवितनैराइयाधिगम ।				बुद्धमान्मसम्मापायः । भीष्मेणप्रसहम-
५०	40	ЧО	धृतराष्ट्रेणपाण्डवानाकिमुपजीवनेनर-	l Í			युतयोधवधप्रतिज्ञा ।
			णोद्योग इतिपृष्टस्यसज्जयस्यपाण्डवप्र-	63	६३	210	दुर्योवनेनभीष्माभिमतपाण्डवजयप-
			भावानुस्मरणेनमूच्छी।लब्धसङ्गेनसङ्ग- येनपाण्डवानाश्रीकृष्णानुग्रहीतस्वसा-	६३	५३	7.5	क्षप्रतिक्षेप । तथाभीष्मादिनैरपेक्ष्ये-
			मर्थ्यंनराज्ञासाहारयेन च समरोद्योग				णकर्णदुरशासनसङ्गतेनात्मनैवपाण्ड-
			इतिकथन ।				वहननप्रतिज्ञा । विदुरेणद्मप्रशसन ।
49	५१	6 9	भृतराष्ट्रेणसञ्जयसमीपे भीमसेन प्रतापा-	६४	દ્દેશ	210	पाशबद्धशकुनिदृष्टान्तकथनेनज्ञाति-
71	22	41	नुसार्णेनपरिशोचनम् ।	40	40	~	भिविरोधस्यानर्थहेतुलकथन । तथा
1.2	6.5	3.0	भृतराष्ट्रेणार्जनप्रतापानुवर्णनपूर्वकं				किरातद्दष्टान्तप्रदर्शनेनात्याशायाथन-
५२	५२	τ.ο	परिशोचन । "				र्थहेतुत्वकथन । तथायुद्धेजयपराज-
	. 5						ययोरव्यवस्थितलकथन ।
43	५३	74	धृतराष्ट्रेणकुरून्प्रतिपाण्डवानाबलव- त्सहायसम्पन्नत्वादिगुणसमृद्धिकथन	६५	ક્ષ	96	धृतर।ष्ट्रेणदुर्योधनप्रत्यर्जुनस्यश्रीकृष्ण-
			त्तर्ववयन्यन्त्यापयुगत्तराख्यायन पूर्वकशान्त्यर्थस्वेनप्रयतनाभिधान ।	4,	**	, ,	परमप्रमास्पदतयादुर्जयलाभिधानपू-
tasa	tata	22	स्त्रयेनपाण्डवेषुजयसाधनसामग्रीम-				र्वकपाण्डवैस्सहसन्धिविधान ।
da	48	**	सजयनगण्डवञ्जवसावनसामग्रामः भिधायतेषुधार्तराष्ट्रकृतापकारानुस्माः	ĘĘ	६७	9.0	दुर्योधनेनधृतराष्ट्रवचनानभिनन्दनेस-
	ini.		रणपूर्वकथृतराष्ट्रग्रहेण ।	**	*	•	भातोराज्ञानिर्गमन । *धृतराष्ट्रेणखपर-
lada.	५५	10.0	दुर्यौघनेनखपरपक्षयोर्बलाबलनिरूप-				सेनयोस्सारासारकथनचोदितेनसञ्ज-
44	44	93	षुपावनम्बपरपदायावलावलानस्प- णपूर्वकपृतराष्ट्रप्रतिसमाश्वासन ।"				येनव्यासगान्धारीसनिधौतत्कथनक-
1	1.6			4			थन । श्रीव्यासेनसज्जयप्रतिधृतराष्ट्र-
44.	५६	19	ंसङ्जयेनपाण्डक्कभावबुभुत्सुदुर्योधनप्र- तितेषायुद्धोत्कण्ठाकथनपूर्वकतद्रथाश्व-				प्रश्नस्योत्तरदानाभ्यनुँज्ञान ।
			वर्णन ।	६७	६८	94	सज्जयेनचृतराष्ट्रप्रतिश्रीकृष्णस्यसारत-
te sa	५७	6.5	सज्ञयेनपाण्डवसहायानाराज्ञानामक-	-	•		रलकथन ।
40	70	4.	थन । दुर्योधनेनखपक्षीयाणाप्रताप	Ęc	६९	29	सज्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिभगवद्वेदनसाधन-
			वर्णन ।	*	` .	• • •	कथन ।
46	46	૨ 🤏	^५ तराष्ट्रेणयुद्धस्यभीष्मायनभिमतला-	६९	9 0	્રું ૧૫	सञ्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिवासु देवादिभगव-
•-	,-	• •	भिधानेदुर्योधनेनभीषुगाद्यवपेक्षणेन	, ,		•	न्नामनिर्वचन । तथासन्ध्यर्थश्रीकृ-
			कर्णदुरशासनसहायेनस्वेनैवपाण्डवह-				हणागमनंकथन ।
			ननप्रतिज्ञा । धृतराष्ट्रेणदुर्योधनगईण।	७०	ও१	y	श्रीकृष्णागमनश्रवणहृष्टेनधृतराष्ट्रेण च-
49	६६	98	पुन पृष्टेनसज्जयेनधृतराष्ट्रप्रत्यर्जुनवा-	•	- 1	*	क्षुष्मत्प्रशसनपूर्वकश्रीकृष्णगुणा नु व-
	- ·		क्यकथैंन। "				र्णन।
Ęo	ξo	२४	घृतराष्ट्रेणदुर्योधनप्रति खैपरपक्षयोर्ब-		स	गप्त य	ानसन्धिपर्व ॥ ५ ।
	-		7 4 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7	1		#	

अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	~~~~ झपा अ	~~~ श्लोक.	······
अथ भगवैद्यानपर्व ॥ ६ ॥ अध्याया ॥ ८० ॥					•		सायान्हेश्रीकृष्णस्यवृकस्थलगमन ।
	(७१-१५०)।। श्लोका ॥ २५५२ ॥						तद्रजन्यातत्रवसुखसवासः।
৬৭	ઉર		युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णप्रतिसन्ध्यर्थहा- स्तिनपुरगमनप्रार्थना । श्रीकृष्णेनत- दङ्गीकरण ।	८५	८५	96	श्रीकृष्णागमनज्ञातवतोष्ठतराष्ट्रस्याज्ञ- यादुर्योधनेनपैथितत्रतत्रतदाराधना- यस्मानिर्माण । श्रीकृष्णेनतदनवरो-
७२	७३	४२	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरंप्रतियुद्धपक्षस्थिरी- करणपूर्वकलोकप्रवादनिरासायसन्धि- प्रयतनकथन ।	૮६	८६	39	कनेनैवगमन । श्रीकृष्णागमनश्रवणहृष्टेनभृतराष्ट्रेणवि- दुरपुरत समेष्यतेतसौरथगजादिवित-
७३	હર	·	भीमसेनेनयथाकथचिच्छमस्यावर्य- कर्तव्यत्वकथन ।	८७	৫৩	90	रणप्रतिज्ञा । विदुरेणधृतराष्ट्रप्रतिकृष्णायदानप्रति* ज्ञायामृषात्वकथन । तथासामागुपा*
৬४	હહ		श्रीकृष्णेनभीमप्रतितत्प्रतिज्ञानुस्मार- णपूर्वकयुद्धप्रोत्साहन ।				यै श्रीकृष्णस्यदुर्वशत्वकथनपूर्वकतदु- क्तिसत्कारविधान ।
હપ્તુ ¯	७६	96	भीमेनकृष्णप्रतिखसामर्थ्यकथनपूर्वक खस्यशमकामनाया कृपामूलकत्वक- थन ।	66	66	२३	दुर्योधनेनश्रीकृष्णस्योपायनदाननिषे- धन । भीष्मेणकृष्णोक्तस्यकर्तव्यत्व- कथन । दुर्योधनेनस्वस्यकृष्णबन्धना-
७६	৩৩		श्रीकृष्णेनभीमप्रतिखस्पतन्महिमाभि- इत्वमभिधायतःप्रशसनपूर्वकस्रोक्ते- स्तेजस्सन्दीपनार्थकत्वकथन ।				ध्यवसायकथनेषृतराष्ट्रेणतद्गर्हेण । भीष्मेणदुर्योधनोपालभपूर्वकसभातो निर्गमन ।
ড়ঙ	20		अर्जुनेनश्रीकृष्णप्रतिसन्धिवप्रहान्यत- रपक्षनिर्धारणकरणप्रार्थना ।	८९	८९	२७	श्रीकृष्णस्मवृकस्थलात्कुरपुरमेस्यभूत- राष्ट्रमवनप्रवेश । तथाभृतराष्ट्रपूजा
<i>৬८*</i> ৬ ९	<i>७९</i> ८०		श्रीकृष्णेनदण्डाहेंसुयोधनेशमकरण- स्यदुश्वकत्वाभिधानपूर्वकयुधिष्ठिर- गौरवेणस्वस्यतदर्थप्रयतनकथ्वन । नकुलेनस्वस्यशमेऽभिसैन्धिप्रदर्शनः।	*°C o	९०	90€	स्रीकृत्यविदुरसदनगमन । श्रीकृष्णस्यकुन्तीसमीपममन । तेन प्रत्येकनामनिर्देशपूर्वकयुधिक्रिरादिकु- शलमापृच्छथसानुभूतदु सानुस्ररणे-
60 %	૮१		सहदेवेनश्रीकृष्णप्रतिकुरूणाशमाभि- सन्धाविपयुद्धुपक्षस्थैवस्थापनकथन ।				नशोचन्ला कुन्लास्समाश्वासन । त- थातामामञ्च्यदुर्योधनगृहगमन ।
د ٩	*८२	40	सास्यकिनातत्पक्षानुमोदनेयोघानासि- हनाद । श्रीकृष्णेनयूतसभायाखानुभूतदुस्सह- दु खमभिनिवेद्यहदन्तींद्रौपदींप्रति सुयोघनादिहननप्रतिज्ञानपूर्वकसमा- श्वासन ।	९ %	८,१		दुर्योधनेनखग्रहमागतस्मश्रीकृष्णस्य पूजापूर्वकभोजनायामच्त्रण । दुर्योध- नेनश्रीकृष्णप्रतिस्त्रीयानपानाद्भुनादर- णकारणप्रश्लेतेनतत्स्यनपूर्वकविदुरग्र- हगमव । विदुरेणसादरमन्नपानादि- नाश्रीकृष्णाराधन ।
دع {	ઇ રે ૧–३૬√ ૮૩ ો	३७	श्रीकृष्णेनरथमारुद्यसात्यकिनासहहाः स्तित्रपुरप्रतिप्रस्थान । यधिविरेणशीकृष्णेपथाप्रतिस्वाभिवाः	९ २	९२	३०	रात्रौविदुरेणश्रीकृष्णप्रतिदुर्थोधनेसा- मैवचनस्मनेष्फल्यकथन । तथादुष्ट- भृयिष्टसभाप्रवेशस्यसान्भिमतत्वसः-
८३ {३	v-07	88	युधिष्ठिरेणश्रीऋणेपृथाप्रतिस्वाभिवा- दननिवेदनेनसमाश्वासनप्रार्थना ।श्री-				थन ।
	·		कृष्णस्यस्येमार्गजामदम्यादिमहर्षि- समागमण तैःश्रीकृष्णेष्टतराष्ट्रादिमि सहतत्स्वादशुश्रूषयातत्रस्वागमननि-	९३	९३		श्रीकृष्णेनविदुरवचन ्नृतुमोदनपूर्वेक स्वागमनस्यलोकपरिवादप ~~रिद्~~ दारा ~~र्थत्व-~~ कथ <u>र्</u> त्र ।
८४	૮ક		वेदन । श्रीकृष्णप्रयाणेशुभशकुनप्रादुर्भाव. ।	९४	९४	६६	प्रभातेश्रीकृष्णमभ्येत्यशकुनिदुर्योध- नाभ्यासभागमनायप्रार्थन । श्रीकृ-

				********			
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झ्या अ	श्लोक	
			ष्णस्यविदुरेणसहसभाप्रवेश । अन्त-				हासेतेनतप्रतितवोरावेवमृत्युर्भविष्य-
			रिक्षगतेषुनारदादिषुश्रीकृष्णाज्ञयाभी-				तीतिशापदान ।
			ष्मेणासनादिनासत्कृतेषुकृष्णादीनाय-	१०६	१०६	२७	निर्वन्धस्यानर्थहेतुतायानिद्र्शनप्रद-
		•	थोचितमासनेषूपवेशन ।				र्शनायदुर्थोधनप्रतिनारदेनगालवोपा-
94	९५	ξş	श्रीकृष्णेनधृतराष्ट्रप्रतिसन्ध्यर्थेखस्या-				ख्यानारभ । विश्वामित्रेणगुरुदक्षि-
			गमनकथन । सन्धिविप्रहपक्षयोग्रेण-				णानिषेधनेऽपिनिर्बन्धकारिणगालव-
			दोषवर्णनपूर्वकंपाण्डवविज्ञापननिवेद-				प्रत्येकतर्र्यामकर्णश्वेताश्वराताष्ट्रका
			न । तथाहितमुपदिश्यान्तेयथारुचि-				नयन्तियोग ।
			करणाभिधान ।	900	१०७	98	गालवेनविष्णूपासनेगरुडेनगालवमु-
९ ६	९६	५३	जामद्भयेनद्म्भोद्भवोपाख्यानकथन-				पेल्खेनतस्याभिमतदेशप्रापणकथन।
			पूर्वेकश्रीकृष्णार्जुनयोर्नरनारायणखरू-	906	१०८		गरुडेनगालवप्रतिपूर्वदिग्गुणवर्णन ।
			पताभिधान ।	909	१०९		दक्षिणदिग्गुणवर्णन ।
९ ७	९७	२१	कण्वेनदुर्योधनबलावलेपविलोपनाय	990	११०		पश्चिमदिग्गुणवर्णन ।
			मातलिवरान्वेषणकथाकथनारम ।	999	१११	२८	उत्तरदिग्गुणवर्णन ।
			मातलिनागुणकेशीनामकख्कन्याया	992	११२	२२	गालवेनगरुडपृष्ठमारुह्यपूर्वदिग्गमनं ।
			अनुगुणवरान्वेषणायनागलोकगमन ।				मध्येमार्गविश्रमार्थमृषभाचलेऽवत-
९८ .	• ৫८ •	54	मात्रलेवहणलोकगमन । नारदेनवह-				रण।
*			णलोकवर्णन ौ	993	११३	२६	तत्रशाण्डिलीनामकबाह्मणीदर्शन ।
९९	९९	२०	मातले पाताललोकगमन । नारदेन				तइत्तान्नमुपभुज्यतत्रशयन । शाण्डि-
	_		पाताललोकवर्णन ।				ल्याअपध्यानेनगरुडपक्षनिपात । पु-
900	१००		मातलेहिंरण्यपुरगमन ।				नस्तत्प्रसादाधिगतपक्षेणगरुडेनपुन
909	१०१	-	मातलेस्सुपर्णलोकगमनं ।				प्रस्थान ।
902	१०२	94	मातले रसातलगमन । नारदेनतत्र-	998	११४	२०	गालवेनययातिंगत्वाहययाचन ।
	*		स्यसुरभिसन्ततिगुणवर्णनं ।	994	११५	२१	व्ययितवित्तेनययातिनागालवायह्यप्र-
१०३	१०३	२६	मातलेभींगवतीपुरीगमन । तत्रमात-	44.			तिनिधितयामाधवीनामकखकन्यास-
			लिनासुमुखनामकनागराजस्यवरत्वे-				मर्पण । गर्डेनगालवमापुच्छयख्-
Aq.	0 -+>	•	नेवरण ।				गृहगमन । गालवेनकन्यायासहहर्य-
१०४	१०४	२०	नारदेनसुसुखमातामहमार्थकंप्रतिपौ-				श्वनामकनृपसमीपमुपेत्यग्रुलकार्पणेन
			त्रार्भेमातलिकन्यापरिग्रहचोदना ।			_	कन्याकलत्रीकरणकथन ।
			आर्थकेणसुमुखजनकभक्षितवतावैन-	998	११६	२८	हर्यश्वेनतादशाश्वशतद्वयप्रदानेनैकाप-
			तेयेनमासान्तरेष्ठमुखभक्षणप्रतिज्ञान- निवेदन । ताक्यीत्ष्ठमुखरिरक्षयासर्वै-				त्योत्पादनकथनं । माधव्याखस्यप्रसू-
			रशकसमीपगमन । इन्द्रेणतस्यदीर्घा-				खन्तेप्रसूखन्तेपुन पुन कन्यालसंपा-
			युदीन । मातिलनासुमुखायखकन्या				दकविप्रवरप्राप्तिकथने । हथेश्वेनत-
			प्रदायविवाहनिर्वर्तन ।				स्यावसुमनोनामकपुत्रोतपादन । हर्य-
904	१०५	83	धुमुखायाऽऽयुर्दानश्रवणकुपितेनगह-				श्वेनकालान्तरेसमागतायगालवायपु-
,	7~)	• (	डेनेन्द्रोपेन्द्रावभ्येत्यदर्पोक्ति । उपेन				नर्माधवीप्रस्पेण । गाळवेनपुन
			न्द्रेणगरुडद्पंविमोक्षणायतदसेखदक्ष-				कन्यालमुपागतवलातयासहदिवोदा- ससमीपगमन ।
			बाहुविक्षेपेतद्वहनाक्षमेणतेनतत्क्षमाप-	990	११७	29	दिवोदासेनाप्यश्वशतद्वयप्रदा नेनत-
			न । कण्वेनगरुडनिदर्शनप्रदर्शमपूर्व-	110	110	3.1	ख्याप्रतर्दनाख्यस्रतोत्पादन ।
			कगर्वपरिहारेणपाण्डवैस्सहशमविधा-	996	११८	ə 9	उशीनरेणाश्वशतद्वयप्रदानेन्यः
					110	` '	
			क्यवपारहारणपाण्डवस्सहशमावधा- -च । दुर्योधनेनोरुताडनपूर्वककण्वोप-	446	११८	39	उशानरणाश्वशतद्वयप्रदाननम् शिविचामकैपुत्रोत्पादन

अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
998	११९	२४	गालवेनाश्वानाषद्शतप्रदायाविश्वधान्ध्रश्चरातद्वयप्रतिनिधितयाविश्वामित्रप्र- तिमाधव्यास्समर्पण । तेनतस्यामष्ट- काख्यपुत्रमुत्पाद्यतस्या पुनर्गालवेप्र-				कृष्णादिषुतिन्विदन । धृतराष्ट्रेणपुन- दुर्योधनमानाय्यश्रीकृष्णस्यदुर्भदृत्व- निरूपण । विदुरेणसगृह्यश्रीकृष्ण- चरित्रनिरूपण ।
			खर्पण । गालवेनययातयेमाधवीस- मर्पण ।	939	१३१	५०	श्रीकृष्णेनसभायाविश्वरूपप्रदर्शन । श्रीकृष्णप्रसादाल्रब्धचक्षुषावृतराष्ट्रेण
920	१२०	२२	ययातिनागङ्गायमुनासङ्गमदेशेमाध- व्या खयवरकरण । माधव्यातुसर्वव- रानतिकम्यवनमच्येतपश्चरण । का- लान्तरेखर्गगतस्यययातेर्बहुवर्षसह- स्नावसानेसदसिदेवर्ष्यां घवमानेनसग्य-				श्रीकृष्णदर्शन । पुनिरतरान्द्रेष्टुमनिच्छ- ताधृतराष्ट्रेणकृष्णप्रसादात्पुन खन्धु- षोरन्तर्धानाधिगम । श्रीकृष्णेनतद्र्- पोपसहारपूर्वेकपूर्वेरूपखीकृत्यकुन्ती- समीपगमन ।
929	१२१	3 .5	स्तेजोहानि खर्गाद्धशश्च । इन्द्रवरेणययाते खदौहित्राणामध्येप- तन । तसौतदौहित्रमाधवीगालवा-	932	१३२	३४	श्रीकृष्णेनक्कुन्तींत्रतिसप्रणामसभादः त्तान्तकथन । कुन्त्याश्रीकृष्णेयुधिष्ठिः रायसदेशप्रेषण ।
१२२	१२२	96	दिभिस्खखतपोभागदान । खदौहित्रादिदत्तपुण्यप्रभावेणपुनर्थ-	933	१३३	४५	कुन्त्यायुधिष्ठिरबोधनायश्रीकृष्णप्रति विदुलोपाख्यानकथन ।
			याते खर्गप्राप्ति ।	१३४	१३४		विदुलोपाख्यान ।
१२३	१२३	२५	खपतनकारणपृष्टेनपितामहेनतप्रति	१३५	१३५		विदुलोपाख्यान ।
			तत्कथन । नारदेनदुर्योधनप्रतिगाल-	१३६	१३६		विदुलोपाख्यान ।
१२४	१२४	६२	वययातिदृष्टान्तप्रदृशंनेनिवर्वन्धाभि- मानद्यागपूर्वकसन्धिकरणविधान । धृतराष्ट्रेणश्रीकृष्णप्रतिदुर्योधनानुनय- प्रार्थना । श्रीकृष्णेनदुर्योधनानुनय ।	१३७	१३७	३२	कुन्साश्रीकृष्णेऽर्जुनादीन्प्रतिवक्तव्य- सदेशकथन । श्रीकृष्णसम्बर्थमा- रोपितेनकर्णेनसहरहस्समाषणपूर्वकं
१२५	१२५	२७	भीष्मादिभिर्दुयोधनप्रतिश्रीकृष्णवच- नादरणविधान ।	936	१३८	२७	तद्विसर्जनेनोपह्मव्यप्रलागमनम् । भीष्मद्रोणाभ्याकुन्तीवाक्यश्रुलादुर्यौ- घनप्रतिसन्धिविधानं ।
१२६	१२६	96	भीष्मादिभिर्दुर्योधनप्रतिपाण्डवैस्सह शमविधान ।	१३९	१३९	२२	दुर्योधनेनस्ववचनाकरणेभीष्मद्रोणा- भ्यापार्थेनसह्युद्धकरणेपरिशोचन ।
920	१ २७ १२८		दुर्योधनेनश्रीकृष्णप्रतिखस्मित्रपराध- छेशोपिनास्तीतिकथन । तथाखस्या- ज्य्यत्वक्यनपूर्वकपाण्डवेभ्य सूच्य- प्रपरिमितभूनेरप्यप्रदानकथन । श्रीकृष्णेनदुर्योधनप्रतितत्कृतापनया-	980	१४०	२९	द्रोणेनदुर्योधनप्रतिपुन शमविधान । श्रीकृष्णेनकर्णप्रतिकिमुक्त मितिजनमे- जयप्रश्न । श्रीकृष्णेनकर्णप्रतितस्य कुन्तीस्रतत्वरूपरहस्यकथनपूर्वकंपा- ण्डवपक्षप्रवेशचोदना ।
926	540	*	तुस्मारण । कोपाहुर्योघनेनसमातो विर्ममन । श्रीक्षणेनधृतराष्ट्रप्रतिकुल- स्यार्थेदुर्योघनपरित्यागविधान ।	9 ४ 9	१४१		कर्णेनश्रीकृष्णप्रतिखस्यपाण्डवपक्षप्र- वेशेसयुक्तिकप्रतिबन्धकनिरूपणपूर्व- कखरहस्यगोपनप्रार्थना ।
१२९	१२९		विदुरेणधृतराष्ट्राज्ञयागान्धार्या सभा प्रत्यानयन । गान्धार्यादुर्योधनपुन समानाय्यतंप्रतिनीतिकथनपूर्वकपा-	१४२	१४२		श्रीकृष्णेनकर्णेप्रतिपाण्डवजयनिर्घार- णकथनपूर्वकभीष्माश्चियुद्धसन्नाहसं- देशकथनचोदना।
१३०	१३०	Ęv	ण्डवैस्सह्दामिवधान । मातृवाक्स्यमनाहत्यनिर्गतेनदुर्योधने- नैकर्णादिभिस्सहालोच्यश्रीकृष्ण बन्ध- निर्धारण । इङ्गितक्षेनसार्वैकिनाश्री-	१४३ -	, १ ४३	*45	कर्णेनश्रीकृष्णप्रतिपृथिवीविनाशेख्ने स्यशकुनिदु शासनयोश्वसूलत्वकंथनं । श्रीकृष्णमालिक्चकर्णस्पप्रतिनिवर्तेन । श्रीकृष्णस्योपहात्यागमन ।

		श्लोक		अध्याय	झपा अ.	श्लोक	
	झपा अ		कर्णपराक्रमभीतयाकुन्लागङ्गातीरे				नक्रपादीनामेकादशानापृथकपृथग-
988	१४४	रा	तत्समीपगमन ।				क्षौहिण्यधिपतित्वेऽभिषेचन ।
१४५	१४५	92	कुन्त्याकर्णप्रतितस्यखपुत्रत्वकथनपू-	१५६	१५६	३६	दुर्योधनेनभीष्मप्रतिसैनापत्यस्वीकर-
	• •		र्वकपाण्डवैस्सहसङ्गमचोदना ।				णप्रार्थना । भीष्मेणसमयकरणपूर्वक
१४६	१४६	२७	सूर्येणकर्णप्रतिकुन्तीवचनस्वीकरणवि-				सैनापखखीकार । दुर्योघनेनभीष्म-
			धान । कर्णेनकुन्तींप्रतिसोपालभदु-				स्यसैनापत्येऽभिषेचनपूर्वकसेनाभि- स्सहकुरुक्षेत्रगमन ।
			र्योधनपरिलागस्यसयुक्तिकमनौचिल-	१५७	१५७	34	युधिष्ठिरेणद्वपदादीनासप्तानापृथग-
			कथनपूर्वेकमर्जुनवर्जपाण्डवास्रहरण प्रतिज्ञा ।	, , ,	,,-	` .	क्षौहिण्याधिपत्येऽभिषेक । धृष्टयुम्न-
9~10	१४७	*3	त्रातशा । श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिसक्षेपेणहास्ति-				स्यसर्वसैन्याधिपत्येऽभिषेक । बल-
१४७	६०७	०५	नपुरवृत्तान्तकथन । तैस्तप्रतिविस्तरे-				रामस्यपाण्डवदिदृक्षयाकुरुक्षेत्राग-
			णभीष्मादिवचनकथनप्रार्थना । श्री-				मन । तस्यतीर्थंनिर्वेवणायगमन ।
			कृष्णेनशमविधायकभीष्मवचनातु-	१५८	१५८	३९	रुक्तिमणापाण्डवानुपेलसगर्वसाहाय्य- करणार्थस्वस्यागमनकथन । अर्जुनेन
			वाद ।				तस्यप्रसाख्यान । तथाविधस्यतस्य
986	१४८	३६	श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिद्रोणवचनातु-				दुर्योधनेनापिप्रखाख्यान ।
			वाद । तथाविदुरगान्धार्योश्रवचना-	949	१५९	94	धृतराष्ट्रेणसञ्जयप्रतिकुरुपाण्डवसेनयो-
१४९	૧ ૪૬	3 £	नुवाद । श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिष्टतराष्ट्रेणदुर्यो-			_	र्वृत्तान्तकथनचो दना ।
102	701	**	धनप्रत्युक्तवचनानुवाद ।		सम	ाप्त सै	न्यनिर्याणपर्व ॥ ७ ॥
940	१५०	२०	श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिदुर्योधनेनचो-	अध	गेल्रुकदु	तागम	।नपर्व ॥ ८ ॥ अध्याया ॥ ५ ॥
• •	• •		दितानाराज्ञायुद्धार्थकुरुक्षेत्रप्रस्थानक-		(95	- 9€	४)॥ श्लोका ॥ ३००॥
			थन । तथाखेनसामायुपायत्रयप्रयो-	960	१६०	१२५	्दुर्योधनेनोॡकस्यपाण्डवान्प्रतिदृ्देयन
			गेप्यवशीभूतेदुर्योधनेदण्डस्पैवप्रयो-			_	प्रेषण।
			क्तव्यत्वस्थन ।	989	१६१	४३	उॡकेनपाण्डवान्प्रतिदुर्योधनसदेश-
			भगवद्यानपर्व॥६॥ *	9६२	१६२	£ 3	कथन ।* भीमादिभिर्दुर्थोधनप्रत्युद्धकद्वाराप्रति-
ঞ		- Alba	rपर्व॥ ७॥ अध्याया ॥ ९॥	141	141	7.5	सदेशप्रेषण ।
•			९)॥ इंडोका॥ ३०३॥	963	१६३	५७	उॡकेनदुर्योधर्मप्रतिपाण्डवप्रतिसदे-
१ ५१	१५१	ওপু	भृष्टयुर्ज्नस्यसेनापतित्वकल्पना । युधि ष्ठिरादीनासर्वेषाकुरुक्षेत्रप्रवेश ।				शक्यन । दुर्योधनाज्ञयाकर्णस्ययुद्ध-
21.2	91.5	٠,	ाष्ट्ररादानाचयपाञ्चयस्य । : कुरुक्षेत्रेसमुचितदेशेयुधिष्टिरेणखसे-				सन्नाहोद्घोषण ।
१५२	344	30	नानानिवेशन । भ्रुष्टगुम्नादिभिस्सर्वे-	958	१६४	93	युधिष्ठिरेणयुद्धायसेनार्नियीतन । धून
			षाप्टथक्पृथक्शिकाबिरनिर्मापण ।				ष्ट्युम्नेनभीमृष्ट्वीनादुर्योधनादिभिस्सह्य द्वन्द्वयुद्धायसमादेश ।
943	१५३	२७	कर्णादीन्प्रतिदुर्योधनेनसाङ्क्रामिकसा-		3777	***	क्तुत्रागेमनंपर्व ॥ ६ ॥
	•		सप्रीसपादनचोदन । तचोदनयारा-				· · · · · ·
		\$	ज्ञासेनाभिस्सहकुरुक्षेत्रप्रस्थान ।	अथ र			धानपर्व॥९॥ अध्याया ॥८॥
374	१५५	२७	गुरुवधभयात्कर्तव्यमौद्यमुपागतेनयु-				२)॥ श्रोका ॥ २२५ ॥
			धिष्ठिरेणश्रीकृष्णप्रतिकर्तव्यनिर्धारण	१६५	रुष्प	२ ३	भीष्मेणदुर्योधनायखसामर्थ्यकथनपू- वैकमभयदानः । दुर्योधनेनखसेनाया
پ و <i>بد</i> لو	१५५	34	प्रार्थंना । तेनयुद्धकरणनिर्धारण । , दुर्योधनेनखसेनानामुत्तममध्यमाध-				रथातिरथसङ्ख्यान ।
31.2.2	3,17	~ ₹ 1	मभेदेनत्रेधाविभाग । तासासाम्	986	१६६	३ २	दुर्योध नेन खसेनायारथा <u>ति</u>
			मिकोपकरणसमृद्धिवर्णन । दुर्योधने-		/2		न।
			4"				

~~~~~			•••••			~~~~	***************************************
अध्याय	झपा•अ	श्लोक		अध्याय•	झपा अ	श्लोक	_
१६७	१६७	३८	तथा।	960	१८०	३८	तथा।
१६८	१६८	४२	भीष्मेणकर्णस्यार्वरथृत्वेकथितेतेनभी-	969	१८१	9 €	तथा।
			ष्मोपालभनपूर्वकतर्ज्जीवितावियखेन युद्धाकरणप्रतिज्ञा । भीष्मेणकर्णगर्हे- णेदुर्योधनेनभीष्मप्रतिसान्त्वनपूर्वक परसेनायारथातिरथसङ्खयानप्रार्थना ।	१८२	१८२	इ०	रामेणरथाद्घ पातितस्यभीष्मस्यदि- व्यपुरुषे समाश्वासन । भीष्मेणराम- स्यरथाद्घ पातन । पुनर्युयुत्सोराम- स्यमहिषिभिर्युद्धात्प्रतिनिवर्तन्न ।
955	१६९ १७०		भीष्मेणपाण्डवसेनायारथातिरथस ङ्ख्यान । तथा ।	१८३	१८३	98	सप्रणामदेवादिप्रार्थनापूर्वकशयितस्य भीष्मस्यदिव्यपुरुषे स्वप्नेसमाश्वासनपूर्वे वेकज्ञातपूर्वप्रसापनास्त्रासुस्मारण ।
900	१७१				• 45		
१७१ १७२			तथा । भीष्मेणदुर्योधनप्रतिशिखण्डिन पूर्वे	१८४	१८४		ततोरामभीष्मयोर्युद्ध । भीष्मस्यप्र- खापनास्त्रप्रतिभान ।
			स्रीत्वमभिधायतेनसहयुद्धाकरणप्र- स्तिज्ञा ।	964	१८५	३७	भीष्मेरामप्रतिप्रखापनास्त्रप्रयोक्तका- मेनारदेनतिनिषेधन । रामेणखस्यप-
	समाप्त	रथा	तेरथसङ्ख्यानपर्व॥*९॥				राजितत्वोक्तिर्युद्धोपरमश्च ।
अथ	ाम्बोपा ^र	ख्यान '	पर्व ॥ १० ॥ अध्याया ॥ २४ ॥	१८६	१८६	४१	राममामन्त्र्यगतयाऽम्बयापुण्याश्रमा-
	(90	₹ – 9९	६)॥ श्लोका॥ ८०३॥				दिषुदुष्करतपश्चरण ।
१७३	१७३	२४	भीष्मेणाम्बोपाख्यानकथनारमः । खे- नख्यवरेऽम्बादिकन्यात्रयहरणकथ- नः।	966	१८७	98	अवयातपस्तोषितान्महादेवाज्जन्मा- न्तरेपुस्त्वप्राप्त्याभीष्महननहृपवर्मु- पलभ्यामौप्रवेश ।
* ৭৬४	१७४		भीष्मेणविचित्रवीर्यस्यकन्यात्रयेणवि- वाह्रप्रयतनेऽम्बयाखस्यसाल्बक्षमत्व- कथनपूर्वकतत्समीपगमनेभीष्मप्रस्य- नुज्ञायाचन ।	966	१८८	₹°	पुत्रार्थेतपस्यवेद्धपदायमहादेवेनश्ली- भूलापुमान्भविष्यवीतिवरदान । द्वप- दभार्थयास्थ्यपत्यजननेपितस्यपुस्त्व- ख्यापन । द्वपदेनतस्यस्थात्वप्रच्छायपु- वजातकमीदिकरण ।
१७५ १७६	१७५ १७६	•	साल्वगतायाअम्बायास्तेनपरिसाग । अम्बयाभीष्मस्यप्रतिचिकीषयाताप- साश्रममेस्यतेषुस्वदृतान्तकथन । तत्रहोत्रवाहननान्नोऽम्बामातामहस्या-	२८९	१८९	२५	पुवेषगृहितयाशिखण्डिन्याद्रोणाद्धनु- विद्याभ्यास । तस्यादशाणीधपति- कन्ययाविवाह । खदुहित्राशिख- ण्डिन्या स्रीलविज्ञापितेनदशाणेनदूत-
		•	गमन । तेनाम्बाया परश्चरामप्रति श्वरणागतिचोदना । तत्रयदच्छया-				मुखेनद्वपदप्रतिखविंप्रलम्भकस्यतस्य सबन्धो समुच्छेदनिवेदन ।
			समागतेऽकृतव्रणनान्निमहर्षावम्बया	990	१९०	२२	द्वपदेवपत्र्यासहकर्तव्याळोचन ।
900	१७७	***	खदृत्तान्तनिवेदन । अकृतव्रणेनसविमर्शेभीष्मस्प्रप्रतीका- रनिर्धारण । अम्बयापरेखरागतजा- मदभ्यप्रतिभीष्मवध्रप्रार्थना ।	989	१९१		श्विस्तिष्डन्यास्तिपत्री शोकस्यसमूल- कलचिन्तनेनदुर्गमारण्यमेस्यस्थूणना- श्व-कुबेरातुचरस्यगृहसमीपेप्रायोपचे- श । स्थूणचोदितयाशिस्तिष्ठिन्यात
946	१७८	લુ ધ	 श्रीपरछुरामेणाम्बादिभि सहकुरक्षेत्र गलाभीष्मानयन । रामेणखेनचोद- नेऽपिभीष्मेणाम्बापरिम्रहानक्षीकारेयु- द्वायतस्याह्वान । 	988	१९२	V	त्रतिखस्यपुस्त्ववरण । स्थूणेनशिखण्डिन्यैतदीयस्नीत्वस्नी- कारेणस्नीयप्रस्त्वसमर्पण । दशार्की धिपतिनाशिखण्डिन पुंस्त्वमुपायैर्नि-
9 48	<i>ૄું</i> હુ	, ३ °	९ भीष्मजामद्भ्ययुद्ध ।				र्थार्थलज्जयाखपुरगमन् । अत्रान्त

~~~~	~~~~	****	····		***************************************		
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ•	श्लोक	
91-414	4 (11 -1		स्थूणगृहमागतेनकुवेरेणतप्रतिस्रीत्व-				कर्तुशक्यमितिप्रश्नेतै पृथकपृथक्तदु-
			धारणस्यशिखण्डिमरणावधिकत्वरूप-		_		त्तरदान ।
			शापदान । पुस्त्वप्रखर्पणायगतेनशि-	988	१९४	२२	युधिष्ठिरेणचारमुखाद्गीष्मादिभि ख- खशक्तिकथननिशम्यार्जुनप्रतितच्छ-
			खण्डिनास्थूणात्तद्गुत्तान्तमुपलभ्यह-				क्तिनिवेदनचोदनेतेनतत्कथन।
			र्षोस्खगृहागमन । इतिभीष्मेणदुर्यो- धनप्रतिशिखण्डिनासहस्रेनयुद्धाकर-	१९५	१९५	98	दुर्योधनेनत्रेधाविभज्यसेनानायापन सर्वेषाशिविरप्रवेश ।
			णेकारणाभिधान ।	१९६	१९६	३५	युधिष्ठिरेणापित्रेधाविभज्यखसेनाना
983	१९३	२२	दुर्योधनेनभीष्मादीन्प्रतिप्रत्येकंयुष्मा-				प्रेषण ।
			भि कियताकालेनसमप्रपरसेनाक्षपण		समा	प्तमस्ब	ोपाख्यानपर्व ॥ १० ॥

उद्योगपर्व च सपूर्ण ॥ ५ ॥

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी॥

अथ भीष्मपर्व ॥ ६॥

अवान्तरपर्वाणि ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ १२२ ॥ स्रोका ॥ ५८०९ ॥

अध्याय	~~~~ झपा अ	रुरेक स्रोक		अध्याय	अ इपा अ	श्लोक	
			ने र्माणपर्व॥१॥ अध्याया ॥१०॥	1			र्वा ३ ॥ अध्याया ॥ ३०॥
			)॥ श्लोका ॥ ३९४ ॥		(9३	–४२)	) ॥ श्लोका ॥ १०२९ ॥
9	१		कुरक्षेत्रेकुरुपाण्डवसेनयो परस्परस-	93	१३		सज्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिभीष्महननकथन।
-	•	•	मागम । उभयपक्षीयै परस्परसमय-	98	१४		धतराष्ट्रेणभीष्महननश्रवणात्परिशोच-
			करण।				नपूर्वकसञ्जयप्रतिविस्तरेणभीष्मादियु-
२	ર	33	श्रीव्यासेनपृतराष्ट्रप्रतियुद्धदर्शनायच-				द्धवर्णनचोदना ।
	·	• • •	क्षुदीनकथन । धृतराष्ट्रेणयुद्धश्रवण-	94	१५	२०	दुर्योघनेनदुर्शासनप्रतिभीष्मरक्षणा-
			मात्रेप्रार्थितेव्यासेनसञ्जयप्रतियुद्धवि-				इापन ।
			षयेसार्वज्ञदानपूर्वकयुद्धप्रकारकथननि	9 ६	१६		कुरुपाण्डवसेनावर्णन ।
			योग ।	90	१७		युद्धायकुरुसेनानिर्याण ।
Ę	3	33	व्यासेनृषृतराष्ट्रप्रतिदुर्निसित्तप्रादुर्भा-	96	१८		कुरुसेनावर्णन ।
•	•	•	वफलकथन । तथाजेष्यताजयसूचक-	98	१९		कुरुसेनानियाण ।
			लिझकथन ।	२०	२०		कुरुसेनागमनप्रकारवर्णन् ।
8	૪	29	व्यासेगतेसञ्जयेनघृतराष्ट्रप्रतिभूमिगु-	२ १ !	२ १	9 0	परसेनादर्शनचिकतयुधिष्ठिरप्रलर्जुने-
*	•	•	णानुवर्णन ।		22	• •	नसमाश्वासन ।
ધ	4	9.4	भूतपञ्चकगुणवर्णनं । सङ्घेषेणजम्बूद्दी-	२२	२२		युधिष्ठिरादीनायुद्धायनिर्गम ।
•	•		पवर्णन ।	२३	२३ २५		अर्जुनकृतादुर्गासुति । सञ्जयेनोभयसेनयोरभ्युदयवर्णन ।
Ę	& **	પ ્ર	भारतादिखण्डानातत्तत्समीपर्स्थपर्व-	28	ર ક		~~-~~
•	•	•	तानामेरोश्चवर्णन ।	२५	२५		भगवद्गीतायां, प्रथमोऽध्याय ॥ १ ॥
•	G	ς£	उत्तरकुरवर्णन । भद्राश्ववर्णन ।	₹ 3.0	२६ ३/०	७२	,, द्वितीयोऽध्याय ॥२॥
6	6			् २७ २८	२७ २८	४३ ४२	,, तृतीयोऽष्याय ॥३॥ ,, चतुर्थोऽष्याय ॥४॥
			मेरोरुत्तरभागस्थखण्डत्रुयवर्णन ।	39	२ ९	° ₹	*
٠٩.	۹,	G &	भरत्खण्डस्थनदीपर्वतदेशानाविस्तरे-	30	30	४७	ह्यां १ वर्ष
}0	* १०	*	पक्थन । ●	39	38	इं.	"*,, सप्तमोऽध्याय ॥ ७ ॥
-	and a		युगचतुष्टयवर्णन ।	32	32	` २ ८	
	. —	* ''	म्प्डब्रिनिर्माणपर्व ॥ १ ॥	33	* 33***	३४	,, अष्टमाऽष्यायः ॥ ८॥ ,, नवसोऽध्याय ॥ ९॥
			॥२॥ अध्यायौ ॥२॥	38	રૂપ્ટ '	8 8	,, दशमोऽध्याय ॥१०॥
	*('a.		)॥ श्रोंका _{, म} ९२ ॥	*3.4	३५	44	,, एकादशोऽध्याय ११
19	* ११ *	४०	शाकद्वीपुवर्णन ।	्र ३६	*३६	२०	;, ैद्वादशोऽध्याय ॥१२ ॥
ાર	१२		कौञ्चादिद्वीपवर्णनं ।	३७	३७ *	३५	,, त्रयोदशोऽध्याय 🛶 ३
•			: भूमिप्वं № २॥	३८	३८	२७•	,, चतुर्दशोऽध्य ~~ाय~~ १४
	* ક્		-				×

J. J. J.J.		~~~~~		अफगाग		रुोक	·
अध्याय	झ्पा अ	श्लोक	,, पञ्चदशोऽध्याय १५	जन्मान	મ્યાગા ગ	Col-11	कुष्णसमाश्रयणेनविजयइतिभीष्मेण
३९	३ ९	२०	मोजनोन्द्रमस्य ॥०८॥				दुर्योधनप्रतिकथन ।
80	४१ ४१	२४ २८	ज्ञानकरोट्याम ०.०	६८	६८	20	भीष्मेणदुर्योधनप्रतिब्रह्मर्षिकृतकृष्ण-
४१ ४२	ठर ४२	७८	व्यवाहकोऽध्यास १८	40	96	70	स्तवनकथन । तथाश्रीकृष्णस्यपाण्डवे-
• *			,, जहारसाउपाप 75 गगवद्गीतापर्व ॥ ३ ॥				षुप्री तिकथनपूर्वकतस्सहशमविधान ।
			वि॥४॥ अध्याया ॥८०॥	६९	६९	3 9	कुरुपाण्डवसेनयोर्भकरश्येनव्यृहरचन।
अ				90	90		स्कुलयुद्ध ।
	-		)॥ श्लोका ॥ ४२९४ ॥	७१	ও		तथा।
83	ध३	999	युधिष्ठिरेणरथादवरुह्मभीष्मद्रोणाद्य-	७२	७२		तथा।
		_	भिवादनपूर्वकतेभ्योजयाशीर्प्रहण ।	७३	७३		तथा।
ጻጸ	કક		सेनयोर्युद्धारभ ।	७४	હર		भूरिश्रवसासात्यकिपुत्रदशक्वध ।
४५	ઝ ષ		द्वन्द्वयुद्धवर्णन ।				सास्यकिभूरिश्रवसोर्युद्ध ।
४६	કદ		सकुलयुद्ध ।		र दि		मदिवसयुद्धं ॥ ५ ॥
४७	80		उत्तरकुमारवध ।		३।८ ७५		भाद्यसञ्जूषः ॥ ५ ॥ कुरुपाण्डवयो कौश्चमकरव्यूहरचना ।
86	४८		श्वेतयुद्धभीष्मेणतद्वधश्च ।	७५ ७६	७५ ७६		पुरुषाण्डवया काश्चमकरेल्यूहरचना । धृतराष्ट्रेणखसेनाक्षयश्रवणेनशोचन ।
४९	કુ ર		शह्वयुद्ध ।	৬৩	७७		वृतराष्ट्रगस्त्रसम्बन्धनगनशायन । भीमद्रोणपराक्रमवर्णन ।
			मदिवसयुद्ध ॥ १ ॥	96	७८		सकुलयुद्ध ।
Ŋo	५०		धृष्टयुम्नेनकौञ्चव्यूहनिर्माण ।	७९	७९		तथा।
49	५१		भीष्मादिभि प्रतिन्यूहरचना।	",	_	-	
५२	५२		भीष्मार्जुनयोर्युद्ध ।				हिवसयुद्ध ॥ ६ ॥
ષ્ર્ર*	५३		द्रोणधृष्टद्युम्नयुद्ध । भीमेनकलिङ्गादिवध ।	60	८०		भीष्मदुर्योधनसवाद ।
५४	ૡ ૹ		मामनकालज्ञादिवयः अर्जुनयुद्धवर्णनः ।	ح 9	८१		भीष्मेणदुर्योधनसह र्षण ।
6,14	44 -C			८२	८२	६२	द्रोणेनविराटसूनो शह्वस्यवध । द्वन्द्व-
		। इत	ोयदिवसयुद्ध ॥ २ ॥				युद्ध ।
५६	५६ ७७		उभयपक्षयोर्व्यूहरचना । सकुलयुद्ध ।	८३	૮રૂ		द्दन्द्रयुद्ध ।
<i>دم ره</i>	<i>6</i> /9			68	८४	५५	युविष्ठिरादियुद्ध ।
५८ ५९	५८ * ५९	94	अर्जुनयुद्भवर्णन । खप्रतिज्ञाविहायगृहीतचकेणश्रीकृष्णे-	64	24	४०	सकुलयुद्ध ।
73	20	780	नपादचारेणभीष्महन्तुमभियान ।	८६	८६		तथा।
			अर्जुनेनश्रीकृष्णस्यप्रतिनिवर्तन ।	-	इति	ा सप्त	मदिवसयुद्ध ॥ ७ ॥
	-6	· 		20	29		उभयसेनयोर्व्यूहरचनापूर्वकपरस्परा-
• •		. दिया	ायदिवसयुद्ध ॥ ३ ॥ भीष्मार्जुनयुद्ध ।			•	भियानं ।
Ęo	६० ६१		भाष्माञ्जनसुद्धः । धृष्टसुम्नेन्शलपुत्रवधः ।	22	66	४४	भीमेनसुनाभ।दिदुर्योधनानुजाष्टक-
ξ 9	۶ ۶	२५ ८७	५४थुप्रग्राण्युप्रवयः । भीमसेनादियुद्धः ।				वध ।
६२ ६३	६२ ६३		नानसनाद्युद्धः । सात्यिकिभूरिश्रवसोर्युद्धः ।	* 68	૮९	٧o	बृतराष्ट्रेण पुत्रवधश्रवणाच्छोचन ।
६४ ६४	ૡ ૨ ૬૪		सासाकन्यास्त्रपतासुद्धः । भीमेनदुर्योधनानुजाष्टकवधः । घटो-	90	९०		इरावताशकुन्यनुजानाववः । आर्र्य
4.0	40		त्कचभयेनकुरुभि सेनावहार ।		70	28	श्रीवताराञ्चन्यनुजानायवः । जारथः श्रुद्धिनाम्नाराक्षसेन्द्ररावतोवधः ।
	æf:	· ==	र्थद्वसयुद्ध ॥ ४ ॥	*	00	3.0	दुर्योधनघटोत्कचयोर्युद्ध ।
६५	इ।८ ६५	। এ র	याद्वसयुद्ध ॥ ठ ॥ विश्वोपाख्यान ।	९9	९१ ० ၁	•	दुयायनयटात्कचयायुद्ध । घटोत्कचयुद्धवर्णन ।
47 44	६६		तथाः।	65	९२ ९३		् यदात्कचयुद्धवणम् । - सकुलयुद्ध ।
भ ५ ६७	६७		तयः। विश्वोपाख्यानेभीष्मेणदुर्योधनप्रतिवा-		• ९ ४	۰ ۲ د م	चडौत्कचयुद्ध । घडौत्कचयुद्ध ।
*	40	70	सुदेवमाहातम्यकथन । युधिष्ठिरस्य	84	९५		्रभंगद्तादियुद्ध ।
			७ रामाक्षरायामा । सामाक्षरा	1 23	22	~ <u>\$</u>	1 4.447.004.24 1

			•••••	·····	~~~~	······	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय.		श्लोक	
९६	९६	60	भीमेनदुर्योधनानुजानाकतिपयाना-	908	१०९	४१	भीष्मदुर्योधनसवाद । भीष्मपराक्र-
			वध ।				मवर्णन ।
	इ	त्यष्टम	दिवसयुद्धं ॥ ८ ॥	990 4			अर्जुनदुर्शासनयुद्ध ।
0	९७		भीष्मोन्यस्तशस्त्रश्चेदहृपाण्डवाञ्जेष्या	999	१११		द्वन्द्वयुद्ध ।
९७	ζ,	० २	मीतिकर्णबोधितेनदुर्योधनेनरात्रोभी-	992	११२	४२	द्रोणेनाश्वत्थामानप्रतिदुर्निमित्तप्रदर्श- नपूर्वेकयुद्धानुशासन ।
			ष्ममेत्यकर्णस्ययुद्धानुज्ञाप्रार्थना ।	993	११३	b٦	भीमसेनपराकमवर्णन ।
96	९८	५१	भीष्मेणदुर्यो वनप्रखर्जुनपराक्रमप्रश-	998	११४		भीमार्जुनपराक्रमवर्णन ।
••	•-		सनपूर्वकपाण्डवानामजय्यत्वमभिधा-	994	११५		युद्धेविरक्तेनभीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रतिख-
			यशिखण्डिवर्जपाञ्चालादिवधप्रतिज्ञा।	113	227	• २	ववोद्यमचोदना ।
33	९९	३०	कुरुपाण्डवसेनयोर्व्यूहरचनापूर्वकपर-	998	११६	60	सञ्ज्युद्ध ।
			स्पराभिगमन ।	990	११७	७२	तथा ।
900	१००	48	अलबुसस्यद्रौपदेयैस्सहयुद्ध । अभि-	996	११८	५४	भीष्मपराक्रमवर्णन ।
	-		मन्युनासमागमश्च ।	998	११९	१२५	भीष्मनिपात ।
909	१०१	५९	अभिमन्युनाअलबुसपराजय ।	920	१२०	৩৭	कुरुपाण्डवैरन्यैराजभिश्रभीष्माभिवा-
902	१०२	४०	द्रोणार्जुनयुद्ध । भीमसेनपराक्रमश्च ।				दन । अर्जुनेनभीष्मायबाणमयोपधा-
903	१०३		सकुलयुद्ध ।				नसमर्पण ।
908	१०४		तथा।	929	१२१	40	तृषार्तेनभीष्मेणपानीययाचन । राज-
904	१०५	•	युधिष्ठिरादियुद्ध ।				भिरानीतजलविनिन्दार्जनप्रतितदा-
905	१०६		भीष्मपराक्रमममृष्यताश्रीकृष्णेनरथा-				चन। अर्जुनेनपर्जन्यास्रेणभूमिंभित्वो-
• 1		- •	दवस्त्यतद्वधायाभियान अर्जुनेनप-				त्थापितसलिलधारयाभीष्मस्यतृष्णा-
	_		श्चादनुधाव्यनिवर्तितस्यश्रीकृष्णस्यते-				शमन । भीष्मेणदुर्योधनप्रसर्जनप्रश-
	~		नसहपुनारथारोहण ।				सनपूर्वकपाण्डवै सहश्रमोपदेश ।
	æf	ने वर	मदिवसयुद्ध ॥ ९ ॥	922	१२२	४४	अपगतेषुराजसुकर्णेनभीष्ममेत्यरह-
							स्यभिवादन् । भीष्मेणकर्णेप्रतितस्य
950	१०७	906	युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णेनसहसमन्व्यरात्रौ				क्रुन्तीसुतत्वोत्तयापाण्डवे सहसगम-
			भीष्ममेत्यतद्वधोपायकथनप्रार्थना ।				चोदना । कर्णेनसयुक्तिकपाण्डवै
			तप्रतिभीष्मेणतत्कथन ।				सहसगमस्यदुष्करत्मभिधायभीष्म-
906	१०८	Ę٥	भीष्मयुद्ध । शिखण्डिनोभीष्मेणसुद्द				क्षमापनपूर्वकखावासगमन ।
			सवादोयुद्धसन्नाहश्च ।		इति	तं द्श	मदिवसयुद्ध ॥ १० ॥

समाप्तं भीष्मवश्रपर्व ॥ ४ ॥ भीष्मपर्वसपूर्ण ॥ ६ ॥

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी।।

अथ द्रोणपर्व ॥ ७ ॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ २०३ ॥ स्रोकाः ॥ १००१२ ॥

****			1			
अभ्याय	झ्पा अ	श्लोक	अध्याय			
23.8	च सोणा	भिषेकपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १६ ॥	98	१४	८७	द्रोणयुद्ध । द्वैरथयुद्ध । अभिमन्यु-
V1 V	, 3, 1, 1, 1	।-१६)॥ श्लोका ॥ ७००॥				पर्ाक्रमश्च।
_	१	५४ धृतराष्ट्रेणसञ्जयप्रतिभीष्मपातानन्त-	93	१५		भीमेनगदायुद्धेशाल्यपराजय ।
9	٠,	रीयकदुर्योधनादिवृत्तान्तप्रश्न । स-	98	१६	६६	द्रोणेनयुधिष्ठिरप्रहूणोयमेऽर्जुनेनत्द्र-
		द्धयेनयोधानाशरणत्वेनकर्णाह्वानेक-				₹ 1
		थितेषृतराष्ट्रस्यकर्णवृत्तान्तप्रश्न ।				तिदवसयुद्धं ॥ ११ ॥
ঽ	વ	३७ कर्णेनपाण्डवोच्छेदनपूर्वेकदुर्योधनाय-		सम	गप्तद्रो	णाभिषेकपर्व ॥ १ ॥
`	` .	राज्यदानंप्रतिज्ञाययुद्धायाभियान ।	अश	य सशप्त	कवध	पर्व॥२॥ अध्याया ॥ १६॥
ş	.	२५ कर्णेनभीष्ममेत्ययुद्धानुशयाचन ।				)॥ श्लोका ॥ ८२१ ॥ ँ
*	ક	१९ भीष्मानुज्ञातस्यकर्णस्ययुद्धायागमन ।	90	१७		्र सशप्तकराहृतस्यार्जनस्ययुधिष्ठिररक्ष-
ų, '		२१ दुर्योधनपृष्टेनकर्णनतप्रतिद्रोणस्यसैना-	•	10	, -	णेसत्यजितनियोज्यतान्प्रतियुद्धायग-
3	,	पत्यकरणविवान ।				मन ।
Ę	દ્	१४ दुर्योधनेनद्रोणप्रतिसैनापत्यस्त्रीकरण	96	१८	३४	अर्जुनस्यसशाप्तकैस्सह्युद्ध ।
•	• 1	प्रार्थना । [*]	98			तथा।
'	G	५४ द्रोणससैवापसेऽभिषेक । द्रोणयुद्ध ।	२०	२०	६७	सकुलयुद्ध ।
.i 6	6	३८, सञ्जयेनधृतराष्ट्रत्रतिद्रोणपराक्रमवर्णन-	₹9#	२१	६९	युधिष्ठिरजिष्टक्षतोद्रोणस्यसत्यजिता
•	*	पूर्वेकतन्निधनकथन् ।			*	निरोध । द्रोणेनसत्यजितिनिहतेभ-
\$	९	५२ द्रोणमरणश्राविणोर्धतराष्ट्रस्यशोचन ।	*			यायुधिष्ठिरस्यपलायन । पुनर्युधिष्ठिरं-
90	१०	७७ द्रोणमरणश्रवणेनमूर्च्छितस्रधृतराष्ट्र-				जिद्यक्षुणाद्रोणेनपाञ्चाल्यादीनाहनन ।
-		स्यपरिचारिकाभिर्जलसेचनादिनास-*	२२	२२	३३	द्रोणपराक्रमहृष्टेनदुर्योधनेनकर्णसबो-
		मुद्बोधन् ।				ध्यभीमसेनायव्ज्ञानेकृतेकर्णेनभीमा-
		कथनचोदना।				दीनाप्रशसनपूर्वकमनवज्ञेयलकथन
99	* ११	५१ वृतराष्ट्रेणप्रसगाद्भक्तयुद्रेकेणश्रीकृष्णच-	* 93	२३		रथीनामश्रम्बजवर्णन ।
		रित्रानुकीर्तन । तथापुनर्युद्धकथन-	२४	રક	२०	धृतराष्ट्रेणपुत्रान्प्रतिशौचनपूर्वंकस ञ -
		चोदना।	*.			यप्रतियुद्धकथनचोदना ।
92	१२	३५ द्रोणचोदितेनदुर्योधनेनयुधिष्ठिरस्य-	54	२५		•्द्रन्द्रयुद्ध । •
		जीवप्राह्महुणवरण । द्रोणेनार्जुना-		" २६		भगदत्तपराक्रमवर्णन ।
		सनिधानेत्रहरणप्रतिज्ञान । दुर्योधने-	२७	२७		अर्जुनेनस ~~न्न~~ प्तकानाहनन
		नैतहुद्धीषण ।	२८			भगदत्तार्जनसमागम ।
9-3	१३	२९ अर्जुनेनद्रोणप्रतिज्ञाभीतस्ययुधिष्ठिर-	38	२९		अर्जुनेनसगजस्यभगदत्तस्यव <i>व</i> ।
		🐙 ं स्यसमाधासन ।	*	₹.0	४५	अर्जुन्युद्धवर्णन ।

अध्याय	 झपा अ	रू स्रोक	·····	अध्याय	स्पा अ	क्षोक	····
, ३ 9	38		अश्वत्थाम्नानीलस्यवध ।			• ••	पाख्यानकथनेनयुधिष्ठिरस्यशोकपरि-
३२	३२		सकुल्युद्ध ।				हार ।
	इति		रादिवसयुद्ध ॥ १२ ॥	ध्रुष्	44	५७	व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिषोडशराजकीया-
			राप्तकवधपर्व ॥ २ ॥				ख्यानकथन । नारदेनसञ्जयप्रतिमरु-
STO							त्तराजचरित्रकथन ।
અર			पर्व॥ ३॥ अध्याया ॥ ३९॥	५६	५६	92	सुहोत्रचरित्र ।
	(३३	-	।।श्लोका ॥ १०७४ ॥	५७	५७		अङ्गराजचरित्र ।
. ३३	३३	४१	युधिष्ठिरस्याप्रहणाहुर्मनायमानदुर्यो-	५८	46		शिविचरित्र ।
			धनप्रतिद्रोणेनकस्यचिन्महारथस्यहन-	५९	५९	३१	दाशरथिरामचरित्र ।
			नप्रतिज्ञा । सञ्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिसक्षेप	Ęo	६०	94	भगीरथचरित्र ।
	_		तोऽभिमन्युवधकथन ।	६१	६१	93	दिलीपचरित्र ।
३४	३४	93	द्रोणेनपद्मव्यूहरचना ।	६२	६२		मान्धातृचरित्र ।
34	३५	३२	युधिष्ठिरेणाभिमन्युप्रतिपद्मव्यूहभेद-	६३	६३		ययातिचरित्र ।
			नवोदना।	६४	६४		अम्बरीषचरित्र ।
३६	३६	40	अभिमन्युयुद्धवर्णन ।	Ę٤	६५		शशिबिन्दुचरित्र ।
३७	₹ <i>७</i>		अभिमन्युपराक्रमवर्णनं ।	६६	६६		गयचरित्र ।
३८	३८		तथा।	६७	६७		रन्तिदेवचरित्र ।
३९	३९		दुर्शासनाभिमन्युसमागम ।	६८	६८		भरतचरित्रकथन ।
४०	80		अभिमन्युनाकर्णंदुरशासनपराजय ।	६९	६९		पृथुचरित्र ।
४१	धर		अभिमन्युगराक्रमवर्णन ।	৩০	90		परशुरामचरित्र ।
४२	ઇર		अभिमन्युमनुगतानाजयद्रथेननिरो-	৬৭	७१	२६	युधिष्ठिरसमाश्वासययासस्यखाश्रम-
*		*	घ । जयद्रथस्यकृदात्पाण्डवनिरोधरूप-			_	गमन ।
	415		वरलामस्यसञ्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिकथन ।			-	मन्युवधपर्वं ॥ ३ ॥
Я¥	~~४~~ ३	43	जयद्रथेनव्यूँहपथपिधायपाण्डवादि- निरोध ।	* প্র			ि॥ ४ ॥ अध्याया ॥ १३ ॥
४४	ઇઇ	* 5 9	अभिमन्युपराक्रमवर्णन ।		(७२		)॥ ऋोका ॥ ५६४ ॥ 🛴
४५	ુ કહ્	3 o	अभिमन्युनादुयाधनपराजय ।	* ७२	७२	९३	भभिमन्युमनुशोच्यार्जुनस्यविलाप ।
& é	४६ _*	2/	अभिमन्युनालक्ष्मणस्यवध ।	७३	७३	ęų	युधिष्ठिरेणार्जुनप्रसमिमन्युनिधनप्र-
४७	४७	5 X	अभिमन्युपराकमवर्णन ।				कारकयन । अर्जुनेनसञ्चप्यजयद्रथ-
86	84		द्रोणादिभि षड्भिरभिमन्योर्विरथी-	*			वधप्रतिज्ञा। 📲
*	,	• •	करण ।	७४	છ્ય	३६	अर्जुनप्रतिज्ञाश्रवणचिकत्स्यजयद्य-
४९	ક ર્	89	अभिमेन्युवध ।			-	स्यद्रोणदुर्योधनाभ्यांसमध्यासन 🖡
40	40		युद्धभूमिवर्णन ।	હષ્	७५	39	श्रीकृष्णेनार्जुनश्रतिद्रोणादिभिर्जयद्रथः
,			शदिवंसयुद्ध ॥ १३ ॥	•	• •	` .	रक्षणप्रतिज्ञाकथन।
લ ૧	५१	રૂષ	बु धिष्ठिरस्याभिमन्युमनुशोच्यविळा	७६ -	७६	२९	अर्जुनेनश्रीकृष्णप्रतिखसामर्थ्यं कथन्।
• •	•		प ।	હહ	७७	२७	श्रीकृष्णेनसुमद्रासमाश्रासन्। *
५२	ંધર	५२	युधिष्ठिरसंमाश्वासनायव्यासेनतप्रख-	७८	७८		तथा ।
• •	*		कम्पनोपाख्यानकथनोपकम ।	७९	७९	४७	श्रीकृष्णेनरात्रावर्जुनेनत्र्यम्बकाय्ब-
५३	५३	२४	ब्रह्मस्द्रसवाद । ब्रह्मणाप्रजासहारा-				लिप्रदापन । कृष्णदारुकसंभाषण ।
	, ,	•	यमृत्युदेवीसर्जन ।	60	60	ĘĘ	अर्जुनस्यश्रीकृष्णेनसहस्वप्नेकेलासग्र क्
48	48	46	नारदेनमृत्युत्रह्मुसवादकथनेनाकपुन-			• •	नतथास्तुवारुद्रप्रसादन ।
•		•-	स्यशोकपरिहार । व्यासेनाकपनी-	- 69	८१	२५	अर्जुनेन्खपेकैलासेशङ्करात्पाञ्चपताः
			C Authorities State of the Company o	•	7		· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

श्रद्धयाय	झ्पा अ	श्चोक.		अध्याय	झपा अ	श्लोक	•
919414	- (1 11 -1	411 110	स्रमुपलभ्यश्रीकृष्णेनसहपुन शिबिर-	903	१०३		अर्जुनेनदुर्योधनपराजय ।
			प्रलागमन ।	908	१०४		अर्जुनस्यभूरिश्रव प्रस्तिभिरष्टभिर्युद्ध।
८२	૮ર	રૂષ	श्रीकृष्णस्यकृताह्विकयुधिष्ठिरप्रसाग-	904	१०५		सङ्जयेनरथानाध्वजानाचवर्णन ।
•	- •	•	मन ।	908	१०६		द्रोणयुधिष्ठिरयोर्युद्ध ।
८३	८३	२८	जयद्रथवधस्यदुष्करलशङ्किनोयुधिष्ठि-	900	१०७		सकुलयुद्ध ।
			रस्यश्रीकृष्णेनसमाश्वासन ।	906	१०८		द्रौपदेयै शलवध । भीमेनालंबुस-
८४	-68	३५	जयद्रथप्रतिगच्छताऽर्जुनेनयुधिष्ठिर-	,	7-0	- 4	पराजय ।
			रक्षणायसात्यकिप्रतिचोदना ।	908	१०९	66	घटोत्कचेनालबुसवध ।
		इति १	ातिज्ञापर्व ॥ ४ ॥	990	११०		रणाइणेपाञ्चजन्यखनेश्रुते अश्रुतेच-
अथ	जयद्र	थवध	वर्च ॥ ५ ॥ अध्याया ॥ ६९ ॥	110	110	100	गाण्डीवघोषेऽर्जुनस्यविपदमाशङ्कमा-
	(64-	-१५३	) ।। श्लोका ॥ ३७८८ ॥				नेनयुधिष्ठिरेणसात्यकिप्रवर्जनवृत्ता-
८५	64	५५	धृतराष्ट्रेणपुत्रान्प्रतिशोचनपूर्वकम भि				न्तपरिज्ञानायगमनचोदना ।
			मन्युनिधनानन्तरीयकयुद्धकथनचो-	000	000	to S	अर्जुनप्रतिगच्छेतियुधिष्ठिरचोदितेन-
			दना।	999	१११	24	सात्यकिना तप्रतिस्वस्यार्जनेनतद्रक्ष-
८६	८६	२३	सज्जयेनधृतराष्ट्रोपालम्भनपूर्वक्युद्धक-				णायनियोगाभिधानपूर्वकखेनतस्या-
		5	थनोपकम ।				परित्याज्यत्वकथनं । युधिष्ठिरेणभी-
८७	20		द्रोणेनशकटव्यूहनिर्माण । अर्जुनस्परथाङ्गणप्रवेश ।				मादिभि खस्यरक्षणकथनपूर्वकपुन -
66	40	-	अर्जुनस्यस्याज्ञणत्रवसः । अर्जुनयुद्धवर्णनः ।				सात्यकेरर्जुनप्रतिगमनेनियोजन ।
८९	८९.		अर्जुनेनदुश्यासनपराजय ।	992	११२	63	सालकेर्युधिष्ठिररक्षणेभीमनियोज्या-
90	९० ९१	₹ ७	अर्जुनस्यव्यूह्मुखस्थेनद्रोणेनकचि-	117	117	~ 4	र्जुनदर्शनायप्रस्थान ।
89	22	०६	त्कालयुद्धातमपहायन्यूहप्रवेश ।	005	005	, ota	अर्जुनगच्छत सात्यके कृतवर्मणास-
९२	९२	1010	सर्जनमञ्जूष्य । अर्जुनेनश्रुतायुधसुदक्षिणयोर्वध ।	993	११३	94	_
९ ३	९३		अर्जुनेनश्रुतायु प्रस्तीनावध ।		8.843		हयुद्ध ।
38	९४		अर्जुनाद्गीतेनदुर्योधनेनद्रोणमेखतदु-	998	११४	१०३	धृतराष्ट्रस्यखसैन्यपराजयश्रवणेनशो-
	20	••	पालभनपूर्वकजयद्रथप्रतिशोचन ।				चन । सजयेनतदुपालभपूर्वककृत- वर्मपराकमवर्णन ।
			द्रोणेनदुर्योधनस्याभिमन्त्रितकवचमा-	a a ta	११५	6.3	सात्यकिनाजलसन्धस्यवधः ।
			बध्यार्जुनेनसह्युद्धायप्रेषण ।	994			
લુ ધ્	९५	५२	राज्ञाद्वन्द्वीभूययुद्धायसमागम ।	995	११६	85	सात्यिकनादुर्योधनकृतवर्मणो परा-
۶ξ,	९६		द्दन्द्रयुद्धवर्णन ।	990	११७	3.0	जय । सात्यकिपराक्रमवर्णन ।
90	९७	३६	द्रोणवृष्ट्युम्नयोर्युद्ध ।	996	११८		साखकनासुदर्शननाम्रोराङ्गोवध ।
९८	*	46	द्रोणसाखक्योर्युद्ध ।	998	११८ ११९		सात्यकिपराक्रमवर्णन ।
33	९९	६४	अर्जुनेनरणाङ्गणेह्याप्यायनायशरै -	920	१ २०		सात्यकियुद्धवर्णनं ।
			सरोनिर्माण तथाशरमयवेरमनिर्माण।	929	१२१		तथा।
900	१००	४३	श्रीकृष्णेनतस्मिन्सरसिम्नापनादिना-	922	१२२	-	साखिकभयात्पलाय मान स्यदुरशासन-
			ऽऽ प्यायितानातुरगाणापुनारथेयोज-		***	• •	स्यद्रोणेनोपालम्भ ।द्रोणधृष्ट्युम्नयोर्थुद्ध।
			न । पुन श्रीकृष्णार्जुनयोर्जयद्रथप्रति-	923	922	3/	•
		_	गमन ।	928	१२३ १२४		सात्यकिनादुद्शासनपराजय । सकुलयुद्ध ।
909	१०१	४३	जयद्रथयियासोरर्जुनस्यदुर्योधनेननि- रोध ।	924	१२५		द्रोणपराक्रमवर्णन ।
0.00	0	* 50		926	१२६		अर्जुनवृत्तान्तपरिज्ञानायसात्यिकंप्रेषि-
१०२	दुण्य	₹\$	श्रीकृष्णेनदुर्योधनदुष्कृतातुस्मारणप्- वंकमर्जुनप्रतितद्वधचोदना । अर्जुन-	114	746	77	वज्रनदृतान्तपारज्ञानायसात्याकप्राध-
			प्रतिदुर्योधनस्यवीरवादः।				त्वतायुगयाष्ठरणपुनस्तयारुतान्तपार- ज्ञानायभीमस्यतत्रगमनचोदना ।
			भाषक्षेत्राचनस्य नार्यास्य ।	I			रण-स्थानमञ्जातम् सम्बद्धाः ।

9२८ १२ ८ ५७	भीमेनकेषाचिद्धार्तराष्ट्राणाहनन तथा- खपथनिरुन्धानस्यद्रोणस्यरथभज्जन ।				
9२८ १२ ८ ५७					न । अदृश्यमानेभानाजयद्रथेचनि-
					रशङ्कमात्मानमाविष्कुर्वेखर्जुनेनश्रीकृ-
	पुन पुनद्रींणरथान्भड्क्लागच्छतो-				ष्णचोदनयातच्छिरइछेद । श्रीकृष्णे
:	भीमस्यार्जनदर्शनेनसिंहनाद ।				नार्जुनप्रतिजयद्रथशिरोभूतलेननिपा-
;	तच्छ्रवणेनयुधिष्ठिरस्यहषोदय ।				तनीयमित्युक्तेतेनतप्रतितत्कारणकथ-
१२९ १२९ ५१	भीमेनकर्णपराजयोदुरशलवधश्च ।				नप्रार्थना ।
१३० १३० ४३	द्रोणदुर्योधनसवादोदुर्योधनयुद्धच ।	اربره ا	१४६	₹ve	श्रीऋष्णेनार्जुन्प्रतिसैन्धवमूर्वोधर-
	भीमेनकर्णस्यपराजय ।	1,,,,	१४६ १८६-१४	۶ ۱ ۵,	ण्यामनिपातनीयत्वेकारणाभिधान ।
	भीमकर्णयोर्धुद्ध ।				श्रीकृष्णाज्ञयाऽर्जुनेनस्यमन्तपृश्वकेस-
	भीमेनकर्णसहकारिणोदुर्जयस्यवध ।				न्ध्यामुपासमानस्यवृद्धस्त्रस्योत्सङ्गे-
	भीमेनपराजितस्यकर्णस्यपलायन ।				जयद्रथशिरसोनिपातन । उत्तिष्ठत-
१३५ ४० ३	भीमेनदुर्मर्षणादीनापञ्चानादुर्योधना-				स्तस्योत्सङ्गाच्छिरसिवरण्यापतितेरुद्ध-
	नुजानावध् ।				क्षत्रमूर्घोविदारण ।
१३६ १३६ ४१ ३	भीमेनचित्रोपचित्रादिदुर्योधनानुजा- ।	(	१४७		अर्जुनेननिजशराहतिमोहितक्रपप्रति-
	नावध ।	988	9-20	. ६६	शोचन । सार्जुनेनश्रीकृष्णेनयुधिष्ठि-
१३७ १३७ ५३	भीमेनकर्णसहकारिणाविकर्णादीनाव-	[	२४८	• -	शानन । साजुनेनश्रीकृष्णेनयुधिष्ठि- रमेर्स्यजयद्रथवधकथन । भीमादीना युधिष्ठिरसमीपसमागम ।
	ध ।		. ,		3141874111411411
~~-~~	भीमकर्णयोर्युद्ध ।	940	१४९	ÉR	युधिष्ठिरेणस्वाभिवादकानाश्रीकृष्णा-
	कर्णेनभीमपराजय । तथाभीमप्रति-				दीनासत्कार । श्रीकृष्णयुधिष्ठिरयो -
	परुषोक्ति ।	01.0	91.0	م، د	सँहाप ।
	सात्यकिनाअलबुसस्यराज्ञोवध ।	949	१५०	3 (9	सैन्धववधदु खितेनदुर्योधनेनद्रोणमे- खात्मोपालम्भपूर्वकपरिशोचन ।
	सात्यकेरर्जुनदर्शन भूरिश्रवसासमाग-	१५२	१५१	US.	स्रोणेनदुर्योधनोपालम्भपूर्वकरात्राव-
	मश्च ।	177	878	• 5	प्राचनिक्षस्य स्थापनिक स्यापनिक स्थापन
	सास्यकिभूरिश्रवसोर्युद्ध । सास्यकि-	१५३	१५२	٧o	दुर्योधनेनकर्णप्रतिजयद्रथवधेद्रोणस्य
	शिरक्छेदायोन्नमितस्यखङ्गमृतोभूरि-	1 14	100	•	पार्थपक्षपातादौदासीन्यस्यहेतुरनेऽ-
	श्रवोभुजस्यार्जुनेनच्छेद् । '				भिहितेकर्णेनतित्रराकरणपूर्वकदैवस्यै-
	अर्जुनच्छित्रभुज्सम्रिश्रवसस्तदुपा-				वतत्रहेतुत्वकथन ।
	लम्भनपूर्वकप्रायोपवेश । सात्यकि-		सम	ाप्त ज	यद्रथवधपर्व ॥ ५ ॥
	नाभूरिश्रवदिशररछेद ।				शदिवसयुद्ध ॥ १४ ॥
	सञ्जयेनवृतराष्ट्रप्रतिसात्यकेर्भूरिश्रव- 🕐	2767	_	_	राद्यरायुक्त ॥ २०॥ एर्वि॥ ६ ॥ अध्याया ॥ ३१॥
	सापराभवकथन । तथायादवाना-	બચ			·
	प्रशसन ।		•		)॥ स्टोका ॥ १७६६ ॥
१४५	भीकागार्चनमो स्राह्म । सर्गसारा	948	१५३	48	युधिष्ठिरेणदुर्योधनपराजय ।
984 9-90 68	त्राष्ट्रणाञ्जनया समादः। क्रथसालः ।	944	१५४	४०	द्राणयुद्धवणन ।
28.9	श्रीकृष्णार्जुनयो सवाद । कर्णसास । क्योर्थुद्धच ।	448	१५५	40	मामनदुमद्दुन्कणाद्यातराष्ट्रवध
( )		140	रुपद	765	सालकिनासोमदत्तपराजय । अश्व- त्थामघटोत्कचयुद्ध ।
१४८ -	कर्णकृतभीमगर्हणममर्षयताऽर्जुनेन	010.4	914.0	W0	<u> </u>
986 3-48 993 8	कर्णकृतभीमगर्हणममर्षयताऽर्जुनेन कर्णप्रतिगर्हेणपूर्वेकतत्स्रुतवधप्रतिज्ञा । कर्णदुर्योधनसवाद । सकुलयुद्धंच ।	946	540	• >	भीमेनबाह्वीकवध । दुर्योधनानुजद्- शकवध । शकुनिश्रातृपञ्चकवध ।
99-86	कर्णदुर्योधनसवाद । सकुलयुद्धंच । 🕆	949	دباو	e	कर्णेनपाण्डवहननप्रतिजानानमात्मा-
	1	122	170	6.5	नमधिक्षिपत रूपस्यजिह्नाच्छेदप्रति-
980 1 386 69	अल्परोषेदिवसेतिरोहितेचजयद्रथेश्री-				शनावाद्यपा द्यस्थाजहाय्छद्यातः इनि ।
לניין ז	कः । सन्यस्य सम्बद्धाः स्थापना व व व व व व				41.1

					~~~~~	~~~~	······
अध्याय	झ्पा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
9 6 0	१५९	९८	कृपगईणा मम र्षेमाणस्यकर्णवधाया-	१८३	१८२	४७	बृतराष्ट्रेणसजयप्रतिकर्णेनार्जुनेश क िर-
•	-		+युत्तिष्ठतोऽश्वत्थाम्न कृपदुर्योधना-] 			मोक्षणकारणप्रश्नेसञ्जयेनसात्यकिप्र-
			भ्यानिवारण । अर्जुनेनकर्णपराजय ।				तिश्रीकृष्णोक्ततदुत्तरकथन ।
			दुर्योवनेनरणायगन्तुद्रौणिंप्रतिचो-	968	१८३	६७	कर्णशक्तेघेटोत्कचवधैनवैफल्याद्वृत-
			दना।				राष्ट्रेणशोचन । युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णे
989	१६०		द्रौणिधृष्टद्युन्नयोर्युद्ध । द्रौणिपराक्रम ।				घटोत्कचकृतोपकारनिवेदनपूर्वकशो-
१६२	વેદ ફ	98	सकुलयुद्ध ।				चन । व्यासेनकोघात्कर्णजिघासयाग
9 ६ ३	१६२	५५	सात्यकिनासोमदत्तवध । द्रोणयुधि-				च्छन्तंयुधिष्ठिर्मेखसमाश्वसनेनतनि
			ष्टिरयुद्ध ।				वर्स्यपुनरन्तर्धान ।
988	१६३	३९	सेनाद्वयेदीपोद्योजन ।		सम	ाप्त घर	ोत्कचवधपर्व ॥ ६ ॥
954	१६४	३५	सकुलयुद्ध ।	;	अथ हो	णबध	र्म्य ॥ ७ ॥ अध्याया ॥ ९ ॥
9	१६५	४१			_		३)॥ श्लोका ॥ ५२५ ॥
१६७	१६६	६४	सात्यकिनाभूरिनाम्रोराज्ञोवध । द्रौ-	0.41			निद्रोपद्धतानासैनिकानामर्जुनाज्ञया-
			णिनाघटोत्कचपराजय । भीमेन-	964	१८४	40	लिहापद्वतानासानकानामञ्जनाङ्गया- स्वापेनश्रान्तिमपनीयचन्द्रोदयानन्तः
			दुर्योधनपराजय ।				र्युद्धारम्भ ।
986	१६७	४८	कर्णेनसहदेवस्यपराजयपूर्वकमवहेळ-	0.46	१८५	310	दुर्थो घनोपालम्भकोपितेनद्रोणेनपार्थः
			न । शल्येनविराद्यपराजय । अर्जुने-	१८६	363	३७	दुर्योधन प्रशसाधिक्षेपपूर्वेकरणायनि-
		,	नालायुधपराजयः ।				दुवायगत्रस्यायस्य गृह्यस्य गायागः स्सरण
9 ६ ९	१६८		सकुलयुद्ध ।	920	१८६	եօ	द्रोणेनद्वपदविराटादीनावध । भीमे
900	१६९	४९	नकुलेनशकुनिपराजय । कृपेणशि-	100	104	33	न निष्ठरभाष णेनधृष्टयुम्नमुद्योज्यद्रोणा
	_		खण्डिपराजय ।				नीकाभिगमन ।
909	१७०		सकुलयुद्ध ।		इति	। सन्दर्भ	शिरात्रियुद्धं ॥ १४ ॥
907 943	१७१		तथा ।				-
१७३	१७२		द्रोणकृपयो सालकिष्ठह्युन्ना+यायुद्ध।	966	१८७	48	सकुलयुद्ध ो ्नकुलेनदुर्योधनपर
१७४	१७३	É &	कर्णयुयुत्सोरर्जुनस्यश्रीकृष्णेनसद्देतुक		_		जय ।
			तेनयुद्धनिषेध । श्रीकृष्णार्जुनचोद- नयाघटोत्कचस्यकर्णेनसहरणारंभ ।	968	१८८	५७	सकुलयुद्ध ।
	0.000			990	१८९	६५	तथा।
904	१७४		घटोत्कचेनाऌम्बलवघ । कर्णघटोत्कचयुद्ध ।	989	१९०	40	श्रीकृष्णेनयुविष्ठिरप्रतिद्रोणज्येतस्य-
704					•		शक्रन्यासस्य तत्रचाश्वस्थामवधश्रन
900	१७६	33	अलायुधेनराक्षसेनघटोत्कचप्रसमि- यान ।				णस्य हेतुलकथन । भीमेनाश्वत्थामन
966	१७७	√e	यान । भीमालायुघयोर्युद्ध ।				म्निमजेनिहतेयुधिष्ठिरेणश्रीकृष्णचोदः
909	१७८		घटोत्कचेनालायुधवध ।				नयाद्रोणप्रतितद्विवक्षयाअश्वत्थामाह
960	१७९		कर्णेनेन्द्रदत्तयाशंत्तयाघटोत्कचवध ।				तइतिकथन।
*969	१८०		घटोत्कचनिधनात्सर्वेषुशोचत्स्रहर्षादा-	997	१९१	49	अश्रुत्थामवधश्रवणनिर्विण्णद्रोणमा
-101	100	* **	स्मानपरिष्वजमानश्रीकृष्णप्रसर्जुनेन		, ,		णायधृष्टबुम्नसमुद्यम । द्रौण्यस्तर
-			हर्षकारणप्रश्न । श्रीकृष्णेनतदिभिधा-				धृष्ट बुम्नस्पसात्य किनावि मोचन ।
			नपूर्वककर्णप्रभावप्रशसन ।	993	१९२	64	द्रोणधृष्टगुम्नयोर्युद्ध । द्रोणेनसोपार
	१८१	₹ 3	*श्रीकृष्णेनार्जुनप्रतिजरासन्धादिपरा-		• • •	-	• भभीमवचरश्रवणेनशस्त्रन्यासपूर्वक-
962							
१८२	121	*	क्रमकथ्रनपूर्वकतेषाहुर्जेयतयापूर्वमेव-				योगेनशरीरत्याग । शरीसन्निर्गच्य

~~~~	~~~~	~~~~		~~~~~	~~~~	~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
			श्वभिरेवावलोकन । धृष्टद्युम्नेनद्रोण-	२००	१९९	৬৭	अश्वरयाम्रानारायणास्त्रप्रयोग । अ-
			शिररछेद ।				स्रतेजसापीड्यमानै श्रीकृष्णवचनाद्या-
	सः	माप्त	द्रोणवधपर्व ॥ ७ ॥				नावरोहणशस्त्रन्यासादिनाऽऽत्मरक्ष-
अथ	नारायप	गास्त्र	मोक्षपर्व ॥ ८ ॥ अःयाया ॥१०॥				ण । भीममात्रेशस्त्रधारणेनप्रतियुध्य-
			३)॥ श्लोका ॥ ७७४ ॥				मानेसतितन्मस्तकेऽस्रस्यप्रज्वलन ।
१९४	१९३		दुर्यो बनचोदनयाकृपेणद्रोणवधश्रावि	२०१	२००	१३२	नारायणास्त्रावेष्टितेभीमेश्रीकृष्णार्जुना-
	, , ,		तस्याश्वत्याम्न कोपोद्य ।				+गाहस्तत शस्त्रापकर्षणपूर्वकरथादव-
994	१९४	94	वृतराष्ट्रेणसञ्जयप्रव्यथत्थामाकिमुक्त-				रोपितेसखस्त्रस्यप्रशमन । तत सकु-
			मितिप्रश्न ।		- •		लयुद्ध ।
984	१९५	४८	अश्वत्याम्नासकोवयुधिष्ठिराद्युपाल-	२०२	२०१	904	नारायणास्त्रेविफलीकृतेपुनरश्वत्थामा
			म्भ । तयाद्रोणस्यनारायणास्त्रलाभ-				ऽऽमेयास्त्रप्रयोग । तस्यापिपार्थेन व्यर्थीकरणेदूयमानेनद्रौणिनाशस्त्रन्या
			प्रकारादिकथनपूर्वक तेनपाण्डवादिव-				व्यथाकरणदूर्यमाननद्राणनाशस्त्रन्या सपूर्वकरणाङ्गणात्रियीण । निर्गेच्छ-
			वप्रतिज्ञान ।				ताचतेनयहच्छासमागतव्यासप्रतिनि-
१९७	१९६	५५	अर्जुनेनयुविष्ठिरोपालम्भ । आत्मो-				जान्नवैफल्यकारणप्रश्न । श्रीव्यासे-
			पालम्भश्च ।				नश्रीकृष्णार्जुनयोर्नरनारायणात्मकत्वे
985	१९७	40	साविक्षेपमखत्यामतोयुधिष्ठिरभीषय-				कथितेप्रतिनिर्त्तेनद्रौणिनासेनावहा-
			न्तपार्थप्रतिभीमेनसामर्षमात्मबलव-				₹ 1
			णनपूर्वक्रस्वेनाश्वत्थामादिविजयप्रति-	२०३	२०२	१५९	इतरालक्षितपुरत खानुकूलयुध्यमा-
			ज्ञान । बृष्ट्युम्नेनाप्यर्जुनप्रतिसकोध		` `	• • •	नश्लपाणिकचनपुरुषप्रवरमवलोक-
			क्षात्रधर्मादिकथनपूर्वकसकृतद्रोणव- धस्यधार्मिकसक्यन ।				यतापार्थेनसकइतियदच्छासमागत
	१९८	٠.	यस्यवामि मलम्यन । सात्यिमिनिष्टुरभाषणर्ष्टेनधृष्टयुम्नेनस-				व्यासप्रतिप्रश्न । तेनतप्रतितस्यपशु-
१९९	336	69	मर्गोद्धाटनतद्गर्हण । धृष्टयुप्रजिघास-				पतिलोक्खाशतरद्रीयपठनेनसविस्त-
			यागदामुद्यम्यापतत सात्यके श्रीकृ-				रतद्भणगणवर्णन ।
			ष्णचोदितेनभीमेननिवारण । सर्वेषा		इति	पञ्चद	शदिवसयुद्ध ॥ १५ ॥
			पुनर्युद्धोद्यम ।				यणास्त्रमोक्षपर्व ॥ ८॥
			5 G 4 · · · ·			-11	

द्रोणपर्व च समाप्त॥ ७॥

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ ज्ञान्तिपर्व ॥ १२॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ३ ॥ अध्याया ॥ ३७५ ॥ स्होका ॥ १५१५१ ॥

	झपा अ			अध्याय•	झ्पा अ	श्लोग•	
अश			।। १॥ अध्याया ॥ १३०॥				शञ्जनिरूपिणेन्द्रेणतापसान्त्रतिगार्ह-
	(9-	१३०)	॥ श्लोका ॥ ५०९३ ॥				स्थ्यस्यक्रतेव्यत्वोपदेश ।
9	१	ጻሄ	गङ्गातीरेकृतोदक्युधिष्ठिरप्रतिव्यासा दिमहर्षीणासमागमन । युधिष्ठिरेण तत्रनारद्प्रतिकर्णगृतान्तकथनप्रार्थ-	१२	१२	५७	युविष्ठिरप्रतिनकुळेनयज्ञादिकर्मणाप्रा- शस्त्रोपपादनपूर्वकगाईस्थ्यस्यश्रेष्ट्यो- पपादन ।
			ना ।	93	१३	9 ધ	युविष्ठिरप्रतिसहदेवेनममतापरिख-
२	ર	२९	ब्रह्मास्त्रलाभायद्रोणमुपागतेनकर्णेन-	, ,	**		ज्यराज्यपरिपालनविधान ।
			तेनत्रैवर्णिकान्यलकथनेनप्रलाख्याने परशुराममेल्यलस्यनाह्मणत्वकथनपू-	98	१४		द्रौपद्यायु ि प्रष्ठिरप्रतिनानाविधधर्मीप- देशपूर्वकराज्यपरिपालनचोदना ।
			र्वकमस्रार्थतदन्तेवासित्वपरित्रह ।	94	१५	५८	युविष्ठिरप्रस्यज्ञनवचन ।
			तत्रप्रमादेनविप्रगोवत्सघातिन कर्ण-	9 ६	१६	२९	युविष्ठिरप्रतिभीमवचन ।
			स्यविप्र _। च्छापप्राप्ति ।	90	१७	२४	भीमप्रतियुविष्ठिरवचन ।
7	74	३३	कदाचनरामेकर्णोत्सङ्गेशिरोनिवाय निद्राणेकेनचित्किमिणाकर्णस्योदमेद- न तदूरो प्रसुतरुधिरक्केदात्प्रबुद्धेनरा-	96	१८	४०	अर्जुनेनयुविष्ठिरप्रतिजनकतद्भार्यास वादम्थनपूर्वकप्रजापालनस्यकर्तव्य- लोपदेश ।
			मेणकर्णस्यक्षत्रियत्वनिश्चित्यशापदान।	98	१९	30	अर्जुनप्रतियुविष्ठि रवचन ।
8	ઇ	39	दुर्योधनेनस्वयवरमण्टपेक्लिङ्गराजक	२ ०	٠, २०	•	युविष्ठिरप्रतिदेवस्थानवचन ।
			न्याहरण । कर्णेनतमभिद्धतवतारा	39	~~ر~~ ې ۶ ۶		त्या।
			ज्ञापराजय ।	22	२२		युविष्ठि र प्रसर्जुनवचन ।
ч	L y	94	कर्णपराकमवर्णन ।	२३	२३		व्यासेनयुविष्ठिरप्रतिशङ्खलिखितोपा-
Ę	Ę	93	कुन्स्याकर्णवधानुशोचिनोयुधिष्ठिर- स्याश्वासन ।	14	74	,,,	त्यानकथनपूर्वकक्षात्रधर्मस्यक्षीकर- णचोदना ।
Ų	હ	४१	कर्णस्मृत्वायुविष्ठिरस्यपरिशोचन । तथाराज्यपरिस्रज्यवनगमननिर्धार-	२४	રક	४	व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिराज्यपा लनचो- दना ।
د	۷.	3.	ण । युधिष्ठिरप्रसर्जुनेनराज्यसागसाकी	२५	३ ५	३६	व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिसेनजिद्वचनातु- वादपूर्वेकराजधर्मकथन ।
•	•	70	र्तिकरत्वकथन ।	+	२६	3 9	युविष्ठिरेणार्जुनप्रतिवनवासप्रशसन
9	९	३७	युधिष्ठिरस्यनिर्वेदवचन ।		-14	\ 1	पूर्वकययातिगीतगायाक्रयन ।
90	१०	२८	भीमेनयुधिष्ठिरप्रतिक्षत्रियेणराज्यशा- सनस्यैवकर्तव्यत्वकथन ।	२६	રહ	३३	युधिष्ठिरेणव्यासप्रतिनिर्वेदवचन । व्यासेनराज्यपालनविधान ।
99	११	2/	अर्जुनेनगाईस्थ्यसैवश्रेष्ट्योपपादन ।	२७	२८	પ ્	अञ्मजनकसनाद्। गुवाद् ।

		~~~~~		,~~~~			~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झ्पा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
२८	२९	१४९	श्रीकृष्णेनयुविष्ठिरप्रतिसञ्जयायनार				कृष्णस्तवराजानुवादपूर्वकभीष्मस्य
			दोक्तपोडशराजकीयोपाख्यानकथन ।				शरीरत्यागप्रकारकथन । अयमेव
२९	३०	४४	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिनारदपर्वतो			-	भीष्मस्तवराज ।
			पाख्यानकथन ।	४७	४८	9 ६	श्रीकृष्णयुविष्ठिरा दीनाकुरुक्षेत्रप्रति
३०	३१	४७	नारदेनयुविष्ठिरप्रतिखर्णष्ठीविचरित-				गमन । युविष्ठिरेणश्रीकृष्णप्रतिपर्शुः
			वर्णन ।				रामचरित्रकयनप्रार्थना ।
	३२)		86	ક ९	९७	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिपर ग्रुरामचरि
\$ 9 <	३३	7 40	व्यासयुविष्ठिरसवाद ।				त्रक्यन ।
				४९	Чo	३९	श्रीकृष्णेनभीष्मप्रशसनपूर्वकतप्रतियु-
35 {	३३ १३–४८	. } ३६	युद्धेराज्ञाहननेनपापशङ्कयाविषीदन्त युधिष्ठिरप्रतिव्यासेनतलकथनपूर्वक				विष्ठिरायधर्मीपदेशचोदना ।
ı	[34—80	.)	थु।वाष्ट्रशतच्यासमतासक्यमपूर्वक क्षात्रधर्मविवान ।	५०	५१	96	भीष्मेणश्रीकृष्णप्रतिस्तुतिपूर्वकश्रेय -
	•						प्रार्थना । श्रीकृष्णेनभीष्मायश्रेय प्र-
३३	રૂપ્ટ	३५	व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिपापानाप्रायश्चि- त्तादिकथन ।				दानपूर्वकतप्रतिधर्मकथनचोदना ।
3.4	21.	1. 0	तथा।	५१	५२	३४	भीष्मेणश्रीकृष्णप्रतिखस्यशस्त्रसछित्र-
३४ ३५	३५ ३६		तया । भक्ष्याभक्ष्यपात्रापात्रविवेचनं ।				शरीरतयाधर्मकथनापाटवप्रकटन ।
₹ 5 3 €	ર વ રે છ		व्यासेनभीष्ममुखाद्राजधर्मादिश्रवणे				ाकृष्णेनभीष्मायश्रीरदार्खादिप्र-
**	40	• •	आदिष्टस्ययुविष्ठिरस्यसर्वे सहकुरुनग				दान । तत सायसर्वेषाखखस्थान-
			रप्रवेश ।				गमन।
३७	३८	310	नागरै स्तूयमानस्ययुधिष्ठिरस्यराज-	५२	५३	२७	परेद्य प्रभातेश्रीकृष्णयुधिष्ठिरादिभि-
२७	સ્ડ	२७	गृहमेलसभाप्रवेश । तत्रयुधिष्ठिर				र्धर्मश्रवणायभीष्मसमीपगमन ।
			विन्दतश्चार्वाकराक्षसस्यत्राह्मणेहुका-	५३	વ છ		श्रीकृष्णेनभीष्मप्रतिधर्मकथनचोदना।
			रेणभस्मीकरण ।	48	५५		भीष्मेणयुधिष्ठिरप्रतिवमेप्रश्नानुज्ञान ।
ર્દ	રૂ ૬	93	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिचार्वाकराक्षस	ष्ष	५६	६९	भीष्मेणयुधिष्ठिरायराजधर्मकथन ।
•	•	• `	स्यपूर्व रृत्तकथन ।	५६	५७	४५	तथा।
३९	૪૦	3	श्रीकृष्णादिभिर्युधिष्ठिरस्यराज्येऽभि-	५७	५८	३०	प्रयमदिनेराजधर्मकथन । तत साय
``	•	,,,	षेचन ।				खखावासगमन ।
४०	કર	9 9	युधिष्ठिरेणभीमादीनातत्तवोग्ययौव-	46	५९	948	तत परदिनेभीष्मेणराजोत्पत्ते ब्रह्म-
4.5	0%	1 3	राज्याद्यविकारेषुनियोजन ।				कृतदण्डनीतियन्यप्रतिपाद्यार्थीना पृ
४१	કર	a p	युधिष्ठिरेणज्ञातिप्रस्तीनामौध्वंदैहिक-				थुराजचरितादीनाच कथन ।
0 1	9.4	17	करणपूर्वकतदीयानापरिपालन ।	५९	६०	५७	चातुर्वः र्यवर्मकथन ।
४२ •	કર	٥,	युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णस्तवन ।	~ 60	६१		आश्रमचतुष्टयवर्मकथन ।
			-	६ 9	६२		ब्राह्मणधर्मकथन ।
४३	કક	4 €	युधिष्ठिराज्ञयाभीमादिभिश्चतुभिर्दुर्यो	६२	६३	३२	ब्राह्मणैस्लाज्यावर्मा । राजधर्मप्र-
			धनादिगृहपरिग्रह ।				शसन् 🙏
88	४५	२१	युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णमेलसुखशयनादि-	7 63	६४	२९	राजधर्मप्रशंसकेन्द्रमान्धातृसवाद ।
5.43-	120	w. b.	पूर्वकतत्स्तुति ।	६४	६५	३५	इन्द्ररूपिणाहरिणामान्धातारंप्रत्युक्त-
84	કદ્	<i>₹4</i>	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिधर्मश्रवणाय-				राज्धमीदिकथन।
			भीष्मसमीपगमनचोदना । तथायु-	ے در	६६	•	वर्णाश्रमधर्मकथन ।
			धिष्ठिरप्रार्थनयास्त्रस्यापितत्रगमनाय-	ĘĘ	६७	३९	लोकस्यसराजकलाराजकत्वाभ्यागुण-
	A 31 A	6 × -4	दारुकेणरथसयोजन।				दोवनिरूपण।
۶¢	<i>\$</i> ७	984	वैशपायनेनजनमेजयंप्रतिभीष्मकृत-	६७	६८	६३	वसमनसेवृहस्पत्युक्तराजगुणानुवर्णन

					~~~~	~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
			गचनिक्ता ।	909	१०१	२१	योधलक्षम ।
६८	(१–६९)	54	राजनीतिकथन ।	902	१०२	४१	सेनायाजयचिह्नानाराजनीतेश्वकथन।
६९	६९ {७१-१०५	}३२	युगचतुष्टयगुणनिरूपण ।	१०३	१०३	५३	शत्रुजयोपायादिप्रतिपादकेन्द्रबृह स्प- तिसवाद ।
৩০	७०	१४	राजनयानुवर्णन ।	908	१०४	46	कोसल्यकालकदृक्षीयसवाद ।
৬৭	<i>ঙ</i> १	•	राजधर्मकथन ।	904	१०५		राज्ञात्रुजयोपायप्रतिपादककौसल्य-
७२	७२	२८	ब्राह्मणस्यश्रेष्ट्योपपादनपूर्वकचातुर्व- र्ण्यधर्मप्रथन ।	101	-		कालमरक्षीयसवाद ।
७३	७३		पुरोहितलक्षण । ऐलकस्यपसवाद ।	908	१०६	२८	कालकरक्षीयनिदेशेनकौसल्यस्यपुना राज्यप्राप्त्रादिकयन ।
७४	હ	२५	मुचुकुन्दचरित्र । क्षत्रस्यब्रह्माधी-	900	१०७	36	गणरुद्धिप्रकाराटिकयन ।
			नत्व।	906	१०८		माताभितृगुरुमहिमानुवर्णन ।
७५	७५	३८	राज्यस्त्रीकारेअधर्माशिक्किनयुधिष्ठिर	909	१०९		सलानृतविवेचन ।
			प्रतिभीष्मेणतस्यधामिकत्वसमर्थनेन-	990	११०		दुर्गातितरणोपाय ।
	_		तद्वियान ।	999	१११		सौम्यासौम्यपरीक्षायव्याघ्रगोमायुच-
७६	७६	२७	ब्रा <u>ह्म</u> णानानिषिद्धकर्मकथन । राज- धर्मेप्रथन ।				रित्र ।
७७	છ્છ	४२	के कयरा जो पाख्यान ।	992	११२	२१	अरसतायाअनथेहेतुत्वेउष्ट्रचरित्रक
46	96		व्राद्मणादीनामापद्धर्मकथन ।				यन ।
७९	७९		ऋत्विग्लक्षणादि ।	993	११३	१४	वलवच्छत्रुवशीकरणेविनयस्थोपाय-
60	60	४२	मित्रामित्रलक्षण ।				तायाद्यान्ततयासरित्सागरसवादातु-
٤٩	८१	३१	कृष्णनारदसवादानुवाद ।				वाद ।
८२	८२	७३	कालकरृक्षीयोपाख्यान ।	998	११४	२१	सभायादुष्टदुर्भापणेतत्तितिक्षायागुण
८३	८३		मच्चादिलक्षण।				त्वप्रतिपादन ।
८४	८४	99	इन्द्रबृहस्पतिसवाद ।	994	११५		राज्ञासहायसपादनस्यावश्यकत्व ।
८५	८५	३४	्अपायलक्षण ।	995	११६	२४	केनचिन्मुनिवरेणद्वीपिनोबिभ्यत
८६	८६		पुरलक्षण ।				स्वीयशुन द्वीपीकरणादि ।
८७	८७		राष्ट्रगुप्तिप्रकार ।	990	११७	३४	एवशरभीकृतस्यगुनोदुष्टभावविज्ञाय
66	८८		प्रजाभ्य करम्रहणादिप्रकार ।				तेनमुनिनापुनस्तस्यश्वभावप्रापण ।
८९	८९		राजनीति ।	996	११८		सचिवादिगुणवणन ।
९०	९०		उचथ्यमान्धातृसबाद ।	998	११९	२०	मृत्यानास्वसपदेस्थापन । मृत्यल-
९१	९ १		तया।				क्षण ।
९२	९२		वामदेववसुमनस्सवाद ।	920	१२०		प्रजापालनप्रकार ।
९३	९३		तथा।	3 53	१२१		दण्डसक्पा।
९४	९४		तथा।	१२२	१२२	૮૫	वसुहोममान्धातृसवादमुखेनदण्डो-
९५	९५		युद्धवर्मकथन ।	İ			त्पत्त्यादिकथन ।
९६	९६		राजधर्मा ।	१२३	१२३	२५	नामन्दारिष्टसवादमुखेनधर्मेखागि-
९७	९७		युद्धस्यधर्म्यत्व ।				न प्रायश्चित्तऋथन ।
९८	९८	৩৩	सुदेवस्ययुद्धेनदेवलोकप्राप्तिप्रतिपाद ~~वे~~ न्द्रावरीपसवाद ।	928	१२४	७१	इन्द्रप्रहादकथानुवादमुखेनशीलस्य धर्भदिकारणत्वप्रतिपादन ।
९९	९९	96	जनकराजेनखयोवानाखर्गनरकप्रद- र्शन ।	१२५	१२५	98	ऋषभसुमित्रवरितारम । मृगया सक्तेनसुमित्रेणमृगातुधावन ।
900	१००	५१	युद्धक्रणप्रकार ।	१२६	१२६	99	तापसै खाश्रममुपागतस्यस्रमित्रस

अध्याय	झपा अ	स्रोक		अध्या	य झपाअ	श्लोक	
			पूजन । तेनतान्प्रखाशान्तरिक्षयो-	383	१४३	३३	शरणागतरक्षणेमुचुकुन्दप्रति भार्गवो
			र्ज्यायस्तरिकमितिप्रश्न ।				क्तव्याधकपोतोपाख्यान ।
१२७	१२७	३ ६	तत्प्रश्नस्योत्तरवक्तऋषभनाम्नाऋषि•	922	{ १४४ } { १४५ }	٠, ا	व्यावकपोतोपाख्यान ।
			णाखस्यतनुनामकमहर्षिणासहजात-	1			
			स्यसवादस्यानुवाद् । नष्ट्पुत्रान्वेष-	984	- •		तथा ।
			णायवनसुपागतेनवीरसुम्रेनराज्ञातनु	386	-		तथा।
			प्रतिभाशायाज्याय किमितिप्रश्न ।	980	•		तथा।
१२८	१२८	२८	तेनमुनिनातप्रतिदुर्लभवस्तुन कृशत-	986	१४९		तथा।
			रायाश्चप्रतिपादन।	988	१५०	98	अबुद्धिपूर्वकनहाहत्याप्रायश्चित्तप्रश्न ।
१२९	१२९	99	यमेनगौतमप्रतिमातापित्रो परिचर्या-				जनमेजयस्याबुद्धिपूर्वकब्रह्महत्याप्रा
			यास्तहणापनोदनोपायत्वकथन ।				प्ति । शौनकेनखपादयो प्रणमतो
१३०	१३०	49	राज्ञाब्रह्मस्वर्जभापदिप्रजापीडनेना-				जनमेजयस्यगर्हण।
			पिकोशरुद्धेरवश्यकर्तव्यत्व ।	940	१५१	३ २	शौनकेनतदीयब्रह्महत्यापनोदनाङ्गी-
	₹	तमाप्त	राजधर्मपर्व ॥ १ ॥				कार ।
Ę	व्यावद	संपर्व	। २ ॥ अभ्याया ॥ ४२ ॥	949	१५२	३९	शौनकेनजनमेजयस्याश्वमेधयाजने-
			_				नतदीयब्रह्महत्यापनोदन ।
			८)॥ श्लोका ॥ १६५५ ॥	942	१५३	१२४	वैदिशनामिनगरेकेषुचिद्राह्मणेषुमृत-
939	१३१	38	आपदिराज्ञासर्वख्यागेनाप्यात्मनो				बालश्मशानमुपनीयगृध्रजम्बुकवच-
			रक्षणीयत्व ।				नैडीलायमानमानसत्याचिन्तयत्सु
१३२	१३२	२२	ब्राह्मणानामापदिराज्ञाऽसाधुजनवना 				तत्रयदच्छयासमागतेनपरमेश्वरेण
		_	पहारेणापितद्रक्षणस्यकरणीयत्व ।				पार्वतीचोदनयामृतबालकोज्जीवन ।
933	१३३	२०	राज्ञायथाकथचित्कोशारुद्धे कर्तव्यत्व।	१५३	१५४	२१	बलवतिरिपौवैरमुत्पादितवताकर्तव्य-
			दस्युभिरापद्यपिसावशेषपरस्वापहर-				विषयेनिदर्शनतयाशाल्मलिपवनस-
034	0 213	910	णस्यधम्येलोक्ति ।		•••		वादकथन ।
१३४	१३४	79	बलप्रशसन । पापकारिणातत्परिहा- रोपायकथन ।	948	१५५		तथा।
१३५	१३५	ລເ	दस्युभावेपिशास्त्रानुसारिण परलोक-	944	{ १५६ } { १५७ }	३५	तथा ।
147	547	7.4	प्राप्तीदृष्टान्ततयाकापुन्यचरितोपन्या-	१५६	(१५७) १५८		2 0 02
			स् ।	1.74	820	२०	लोभादीनामनर्थहेतुल । सत्सङ्गस्य लोभादिजयोपायल ।
00.0	936		ः । कोशरुख्यर्थमपहार्यानपहार्यधनविषे-	१५७	१५९	9×	अज्ञानलक्षण ।
१३६	१३६	11	1	946	१६०		दमप्रशसा ।
0.310	१३७	2~	चन । अनागतापत्प्रतिविधानेदृष्टान्तत्या-	१५९	१६१		तपोनिरूपण।
१३७	र्र्	٠,٠	मत्स्योपाख्यानकथन ।	960	१६२		सत्यप्रशसन् ।
93/	93/	224	भापदिशत्रुणापिसविकरणविषयेह-	959	१६३		लोभादिनिरूपण ।
१३८	3 40	110	ष्टान्ततयामार्जारमूषिककथा।	952	१६४		नृशसलक्षणादि ।
१३९	930	998	पूजनीब्रह्मदत्तसवाद ।	963	१६५		यज्ञाद्यर्थसपादनीयद्रव्यविवेचन । त-
143 980	१४०		श्रुजनात्रक्षप्राचनाद् ।	144	242	5.0	थापापविशेषाणाप्रायश्चित्तविशेषक-
189 189			आपदिअमक्ष्यभक्षणेनापिआत्मरक्ष-				थन ।
	7~7		णकरणेदृष्टान्ततयाविश्वामित्रश्वपच	१६४	१६६	۷٩	खड़ोत्पत्तिकथन ।
			सवाद ।	१६५	१ <i>६७</i>		खखाभिमतार्थकथनायचोदितैर्विदु-
982	१४२	36	राज्ञाब्राह्मणवर्जदण्डेनप्रजापालनक-	147	760	-7 1	रार्जुनभीमसेनै क्रमेणधर्मार्थकामेष्व-
,	•		रणेशुक्रमतानुवाद् ।				भिष्टतेषुयुधिष्ठिरेणमोक्षप्रशसन ।
			,				ग्गर्ट्याउद्वायावर्गमाधारसराम् ।

~~~~	~~~~~	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	***************************************	~~~~~	~~~~	~~~~	······································
	(झपाअ	श्लोक		अन्याय	इस्पा अ		
966	{ १६८ { १-२७	} २६	६ सन्धेयासन्धेयपुरुषलक्षण ।	१७६	<i>१७७</i> १७८	}	विरक्ते सुखसाधनतायाप्रमाणतयाम- ह्विगीतायाबोध्यगीतायाश्च।नुवाद ।
१६७	{ १६८ २८ ५२	} २४	, कृतप्तमित्रद्रोहिलक्षणकथनायगौतम- स्यकस्यचिद्राह्मणाधमस्यकथा। धना-	900	१७९	३्७	प्रपञ्चस्यानिस्तत्वादिज्ञानपूर्वकविरक्ते सुखहेतुतायाप्रमाणतयाप्रह्लादाजगर-
	•	•	र्जनायतस्यदस्युप्रामप्रवेश । तत्रचो				मुनिसवादानुवाद ।
			राधिपेनभर्तृविरहितनारीसमर्पणादि-	956	१८०	५४	इतरनिषेधपूर्वकप्रजाया सुखसाधन-
			नासत्कृतस्यतस्यदस्युग्रत्त्योपजीवन ।		•	•	तायासगालकाश्यपसवादानुवाद ।
१६८	१६९	٦;	कदाचनधनार्जनायप्रस्थितेनगौतमे	१७९	१८१	२२	तपोदानादिसत्कर्मणामपिपरम्परया-
			नसमुद्रप्रतिगच्छतावणिक्सार्थेनसह-		-		सुखसाधनताकथन ।
			गमन । सार्थात्परिश्रष्टेनगौतमेनन्य-	960	१८२	३९	सृष्टिप्रकारकथनारम । मृगुणाभर-
			श्रोवमूळेउपवेशन । तत्रसायमागतेन-				द्वाजप्रतिमहत्तत्त्वादिपद्मपर्यन्तसृष्टि
			राजधर्मनाम्नाबकराजेनतस्यसत्कार ।				प्रकारकयन । तथाब्रह्मणालोकसृष्टि-
9,5	१७०	२६	बकसत्कृतेनगौतमेनतचोदनयातत्सु-				क्यन ।
			हृदोविरूपाक्षनाम्नोराक्षसस्यनगरप्रति-	969	१८३	90	त्यामेरस्थब्रह्मणोजलादिभूम्यन्तसः-
			गमन ।				ष्टिप्रकारकथन ।
900	१७१	३४	विरूपाक्षेणबकराजगौरवात्प्रदत्तधन-	१८२	१८४	83	वृक्षादीनामिपभौतिकलचैतन्यादिस-
			मादायसायपुनर्बकालयप्रसागमन ।	0.43	8 dt.	0.0	मर्थन ।
			परेबु स्वभवनजिगमिषुणागैतमेन- पाथेयार्थरात्रौबकवधनिर्वारण ।	१८३	१८५	10	शरीरेप्राणापानादीनाकार्यविशेषनिरू- पण ।
	8,45	•		968	१८६	વ ધ	सयुक्तिकसघातान्यजीवपक्षाक्षेप ।
909	१७२	२७	गौतमेनरात्रौस्रप्तबकहत्वातन्माससु- पगृह्यस्त्रप्रामप्रतिप्रस्थान । परे-	964	१८७		सघातातिरिक्तजीवसमर्थनपूर्वकतिन
*			युध्यस्त्रामगातत्रस्यान । ५९- युर्वेकस्यानागमनेनतस्यविपदाशङ्कि-	'''	100	٧,	ह्यण ।
			नाविरूपाक्षेणतद्वृत्तान्तजिज्ञासयाख-	965	१८८	२०	सर्वेषात्राह्मणत्वाविशेषेपिक्षत्रियादि-
			पुत्रस्यनियोजन । विरूपाक्षस्रतेन		•		वर्णविभागस्यतदीयाचारनिबन्धनत्वो-
			गौतमहनन ।				कि ।
१७२	१७३	२५	विरूपाक्षभटैर्बकशरीरस्यचितारोपण।	१८७	१८९	96	ब्राह्मणादिवर्णलक्षणकथन । वैराग्य-
	•		ततोवाग्वानीतधेनुमुखस्नुतफेनपाते-				स्यमुक्तिसाधनताकथन्।
			नचितास्थवकोज्जीवन । ततोबक्रप्रा-	966	१९०	9 €	मृगुणाधमाधमेयो सुखदु खसाधन-
			र्थनयापुनरुज्जीवितस्यगौतमस्यस्त्रप्रा-				त्वेप्रतिपादितेऋष्यादीनास्वर्गानपेक्ष-
			मगमन ।				णाद्यभिचारशङ्किनाभरद्वाजेनतदाक्षे- प । भृगुणामोक्षस्ररूपनिरूपणपूर्वक-
	सः	माप्तम	ापद्धर्मपर्व ॥ २ ॥				प । चुप्रामाक्षर्वामाक्षर्वप्राम्यः निष्कामकर्मणस्तत्साधनसम्भक्तस्यः
अश	य मोक्षध	र्मपर्व	। ३ ॥ अध्याया ॥ २०३ ॥	,	· ·		तिस्वाभिप्रायाविष्करणं ।
	(१७३-	३७५)॥ श्लोका ॥ ८४०३ ॥	968	१९१		चतुराश्रमधर्मनिरूपण।
१७३	१७४	६५	भीष्मेणयुधिष्ठिरप्रतिविप्रसेनजित्संवा-	990	१९२		वानप्रस्थयत्याश्रमयोर्रुक्षग । तथा-
			दानुवाद । विप्रेणसेनजितप्रतिपि-				हिमवदुत्तरलोकस्यस्वर्गतु ल्यत्वकथन।
			ङ्गलोपाख्यानकथन ।	989	१९३		सदाचारनिरूपण ।
१७४	१७५	३९	कालस्यद्वततरपातितयासद्य साधन-	365	१९४		अध्यात्मनिरूपण ।
			स्यसपादनीयत्वेषितृपुत्रसवाद ।	१९३	१९५	•	च्यानयोगकथन ।
904	१७६	•	दारिद्यवनिकत्वयो क्रमेणार्थानर्थसा-	988	१९६		जपप्रकार जपफल च।
			धनत्वेप्रमाणतयाशम्याकगीतायाअ-	954	१९७		जापकोपाख्यान ।
			र्नुवाद ।	१९६	१९८	13	तथा।

अध्याय	झपा अ	श्रीक		अध्याय	झपा अ		
990	१९९	१३८	जापकोपाख्यानेकालयमधर्मविप्रेक्षा-	२२८	+	३५	तपइशब्दस्यमतभेदेननानार्थकत्वकय-
			कादीनासवाद ।	1			नपूर्वकखमतेतस्यज्ञानार्थकत्वाभिधा
996	२००	३४	जापकोपाख्यानसमापन ।				न । ज्ञानस्यमोक्षसाधनेदष्टान्ततया
१९९	२०१	२८	ज्ञानयोगादे फलभगवद्वेदनप्रकारच-				सुवर्चलाचरित्रकयन ।
			पृष्टेनभीष्मेणतत्कथनायम तु बृहस्पति	२२९	२२२	७२	ज्ञानस्यश्रेयस्साधनत्वेइन्द्रप्रह्णादस-
			सवादानुवाद ।				वाद ।
२००	२०२	२३	मनुबृहस्पतिसवाद ।	२३०	२२३	३४	इन्द्रबलिसवाद् । इन्द्रप्रतिबलिना-
२०१	२०३	२३	तथा ।				गर्वभज्ञकवचनोपन्यास् ।
२०२	२०४	२६	तथा ।	२३१	२२४	६६	सर्वस्यापिकालनियामकेश्वरनियम्य-
२०३	२०५	२६	तथा।				त्वप्रतिपादकशक्रबलिसवाद ।
२०४	२०६	४४	तथा ।	२३२	२२५		बलिशरीराच्छियोनिष्कमण ।
२०५	+	७२	ससारचक्रनिरूपण। नारदसावित्री-	२३३	२२६	२४	आपदिशोकसागपूर्वकभगवदनुचि-
			सवाद । नारदेनतपसाभगवदपरो-				न्तनादे श्रेयस्साधनताप्रतिपादकश-
			क्षीकरण।				क्रनमुचिसवाद ।
२०६	२०७	६८	भूतादिजगत्सृष्टिप्रकार । भगवद-	२३४	२२७	998	विपदिधैर्यावल्बनस्यसुखसाधनताप्र-
•	•	•	वतारनिरूपण । श्रीकृष्णस्यसर्वोत्तम-				तिपादकबलिशकसवादानुवाद ।
			त्वप्रतिपादन ।	२३५†	२२९	922	गङ्गापुलिनगतयो शक्रनारदयो स-
२०७	२०८	રૂદ	मरीच्यादिब्रह्मपुत्रवशः ।				मीपप्रतिश्रीदेव्याक्षागमन् । शक्रप्रति
२०८	२०९	•	हरेर्वराहावतारनिरूपण ।				श्रियाखस्पदैलेषु निवासविप्रवासयो
२०९	+		वासुदेवतत्वकथन ।				कारणीभूततद्भणदोषाभिधान।
290	+		प्रयाणकालेभगवदनुस्मृतिप्रकार ।	२३६	२३०	६०	वैराग्यादिपूर्वकभगवज्ज्ञानस्यश्रेय-
299	+	७ १	गरुडोक्तभगवन्महिमा ।				स्साधनलपरासितजैगीषव्यसवाद ।
२१२	२१०	६१	वार्ष्णेयाध्यात्म ।	२३७	२३१	४२	सद्गुणानाजनवशीकरणकारणत्वेदछा-
२१३	२११	२२	जगत्सृष्टचादिप्रतिपाद्न ।				न्ततयाउप्रसेनायकृष्णोदितनारदगु
२१४	२१२	40	वाष्णेयाध्यात्म ।				णानुवाद ।
३१५	२१३	२५	तथा।	234	{ २३२ } { २३३ }	992	सुष्ट्यादिप्रतिपादकव्यासञ्जकसवाद ।
२१६,	२१४	३६	तथा ।		-		
२१७	२१५	३३	वैराग्यादिमोक्षसावनकथन ।	२३९	२३४	98	शुकायश्रीव्यासोदितप्रलयप्र कारा नु
२१८	२१६	२८	वार्ष्णेयाध्यात्म ।				वांद ।
२१९ ं	ॅ २१७	४६	तथा।	२४०	२३५	३८	व्यासेनशुकायोक्तब्राह्मणधर्मानुवाद ।
२२०	२१८	५१	जनकायपश्चशिखोक्तनास्तिकादिमत				तथाब्राह्मणे+योदानमहिमानुवाद
			खण्डनप्रकार ।	२४१	२३६	३२	व्यासकृतबाह्मणधर्मे ऋथनेपूर्वेकज्ञान-
२२१	+	५२	जनकप्रत्युक्तपश्चशिखवाक्यानुवाद ।				प्रशसन्।
२२ २	२१९	६३	तथा।	२४२	२३७	४२	ज्ञानस्यश्रेयस्साधनतापरंग्रुकप्रत्युक्त-
२२३	+	२०	जनकोपाख्यान ।		_		व्यासवाक्य ।
२२४	+	904	गाईस्थ्येस्थितस्यापिभगवदुपासकस्य	२४३	२३८		भूतेषुतारतम्यकथनपूर्व रज्ञानप्रशसा।
			ज्ञानिन पुरुषार्थसिद्धौदष्टान्ततयासुव-	२४४	२३९	२१	मतभेद्युगधर्मभेदादिप्रतिपादऋव्या-
			र्चलाश्वेतकेतूपाख्यान ।				सवाक्य।
२२५	२२०	२०	दमप्रशसा ।	२४५	२४०	३४	वर्णाश्रमोचितधर्मानुष्ठानपूर्वकब्रह्मज्ञा-
२२६	२२१		तपउपवासादिनिरूपण ।				नस्यतत्त्राप्तिसाधनलादिप्रतिपादक-
२२७	+		भगवत्खरूपनिरूपकमुनिसनत्कुमार-				व्यासवाक्यं ।
			सवाद ।	† ફ	पुस्तके २	२८ तर्म	ो अध्यायसङ्ख्या प्रमादात्रुटिता वर्तते।

	~~~~~	~~~~				~~~~	·····
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झ्पा अ	श्लोक	
			त्रशिखण्डिभि सकृतधर्मशास्त्रस्यवृह-				मधुकैटभसहरण । वैशपायनेनजन-
			स्पतौस्थापन।				मेजयायश्रीनारायणमहिमानुवर्णन ।
३४४	३३७	६९	बृहस्पतिनाउपरिचरवसोर्याजन । त-	३५८	३४९	66	एकान्तिकधर्मनिरूपण ।
			त्रश्रीहरिणापरोक्षतयाभागग्रहणात्कु-	३५९	३५०	७४	तथाश्रीव्यासस्यश्रीनारायणादपातरत-
			द्धबृहस्पतिंप्रस्रेकतादिभि श्वेतद्वीपव				मत्वेनपूर्वजन्मनिप्रादुर्भावकथन ।
			णनपूर्वकभगवन्महिमो ~~त्त~~ यापरिसा-	३६०	३५१	२५	ब्रह्मस्वाद् ।
३४५	३३८	×19	न्त्वन । उपरिचरवसो शापप्राप्तितद्विमोचन	३६१	३५२	२३	ब्रह्मणारुद्रप्रतिभगवन्महिम <mark>प्रतिपाद-</mark>
407	446		प्रकारकथन ।		93 t . 93		न।
386	\$33Q	४	बहुनामभिनीरदकृतश्वेतद्वीपगतभग-	३६२	३५३		उञ्जरत्युपाख्यानोपोद्धात ।
,,,,	३३९		वत्स्तोत्र। प्रायोगद्यात्मकोयमध्याय।	३६३	३५४	8	महापद्मपुरवासिनावित्रेणातिर्थित्रति
	(380)	1					सत्कारपूर्वकप्रश्नारम ।
३४७	{ ३४० ` १- <i>०</i> ६	} ७६	प्रकार ।	३६४	३५५	95	श्रेयस्साधनपृष्टेनातिथिनात्राह्मणप्रति
							नानामार्गप्रदर्शनपूर्वकखस्यापिसश-
भ्दे ४८५	૨ ૪૦ ૧૪–૧૪				21.0		योत्कीर्तन ।
ू३४९	३४१	990	श्रीहरेर्यज्ञेष्वप्रभागभाक्त्वप्रकारपृष्टेन-	३६५	३५६	99	अतिथिनाबाह्मणप्रतिश्रेयस्साधना-
			सोतिनातत्कथनायशौनकादीन्प्रतिब्र-	<u> </u>			वगमायपद्माख्यनागसमीपगमनचो- दना ।
			ह्यादीनाश्वेतद्वीपगमनादिप्रतिपादक-	३६६	३५७	۰ ۹	
			व्यासवैशपायनादिसवादानुवाद ।	444	470	11	त्राह्मणेनधर्मावगमनायनागगृहप्रति गमन ।
રૂપ૦	३४२	५९	वैशपायनेनजनमेजयप्रत्यर्जुनायख-	! ३६७	३५८	93	ब्राह्मणेननागींप्रतिप्रवासिनेनागाय
			माहात्म्यख्यापनपूर्वकश्रीकृष्णकृतना-		4,10	• `	खागमननिवेदननिदेशपूर्वकनदीपु-
	. •		रायणादिखनामनिर्वचनानुवाद ।				लिनप्रतिगमन ।
200	{ ३४३ १−६५	} ६६	श्रीकृष्णेनार्जुनप्रतिसृष्टिप्रकारकथन् ।	३६८	३५९	93	पुलिनवासिनाबाह्मणेनस्वस्यफलाद्या-
421	13-64	} **	तथाश्राक्षणमाहमानुष्णम । त्रायाग		~		हारप्रार्थयतानागीयानानागागमनाव-
,	(202	,	वात्मकोयमध्याय ।				धिखस्याहाराकरणकथनपूर्वकप्रतिनि-
342	३४३ _{१६} –१४	् }७६	हृषीकेशादिनामनिर्वचन । रुद्रनारा- यणयुद्धवर्णन ।				वर्तन।
३५३	३४४ ३४४	•	वेतद्वीपाद्धदर्याश्रमसुपागतस्यनारद-	३६९	३६०	9 6	नागपङ्गाप्रवासादागतस्वभर्तारप्रति
***	400	( )	स्यश्रीनारायणेनसवाद् ।				ब्राह्मणवचननिवेद्न ।
३५४	રૂઝષ	२८	नरनारायणाभ्यानारदायश्रीमगवन्म-	३७०	३६१	२०	ब्राह्मणसदेशश्रवणस्टेननागेनप ली-
• •			हिमानुवर्णन । बद्गीश्रमेनारदेन-	l			सान्खनेनरोषत्यागपूर्वक्बाह्मणप्रति
•	_		चिरतरतपश्चर्या।	1			प्रस्थान ।
300	३४६	३७	नारदश्रतिनरनारायणाभ्यापित्र्येक्मे-	३७१	३६२		नागब्राह्मणयो सलाप ।
	2	_	णिविशेषनिरूपण।	३७२	३६३	96	आश्चर्यकथनप्राधितेननानेनसूर्यम्ण्ड-
३५२	३४७	२०	नरनारायणाभ्यनुज्ञानेननारदेनस्वा-				लेत्तुल्यतेजोन्तरप्रवेशदर्शनकथन ।
	-	*	श्रमप्रतिगमन । वैशपायनेनज्जनमे	३७३	३६४	Ę	नागेनब्राह्मणप्रतिसूर्येणखप्रतिताद्वेब-
			जयप्रतिव्यासमाहात्म्यकथनं । सौ-				प्रविष्टतेजस उञ्छवृत्तिमुनिखरूपल-
			तिनाश्रीनारायणगुणवर्णनपूर्वकशौन		264	•	कथन। **
31	204	۵.	कादिभ्यस्तदनुप्रहाशसन । श्रीनारायणेनस्वनाभिपद्मेब्रह्मण सर्ज-	३७४	३६५	40	ब्राह्मणेननागामन्त्रणपूर्वकमिष्टदेशं प्रतिगमन ।
३०७	३४८	38	न । ततोमधुकैटभयोरुत्पादन । ता-	३७५	३६६	Q	भीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रत्युञ्छरृत्त्युपाख्या-
			+याब्रह्मणोवेदापहरण । इयशिरो-	407	~ 44	,	नोपदेशपरपराक्रमकथनपूर्वक्रमुक्छ-
			स्यानस्यानद्वापहरण । ह्यारारा-				वृत्तिब्राह्मणस्यवनप्रवेशकथन ।
			ल्पनपाह्यस्पात्रक्षणपुगवद्त्रस्पपण ।	]			ठा प्रताक्षण स्वयं ग्रम्थ सम्बद्धाः ।

समाप्त मोक्षधर्मपर्व ॥ ३॥ शान्तिपर्व च सपूर्णम् ॥ १२ ॥

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथानुज्ञासनपर्व ॥ १३॥

अत्रावान्तरपर्वणी ॥ २ ॥ अध्याया ॥ २७४ ॥ श्लोकाः ॥ १११०७ ॥

~~~~~	~~~~~	~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~	~~~~~	~~~~~	~~~~	
अ याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झग अ	श्लोक	.
अः	थ दानः	त्रर्भपर	र्त्र ॥ १ ॥ अध्याया ॥ २७२ ॥	१३	+	ď	कोवस्यातिथेश्वकमेणनिंदाप्रशसनपर
	-		।। श्लोका ॥ ११०२०॥				वेदचतुष्टयसवाद ।
9	ર ૧		युधिष्ठिरेणभीष्मप्रतिपुन शमादिकय-	98	+	Ę	ब्राह्मणानापतिवतानाचमहिमप्रति-
	,		नप्रार्थना । भीष्मादिनिवनेखस्यैव				पादकेन्द्राझ्यादिसवाद । ८
			हेतुत्वबुद्धास्वोपालम्भनपूर्वकशोच-	9 4	+	92	भगवन्महिमप्रतिपादकव्यासवासुदेव-
			न्तयुधिष्ठिरप्रतिभीष्मेणजीवस्यकर्म-				सवाद ।
			ण्यस्वातन्त्र्यमभिवायतन्निदर्शनतया	9६	+		भगवन्महिमप्रतिपादकेव्यासवचन ।
•	ı		छुब्बगौतमीसवादानुवाद । 🛩	90	+	ч	भक्तिश्रद्धादीनामुक्तिसाधनताप्रति-
ર	ર	992	गार्हस्थ्याश्रयणेनातिथिस-कारस्यश्रेय-				पादकव्यासवाक्य।
•	•		स्साधनतायादृष्टान्ततयासुद्रश्नोपा-	96	+	१२	श्रीकृष्णमहिमप्रतिपाद्कव्यासमद्ररा-
			ख्यानकथन।		_		जसवाद ।
Ę	२७	30	नाह्मण्यस्यक्षत्रियादिदौर्ल÷येद्द ष्टा न्त-	१९	+	C	श्रीकृष्णेनभीष्मप्रतियुधिष्ठिरायगरुडो
•		•	तयामतङ्गोपाख्यानकथन । तत्रेन्द्र-	_	_		पाख्यानकथनचोदना 🖊
			मतङ्गसवाद् ।	२०	+	२२	कर्यपेनस्वभार्ययो कद्व्विनतयो क्रमे •
8	૨ ૮	9 €	मतङ्गेनब्राह्मण्यप्राप्तयेतपश्चरण । त				णपुत्रसहस्रतद्वयलामरूपवरदान ।
	•-	• •	प्रती द्रेणब्राह्मण्यस्यदुर्लभत्वोक्ति ।				विनतयाएकाण्डभेदन । असमप्रत-
ų	૨૬	3 4	पुनरपितपस्यतेमतङ्गायेन्द्रेणबाह्मण्य				याजातेनारुणेनमात्रेदासीभवनरूप-
•	``	,,,	स्यदुष्प्रापत्वकथनपूर्वकमितराभीष्ट-	२१	,	914	शापदान ।
			दान ।	7.1	+	14	गरुडोत्पत्तिः। क्द्रूविनतयोरुचैश्श्रवी- वालरूपविषयेविवादः। पराजिताया-
٤	* 3	98	युधिष्ठिरेणभीष्मप्रतिविश्व मित्रचरि				दासीभावरूपपणबन्ध ।
,	;	-	त्रानुवादपूर्वकतस्यबाह्मण्यप्राप्तिहेतु-	२२	+	2.	कद्वाखपुत्रान्त्रत्युचै श्रवोवालस्यनैत्य-
•			प्रश्न ।	~~	T	70	कक्षालुतान्त्रत्युच त्रपापालसम्पन- सपादनचोदना ।
v	ક	દર	भीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रतिविश्वामित्रोत्पत्ति ८	~ 23 *	+	٠,	कद्वाखनचनतिरस्कारिण काश्चनखपु
	•	,	प्रकारकथनेनैवबाह्मण्यप्राप्तिप्रकार-	~~	T		त्रान्प्रतिजनमेजयसत्रेनिधनरूपशाप-
			कथन।				दान । कैश्रनसपैर्वालस्यनैल्यसपा-
6	३०	६७	वीतह्व्यस्यबाह्मण्यप्राप्ति ।				दन । हयवालेनैत्यदर्शिन्याविनतया
\$	દ્		पुरुषं कारस्यप्राबल्येवसिष्ठब्रह्मसवाद् ।				खस्यकद्र्दासीभवनाङ्गीकरण ।
90	છ		ग्रुभाग्रुभक्रम्फल । 🗸	२४	4		नारदेनगरुडप्रतिविनताया कदूदास्य-
99	بع		गुकवासवसवादानुवादेनानृशस्पप्रश-	, ,	•		निवेदन । गरडेनकद्रूप्रतिखमातुरी-
	-	•	सन।				स्यांन्मोचनयाचना । कद्वागरुडप्रस्य-
93	4	३२	त्राह्मणप्रशसन ।				मृतानयनेमातुर्दास्थानमोचनोक्ति ।
-		• •					water a second for any case of the

							~
अध्याय	झपा अ	स्रोक		अध्याय•	झपा अ	श्लोक	
२५	+	२८	गरुडेनस्विपितरिअमृताहरणायस्वग- मननिवेदन । क्रयपेनतप्रतिगजक- च्छपभक्षणपूर्वकममृताहरणचोदना।				नन्द्यप्राणिनासासारिकदु खातुवर्णन पूर्वकखस्यससारनिर्वेदनिद्र्शनेनपुन- विस्तरेणवैष्णवधर्मकथनप्रार्थना ।
२६	+	રૂ ૭	गरुडेनचरणाभ्यागजकच्छपप्रहण । तेनतयोभेक्षणायनैमिशारण्यस्थमहा तरुशाखायावेगान्निपतन । खनिप-	સ્ ૭	+	96	ब्राह्मणादिसर्वेजगतामनिखलकथन- पूर्वेकनारायणस्यनिखलकथनेनतदु- पासनविधान ।
			तनमात्रेणभज्यमानशाखाया अधो भागेलबमानमुनिगणावलोकनात्तुण्डे-	३८	+	ĘŊ	तलसङ्यादिप्रतिपादकनारदसनत्कु- मारसवादानुवाद ।
			नतच्छाखाग्रहणपूर्वकतस्यपुनरत्पत-	३९	+	३८	प्रलयप्रकार ।
			न । तेनसमुद्रान्तेशाखाविसर्जनेनत- न्निवासिनाकुविन्दानाहनन । ॥	४०	+	৬९	ब्रह्मणादेवान्प्रतिनारायणमहिमप्रति पादकगरुडकस्यपसवादानुवाद ।
२०	+	98	गरुडेनशैल।भेउपविरयगजरुच्छपभ- क्षण । तत खर्गेऽमृतसमीपगतेन	४१	+	ጻ४	गरुडस्यबद्रीनारायणानुगमनादिप्र- तिपादकगरुडमुनिगणसवादानुवाद् ।
			तेनतत्रपरितोज्वलद्ग्निदर्शनभयाद्व ह्याणप्रतितच्छमनोपायप्रश्न । ब्रह्म-	४२	+	६८	श्रीनारायणमहिमप्रतिपादकगरुडमु- निगणसवाद ।
			णातप्रतिनवनीतप्रक्षेपेणामिसशामन चोदना ।	४३	+	७३	बद्रीनारायणेनगरुडप्रतिखमहिमो- क्ति.। गरुडेनमुनिगणान्प्रतिखातु- भूतनारायणमहिमोक्ति।
२८	+	२३	गर्डेननवनीतप्रक्षेपेणमन्दीभूताम्यु	४४	+	6.5	सुपर्णोपाख्यानसमापन ।
			ङ्खनपूर्वकममृतरक्षिणापक्षप्रहारेण निराकरण । तथाऽमृतमाहृत्यविय- तिसमुत्पतन । गरुडोपरिइन्द्रेणवज्रा-	४५	१४		श्रीकृष्णेनभीष्मनियोगाद्यधिष्ठिरप्रति महादेवमहिमकथन ।
२९	+	२ २	युधपातन । गरुडेनमद्रुप्रसमृतनयनक्थन । त-	४६	१५	99	श्रीकृष्णेनपार्वतीपरमेश्वराम्याखस्मैव- रप्रदानकथन । ✓
			याविनतायादास्थान्मोचन । गर्डे- नेन्द्रायपुनरमृतप्रस्पण ।	४७	१६	७६	उपमन्युनाश्रीकृष्णप्रतितण्डिकृतमहा- देवस्तुत्यनुवाद ।
३०	९	२८	भीष्मेणयुधिष्ठिरप्रतिब्राह्मणायप्रति-	86	१७	१८२	शिवसहस्रनाम ।
			श्रुतार्थाप्रदानस्यानर्थहेतुतायादष्टान्त तयासृगालवानरसवादानुवाद ।	४९ ५०	१८ १९		महादेवमहिमा । स्त्रीखभावप्रदर्शनायाष्टावकोपाख्या-
ξq	१०	હષ્	शूद्रोपदेशस्यानथेहेतुतायादृष्टान्तत- यामुनिशूद्रयो कथा ।	70	10	110	नकथनारम । अष्टावकेणवदान्यं प्रतिकन्यायाचन । तथावदान्यनियो
३२	११	२४	महालक्ष्म्यारुक्मिणींप्रतिस्वानासस्य- लनिदेश ।				गादुत्तरदिग्गमन । तत्रजरतीरूपधा- रिण्योत्तरदिगभिमानिदेवतयासवादः
३३	+	२५	कृतव्रस्यश्रायश्चित्तविषयेदद्यान्ततया- वत्सनाभमुनिचरित्र ।	49	२०	२६	तयादेवतयापरदारत्वशङ्कर्यास्वभोग- मनङ्गीकुर्वाणमष्टावकप्रतिकरतीरूप-
३ ४	१२	५४	स्त्रीपुसयो समायोगेन्नियाएवसुखाधि- क्येसवादतयाभङ्गाखनोपाख्यानक-				खागेनकन्यारूपखीकरणपूर्वकखपा- णिप्रहृणप्रार्थना ।
			थन ।	५२	२१	२३	तयादेवतयाखीयप्रार्थनाया स्त्रीचाप-
३५	१३	৬	मनोवाक्कायरूपकरणेर्दुष्कर्मपरित्याग- पूर्वकशुभकर्मकरणस्यभगवत्प्रसादन-				लप्रदर्शनायथंकत्वकथनपूर्वकमधाव- कस्यधमोंपदेशेनखगृहप्रतिप्रेषण। अ- ष्टावकृणवदान्यकृत्यापाणिप्रहृषेनखा-
३६	+	Ęų	हेतुलोक्ति । 🗸 युधिष्ठिरेणभीष्मप्रतिखेनश्रुतान्धर्माः				श्रमेसुक्तवास ।

मुन्यसनिधानेतद्भार्यां दाश्रमाभिगमनं । विदुः नेन्द्रेणभयात्ततोनिर्गं व्यदुष्पानयनार्थगतेन गार्गनरवरमिश्रनात्स्वग- गार्गनरवरमिश्रनात्स्वग्न- तयतातेनचिरायतदतुः व्यप्रतितदृष्टानामिश्रना- । चक्रमेणाहोरात्रक्रस्नि- कथन । तथास्वस्मिन्स्व-
दाश्रमाभिगमनं । विपु नेन्द्रेणभयात्ततोनिर्ग व्यपुष्पानयनार्थगतेन गर्गनरवरमिशुनात्खग- । निन्दितगतिप्रापकः न्तयतातेनचिरायतदनु (छप्रतितदृष्टानामिशुना- ।चक्रमेणाहोरात्रऋसमि- कथन । तथास्वस्मिन्स-
नेन्द्रेणभयात्ततोनिर्गं व्यपुष्पानयनार्थगतेन गर्गनरवरमिथुनात्खग- ग । निन्दितगतिप्रापक- न्तयतातेनचिरायतदतु (लप्रतितदृष्टानामिथुना- ाचकभेणाहोरात्रऋलभि- कथन । तथास्वस्मिन्स-
व्यपुष्पानयनार्थगतेन गर्गनरवरमिथुनात्स्वग- ग । निन्दितगतिप्रापकः न्तयतातेनचिरायतदतु स्वप्रतितदृष्टानामिथुना- ग्वकमेणाहोरात्रऋसमि- कथन । तथास्वस्मिन्स-
गर्गनरवरमिथुनात्खग- । निन्दितगतिप्रापकः न्तयतातेनचिरायतदतु (स्प्रातितदृष्टानामिथुना- ।चक्रमेणाहोरात्रऋसमि- कथन । तथास्वस्मिन्स-
गर्गनरवरमिथुनात्खग- । निन्दितगतिप्रापकः न्तयतातेनचिरायतदतु (स्प्रातितदृष्टानामिथुना- ।चक्रमेणाहोरात्रऋसमि- कथन । तथास्वस्मिन्स-
। निन्दितगतिप्रापकः न्तयतातेनचिरायतदतु जिप्पतितदृष्टानामिथुनाः चिक्रमेणाहोरात्रऋलभिः कथन । तथास्वस्मिन्सः
न्तयतातेनचिरायतदतु ज्ञप्रतितदृष्टानामिथुना- ।चक्रमेणाहोरात्रऋलभि- कथन । तथास्वस्मिन्स-
ळप्रतितदृष्टानामिथुना- ाचकमेणाहोरात्रऋलभि- कथन । तथास्त्रस्मिन्स-
ाचकमेणाहोरात्रऋलभि- कथन । तथाखस्मिन्ख-
ाचकमेणाहोरात्रऋलभि- कथन । तथाखस्मिन्ख-
कथन । तथाखस्मिन्ख-
2
ोगेनतच्छरीरप्रवेशानि- हेतुत्वकथन । तथा-
क्षिणपरितोषेणतहुरित-
तेनस्रभार्ययाचसहस्र-
1
। कन्यानोभार्यात्व- ।
।देदीयाईतादेश्वकयनं ।
11
ायविभजनविधि ।
गीलविभागादिकथन ।
नेरूपण 🗠
ासयोर्गवाचप्रभावबोव.
ख्यानकथनारभ । अ
तपस्यतक्ष्यवनस्यदाशै
सहकूलप्रापण। दाशै -
गादाशान्त्रतिमत्स्यै स-
चिनान्यतरकरणची-
•
गन्तनिवेदि तेननहुषे-
ाभीष्टकरणप्रतिज्ञान ।
।तिस्रोचितमूल्यदाने <i>-</i>
दना। नहुषेणसमग्र-
परिकल्पनेविमुनिना
विजातेनमुनिनातप्रति
रणचोदना । च्यव-
गखसहवासि भिर्मत्स्यै
त्रापण ।
मित्रयोरत्पत्तिकथारं-
किशकराजमेखसभा-

अध्य [य	झपा.अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	***************************************
			र्यस्तप्रतिखग्चश्रूषाविधान । समार्येण-	902	६७		जलप्रभाववर्णन तद्दानप्रशसाच ।
			कुशिकेनएकविंशतिदिवसाननवरत-	903	६८		तिलजलदीपादिदानप्रशसापरयमन्ना-
			मेकपाश्वेनप्रसुप्तस्यच्यवनस्यपादसवा		•	•	ह्मणसवादानुवाद ।
			हनेनपर्युपासन । तत शयनादुत्थि-	908	६९	२६	गोभूविद्यादानप्रशसा ।
			तेनतेनिकंचिद्रूरगलाऽन्तर्धान।	904	90		ब्राह्मणखापहारस्यानथंहेतुतायांनृगो-
66	५३	७०	ततश्यवनेनकुशिकप्रतिपुन शयनेप्र-			-	पाख्यानकथन ।
			खपतआत्मन प्रदर्शन । पुनरुत्थिते	906	७१		गोदानप्रशसापरनाचिकेतोपाख्यान
			नमुनिनाराजानप्रत्यात्मनस्तैलाभ्य-	900	७२	१२	गोदानफलविशेषविषयकेन्द्रप्रश्नानु-
			जनियोजनेनस्नानशालायापुनरन्त-				वाद ।
			र्धान । पुनराविष्कृतात्मनातेनसभा- र्यस्यराङ्गोरथधुरिसयोजनपूर्वकयाच-	906	७३	49	इन्द्रप्रतिब्रह्मणागोदानप्रशसन ।
			केभ्यस्तदीयवित्तादिवितरणपूर्वकवी-	१०९	હજ	9 ६	गोविक्रयापहारफल । सुवर्णस्यगोदा नेदक्षिणालप्रशसन ।
			थ्यारथेननिर्गमन । स्त्रीयप्रतोदताड-	990	७५	४१	सखदमादिप्रशसन ।
			नेप्यविकृतमानसेसभार्येकुशिकेप्रसी-	999	७६	₹9	गोदानविधि. 🎞
	P. 43		दतामुनिनातस्मैवरदानं ।	992	७७	३६	गवामुत्पत्तिप्रकार । कपिलानामुत्प-
८९	લક	४०	परेखु प्रभातेसभार्येणकुशिकेनच्यव- नावलोकनायवनप्रवेश । च्यवनेन				त्तिप्रकार ।
			कुशिकप्रतिखयोगप्रभावसृष्टखर्गप्रद्-	११३	७८	२६	गोयहिमप्रतिपादकवसिष्ठसौदासस-
			र्शनपूर्वकमभिमतवरवरणप्रेरणा।			_	वाद।
९०	५५	36	च्यवनेनकुशिकप्रतितद्गृहेनिवासादे	998	७९		ब्रह्मणागोभ्योवरदान ।
	• •	•	कारणकथन । तथातस्यब्राह्मण्यप्रा	994	୯୫		गोदानेसौदासस्यपुण्यलोकावाप्ति ।
			प्तीच्छावगमेनतत्पौत्रादेस्तल्लाभवर-	998	८१		गवाराङ्गप्राप्ति ।
			दान।	990	+		गोलोकस्पब्रह्मलोकादुपरितनल ।
S#	५६	२१	च्यवनेनकुशिकप्रतिस्वकुलेजनिष्यत-	996	+		गवामुत्पत्ति ।
			ऋचीकस्यानुभावेनस्वकुलेपरशुराम-	939	+	२५	सुर+या क्षीरपानादिन्द्रस्थामरत्नप्रा-
			स्यकुशिकवशेविश्वामित्रस्यचजन्मक		_		प्ति । २-२
			थन ।	950	+		फेनपोपाख्यानारभः । सुमित्रनाम्नेवि प्रायाङ्गिरसेनैकस्यागोर्दान । तस्यावश्चे-
९२	५७	४४	भीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रतिनानाविवदाना-	∢			त्राचाक्षरसमकस्यागदान । तस्यावशः- ऽसद्वयेयानागवासभव सुमित्रेणवत्सः-
			नाविशिष्यफलकथन।				मुखोद्गतक्षीरफेनपानात्फेनप इतिनाम-
९३	५८	३ ३	तटाकादिप्रतिष्ठायावृक्षाद्यारोपणस्यच-				प्राप्ति ।
			फलकथन ।	939	+		फेनपस्यगोभि कदाचनगोलोकादेल
98 • 6	५९		ब्राह्मणप्रशसनपूर्वकतदारायनविधान	,			गिरिहृदेस्रीरूपधारणेनविहरमाणाना
९५	Ę٥ ده		त्राह्मणमहिमा।	~		:	गवामवलोकन । फेनपस्पगोभि खे-
96	६१	80	ब्राह्मणप्रशसनपूर्वेकब्राह्मणानाप्रजा- नाचरक्षणम्यावर्यकर्तव्यत्वकथन ।				षागोलोकप्राप्त्युपायप्रष्टाभि श्लीरूप- धारिणीभिर्गोभि फेनपगा प्रतिरन्ति-
९७	६२	900	भूदानप्रशसा ।				देवस्यसन्नेभात्मनापञ्चलोपकल्पनस्य
९८	६३	५२	अन्नदानप्रशसा तत्फलच ।				तदुपायलोकि । फेनपस्यसंघ्यति-
९ ९	६४	३६	अश्विन्यादिनक्षत्रयोगेऽन्नदानफलप्र-			;	वरसळतयायागीयपशुत्वेतदभ्यनुज्ञा-
			तिपादकनारददेवकीसवाद ।				नस्यदु सपादताचिन्तयन्तीषुतासुक-
900.	६५		जलादिदानफल् ।				पिलाभिस्ताभ्य खेषामेवश्रैष्ठयप्राप्ति-
909	६६		जलतिलभूम्यनगोदानादिफल ।			;	इपवराधिगमेनफेनपव्धप्रतिज्ञान ।
	90						

अध्याय	झपा अ	श्रोक			इसपा अ		
922	+	98	फेनपस्यगोभक्युद्रेकसतुष्टाभिगोंळो- कादागतगोमातृभियोंगप्रभावेणश्ररी- राद्वियोजनेनखळोकप्रापणपूर्वकत	१३२	{ 	₂ }<9	विसिष्ठेनपरग्रुरामप्रतिसुवर्णप्रभावक- थनप्रसगेनस्ग्वित्तरं प्रस्तीनाप्रभाव- कथनः।
			स्मिन्कपिलानिश्वयनिवेदन । तत क पिलाभिर्यथाप्रतिज्ञश्काघातादिनाफेन	१३३	૮६	३५	कुमारोत्पत्तिप्रकारस्यदेवादिभिस्तसै- क्रीडनकादिदानस्यतारकासुरवधादे- श्रकथन ।
			नपस्यकुणपश्चरीरविभेदन । गोमातृ- भिरितरगवाममेध्यवद्नत्वरूपशाप- दान ।	१३४	८७	२१	प्रतिपदादितिथिषुश्राद्धकरणसप्रसे- कफलकथन ।
		~ >	फेनपस्यगोभीरन्तिदेवप्रतितत्सत्रेखे	१३५	66		श्राद्धेतिलमासद्ानस्यफलविशेषकथन
973	+	44	षापशुत्वेनविनियोगप्रार्थना । तेनग- वामध्येकस्याश्चिद्यकामलज्ञानेसत्र-	१३६			अश्विन्यादिनक्षत्रेषुश्राद्धकरणस्यफल- विशेषकथन ।
			विरामरूपसमयकरणेनसत्रारम । क	१३७	९०	•	श्राद्वेनिमन्त्रणाहीणां लक्षण ।
		_	दाचनकस्याश्चिद्रोर्वत्सन्नेहात्स्वमरणे- हु खावगमेनयागोपरम ।	१३८	९१		श्राद्धेवर्जनीय वान्यशाकादिप्रतिपाद- कात्रिनिमिसवाद ।
928	+	88	गोमाहात्म्यप्रतिपादकव्यासशुकस- वाद ।	१३९			निमिक्तश्राद्धप्रकारानुवादेनश्राद्धवि- विकथन ।
१२५	+	99	ब्राह्मणेत् रवर्णानाकपिलाक्षीरपानान- र्हत्व ।	ì	(, ,	,	उपवासब्रह्मचर्यादीनालक्षण ।
१२६	+	99	कपिलानावरिष्ठत्वेकारण ।	989	194-69	\ }	असाधुभ्य प्रतिम्रहस्यनिन्यत्वेसप्तर्षि- वृषादर्भिसवाद् । वृषादर्भिणाराज्ञा-
920	+		कपिलालक्षण।		(10 4	.,	कश्यपादिसप्तर्षिभि खस्मात्प्रतिप्रहः-
926	૮૨	_	गोमूत्रपुरीवयो श्रियोनिवासस्यकथन।	ł			निराकरणेतज्ञिघासयाकृत्योत्पादन ।
938	८३		गोलोकस्यदेवलोकाद्प्युत्तमत्वेनिमि-				तन्नामार्थपरिज्ञानेनतद्वधचोदितयाकु- खयावनेतत्समीपप्रतिगमन ।
, १३०	૮૪	८२	त्तप्रतिपादकब्रह्मशकसवाद । रुद्रवीर्यात्युवर्णस्योत्पत्तिकथन । भव- स्यभवान्यासहरतियोगेतद्वीर्यभीरुभि- देवै प्रार्थितेनदेवेनवीर्यस्थोर्ध्वनिरोध नेप्रजोच्छेदकुपितयादेव्यादेवानामेप्- पर्सेल्हपशापदान ।	१४२	{ ९३ {६२−१४	, }cu	पीनाङ्गत्वेकारणपृष्टेस्तेस्तत्कथन । त- थाकामपिपद्मिनीमवलोकितवद्भिस्तै- विंसग्रहणायतत्समीपगमन । तत्रत-
959.	ूँ ८५ १९−८६	} <=	तारकामुरबाँधतेर्देचे ब्रह्माणप्रतिसे- षापार्वतीशापेनानपत्यलकथनपूर्वेक- ममुरवधोपायकथनप्रार्थना । ब्रह्म- णादेवानप्रत्यभेरसनिहितत्वेनदेवीशा- पाविषयतयादेवेनस्ववीर्यनिरोधकाले भुविप्रस्कन्नकिचिद्वीर्याशस्यतस्मिन्स स्ष्टतयाचतेनगङ्गायाकुमारोत्पादन- कथनेनाम्यन्वेषणचोदना । अग्नना- देवानाप्रार्थनयागङ्गायास्वसस्प्रहरूद- वीर्याधान । गङ्गयाऽमिनास्वस्मिन्ना- हितगर्भस्यमेरुगिरौसमुत्सर्जनेतदीय तेजोव्याप्तयावद्वस्तूनाकाश्चनीभाव- प्राप्तिः ।	983	્ ૬ ૪	دکم	द्रिक्षण्याद्रषादिभीनिर्मितयाकृत्ययाख- स्वनामिर्वचनेनसर प्रवेशचोदितै- स्ताप्रतितिन्नवेचन । भिश्चक्रिणेन्द्रे- णसकृत्खनामनिर्वचनेपिपुन पृच्छ- न्त्या कृत्यायादण्डेनमारणपूर्वकऋषीः नप्रतिस्वस्रूषपप्रकटन । सभूयतीर्थयात्राकुर्वद्रिद्धिंजिषिभीरा जिषिभिश्वक्रमेणब्रह्मसर प्रतिगमन तत्रागस्त्येनहृदात्समुद्भृतस्यपद्मस्यय- मेशुश्रूष्ठणेन्द्रेणगूढमपहारेक्षभीरा- जिभश्चसेषुपुष्करस्तेयशङ्कमानमग स्त्यप्रतिप्रत्येकशोनानाशपथकरण पश्चादिनद्गेणस्वस्वरूपप्रकाशनपूर्वकस्व

अध्याय	~~~~ झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ.	~~~~ श्लोक	
V1-4-1			नपुष्करापहारस्यऋष्यादिभ्योधर्मञ्च-	946	१०१		न्नह्मस्वापहारस्यानर्थ हेतु तायाप्र माण-
			श्रूषाप्रयोजनकत्वनिवेदनेनतत्प्रसा-		• •	• • •	तयानुपचण्डालसवाद ।
			दन।	948	१०२	ξĝ	पुण्यपापकर्मफलभेदस्यपुण्यकर्मणाच
988	९५	24	जमदप्तिनारेणुकयासहबाणक्रीडा ।			``	तरतमभावस्यचबोधनायतादशकर्म-
984	९६		छत्रोपानहोरूत्पत्ति ।				विशेषसाध्यफलविशेषप्रतिपादकशक-
988	+		श्रुद्रधर्माणामृत्तिकाशौचादीनाचनि-				गौतमसवाद ।
101	•	,,,	रूपण ।	940	१०३	४६	विप्रवचनस्यैहिकपारत्रिकश्नेयस्साध-
980	+	39	ब्राह्मणादिधर्मनिरूपण । शूदस्ययति-	_ •	• •	·	नत्व । अनशनस्यमहातपस्त्व ।
• •	·	• -	ग्रुश्रूषाप्रकार ।	959	१०४	१७३	आयुष्यानायुष्यकारणशुभाशुभकर्म-
986	+	98	यतिशुश्रूषाप्रशसन ।				प्रतिपादन ।
988	+		तथा।	9६२	१०५	98	ज्येष्ठकनिष्ठयो परस्परस्मिन्वर्तनप्रका-
940	+	-	पुरुषस्यमृतिसूचकलिङ्गै खमरणनि-		•		रादिकथन ।
		·	श्चयेनभगवत्सारणादिपूर्वकदेहत्यागे	963	१०६	७०	पक्षोपवासमासोपवासफलप्रतिपाद-
			खर्गभोगप्रकारस्यसुकृतशेषेणपुनर्भू-	- ()	* * *		काङ्गिरोवचनानुबाह्न न
			लोकेजननादेश्वकथन ।	958	१०७	433	यज्ञप्रतिनिधिकर्माणि ।
949	+	३५	पुरुषस्यपुण्यविशेषेणपुन पुन खर्गभू-	964	+		तत्वसृष्टिप्रतिपादकरुद्रसनत्कुमारसं-
			म्यादिषुपरिवर्तनेनजातवैराग्यस्यत्र-		•	• •	वाद ।
			ह्मज्ञानेनापुनरावर्तिशाश्वतपद्प्राप्त्या-	9६६	+	×3	तल्लस्यकम् ।
			दिप्रकारप्रतिपादन ।				देहानयवाश्रितदेवताकथनपूर्वकयो-
942	+	३ १	चातुर्वर्ण्यस्यश्रेयस्साधनोपायप्रतिपा-	१६७	+	71	गनिरूपण।
			दकपराशरवचनानुवाद ।	0.4.4			
१५३	+	90	सकलसेव्यताप्रयोजकगुणप्रतिपादके-	१६८	+	84	अव्यक्तादितत्वानातारतम्यकथनपु- वैकतत्स्रष्टळयादिकथन । तथातज्ज्ञा-
			न्द्रमातलिसवाद ।				नस्यससारतारकत्व।
948	९७	२६	गृहस्थधर्मप्रतिपादकपृथिवीवासुदेव-				
			सवादातुवाद ।	958	+	44	मरणसूचकदुर्निमित्तानितत्परिहारो-
944	९८	६६	पुष्पधूपदीपदानादिप्रशसापरविलेश-				पायश्व । तथामरणपरिहारानिच्छो- भंगवृद्धानेनशरीरस्यागस्यपारत्रिक-
			कसवाद ।				सुखसाधनत्वोक्ति । तथाभगवज्ज्ञा-
948	९९	२९	बलिदीपप्रदानकथनोपयोगितयानहु-				नप्रशसनपूर्वकतदुपदेशपरपराकथन।
			षचरितारभ । देवैवेरदानपूर्वकिम-	900	१०८	29	तीर्थशौचनिरूपण।
			न्द्रपदप्रापितेननहुषेणदर्पात्सप्तर्घा-	ł	-		मार्गशीर्षादिकार्तिकान्तेषुद्वादशमासे-
			दिभि पर्यायेणस्वयानवाहन । अग	909	्१०९	10	षुद्वादशद्वादशीषुकेशवादिदामोदरा-
			स्त्रस्यतद्यानवहनपर्याये य् गुणा ऽ ग				न्तभगवद्भपविशेषपूजाफुलविशेषकथ-
			स्स्रप्रतिस्वेननहुषस्याध पातनप्रतिज्ञा-				न १
			न।	0.00	80.		ा । शरीरसौन्दर्थादिफलकचान्द्रवत ।
940	१००	३९	न्हुषेणागस्यस्यस्वयानेयोजन । तथा-	902	११०		
			तेनश्रुतिप्रामाण्यविवादेखविरुद्धभा-	१७३	१११	7 ?	३ बृहस्पतिनायुधिष्ठिरप्रतिदेहिनाजन-
			षिणोऽगस्त्यस्यमस्तकेखपादेनताडन।				नादिप्रकारनिरूपण । प्राणिनादुष्कर्म- विशेषफलतयातिर्यग्योनिविशेषेषु-
			तद्मतज्जटान्तर्निगृहेनमृगुणाशापदा-				जनन ।
			नेनतस्याध् पातन । ततोदेवैरिन्द्रस्य				
			खपदेऽभिषेचन नहुषस्यस्वकृतपूर्वव-	१७४	११२	३५	पश्चात्तापादेर्बाह्मणेभ्योत्रदानस्यचपान
			लिदीपदानादिजसुकृतमहिम्रापुन — ^६ — ६		005		पपरिहारोपायत्वकथन ।
			खर्गप्राप्ति ।	। १७५	११३	77	अहिंसाप्रशसन ।

********				·····		~~~~	
अध्याय	झपा अ	स्रोक.		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
9 0 E	११४		हिसायामासभक्षणस्यचगईण ।	२०१	१३८	99	दानस्यपञ्चविधत्वकथनपूर्वकतहरूय- प्रदर्शनं ।
900	११५		मासभक्षणामक्षणयोर्निन्दाप्रशसने ।	२० २*	+	94	युधिष्ठिरेणपुनर्धर्मकथनप्रार्थन ।
906	११६	४४	मासगुणकथनपूर्वकतद्भक्षणगर्हण ।	२०३	+		श्रीकृष्णेनपुत्रार्थकैलासेतपश्चरण । त-
00	90.0	20	द्यायाअहिसायाश्वप्रशसन । कीटोपाख्यान । कीटेनव्यासप्रतिख				त्रश्रीकृष्णदर्शनायनारदादीनामागम-
१७९	११७	42	पूर्वजन्मरत्तान्तकथन ।				न । श्रीकृष्णेनस्वमुखनि स्ताग्निना
960	११८	२२	व्यासेनकीटायराज्यदान ।				तत्पर्वतस्यभस्मीकरण । तथापुन प्र-
969	११९	98					सन्नदृष्ट्यागिरेरुजीवन । तथानारदा-
101	22.3	, •	न्तरेत्राह्मण्यलाभेनतपश्चर्यादिनात्रह्म				दीन्प्रतितत्कारणकथन ।
			सालोक्याधिगम ।	२०४	+	२१	कृष्णेनाश्चर्यकथनंप्रार्थितेर्सुनिगणैनी-
१८२	१२०	२८	विद्यातपोदानानामध्येदानप्रशसनप-				रदप्रतितत्कथनचोदना।
• •	• •		रव्यासमैत्रेयसवादानुवाद ।	२०५	+		नारदेनश्रीकृष्णप्रत्युमामहेश्वरसवा-
१८३	१२१	98	दानादिप्रशसा ।				दानुवाद । पार्वेत्याक्रीडार्थमहादेव-
968	१२२	२३	विद्यातपोदानप्रशसापरव्यासमैत्रेय-				नयनद्वयिधान । तदाजगतभान्ध्य- प्राप्तौदेवेनस्वललाटेतृतीयनेत्रसर्जन।
			सवाद ।				तत्तेजसानिर्देग्धेगिरौदेवीप्रार्थंनया-
964	१२३	२५	शाण्डलीसुमनासवाद ।				देवेनपुनर्गिरेरुजीवन ।
968	+	२४	श्रीमन्नारायणमहिमप्रतिपादकनारद	२०६	+	3 €	इेश्वरेणपावेतींप्रतिखस्यचतुर्भुखलस्य-
•			पुण्डरीकसवादानुवाद्पूर्वकनारायण-	, ,	·	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	नीलकण्ठताया पिनाककार्भुकतायावृ-
			स्यसर्वोत्कृष्टत्वेनवेद्यत्वोपास्यलकथन।				षमवाहनत्वस्यचकारणाभिधान ।
969	१२४	88	साम्र सकलवशीकरणोपायत्वेदष्टान्त-	२०७	+	४३	तथारमशानवासचन्द्रकलाधारणादे
			तयारक्षोत्राह्मणसवादानुवाद ।				कारणाभिधान।
966	१२५	60	श्राद्धविध्यादिप्रतिपादकपितृदेवदूता- दिसंवाद ।	२०८	+	५६	ईश्वरेणपार्वर्तीप्रतिवर्णाश्रमधर्मकथन।
0.40	996	2010	विष्णुनेन्द्रप्रतिखप्रीतिकरधर्मकथनं ।	२०९	+		ऋषिधर्मकथन।
१८९	१२६	8.0	तथाबलदेवामिविश्वामित्रादिभि पृथ	290	+		ऋषीणाकर्मफलविशेषादिकथन ।
	*		क्पृथग्धमीविशेषकथन ।	२११	+	Ęo	निरृत्तिधर्मकथनं । गाईस्थ्यधर्मकथ-
990	१२७	99	सूर्यगार्गादिभि पृथक्पृथरधर्मरह-				न। ————————————————————————————————————
134	110	• •	स्यकथन ।	२१२	+	७२	महेश्वरेणपार्वतींप्रतिविस्तरेणराजध- र्मकथन ।
989	१२ँ८	90	वायुनाधर्मरहस्यकथन ।	3 93	+	u.y	नकथन । हिंसायादुस्त्यजस्वनिरूपणपूर्वकमहिं-
982	१२९	200	लोमशेनधर्मरहस्यकथन । 🗸	714		70	साप्रशसन ।
983	१३०		अरुन्धतीचित्रगुप्तोदितधर्मरहस्यं ।	२१४	+	ξ¥	सद्द्यान्तप्रदर्शनसर्वैविधेर्दुरतिक्रमल-
988	१३१		प्रमथैर्ऋषिगणान्प्रतिप्रजानास्त्रहिसा-				निरूपण । योधधर्मकथनपूर्वकराज्ञा-
			तद्मावकारणाभिधान ।	*			योधानाचप्राणयज्ञप्रशसन ।
994	१३२	90	दिग्गजगदितधर्मा ।	२१५	+	४५	राज्ञासुगयायाधर्मत्वप्रतिपादन । ब्रा-
१९६	१३३	9	महेश्वरेणदेवादीन्प्रतिगोप्रशसन ।				ह्मणानामद्ग्ञ्चत्वकथनसामान्येनरा-
990	१३४	90	स्कन्देनदेवादीन्प्रतिधर्मविशेषकथन।				जधर्मकथ्न ।
986	१३५		भोज्याभोज्यात्रकानाजनानाविवेचन।	२१६	+	६६	त्रिवर्गनिरूपण।
988	१३६	३५	अप्रतिप्राह्मप्रतिप्रहेअभोज्यभोजनेच		_		० पर्यन्तविद्यमानानां ४९ अध्यायाना-
_	68	• -	प्रायश्चित्त ।				रम्य १४६ पर्यन्ता ८ एव अध्याया
२००	१३७	३२	दानप्रशसन ।	प्तद् यंकर	दशप्रतिपा	रकादृश्य	न्तेमत्वेतदनुक्तार्थप्रतिपादका ।

अध्याय	झपा अ	स्रोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
२१७	+	४७	ब्राह्मण्यस्यकर्माधीनत्वप्रतिपादन । प्राणिनाभोगाभोगादेस्खखकर्मायत्त-	२३४	+	३६	दानस्यषाङ्खण्यप्रतिपादनपूर्वकतत्फल- कथन ।
			त्वप्रतिपादन ।	२३५	+	७८	अन्नखर्णगोभूकन्याविद्यादानानामहि-
२१८	+	४४	प्राणिनाञ्चभाञ्चभकर्मानुसारेणञ्चभा-	220			मप्रतिपादन ।
		31.	शुभफलप्राप्तिकथन । शुभाशुभकर्मणो सुखदु खहेतुत्वक-	२३६	+	३१	तिलदानप्रकारस्तत्फलच । जलाना- दिनानादानफलकथन ।
२१९	+	47	यन ।	२३७	+	26	यज्ञप्रशसा । देवानापूजादिफल ।
२२०	+	५१	देश्वरेणोमाप्रखन्धत्वपङ्कत्वादिनाना- दोषकारणीभूतानादुष्कर्मणाविशिष्य-	140	1	`*	देवानामनुष्यचिन्तितविज्ञानसामर्थः- कथन ।
			कथन।	२३८	+	५२	श्राद्धविधि ।
२२१	+	३७	प्राणिनामङ्गविकृत्यनपत्यतादिदोषहे-	२३९	+		दानत्रैविध्यतत्फलत्रैविध्यच।दानफ-
			तुभृतदुष्कर्मप्रतिपादन ।				लस्यपञ्चविधल । नानाधर्मास्तत्फला- निच ।
२२२	+	२ ३	महेश्वरेणोमाप्रतिश्लीणापुश्वलीत्वादि- दोषहेतुभृतदुष्कर्मकथन । प्राणि-	२४०	+	3 ~	भद्राश्वकेतुमालादिखण <u>्डा</u> नासुकृतिना
			दोषहेतुभूतदुष्कर्मकथन । प्राणि- साधारण्येनदास्यादिप्रयोजकदुष्कर्म-	4,60	7-		भोगस्थानलादिप्रतिपादन ।
			कथन।	२४१	+	२१	प्राणिनाग्रुभाग्रुभलनिश्चायकलिङ्गक-
२२३	+	৩৩	चण्डालत्वद्रिद्रत्वादिप्रापकदुष्कर्मा-				थन।
			णि।	२४२	+	३२	मरणकाळेकर्तव्यानि । शरीरत्याग-
३२४	+	99	मर्लानाशरीरभेदाभेदेनकर्मफलभोगो-				प्रभेदास्तत्फलानिच। कामकोधादिना-
		_	त्ति ।	2743	,		शरीरलागेनरक । मोक्षधर्मस्यैवश्रेष्ठ्यप्रतिपादन ज्ञानस्य-
२२५	+	89	ग्रुभाग्रुभफलयोर्मध्येकस्यपूर्वोपभोग-	२४३	+	80	मोक्षहेतुत्वतत्प्राह्युपायश्च ।
			इतिप्रश्नेत्योयौँगपद्येनोपभोगकथन ।	२४४	+	ولاءة	जरामरणतारणोपाय ।
			अल्पायुष्ट्वदीर्घायुष्ट्रादिकारणकथन ।				साङ्ख्यज्ञानप्रतिपादनपूर्वकमव्यक्तादि-
२२६	+	39	स्त्रीत्वपुस्त्वयो स्त्राभाविकत्वनिषेधेन- कर्मायत्तत्वोक्ति ।	२४५	+	97	चतुर्विशतितलानामुत्पत्तिप्रकारादि-
२२७	+	४१	उद्भिदादिचतुर्विधानाप्राणिनानिरूप-				कथन । सलादिगुणानाकार्यविशेष-
२२८	+	• •	ण । शास्त्रजन्यज्ञानस्यश्रेयस्साघनत्व। प्राणिनाफलनिष्पत्तौदैवपुरुषकारयो				निरूपण । भूतपश्वकादिगुणप्रति- पादन ।
110	T	4.	परस्परसापेक्षत्वेनसाधनत्व । अण्ड-	२४६	+	४७	योगनिरूपण । तत्फलप्रतिपादनच ।
			जजरायुजानागर्भप्रवेशप्रकार ।	२४७	+	३८	महेश्वरेणपार्वतींप्रतिखमाहात्म्यकथ•
२२९	+	४१	यमनगरतन्मार्गप्रतिपादनपूर्वकपापि-				नपूर्वेकदीक्षयाशिवलिङ्गार्चनफलक-
```	•	•	नायातनानुभवप्रकार ।				थन । -
२३०	+	४१	रौरवादिनरकेषुयातनानुभवप्रकार ।	२४८	+	३४	महेश्वरेणपार्वतींप्रतिस्त्रीधर्मकथनचो-
• •	•	•	यातनाजुभवानन्तरंकर्मशेषफलतया-				दना।
			नानानीचयोनिप्राप्ति ।	२४९	+	२६	पार्वेखापरमेश्वरप्रतिदेवगन्धर्वादियो-
२३१	+	49	ग्रुभाग्रभकर्मणामानसिकत्वाविभेदेन-				षितामध्येस्त्रीधर्मकथन ।
-			त्रैविष्य तत्तत्फलानिच। मद्योत्प-	२५०	+	৬৭	स्त्रीघर्मकथन । उमामहेश्वसवादोप-
			त्तिकारण तत्पानेदोषच ।			<b>L</b> -	सहार । 🦯
२३२	+	४२	सुकृतस्यत्रेघा <b>विभजने</b> नतस्रक्षणकथन।	२५१	१४७	६२	महेश्वरेणमुनिगणान्प्रतिश्रीकृष्णस्य
२३३	+	Ę٧	मासभक्षणामक्षणयोदींषगुणकथन ।				वशानुक्रमवर्णनपूर्वकगुणानुवर्णन ।
-			गुरुप्रशसनपूर्वकतत्पूजादिफलकथन ।	२५२	१४८	६६	श्रीकृष्णमहिमा । पार्थश्रीकृष्णयोर्नर-
			तीर्थन्नानोपवासादिफलकथन ।				नारायणात्मकल

अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	प• झपा अ•	श्लोक	
२५३	+		विप्रकन्योपाख्यान । विद्वत्संरक्षणस्य	२६६			शिवमहिमा।
-			महाफलहेतुत्व ।	l			धर्मप्रमाणनिरूपण ।
रपष	१४९		श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्र ।	ŧ			
३५५	१५१*	۷	देवर्ष्यादीनानामकीर्तनस्यसावित्र्या- दिजपस्यचमहाफलहेतुत्व । 🗸	२६८	<i>१६३</i> {२७–६३	_{ }}४३	धार्मिकाधार्मिकाणास्त्रगैनरकप्राप्ति- निरूपण । 🏑
२५६	१५२		ब्राह्मणमहिमप्रशसन ।	२६९	१६४	94	सुकृतदुष्कृतयो सुखदुः खकारणत्व ।
३५७	१५३	२८	ब्राह्मणमहिमप्रकाशनायकार्तवीर्यार्जु- नकथा । कार्तवीर्येणस्वसाम्याभाव-	२७०	१६५	9 ६	धमेप्रशसनं ।
			कथनेअश्चरीरवाण्यात्राह्मणानामुत्कर्ष- कथन । तेनदर्शत्तदवज्ञानेवायुनापि	२७१	१६६	معرو	देवदेवर्षिगिरिनदीतीर्थक्षेत्रादीनाना मकीर्तनस्यमहाफलहेतुत्व ।
ŧ			ब्राह्मणानामेनोत्कर्षेकथितेतेनवायु प्रतितत्प्रकाशनप्रार्थना ।	२७२	१६७	9 v _	युष्रिष्ठिरायनिखिलयमोंपदेशानन्तर खावसानकालसामीप्यावगमेनभगव-
२५८	१५४	98	वायुनातप्रसङ्गिर प्रसृतिब्राह्मणचरि- त्रकथन ।				द्धानायवाक्प्रसरणादुपरतेभीष्मेतप्र तिव्यासेनयुधिष्ठिरस्यनगरगमनाभ्य-
२५९	१५५	₹9	कश्यपचरित्र । उचथ्योपाख्यान ।				नुज्ञानचोदना । युधिष्ठिरेणभीष्मा+य-
	• • •		सोमेनभद्राया खकन्यायाउचथ्याय-				नुज्ञ यासहकृष्णादिभिद्दीस्तिनपुरप्रवे-
			भार्यात्वेनप्रदान । पूर्वमेवताकामि-				शन।
			तवतावरुणेनविजनेतस्याअपहरण ।		स	माप्त	दानधर्मपर्व॥१॥
			नारदात्तच्छ्रुतवतोचथ्येनकोपात्समुद्रे-		•		
			39		^	c ~	6
			शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्र	अथ			णपर्व॥ २॥ अध्यायौद्रौ॥ २॥
				अथ			णपर्वा ॥ २ ॥ अध्यायौद्धौ ॥ २ ॥ ४ ) ॥ श्लोका ॥ ८७ ॥
२६०	१५६	२६	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्त्रै खर्पण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिखतेजसादैखह-	अथ २ <b>०</b> ३	( २७	<b>₹</b> —२७	४)॥ स्ठोका ॥ ८७॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा-
			शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्त्रै स्पर्पण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिस्त्रतेजसादैस्यह- ननरूपागस्स्यवसिष्ठचरित्रकीर्तन ।	२७३	( २७	<b>₹</b> —२७	४ ) ॥ श्लोका ॥ ८७ ॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णघृतराष्ट्रादि-
२६१	१५७	३४	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्त्रैं स्वर्षण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेस्यह- ननरूपागस्स्यवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८	२७३	( २७	<b>₹</b> —२७	४)॥ श्लोका ॥ ८७॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वेकश्रीकृष्णघृतराष्ट्राद्दि- भि सहभीष्मसमीपत्रस्थागमन । यु-
		३४	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्त्रैं स्पर्पण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिखतेजसादैस्यह- ननरूपागस्स्यवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽप्तिसर्जनेनकपहनन-	२७३	( २७	<b>₹</b> —२७	४)॥ श्लोका ॥ ८७॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्रादि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग-
२६१ <b>२</b> ६२	१५७ १५८	३४ २७ *	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपबाद्यणमहिमा ।	२७३	( २७	<b>₹</b> —२७	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्राद्दि- भि सहभीष्मसमीपप्रस्यागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मननिवेदितेनभीष्मेणस्रस्यशीकृष्ण-
२६१	१५७	३४ २७ *	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृँ स्वर्षण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिखतेजसादैखह- ननरूपागस्ख्वसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा । युधिष्ठिरेणब्राह्मणमहिमानंपृष्टेनभी-	२७३	( २७	<b>₹</b> —२७	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्रादि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मननिवेदितेनभीष्मेणस्रस्यश्रीकृष्ण- याथारम्यज्ञानप्रकाशनेनतत्प्रणामस्तु
२६१ <b>२</b> ६२	१५७ १५८	३४ २७ *	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिखतेजसादैखह- ननरूपागस्ख्वसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽप्रिसर्जनेनकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा । युधिष्ठिरेणब्राह्मणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिख्स्यकुण्ठितेन्द्रियादिश-	२७३	( २७	<b>₹</b> —२७	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णभृतराष्ट्राद्दि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मननिवेदितेनभीष्मेणस्यश्रीकृष्ण- याथारम्यज्ञानप्रकाशनेनतरप्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णभृतराष्ट्रादिभ्य स्न-
२६१ <b>२</b> ६२	१५७ १५८	३४ २७ *	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्ण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽप्तिसर्जनेनकपहनन- रूपबाद्यणमहिमा । युधिष्ठिरेणबाद्यणमहिमानंपृष्टेनभी- क्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- क्तिकतयासुमूर्षानिवेदनपूर्वकश्रीक्ट-	२७३	( २७ <b>१</b> ६८	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णघतराष्ट्रादि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्यश्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनतत्प्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधतराष्ट्रादिभ्य स- स्यप्राणोत्सर्गाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।
२६१ <b>२</b> ६२	१५७ १५८	३४ २७ *	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिखतेजसादैखह- ननरूपागस्ख्वसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽप्रिसर्जनेनकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा । युधिष्ठिरेणब्राह्मणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिख्स्यकुण्ठितेन्द्रियादिश-	२७३	( २७	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥ युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्राद्दि- भि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णायाग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्यश्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तरप्रणामसु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य सन् स्यप्राणोत्सर्गाभ्यनुज्ञानप्रार्थना । * भीष्मेणभगवस्थानपूर्वकस्वशरीरमूर्ध-
२६१ <b>२</b> ६२	१५७ १५८	३४ २७ *	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृँ स्वर्षण । वायुनाहैहयार्जुनप्रतिखतेजसादैखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा । युधिष्ठिरेणब्राह्मणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- किकतयासुमूर्षानिवेदनपूर्वकश्रीक्र- न्णात्तद्वगमनचोदना । तथाश्रीक्र-	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥  युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्राद्दि- भि सहभीष्मसमीपप्रस्यागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्रस्यश्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तरप्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य स- स्प्रप्राणोत्सर्गाभ्यज्ञानप्रार्थना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्वशरीरमूर्ध- मध्योद्भेदनेनतेजोज्नास्यदिरूपेणस-
२६१ <b>२</b> ६२	१५७ १५८	7	शोषितेभयाद्वरणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्ख्वसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपबाद्यणमहिमा । युधिष्ठिरेणबाद्यणमहिमानंपृष्टेनभी- ध्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- किकतयामुमूर्षानिवेदनपूर्वकश्रीक्र- ध्णात्तद्वगमनचोदना । तथाश्रीक्र- ध्यस्वारायणात्मकत्वनिवेदनेनतन्म- हिमानुवर्णन । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिखेनप्रद्युम्नप्न-	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	४)॥ श्लोका ॥ ८०॥  युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्रादि- भि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णायाग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्रस्थशीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तत्प्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य स- स्प्रप्राणोत्सर्गाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्तशरीरमूर्ध- मध्योद्भेदनेनतेजोज्वात्प्रदिरूपेणस- वापरोक्षमाकाशप्रवेशनेनक्षणाद्नैत-
२ ६ २ २ ६ २ २ ६ ३	१ <i>५७</i> १५८ १५९	३ ४ ७ * * ४६	शोषितेभयाद्वरणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपबाझणमहिमा । युधिष्ठिरेणबाझणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मेणतप्रतिखर्मनचोदना । तथाश्रीक्र- स्मानुवर्णन । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिखेनप्रयुम्नप्र- स्युक्तदुर्वास्थरित्रप्रतिपादन ।	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	थे ) ॥ श्लोका ॥ ८० ॥  युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्राद्दि- भि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्रस्थशीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तरप्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य स- स्प्राणोत्सर्गाभ्यज्ञ्ञानप्रार्थना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्वशरीरमूर्ध- मध्योद्धेदनेनतेजोज्वास्प्रदिष्पेणस- वीपरोक्षमाकाशप्रवेशनेनक्षणादन्त- धानं । ततोधृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभी-
२ ६ २ २ ६ २ २ ६ ३	१ <i>५७</i> १५८ १५९	३ ४ ७ * * ४६	शोषितेभयाद्वरणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा । युधिष्ठिरेणब्राह्मणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- क्रिकतयामुमूर्षानिवेदनपूर्वकश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- प्रस्तापुर्वणात्मकत्वनिवेदनेनतन्म- हिमानुवर्णन । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिखेनप्रयुम्नप्र- स्युक्तदुर्वास्थरित्रप्रतिपादन । दक्षास्वरविष्वसनत्रिपुरदहनादिष्द्रम-	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	थ ) ॥ श्लोका ॥ ८० ॥  युधि छिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्रादि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धि छिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णायाग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्रस्थशीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तत्प्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य स- स्प्रप्राणोत्सर्गाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्तशरीरमूर्ध- मध्योद्भेदनेनतेजोज्वात्मदिरूपेणस- वापरोक्षमाकाशप्रवेशनेनक्षणाद्नैत- धानं । ततोधतराष्ट्रयुधि छिरादिभी- राजवैभवेनचितारोप्रणेनविधिवदिम-
2 6 7 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8	१५७ १५८ १५९ १६०	३ ४ ७ * * ४६	शोषितेभयाद्वरणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽमिसर्जनेनकपहनन- रूपबाझणमहिमा । युधिष्ठिरेणबाझणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मेणतप्रतिखर्मनचोदना । तथाश्रीक्र- स्मानुवर्णन । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिखेनप्रयुम्नप्र- स्युक्तदुर्वास्थरित्रप्रतिपादन ।	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	थे ) ॥ श्लोका ॥ ८० ॥  युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्राद्दि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णायाग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्यश्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तर्प्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य स- स्प्राणोत्सर्गाभ्यज्ञानप्रथेना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्वशरीरमूर्ध- मध्योद्धेदनेनतेजोज्वात्मदिरूपेणस- वीपरोक्षमाकाशप्रवेशनेनक्षणाद्दैत- धीनं । ततोधृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभी- राजवैभवेनचितारोप्रणेनविधिवदिम- नासमुद्दीपन । ततोग्रक्कामवगाह्यकृ-
7	१५७ १५८ १५९ १६० १६१	३४ २७ * ४६ * ४४	शोषितेभयाद्वरुणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृं स्पर्पण । वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्त्यवसिष्ठचरित्रकीर्तन । अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽप्तिसर्जनेनकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा । युधिष्ठिरेणब्राह्मणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- किकतयासुमूर्णानिवेदनपूर्वकश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- णात्तदवगमनचोदना । तथाश्रीक्र- प्रसाग्ववर्णन । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिखेनप्रयुम्तप्र- रयुक्तदुर्वास्थारित्रप्रतिखेनप्रयुम्प्र- रयुक्तदुर्वास्थारित्रप्रतिपादन । दक्षाभ्वरविष्वसनित्रपुरदहनादिरुद्रम- हिमा ।	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	थ ) ॥ श्लोका ॥ ८० ॥  युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसभा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णप्रतराष्ट्रादि- भि सहभीष्मसमीपश्रस्यागमन । यु- धिष्ठिरेणभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णाद्याग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्रस्यश्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तर्प्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णपृतराष्ट्रादिभ्य सन् स्प्राणोत्सर्गाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्वशरीरमूर्ध- मध्योद्भेदनेनतेजोञ्चात्मदिष्ऐणस- वापरोक्षमाकाशप्रवेशनेनक्षणाद्गैत- धानं । ततोष्टतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभी- राजवैभवेनचितारोप्रणेनविधिवदिम- नासमुद्दीपन । ततोग्रज्ञामवगाह्यकृ- तोदकेषुयुधिष्ठिरादिषुमूर्तीभूयजला-
२ ६ १ २ ६ १ २ ६ ४ २ ६ ४	१५७ १५८ १५९ १६० १६१	\$ 8 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4	शोषितेभयाद्वरणेनोचथ्यायपुनर्भद्राप्तृ स्पर्पण ।  वायुनाहेहयार्जुनप्रतिखतेजसादेखह- ननरूपागस्खवसिष्ठचरित्रकीर्तन ।  श्रित्रमहिमा । च्यवनमहिमोक्ति । ८ देवानाप्रार्थनयाऽप्तिसर्जनेनकपहनन- रूपबाझणमहिमा ।  युधिष्ठिरेणबाझणमहिमानंपृष्टेनभी- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रियादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मेणतप्रतिखस्यकुण्ठितेन्द्रयादिश- स्मात्वर्णन । तथाश्रीक्र- स्यात्वर्णन ।  श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिखेनप्रधुन्नप्र- स्वात्वर्शस्यरित्रप्रतिपादन ।  दक्षाभ्वरिव्यसनित्रपुरदहनादिश्द्रम- हिमा ।  तमाध्यायादनन्तर १५० तमरूपा-	२७३	( २७ <b>१</b> ६८ १६ <b>वै</b>	<b>३—</b> २ <i>७</i> ५२	थे ) ॥ श्लोका ॥ ८० ॥  युधिष्ठिरेणभीष्मसस्कारोपयोगिसमा- रप्रस्थापनपूर्वकश्रीकृष्णधृतराष्ट्राद्दि- मि सहभीष्मसमीपप्रस्थागमन । यु- धिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकश्रीकृष्णायाग- मनिवेदितेनभीष्मेणस्यश्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेनत्तर्प्रणामस्तु तिपूर्वकव्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्य स- स्प्राणोत्सर्गाभ्यज्ञानप्रथेना ।  भीष्मेणभगवद्यानपूर्वकस्वशरीरमूर्ध- मध्योद्धेदनेनतेजोज्वात्मदिरूपेणस- वीपरोक्षमाकाशप्रवेशनेनक्षणाद्दैत- धीनं । ततोधृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभी- राजवैभवेनचितारोप्रणेनविधिवदिम- नासमुद्दीपन । ततोग्रक्कामवगाह्यकृ-

्समाप्तं भीष्मखर्गारोहणपर्व ॥ २ ॥ ँअतुशासनपर्व च संपूर्णम् ॥ १३ ॥

# श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

#### आश्वमेधिकपर्व ॥ १४ ॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ११८ ॥ श्लोकाः ॥ ४५५५ ॥

अध्याय झुपा	च श्रोक		I		_	
	21 0141		अध्याय	झ्या अ	श्लोक	
अथा	श्वमेधपर्व	। १॥ अभ्याया ॥ १६॥				तत्प्रसाख्यान । तत् प्रतिनिवृत्तस्य
	(9-98	)॥ श्लोका ॥ ४४८ ॥				मरुत्तस्यमध्येमार्गनारदेनसमागम् ।
9	•	गङ्गायाभीष्मायोदकदानानन्तरबन्धु- शोकविषण्णयुधिष्ठिरप्रतिष्ठतराष्ट्रेणस- माश्वासन । तथाविदुरवचनानादरे- णस्रस्वैतादशानर्थप्राप्तिकथन ।				नारदचोदनयामक्तेनवाराणसीद्वारे- स्वेनस्थापितकुण्मन्दर्लोकनेनपलाय- मानंसवर्तप्रत्यज्ञगमन । सवर्तेनतत्प्र- तिनिवर्तनायपासुकर्दमप्रक्षेपेप्यनिव- र्तमानंतमक्तमवलोक्यविजनेन्यप्रो-
२ २	२ २ २	<u> घृतराष्ट्रेणसमाश्वासनेपितूः</u> णींतिष्ठतो				धमूळेसमुपवेश ।
		युधिष्ठिरस्यक्ृष्णेनपरिसान्त्वन । पुन- भीष्मद्रोणकर्णमारणानुस्मरणविषादे- नारण्यगमनायकृष्णानुज्ञानमाकाङ्कमा-	٠ ७	૭	२७	सवर्तमस्तसवाद । सवर्तेनमस्तं प्रतियाजनप्रतिज्ञान । क
* *		णस्ययुविष्ठिरस्यव्यासेनपरिसान्त्वन । व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिपुरुषकर्मणामीश्व- रप्रेरणायत्ततयादोषानापादकत्वकथ-	6	۷	४९	सवर्तचोदितेनमरुत्तेनहिमवद्गिरिसनि- हितमुज्जवद्गिरेर्बहुसुवर्णाहरण । तेन- यागोपयोगिभाण्डनिर्माणु । इन्द्रेण- बृहस्पतेस्समीपप्रसागमन ।
۶ <b>,</b> 8	२७	नपूर्वकतद म्युपगमेनापिपापापनोदा- याश्वमेधादिविधान । युविष्ठिरेणख- स्यतावद्रव्याभावनिवेदनेव्यासेनतप्र- तिहिमवतिगिरौविद्यमानमरुत्तयागा- वशिष्ठद्रव्यानयनेनाश्वमेधकरणचोद- ना । व्यासेनयुधिष्ठिरंप्रतिसवर्तमरुत्तीयो- पाख्यानकथनारम । मरुत्तेनराज्ञाय- ज्ञारंम ।	<b>લ</b>	۷,		बृहस्पतिनेन्द्रप्रतिसवर्तेनमरुत्तस्यथा- जनकथनपूर्वकत्द्विघटनचोदना । अ- भिनामरुत्तमेख्याजनायबृहस्पतिस्वी- करणरूपेन्द्रसदेशकथन । तथापुनरि- न्द्रमेखमरुत्तेनखसन्देशापरिप्रहण- निवेदन् । तथेन्द्रणपुनर्मरुत्तेखसन्दे- शनिवेदनचोदनेसवर्ततपोभयात्तदन- क्रीकरण ।
ષ	, २८	अङ्गिरस पुत्रेणसवर्तेनस्वाप्रजन्मनो- बृहस्पतेरुपद्रवासहनेनसर्वस्वस्यागपू- वंकसरण्यप्रवेश । इन्द्रेणस्वातिशा- यिनिमरुत्तेराजनिस्पर्धयाबृहस्पति- साचिब्येनततोप्यतिशयिष्टप्सयामरु- त्तपुरोहितस्यबृहस्पतेभेँदोपायेनवशी-	90	१०	•	इन्द्रेणमरुत्तयज्ञविघाताययज्ञवाटप्र- त्यागमन । सवतेंनेन्द्रादीनाससम्म- नं । ज्ञत सवर्तानुवर्तिनेन्द्रेणहविर्ध- हण । व्यासेनैवमरुत्तयज्ञप्रवृत्तिकथ- नपूर्वकतच्छिष्टद्रव्याहरणेनाश्वमेधकर- णविधान ।
		करण । बृहस्पतिनेन्द्रप्रतिमरुत्तस्य स्त्रेनायाजनप्रतिज्ञान ।	99	११		श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतीन्द्रवृत्रासुरयु- द्यप्रकारकथँन।
६ ६	३३	बृहस्पतिप्रतिमरुत्तेनखयाजनप्रार्थने-	93	१२	90	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरंप्रतिशारीरमानस-

~~~~		~~~~	***************************************	~~~~	~~~~~	~~~~	······
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
			मेदेनव्याधेद्वेविध्याभिधानपूर्वकंतत्प-	33	३२	२ ६	ब्राह्मणजनकसंवाद । ममतावर्जन
			रिहारोपायकथन ।			$\vee$	स्यपरमपुरुषार्थसाधनत्वं ।
93	१३	२२	कामस्यदु <u>र्जयल्कथनपूर्वकतज्जयो</u> पा-	३४	३३	6	बाह्मणेनबाह्मणीप्रतिस्वमाहात्म्यकथ-
			यकथन।				न।
98	१४	9 ६	व्यासादिभिर्युधिष्ठिरंसमाश्वास्यान्त-	३५	३४		ब्राह्मणब्राह्मणीक्षेत्रज्ञशब्दार्थं ।
			र्घान । युधिष्ठिरेणहास्तिननगरप्रवे	३६	इ५	49	श्रीकृष्णेनार्जुनप्रतिपरब्रह्मखरूपत्रप्रा-
			श् 🔟				प्तिसाधनादिप्रतिपादकगुरुशिष्यसवा-
94	+	३१	युधिष्ठिरस्यप्रजापालनकाल <u>ेप्रजा</u> दीना-				दानुवाद ।
	••		मम्युदयप्रकारवर्णन ।	३७	३६	३६	ब्रह्मणामहर्षीन्त्रतित मोगुणकार्यनि-
9 ६	१५	३५	हास्तिनपुरेश्रीकृष्णार्जुनविहारप्रकार-				रूपण।
			वर्णन। 🗸	३८	३७		रजोगुणकार्यनिरूपण ।
			पश्वमेघपर्व ॥ १ ॥	३९	३८	94	सत्वगुणकार्यनिरूपण ।
3			। २ ॥ अध्याया ॥ ७९ ॥	४०	३९	२५	सत्वादिगुणत्रयनिरूपण ।
			)॥ स्टोका ॥ २४६३ ॥	४१	\ 80 J	96	महदहकारतत्वनिरूपण ।
90	१६	४६	श्रीकृष्णेनार्जुनप्र <u>तिस्तसौबाह्मणोक्त</u> -	0 1	{ કર }		
		_	सिद्धकार्यपसवादरूपानुगीतारम ।	४२	કર		अहकारतत्वाद्भूतादिसृष्टि ।
96	१७		प्राणिनाजननमरणादिप्रतिपादन ।	४३	४३	४२	ब्रह्मणामहर्षान्त्रतिमनुष्येषुक्षत्रिया- "
98	१८	-	जीवस्यगर्भप्रवेश ।				णारजोगुणकार्यबलप्रधानतयातेषां
* 80	१९		मोक्षसाधनकथन । 🗸				सत्वप्रधानब्राह्मणरक्षणस्यकर्तव्यत्व-
२१	२०	46	भूतादिस्रष्टिप्रतिपादकब्राह्मणद्पति सवाद ।				कथनप्रसङ्गेनतत्त्रज्ञातिश्रेष्ठवस्तुकथन।
२२	२१	3 €	दशेन्द्रियगुणप्रतिपादन ५				अहिंसादिधर्मादिप्रतिपादन ।
<b>२३</b>	<b>२२</b>		पृथग्घाणादीन्द्रियगुणप्रतिपादनपूर्व-	४४	કક	२२	खखजातिश्रेष्ठवस्तुप्रतिपादनपूर्वकज्ञा-
14	~~	٠.	कतेषामनसासहविवादप्रतिपादकत्रा-				नस्याविनाशित्वकथनेनतस्यैवश्रेय
			ह्मणद्पतिसंवाद ।			- •	स्साधनत्वोक्ति ।
२४	२३	२५	प्राणापानादीनाखखश्रेष्ट्येविवाद भ	४५	४५	3 E	कारुचकनिरूपण । गृहस्थधमीनिरू-
२५	રક		सृष्ट्यादिप्रतिपादकनारददेवमृतसः		455		पण ।
•	•		वाद ।	४६	४६		ब्रह्मचारिवान <u>प्रस्थधर्मनिरू</u> पण ।
२६	२५	90	कर्तृकर्मादिप्रतिपादन । 🗸	४७	છહ	3 6	सन्यास्ज्ञानतपसापरमपुरुषार्थसाध-
२७	२६	96	प्रजापतिनाएकेनैवशब्देनपरब्रह्मोप-			. 3	नत्व ।
			देशेदेवासुरादीनाखखयोग्यतानुसा-	86	४८		योगिविभाग । सुसुक्षुवेद्यार्थंकथन।
			रेणनानार्थावगम । 🗡	४९	<b>ક</b> ९	१७	महर्षिभिर्बद्धाणप्रतिधर्मविष्यैनाना-
२८	२७		विद्याब्रह्मणो अरण्यत्वेननिरूपण।				विधवादिविप्रतिपत्तिप्रदर्शनपूर्वेकत-
२९	२८		यागीयहिंसायाअधर्म्यत्वाभाव । 📉				त्प्रयुक्तस्वीयसशयनिवर्तनप्रार्थना ।
३०	२९	33	परशुराम्चरित्रकथनारम । रामेण	40	40	4 €	ज्ञह्मणामहर्षीन्त्रतिधर्मेश्र <b>दर्शन</b> पूर्वक
			कार्तवीर्यहनन भ तदनुयायिभिर्जम-				तद्नुष्ठानसहक्रतज्ञानस्यैवपरमपुरुषा-
			दमेईनन । रामेणत्रि सप्तकृत्वोनि -				र्थसाधनत्वोक्ति । तथाक्षेत्रक्षेत्रक
<b>x</b> -	_	<b>.</b> -	क्षत्रियीकरण। 🗸				सबन्धकथन । तथापृथिव्यादिभूत- गुणप्रतिपादन ।
३ १	३०	३२	अलकोंपाख्यान । रामेणहिंसातोनि- वृस्रतपश्चरण ।	1. 4	<b>).</b> 6	***	_
55	<b>3</b> 6"	0 3	बृत्यतपश्चरण । ✓ *अबरीषगीतां । काँमकोधादिपरिच्याु-	५१	५१	48	श्रीकृष्णेनार्जुनंप्रतिसुत्त्युपायप्र <b>ति</b> पा
33	38	7 4	गस्यपर्मपुरुषार्थसाधनत्व ।				दकगुरुशिष्यसवादानुवादसमापनपू- विकस्वस्यनिजनगरजिगमिषानि वेदन।
			मलन्द्रमञ्जूषमायवायगत्त । 🗸 ル				चकलस्थागजनगराजगामवाान वद्ना

अध्याय	झपा,अ	श्लोक		<b>अ</b> -याय	झपा ज	~~ ∞ श्लोक	
			अर्जुनेनतप्रतियुधिष्ठिरा+यनुज्ञानस पादनपूर्वकगमनानुज्ञान ।				ज्ञापूर्वेकतप्रतिकुण्डलयाचन । उदङ्क- नसौदासवचसातत्पन्नीप्रतिकुण्डलया-
५२	५२	५८	अनुगीतोपदेशानन्तरश्रीकृष्णार्जुना +याहास्तिनपुरप्रतिप्रस्थान । तत्र				चनेतयातप्रतिमणिकुण्डलमहिमादि- कथनपूर्वकराजाभिज्ञानानयनचोदना।
			मध्येमार्गमर्जुनेनश्रीकृष्णप्रतिस्तुतिपू- वैकव्यासनारदादिम्य खस्यश्रीकृष्ण- यायात्म्यावगिनिवेदन् । तत् त्री- कृष्णेनसहार्जुनेनद्दास्तिनपुरमेखपृत- राष्ट्रादिभ्य पादाभिवादन् । ततो पु-	५८	५८	Ęo	उद्क्वेनाभिज्ञाननिवेदनेनमदयन्तीत कुण्डलग्रहणपूर्वेकप्रतिनिवर्तन । म- येमागक्षु गविष्टेनतेनबिन्यतस्मार- त्यशासायाकुण्डलासजनपूर्वकप्रलपा तनायशासाचालन । तत्रपतस्मरू-
	•		धिष्ठिरानुमत्यासुभद्रामानीयद्वारका प्रतिप्रस्थान ।				घट्टनेनकुण्डलयोरय पतनेकेनचिदुर- गवरेणतदपहृत्यनागलोकगमन । इ
५३	¢3	२६	कुरुपुराद्वारमागच्छताश्रीकृष्णेनमव्ये । मार्गमुदङ्केनसहसवाद । कौरवादि- विनाशेखोपेक्षायाहेतुत्वधियाशापदा- नोद्यतोदङ्कपरिसान्त्वनायतप्रतित्व-				न्द्रादिसाहा चेननागलोक्गतेनोदङ्कन सर्पेम्य कुण्डलानयन । तथागुरप- क्ये उण्डलदान् अन्तरङ्कोपाल्यानोप- सहार ।
48	ષ્ક	२५	कथनोपक्रम । श्रीकृष्णेनोदङ्कप्रतिस्त्रमाहात्म्यप्रकाश- नपूर्वककुरूणास्त्रवचनातिकमणादिरू-	५९	५९	२४	उदङ्गायवरदानात्परद्वारकामागच्छ- ताश्रीकृष्णेनमध्येरैवतम्प्रवेग । रैव- तकोत्सववर्णन । तत श्रीकृष्णेनस्त-
			पखापरावेनैवनिधनोक्ति ।				भवनगमन ।
५५	५५	४१	श्रीकृष्णेनोदङ्कायविश्वरूपप्रदर्शनपूर्व- कपिपासःकालेजललाभरूपवरदान ।	Ęo	६०		श्रीकृष्णेनवसुदेवादीन्प्रतिकुरुपाण्डव- युद्धप्रकारकथन ।
			श्रीकृष्णेनोदङ्कायामृतदानचोदितेने- न्द्रेणफदाचिद्वनमध्येपिपासुमुदङ्कप्रति- चण्डालवेषेणजलस्वीकारप्रार्थनेउदङ्के- नचण्डालबुध्यातद्विक्षेप । पश्चात्त-	<b>६</b> 9	६१	४१	श्रीकृष्णेनवसुदेवप्रसभिमन्युनियना- कथनेसुभद्रयातप्रतितत्कथनचोदना- पूर्वकशोरान्मोहावेशेनभुविनिपतन । तत श्रीकृष्णेनवसुदेवपरिसान्त्वन ।
			स्यतिरोधानेनपरितायन्तमुदङ्कप्रति तत्रसनिहितेनश्रीकृष्णेनेन्द्रकृतवञ्च- नानिवेदनपूर्वकमरुप्रदेशेजललाभरू- पवरदान ।	६२	६२	२०	वसुदेवादिभिरभिमन्यवेशाद्वदान । व्यासेनहास्तिनपुरमेखउत्तरादिपरि- सान्त्वनपूर्वकयुधिष्ठिरप्रस्थयमेयकर- णसचोदनेनपुनरन्तर्यान ।
५६	५६	३४	उदङ्कोपाख्यानकथनारंभ । उदङ्क- कृतपरिचर्यातुष्टेनगौतमेनतस्मैश्रीख तिशयेनचिरादपिगृहगमनायानभ्यनु-	६३	६३	३१	युविष्ठिरेणव्यासाज्ञयाभीमादिभि स- हालोच्ययज्ञार्थधनाहरणायहिमवत्ण र्श्वप्रतिप्रस्थान ।
			ज्ञान । कदाचनगुरुशासनेनकाष्ठभार- माहृतवतोदङ्केनकाष्ठलप्रजरापलितनि-	६४	દ્દઇ	9७	युधिष्ठिरेणहिमवद्गिरिमेखतत्रत्राह्मण चोदनयाउपवासादित्रताचरण ।
			जकेशावलोकनेनपरिदेवन । ततस्त- दवबोधितनिजरोदनहेतुनागुरुणात-	ĘŊ	६५	२२	युविष्ठिरेणऱ्यबकपरितोष्यविविधकन- कभाण्डाहरणेननगरप्रसागमन ।
			स्मैनिजतनयाप्रतिपादन । ततस्तेन गुरुपत्नीनिदेशेनकुण्डलयाचनायसौ- दासप्रतिगमन ।	६६	६६	२९	श्रीकृष्णेनवलभद्रसुभद्रादिभि सहय- ज्ञार्यहास्तिनपुरप्रत्यागमन । तत प- रीक्षितोजनन । अश्वत्थामाश्लेणजन
40	५७	२८	शापाद्राक्षसत्त्रगतेनसौदासेनोदङ्कभ-				नकालएवशवभूतस्यतस्योजीवनाय
			क्षणोद्यमे उद्द्वेनपुन प्रत्यागमनप्रति-				कुन्ख।दिभि श्रीकृष्गप्रतिप्रार्थना ।
	9 '	1					

J		~~ ~~		~~~	·	~~~	·····
अध्याय	झ्पा अ	श्लोक		अध्याय	इपा अ	श्लोक	
६७	६७	99	सुभद्रयाश्रीकृष्णप्रतितन्महिमसस्तव-				ततश्चित्राइदयारणाइणमेखविलाप ।
•	( )		नपूर्वकपरीक्षिदुज्जीवनप्रार्थना ।		( 60 )	)	चित्राङ्गदायामोहाधिगम । पुन
६८	६८	२४	श्रीकृष्णेनपरीक्षित्सूतिकागृहप्रवेश ।	60	19-80	} %0	चित्राङ्गदायामोहाधिगम । पुन सज्ञात्राप्तयाचित्राङ्गदयाउछ्पींत्रत्यु-
	,,,	·	तत्रोत्तरयाश्रीकृष्णसमीपेबहुधाविला		•		पालम्भ । ततश्चिराल्रब्यसज्जेनबञ्ज-
			पपूर्वकपुत्रोजीवनप्रार्थना ।				वाह्नेनात्मोपालभपूर्वकप्रायोपवेशन।
६९	દ્દ	₹ €	श्रीकृष्णेनसश्चपथसस्पर्शनेनपरीक्षि-		( <0	)	उल्लप्यासजीवन्मणिनाऽर्जुनस्यसमु
٠,	` •	• •	त समुज्जीवन ।	29	{ ८० {४१–६१	}	द्वोधन । उत्थितेनार्जुनेनबभ्रुवाहन
৬০	02/	3.8	श्रीकृष्णेनाभिमन्युसुतस्यपरीक्षिदिति				प्रतिचित्राङ्गदादीनारणाङ्गणागमनका
•	<b>Q</b> -	,,,	नामकरण । अत्रान्तरेयुधिष्ठिरादी				रणप्रश्नेतेनतप्रत्युद्धपींप्रतिप्रश्नकरण-
			नास्त्रणभारानयनेनहास्तिनपुरप्रत्या-				चोदना ।
			गमनश्रवणेनश्रीकृष्णादिभिस्तत्प्रत्यु	८२	८१	३१	उॡ्रपाऽर्जुनप्रतिचित्राङ्गदादीनामा-
			द्यान ।	[ ]			गमनकारणकथन । तथाबश्चवाहनेन
৬৭	७१	20	युधिष्ठिरादिभि पुरप्रवेश । व्यासे	<u> </u> 			तस्यपराजयेविस्तरेणहेतुक्रथन ।
0 1	93		नाश्वमेवकरणविवान । युविष्ठिरेणा-	८३	૮ર	39	अर्जुनेनाश्वानुसरणवशान्मगधदेशग-
			श्वमेघेखयदीक्षास्त्रीकारप्रार्थितेनश्री		•	•	मन । तेनतत्रजरासन्वपौत्रस्यमेघ-
			कृष्णेनसहेतुकथनतप्रखेवदीक्षाखी-				सन्धे पराजय ।
			कारविधान।	८४	૮રૂ	99	दक्षिणादिशमुपगतवताऽर्जुनेनचेदी
७२	७२	₹ 8	व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिपृथिवीसचाराय		- '	•	शितु शिशुपालात्मजस्यपूजापरिप्रह-
• •	• • •	• • •	मेध्याश्वीत्सर्जनचोदना । तथाऽश्वर-				ण। तथाकाशिकोसलादिदेशपराज-
			क्षणेऽर्जुनस्यनियोजन ।				यपूर्वकगान्धारदेशगमन ।
৬३	७३	<i>3</i> (9	अर्जुनेनप्रथम <b>मु</b> त्तरदिशप्रस्थरक्षणा-	૮૫	૮૪	२४	अर्जुनेनशकुनितनयपराजयपूर्वकत-
• •	•	, ,	यगमन ।			-	त्सेनावमर्दन । तत शकुनिभार्यया
৬४	હર	34	अर्जुनेनत्रैगर्तानापराजय ।	l I			तेनखसुतवधसभावनयारणाङ्गणमे-
७५	હલ	-	अर्जुनेनप्राग्ज्योतिषपुरमेलाश्वरक्षणा-				त्यार्जुनस्यप्रसादन । अर्जुनेनगान्धा-
٠,	• ,	•	यभगदत्तसुतेनयज्ञदत्तेनसहायोधन ।				रीगौरवात्तत्समाननपूर्वकतत्तनयस-
७६	ওহ্	२६	अर्जुनेनयइदत्तपराजय ।				माश्वासन ।
৬৬	৩৩	-	सिन्धुदेशगतेनार्जुनेनसैन्धवै सहायो-	८६	८५	४२	यज्ञीयाश्वेनसहार्जुनस्यपुरप्रतिप्रतिनि-
	00	**	धन । तत्रपराजितस्यार्जुनस्यदेवर्धा				वृत्ति । भीमेनयज्ञशालादिनिर्मापण।
			दिभिस्तेजसउद्दीपन ।				त्यानानादेशेभ्योब्राह्मणाद्यानयनपू-
96	७८	४७	अर्जुनसमागमनश्रवणमात्रेणजयद्र				र्वकतेषामन्नदानादिव्यवस्थाकरण ।
	•		थसुतेमृतेदुर्शलयामृतसुतमादायार्जु-	८७	८६		श्रीकृष्णेनहास्तिनपुरप्रसागमन ।
			नसमीपगमन । अर्जुनेनदुर्शलाप्रा-	66	< ও	३५	युधिष्ठिरेणार्जुनस्यैवविशेषतोऽध्वस-
			र्थनयातस्याबहुमानेनचयुद्धादुपरम ।				चारादिपरिक्लेशसूचकशारीरालक्षण-
७९	७९	3 9	अर्जुनेनमणॡरुपुरप्रतिगमन । तत्र-				प्रश्नेश्रीकृष्णेनतप्रतितत्कथन । साध-
•	•	•	पितृभक्तयाविनयेनागतचित्राङ्गदाया-				स्यार्जुनस्यखपुरप्रस्रागमन ।
			जातस्वात्मजबञ्जुवाह्नंप्रतिक्षत्रधर्मप-	<b>८</b> ९	66	४२	बश्रुवाहनेनोॡपीचित्राङ्गदाभ्यांसहया-
			रिलागजरोषादुपालम । तमसहमा				गदिदक्षयाहास्तिनपुरप्रखागमन। व्या-
			नयोॡप्यानागलोकादेखबभ्रवाहन-				साज्ञयाऽश्वमेवोपकम ।
			स्रार्जुनेनसहयुद्धप्रोत्साहन । बश्च-	90	૮९	४४	युधिष्ठिरेणाश्वमेधयज्ञकरण । तथा-
			वाहनेनस्वशरगाढाभिघातेननिपति-				राज्ञायथोचितसमाननपुर्वू कम्ब्रम्सदे-
			तेपार्थेपितृमारणशोकेनमोहाधिगम ।				शान्त्रतित्रस्थापन 📲

<del></del>	•••••••••••••••••••••••••••••••••••••••	~~~~~	······	~~~~	***************************************
अध्याय झपाअ श्लोक		अध्याय	झपा अ	স্থান	
89 { 80 } 22	नकुलाख्यानारभ । अश्वमेधावसाने- बिलान्निस्स्तेनकनकपार्श्वनकेनचिन्न				मैनिरुपण । तथादानानासालिकला-
(1-44)	कुलेनमदस्यान्त्रत्युञ्छरत्तित्राह्मणस्य ।				दिक्रयनपूर्वकतत्तत्फलाना मैविध्यादि-
	सक्तप्रस्थदानप्रशसनपूर्वेकयुधिष्ठिरा-				प्रतिपादन । दानपात्रनिरूपण ।
	श्वमेधगर्हण । तथासदस्यचोदनया				त्राह्मणमहिमानुवणन ।
	तत्कथनोपक्रम ।	<i>९९</i>	+	<b>६ 9</b>	बीजयोन्यो शुद्धशुद्धिनिरूपण । गा- यत्रीमहिमा । त्राह्मणमहिमा । व्रा-
९२ [{] २३–१२० [}] ९८	नऊलेनयुधिष्ठिरादीनप्रतिसकुटुबस्यो ञ्छरृत्तेर्ह्राह्मणस्यधर्मपुरषायसक्तुप्र-				ह्मणावमन्तॄगानारम्यातनानुवर्णन ।
((( 1(*)	स्थदानमहिमार्णनपूर्वेकपुनस्तत्रैवा- न्तर्थान ।	900	+	१२२	सुकृतिदुष्कृतिजनप्राप्यवैवस्वतपुरमा गोदिप्रतिपाटनपूर्वेकतेषातद्गमनप्रका- रप्रणेन ।
९३ <b>९१</b> ३२	जनमे जयेननकुलकृतयज्ञनिन्दाकार- णपृष्ठेनवैश्यपायनेनतप्रतिसत्यदानत- पोभिरेवस्वर्गादिसिद्धौपग्रहिसाहेतुय-	909	+	९०	जलदानाम्नदानफल । अतिथिलक्षण- तस्प्जाफलच ।
	इस्यनातिप्रशस्ततरत्वमितिन <b>३</b> लाभि-	903	+	८४	भूगोतिलकन्याृदानपरु ।
	प्रायवर्णन ।	१०२	+	१२५	रृपभग्रहश यादिदानप्रशसा । गी-
( 65 )	प्रशहिसाविनैवध्यानदानादि भिरेवय				ब्राह्मणरक्षणादिनाना वर्मकथन ।
88 {4-35} 46	पश्चिहिसाविनैवध्यानदानादिभिरेवय ज्ञफलससिद्धौदष्टान्ततयाऽगस्स्रयज्ञ प्रकारकथन ।	१०४	+	११५	पत्रमहायज्ञनिरूपण । स्नानविवि वैणवलक्षणाभिषान । श्रीकृष्णपूजा
٠, ﴿ وَ وَ ا مِنْ	वैशपायनेनजनमेजयप्रतिनकुलस्यनि- जस्रह्रपक्षयनपूर्वकतस्यनकुलस्रा-				योग्यापोग्यपुष्पविवेचन ।
228 38-43 Jan		१०५	+	८३	क्षिलाप्रभेदकथन । तद्दानप्रशसा ।
	त्रिविमोक्षकारणाभिधान ।	906	+	१०९	कपिलाद्।नप्रशसा । कपिलासृष्टि ।
	ानुगीतापर्व ॥ २ ॥ - ९ ॥ २ ॥				स्द्रादिदेवै प्रपिलायैवरदान । देव- र्घादिभि स्वनिवासायकपिलावयवस-
	पर्व॥३॥ अध्याया ॥ २३॥				माश्रयण। हव्यक्व्यदानकालनिरूपण।
	)॥ श्लोका ॥ १६४४ ॥				श्राद्धाहीनईब्राह्मणा । खर्गनरकप्रा
९६ + ७३	युविष्ठिरेणश्रीकृष्णप्रतिवेष्णवधर्मप्र-				पकसुकृतदुष्कृतकथन ।
	शसनपूर्वक्तत्कयनप्रार्थना । वसिष्ठा- दिभिस्तच्छुश्रूषयातत्समीपोपसपँण ।	ঀ৽৽	+	३८	ब्रग्नहस्रासदशपापानि । अभोज्या- न्नानापापिनालक्षण ।
	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरादीन्प्रतिवैष्णवध- मेप्रशसनपूर्वकस्वमहिमानुबोधन ।	906	+	४९	यसिमहिमा । दानपात्राणिवाह्म- णा । अन्नदानप्रशसा ।
९७ + ४६	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिचातुर्वर्ण्यधर्म निरूपण ।	१०९	+	३९	भोजनविधि । गोप्रासदान । तिल- प्रशसन । यम्त्रेतिलनिपीडनस्यह्श्च-
<b>९</b> ८ + ९९	जन्मदानजीवितानावैयथ्यीपादकय-				निपीडनस्यचत्राह्मणेनाकर्तव्यलकथन।
णात्यकोशेष्वेव वर्तते । अव	ोविंशत्सध्यायात्मक वैष्णवधर्मपन दाक्षि- इय विततव्य चैवानेन । अपराके चतु- क्षनिबन्धनग्र यकारैस्तत्रतत्र स्वोक्ताये	990	+	६५	आपद्धमैकथन । प्रशस्ताप्रशस्तत्रा ह्मणा । त्राह्मण्यसिद्धिप्रकारा । गु- र्वोचार्योपाध्यायलक्षण ।
प्रमाणतया "तथा चोक्तम		999	+	909	अप्तिखष्टिप्रकार । आहवनीयादि नामनिर्वचन । यज्ञाप्तिहोत्रप्रशसन ।
	कथाविच्छेदोपि न विदुषा हृदयङ्गम ।	993	+	४९	चान्द्रायणविधिनिरूपण । तदाचरणः_ फलच ।

~~~~	~~~~	~~~~	······································	~~~~~	~~~~~	~~~~	·····
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	
993	+	५४	कार्तिकादिद्वादशमासेष्वेकभुक्तवता-				शील्याद्यभावेबाह्मणानामप्यप्तिहोत्र-
			चरणप्रकारनिरूपणपूर्वकतत्फलकय-				स्वाध्यायादिकर्मणावैफल्यस्यशूदाणा-
			न ।				मिभक्तयादिमतास्त्रोचितकिंचित्कर्म
998	+	५२	केशवादिभगवन्मूत्युपास्तिपूर्वकमार्ग				णामपिसाफल्यस्यचक्रथन ।
			शीर्षादिद्वादशद्वादशीव्रताचरणफळ ।	990	+	98	अश्वत्थगोत्राह्मणमहिमप्रशसनपूर्वेक-
			युधिष्ठिरेणविस्तरेणश्रीकृष्णस्तवन।श्री				बाह्मण्यभ्रशकदुष्कर्मकथन ।
			कृष्णेनयुधिष्ठिरायएकादर्युपवासपूर्व-	976	+		श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिपालाशविधि-
			कद्रादश्याभगवत्पूजाया फलकयन ।	110	7	40	प्रकारकथन । तीर्थाटनासमर्थानात-
994	+	६९	विषुवाख्यपुण्यकालमहिमा । गाय-				त्प्रतिनिवितीर्थानुवर्णन । भगवद्गत्त-
			त्रीजपमाहात्म्य । अश्वत्थमाहात्म्य ।				लक्षण तत्प्रशसाच । खर्यसर्गोत्तम-
			शिशुमाराकृतिनिरूपण । पश्चगव्यवि-				लक्ष्यन । स्रोक्तधर्मश्रवणस्यफल-
		_	वान ।				कथन । ततोयुधिष्ठिराद्यामन्त्रणपूर्व
996	+	39	श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिभगवद्गक्तिसौ-				कद्वारकाप्रतिगमन ।
		• •	12 1 G. 112 WHILL LAW WHILL I				व्याप्तासामाना ।

समाप्त वैष्णवधर्मपर्व ॥ ३ ॥ अश्वमेधिकपर्व च संपूर्ण ॥ १४ ॥

# श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

### आश्रमवासिकपर्व ॥ १५॥

#### अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ३ ॥ अध्याया ॥ ४१ ॥ श्लोकाः ॥ १०९८ ॥

~~~~	·····				~~~~	~~~~	
	झपा अ		•	अध्याय	झपा अ	श्लोक	-
3.			र्वा। १ ॥ अध्याया ॥ ३०॥	! !			यासनपूर्वककृच्छेणवनगमनाभ्य <b>तु-</b>
	( '	१–३०	) श्लोका ॥ ७५६ ॥	[।] 9२	0.0	94	ज्ञान ।
9	\$	२७	युविष्ठिरेणराज्यपरिपालन । कुन्ती- द्रीपद्यादिभिर्गान्वार्याश्वश्रूवद्वर्तन । भीमवर्जमर्जुनादिभिर्युविष्ठिरशासने- नविशेषतोष्टतराष्ट्रानुवर्तन ।	13	११	48	धृतराष्ट्रेणभीष्मदुर्योधनादीनाश्राद्धदा- नायविदुरमुखुाद्यविष्ठिरप्रतिद्रव्यया- चन। तद्दानेविमनायमानेनभीमेनधृत- राष्ट्रापनयानुस्मारणपूर्वकतत्प्रतिषेय- न।
२	ર	३०	युविष्ठिरेणधृतराष्ट्रपरितोषण ।	93	१२	93	भीमेदुर्योधनादि+य श्राद्धदानायवन-
n	{ ३ १-४०}	80	भीमसेनपरषभाषणश्रवणान्निर्विण्णेन भृतराष्ट्रेणगाम्धार्यासहवनगमनाभ्यव- साय । तेनसकलपौरानानाय्यतेषु स्वान्यवसायनिवेदन ।	13	7.		दानमरोचयतिसतियुधिष्ठिरेणविदुर प्रतिवृतराष्ट्रेनिजयहकोशाद्धनदाननि- वेदनकथन ।
४	{ {४१−८५	,} }	धृतराष्ट्रेणयुधिष्ठिरप्रतिस्वस्यवनगमना- +यनुज्ञानप्रार्थना । युधिष्ठिरेणतत्प्र- तिषेधनेतत्रव्यासागमन ।	98	१३	94	विदुरेणयृतराष्ट्रप्रतियुधिष्ठिरेणभीष्मा दीनाश्राद्धदानाययनदानाङ्गीकरणनि- वेदन ।
ч	૪	٦ <b>٦</b>	व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिसहेतूपन्यासपृत- राष्ट्रस्यवनगमनाभ्यतुज्ञानचोदनापूर्व	94	१४	96	बतराष्ट्रेणभीष्मदुर्योधनाखुद्देरयकश्रा- द्वेधनवस्त्रानादिनाब्राह्मणादिसतर्पण ।
			कस्ताश्रमगमन । युधिष्ठिरेणधृतराष्ट्र प्रतिक्रुच्छ्रेणतदभ्यनुज्ञानाङ्गीकरण ।	9 Ę	१५	93	वृतराष्ट्रेणकुन्तीस्कन्धावसक्तहस्ताया गान्वार्याअसावलबनेनसशोकै पौरैर्यु-
Ę	L,	४७	वनयियासुनाधृतराष्ट्रेणयुधिष्ठिरायरा- जनीत्युपदेश ।		•		धिष्ठिरादिभिश्वानुगम्यमानेनसतावन प्रतिप्रस्थान ।
৩	દ્	२०	तथा।	90	१६	३२	भृतराष्ट्रेणसहविदुरसजयाभ्यामपिव- नवासायप्रस्थान । कुन्साऽपिगान्धा-
6	૭	२३	तथा ।				र्थासहवनप्रतिप्रस्थान ।
8	۷	२४	धृतराष्ट्रेणसकलपौरानानाध्यतान्प्रति खस्यवनगमनाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।	96	१७	२१	कुन्खाखस्यवनगमनप्रतिविषीदतोयु- धिष्ठिरान्प्रतिसमाश्वासन ।
90	e,	98	घृतराष्ट्रेणपौरान्प्रतिदुर्योधनपक्षपाते- नखकृतापनयक्षमापण । तथायुधि- ष्ठिरस्यतेषुन्यासतयासमर्पणपूर्वकस्त	१९	१८	२४	युधिष्ठिरादिभि कृच्छ्रासुरप्रस्रागमन। धृतराष्ट्रेणविदुरादिभि सहवनमेस्रग- ज्ञातीरेसन्ध्योपास्स्रादिनारात्रियापन।
			स्यवनगमनाभ्यतुज्ञानप्रार्थना ।	२०	१९	96	धृतराष्ट्रेणगङ्गातीरात्कुरुक्षेत्रमेखतत्र-
99	१०	५३	पौरजनैत्रीह्मणमुखेन वृतराष्ट्रप्रतिसमा-				शतयृपाश्रमेव्यासाज्ञयातीव्रतपश्चरण।

_							
अध्यार	~~~~ य झपाअ	~~~ स्रोक		अ॰याय	झपा अ	श्लोक	
२१	{ २० } {१–२२}	<b>२</b> ३	तत्रनारदादीनामागमन । नारदेन धृतराष्ट्रप्रतितत्तपोवनस्यसहस्रचित्या- दिराजर्षाणास्त्रगेप्रापकत्वमहिमोक्ति-		277		तयाइतरमहर्षिदुष्करतदभीष्टाश्चर्यकः में ररणप्रतिज्ञान । श्चिमवासपर्वे ॥ १ ॥
			पूर्वकविदुरादिभि सहतस्यापिभविष्य- त्सिद्धिप्रदत्वकथन ।	=		_	।श्रमवासपव ॥ ६ ॥ ।र्व ॥ २ ॥ अध्याया ॥ ८ ॥
	[ 50	)					)॥ श्लोका ॥ २४९ ॥
२२	<b>₹</b> ₹-₹८	:} ⁹	शतयूपपृष्ठेननारदेनतप्रतिवृतराष्ट्रस्य वर्षत्रयादूर्भगान्यार्यासहकुबेरलोक- प्राप्तिकथन ।	३१	२९	५६	बृतराष्ट्राश्रमेश्रात्रादिभि सैन्येनचसह मासमेकनिवसतियुधिष्ठिरेकदाचन
२३	२१		युधिष्ठिरादिभि कुन्तीचृतराष्ट्रादीनाप्र- वजनशोकेनाभिमन्युप्रश्वतिबन्धुजना- वुस्सरणजशोकेनचखखव्यापारेष्यना- दरण ।				व्यासप्ततराष्ट्रीपरिवार्थनारदादिभिर्गान्धार्यादिभि पाण्डवेश्वससुपवेशन तत्रगान्धार्याव्यासप्रति इतराष्ट्रसपुत्र दिदक्षानिवेदनेव्यासेनकुन्तीप्रतितद- भीष्टनिवेदनचोदना ।
२४	२२		युधिष्ठिरेणवनस्थकुन्तीधृतराष्ट्रादिदि- दक्षयाद्रौपद्यादिभि पौरैर्झातृभिश्ववन प्रतिप्रस्थान ।	३२	३०	२४	कुन्लाव्यासप्रतिस्वस्मिन्दुर्नासस प्र- सादेनसूर्यात्कर्णस्मोत्पत्तिकथनपूर्वक
२५	२३	96	युधिष्ठिरेणनानायानारूढै पौरैर्घातृ- भिश्वसहयृतराष्ट्रादिदिदक्षयाशतयृपा- श्रमवनप्रवेश ।				खस्यतिहृदक्षानिवेदन । व्यासेनकु- न्तीप्रतिहेतूपन्यासेनतत्प्रयुक्तदोषश- इानिरसन ।
२६	રક	२०	युधिष्ठिरादिभिर्वृतराष्ट्रादीनुपेखपादा- भिवादन । वृतराष्ट्रेणखावस्थादर्शने- नशोचतातेषासमाश्वासन ।	३३	३१	२५	व्यासेनगान्यारीप्रतिसमरहतानादुर्थोन्यनादीनासर्वेषारात्रोप्रदर्शनप्रतिज्ञान पूर्वकष्टतराष्ट्रादीनाविशिष्यगन्धर्वाद्य- शलकथन । खतराष्ट्रादिभिव्यासवच-
२७	२५	9 %	सजयेनतापसान्त्रतियुधिष्ठिरादीना द्रौपयादिस्त्रीणाचाङ्गुलिनिर्देशेननाम-				नाद्गङ्गातीरमेखबन्धुदर्शनौत्कण्ळेन- कृछ्रादहर्यापन ।
२८	२६		निर्देश ।  श्वतराष्ट्युविष्ठिराम्यापरस्परकुश्वलप्र- श्वादिपूर्वकसँह्याप । युधिष्ठिरेणदृत राष्ट्रप्रतिविदुर केतिप्रश्नेतत्रस्थेनकेन- चिद्यदच्छ्याधृतराष्ट्रमुपसपैतोजनाव- लोकनेनप्रतिनिवर्तमानस्यचतस्यप्रद-	₹४	इ२	39	व्यासेननिशायागङ्गाजलावगाह्नेनस- माह्वानेपुरासमरनिहतै क्ररुपाण्डवो भयपक्षीयै सर्वे खत्याभरणायुधवाह- नादिभि सहसलिलादुद्गम्यतीरोत्तरण। धतराष्ट्रेणव्यासप्रसादलब्धदिव्यचक्षु- षादुर्योधनादीनासर्वेषामवलोकन ।
			र्शन।ततोयुधिष्ठिरेणानुधाव्यतत्समीप- गमन। ततोविदुरेणयोगात्स्वशरीर- स्यागेनतच्छरीरप्रवेश। युधिष्ठिरेण-	ર ધ	३३	३४	वृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभिर्व्यासप्रसादो- जीवितैईतपूर्वबन्धुभि सहयावद्रात्रि- सुखेनविहरण ।
<b>२</b> ९	२७	२६	वतराष्ट्रादिषुतदद्धतिनेचेदन । युभिष्ठिरेणवतराष्ट्रा+यनुज्ञयाश्रात्रा- दिभि सहमहर्षाणामाश्रमदर्शन । श-	३६	३४		त्यक्तदेहानामिकुरुपाण्डवपक्षीया- णाकथपुनरागमनमितिजनमेजयप्रश्न- त्यसोपपत्तिकमुत्तरदान ।
			तय्पादिभि सशिष्येणव्यासेनच युधि- ष्ठिरादिभि परिवृतस्यधृतराष्ट्रस्याश्रम- प्रसागमन ।	३७	३५	965	जनमेजयेनपरीक्षित्प्रदर्शनेप्रार्थितेच्या- सेनपरीक्षित शमीकमहर्षे राङ्गिणश्व- प्रदर्शन । जनमेजयेनावभयस्नाना-
३०	२८	२५	व्यासेन इतराष्ट्रप्रतिकुशलप्रश्नपूर्वक- विदुरस्यनिजस्वरूपादिप्रतिपादन ।				नन्तरमास्तिकपूजनपूर्वकवैशपायन प्रतिकथाशेषकथनप्रार्थना ।

	~~~~	~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~	·····	· ~~~~		***************************************
अध्याय	झपा अ	श्लोक		अव्याय	झपा अ	श्लोक	
३८ अ ३९	थ नारद	मार्स <u>ए</u> ागमन ९-४१	धृतराष्ट्रेणपुत्रदर्शनानन्तरयुविष्ठिरा- दिभि सहपुन खाश्रमप्रखागमन । व्यासेन इतराष्ट्रप्रतियुधिष्ठिरादीनान- गरप्रस्थापनचोदना । नगरप्रतिपुन गमनमनिच्छताऽपियुविष्ठिरेण इतरा- ष्ट्रस्णकुन्तीगान्धार्थोश्चनिदेशनिर्बन्धे नपुन सवे सहहास्तिनपुरश्रखागमन । प्रवर्शनपर्व ॥ २ ॥ । । । श्लोका ॥ ९३ ॥ कदाचनहास्तिनपुरमुपागतेननारवेन पाण्डवान्प्रति इतराष्ट्रं दीनास्वर्गप्राप्ति- निवेदन । धृतराष्ट्रंगान्धारीकुन्तीस- जये सहगङ्गायामाष्ट्रस्खाश्रममा	४०	સ્ સ્		च्छितसितमध्येमार्गदावामिनातत्परि- वेष्टन। वृतराष्ट्रेणसङ्जयप्रत्यभितोदूर,प- सर्पणप्रेरणापूर्वककुन्तीगान्यारीभ्या सहवद्दीप्रवेश । युञ्छिरेणवृतराष्ट्रादिनियनश्रवणेन श्रानृमि सहस्रक्षणपरिदेवनपूर्वकस्- तिसस्कृतामौ तेषार्यामिनादाहप्रत्य- नुशोचन । नारदेनयुञ्छिरप्रतिषृतराष्ट्रादिदाह- कामेमन्त्रपूतत्वकथन । युञ्छिरेण युयुत्सुपुरस्कारेणगान्धारीषृतराष्ट्रयो- स्दकदानपूर्वककुन्त्याश्चविधिवच्छ्राद्ध- दान । ततोनारदगमनानन्तरप्रजा- पाल्नेननिजनग्ररेशात्रादिमि सहसु- रावहार ।
							•

समाप्त नारदागमनपर्व ॥ ३ ॥ अश्रमवासिकपर्व च सपूर्ण ॥ १५ ॥

### श्रीवेदव्यासायनमः।

# श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी॥

# अथ मौसलपर्व ॥ १६॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥ श्लोकाः ॥ ३०१ ॥

अध्याय झपाअ श्लोक		अध्याय	झपा अ	श्लोक	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·
मौसळपर्व	॥१॥ अध्याया ॥१॥				मौसलतृणै परस्परप्रहारेणपरस्परमा- रण ।
( 9-8 )	)॥ श्लोका ॥ ३०९ ॥				
·	प्रजापालनेनिजनगरेभ्रातृभि सह सुखनिनासिनायुविष्ठिरेणकदाचनाञ्च भस्चकोत्पातदर्शन । तत कालान्तरे रामकृष्णयोर्देह्त्यागेनस्वलोकगमनस्य सर्वयादवानापरस्परमुसलप्रहारेणिन रशेषनिधनस्यचश्रवण । वैशपायनेनजनमेजयप्रतियादवाना मुसलेनिधनप्रकारकथनारम । क दाचनविश्वामित्रादिमहर्षिषुद्वारका मागतेषुकैश्चनयादवै सावस्यस्त्रीवेषप- रिकल्पनेनमुनीन्प्रतिगर्भिणीयकिरू पमपत्यप्रसविष्यतइतिप्रश्च । ततो रहेमेंहर्षिभि स्वकुलविनाशकमायस	4	४		सर्वयादवेषुनिहतेषुबश्चदारुकाभ्यास- हवलभद्रमन्वेषमाणेनश्रीकृष्णेनवने गृक्षाश्चितस्यतस्यदर्शन।तत श्रीकृष्णे- नपाण्डवान्प्रतिदारुकप्रेपण। बलभद्रे- णयोगात्सप्रारीरस्वीकारेणसमुद्रप्रवे हा । श्रीकृष्णेनशरीरस्यागाययोगेन हायन। व्याधेनमृगबुद्धाश्रीकृष्णस्य /पादतलेसायकेनगाढवेवन । श्रीकृ ष्णेनपश्चात्समीपमागतवत पश्चात्तापे नप्रणमतोव्याधस्यदेवेस्वर्गप्रापण । तत शरीरस्यागपूर्वकदिवगतेनश्रीकृ- ष्णेनदेवे पुष्पवर्षणपूर्वकस्तुत्याप्रत्युद्ग- म्यमानेनसतानिजपरधामप्रवेश ।
<b>३ २ २</b> ४	मुसलप्रसविष्यतइतिशापदान । तत परेद्यु सावेनमुसलेप्रसूतेभीतैस्तैराजा- त्रयातस्यचूर्णांकरणेनसमुद्रेप्रक्षेपण । द्वारकायानानोत्पातप्रादुर्भाव । तह-	Ę	4	94	दारुकेणहास्तिनपुरमेलपाण्डवेषुसर्वे यादवक्षयनिवेदन । अर्जुनेनद्वारका- मेलरुक्मिण्यादिपरिसान्लनपूर्वकव- सुदेवगृहप्रतिगमन ।
	र्शनात्कृष्णेनगान्धारीशापदानानुस्मर- णेनतस्यसस्यताचिकीर्षयाभटै मर्वप्र- ष्ण्यादीनातीर्थयात्रोद्घोषण ।	y	લ		वसुदेवेनखगृहमागतेऽर्जुनेयादवक्ष- यनिदाननिवेदनपूर्वेकंश्रीकृष्णाद्यनु- स्मरणेनपरिशोचन । तथातंत्रतिश्री
४ द्व ४८	तत कृष्णाज्ञयासस्त्रीबालवृद्धे प्रभासक्षे- त्रगमन । तत्रनृत्तगानादिमहोत्सवा- नुभवपूर्वकमद्यपान । तत्रसभायासा-				कृष्णवचननिवेदनेनराज्यस्त्रीधनादि- समपेणपूर्वकस्त्रेनस्त्रप्राणत्यजनप्रति- ज्ञान ।
	स्रिकनास्यमन्तकमणिहरणादिममीं द्वाटनपूर्वककृतवर्मगर्हण । मणिउत्ता- न्तश्रवणस्त्रिसस्यभामामन प्रसाद- नायसास्यिकनासङ्गेनकृतूवर्मण शिर- रछेदन । त्तत कृतवर्मसास्यकिपक्षीयै	٤	S		अर्जुनेनवसुदेवसमाश्वासनपूर्वकसक- छपौरान्प्रतिनातिचिरादेवद्वारकाया समुद्रेणसमाष्ठावननिवेदनपूर्वकसर्वेषा सिन्द्रप्रस्थप्रतिप्रयाणसन्नाहचोदना । तथापरेयुर्योगेनशरीरस्रक्तवतोवसुदे-

#### अध्याय, झपा अ श्लोक

वस्यपत्नीभि सहसस्करणपूर्वकरामकृष्णशरीरयोदीहन । ततीवजार्जुनपुरस्कारेणसकलपौरजनेपुर पुर प्रया
तेसमुद्रेणपश्चाद्वागेपौरजनमुक्ततत्तद्वागस्यस्वजलेनसमाकमण । अर्जुनेनमध्येमार्गचोरापहतावशिष्ठयादवकलत्नादिभि सहस्रदेशमेत्ययुधिष्ठिराज्ञयावज्रस्येन्द्रप्रस्थराज्येऽभिषेचन ।
सास्यिभसुतादीनातत्रतत्रराज्येऽभि

#### अध्याय झपा अ श्लोक

षेक । रुक्तिमण्यादिभि काभिश्वदिमि-प्रवेशनं । सत्यभामादिभि काभिश्व-नतपसेवनगमन ।

९ ८ ४३ अर्जुनेनव्यासाश्रमेतद्दर्शन । तस्मि-न्द्रारकावृत्तान्तिनवेदन । व्यासेनार्जु-नप्रतियुधिष्ठिरादीनामपिखर्गगमन-सूचन । ततोऽर्जुनेनद्दास्तिनपुरमे-खयुविष्ठिरेद्वारकावृत्तान्तादिनिवेदन।

#### समाप्तं मौसलपर्व॥ १६॥

## श्रीवेदव्यासायनमः।

# श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी।।

# अथ महाप्रस्थानिकपर्व ॥ १७॥

अत्रावान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥ श्लोकाः ॥ १११ ॥

	~~~~	······································	<del></del>		~~~~	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
अध्याय	झ्पा अ	श्लोक.	अध्याय	झपा अ	श्लोक	
	अवान्त	तरपर्व॥१॥ अभ्याया ॥३॥ श्लोका ॥ १११॥				तियुधिष्ठिरेणतेषापतनेहेतुकथन । तः थातत ग्रुनाकेवलमनुगम्यमानेनसता
9	8	४७ भ्रातृभिद्रौंपद्याचसहस्तर्गेजिगमिषु- णायुधिष्ठिरेणयुयुरसौराज्यभारनिवेश-				पुरोगमन ।
		नपूर्वकपरिक्षितोराज्येऽभिषेचन । -तथाक्टच्छ्रात्पौरातुमतिसपादनेनवल्क- छघारणादिपूर्वकश्चनासहग्रहात्प्रस्था- न । अर्जुनेनमध्येमार्गमझिवचसास- निषद्गस्यगाण्डीवस्यवरुणोद्देशेनसमुद्रे	3v	R	३८	श्चनासहगच्छन्तयुधिष्ठिरप्रतीन्द्रेण खर्गगमनायनिजरथारोहणचोदना । युधिष्ठिरेशुनाविनारथारोहणमरोचय- मानेयमेनिजस्बरूपप्रकाशनेनतत्प्र- शसन । ततोयमेन्द्रादिभीरथेनस्वर्ग-
	\$	त्रक्षेपण ।				प्रापितेनयुधिष्ठिरेणतत्रभीमाद्यदर्श-
२	ર	२६ मेरुगिरिंप्रतिगच्छन्तंयुधिष्ठिरज्येष्ट्य-				नादिन्द्रप्रतिभ्रात्रादीन्विनाखस्यख-
		क्रमादनुगच्छत्सुभीमादिषुयोगश्रशा-				र्गेप्यनभिरुचिकथनपूर्वकंतत्समीपगम-
		द्युत्क्रमेणभूमौनिपतत्सुभीमप्रश्नात्तप्र				नेच्छानिवेदन ।

महाप्रस्थानिकपर्व संपूर्ण ॥ १७ ॥

## श्रीवेदव्यासायनमः ।

# श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

## अथ खर्गारोहणपर्व॥ १८॥

अत्रावान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥ श्लोकाः ॥ २३२ ॥

******		••••	······	······	********	~~~	***************************************
अध्याय.	झ्पा.अ	श्लोक	•	अध्याय	झपा अ	श्लोक	
9	अवान्त् १	æ	हि ॥ १ ॥ अध्याया ॥ ५ ॥ तिका ॥ २३२ ॥ स्वर्गगतेनयुधिष्ठिरेणतत्रमहासमुच्छ्र- येणशोभमानदुर्थोधनदर्शन । तथा- तदुत्कर्षासहिष्णुतयातदीयदोषोद्घाट- नेनतेनसहस्त्रेनस्वर्गवासानभिरोचन- निवेदनपूर्वकनारदप्रतिसस्यभ्रात्रादि- दिहक्षानिवेदन ।				न्द्रादिषुयुघिष्ठिरसमीपसुपगतेषुतदृष्ट- पूर्वनरकादीनाक्षणेनान्तर्धानं । धर्मे- णयुधिष्ठिरप्रतिसप्रशसनतदृष्टनरक- स्पपरीक्षणायेन्द्रमायास्प्रस्वकथन । ततोयुधिष्ठिरेणगङ्गायामवगाहनानमा- नुषशरीरपरिस्रागपूर्वकिद्व्यशरीरप- रिप्रहृणेनमहर्ष्यादिभि स्तूयमानेनस- तादेवैस्सह्न्रात्राद्यधिष्ठितदिव्यस्थान-
२	ર	ष४	खर्गेकणीदिबन्धुजनानपदयतायुधि- ष्ठिरेणदेवानप्रतियत्रकुत्रापिबन्धुजनै सहैवखस्यनिवासेच्छानिवेदन । देवै- युधिष्ठिरायबन्धुजनप्रदर्शनचोदितेन	¥	૪	२२	गमनं । युधिष्ठिरेणखर्गेनिवसताश्रीकृष्णकर्णा- दीनादर्शन् । इन्द्रेणयुधिष्ठिरायद्रौप- देयादीनातत्तत्स्थानगतानापृथकृथ- कप्रदर्शन ।
			देवदूतेनतस्यनरकप्रदेशप्रापण । दुर्द- र्शनरकदर्शनासिहण्णुतयादूतेनसहप्र- तिनिवर्तमानेनयुधिष्ठिरेणश्रुतपूर्वक- ण्ठध्वनिश्रवण । ततोयुधिष्ठिरपृष्टैस्ते- स्तप्रतिस्रेषाकणभीमादिसकथन । त- तस्तेनदूतप्रतीन्द्रेसस्यतस्समीपप्रस्य- नागमनचोदना । दूतेनेन्द्रेयुधिष्ठिर- चिक्कीर्षितनिवेदन ।	c _s	ધ્ય	८६	वैशपायनेनजनमेजयप्रतिभीष्मद्रोणा- दीनाखखपुकृतफल्रवेनखर्गभोगान- न्तरंखे खेरंशिभिस्सहेक्यप्राप्तिकथन। जनमेजयेनयद्गान्तेसबहुमानमास्ती- कादिप्रेषणपूर्वकतक्षशिलातोहास्तिन- पुरमेल्यप्रजापालनपूर्वकपुखेननिवा- स । सौतिनाशौनकादीन्प्रतिजनमे- जयायवैशपायनोक्तभारतकथाकथन-
₹	3	४५	तत्रैवावस्थानपरीक्षयापरितुष्टेषुयमे-				समापनपूर्वकभारतमहिमप्रश्चसनम् ।

स्वर्गारोहणपर्व संपूर्ण ॥ १८॥

श्रीमन्महाभारतं सपूर्णम् ॥

#### AN

#### ALPHABETICAL INDEX

OF

# SRIMAN MAHĀBHĀRATAM.



COMPILED AND PUBLISHED

ВY

## T. R. Krishnacharya,

Proprietor, Madhya Vilâs Book Depot, Kumbakonam

Printed by R Y Shedge for the proprietor,
at the "Nirnaya-sagai" Press, 23, Kolbhat Lane

BOMBAY.

1914.

(Registered according to the Act XXV of 1867)

[ All rights reserved by the publisher ]

# वर्णानुक्रमणी

# दाक्षिणात्यकोशानुसारेण मुद्रापितस्य

# श्रीमन्महाभारतस्य ।



### इदं पुस्तकं

कुम्भघोणस्थेन श्रीमन्मध्वविलासपुस्तकालयाधिपतिना

टी. आर्. कृष्णाचार्येण

।पर	च्य	

### मुंबापुर्यो

तुकाराम जावजी इत्येतेषा निर्णयसागरमुद्रणयन्ने मुद्रयित्वा प्रकाशितम् ।

____

शाके १८३५ प्रमादिनामसवत्सरे।

इइ पुस्तक १८६७ सख्याकराजनियमस्य २५ सख्याकविभागानुसारतो लेखारूढ कृत्वाऽस्य सर्वेऽविकारा प्रसिद्धिकत्री खाधीना रक्षिता ।

अनेकवारं महाभारतं पठितवतामपि विदुषा । न्तरादिनिर्देशश्चात्र कृतः । रत्नाकरवदतिविपुले अन्थे का. कथाः कुत्र वर्तन्ते, कस्य केन की हशः सबन्ध , केनकेन कानिकानि वरणमपि साधारणाक्षरै कृत। तद्नन्तर तेषा पर्वनाम-कर्माणि कृतानि, इत्यादयो विषयाः झटिति ज्ञातु न सुराक । तदर्थ इय विपुला वर्णानुक्रमणी कृत्वा मुद्रिता । मुख्याना कथाना आवश्यकस्थले पुराणा- श्लोकसङ्ख्या च मुद्रिता ।

मुख्यपदानि स्थूलाक्षरैर्मुद्रितानि । कचित्तेषा वि-प्रदर्शनार्थ प्राय पर्वनाम्ना आद्याक्षराणि स्थूलाक्षरै-र्मुद्रितानि । ततः स्थूलाङ्करध्यायसङ्ख्या, साधारणाङ्के

#### तत्र पर्वणां संकेताः।

आद्या । १॥ स्न० सभापर्व ॥ २ ॥ व ० वनपर्व ३ ॥ वि० विराटपर्व ॥ ४ ॥ **ड०** उद्योगपर्व ॥ ५ ॥ भी० भीष्मपर्व ॥ ६॥

द्वो० द्रोणपर्व ॥ ७ ॥ क० कर्णपर्व ॥ ८॥ द्या० शस्यपर्व ॥ ९ ॥ सौ० सौप्तिकपर्व ॥ १० ॥ स्त्री० स्त्रीपर्व ॥ ११ ॥ द्यां व शान्तिपर्व ॥ १२ ॥

अनु० आनुशासनिकपर्व॥१३ अश्व० आश्वमेघिकपर्व॥१४॥ मौ० मौसलपर्व ॥ १५ ॥ आश्र० आश्रमवासिकपर्व १६ महा० महाप्रस्थानिकपर्व ॥१७ स्व० स्वर्गारोहणपर्व ॥ १८॥

अध्यायश्लोकसच्ययोर्मध्ये एका ऊर्ध्वा रेखा द-त्तास्ति । द्वयोः अध्यायसच्ययोवी श्लोकसच्ययोवी मध्ये या तिरश्चीना रेखा दत्तास्ति सा एतदारभ्यैतत्पर्य-न्तमित्यस्य ज्ञापिका । तद्यथा आ० ४ । २५ आ-दिपर्वणि चतुर्थेध्याये पञ्चविंशः श्लोकः ॥ आ० ४-१० ॥ आदिपर्नणि चतुर्थादिदशमाध्यायपर्यन्ताः । आ० ४ । २५-३० ॥ आदिपर्वणि चतुर्थाध्याये

पञ्चविंशादित्रिंशश्लोकपर्यन्ताः इति । नामवाचकेतर-पदाना आदौ + एव सकेत. कृतः । यथा + वै-वाहिकपर्व । अनेकश आगताना समानाकाराणा पदानामादौ १ । २ । ३ इत्यादि सकेतः कृतः । इत-रपुरागस्थाना विषयाणा [ ''' '] एव सकेत । पाठभेदस्थले तु ( ) एव ॥ सू० व० सूर्य-वश्यः । सो० वं० सोमवश्यः । इत्यर्थः ।

#### इतरपुराणानां संकेताः।

भा० श्रीमद्भागवत । हरि० हरिवशः। विष्णु० विष्णुपुराण । मत्स्य० मत्स्यपुराण । क्रमे० कूर्मपुराण। वरा० वराहपुराण। वाम० वामनपुराण।

वायु० वायुपुराण । रा० वाल्मीकिरामायण । ब्रह्म० ब्रह्मपुराण। पद्म० पद्मपुराण । शिव् शिवपुराण । ब्रह्मवै० ब्रह्मवैवर्तपुराण । स्कांद्० स्कादपुराण ।

लिंग ७ लिंगपुराणं । माक्तिणडे० मार्केडेयपुराण। बृहन्नार० बृहन्नारदीय । गरुडपु० गरुडपुराणं। देवीभा० देवीभागवतं।

श्रीः महाभारतवर्णानुक्रमणिकायाः शुद्धिपत्रम्।

पृष्ठं	भागः	पङ्कि	: अगुद्धं	गुद्ध	पृष्ठ	भाग	पङ्गि	ः अशुद्धं	शुद्ध
१	२	ų	मौ० ५।	मौ०५।	६५	२	₹ १	शुक्रऋषे	गुकऋषे -
₹	२	₹ ४	३१	३१ ॥	६९	१		१५५॥	94 II
w	8	३२	आ ६७।	आ० ६७।	७१	२		Azamharh	
6	२	8	अनुल्हा	अनुह्ना	७२	१	१३	कु०	कo
११	१		<b>स्रस्याः</b>	स्रस्य	७६	२	२०	20-48 11	
,,	२	4	Gudh,	Oudh,	96	\$		ततस्तुति 🗝	तत्स्तुति
१६	२	३२	१८॥	६८ ॥					~ ~
२१	२	१५	aud	and			2 0	दुर्गाणिषट्	ਧੂਕੇ ਵਿਕੀਸ਼
२८	२	१७	91	९॥	"	"	२४	शां० ८६	'(भागे चतुर्थ- <b>(</b>
३२	8	8	h	${f t}$ he				4 11	पङ्कौ लेख्य।
३२	२	२८	६७॥	६८॥	60	२	२१	दुइशासन	। दुइशासनः।
३३	8	<b>३</b> ३	६७।	६७।	८१	२	२३	६७।	६८ ।
३५	२	९	खायभव	स्वायभुव	८३	२	१३	अनु०	३३॥ अनु०
३६	२	९	<b>३८</b> -	३०८-	९६	२		नलक्वरः	
३९	२		२५२।	२५२ ॥	"	"	२६	601	९७॥
80	\$	१५	पश्चिमस्या	पश्चिमाया	९७	8	३	गतेन्द्र	गते इन्द्र
8 \$	8		७०॥	<b>७</b>	९८	8	३	तस्या कम्प	तस्याकम्प
४६	8		११५।	१२५।	९९	२	१८	कश्चित्रश्च	कचित्पश्च
8 €	२	१५	दर्शनस्तुतात्	दर्शनस्रुतात्	"	"	२२	८१।	८१ ॥
४७	8	२८	२६० ।	२०६।	"	"	२४	निष्ठानकः	। इय पङ्किः नी-
५०	२	३४	७७ ॥	७० ॥					तिकथनं इ-
५२	8		१७१।	१७१।२०॥					त्यसात्पूर्व
५३	8		क्षेमङ्गर	क्षेमङ्गरः।					लेख्या ।
48	२	२८	६९ ।	आ० ६९।	१००	२	१०	1001	१८८ ॥
"	"	३०	२८ ।	८२।	१०२	8	२८	<b>बृ</b> हद्युम्न	<b>बृहद्द्</b> गुम्न
५५	8	२६	अध्यापना	अपध्याना	१०३	8	२३	अनु॰ १७।	अनु०७।
६०	8	२२	अ०७।	अनु० ७।	,,			भागिनेय:	
"	२	३२ :	चन्द्रकेतुः ।	२ चन्द्र-	१०६				۷ اا
					११७			<b>^</b>	<b>a</b> o

पृष्ठं	भागः	पङ्कि	: अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ	भाग	पङ्गि	इ अशुद्ध	गुदं
११८	२	१५	१४।१५।	। १४—१५॥	१४५	१		२०३।	२३० ।
"	,,		अनु० ६०।		188	१	3,8	•	- शां० ३०८-
• •			२९ ॥	अभ्व० १०७।	१५२	२	₹		॥ १३ ॥ ३। १।
				रि ॥ इति	१५३	२		. रा ३।	रा० ३।
				योज्य	१५५	२	8	१३०१	१३१
११९	8	१२		<b>े्इत्यस्य उद्घाप</b> ः	१६८	२	२८	१६८।	आ० १६८।
			१०७ । २॥	∫कर्तव्यः ।	१७१	२	११	आ०८।	आ०८॥
"	"	२४	९४। ९६॥	९४-९६॥	१७२	१	३०	निषाधा	निषादा
59	"	३४	२२३ ।	२३३।	१७६	२	२४		तीर्थ
१२०	२	१४	सुन्दा	सुनन्दा	१७७	8	१९	विदर्भराज-	विद्भराज—
		-	''तस्य पुत्र	"भानुमान्।	१८०	२	३३	61	١ ٢
			शकदेवः	कालिङ्गः। भी-	१८१	8	२१	सम्मोहन।	सम्मोहनं।
१२१	२	ų	भी० ५४।	मेन हत.।भी०	१८२	२	२०	२ सहदेव ।	२ सहदेव:।
			२४" इत्ये-	५४। ३९।"	१८४	१	११	२ सारसः	। सारसः ।
			तत्	इत्यस्थानन्तर लेख्य ।	१८५	8	३३	१्रसिन्धु-ो	सिन्धुद्वीपः।
<b>१२</b> ४	१	ધ	<b>मत्युक्त</b>	<b>प्रयुक्त</b>		_		द्यीपः।	
१३२	• २			_	१८८	8	२१		। ५०–२३२।
१३६	<b>ર</b>		· •	म्षककथा।	,,	"			। ५०–२३२ ।
	•			तद्धर्माः ।	१८९	२		स्र०४।	स॰ ४।
१४१	<b>ર</b>	8	<b>राक्षसीनां।</b> गर्भ	<b>राक्षसीना</b> गर्भ	१९२	8	દ્	तत्पुत्रः परा- चीनः ।	तत्पुत्रोऽपरा-  चीन₊ ।
१४३	8	ξ	विष्णु० ५ ।	विष्णु० ५ ।	"	२	१६	-	आ० २२१।
			∠ II ∫	२८ ॥	,,	,,		आ ६६।	

#### श्रीवेद्व्यासाय नमः॥

# श्रीमन्महाभारतस्थानां मुख्यनाम्नां मुख्यविषयाणां च वर्णानुक्रमणिका ॥

______

अश']

अ.

[अगस्त्य

- अंदा: । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता अदितिः । द्वा-दशादित्येष्वन्यतमः । आ० ६६ । १५ ॥ + अंद्यावतरणपर्व । आ० ५९—६५ ॥
- १ अंशुमान् । क्षत्रियः । सू० व० असमञ्जसपुत्रः। सगरस्य पौत्र । व० १०७ । ८ ॥
- २ अंशुमान् । क्षत्रियः । द्रौपदीखयवरार्थमागतः । आ० २०१ । ११ ॥
- ३ अंग्रुमान् । क्षत्रिय । पाण्डवपक्षीयो भोजः । द्रोणाचार्थेण हतः । क० ३ । १४ ॥ पूर्वोक्तो-प्ययमेवेति भाति ।
- अकम्पन: । (अनुकम्पक:) । क्षत्रिय । सङ्घामे मृतं हरिनामानं पुत्रमुद्दिश्य विधीदन्त य प्रति नारदेन मृत्युसृष्टिकथा कथिता । द्रो० ५२ । २१ ॥ शां० २६२ । ७ ॥

अकरेर:। सर्पः। आ० ३५।१६॥

- + अकालमृत्यूत्पत्तिः । अनायुष्यकरशब्दं पश्यत ।
- + अकीर्तेनेरकप्रापकत्वं । व० २०२ ॥
- अकूपारः । इन्द्रयुक्तसरस्य कूर्म । य इन्द्रयुक्तस्य छुता कीर्ति भूमो प्रथयाचकार । व०२०२।८॥
- अकृतव्रणः । ब्रह्मिष्टिः । परशुरामस्य सखा । तत्समीपे युधिष्ठिरस्य गमनं । व० ११६ । ३॥ तत्समीपे अम्बाया गमन । उ० १७६ । ३५॥
- अक्रूरः । क्षत्रियः । सो० व० नहुषवशान्तर्गतसात्व-तवशीयस्य श्वफल्कस्य पुत्रः । तन्माता गान्दिनी । तन्नार्या आहुकपुत्री सुतनुः । द्रौपदीखयवरार्थ

तस्य गमन । आ० २०१ | १८ ॥ युधिष्ठिर-सभाया तस्य गमन । स० ४ | ३६ ॥ १४ | ३४ ॥ युधिष्ठिरसमीपे उपष्ठाव्य प्रति गमन । वि० ७८ | ६ ॥ [भा० ६ | २४ ॥]

तस्य बश्चरिति नामान्तर । मैा० ५ । १ ॥

[तस्य प्रस्थापन श्रीकृष्णं प्रति कंसेन। भा० १०। ३६॥ हरि० २। २२॥]

[तेन यामुनहृदे श्रीकृष्णदर्शनं । मा० १०।३९॥ हरि० २ । २६॥]

अक्रोधनः । क्षत्रिय । सो० व० अयुतानायिपुत्रः । तन्माता भासा । तद्भार्या कण्डूः । तत्पुत्रो देवा-तिथि । आ० ६३ । २१ ॥

अक्षचूतं । सुधिष्ठिरस्य । स० ८५ ॥ नलस्य । व० ५६ ॥ विराटस्य । वि० ७० ॥

अक्षसहृद्यं । चूत्रास्तं । तत्माप्ति ऋतुपर्णान्न-लस्य । व० ७० । २९ ॥ बृहद्श्वाद्युधिष्ठिरस्य । व० ७७ । ४९ ॥

अक्षमाला। वसिष्ठपत्यरुन्धती। उ० ११७ ।११॥

- + अक्षयपात्रप्राप्तिः । सूर्योद्युधिष्ठिरस्य । व० ३ । ५२ ॥
- अक्षीणः । ऋषिः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५० ॥
- + अक्ष्तीहिण्यादिपरिमाणं। आ०२।१०॥ [अगस्यः । ब्रह्मार्थः । पुरुत्त्यपुत्र । तन्माता कर्दमप्रजापतिसुता हिन्धेक् । भा० ४ । १॥ अय स्वायंभुवमन्वन्तरीयः ।]

अगस्यः । मित्रावरुणयोः पुत्रः । स० ११ । २२ ॥ शां० २०७ । ३१ ॥

[स. उर्वशीदर्शनक्षुभितात् कुम्भेपतितात् मित्रावरुण-वीर्याज्ञात । भा० ६ । १८ ॥ मत्स्य० ६१ ॥ २०१ ॥ पद्म० ५ । २२ ॥ ] अय वैवस्रतम-न्वन्तरीय ।

तस्य विदर्भराजपुत्र्या लोपामुद्रया विवाह । व० ९५॥

तस्य दृढस्यु( दृढास्य )नामकपुत्रोत्पत्तिः । व० ९७ । ३१ ॥ दृढस्योः इध्मवाहइति नामान्तर । व० ९७ । ३३ ॥

तेन गर्ते लम्बमानाना स्विपतृणा दर्शन । व०९ ४। १४॥

तस्य शिष्य अभिवेश्य । आ० १५१ । १०॥ तस्य चरित्र । व० ९४-९७॥ १०२-१०४॥ [रा०३ । ११॥ स्कान्द० वैष्णवस्व० पूर्वार्घ० ४-५॥]

तेन समुद्रजलपान । व० ९९ । २ ॥ १०२-१०४ ॥ शां० २०८ । १६ ॥

तेन स्वपीतसमुद्रजलजीणींकरणं । व० १०४ । १७॥

तस्य धनार्जनार्थ श्रुतर्वणः ब्रघ्नश्वस्य त्रसदस्योश्च समीपगमन । व० ९६ ॥

तस्य धनार्जनार्थ वातापील्वलसमीपगमनं । व० ९६।२०॥

तेन मेषमासरूपेण खोदरं प्रतिष्टस्य वातापेर्नाशनं। व० ९७ । ९ ॥

तेन इल्वलभसीकरण । व० ९७ । २३ ॥
तेन यक्षेभ्यः शापदान । व० १६३ । ३९ ॥
तेन नहुषाय सर्पो भवेति शापदान । व० १८१ ।
१४ ॥ उ० १७ ॥

तज्जटान्तर्गतेन भृगुमहर्षिणा नहुषाय शापदान। अनु०१५७।२२॥ [स्कान्द० केदारखं० १५॥]

तस्य नहुषमिन्द्रपदाच्यावयितु भृगुमहर्षिणा सवाद । अनु० १५६ । १६ ॥

तेन नहुषस्य शिबिकावहन । उ० १५ ॥ अनु० १५७ । १९ ॥

तेन देवापकारकारिणा दैत्यानां भस्मीकरण। अनु० २६०। १४॥

तेनानीतस्य पुष्करस्थेन्द्रेणापहार । अनु० १४३। ८॥

तेन यज्ञकरण तदर्थ मृगयाकरण च। अभ्व० ९४॥
तेन सूर्यगति निरुन्धानस्य विन्ध्याद्रेः कुण्ठन । व०
१०३ ॥ [रा० ३ । ११ ॥ देवीभा० १० ।
३-७॥ स्कान्द० काशीख० पूर्वा० ४-५॥]

अगस्त्यतीर्थे । दक्षिणसमुद्रसमीपस्य नारीतीर्थे-ष्वन्यतम तीर्थे। तत्रार्जुनस्य तीर्थयात्रार्थे गमनं। आ० २३६। ३॥

अगस्त्यपर्वतः । काल्ज्ञरपर्वतस्योपपर्वतः । व० ८५ । २१ ॥

अगस्त्यवटः । हिमवत्पार्श्वस्थं पुण्यक्षेत्र । आ० २३५ । २ ॥

अगस्त्याश्रमः । पञ्चवटीसमीपस्य पुण्यक्षेत्र । तत्र लोमरोन सह युधिष्ठिरस्य गमन । व० ९४ । १ ॥ Agastipuri twenty-four miles to the south-east of Nāsik, now called Agastipuri

+ अगुणेष्वपि गुणग्रहणं । आ० ९९। १५–२०॥

अग्निः । पश्चभूतेष्वत्यतम तेजोरूपं भृत तद्भि-मानिदेवता च । भगवतो मुखादुत्पन्नः । अश्व० १११ । ११ ॥

तस्य अच्च उत्पत्तिः । उ० १५ । ३७ ॥ उ० ३८ । १३ ॥

तदुत्पत्तिः प्रजापतिकोपात् । शां० २६२ । १६ ॥ तद्भार्यो दक्षप्रजापतिपुत्री स्वाहा । तत्पुत्रः स्कन्दः । , व० २३१ । ३ ॥ तस्यान्या भार्या सुदर्शना । इक्ष्वाकुवश्यस्य दुर्योधनस्य पुत्री । तत्पुत्रः सुदर्शन । अनु० २ | २१ ॥ तेन सप्तर्षिपत्नीकामनं । व० २२६ | ३० ॥ तद्भूवर्णन । आ० २४८ | ४३ ॥ तद्भुणनिरूपण । भी० ५ | ६ ॥ शां० २६१ । ५ ॥

तन्महिमानुवर्णन । श्रीकृष्णेन युधिष्ठिर प्रति । अश्व० १०८ | १३ ॥

तन्महिमानुवर्णन स्वयमेवाग्निना । आ० ७ । ६ ॥ तत्स्तुतिः । मन्दपालकृता । आ० २५५ । २३ ॥ तत्स्तुतिः । जरितार्यादिकृता । आ० २५८ । ७॥ तत्स्तुतिः । माहिष्मतीनगरे सहदेवकृता । स० ३२ । ४३ ॥

तत्स्तुति । बृहस्पतिकृता । उ० १६ । १ ॥
तेन खाण्डववनदाह । आ० २५०-२६० ॥
तेन खाण्डवदाह पश्चदशदिनानि । आ० २५४ ।
४६ ॥ एकविशतिदिनानि । आ० २६० ।
१५ ॥

तसादर्जुनस्य किपध्वजरथस्य गाण्डीवधनुष अक्षय्य-तृणीरयोश्य प्राप्तिः । आ० २५१ । ९ ॥ तसाच्छीकृष्णस्य चकायुधप्राप्तिः । आ० २५१ ।

२३ ॥

तेन समुद्रे प्रवेशः । व० २२४ । ७ ॥ शा शा श

तद्वशकथन । व० २२०-२२४ ॥ [बायु० २९ ॥ मत्स्य० ५१ ॥]

तेन ब्रह्महत्यामिया पलायितस्येन्द्रस्यान्वेषणं । उ० १५ । ३१ ॥

तसौ भृगुणा सर्वभक्षकत्वशापदान । आ० ६। १४॥ शा ४८। १७॥

तेन इन्द्रकृतब्रह्मस्यायाश्चतुर्थीराप्रहण । **राां**० २८८ । ३१ ॥

तेन राम प्रति सीताया निर्देष्टत्वकथन । व॰ २९२ । २८ ॥

तेन गोत्राह्मणाझीना पदाऽस्पृश्यत्वरूपधर्मरहस्यकथन। अनु० १८९ । २७ ॥ तस्य इन्द्रेण ब्राह्मणमहिमविषये सवादः। अनु० १४॥

तस्य इन्द्रण ब्राह्मणमहिमविषये सवादः। अनु०१४॥ तद्वऋत्व श्रुगालस्य । व० २२६ । १८॥

अग्निकुण्डं । नरकविशेषः । अनु० २३०। ११॥

अग्नितीर्थ । यमुनानद्या दक्षिणतो विद्यमान तीर्थ । व० ८१ । १३८ ॥ द्या० ४८ । १९ ॥

अग्निधारा । गौतमवनसमीपस्था नदी। व०८२। १४६॥

अग्निमान् । प्रायश्चित्तामिविशेष । व० २२३ । ३१॥

अग्निवेद्दयः । ब्रह्मर्षिः । द्रोणां चार्यस्य द्रुपदस्य च अस्त्रविद्यागुरु । आ० १४० । ४१ ॥

स· द्रोणाचार्यस्य पितृत्य भरद्वाजस्यानुज । आ० १४० । ४२ ॥

स अगस्त्यस शिष्य । आ० १५१ । १०॥ अग्निष्वात्ताः । पितृगणेष्वन्यतमो गण । स० ८।३०॥

[ते कश्यपस्य पुत्राः । मत्स्य० १४-१५ ॥ हरि० १।१८ ॥]

अग्नीषोमो । अग्निवशोद्भवौ । अग्नि सोमश्च । स० ७ । २१ ॥ व० २२३ । १५ ॥ तयोरेकयोनित्व । शां० ३५१ ॥

अग्रणीः । अमिविशेष । व० २२३ । २२ ॥ + अग्रपूजा । श्रीकृष्णस्य । स० ३९ । ४८ ॥ अग्रयायी । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० १३१ । ११॥

१ अङ्गः । दुर्योधनपक्षीयो म्लेच्छराजः । भीमसेनेन हतः । द्रो० २६ । १४-१७ ॥ तत्पुत्रस्य वधो नकुलेन । क० ६० । १५-१८॥

२ अङ्गः । क्षत्रियः । षोडशराजकीयान्तर्भूत तच्चरित्रं नारदेन सञ्जयाय कथित । द्रो०५७॥ शां० २८ । ३१ अस्य बृहद्रथ इति पौरव इति च ३ अङ्गः । क्षत्रिय । सो० व० अनुवशोत्पन्नस्य बिल-नामकस्य राज्ञो भार्याया सुदेष्णाया दीर्घतमसन्तरः वेर्जात पुत्र । तन्द्रातरो वङ्गः कलिङ्गः पुण्ड् सुक्षश्च । आ० १९३ । ५३ ॥

१ अङ्गदः। वालिपुत्रो वानरः। तन्माता तारा। व० २८५। ७॥

२ अङ्गदः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । तस्योत्तमौजसा युद्ध । द्रो० २५ । ३९ ॥

अङ्गमलजाः । देशः । भी० ९ । ५० ॥

अङ्गाः । अङ्गराजेन निर्मितो देशः । गङ्गासरय्वो-र्मध्ये विद्यमान । आ०११३ । ५४ ॥ भी० ९ । ४६ ॥ The country of Bhagalpur

तस्य राजधानी चम्पापुरी । व०८३ । १४॥ ११४। १५॥

तत्र रोमपादे राजनि अनावृष्टिप्रादुर्भाव । व० १११ । २१ ॥ [रा०१ । ९ ॥]

तस्य निन्दा शस्येन । क०३८ । ३८ ॥

तत्र ऋस्यश्रङ्गागमनेन वृष्टिपादुर्भाव । व०११४। १०॥ [रा०१।१०॥]

तस्मिन्राज्ये दुर्योघनेन कर्णस्य पद्यभिषेकः । आ०
१४६ । ३८ ॥

अङ्गार: । मान्धात्रा पराजितः कश्चन क्षत्रियः । शां० २८ । ८८ ॥

**१ अङ्गारकः ।** नवप्रहेष्वन्यतमः । स० ११। २९॥

र अङ्गारकः । क्षत्रियः । जयद्रथम्राता । व० २६६ । ११ ॥

अङ्गारपणः। (अङ्गारवर्णः) प्रथम चित्ररथ-शब्दं पश्यत।

अङ्गिराः । ब्रह्मर्षिः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । आ० ६६ । १० ॥ ६७ । ४॥ स० ११। १९ ॥ तस्य रुद्रयज्ञामौ पतितात् ब्रह्मणो रेतस उत्पत्ति.। अनु० १३२ । २०॥ [मत्स्य० १९५] तस्य भार्या वसदा । (समा ) । न० २२१ । १॥

तस्य भार्या वसुदा । (सुभा) । व० २२१ । १॥ तस्या एव शिवेति च नामेति भाति । व० २२७ । १॥

तत्पुत्राः बृहत्कीर्तिः बृहज्ज्योतिः बृहद्भक्षा बृहन्मनाः बृहन्मन्नः बृहद्भास बृहस्पति इति सप्त । च० २२१ । २ ॥ अत्र बृहत्कीर्त्यादीनि षडिष पदानि बृहस्पतेर्विशेषणानीति नीलकण्ठाचार्य । तत्पुत्रा बृहस्पतिः उचथ्यः सवर्ते इति त्रयः ।

तत्पुत्रा बृहस्पतिः उचथ्यः सवर्त इति त्रयः। आ० ६७ । ५ ॥

तत्पुत्राः बृहस्पतिः उचध्य वयस्यः (पयस्यः) शान्तिः घोरः विरूपः सवर्तः सुधन्वा इत्यष्टौ । अनु० १३२ । ४२ ॥

तत्पुत्र्य भानुमती रागा (राका) सिनीवाली एका-नेका (कुह्र) अर्चिष्मती (हविष्मती) महि-ष्मती महामती इति सप्त । व० २२१ । ३॥

[ तत्पत्नी कर्दमप्रजापतिपुत्री श्रद्धा । तत्पुत्री उचथ्यो बृहस्पतिश्च । तद्दुहितरः सिनीवाली कुह्नः राका अनुमतिश्च । भा० ४ । १ ॥ ]

[त्रक्षियो है | स्वधा सती च । स्वधापुत्राः पितरः । सतीपुत्रोथर्वाङ्गिराः । भा० ६ । ६ ॥ ]

[तस्प्रयो द्वे दक्षपुत्रयौ । हरि० १ । ३ ] तेनाभीभूय प्रवलन । व० २२० । ८ ॥

तस्य गौतमन्त्रोपह्र नानातीर्थमाहात्म्ये सवादः। अनु॰ ६४।।

तेन दीपदानप्रशसनं । अनु० १९० । ८॥
तेन पुष्करास्तैन्ये शपथः । अनु० १४३ । २०॥
अत्रेद बोध्य । अङ्गरसो द्विवार जन्म । प्रथम खायभुवमन्वन्तरे ब्रह्मणो मानसपुत्रत्वेन । द्वितीय
वैवखतमन्वन्तरे वरुणयज्ञे । एवमनेकेषा देवाना
ऋषीणा च बहुवार जन्म बोध्य ।

अङ्गिरसांचरः । द्रोणाचार्यः । आ० १४२ । ८१ ॥ अचलः । गान्धारराजस्य शकुनेर्भाता । एकरथ । उ० १६८ । १ ॥ अर्जुनेन हत । द्रो० ३० । २-१२ ॥ तद्धातरो द्वादश । शकुनि-शब्द पश्यत ।

अच्छोदं । काश्मीरदेशे विद्यमान सिद्धाश्रमस-मीपस्थ सर । आ०६४। ०४॥ In Kash mir near Marttanda

अच्छोदा । बर्हिषदनाम्ना पितृणा कन्या । याऽन्य-जन्मनि सत्यवती जाता । आ० ६४ । ९४ ॥ [मत्स्य० १४ ॥]

[सा अभिष्वात्तनाम्ना पितृणा कन्या । हरि० १ । १८॥]

अच्युतः । श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचन । द्यां० ३५२ । १६ ॥

- १ अजः । स्०व० । इक्ष्वाकुवस्य क्षत्रिय । दशरथस्य पिता । व० २७५ । ६ ॥
- २ अजः । पाण्डवपक्षीय क्षत्रिय । उ०१७१। १२॥
- + अजगर: | बृहद्दीर्घशरीरो वन्य सर्प | तेन भीमसेनस्य प्रहण | व० १८० | २७ ॥ तेन दमयन्त्या प्रहण | व० ६० | २१ ॥ [तेन नन्दस्य प्रहण | भा० १० | ३४ ॥ ] तेन युधिष्ठर प्रति प्रश्नकरण युधिष्ठरेण तदुत्तरदानं च | व० १८२ ॥
- १ अजमीढ: । क्षत्रिय । सो० व० भुमन्युपुत्रस्य सुहोत्रस्य पुत्र । तन्माता ऐक्ष्वाकी । तद्भातरौ सुमीढ: पुरुमीढश्च । तद्भायीस्तिस्रः । प्रथमा धूमिनी तत्पुत्रः ऋक्षः । द्वितीया नीली तत्पुत्रौ दुष्यन्तः परमेष्ठी च । तृतीया केशिनी तत्पुत्रो जहुः यो गङ्गामपिबत् । आ० १०१ । १८॥
- २ अजमीढ: । क्षत्रियः । सो० व० विकुञ्जनपुत्रः । तन्माता सुन्दरा । तस्य भार्या पञ्च कैकयी नागा गान्धारी विमठा ऋक्षा चेति । तासु ऋक्षापुत्रः सव्रणः । आ० ६३ । ३८ ॥ '

अजातशत्रः । युधिष्ठर । भी० ८५ । १९ ॥ अजैकपात् । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । आ० ६७। २॥

+ अज्ञानं । तिन्निता । द्यां० १५७ ॥
तिनित्तिकानर्थप्राप्ति । द्यां० ३०९ ॥
अञ्जनः । दिग्गजः । उ० ९९ । ८ ॥
अञ्जनपर्वा । घटोत्कचपुत्रो राक्षस । उ०१९४ ।
२०॥ अश्वत्थान्ना हत । द्रो० १५७। ८९॥
अञ्जनाभः । पर्वत । अनु० २७१ । ३२ ॥
अटवीदिगल्राः । किल्क्षदेशस्य दक्षिणतो विद्यमानो देशः । भी० ९ । ४८ ॥

अठिदाः । देशः । भी० ९-। ६४ ॥

अणीमाण्डव्यः । ब्रह्मर्षिः । स० ४ । १८ ॥ तत्रामप्राप्तिकारण । आ० ६४ । १३४ ॥

तस्य ग्रूलारोपणादिकथा । आ० ११६-११७॥ [पद्म० ५। ४८॥ मार्कण्डेयपु० १६॥ स्कान्द० आवन्त्यखण्डान्तर्गतरेवाखं० १७०-१७२॥ नागरखं० १३६-१३८॥]

तेन यमाय शापदान । आ० ११७ । १७॥ आश्र०३०।१२॥

तस्य जनकेन सह तृष्णात्यागस्य सुससाधनताविषये सवाद । शां० २८२॥

तेन रुद्रमाहात्म्यकथन । अनु० ४९ । ४६ ॥ [शूले आरोपितेन तेन रात्री वेश्यागृह गमयितु भार्य-योढाय मार्गे अवशात्स्वचालकाय कसौचन ब्रा-ह्याणाय सूर्योदयात्माक् मरिष्यसीति शापदान । गरुडपु० १४२ ॥ मार्कण्डेय० १६ ॥]

+ अतिथि: । तस्य लक्षण । अश्व० १०१ । ५७ ॥ तत्पूजन । ड० ३६ । ३४ ॥ ड० ३८ । १ ॥ द्यां० १४५ । २१ ॥ तत्पूजने दृष्टान्ततया कपोतव्याधोपास्त्यान । द्यां० १४३-१४८ ॥

तुत्सूबन्धमाने दोषः । शां० १८९ । १२ ॥

अतिबाहु: । अप्सराः । अरिष्टायाः पुत्री । आ० ६६ । ५१ ॥

अतिभीमः। यज्ञमुद्सु पञ्चद्शदेवेष्वन्यतमोऽभि-विशेषः । व० २२२ । ११ ॥

अतिरथः । क्षत्रिय । सो० व० मतिनारपुत्र । आ० ८८ । १३॥ विशेष मतिनारशब्दे पश्यत ।

अञ्चि:। त्रह्मर्षि । त्रह्मणो मानसः पुत्रः। आ० ६६ । १०॥ ६७ । ४॥ स०११। १९॥ [मत्स्य० १४४॥]

तत्पुत्रा बहवो महर्षयः । आ० ६७ । ६ ॥ [तत्पत्नी कर्दमपुत्र्यनुसूया। तत्पुत्रा दत्तात्रेयः दुर्वासाः चन्द्रः इति त्रयः। भा० ४। १॥] [तस्य नेत्राचन्द्रोत्पत्ति । भा० ९ । १४ ॥] तस्य पुत्रौ सोमः अर्थमा च । शां० २०७।१०॥

तस्य गौतमेन सह ब्राह्मणमाहात्म्ये विवादः । व० 366 II

तेन चन्द्रीमूयान्धकारनिवारण । अनु० २६१ ॥ अथर्वा । (अथर्वाङ्गिरसः । अथर्वाङ्गिराः) । ऋषि । [अद्गिरस पुत्र । तन्माता सती । भा०६।६॥ स० ११। २०॥ उ० 13138

[तत्पत्नी शान्ति कर्दमपुत्री । तस्याः चित्तिरिति नामान्तरं । तत्पुत्रोश्वशिराः । अश्वशिरसएव द्घ्यइ द्घीचि इत्यपि नामेति भाति। भा० 81811

तेन महार्णवे मझस्याझेरुद्धरण । व० २२४ । ८॥ + अद्क्षिणयज्ञनिन्दा । ज्ञां० १६३ । 23-29 11

अदिति: । प्राचेतसस्य दक्षप्रजापतेः पुत्री । कश्य-पस्य भार्या । तत्पुत्रा द्वादशादित्याः । आ० ६६। १२॥

तस्या विवस्तत उत्पत्तिः । अग० ६३ । ४ ॥ अदृरयन्ती । पूर्व वैश्यस्य पश्चात्तपेसा ्ब्राह्मण्यं शास**स्य चित्रमु**खनाम्नः पुत्री । अनु० ५३।

१७ ॥ वसिष्ठपुत्रस्य शक्तेर्भार्या । आ० १९३। १ इ। (अधिकपाठे ११० तमे पृष्ठे २३॥) तत्पुत्र पराशरः । आ० १९४ । १ ॥

अद्भृतः। अग्निविशेष । तस्य भार्या प्रिया। तत्पुत्रो विद्धरथ । व० २२४ । २७ ॥

अद्रिका । अप्सरा ब्रह्मशापान्मीनभाव प्राप्ता यमुनाया सञ्चरन्ती या स्येनतुण्डाज्जले पतित उपरिचरवसो रेत पीत्वा मत्स्य नाम राजानं पुत्र मत्स्यगन्धा नाम पुत्री चोत्पादयामास । आ० ६४। ७३॥

१ अधर्मः। ज्येष्ठादेव्याः पुत्र । तद्भार्या निर्ऋतिः। तस्या पुत्रा भयः महाभय मृत्युश्च । आ० ६७। ५३॥

२ + अधर्मः । पाप । तस्यासमृद्धिकारणत्व । व० ९२॥

तम्य निन्दा । शां० ९६ ॥

तदुत्पत्तिप्रकारः । द्वां० २७९ । ३-११ ॥

+ अधार्मिकखरूपं । उ० ९२ । २ ॥

+ अधिक्षेपः । निन्दा । तस्य वधप्रतिनिधित्व । क् ७२ । ८०॥

तत्करण अर्जुनेन युधिष्ठिराय । क० ७३ । १-३५॥

अधिदैवत अधिभूत अधियज्ञानां कथनं। भी० ३२। १॥ ज्ञां० ३१८॥

अधिरथ: । सूतः । तस्य पत्नी राघा । तस्याभि-मानिकः पुत्रः कर्णः । आ० ६८। १४०॥ **१४७।**१॥

तस्य राधायामुत्पन्ना पुत्राः । शत्रुंतपः द्भुमः वृकरथः शत्रुजयः विपाठ इत्याद्य. । विशेषं कर्णशब्दे पश्यत ॥

[ स. सो० व० ययातिपुत्रस्य अनोर्वशौत्पन्नस्य सत्य-कर्मनामकस्य अङ्गराजस्य ऊढाया ब्राह्मण्या जातः पुत्रः। भा० ९ । २३ ॥ हरि० १ । ३१ ॥]

[तस्य वशः । हरि० १ । ३२ ॥]

अधिराजः । राजस्यार्थ सहदेवेन जितो देश । तस्य राजा दन्तवक्र । स०३२। ३॥ Datiha in the Gwalior territory where Dantavakia was killed

अधूर्तरजाः । क्षत्रिय । सू० व० गयस्य पिता । व० ९३ । २० अमूर्तरयाइत्यपि नामान्तर ॥

अधृष्या । नदी । भी० ९ । २४ ॥

अघोक्षजः । श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचन । उ०६९।१०॥ शां० ३५२।१८॥

अधोलोकाः । पाताललोकशब्द पश्यत ॥

अध्यातमनिरूपणं।सनत्सुजातेन घृतराष्ट्राय। उ० ४१। ४६॥ द्यां० १९२॥ २५३॥ २९१॥

अनघः । देवगन्धर्व । आ० १३२ । ३७ ॥

अनङ्गः। ऋषि । कर्दमप्रजापते पुत्र । शां० ५८। ९९॥

अनङ्गा। नदी। भी०९। ३५॥

अनन्तः। सर्प । कश्यपपुत्र । तन्माता कद्रू । आ० ६६ । ४१ ॥ स० ९ । १३ ॥

अनन्तविजयः । युषिष्ठिरस्य शह्व । भी० २५। १६॥ ५१। २६॥

अनन्तसेन: । कश्चन देव स्कन्दो रुद्रो वा। तेन भीष्मघातार्थ अम्बायै मालादान । आ०१०९। ९७॥

अनरकं । तीर्थ । व० ८१ । १६८॥

अनरण्यः । क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुवश्यस्य पुरुकुत्सस्य पुत्रः । अनु० १७७ । ६६ ॥ २७१ । ५९ ॥

१ अनलः।अष्टवसुष्वन्यतम । आ०६७।१८॥

२ अनलः । गरुडस्य पुत्र । उ० १०१ । ९॥

३ अनलः। यमसभावासी राजा। स०८। ११॥

अनला । सुरभीपुत्र्या रोहिण्या पुत्री । तत्पुत्री

ग्रुकी। आ ६७ । ६७-७४ ॥ अनवद्या । प्राधापुत्री अप्सरा । आ० ६६ । ४५ ॥ १३२ । ४३ ॥ अनञानव्रतं । उपवासशब्द पश्यत ।

अनश्वान् । क्षत्रियः । सो० व० पूरुवशोद्भवस्य कुरुपुत्रस्य विदूरथस्य पुत्र । तन्माता सिप्रयानाञ्ची मागबी। तद्भार्यो अमृता । तत्पुत्र परीक्षित् । आ० ६३ । ४४ ॥ सकारान्तोऽय शब्द ।

अनागतविधाता । तन्नामक कश्चन मत्स्य । अनागतापत्प्रतिविधाने दृष्टान्ततया तस्य कथा भीष्मेण युधिष्ठिर प्रति कथिता। द्वां० १३७॥

१ अनाधृष्टि:। क्षत्रिय । सो० व० पूरुवशोत्पन्नस्य रौद्राश्वस्य पुत्र । आ० ८८ । ११॥ तन्माता काचनाप्सरा ।

२ अनाधृष्टिः । श्रीकृष्णानुयायी यादव । आ० २४७ । १५ ॥ स० १४ । ६१ ॥ वि० ७८ । ६ ॥ उ० १५१ । ६७ ॥

अनाघृष्यः । क्षत्रिय । सो० व॰ धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । १०४ ॥

+ अनायासजीविका। उ० ३७। ४१॥ अनायुष्यकराणि कर्माणि। उ० ३७।९॥ ज्ञां० १९१॥ अनु० १६१॥ अभ्व० १८॥

+ अनार्यजातिजः । अनु० ८३ । ४०॥

+ अनावृष्टिः । सवरणस्य राज्ये। आ० १८९ । ४३ ॥ अद्भदेशे रोमपादस्य राज्ये । व० १११ । २१ ॥ [रा० १ । ९ ॥ गौतमाश्रमे। शिवपु० कोटिरुद्रस० २४-२७ ॥]

अनिकेतः। यक्ष । स० १० । १९ ॥

अनिमिषः। गरुडस्य पुत्र । उ० १०१। १०॥

अनिरुद्धः । श्रीकृष्णपुत्रस्य प्रद्यमस्य पुत्रः । तंन्माता रुक्मवती । आ०२०१। १९॥ स०४। ३४॥ द्वो०११। २७॥

[तस्य भार्या रोचना रुक्मिण पौत्री । भा० १०। ६१ ॥ तस्य पुत्रो वज्र १ । १५ ॥]

तस्य बाणासुरपुत्र्या इषया (ऊषया) विवाह् ।

स० ६०॥ [भा० १० । ६२–६३ ॥ हरि०२ । ११८॥ विष्णु०५ । ३२॥]

१ अनिल:। गरुडस्य पुत्र । उ० १०१। ९॥

२ अनिलः । अष्टवसुष्वत्यतमः । तद्भार्या शिवा। पुत्रो मनोजवः अविज्ञातगतिश्च । आ० ६७ । १८–२५॥

३ अनिल: । क्षत्रिय । वृषादर्भिपुत्रः । आर्त्विज्य-दक्षिणात्वेन तत्पित्रा दत्त य मृत पक्त्वा सप्त-र्षयो भोक्तुमयतन्त । अनु० १४१ । ८ ॥

अनीकविदारणः । क्षत्रिय । जयद्रथस्य आता । व० २६६ । १३ ॥

अनीलः। सर्प । आ० ३५। ७॥

अनु: । क्षत्रिय । सो०व० ययातिपुत्रः । तन्माता शर्मिष्ठा वृषपर्वपुत्री । आ० ६३ । ७॥

[तस्य वशः । भा० ९ । २३ ॥]

अनुकम्पकः । अकम्पनशब्द पश्यत ।

+ अनुक्रमणिकापर्व । आ०१॥

+ अनुगीतापर्व । अश्व० १७-९५॥

+ अनुगूतपर्व। स० ९६-१०३॥

अनुयायी । क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्र आ० ६८ । १०२ ॥ भीमसेनेन हत द्वो० १५८ । १७ ॥

+ अनुलोमजातिः । सकरजातिशब्द पश्यत ॥

१ अनुविन्दः । आवन्त्य क्षत्रिय । विन्दस्य आता । दुर्योधनपक्षीय । अर्जुनेन हतः । द्रो० ९९ । २७–३० ॥

२ अनुविन्दः । दुर्योधनपक्षीय कैकय क्षत्रिय । विन्दस्य आता । सात्यिकना हत । क० १०। २१॥

३ अनुविन्दः । क्षत्रिय । सो० वं० घृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । ९४ ॥ १३१ । ३ ॥ घोषयात्राया । व० २४३ । ९ ॥ भीमेन इत । द्रो० १२७ । ४८ ॥

अनुष्णा। नदी। भी० ९। २४॥

अनुल्हा(हा)दः । असुर । हिरण्यकशिपो पुत्र । आ० ६६ । १८॥ [तन्माता कयाधू। भा० ६ । १८॥]

अनूचाना । अप्सरा । आ० १३२ । १३ ॥ अनूपः । कार्तवीर्यस्य देश । तस्य राजधानी माहिष्मती । व० ११७ । २० ॥ Mhow in Malwa

+ अनृतं । असत्य। तस्य लक्षणं । शां० १०९॥ तस्य कचिद्पातकत्व । आ० ७६ । २४॥ क० ७२ । ३४॥ शां० १६३ । ३०॥

+ अनृतसाक्ष्यफलं । उ० ३५ । ४०॥

१ अनेनाः । क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुवश्यस्य ककुत्स्थस्य पुत्र । धुन्धुमारोपाख्याने । व० २०५ । २ ॥

२ अनेनाः । क्षत्रियः । पुरूरव पुत्रस्य आयो कनिष्ठः पुत्र । तस्य ज्येष्ठाः भ्रातरो नहुषादय-श्चत्वार । तस्य माता स्वर्भानवी । आ० ६९ । २८॥

[तस्य वश । हरि० १ । २९ ॥]

अन्तर्गिरिः । देश । अर्जुनेन राजसूयोत्तरिद-ग्विजये जित । स० २८ । ३ ॥

अन्तर्गियाः। देशः। भी०९। ४९॥

अन्तर्द्धीपः । द्वारकाया उपद्वीप । तत्र महादेव-महोत्सवार्थ यादवाना गमन । आ० २४१ । ७१ ॥

अन्त्यनारः । (अन्तिनारः अन्तिभारः मितनारः ।) सो० व० पूरुवश्यस्य ऋचपु-त्रस्य ऋक्षस्य पुत्र । तन्माता ज्वलन्ती तद्भार्यो सरस्वती नदी । तत्पुत्रः त्रस्नुः । आ० ६३ । २५ ॥

अन्धः । सर्वभूतविनाशनाय ब्रह्मण प्राप्तवरः तेनै-वान्धीकृतश्च कश्चन श्वापद् । तद्वधेन बलाक-नाम्नो छुब्धकस्य स्वर्गप्राप्तिः । क० ७२। ३७-४४॥ १ अन्धकः । असुरः । रुद्रेण हत । द्रो० ४९ । ११॥२०२।७५॥

[सः दिते पुत्र रुद्रेण हतः । हरि० २ । ८६ ॥ ]

२ [अन्धकः । यदुवशोद्भवस्य क्रोष्टो पौत्र हरि० १। ३४ ॥ यदुवशोद्भवस्य अनो पुत्र भा०९। २४॥]

अन्धकाः । पूर्वोक्तान्धकवश्या । आ० १४२। २० ॥ २०२ | ८ ॥ २३९ | २ ॥

अन्धकारकः। कौञ्चसमीपस्य पर्वतः। भी० १२।१८॥

+ अन्धत्वापादकानि कर्माणि । अनु० २२० । १-५॥

+ अन्नदानप्रशंसा । अनु० ९८ ॥ २३५ । ५-२१॥ अश्व० १०८। २८-४९॥

+ अन्यपूर्वी । परपूर्वी तस्या अपरिणेयत्वं । उ० १७५।६॥

अन्वरभानु: । क्षत्रिय । सो० ब० पूरो पौत्रस्य । मनस्योः मिश्रकेशीनाश्यामप्सरसि जात पुत्रः । आ० ८८ । ७॥

अपरनन्दा । ऋषभकूटपर्वतसमीपस्था नदी । आ० २३५।७॥ व० ११० । १ ॥ A small stream called the Sukunadi which flows through the districts of Gaya and Patna and falls into the Ganges

अपरबह्मवाः। देश । भी० ९। ६२॥

अपरसेकाः । सेकदेशस्य समीपे विद्यमानो देश । सहदेवेन राजसूयार्थ विजित । स० ३२।९॥

अपराचीनः । क्षत्रिय । सो० व० पूरुवशोद्भवस्य जयत्सेनस्य पुत्र । तन्माता सुश्रवा । तङ्कार्या मर्यादा । तत्पुत्रोऽरिह । आ० ६३ । १६ ॥ १ अपराजितः। क्षत्रियः। सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८।१०१॥भीमेन हत । भी० 66 | RR 11

२ अपराजितः । सर्पः । आ० ३५ । १३ ॥ ३ अपराजितः । कालेयाश कश्चन क्षत्रियः । आ० ६८। ४९॥

अपरान्ताः। देश । भी० ९ । ४७॥ Konkan and Malabar

+ **अपदाकुनानि ।** उत्पातशब्द पश्यत ।

अपान्तरतमः । नारायणस्य वागवतार । सार-स्वतनामा ब्रह्मार्षे । द्वां० ३५९। ३९॥

तस्य प्राचीनगर्भ इति त्रेदाचार्थ इति च नामान्तरे। शां० ३५९। ६६॥

+ अपाण्डवेयास्त्रं । अश्वत्थामा प्रयुक्त । सी० १३। १९॥ इदमेव ऐषीकास्त्र।

+ अपात्रदानफलं। क० ३३। १॥

+ अप्सरसः ! खर्वेश्या । तासा नामानि । आ० ६६ । ४९ ॥ १३२ । ४३ ॥ स० १०।११॥ व० ४३।२९ ॥ अनु० ५०। ४७॥ २७१। १५॥

अप्सुहोम्यः। ऋषि । स० ४। १८॥

+ अभिचारः । कृत्यागब्द पश्यत ।

अबल: । अमिविशेषः । व० २२२ । ११॥

अभय: । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८। १०४ ॥ भीमेन हत । द्वो० १२७। ४४॥

अभयदानं । शां० २६८। १८॥

अभिमू:। काशिराजस्य पुत्र । पाण्डवपक्षीय । उ० १५१ । ६३ ॥ द्वो० ९५ । ३९ ॥ वसुदानपुत्रेण हत । कः ३ । २३ ॥

अभिमन्यु: । क्षत्रियः । सो० व० पूरुकुलोत्पन्नस्य पाण्डुपुत्रस्य कौन्तेयस्यार्जुनस्य पुत्र । तन्माता सुभद्रा श्रीकृष्णस्य खसा । रथयूथपयूथप । उ० १७० । २॥

तस्योत्पत्ति । आ० ६४ । १६३ ॥ २४७ । ६१॥ भा०९। २२ ]

तस्य सोमपुत्रवचौंशत्व । आ० ६८ । ११२ ॥

तस्य सारिथ सुमित्र । द्वो० ३५ | ३२ ॥ तस्य भार्या विराटराजपुत्री उत्तरा । तस्या विवाह । वि० ७८ । ४३ ॥

तस्य पुत्र परिक्षित्। आ० ६३ । ८२ ॥
तस्य पराक्रमवर्णन । द्रो० १४ । ५० ॥
तस्य युद्धवर्णन । द्रो० ३६-४१ ॥ ४४-४७ ॥
तेन दुर्योधनपुत्रस्य लक्ष्मणस्य पराजय । भी० ५५॥
तेन लक्ष्मणस्य वध । द्रो० ४६ । १८ ॥
तेन लक्ष्मणस्य वध । भी० ९६ । ६८ ॥
तेन लोरवपक्षीयपद्मन्यूहमेटन । द्रो० ३५ ॥
तस्य वधो दुश्शासनपुत्रेण । द्रो० ३६ । ११ ॥
तस्य वधकथा सक्षेपेण । द्रो० ३३ । २१ ॥

विस्तरेण । द्वो० ७३ ॥ तच्छववर्णन । स्त्री० २० । १ ॥

+ अभिमानः। गर्व। तस्य पतनकारणस्य। व०१८३। ३३॥ ७०१२३। १५॥

अभिष्यन्तः । क्षत्रियः । सो० व० कुरुपुत्रः । तन्माता वाहिनी । आ० १०१ । ३८ ॥

अभिसाराः । (अभिसारी) । तक्षशिलाया उत्तरतो विद्यमानो देश । तस्य राजा चित्रसेनः । अर्जुनेन राजस्यदिग्विजये पराजित । स० २८। १९॥ भी० ९ । ५४॥ The country of Hayara

अभीकः । राजिषः । आ० ६८ । ५३ ॥ अभीषाहाः । देशः । भी० ११९ । ८५ ॥

- + अमोज्यमोजने प्रायश्चित्तं । अनु० १९९॥
- + अभ्यागतः । अश्व० १०१ । ५७ ॥
- + अमात्यः । मन्त्री । तस्य लक्षण । द्यां० ८३ ॥ ८५ ॥

अमावसुः । क्षत्रिय । सो० वं० पुरूरवसः पुत्रः । आ० ६९ । २७ ॥

अमाहठः। सर्वः। आ० ५७। १६॥

अमितौजाः । क्षत्रिय । पाण्डवपक्षीय पाञ्चाल्य । उ० १७१ । २१ ॥

+ अमित्रलक्षणं । शां० ८० ॥ अमूर्तरयाः । अधूर्तरजश्रब्द पश्यत ।

+ अमृतं । पीयूष । सुधा । तदाहरण गरुडेन । आ० ३३ । ११ ॥ अनु० २८ । ८ ॥ तस्प्रेषण श्रीकृष्णेन उदद्वाय । अश्व० ५५ । २०॥

+ **अमृतमयनं। आ०१८॥** [भा०८।६॥ रा०१।४५॥ विष्णु० १।९॥ पद्मपु० ३।९॥६।२६०॥]

१ अमोघः । स्नाहायाः पुत्रोऽग्निविशेष । व० २२१ । ३२ ॥

२ अमोघः। यक्ष । व० २३२। ८॥

अम्बरीषः । क्षत्रियः । सू० व० वैवस्वतमनुपुत्रस्य नाभागस्य पुत्र । स०८ । १२ ॥

तदुपाख्यान । द्वो० ६४ ॥ द्वां० २८।१००॥ [तस्य एकादशीव्रतकरण । तत्र द्वादशीपारणार्थ दुर्वासस ऋषेरागमन कुद्धेन ऋषिणा तन्मारणार्थ कृत्यासर्जन तद्रक्षणार्थ भगवहत्तेन चक्रायुधेन तस्य सरक्षण इत्यादिकथा । भा० ९ । ४ ॥]

[तस्य विरूपः केतुमान् शम्भुः इति त्रयः पुत्राः। भा०९।६॥]

तस्य इन्द्रेण सह सवादो युद्धेन स्वर्गलोकपाप्ति-विषये । शां० ९८ ॥

तत्कृत पुष्करास्तेये शपथः। अनु० १४३। २९॥ २ [अम्बरीष । क्षत्रिय । सूर्यव० मान्धादुः पुत्रः। तन्माता बिन्दुमती । भा० ९ । ७ ॥ तस्य यज्ञे शुन शोपेन पश्चभवन । रा० १ । ६१ ॥]

१ अम्बष्टः । (अम्बष्टकः) दुर्योधनपक्षीयः क्षत्रियः । तस्य अभिमन्युना सह युद्धः । भी० ९६ । १८ ॥ अर्जुनेन हत । द्रो० ९३ । ६५-७३ ॥

२ अम्बष्टः । पाण्डवपक्षीयः क्षत्रियः । तत्पुत्रस्य वधो रुक्ष्मणेन । क० ३ । १० ॥ अम्बा । काशिराजसुता । अम्बिकाम्बालिकयोर्ज्येष्ठा स्वसा ।

तस्या स्वयवरे स्थिताया भगिनीद्वयसहिताया[.] भीष्मेण अपहरण । आ० १०९ । १९॥ तया भीष्म प्रति खस्या सौभपतिकामुकत्वकथन। आ० १०९ । ६३॥

तस्या उपाल्यान सम्रहेण । आ० ११० ॥ वि-स्तरेण । उ० १७३ ॥ १८७ ॥

तया तप करण। आ० १०९ | ९३ ॥ उ० १८६॥ तया परशुराम प्रति भीष्मवधप्रार्थना । उ० १७७॥ तयाऽन्यजन्मनि शिखण्डिनामकद्भपद्पुत्रत्वेन जनन । उ० १८८॥

अम्बालिका । काशिराजसुता । अम्बाया यवी यसी स्वसा। विचित्रवीर्यस्य भार्या। आ० ६३ । ५८ ॥

तस्या विवाह । आ० १११ ॥ तस्या व्यासात्पाण्डोर्जनन । आ० ११५ । ३१ ॥ तद्दास्या व्यासाद्विदुरस्योत्पत्ति । आ० ११५ । 83 11

तस्या श्रश्वा सह तपोवनगमन । अग० १३७ । १२ ॥

१ अम्बिका। काशिराजसुता। अम्बाया यवीयसी ससा । विवित्रवीर्यस्य भार्या । अग० ६३ । 48 11

तस्या व्यासाद्भतराष्ट्रम्योत्पत्ति । आ०११५।१०॥ तस्या श्वश्र्वा सह तपोवनगमन। आ०१३७। १२॥ २ अस्विका। अप्सरा । आ० १३२। ४४॥ अम्बुमती। नदी। व० ८१। ५६॥ अम्बुवाहिनी। नदी । भी० ९। २७॥ अनु० २७१। २०॥

अम्बुवीचः । मागधराज । तन्मन्त्री महाकार्णः ४ तयो. कथा। आ० २२३। १७॥ अम्भोरुदः। विश्वामित्रऋषे पुत्र । अनु० ७। 49 11

अयितः । क्षत्रिय । सो० व० नहुषस्य पुत्र । ययातेश्रीता । आ० ६९ । ३३ ॥

अयदिशराः। दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २३॥ अयुनानायी । क्षत्रिय । सो० व० पूरुवशोद्भवस्य महाभौमस्य पुत्र । तन्माता सुयज्ञा । तद्भायों भासा । तत्पुत्रोऽकोधन । आ० ६३ । १९ ॥ अयोध्या । सरयूनदीतीरस्था कोसलदेशस्य राज-धानी। व० २९२। ६१ || Gudh, the birth place of Rama

अयोबाहु:। क्षत्रिय । धृतराष्ट्रपुत्रः। आ० इट। ९८ ॥ १३१ । ६ ॥

अयोभुजः । क्षत्रिय । धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन हत । द्रो० १५८ । १७ ॥

+ अरणीहरणं । मृगरूपिणा यमेन वने पाण्डव-समीपे विद्यमानाना ऋषीणा । व० ३१२॥ अरालिः । विश्वामित्रपुत्र । अनु० ७। ५८॥ अरिमेजय: । क्षत्रिय । सोम० व० वृष्णिकुलो-त्पन्न । द्वो० ११ । २८ ॥

१ अरिष्टः। (रिष्टः)। यमसभास्य क्षत्रिय । स०८ । १५॥

२ अरिष्टः । ताक्ष्यीपरनामा मुनिः । यो हैहय-राजकुमारेणाज्ञानाद्धत खपुत्रमुज्जीवितवान् । व० 1121038

३ आरिष्ट: । वृषभरूपोऽसुर । श्रीकृष्णेन हतः । स० ५३।२८॥ [भा० १० । ३६ ॥ हरि० २ । २१ ॥ विष्णु० ५ । १४ ॥]

१ अरिष्टनेमिः । विनतापुत्र । आ० ६६ ।

२ अरिष्ठनेमि:। यमसभास्य क्षत्रियः। स० ८। २२॥

३ अरिष्टनेमिः । पाण्डुपुत्रस्य सहदेवस्य विरा-टनगरे नामधेय । वि० १३ । १२ ॥

४ अरिष्टनेमिः । कश्यप । शां० २०७ I ८॥

५ अरिष्टनेभिः। बाह्मण । तस्य सगरेण मोक्ष-साधनविषये सवाद.। शा० २९४। २॥

अरिष्टसेन: । दुर्योधनपक्षीय क्षत्रियः। द्वा०५। ३॥

अरिष्टा । कश्यपभार्या हाहाहृह्वादिगन्धर्वाणा अल-म्बुषाद्यप्सरसा च माता । आ० ६६ । ४९ ॥

अरिह: । क्षत्रियः । सो० व० अपराचीनस्य पुत्र । तन्माता वैदर्भी मर्यादा । तद्भार्या आङ्गी । तत्पुत्रो महाभौमः । आ० ६३ । १७ ॥

अरुजः । रावणानुचरो राक्षस । विभीषणेन हतः। व० २८६ । २ ॥

अरुणः । अनूरु. । विनतायाः पुत्र । गरुडस्य ज्येष्ठो आता । आ० ६६ । ४० ॥

तस्योत्पत्ति । आ६ १६ । १७ ॥ अनु० २० । १४ ॥

तेन सूर्यस्य सारध्यकरण । आ० २४ ॥ तद्भार्या ताम्रायाः पुत्री श्येनी । तत्पुत्री सपातिर्ज-टायुश्च । आ० ६७ । ७४ ॥

तेन स्वमात्रे दासीभवनशापदान । आ० १६ । १८॥ अनु०२०।२०॥

१ अरुणा । अरिष्टायाः पुत्री अप्सराः । आ० ६६ । ५० ॥

२ अरुणा । कुरुक्षेत्रसमीपस्था नदी । द्वा० ४४। २९॥

अरुणाः । ऋषय । द्यां० १९ । १६ ॥

अरुन्तुकं। तीर्थ। व० ८१। १५ ॥ ज्ञा० ५४। २८॥

अरुन्धती । वसिष्ठस्य पत्नी । तत्पुत्रः शक्तिऋषि । स० ११ । ४२ ॥ व० १३२ । १७ ॥ तस्या अक्षमालेति नामान्तर । उ० ११७ । ११ ॥

[इयं कर्दमप्रजापतिपुत्री । तन्माता खायभुवमनुपुत्री देवहृतिः। तस्याः खसार । १ मरीचिपक्षी कला। २ अक्रिरसः पत्नी श्रद्धा । ३ पुल्लस्यभायी हिनेभुक् । ४ पुल्हभायी गतिः। ५ कतोभीयी किया । ६ मुगोर्भायी ख्यातिः। ७ अथर्वाक्किरसो

भार्या शान्ति । ८ अत्रिपल्यनसूया च । तद्धाता कपिलमहर्षि । भा० ३ । २४ ॥ अस्या कर्नेति नामान्तर । भा० ४ । १ ॥ मत्स्य० २०१ ॥] तस्या पत्युरपध्यानात्स्क्ष्मरूपप्राप्ति । आ० २५९। १६ ॥

तद्रूपधारणे स्वाहादेव्याः शक्त्यभावः । व० २२७ । १६ ॥

तस्या वसिष्ठपुरतः स्थितेरुत्पातसूचकत्व । भी० २।३१॥

तया आयसबदरपाचन । तस्थे रुद्रेण वरदान च । चा० ४९ । ३३ ॥

तस्या (तन्नामकनक्षत्रस्य) अदर्शनस्य मरणसूचकत्वं। चारं ३२२। ९॥

तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ३९ ॥ तत्कृता पुष्करास्तेयप्रतिज्ञा । अनु० १४३ । ३८॥ तया ऋषिगणाय धर्मरहस्योपदेशः । अनु० १९३ । १-११ ॥

अरुन्धतीवटः । तीर्थविशेषः। व०८२। ४१॥ अरूपा । प्राधाया पुत्री । आ० ६६ । १६॥ अर्कपणेः । कश्यपमार्थीया मुनिनाझ्या । १००० ६६ । ४३॥

+ अर्घाहरणपर्व । स० ३९-६२॥

अर्चिष्मती । अङ्गिरसः पुत्री। पूर्णिमाभिमानिनी। व० २२१। ७॥

अर्चिष्मन्तः । तन्नामकाः पितर । शां० २७५ । १५॥

१ अर्जुन: । क्षत्रिय । सो० व० पूरुवशोत्पत्रस्य विचित्रवीर्यपुत्रस्य पाण्डो पुत्रः । तस्य भार्याः द्रौपदी सुभद्रा उद्धरी चित्राङ्गदा च । पुत्राः श्रुतकीर्तिः अभिमन्युः इरावान् बश्रुवाहनश्च । असदृशरथः । उ० १६९ । १७ ॥

तस्योत्पत्तिः कुन्त्यामिन्द्रात् । आ० ६३ । ६५ ॥ १३२ ॥

तदुत्पत्तिका<u>ळीन्</u>त्रहस्थितिः। आ० १३९। १७॥

तन्माहात्म्य आकाशवाण्या उक्त । आ० १३२।१८॥ तत्प्रशसा कृपाचार्येण । वि० ४९ । २० ॥ भी-प्माचार्थेण । भी० १२१ । ३१-३८॥ तत्पराक्रमवर्णन । धृतराष्ट्रेण । उ० ५२ ॥ खेनैव । वि० ६५॥ भी० ८१।३८॥ ११४॥ क० ८१ ॥ तेन जले द्रोणाचार्य गृहीतवतो प्राहस्य हनन । आ० १४३। १२॥ तस्य तीर्थयात्राया शापाद्राहरूप प्राप्ताना पञ्चाना-मप्सरसा मोचन । आ० २३६ ॥ २३७॥ तेन द्रौपदीखयवरे कर्णपराजयः । आ० २०५ ॥ तेन गुरुदक्षिणात्वेन द्वपदस्य जीवप्राह्महण। आ० १४८। ६२॥ तस्य द्वपदनगरमार्गे गङ्गातीरे चित्ररथनामकेन गन्ध-र्वेण सह युद्ध । आ० १८६ ॥ तेन द्रोणाचार्थकृतास्त्रपरीक्षाया लक्ष्यवेध. । आ० १४३॥ तेन द्रौपदीखयवरे लक्ष्यवेध । द्रौपद्या तत्कण्ठे मालाप्रक्षेपश्च । आ० २०३॥ तस्य द्रौपद्या विवाह । आ० २१५॥ तस्य सुभद्रया विवाह । आ० २४२॥ तस्य चित्राङ्गदया विवाह । आ॰ २३५ । १६ ॥ तेन नागकन्यकाया उत्सप्या परिप्रह २३४। ११॥ तस्य द्रौपदीयुधिष्ठिराभ्यामधिष्ठिते आयुधागारे प्रवेश ।

आ० २३३ । ११ ॥
तस्य तीर्थयात्रा । आ० २३३ । ३५ ॥ [स्कान्दपुराणमाहेश्वरखण्डान्तर्गतकोमारिकाखण्ड० १ ॥]
तस्य तीर्थयात्राया मणळ्क्रगमन । आ० २३५ ।
१७ ॥ अश्वमेधीयाश्वरक्षणसमये मणळ्क्रगमन ।
अश्व० ७९ ॥
तस्य तीर्थयात्राया प्रभासतीर्थगमन । आ० २३८ ।

तस्य सेन्यासः । आप २३८ । ४ ॥ [भा०१०। ८६ ॥ ]

तस्य यतिवेषेण सुभद्रागृहे वासः। आ० २४०। 28 11 तस्य मयासुरादेवदत्तनामकवारुणशङ्खपाप्ति । स० 31911 तस्य अग्नेर्गाण्डीवनामकघनुष शाप्ति देश । ४९ ॥ २५१ । २० ॥ तस्यामेस्सकाशाद्रथपाप्तिः। आ० २५१ । १०॥ तद्भजस्तमे हनूमतोऽवस्थान । आ० २५१ । १६॥ व० १५३। १८॥ उ० ५६। ९॥ तस्यामेस्सकाशादक्षयतुणीरपाप्ति । आ० ६१ । ५० ॥ २५१ । ४॥ तस्य खाण्डवदाहकाले इन्द्रेण सह युद्ध । आ० २५३॥ तस्य कुलिङ्गादिदेशविजय प्राग्ज्योतिषे भगदत्तवि-जयश्च। स० २७॥

तस्य उत्तरदेशिवजये अन्तिगिरि उल्क्रुमुर मोदापुर उरगापुर काम्मोज ऋषिकप्रभृतिदेशिवजय । स० २८॥

तस्य किम्पुरुषखण्डविजय । स० २९ ॥
तस्य इलावृत केतुमालादिखण्डविजय । स० २९॥
तस्य सारिथ पूरु । स० ३६ । ३०॥
तस्य श्रीकृष्णेन सार्थ्यकरण । उ० ७ । ३९॥
तेनेन्द्रकीलपर्वते शिवोद्देशेन तपश्चरण । व० ३७।
७६॥

तस्य किरातरूपिणा रुद्रेण युद्ध । आ० ३९ ॥
तत्कृता रुद्रस्तुति । व० ३९ । ७४ ॥
तस्य रुद्रात्पाशुपतास्त्रपाप्ति । व० ४० । १५ ॥
तस्य रेवलोके वास । तत्र चित्रसेननाझो गन्धर्वाद्रान्धर्वविद्याभ्यासश्च । व० ४३ । ३९ ॥
तेन निवातकवचवध । व० १७०-१७४ ॥
तेन हिरण्यपुरवासिना पौलोमाना कालकेयाना च
वध । व० १७५ ॥
तस्येन्द्रेण कवचिकरीटादिदान । व० १७६ । ४॥

तस्योर्वश्या 'त्व षण्डो भवे'ति शापदान । व० ४४॥ तस्य क्लीववेषे नाम बृहन्नलेति । वि० ३ । ४४ ॥ तस्य दश नामानि। अर्जुन फल्गुन जिष्णु किरीटी श्वेतवाहन बीमत्सु विजय पार्थ सव्यसाची धनक्षय इति । वि० ४३ । १९-३९ ॥ तस्यैकादश नाम कृष्ण इति । वि० ४३ । ४१ ॥ तस्यैकाद्शनामनिर्वचनानि । वि० ४३ । २६-४१॥ तन्नामकीर्तनफल। वि० ४३। ५०॥ तेनाध्वसञ्चरणश्रान्ताया द्रौपद्या वहन । वि० ६ । २६॥ तस्य षण्डवेषपरिग्रहेण विराटनगरप्रवेशः। वि० ११॥ तेनोत्तरगोमहणे कर्णभातुर्वध । कर्णपराजयश्च । वि० ५८॥ तेनोत्तरगोप्रहणे द्रोणपराजयः। वि० ५९।९०॥ तेनोत्तरगोम्रहणे अश्वत्थामपराजयः । वि० ६० ॥ भारतमहायुद्धे । क० ५३ ॥ ६७ ॥ तेन दुश्शासनपराजय । वि० ६५ । २८ ॥ द्वो० 9011 तेन समोहनास्त्रपयोग । वि० ६७ । १३ ॥ तस्य दुर्योधनगमनानन्तर श्रीकृष्णसाहाय्यवरणार्थ द्वारकागमन । उ० ७ । ९ ॥ तेन युद्धराहित्येनैव साहाय्यकरणे श्रीकृष्णस्य वरण । उ० ७। २३॥ 'तेन सन्धिविम्रहान्यतरपक्षनिर्धारणे श्रीकृष्ण प्रति प्रार्थना । उ० ७७ ॥ तस्य दुश्शासनेन सह युद्ध । भी० ११० ॥ तेन भीष्माय बाणमयोपधानसमर्पण । भी० १२० । ३९॥ तेन पर्जन्यास्त्रप्रयोगेण जलानयनेन भीष्मपिपासा-प्रशमनं। भी० १२१ ! ११-३६॥

तेन सशप्तकाना वध । द्रो० २७ ॥ क० १८ ॥

तेन रात्री व्यम्बकाय श्रीकृष्णोक्तप्रकारेण बलिपदानं।

तेन भगदत्तस्य वध । द्वी० २८- २९॥

४८ ॥ ५५ ॥

द्रो० ७९॥

तस्य स्वप्ने श्रीकृष्णेन सह कैलासगमन। द्वो०८०॥ तस्य पूर्वभाष्तस्यव पाशुपतास्त्रस्य पुन स्वमे रुद्रात्पाप्तिः। द्रो० ८१॥ तेनालायुधनामकराक्षसस्य दुश्शासनस्य च पराजयः। द्रो० ९०॥ तेन दुर्थोधनपराजय । वि० ६६ । ४४ ॥ द्रो० १०३॥ तस्य युद्ध । द्वो० ८८-९४॥ तेन क्रपाचार्यपराजय । द्वो० १४९॥ तेन हयाप्यायनाय समराङ्गणेऽस्त्रप्रयोगेण सरोनि-र्माण । शरमयवेश्मनिर्माण च । द्वी० ९९॥ तेनाम्बष्टस्य वध । द्वो० ९३ । ६५ ॥ तेन श्रुतायुरश्रुतायुषोर्वध । द्रो० ९३ । २० ॥ तस्य गईण युधिष्ठिरेण कर्णी नाद्यापि हत इति कार-णेन । क० ७१ ॥ तेन कर्णाहननकोपाद्यधिष्ठिरेण श्रीकृष्णाय गाण्डीव-दानचोदने युधिष्ठिरवधोद्यमः । क० ७२ ॥ तेन युधिष्ठिरवधप्रतिनिधितया तद्गईण । क० ७२। ال به چــ ا ا في اا مي तेन स्वक्रतयुधिष्ठिराधिक्षेपदोषपरिहारायात्मवधोद्यमः। क ७३। ३६॥ तेनात्महत्याप्रतिनिधितयाऽऽत्मप्रशसन । क० ७३ । 80 11 तस्य किरीटापहारः कर्णप्रयुक्तेन क०९७। ३३॥ तत्प्रशसनपूर्वक वधप्रतिज्ञा कर्णेन । क० ८३॥ तेन कर्णास्त्रे प्रविष्टस्य तक्षकपुत्रस्याश्वसेनस्य वधः। कि ९७। ४७॥ तेन कर्णपुत्रस्य वृषसेनस्य वधः । क० ९० ॥ तस्य कर्णेन सह युद्ध । कः० ९४-९८ ॥ तद्रथस्य श्रीक्रष्णपादनिपीडनेन भूमी पञ्चाङ्गरं मज्जन। क० ९७। ३०॥ तेन कर्णस्य वधः । क० ९८ । ५० ॥ तद्रथाच्छ्रीक्रण्णावरोहणानुपद हनुमदादीनामप्रमान तद्रथदाहश्च । द्या० ६३ । १२ ॥

तेनाश्वत्थामप्रयुक्तब्रह्मास्त्रस्य प्रत्यस्त्रप्रयोग । सौ० १४॥ तेनाश्वमेघाश्वरक्षणार्थ तदनुसरण । अश्व० 97-69 11 तेन भगदत्तात्मजेन यज्ञदत्तेन सह युद्ध तत्पराजयश्च । अश्व० ७५-७६॥ तस्य सैन्धवैस्सह युध्यतो हस्तात् गाण्डीवस्याध -पतन । अश्व० ७७॥ तस्य बश्रुवाहनेन सह युद्धे वध । तद्वधश्रवणमात्रेण चि-त्राङ्गदाया रणाङ्गणमेत्य प्रलापश्च । अश्व ० ७९ ॥ तस्य सञ्जीवन उऌप्यानीतसञ्जीवनमणिना । अश्व० 68 II तेन जरासन्धपौत्रस्य मेघसन्धेः पराजय ।अश्व०८३॥ तस्य दुर्लक्षणकथन श्रीकृष्णेन । अश्व० ८९ ॥ तस्य सर्वयादवेषु निहतेषु श्रीकृष्णरामादिषु शरीर-त्यागपूर्वक दिव गतेषु वसुदेवादिपरिसान्त्वनार्थ द्वारकागमन । मी० ६॥ तस्य म्लेच्छे पराजय । मी० ८॥ तस्याध पतनं महाप्रस्थानगमने । महा० २ ॥ २ अर्जुनः । कार्तवीर्यार्जुन । अनु० १ । १९॥ + अर्जुनवनवासपर्वे । आ० २३३-२३८॥ + अर्जुनाभिगमनपर्व । व० १२-३०॥ 🕂 अर्थः । द्वितीय पुरुषार्थ । तस्य दु स्वकरत्व । 🕆 तस्य भीमेन सह युद्धे पराजय । द्वो० १०८ ॥ व०२।४०॥ शां०७१॥ तम्य प्रशासा । च० ३३ ॥ उ० १३५ । ५ ॥ शां० १६५॥ तस्य धर्ममूलकत्व । उ० ३७-४८ ॥ तस्य दासः पुरुषः । भी० ४३ । ४३।५८ । ७२ । **C8 11** + अर्धचन्द्रव्यूहः। पाण्डवाना । भी० ५६। ११॥ क० ८ । २८॥ १ अर्घमा । द्वादशादित्येष्ट्रन्यतमः । आ० ६६। १५॥

२ अर्थमा। अत्रिऋषे पुत्र । द्यां०२०७।१०॥ अर्वावसुः । रैभ्यऋषेद्वितीयः पुत्र । स०४। ६ ॥ व० १३७ । १३ ॥ तद्धाता परावसु. । तेनाज्ञानात्पितुर्हनन । व० १४० । ४ ॥ अलकनन्दा । देवलोकगङ्गा । आ० १८६ । २२॥ अलका । कुबेरस पुरी नलिनी च । आ० ३९। ९॥ स० १०।९॥ व० १६३। ११॥ अलम्बलः । जटासुरपुत्रो राक्षस । द्वो० १७५। १३ ॥ घटोत्कचेन हत । द्वो० १७५ । २४ ॥ अलम्बुः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हतः । क॰ ८८ । १९ ॥ अलम्बुषा । अरिष्टाया पुत्री अप्सराः । आ० ६६ । ४९ ॥ १३२ । ४३ ॥ वि० १४ । ३२ ॥ अनु० ५० । ४७ ॥ २७१ । १५॥ तद्शेनअभितात् सरसतीनचा पतितात् दधीचिमहर्षे रेतस सारस्वतऋषेरूत्पत्ति । श्वा० ५२ । ७॥ १ अलम्बुसः । दुर्योधनपक्षीय क्षत्रिय । सात्य-किना इत । द्रो० १४० । १८॥ अर्जुनकः । छुञ्चक । तस्य गौतम्या सह सवाद । र अलम्बुसः । दुर्योधनपक्षीयो राक्षस । महा-रथ । उ० १६७ | ३३ ॥ बकस्य आता । द्रो० १०८। २३॥ स्त्री० २६। ३७॥ तस्य युद्ध । भी० ८१-८२॥ द्रो० २५॥ ९६॥ तस्य घटोत्कचेन सह युद्ध । भी० ४५ । ४२ ॥ तस्य घटोत्कचेन वध । द्वो० १०९ । ७५॥ क २ | १८ ॥ तस्य पाण्डवेयैस्सह युद्ध । भी० १०० ॥ तस्य पराजयोऽभिमन्युना । भी० १०१ ॥ तस्य किमीरपुत्रत्व । द्वी० १०९ । ६१ ॥ १ अलर्कः । सो० व० यमसभास्यो राजर्षिः । स०८।१८॥

तस्य इन्द्रिये सह विवादः । अश्व० ३१ ॥

[सः वत्सस्य पुत्रः काशीश । तत्पुत्र सनतिः । अविज्ञातगतिः । अनिलनामकवसोः पुत्रः । वायु० ९२ ॥]

[तस्य वश । हरि० १ । ३२ ॥]

२ अलकः । कर्णस्योरुमेदकः किमि । शां० 312311

अलायुघ: । दुर्योधनपक्षीयो बक्रमाता राक्षस । द्रो० ९६ । २७ ॥ ज्ञा० २ । ३९ ॥ तस्य पराजयोऽर्जुनेन । द्रो० १६८ । २७ ॥ तस्य भीमसेनेन सह युद्ध । द्वो० १७८॥ तस्य घटोत्कचेन हनन । द्रो० १७९ । ३२ ॥ अलोलुपः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८। १०३॥ १३१। १२॥ भी० **६४।** २९॥

🛨 अल्पायुष्यकारणं। अनायुष्यकरशब्द पश्यत। अवन्ती । सेकापरसेकयोर्नर्मदायाश्च दक्षिणतो विद्यमानो मालवदेशान्तर्गतो देश.। व०८७। १ ॥ तस्याधिपती विन्दानुविन्दौ । तयोस्सहदे-वेन राजसूयदिग्विजये जयः। स० ३२। ११ The country of which Ujjain was the Capital

[ तत्र बलरामकृष्णाभ्या सान्दीपिन्याचार्याद्विद्या-भ्यास ॥ हरि० २ । ३३॥ विष्णु० ५।२१॥ भा० १०। ४५॥]

अवाकीर्णे । सरस्रतीतीरस्यस्तीर्थविशेषः । श्र० ४२। १२॥

१ अविक्षित्। (आविक्षित्)। क्षत्रियः। अस्य अश्ववान् इति प्रसिद्धं नाम । सो० व० | कुरुपुत्र । तन्माता वाहिनी । तत्पुत्रा अष्टी । परीक्षित् शबलाश्व आदिराजः विराजः शाल्मिल उचैरश्रवा भङ्गकारक जितारिश्चेति । आर १०१ | ३८-४० ॥

२ अविक्षित्। (आविक्षित्) । क्ष_{त्रिय}ः। स्० वं० करन्धमपुत्रः। तत्पुत्रो मरुत्त । अश्व० ४।१७-२३॥

तन्माता शिवा । आ० ६७ । २५ ॥ अविनध्यः । विभीषणसचिवो राक्षस । व०

२८१ । ५७ ॥ २९२ । ६ ॥

अविमुक्तं । पुण्यक्षेत्र । व० ८२ । ७८ ॥

+ अविश्वास्याः । विश्वासानर्हशन्द पश्यत ।

अविस्थलं । युधिष्ठिरपार्थितेषु पञ्चमामेष्वन्यतमः । उ० ३१ । १९ ॥ ७१ । २३ । ८१ । ७॥

अवीचिः । नरकः । अनु० २३० । १६॥

+ अत्रतन्नानि । अष्टौ । उ० ३९ । ७१ ॥

+ अञ्चरीरवाक् । आकाशवाणीशब्द पश्यत ।

१ अशोकः। (विशोकः)। भीमसेनस्य सूतः। भी० ६४। ११। १८॥

२ अशोकः । क्षत्रियः । आ० ६८ । १८॥

१ अ**रुमकः ।** क्षत्रिय । सू० व० सौदासस्य क-ल्माषपादस्य भायीया मदयन्त्या वसिष्ठेनोत्पा-दित पुत्र । आ० १२८ । ५०॥ तन्नामनि-र्वचन । आ० १९३ । ४५-४२ ॥

२ अइमकः । तन्नामकदेशाधिपति । स० ७८ । २४ ॥ अभिमन्युना हतः । द्रो० ३७। २२ ॥

अ**रमकुद्याः ।** ऋषयः । **अनु० ४५ ।** ४१ ॥ + अइमरीरोगापादकानि कर्माणि

अनु० २२० । २०-२३ ॥

अइमा । ब्राह्मण । तस्य क्षत्रियधर्मविषये जन-केन सवाद । शां० २७॥

अश्रुतायुः। (अच्युतायुः)। दुर्योधनपक्षीयः क्षत्रिय । तत्पुत्रो नियुतायु । अर्जुनेन हत.। द्रो० ९३। ७-२४॥

१ अश्वः । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २४ ॥

🕂 २ अश्वः । अश्वत्वजातिविशिष्टः । तदुत्पत्तिः । आ० ६७। ६८॥

तद्वर्णन कुरुपाण्डवसेनायां । उ० ५६ ॥ द्वो० २३॥

तल्रक्षणानि । व० ६९ । १९॥ अश्वकेतः । क्षत्रिय । दुर्योधनपक्षीय । मागधस्य पुत्र अभिमन्युना हतः । द्वी० ४८ । ७ ॥ अश्वकन्दः । अमृतरक्षको देवः । आ० ३२। 11 28

अश्वग्रीवः । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६।२५॥ अश्वचक्रः । साम्बेन हत कश्चन क्षत्रिय । व० १२१ । १५॥

अश्वतरः। सर्प । आ० ३५। १०॥ उ० 1191508

अश्वतीर्थे । कान्यकुड्मसमीपस्य तीर्थविरोष । यसिन्नचीकेन वरुणादेकत स्यामकर्णाना ह-याना सहस्र प्राप्त । व० ९३ | ३ ॥ ११६ | Roll The confluence of the Ganges and the Kalınadı in the district of Kanouj

🕂 अश्वत्थः । वृक्षविशेष । तस्रशसा । अश्व० 28011

१ अश्वतथामा । द्रोणाचार्यस्य पुत्र । कृपाचार्यस्य भागिनेय । तन्माता गौतमी कृपी । आ०६४। १४८ ॥ ६८ । ७३ ॥ १४० । ४९ ॥ असल्येयगुणरथ । उ० १६७ । ३ ॥

तन्नामनिर्वचन । आ० १४० । ४९॥ द्रो० १९७। ३२॥

तेन क्षीरप्रतिनिधितया पिष्टोदकपान । आ० १४१ । ५२ ॥

तेन कर्णगर्हण उत्तरगोग्रहणे । वि० ६४ । ३॥ तेनार्जुनपशसन । वि०६४। ४॥ तेनार्जुनाद्रोणरक्षण । वि० ५९ | ९३ ॥ तस्य पराजयोऽर्जुनेन । वि०६०॥ क०५३॥ तस्य भीमसेनेन सह युद्ध । क० १२॥ तस्य सैनापत्ये दुर्योधनेनाभिषेक । 210 ६६ ।३७॥ तेन दुर्योधनसमीपे पाण्डववधप्रतिज्ञान । द्वा० ६६। ३५॥ सौ०३॥

तत्पराक्रमवर्णन । तेन पाण्ड्यवधश्च । क० ५६॥ तेन माहिष्मतीपतेनीं छस्य वध । द्रो० ३१॥ तस्य घटोत्कचेन सह युद्ध । द्वो० १५७ । ५७ ॥ तेन कर्णवधोद्यम । द्वो० १६०॥ तेन नारायणास्त्रप्रयोग । द्वो० २०० । १७ ॥ तस्य युद्ध । द्वो० २०१ ॥ तस्य शस्त्रन्यासपूर्वक रणाङ्गणान्निर्गमन । द्वो० २०२ । ४६॥ तस्य धृष्टचुम्नेन सह युद्ध । कर्ईं५८ ॥

तेन दुर्योधनाय पाण्डवैस्सह शमविधान । क० 9813011

तस्य हृदनिममदुर्योधनसमीपगमन । द्वा० ३० । 22 11

तेन घूककृतबहुकाकवधदुर्शन । सौ० १ ॥ पाण्डवशिबिरद्वारि महाभूतदर्शन । सौ० ६॥ तस्य निन्दा युधिष्ठिरेण । क० ५० । ३३ ॥ तस्याभिप्रवेश । सौ० ७ । ५५ ॥ तेन पाण्डवशिबिर प्रविश्य प्रसुप्तजनमारण । सौ० 611

तेन शिबिरे हता । धृष्टद्यम उत्तमौजा युधामन्यु पञ्चद्रौपदेया शिखण्टी इत्यादय । सौ०८॥ तस्य वधाय द्रौपदीप्रेरितेन भीमेन गमन । सौ० ११।२९॥ [मा०१।७॥]

तेन पाण्डववधाय ब्रह्मशिरोस्त्रप्रयोग । तदेव ऐषी-कास्र अपाण्डवेयास्र च । सौ० १३ । १८ ॥ भा०१।७॥]

तसौ श्रीकृष्णेन शापदान । सौ० १६ । १ ॥ तन्मस्तकस्थमणे पाण्डवैरादान । सौ० १६ । १६॥ [भा०१।७॥]

२ अश्वत्थामा । मालवेन्द्रस्येन्द्रवर्मणो गजः । भीमसेनेन हत । द्रो० १९१। १४॥ १९४। 44 11

अश्वनदी । काचन नदी । यस्या कुन्ती खपुत्र कानीन कर्ण मञ्जूषाया निधायावास्रजत् । व०३०९ | ८॥ सा चर्मण्वतीनद्या मिलति। व०३०९ | २६॥ १ अश्वपति:। दनुपुत्रोऽसुरः। आ०६६। २४॥

२ अश्वपतिः । क्षत्रियः । साविज्याः पिता मद्र-राजः । व० २९४ । ६ ॥

[तस्य भार्या मालती । ब्रह्मनै० प्रकृतिख० २३ ॥ ] अश्वमेधः । यज्ञनिशेष । तत्करण युधिष्ठिरेण ।

अभ्व० ९० ॥ सगरेण । व० १०६ ॥ ११॥ तेन ब्रह्महत्यापरिहार । शां० १५१ ॥ तस्य ऋतुश्रेष्ठत्व । आ० १२९ । ४६ ॥

[तत्करणप्रकार विस्तरेण। रा० १। १४॥]

अश्वमेधद्ताः । क्षित्रिय । सो० व० शतानीक-पुत्रः । जनमेजयस्य पौत्रः । तन्माता वैदेही । आ० ६३ । ८८ ॥

अश्ववात् । क्षत्रियः । सो०व० कुरुपुत्रः । अधिक अविक्षिच्छन्दे पश्यत । आ० १०१ । ३८ ॥ अश्वशाङ्कः । दनुपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । २३॥ १ अश्वशिराः । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २३ ॥

२ अश्विशिराः । बदरिकाश्रमस्य ऋषि । यः शाश्वतान्वेदान्नित्यशः पठति । शां० १२७ । ३ ॥

[अयमथर्वाङ्गिरसः पुत्रः। भा० ४।१॥]

अश्वसेनः। सर्प । तक्षकपुत्र । खाण्डवदाहे उर्वरितेष्वन्यतमः। आ० २५३।५॥२५४। ४७॥ द्या० ६२। ३४॥

तेन कणैनार्जुन प्रति प्रमुक्तेऽस्त्रे प्रवेशः । क०९७। १२॥

तस्य वघोऽर्जुनेन । क० ९७ । ४७॥

+ अश्वहृद्यं। अश्वशास्त्र । तद्दानं नलेन ऋतु-पर्णाय । व० ७५ । १८ ॥

अश्विनौ । देवभिषजी । बडवारूपधारिण्यां त्वाष्ट्रचा स्वभायीया सूर्याज्ञातौ । अंग० ६७ । ३५॥ [भा० ६ । ६ ॥ ८ । १२ ॥ वराह० २०॥ वायु० ८४॥ हरि० १।९॥ ब्रह्म० ६॥ पद्म० ५।८॥ विष्णु० ३ । २॥ शिवपु० उमास० ३५॥]

तयोर्देवेषु शृद्धजातित्व । श्रां ० २०७ । २६ ॥ ताभ्या च्यवनाश्रम प्रति गमन । व० १२४ । ६॥ ताभ्या पाण्डुभार्याया माद्या नकुलसहदेवोत्पत्ति ।

आ० ६३। ६६॥ १३३। १८॥

तयो स्तोत्र । अर्कपत्रमक्षणेनान्धीमूतेनोपमन्युऋ-षिणा गुरोरापोदस्य धौन्यस्याज्ञया चक्षु प्राप्त्यर्थ कृत । आ० ३ । ५६ ॥

ताभ्या उपमन्यो चक्षुर्दान । आ० ३ । ७३ ॥ अश्विनोस्तीर्थ । व० ८९ । १७ ॥ अष्टकः । ऋषि । विश्वामित्रपुत्र । ययातिपुत्र्या

माधव्या जात । ७० ११९ । १८—२०॥ तेन ययाति प्रति कृताः प्रश्ना । आ० ८२–८४॥

[मत्स्य० ३८॥]

तत्कृता पुष्करास्तेयमितज्ञा । अनु० १४३ । ३६ ॥ [तत्पुत्रो लौहि । हरि० १ । २७ ॥]

+ अष्टमदिवसयुद्धारम्भः। भी०८७॥ तत्समाप्तिः। भी०९६॥

अष्टवसवः । धर्मप्रजापतेर्वसुनाझ्या दक्षपुत्र्या जाताः । ते च घर ध्रुवः सोमः अह अनिरुः अनरुः प्रत्यूष प्रभास इति ॥ आ० ६७ । १७ ॥ अहस्य सावित्र इति नामान्तर । अनु० २५५ । १७ ॥

[ते च द्रोण प्राण ध्रुव अर्क अग्निः दोष वसुः विभावसु इत्यष्टी । भा० ६ । ६ ॥ ]

[ते च आप ध्रुवः सोमः धर्म अनिरु. अनरु. प्रत्यूषः प्रभास इत्यष्टौ । विष्णु० १ । १५ ॥] [ते च आप धर ध्रुव सोम अनिरु अनरु प्रत्यूषः प्रभासः इत्यष्टौ । हरिवं० १ । ३ ॥]

तेषा वसिष्ठेन शापः । आ० १०२ । १० ॥ १०६ ॥

तेषा गङ्गया सह भूमानुत्पत्त्यर्थ सवादः । आ१ १०२ । १७ ॥ तेषा पुत्राः भार्याश्च । आ० ६७ । १९ ॥ अष्टाङ्गः । आयुर्वेदस्य कर्ता ऋषि । स० ११ । २५ ॥

+ अष्टाद्शिद्वसयुद्धारम्भः। श० ९॥ १ अष्टावऋः। ऋषिः कहोलस्य पुत्रः। उद्दाल-कस्य दौहित्रः। श्वेतकेतो स्वसीयः। तन्माता सुजाता। व० १३४॥

तन्नामनिर्वचन । व० १३४ | १२ ॥
तस्य जनकराजेन सह विवादः । व० १३५ | २२ ॥
तस्य वरुणपुत्रेण बन्दिना विवाद । व० १३६ | १॥
तेन गर्भस्थेन स्विषित्तः कहोलस्याध्ययने दोषोद्धाटने
पित्रा तस्सै अष्टावकत्वशापदान । व० १३४ |
१० ॥

तस्योपाच्यान स्नीत्वभावकथनाय भीष्मेण युधिष्ठिर पति कथित । अनु० ५० ॥

तस्य सुप्रभानाम्न्या वदान्यऋषिपुत्र्या विवाहोद्यमः । अनु० ५० । ११ ॥

तस्य सुप्रमया विवाहः । अनु० ५२ । २१ ॥ तस्य पितुराज्ञया समज्ञानचवगाहनेन अवक्रदेह-प्राप्ति । व० १३६ । ३९ ॥

तस्य जरतीरूपधारिण्या दिग्देवतया सवाद । अनु० ५० । ५७ ॥

२ अष्टावकः । सर्पः । आ० ५७ । १७ ॥ असमञ्जः । क्षत्रियः । स्० व० सगरस्य पुत्र । तन्माताऽरिष्टनेमिद्दिता सुमतिः । रथ्याया क्रीडतो बालकान्गृहीत्वा सरस्वा क्षिपन्त य पिता विवासयामास । तत्पुत्रोऽशुमान् । व० १०७ । ८ ॥ [मा० ९ । ८ ॥ रा० १ । ३८ ॥ हिर् १ । १५ ॥ विष्णु० ४ । ४ ॥ ]

असमञ्जाः । भोजपुत्र । य पित्रा पौराणा हितकाम्यया परित्यक्तः । स० ८६ । ७ ॥ अय पूर्वोक्तादनन्य इति सगरस्यैव भोज इति नामान्तरमिति च भाति ।

असिक्ती। नदी। भी० ९। २३॥ The river Chenab (chandrabhaga).

१ असितः । ऋषि । अस्य देवल इति नामान्तर-मिति भाति । आ० ५३ । ८॥ स० ४ । १६ ॥ ११ । २४ ॥ श० ५१ । १॥ शां० २३६ । ३॥ २८१ । १॥

तत्सरणस्य सर्पभयपरिहारकत्वं। आ० ५८।२३॥ [तद्भार्या हिमवतः पुत्री एकपणी। हरि०१।१८॥] २ असितः। मान्धात्रा पराजित कश्चन क्षत्रियः। शां० २८। ८८॥

+ असिः । खङ्गराब्द पश्यत । असिलोमा । दनुपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । २३॥ असुरा । प्राधाया पुत्री अप्सराः । आ० ६६ । ४५ ॥

+ असुरा: | दैतेयादय | तेषां नामानि वशाश्च |
आ० ६६ | १७ ॥ शां० २३४ | १९ ॥
[भा० ६ | १८ ॥ विष्णु० १ | २१ ॥]
तेषा राजवशे उत्पत्ति । आ० ६५ | २७ ॥
तेषा युद्ध । आ० १९ ॥ [भा० ८ । १० ॥]
असुरायणः | ऋषि । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ | ५६ ॥

असुर्याः । अन्धेन तमसाऽऽवृता पापिजनप्राप्या लोका । अनु० ११२ । ५ ॥

असूया। दोष । तस्या धर्मविधातकत्व । उ० ३७।८॥ ज्ञां० ९०।२४॥

अस्तिः । जरासन्धपुत्री कसमायी । तस्या भगिनी प्रास्तिः (प्राप्ति ) । स० १४ । ३२ ॥

अस्त्रपरीक्षा । कौरवपाण्डवाना द्रोणाचार्येण । आ० १४२—१४६ ॥

अहं याति: । क्षत्रियः । सो० व० शय्यातिपुत्रः । तन्माता त्रिशङ्कदुहिता वराङ्गी । तद्भार्या कृत-वीर्यदुहिता भानुमती । तत्पुत्रः सार्वभौमः । आ० ६३ । १३ ॥

१ अहः। तीर्थविशेष । व० ८१। १००॥

२ अहः । अष्टवसुष्वन्यतम । धर्मप्रजापते पुत्रः । तन्माता रता । आ० ६७। २०॥ अस्य । सावित्र इति नामान्तर । अनु०२५६।१७॥

२०

तत्पुत्रा ज्योति शम शान्त मुनि इति चत्वारः। आ**०६७।** २३॥

+ अहङ्कारतत्विनिरूपणं । अश्व० ४१ ॥ अहल्या । गौतमऋषिमार्या । सा गुरुदक्षिणा कि ददानीति पृष्टवन्तमुदङ्क सौदासपल्या विधृते कुण्डले आनेतुमाज्ञापयामास । अश्व० ५६ ॥ २६॥

[तत्पुत्र शतानन्द । शतानन्दपुत्र सत्यष्टति । सत्यष्टतिपुत्र शरद्वान् । भा०९।२१॥] [तस्या पिता मुद्गलः । भा०९।२१॥] [सा ब्रह्मणो मानसी कन्या । रा०७ । २०॥] [सा वध्यश्चान्मेनकाया जाता । हरि०१।३२] [तद्धाता दिवोदासः । भा०९।२२॥ हरि०१। ३२॥]

तस्या धर्षणिमिन्द्रेण। उ०१२।६॥ शां०३५१। २३॥ [रा०१। ४८॥ ७।३०॥] [तस्या कथा। ब्रह्मपु०८७॥]

अहल्याह्रदः । तीर्थ । व० ८२ । १०९ ॥ + अहिंसाप्रशंसा । आ० ११ । १३ ॥ व० ३१५ । ८ ॥ उ० ३३ । ५९ ॥ अनु० १७५ ॥ १७८ । ४० ॥ २१३ ॥

अहिच्छन्नं। (आहिच्छन्नं)। उत्तरपाञ्चालदेशः। द्वपदाद्वोणाचार्येणापहृत । आ०१४८। ८१॥ Ramnagar—twenty miles west of Bereli It was the capital of North—Panchala, in Rohilkhand

अहिर्बुप्नयः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः। आ०६७। २॥

#### आ.

आकर्षाः । देशः । तत्रत्या जनाश्च । स० ३७। १४ ॥

आकाशः । पञ्चमहाभूतेष्वन्यतमः । तद्गुणनिह्न-पणं । वं० २१५ । ७ ॥ भी० ५ । ६ ॥ शां० २५८ । ३ ॥ २६१ । ७ ॥ अनु० २४५ । २९ ॥ आकादागङ्गा । बदरीप्रभवा नदी । आ० २ । ३७६ ॥ व० १४४ । ४ ॥

+ आकाशवाणी | अशरीरवाक् । भरतजनन-समये शकुन्तला प्रति । आ० ९८ । ५६ ॥ शकुन्तलाया अज्ञीकरणीयत्वे दुष्यन्त प्रति । आ० १०० | १ ॥ युधिष्ठिरजननसमये । आ० १२९ | २२ ॥ अर्जुनजननसमये । आ० १३२ | १८ ॥ अश्वत्थाञ्चो जननसमये । आ० १४० | ५० ॥ द्रौपद्या जननसमये । आ० १४९ | ६५ ॥ युधिष्ठिर प्रति गन्धमा-दनस्य दुर्गमत्वे । व० १५७ | १३ ॥ श्रीकृ-ष्णस्याप्रपूजने सहदेव प्रति । स० ६२ । ७ ॥

आग्नेयः । स्कन्द । व० २३३ । ३ ॥
आग्नेयास्त्रं । अग्निदेवताकमस्त्र । तत्प्रयोगोऽर्जुनेनाङ्गारपर्ण प्रति । आ० १८६ । ३१ ॥
तत्प्रयोगोऽश्वत्थान्ना पाण्डवान्प्रति । द्रो० २०२ ॥
आग्नयणः । अग्निविशेष । व० २२३ । १३ ॥
आङ्गिरसी । काचन ब्राह्मणी या खेन सह मैथुनधर्मस्थस्य भर्जुर्वधात् (सौदास) कल्माषपाद त्व
तव भार्यया सह मैथुनसमये मरिष्यसीत्यशपत् ।

आङ्गी। सो० व० अपराचीनपुत्रस्य अरिहस्य भार्या। तत्पुत्रो महाभौम । आ०६३।१८॥ आङ्कितः। विश्वामित्रऋषे पुत्रः। अनु०७।५४॥ आचारः । बहूना पेक्षावतामाचरण । तस्य धर्मत्व । ज्ञा० १३२।१५॥ अनु० १६१।६-९॥

आ० १९८। २४॥

१ आचार्यः । गुरु । तल्लक्षणं। अश्व० ११० । ५९ ॥ तन्महिमा । शां० १०८ । २३ – २८॥ २ आचार्यः । द्रोणाचार्य । आ० १४४ । २२॥ आचार्यपुत्रः । अश्वत्थामा । आ०१५५ । १६॥ आजगरः । यहच्छोपागतेन तुष्टः कश्चन ब्राह्मणः । तस्य प्रह्वादेन सवादः । शां० १७७ ॥ [मा०

[1] 85 10

+ आजगरपर्व । व० १७८—१८३ ॥ आजगरप्रश्नाः । अगस्त्यशापेनाजगरत्व प्राप्तेन नहुषेण युधिष्ठिरं प्रति कृता प्रश्ना । व० १८२ ॥

आजगवं । प्रथराजस्य धनुः । द्रो०६९।३०॥ + आततायी । वधोद्यतः । तद्धननस्य न्याय्यत्व। भी०१०७ । १०१॥ ज्ञां०१५।५५॥ १ आत्रेयः । ऋषि । वामदेवस्य शिष्य । व० १९५ । ४६॥

२ आत्रेयः । जनमेजयस्य सर्पसत्रे सदस्यो ब्रह्मार्षे । आ० ५३ । ८ ॥ शां० ४६ । ८ ॥ [अय कौषारवो ब्रह्मार्षे । तेन विदुराय ज्ञानोपदेश । भा० ३ ॥]

३ आत्रेयः । इसक्रपी सचरन्कश्चन ऋषि । तेन साध्यान्प्रति नीतिकथन । उ० ३६ ॥ आत्रेयाः । देश । भी० ९ । ६८ ॥ आत्रेयी । नदी । स० ९ । २६ ॥

+ आत्मप्रशंसा । तस्या आत्मवधप्रतिनिधित्वं । क० ७३ ॥

+ आत्मरक्षणस्य कर्तव्यत्वं । शां० १३१ । १४१ ॥

+ आत्मश्राद्धकरणं वराहेण। ज्ञां०३५५।१४ आदित्यः। सूर्वशब्द पश्यत।

आदित्यकेतुः । क्षत्रिय । धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन इत । भी० ८८ । २८ ॥

आदित्यतीर्थे। इा० ५०। १६॥

+ आदिसहृद्यं। आ० १८९। २४॥

आदित्याः। कश्यपपुत्राः अदित्या जाता द्वादश।
ते च धाता मित्रः अर्थमा शकः वरुण अशः
भगः विवस्तान् पूषा सविता त्वष्टा विष्णुः इति।
आ०६६। १४॥ १३२ । ४८॥ शां०
२०७। १७॥ अश भगः मित्रः वरुणः धाता
अर्थमा जयन्त भास्करः त्वष्टा पूषा इन्द्र विष्णुः
इति। अनु० २५६। १५॥ [विष्णु० १।
१५॥ भा० ६। ६॥]

[तेषा भार्याः पुत्राश्च । भा० ६ । १८ ॥] आदित्याश्रमः । क्षेत्रविशेष । व०८१ । १८ ॥। आदिराजः । क्षत्रिय । सो० व० अविक्षित पुत्र । आ०१०१ । ४०॥

आदिशेषः । शेषशब्द पश्यत ।

आधिरथिः। कर्णशब्द पश्यत।

आधूर्तरजाः । (असूर्तरयः) । गयराजस्य पिता । व० ९३ । १९ ॥

आनतीः। देशः। भी० ९। ५५॥ Guzerat and part of Malwa

आनु:। अनुगब्द पश्यत।

आन्दरांस्यं। गुण । अनु० ११॥

आन्ध्रकाः। ऋष्णागोदावर्योर्भध्ये विद्यमानो देश। भी० ९। ४९॥ The country between Godavery and Kiishna

१ आपः । जलशब्दं पश्यत ।

२ आपः । अकारान्तोयं शब्द । अग्निविशेषः । तस्य भार्यो मुदिता । व० २२४ । १ ॥

आपगा। काचन नदी। व०८१ । ६८ ॥ क०३७। २०॥ The Ayuk-nadı to the west of the Ravi in Punjab

+ आपत् । विषत् । तदर्थं धनरक्षण । आ० १७२ । ३५ ॥

तस्या पात्र । उ० ३२ । २६ ॥

+ आपद्धर्मपर्व। ज्ञां० १३१-१७५॥ आपवः। वसिष्ठ । आ० १०५। १०६॥

आपस्तम्बः। भृगुवशोत्पन्नो ब्रह्मर्षिः। व० २९९।

१८॥ [मत्स्य० ७ ।]

[तस्य मार्या अक्षसूत्रा। तत्पुत्रं किक । ब्रह्म०१३०॥] आपोदः । (आयोदः) । धौम्यनामा ब्रह्मिषः । तस्य त्रय शिष्याः । ज्यमन्युः आरुणिः बैदः इति । आ०३। २१॥

आभीराः । देशः । भी० ९ । ४७ ॥ आम्बिकेयः । धृतराष्ट्रः । आ० १६२ । ७६॥ आयतिः । क्षत्रिय । सो० वं० नहुषस्य पुत्र । ययातेर्भाता । आ० ६९ । ३३ ॥

१ आयु: । क्षत्रियः । सो० व० ऐलस्य पुरूरवसः पुत्रः । उर्वश्या जात । तद्भातरः पञ्च । धीमान् अमावसुः दृढायुः वनायुः शतायु इति । तद्भार्या स्वर्भानवी । तत्पुत्रा नहुष वृद्धशर्मा रजिः गय अनेना इति । अय शब्द उकारान्तः सकारान्तश्च । आ० ६३ । ५॥ ६९ । २९ ॥

[तस्य वंश । हरि० १ । २८ ॥ ब्रह्म० ११ ॥ वायु० ९२ ॥ भा० ९ । १७ ॥ ]

२ आयुः । मण्डूकराज । व० १९५ । ३२ ॥

+ ३ आयु: । पुरुषस्य जीवितकाल । तहृद्धिका-रण। उ० ३९ । ५३ । ७५ ॥ अनु० १६१ ॥

तद्भासकारण । अनायुष्यकरशब्द पश्यत ।

+ आयुधग्रहणमर्ज्जनेन । आ० २३३॥

+ आयुधनिक्षेपः रामीवृक्षे । वि० ७ ॥

आयुर्वेदः। ऋषि । स० ११ । २५ ॥

आयुष्यकराणि कर्माणि । अनु० १६१ ॥ आयोदः । आपोदशब्द पश्यत ।

आरद्याः । देश । बाह्वीकशब्द पश्यत । भी० ९० । ३ ॥ द्रो० १९४ । १३ ॥ The

Province of Punjab

तेषा निन्दा । क० ३७ ॥

आरणेय: । शुकाचार्यः ।

+ आरणेयपर्व । व० ३१२-३१५॥

+ आरण्यकं । उपनिषद्विशेष । उ० १७५ । ३९॥

१ आरुणि: । ऋषिः । आपोदस्य शिष्य । तस्य उद्दालक इति प्रसिद्ध नाम । आ० ३ । २३ ॥

२ आरुणिः । सर्पः । आ० ५७-। १९॥

३ आरुणि: । विनताया पुत्रः । आ० ६६ ।

आरुषी । भृगुपुत्रस्य च्यवनस्य भार्या मनुपुत्री । तत्पुत्र और्व । आ० ६७ । ४६ ॥ आर्चीकः । पर्वतः । व० १२६ । १६ ॥ आर्जियः । (आर्जिवः ) । क्षत्रिय । शकुने-रनुजः । धृतराष्ट्रस्य स्याल । इरावता हतः । • भी० ९० । ३० ॥

आर्जुनिः । अभिमन्यु । भी० ५५ । १५॥ आर्तायनिः । ऋतायननाम्नो मद्राधिपस्य पुत्रः शस्य । भी० ६२ । १४॥

आर्तिमान् । ऋषि । यस्य स्तरणमात्रेण सर्प-बाधा नश्यति । आ० ५८ । २३ ॥

आर्द्रकः । क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुवस्यस्य विष्वगश्वस्य पुत्र । तत्पुत्रो युवनाश्व । व० २०५ । ३ ॥

आर्यकः । सर्प । आ० ३५ । ७॥ १३८ | ३४॥ ७० १०३ । ११॥ १०४॥

आर्यावर्तः। विन्ध्य<u>हिमवतोर्मध्ये वि</u>द्यमानो देश । शां० ३३३ । १५ ॥

आर्ट्यशृङ्गिः। बकस्य ज्ञाति राक्षस । दुर्योधन-पक्षीय । तेन इरावतो वध । भी० ९०॥ तस्य युद्ध । भी० १०१ । १११॥

अयमेवालम्बुस इति भाति । द्वो० १०९ । ४८॥ अयमलम्बुसादन्य इत्यपि भाति । द्वा० २ । ३९॥

१ आष्टिषेणः । गन्धमादनपर्वतस्थे कासिश्चिदा-श्रमे वसत्राजिष । पाण्डवैस्तत्समीपगमन । व० १५९-१६१ ॥

२ आर्ष्टिषेणः । कृतयुगे भवः कश्चन राजिषः । पश्चात्तपश्चर्यया ब्राह्मणोऽभृत् । स०८। १४॥ श०४०। ३६॥ ४१।३॥

आलम्बः । ऋषिः । युधिष्ठिरसभाया । स० ४ । २०॥

आलम्बायनः । इन्द्रस्य सखा । तेन रुद्रमाहा-त्म्यकथनं । अनु० ४९ । ५ ॥

+ आलस्यं । दुर्गुण । तस्यानर्थकारणत्वं । द्वारं ० ११२ ॥

आवसथ्यः। अग्निविशेषः। व० २२३ । ५॥

आविक्षित्। अविक्षिच्छब्द पश्यत। आविक्षितः । क्षत्रिय । मरुत्त । ज्ञां० २८ । १७॥

आशा। तृष्णा नाम दुर्गुण । तस्या निन्दा। आ० ६९ । ५३ ॥ ७९ । १२ ॥ १२४ । २॥ उ० ३९ । ८५॥ ४० । ८॥ ६४ । १६॥ ज्ञां० १२५-१२८॥ १७३। ५७॥ १७६॥ २८२॥

१ आशावहः । विवसत पुत्र । आ०१।५५॥

२ आशावहः । द्रौपदीखयवरार्थमागत यादव । आ० २०१। १९॥

आइमाकी । प्राचीन्वतो भायी यादवी । तत्पुत्रः शय्याति । आ० ६३ । १२ ॥

+ आश्रमाः। चत्वार ब्रह्मचर्यप्रभृतय । तेषा धर्मा । आ० ८५-८६॥ शां० ६०-६५॥ १८९ ॥ २४० ॥ २४१ ॥ २४८-२५१ ॥ अनु २०८॥ अश्व० ४५--४७॥

आश्राव्य:।ऋषि ।इन्द्रसभाया।स० ७।१८॥ आश्वलायनः । विश्वामित्रपुत्रो ब्रह्मर्षि । अनु० 914811

आसुरव्यूहः । कौरवसैन्ये भीष्माचार्येण निमित । भी० १०८। १६॥

आसुरायणः । ऋषि । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु० ७। ५६॥

आसुरि:। ऋषि । कपिलस्य शिष्य स्सवाद । शां० ३२६---३२८॥

आस्तिकः । आस्तीकशब्द पश्यत ।

आस्तीकः । जरत्कारुनाम्न ऋषे तत्सनाझ्या वासुकिस्तरि जात पुत्र । आ०११।१९॥ १५---१६ ॥ ३८ ॥ ४८ ॥

तस्योत्पत्ति । आ० १३ । ९ ॥ १६ । १ ॥३८। १४॥ ४८॥ [देवीमा० २। १२॥] तन्नामनिर्वचन । आ० ४८। २०॥

तस्य जनमेजयसर्पसत्रगमन । आ० ५४ । २४ ॥ | तत्स्तुति. उत्तङ्ककृता । आ० ३ । १४८ ॥

तेन जनमेजययज्ञप्रशसन । आ० ५५॥ तसै जनमेजयेन अभीष्टदानकथन । आ० ५८। 9 11

तन्नामस्मरणस्य सर्पभयपरिहारकत्व । आ० ५८ । २४॥

आस्तीकपर्व । आ० १३-५८॥ आहिच्छत्रं। अहिच्छत्रशब्द पश्यत। आहुकः। [ उत्रसेनस्य पिता। भा० ९। २४॥

विष्णु० ४। १४ ॥] स० ४। ३६॥ तस्य शत पुत्रा । स० १४ । ५९ ॥ तेन द्वारकारक्षण साल्वयुद्धसमये । व० १५ । २२॥

## इ,

इक्षुला। नदी। भी०९। १७॥ इक्षमती। साकाश्यसमीपस्था नदी। आ० ३। १९१ || The river Kali-nadi in the District of Rohilkhand

इक्ष्वाकुः । क्षत्रिय । सू० व० वैवस्ततमनुपुत्र । आ० ६९ । १८ ॥ [तस्योत्पत्त्यादिकथा । भा० ९। ६॥ हरि० १। ११॥ रा० ७। [11 90

तद्वराकथन। व० २०५॥ अनु०२। ५॥ अश्व० ४। २॥ [हरि० १। ११॥ रा० १।७०॥२।११०॥ भा०९। ६॥ विष्णु० ४ । १ ॥ ब्रह्म० ७ ॥ शिवपु० उमास० ३७-३९॥]

तस्य कालयमधर्मादिभि सवादः। ज्ञां० १९७॥ इध्मवाहः । ऋषिः । अगस्त्यस्य पुत्र । तन्माता लोपामुद्रा । तस्य दृढस्युरिति नामान्तर । व० ९७। ३३॥

इन्द्रः । देवराज । पुरदरः । तस्यभायी शची । तस्य पुत्रो जयन्त । तत्स्तुति कद्रकृता । आ० २५।७॥

तस्योत्पातपादुर्भाव । आ० ३० । ३२ ॥
तेन वालखिल्यानामपहासः । आ० ३१ । ८॥
तन्नाशाय वालखिल्यऋषिभिर्यज्ञकरण । आ० ३१।
११॥
तेन सर्पाणा सकाशादमृतप्रत्यानयन । आ० ३४।

तेन सर्पाणा सकाशादमृतप्रत्यानयन । आ० ३४। २३॥

तेन भूमाववतर्जु श्रीमन्नारायण प्रति प्रार्थना। आ० ६५ । ५२ ॥

तत्सभावर्णन नारदेन युधिष्ठिरसमीपे । स० ७॥ तदागमनमिन्द्रकीलपर्वतेऽर्जुन प्रति । व० ३७ । ७८॥

तस्य दमयन्तीखयवरगमन । च० ५१ । २६ ॥ तस्यागमन गन्धमादनपर्वते पाण्डवसमीपे । च० १६७ । ७ ॥

तेन रावणेन सह युच्चमानाय रामाय मातल्यधिष्ठित-खरथपेषण । व० २९१ ॥

तेन विश्वरूपाचार्यहनन । उ० ९ । २३ ॥ [ भा० ६ । ९ ॥ ]

तस्य विश्वरूपाचार्यहनननिमित्तकब्रह्महत्याप्राप्ति उ०९ । ४५ ॥

तस्य वृत्रासुरवधाद्भह्रह्मह्त्यामाप्ति । ७० १० । ११ ॥ **शां० २८८ ॥ अभ्य० ११ ।**१४ ॥ [भा० ६ । १२ ॥ पद्म० २ । २४ ॥ ५ । १९ ॥ रा० ७ । ८५ ॥ ]

[तस्य दुर्वासस शापेन राज्यश्रशः । पद्म० ३। ८॥ ब्रह्मवै० प्रकृतिख० ३६॥]

तस्य पद्मनाले प्रच्छन्न वास । उ० १४ । १० ॥ तेन कर्णस्य कवचकुण्डलभिक्षण । आ० ६८ । १४४ ॥ व० ३११ ॥

देश । वर्ष्य २६६ ॥ वेत्र वर्णानवर्षः । च्यः ११५ । ३३

तेन नमुचिवध । द्वा० ४४ । ३३ ॥ तस्य बृहस्पतिना सह सान्त्वगुणस्य श्रेष्ठ्ये सवाद द्वां० ८४ ॥

तस्य बृहस्पतिना सह शत्रुजयोपायविषये सवादः। शां० १०३॥ तस्य महालक्ष्म्या सवाद । शां० २३२ ॥
तस्य नमुचिना सह भगवदनुचिन्तनस्य श्रेयस्साधनताया सवाद । शां० २३३ ॥
तस्य महाबिलना सवाद । शां० २३०॥ २३२॥
तस्य मान्धात्रा सह राजधर्मविषये सवाद । शां०

६३ ॥ याम्बरीषेण सह यद्धस्य स्वर्गप्रापकताया सतात

तस्याम्बरीषेण सह युद्धस्य स्वर्गप्रापकताया सवाद । शां॰ ९८॥

तेन प्रह्लादे शिष्यत्वम् द्वा तदीयसच्छीलादीना अप-हारः । **शां० १२४** ॥

तस्य प्रह्लादेन सह सच्छीलस्य धर्मादिप्रतिपादकत्वे सवाद । **ज्ञाां १२४ ॥ २२९** ॥

[ तस्य बृहस्पत्वपमानेन राज्यश्रंश । मा० ६।७॥ स्कान्दपु० केदारस्व० ९॥]

तस्याभिना सह ब्राह्मणाना पतिव्रताना च माहात्म्ये सवादः । अनु० १४ ॥

तमुह्स्य मतङ्गेन ब्राह्मण्यप्राप्तये तपःकरण । अनु० ४॥

तस्य शम्बरेण सह ब्राह्मणमाहात्म्ये सवादः । अनु० ७१ ॥

तस्य ग्रुकपक्षिणा सह आनृशस्यविषये सवादः । अनु० ११॥

तस्य मातिलेना सह सकलसेव्यताप्रयोजकगुणविषये सवादः । अनु० ११ ॥

तत्कृता पुष्करास्तेयमितिज्ञा । अनु० १४३ । १४॥ तस्य धृतराष्ट्ररूपधारिणा गौतमेन सवादः । अनु० १५९ ॥

तदीयवज्रायुधस्तम्भन सर्वतेन । अश्व० १० ॥ तेन च्यवनमारणाय वज्रायुधोद्यमन । च्यवनेन तद्धा-हुस्तंभनं च । व० १२५ ॥

तन्मारणाय च्यवनेन मदनामकक्रत्यासर्जनादिकथा । व० १२६ ॥

तेनामृतदानविषये उदङ्कऋषेर्वञ्चनं । अश्व० ५५॥

**६१ |** ६ ॥

• इन्द्रकीलः । पर्वत । तत्रार्जुनेन रुद्रमुह्स्य तप -करण । व० ३७ ॥ इन्द्रजित् । रावणपुत्रो राक्षसः । व० २८६ ॥ तस्य वधो रुक्ष्मणेन । व० २९० ॥ इन्द्रतापनः । दैत्यः । स० ९ । १९ ॥ इन्द्रतीर्थम् । द्या० ४९ । १८ ॥ ५० । १ ॥ १ इन्द्रसुम्नः । क्षत्रिय । श्रीकृष्णेन हत । स०

२ इन्द्रसुम्नः । ऋषिः । व० २६ । २२ ॥

३ इन्द्रसुम्नः । क्षत्रियः । स०८ । २१ ॥ भूमौ तस्य कीर्त्यभावाद्देवैः स्वर्गाद्धशित । पुनर-कूपारनाम्ना कच्छपराजेन स्व्यापिता तत्कीर्तिं विज्ञाय देवद्तैः स्वर्ग प्रापित । व०२०२॥

१ [इन्द्रशुक्तः। पाण्ड्यो वैष्णवो राजाऽगस्त्यऋषि-शापाद्गजेन्द्रत्व प्रापित । प्राह्यस्तो हरिणा मोचि-तश्च । भा० ८ । १ ॥ अय पूर्वोक्तेष्वन्यत-मोऽन्यो वेति न ज्ञायते ।

इन्द्रचुम्नसरः । तृतीयेन्द्रचुम्नकृतदानोदकनिर्मित सर । यस्मिन्नकूपारनामा कच्छप उवास । आ० १२४ । ५१ ॥ व० २०२ । ७ ॥

इन्द्रद्धमि:।ऋषि । शां० २४०। १८॥

+ इन्द्रध्वजोत्सवः । उपरिचरवसुकृत । आ० ६४॥

इन्द्रप्रस्थः । हास्तिनपुरसमीपस्था पाण्डवराजधानी । विश्वकर्मणा तन्निर्माण पाण्डवाना तत्र गमन च । आ० २२७ ॥ The old Delhi on the banks of the river Jumna

तत्र श्रीकृष्णपौत्रस्य वज्जस्य राज्याभिषेकः । मौ० ८। ७३॥

तसान्मगधदेशमार्ग । स० २० । २६-३० ॥ इन्द्रमार्गः । क्षेत्र । व० ८१ । १८१ ॥ इन्द्रवर्मा । मालव क्षत्रिय । यस गजोऽध-त्थामनामा भीमसेनेन हत । द्रो० १९१ । १४॥ इन्द्रलोकाभिगमनपर्व । व० ४२-४८ ॥ १ इन्द्रसेन: । पाण्डवाना दूतः । स० १३ । ५० ॥ ३६ । ३० ॥ व० २७० ॥ स्त्री० २६ । २५ ।

तस्य पाण्डवैद्वीरका प्रति प्रेषण । वि० ५ ॥

२ इन्द्रसेनः। नलराजस्य पुत्रः। व० ५४। ४९॥

३ **इन्द्रसेन: ।** क्षत्रिय । सो० व० तृतीयस्य ज-नमेजयस्य पुत्र । आ० १०१ । ४३ ॥

४ इन्द्रसेनः । क्षत्रिय । कौरवपक्षीय । द्रो० १५७ । १२२ ॥

१ इन्द्रसेना । नालायनीशब्द पश्यत ।

२ इन्द्रसेना । नलराजस्य पुत्री । तन्माता दम-यन्ती । व० ५४ । ४९ ॥

इन्द्राणी । इन्द्रस्य भार्या शची । तथा स्वसङ्गमं प्रार्थितवन्त नहुष प्रति समयकरण । उ० १५॥ इन्द्राभः । क्षत्रिय । सो० व० षष्ठस्य घृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० १०१ । ४७॥

+ इन्द्रियाणि । चक्षुरादीनि । तेषा गुणा । अभ्व० २२ ॥

तित्रप्रहस्यावश्यकत्व । उ० ३३ । ८४ ॥ द्यां० २५६ तेषा मनसा विवाद । अभ्व० २३ ॥ तित्रप्रहस्य कष्टसाध्यत्व । भी० २६ । ६० ॥ तिद्रिषयाणा तदिममानिदेवताना च कथन । द्यां० ३१८ ॥

इन्द्रोतः । शौनकनामा ऋषि । तेन चतुर्थस्य जनमेजयस्य ब्रह्महत्याया अश्वमेधयाजनेनाप-नोदन। शां० १४९-१५१॥ [हरि० १।३०॥]

१ इरा। अप्सराः। स० १०। १२॥

२ इरा । कश्यपप्रजापतिभार्या । स० ११ । ३९॥ तत्पुत्र्यस्तिसः वृक्षाणा वनस्पतीना वीरुघा च मातर । आ० ६७ । ६९॥

इरावती। नदी। स० ९।२३ भी०९। १६॥ क०३७।२७॥

इरावान् । अर्जुनस्य नागकन्यायामुख्प्या जातः पुत्र । आ० ६३ । ८० ॥ २३४ । ३५ ॥ तेन शकुनिश्रातृणा षण्णा वधः । भी० ९०। ३०-५०॥

तस्य वधः आर्र्यशृक्षिणा राक्षसेन। भी०९०।८०॥ इला । वैवस्ततमनोरपत्य । आ० ६३। ४॥ ६९।१९॥ तत्पुत्र बुधाज्जातः पुरूरवाः । आ०६९। २१॥ [हरि०१।१०॥ ब्रह्म०७॥ मत्स्य०११॥ भा०९।१॥]

इलावृतः । जम्ब्रद्वीपस्थः खण्डः । स० २९ । १२ ॥ भी० ६ । ३८ ॥

तद्विजयोऽर्जुनेन । स० २९ ॥

इिलिल: । क्षत्रिय । सो० व० त्रक्को पुत्र । तन्माता कालिन्दी । तद्भार्या रथन्तरी । आ० ६३ । २८ ॥ तस्य इलिन इति त्रक्को तसुरिति च नामान्तर । आ० ८८ । १५ ॥

तत्पुत्राः पञ्च । दुष्यन्त शूर् भीम प्रवसुः वसु इति । आ॰ ८८ । १७ ॥

इल्वल: । दैत्यः । वातापेज्यें छो आता । व० ९४ । ४ ॥ ९६ । २० ॥ [रा० ३ । ११ ॥ सः हिरण्यकशिपोर्भागिनेयः । मत्स्य०६ ॥ हिर-ण्यकशिपुपुत्रस्य हादस्य पुत्र । भा०६ । १८ ॥] तस्यागस्त्येन भसीकरण । व०९७ । २३ ॥

तस्य पुरी मणिमती । व० ९४ | १ ॥ [तस्य पुत्रो बल्वलः । बलरामेण हतः । मा० १०। ७९ ॥]

इषीकः । ब्राह्मणः । गङ्गातीरवासिनं यं शिलण्डी स्वस्य पुस्त्वप्राप्त्यर्थ पर्यचरत् । आ० ११० । २३ ॥

इषीकास्त्रं। (ऐषीकास्त्रं)। अश्वत्थान्ना पाण्ड-विवनाशाय विस्तष्टमस्त्रः। इदमेवापाण्डवे-यास्त्रः। सौ० १३। १८-१९॥

**इषुपात्।** दनुपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । २५॥ क्रे-

इंजिकाः । देशः । भी० ९ । ५२ ॥ इंखिनः । क्षत्रियः । सो० व० तंसो पुत्रः । आ० ८८ । १५ ॥ विशेष इलिल्शब्दे पश्यत । १ ईश्वरः । एकादशरुद्रेष्वन्यतम । आ०६७।३॥ • २ ईश्वरः । क्षत्रिय । सो० व० पूरो पुत्र. । तन्माता पौष्टी । आ०८८। ४॥

### उ.

उक्थ्यः । अग्निविशेष । व० २२१ । ३३ ॥ उग्नः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन इत । द्रो० १५८ । १७ ॥

उग्रकर्मा । साल्वराजः । मीमेन हतः । क० २।४४॥ १ उग्रश्रवाः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य

पुत्रः। आ० ६८। १००॥

२ उग्रश्रवाः । रोमहर्षणपुत्र सौति । पौराणिकः। आ०१ । ५॥

१ उग्रसेन: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८ । १०० ॥

२ उग्रसेनः । स्तर्भानोरंश कश्चन क्षत्रियः । आ० ६८ । १३ ॥

३ उग्रसेन: । क्षत्रियः । सो० वं० पाण्डवपौत्रस्य परीक्षितः पुत्र । जनमेजयस्य आता । आ० ३ । १ ॥

४ उग्रसेन: । क्षत्रिय । सो० वं० कसस्य पिता। स० २३ । ४ ॥ [आहुकस्य पुत्रः । तद्भाता देवकः । भा० ९ । २४ ॥ विष्णु० ४ । १४ ॥] तस्य राज्याभिषेकः श्रीकृष्णेन । स० ५३ । ३३ ॥ ९ उग्रसेन: । कश्यपभार्याया सने पुत्रो देवगन्वर्घ । आ० ६६ । ४२ ॥

खग्रायुधः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आ० ६८ । ९९ ॥

उचथ्यः । (उतथ्यः) । ऋषि । अङ्गिरस पुत्रः । तस्य भातरौ बृहस्पतिः सवर्तश्च । आ० ६७ । ५ ॥ अनु० १३२ । ४२ ॥

तस्य भायी ममता । पूर्वमेव उचथ्येनाहितगभीया-स्तस्या बृहस्पतिना घर्षण । आ० ११३ । ९॥ शां० ३५० । ५०॥ तस्या उचथ्यवीर्याज्ञातः पुत्रो दीर्घतमाः । आ० ११३ । २२ ॥ [तस्या बृहस्पतिवीर्यजो भरद्वाजः । भा० ९।२०॥ विष्णु० ४।१९॥ मत्स्य० ४९॥]

तस्यान्या भार्या सोमपुत्री भद्रा । अनु० २५९ । १० ॥ तामपहृतवतो वरुणस्य प्रतिकारार्थे उचध्येन समुद्रशोषण । अनु० २५९ । २३ ॥
तस्य मान्धात्रा सह क्षात्रधर्मविषये सवादः । शां०
९० ॥

१ उच्चै:श्रवाः । क्षीरसमुद्रे अमृतमथनसमये उत्पन्नः इन्द्रस्थाश्वः । आ० १८ । ५१ ॥ तस्य दर्शनं कद्भविनताभ्या। आ० १७ । १॥ २१॥ तद्वालस्य कद्भुप्त्रै. सर्पे कृष्णीकरण। आ० २० । ६ ॥ २२ । ३ ॥

२ उच्चै:श्रवा: । दाशराजः । चतुर्थ्याः सत्यवत्याः पोषकः पिता । आ० १०७ । १०५ ॥

३ उच्चै:अवा: । क्षत्रिय । सो० व० अविक्षितः पुत्र । तन्माता वाहिनी । आ० १०१। ४१॥ तद्भातरः परीक्षित्रभृतय सप्त । प्रथमे अविक्षि-च्छन्दे द्रष्टव्या ॥

डच्छिखः । सर्पः । आ०५७।९॥

उज्जयनः । ऋषि । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु० ७ । ५८ ॥

उज्जयन्तः । सुराष्ट्रेषु प्रभाससमीपस्य पर्वतः । व०८६ । २१ ॥ Mount Girnar, close to Junagar in Kathiawar

उज्ञानकः। तीर्थे । व० १३२ । १७ ॥ A. sacred place on the river Indus immediately west of Kashmir

१ उञ्च्यवृत्तिः । ऋषि । तस्योपाख्यान । द्यां० ३६२-३६३ ॥

२ उञ्च्यृत्तिः । ब्राह्मण । तस्य सक्तुपस्य इति नामान्तर । अश्व० ९२ । ६ ॥

उत्रथ्यः । उचध्यशब्द पश्यत ।

उत्कलाः । कलिक्रदेशादुत्तरतो विद्यमानो देश । Orissa उत्कोचकः । तीर्थं । तत्र तपस्यतो धौम्यस्य पा-ण्डवै पुरोहितत्वेन वरण । आ०१९९ । २॥

× उत्क्रमणं । मरण । तत्स्थानविशेषेण फलवि-शेष । शां० ३२२ ॥

उत्तङ्कः। (उद्ङ्कः)। ऋषिः। बैद्शिष्यः। आ०३। ८३॥ ५०। ३१॥

तस्य पौष्यभार्यायाः कुण्डले भिक्षितु गमन । आ॰ ३ । ११६ ॥

तेन नागाना स्तुति । आ० ३ । १३४ ॥
तेन तक्षकप्रतीकारकरणार्थे जनमेजयसमीपगमनं ।
आ० ३ । १७० ॥

उत्तमौजाः । क्षत्रियः । पाञ्चाल्यः । उ० १९६। ३ ॥ द्रो०२१ । ५०॥ २५ । ३९॥ १३०। ३३॥ अश्वत्थान्ना शिबिरे हत । सौ० ८। ४१॥

उत्तरः । क्षत्रियः । उत्तरकुमारः । विराटस पुत्रः । वि० ३८ । ६० ॥ रथोदार । उ० १७० । १ ॥ तद्धाता श्वेत । भी० ४७ । ४४ ॥

तस्य द्रौपदीखयवरार्थ पाञ्चालनगरं प्रति गमन । आ० २०१। ८॥

तस्य उत्तरगोप्रहणे कुरुसैन्यदर्शनजभयात् युद्धात्पला-यन । वि० ३९ । ३२ ॥

तस्य वघ शस्येन । भी० ४७ । ३५॥

उत्तरकुरवः । मेरोरुत्तरभागस्थो देशः । भी॰ ७।२॥

तद्देशस्य सर्गतुस्यत्वं । अनु० २४० ॥

+ उत्तरगोग्रहणं। वि० ३७-७१॥ त-स्यारम्भो नवन्या। वि० ३२। ६९॥

× उत्तरदिग्देवता । सैव रात्रिदेवता प्रतिश्रुति । तत्समीपे अष्टावक्रऋषेगेमन । अनु० ५० । १०॥ ५२॥

तया कन्यारूपग्रहणेन अष्टानक्रमलोभनं । अनु० ५१।२४॥ २८ उत्तरदिक्]

× उत्तरदिक्। तद्वर्णन गरुडेन गाठव प्रति। उ० १११॥

तद्विजयोऽर्जुनेन। स० २८॥

उत्तरा । विराटराजस्य दृहिता अभिमन्योर्भार्या । तत्पुत्रः परीक्षित् । आ० ६३ । ८२ ॥ वि० ११।१८॥३८॥६७॥अश्व०६८-७०॥

तस्या विवाह । वि० ७८ । ४३ ॥

तस्या गर्भेऽश्वत्थाञ्चा ऐषीकास्त्रप्रयोगः । सौ० १५।

तस्याः अभिमन्युशवमालिङ्गच प्रलापः । स्त्री० २०॥ उत्पत्तिनी । नैमिषारण्यसमीपस्था नदी । आ० २३५ | ६ ॥

× **उत्पातः ।** अपशकुन । तत्फल । **स० ६९ ॥** वि० ४६॥ उ० ८४॥ भी० २-३॥ शां० ३२२॥ मौ० ४॥

उत्सवसंकेताः । काश्मीरदेशे विद्यमान पर्वत-प्रायो देशः । तत्स्था राजानश्च । स० २८ । १६॥ भी० ९। ६१॥ पुष्करारण्यवासिनो राजान । स० ३५ । ८॥

उद्दूर: । (उत्तद्भः) । मरुधन्ववासी कश्चन म हर्षि । व० २०४। ११॥

तेन विष्णुमुह्स्य तप करण । व० २०४ । १२॥

तेन कुवलाश्वेन राज्ञा धुन्धुनामकदैत्यघातन । व० २०५॥

तेन श्रीकृष्णाय शापदानोपकम । अश्व० ५३। १९॥

तदनुप्रहाय श्रीकृष्णेन समाहात्म्यकथन । अश्व० ५४॥

तसौ श्रीकृष्णेन विश्वरूपपदर्शनं । अश्व० ५५ ।

तं प्रति चण्डालरूपिणेन्द्रेणामृतानयन । अश्व० 9913011

तद्गुरुपत्न्या अहत्यया गुरुदक्षिणात्वेन सौदासपत्न्या विधृते कुण्डले भिक्षितु तस्य प्रेषण । अश्व० 9913611

तस्य तक्षकापहृतकुण्डलानयनार्थ नागलोकगमन । अश्व० ५८। ३४॥

उदपानं । तीर्थ । दा० ३७ । ५ ॥

उदपारकः । सर्पः । आ० ५७ ॥

उदररोगापादकानि कर्माणि। अनु०२२०। 28-29 11

उदरज्ञाण्डिल्यः। ब्रह्मर्षिः। स० ७। १३॥ उदापेक्षी। ऋषिः। विश्वामित्रपुत्र । अनु० 914911

उदालकः । ऋषिः। प्रथमस्य घौम्यमहर्षे शिष्यः। तस्य आरुणिरिति नामान्तरं । आ० ३। ३१॥८।२५॥

तद्भार्यो कुशिकसुता। तत्पुत्र श्वेतकेतु नचिके-ताश्च।तत्पुत्री कहोलभार्या सुजाता। व० १३४। ९। तद्भार्यायाः केनचिद्धद्वेनापुत्रेण ब्राह्मणेन तस्या पुत्रो-त्पादनार्थ याचन । तच्छ्रत्वा कुपितेन श्वेतकेतुना स्त्रीपुसयोर्मर्यादाकरण च। आ० १२८ । १२॥

तदौहित्रोऽष्टावकः । व० १३४ । ९ ॥

उद्धवः । श्रीकृष्णस्य मन्त्री । आ० २०१। १८॥ २३९ । ११॥

उद्भिदादिभेदेन प्राणिनां चातुर्विध्यं। अनु० २२७।९॥

उपकीचकाः। कीचकस्य श्रातरः । केकयनाम्नः सूताघिपस्य पुत्राः । तन्माता मालवी । वि० 28 1 83 11

तेषा भीमसेनेन वधः । वि० २७ । २६ ॥ उपगहनः। ऋषि । विश्वामित्रपुत्रः। अनु० ७ । ५६ ॥

उपगिरि:। उत्तरदिक्स्थः पर्वतः। तत्र राजस्यदि-विजयार्थ अर्जुनस्य गमन । स० २८ । ३ ॥ तस्य गौतमे गुरुकुलवास । अश्व० ५६ । ४॥ उपिचन्नः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र ।

आ० ६८ । ९५ ॥ १३१ । ४॥ भीमेन हत । द्रो० १३६। २०॥

उपदानं । पुण्यतीर्थम्त कूपः । व० ८२ । १२६॥

१ उपनन्दकः । सर्पः । उ० १०३ । १२ ॥

२ उपनन्दकः । क्षत्रिय । सौ० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आ० ६८। ९६ ॥ १३१। ५॥

उपद्वाद्यं । विराटनगरसमीपस्थ पुर । उ० २३।

१ उपमन्यः । धौम्यमहर्षे शिष्य । तस्य अर्क पर्णमक्षणेनान्धीभूतस्य कूपे पतन । अश्विस्तुत्या तस्य चक्षु प्राप्तिश्च । आ० ३ । ३४ ॥

२ उपमन्युः । शिवभक्त । ऋषि । व्याव्रपादस्य पुत्र । तद्धाता धौम्य । अनु० ४५ । ९६ ॥ तेन शिवसहस्रनामकथन । अनु० ४८ । ३१ ॥ [तस्य कथा । लिङ्गपु० पूर्वार्घ० १०७ ॥ शिवपु० उमास० १॥]

उपयाजः । ऋषि । काश्यपगोत्रज । तस्य भाता याज । सम्रातृकेण तेन द्वपदस्य पुत्रकामेष्टिया-जन द्रौपदीभृष्टद्युम्नयोरुत्पत्तिश्च । आ० १४९॥ 11 828

उपरिचरः । उपरिचरवसुः । क्षत्रिय । [सो० • व० पूरुकुलोत्पन्नसवरणवशोद्भवस्य कृतिराजस्य पुत्र । भा० ९ । २२ ॥ ] चेदिदेशाधिपति । आ०६४।१॥स०८।२०॥ तस्य भार्या गिरिका। आ० ६४। ५३॥ तत्पुत्राः पञ्च । बृहद्र्थ कुशाम्ब प्रत्यप्रह मत्सिल्ल यदुश्चेति । आ० ६४ । ४२ ॥ तेन इन्द्रध्वजोत्सवकरण । आ० ६४ । १७ ॥ तच्छुक पीतवत्या मत्स्या उदरात् मस्यनामा पुत्रः मत्स्यगन्धानाम्री पुत्री च जातौ । आ० ६४। 9611

तस्य इन्द्रात् उपरिचरविमानप्राप्तिः । आ० ६४। १३॥

तस्य यागादिकथा। शां० ३४४-३४५॥ + उपवासः। अनशनवत । तस फल । अनु० १६० । ३ ॥ १६४ ॥

उपश्चिति:। रात्र्यभिमानिदेवता दुर्गादेवी । सैव उत्तरदिग्देवतापि । तत्पूजनमिन्द्राण्या । उ० १३।२७॥

उपसुन्दः । दैत्य । सुन्दस्य भाता । सुन्दोपसुन्द-शब्द पश्यत।

+ उपाध्यायलक्षणं । अश्व० ११० । ५८॥ उपानत् । पादुका । तस्या प्रवर्तन सूर्येण । तद्दा-नफल च। अनु० १४५॥

उपावृत्ताः। देश । भी० ९ । ४८ ॥

उपेन्द्रा। नदी। भी०९। २७॥ उम्लोचा। अप्सरा । आ० १३२ । ४७॥ उरगापुरी । तत्र राजसूयदिग्विजयार्थ अर्जुनस्य गमन । तद्राजस्य रोचमानस्य पराजयश्च । स० २८ | १९ || Negapatam, a seaport town in the District of Tanjore It was once the capital of Pandya

उर्वेरा। अप्सरा । अनु० ५०। ४७॥ उर्वशी। (ऊर्वशी)। अप्सरा । आ० १३२। ४८॥ स० १०। १२॥ अनु० ५० । ४८ ॥ २७१ । १५ ॥

[तस्या मित्रनामकसूर्यस्य शापात् भूमौ पुरूरविस वास । रा० ७ । ५६ ॥ पद्म० ५ । २२ ॥ ] तस्या पुरूरवसः आयु प्रभृतीना षण्णा पुत्राणा उ-त्पत्ति । आ० ६९।२७॥ [मा०९।१४॥] तया अर्जुनाय षण्डत्वशापदान । व० ४४ । ६५॥ तस्या सौन्दर्यवर्णन । व० ४४ । २१ ॥ [तदुत्पत्ति नारायणस्य ऊरुपदेशात् । देवीभा० 81811]

उर्वशीतीर्थे। व० ८२। १५६॥ १ उत्कृतः । अमृतकलशरक्षकः देवः । आ० ३२। १९॥

२ उत्कः । ऋषि । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु० ७ । ५१ ॥

३ **उत्कृतः ।** क्षत्रियः । शकुनिपुत्र । आ० २०१। २२ ॥

तस्य दुर्योघनेन युघिष्ठिर प्रति दूत्येन प्रेषण । उ० १६०॥

तेन युधिष्ठिर प्रति दुर्योधनवाक्यकथन। उ०१६३॥ तस्य युयुत्सुना सह युद्ध। क०१६। ५॥ तस्य वध सहदेवेन। द्या०२७। ३१॥

+ ४ उत्कृतः । घूकनामा पक्षिविशेषः । तत्कृतस्य बहुकाकवधस्य अश्वत्थाम्ना दर्शन । सौ० १ ॥ + उत्कृतद्वागमनपर्व । उ० १६०-१६४ ॥ उत्कृतः । देशः । तस्य राजा बृहन्तः । स० २८ । ५ ॥

खलूताः । देश । भी० ९ । ५४ ॥ खलूपी । नागकन्या । अर्जुनमार्या । तिपता कौ-रव्यनामा सर्पराज । आ० २३४ । १८ ॥ तस्या अर्जुनात् इरावन्नामकपुत्रोत्पत्तिः । आ० ६३ । ८०॥ २३५ । ३४ ॥

तया बश्रुवाहनेन हतस्य अर्जुनस्य सजीवनमणिना उज्जीवनं । अश्व ८१॥

तस्या[.] पाण्डवकृताश्चमेघार्थं हास्तिनपुरगमन। अश्व० ८९ ॥

तया पाण्डवाना महाप्रस्थानगमनसमये गङ्गाया निमज्य खलोकगमन । महा० १ । २८ ॥

उराहु: । (रुराहु: )। ऋषि । यः आत्मानं प्रवयस ज्ञात्वा पृथ्दकतीर्थे देह त्यक्त्वा वैष्णव पदमाप । रा० ४० । २७ ॥

तस्याश्रमे आर्ष्टिषेणविश्वामित्रसिन्धुद्वीपदेवापिभिस्तप-स्तस्वा ब्राह्मण्यप्राप्तिः। तत्र बल्ररामस्य तीर्थयात्रार्थ गमन। द्वा० ४० । २४ ॥

१ **उद्गीनरः ।** क्षत्रियः । वृष्णिवस्यः । आ० २०१ । २०॥

२ उद्गीनरः। क्षत्रियः। सो० व० अनुकुलोत्पन्नः।

भोजदेशाधिपति. । तस्य ययातिपुत्र्या माधव्या जातः पुत्रः शिबिः । स० ८ । १४ ॥ व० १३२ । २१ ॥ ७० ११८ ॥

[अय सो० व० अनोवैशोत्पन्नस्य स्जयपुत्रस्य म-हामनसः पुत्र. । भा० ९ । २३ ॥

उरिश्वीजं । हिमवत्पार्श्वस्थ क्षेत्र । तत्र मरुत्तेन यज्ञकरण । तत्रैव जीमूतस्य विप्रवें स्थान जाम्बू-नदसरश्च । उ० १११ । २३ ॥

उषा । (ऊषा) । बाणासुरपुत्री । तया प्रच्छन्न रममाणस्यानिरुद्धस्य बाणासुरेण कारागृहे निरोध'। श्रीकृष्णेन बाण जित्वा उषानिरुद्धयोद्घीरकान-यन । स० ६० । ८॥ [मा० १० । ६२॥ हरि० २ । ११८॥ विष्णु० ५ । ३२॥]

+उष्ट्रकथा । अलसताया अनर्थहेतुत्वस्याप-नार्थ भीष्मेण युधिष्ठिर प्रति कथिता । शां० ११२॥

उष्णतोयवहा । बदरीस्था नदी । व० ८८ । २५ ॥

उदमा । अग्निविशेषः । व० २२३ । ४ ॥

### ऊ.

ऊर्जयोनिः । ऋषिः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५९ ॥

ऊर्णनाभः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । ञ्रा० ६८ । ९६ ॥ १३१ । ५ ॥

ऊर्णायुः । देवगन्धर्वः । तद्भार्या मेनका । उ० १९७ । १६॥

अध्वेभाक् । अग्निविशेषः । तस्य बडवाग्निरिति नामान्तरं । व० २२१ । २८ ॥

**ऊर्वरा।** उर्वशीशब्द पश्यत। **ऊषा।** उषाशब्द पश्यत।

जब्मा । उष्मशब्दं पश्यत ।

## 羽.

१ ऋ**क्षः ।** क्षत्रियः । सो० वं० ऋचस्य पुत्रः ।

तद्भार्या तक्षकदुहिता ज्वलन्ती । तत्पुत्रोन्त्यनार । आ० ६३ । २५॥

२ ऋक्ष: ! क्षत्रियः । सो० व० अजमीदस्य पुत्र । तन्माता धूमिनी । तद्भार्या रथन्तरी । तत्पुत्र. । ऋणत्रयं । क्रियाऋण ब्रह्मचर्यऋण प्रजाऋण सवरण । आ० १०१ । २२ ॥

+ ३ ऋक्षः । भक्रुकः । तज्जातेर्मृगमन्दायास्सका-शादुत्पत्तिः । आ० ६७ । ६२ ॥

ऋक्षदेव: । क्षत्रियः । सो० व० द्रपद्पत्रस्य शिखण्डिन पुत्र । द्वो० २३ । २५ ॥

ऋक्षवान् । कुलपर्वत । भी० ९। ११॥ The eastern part of Vindhya Range

ऋक्षा । अजमीढस्य भार्यो । तत्पुत्र सवरण । आ० ६३ । ४०॥

ऋच: । क्षत्रियः । सो० व० पूरुवशीयस्य देवातिथे पुत्र । तन्माता वैदर्भी मर्यादानाम । तद्भार्या अङ्गराजकन्या वामदेवी । तत्पत्र ऋक्ष । आ० ६३ । २४ ॥

१ ऋचीकः। ऋषि । और्वस्य पुत्र । आ० ६७। ४७ ॥ स भृगो पुत्र । व० ११६ । २० ॥ शां० ४८।७॥

तस्य अश्वतीर्थे एकत स्यामकर्णाना ह्याना सहस्रस्य प्राप्ति । तेषा हयाना गाधये शुल्कदानेन तत्क-'न्याया सत्यवत्या परिणयश्च । व० ११६ II अनु० ७॥

तस्य सत्यवत्या जमद्ग्रेरुत्पत्ति । व०११६। ४४॥ अनु० ७ । ४६॥ [ भा० ९ । १५॥ वायु० ९१ ॥ ब्रह्म० १० ॥]

तस्यान्य पुत्र शुन शेष । अनु० ६ । ६ ॥ [रा० १।६१॥]

२ ऋचीकः। विवस्ततः पुत्र । आ० १।५५॥ ३ ऋचीकः । क्षत्रियः । सो० व० दुष्यन्तपौत्रस्य भुमन्यो पुत्र । तन्माता पुष्करिणी । आo २०१ । १३॥

ऋचेयु: । क्षत्रियः । सो० व० रौद्राश्वस्य अप्सरिस

जात पुत्र । तद्धातर कक्षेयुप्रभृतयो नव । अस्य अनाधृष्टिरिति नामान्तरमिति भाति । तत्पुत्रो मतिनार । आ० ८८। ९॥

चेति । आ० २५५ । ११ ॥ अस्यैव देवऋण ऋषिऋण पितृऋण इत्यपि नामान्तर।

ऋतधामा । श्रीमान्नारायण । तन्नामनिर्वचन । शां० ३५२। ४॥

ऋतुपर्णः । क्षत्रिय । मू० व० अयोध्याधिपति । तसिन्नलराजेन बाहुकनामस्वीकारेण सारथीभूय वास । व० ६३॥

[स सिन्धुद्वीपस्य पौत्र । तत्पौत्र सुदास । हरि० १। १५॥ भा० ९। ९॥]

तस्मिन्नलसारथिना वार्ष्णेयेन सारथीभवन । व० ५७। २६॥

तस्य सारिथ जीवल । व० ६४ । ८॥ तस्य नलराजादश्रहृदयपाप्ति । व० ७५ । १७ ॥ तेन नलराजाय अक्षहृदयोपदेशः । व० ७०।२९॥ ऋतस्थला । अप्सरा । आ० १३२ । ४७॥ + ऋत्विग्लक्षणं । ज्ञां० ७९ ॥

ऋद्धिः। कुबेरस्य भाया। स० १०।६॥ ऋइयमुकः। पर्वत । तस्मिन्वालिन सकाशाङ्गीतेन सुग्रीवेण हनुमदादिभिस्सह वास । व०२८०। 88 | A mountain situated eight miles from Anagundi on the bank of the river Tungabhadra

ऋद्यशृङ्गः । ब्रह्मर्षिः । उपस्पर्शनार्थे इद गतस्य विभाण्डकऋषे उर्वशीद्शनक्षमित रेत जले पपात । तच काचन मृग्यपिवत् तसाजात । व०१११।६॥

तन्नामनिर्वचन । व० १११ । १७ ॥ तस्य अङ्गदेशगमनेन तत्रत्यानावृष्टिनिवृत्ति । व० ११४। १०॥ [रा० १। १०॥] तस्य रोमपादपुत्र्या शान्तया विवाह । व०११४। 28 11

ऋइयशुङ्गाश्रमः । कौशिकीतीरस्य क्षेत्रविशेष । तत्र लोमरोन सह युधिष्ठिरस्य गमन । व० १११। ? || The hermitage of the Rishi near th river Kusi situated at Singheswar in the District of Bhagalpur

१ ऋषभः । (वृषभः) । पाण्ड्यदेशस्यः पर्वत । तत्र युधिष्ठिरस्य तीर्थयात्रार्थं गमन । व० ८३। २१ | Alaguri Hills in the District of Madura

२ ऋषभः । (वृषभः । ऋषभकूरः) । मग-घदेशस्य पर्वतः। स० २१ । २॥

३ ऋषभः । उत्तरसागरान्तिके विद्यमान पर्वतः। तत्र शाण्डिलीनाम्या ब्राह्मण्या तपश्चरण । 2231211

४ ऋषभः । ऋषमकूटपर्वतवासी विप्रिषे । व० 2201911

५ ऋषभः । ब्राह्मण । तस्य तनुनामकेन ब्राह्मणेन सवाद.। द्वां० १२७॥ अय चतुर्थोऽन्यो वेति न ज्ञायते । तस्य युधिष्ठिरसभागमन । स० 221 38 11

६ ऋषभः। कोसलदेशीय तीर्थ। व० ८३। १०॥ ७ ऋषभः। सर्पः। आ० ५७। १७॥

ऋषयः । तापसाः । तेष्वनेकेषा नामानि युधिष्ठिर-सभायाः। स० ४॥ इन्द्रसभाया। स० ७॥ ब्रह्मसभाया ११। १८॥ युधिष्ठिरेण सह वने। व० ८३ । ११९॥ सन्ध्यर्थ हास्तिनपुर गच्छत श्रीकृष्णस्य मार्गमध्ये । उ० ८३ ॥ द्रोणाचार्य युद्धानिवर्तयितुमागताः । द्रो० १९१ । ३१ ॥ मीष्माचार्यस्य शरीरत्यागसमये । शां० ४६॥ २०७। २८॥ पात काले सार्तव्याः। अनु० २७१। ३७॥ २५५। ३०॥

तेषा धर्माः । अनु० २०९—२१० ॥ ऋषिकाः । उत्तरस्या दिशि काम्भोजसमीपे विद्य-मानो देश । स० २८ । २५ ॥ भी० ९ । & 8 || The Russian Empire

ऋषिकुल्या। कलिइदेशस्या नदी। व०८२। १८ || भी० ९ | ३६ || This is a river on which Ganjam is situated It rises in the Mahendra Hills

ऋषिगिरिः । मगघदेशस्थः पर्वतः। स० २१।२॥

एकचक्रः । दनुपुत्रः । आ० ६६ । २५ ॥ एकचका । बकासुराध्युषिता नगरी । आ० ६१। २७॥ ६३। ७३॥ तत्र पाण्डवाना वास । १७१-१७८॥

तन्नगर्या पाञ्चालनगरं अहोरात्रगमनसाध्य । आ० १८६ | २ ॥

एकतः। गौतमस्य पुत्र । ऋषि । तद्भातरौ द्वित. त्रितश्च। स०७। ११॥ द्या० ३७। ७॥ + एकतः इयामकणी हयाः । ऋचीकेन कन्याशुल्कार्थ गाधिराजाय दत्ता । व० ११६। २२॥ अनु०७।१२॥

तदानयनार्थ गालवस्य विश्वामित्रेणाज्ञापन । उ० १०६। २७॥

एकपर्वतः । इन्द्रप्रस्थान्मागधपुरगमनमार्गे विद्य-मान पर्वतः। स०२०।२७॥ + एकपुत्रत्वनिन्दा । व० १२८ । १२ ॥ एकरात्रं । तीर्थ । व० ८१ । १८२ ॥ एकलञ्चः । हिरण्यधनुषः पुत्रो निषादः । आ०

१४२। ४०॥ स० ४४। ६९॥ तस्य घनुर्विद्याभ्यासः । आ० १४२ | ४३॥ तेन द्रोणाचार्याय गुरुदक्षिणात्वेन खदक्षिणहस्ताङ्ग-ष्ठस्य छित्त्वा दान । आ० १४२। ६७॥

तत्पुत्रः केतुमान् । भीमेन हतः । भी० ५४ । 411

तद्वधः श्रीकृष्णेन । द्वो० १८२ । २१ ॥ एकशयः । सर्पः । तक्षकपुत्रोश्वसेनः। क० ९७। 11 88

एकहंसः । तीर्थं । व० ८१ । २०॥

एकाक्षः । दानवः । आ० ६६ । २९॥

- + एकादशदिवसयुद्धारम्भः। द्रो० १२॥ तस्समाप्तिः। द्रो० १६॥
- + एकाद्शास्ट्राः । मृगव्याध सर्पः निर्कःतिः अजैकपात् अहिर्बुध्न्यः पिनाकी दहनः ईश्वरः कपाली स्थाणु भग इति । आ०६७ । १॥ १३२ । ५१॥ अजैकपात् अहिर्बुध्न्य विस्वन्याक्ष रैवत हर बहुरूप व्यम्बक सुरेश्वर सावित्रः जयन्त पिनाकी इति । शा०२०७। २१॥ अजैकपात् अहिर्बुध्न्य पिनाकी ऋतः पितृरूपः व्यवकः महेश्वरः वृषाकपिः शम्भ हवनः ईश्वर । अनु० २५५ । १२॥ [भा०६। ६॥ हरि०१।३॥ विष्णु०१।१५॥] एकानङ्गा । यशोदायाः पुत्री । श्रीकृष्णभगिनी ।

एकानेका। अङ्गरस पुत्री। अस्याः कुहू इति-नामान्तर। व० २२१। ६॥

स० ५९ । ९॥

+ एकान्तिधर्माः । शां० ३५८॥
एकोनपञ्चाश्चान्मस्तः । मस्त इत्यत्र पश्यत ।
एरकः । सर्प । आ० ५७ । १३॥
एलपत्रः । सर्प । ड० १०३ । १०॥
एलापत्रः । सर्पः । आ० ३८ । ३९॥

# ऐ

ऐक्ष्वाकी । सो० व० भुमन्युपुत्रम्य सुहोत्रस्य पत्नी । तत्पुत्रा अजमीढादय । आ० १०१ । १८ ॥

ऐन्द्रि: । अर्जुनः । आ० १४५ । ८॥ ऐरावतं । इलावृतसमीपस्थ वर्ष । भी०६।३७॥ ८।१०॥

१ ऐरावतः । सर्पे । आ० ३५ । ५॥ स० ९।९॥ ड० १०३ । ११॥

२ ऐरावतः । देवगज । भद्रमनसः पुत्र । आ० १८ । ५२ ॥ ६७ । ६३ ॥ ऐलः । इलाया पुत्र पुरूरवा । आ० ६९ । २१॥ स०८ । १६॥ तस्य कश्यपेन सवादः । शां० ७३ । ४५॥ ऐलिबलः । कुबेर ।

# ओ.

अोघरथः । क्षत्रियः । सु० व० ओघवतः पुत्रः । तत्पुत्रो नृगः । अनु०२ । ५४ ॥

१ ओघवती। ओघवतो दुहिता। सू० व० सुद-र्शनस्य भार्या। अनु०२। ५४॥ तस्या स्वार्धशरीरेण नदीभूय प्रवहन। अनु०२। १००॥

२ ओघवती । नदी । भी० ९ । २२ ॥ द्या० ् ३९ । २७ ॥ ६३ । ४७ ॥

ओघवान् । क्षत्रिय । सू० व० प्रतीकस्य पुत्र । तत्पुत्र ओघरथः । तत्पुत्री ओघवती । अनु० २ । ५४ । [भा० ९ । २ ॥] ओड्डाः । देशः । भी० ९ । ५७ ॥

# ओ.

औदुम्बरा: । देशः । स० ७८ । ८९॥ Cutch, its ancient capital was Koteswara oi Kachchheswara

औदालकं । तीर्थ । व० ८२ । १६० ॥ औद्भिदं । कौञ्चद्वीपस्य वर्ष । भी० १२ । १२॥ और्वः । च्यवनपुत्र । तन्माता मनुकन्या आरुषी । आ० ६७ । ४६॥ १९४ । २१॥ तस्य लोकविनाशार्थ यहा । आ० १९६ ॥ तेन समुद्दे कोषत्याग । आ० १९६ ॥

औशनसं। तीर्थ। व०८१। १३५॥ अस्य कपालमोचनमिति नामान्तर। श०४०। १॥ औशनसञ्यूहः। रावणस्य। व०२८६। ६॥ औशिजः। ऋषि। कक्षीवान्नाम उशिक्सुतः। स०४। २३॥ अनु०२७१। ३७॥ औशीनरिः। उशीनरपुत्र शिवि। स०८।

१४॥ ज्ञा० २८। ३९॥

औषद्श्वः । बस्रुमान् । आ०८७ । १ ॥ क.

कंस: । उम्रसेनस्य पुत्रः । तत्पत्न्यौ अस्ति प्रास्तिश्च जरासन्धस्ति । स० १४ । २१ ॥ २३ । ४ ॥ [स द्विमल्जनामकेन दानवेन उम्रसेनभार्याया जातः पुत्रः । ह० २ । २८ ॥ ]

तस्य कालनेम्यशत्व । आ० ६८ । ६७ ॥

तेन देवकीहननोद्योगः । स० २३ । १३ ॥ तस्य वध श्रीकृष्णेन । स० ५३ । ३२ ॥ [हरि० २ । ३० ॥ भा० १० । ४४ विष्णु० ५ । २०॥]

ककुतस्थः । क्षत्रिय । सू० व० शशादस्य पुत्र । इक्ष्वाको पौत्रः । तत्पुत्रोऽनेना । व० २०५ । २ ॥

१ कक्षसेनः । क्षत्रिय । युधिष्ठिरसभाया । स० ४।२८॥

२ कक्षसेनः। प्राक्षालीन क्षत्रिय । यमसभाया। स॰८। १८॥

३ कक्षसेनः । राजिषः । अनु० २०० । १५॥ कक्षाः । देशः । भी० ९ । ४९॥

कक्षीवान् । उशिक्सुतः औशिज । ऋषिः। स० ७ । १८ ॥

१ कङ्कः । क्षत्रिय । सो० व० वृष्णिवश्यः । आ० २०१ । १९॥

२ कङ्कः । अज्ञातवासे यतिवेषधारिणो युधिष्ठिरस्य नाम । वि० २ । २३ ॥

कचः । बृहस्पतिपुत्रः । तस्य शुक्राचार्ये गुरुकुल-, वासः । आ० ७० । १७ ॥ अनु० ६५ । ८ ॥ तस्य देवयान्याध्य परस्परशापदान । आ० ७१ । १६ ॥ [तदुपाख्यानं । मत्स्य० २५ ॥]

+ कचिद्ध्यायः। स० ५। २०॥

कच्छा: । देश. । भी० ९ । ५६ ॥ Kheda ın Guzerat, a large town between Ahmedabad and Khambay. कटदेश: | देश | यस्य राजा सुनाम | अर्जुने न राजस्यदिग्विजये पराजित: | स०२० | १२॥ Katwa, in the District of Burdwan

कठः । ऋषि । आ०८ । २५॥ स०४। २४॥ + कठवल्लयर्थेप्रतिवादनं । ज्ञां० २५२॥ अनु०१०६॥

किंगिकः । धृतराष्ट्रमन्त्री ब्राह्मण । आ० १५३। ८॥ अस्य कुलिङ्ग इति नामान्तर । आ० ६१। १०॥

तेन जम्बुकोपाख्यानकथनं । आ० १५३ । ३५॥ कण्टकावनं । महारौरवादप्यतिशयितो नरक.। अनु० २३० । १०॥

कण्डू: । कालिङ्गी । अकोधनस्य भार्या । तत्पुत्रो देवतिथि । आ० ६३ । २२ ॥

कण्वः । कश्यपगोत्रोत्पन्न ऋषिः । तत्कथा । आ० ९१—९६ ॥

तित्पता मेधातिथि । अनु० २५५ । ३१ ॥ तस्य पोषितदुहिता शकुन्तला । आ० ९३ । २३ ॥ तस्य शकुन्तलया सह दुष्यन्तिववाहे सवाद. । आ० ९४ । ५० ॥

तेन दुर्योधनं प्रति "तव ऊरावेव मृतिभीविष्यति" इति शापदान । ७० १०५ । ४३ ॥

तेन दुर्योधनं प्रति मातिलवरान्वेषणकथाकथन। उ० ९७-१०५॥

कण्वाश्रमः। व० ८०। ४६॥ Bijnour in Lucknow west of Ajodhya. This was formerly a jungle

कद्लीवनं । कदलीषण्डः । हनूमदावासभूतं वनं । व० १४८ । ६३ ॥ १५२ । ४ ॥

१ कद्भः । दक्षप्रजापतिमुत्री । कश्यपभार्या । सर्पाणा माता । आ० १६ । ६॥ २०-२१ ॥ २५--२७ ॥ ६६ । १३ ॥ स० ११ ॥ ४१ ॥ अनु० २०--२५ ॥

तस्याः सर्पाणामुत्पत्तिः । अता० १६ । १३ ॥

तत्पुत्राणा नामानि सर्पशब्दे पश्यत । तस्या विनतया सह उच्चैश्श्रवसो दर्शन । आ० १७॥ २ कद्भः । स्कन्दमहः । यया गृहीता गार्भेणी सर्प प्रसूते । व० २३० । ३७॥

कनकथ्वजः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १३१ । १४ ॥ द्रौपदीखयवरे । आ० २०१ । ३ ॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ९६ । २७ ॥

कनखरुं। सप्तगङ्गसमीपस्य तीर्थ। व०८२। ३०॥ A small village two miles to the east of Hardwar

कनकाङ्गदः।क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आ० ६८ । १०५॥

कनकायुः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । ९९ ॥

+ कनिष्ठस्य ज्येष्ठे वर्तनप्रकारः । अनु० १६२॥

कन्यकाः । देशः । भी० ९ । ५२ ॥
कन्या । ऋतुमती अनुद्धा नारी । अनु० २४९ । ५॥
तद्दानकालः । अनु० ५६ ॥ ७९ — ८०॥ २४९ ॥
तद्दानफल । अनु० २६५ ॥ ६८ — ७४ ॥
कन्यागर्भः । कर्ण । आ० १४६ । ३ ॥
कन्यातीर्थं । दक्षिणसमुद्धतीरस्थ तीर्थं । स०
३२ । ७५ ॥ व० ८१ । ११२ ॥ ८३ ।
२३ ॥ अस्य कन्याकुमारीति नाम । Саре Сомотіп

क्रन्याभर्ता । स्कन्दः । व० २३३ । ६ ॥ क्रन्याश्रमः । क्षेत्र । व० ८१ । १८९ ॥ क्रन्यासंवेद्यं । तीर्थ । व० ८२ । १३६ ॥ क्रपः । देवयोनिविशेषः । अनु० २६२ । ४ ॥ क्रपालमोचनतीर्थं । अस्य औशनसतीर्थमिति नामान्तर। व० ८१ । १३७ ॥ शा० ४० । ४ ॥ क्रपाली । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । आ० ६७ । ३ ॥ १३२ । ५२ ॥

किपिञ्जलतीर्थे। व०८१। ७४॥ किपिञ्जला। नदी। भी०९। २६॥ किपिञ्जलादः । चाण्डाल्यामुत्पन्नो ब्रह्मार्षे अनु०५३। १६॥

१ किपिल: । श्रीमन्नारायणावतार ऋषिः । व० १०६ । ३०॥ १०७॥ उ० १०९ । १८॥ अस्याग्यधिकारोप्यस्ति । व० २२३ । २१॥ तस्य आसुरिणा सवाद । शां० ३२६—३२८॥ [स कर्दमप्रजापते पुत्रः। तन्माता स्वायमनमनुपुत्री देवहृतिः । तत्स्वसारः अरुन्धत्यादयो नव । ताश्चारुन्धतीशब्दे दृष्ट्या । भा० ३ । २४॥]

२ किपिलः । कश्चन यति । तस्य गा प्रविद्यय स्थितेन स्यूमरियमनाम्ना ऋषिणा सह गवा यज्ञे-प्यवध्यत्वविषये सवाद । द्वारं २७४— २७६ ॥

३ किपिलः । अमिविशोषः। व० २२३ । २१ ॥ अयं प्रथम किपिल एव ।

४ कपिलः । विश्वामित्रपुत्र । अनु० ७ । ५६॥ कपिलतीर्थे । व० ८२ । ३२ ॥

१ कपिला। गोनिशेष । तत्त्वष्टिकथा । तद्दानफर्ल च । अश्व० १०६ ॥ तन्माहात्म्य । अनु० १२५—१२७ ॥

२ किपिला । दक्षप्रजापतिकन्या । कश्यपमार्या । आ० ६६ । १२ ॥ तत्पुत्रा अमृत ब्राह्मणा गाव गन्धर्वा अप्सरसश्च । आ० ६६ । ५२॥

३ कपिला। नदी। भी० ९। २८॥ कपिलातीर्थे। व० ८१। ४७॥

कपिलावटः। क्षेत्र। व० ८२। ३१॥

किपिलाश्वः । क्षत्रियः । स्० व० कुवलाश्वपुत्र । व० २०७ । ३७ ॥

कपोतः। गरुडस्य पुत्रः। उ० १०१।१३॥ कपोतरोमा। शिनिराजस्य पुत्रः। स० ८। १७॥ व० २००। २७॥

+ कपोतव्याघोपाख्यानं । ज्ञा० १४३-१४८॥ + कपोतइयेनचरित्रं। व० १३३। २००॥ कबन्धः । राक्षस । रामेण हतः । स० ५०। १४॥ व० २८०। २८॥ [रा० ३। ७० [11 90-

तस्य प्राग्विश्वावसुनामकस्य गन्धर्वस्य ब्राह्मणशापेन राक्षसजन्मप्राप्ति । व० २८० । ४२ ॥

कमठः। क्षत्रिय । स० ४। २८॥

कमलपालिका। भीमसेनभार्या हिडिम्बा राक्षसी। आ० १६९ । २१ ॥

कमलाक्षः । तारकासुरपुत्र । रुद्रेण हत । क० 781911

कम्पनः । क्षत्रियः । युधिष्ठिरसभाया । स० ४ । 2611

कम्पना। नदी। व०८२। ११६ ॥ भी० 912411

कम्बलः। सर्प । आ० ३५।१०॥ स०९। १०॥ उ० १०३।९॥

कम्बलं । कुराद्वीपस्थ वर्ष । भी० १२ । १३ ॥

+ कर: । भागधेय । बलि. । राजभि स्तद्रहणप्रकार । शां० ८८॥

करकाः। देशः। भी० ९। ६०॥

करकाक्षः। दुर्योधनपक्षीय क्षत्रिय । द्वो०२०। 9 11

करकायुः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० २०१।२॥

करञ्जनिलया। स्कन्दग्रहः। व० २३०। ३५॥ करटा:। देश । भी० ९। ६३॥

करतोया। नदी। स० ९। २६॥ व० ८३। र ॥ भी० ९ । ३५ ॥ A sacred niver which flows through the Districts of Rungpun and Dinajpur It formed the boundary between the kingdoms of Bengal and Kamarupa

करन्धमः । क्षत्रियः । सू० व०। स०८। १६॥ तित्पता खनीनेत्रः। अस्य पितृकृत नाम सुवर्ची

इति । तत्पुत्र आविक्षत् । अश्व० ४ । ८-२३॥ [तस्य वश । भा० ९। २॥ ययाति-पुत्रतुर्वसुवशोत्पन्नोऽन्य । मा० ९ । २३ ॥ ] करभञ्जकाः। देशः। भी० ९। ६९॥ करवीरः । सर्पः । आ० ३५ । १२ ॥ करहाटकः। देशः। स० ३२। ७२॥ करालजनकः । जनम्बद्यीयो राजा । तस्य वसि-ष्ठेन सह क्षराक्षरलक्षणविषये सवादः । शा० 36-383 11

करीतयः । देशः । भी० ९ । ४४ ॥ करीषकाः। (करूशाः)। देश। भी० ९। ४०॥ तस्य राजा दन्तवर्कः । स० १४ । १२ | The eastern portion of the Dis trict of Shahabad, in the Province of Behar

कर्करः । सर्पः । आ० ३५ । १६ ॥ कर्कोडकः । (कार्कोडकः) । सर्पः । स० ९ । १०॥ उ० १०३। ९॥

तस्यामे सकाशानलराजेन सरक्षण । तेन नलदंशन च। व० ६३ । ४॥

१ कर्णः । सूर्यात्कुन्त्या जात कानीनः पुत्रः । आ-विरिधः । राधेयः । वसुषेणः । अर्धरथः । उ० १६८। ७॥ तस्योत्पत्तिः । आ० ६४। १४०॥६८।१३७॥१६०।२८॥ तस्य कुन्त्या अश्वनद्या विसर्जन। व० ३०९।८॥

त प्रति भीष्माचार्येण तस्य कुन्तीसुतत्वकथनं । भी० १२२ । ९॥

त प्रति श्रीकृष्णेन तस्य कुन्तीसुतत्वकथन। उ० 380 II

त प्रति कुन्त्या तस्य खपुत्रखकथनं । उ॰ १४५ ॥ तस्य सपुत्रत्वकथनं युधिष्ठिर प्रति कुन्त्या । स्त्री॰ 110105

तस्य खपुत्रत्वकथन कुन्त्या वेदव्यास प्रति । आसू० ३२॥

तस्य चरित्रम् । आ० १२० ॥ शा० २-५ ॥ तस्य सूर्याशत्व । आ० ६८ । १५० ॥ तस्य दुर्योधनेनाङ्गराज्येऽभिषेक । आ० १४६ । ३८ ॥

तस्य सूतकन्याना विवाहः । उ० १४१ । १०॥ तस्य शास्त्रज्ञता । उ० १४० । ६-७॥ तस्य दुर्योधनेन सैनापत्येऽभिषेक । क० ७॥ तेन द्वपदपुत्रस्य भियदर्शनस्य वध । आ० २१८। ३०॥

तस्य घोषयात्राया चित्रसेननाम्ना गन्धर्वेण युद्ध तत्र , पराभवश्च । व० २४२ ॥

तेनेन्द्राय स्वीयसहजकवचकुण्डलदान । आ० ६८। । १४४ । व० ३११ ॥

तस्य वदान्यता । व० ३११ । ३१ ॥ तस्य खमे सूर्यागमन । व० ३०१ ॥ तस्य दिग्विजय । व० २५४–२५५ ॥ तद्गर्हण कृपाचार्येण । आ० १४६ । ३१ ॥ वि० ४९ । १४ ॥

तद्गर्हण शस्येन । क० ३१ । ३३ ॥ ३३ ॥
तस्य युध्यत भूमौ रथचक्रनिमज्जन । क०
तद्गर्हण मीमसेनेन । आ० १४७ । ५ ॥
तस्य वचनं अज्ञातवासे पाण्डवा अन्विष्य हन्तव्या | तेन खरथचक्रोद्धरणोद्योग । क० ९८ ॥
एवेति । वि० ३० । १० ॥
तन्ममीद्वारन श्रीकृष्णेन । क० ९८ ॥

तेनात्मश्चाघनपूर्वकमर्जुनपराभवनप्रतिज्ञान । वि० ४८ ॥

तस्य पराजयोऽर्जुनेन । आ० २०५ । वि० ५७॥ तस्य पराजयो भीमसेनेन । द्रो० १२९ ॥ १३१॥ तेन कुन्तीगर्हण सस्य बास्ये निर्दय तृणवन्नद्या वि-

सर्जनविषये । उ० १४६ ॥
तेन सहदेवोपालम्म । द्रो० १६८ ॥
तेन नकुलपराभव । क० १५ ॥
तेन शल्यस्य गर्हण । क० ३७ ॥
तस्यार्जुनेन सह युद्ध । आ० १४६ । २२ ॥ क०

९४॥ तस्य घटोत्कचेन सह युद्ध । द्रो० १७४॥ तस्य जरासन्धेन सह युद्ध । शां० ५ ॥
तत्सारध्याभ्युपगमः शल्येन । क० २३ ॥
तस्य युद्धाय प्रोत्साहन शल्येन । क० ८३ ॥
तेन इन्द्रदत्तया शक्त्या घटोत्कचवध । द्रो० १८०॥
तेन भीष्माचार्यक्षमापणायाभिवादन । भी० १२२॥
तस्य परगुरामे शस्त्राभ्यास । क० ३६ । ४५॥
शां० २ ॥ स्त्री० २ ॥

तस्य परशुरामेण तवास्त्राणि समये न प्रतिभान्त्विति जापदान । क० ३६ ॥ शां०३ ॥ तेन ब्राह्मणगोवत्सहनन ब्राह्मणेन यद्धे तव रथचक

तेन ब्राह्मणगोवत्सहनन ब्राह्मणेन युद्धे तव रथचक भूमौ निमज्जतामिति तसौ शापदान च । क० ३६॥ शां० २॥

तस्य ब्राह्मणत्वे परशुरामस्य शङ्का । **शां० ३ ॥** तस्य अलकेनाम्ना केनचित्किमिणा अरुभेदन । **शां०** । **३ ।** ६ ॥

तस्यास्त्रविद्यापरीक्षार्थं रज्ञप्रवेश । आ०१४६।१॥ त प्रति श्रीकृष्णेन पाण्डवपक्षप्रवेशचोदना । उ० १४०॥

तस्य युध्यत भूमो रथचक्रनिमज्जन । क० ९७ ॥
तेन नागास्त्रप्रयोगेणार्जुनिकरीटापहार । क० ६०॥
तेन सरथचकोद्धरणोद्योग । क० ९८ ॥
तन्ममीद्धाटन श्रीकृष्णेन । क० ९८ ॥
तेन कृपाचार्यस्य जिह्वाच्छेदप्रतिज्ञाने तद्वधोद्यमोऽधत्थान्ना । द्वो० १६० ॥

तस्य वधकथा सक्षेपेण । क० १ ॥ विस्तरेण । क० ९८ ॥ तच्छववर्णन । स्त्री० २१ ॥ तस्य युधिष्ठिरेणौर्ध्वदैहिककरण । शां० ४१ । ३ ॥ स हत इति आन्त्या युधिष्ठिरेणार्जुनप्रशसन । क० ६९ ॥

तत्पुत्रेषु सुदामा अर्जुनेन हतः । आ० २१८ । ३२॥ सुषेण भीमसेनेन हत । क० ७९ । १४॥

सत्यमेनः चित्रसेनः सुशर्मा चेति त्रय नकुलेन हता । दा० ९ ॥ वृषसेन । अर्जुनेन हत । क०९०॥ तद्भातृषु शत्रुतप अर्जुनेनोत्तरगोप्रहणे हत । वि० ५८ । १७ ॥

शत्रुञ्जयः विपादश्चेति द्वावर्जुनेन हतौ। द्रो० ३२। ६१॥

कश्चिदेकोऽभिमन्युना हत । द्वो० ४१ । ४॥ द्वम भीमेन हत । द्वो० १५६ । २७ ॥ वृक-रथ भीमेन हत । द्वो० १५८ । २१ ॥ त्रयो-ऽर्जुनेन हता । द्वो० ३२ । ६३ ॥

२ कर्णः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८ । ९५ ॥ १३१ । ३॥ भी० ७७ । ८॥ कर्णाटकाः । देश । स० ७८ । ९८ ॥ भी० ९ । ५९ ॥

The Province of Mysore and the District of South Canara in the Madras Presidency, and the Districts of North Kanara, Belgaum, and Dharwar in the Bombay Presidency.

कर्णिका। अप्सराः। आ० १३२। ४६॥ १ कर्दमः। ब्रह्मर्षि । स० ११। १९॥ द्यां० ५८॥ ९८॥

[तस्य भार्या स्वायभुवमनुपुत्री देवह्न्तिः । तस्य पुत्रः किपिलः । तस्य पुत्र्य अरुन्यत्यादयो नव । विशेषमरुन्धतीशब्दे पश्यत । भा० ३ । २२ ॥ २४ ॥ ]

२ कर्दमः। सर्पः। आ० ३५। १६॥

+ कर्म । ग्रुभाग्रुभरूप । तस्य बलवत्त्व । उ०२९। ६ ॥ तस्य हेतुत्व । अनु०१ । ७२ ॥ तस्य सात्विकादिभेदेन त्रैनिध्य । भी० ४२ ॥ कर्वटः । वज्ञदेशसमीपस्थो देशः । यस्य राजा

ताम्रलिप्तः । स्तृ ३१ । २५ ॥ कलकाः । सर्पः । उ० १०३ । ११ ॥

कलशपोत्कः। सर्वः। आ० ३५। ७॥

कलशतीर्थे। व०८१।८०॥

१ किलः । चतुर्थ युग । तद्भिमान्यसुरश्च । तद्धर्माः । शां० ६९ । १९—२४ ॥ तद्भृतान्तकथन । व० १५१ । ३४ ॥ १९१ । २५ ॥ [विष्णु० ६ । १ ॥ भा० १२ । २—३ । मत्स्य० १४४ ॥]
तस्य तिष्य इति नामान्तर । भी० १० । ३ ॥
तस्य दमयन्तीस्वयवरार्थमागमन । व० ५६ । १ ॥
तस्य नलराजशरीरे प्रवेश । व० ५६ । ३ ॥
तस्य नलदेहान्निष्कम्य विभीतकद्भमप्रवेश । व०
७० । ३८ ॥

तत्र भविष्यल्लोकवृत्तान्तकथन । व० १९३॥ [तिविमहः परीक्षिता । भा० १ । १७॥]

२ कि: । मुनिपुत्रो देवगन्धर्व । आ० ६६ । ४ ॥ १ कि: । सित्रय । सो० व० ययातिपुत्रस्या-नोर्वशोत्पत्रस्य बिलराजस्य भार्याया दीर्धतमोनाम्ना ऋषिणा उत्पादित पुत्रः । तन्द्रातर अङ्गो वङ्गः पुण्डू: सुक्षश्च । आ० ११३ । ५३ ॥

२ कलिङ्गः । क्षत्रियः । द्रौपदीस्वयवरे । आ० २०१ । १३ ॥

किन्द्राः । आन्ध्रदेशः । भी० ९ । ४६ ॥ तत्रत्या राजानः । श्रुतायुः शकदेवः सत्यदेवः सत्यदेवः सत्य केतुमान् इत्यादयो भीमसेनेन हताः । भी० ५४ ॥ The Country lying on the South of the Vaitarini river in Orissa, and north of the Kiishna river in the Districts of Rajahmundry, Vizagapatam and Ganjam and a portion of Orissa

तस्य राजधानी राजपुरे । तस्य राजा दुर्योघनश्वशुर-श्चिताङ्गदः । शां॰ ४ । २ ॥

+ कल्डषयोनिजः । अनार्ययोनिजशब्द पश्यत । कल्की । श्रीमतो नारायणस्यावतारः । स० ५० । ४५ ॥ व० १९२ | ९३ ॥ [मा० १२ | २॥]

कल्माषः । सर्पः । आ० ३५ । ७ ॥ कल्माषपादः । सौदासशब्द पश्यत ।

कवची । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८/। १०३ ॥ १३१ । ११ ॥ क०४६ । ७॥ भीमेन हत । क०८८ । १९॥ कवि: । भृगो. पुत्रः । तत्पुत्रः शुकाचार्य । अग० ६७ । ४२ ॥ [तन्माता स्थातिः। भा० ४।१॥]

करोरुकः। क्षत्रिय। श्रीकृष्णेन हत । स०६१।६॥ करोरुमान् । क्षत्रियः । श्रीकृष्णेन हत । व०१२। ३३॥

कर्यपः । ब्रह्मिषे । मरीचिऋषेः पुत्रः। आ०६३।३॥ [तन्माला कर्दमपुत्री कला । भा० ४ । १ ॥] तस्य भार्या दक्षपुः प्रस्वयोदश । अदिति दिति दनु काला दनायुः सिहिका कोषा प्राथा विश्वा विनता कपिला मुनि कद्व इति । आ०६६ । ११॥ तासामपत्यानि । आ०६६ । १४—५२॥

[तस्य भार्या सप्तदश | भा० ६ | ६ ॥]
तेन पुत्रकाम्यया यजनं । आ० ३१ | ५ ॥
तस्य तक्षकेण सवाद । आ० ४२ | ३८ ॥
तस्मै ब्रह्मणा विषहरविद्यादान । आ० २० | १६॥
तस्मै परग्रुरामेणाश्वमेधयागान्ते दक्षिणात्वेन पृथिवीदान । शां० ४८ | ६४ ॥

त्म । शा० ४८ । ६४ ॥ तस्य ऐलेन सवाद । शां० ७३ ॥ तस्य नारायणमहिमविषये गरुडेन सवाद । अनु० ४० ॥

तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । २९ ॥
तेन पृथिवीभूय प्राणिधारण । अनु० २५९ । ६॥
तस्य सिद्धेन सवाद । अश्व० १७ ॥
कहोल: । उद्दालकमहर्षे शिष्यो जामाता च ।
तद्धार्या सुजाता । तत्पुत्रोऽष्टावक । व०१३४।८॥
तस्य जनकराजसभागमनं । तत्र वरुणपुत्रेण बन्दिना
वादे पराजित्य जले निमज्जन । व० १३४ । १५॥

तस्य जलात्पुनर्निर्गमन । व० १३६ । ३२ ॥ कांस्यकुद्धाः । देश । स० ७८ । ९८ ॥ + काकहंसयोः कथा। शत्येन कर्णाय कथिता। क० ३५॥

काकी । ताम्रायाः पुत्री । उद्धकाना माता । आ॰ ६७ । ५७ ॥ काक्षीवान् । शिविमार्यायाः दास्या शूद्या दीर्घ-तमसऋषेर्जात पुत्र । आ०११३। ४७॥ स०४। २३॥

काश्चनाक्षी । नैमिषे विद्यमाना सरस्रती नदी । श्च० ३९ । १९॥

काश्ची । द्रविडदेशस्य प्राचीनराजधानी ॥ क० ९। १९॥ Conjeevaram, in Chengleput District in the Madras Presidency It was the capital of Chola Kings

[बामन०१२। गरुडपूर्वा०८१। पद्म०स्वर्गस ५७॥] काठकोपनिषद्धेप्रतिपादनं। शां०२५२। अनु०१०६॥

कान्तिकोसलाः। देश । भी० ९ । ४० ॥ कान्यकुट्जः । देश । गाथे राजधानी । आ० १९१ । ३ ॥ Kanouj is on the junction of the river Ganges and the Kali-nadi or Ikshumati, in Rohil-khand

कापच्यः । (कायव्यः) । निषादजास्युद्भवो दस्यूनामधिपतिः । शां० १३५ । ३ ॥ कापच्याः । जना । स० ७८ । ८८ ॥ कापिलं । कोञ्चद्वीपस्थ वर्ष । भी० १२ । १४ ॥ कापी । नवी । भी० ९ । २४ ॥ कामः । मन्मथ । तद्भार्या रति । आ० ६७ । ३३॥ तस्य प्रशसा । शां० १६५ ॥ तस्य द्वमत्वेन रूपणं । शां० २६० ॥ कामठकः । सर्पः । आ० ५७ । १६ ॥ कामठेनः । निदनीनाम्नी वसिष्ठधेनुः । आ० १९१ । ९॥

तस्या अपहारो विश्वामित्रेण । आ० १९१।२३॥ कामन्दः । ऋषि । तस्यारिष्टनाम्ना राज्ञा सह धर्मत्यागिन प्रायश्चित्तविषये सवादः । शां० १२३।११॥

काम्पिल्यं । माकन्दीसमीपस्थं नगरं । आ० १४८। ७८ ॥ इदं दक्षिणपाश्चालानां राज-

धानी । तस्य राजा द्वपद । Kampılya ıs twentyeight miles north-east of Fategail in the District of Fairukhibad, N W P It was the capital of South-Panchala, the king of which was Drupada

काम्भोजाः। देश । निषधपर्वतस्य दक्षिणतो विद्यमान । भी० ९ । ६५ ॥ तत्रार्जुनस्य राजसूयदिग्विज्ञकार्थं गमन । स्व० २८ । २५॥ Afganisthan, the name has been delived from Aswasthan the place of horses

तस्य राजा सुदक्षिण । अर्जुनेन हतः । द्वो० ९२। ६२॥

काम्यकं । खाण्डवप्रस्थस्य पश्चिमस्या दिशि मरुध-न्वस विद्यमान पुण्यवन । तत्र पाण्डवाचा वास. । व० ५---२३ ॥ ३६---९० ॥ 11828

काम्या । अप्सराः । आ० १३२ । ४६ ॥ कायच्यः । कापच्यशब्द पश्यत । कायशोधनं । तीर्थ । व० ८१ । ४२ ॥

कारन्धमः । क्षत्रिय । करन्धमपुत्रोऽविक्षत् । अश्वण् ४।१८॥

कारन्धमतीर्थे । दक्षिणसमुद्रसमीपे । आ० २३६। ३॥

कारीषिः। ऋषि । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० 9 | 44 |

कारू शकाः । करू शदेशवासिनो जनाः । स० 9619911

कारूषः। क्षत्रिय । मनो पुत्र । आ० ६९ । १९॥ The eastern portion of the District of Shahabad, in the Province of Bihar

कार्कोटकः । कर्कोटकशब्द पश्यत । कार्तवीर्य: । क्षत्रिय । सो० वं० कृतवीर्यस्य पुत्रोऽर्जुन । स०८। ११॥ तस्य कथा। स० ९६। २७॥

तस्य दत्तात्रेयात्सहस्रबाहुत्ववरपाप्तिः। स० ४८। ५॥ अनु० २५७॥ तस्य परशुरामेण वध । स० ४९ । ४॥ व० ११७। २५॥ तत्पुत्रैर्जमद्ग्निहनन । व० ११७ । २७ ॥ तेन रावणबन्धन । स्न० ९६ | ३९ ॥ [रा०७।३३] तिस्य कथा। भा० ९ । १५ ॥ हरि० १ । ३३ । वायु० ९४ ॥ मत्स्य० ४३ ॥ ग० ७ । ३१॥ मार्कण्डेय० १६॥ ] तेन वसिष्ठाश्रमदाह । वसिष्ठात् शापप्राप्तिश्च । शां० ४८। ४१॥ कार्तिकेयः। स्कन्द । व० २३३ । ९॥ + कार्तिकादिद्वादशद्वादशीना विशेष । अश्व० 11 888 कार्डिण:। अभिमन्यः। भी० ४७। १५॥ १ कालः । क्षणलवादिरूपः। तस्य महिमा । आ० श २७३॥ तस्य विभागः । वि० ५२ | १ ॥ [भा० ३ । ११ ॥ हरि० १ । ८ ॥ ] तं प्रति राज्ञः कारणत्व । शां० ६९ । ६ ॥ 🛝 तस्य द्वततरपातित्व । शां० १७४ ॥ २८३ ॥ २ कालः । कालाभिमानिनी मृत्यनान्नी देवता । तस्या सर्वेणसवाद । अनु० १ । ७० ॥ कालकबृक्षीयः। (कालबृक्षीयः)। ऋषिः। स॰ ७।१८॥ तस्य कथा अमात्यपरीक्षाविषये । द्वारं ० ८२ ॥ तस्य शकुन्त्यामुत्पन्न पुत्रः हिरण्यहस्तः । अनु०

५३।२३॥

तस्य कौसल्येन क्षेमदर्शिना सवादः । शां० १०४- ं 208 11

कालका । असुरस्री । तत्पुत्रा कालकेयाः । व० 2941911

कालकीर्तिः। क्षत्रियः। आ० ६८। ३७॥ कालकूटः। पर्वतः। स० २०। २६॥

कालकेयाः।(कालेयाः)। हिरण्यपुरवास्तव्या असुरा । अर्जुनेन हता । व० ९९ । ३ ॥ १७५। १२॥ तेषा केषाचिद्धधो देवै । व० १०४। ७॥ कालखञ्जाः। असुरा । स०९। १६॥ कालघटः। जनमेजयसर्पसत्रे सदस्यो ब्राह्मण । आ० ५३ । ८॥ कालञ्जरः । पर्वतः । व० ८३ । ५६ ॥ तत्समीपे मेघावितीर्थ । कालतोयकाः। देश । भी० ९। ४७॥ कालदन्तकः। सर्प । आ० ५७। ६॥ कालदाः। देश । भी० ९। ६३॥ कालनेमिः। असुर । स० ५१। ८॥ विष्णु-ना हत.। स० ५१। २९॥ कालपथः । विश्वामित्रऋषे पुत्र । अनु० ७। कालयवनः। गर्गस्य पुत्रः । श्रीकृष्णेन हत । शां० ३४८। २९॥ कालवेगः। सर्प । आ० ५७। ६॥ काला। (कालिका)। दक्षप्रजापतिकन्या। क-इयपभार्या । तत्पुत्रा कालकेया । आ० ६६। ३४॥ व० १७५। ७०॥ कालापः। ऋषि। स०४। २४॥ कालिका। कालाशब्दं पश्यत। स० ११ । ४०। कालिङ्गः। कलिङ्गराब्दं पर्यत। कालिञ्जरः । कालञ्जरशब्द पश्यत । कालिन्दी। यमुनानदी। स०९। २२॥ कालियः। सर्पः। आ० ३५। ६ ॥ ७० १०३।९॥ तस्य मर्दन श्रीकृष्णेन । स० ५३ । १५ ॥ [भा० १०। १६ ॥ हरि० २ । १२ ॥ विष्णु० ५। ७ ॥ ] काली । वेदव्यासमाता सत्यवती। आ०६०।२॥ कावेरी। नदी। स०९। २४॥ व०८३। ३२॥ भी०९। २०॥

तत्रार्जुनस्य तीर्थयात्रार्थं गमन । आ० २३५ । १८॥ तत्र नकुलस्य राजसूयदिग्विजयार्थ गमनं। स० ३३ । १२ ॥ काशयः। देश । भी० ९ । ४२ ॥ काशिकाः। जना । स० ७८। ९७॥ काञ्ची । वाराणसीक्षेत्र । आ० १९० ॥ काइमीराः। देश । स० २८। १७॥ भी० ९ । ५३ ॥ तस्य राजधानी श्रीनगर । । काइमीरमण्डलं । काश्मीर^{हेर}ंश । व० १३२। काइयः। पाण्डवपक्षीयो राजा। एकरथः। उ० १७१। २२॥ १ काइयपः । सप्तर्षिष्वन्यतमः प्रजापति । कश्य-पशब्द पश्यत । २ **काइयपः।** वसुदेवपुरोहित । तेन पाण्डव**ा**। जातकमीदिकरण । आ० १३३ । ४४ ॥ काइयपद्वीपः। भी० ६। ५६॥ किंजप्यं। तीर्थ। व० ८१। ७९॥ किंदनः। पुण्यतीर्थमृत. कूपः। व० ८१ । किंद्मः । मृगरूपधारणेन मृग्या सह मैथुन कुर्व-न्पाण्डुना हत ऋषि । आ० १२३। १२॥ तेन पाण्डो शापदान । आ० १२३ । ३७ ॥ किंदानं । तीर्थ । व० ८१ । ७९ ॥ किंध्रं । द्रौपदीखयवरे लक्ष्यवेधार्थ निहितं धनुः। आ० २००। १३॥ किंपुना। नदी। स०९। २४॥ किंपुरुषः । हिमवदुत्तरभागे वर्तमानः खण्डः। तत्र राजसूयदिग्विजयार्थमर्जुनस्य गमन। स० २९॥ + किरातकथा। अत्याशाया अनर्थहेतुत्वे। उ० ६४। १५॥ + किरातरूपिरुद्रकथा। व० ३९ ॥ किराताः । देश । भी० ९ । ५१ ॥ ^{Tıpa-} ra-Hill Tippera, Comilla in Bengal

किरीटमाली । अर्जुनः । वि० ६३ । २७ ॥ किरीटी । अर्जुन । तन्नामनिर्वचन । वि० ४३। २९॥

किमीर: । बकश्राता राक्षसः । व० ११ । २३॥ तस्य वधो भीमेन । व० ११ । ६७॥ किमीरवधपर्व । व० १-११॥ किटिकन्धा । वालिसुश्रीवयोरावासभूता नगरी । स० ३२ । १८॥ ५० । १७॥ व० २८१। १६॥ २९२ । ५७॥ A small village on the northern bank of the river Tungabhadra, near Humpi in the District of Bellary, Madras Presidency

कीचकः । विराटस श्याल । सुदेष्णाया आता । केकयस्य पुत्र । तन्माता मालवी । तद्धातर उपकी-

चका पञ्चोत्तरशत । वि० २१ ॥
तेन द्रौपदीकामना । वि० १६ ॥
तस्य बाणासुराशत्व । वि० २१ | २२ ॥
तस्य वध भीमसेनेन । वि० २६ | ३३ ॥

🛨 कीचकवधपर्व । वि० १६-२८ ॥

+ क्रीटः। कश्चन क्रिमिः। तस्योपाख्यान। अनु० १७९॥

तसौ व्यासेन राज्यदानं । तेन राज्यपालन च। अनु० १८०॥

कीर्तिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मस्य भायी । अह

+ कीर्तिः । यशः । तस्याः सर्गप्रापकत्व । व० २०२ ॥

तस्या सपादनीयत्व । आ० २२२ । ११ ॥ कीर्तिघर्मा । पाण्डवपक्षीयः क्षत्रियः । द्रो० १५९ । ३८ ॥

कुकुण: । सर्पः । उ० १०३ । १० ॥ कुकुर: । सर्पः । उ० १०३ । १० ॥ कुकुरा: । देशः । भी० ९ । ४२ ॥ कुकुर: । ऋषिः । स० ४ । २४ ॥ कुञ्जर: । जयद्रथभ्राता । व० २६६ । ११ ॥ कुठारमुखः। सर्प। आ० ५७। १५॥ कुणिगार्ग्यः। ऋषिः। तत्पुत्री वृद्धकन्या या गालवपुत्रः शृङ्गवानुपयेमे। द्या० ५३। ३॥ कुण्डकः। क्षत्रियः। सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः। आ० २०१। ३॥

कुण्डजः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८ । १०५ ॥

१ कुण्डघारः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ७ ॥ भीमसेनेन हतः । भी० ८८ । २३ ॥

२ कुण्डधारः । मेघः । तेन माणिभद्रनामान यक्ष प्रसाद्य ब्राह्मणायैश्वर्यदापन । द्वारं० २७७॥

३ कुण्डधारः । सर्पः । स०९। १०॥

कुण्डभेदी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । १०४ ॥ १३१ । १३ ॥ भी० ९६ । २७ ॥ तद्धधः भीमसेनेन । द्रो० १२७ । ४२ ॥

कुण्डलः । सर्पः । आ० ५७ । १३ ॥ कुण्डलाः । देश । भी० ९ । ६३ ॥

→ कुण्डलाहरणं । विशक्षिणा इन्द्रेण कर्णस्य।
व०३११॥

+ कुण्डलाहरणपर्वे । व० ३०१–३११ ॥

१ कुण्डली । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हतः । भी० ९६ । २४ ॥

२ कुण्डली । गरुडस्य पुत्रः । उ० ११ । ९ ॥

३ कुण्डली । नदी । भी० ९ । २१ ॥

कुण्डशायी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १३१ । १०॥

कुण्डाद्गी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । १४ ॥

कुण्डिकः । क्षत्रियः । सो० व० तृतीयजनमेज-यपुत्रस्य धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १०१ । ४६॥ कुण्डिनं । भीष्मकस्य काले विदर्भाणा राजधानी । व० ५७ । २०॥ ७१ । २॥ कि Vidarbha desa The ancient capital of Vidarbha Kundinapura in Beiar, Cential India, is about forty miles east of Amraoti

कुण्डी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । अा० १३१ । ११ ॥

क्रण्डोदः। पर्वत । व० ८५। २५॥

१ कुण्डोद्रः । क्षत्रिय । धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९७ ॥

२ कुण्डोदरः। सर्प । आ० ३५। १६॥

+ कुतपः । श्राद्धार्हः कालः । आ० ८७ । ३१॥

कुन्तयः । देशः । भी० ९ । ४० ॥ An ancient town of Malwa, the birth place of Kunti It was situated on the bank of a small river called Aswanadi

कुन्तलाः । देश । भी १ । ५२ ॥ The ancient name of the Province in which Kurugode is situated Aportion of the Bellary District in the Madras Presidency

कुन्तिभोजः । शूरराजस्य पितृष्वसीयपुत्र । आ० ६८ । १३१ ॥ अतिरथः । उ० १७२ । २॥ तस्य कथा । व० ३०४ ॥

तेन शूरराजपुच्या वसुदेवभगिन्याः पृथायाः दुहितृ-त्वेन स्वीकार । आ० ६८ । १३०॥ तस्य पुत्रा दश । अश्वत्थाम्ना हताः । द्वो० १५७। १८३॥

तस्य वधो द्रोणेन । कः० ३ । २२ ॥

कुन्ती। शूरराजस्य पुत्री । कुन्तिभोजस्य दत्तकपुत्री पृथा । पाण्डोर्भार्यो । या यमानिलेन्द्रेभ्यो युधि- छिरभीमार्जुनाञ्जनयामास । श्रीकृष्णस्य पितृष्वसा। आ० ६३ । ५९ ॥ ६८ । १२९ ॥

तस्याः स्वसारः । (१) श्रुतदेवा कारूशस्य वृद्ध-शर्मणः पत्नी । तत्पुत्रो दन्तवकः । (२) श्रुत-कीर्तिः केकयस्य धृष्टकेतोः पत्नी । तत्पुत्राः सत- र्दनादय पञ्च । तत्पुत्री श्रीकृष्णस्य भार्या भद्रा । (३) राजाघिदेवी । आवन्त्यस्य जयत्सेनस्य भार्या । तत्पुत्रौ विन्दानुविन्दौ । पुत्री श्रीकृष्ण-भार्या मित्रविन्दा । (४) श्रुतश्रवा । चैद्यस्य दमघोषस्य पत्नी । तत्पुत्र शिशुपालः । भा०९ । २४॥ विष्णु० ४। १४॥ हरि० १। ३४॥ तस्या सिच्चशत्व । आ० ६८ । १६०॥

तस्या बाल्ये दुर्वाससो मन्त्रप्राप्ति । आ० ६८ । १३२ ॥ १२० ॥ १२८ ॥ व० ३०६ ॥ [देवीमा०२ । ६॥]

तस्या मन्त्रपरीक्षार्थ सूर्योह्वान । आ० १२० । ९॥ व० ३०७ ॥

तस्या सूर्यारकणींत्पत्तिः । आ० ६४ । १४० ॥ ६८ । १३८ ॥ १२० | २८ ॥ व० ३०८— ३०९ ॥

ता प्रति एकचकानगरे ब्राह्मणेन बकासुरवृत्तान्तकथनं । आ० १७४॥

तस्या सूर्योपस्थान कुर्वत कर्णस्य समीपगमन । उ॰ १४४ । २७ ॥

तस्या कर्ण प्रति तस्य खपुत्रत्वकथन । उ० १४५ । २॥

तया विदुरं प्रति कर्णस्य स्वपुत्रत्वकथनं । उ० १४४ । १९॥

तया युधिष्ठिर प्राते कर्णस्य खपुत्रत्वकथन । स्त्री'० २७। ७॥

तस्या समाश्वासन श्रीकृष्णेन । उ० २० । ९१ ॥ तस्या दावामिमवेशः । आश्र० ३९ ॥

कुन्दापरान्ताः । देशः । भी० ९ । ४९ ॥ कुपटः । दनुपुत्र । आ० ६६ । २६ ॥ कुबेरः । (वैश्रवणः) । उत्तरिदिगीश्वरो देवः । अस्य सोमइति मुख्य नामधेय। अतएव सौम्येति उत्तर-दिशो नाम । तद्भार्या ऋद्भिः । स० १० । ६॥

तत्पुत्रो नलकूबर । स०१०।२०॥ तद्भार्या भद्रा। आ०१६।६॥

तस्योत्पत्तिः पुलस्त्यमहर्षेगीनाज्ञ्या तत्पत्या । व० २७५ । १२ ॥

तदागमन पाण्डवसमीपे । व० १६२ । ३३ ॥ तदागमनमर्जुनसमीपे । व० ४१ । ७ ॥ तदागमन भीमसेनसमीपे सौगन्धिकाहरणकाले । व० १५५।२७॥

सस्यागस्त्यऋषितः मानुषात्क्वेशप्राप्तिप्रकारकशापप्राप्ति । व० १६२ । ५९ ॥

तस्यावासः कैलास । भी० ६ । ४१ ॥ तस्य राजधानी अलका । आ० ७९ । ९ ॥ व० 25312211

सस्य मुचुकुन्देन सह क्षत्रधर्मविषये सवादः। द्वारं० 11 80

तत्सभावर्णन । स० १०॥

कुब्जावती। तीर्थ। व०८२। ४०॥

१ कुमारः । स्कन्द । श० ४५ । १॥

२ कुमारः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १३ ॥

क्कमारकः। सर्पः। आ० ५७। १३॥

कुमारधारा । नदी । व० ८२ । १४८ ॥

कुमारविषयः । देशः । तस्य राजा श्रेणिमान् । स॰ ३१।१॥

क्कमाराः । देशः । स० ७८ । ८९ ॥

+ कुमाराणां ऋीडा। आ० १३७। १४॥

क्कमारिकातीर्थे । कन्यातीर्थशब्द पश्यत । व० ८० । ८२ ॥

क्कमारी। नदी। भी० ९। ३६॥

१ कुमुदः। सर्पः। आ० ३५। १५॥ ७० 11 58 1 508

२ कुमुद्: । दिगाजः । उ० ९९ । ८ ॥

३ क्रुमुद्:। पर्वतः। भी० १२। १०॥

४ **कुमुदः ।** गरुडपुत्रः । **७० १०१ ।** १२ ॥

कुमुदाक्षः । सर्वः । आ० ३५ । १५॥

कुम्भः । प्रह्रादस्य पुत्रः । आ० ६६ । १९ ॥

क्कम्भकणेः। रावणश्राता राक्षसः। विश्रवसः पुत्र.।

तन्माता पुष्पोत्कटा । व० २७६ । ७ ॥ तस्य लक्ष्मणेन वधः । व० २८८ ॥

क्रम्भकणीश्रमः। व० ८२। १५६॥

+ क्रम्भकार: । कुलाल: । एकचक्रनगरे तसा-द्भीमस्य महत्तरपात्रलामः । आ० १७१ । १८॥

तद्वहे द्रौपदीखयंवरकाले पाण्डवाना बासः । आ० २०० | ६ ॥

क्रम्भयोनिः । अगस्यशब्दं पश्यत । व० ९७ ।

क्रम्भरेताः । अग्निविशेषः । व० २२१ । १८॥ क्रम्भीनसी । चित्ररथनाम्नो गन्धर्वस्य भार्या। आ० १८६। ३४॥

करवः। धार्तराष्ट्रा । तेषा दुर्निमित्तपादुर्भावः । उ० ८४॥

कुरु: । क्षत्रिय । सो० वं० सवरणस्य पुत्र. । तन्माता तपती । तद्भार्यी ग्रुभाङ्गी । तत्पुत्रो विद्धरथ । आ० ६३। ४१॥

तस्यान्या भार्या वाहिनी । तत्पुत्राः अश्ववान् अभि-ष्यन्तः चैत्ररथः मुनिः जनमेजयश्च । अश्ववतो ऽविक्षत् इति नामान्तर । आ० १०१ । ३६॥ वि० ५३। १४॥ [मत्स्य० ५०॥]

क्ररक्षेत्रं । कुरुनामकेन राज्ञा निर्मित सरखती-दृषद्वैत्योरन्तरा विद्यमानं क्षेत्र । आ० १०१ । ३८॥ व० ८३ । ९० ॥ between the rivers Sarasyati and Dhrishadvatı and it was named Biahmavarta in the period of Swayambhuva Manu and it is about 70 miles in length and 30 miles in width is also a Railway station 100 miles north of Delhi in the District of Karnal

तस्य महिमा। व० ८१ | १ ॥ द्या० ५४ ॥ तस्य द्वापरे पुण्यतमत्व । व० ८३ । ९० ॥

कुरुजाङ्गलाः । कुरुदेशस्य पश्चिमतो विद्यमानो वनप्रचुरो देश । आ० १०१ । ३७ ॥

A forest country situated in the north west of Hastinapura, the capital of the Kurus, north-east of Delhi, now entirely diluviated by the river Ganges

कुरुतीर्थे। व०८१। १६६॥ कुरुपाञ्चालाः। देशः। भी०९। ३९॥ कुरुवृद्धः। भीष्म । भी०५२। ५२॥

१ कुलपति:। "एको दशसहस्राणि योऽन्नदानादिना भरेत्। स वै कुलपति " इत्युक्तलक्षण शौनक-ऋषि । आ० १। ५॥

२ कुलपतिः । हिमवत्पार्श्वे ब्रह्माश्रमपदे विद्य-मानः कश्चन ऋषि । तस्य शूद्रस्य च कथा। अनु० ३१ । १३ ॥

कुलम्पुनः । तीर्थ । व० ८१ । १०४ ॥ कुलपर्वताः । महेन्द्र मलयः सद्य ग्रिक्तमान् ऋक्षवान् विन्ध्य पारियात्रः इति सप्त । भी०९ । ११ ॥

कुलिकः । सर्प । आ० ६६ । ४१ ॥ कुलिङ्गः । दुर्योधनमन्त्री ब्राह्मणः । आ० ६१ । १०॥ अस्य कणिक इति नामान्तर । आ० १५३ । २॥ विशेष कणिकशब्दे पश्यत ।

कुलिङ्गाः । देशः । तद्विजयोऽर्जुनेन राजसूयार्थ । स०२७।९॥ अय कुलिन्दादनन्य इति भाति ।

कुलिङ्गराकुनिः । (भूलिङ्गराकुनिः)। मा साहसमिति वदन्ती शकुन्तिका। स० ६७ ।२८॥

कुलिन्दाः । केकयदेशस्य दक्षिणतः कुरुक्षेत्रस्थो-त्तरतः सरस्ततीतीरे विद्यमानो देशः। स० ७८ । ७९ ॥ भी० ९ । ६३ ॥ The District of Shaharnpui, north of Delhi

कुवलाभ्यः । क्षत्रियः । सू० व० बृहदश्वस्य पुत्रः । तस्य धुन्धुमार इति नामान्तरः । व० २०४ । ३३ ॥ २०५ ॥ [ब्रह्म० ७ ॥ हरि० १। ११ ॥ वायु० ८८ ॥ मा० ९। ६ ॥] तस्य पुत्राः हढाश्च कपिलाश्चः मद्राश्च इति त्रय । व० २०७ । ३७ ॥

व० २०७ | ३७ ||
कुवीरा | नदी | भी० ९ | २७ ||
कुद्याः | कुशिकशब्द पश्यत |
कुद्याचीरा | नदी | भी० ९ | २३ ||
कुद्याचीरा | नदी | भी० ९ | २३ ||
कुद्याचीरा | नदी | भी० ९ | २४ ||
कुद्याचारा | नदी | भी० ९ | २४ ||
कुद्याघारा | नदी | भी० ९ | २४ ||
कुद्याखनतीर्थ | व० ८३ | ३७ ||
कुद्याखनदार्थ | देश | भी० ९ | ५६ ||
कुद्याखः | कौबद्यीपस्थो देश | भी० २२ | २१ ||
कुद्याख्यती | द्वारका | स० १४ | ५३ ||

Dwaraka, the capital of the Kiishna's kingdom in Guzerat

कुरााम्बः । क्षत्रियः । सो० व० पूरुकुलोत्पन्नस्य कृतिराजपुत्रस्य उपरिचरवसो पुत्रः । अस्य मणिवाहन इति नामान्तर । आ०६४। ४४॥ कुरिकः । सो० व० पुरूरवोवशोत्पन्नस्य जहोर्वशे उत्पन्नस्य कुशस्य पुत्र । तत्पुत्रो गाधि । अनु० ७ । ५॥

तेन पुत्रार्थ तपश्चरण । द्वां० ४८ । ३ ॥ [ भा० ९ । १५ ॥ हरि० १ । २७ ॥ ]
तस्य गृहे च्यवनऋषेवास । अनु० ८७ ॥
कुषिकः । क्षत्रिय । स० ८ । १० ॥
कुस्तुम्बुरुः । यक्ष. । स० १० । १७ ॥
कुह्नः । क्षत्रिय । जयद्रथआता । व० २६६ । ११॥
कूची मुखः । विश्वामित्रर्षे पुत्र । अनु० ७ । ५३॥
कूमीः । सर्प. । आ० ६६ । ४१ ॥

प्रक्तिन्तारः । श्रीमतो नारायणस्य । आ०१८ । १२ ॥ [पद्म०६ । २५९ ॥ मा०८ । ७॥]
क्तिन्युहः । कौरवाणा । भी०८७ । ९॥ क्रिमाण्डकः । सर्पः । आ०३५ । ११ ॥ क्रिकणेयुः । क्षित्रय । सो०व० रौद्राश्चपुत्रः । आ०८८ । ९॥

क्रतक्षणः । वैदेहः।स०४।३३॥७८।३३॥ कृतं । देवयुग । आदियुग । तन्नामनिर्वचन । व० १५१ । १२॥ तस्य स्वभावः । वः १९१ । २२ ॥ १९४ । ७॥ शां० ६९ । ८॥

+ कतः । तस्य निन्दा । शां० १६७ ॥ तस्य निष्कृतिनीस्ति । शां० २७७ । ११ ॥ तस्य प्रायश्चित । अनु० ३३ ॥

कृतवर्मा । क्षत्रियः । सो० व० यदुवशीयसात्वत-कुलोत्पन्नस्य हृदिकस्य पुत्र । अतिरथ । उ० १६५ । २४ ॥

तस्योत्पत्तिः । आ० ६४। १४७॥ स०४। ३६॥ तत्पराक्रमवर्णन । द्वी० ११४॥ तेन शिखण्डिपराजय । क० १७ । २१ ॥ तस्य पराजय सात्यकिना। द्वो० ११६॥ द्वा० २०॥ तस्य वधः सात्यिकना । मौ० ४ । २९ ॥ कृतवीर्यः । क्षत्रियः । सो० व० यदुवस्यः ।

कार्तवीयीर्जुनम्य पिता । आ० १९४ । ११ ॥ स०८। ९॥ [तस्य पिता धनक. । तस्य वश । भा० ९ । २३ ॥]

कृतवेगः। क्षत्रिय । स०८। ९॥ कृतश्रमः । ऋषः । स० ४ । २०॥ कृति:। क्षत्रियः। स्०८।९॥ १ कृत्या । नदी । भी० ९ । १८ ॥ २ + कृत्या । आभिचारप्रयोगनिर्मिता दुर्देवता । तया दुर्योधनस्य पाताललोकप्रापण । व० २५२।२६ ॥ तस्या सर्जन च्यवनेनेन्द्रपीडनाय। व०११५।१८॥ तस्या विभजन स्यादिषु च्यवनेन । व० १२६।९॥ तस्याः सर्जन रैभ्येण यवकीतहननाय । च० १३८ |६॥ कृपः । गौतमकुलोत्पन्नस्य शरद्वतः जालवतीनाझ्या अप्सरसो दर्शनसुताद्रेतसः शरस्तम्बे पतितात् जातः पुत्र । तत्स्वसा द्रोणाचार्यभायी कृपी । शान्तन्-राजेन पोषितः । अग० १४० । २-२१ ॥ रथयूथपयूथपः । उ० १६६ । २० ॥

तदुत्पत्ति । आ० ६४ । १४९ ॥ १४० । २ ॥ [भा०९।२१॥] तस्य रुद्रगणाशस्य । आ० ६८ । ७७ ॥ तसात्कौरवाणा पाण्डवाना च धनुर्वेदपाप्ति. । आ० 239 188 11

तद्गर्हण कर्णेन । वि० ५० । २ ॥ तेन कर्णगर्हण। वि०४९।१॥ द्वो०१५९।१३॥ तस्य पराजयोऽर्जुनेन । द्वो० १४९ ॥ तेनार्जुनप्रशसन । **वि० ४९ ।** २० ॥ तिज्ञह्वाच्छेदप्रतिज्ञा कर्णेन । द्वो० १५९ । ५६॥ तेन धृष्टद्युझपराभव । क० १७ । १० ॥ तस्याधत्थाम्ना प्रसुप्तपाण्डुपाञ्चालमारणे विवाद् । सौ० ४॥

कृपी। (गौतमी)। शरद्वतो जालवतीनाझ्या अप्सरसो दर्शनस्त्रतात् शरस्तम्बेपतितात् रेतसो जाता पुत्री । कृपाचार्यस्य खसा । द्रोणाचार्यस्य भार्या । शान्तनुराजेन पोषिता । तत्पुत्रोऽश्वत्थामा आ० १४० । २-२१॥

[तस्या उत्पत्तिः। भा० ९। २१॥]

क्रिमि:। नदी। भी०९। १७॥

१ क्रशः। ऋषि । शृहिऋषेः ससा । आ॰ ४० । २९ ॥

२ कृषाः । तनुनामा विपः । यो वीरद्युम्न प्रति आशाया कुशतरत्वमुपपादयामास। शां०१२७॥

कुदाकः । सर्पः । उ० १०३ । १५ ॥

कुराश्वः । क्षत्रियः । यमसभाया । स०८। १७॥

श्रीकृष्णः। भगवात्रारायणः। सो० व० यदु-कुलोत्पन्नस्य वसुदेवस्य पुत्रत्वेनावतीर्णो वासु-देवश्च । तन्माता देवकी । तद्वतारकथा । आ० ६४। १४१ ॥ स० ५१ ॥ [भा० ३।२॥१०।३॥ विष्णु० ५।३॥ ब्रह्म० १८०--२१२ ॥ पद्म० ४ । ६९ ॥ ६ । २७०-२७९ ॥ हरि० २ । ४ ॥ देवीभा० ४। २३ ॥ लिङ्गपु० ६९ ॥]

[तस्य भार्याः । भीष्मकराजसुता रुक्मिणी ॥ २ तस्य युधिष्ठिरराजसूर्ये सहदेवेनामपूजाकरण । स० सत्राजित पुत्री सत्यभामा ॥ ३ कौसल्यस्य । श्रुतकीर्ते. पुत्री भद्रा। तत्पिता केकयो धृष्टकेतुः॥ 🕝 ५ पितृष्वसु राजाधिदेव्या पुत्री मित्रविन्दा ॥ तस्य स्तुति । अर्जुनकृता । व० १२ ॥ ११ ॥ तित्पता आवन्त्यो जयत्सेन ॥ ६ सूर्यपुत्री कालिन्दी ॥ ७ लक्ष्मणा (लक्षणा) मद्राधिपते 🕛 सुता ॥ ८ जाम्बवती । जाम्बवत ऋक्षराजस्य दुहिता। भा० १०। ५६ ॥ १०। ५८॥ | पुनरन्या षोडशसहस्रसच्याका महिष्य अप्स- । ५९॥ विष्णु० ५। २८॥]

[ तस्य पत्नीभिद्रीपदी प्रति स्वस्रोद्वाहकथावर्णन । भा० १० । ८३ ॥] तस्य श्रीमन्नारायणावतारत्व। आ० ६८। १५१॥

उ० ४९॥

तस्य जरासन्धेन सह द्वेषकारण । स्न० २३ ॥ तस्य भगिनी यशोदापुत्री एकानङ्गा। स० ५९ । ९॥ [तस्य वैमात्रेयोऽयजो बलराम । भा० ९ । २४ ॥] तस्य सारथिर्दारुक । व० २० । २४ ॥ अश्व० 28614311

, तस्य शङ्खः पाञ्चजन्यः । भी० २५ । १५ ॥ तस्याया शैब्यसुग्रीवमेघपुष्पबलाहका । अश्व० ११८। ५६॥

तस्य पाञ्चालकार्मुकानारोपणे कारण। आ० २०६। २०॥

तस्य पाञ्चालनगरे पाण्डवदिदृक्षया कुलालशालागमन । आ० २६०। २२॥

तस्य सस्त्रीकस्य तादृशेनार्जुनेन सह यमुनाया जल-क्रीडा। आ० २४८॥

तेन हसिते सति सत्यभामया तत्कारणप्रश्न । आ० २३८। १०॥

तेन युधिष्ठिरराजसूये ब्राह्मणपादप्रक्षालन। स्व०३८। १२॥

39 186 11

नम्रजित पुत्री नीला(सत्या)॥ ४ पितृष्वसु तन्महिमोक्तिभीष्माचार्येण । स्व० ४१ । ६ ॥ अनु० २५१-२५३॥

> द्रौपदीकृता । व० १२ । ५२ ॥ २६४ । ७ ॥ ब्रह्मर्षिकृता । इद्मेव विश्वोपारुयान । भी० ६८ ॥ युधिष्ठिरकृता । **द्यां० ४२ ॥** भीष्म-कृता । शां० ४६। ५० ॥ धृतराष्ट्रकृता उ० ७० ॥

नरकासुरपुरादाहृता । भा० १०। तस्य सारतरत्व । उ० ६७॥ अश्व० ११८।३७॥ तचरित्रकथन विदुरेण धृतराष्ट्राय । उ० १३० । ५५ ॥ धृतराष्ट्रेण सभाया । द्वी० ११ ॥ तदुणानुकीर्तन महेश्वरेण । तद्वशकथन च । अनु० २५१॥

> तेन वाराणसीदाह. । स० ६१ । ११ ॥ तस्यागमन काम्यकवने पाण्डवान्प्रति । व० १२ ॥ तेन द्रौपदीसमाश्वासन । व० १२ । १३१ ॥ तस्य साल्वराजेन युद्ध । व० १४ ॥

> तेन वनस्था द्रौपदी प्रत्यन्नयाचन । तेनाक्षयपात्र-कण्ठलमशाकपुलाकभक्षणे आकण्ठतृप्तस्य सशि-प्यवर्गस्य दुर्वासस पलायन । व० २६३-२६४॥ तन्नामनिर्वचन। उ० ६९। ५॥ द्यां० ३५२।१४॥ तेन भीमसेनमाहात्म्यकथन । उ० ७६ ॥ तस्य सन्ध्यर्थे हास्तिनपुरगमन । उ० ८२ ॥ तहर्शनार्थमृषीणामागमन । उ० ८३ । २४ ॥ तस्य मार्गे ग्रुभशकुनानि । उ० ८४ । ९ ॥ तस्य मार्गे तत्रतत्र निवासार्थ दुर्योधनेन सभानिर्मा-पण । उ० ८५ ॥

> तेन विदुरगृहगमन तदन्नमोजनं च। उ० ९१। 80 11

> तेनाह्विकप्ररण । उ० ९४ ॥ [भा० १० । ७०॥] तह्रन्धननिर्धारण दुर्योधनेन । उ० १३० ॥ तेन विश्वरूपप्रदर्शन घृतराष्ट्रसभाया । उ०१३१॥

समराङ्गणेऽर्जुनाय । भी० ३५ ॥ उदङ्काय । अभ्व० ५५॥

तेन कर्ण खरथमारोप्य तेन सह तस्य पाण्डवपक्षप्र-वेरो सभाषण । उ० १३७ । २६ ॥ तेन भीष्मवधेच्छया चक्रायुधप्रहण । भी० ५९ । ८८ ॥

तस्य भीष्मवधायाभियान । भी० १०६ । ५५ ॥ तेन भगदत्तविस्रष्टस्य वैष्णवास्त्रस्थोरसा धारण । द्रो० २९ । १८ ॥

तेन लाज्जलायुधोद्यमनेन भीमसेनहननोद्यतस्य बलरा-मस्य सान्त्वन । द्या० ६१ । ९ ॥ तेन दुर्योधनगर्हण। दुर्योधनेन तद्गर्हण च । द्या०६२॥ तेन गान्धार्या समाश्वासन । द्या० ६४ ॥ तसौ गान्धार्या "एवमेव तव कुलमि नश्यतु" इति शापदान । स्त्री० २५ । ३९ ॥

तेनाश्चत्थाझे शापदान । सौ० १६ । ६ ॥
तेन कैलासमस्मीकरण । अनु० २०३ । १८ ॥
तेन पुत्रार्थ शिव प्रति तपश्चरण । अनु० २०३ ॥
[शिवपु० उमास० १]

तसौ रुद्रेण वरदान । अनु० ४६ ॥ तेनोदङ्कऋषिदर्शन । अश्व० ५३ ॥

तेनोदङ्काय स्वमाहात्म्यकथन । अश्व० ५४ ॥ तस्य रवेतकप्रवेशः।आ० २३९॥अश्व०५९॥ तेन प्रसवसमनंतर मृतस्य परीक्षित उज्जीवन । अश्व० ६६ ॥ ६९ ॥

तस्य पादतले जरनामा व्याधेन बाणेन वेधः । मौ० ५ | २२ ॥ [भा० ११ | ३१ ॥]

तेन दुर्वाससः परिचर्या । तदुच्छिष्टपायसेन स्वाझ-विलेपन च । अनु० २६४ ॥ मौ० ५ । १८॥

तेन बलरामेण घेनुकासुरघातन । स० ५३ । १६॥ [भा० १० । १५ ॥ हरि० २ । ६३॥ विष्णु० ५ । ८॥]

तेन नरकासुरवधः । स० ५५ । ३४। [ भा०

१०। ५९॥ हरि० २। ६३॥ विष्णु० ५। २९॥]

तेन यमलार्जुनभङ्गः । स० ५२ । २८ ॥ [मा० १० । १० ॥ हरि० २ । ७ ॥ विष्णु० ५ । ६॥ तेन शकटासुरवध । स० ५२ । १७ ॥ [मा० १० । ७ ॥ हरि० २ । ६ ॥ विष्णु० ५ । ६॥] तेन बाणासुरपराजयः । स० ६० । ३१ ॥ [हरि० २ । ११८ ॥ मा० १० । ६३ ॥]

तेन सान्दीपिनेश्चतुष्षष्टिकलाभ्यास । स्त० ५४। १॥ [भा० १०। ४५॥ विष्णु० ५। २१॥ हरि० २। ३३॥]

चतुष्षष्टिकलाना नामानि । १ गीत । २ वाच । ३ नृत्य । ४ नाट्य । ५ आलेख्य । ६ विरोष-कच्छेच । ७ तण्डुलकुसुमबलिविकारा पुष्पास्तरण । ९ दशनवसनाङ्गरागाः । १० मणि-मूमिकाकर्म । ११ शयनरचन । १२ उदक-वाद्यमुदक्यातः । १३ चित्रयोगाः । १४ माल्य-प्रथन । १५ रोखरापीडयोजन । १६ नेपथ्य-योजन । १७ कर्णपत्रमङ्गा । १८ सुगन्धयुक्तिः । १९ भूषणयोजन । २० ऐन्द्रजाल । २१ कौ-चुमारयोगाः । २२ हस्तलाघव । २३ चित्रशा-कापूपभक्ष्यविकारा । २४ पानकरसरागासव-योजन । २५ सूचीवापकर्म । २६ सूत्रकीडा । २७ वीणाडमरुकवाद्यानि । २८ प्रहेलिका । २९ प्रतिमाला । ३० दुर्वाचकयोगाः । ३१ पुस्तकवाचकं । ३२ नाटकाख्यायिकादर्शन । ३३ काव्यसमस्यापूरण । ३४ पट्टिकावेत्रबाण-विकल्पा । ३५ तर्ककर्माणि । ३६ तक्षण। ३७ वास्तुविद्या । ३८ रूप्यरत्नपरीक्षा । ३९ धातुवादः । ४० मणिरागज्ञानं । ४१ आकरज्ञान । ४२ वृक्षायुर्वेदयोगाः । ४३ मेष-कुक्टलावकयुद्धविधिः । ४४ शुक्रशारिकापला-पन । ४५ उत्सादन । ४६ केशमार्जनकौशलं । ४७ अक्षरमुष्टिकाकथनं । ४८ म्लेच्छितकुतर्फ-

विकल्पा । ४९ देशभाषाज्ञान । ५० पुष्पशकटिकानिर्मितिज्ञान । ५१ यन्त्रमातृकाधारणमातृका । ५२ सवाच्य । ५३ मानसीकाव्यकिया । ५४ अभिधानकोशः । ५५ छन्दोज्ञान । ५६ कियाविकल्पाः । ५७ छलितकयोगा । ५८ वस्त्रगोपनानि । ५९ चूतविशेषा ।
६० आकर्षकीडा । ६१ बालकीडनकानि । ६२
वैनायिकीना ज्ञान । ६२ वैजयिकीना ज्ञान ।
६४ वैतालिकीना ज्ञान । इति चतुष्पष्टिः
कलाः । ६४ ॥

तेन कालियमर्दन । स० ५३ | १५ ॥ [भा० १०।१६॥ हरि० २ । १२ ॥ विष्णु० ५। ७॥] तेनारिष्टासुरवधः । स० ५३ | २८ ॥ [भा० १०।३६॥ हरि० २ । २१ ॥ विष्णु० ५ । १४॥]

तेन कसवधः । स० ५३ | ३३ ॥ [भा० १० । ४४ ॥ हरि० २ | ३० ॥ विष्णु० ५ | २०॥ तेन पूतनासहारः । स० ५२ | २३ ॥ [भा० १० | ६ ॥ हरि० २ | ६ ॥ विष्णु०५ | ५॥] तेन चाणूरवध । स० ५३ | ३० ॥ हिरि० २ ॥ ३० ॥ भा० १० । ४४ ॥ विष्णु० ५ । २०॥] तेन पारिजातहरण । स० ५७ । ४१ ॥ [भा० १० । ५९ ॥ हरि० २ । ६४ ॥ विष्णु० ५ । ३० ॥

तेन गोवर्धनोद्धरण । स० ५३ | २२ ॥ [भा० १० | २५ ॥ हरि० २ | १५ ॥ विष्णु० ५ | १० ॥]

[तेन कुचेलायैश्वर्यदान । भा० १० । ८० ॥] [तेन कुवलयापीडवघ । भा० १० । ४३ ॥ हरि० २ । २९ ॥]

[तेन वृकासुरहनन । भा० १० । ८८]
तेन केशिनामकाश्वरूपदैत्यवध । स० ५३ । २९॥
[भा० १० । ३७ ॥ हरि० २ । २४ ॥
विष्णु० ५ । १६॥]

तिन तृणावर्तवध । भा० १० । ७ ॥] [तेन पाैण्ड्कवासुदेववध । भा० १० । ६६ ॥] [तेन सुगालवासुदेववध । हरि० २ । ४४ ॥] तिन बकासुरवधः । भा० १० । ११ ॥] [तेन बत्सासुरवधः । भा० १० । ११ ॥] तिन मृतस्य ब्राह्मणपुत्रस्य श्वेतद्वीपादानयनं । भा० १०। ८९॥ हरि० २। ११३॥] [तस्य रुक्मिण्या सह प्रेमकलह । भा० १०। ६०॥] तिन गोमन्तपर्वतदाह । हरि० २ । ४२ ॥] [तस्य पुत्रा । भा० १०। ६१ ॥] [तत्पुत्राणा नामानि । भा० १० । ९० ॥ हरि० २ । १०३ ॥] २ कुडणः । वेदव्यास । आ० ११५ । ७ ॥ ३ कुडणः । अर्जुन । वि० ४३ । ४१ ॥ कुरणद्वेपयानः । व्यास । आ० १ । १६ ॥ कुडणवेणा। कृष्णा नदी। भी०९। २८॥ कुडणवेणी। कृष्णा नदी। स०९। १६॥ क्रष्णा। नदी। भी० ९। ३३॥ केक्यः । सूतराज्याधिपो रथकारः । मालव्या भर्ता ।

केकयः । स्तराज्याधिपो रथकारः । मालव्या भर्ता । तत्पुत्रा कीचकादयः । तस्य द्वितीया भार्या मालव्याः स्वसा । तत्पुत्री विराटमार्या सुदेष्णा । वि० २१ । १३ ॥

- + केकयराजोपाख्यानं । राज्ञा ब्राह्मणरक्षण-विषये । द्वां ० ७७ ॥
- १ केक्याः । क्षत्रिया । पाण्डवपक्षीयाः । उ० १७१ । १४ ॥
- २ केकया: । क्षत्रियाः । दुर्योधनपक्षीयाः । उ० १९५ । ५ ॥
- ३ केकया: । देश । भी० ९ । ४८ ॥ The country between the Beas and the Sutley It was the kingdom of the father of Karkeyi one of the wives of Dasaratha

केतवः । ऋषय । द्यां० १९ । १६ ॥ १ केतुमान् । क्षत्रिय । स० ४ । ३३ ॥ २ केतुमान् । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६।२४॥ ३ केतुमान् । निषादः । एकलव्यपुत्रः । औ० ५४ । ५ ॥ भीमेन हत । भी० ५४ । ७७॥ केतुमालः । खण्डः । स० २९ । ३९॥ भी० ६ । ३१॥

तस्य सुक्रतिना सुखभोगस्थानत्व । अनु० २४० ॥
केतुमाला । नदी । व० ८७ । १४ ॥
केतुमारा । त्रेगर्त । अश्व० ७४ । १४ ॥
केद्रारतिथे । गङ्गाद्वारमारभ्य तमसानदीपर्यन्त
विद्यमान तीर्थ । व० ८१ । ७२ ॥ Kedarinath A sacred stream called Kaliganga has its rise here. It is about 146 miles north of Hardwar and is very near to Badarinath

करलः । केरलदेशाधिपः । वि० ५३ । १५ ॥ केरलाः । देश । स० ३२ । ७३ ॥ भी० ९ । ५८ ॥ The Malabar coast It comprises Malabar, Travancore, and Kanaia

केशवः । श्रीकृष्णः । तन्नामनिर्वचन । शां० ३५० । ४८ ॥

- + केशवादिब्रादशभगवद्रुपाणि । अनु० १७१॥ अभ्व० ११४॥
- १ केशिनी । क्षत्रियकुमारी । तस्याः स्वयवरे
   ब्राह्मणक्षत्रिययोः श्रिष्ठचिषये सुधन्विवरोचनयो विवाद । उ० ३५ ॥
- २ केशिनी। दमयन्त्या दूती। व० ७२। ६॥
- ३ केचिानी । अप्सराः । आ० ६६ । ५०॥
- ४ केशिनी । सुहोत्रपुत्रस्याजमीढस्य भार्यो । तत्पुत्रो जहुः । आ० १०१ । २०॥
- १ केशी । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २३॥ व० २२५ । ८॥
- २ केरा । अश्वरूपी असुरः । श्रीकृष्णेन हतः । स० ५३ । २९ ॥

केसरः । पर्वतः । भी० ११ । २३ ॥

१ कैक्यी।स्०व० दशरथभायी। भरतस्य माता। व० २७६ | ८ ॥ स० ५० । ९ ॥ २ कैकथी । विराटराजमार्या सुदेष्णा । वि० १४।६॥ कैट भः । असुरः । मघोष्रीता । विष्णुना हतः । व० २०६॥ कैतवः। शकुनि । स० ८५। १०॥ कैरानपर्व । व० ३८-४१ ॥ कैलास:। पर्वतः । रुद्रस्यावासभूतः । भी० 8 188 11 तत्र पाण्डवाना गमन । च० १४१ । ११॥ तन श्रीकृष्णेन तपश्चरण । अनु० २०३ । १ ॥ तत्र सक्वष्णस्यार्जनस्य गमन । द्वो० ८० ॥ कैलासकः । सर्प । उ० १०३ । ११ ॥ कोकबकाः। देशः। भी० ९। ६१॥ कोकामुखं। तीर्थ। व०८२। १५७॥ तस वराहक्षेत्रमिति नामान्तर । कोङ्कणाः। देश । भी०९।६०॥ कोटरकः। सर्पः । आ० ३५। ८ ॥ उ० १०३।१२॥ कोटिकः। क्षत्रियः। कोटिकास्यः। जयद्रथस्य प्रेप्य । शिबिवशज. । सुरथस्य पुत्र । व० २६६ | ६ ॥ २६७ | ४ ॥ व० २७२ | २४॥ तस्य द्रौपद्या सवाद । व० २६६ । १ ॥ कोटितीर्थं। व० ८०। ५०॥ ८१। १६॥ ८२ | ७६ | ८३ | ६१ | A tank situ ated in Kalinjar in the District of Bundelkhand 2 A sacred tank in Gokaina. 3 In Muttia कोटिद्याः । सर्प । आ० ५७ । ५ ॥ कोपः। कोधराब्द परयत। कोपवेगः। ऋषिः। स० ४। २२॥

कोमलकः। आ० ५७। १७॥

कोलगिरिः। स० ३२। ७७॥

कोलाहलः। पर्वतः। आ० ६४ । ४८॥

The range hills near Chanders, which separates Malwa from Bundelkhand, Central India

कोहा: | पर्वत । अश्व० ८४ | ११ ॥
× कोश्व हुद्देरवश्यकर्तव्यत्वं । शां० १३०॥
कोशेश्वरः | तीर्थविशेष । व० ८१ | ५० ॥
कोषा | नदी । भी० ९ | ३४ ॥
कोसला | नदी । व० ८३ | ११ ॥

कोसला: । देश । भी० ९ । ४१ । Ajod h
ya in Oudh This was divided into |
two Provinces by the river Saraju,
Uttara and Dakshina Kosala

कोहलः। जनमेजयस्य सर्पसत्रे सदस्य ऋषिः। आ० ५३। ९॥

कौजुहकाः । देश । भी० ९ । ६० ॥ कौणजुत्स्यः । ऋषि । आ० ८ । २५ ॥ कौणपः । सर्पः । आ० ५७ । ६ ॥ कौणपादानः । सर्प । आ० ३५ । १४ ॥ कौण्डन्यः । ऋषि । स० ४ । २२ ॥ कौत्सः । ऋषि । भगीरथस्य जामाता । तद्वार्या

हरी । अनु० २०० | २६ ॥ कौमोदकी । श्रीष्ट्रप्णस्यगदा। आ० २५१ | २८॥

कोमोदकी।श्रीदृष्णसगदा।आ०२५१।२८॥ कौरव्यः। सर्प । आ० ३५।१३॥ उ० १०३।१५॥

- १ कोशिकः । कश्चन ऋषि । य कूरदृष्ट्या बलाका पातयामास । व० २०९ । १ ॥
- २ कौशिकः। स०४।१८॥
- ३ कौशिकः। ब्राह्मण । य सत्यवचनेन महा-न्तमनर्थमाप । क० ७२ । ४७ ॥
- ४ कौद्यिकः । जरासन्थस्य सेनापति । स्व० २२ । ४२ ॥
- ५ कौशिकः। विश्वामित्रः।
- कौशिकी । नदी । विश्वामित्रभगिनी । या नदी बभूव । आ० २३५ । ७ ॥ व० ८२ । १४३ ॥ १११ । १ भी० ९ । १८ ॥

large tributary of the Garges from the north Its confluence with the Garges in Bengal is called Kausiki Tritha

कौसल्यः । क्षेमदर्शा । तस्य कालकरृक्षीयेण सवाद । द्वां० १०४ ॥

- १ कौसल्या । अम्बिका। विचित्रवीर्यभार्या । तत्पुत्रो वृतराष्ट्र । आ० ११५ । १८ ॥
- २ कौसल्या। कोसलदेशाधिष्स्य भानुमतो राज्ञ कन्या। दशरथभार्या । तत्पुत्रो रामचन्द्रः । व०२७५।८॥
- ३ कौसल्या । सो० व० पूरोर्भार्या । तत्पुत्रो जनमेजयः । आ० ६३ । ८॥

कौसवी । द्वपदराजस्य भार्या । तस्याः सौत्राम-णीति नामान्तर । आ० १४९ । ४९ ॥

कौस्तुभः । श्रीमन्नारायणेनोरसा श्रियमाणो मणि । आ० १८ । ५० ॥

१ ऋतुः । ब्रह्मणो मानस पुत्र । आ० ६६ । १० ॥ ६७ । ४ ॥ स० ११ । १९ ॥

तस्य पुत्रा सूर्यानुचरा वालखिल्या । आ० ६७। ९॥ [भा० ४। १॥]

[तस्य भार्यो किया । भा० ४ । १ ॥ तस्य भार्यो सनति । विष्णु० १ । १० ॥]

२ ऋतुः । पाञ्चाल । क्षत्रिय । कर्णेन हत । कः ५१ । ४६ ॥

कथकेशिकाः । देशः । विदर्भदेशान्तर्गत । स० १४ । २१ ॥ In Berar, once the capital of Vidaibha

१ ऋथनः। अमृतरक्ष हो देव । आ० ३२।१८॥

२ ऋयनः । अप्तर । स० ९ । १७॥

३ ऋथनः । क्षत्रिय । सो० व० धतराष्ट्रस पुत्रः । आ० १३१ । ११ ॥

क्रमजित्। क्षत्रिय । स० ४ । ३४ ॥

१ ऋाथः । क्षत्रियः । आ० ६८ । ४० ॥

२ ऋाथ: । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमसेनेन हत । ऋ० ४६ । १७ ॥

+ क्रिमि: । अलर्भनामा । तेन कर्णस्योरुमेदन । शां० ३ । १३ ॥

तसै कसै चनान्यसै व्यासेन राज्यदान । अनु० १८० ॥

किया । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मस्य पत्नी । आ० ६७ । १४ ॥

कूरा । कोधाशब्द पश्यत ।

+ ऋोधः। कोपः । तस्य गर्हण। आ० ४२। ७॥ ७३। ५॥ व० २९। ३॥ अनु० १३। ५॥

ऋोधवदाः । इन्द्रजितोऽनुयायी राक्षस । व० २८६ । २ ॥

कोधवशा। मृग्यादीना माता। कोधाशब्द पश्यत। कोधवशाः। कोधायाः पुत्रा काश्यपेया राक्षस-सौगन्धिकवनरक्षिण । व० १५४ । ११ ॥ तेषा भीमसेनेन वध । व० १५५ । २१ ॥ १ कोधहन्ता। कालापुत्रोऽसुरः। आ० ६६ । ३५

र क्रोधहन्ता।क्षत्रिय । पाण्डवपक्षीयोरथसत्तमः। ७०१७१ । अयमेव सेनाबिन्दुरिति माति ।

क्रोधा । दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपभार्या । तस्याः क्रोधवशेति नामान्तर । तत्पुत्रा क्रोधवशा । आ०६६ । १२ ॥

तत्पुत्र्यो नव । मृगी मृगमन्दा हरी भद्रमना मा तङ्गी शार्दूली श्वेता सुरभिः सुरसा चेति । आ० ६७ । ६० ॥

**क्रौश्चः ।** पर्वतः । भी० १२ । ७ ॥ [ मैनाकस्य पुत्रः । हरि० १ । १८ ॥ ]

तद्दारण सुब्रह्मण्येन । द्वा० ४७ । ८४ ॥

ऋौश्रद्यीपः। भी० १२।७॥

ऋौञ्चट्यूहः । पाण्डवाना । भी० ५० । ४० ॥ कौरवाणा । भी० ७५ । १५॥ क्षत्ता । विदुरः । आ० २ । १४६ ॥ क्षत्रञ्जयः । क्षत्रियः । घृष्टचुन्नस्य पुत्र । द्रो० १० । ५३ ॥ द्रोणेन हत । द्रो० १५६ । १४ ॥

१ क्षात्रदेव: । क्षत्रियः । शिखण्डिन पुत्रः । रथो-त्तमः । उ० १७१ । १० ॥ भी० ९३ । १४ ॥ द्रो० २३ । ७ ॥ दुर्योधनपुत्रेण रुक्ष्म-णेन हत । क० ३ । २६ ॥

**क्षत्रधर्मा। (क्षत्रवर्मा)।** घृष्टद्युन्नस्य पुत्र। अर्धरथः। **७०१७१।** ७॥ द्रोणाचार्येण हतः। **द्रो०१२५।** ६७॥

क्षत्रियः । द्वितीयो वर्ण । तस्य ब्राह्मणवर्णादु-त्पत्तिः । आ० ६५ । ५ ॥ तस्य रुक्षण । शां० १८७ । ५ ॥ तस्य महिमा । व० १९७ ॥ तस्य धर्मा । शां० २७ ॥

तत्रानेकेषा नामानि । आ० १ । २५० ॥ युधि-ष्ठिरसभाप्रवेशे । स० ४ । २७ ॥ यमसभाया। स० ८ । ८ ॥ द्रौपदीस्वयवरे । आ० २०१। प्रातस्सायस्मरणीया । अनु० २७१ । ४८ ॥ तस्य हृद्य क्षुरसदृश नवनीतसदृशी वाक् । आ० ३ । १२३ ॥

क्षमा । गुणः । तस्या आवश्यकत्व । आ०४२।९॥
तस्याः प्रशसन । व० २९ । ३७॥
+ क्षरत्वं जगतः । द्यां० ३०८॥
क्षीरवती । नदी । व० ८२ । ६८॥
क्षीरोदः । क्षीरसमुद्र । भी० ११ । १०॥
तस्य मथनममृतार्थ । आ० १८॥ [मा०८।६॥
रा०१ । ४५॥ विष्णु०१ । ९॥ पद्मपु०

क्षुपः । क्षत्रियः । स०८ । १३ ॥ अनु० १७७ । ७३ ॥

३।९॥६।२६०॥]

+ क्षेत्रमहिमा।आ०२३४॥व०७९-८२॥
अनु०६४॥१७०॥
+ क्षेत्रक्षेत्रज्ञसम्बन्धकथनं। अश्व०५०॥
१ क्षेमकः। क्षत्रिय। स०४।२७॥
२ क्षेमकः। सर्प। आ०३५।११॥
क्षेमङ्कर। क्षत्रिय। त्रिगर्त। व०२६६।७॥
क्षेमदर्शी। क्षत्रिय। कौसल्यनृपसुत। तस्य

कालकवृक्षीयेण सह सवादः । शां० १०४ ॥ १ श्लेमधूर्तिः । साल्वस्य सचिवः सेनापतिश्च । व०१६ । ११ ॥

तस्य साम्बेन पराजयः । व० १६ । १६ ॥ तस्य दुर्योधनपक्ष प्रविष्टस्य बृहत्क्षत्रेण वधः । द्वो० १०७ । १-८ ॥

२ क्षेमधूर्ति: । क्षत्रियः । करूशाघिपतिः । मीम-सेनेन हतः । क० ९ । ३२-४५॥

३ **क्षेमधूर्तिः ।** क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । १०० ॥

श्लेमधूर्ति: । क्षत्रियः । ब्रहन्तस्य आता । तस्य सात्यिकना सह युद्ध । द्रो० २५ । ४८ ॥
श्लेमदामा । क्षत्रिय । दुर्योधनपक्षीय । द्रो० २० । ७ ॥

क्षेमा। अप्सरा । आ० १३२ । ४४ ॥

## ख.

खगमः । विप्रः । यस्तार्णसर्पेणात्मान भीषितवन्तं स्वसः सहस्रपादमृषि त्व डुण्डुमो भवेति शशाप । आ० ११ । १ ॥

+[खगोल्ठवर्णनं। भा० ५। २१ ॥ वायु० ५१-५३॥ विष्णु० २। ८-१२॥ शिवपु० उमाम १९॥]

+ खड़: । असि । तदुत्पत्तिकथा। शां० १६४॥ तद्युद्धे चतुर्दशमण्डलानि । क० १६ । ३१ ॥ खड़ी । क्षत्रिय । सो० वं० धृतराष्ट्रपुत्र । मीमेन हतः । क० ८८ । १९ ॥

खनकः । विदुरस्रहृत् । यो वारणावते लाक्षागृहे तस्या भगीरथपुत्रीत्व । द्रो० ६० । ८॥

पाण्डवाना बहिर्गमनाय प्रच्छन्ना सुरङ्गा चकार । आ० १५९ । १॥ खनीनेन्नः। क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुवंश्यस्य विविगस्य पुत्रः। तत्पुत्रः सुवर्चा । अश्व० ४।७॥ १ खर: । राक्षस । राकाया पुत्र । शूर्पणखाया दूषणस्य च साक्षाद्धाता । व० २७६ । ८ ॥ तस्य वध श्रीरामेण । व० २७८ । ५० ॥ २ खर: । दूषणभातुरन्यो राक्षस । व०२८६। २॥ खर्वेटाः । देश । स० ७८ । ५७ ॥ खलुः। नदी। भी०९। २८॥ खबाः। देश । स० ७८ । ७९ ॥ खाण्डवं। सरस्ततीद्दषद्वत्यो पूर्वस्या दिशि वि-द्यमान वन । तहाह. । आ० २५०-२६०॥ तहाह. पञ्चदशदिनानि । आ० २५४ । ४६ ॥ एकविंशतिदिनानि । आ० २६० । १५॥ तद्दाहसमये तक्षकस्य कुरुक्षेत्रे स्थिति । आ० २५४। १७॥ तद्दाहसमयेऽर्जुनस्येन्द्रेण सह युद्ध । आ० २५३॥ खाण्डवदाहपर्व। आ० २४८-२५३॥ खाण्डवप्रस्थः। इन्द्रप्रस्य । आ० ६१ । ४७ ॥ २२७ । ४५ ॥ खाञ्चीराः। देश । भी० ९ । ६८ ॥

ग्.

गगनमूर्धा। असुर । दनुपुत्रः। आ०६६। २४॥ गङ्गा। नदी। तदिममानिदेवता च । आ६३।५०॥ भी०६। ४५॥ ९। १४॥ तस्याः भूमौ वसेति शापदान । आ०१०२।४॥ तस्याः शान्तनुना विवाहः। आ०१०४॥ तया पुत्रसप्तकहनन । आ०१०५॥ तया शान्तनु त्यन्त्वा शिशु भीष्ममादाय खलोकगमन । आ०१०६। ४८॥ तस्याः भूमौ नदीरूपेणावतरण । व०१०९। ८॥ तस्याः भूमौ नदीरूपेणावतरण । व०१०९। ८॥ तस्याः भगीरथपत्रीत्व । दो०६०। ८॥

तम्याः कलियुगे पुण्यतमत्व । व० ८३ । ९० ॥ तस्या आगमन परगुरामेण सह युध्यतो भीष्मस्य सकारो । उ० १८२ । १५ ॥ तस्याः भीष्ममरणदु खिताया श्रीकृष्णेन समाश्वासन । अन्० २७४। २०॥ तन्महिमा। अनु० ६५॥ [भा० ५। १७॥] गद्भाद्धारं । हरिद्वारनामक क्षेत्र । तस्य मायापुरी-त्यपि नाम। तत्र प्रतीपेन तपश्चरण। तत्र गङ्गाया आगमन च । आ० १०३ | १ || Hardwar-this ıs also called Mayapurı तत्र भरद्वाज।द्रोणोत्पत्ति. । आ० १४० । ३४ ॥ तत्र नागकन्यया सानार्थ गङ्गायामवतीर्णस्याज्ञेनस्य खलोक प्रति नयन । आ० २३४ । ६-२०॥ गङ्गाहृदः । तीर्थ । व० ८१ । १७६ ॥ १ गजः। वानर । व० २८४। ३॥ २ गजः । क्षत्रियः । शकुनेर्भाता । इरावता हतः । भी० ९०। ३०॥ 🕂 गजः।हस्ती।तज्जातेरूत्पत्ति ।आ०६७।६६॥ + गजकच्छपोपाख्यानं । आ० २९ । १३॥ अनु० २५। १६॥ गजकर्णः। यक्षः। स० १०। १७॥ गणदृद्धिप्रकारः। द्यां० १०७। १०॥ गणेदाः । उमापुत्रो हेरम्बः । तस्य भारतलेखनाय वेदव्याससमीपे आगमन । आ० १।११२॥ ि [तस्योत्पत्ति । लिङ्गपु० १०५ ॥ ब्रह्मवै० गण-पतिख० ८॥] गण्डकः । देशः । पाञ्चालदेशात्पूर्वतो विद्यमान ।

स०३०। १॥

2881411

गण्डकण्डू:। यक्ष । स० १०। १६॥

तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ४१ ॥

गण्डा। (चण्डा)। पशुसलस्य भार्या। अनु०

गदः । श्रीकृष्णस्य वैमात्रेयो आता । आ० २०१।

१७॥ २३९।१० ॥ स०४।३६ ॥

[वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता रोहिणी । अय बलरा-मस्य सगर्भ्य । मा० ९ । २४ ॥] तस्य मरण । मौ० ४ । ४६ ॥ + गदायुद्धं । भीमदुर्योधनयोः । श्वा० ३३। ५८ ॥ भीमजरासन्वयो । स० २४ ॥ तत्त्र-काराः। स० २४। १३॥ १ गन्धमाद्नः । बद्रिकाश्रमसमीपस्थः पर्वत. । भी० ६। ३४॥ तत्रार्जुनेन गमन । तत्रस्थाना पराजयश्च । स्व० २९ । ३८ ॥ तत्र पाण्डवाना गमन । व० १४३ । २३ ॥ तत्र सौगन्धिकपुष्पहरणार्थ भीमसेनम्य गमन । व० १५३ । ३२ ॥ र गन्धमादनः । वानर । व० २८४ । ५॥ A part of the Rudra-Himalaya The range of Gandhamadana commences at a short distance to the northeast of Badarıkashrama + गन्धवाः । देवयोनिविशेषा । तेषा नामानि । आ० ६६। ४७॥ गन्धर्वी । अश्वाना माता । आ० ६७ । ६८ ॥ गन्धवती । सत्यवती । आ० ६४ । १२४ ॥ १ गयः । क्षत्रियः । अधूर्तरजसः पुत्रः । स० ८।१८॥ द्या० ३९।२०॥ तस्य यज्ञः । व० ९३ । २० ॥ १२२ ॥ तस्य चरित्र । द्वो० ६६ ॥ द्वां० २८ । १११॥ २ गयः । क्षत्रियः । सो० व० आयो ६९ । २८ ॥ ३ गयः। पर्वतः। व० ८५। ८॥ गया । क्षेत्र । आ० २३५ । ७ ॥ व० २८।८१॥ [तन्माहात्म्य । वायुपु० १०६ ॥] गयाशिरः । गयास्थः प्रदेशविशेषः । व० 6418811 गरिष्ठ: । ऋषिः । इन्द्रसभाया । स० ७ । १३॥

गरुड: । कश्यपपुत्रः । तन्माता विनता । आ०

२३।५॥६६।४०॥स०९।१५॥ ५६। ३३॥ ड० ११२॥ तदुत्पत्ति । आ० २३ । ५॥ अनु० २१॥ वालखिल्यतपसस्तदुत्पत्तिकारणत्व । आ० ३१॥ तस्य पक्षीन्द्रत्वेऽभिषेकः । आ० ३१ । ३८ ॥ तस्य स्तुति देवे कृता। आ० २३। १५॥ तस्य जातमात्रस्य मातुरन्तिकगमन। आ० २५।१॥ तेन सर्पाणा वहन । आ० २५ । ५ ॥ तेन अमृताहरणार्थ गमनसमये मार्गे निषादाना मक्षणं । आ० २८ । १९ ॥ तन्नामनिर्वचन । आ० ३० । ७ ॥ तेनामृतसमीपेऽभिद्र्शन । आ० ३२ । २२ ॥ अनु० २७॥ तेनामृतसमीपे चऋदर्शन। आ० ३३।२॥ तेन विष्णोर्वाहनत्वेन ध्वजत्वेन च भवन । आ० 3318611 तेनामृतहरण । आ० ३४ ॥ अनु० २८ ॥ तस्य सुपर्ण इति नामप्राप्ति । आ० ३३। २४॥ तस्येन्द्रेण वज्रायुधप्रहारः । आ० ३३ । १९ ॥ तस्य पुत्राः । सुमुखः सुनामा सुनेत्र सुवर्चा सुरुक् सुबलश्च । तथा सुवर्णचूडादयश्चानेके । उ० १०१ | २ ॥ तदसे विष्णुना स्वबाहुनिक्षेपणेन तद्दर्पसण्डन । च० १०५। २०॥ तेन गालववहन । उ० १०७ ॥ तस्य शाण्डिल्या अध्यापनात्पक्षहानिः। उ० ११३॥ तस्य कश्यपेन सह नारायणमहिमविषये सवादः। अनु० ४०॥ तस्य मुनिगणेन सह नारायणमहिमविषये सवाद । अनु० ४१-४२॥ तस्य बदरिकाश्रमगमन । अनु० ४१ ॥ तदुपाच्यान परशुरामप्रोक्त । अनु० १९ ॥ गरुडव्यूहः । कौरवाणा । भीष्मेण रचितः। भी० ५६।२॥

गर्दिभिः। गार्दिभशब्दं पश्यत।

गर्भः । ऋषिः । अनु० ४९ । ३८ ॥ [यादवा-ना पुरोहित । भा० १० । ८ ॥ दिवोदासस्य पौत्रः प्रतर्दनस्य पुत्र । तद्भाता वत्सः। वायु०९२॥] गर्गस्रोतः । तीर्थ । द्या० ३८ । १३ ॥ गर्दभीमतद्गोपाख्यानं । अनु० ३ ॥ गर्भः । तस्योत्पत्तिप्रकार । आ०८४। ९ ॥ [भा० ३। ३१॥] तत्प्रवेशो जीवस्य । अश्व० १९ ॥ स्त्री० ४ ॥ **अनु***०* **२२८ ।**। [भा० ३ । ३१ ॥ मार्कण्डे० ११ ॥ विष्णु० ६ । ५ ॥] तन्नाशका प्रहाः। व० २३०। २८॥ गवयः। वानर । व० २८४। ३॥ गवल्गणः । धृतराष्ट्रस्य सूतों मन्त्री च । तत्पुत्र सञ्जयः। आ० ६४। १३९॥ १ गवाक्षः । क्षत्रियः । शकुनिभाता । इरावता हत । भी० ९० | ३० - ४९ ॥ भीमसेनेन हतः। द्रो० १५८ । २३॥ २ गवाक्षः । गोलाङ्गलो वानर । व० २८४। १॥ गविजातः। ऋषि । यश्यवनऋषिसदृश मूल्य गौरिति नहुषायाकथयत् । अनु०८६ । २२ ॥ गङ्गियः। गङ्गापुत्रो भीष्म । आ०१०७।९६॥ गाण्डिवं। गाण्डीवं। अर्जुनस्य धनु । आ० २५१।२०॥ तन्नामनिर्वचन । उ० ९८ । १९ ॥ तेनार्जुनेन रुद्रशिरसि प्रहार । व० ३९ । ४८ ॥ तस्य समुद्रे प्रक्षेप । महा० १ ॥ गाधिः। गाधी। क्षत्रिय। सो० व० कान्यकु-**ब्बदेशाधिपति । जह्नवशोत्पन्नस्य कुशिकस्य पुत्र ।** तन्माता पुरुकुत्सस्य पुत्री । तत्पुत्रो विश्वामित्र । आ०१९१। ३॥ [भा०९। १५॥ हरि०१।२७॥] तस्य पुत्री सत्यवती । ऋचीकभार्या । व० ११६॥ शां० ४८॥ अनु० ७॥ गान्धर्वग्रहः। व० २३०। ३९॥ गान्धारराजः। शकुनिः। स० ८३। १३॥

१ गान्धाराः । सिन्धुनदीसमीपस्थो देश । भी०९। ५३॥ तस्य राजधानी तक्षशिला पुष्करावती च। The country of Gandhara lies along the Kabul iiver between the Kunar and the Indus Its capital was Puiushapura now called Peshawai

### २ गान्धाराः । शकुन्यादयः ।

गान्धारी । सुबलस्य पुत्री । धृतराष्ट्रभायी । तत्पुत्रा दुर्योधनादयः शत । पुत्री दुश्शला । एतेषा नामानि धृतराष्ट्रशब्दे द्रष्टव्यानि । आ॰ ६३ । ५८ ॥

तस्या आतर शकुन्यादयस्रयोदश। तेषा नामानि शकुनिशब्दे दृष्टव्यानि।

तस्याः खसार धृतराष्ट्रस्येव भार्या दश । सत्यवता सत्यसेना सुदेष्णा सहिता तेजश्रवा सुश्रवा निकृति शुभा शम्बठा दशाणी इति । आ॰ ११९ । २२ ॥

तस्या धर्महन्तृदेवताशस्य । आ० ६४ । १५३ ॥ तस्या विवाह । आ० ११९ ॥ तस्या गर्भोत्पत्ति । आ० १२६ । १२ ॥ तया कुन्त्या पुत्रोत्पत्तिश्रवणेन स्वोदरधात । आ० १२९ । २५॥

तस्याः दुर्योधनवध शोचन्त्या श्रीकृष्णेन समाश्वासन। **दा० ६४ ॥** 

तया श्रीकृष्ण प्रति खपुत्रादिशवपदर्शन । स्त्री०

तया ''इत आरभ्य षट्त्रिंशे वर्षे तव ज्ञातयो विन-इयन्त्विति श्रीकृष्णाय शापदान । स्त्री० २५। ३९॥

तस्या भीमसेनेन सह विवादः । दुर्योधनवधस्य युक्तायुक्तताविषये । स्त्री० १४ ॥

तदृष्टिपातेन युधिष्ठिरस्य कुनखीभाव । स्त्री० १५। ७॥

तया पद्टवस्त्रेण खनेत्रपिधान । स्त्री० १५ । ७ ॥ तया द्रौपदीसमाश्चासन । स्त्री० १५ । १७ ॥ तस्या व्यासप्रसादाद्विव्यचक्षु,प्राप्तिः।स्त्री० १६।३॥ तस्या दुर्योधनशवालिङ्गनेन परिदेवन।स्त्री० १७॥ तस्या मृतबन्धुदर्शनेन श्रीकृष्णसमीपे परिदेवन।

स्त्री० १७—२५॥

तस्या धृतराष्ट्रेण सह तपोवनगमन । आश्वर १७॥ तस्यास्तपोवने दावामो प्रवेश । आश्वर ३९॥ २ गान्धारी । अजमीबस्य तृतीया भार्या । आ० ६३ । ३९॥

गायत्री । देवता तदिभमन्यमानो मन्त्रश्च । तज्ज पमहिमा । अभ्व० ९९ ॥ ११५ । १८॥

१ गार्ग्यः । ऋषि । [वेणुहोत्रस्य पुत्र । वायु० ९२ ॥ ] तेन धर्मरहस्यकथन । अनु० १९०। ९॥

तत्पुत्रहिसनेन जनमेजयस्य ब्रह्महत्याप्राप्ति । द्वां० १५१ ॥ [हरि० १ । ३० ॥]

२ गार्ग्यः । विश्वामित्रऋषे पुत्र । अनु० ७। ५५॥

गार्द्भिः। विश्वामित्रऋषेः पुत्र । अनु०७।५९॥ गार्हस्थ्यं । गृहस्थराब्द पश्यत ।

१ गालवः । विश्वमित्रशिष्य ऋषिः । उ०१०६॥ इन्द्रसमाया । स० ७ । १० ॥ युधिष्ठिरस-भाया । स० ४ । २१॥

तदुपाख्यान । उ० १०६—११९ ॥

तस्य विश्वामित्राय दातव्येकतश्स्यामकर्णहयरूपगुरु-दक्षिणार्जनार्थ गरुडमारु नानादेशगमन । उ० १०७ ॥

तस्य ययातिसमीपगमन । उ० ११४ ॥ तस्य पुत्रः दृद्धकन्याजानिः श्वज्ञवान् । द्या० ५३ ॥ तस्य नारदेन सह श्रेयस्साधनविषये सवादः । द्यां० २९३ ॥

तेन महादेवकथाकथन । अनु० ४९ । ५२ ॥
तत्कृत पुष्करास्तेयशपथः । अनु० १४३ । ३७ ॥
२ गालवः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५२ ॥
[हरि० १ । १२ ॥ वायु० ८८ ॥ ब्रह्म० ७॥]
पूर्वोक्तोप्ययमेवेति भाति ।

गालवाः। तन्नामकदेशाधिपा राजानः। स० ३७) 88 11 गावल्गणिः। धृतराष्ट्रमन्त्री सञ्जय । आ० १। २४७॥ गिरिका । उपरिचरवसुभार्या । शुक्तिमतीनद्या को-लाहलनामकात्पर्वतादुत्पन्ना । आ० ६४। ५०॥ तत्पुत्रा बृहद्रथाद्य । आ० ६४ । ४३ ॥ गिरिकुञ्जः। तीर्थ। व० ८०। ८७॥ गिरिगह्नराः । देशविशेष । भी० ९ । ६८॥ गिरिव्रजः । मगधदेशस्था जरासन्धपुरी । स० २१ | १८ || २५ | ४२ || Rajgir in Behar, the ancient capital of Magadha गीता । भगवद्गीता । भी० २५—४२ ॥ गुडाकेचाः। पाण्डुपुत्रोऽर्जुन । आ० १५१। ९॥ गुणके दी। मातलिपुत्री। तस्या श्राता गोमुख। त-न्माता सुधर्मा । तद्भर्ता सुमुखो नागः । उ०९७॥ + गुणत्रयनिरूपणं । शां० २१४॥ गुणमुख्या । अप्सराः । आ० १३२ । ४३ ॥ गुणावरा । अप्सरा । आ० १३२ । ४३ ॥ गुप्तकः । क्षत्रिय । जयद्रथभाता । व० २६६ । 28 11 गुरुः । विद्योपदेष्टा । तन्महिमा । उ० ४४।८॥ शां० १०८॥ तल्रक्षण । अभ्वः ११० । ५७ ॥ तत्पूजा। अनु० २३३॥ + गुरुतल्पप्रायश्चित्तं । ज्ञां० १६३ । ४९ ॥ गुरुभारः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १३ ॥ + गुरुशिष्यसंवादः । अश्व० ३६॥ गुद्धकास्त्रं। परशुरामेण प्रयुक्त। उ० १८०।११॥ गृतसमदः । ब्राह्मणः । वीतह्व्यस्य ब्राह्मणत्वप्राह्य-नन्तर जातः पुत्र । तत्पुत्रः सावैनसः । अनु० 6149118918911 🛨 गृध्रः । पक्षिविशेषः । तज्जाते भास्यास्सकाशा-दुत्पत्ति । आ० ६७ । ५०॥ गृञ्जकूट: । पर्वतः । शां० १८ । ८८ ॥

गृध्रवटः । क्षेत्र । व० ८२ । ९०॥ + गृध्रजंबुकसंवादः। मृतत्राह्मणबालकस्य पुनरु-ज्जीवनविषये। शां० १५२॥ गृध्रराजः । जटायु । व० २८० । १ ॥ गृहपतिः । अग्निविशेष । व० २२४ । ४ ॥ गृहस्थः । द्वितीयाश्रमी । तद्धर्मनिरूपण । आ० ८५। ३॥ ज्ञां० १८९॥ २४९॥ तद्धर्मश्रासा । शां० ११ । १३ ॥ अनु० २ ॥ १५४॥ २११॥ १ गो। (गौः)। पुलस्यऋषेर्भार्या। तत्पुत्रो वि-श्रवा । व० २७५ । १२ ॥ २ गो । (गौः) । गोत्वजाति विशिष्टा । तासामुत्प-त्ति । आ० ६७ । ६८ ॥ अन० ११८ ॥ तासा मध्यके समनुजानं । आ० ६० । १४ ॥ तासा प्रशसा । अनु० १२४ ॥ १९६ ॥ तासा शृङ्गपाप्ति । अनु० ११६ । १३॥ तद्दानफल । अनु० १०६-१०९ ॥ २३५ । ३१-५०॥ अश्व० १०२॥ तहानविधि । अनु० १११॥ ताभ्यो ग्रासदानस्य फल । अश्व० १०९॥ + गोक्रपिलासंवादः। शां० २७४-२७६॥ गोकर्ण । क्षेत्र । व० ८३ । २४ ॥ व० ८६ । १५॥ २७८। ६२॥ अनु० ४९। ६॥ A town in the Province of North-Kanara, thirty miles from Goa तत्रार्जुनस्य तीर्थयात्राया गमन । आ० २३७ । ३७॥ + गोग्रहणपर्व । वि० २९—७३॥ + गोचारिणः । ऋषयः । अनु० ४५ । ४१ ॥ गोदावरी। नदी । आ० २३५ । १३॥ स०९। २४॥ व०८३। ३४॥ भी० 918811 गोधाः। देश । भी० ९ । ४२ ॥ १ गोपतिः । देवगन्धर्वः । मुनिनाझ्याः कश्यप-भार्यायाः पुत्रः । आ० ६६ । ४२ ॥

२ गोपतिः । पाण्डवपक्षीय पाञ्चाल्यः । द्रो० २३ । ५१ ॥

३ ुंगोपतिः । क्षत्रिय । शिबिपुत्रः । द्यां० ४८ । ८५ ॥ श्रीकृष्णेन हत । व० १२ । ३४ ॥

४ गोपतिः । अभिविशेष । तस्य विश्वभुगिति नामान्तर । व० २२१ । २७ ॥

गोपराष्ट्राः । देश । भी० ९ । ४४ ॥

गोपालकक्षः। देशः । भीमसेनेन विजित । स० ३१।३॥

गोप्रतारं । सरयूसबन्धितीर्थ । व० ८२ । ७० ॥ Gopiataia-a place of pilgrimage on the bank of the Saraju at Fyzabad

गोमती । नदी। स० ९ । २७ ॥ व० ८२ । ७२ ॥ भी० ९ । १८ ॥ The river Gomti in Oudh

गोमतीगङ्गासङ्गमः । तीर्थ । व० ८२।

१ गोमन्तः । कौञ्चद्वीपस्थः पर्वत । भी० १२ । ८ ॥

२ गोमन्तः । द्वारकासमीपे विद्यमान पर्वत । स० १४ । ५७ ॥ An isolated mountain on the northernside of the western ghats

[ तमारूढयोः श्रीकृष्णरामयोः दाहनार्थे जरासन्धेन गोमन्तस्य दाह । हरि० २ । ४२ ॥ ]

गोमन्ताः। देश । भी० ९ । ४३ ॥

गोमुखः । मातले. पुत्र । इन्द्रपुत्रस्य जयन्तस्य सारथि । उ० १०० । १८ ॥

गोरथः। मगधदेशस्यः पर्वतः। स० २०।

+ गोलाङ्ग्लः । वानरजातिविशेष । तेषा हर्या उत्पत्तिः । आ० ६७ । ६४ ॥

गोलोकः। ब्रह्मलोकादुपरितनो लोकः। अनु० ११७॥

१ गोवर्धनः। पर्वतः । तदुद्धरण श्रीकृष्णेन ।

स० ५३। २४॥ [भा० १०। २५॥ हरि० २। १८॥ विष्णु० ५। ११॥]

२ गोवर्धनः । बाह्वीकदेशस्थो वटवृक्ष । क० ३७ । १८ ॥

गोवासनः । शैब्य । क्षत्रिय । दुर्योघनपक्षीय । द्वो

गोविततः । यज्ञ । अश्वमेधप्रमेद । आ० १०१ । ५॥

१ गोविन्दः । पर्वतः । भी० १२ । १९ ॥

२ गोविन्दः । श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचन । उ० ६९ । १३ । ज्ञां० ३५२ । ५ ॥

गोवृषध्वजः । कृपाचार्य । द्रो० १०५ । १४॥ गोवृतिनः । गोव्रतवन्त ऋषयः । उ०९९।१४॥

गोश्रङ्गः । निषादभूमिसमीपस्थः पर्वतः । स०

३२ । ५ ॥ तस्य राजा श्रेणिमान् ॥

गौः। गोशब्द पश्यत॥

१ गौतमः । *उचथ्यपुत्रस्य दीर्घतमसः पुत्रः । तन्माता प्रद्वेषी । आ० ११३ । २४ ॥ स०

४ | २३ || ११ | १९ || तस्य पत्नी अहल्या । अश्व० ५६ | २६ || तस्यात्रिणा सह ब्राह्मणमाहात्म्यविषये सवादः । व० १८८ ||

तस्याङ्गिरसा सह नदीमाहात्म्यविषये सवाद. । अनु० ६४॥

तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ३३ ॥ तस्य शिष्य जामाता च उदङ्कः । अश्व० ५६ ॥ तस्य यमेन सह मातापित्रोः परिचर्यया तद्दणापनो-दनविषये सवाद । शां० १२९ ॥

[तेनानावृष्टिकालेऽन्नदानादिना ब्राह्मणरक्षण । तस्य गोहत्याप्राप्तिः । तेन ब्राह्मणेभ्यः शापदान । देवी-भा० १२ । ९ ॥ शिवपु० कोटिरुद्रस० २५– २७ ॥]

 ^{*} दीर्घतमस एव गौतम इति नाम । तत्पुत्रत्वादहल्यापते-रिप गौतम इल्यमुख्य नामेति सप्रदायविद ।

२ गौतमः । मध्यदेशीय कश्चन ब्राह्मण । कृतव्रमित्रद्रोहिदृष्टान्ततया तत्कथा । शां० १६७॥१७२॥

तेन राजधर्मनामकवकपक्षिहननं । शां० १७१ ॥

३ गौतमः । कश्चन ब्राह्मणः । तस्य धृतराष्ट्ररूपि-णेन्द्रेण सह हस्तिनिषये निवादः । अनु०१५९॥

४ गौतमः । एकतद्वितित्रिताना पिता । द्वा० ३७।९॥

५ गौतमः । गोतमगोत्रोत्पन्नो मेधातिथि । तत्पुत्र चिरकारी । द्यां० २७२ । ९ ॥

६ गौतमः । दीर्घतमा । स० २१ । ५ ॥

१ गौतमी । स्थविरा ब्राह्मणी । तस्या छुब्धकेन सवाद । अनु०१ । १८ ॥

२ गौतमी । द्रोणाचार्यभार्या कृपी । आ० १४० । ४९ ॥

३ गौतमी। काचन देवता ब्रह्मसभाया । स० ११। ४०॥

गौरकाः।गौरनामकदेशस्था जना । स०७८।८९॥ गौरपृष्ठः । क्षत्रिय । यमसभाया।स०८।२१॥ गौरमुखः । शमीकशिष्यः ऋषिः। आ० ४२।

१८॥५०।१३॥

गौरवाहनः । क्षत्रिय । स० ३७ । १५ ॥ गौरिश्वाराः । ऋषि । स० ७ । ११ ॥

गौराश्वः। क्षत्रिय । यमसभाया। स०८। १८॥

१ गौरी । पार्वती ।

२ गौरी। वारुणीदेवी। स०९।७॥

३ गौरी। नदी। भी० ९। २५॥ A tributary of the Kabul river

+ ग्रन्थग्रन्थिः । व्यासेन गणेशलेखने विलम्बज-ननाय महाभारते प्रथिताः कठिनश्लोका । आ० १। ११६॥

ग्रन्थिकः । नकुलस्य विराटनगरे नाम । वि० १२ । १० ॥

+ ग्रहभेदाः। व० २३०॥

ग्रहाः । सूर्यादयो नव । स० ११ । २९ ॥ तेषा गतिप्रकारवर्णन । व० १६४ । २६ ॥ [भा० ५ । २२ ॥]

तेषा मण्डलप्रमाणवर्णन। भी० १२ | ३९-४७ || ग्राह: | नकः । तेन द्रोणाचार्यप्रहण । अर्जुनेन त-द्धनन च । आ० १४३ | १२ ॥ तद्रूपाणाम-प्सरसामर्जुनेन नारीतीर्थोदुद्धरण। आ० २३७॥

#### घ.

घटजानुकः । ऋषि । स० ४ । १९ ॥
घटसृञ्जयाः । देश । भी० ९ । ६३ ॥
घटोत्कचः । भीमसेनपुत्र । भैमसेनि । हैडिम्ब ।
राक्षस । तन्माता हिडिम्बा । आ० ६१ ।
२६ ॥ ६३ । ७२ ॥ ६४ । १६६ ॥ रथयूथपयूथप । उ० १७२ । ६ ॥
तन्नामनिर्वचन । आ० १६९ । १३ ॥
तस्योत्पत्तिः । आ० ६१ । २६ ॥ ६४ । १६६ ॥
१६९ । ६ ॥

तेन राजस्ययागकरग्रहणार्थ लद्भागमन । स० ३२ । ७६ ॥ ३४ । २ ॥
तत्पुत्र. अञ्जनपर्व । अश्वत्थाम्ना हत । द्रो०१५७।८९
तत्यागमन पाण्डवसमीपे । व० १४७ । ४ ॥
तेन द्रौपदीवहन । व० १५६ ॥
तत्य यद्भ । भी० ६४ ॥
तत्य वद्भश्वरेण सह युद्ध । भी० ९२ ॥
तेनालायुघवघ । द्रो० १७९ । ३२ ॥
तेनालम्बुसवघ । द्रो० १०९ । ७५ ॥
तत्याश्वत्थाम्ना सह युद्ध । द्रो० १५७ ॥
तत्याश्वत्थाम्ना सह युद्ध । द्रो० १७४ ॥
तत्याल्वलवघ । द्रो० १७५ । २४ ॥
तत्य वघ कर्णनार्जनमारणार्थ सरक्षितया ऐन्द्या
शक्तया । द्रो० १८० । ५८ ॥

तदयोग्यताकथन श्रीकृष्णेन युधिष्ठिर प्रति । द्रो० १८२ । २६–२७ ॥

घटोत्कचवधपर्व । द्रो० १५४--१८४ ॥

घटोदरः । असुर । स० ९ । १७ ॥
घण्टाकणः । स्कन्दपार्षदः । द्या० ४६ । २४ ॥
घूकः । दिवान्य । चतुर्थमुळ्कशब्द पश्यत ।
घूणिका । देवयान्या धात्री । आ० ७२ । ३५॥
घृतवती । नदी । भी० ९ । २३ ॥
घृताची । अप्सरा । आ० १८० । २ ॥
१३२ । ४७ ॥ स० १० । ११ ॥ अनु० ५० । ४७ ॥ २७१ । १५ ॥
तद्दर्शनाद्धरद्वाजक्षे रेतस्स्वलन । तसाद्वोणोत्पतिश्च । आ० १४० । ३६ ॥
तस्या ग्रुकपक्षिरूपिण्या व्यासाच्छुकोत्पत्ति । द्यां०
३३२ ॥
तस्या प्रमतिकषे रुरोरुत्पत्ति । आ० ५ । ९ ॥
घोरः । ऋषि । अद्विरस पुत्र । अनु० १३२ ।
४३ ॥
घोषयात्रापर्व । व० २३७—२५८ ॥
च्यः

चक्रः । सर्पः । आ० ५७ । ६ ॥ चक्रं । श्रीकृष्णायुष सुदर्शनं । आ० २५१ । २३ ॥ [तत्स्तुतिर्दुर्वाससो रक्षणार्थमम्बरीषकृता । भा० ९ । ५ ॥ ]

चक्रकः । विश्वामित्रपुतः । अ० ७ । ५४ ॥ चक्रदेवः । यादव । स० १४ । ६० ॥ चक्रधर्मा । विद्याधरः । स० १० । २८ ॥ चक्रव्यूहः । कौरवाणा । द्रो० ३३ । १४ ॥ अस्य पद्मव्यूह इत्यपि नाम । द्रो० ३४ । २ ॥ चक्राः । देशः । भी० ९ । ४५ ॥ चक्रातयः । देशः । भी० ९ । ४५ ॥ चण्डकौदिाकः । ऋषि । कक्षीवत पुत्र । यस्य प्रसादाहृहद्रथस्य जरासन्धोत्पत्तिः । स० १७ । २४ ॥

चण्डतुण्डकः । गरुडपुत्र । उ० १०१ । ९॥ चण्डभागवः । च्यवनवश्यः ऋषिः । तेन जन-मेजयस्य सर्पसत्रे होत्रकरण । आ०५३ । ५॥ चण्डा । गण्डाशब्द पश्यत । चण्डालः । चतुर्वणेबहिष्कृतो नीचजातीयः । तस्य राजा सह ब्रह्मस्वापहारस्यानर्थहेतुताया सवादः। अनु० १५८ ॥

तेन सह विश्वामित्रस्य सवाद । अभक्ष्यभक्षणेना-प्यात्मरक्षणविषये । द्वां० १४१ ॥

+ चण्डालत्वापादकानि कर्माणि । अनु० २२३॥

चतुर्थदिवसयुद्धारंभः। भी० ६०॥ तत्स-माप्ति । भी० ६४॥

चतुर्दशदिवसयुद्धारंभः। हो०१॥ तत्स-माप्ति । हो०१८७॥

+ चतुर्युगचर्णनं । युगशब्द पश्यत ।

१ चन्द्रः । नवम्रहेष्वन्यतम । [ अत्रिऋषिपुत्र । भा० ४ । १॥] अय स्वायभुवमन्वन्तरीय ॥

स धर्मप्रजापतेर्वसुभ्या पत्या जात । अष्टवसुष्व-न्यतम । आ० ६७ । १८ ॥ अस्य प्रहत्व वसुत्व चास्ति । अय वैवस्वतमन्वन्तरीय । तत्पुत्रो वर्चा ।

तस्य पत्य अश्विन्यादयो दक्षप्रजापतिपुच्यः सप्त-विश्वति । अग० ६७ । १६ ॥

तस्य दक्षप्रजापतिशापाद्यक्ष्मरोगप्राप्तिः । प्रभासतीर्थे निमज्जनेन तन्निवृत्तिश्च । दा० ३६॥

[तेन बृहस्पतिभार्यायास्तारायाः परिग्रह । तस्या बुधोत्पादन च। भा० ९ । १४ ॥ हरि० १ । २५ ॥ पद्म० ५ । १२ ॥ ब्रह्म० ९ ॥ वायु० ९० ॥ मत्स्य० २३ ॥ देवीभा० १ । ११ ॥]

२ **चन्द्रः ।** असुर । दनुपुत्रः । **आ० ६६ ।** २७ ॥

१ चन्द्रकेतुः । क्षत्रिय । दुर्योधनपक्षीय । द्रो० ४८ । १५ ॥

चन्द्रकेतुः । क्रुपाचार्यस्य चकरक्षक । वि० ६१। १६॥

चन्द्रदेवः । क्षत्रियः । पाञ्चाल्यः । कर्णेन हतः । कः ४४ । २९ ॥ चन्द्रभागा। नदी । स०९ । २३ ॥ भी० ९ । १५ ॥ अनु० ६४ । ७ ॥

+ चन्द्रमण्डलं। भी० १२। ४२॥ तत्र द्वीपा-ना सत्व। भी० ५। १६॥

चन्द्रमा । नदी । भी० ९ । २९॥

चन्द्रमाः । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २७ ॥

+ चन्द्रवंदाः । आ० ६९ ॥ [विप्णु० ४। ६॥ भा०९। १४॥ वायु० ९१॥ मत्स्य० २४॥]

चन्द्रवर्मा । क्षत्रियः । काम्भोजराज । आ० ६८ । ३२ ॥

१ चन्द्रसेनः । क्षत्रिय । स० ३१ । २५॥ रथोदार । उ० १७१ । १९॥ अश्वत्थान्ना हत । द्रो० १५७ । १८३ ॥

२ चन्द्रसेनः । शस्यस्य चकरक्षक । युधिष्ठिरेण इत । द्वा० ११ । ५३ ॥

३ चन्द्रसेनः । क्षत्रियः । समुद्रसेनराजपुत्र । आ० २०१ । ११ ॥ द्रो० २३ । ६१ ॥ अश्वत्थान्ना हत । द्रो० १५७ । १८३ ॥

चन्द्रहर्ता।सिहिकापुत्रोऽसुर । आ०६६। ३१॥ चन्द्रोद्यः। क्षत्रिय । विराटश्राता। द्रो०१५९। ४१॥

चमसोद्भेदं। सरस्रत्या प्रकाशस्थानं तीर्थ। व० ८६। २०॥ १३२। ५॥

चम्पकारण्यं। व० ८२। १३३॥

चम्पा। अङ्गदेशस्य राजधानी। व०८३।१८॥ ११४।१५॥ [हरिश्चन्द्रपपौत्रेण चम्पनाम्ना राज्ञा निर्मिता। भा०९।८॥] Champanagar near Bhagalpur It was the ancient capital of Anga

चर्मण्वती । दक्षिणपाञ्चालेषु विद्यमाना नदी । स० ९ । २५ ॥ ३२ । ७ ॥ सा चम्पानगर्यी गङ्गाया मिलति । व० ३०९ । २६ ॥ The river Chambal

तदुत्पत्तिः रन्तिदेवयज्ञीयचर्मराशित । द्रो० ६७। ५॥ अनु० १२३॥ १३॥ तस्या महिमा। व० ८०। ५६॥

+ चर्मपादुकादानफरुं। अनु० १४५। १९॥ चर्मवान्। क्षत्रिय । शकुनेरनुज । इरावता हत । भी० ९०॥

चाक्षुषी । चित्ररथेनार्जुनायोपदिष्टा काचन विद्या । आ० १८६ । ४३ ॥ १९९ । ५ ॥

१ चाणूरः । कसभृत्यो महा । श्रीकृष्णेन हत । स० ५३ । ३० ॥ [ भा० १० । ४४ ॥ ]

२ चाणूरः । युधिष्ठिरसभास्य क्षत्रिय । स० ४।३२॥

+ चातुराश्रम्यं । आश्रमशंब्द पश्यत ।
चातुर्वण्यं । ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशृद्धा । तेषा धर्मा
हनुमता भीम प्रत्युक्ता । च० १५२ । २४ ॥
विदुरेण धृतराष्ट्र प्रत्युक्ता । उ० ४० । २५ ॥
भीष्मेण युधिष्ठिर प्रत्युक्ता । शां० ५९ ॥
मृगुणा भरद्वाज प्रत्युक्ता । शां० १८९ ॥
पार्वत्या परमेश्वर प्रति । अनु० २८ ॥
श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रत्युक्ता । अश्व० ९७ ॥

+ चान्द्रायणविधिः । अनु०१७२॥ अश्व० ११२॥

चाम्पेयः । विश्वामित्रपुत्र । अनु० ७ । ५८ ॥ चारः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९५ ॥

चारुचित्रः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० १३१ । ४ ॥ भीमसेनेन हतः । द्रो० १३६ । २० ॥

चारुचित्राङ्गदः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्र-पुत्रः । आ० ६८ । ९५ ॥

चारुदेष्णः। श्रीकृष्णस्य पुत्रः। तन्माता रुक्मिणी। आ० २०१। १७॥ २३९। १०॥ स० १४। ६०॥ व० १६। ९॥

[तस्य खसा चारुमती । कृतवर्मसुतस्य बलेर्मार्या । मा० १० । ६१ ॥ विष्णु० ५ । २८ ॥]

तस्य वध । मौ० ४ । ४५ ॥ चारुनेत्रा । अप्सरा । स० १० । ११ ॥ चारुमत्स्यः । विश्वामित्रस्य पुत्र । अनु० ७ । ५९ ॥

चार्वोकः । परित्राडूपधारी दुर्योधनसस्त्रो राक्षस । द्या० ६५ । ३८ ॥

तस्य पूर्वजन्मवृत्तान्त । शां० ३८ ॥ तस्य ब्राह्मणैर्हुङ्कारेणैव भस्मीकरण । शां० ३७ ॥

चिकुरः । आर्थकस्य पुत्रः । सर्पः । सुमुखस्य पिता । उ० १०३ । २४ ॥

१ चित्रः। सर्पः। स०९।८॥

२ चिन्नः । दुर्योधनपक्षीयः क्षत्रियः । प्रतिविन्ध्येन इत । क० ११ । ३४ ॥

३ चित्रः । क्षत्रिय पाण्डवपक्षीयश्चैद्य । कर्णेन हत । क० ५१ । ४९ ॥

४ चित्रः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९५ ॥ १३१ । ४॥

चित्रकुण्डलः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्र-पुत्रः । आ० १३१ । ६ ॥

चित्रक्टः । प्रयागक्षेत्रसमीपस्थ पर्वतः । व० ८३ । ५८ ॥ तत्र मन्दाकिनीनाम नदी । तत्र रामस्य वासः । व० २७८ । १० ॥ A hill on the river Payoshni or Mandakini, fifty miles south east of Banda in Bundelkhand

१ चित्रकेतुः । द्वपदस्य पुत्र । द्रोणेन हत । द्रो० १२२ । ४३-४८ ॥ तत्पुत्रः सुकेतुः । कृपाचार्येण हतः । क० ४९ । २१ ॥

२ चित्रकेतुः । गरुडस्य पुत्र । उ० १०१। १२॥

चित्रगुप्तः । यमस्य लेखकः । तेन धर्मरहस्यकथन। अनु० १९३ । १३ ॥

चित्रचापः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९८ ॥ चित्रदर्शनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र.। भी० ७९ । २२ ॥

चित्रधर्मा । क्षत्रिय । आ० ६८ । २३ ॥ चित्रबर्हः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १२ ॥

चित्रबाणः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० १३१ । ६ ॥

चित्रबाहु: । क्षत्रिय । सो० व० वृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९७ ॥

चित्रमुखः । प्रथम वैश्यो भूत्वा पश्चाद्धाह्मणो जात । तत्पुत्री अदृश्यन्ती शक्तिऋषेर्भार्या । अनु० ५३ । १७ ॥

१ चिन्नरथ: । काश्यपभायीया मुने पुत्रो देवग-न्धर्व । आ० ६६ । ४३ ॥ स० १० । २७॥ तस्याङ्गारपर्ण इत्नि नामान्तर । तद्भार्या कुम्भीनसी । आ० १८६ । १४ ॥

तेनार्जुनाय चाक्षुषीनामकविद्यादान । तस्या एव समोहनास्त्रमिति नामान्तर । आ० १८६ । ४३ ॥ १९९ । ५ ॥ तेनार्जुनाय राजसूयकर-त्वेन हयाना दान । स० ७८ । १०२ ॥

२ चित्ररथः । क्षत्रिय । द्वुपद्पुत्रः पाञ्चालः । द्रोणेन हत । द्रो० १२२ । ४३ ॥

३ चित्ररथः । क्षत्रियः । मार्तिकावतको नृपः । नर्मदाया स्त्रीमि सह क्रीडन्त य दृष्ट्वा तत्र जला-हरणार्थमागता रेणुका स्पृहयामास । व० ११७॥

१ चित्ररथः । क्षत्रिय । अङ्गराजः । तद्भार्या प्रभावती । अनु० ७७ । ८ ॥

५ चित्ररथः । पाण्डवपक्षीयः कश्चन क्षत्रिय । द्रो० २३ । ६२ ॥

चित्ररथा। नदी। भी०९। ३४॥ चित्रलेखा। अप्सरा । व०४३। ३०॥

१ चित्रवर्मा । क्षत्रियः । द्वपद्पुत्रः पाञ्चाल्यः । द्रोणेन हतः । द्रो० १२२ । ४३ ॥

२ चित्रवर्मा । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९७ ॥ १३१ । ६ ॥ भीमेन हतः । द्रो० १३६ । २१ ॥ ३ चित्रवर्मा । क्षत्रियः । पाञ्चालस्य सुचित्रस्य पुत्र । द्रोणेन हतः । कः ३ । २७ ॥

चित्रवाहनः । क्षत्रिय । मणत्व्याधिप पाण्ड्य । चित्राङ्गदाया पिता । अर्जुनस्य श्वग्रुर । आ० २३५ । १७ ॥ अस्य मलयध्वज इति प्रवीर इति च नामान्तरे । स० ३३ । २९ ॥ अश्व-त्थाम्ना हत । क० ५६ ॥

चित्रवाहा । नदी । भी० ९ । १७ ॥ चित्रवेगिकः । सर्प । आ० ५७ । १८ ॥ चित्रविष्विण्डनः । सप्तर्षयः । शां० ३४३ । ३०॥

चित्रशिला। नदी। भी०९। ३०॥

**१ चिन्नसेनः ।** क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६३ । ५८ ॥ भीमेन हत । क० २ । २४ ॥

२ चित्रसेनः । गन्धर्व । स० ४ । ४२ ॥ १० । २७ ॥

तेन देवलोकेऽर्जुनाय गान्धर्वविद्यादान । व० ४३। ३८॥

तेनेन्द्रसन्देशेनार्जुन प्रत्युर्वश्याः प्रेषण । व० ४४ ॥ तेन वने घोषयात्रार्थमागतस्य दुर्योधनस्य समीपे इन्द्रसन्देशेन तद्पमानकरणार्थं तत्र गमन । व० २४१ ॥ २१ ॥

तेन सह युद्धे पराजितस्य कर्णस्य पलायन । व० २४३ ॥

तेन दुर्योधनस्य बन्धनेन इन्द्रलोक प्रति नयन । व० २४३ ॥

तस्य पराजयोऽर्जुनेन । व० २४५-२४७ ॥

- ३ चित्रसेनः । क्षत्रिय । अभीसारराजः । अर्जु-नेन पराजित । स० २८ । १९ ॥ दुर्योधन-पक्षीयः । श्रुतकर्मणा हतः । क० ११ । १५॥
- १ चित्रसेनः । पाण्डवपक्षीय क्षत्रियः । समुद्र-सेनेन हत । क० ३ । १५ ॥
- ५ चित्रसेनः । कर्णपुत्रः । नकुलेन हतः । द्वा० ९ । १९ ॥

- ६ चित्रसेन: । क्षत्रियः। द्वपदपुत्रः। कर्णेन हतः। क० ४३ । १५॥
- ७ चित्रसेन: । जरासन्धस्य सेनापतिः । स० २२ । ४२ ॥

चित्रसेना। नदी। भी०९। १७॥ चित्रा। अप्सरा। अनु०५०। ४७॥

चित्राक्षः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८ । ९५ ॥ १३१ । ४ ॥ भीमेन हत । द्वो० १३६ । २० ॥

चित्राङ्गः । क्षत्रियः । सो० व० वृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ६ ॥ भी० ७९ । २२ ॥

१ चित्राङ्गदः । क्षत्रियः । सो० वं० शान्तनो पुत्र । तन्माता सत्यवती । आ० ६३ । ५२ ॥

तस्योत्पत्ति । आ० १०८ । ३ ॥ तस्य वध । चित्राङ्गदनाम्ना गन्धर्वेण । आ० १०८ । १४ ॥

- २ चित्राङ्गदः । द्रौपदीखयवरार्थमागत कश्चन क्षत्रिय । आ० २०१ । २२ ॥
- ३ चित्राङ्गदः । क्षत्रिय । दशाणिधिपः । अर्जु-नेन पराजितः । अश्व० ८४ । ६ ॥ अय द्वितीय एव वाऽन्यो वेति न ज्ञायते ।
- १ चित्राङ्गदः । गन्धर्व । यः खसनामान शान्त-नुराजपुत्र वने जधान । आ० १०८ । ८ ॥
- ५ चित्राङ्गदः । क्षत्रियः । दुर्योधनस्य श्वशुरः । किलेड्डराजः । तस्य राजधानी राजपुर । शां० ४।२॥
- १ चित्राङ्गदा । अप्सराः । अनु० ५० । ४७॥
- २ चित्राङ्गदा । मणख्राधिपतेर्मलयध्वजापरनाम-धेयस्य चित्रवाहनस्य कन्या । अर्जुनस्य भायी । तत्पुत्रो बभ्रुवाहनः । आ० ६३ । ८१ ॥

तस्या विवाह: । आ० २३५ । १५ ॥ तस्या बभ्रुवाहनोत्पत्तिः । आ० २३७ । २६ ॥ तया राजसूयार्थ करदान । स० ३३ । २५ ॥

चित्रायुधः] ६४ तया खपुत्रेण हतस्यार्जुनस्य समीपे आगमन। सञ्जी-वनमणिना अर्जुनस्योज्जीवन च। अश्व० ७९। C? 11 तस्या हास्तिनपुरगमन । अश्व ०८९॥ तया पाण्डवाना महाप्रस्थानगमनसमये स्विपतृगृह-गमन । महाप्र० १ । २९ ॥ १ चित्रायुधः । पाञ्चालः । क्षत्रिय । आ० २०१ | १० ॥ महारथः । उ० १७१ । १७॥ कर्णेन हत । कः० ५१ । ४९ ॥ २ चित्रायुधः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्रः। आ० १३१।८॥ भीमेन हतः। द्रो० १३६ । २०१॥ चित्राश्वः । क्षत्रियः । द्युमत्सेनपुत्रस्य सावित्री-जानेः सत्यवतो नामान्तरं । व०२९५।१३॥ चित्रोपचित्रः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हतः । द्वी० १३६ । २०॥

चित्रोपला। नदी। भी०९। ३४॥ 🗛 river in Orissa

चिरकारिकः।(चिरकारी)। ऋषिः। गौतमस्य मेघातिथेर्यवीयान्सुत । द्यां० २७२ । ९ ॥ + चिरजीविनां दुःखं । व० १९६ । १७॥ चिरान्तकः। गरुडस्य पुत्र । उ० १०१ । १३॥ चीनाः। देशः। आ० १९१। ४० ॥ स० ७८। ५५॥ भी० ९। ६६॥ China १ चीरवासाः। यक्ष । स० १० । १९॥ २ चीरवासाः । क्षत्रिय । आ० ६८ । ६१ ॥ चीरिणी। नदी। व० १९०। ६॥ चुलुका। नदी। भी०९।२०॥ चेकितानः। वृष्णिपवरः क्षत्रियः। पाण्डवपक्षीय । स०७९।९॥ उ० २५।२॥ ५७।२॥ १९६। २३ ॥ भी० १९ । १४ ॥ दुर्यो-धनेनः हतः । द्या० ११ । ३१ ॥ चेद्यः।(चेद्) देशः। भी० ९।४०॥ The country comprised the southern

portion of Bundelkhand and the northern portion of Jubbalpore REWA चैत्यकः। मगधदेशस्यः पर्वत । स० २१ । २॥ **चैत्ररथः ।** क्षत्रिय । सो० व० कुरुराजस्य पुत्र । आ० १०१ । ३८॥ चैत्ररथं । कुबेरोद्यान । उ० १११ । ११ ॥ चैत्ररथपर्व । आ० १७९-१९९ ॥ चोलः । क्षत्रिय । द्रसिडदेशाधिपतिः । स० 33 | 20 11 चोलाः । देशः । भी० ९ । ६०॥ चौण्डिकाः। देश । स० ७८। ९१॥ च्यवनः । ऋषि । वरुणपुत्रस्य भृगोः पुत्र । तन्माता पुलोमा । आ०५। १३॥ स० ११ । २२ ना तदुत्पत्ति । अग० ६ । २ ॥ ६७ । ४५ ॥ तस्य सगभ्यीं आता शुकाचार्य । आ० ६७। ४२॥ तस्य भार्या आरुषी मनुपुत्री । तत्पुत्रः और्वः । आ० ६७। ४६॥ तस्यान्या भार्यो सुकन्या शर्याते पुत्री । तत्पुत्र प्रमति । आ०८।१॥ तस्य चरित्र । व० १२२ । २५ ॥ अनु० २६१ । १४॥ [ मा०९ । ३ ॥ देवीमा० ७। 3-017 तस्य तपश्चरण । व० १२३ ॥ तस्य सुकन्यया विवाह । व० १२३ । २४ ॥ तस्याश्विनो प्रसादाद्यवशरीरपाप्ति । व० १२४। 88 11 तेनाश्विभ्या शर्यातियज्ञे सोमग्राहण । तसौ इन्द्रस्य कोपश्च। व० १२५। ८॥ अनु० २६१। २३॥ तेनेन्द्रमारणाय मदनामकक्कत्यासर्जन । व० १२५ । १८॥ अनु० २६१ । २५॥ तेन जले निमज्ज्य तप करण । दाशैमींनैः सह

जालैसास्य ग्रहण । **अनु० ८५ ॥** 

तेन नहुष प्रति दाशेभ्य स्वसदृशमूल्यदाननियोगः। अनु०८६॥ तस्य शुश्रृषा समार्येण कुशिकराजेन । अनु० ८७॥ तेन कुशिकाय वरदानं । अनु० ८८ ॥ तद्वरप्रसादात्कुशिकवंशे ब्राह्मणोत्पत्तिः । अनु०

9013011 तेन कुशिक प्रति खयोगप्रभावसृष्टस्वर्गप्रदर्शन। अनु० ८९॥

छत्रवती । द्वपदराजनगर । आ० १८० । २१॥ छत्रोत्पाद्नं । सूर्येण । अनु० १४५ ॥ छन्दोदेवः । मतङ्गस्य जन्मान्तरीय नाम । अनु० ५। २६॥

## ज.

+ जगत्सृष्टिकथा । आ० १ । ४२ ॥ स० ४३। १९॥ ज्ञां० १८०॥ ३४७॥ जङ्गाबन्धः । ऋषिः । युधिष्ठिरसभाया । स्० ४। २२॥ जङ्गारि:। विश्वामित्रपुत्रः। अनु० ७। ५७॥ जटायु: । अरुणस्य पुत्र पक्षिराज । तन्माता इयेनी । तद्धाता सपाति । आ० ६७।७५॥ व० २७५ । २ ॥ २८० । १ ॥ २८३ । ४९ ॥ तस्य वधो रावणेन । व० २८० । ७ ॥ रा० ३। 48 11]

१ जटासुर: । राक्षस । तेन वने वसता युधि-धिरादीना हरण । भीमसेनेन तद्वधश्च । व० १५८॥

तत्पुत्र अलम्बल । घटोत्कचेन हत । द्वी० १७६। २२॥

२ जटासुर: । क्षत्रिय । मद्राधिप । स० ४।३०॥ + जटासुरवधपर्व । व० १५८॥

जिटला। गौतमवशोत्पना काचन स्त्री । तस्याः पतयः सप्तर्षयः । आ० २११ । १४ ॥

[जनमेजय. जठराः। देश । भी० ९ । ४२ ॥ जतुगृहं । दुर्योधनेन पाण्डवदाहार्थ निर्मित भवन। आ० १५४--१५६ ॥ तस्य दाहो भीमेन । आ० १६०॥ + जतुगृहपर्व । आ० १५४—१६३ ॥ जनकः । विदेहराजः । सीताया पिता। व० २७५।९॥ स०८।१९॥ तस्य पञ्चशिखेन सहाध्यात्मविषये सवाद । शां० २२१ ॥ ३२४ ॥ तिस्य वशारा० १। ७१॥ मा० ९। १३॥ वायु० ८९ ॥] तस्य स्वभार्यया सवादः क्षत्रियस्य प्रजापालनस्याव-श्यकर्तव्यत्वे । **शां**० १८ ॥ तस्यारमनामकब्राह्मणेन सवाद । द्वां० २७ ॥ तेन खयोधेभ्यः खर्गनरकपदर्शन । द्वारं० ९९॥ जनककूपः । तीर्थ । व० ८२ । १११ ॥ जनकसमीपे कहोलागमनं। तस्य जले निम-ज्जन च । व० १३४ ॥ तस्योपाख्यान । मिथिलादाहेऽपि तस्याविकृतमनस्त्व-

प्रतिपादक । शां० २२३ ॥

तत्समीपे शुक्रऋषेरागमन । शां० ३३३ ॥ [ बृह-न्नार० ५८--६०॥

तस्य माण्डव्येन सह सवाद तृष्णात्यागस्य सुखसा-धनताया । शां० २८२ ॥

तस्य पराशरमहर्षिणा सह सवाद । शां० २९६-३०४ ॥ इयमेव पराशरगीता ।

तस्य याज्ञवल्क्येन सवाद भूतसृष्टिविषये । शां० ३१५-३२३॥

तस्य ब्राह्मणेन सवादः । अश्व० ३३ ॥ जनदेव: । जनकवशीयो ज्ञानी राजा । शां० २२०।३॥

१ जनमेजयः । क्षत्रिय । पाण्डवाना प्रपौत्रः । त्रतिपता परीक्षित् । तन्माता भद्रवती । आ० 212411

तेन दीर्घसत्रकरण । तत्र सरमागमन तथा शापदान च । आ० ३ । १-११ ॥
तस्य राज्याभिषेक । आ० ४४ । ६ ॥
तस्य भार्या वपुष्टमा काशीश्वरम्य सुवर्मण पुत्री ।
आ० ४४ । ८ ॥ ६३ । ८७ ॥
तस्य पुत्रौ शतानीक शङ्ककर्णश्च । आ० ६३ ।
८७ ॥
तस्य अतरः । अतसेन उप्रसेनः भीमसेन इति

तस्य भातरः । श्रुतसेन उपसेन भीमसेन इति त्रय । अग० ३ । १ ॥

तस्य पुरोहितः श्रुतश्रवस ऋषे पुत्रः सोमश्रवाः । आ०३। १३॥

तस्य सर्पसत्रारम्भः । आ० ५१॥ तत्समीपे उत्तङ्कऋषेरागमन । आ० ३ । १७१॥

२ जनमेज्यः । क्षत्रियः । दुष्यन्तपुत्रः । तन्माता लाक्षी । आ० ६३ । ३० ॥ लाक्ष्या लक्षणेति नामान्तर । आ० ८८ । १८॥

३ जनमेजयः । क्षत्रियः । सो० व० कुरुपुत्र । तन्माता वाहिनी । आ० १०१ । ३९ ॥ तत्पुत्राः धृतराष्ट्रादय । आ० १०१ । ४३ ॥

१ जनमेजयः । क्षत्रियः । सो० व० पूरोः पुत्रः । तन्माता कौसल्या । तद्भार्या सुनन्दा । तत्पुत्र प्राचीन्वान् । आ० ६३ । ८ ॥

तस्य गार्ग्यपुत्रहिसनाद्वह्रह्रस्याप्राप्तिः । द्वां० १४९ । ३ ॥ इन्द्रोतनाम्ना शौनकेनाश्चमेघयाजनेन तत्प-रिहारश्च । द्वां० १५१ । ३९ ॥ [हरि० १ । ३० ॥ ब्रह्म० १२ ]

तस्य स्त्रीवधपाप्तिः । अनु० ९ । ३८ ॥

५ जनमेजयः। क्षत्रियः। पार्वतीयो राजा। पाण्डव-पक्षीय । दुर्भुखेन हत । क० ३ । १९॥

६ जनमेजयः । क्षत्रियः । पाञ्चालः । द्रो० २३ । ५२ ॥ क० ४४ । ३७ ॥

रहे। ५२॥ क० ४४। ३७॥
जनस्थानं। राक्षसावासमूतं वनं। व० २७८।
४८॥ द्या० ४०। १०॥ Aurangabad—
This was formerly a jungle inhabited by Rakshasas

जन्तु: । सोमकराजपुत्रः । तस्योपाख्यान । व० १२८ । ४ ॥

+ जपफलं। शां० १९४॥

जमद्गिः । ऋषिः । ऋचीकस्य पुत्र । तन्माता गाधिराजपुत्री सत्यवती । आ० ६७ । ४७ ॥ अनु० ७ । ३६ ॥

तस्योत्पत्ति । **च० ११६ ।** ४४ ॥ अ**नु० ७ ।** ४६ ॥

तस्य भार्या प्रसेनजित्पुत्री रेणुका । व० ११७। र ॥

तत्पुत्रा । रुमण्यान् सुषेणः वसु विश्वावसु परशुरा-मश्चेति । आ॰ ६७ । ४८ ॥ व० ११७ । ११ ॥

तेन धर्मोपदेश । अनु० १९० । १७॥ तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ३७॥ तस्य सूर्येण सह छत्रोपानद्विषये सवादः । अनु० १४४॥

जमद्रयाश्रमः। व० ११७। ३॥

+ जम्बुक्गृश्रसंवादः । शां० १५२॥

+ जम्बुकोपाख्यानं । कणिकप्रोक्त । आ० १५३ । ३५॥

१ जम्बू: । मेरुपर्वतप्रभवा नदी । भी० ६ । ४९ ॥

२ जम्बू: । मेरोर्दक्षिणपार्श्वस्थो जम्बूबृक्षः । स० २९ । २२ ॥

+ जम्बूखण्डविनिर्माणपर्व । भी०१॥ जम्बूद्वीपः । स० २९ । २४॥

तद्वर्णन । भी० ५॥ [मा०५। १६॥ वायु० ३४॥ ]

जम्बूमार्गे । क्षेत्र । पुष्करक्षेत्रस्य समीपे । व० ८० । ४० ॥ ८७ । १३ ॥

जम्बूवनं । मेरुपर्वतस्थ वन । तस्रदेशस्य स्वर्गतु-ल्यत्व । अनु० २४० ॥

जम्भः । राक्षसः । व० २८६ । २ ॥ जम्भकः । क्षत्रियः । स० ३२ । ७॥ १ जयः। महाभारत । स्वर्गा० ५ । ६४ ॥

२ जयः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । भी० ७७ । ७ ॥ भीमसेनेन हत । द्रो० १३८ । ३०—३६ ॥

३ जय: । युधिष्ठिरस्य विराटनगरे रहस्य नाम । वि० ७ । ६६ ॥ २७ । १९ ॥

१ जयः । क्षत्रिय । यमसभाया । स० ८ । १५॥

१ जयत्सेनः । नकुरुस्य विराटनगरे रहस्य नाम । वि० ७ । ६६ ॥ २७ । १९ ॥

२ जयत्सेन: । क्षत्रिय । सो० व० सार्वभौमस्य पुत्र । तन्माता कैकयी सुन्दरा । तद्भार्या सुश्रवा । तत्पुत्रोऽपराचीनः । आ० ६३ । १५ ॥ ६८ । ४८ ॥

३ जयत्सेन: । क्षत्रियः । सो० व० वृतराष्ट्रस्य पुत्रः । भी० ७७ । ७९ ॥ शीमसेनेन हतः । द्या० २५ । १० ॥

जयहरू: । सहदेवस्य विराटनगरे प्रच्छन्न नाम । वि० ७ । ६६ ॥ २७ । १९ ॥

जयद्रथः । क्षत्रिय । सिन्धुदेशाधिपस्य दृद्धक्षत्रस्य पुत्रः । तद्भार्या धृतराष्ट्रपुत्री दुश्गला । आ० ६८ । ११० ॥ १३१ । १८ ॥ द्रो० १४८ ॥ द्विगुणरथ । ७० १२५ । ३० ॥

तत्पुत्रेष्वेकस्य वध अर्जुनेन द्रौपदीखयवरे । अा० २१८ । ३२ ॥

तत्पुत्रस्यान्यस्य सुरथनान्नोऽश्वमेधयागार्थे स्वसात्कर-म्रहणार्थमर्जुनागमनश्रवणमात्रेण मरण । अश्व ० ७८ । २३—२९ ॥

तस्य द्रौपद्या सवादः । व० २६८ । ८ ॥
तेन वनस्थाया द्रौपद्या अपहार । व० २६९ । २३ ॥
तद्भातर । अङ्गारक कुञ्जरः गुप्त शञ्जञ्जयः
सञ्जयः सुप्रवृद्धः प्रभङ्करः अमरः रिव शूर्
प्रताप कुहन बलाक अनीकविदारणः
इत्यादयः । व० २६६ । ११ — १३ ॥

तत्यार्जुनवर्ज युद्धे सर्वपाण्डवाना सक्वज्जये रुद्राद्धर-प्राप्ति । व० २७३ | ७८ ॥ द्रो० ४२ | २०॥

तस्यार्जुनेन पञ्चनूडीकरण । व० २७३ । १० ॥ तस्य युद्ध । द्वो० १४ ॥

तद्वधप्रतिज्ञाऽर्जुनेन। द्वी० ७३। २७॥

तस्य शिरञ्छेदोऽर्जुनेन । **द्वो० १४७ ।** ७१—७५॥

तच्छिरसोऽर्जुनेन वृद्धक्षत्रोत्सङ्गे पातन। द्वो०१४८। १८—२०॥

जयद्रथविमोक्षणपर्व। व० २७३॥

१ जयन्तः । क्षत्रिय । पाञ्चाल्यः । महारथ । उ०१७१ । ११ ॥

२ जयन्तः । इन्द्रस्य पुत्र । तन्माता पौलोमी । आ० १२३ । ४॥

जयरातः । क्षत्रियः । दुर्योधनपक्षीय । भीमेन इतः । द्वो० १५६ । ३१ ॥

+ जयसूचकानि चिह्नानि । भी० ३। ६५—७५॥ शां० २०२॥

जयसेनः । क्षत्रियः । मागधः । स० ४ । ३२॥

१ जयानीकः । क्षत्रिय । विराटस्य भाता । द्वो० १५९ । ४१ ॥

२ जयानीकः । क्षत्रियः । पाञ्चात्यः । अश्वत्याज्ञा हतः । द्वो० १५७ । १८१ ॥

१ जयाश्वः । क्षत्रियः । विराटराजस्य आता । द्वो० १५९ । ४१ ॥

२ जयाश्वः । क्षत्रिय । पाञ्चात्यः । अश्वत्याज्ञा हत । द्रो० १५७ । १८१ ॥

जयेशः । विराटनगरे वसतो भीमसेनस्य गूढनाम। वि० ७ । ६६ ॥ २७ । १९ ॥

जर: । व्याधः । तेन मृगबुद्धाः श्रीकृष्णस्य पाद-तले बाणेन वेध । मी० ५ । २२—२५ ॥

१ जरत्कारुः । भृगुवशान्तर्गतयायावरवशोत्पन्न ऋषिः । आस्तीकस्य पिता । आ० १३ । ११ ॥ ३८ । १४ ॥

तन्नामनिर्वचन । आ० ४० । ३ ॥ तेन विवाहार्थ स्वसनाम्याः कन्याया अन्वेषणं । आ० ४६।१८॥ तस्य वास्रिक्भगिन्या जरस्कार्वा विवाहः। आर १४॥४७।५॥ तस्य गर्ते लम्बमानै स्विपत्रिभः सह विवाहविषये सवादः। आ० ४५॥ २ जरत्कारुः । वासुकेर्भगिनी । जरत्कारुऋषेः पत्नी । तत्पुत्र आस्तीक. । आ० ३९ । २ ॥ ि ५४।१॥३८।२०॥ तस्य गर्भोत्पत्तिः । आ० ४७ । १३ ॥ १ जरा। वार्द्धक । तदोषा । आ० ७८ ॥ २ जरा । जरासन्धस्योपमाता राक्षसी । स० 2914711 तस्या वधः । श्रीकृष्णादिहननार्थ जरासन्धप्रयुक्तया गद्या तत्प्रतिघातार्थे बलभद्रप्रयुक्तेन स्थूणा-कर्णास्रेण च। द्रो० १८२। १४॥ तस्त्रह्मपकथन । स० १८ ॥ १ जरासन्धः । बाईद्रथः । क्षत्रिय । सो० व० मगधराजस्य उपरिचरवसुपुत्रस्य बृहद्रथस्य पुत्र ।

तस्त्रह्मपकथन । स० १८ ॥

१ जरासन्धः । बाईद्रथः । क्षत्रिय । सो० व०

मगधराजस्य उपरिचरवसुपुत्रस्य वृहद्रथस्य पुत्र ।

आ २०१ । २३ ॥ स० १७ । १२ ॥

तस्योत्पत्तिः । चण्डकौशिकप्रसादात् । स० १७ ।

२१ ॥ [भा० ९ । २२ ॥]

तन्नामनिर्वचन । स० १८ । ११ ॥

तस्य श्रीकृष्णेन सह वैरकारण । स० २३ ॥
तस्य विप्रचित्त्यशत्व । आ० ६८ । ४ ॥
तच्छौर्यकथन । स० १४ । ७ ॥ द्रो० १८२ ॥
तेन रुद्रोदेशेन पुरुषमेधकरणार्थ षडशीतिसहस्रनृपाणा
पशुत्वेन मेलन । स० १५ । २४—२६ ॥

तस्य राज्याभिषेकः । स० १९ । १७ ॥
तस्य भीमेन सह युद्धारम्भः । स० २४ ॥
तस्य भीमसेनेन वध । स० २५ । २० [भा०
१ । ७२ ॥]

तस्य पुत्रः सहदेवः । स० २५ । ५३ ॥ द्रोणेन हतः । द्रो० १२५ । ४५ ॥ तत्पौत्रो मेघसन्धः । अश्व० ८३ । ३—४ ॥ तत्पुत्री पाण्डुपुत्रस्य सहदेवस्य भार्येति भाति । आश्व० १ । २४ ॥ तेन सह कर्णस्य युद्ध । द्रां० ५ । १ ॥

तेन सह कर्णस्य युद्ध । शां ० ५ । १ ॥ तस्यावासः गिरित्रजनाङ्गी पुरी । स्त० २१ । १८ ॥ २५ । ४२ ॥

[तस्य वशः । भा० ९ । २२ ॥ गरुडपु० १४०॥] २ जरासन्धः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्र-पुत्रः । आ० ६८ । १०० ॥ १३१ । २॥ + जरासन्धवधपव । स० २०–२५ ॥

जरिता। शार्जी पक्षिणी। मन्दपालऋषेर्भार्या॥ तत्पुत्रा जरितारि सारिसक द्रोण स्तम्बमित्र इति चत्वारः। आ० २५५। १६॥

जरितारिः । शार्क्षकः । मन्दपालऋषितो जरि-तार्यो जातः पुत्रः।आ० २५८ । १ ॥अनु० ५३ । २२ ॥

जलं। उदक। द्वितीय भूतं । तस्य गुणाः। व०२१५। ६॥ भी०५।६॥ द्यां० २५८।६॥ २६१।४॥

तद्दानप्रशसा । अनु० १०० । ३ ॥ १०२ । ३ ॥ १०३ । १९ ॥ अभ्व० १०१ ॥ जलकीडा । सस्रीकयोः कृष्णार्जुनयोर्यमुनाया । आ० २४८ ॥

जलन्धरा । काशिराजसुता । भीमसेनभार्या । तत्पुत्र शर्वत्रातः । आ० ६३ । ७६ ॥

+ जलप्रदानिकपर्व । स्त्री० १-१५ ॥

१ जलसन्धः । क्षत्रिय । सो० व० घतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८ । ९४ ॥ १३१ । २ ॥ भीमेन इतः । भी० ६४ । ३३ ॥ क० ८८ । १९ ॥

२ जलसन्धः । क्षत्रियः । मागधः । रथवरः । उ० १६७ । २४ ॥ आ० २०१ । १२ ॥ सात्यिकना इत । द्वो० ११५ । ५३ ॥ + जलस्तम्भनं दुर्योधनेन । उ० ६१ । १४ ॥ श० ३० । ५७ ॥

जलेयुः । क्षत्रिय । सो० व० रौद्राश्वपुत्रः । आ० ८८ । ९ ॥

१ जहुः । क्षत्रियः । सो० व० सुहोत्रपुत्रस्याजमीढस्य पुत्र । तन्माता केशिनी । तद्वश्याः कुशिकाः । आ० १०१ । २० ॥ [ अयमेव मगीरथर-थानुगा स्वयज्ञवाट प्रावयन्ती गङ्गा पीत्वा पुन स्वश्रोत्रविवरादुत्स्ष्टष्टवान् । तस्मात्सा जाह्वी समभवत् । वायु० ९१ ॥ ]

२ जहुः । मिथिलस्य पुत्र । तत्पुत्र सिन्धुद्रीप । अनु०७ । २ ॥

जहुसुता । गङ्गा। आ० १०५। १३॥ अनु०७।३॥

जाङ्गलाः । देशः । भी० ९ । ५६ ॥

जाजिलः । द्विज । तस्य तुलाधारेण सह सवाद । जां० २६७—२७० ॥

जातिस्मरहदः । तीर्थ । व० ८२ । १२८ ॥ ८३ । ३८ ॥

+ जातुषगृहं । आ० ६१ । २२ ॥ जतुगृह-शब्द पश्यत ।

जातृकर्ण्यः । ऋषि । स० ४ । २०॥

जानिकः। क्षत्रियः। आ० ६८। ३९॥

जानुजङ्घः । क्षत्रियः । आ०१। २६१॥ अनु०२७१।५९॥

+ जापकोपाख्यानं। शां० १९५—१९८॥

जाबालिः । विश्वामित्रऋषेः पुत्रः । अनु० ७ । १५५ ॥

जामदम्यः । परशुरामशब्द पश्यत ।

जामाता। दुहितु पति । तस्मिन् श्वश्या शीत्या-धिक्य। आ० १३०। १२॥

जाम्बवती । श्रीकृष्णमहिषी । ऋक्षराजस्य जाम्बवतो दुहिता । स० ५७ । २३ ॥ [तस्या विवाहः। भा० १० । ५६ ॥ विप्णु० ४ । १३ ॥]

[ तत्पुत्रः साम्बः । भा० १०। ६१ ॥ ] तस्या अग्निप्रवेश । मी० ८ । ७४ ॥

जाम्बवान् । ऋक्षराज । व० २८१ । २४ ॥ २८४ । ८ ॥

तत्पुत्री जाम्बवती । श्रीकृष्णमहिषी । स० ५७ । २३ ॥

[तस्य कथा। भा० १०। ५६। विष्णु० ४। १३॥] जाम्बूनदी । नदी। भी० ९। ३०॥ जायाशब्दनिर्वचनं। आ० ९८। १८॥

जारूथि: । नगरी । तद्धिपते आहुतिनामकस्य श्रीकृष्णेन पराजयः । व० १२ । ३१ ॥

जालवती । (जानपदी) । देवकन्या । यहर्श-नस्लिलताच्छरद्वद्दिषरेतसः कृपः कृपी चाभवता। आ० १४० । ६॥

जितवती । उशीनरस्य पुत्री । यस्या हेतोर्धुनामा वसुर्वसिष्ठस्य निन्दिनीमपहृत्य तस्माच्छापमाप । आ० १०६ । २२ ॥

जितदात्रः। क्षत्रियः। स० ११। २४॥

+ जितारि: । क्षत्रियः । सो० व० अविक्षित पुत्र । आ० १०१ । ४१ ॥

जिष्णुः । अर्जुन । तन्नामनिर्वचन । वि० ४३। २१—३६॥

१ जीसूतः । महामल्ल । विराटनगरे भीमेन हत । वि०१५। ५३॥

२ जीमूतः । विप्रिषः । उशीरबीजक्षेत्रनिवासी । उ० १११ । २३ ॥

जीवः । तत्स्वरूपकथन । शां० १८४॥ तस्य पारतच्यं । अनु० १ । १६—८४॥

तस्य गर्भवासमकार । आ०८४ ॥ स्त्री०४॥ अनु०१७३॥ अभ्व०१९॥ [मा० ३।३१॥]

तस्य देहाद्विलक्षणत्व । शां० १८५ ॥

तस्य शरीरादिसम्बन्धप्रकार । शां० ३०९— ३१०॥

जीवलः । ऋतुपर्णस्य सारिथ । व० ६४ । ९॥ जृम्भिकोत्पत्तिः । उ० ९ । ६१॥ जेष्ठिलातीर्थ । व० ८२ । १३४॥

जैगीषव्यः। ऋषि । स०११। २४॥ अनु०४९।३७॥

तस्य योगप्रभाव देवलेन दृष्ट । शा० ५१॥ तस्य असितेन सह सवाद । शां० २३६॥ [तस्य भार्या हिमवतः पुत्री एकपाटला । हरि० १॥ १८॥]

जैन्नः । क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । रा० २५ । ५॥ भीमसेनेन हतः । रा० २५ । १२—१३ ॥

जैमिनिः। कौत्सः ऋषिः। सर्पसत्रे उद्गाता। आ०५३।६॥ स०४।१७॥ द्यां० ४६।७॥

तस्य वेदव्यासाद्वेदाध्ययन । आ० ६४ । ८१ ॥ + ज्ञातिसम्रहे गुणा । उ० ३९ । १७ ॥ ज्ञानं । तस्य कर्मापेक्षया श्रेष्ठ्य । ज्ञां० १९९ । २१६ ॥ २४२ ॥ २४५ ॥ २५४ ॥ अनु० २२७ ॥ अभ्व० ४४ ॥

तत्प्राह्यपाय । अनु० २४३॥ उग्रेष्ठस्थानं । महादेवक्षेत्र । व० ८३ । ६२॥ उग्रेष्ठा । अलक्ष्मीः । आ० १८ । ४७॥ तत्पु-त्रोऽधर्मः । आ० ६७ । ५३॥

ज्येष्ठिला । नदी । स० ९ । २५ ॥ ज्योतिः । अहः पुत्र । आ० ६७ । २३ ॥ ज्योतिकः । सर्प । आ० ३५ । १३ ॥ ज्योतिरथा । नदी । भी० ९ । २६ ॥ ज्योतिरथा । नदी । च० ८३ । ८ ॥ ज्योत्रस्वाकाली । चन्द्रस्य पुत्री । वरुणपुत्रस्य पुष्करस्य भार्यो । उ० ९८ । १३ ॥

+ ज्वरः । रोग । तस्योत्पत्ति । द्वां० २८९ ।

३९—४७॥ [तेन सह श्रीकृष्णस्य युद्ध। हरि०२।१२२—१२३॥]

ज्वलन्ती । तक्षकपुत्री । ऋक्षस्य भार्या । तत्पुत्री-ऽन्त्यनार । आ० ६३ । २५ ॥

## झ.

झिल्लिकाः । देशः । भी० ९ । ५९ ॥ झिल्ली । क्षत्रियः । वृष्णिवस्यः । आ० २०१ । २० ॥

## ₹.

डम्भोद्भवः । (द्म्भोद्भवः)। क्षत्रियः। तस्योपाख्यान। उ० ९६॥ वि० ५३।१५॥ डिबिकः। हसस्य आता। श्रीकृष्णेन यमुनाया निमज्जित। स० १४।१३॥ डुण्डुभचरित्रं। आ० ११॥

## त.

तेन क्षपणकरूपेणोत्तङ्कमहर्षे. कुण्डलहरणं । आ० ३ । १२७ ॥

तस्य पुत्रौ अश्वसेनः श्रुतसेनश्च । आ० ३ । १४० – १४१ ॥

तस्य कश्यपेन सवादः । आ० ४२। ३८॥ ५०।१०॥

तेन न्यग्रोधवृक्ष दृष्ट्वा भस्मीकरण । आ० ४३। ४॥ ५०। २२॥

तेन परीक्षिद्राजदशनं । अता० ४३ । ३६ ॥ ५० । २९ ॥ [भा० १२ । ६ ॥ देवीमा० २ । १० ॥]

तेनेन्द्र प्रति शरणगमन । आ० ५३ । १५ ॥ तत्पत्नीशिरश्छेदोऽर्जुनेन खाण्डववने । आ० २५३ । ८॥ तक्षशिला। श्रीरामचन्द्रस्य श्रातुर्भरतस्य पुत्रेण तक्षनाम्ना निर्मित सिन्धुवितस्तयोर्नचोर्मध्ये अ-भिसारिदेशाद्दक्षिणतो विद्यमानो देश । आ॰ ३।२०।१७२॥ [रा०७।१०१॥] सा कदाचिद्रान्धारदेशस्य राजधान्यभूत् । Tavila, one mile north-east of Kalaka-serai, between Attock and Rawalpindi 2 It is on the bank of the Vitasta (Jhelum)

तङ्कणाः । देशं । स० ७८। ७९॥ भी०९। ६४॥

तटाकादिप्रतिष्ठा । अनु० ९३ ॥ तिण्डः । ब्राह्मण । शिवभक्त । शां० २५० । १६ ॥

तत्कृता शिवस्तुति । अनु० ४७॥ [ लिङ्गपु० ६५॥]

+ तत्विभागः। शां० ३२६-३२८॥अनु० ३८॥ २४५॥ तेषा सृष्टि । अनु० १६५॥ २४५॥ तेषा तारतम्य । अनु० १६८॥

तनः । कृशनामा ऋषि । तस्य ऋषभकूटपर्वतवा-सिना ऋषभनाम्ना ऋषिणा सवादः । शां० १२७॥

तन्तुमान् । अग्निविशेष । व० २२३ । २९ ॥ तन्त्रीपालः । अज्ञातवासे गोपालरूपस्य सहदेवस्य नाम । वि० ४ । १५ ॥

तपः । अस्य शब्दस्य नानार्थकत्व । शां० २२८ ॥ तस्य महिमा । शां० ३०१ ॥

तपती । सूर्यपुत्री । सवरणम्य भार्यो । तत्पुत्रः कुरुः । आ० ६३ । ४१ ॥

तस्याः ज्येष्ठा स्वसा सावित्री । आ० १८८ । २६ ॥

तदुपाख्यान गन्धर्वेणार्जुनाय कथित । आ० १८७। १८९॥ तस्या सवरणेन विवाह । आ० १८९ । ३०-३३॥

[तन्माता छायादेवी । तद्धातरौ शनैश्वर सावर्णिश्च। भा० ६ । ६ ॥]

१ तपनः । अमृतरक्षको देव । आ० ३२। १८॥

२ तपनः । पाञ्चाल्य । कर्णेन हतः । क० ४३। १५॥

१ तमः । गृत्समदवशोद्भवस्य श्रवस पुत्रो ब्रा-ह्मणः । तत्पुत्र प्रकाश । अनु०८ । ६३ ॥ २+तमः । गुणः । तत्कार्य । शां०३१८ । २६-२८ ॥ अश्व०३७ ॥

तमसा। नदी। भी० ९। ३१॥ [रा० १। २॥] The river Tonse between the Saraju and the Goomti, which flowing through Azamharh, falls into the Ganges

तरन्तुकः । तीर्थ । श० ५४ । २८ ॥ तरुणकः । सर्प । आ० ५७ । १९ ॥

तंसुः । क्षत्रिय । सो० व० मतिनारपुत्र । तत्पुत्रः ईलिनः । आ० ८८ । १३ । अस्य त्रब्रुरिति नामान्तर । आ० ६३ । २७–२८ ॥

ताडकायनः । ऋषि । विश्वामित्रपुत्र । अनु०७ । ५६॥

ताण्डः। ऋषिः। स० ७। १२॥

ताण्ड्यः । ऋषिः । शां० २५० । १७ ॥ ताम्रद्धीपः । तत्र सहदेवेन राजसूयदिग्विजये गमन । स० ३२ । ७० ॥

ताम्रपर्णी । नदी । स॰ ३३ | ३१ ॥ व॰ ८६ | ११ ॥ The river Tamrapaini in Tinnevelly (South-India)

ताम्रलिसः । क्षत्रियः । आ० २०१ । १३॥ स० ३१ । २५॥

ताम्रलिसकाः । (दामलिसकाः )। देशः। भी० ९। ५७॥ Tamluk on the river

Salai, just above its junction with the liver Hugli

१ ताम्रा । कश्यपभार्या । तस्या पुत्रय काकी श्येनी भासी धृतराष्ट्री शुकी इति पश्च । आ० ६७ । ५६ ॥

२ ताम्रा । नदी । भी० ९ । २८ ॥ ताम्रारुणं । तीर्थ । व० ८२ । १५३ ॥ ताम्रोष्टः । यक्षः । स० १० । १७ ॥

तारकः । असुरः । तत्पुत्राः ताराक्ष कमलाक्ष विद्युन्माली चेति त्रय ब्रह्माणं प्रति तपस्तस्वा त्रिपुरत्व प्रापुः । तत्र ताराक्षस्य काञ्चन पुर । कमलाक्षस्य राजत । विद्युन्मालिन आयस । क० २४ । ७ ॥

तस्य वध स्कन्देन । श्र० ४७ । ७३ ॥ अनु० १३३ । २९ ॥

१ तारा । वालिभार्या । व० २८१ । १९ ॥ २ तारा । चान्द्रमसी । बृहस्पतिभार्या । व० २२१ । ९ ॥

[तस्या चन्द्रात् बुधोत्पत्तिः । भा० ९ । १४ ॥ ] ताराक्षः । असुरः । तारकासुरपुत्र । क० २४ । ७ ॥

१ ताक्यः । ऋषः । तस्य सरस्वत्या सवादः । व० १८९ ॥

२ ताक्ष्येः । गरुडः । विनतापुत्रः । आ० ६६। ४०॥

तालकेतुः । भीष्म । भी०४७।९॥ उ० १५०।५॥

तालजङ्घः । शर्यातिपुत्रः । अनु०८।८॥ तालध्वजः । भीष्म । वि०५६॥

तितिक्षा । क्षान्तिनामको गुणः । तत्प्रशसा । क्रां० ११४ ॥

१ तित्तिरिः। ऋषि । स० ४। १८॥

र तित्तिरिः। सर्पः। आ० ३५। १५॥ उ० १०३। १३॥ तिमिरापहः। अभिवशे मुख्योग्निः। व० २२०। १४॥

तिर्घग्योनिजननकारणं । अनु० १७३ ॥ तिलाः । पवित्रधान्यविशेषः । तदुत्पत्ति । शां० ३५५ । १६ ॥

तहानफल। **अनु० २३६। ७॥ अश्व० १०२।** ५९-६८॥

तत्पीडननिषेधः । अश्व० १०९ । २७ ॥ तिल्रभाराः । जनपद । भी०९ । ५३ ॥ तिल्रोत्तमा । अप्सरा । अरिष्टायाः पुत्री । आ० ६६ । ४९ ॥ १३२ । ४४ ॥ अनु० २७१ । १५ ॥

तत्सृष्टि सुन्दोपसुन्दवधार्थ विश्वकर्मणा । आव २३१ । ११–२१ ॥

तस्याः सुन्दोपसुन्दसमीपगमन । तद्दर्शनात्सुब्धह-दययोस्तयो परस्पराभिघातान्मरण च । आ० २३२ ॥

तिष्यं । कलियुग । भी० १० । ३ ॥ तीरग्रहाः । देश । भी० ९ । ५२ ॥

+ तिर्थक्षेत्रमहिमा। आ० २३४—२३८॥ व० ७९-८३॥ श० ४२॥ अनु० ६४॥ १७०॥ [पद्म०१।१३॥ भा० १०। ७९॥]

+ तीर्थयात्रापर्व । व० ७८—१५७ ॥
तुङ्गकारण्यं । क्षेत्र । व० ८३ । ४६ ॥
तुङ्गवेणा । नदी । भी० ९ । २७ ॥
तुण्डिकराः । देश । द्रो० १७ । १९ ॥
तुम्बकाः । देश । स० ७८ । ९९ ॥
तुम्बुरुः । अरिष्टाया पुत्रो देवगन्धर्व । आ०
६६ । ५१ ॥ ११० । २५ ॥ स० ७ ।
१४ ॥ १० । २७ ॥

तुरायणः । ऋतुविशेषः । व० १२ । २४ ॥ तुर्वेसुः । क्षत्रिय । सो० वं० ययातिपुत्रः । तन्माता देवयानी । आ० ६३ । ७ ॥ ६९ । ३८ ॥

[तस्य वंश । भा०९।२३॥] तुलाधारः । वाराणसीस्थो ज्ञानी वणिक् । शां० २६७॥

तेन जाजलिऋषये धर्मोपदेशः । शां० २६८ ॥ १ तुहुण्डः । दनुपुत्रोऽसुर । आ०६६ । २'५॥ २ तुहुण्डः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्र- पुत्रः । आ० २०१ । ३॥

तृणकः । क्षत्रियः । स०८ । १७॥

तृणविन्दुसरः । सूर्यवश्यस्य मरुत्तस्य सन्तता-वुत्पन्नेन तृणविन्दुनाम्ना क्षत्रियेण निर्मितं तीर्थे । व० २५९ । १३ ॥

तृतीयदिवसयुद्धारम्भः। भी० ५६॥ तत्स माप्तिः। भी० ५९।

तृष्णा । आशाशब्द पश्यत । * तेजः । अभिशब्द पश्यत ।

तेजेयुः । क्षत्रियः । रौद्राधपुत्रः । आ० ८८ । १०॥

त्रयोदश्चदिवसयुद्धारम्भः । द्रो० ३३॥ तत्समाप्ति । द्रो० ५०॥

त्रसद्स्युः । (त्रसद्स्युः)। स्० व० मान्धातृ-पुत्रस्य पुरुकुत्सस्य पुत्र । [भा०९।७॥] अग-स्तेन धनयाचनार्थं तत्समीपगमन। व०९६।१२॥

त्रसुः । (तंसुः) । क्षत्रिय । सो० व० अन्त्य-नारपुत्र । तन्माता सरस्रती । तद्भार्यो कालिन्दी । तत्पुत्र इलिङः । आ० ६३ । २८ ॥

त्रिगङ्गं। तीर्थ। व०८२। २९॥ त्रिगतराजः। सुशर्मा। भी०८५। १॥

त्रिगतीः । बाह्वीकदेशस्य दक्षिणपश्चिमतो विद्यमानः विपाशानदीसमीपस्थो देश । भी० ९ । ६१ ॥ Jalandhar, a part of the district of Lahore

त्रिगर्तिः । क्षत्रियः । स०८।२०॥ त्रिजटा । राक्षसी । व०२८१।५५॥ त्रितः । गौतमस्य पुत्रः । तद्घातरौ एकतो द्वितश्च । स० ७ । ११ ॥ कूपे पतितेन तेन मानसयज्ञ-करण । श० ३७ ॥

त्रिद्वा। नदी। भी०९। १७॥

त्रिपुरासुराः । तारकासुरस्य पुत्रा । ते च ताराक्षः कमलाक्ष विद्युन्माली च । कः २४। ७॥ विशेषस्तारकशब्दे द्रष्टव्य ।

तेषा दहन रुद्रेण । क० २७ | ३५-३७ | अनु० २६५ | ३१ || [भा० ७ | १० || मत्स्य० १३०-१३७ ||]

त्रिरावः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । ११ ॥ त्रिवर्गः । धर्मार्थकामा । तत्रिरूपण । अनु०२१६॥ त्रिविकसावतारः । स० ४७ । १२ ॥ [मा० ८ । २१ ॥]

त्रिज्ञाङ्कः । सू० व० इक्ष्वाकुवश्यः क्षत्रिय । स० १२ । ११ ॥ तत्पुत्रो हरिश्चन्द्रः । व० ७७ । २६ ॥

[तस्य सत्यव्रत इति नामान्तर।तस्य भार्या सत्यव्रता। तस्य कथा। भा० ९ । ७ ॥ रा० १ । ५७ ॥ ब्रज्ञ० ८ ॥ हरि० १ । १३ ॥ वायु० ८८ । देवीभा० ७ । १०-१२ ॥]

त्रिशिराः । विश्वरूपाचार्य । उ०९।३॥ त्रिश्चल्लातं । तीर्थ । व०८२।११॥ त्रिस्रोतसी । नदी । स०९।२७॥

त्रेता । द्वितीय युग । तद्धर्मा । **च०१५१**ु। २५॥ **ञां०६९ ।** १४॥

१ त्वष्टा । ग्रुकाचार्यपुत्रः । आ० ६६ । ३७ ॥ २ त्वष्टा । द्वादशादित्येष्वन्यतम । आ० ६६ । १६ ॥ १३२ । ४९ ॥ शां०२०७ । १८ ॥ अनु० २५५ । १८ ॥

तत्पुत्रो विश्वरूपाचार्य । उ०९ । ३ ॥ **द्यां०** २०७ । २० ॥

तस्य पुत्री सज्ञा सवितुर्भार्या । आ० ६७ । ३५॥ [तस्य भार्या दैत्यानुजा रचना । तत्पुत्रो विश्वरूपा- चार्यः । भा० ६ । ६ ॥]

[तस्य विश्वकर्मेति नामान्तर । भा० ८ । १३ ॥] त्वाष्ट्री । त्वष्टुपुत्री सिवतुर्भार्या । तत्पुत्राविश्वनौ देवभिषजौ । आ० ६७ । ३५ ॥

# द्.

१ दक्षः । गरुडस्य पुत्रः । उ० १०१ । १२ ॥ १ दक्षः । प्रजापति । ब्रह्मणो दक्षिणाङ्गुष्ठा-दुत्पन्न । आ० ६३ । २ ॥ ६७ । १० ॥ तद्धार्या ब्रह्मणो वामाङ्गुष्ठाज्ञाता । आ० ६७ । ११ ॥ आ० १ । ४६ ॥ स० ११ । १८ ॥ तस्य प्रचेतोभ्य उत्पत्तिः । शां० २९० । १ ॥ आ० ६९ । ८ ॥ [गरुडपु० ५ ॥ भा० ४ । १० ॥ ६ । ४ ॥ ब्रह्म० २ ॥ विष्णु० १ । १५ ॥]

तस्य भार्या वीरिणी । आ० ६९ । ९॥ तस्य मजोत्पत्तिः । आ० ६९ । १०॥ ६६ । ११॥ तस्य कन्या पञ्चाशत् । आ० ६७ । ११॥ ६९ । ११॥

तद्यज्ञविनाशो वीरभद्रेण । शां० २९० । ४९॥ अनु० २६५ । ११॥ [भा० ४। २॥ वायु० ३०॥]

तेन चन्द्राय यक्ष्मरोगप्राप्तिशापदान । श्र० ३६ । १८-१९॥

[तत्पुत्राः हर्यश्वाः । भा०६।५॥ हरि०१। ३॥]

[तस्य वशः । हरि० १ । ३ ॥ भा० ६ । ६ ॥ विष्णु० १ । ७ ॥ वायु० १० ॥

[स. दशानां प्रचेतसा पुत्र । तन्माता मारिषा कण्डुनाझ ऋषेः प्रमोचानाझ्यामप्सरसि जाता। सैव वाक्षीं । विष्णु०१।१५॥ हरि०१। २॥ ब्रह्म ०२॥ भा० १।३०॥]

तत्रेदं बोघ्यं । दक्षौ द्वौ । प्रथमः खायंभुवमन्वन्तरीयः ब्रह्मणः पुत्रः । तद्भार्यो खायभुवमनुपुत्री प्रस्तिः । तस्याः षोडश कन्याः । तासु धर्मप्रजापतिपल्य- स्रयोदश । तासा नामानि । श्रद्धा मैत्री दया शान्ति तुष्टिः पुष्टि किया उन्नतिः बुद्धिः मेधा तितिक्षा हीः मूर्तिः इति धर्मप्रजापते पत्यः ॥ चतुर्दशी कन्या स्वाहा अग्नेभीयो। पश्चदशी स्वधा अग्निष्वात्ताना पितृणा भायो। षोडशी कन्या सती भवस्य पत्नी । भा० ४। १॥ स ब्रह्मपुत्रो दक्ष स्वजामातुर्भवस्यापध्यानात्स्वयमेव स्वदेह तत्याज। भा० ४। ३०॥

द्वितीयस्तु चाक्षुषमन्वन्तरे दशप्रचेतोभ्यो वार्क्यां मारिषाया जात । तद्धार्या पञ्चजनप्रजापतिपुत्री असिक्षी । सैव वीरिणी । पञ्चजनप्रजापतेवीरण इति नामान्तर । तस्याः पुत्राः हर्यश्याः शबलाध्याश्य । ते नारदोपदेशाद्यतयोऽभूवन् । ततो दक्षः षष्टिं र्कन्या अजीजनत् । तासा धर्मप्रजा पत्तये दश । कश्यपाय त्रयोदश । तसा एव तार्क्यनाम्ने पुनश्चतसः । एव कश्यपाय । आहत्य १७ । चन्द्राय २७ ॥ भूताय द्वे । अङ्गरसे द्वे । कृशाश्याय द्वे । आहत्य पुत्र्यः षष्टिः । भा० ६ । ५—६ ॥

१ द्ण्डः । क्षत्रिय । मागधः । आ० २०१ । १२ ॥ भीमसेनेन राजसूयदिग्विजये जितः । स०३१ । १७ ॥ अर्जुनेन हतः । क० ५४ । २० ॥

२ द्ण्डः । चतुर्थोपायः । तस्य श्रेष्ठ्य । **दारं**०१५॥ १२२ ॥

दण्डका । वन । व०८३ । ४१ ॥ २७८ । ४७॥ दण्डकेतुः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः पाण्ड्यः । द्रो०२३ । ६९॥

दण्डतीर्थे । च० ८३ । १४ ॥ १ दण्डघारः । क्षत्रियः । मागधः । आ० ६८ ।

४६ ॥ २०१ । ७ ॥ एकरथ । उ० १६६ । दृष्ट्याङ् । दधीचशब्द पश्यत ॥ १७॥ अर्जुनेन हतः। कः ५४। १५॥ भीमसेनेन जितः । स० ३१ । १७ ॥

२ दण्डधार: । क्षत्रिय । सो० व० धृतगष्ट्र-पुत्रः । आ० ६८ । १०३॥ भीमसेनेन हत । का ८८ । १९-२३॥

३ दण्डधार: । क्षत्रियः। पाञ्चाल्य । कर्णेन हतः। क० ४४ । २९ ॥

४ दण्डधारः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयश्चैदाः । कर्णेन हत । कः ५१। ४९-५०॥ दण्डार्ते । तीर्थ । व० ८२ । १६२ ॥ दण्डी। क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० EC 1 803 11

दत्तान्त्रेयः । विष्णोरवतारः १ अत्रिप्हयामन-सूयाया जातः। स० ४८। १ ॥ अनु० र्५७।५॥

तत्पुत्रो निमिनीम ऋषि । अनु० १३८ । ५॥ [तद्वतारकथा। भा० ४। १॥ मार्क० १६॥]

१ द्घिमुखः । सर्पः । आ० ३५ । ८ ॥ उ० १०३ । १२ ।

२ दिधिमुखः। वानर । व० २८४। ७॥ द्धिवाहनः। क्षत्रियः। दिविरथस्य पुत्र

शां० ४८। ८७॥

द्धीचः। (द्ध्यङ् द्धीचिः)। आथर्वणऋषेः पुत्र । तद्देहास्थिमिरिन्द्रार्थे त्वष्ट्रा वज्रायुध-निर्माण। व० ९९ । ७॥ [भा० ६। १०॥]

[तस्य भार्या प्रातिथ्येयी। तत्पुत्रः पिप्पलाद । ब्रह्म० 🖟 ११० ॥ शिवपु० शतरुद्रस० २४ ॥]

पिप्पलाद । स्कान्द० तितपत्नी सुवर्चा । तत्पुत्र केदारख० १७ ॥]

तस्य पुत्रः सारस्रतऋषिः । अलम्बुषादर्शनेन क्षुभि-तात् सरस्वतीनद्या पतितात्तद्वेतसो जातः। शा० 421411

दधीचतीर्थे। व० ८१ । १८६ ॥

द्नायः । दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपभायी । तत्पुत्रा-श्चत्यार । विक्षर. बल. वीर वृत्रश्चेति ।

आ० ६६। १२—३३॥

दनुः । दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपभार्या । तत्पुत्रा विमचित्त्यादयश्चत्वारिशत् । आ० ६६ । १२---२६॥

दन्तवकः । क्षत्रिय । कलिक्कदेशान्तर्गताधिराज-देशाधिप । सहदेवेन तस्य पराजय । स० ३२ | ३ || [तन्माता श्रुतदेवा श्रीकृष्णस्य पितृ-ष्वसा । तत्पिता कारूशो वृद्धशर्मा । भा० ९ । 28 11]

[तस्य वधः श्लीकृष्णेन । भा० १० । ७८ ॥]

+ दन्तोलुखलिकाः । ऋषयः । अनु० ४५। ४१॥

१ दमः । क्षत्रियः । दमयन्त्या आता । व० ५०। ९॥ शेष दमयन्तीशब्दे पश्यत ।

२ दमः । ऋषि । अनु० ६५ । ५ ॥

३ + द्मः । इन्द्रियनिग्रह । तत्रशसा। उ० ६३ । १२–२७ ॥ शां० १५८ । २२५ ॥ दमघोषः । क्षत्रिय । सो० व० यदुवशोत्पन्नस्य ज्यामवस्य सन्ततावुत्पन्नस्य चेदिनाम्नो राज्ञ पुत्र । चेदिदेशस्य राजा । शिशुपालस्य पिता । तत्पत्नी श्रीकृष्णस्य पितृष्वसा श्रुतश्रवाः । व० १४ १३॥

तिस्य वशः। हरि० १। ३१ ॥ २। ९३ ॥ मा० ९। २४॥]

दमघोषसुतः। शिशुपारु । स० ७०। ३८॥ १ दमनः । ऋषिः । तस्रसादाद्विदर्भराजस्य मीमस्य दमयन्त्याद्यपत्योत्पत्ति । व० ५० । ६ ॥

२ द्मनः । दमयन्त्या आता । व० ५० । ९ ॥ ३ दमनः । क्षत्रिय । पौरवस्य पुत्र । कौरवप-

क्षीय.। भी० ६१।२०॥

दमयन्ती । विदर्भदेशाधिपस्य भीमराजस्य पुत्री । नैषधस्य नळराजस्य पत्नी । तस्य पुत्रः इन्द्रसेनः ।

पुत्री इन्द्रसेना । तद्भातरः द्म. दुमन् दान्तश्च । व० ५० ॥ तस्या स्वयवरः। व० ५४॥ तस्या पुन स्वयवरप्रथा । च० ६८ । २५ ॥ तस्याश्चेदिपुरप्रवेशः । व० ६२ । ४५ ॥ तस्या वने अजगरेण ग्रहण । व० ६० । २१ ॥ तया सार्थबाहदर्शन । व० ६१ । १११ ॥ दम्भोद्भवः । डम्भोद्भवशब्द पश्यत । द्या । करुणानामा गुण । तत्रशसा । अनु० 30613811 द्रदः। बाह्वीकः। आ० ६८। ५८॥ दरदाः । देशः । स० ७८ । ८८ ॥ भी० ९ । وا ا Dardistan, north of Kashmir, on the upper bank of the Indus द्रिः। सर्प । आ० ५७ । १६ ॥ द्दीः । देशः । सं० ७८ । ९७ ॥ द्रेरः । पर्वतः । स०१०।३३॥७८। ११६ ॥ व० २८३ । ४३ ॥ अनु० २७१ | ३२ || The Southern portion of the Eastern Ghats दुर्वाः । देश । स० ७८ । ८८ ॥ द्वींसंक्रमणं। तीर्थ। व० ८२। ४५॥ द्दीकाः। देश । भी० ९। ५३॥ दलः । तृतीयस्य परीक्षितः पुत्रः । तन्माता मण्डू-ककन्या सुशोभना नाम । व० १९५ । ३८॥ द्ञाग्रीवः। रावणः। स० ९ । १८॥ द्शाज्योतिः । सुभाजः पुत्रः। आ० १ । ५७॥ द्शमद्विस्युद्धारम्भः। भी० १०७॥ तत्स-माप्ति । भी० १२०॥ द्शमालिकाः । देश । भी० ९ । ६६॥ द्रारथ: । क्षत्रियः । सू० व० श्रीरामचन्द्रस्य पिता । अजराजस्य पुत्रः । व० २७५ । ६ ॥ द्वाणीः । दक्षिणकोसलेषु विद्यमानो देश । भी०९। ४१॥ तस्याधिपतिः १ सुधर्मा।

स० ३० | ५ || २ हिरण्यवर्मा । शिखण्डिन श्रञ्जरः । उ० १८९ | ९ || A part of the Chhatisgarh district द्शाणी । गान्धारराजस्य सुबलस्य पुत्री । गन्धार्याः स्वसा । आ० ११९ | २४ || शेष गान्धारीशब्दे पश्यत ।

+ द्शावतारकथा। शां० ३४८॥
द्शाश्वः । क्षत्रियः। स्० व० इक्ष्वाकोर्दशम
पुत्र । माहिष्मतीपुराधिपः। तत्पुत्रो मदिराश्व ।
अनु०२।६॥

द्शाश्वमेधिकं । तीर्थ । व० ८१ । ६४ ॥ + द्स्युधमीः । शां० ६४ । १५ ॥ १३३ ॥ १३५ ॥ १६७ ॥

दहनः । एकादशरुदेष्वत्यतम । आ० ६७ । ३॥ दानधर्मपर्व । अनु० १—२७१ ॥ दानपतिः । अकूर । अकूरशब्द पश्यत ।

+ दानपात्राणि । अनु० ६० ॥ ६२॥ अश्व० ९८ । १०८ ॥

+ दानफलं । व० २६० । २८॥ २०३ । २०—५४ ॥ शां० २४० ॥ अनु० १०१ —१०४॥ १८२॥ २००॥ २३४— २३६॥ अभ्य० १०३॥

+ दानवांशा राजानः। आ० ६८। ३॥ दान्तः । क्षत्रियः । दमयन्त्या आता। व० ५०। ९॥

दान्ता । अप्सराः । अनु० ५० । ४८ ॥ दामग्रन्थी । अज्ञातवासे अश्वाध्यक्षीभूतस्य नकु-लस्य नाम । वि० ४ । ५॥

दामचन्द्रः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीय । द्रो० १५९ । ३९ ॥

दामलिसाः । (ताम्रलिसाः) । देशः । सुझ-देशान्तर्गतः । स० ७८ । ५२ ॥ दामोदरः । श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचन । ५० ६९ । ८॥

टामोडणीबः। ऋषि। स०४। १९॥ + दायविभागप्रकाराः । अनु० ८२ ॥ + दारिद्यप्रशंसा। शां० १७५॥ दारुकः । श्रीकृष्णसारिथः । व० २२ । २० ॥ द्रो० १४५ । २६ ॥ तस्य श्रीकृष्णेन सह सम्भाषण । द्रो० ७९ । २३---४७ ॥ तस्य पाण्डवान्प्रति गमन ॥ मौ० ५ । ३ ॥ दारुकि: । दारुकपुत्र । प्रद्युन्नसारथि । व० १८।३॥ दारुणः। गरुडपुत्रः। उ० १०१। ९॥ दालभ्यः। बकनामा ऋषि । व०२६। ५॥ २९९ । १७॥ दादारथि: । श्रीरामचन्द्रः । दादाराजः । सत्यवत्याः पिता उचै श्रवाः । आ० 1001 401 दाशाहीः । क्षत्रिया । दशाईवंशोत्पन्नाः । आ० २२४। २८॥ स० १२। ३७॥ दाशाहीं। कुरुमार्या शुभाङ्गी। आ० ६३। ४२॥ दादोघी । सत्यवती । आ० १०७ । ५१ ॥

दासी। नदी। भी०९। ३१॥ दिगम्बरायाः स्त्रिया अदर्शनीयत्व । शां० २१६। १२॥ + दिग्देवता । रात्रिदेवता । उपश्रुतिः । तस्या अष्टावकेण ऋषिणा सह स्वीस्वभावविषये सवाद ।

अनु० ५०--५२। + दिग्विजयपर्व । स० २६—३५ ॥ दितिः। दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपभार्या । आ० ६६ । १२ ॥ स० ११ । ३९ ॥ तत्पुत्रः हिरण्यकशिपुः । आ० ६६ । १७ ॥

तस्या द्वौ पुत्रौ हिरण्यकशिपुर्हिरण्याक्षश्च । तथा एकोनपञ्चाशन्मरुतश्च । भा० ६ । १८ ॥ हरि०१।३॥]

१ दिलीपः। क्षत्रिय । सू० वं० सगरपौत्रसाशुमतः

पुत्र । व० १०७ । ४० ॥ स० ८ । १४॥ वि० ५३ । १५ ॥ तत्पुत्रो भगीरथ । तस्य चरित्र । द्रो० ६१ ॥ द्यां० २८ । ७१ ॥ [रा० १ । ४२ ॥ मत्स्यपु० १२ ॥] तत्कृतः पुष्करास्तेये शवथ । अनु०१४३।२३॥ [ तेन तद्भार्येया सुदक्षिणया च पुत्रोत्पत्त्यर्थ वसिष्ठाज्ञया कामधेनुसेवा । तस्याः प्रसादेन रघुनामकपुत्रो-त्पत्ति । पद्म० १९७ ॥ ] २ दिल्लीपः । सर्पे । उ० १०३ । १५ ॥

दिवाकरः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १४ ॥ दिविरथः । दिधवाहनस्य पिता । द्यां० ४८ । ८७ ॥

१ दिवोदासः । काशीपतेभींमसेनस्य पुत्र । तत्पुत्र प्रतर्दन । ययातिपुत्र्या माधव्या जातः । व० ११७ । १ ॥ स० ८ । १२ ॥ अनु० २७१ । ५७ ॥

तस्य वीतहव्यैः सह युद्धः । अनु० ८ । १७ ---३७॥

**२ [ दिवोदासः ।** मुद्गळाचार्यस्य पुत्र । तत्स्वसा शतानन्दमाताऽहल्या । भा० ९ । २१ ॥ तद्वश्यः सोमकः ॥]

३ [ दिवोदासः । वध्यश्वस्य मेनकाया जातः पुत्र । तत्स्वसाऽह्त्या । हरि० १ । ३२ ॥ ]

**४ [ दिवोदासः ।** वाराणस्यिषपः । धन्वन्तरिपुत्रस्य केतुमतः पुत्रः। तस्य भीमरथ इति नामान्तर। वायु० ९२ ॥]

दीपकः। गरुडपुत्र । उ० १०१ । ११ ॥ + दीपदानफलं। अनु० १५५। ४५॥ दीसकीर्तिः। स्कन्दः। व० २३३। ३ ॥ दीप्तलोचनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हत । भी ० ९६ । २७॥ दीर्घ: । क्षत्रिय । मगधराज । पाण्डुना हतः । आ० १२२।२७॥ दीर्घजिह्नः । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । ३०॥ ६८ । ३९ ॥

दीर्घतमाः । ब्रह्मऋषिः । उचथ्यस्य पुत्रः । तन्मा-तरि ममताया तेन सगर्भाया सत्या ता यब्धुमा-रब्धवतो ज्येष्ठपितृत्यस्य बृहस्पते शापादन्धो जातः । तत्पत्नी प्रद्वेषी । तत्पुत्रा गौतमादयः । आ० ११३ । २२ ॥ स० ७ । ११ ॥ २१ । ५ ॥ शां० ३५० । ५४ ॥ अनु० २७१ । ४२ ॥ तज्ज्ञाता भरद्वाज ।

तेन सो० व० अनुकुलोत्पन्नस्य बिलनामकस्य राज्ञो भार्याया सुदेष्णाया अज्ञवङ्गादिपञ्चपुत्रोत्पादन । आ० ११३ । ५२ ॥ सुदेष्णाया दास्या च कक्षीवदादीना एकादशाना पुत्राणासुत्पादन । आ० ११३ । ४७ ॥

दीर्घनेत्रः । क्षत्रियः । सो० वं० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हत । द्रो० १२७ । ४२ ॥

दीर्घप्रज्ञः । क्षत्रियः । आ० ६८ । १६ ॥

दिश्चिंबाहु: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन हतः । भी० ९६ । २७ ॥

दीर्घरोमः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । १३ ॥

दीर्घलोचनः । क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८ । १०४ ॥ १४८ । २१ ॥

दीर्घायुः । क्षत्रिय । श्रुतायुषः पुत्र । तद्धाता नियुतायुः । अर्जुनेन हत । द्वो० ९३ । २७ –२९ ॥

+ दु: स्वं। तत्स्वरूपकथन । व० १९६ । १६ — ३५॥ तस्य पापफलत्व। व० २१३॥

दुराधनः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । १०१ ॥

दुराधरः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । १०॥

दुर्गा । तमोऽभिमानिनी लक्ष्मीः । तत्स्तुतिर्श्रुधिष्ठि-रक्टता । वि०८॥

ततस्त्रतिरर्जुनकृता। भी० २३॥ दुर्गाणि षट्र। शां० ८६। ५॥ [तत्स्तुतिः।हरि० २ । ३ ॥ अनिरुद्धकृता । हरि० २ । १२० ॥ तत्स्तुतिः प्रद्युम्नकृता । हरि० २ । १०७ ॥ ]

+ दुर्गातितरणोपायः । ज्ञां० ११०॥ दुर्गालाः । देशः । भी० ९ । ५२॥

१ दुर्जयः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन हत । द्वो० १३३ । ४०॥

२ दुर्जयः । क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुवंश्यस्य सुवीरस्य पुत्र । तत्पुत्रो दुर्योधन । अनु० २ । ११ ॥

३ दुर्जयः । क्षत्रियः । पाञ्चाल्य । कर्णेन हत । कः ५१ । ४६ ॥

दुर्जया । वातापिदानवपुरी । अस्या मणिमतीति नामान्तर । व० ९४ । १—४ ॥

दुर्धरः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हत । द्रो० १३५ । ३० ॥

दुर्निमित्तानि । उत्पातश्च पश्यत ।

दुर्भदः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन इत । द्रो० १५६ । ४२ ॥

दुर्भर्षणः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन हत । द्या० २५ । ५—८ ॥

१ दुर्मुख: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । तत्पराजयः सहदेवेन । द्रो० १०७ । १९॥ भीमेन हतः । द्रो० १३४ । २०॥ तस्य पुत्रो यशोधरः । द्रो० १८५ । ५॥

२ दुर्मुखः । असुर । स० ९ । १७ ॥

३ दुर्सुख: । क्षत्रियः । स्०४ । २७ ॥

१ दुर्योघनः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य प्रथम पुत्रः । तन्माता गान्धारी । आ० ६३ । ५८ ॥ रथोदारः । उ० १६५ । १९ ॥

तस्य कल्यशस्य । आ० ६८ । ८७ ॥ तस्योक्पत्ति । आ० ६४ । १६० ॥ १२९ | ६८॥ तम्झातॄणा नामानि धृतराष्ट्रशब्दे द्रष्टव्यानि । तस्य द्रोणाचार्योद्विद्याभ्यासः । आ० १४२॥ [तस्य बलरामाद्भदाविद्याप्रप्ति । भा० १० । ५७ ॥ विष्णु० ४ । १३ ॥]

तद्भार्या काशिराजसुता । आ० २२७ | १ ॥ तस्य विवाहः । आ० १३१ | १७ ॥

तस्य श्वगुर । कलिङ्गदेशाधिपश्चित्राङ्गढ । शां० ४।२॥

तस्य भार्या भानुमती इति प्रसिद्धि । तस्य पुत्रो लक्ष्मण । भी० ७३ । ३२ ॥ द्वो० ४६ । ११ ॥

[तस्य पुत्री लक्ष्मणा । श्रीकृष्णपुत्रस्य जाम्बवतेयस्य साम्बस्य भार्या । भा० १० । ६८ ॥ ]

तस्य द्वपदनगरे द्वपदेन पराजयः। आ०१४८।२३॥ तस्य पराजयो युधिष्ठिरेण। आ०२०५। ४३॥ तस्य पराजयो भीमसेनेन। आ०२१८। ५८॥

भी० ७९ । १७॥

तस्य पराजयः सात्यिकिना । द्वो० ११६ । २५ ॥ तस्य पराजयोऽर्जुनेन । वि० ६६ । ४४ ॥ द्वो० १०३ । ३१ ॥

तस्य पाण्डवसमृद्धिदर्शनेन सताप । आ० १५२। १०॥

तस्य घृतराष्ट्रेण सवाद । आ० १५४। २८॥ तस्य पतन युधिष्ठिरसभाया जले स्थलभ्रमेण। स० ७४। ६॥

तस्य द्वैतवनगमन घोषयात्राव्याजेन । व० २४० । २३ ॥

तस्य चित्रसेनेन गन्धर्वेण बद्धा नयन। व० २४३।॥ तस्य प्रायोपवेशः। व० २५०। २०॥

तस्य पाताललोकपापण दैत्यसृष्ट्या कृत्यया । व० २५२ । २९ ॥

तद्घह प्रति दुर्वासस आगमन । व० २६३ । ७ ॥
तेन दुर्वासस प्रति वने वसतः पाण्डवान्प्रति
तेभ्यः शापदानेच्छया अकाले गमनप्रार्थना ।
व० २६३ । १९–२३ ॥

तेन वैष्णवयज्ञकरण । व० २५६ । २०॥

त प्रति चारै की चकवधकथन । वि० २९ । २७॥ तेन सुशर्मणो विराटनगरप्रेषण । वि० ३२ ॥ तस्य द्वारकागमन युद्धे श्रीकृष्णम्य स्वसाहाग्यप्रार्थ नार्थ । उ० ७ । ५ ॥

तेन शस्य प्रति युद्धे स्वस्य साहाय्यकरणप्रार्थना । उ०८ । १८ ॥

तस्य जलस्तमनादिसमर्थमन्त्रवत्तः । उ० ६१ ॥
तेन सन्व्यर्थमागच्छत श्रीकृष्णस्य मार्गे समानिर्मापण । उ० ८५ ॥

तेन पाण्डवसाहाय्यार्थ गच्छत श्रत्यस्य मार्गे सभा-निर्मापण । उ०८ । ८ ॥

तेन श्रीकृष्णस्य भोजनायामन्त्रण । उ० ९१ । १३॥

तेन कण्वापहास । कण्वेन तसौ शापदान च। उ०१०५। ४०-४३॥

तेन श्रीकृष्ण प्रति स्त्रेषा निरपराधत्वकथन । उ० १२७ । ६ ॥

तत्सेनाया भीष्मेण रथातिरथसख्यान । उ० १६५॥ तस्य द्रोणाचार्येणामिमन्त्रितकवचबन्ध । द्रो० ९४॥ ३९॥

त प्रति कृपाचार्येण सन्धिविधान । दा० ३ ॥
त प्रति परग्रुरामेण सन्धिविधान । उ० ९६ । ३॥
त प्रति द्रोणाचार्येण सन्धिविधान । उ० १३९ ।
२२ ॥

त प्रति भीष्माचार्येण सन्धिविधान । भी० १२१ । ५१ ॥

त प्रत्यश्वत्थामाचार्येण सन्धिविधान । क० ९४ । २०॥

तस्य वधकथा सक्षेपेण । दा० १ । २९ ॥ तस्यार्जुनेन निन्दा । दा० २३ । २०—५२ ॥ तस्य श्रीकृष्णेन निन्दा । तेन श्रीकृष्णगर्हण च । दां० ६२ । १७–२६ ॥

तेनात्मज्ञति । **श०६२। ५९॥** तस्य युद्धात्पलायन । **श०२४।** २३॥ तस्यान्वेषणमश्रद्याझा । द्वा० २५ | ४० ॥
तस्य द्वैपायनइद्भवेशः । द्वा० २९ | ४४ ॥
त प्रति युधिष्ठिरेण निष्ठुरवचन । द्वा० ३१ | १६ ॥
तेन इदादुत्थान । द्वा० ३२ | ४८ ॥
तस्य गदायुद्धोपकमः । द्वा० ३३ | ५२ ॥
तस्य गदायुद्धोपकमः । द्वा० ६२ | ४६ ॥
तस्य समाश्रासन युधिष्ठिरेण । द्वा० ६० | २१ ॥
तस्य समाश्रासन युधिष्ठिरेण । द्वा० ६० | २१ ॥
तस्य समाश्रासन युधिष्ठिरेण । द्वा० ६२ | ६४ ॥
त भग्नसिक्थक दृष्ट्वाऽश्वरथामादीना शोकः । द्वा० ६६ | ९ ॥

तस्य प्राणत्याग । सौ० ९ | ५७ ॥ २ दुर्योधनः । क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुवं-इयस्य दुर्जयस्य पुत्रः । तत्पुत्री सुद्र्शना अग्ने-र्भार्या । अनु० २ | १२-५० ॥

दुर्वासाः । महर्षिः । आ०६८ । १३३ ॥ स०७ । ११ ॥ ११ । २३ ॥ [अत्रेः पुत्रः । शक्कारसाशभूतः । तन्माता अनस्या । तन्नातरौ दत्तात्रेयः सोमश्च । भा० ४ । १ ॥]

तस्य कुन्त्या परिचर्या । तेन तस्या मन्त्रोपदेशश्च । आ० ६८ । १३२ ॥ १२० । ५ ॥ १२८ । ६२ ॥ व० ३०५ । २० ॥

तस्य परिचर्या दुर्योधनेन । व० २६३ । १० ॥
तस्य वने वसत्सु पाण्डवेषु दुर्योधनप्रार्थनया द्रौपदीभोजनकालानन्तर गमन । व० २६४ । १ ॥
[शिवपु० शतरुद्रस० ३७ ॥]

तस्य सशिष्यवर्गस्य पाण्डवभयात्पलाय**नं । व० २६४।** ३४॥

[ तेनाम्बरीषमारणेच्छया कृत्योत्पादन । तस्य अम्ब रीषरक्षणार्थे विष्णुना स्थापितात्सुदर्शनायुधाद्भिया पछायन । भा० ९ । ४ ॥]

[ तस्य शापादिन्दस्य राज्यश्रशः । ब्रह्मवैवर्ते० प्रकृ-तिस्व० ३६ ॥ ]

तस्य परिचर्या श्रीरुक्मिणीकृष्णाभ्या। अनु० २६४॥ तस्य परिचर्या कुशिकेन। अनु० ८७॥ तेन श्वेतिकराजयाजन । आ० २४९ । ५९ ॥
तेन त्रीहिद्रोणापरनाम्नो मुद्रलस्य परीक्षणार्थ तत्समीः
पगमन । व० २६१ । ११ ॥
दुर्विभागाः । देशः । स० ७८ । ८८ ॥
दुर्विभोचनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः ।
दुर्विरोचनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः ।
दुर्विरोचनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः ।
आ० ६८ । ९७ ॥
दुर्विषहः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र ।

आ० २०१ । १॥ भी० ७७।७॥ भीमसेनेन हतः। श्वा० २५ । १७॥ दुलिदुहः। क्षत्रियः। आ० १। २५८॥ + दुरुशकुनानि। उत्पातशब्द पश्यत।

+ दुइशकुनानि । उत्पातशब्द पश्यत । दुइशालः । 'क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपृत्रः । आ०६८ । ९३ ॥ १३१ । २ ॥ दुइशाला । धृतराष्ट्रस्य पुत्री । जयद्रथस्य भायी ।

आ० ६८ | १०९ ॥ तदुत्पत्ति । आ० १३० | १९ ॥ तस्या विवाह[.] । आ० ६८ | १०९ ॥ तयाऽर्जुनप्रसादन । अश्व० ७८ | ३३ ॥

दुइशासन । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य द्वितीय पुत्रः । आ० ६३ । ५८ ॥ २०१ । १ ॥ वि० ३७ । २ ॥ भी० ७७ । ७ ॥ रथोदारः । उ० १६५ । १९ ॥

तेन द्रौपदीवस्त्रापहार । स० ९० | ४० ॥ तस्य पराभवोऽर्जुनेन । वि० ६५ | ३० ॥ द्रो० ९० ॥

तस्यार्जुनेन सह युद्धं । भी० ११० । १९ ॥
तस्याभिमन्युना सह युद्धं । द्रो० ३९ । २७ ॥
तस्य द्रोणेनोपालम्भः । द्रो० १२२ । १-२७ ॥
तत्पुत्रेणाभिमन्योर्वधः । द्रो० ४९ । १३ ॥
तत्पुत्रस्य द्रौपदेयेन वधः । क० २ । १६ ॥
तस्य पराभव सात्यिकना । द्रो० १२३ । १० ॥
तस्य भुजोत्पादनं भीमसेनेन । क० ८७ । २८ ॥

तस्य वक्षोविदारण भीमसेनेन । क॰ ८७ । २९ ॥ तेन शकुन्तलायास्तद्वार्यात्वे आकाशवाणीश्रवण तस्य प्राणत्याग । कः ८८ । १८ ॥ तच्छववर्णन गान्धार्या । स्त्री० १८ । १९ ॥ दुष्कर्णः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८। ९५॥ १३१। ३॥ भी० ७७। ८॥ तस्य शतानीकेन पराभव । भी० ७९। ५२ ॥ भीमसेनेन हत । द्वो० १५६ । ४३॥

+ दुष्कमे । पापशब्द पश्यत ।

+ दुष्कुलाद्पि स्त्रीग्रहणं । शां० १६३ । ३२॥

+ दुष्टेष्वपि गुणग्रहणं।आ० ९९ । १६॥

दुष्पराज्ञयः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० १३१ । ९॥

दुष्प्रधर्षः । क्षत्रिय । सो० वरु धृतराष्ट्रपुत्र । भी० ६४ । २९॥ का० ४६ । ८॥ भीमे-न हत । श० २५। १६॥

दुष्प्रधर्षेण: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८।९४॥ १३१। ३॥ २०१।१॥ दुष्प्रहर्षः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्रः । आ० ६८। ९६॥

१ दुष्यन्तः । क्षत्रिय । सो०व० इलिलस्य पुत्रः । तस्य प्रथमा भार्या लाक्षी । तस्या लक्षणेति नामान्तर । तत्पुत्रो जनमेजय । द्वितीया भार्या शकुन्तला । तत्पुत्रो भरत । आ० ६३ । 39 11 66 1 86 11

तस्य भ्रातर । शूरो भीमो वसु भवसुश्च । आ० 6618011

तस्योपाच्यान । आ०८९-१०१॥[भा०९। २०॥ ब्रह्म० १३॥]

तस्य मृगयार्थ गमन । आ० ९०॥ तस्य कण्वाश्रमगमन । आ० ९१ । ३७ ॥

तस्य शकुन्तलया सवाद । आ० ९२ । ९७ ॥ | दृढहस्तः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । त प्रति शकुन्तलाया परुषसान्त्ववचने । आ०

66 11

आ० १००।२॥

स्य शकुन्तलया विवाह । आ० ९४। ३४॥ ' २ दुष्यन्तः । क्षत्रिय । सो० व० अजमीढस्य पुत्र । तन्माता नीली । तज्ज्ञाता परमेष्ठी । आ० १०१ | २०॥

दुस्सहः । क्षत्रिय । सो० व० धृतसष्ट्रस्य पुत्र । आ०६८ । ९३ ॥ १३१ । २॥ भी० ७७। ७॥ भीमसेनेन हत । द्वी० १३५। ३६॥

द्षणः। खरस्य बन्ध् राक्षस । व० २७८। ५०॥ हुढ: । क्षत्रियः । सो० वं० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हत । द्रो० १३७। ३०॥ १५८। १९॥ **दृढक्षत्र: ।** क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः ।

आ० ६८। ९९॥ १३१।८॥ **दृढधन्वा ।** क्षत्रिय । आ० २०१ । १५ ॥ **दहरथ: ।** क्षत्रिय । सो० व० वृतराष्ट्रपुत्र: । आ० ६८ । १०४ ॥ भीमेन हत । द्रो०

39513811

हृहर्थाश्रयः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः। आ० १३१ । १२॥

**दृढचर्मा ।** क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६७। ९९॥ १३१।८॥

**दृढ्यः।** ऋषि । अ**नु० २५५।** ३४॥

दृढसन्धः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८। १००॥ १३१। ९॥

दृहसेनः । पाण्डवपक्षीय क्षत्रिय । द्रोणेन हत । द्वो० २१ । ५२ ॥

दृहस्युः । (दृहास्यः)। अगस्यऋषे पुत्र । तन्माता लोपामुद्रा । तस्य इध्मवाह इति नामा-न्तर। व० ९७। ३१॥

आ० ६८। १०२॥ १३१। १०॥ दृढायु: । क्षत्रिय । सो० व० ऐलस्य पुरूरवसः पुत्रः। तन्माता उर्वशी अप्सरा । तद्धातरः आयुः धीमॉन् अमावसु वनायु शतायुश्च। आ० ६९। २८॥

**दृढायुधः ।** क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्स्य पुत्रः । आ० ६८ । ९९ ॥

हढाश्वः । क्षत्रिय । सू० व० कुवलाश्वपुत्र । व० २०७ । ३७ ॥ [तत्पुत्रो हर्यश्व । मा० ९ । ६ ॥ ]

हहेयु: । ऋषि । अनु० २५५ । ३६ ॥
हषद्रती । नदी । व० ८१ । ८७ ॥ ८८ ।
११ ॥ भी०९ । १५ ॥ द्यां०५७ ॥
३० ॥ The Caggar which flowed through Ambala and Sirhind, now lost in the sands of Rajaputana

देवाः । सुराः । तेषा दैत्यैर्युद्ध । आ० १९॥ स० ५२ । १०॥ तेषा गरुडेन सह युद्ध । आ० ३२ । १॥

तदशा राजान । आ० ६८ । ६८ ॥
तेषा चातुर्वर्ण्य । शां० २०७ । २६ ॥
तैर्नेमिषारण्ये यज्ञकरण । आ० २१४ । १॥
सौ० १८ । १॥

तेषा मनुष्यचित्तस्थविज्ञानसामर्थ्य । अनु० २३७। २०॥

देवकः । क्षत्रिय । पूर्वजन्मनि गन्धर्वपतिः । देवक्याः पिता । आहुकस्य पुत्रः । उम्रसेनस्य भ्राता । आ०६८ । ६८॥ [मा०९ । २४॥ विष्णु०४ । १४॥]

१ देवकी । देवकपुत्री वसुदेवभार्या । श्रीकृष्णस्य माता । स० २३ । ९ ॥

तस्या विवाहः । स० २३ | ९ ॥ [भा० १० | १ ॥]
तस्या नारदेन सवादः । अनु० ९९ | २ ॥
तस्या भर्त्रो सह सहगमन । मी०८ | १८–२४ ॥
२ देवकी । शैब्यस्य पुत्री । युधिष्ठिरभार्या ।
तत्पुत्रो यौधेय । आ० ६३ | ७५ ॥
देवकूटतीर्थे । व०८२ | १४१ ॥

देवगन्धर्वाः । तेषा नामानि। आ० ६६। ४२॥ १३२। ३६॥ देवदत्तः । अर्जुनस्य शङ्ख । स० ३।९॥ देवप्रस्थः । देशः । स० २८। १३॥ देवप्राट् । आ० १। ५६॥ देवपानी । शुकाचार्यपुत्री । ययातेर्मार्या । आ० ६३।६॥ ६९। ३७॥ [तन्माता प्रियन-तपुत्री अर्जस्वती । भा० ५।१॥]

तस्या कथा। आ० ७० — ७७ ॥ [भा० ९। १८॥ मत्स्य० २७ — ३५॥] तस्या वनक्रीडा। आ० ७२ । ४॥ तस्या शर्मिष्ठया कूपे प्रक्षेपः ययातिनोद्धरण च।

आ० ७२ । १३—-२३ ॥ तस्या विवाह । आ० ७५ । ४७ ॥

तस्याः पुत्रोत्पत्ति । अा० ७६।८॥ [ मत्स्य० ३१॥ ]

तत्पुत्रौ यदु तुर्वसुश्च । आ० ७७ । १२ ॥ १ देवरातः । ऋषि । ग्रुनइशेपः । अनु० ६ । ८ ॥ स विश्वामित्रपुत्रोप्यभवत् । अनु० ७ । ५० ॥

२ देवरातः । क्षत्रियः । स० ४ । ३२ ॥ देवलः । प्रत्यूषस्य पुत्रो देविषः । आ० ६७ । २६ ॥ स० ४ । १६ ॥ असित इत्यस्यैव नामान्तरमिति भाति । शां० २८१ । १ ॥ तेन देवलोके पितृन्पति महाभारतकथन । आ० १ । १२४ ॥

तेन जैगीषव्ययोगप्रभावदर्शन । द्वा० ५१ । ७ ॥ तस्य नारदेन सवाद । द्वां० २८१ । १ ॥ देवव्रतः । भीष्म । आ० ६३ । ५० ॥ १०७ । ७६ ॥

१ देवरामी । ऋषिः । तद्भार्या रुचिः यामिन्द्र-श्रकमे । अनु० ७५ । १८ ॥

२ देवशमी । ऋषिः । सर्पसत्रे सदस्यः । आ० ५३ । ९॥

देवश्रवाः। ऋषि । शां० ४६ । ६ ॥ देवसेना । दक्षप्रजापतिकन्या । व० २२६ । १॥ स्कन्दस्य भार्या । व० २२९ । ५२ ॥ देवसेनाप्रियः। सुब्रह्मण्यः। व० २३३। ८॥ देवस्थानः । ब्रह्मर्षिः । शां० २० । १ ॥ ४६।६॥

देवह्रव्यः । ऋषिः । स० ७ । १९॥ देवहृदः । तीर्थविशेष । व० ८३ । ३८ ॥ देवातिथि:। क्षत्रिय । सो० व० पूरुवश्यस्याको धनस्य पुत्र । तन्माता कालिज्ञी कण्डू । तद्वार्या वैद्भी मर्यादा। तत्पुत्र ऋचः। आ० ६३। **२२ ॥** 

- १ देवापि: । क्षत्रियः । सो० व० प्रतीपपुत्र । तन्माता सुनन्दी । तद्धातरौ शन्तनुः बाह्वीकश्च । अय बाल्य एव प्रवन्नाज । आ० ६३ । ४७॥ १०१ । ४९ ॥ ितेन योगमास्थाय कलाप्रामे वासः। भा० ९। २२॥ १२। २२॥]
- २ देवापि: । क्षत्रियः । सः पृथूदकतीर्थे तपस्तहवा ब्राह्मणो बभूव । शु ४१ । १०॥
- ३ देवापि: । चैद्यः क्षत्रियः । कर्णेन हत । क० 9818811

देवारण्यं । क्षेत्र । आ० २४५ । ३२ ॥ देवावृधः । शां० २४०।२१ ॥ अनु० 200 | 9 ||

देविका। नदी। भी० ९। १६॥ देविकातीर्थे । व० ८० । १०३ ॥ देवी । वरुणस्य भायी । आ० ६७ । ५२ ॥ तत्पु-त्रो बल । पुत्री मद्याभिमानिनी सुरा ।

देवीतीर्थे। व० ८१। ५१॥

√**देशाः।** जनपदा । तेषा नामानि । भी० ९॥ [मत्स्य० ११४ ॥]

दैत्यः । असुरशब्द पश्यत ।

दैस्यद्वीपः। गरुडस्य पुत्रः। उ० १०१। ११॥ दैत्यसेना । दक्षप्रजापतिस्रुता । व० २२६ । १॥ | द्रिमिडाः । (द्रविडाः) । देशः । भी० ९ ।

- + दैवपुरुषकारयोर्भिलितयोः कार्यनिर्वा-हकत्वं। सौ०२।९॥ अनु०९ ।१॥
- + दैवस्य श्रेष्टयं । उ० २९ । २० ॥ द्रो० २४।५॥ श० ६४। ४६॥
- + दौहित्रप्रशंसा। आ० ८७ । २८-३० द्य: । अष्टवसुव्वत्यतम । यो वसिष्ठशापाद्भीष्मो-ऽजनि । आ० १०६ । १५॥
- १ चुतिमान् । क्षत्रियः । स्० व० इक्ष्वाकुव-इयस्य मदिराश्वस्य पुत्र । तत्पुत्र सुवीरः I अनु०२।९॥
- २ द्युतिमान् । क्षत्रियः । साल्वराज । यः ऋचीकाय सराज्य दत्तवान् । शां० २४० । अनु० २००। २३॥
- १ द्युमत्सेनः। क्षत्रिय । प्राक्कालीनः साल्वराज । सत्यवत पिता । सावित्र्या श्रञ्जर । तस्य पश्चादन्धत्वप्राप्ति राज्यनाशश्च । व० २९५ । 9 11

तस्य चक्षु प्राप्तिः । व० २९९ । १ ॥ तस्य राज्यपाप्ति । व० ३०० । ११ ॥ तस्य सत्यवता सवाद । शां० २७३ । २ ॥

- २ द्युमत्सेनः । क्षत्रिय । साल्वदेशाधिप । राज-सूयदिग्विजयेऽर्जुनेन जितः। स० ४। ३७॥ २७। ११॥
- ३ चुमत्सेनः। क्षत्रिय । श्रीकृष्णेन हतः। स० ६१। ७॥ अय द्वितीयद्युमत्सेनादनन्य इति भाति ।
- + द्यूतं । देवन । युधिष्ठिरस्य । स० ८४ ।२१॥ नलराजस्य । व० ५६ | ९ ॥
  - विराटराजस्य । वि० ७० । १२ ॥

द्यूतपर्व। स० ७३--९५॥ द्योः। ( चुः)। अष्टवसुष्वन्यतम । यो वसिष्ठ-शापाद्भूमौ भीष्मोऽभृत् । आ० १०६। 80-8011

Madras to Seringapatam and cape Comorin Its capital was Kanchipura modern name Conjeevaram

द्रविणः । धरनामकवसो पुत्र । आ० ६७ । २१ ॥

द्भुपदः । क्षत्रियः । पाञ्चालराजः । यज्ञसेनः । अग० १८० । ६ ॥ महारथ । उ० १७० । ८ ॥ [सोमकस्य पौत्रः । पृष्तस्य पुत्र । भा० ९ । २२ ॥ हरि० १ । ३२ ॥ गरुडपु० १४० ॥ तस्य वशोप्यत्र द्रष्टव्य ।]

तस्योत्पत्ति । आ० १४० | ४३ ॥ १५० | १२ ॥ १८० | ६ ॥

तस्योत्पत्ति । मेनकादर्शनश्चिमितात्पृषतराजस्य रेतस । अा० १५० । १० ॥

तद्राजधान्याः माकन्दीति नाम। आ० १४८। ७८॥ सोमिवेश्यस शिष्य । द्रोणाचार्यस्य सतीर्थश्च । आ० १४० । ४४॥

त प्रति धनयाचनार्थ द्रोणाचार्यस्य गमन । आ० १४० । ६९॥

तस्य ग्रहणार्थ कुरुपाण्डवाना पाञ्चालनगरगमन । आ॰ १४८। ७॥

तस्य जीवमाहमहणमर्जुनेन । आ० १४८ । ६३ ॥ तस्य पत्नी सौत्रामणी (कौसवी) । आ० १४९ । ४९ ॥

तस्य पुत्रार्थे तपश्चरण।शिखण्डिनामकपुत्रोत्पत्तिश्च । उ० १८८ । ३ ॥

तेन पुनः पुत्रोत्पत्ति प्रति यागकरण । आ० १४९ । ४८ ॥

तस्य घृष्टग्रुम्ननामकपुत्रस्य कृष्णानामकपुत्र्याश्च यज्ञ-कुण्डादुत्पत्तिः । आ० १८१ । ४०-४५ ॥ तस्यार्घराज्यापहारो द्रोणाचार्येण । आ० १४८ । ७३॥

तन्नामनिर्वचन । आ० १५० । १२-१४ ॥ तस्यान्ये पुत्राः सुमित्रादयः। तेषु सुमित्रः (सौमित्र ) जयद्रथेन हत । प्रियदर्शन कर्णेन हत । आ० २१८ । ३० ॥ वीरकेतु द्रोणाचार्येण हत । द्रो० १२२ । ४० ॥ सुरथ शत्रु अयश्च द्रोणाचार्येण हतो । द्रो० १५७ । १८० ॥ ध्वजकेतु । आ० २१८ । १९ ॥

तेन धतराष्ट्राय पाण्डवै साक सन्ध्यर्थ पुरोहितपेषण। उ० ६ । १७ ॥

तस्य वध द्रोणाचार्येण । द्रो० १८७ । ४२ ॥

१ द्रुमः । स्तम्य अधिरथस्य पुत्र । कर्णस्य भाता । भीमसेनेन हत । द्रो० १५६ । २७॥

२ द्वमः । क्षत्रियः । आ० ६८ । ८ ॥

३ द्वामः । किंपुरुषाचार्य । स० १० । ३०॥ ६७ । १६॥

२ द्रुमसेनः । श्रत्यस्य चक्रस्क्षक । युधिष्ठिरेण इत । द्वा० ११ । ५३ ॥

१ द्वाह्यः । क्षत्रिय । सो० व० ययाते पुत्रः । तन्माता शर्मिष्ठा । अग० ६३ । ७ ॥ ६९ । ३८ ॥ तद्धातरी अनु पूरुश्च । [तस्य वशः । भा०९ । २३ ॥]

२ द्वृह्यु:।क्षत्रियः। सो०व० मतिनारपुत्र । आ० ८८ । १३ ॥ •

१ द्वोणः। अङ्गिरसा वरः। आचार्यः। अरताचार्यः। भारद्वाजः। भरद्वाजस्य पुत्रः। शोणाश्वः। रुक्मरथः। रथयूथपयूथपः। उ०१६७। १४॥

तस्योत्पत्ति । घृताचीदर्शनक्षुभितात् द्रोणे घृताद्वर-द्वाजरेतसः । आ॰ ६४ । १४८ ॥ १४० । ३९ ॥ १८० । ५ ॥

तत्पितृत्यस्याभिवेश्यस्य शिष्यः। आ १४०। ४३॥ तस्य बृहस्पत्यशस्य । आ० ६८। ६९॥ तस्य भार्या शरद्धतः पुत्री कृपी । आ० १४०।४८॥ तत्पुत्रोऽश्वत्थामा । आ० १४०। ४९॥

तस्य धनयाचनार्थे द्वपदसमीपगमन । आ०१४०। ६९॥

तस्य स्नानार्थ गङ्गामवतीर्णस्य प्राहेण प्रहणं । आ० १४२ । १२ ॥

तस्य परशुरामाच्छस्रविद्याभ्यासः । आ० १८० । १२ ॥

तेन पञ्चाहानि युद्धकरण । आ०२।३०॥ तेन द्वपदस्यार्धराज्यापहार । आ०१४८।७३॥ तद्राज्यस्याहिच्छत्रमिति नाम । आ०१४८। ८१॥

तस्य प्रशसा भीष्मेण । वि० ५१ । ११ ॥ तस्यार्जुनेन सह युद्धे पराजय । वि० ५९ । ९७ ॥ तेन दुर्योघन प्रति पाण्डवै सह . सन्धिविधान । उ० १३९ । २२ ॥

तत्पराक्रमवर्णन । भी० ७७ । ८४ ॥ द्रो० १२५ । ५९ ॥

तेन द्वपदपुत्रस्य शह्वस्य वध । भी० ८२ । २३ ॥ तस्य सैनापत्येऽभिषेकः । द्वो० ७ । ६ ॥ तेन वसुदानस्य वधः । द्वो० २१ । ५५ ॥ तद्धनुश्शतस्य सात्यिकना छेद । द्वो० १०६ ॥ तद्वथाष्टकभञ्जन भीमसेनेन । द्वो० १०७ । २२ ॥ तत्सारिश्वधो भीमेन । भी० ७५ । ३१ ॥ तेन दुश्शासनाधिक्षेपः । द्वो० १२२ । १ – २० ॥ तेन विराटद्वपदयोर्वधः । द्वो० १८९ । १८६ ॥ तेन विराटद्वपदयोर्वधः । द्वो० १८९ । १८६ ॥ तन्छ्यवर्णन । स्त्री० २३ । ३० ॥ तन्छ्यवर्णन । स्त्री० २३ । ३० ॥ तन्छ्यवर्णन । स्त्री० २३ । ३१ ॥ तन्छ्यवर्णन । स्त्री० २३ । ३१ ॥ तस्थिध्वदैहिक । शां० ४१ । ३ ॥ स्त्री० २३ । १२ ॥ तस्थिध्वदैहिक । शां० ४१ । ३ ॥ स्त्री० २३ । १२ ॥

२ द्रोणः । पर्वतः । द्यां० ३२५ । १८४ ॥ ३ द्रोणः । मन्द्रपालऋषेः पुत्रः शार्क्तकः । तन्माता जरिता। आ० २५८ । १५॥ अनु० ५३।२२॥

+ द्रोणवधपर्व। द्रो० १८५—१९३॥ द्रोणशात्रः। धृष्टग्रुम्न । आ० १८५। ८॥ द्रौणायिनः। अश्वत्थामा। भी० ९४।२०॥ द्रौणाः। अश्वत्थामा। आ० १५२।३०॥ द्रौपदी। द्रुपदपुत्री। पाण्डवाना भार्या। तस्याः कृष्णेति नामान्तर्। तज्ज्ञातरो द्रुपदशब्दे द्रष्टव्या। तस्या उत्पत्ति। आ० ६४।१५२॥ १४९।६०॥ १८५।११॥

तस्या श्रियोंशत्व । आ० ६८ । १५६ ॥ तत्स्वयवरश्रवण पाण्डवै । आ० १७९ । ७ ॥ तस्या स्वयवर । आ० ६१ । ३१ ॥ ६३ । ७३ ॥ २०० । ५५ ॥

तत्त्वयवरार्थमागताना राज्ञा नामानि । आ॰ २०१॥

तयाऽर्जुनकण्ठे मालाप्रक्षेपः । आ० २०३ । ३१॥ तस्याः पञ्चपत्तीत्व । आ० २१० । २३॥ तस्याः पञ्चपत्तीत्वे व्यासेन कारणकथन । आ० २११ । २३॥

तस्या पञ्चपाण्डवै. पाणिग्रहण । अा० २१५ । २२ ॥

तस्या पुत्रोत्पत्ति तेषा नामानि च । प्रतिविन्ध्यः सुतसोम श्रुतकीर्तिः शतानीक श्रुतसेन इति । अग० ६३ । ७३ । ९६४ ॥ ६८ । १२८ ॥ २४७ । ७४ ॥

तस्याः प्रातिकामिना सवाद । स० ८९ । १७ ॥ तस्या चूतसभानयन । स० ८९ । ४३ ॥ तद्वस्त्रापहारो दुश्शसनेन । स० ९० । ४० ॥ तया सभ्यान्प्रति प्रश्ना । स० ९१ । ११ ॥ तस्य घृतराष्ट्रेण वरदान । स० ९२ । २६ ॥ तस्याः समाश्वासन श्रीकृष्णेन । व० १२ । १३१॥ तस्या युधिष्ठिरेण सह दुर्योधनादीन्युद्धे जित्वा खराज्य-

महणे विवादः । अस्यैव हठवाद इति नाम । व०२७। ३—३९॥

तस्या अधःपतन गन्धमादनप्रयाणसमये । व० १४६ । ४॥

तया सत्यभामया सह सवादे स्वस्य पतिषु वर्तन-प्रकारकथन । व० २३४॥

[ता प्रति श्रीकृष्णमहिषीभि ख्रस्तोद्वाहकथाकथन। भा०१०।८३॥]

तया रात्रौ दुर्वाससो भिक्षार्थमागमनसमये श्रीकः-ष्णस्य सारण । च० २६४ । ७ ॥

तस्याः कोटिकाश्येन सह सवादः । व० २६७ ॥ तस्या जयद्रथेनापहार । व० २६९ । २३ ॥ तस्या वनसचारश्रान्ताया अर्जुनेन वहन । वि० ६ । २६ ॥

तस्या अज्ञातवासे नामधेय मालिनीति । वि० १४। ४५॥

तत्सौन्दर्यवर्णन । आ० १४९ । ६२ ॥ स० ८८ । ३३ ॥ वि० १४ । २१ ॥ १६ । १३ ॥ २० । ३२ ॥

तस्याः कीचकेन पादप्रहार । वि० १९ । २२ ॥ तया महानसे प्रसुप्तस्य भीमसेनस्य प्रबोधनं । वि० २२ । ९ ॥

तस्याः भीमेन सह सवाद । वि० २४ । १ ॥ ता प्रति भीमेन पतित्रतामाहात्म्यकथन । वि० २७ । ४५ ॥

तया श्रीकृष्ण प्रति स्नानुभूतदु स्वकथन । उ०

तस्या मूर्च्छी पुत्रवधश्रवणेन । सौ० ११ । ६ ॥ तस्या समाश्वासन गान्धार्या कुन्त्या च । स्त्री० १५ । १७ ॥

तया युधिष्ठिरं प्रति प्रजापालनस्यावश्यकर्तव्यत्वक-थन । शां० १४ । ६ ॥

तस्या पतन महाप्रस्थानगमनसमये । महा० २।३॥ + द्रौपदीहरणपर्व । व० २६३—२७२॥ द्रौपदेयाः । द्रौपदीपुत्राः । द्रौपदीशब्द पश्यतः । + द्वादशदिवसयुद्धारम्भः । द्रो० १८

तत्समाप्ति । द्रो० ३२ ॥

+ द्वाद्शद्वातिथयः । अश्व० ११३ ११४॥

तन्नियामकभगवद्भूपाणि । अनु० १७१ ॥ द्वाद्शादित्याः । आदित्यशब्द पश्यत ।

+ **द्वादशीव्रतं । अश्व० ११३-११४** । [अम्बरीषकृत । भा० ९ । ४ ॥]

द्वादशमासेषु पूज्यानि भगवद्रूपाणि । अनु०१७१। द्वापरः । तृतीय युग । तद्भिमानी असुरश्च व०३।७३॥५५।१॥८३।९०। १२२।२१॥ [मत्स्य०१६५॥]

तद्युगधर्मा. । वं० १५१ ।२८॥ शां० ६९ ।१६॥ तस्य कलेश्च सन्धा भारतयुद्ध । आ० २ । १३॥ तस्य दमयन्तीस्वयवरार्थमागमन । व० ५५ । १॥ द्वारका । द्वारावती । श्रीकृष्णस्य पुरी । तस्या वर्णन । स० ५७ । १॥ Dwaraka m Guzerat

[ति त्रिर्माण विश्वकर्मणा। हरि०२। ५८॥ भा० १०।५०॥]

तत्रार्जुनस्य यतिवेषेण गमन । आ० २४१ । २॥ तत्रोत्पातप्रादुर्भाव । मौ० ३ । २॥ तस्या समुद्रेण प्रावन । मौ० ८ । ४२॥ द्वारपारुं । तीर्थ । च० ८१ । १५॥ द्विजिह्वाः । सर्ग । तेषा द्विजिह्वस्वप्राप्तिः । आ० ३४ । २७–२९॥

द्धितः । चतुर्थस्य गौतमस्य पुत्रः । एकतत्रितयो-र्मध्यमो भ्राता । स० ७ । ११ ॥

तस्य कथा। द्या० ३७॥

द्वितीयदिवसयुद्धारम्भः। भी० ५०॥ तत्समाप्तिः। भी० ५५॥

द्विमूर्घा । असुरः । द्रो० ६९ । ३९॥ द्विविदः । वानरः । व० २९० । ४॥

[तस्य बलरामेण वधः । भा० १० । ६७ ॥]

द्वीपाः । जम्बूद्वीपादय । तेषा नामानि वर्णन च। भी० ११--१२ ॥ [भा० ५॥] हैपायनः । व्यास । तन्नामनिर्वचन । आ० १।२३॥६४।१२८॥ हैपायनहदः । तीर्थ। श० ३० । ५६॥ ५५ । ३० ॥ अश्व० ६० । २७ ॥ तिसान्द्रयोधनेन निमज्ज्य स्थितिः। श्र० २९।४४॥ १ हैतवनं । सरस्वतीतीरस्थ मरुधन्वदेशसमीपस्थ वन। दा० ३७॥ तत्र पाण्डवाना वासः । व० २४ ॥ २६ ॥ ३६॥ १७९ ॥ २३९ ॥ २४७ ॥ २५७ ॥३११॥ वि०५।५॥ २ द्वैतवनं । सरः । व० २४ । १० ॥ ध.

धनदः । कुबेरः । स० ११ । ५१ ॥ १ धनञ्जयः । अर्जुन । तन्नामनिर्वचन । वि० ४३। २६॥ २ धनञ्जयः। सर्व । आ० ३५।५॥ स० ९।१०॥ उ० १०३।९॥ धनिकत्वनिन्दा। ज्ञां० १७५। ११॥ धनुर्धर: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । भीमेन हतः । कः ८८ । १९-२३ ॥ धनुषाक्षः।(धनुषाख्यः)।ऋषिः। व० १३७।५०॥ द्यां० ३४४।७॥ धन्वन्तरिः । तस्रोत्पत्तिः । आ० १८ । ५३॥ [भा०८।८॥]

१ धर: । अष्टवसुष्वन्यतम । तन्माता धूमा। आ० ६७। १८॥ अनु० २५५। १७॥ तत्पुत्रौ द्रविणो हुतहव्यवहश्च । आ० ६७ । २१ ॥

२ घर: । पाण्डवपक्षीयः क्षत्रियः । द्रो० १५९ । ३८॥

३ घरः । शुक्राचार्यस्य पुत्रः । आ०६६ । ३७ ॥ | १ घाता । द्वादशादित्येष्वन्यतमः । आ० ६६ । १ धर्मः । प्रजापतिः । ब्रह्मणो दक्षिणस्तनाज्जातः ।

रूपान्तर प्राप्तो यम एवाय । आ० ६७ । ३१॥ तस्य भार्या दश दक्षप्रजापतिपुत्र्य । कीर्तिः लक्ष्मीः धृतिः मेधा पृष्टि श्रद्धा किया बुद्धि मति इति । आ० ६७ । १४ ॥ तस्य पुत्रा । आ० ६७ । ३२ ॥ तस्य पुत्री सत्या । ग्रंयुनामकामेर्भार्या । व० २२१।१२॥ तेन धर्मविशेषकथन । अनु० १८९ । २३ ॥ २ धर्मः । यम । ३ धर्मः । युधिष्ठिर । ४ + धर्मः । प्रथमपुरुषार्थः । तत्फलभोगः । व० १८६। ३९॥ तद्वता पराभवो नास्ति । आ० १८२ । २० ॥ तस्य समृद्धिकारणत्व । व० ९२ । ५ ॥ तदुत्पत्तिप्रकार । शां० २७९ । १२-२२ ॥ धर्मतीर्थे । व० ८२ । १ ॥ धर्मध्वजः । जनकराजः । तस्य सुलभया सवादः । शां० ३२५। ४॥ धर्मपुत्रः । युधिष्ठिर । स० ४ । १३ ॥ धर्मप्रस्थः । क्षेत्र । व० ८२ । ९८ ॥ धर्मराजः। युधिष्ठिर । स०१। २२॥ धर्मेट्याधः। जानी व्याघ । व० २१०।१०॥ तेन कौशिकब्राह्मणाय धर्मोपदेश । व० २१८। 88 11 तस्य शूद्रत्वपाप्तिकारण । व० २१८ । २२ ॥ १ धर्मारण्यः। ब्राह्मण । द्यां० ३७१। ५॥ २ धर्मारण्यं । गयासमीपस्थ क्षेत्र । व० ८० । 8७ || अन् ६४ | ५९ || Four miles from Buddha-Gaya in the district of Gaya धर्मेयुः । क्षत्रिय । रौद्राश्चपुत्रः । आ० ८८ । 8011

१५॥

२ घाता । भृगुऋषिपुत्र । आ० ६७ । ५० ॥ [तन्माता स्याति । तद्भार्या मेरुपुत्री आयतिः । तत्पुत्रो मार्कण्डेयस्य पिता मृकण्ड । भा० ४ । १ ॥]

घारणः । सर्प । उ० १०३ । १६ ॥ घारातीर्थे । व० ८२ । २३ ॥ घार्तराष्ट्राः । धृतराष्ट्रपुत्रा दुर्योधनादय । धृतराष्ट्रशब्द पश्यत ।

धीः । बुद्धः । तद्भुणाः । व० २ । १९ ॥ धीमान् । क्षत्रियः । सो० वं० पुरूरवस पुत्र । तन्माता उर्वशी । आ० ६९ । २७ ॥

१ **धुन्धुः ।** मधुकैटभयो पुत्रः । व० २०७ । १ ॥

२ धुन्धुः । क्षत्रियः । अनु० १७७ । ७३ ॥ धुन्धुमारः । क्षत्रियः । सू० व० बृहदश्वस्य पुत्रः । तस्य पितृकृत नाम कुवलाश्व इति । व० २०४–२०५ ॥

तस्योपाख्यान। व० २०७॥ [हरि०१।११॥
भा०९।६॥ वायु०८८॥ ब्रह्म०७॥]
तस्य जराप्राप्तिः। अनु०९। ४१॥
तेन पुष्करास्तैन्ये शपथकरण। अनु०१४३।२१॥
धूतपापा। नदी। भी०९।१८॥
धूमावती। नदी। व०८२।२१॥
धूमिनी। सो०व० अजमीदस्य भार्या। तत्पुत्रः
ऋक्षः। आ०१०१।२०॥

१ धूमोर्णा । मार्कण्डेयऋषेः पत्नी । अनु० २४८ । ४॥

२ धूमोणी । यमस्य भार्या । अनु० २७१।११॥ धूम्रा । वसोभीर्या । तत्पुत्री धरो ध्रुवश्च । आ० ६७ । १९ ॥

धूत्राक्षः । र वणमन्त्री राक्षसः । हनूमता हतः । व० २८७ । १४ ॥ धूतेः । क्षत्रिय । आ० १ । २६३ ॥ धूर्तकः । सर्प । आ० ५७ । १३ ॥
१ धृतराष्ट्रः । क्षत्रिय । सो०व० पूरुवशोत्पन्नस्य
विचित्रवीर्यस्य क्षेत्रज पुत्रः । व्यासवीर्याज्ञात ।
तन्माता अम्बिका । आम्बिकेय । वैचित्रवीर्यः ।
प्रज्ञाचक्षु । आजमीदः । इत्यादीनि तस्य नामानि । आ० ६३ । ५७ ॥
तस्योत्पत्तिः । आ० ६४ । १५५ ॥ ११५ । १८ ॥
तस्य गन्धर्वाशत्व । आ० ६८ । ८३ ॥
तस्य गान्धार्या विवाह । आ० ११९ । १२ —
१६ ॥
तस्य पाण्डवाना जतुगृहे दाहश्रवणेन मृषा विलापः ।

आ० १६२ । १३ ॥ तस्य सञ्जयेन सवादः । स० १०३ ॥ तेन द्रौपद्यै वरदान । स० ९३ । ३०॥

तस्य भार्या गान्धारी तद्भगिन्यश्च काश्चन । आ० ११९ । २२ ॥ तस्य श्यालाः शकुन्यादय । शकुनिशब्दे द्रष्टव्याः । तेन विदुरिधकार । व० ४ । २२ ॥ तेन पाण्डवप्रवापवर्णन । व० ४० ॥

तेन पाण्डवप्रतापवर्णन । उ० ५० ॥
तस्य श्रीकृष्णेन विश्वरूपदर्शनार्थं चक्षुदीन । उ०
१३१ । २० ॥

तस्य मूर्च्छा दुर्योधनवधश्रवणेन । श्र० २ । ५३॥ तस्य विलापः दुर्योधनवधात् । श्र० २ । ५४॥ स्त्री० १॥

तस्य विदुरेण शास्त्रार्थकथनेन समाधान । स्त्री० २ । ३ ॥

तस्य समीपे व्यासागमन । स्त्री० ८ । २ ॥ तेन मृतपुत्रादिशयनस्थानमृतरणाङ्गणगमन । स्त्री० ९॥

तेन छोहमयभीमसेनप्रतिमाया आलिङ्गनेन चूर्णी-करण । स्त्री० ११ । १७ ॥ तदनुवर्तन पाण्डवै । आश्र० १ । २६ ॥

तस्य भीमसेनपहषभाषणश्रवणेन निवेदाधिगमः ।
आश्रव ३ । ११॥

तस्य तपोवने दावाभिपवेशः । आऋ० ३९। ३१॥ [भा० १। १३॥] तस्य कुबेरलोकपाप्ति । आश्र० २२ । ११ ॥ तस्य पुत्रा दुर्योधनादयः द्यधिक शत । तेषु दुश्शलानाम्येका पुत्री च।दास्या वैश्याया जातो युक्सुरेक इति विवेक । आ० ६३ । ५८॥ ६८। ९३॥ १३१। २॥

अत्रेद्माकृत । अस्मिन्महाभारते तत्रतत्रागताना नाम्ना मेलनेन गणने सङ्ख्या कुप्ताद्प्यधिका भवति । तत्रतत्रोक्तानामेव नाम्ना गणने सख्या न्यूना भवति । कचिदेकमेव नाम द्विश्चिर्वोक्त वर्तते । तत्रापि कानिचिद्विशेषणानि कानिचि-द्विरोष्याणि। कानिचित्पर्यायाणि । तेषु पर्यायत्व-विशेषणत्वादीनि केषाचिदेव नाम्नामसाहशै-विवेचियतु शक्यानि । कतिचन बहुज्ञानामपि श्रमसाध्यानि । तसात्सुधियः खयमेव निवे-चयन्त्वित यथोपलब्धि लिख्यते ।

तद्यथा--अग्रयायी।आ० १३१।११॥ अनाघृष्टिः। भीमेन हत । भी० ९६। २०॥ अनाधृष्यः। आ० ६८। १०४॥ १३१। १३॥ अनुयायी। आ० ६८। १०२॥ तस्य वधः। द्रो० १५८। १७॥ अनुविन्दः। आ० ६८। १०२॥ अनूद्रः। आ० ६८। ९९॥ १३१।८॥ अपराजितः। आ० ६८। १०१ ॥ १३१। १०॥ तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ८८। २२ ॥ अभयः । आ० ६८। १०४॥ १३१। १२ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १२७ ।

तेन युधिष्ठिराय राजनीत्युपदेश ।आश्र०६-८॥ अयोबाहुः । आ० ६८ । ९८॥ १३१। ६॥ अयोभुजः। तस्य वध । द्वो० १५८। १७॥ अलम्बुः। तस्य वधी भीमसेनेन। क० ८८। १९-२३॥ गान्धार्या जाता पुत्रा दुर्योधनादय शत । अलोलुपः। आ० ६८। १०३॥ १३१। १२॥ आदित्यकेतुः । आ० ६८ । १०२ ॥ १३१ । ११ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ८८ । **२८॥** उग्रः। आ० ६८। १०३॥ १३१। १२॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ६४ । ३४ ॥ द्रो० 29612911 उग्रश्रवाः। आ० ६८ । १०० । १३१ । ९॥ उग्रसेनः। आ० ६८। १००॥ १३१।९॥ उग्रायुघः। आ० ६८। ९९ ॥ १३१। ७॥ २०१ | २ ॥ उपचित्रः। आ० ६८। ९५॥ १३१। ४॥ उपनन्दः। तस्य वधो भीमसेनेन। क० ४६। १९॥ उपनन्दकः। आ० ६८। ९६॥ १३१। ५॥ भी० ७९। २२॥ ऊर्णनाभः। आ० ६८। ९६॥ १३१। ५॥ कनकध्वजः। आ० १३१। १८॥ २०१। ३ ॥ कनकाङ्गदः। आ० ६८। १०५॥ कनकायुः। आ० ६८। ९९॥ करकायुः। आ० २०१। २॥ कर्णः। आ०६८। ९५॥ १३१। ३॥ भी० ७९। ८॥ कवची। आ० ६८। १०३॥ १३१। ११॥ क् ४६। ७॥ तस्य वधो भीमसेनेन। क०

66 1 89-23 II

क्रण्डकः। आ० २०१।३॥

88 ||

क्रण्डजः। आ० ६८। १०५॥ कुण्डधारः। आ० १३१। ७॥ तस्य वधो भीमसेनेन। भी० ८८ । २३॥ कुण्डभेदिः। तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ९६। २७॥ क्रण्डमेदी । आ० ६८। १०४॥ १३१। १३॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १२७। ४२ ॥ कुण्डली । तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ९६ । कुण्डशायी । आ० १३१ । १०॥ कुण्डाशी। आ० १३१। १४॥ कुण्डी। आ० १३१। ११॥ कुण्डोदरः। आ० ६८। ९७॥ क्षेममूर्तिः। आ० ६८। १००॥ ऋथनः । आ० १३१ । ११ ॥ काथः। तस्य वधो भीमसेनेन। क० ४६। 1109 खड़ी। तस्य वधो भीमसेनेन। क० ८८। १९ -23 11 चारुचित्रः। आ० १३१। ४॥ तस वधो भीमेन। भी० ७७। ८—१४॥ द्रो० १३६। २० - २२॥ चारुचित्राङ्गदः। आ० ६८। ९५॥ चिन्नः। आ० ६८। ९५॥ १३१। १॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १३७ । ३०॥ चित्रकः। आ० ६८। १०५॥ चित्रकुण्डलः । आ० १३१ । ६॥ चित्रचापः। आ० ६८। ९८॥ चित्रदर्शनः। भी० ७९। २२॥ चित्रबाणः। आ० १३१। ६॥ चित्रवाहुः। आ० ६८।९७॥ चित्रवर्मा। आ० ६८। ९७॥ १३१। ६॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १३६ । २२ ॥ चित्रसेनः। आ० २०१। ३॥ वि० ३७।

३॥ भी० ७७। ७॥ ७८। ११॥ ७९ । २२ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १३७। ३०॥ चित्राक्षः । आ० ६८ । ९५ ॥ १३१ । ४ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्वी० १३६ । २२॥ चित्राद्गः। आ० १३१।६॥ भी० ७९। २२ ॥ चित्रायुधः। आ०३१।८॥ तस्य वधो भीमेन। द्रो० १३६ । २१॥ चित्रोपचित्रः। द्रो० १३६। २०—२२॥ जयः। तस्य वधो भीमसेनेन। भी० ७७। ७-१४॥ द्रो० १३५। ३०--३६॥ जयत्सेनः। भी० ७७। ७ ॥ ७९। ४२॥ तस्य वधो भीमेन । द्वा० २५ । १०॥ जरासन्धः। आ० ६८ । १००॥ १३१ । ९॥ जलसन्धः । आ० ६८ । ९४ ॥ १३१ । २॥ क ४६।८॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ६४। ३३॥ क० ८८। १९–२३॥ जैत्रः । तस्य वधो भीमसेनेन। द्वा० २५। १२--१३॥ तुहुण्डः। आ० २०१। ३॥ दण्डधार: । आ० ६८ । १०३ ॥ तस्य वधो भीमेन । क० ८८ । १९-२३॥ दण्डी। आ० ६८। १०३॥ दीसलोचनः । तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ९६। २७॥ दीर्घनेत्रः। द्रो० १२७। ४२॥ दीर्घबाहुः । आ० ६८। १०५॥ १३१। १४ ॥ द्रो० १२७ । ३३ ॥ १६५ । १९॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ९६ । २७॥ दीर्घरोमः। आ० १३१। १३॥ दीर्घलोचनः । आ० ६८। १०४॥ द्रो० १२७। ३४॥ दुराधनः। आ० ६८। १०१॥

दुराघरः। आ० १३१। १०॥ दुर्जयः । तस्य वधः। द्वो० १३३ । ४०॥ दुर्धरः। तस्य वधो भीमेन । द्रो० १३५। ३-३६॥ क० ४६।७॥ दुर्घर्षः । आ० ६८। ९४॥ १३१। ३॥ दुर्घर्षणः । द्रो० १२० । ११ ॥ दुर्मेदः । आ० ६८। ९६॥ १३१।५॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १३५ । ३६ ॥ १५६। ४३॥ क० ४६। ८॥ दुर्मर्षणः। आ० ६८। ९५॥ १३१। ३॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १३५ । ३६ ॥ श० २५ । ८॥ दुमुंखः। आ० ६८ । ९३-९५॥ १३१ । ३॥ २०१। १॥ भी० ६४। २९॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वी० १३४ । २०॥ दुर्योधनः। आ० ६८। ९३॥ १३१। २॥ 2081811 दुर्विगाहः। आ० १३१।५॥ दुर्विमोचनः।आ० १३१ । ६॥ तस्य वधो भीमेन। श० २५। १४॥ दुर्विरोचनः। आ० ६८। ९७॥ दुर्विषहः। आ० २०१ । १॥ भी० ७७। ७॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वा० २५ । १७॥ दुइशलः । आ० ६८। ९३॥ १३१। २॥ क ४ । १८ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्रो० 226 1 80 11 दुरुशासनः। आ०६८। ९३॥ १३१।२॥ तस्य वधी भीमेन। क० ८८। २८॥ दुष्कर्णः। आ० ६८ । ९५ ॥ १३१ । ३ ॥ भी० ७९ । ५२ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १५६। ४३॥ दृष्टपराजयः। आ० १३१।९॥ दुष्प्रधर्षः । भी० ६४ । २९ ॥ तस्य वधो

भीमेन ॥ दा० २५ । १६॥

दुष्प्रघर्षणः । आ० ६८।९४॥१३१। 3 11 702 1 2 11 दुष्प्रहर्षः । आ० ६८ । ९६ ॥ दुस्सहः। आ० ६८। ९३॥ १३१।२॥ भी० ७७।७॥ तस्य वधो भीमेन । द्वी० १३५ । ३०--३६॥ हृदः । तस्य वधो भीमेन । द्वो० १३७ । ३० ॥ द्रो० १५८। १७-१८॥ दृढक्षत्रः। आ० ६८। ९९ ॥ १३१। ८॥ **दृढरथ: । आ० ६८ ।** १०४ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १५८ । १७ ॥ दृढरथाश्रयः। आ० १३१। १२॥ दृढवर्मा। आ० ६८। ९९ ॥ १३१।८॥ दृहसन्धः। आ० ६८। १००॥ १३१। ९॥ दृढहस्तः।आ० ६८ । १०२ ॥ १३१ । 8011 दृहायुधः। आ० ६८। ९९॥ घनुग्रेहः। आ० ६८। १०३॥ धनुर्धरः। आ० १३१। ११॥ तस्य वधो भीमेन । क० ८८ । १९---२३ ॥ नन्दः। आ०६८। ९६॥ १३१। ५॥ भी० ७९ । २२ ॥ तस्य वधो भीमेन । क० ४६ । १९॥ नन्द्कः। आ० २०१। ३॥ भी० ६४। ६॥ नागद्त्तः। आ० ६८। १०२॥ १३१। ११ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्रो० १५८ । १७॥ निबङ्गी। आ० ६८। १०३॥ १३१। ८॥ तस्य वधो भीमेन । क० ८८ । १९--- २३ ॥ पण्डितः। तस्य वधो भीमेन। भी० ८८। २४॥ पण्डितकः। आ० ६८। १०१॥ पद्मनाभः। आ०६८। ९६॥

पाशी। आ०१३१। ८॥ क०४६। ७॥ प्रमथः। आ० १३१। १३॥ प्रमाथी। आ० १३१। १३॥ बलवर्धनः। आ० १३१। ७॥ बलाकी।आ० ६८। ९८॥ १३१।७॥ 2081211 बह्राञ्ची।आ० ६८।१०२॥१३१।११॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ८८ । २९ ॥ बाह्याली। आ० २०१।३॥ बृन्दारकः। आ० १३१।८॥ भीमः। तस्य वधो भीमसेनेन। भी० ६४। 38 11 भीमबलः। आर्व ६८। ९८॥ १३१।७॥ भीमरथः। आ० ६८। १०३॥ १३१। १२ ॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ६४ । ३६॥ भीमविक्रमः। आ० ६८। ९८॥ भीमवेगः। आ० ६८। ९८॥ भीमवेगरवः। आ० २०१। २॥ भीमशरः। आ० ६८। ९९॥ भूरिबलः। तस्य वधो भीमेन। श्वा० २५। मकरध्वजः । तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ९६।२७॥ महाबाहु:। आ० ६८ । ९८--१०५॥ 33818-2811 युयुत्सुः। आ० ६८। ९३॥ १३१।२॥ रवि:। तस वधो भीमेन। द्या० २५।५-27 11 रौद्रकर्मा । आ० ६८। १०४॥ १३१। १२ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १२७ । 88 11 वातवेगः । आ० ६८। १०२॥ १३१। १०॥ क० ४६ । ८॥ तस्य वधो भीमेन।

क० ८८ । १९॥

वायुवेगः। आ० २०१। २॥ विकटः। आ० ६८ । ९६॥ २०१। ३॥ भी० ६४ । २९ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । क० ४६ । १६॥ विकटाननः। आ० १३१।५॥ विकर्णः। आ०६८। ९४॥ १३१। ४॥ २०१। १॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १३७। ३०॥ विन्दः। आ० ६८। ९४॥ १३१।३॥ विरजाः । आ० १३१ । १४ ॥ तस्य वधो भीमेन । द्रो० १५८ । १७॥ विराजः। तस्य वधो भीमसेनेन। भी० ९६। २७ ॥ विरावी। आं० ६८। १०४॥ १३१। १३॥ विरोचनः। आ० २०१।२॥ विवित्सुः। आ० ६८। ९६॥ १३१। ५॥ भी० ६४। ६९॥ तस्य वधो भीमसेनेन। क० ४६ । १२ ॥ विविंशतिः। आ० ६८। ९४॥ १३१। 8 11 308 18 11 विज्ञालाक्षः । आ० ६८ । १०० ॥ १३१ । १० ॥ तस्य वधो भीमेन । भी० ८८ । २६॥ वीरः। आ० ६८। १०३॥ १३१। १२॥ वीरबाहु:। आ० ६८। १०३॥ १३१। १२ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ६४ । 34 11 व्युढोराः। आ० १३१। १८॥ व्यूढोरुः। आ० ६८।१०५॥ राष्ठुञ्जयः। भी० ७९। ५७॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्रो० १३७ । ३० ॥ शत्रुसहः। भी० ७९। ५७॥ तस्य वधो भीमेन। द्वो० १३७। ३०॥ शरासनः। आ० १३१। ४॥ तस्य वधो भीमेन । द्वो० १३६ । २२ ॥

ज्ञाल:।आ० १३१ | ४ || क० ४६ | ८ || सुवाक् | आ० १३१ | ९ || श्रुतर्वा। तस्य वध । द्वा० २५। ४॥ श्रुतायु:। क० ४६। ७॥ श्रुतान्तः । तस्य वधो भीमसेनेन । द्वा० २५ । 911

सञ्जयः। रा० २५। ४॥ सत्यसन्धः। आ०६८। १००॥ १३१। 911

सत्वः। आ० १३१। १॥ सदः। आ० १३१। ९॥

समः। आ० ६८। ९६॥ १३१। २॥ सोमकीर्तिः। आ० ६८। ९९॥ १३१। भी० ६४ । २९ ॥ क० ४६ । ७ ॥

सहः। आ० १३१ । २॥ २०१ । १॥ तस्य वधो भीमेन । क० ४६ । १६ ॥

सहस्रवाक्। आ० ६८। १००॥ सुक्रण्डलः। आ० ६८। ९८॥ सुचारः। भी० ७९। २२॥ सुचित्रः।भी० ७९। २२॥

सुजातः। तस्य वधो भीमेन। श्र० २५।५॥ सुदर्शनः। भी० ७७। ७॥ द्रो० १२७। ४९॥ तस्य वधो भीमेन । द्वा० २६ । ४८॥

सुनाभः । आ० १३१। ५॥ तस्य वधो भीमेन। भी० ८८। १३॥

सुबाह:। आ० ६८। ९४॥ १३१। ३॥ । १४८ । २१ ॥ तस्य वघो भीमेन । भी० ९६।२७॥ क० ४६।८॥

सुलोचनः। आ० १४८। ८॥ ६८। ९४॥ १३१ । ४ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ६४। ३७॥

सुवर्चाः । आ०६८। १०२ ॥ १३१। १०॥ २०१। ३॥ तस्य वधो भीमेन । क० 6618811

सुवर्मा। आ० ६८। ९७॥ १३१। ६॥ भी०७७।८॥

ं सुषेणः । आ० ६८ । ९७ ॥ १३१ । ७ ॥ तस्य वधो भीमसेनेन । भी० ६४ । ३४ ॥ द्रो० १२७। ४२॥

सुहस्तः । आ० ६८ । १०२ ॥ १३१ । १०॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १५८ । 1109

सेनानीः। आ० १३१।९॥

सेनापति:। आ० ६८। ९७॥ तस वधो भीमेन। भी० ६४। ३२॥

611

२ धृतराष्ट्रः । पूर्वकालीन कश्चन पाञ्चालराजः । तद्राष्ट्रस्य वकदारुभ्यकृतमृतमासहोमेन विनाश । श्चा ४२। १--१४॥

३ धृतराष्ट्रः । तद्र्पधारी इन्द्र । तस्य गौतमेन सह पुण्यपापविषये सवाद । अनु० १५९॥

४ <mark>घृतराष्ट्रः ।</mark> सर्प । आ० ३५ । १३ ॥ स० ९।१०॥ उ० १०३।१५॥

५ धृतराष्ट्रः । देवगन्धर्व । कश्यपभार्याया मुनेः पुत्र । आ० ६६ । ४२ ॥

तेन मरुत्त प्रति इन्द्रोक्तसन्देशकथन । अश्व० 801811

६ धृतराष्ट्रः । क्षत्रियः । सो० व० अविक्षितो वशोत्पन्नस्य जनमेजयस्य पुत्रः। आ० १०१। 88 11

भृतराष्ट्री । ताष्ट्रायाः पुत्री । हसाना माता । आ० ६७। ५८॥

भृतवती । नदी । भी० ९ । ३१ ॥ धतवर्मा । क्षत्रियः । त्रैगर्तो राजा । अश्व० ७४। २२॥

धृतसेनः । क्षत्रिय । दुर्योधनपक्षीयः । दा० ५ । ३ ॥

भृतिमृत् । कौञ्चद्वीपस्य वर्ष । भी० १२ । १३ ॥

**धृतिमान् ।** अग्निविशेष । अस्य विष्णुरिति नामान्तरं। व० २२३ । १२ ॥

**घृष्टकेतुः ।** क्षत्रियः । चेदिराजस्य शिशुपालस्य पुत्र. । शुक्तिमतीपुरनिवासी । पाण्डवपक्षीय । व० २२ । ५० ॥ उ० १७१ । ८ ॥ द्रोणा-चार्येण हत । द्रो० १२५ । ३९ ॥

तस्य पुत्रोपि द्रोणेन हतः । द्रो० १२५ । ४१ ॥ तस्य स्वसा रेणुमती । नकुलस्य भार्या । आ० ६३ । 9611

तस्य युद्ध । द्रो० १०७ । १० ॥

**भृष्टद्युद्गः ।** क्षत्रिय । द्वपदपुत्रः । द्रोणशत्रुः । याज्ञसेनिः । अयोनिज । अतिरथ 3031811

तस्योत्पत्तिः अग्निकुण्डात् । आ० ६४ । १५०॥ १४९ । ५३ ॥ १८१ । ४० ॥

तस्याभ्यशत्व । आ० ६८ । १२६ ॥ तन्नामनिर्वचन । आ० १४९ । ७१ ॥ १८१ । ५६ ॥

तस्य पाण्डवजातिजिज्ञासया कुलालगृहगमनं । आ० २०७।१॥

तस्य पाण्डवै सेनापतित्वकरण । उ० १५१ । ३७॥

तेन द्रोणाचार्यशिररछेदः । द्रो० १९३ । ६४ ॥ तद्वधोद्योग सात्यिकना । द्वो० १९९ । ४९ ॥ तस्य पराजय कृपाचार्येण । कः १७ । २० ॥ तस्य वधोऽश्वत्थामा । सौ० ८ । २४ ॥ तस्य भातर द्वपदशब्दे द्रष्टव्या ।

तस्य पुत्राः। क्षत्रञ्जय क्षत्रदेव क्षत्रवर्मा च। द्रो० १०। ५३ ॥ सर्वे द्रोणाचार्येण हता । द्रो० १५६। १४॥ तस्यान्यः पुत्रः क्षत्रधर्मा। द्रोणेन हतः। द्रो० १२५। ५७॥

भृष्णुः । वैवस्ततमनुपुत्रः । आ० ६९ । १८ ॥ **घेनुकः।** गर्दभरूपी असुरः । बलगमेण हतः। स० ५३। १६॥ उ० १३०। ६१॥ [भा० १०। १५॥ हरि० २। १३॥ विष्णु० ५।८॥]

घेनुमतीतीर्थे । आ० २४५ । ३० ॥ धैर्य । गुण । तस्य सुखसाधनत्व । **द्यां० २३४**॥

१ घौम्यः । आपोदनामा ऋषि । आ०३। २१॥

तस्य शिष्या. उपमन्यु आरुणिः बैदश्च । आ० ३। २२॥

२ धौम्यः । ऋषिः । व्याघ्रपादऋषेः पुत्र । तस्य श्राता शिवभक्त उपमन्यु । **अनु० ४५।** ९६ ॥ अय प्रथमधौम्य एवेति यस्तस्य शिष्य. उपमन्युः स तस्य भ्राता चेति च भाति ।

३ घौम्यः । ऋषिः पाण्डवपुरोहित । असितस्य देवलस्य भ्राता । आ० १९९ । २ ॥ स० २।७॥ व०३।१॥ वि०१। २१॥ आश्र० १६।८॥

तेन पाण्डवेभ्यो नानातीर्थमाहात्म्यकथन। व० 11 22-82

तेन पाण्डवेभ्यो राजगृहे वासप्रकारकथन । वि० ५ । 611

तस्य पाण्डवाग्निहोत्राग्निरक्षणार्थं वने वासः । वि० **६ | १३ ||** 

तेन धर्मोपदेश । अनु० १९०। १५॥ धौम्रः । ऋषिः । द्यां० ४६ । १२ ॥

+ ध्यानयोगः। शां० १९३॥

१ भ्रुवः । अष्टवसुष्वत्यतमः। धूम्रायाः पुत्रः। आ० ६७ । १८ ॥ तत्पुत्रः कालः । आ० ६७। २१॥

२ भ्रुवः। क्षत्रियः। पाण्डवपक्षीयः। द्रो० १५९।

३ भ्रुवः । क्षत्रियः । सो० वं० नहुषपुत्रः । आ० ६९। ३३॥

४ घुवः । क्षत्रियः । स्वायंभुगमनुपौत्रस्योत्तानपा-दस्य पुत्रः। अनु० ६। १५॥

[तस्य कथा। भा० ४। ८—१३॥ विष्णु० १। ११॥ मत्स्य० ४॥ लिङ्गपु० ६२॥ स्कान्दपु० वैष्णवस्य० काशीस्य० पूर्वार्घ २०॥] [तन्मण्डल। भा० ५। २३॥] ध्वजकेतु:। क्षत्रियः। द्रुपदपुत्र । आ० २१८। १९॥ ध्वजवती। हरिमेधसः पुत्री। उ०११०।१३॥ + ध्वजादिवर्णनं। वि० ५६॥ द्रो० २३। १०५॥

न. नकुल: । क्षत्रिय । पाण्डुपुत्रः । माद्यामिश्वभ्या जात । आ० ६३। ६६॥ १३३। १८॥ एकरथ.। उ० १६९ । ५॥ तन्नामनिर्वचन । वि० ७ । ३३ ॥ तस्य विरादनगरे प्रसिद्ध नाम दामप्रन्थीति । वि० 81411 तस्य विराटनगरे प्रच्छन्न नाम जयत्सेन इति । वि०७। ६६॥ तस्य शङ्ख सुघोषः । भी० २५ । १६ ॥ तस्य भार्या शिशुपालस्य पुत्री । धृष्टकेतौ स्वसा रेणुमती। तत्पुत्रो निरमित्रः। आ० ६३। ७८॥ तस्य द्रौपद्या जात पुत्र शतानीक । आ० ६४। १६४॥ तेन पश्चिमदिग्विजयो राजसूययागार्थ । स० ३५ ॥ तेन सन्धिकरणस्य सुशकत्वाभिधान । उ० ७९ ॥ तेन दुर्योघनपराजय । द्वो० १८८ । ५३॥ तस्य पराभवः कर्णेन । कः १५ । ५३ ॥ तस्याध पतन महाप्रस्थाने । महा०२ । १२ ॥ नकुलोपाच्यानं । अश्व० ९१॥ नग्नजित् । क्षत्रिय । आ० ६८।२१॥ कर्णेन दिग्विजये जित.। व० २५५ । २१ ॥ [ अय श्रीकृष्णस्य श्रशुर । सत्यानाच्या नीलादे-व्या पितेति भाति । भा० १०। ५८॥] नचिकेताः। नाचिकेतशब्द पश्यत । •

+ नदीनां नामानि । स० ९ । २२ ॥ व० १९१ । १०३ ॥ २२४ । २२ ॥ भी० ९ । १४ ॥ २४८ । २० ॥ २७१ । १९ ॥ १६॥ [हरि०२ । १०९ ॥ पद्म० १ । १४ ॥ मत्स्य० ११४ ॥ ]

१ नन्दः । सर्प । उ० १०३ । १२ ॥ २ नन्दः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । ९६ ॥ १३१ । ५॥ भी० ७९ । २२ ॥ तस्य वधः । क० ४६ । १९ ॥

१ नन्द्कः । सर्व । उ० १०३ । १२ ॥

२ नन्दकः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० २०१ । ३ ॥ भी० ६४ । १५ ॥

१ नन्दा । धर्मप्रजापतिपुत्रस्य हर्षस्य भार्या । आ० ६७ । ३३ ॥

२ नन्दा। ऋषभक्टपर्वतस्था नदी। आ० २३५। ७॥ व० ११०। १॥

निद्ग्रामः । अयोध्यासमीपस्थो प्रामः। व० २९२।६३॥

१ नन्दिनी। नदी। व० ८२। १५४॥

२ नन्दिनी । वसिष्ठस्य घेनु । आ० १०६ । १४ ॥

नन्दिसेनः । स्कन्दपरिवारः । द्या० ४६ । २८ ॥ नन्दीश्वरः । रुद्रवाहनभूतो वृषभः । अनु० २५५ । २५ ॥

नमुचि:। दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६।२२॥ स० ५१।८॥ [तद्भार्या सर्भानो पुत्री सुप्रमा। भा०६।६॥]

तस्येन्द्रेण सवादः । शां० २३३ ॥
तस्येन्द्रेण वधः । श० ४४ । ३६ ॥
नरः । नारायणश्राता । तदाश्रमगमन पाण्डवाना ।
व० १४७ । २२ ॥ १५७ । १० ॥ [तयो
कथा । मा० ११ । ४ ॥]

१ नरकः । दनुपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । २९ ॥

२ नरकः । महीदेव्याः पुत्रोऽसुर । स०९। १६॥ १४ । १४ ॥ ५५ । ६॥

तस्य वधः श्रीकृष्णेन । स० ५५ । ३४॥ व० १४४ । १७॥ [मा० १०। ५९॥ हरि० २।६३॥]

तस्यास्थिदर्शन पाण्डवै । व० १४४ । १३ ॥
३ नरकः । पापिना यातनानुभवस्थानविशेषः ।
तन्नामकथन । अनु० २३० ॥ [भा० ५ ।
२६॥ विष्णु० २ । ६॥ मार्भण्डे० ११—
१२॥ देवीभा० ८ । २१-२३ ॥ शिवपु०
उमास० ८-१०॥ स्कान्दपु० माहेश्वरस्वण्डान्तर्गतकौमारिकास्व० ३९॥ ब्रह्मवै० प्रकृतिस्व०
२९—३१॥]

बर्ह्शन युधिष्ठिरेण । स्वर्गा० २ । १६-२५ ॥ नरसिंहः । नृसिहश्चद पश्यत । निरुचन्तः । क्षत्रिय । वैवस्त्रमनुपुत्र । आ० ६९ । १८ ॥

+ नर्तनागारं। वि० २५। २१॥

१ नर्मदा। नदी। स० ९।२२॥ व० ८७। २॥ भी० ९।१४॥ [इय कलिइ देशस्थाद-मरकण्टकापरनाम्नो मेकलपर्वतात्प्रभवति। मत्स्य० ११३॥] The river Nerbuda It rises in the Amarakantaka mountain.

तन्महिमा । व०८०।५४ ॥ [पद्म० १। १३॥]

२ नर्भदा । तन्नामकनद्यभिमानिनी । इक्ष्वाकुव-श्यस्य दुर्योधनस्य भार्या । तत्पत्नी सुदर्शना । अनु०२। १८॥

१ नलः । वानरः । रामसेतुबन्धनकर्ता । व० २८४ । १४ ॥

२ नलः । निषधदेशाधिपति । वीरसेनपुत्रः । दमयन्त्या भर्ता। तस्य पुत्रौ इन्द्रसेना इन्द्रसेनश्च । व० ४९ । ६०॥

तेन इसग्रहण। व० ५०। १९॥

तस्य इन्द्रादिलोकपालैर्दमयन्ती प्रति दूत्येन प्रेषण। व० ५२ ॥

तसै इन्द्रादिदेवैर्वरदान । व० ५४ । ३५ ॥
तस्य दमयन्त्या विवाह । व० ५४ । ४३ ॥
तच्छरीरे कलिप्रवेश । व० ५६ । ३ ॥
तस्य पुष्करेण सहाक्षचूत । व० ५६ । ९ ॥
तदुत्तरीयवस्रस्य पक्षिभिरपहरण । व० ५८ । १५ ॥
तेन वने रात्रौ स्वसमीपे सुप्ताया दमयन्त्याः परित्याग । व० ५९ । २० ॥

तेन कार्कोटकस्य अभेस्सकाशाद्रक्षण । व० ६३ । ९॥

तस्य बाहुकनामस्त्रीकारेण ऋतुपर्णे सारथीभवनं । व०६४।९॥

तस्य ऋतुपर्णेन सह दमयन्त्या पुनः स्वयवरार्थ विदर्भपुर प्रत्यागमन । व॰ ७० । ४३ ॥

तन्नामसारणस्य कलिबाथपरिहारकत्व । व० ७० । ३६ ॥ ७७ । १२ ॥

नलक्त्वरः । कुबेरस्य पुत्र । तद्धाता मणिमीवः । स० १० । २० ॥ व० २८१ । ६० ॥ [तस्य सम्रातृकस्य नारदशापाद्यमलार्जुनवृक्षत्वप्राप्तिः ।

तयो श्रीकृष्णेन मोक्षण च । भा० १० । ९-१०॥]

निलनी। नदी। भी० ६। ४९॥

+ नलोपाख्यानपर्व । व० ४९—७७॥

नवतन्तुः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५८॥ नवमदिवसयुद्धारम्भः । भी० ९७ । तत्स-माप्ति । भी० १०६॥

१ नहुषः । क्षत्रियः । सो० व० पुरूरवसः पुत्र-स्यायोः पुत्रः । तन्माता स्वर्भानवी । आ० ६३ । ५ ॥ ६९ । २९ ॥ स०८ । ८ ॥ वि० ५३ । १४ ॥ [भा० ९ । १७ ॥ हरि० १ । २८ ॥ वायु० ९२ ॥ ब्रह्म० ११ ॥]

तस्य पुत्राः। यति ययातिः सयातिः आयति अयतिः धृव इति षद्ध । आ० ६९ । ३३ ॥

तस्य भार्यापितृकन्या विरजा । ब्रह्म० १२ ॥ हरि० १।३०॥]

तेन ब्रह्महत्याभयादिन्द्रेऽदर्शन गतेन्द्रपद्रशिः। ड० ११ । ९ ॥ अनु० १५६ । १ ॥ [मा० ६। १३॥ देवीभा० ६। ७—८॥]

तेन शच्या कामना। उ० ११ । १९ ॥ तस्यागस्त्यशापादजगरत्वप्राप्ति । व० १८१ । १४ ॥ १८२ । १४ ॥ १८३ । ३७ ॥ उ० १७। १६॥ अनु० १५७। २२॥ तसौ च्यवनऋषिणा दाशेभ्य खयोग्यमूल्यदाननि-योग । अनु० ८६ । ५॥

तस्य त्वष्टुः सकाशाद्गोलाम । शां० २७४। ६॥ २ नहुषः । सर्पः । आ० ३५ । ९॥ उ० 2031911

नागदत्तः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८। १०२ ॥ १३१। ११॥ तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १५८। १७-१९॥ नागकन्या । उद्धपीशब्द पश्यत ।

नागधन्वा । तीर्थविशेषः । तत्र बलरामस्य गमनं । द्या० ३८ । २९ ॥

नागराजतीर्थे। व० ८२। ३२॥

नागलोकः। भोगवती। उ०१०३॥

नागाः। सपी । तेषा नामानि सपेशब्दे द्रष्ट-व्यानि ॥

तेषामुत्तङ्ककृता स्तुतिः। आ०३। १३४॥

नागास्त्रप्रयोगः । कर्णेनार्जुन प्रति । क० ९७।२०॥

नाचिकः । ऋषिः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७। 4611

नाचिकेतः। ऋषिः । आरुणिनामकस्योद्दालकस्य पुत्र. । अस्य नचिकेता इति नामान्तर । तत्कथा गोदानप्रशसार्थ। अनु० १०६।२॥ स० ४। २३ ॥ अस्य कथा काठकोपनिषदि प्रसिद्धा । नाचीनाः। देश । स० ३२। १५ ॥

नाटकेयाः। देश । स० ३२। १४॥ नाडीजडु:। नालिजड्डशब्द पश्यत। नाभागः । क्षत्रियः । वैवस्ततमनुपुत्रः । आ०

६९। २०॥ [तत्पुत्रोऽम्बरीषः। भा०९। 8 [1]

तत्कृतः पुष्करास्तेयशपथ । अनु० १४३ । ३१ ॥ १ नारदः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु० ७ । ५३॥

२ नारदः। कश्यपभार्याया मुने पुत्रो देवगन्धर्व । तस्योत्पत्ति । आ० ६६ । ४४ ॥

३ नारदः । देवर्षि । पर्वतस्य मातुरु । स० १०।२०॥ शां० २९।४॥

तेन देवलोके भारतकथन । अा० १ । १२४ ॥ : तस्यागमन पाण्डवसमीपे । द्रौपदीविषये व्यवस्थाकर-णोपदेशः । आ० २२८॥

तेन सुन्दोपसुन्दकथाकथनं । आ० २२९ ॥ तेन पाण्डवेभ्यः कचित्पश्रव्याजेन राजनीतिकथनं । स०५।२०॥

तद्वर्णन। आ० २२८। १०-३७॥ स० ५। २-- १४॥

तस्यागमन पाण्डवसमीपे काम्यकवने । व० १८५।

तदागमन पाण्डवान्प्रति गङ्गातीरे । शां० १।

तस्य पर्वतऋषिशापेन वानरमुखत्वप्राप्तिः। शां० २९। २५॥

तेन पर्वतऋषये शापदान । द्वो० ५५ । २३ ॥ शां० २९। २६॥

तस्य सञ्जयपुत्र्या विवाहः । शां० २९ । ३० ॥ तस्य श्वेतद्वीपगमन । शां० ३४३ ॥ ३४४ ॥ इ४६॥

तेन बद्यी श्रीमन्नारायणदर्शन । शां० ३५३ । ९ ॥ तद्गुणानुवाद श्रीकृष्णेनोग्रसेनसमीपे । दारं० २३७। ४-२७॥

ितस्य स्त्रीत्वप्राप्ति तालध्वजेन विवाहः पुत्रोत्प-तिश्च। देवीमा० ६। २८-२९॥] तस्या कम्पनेन राज्ञा सवादः । शां० २६२ ॥ तस्य समझेन सवादः । शां० २९२ ॥ तस्य गालवेन सवादः । द्यां० २९३॥ तेन मातलिना सह तत्पुच्या वरान्वेषणार्थ नागलो-कगमन । उ० ९८ । ८ ॥ १०२ ॥ तेन ग्रुक्र प्रत्युपदेश । शां० ३३७-३३८॥ तेन श्वेतद्वीपे भगवद्दर्शन । द्यां० ३४७ । १ ॥ तस्य सनत्कुमारेण सवादः । अनु० ३०८ ॥ तस्य मार्कण्डेयेन सवादः स्त्रीणा सतीत्वासतीत्व-विषये। अनु० ५७॥ चतुर्युगधर्मविषये। अनु० ५४॥ तस्य श्रीकृष्णेन सवादः के नमस्कार्या इति विषये। अनु० ६६॥ तस्य स्त्रीस्तभावविषये पञ्चचूडयाऽप्सरसा सवादः। अनु० ७३॥ तस्य पुण्डरीकेण सवादो नारायणस्य सर्वोत्तमत्व-विषये । अनु० १८६ ॥ तत्कृतः पुष्करास्ते-यशपथ । अनु० १४३ । ३०॥

तेन मरुत्तं प्रति सवर्तनिवासस्थलकथनं । अश्व० \$ 1 22 II तस्य देवमतनाम्ना ऋषिणा सवादः । अश्व०

२५॥ त्रस्थागमनं धृतराष्ट्रसमीपे तपोवने । आश्र० २१ । 8 11

नारदी । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५९ ॥ नारायणः । भगवान्विष्णु । त प्रति प्रार्थना देवैरिन्द्रेण चावतारार्थ । आ० ६५ । ५१ ॥ तत्कथास्तुतिः सौतिकृता । आ०१। ३३॥ तत्स्तुति. नारदञ्चता । शां० २१० । १४ ॥ तन्नामनिर्वचन । उ० ६९ । १० ॥ द्यां० ३५० । ३९॥ तस्य नारदेन सवाद । शां० ३४२॥

तस्य सर्वोत्तमत्वमबद्भयवेद्यत्व च । अनु० १८६ ॥ तस्य परब्रह्मत्व । अनु० ३७ । १६ ॥

+ नारायणास्त्रप्रयोगः । अश्वत्थामा । द्रो० २०० | १७॥

नारायणी । मोहिनीरूपधारी नारायण । आ० १८ | ५७ ॥

नारीतीर्थानि । अर्जुनेन तीर्थयात्रायामुद्भृताना शापाद्राहत्व प्राप्तानामप्सरसामावासभूतानि आग स्त्य सौभद्र पौलोम कारन्धम भारद्वाज नामानि पञ्चतीर्थानि । आ० २३७ । ११ ॥

नालायनी । मौद्गल्यऋषेर्भायी इन्द्रसेना । तस्या उपाख्यान । आ० २१२ । २६ ॥

नालिजङ्घः। (नालीजङ्घः)। कश्चन वकपक्षी। तत्सकारो इन्द्रयुक्तमार्कण्डेयप्रावारकणीना गमन । व० २०२ । ७॥

नाविकः । विदुरसुहृत्कश्चन खनकः । आ० १६१ । १२ ॥

नासत्यौ । अश्विशब्द पश्यत ॥

+ नास्तिकमतखण्डनं । शां० २२०॥

+ नाहुषबोध्यसंवादः । ज्ञां० १७६ । 4611

१ निर्ऋति:। अधर्मस्य भार्या। तत्पुत्राः भयः महाभय. मृत्युश्चेति । आ० ६७ । ५४ ॥

२ निर्ऋतिः । एकादशरुद्देष्वन्यतमः । आ० ६७ । २ ॥

१ निकुम्भः । दनुपुत्रोऽस्रर । आ० ६६ । २६॥

२ निक्रम्भः । प्रह्लादपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । १९ ॥ तत्पुत्रौ सुन्दोपसुन्दौ । आ० २२९ । ₹ 11

निकृति: । सुबलस्य पुत्री । गान्धार्याः स्वसा । धृतराष्ट्रस्य भार्या । आ० ११९ । २३ ॥ निचन्द्रः । दनुपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । २६ ॥ निचिता। नदी। भी०९। १८॥

निबन्धनः । कश्चन विरक्तो मुनिः । तस्य भोग-वतीनाझ्या स्वमात्रा सह अध्यात्मविषये सवादः । द्यां० २०५ । २ ॥

निबिड:। पर्वत । भी० १२। १९॥

- **१ निमि: ।** दत्तात्रेयस्य पुत्रः ऋषिः । तत्पुत्रः श्रीमान् । अनु० १३८ । ५ ॥
- २ निमि: । क्षत्रियः । सू० व० इक्ष्वाकुपुत्र । जनकराजस्य पूर्वजः । स०८। ९॥

तस्यात्रिणा सवाद । अनु० १३८॥

[तस्य वश । भा०९। १३ ॥ वायु०८९ ॥ विष्णु० ४।५॥ रा०७। ५५॥]

निमिषः । अमृतरक्षको देव । तेन सह गरुडस्य युद्ध । आ० ३२ । १९ ॥

निमेषः । गरुडस्य पुत्रः । उ० १०१ । १० ॥ नियुतायुः । क्षत्रियः । श्रुतायुषः पुत्रः । अर्जुनेन इत । द्वो० ९३ । २७ ॥

- १ निरमित्रः । क्षत्रियः । सो० व० नकुलपुत्रः । रेणुमत्या जातः । आ० ६३ । ७८ ॥
- २ निरमित्रः । क्षत्रिय । त्रैगर्तस्य वीरघन्वनः पुत्रः । सहदेवेन हतः । द्रो० १०७ । २६ ॥
- + निर्वन्धस्यानर्थहेतुत्वं । उ० १०६ । ७॥ निर्वीरतीर्थं । व० ८२ । १३८॥

निवातकवचाः । दानवा । व०१७०। ११॥ तेषामर्जुनेन वधः। व०१७४। २॥

- + निवातकवचयुद्धपर्व । व० १६६— १७७॥
- + निवृत्तधर्मकथनं । अनु०२११।२॥ निदाठः। क्षत्रियः। यादव । आ० २३९। १०॥

निशाकरः। गरुडस्य पुत्रः। उ०१०१। १४॥ निशुम्भः। असुर । श्रीकृष्णेन हतः। स० ५५। २९॥

तिश्चवनः । बृहस्पतेः पुत्रः। अभिविशेषः। तत्पुत्रो निष्कृतिनामाभिः। व०२२१।२०॥

निषङ्गी। क्षत्रियः। सो० व० घृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८। १०३॥ १३१। ८॥ भीमसेनेन इत । क० ८८। २३॥

- १ निषधः । पर्वतः । स० २९ । ११ ॥ भी० ६ । ९ ॥
- र निषधाः। देश । भी० ९ । ५१ ॥ तद्धिपतिर्नल्साज । व० ५० । ३ ॥ Narwai, the capital of Nalaraja This is also called Nalapura

निषादाः। देश । भी० ९ । ५१ ॥ + निषादानां भक्षणं गरुडेन । आ० २८ । २०॥

निषादी। आ० १६०। ९॥

निष्कृतिः । अभिविशेष । बृहस्पतिपुत्रस्य निश्च-वनस्य पुत्र । तत्पुत्र स्वननामकोऽभि । व० २२१ । २२ ॥

+ नीतिकथनं । कणिकेन धृतराष्ट्रादिभ्य । आ०१५३।८॥ नारदेन कश्चित्प्रश्रव्या- जेन युधिष्ठिराय। स० ५॥ धौम्येन पाण्ड- वेभ्य । वि०५।८॥ विदुरेण धृतराष्ट्राय। ३३-४०॥ साधारण्येन नीतिकथन। आ०८१। स०८६॥ व०३२॥ शां०८१॥ १६६॥ अनु०३५॥

निष्ठानकः। सर्पे। आ० ३५। ९॥

- १ नीलः । वैदूर्यमयः पर्वतः । स० २९ । ४८ ॥ भी० ६ । ४ ॥
- २ नीलः । वानरः । व० २८८ । २८॥
- ३ नीलः । क्षत्रियः । कार्तवीर्यार्जुनवंशोद्भव पाण्डवपक्षीयः । आ० २०१ । १०॥ स० ३२ | २३॥ ७० १९ | २४॥ एकरथः । ७० १६६ | ४॥

तस्य युद्ध । भी० ९४ । ३० ॥ तस्य वधोऽश्वत्थामा । द्रो० ३१ । २५ ॥ ४ नीलः । सर्पः । आ० ३५ । ७॥ नीला । नदी । भी० ९ । ३१॥ नीली । सो० वं० सुहोत्रपुत्रस्याजमीढस्य भार्या । तत्पुत्रौ दुष्यन्तः परमेष्ठी च । आ० १०१। २०॥

नृगः । क्षत्रियः । सू० व० इक्ष्वाकुपुत्रः । स० ८।८॥ वि०५३।१४॥

[तस्य विप्रशापात्क्रकलासजन्मप्राप्तिः । श्रीक्रष्णेन गर्ते पतितस्य तस्योद्धारश्च । भा० १० । ६४ ॥ रा० ७ । ५३ ॥]

# न्रपचण्डालसंवादः । अनु० १५८॥ नृशंसलक्षणं । शां० १६२॥

+ नृसिंह: | विष्णोरवतार | तत्कथा | स० ४६ | ५५ ॥ व० २७३ | ६१ ॥ [ मा० ७ | ८ ॥ पद्म० ६ | २६५ ॥ मत्स्य० ४७ । १६२ ॥ हरि० ३ | ४२ ॥ देवीमा० ४ । १६ ॥ ]

[ तस्य शरभरूपिणा रुद्रेण पराभवः । लिङ्गपु० ९५ ॥ वीरभद्रेण पराभवः । लिङ्गपु० ९६ ॥ ]

नेपालाः । विदेहदेशस्योत्तरतो हिमवतो दक्षिण-तश्च विद्यमानो देशः । व० २५५ । ६ ॥ नैकदक् । ऋषिः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ ।

नैकप्रष्ठाः। देश । भी० ९। ४१॥

48 11

+ नैमि(षा)शारण्यं । गोमतीतीरस्थ पुण्या-रण्य। आ०१।५॥ व०८२।५९॥ श्रा०३७॥ Nimsar, twenty four miles from the Sandila station of the Oudh and Rohilkhand Railway, and twenty miles from Sitapur It is situated on the left bank of the goomti

तत्र देवैर्यज्ञकरणं । आ० २१४ । १ ॥ नैमिषकुञ्जं । क्षेत्र । च० ८१ । १०९ ॥ नैषधः । नलराजः । च० ५१ । ३० ॥ नैषादिः । एकलव्यः । द्रो० १८२ । १७ ॥ न्यग्रोधः । वृक्षः । तन्मूले पाण्डवानामुपवेशन । आ० १६३ । २० ॥ तत्र कृपाश्वत्थामकृतवर्मणामुपवेशन । द्या० ३० ।

६६ ॥

तस्य दंशन तक्षकेण । आ० ४३ । ४ ॥

## Ч.

पश्चचूडा । अप्सरा । तया सह नारदस्य स्त्रीख-भावविषये सवाद । अनु० ७३ ॥ पश्चतीर्थानि । नारीतीर्थशब्द पश्यत ।

+ पश्चद्श्यद्विसयुद्धारम्भः। द्रो० १८८। तत्समाप्ति । द्रो० २०३॥

पश्चनदं। क्षेत्र। स० ३५ । ११ ॥ व० ८०। ८१ ॥ The Punjab,—the country of five rivers called Satadru, Vipasa, Iravati, Chandrabhaga and Vitasta

- + पश्चनलदर्शनं । दमयन्त्या । व० ५४। १०॥
- + पश्चभूतानि । पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशानि । विशेष भूतशब्दे पश्यत ।
- + पश्चमिद्वसयुद्धारम्भः । भी० ६५॥ तत्समाप्तिः। भी० ७४॥
- + पश्चमहाभूतानि । भूतशब्दं पश्यत ।
- + पश्चमहायज्ञाः । अश्व० १०४ । ८ ॥
  पश्चमी । नदी । भी० ९ । २६ ॥
  पश्चयक्षा । नदी । व० ८२ । १० ॥
  पश्चरात्रं । (पाश्चरात्रं ) । भगवत्कृतो अन्थिवशेषः । द्यां० ३५९ । १ ॥

पश्चवटी । गोदावर्यास्तीरे नासिकक्षेत्रसमीपस्थः स्थलविशेषः । व० ८१ । १६२ ॥ [ रा० ३ । १३ ॥ ] Nasık on the Godavery

पश्चित्राखः । कापिलेयो मुनिः। कपिलानाझ्या ब्राह्मण्याः पुत्रः।

तस्य जनकेन सवादः । शां० २२०—२२१॥ ३२४॥ [अस्य जनकस्य जनदेव इति नाम बृहन्नारद्गी० ४५॥] तन्नामनिर्वचन । शां० २२० । १२ ॥

+ पश्चानृतानामपातकत्वं। क० ७२ । ३४॥ ज्ञां० १६३। ३०॥

पश्चालाः । इन्द्रप्रस्य पूर्वतो विद्यमानो देशः । स उत्तरपाञ्चालः दक्षिणपाञ्चाल इति द्विविध । प्रथमस्य राजधानी आहिच्छत्र । द्वपदाद्द्रोणाचावेणापहृत । द्वितीयस्य राजधानी काम्पिल्य द्वपदस्य । भी० ९ । ४१ ॥ Rohilkhand Panchala was divided into North and South Panchala. The capital of the former was Ahichhatra, and the capital of the latter was Kampilya South Panchala was the kingdom of Raja Drupada, whose daughter Draupadi was married to the five Pandavas

+ पञ्जेन्द्रोपाख्यानं । आ० २१४ ॥ पटचरः । चोरदेश । स० ३२ । ४ ॥ पटवासकः । सर्पः । आ० ५७ । १८ ॥

१ पण्डितः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः । भीमसेनेन हतः । भी० ८८ । २४ ॥

२ पण्डितः । विद्वान् । तल्लक्षण । उ० ३३ । २१—३७॥

पण्डितकः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । १०१ ॥

पतनः । राक्षसः । व० २८६ । २ ॥

+ पतिवशीकरणोपायः। व० २३५॥

+ पतिव्रता। तद्धर्मा । व० २३४।१८॥ अनु०१८५॥

तन्माहात्म्य । व० २०८ ॥

तस्याः कथा भीमसेनेन द्रौपचै उक्ता । वि० २७। 88 ॥

पथिकृत् । प्रायश्चित्तामिविशेषः । व० २२३ । ३०॥

पद्मः । धार्मिकः सर्प । स० ९ । ९ ॥ अस्य । पद्मनाभ इति नामान्तरं । शां० ३६५-। ४ ॥

तेन सूर्यवहन। शां० ३६७। ८॥
पद्मकेतनः। गरुडस्य पुत्रः। उ०१०१। ११॥
पद्मजालाः। देश । स० ७८। ९८॥
पद्मनाभः। क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र ।
आ० ६८। ९६॥

पद्मव्यूहः । कौरवाणा । द्रो० ३४ । २ ॥ अस्य चक्रव्यूह इति नामान्तर । द्रो० ३३ । १४ ॥ तद्भेदनमभिमन्युना । द्रो० ३६ । १९ ॥

तद्भेदनमभिमन्युना । द्रो० ३६ । १९ ॥ पद्मसरः । स० २० । २६ ॥

पनसः। वानर । व० २८४। ६॥ २८६। ९॥

पम्पा । नदी तटाकश्च । व० ८२।१६२ ॥ २८०।

88 Il A branch of the river Tungabhadra It rises in the Rishyamukha Mountain which is eight miles from the Anagandi Hills

तत्र रामस्य गमन । व० २८१ | १ ||

पयोष्णी । नदी । व० ८३ | ४० || ८६ |

७ || १२१ | ३२ || भी० ९ | १६ ||

The river Purna, one of the branches of the Tapti in Berar

तत्र पाण्डवाना गमनं । व० १२१ । ३२ ॥ तत्तटे गयराजस्य यज्ञ । व० १२२ । १३ ॥ परतङ्गणाः । देशः । भी० ९ । ६४ ॥ स० ७८ । ७९ ॥

+ परभार्यापुत्राः । अनु०५७ । ६॥
परशुरामः । विष्णोरवतार । भृगुवश्य । जमद्भिपुत्रः । तन्माता रेणुका । आ० ६७ ।
४८॥ स० ८। १८॥ उ० ९६ । ३॥
इ०५० । ७॥

तस्योत्पत्तिः कथा च । आ०२। ८॥ स०४९।
१ ॥ व०११६। ५ ॥ द्रो० ७०॥ क०
२८। ३ ॥ द्रां० ४८ ॥ अभ्व०३०।
७ ॥ [भा०९।१५॥ पद्म०६।२६८॥
वायु०९१॥ ब्रह्म०१०॥ मत्स्य० ४७॥
देवीभा०४।१६॥]

तस्य भातरः । रुमण्यान् सुषेणः वस्य विश्वावसुश्च । आ० ६७। ४८॥ व० ११७। ११॥ तेन त्रिःसप्तकृत्वो भुवो नि क्षत्रियीकरणं। आ०२। ३॥ ६५। ४॥ ११३। ४॥ अभ्व०३०। १७॥ तस्य तेजोहरणं दाशरथिरामेण । व० ९८ । ७ ॥ [रा०१।७५॥]

तेन पित्राज्ञया स्वमातृशिरक्छेदः। व० ११७ । १५॥ [भा०९। १६॥]

तद्वाक्य दुर्योघन प्रति पाण्डवैः सह सन्धिकरण-विषये। उ० ९६। ३॥

तस्य भीष्मेण सह तेनाम्बा माहयितु युद्ध । उ० १७१--१८५ 11

तस्य पराजयो भीष्मेण । उ० १८५ । ८ ॥ तसिन्कर्णस्य शस्त्रविद्याभ्यासः । कः ३६। ५॥ तेन कर्णाय शापदान । क० ३६ । १० ॥ शां० इ।१॥३०॥

तेन कार्तवीर्यार्जुनबाहुच्छेदः । शां० ४८ । ४७॥ तस्य कर्णोत्सङ्गे शिरोनिधाय शयन । शां० ३ । ५॥ तस्य वसिष्ठेन सवादः । अनु० १३० । ३८ ॥ + परद्यरामास्त्रप्रयोगः । कर्णेन । क० ६७। 86 11

परान्ताः। देशः। भी० ९। ४७॥ परावसुः । रैभ्यऋषिपुत्रः अर्वावसोर्भाता । व० १३७ । १३ ॥ विश्वामित्रस्य पौत्रः । **द्यां**० ४८। ५७॥

तद्भार्योपभोगो बलात्कारेण यवकीतेन । व०१३८। **२** ||

तेन वृहद्द्युन्नराजस्य याजनं । व० १४० | २ ॥ १ परादारः । शक्तेः पुत्रः । वसिष्ठस्य पौत्रः । तन्माता अदृश्यन्ती । तस्योत्पत्तिः । आ० १९४। १॥ स॰ ७। १०॥ तन्नामनिर्वचन । आ० १९४ । ३ ॥ तसात्सत्यवत्या व्यासोत्पत्तिः । आ० ६४। १२६॥ अधिकपाठे ५० ॥ ११४ । ३४ ॥

तेन रुद्रमाहात्म्यकथन । अनु० ४९ । ४०॥ तेन स्विपतरं शक्तिऋषिं राक्षसहत ज्ञात्वा लोकवि-नाशाय यत । आ० १९४। ९॥ तेन वसिष्ठवचनाल्लोकविनाशनयत्नान्निवृत्य राक्षस-नाशाय यज्ञारम्भः । आ० १९७ । १॥ [ विष्णु० १ । १ ॥ लिङ्गपु० ६४ ॥ ] तस्य वचन । अनु० १४६--१५२॥

तस्य जनकेन सवादः । इयमेव पराशरगीता । शां० २९६-३०४॥

२ पराज्ञारः । सर्प । आ० ५७ । १९ ॥

१ परिक्षित्। (परीक्षित्)। क्षत्रिय। सो० व० अनुशुषः पुत्रः । तन्माता अमृता । तद्भार्या सुवेषा । तृत्पुत्रो भीमसेन । आ० ६३ । 88 11

र परिक्षित्। क्षत्रियः। सो० वं० अविक्षत पुत्रः । तद्धातरः शबलाश्वाद्यः । तत्पुत्रा कक्षसेनाद्यः । आ० १०१ । ४० ॥

३ परिक्षित् । क्षत्रियः । सू० वं० तत्पुत्रा शलो दलो बलश्चेति त्रय । सुशोभनानाम्या मण्डूक-कन्याया जाता. । व० १९५ । ३८ ॥

४ परिक्षित् । क्षत्रिय । सो० वं० अर्जुनपुत्रस्या-भिमन्योः पुत्र । तन्माता विराटराजदुहिता उत्तरा । आ० ६३ । ८२ ॥ कृपाचार्यस्य शिष्य । आ० ४९। १३॥

तस्य मातृगर्भे प्रयुक्तेनाश्वत्थान्नो ब्रह्मास्त्रेण मृतस्य श्रीकृष्णेनोज्जीवन । अश्व० ६९ । २५ ॥

तस्योत्पत्तिः । आ० ६८ । १३३ ॥ [ भा० १ । १२॥]

तन्नामनिर्वचन । आर० ६३ । ८५ ॥ तद्भार्या भद्रवती । तत्पुत्राः जनमेजयः श्रुतसेनः उप्रसेनः भीमसेन इति चत्वारः । आ० ३। १॥६३।८६॥

तस्य रह्याभिषेकः । महा० १ । ७॥

तस्य मृगयागमन । आ० ४०।११॥ ४९। २२॥

तेन शमीकऋषे स्कन्धे स्वधनुष्कोट्या मृतसर्पपक्षे-पण। आ० ४९। ३०॥

तस्य शमीकर्षिपुत्रेण शृङ्गिणा तक्षकदशनशापदान । आ० ४१ । १२ ॥ ५० । ८ ॥ [ भा० १ । १८ II]

[तस्य कथा। भा० १ । १६—१९ ॥] तस्य विषपरिजिहीर्षया कश्यपऋषेर्गमनं । आ० ४२। ३४॥ ५१। १७॥

तस्य तक्षकेण दशनं । आ० ४३ । ३६ ॥ ५१ । २९॥ भा० १२।६॥ देवीभा० २। १०॥]

परिष्ठवतीर्थे। व० ८१। १२॥ परिबर्हः। गरुडपुत्र । उ० १०१ । १३ ॥

परिश्रवाः । क्षत्रिय । सो० व० भीमसेनस्य पुत्रः । तन्माता सुकुमारी । तद्भार्या शैब्या स्रन्दरी । तरपुत्रा देवापिः शान्तनुः बाह्वीकश्चेति त्रयः । अस्य प्रतीप इत्यपि नाम । आ० ६३ । ४७ ॥ तस्य गङ्गया सह विवाहविषये विवादः । आ० १०३॥

पर्जन्यः । देवगन्धर्व । आ० ६६ । ४४॥ पर्णजद्भः । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० १७ । ५२ ॥ १ पर्णादः । ऋषः । स० ४ । १९ ॥ २ पणीदः । ब्राह्मण । दमयन्त्या दूतः । व० 118138

पणीशा । काचन नदी। स०९।२५॥ भी०९।३१॥ तस्याः शीततोयेति नामान्तर। तस्या वरुणाज्जातः पुत्र. श्रुतायुघः । सः श्री-कृष्ण प्रति प्रयुक्तया तत्पराक्रमसहनाक्षमतया प्र-तिनिवृत्तया खगदयैव हतः । द्वो० ९२ । ४४॥ The river Banas in Rajputana, a tributary of the Chambal

पर्वणः । राक्षस । व० २८६ । २ ॥ पर्वतः। नारदस्य भागिनेय द्यां० २९। २६॥ स० ४। २१ ॥ ७। १०॥ १०। २७॥ तेन नारदाय वानरमुखपाप्तिशापदान । शां० २९। २५॥ तत्कृत पुष्करास्तेयशपथ । अनु० १४३ । ३४॥ + पर्वतानां नामानि। भी० ६ । ९॥ अनु० २७१। ३०॥ पर्वसङ्ग्रहः। आ०२। ११॥ पर्वसङ्गहपर्वे । आ० २ ॥ पवित्रपाणिः । ब्रह्मर्षिः। स० ४। २१॥ ७।१२॥ पवित्रा। नदी। भी ९। र१॥ पद्मस्वः। सप्तर्षिभृत्य कश्चन शूदः। तत्पत्नी गण्डा । अनु० १४१ । ५॥

तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ४३ ॥ तत्कृतः पुष्करास्तेयशपथ । अनु० १४३ । ४० ॥

× पश्चान्तापः । अनुतापः । तस्य पापपरिहारकत्व । अनु० १७४। १॥

+ पश्चिमदिग्वर्णनं । उ० ११० ॥

+ पश्चिमद्गिवजयः। नङ्कलेन। स० ३५॥ पह्नवाः। देश । भी० ९। ६८॥ पांसुराष्ट्राः । देशः । तद्धिपतिर्वसुदानः । स० 961 308 11

पाश्चजन्य:। श्रीकृष्णस शह्वः। उ० १५१। ७०॥ भी० २५। १५॥

पाश्चरात्रं । पश्चरात्रशब्द पश्यत ।

पाञ्चालः । द्वपद । तत्पुत्रो धृष्टद्युमध ।

पाश्चालाः । पञ्चालशब्द पश्यत ।

पाश्चाल्यः। आरुणिनामा ऋषिः । आ०३। २७॥

पाटलावती । नदी । अनुपदेशस्य समीपे पारि-यात्रपर्वताद्रत्पन्ना चर्मण्वत्या उपनदी। भी० ९। २२ ॥ The Kalı-Scind, a branch of the Chambal

पाणिखातं। तीर्थ। व० ८१। ८९॥ पाण्डरः। सर्प । आ० ५७ । ११॥ पाण्डवाः । क्षत्रिया । सो० व० पाण्डुराजपुत्राः । तेषु युधिष्ठिर भीमसेन अर्जुन इतित्रय कुन्त्या यमानिलेन्द्रेभ्यो जाताः। नकुलः सहदेवः इति द्वौ माद्या अश्विनोर्जातौ । तेषामुत्पत्तिः । आ० ६३ । ६४॥ ६४। १५८॥ तेषा देवाशत्व । आ० ६८ । ११० ॥ तेषां नामकरण । आ॰ १३३ । २१ ॥ तेषामुपनयन । आ० १३३ । ४६ ॥ तेषा ग्रुकनामऋषितो धनुर्विद्याभ्यास १३३ । ५१ ॥ तत्पितृमरण । आर्० १३४ । २६ ॥ तेषामायुष्यकथन । आ० १३४ । २ ॥ तेषा हास्तिनपुरगमनं । आ० १३४ । २ ॥ तेषा धृतराष्ट्राज्ञया वारणावतगमन । आ० १५५ । २२ ॥ तेषा जतुगृहे वासः । आ० १५९ । १७ ॥ तेषा जतुगृहान्निर्गताना रात्रौ गङ्गोत्तरण । आ० १६१ । २२ ॥ तेषा हिडिम्बवनगमन । आ० १६३ । १९॥ तेषा शालिहोत्राश्रमे निवासः । तत्र व्यासागमन च । आ० १६८। ३२ ॥ १७०। १ ॥ तेषामेकचकानगरगमन । आ० १७० । ११ ॥ तेषा ब्राह्मणवचनात् द्रौपदीखयवरार्थे गमनं । आ० १८३। १२॥ तैर्मध्येमार्ग गन्धर्वचोदनया उत्कोचकतीर्थे घौम्यस्य पौरोहित्येन वरण। आ० १९९। ८॥ तेषां द्वपदनगरे कुम्भकारगृहे निवासः। आ० २०० | ६ ॥ तेषा द्रौपदीपाणियहणं । आ० २१५॥ तेषा समातृभार्याणा इन्द्रप्रस्थगमन । आ० २२७। १९॥ तेषा समीपे द्रौपदीविषये समयकरणचोदनार्थ नारद-

स्यागमन । आ० २२८ । ९ ॥

तैर्द्वीपदीविषये समयकरण । आ० २३२ । २८ ॥ तेषा सामवेदित्व । स० १०२ । २२ ॥ तेषा द्यतजिताना वनगमनकाले चेष्टाविशेषा । स० १०२ । ४॥ तेषा काम्यकवने वासः । व० ५ । ४ ॥ तेषा द्वैतवने प्रवेशः । व० २४ । १० ॥ तेषा लोमरोन कैलासगिरिगमनचोदना । व० १४१। 88 11 तेषा बद्रिकाश्रमगमन । व० १४७ । १५॥ तैर्गन्धर्वबद्धस्य दुर्योधनस्य मोचन । व० २४७। १५॥ तेषा गन्धमादनपर्वतगमन । व० १५९ । ४३॥ तेषामज्ञातवासार्थ विराटनगरगमन । वि०६॥ तेषा इमशानवृक्षे धनुषा निक्षेप. । वि० ७ । ४०॥ तेषामज्ञातवासे क्रमेण प्रसिद्धनामानि । वि० २। २३ ॥३।८॥४४॥४।३ ॥ ५॥ १५॥ तेषामज्ञातवासे गृढनामानि । वि० २७ । ६६ ॥ तेषा रथाश्वध्वजवर्णन । उ० ५६ ॥ तेषा कुरुक्षेत्रगमनं । उ० १५१ । ५० ॥ तत्सेनाया रथातिरथसङ्ख्यान । उ० १६९ ॥ तेषा प्रश्नसा कर्णेन । द्वो० २२ । १८ ॥ तत्सेनाया निहताना नामानि । क० ३ ॥ तेषा दुर्योधनवधानन्तर ओघवतीतीरे उपवेशन । श्रु ६३। ४७॥ तद्वधप्रतिज्ञा अश्वत्थाम्ना दुर्योधनस्य ममसन्थिकस्य समीपे। श्रा० ६६। ३२॥ तानुहिस्याश्वत्थामा ऐषीकास्त्रप्रयोगः । सौ० १३ । 30 II तेषा राज्यशासनप्रकारः । अश्व० १५॥ तेषा महाप्रस्थानगमन । महा० १ । २४ ॥ तेषा स्वर्गे सुखेन वासः । स्वर्गा० ३ ॥ + पाण्डवप्रवेद्यापर्व । वि० १—१४॥

१ पाण्डु: । क्षत्रिय: । सो० व० विचित्रवीर्य

भार्थायामम्बालिकाया व्यासाज्ञात । आ०१। १२०॥ स०८। २५॥ वि०५३। १७॥ तस्योत्पत्ति । आ०६३। ५७॥ ६४। १५५॥ तस्य राज्याभिषेकः । आ०१२८। ३०॥ तस्य दिग्विजयः । आ०१२२। २१॥ तस्य कुन्त्या विवाहः । आ०१२१। ९॥ तस्य माद्या विवाहः । आ०१२२। १८॥ तस्य माद्या विवाहः । आ०१२३। ७॥ तस्य माद्यार्थं वनगमन । आ०१२३। ७॥ तस्य किन्दमऋषिणा शापदान । आ०६३। ६९॥ १२३। ३४—३८॥ तस्य माद्रीसगमेन मरण । आ०६३।६७॥

तदस्थिसस्कार पाण्डवे । आ० १३६ । ५॥ २ पाण्डु: । क्षत्रियः । सो० व० तृतीयस्य जन-मेजयस्य पुत्रः । तद्धातरो धृतराष्ट्रादयः सप्त । आ० १०१ । ४४॥

१३४। २६॥

पाण्डराष्ट्राः । देश । पाण्ड्यदेशस्य नामान्तरं । भी० ९ । ४४ ॥ Pandya—the modern districts of Tinnevelly and Madura in South India Its capitals at different periods were Uragapura now called Negapatam and Madura

पाण्ड्य: । चित्राङ्गदायाः पिता । द्रविडेश्वरः । अश्वत्थाम्ना हत । अस्य प्रवीर चित्रवाहन मलयध्वज इति च नामान्तराणि । कः ५६ । ४५ ॥

तस्य युद्ध । क० ५५ । ६० ॥

पाण्ड्याः । पाण्डुराष्ट्रशब्द पश्यत ।

- + पाताललोकवर्णनं । उ० ९९ । [भा० ५ । २४ ॥ देवीभा० ८ । १९-२० ॥ ]
- + पात्रापात्रलक्षणं । अनु० ७२ ॥ द्यां० ३५ । ३६ ॥
- + पापं। तत्फलभोगः। व० १८६।१८॥ अनु० २२०—२२३॥

तस्य प्रायश्चित । शां० ३३ ॥ ३४ ॥ १६३ ॥ ४६ ॥ अनु० १७४ ॥
तत्कर्मणः फल बालस्य द्वादशवर्षपर्यन्तं नास्ति ।
आ० ११७ ॥ १५ ॥
पापहरा । नदी । भी० ९ ॥ २२ ॥
पारदाः । देश । स० ७८ ॥ ७९ ॥
पारसिकाः । देश । भी० ९ ॥ ६६ ॥
पारावनाश्चः । धष्टम । भी० ६१ ॥ १९ ॥

पारावताश्वः । धृष्टद्यम्नः । भी० ६१ । १६ ॥ पाराद्ययः । व्यासः ।

पारिजातः । देवतरु । कल्पवृक्षः । क्षीरसमुद्रा-दुत्पन्न । आ०१८। ५१॥

तस्यापहार श्रीकृष्णेन । स्त० ५७। ४१ ॥ [भा०१०।५९॥ हरि०२।६४॥]

१ पारियात्रः । कुलपर्वत । भी० ९ । ११ ॥
Pariyatra, the western part of Vindhya range extending from the source of the Nerbada to the Gulf of Cambay. It included the Aravali mountains.

२ पारियात्रः । सर्पः । आ० ५७ । ११ ॥ पार्थः । अर्जुनः । वि० ४३ । २१ ॥ पारुः । सर्प । आ० ५७ । ५॥

+ पालाशिविधिः । अश्व० ११८।२—६॥ पावकः । अभिविशेषः । व० २२४ । १॥ पावनी । नदी । भी०६। ४९॥ The river Iravadi in Burma

पाद्याद्यिनी । नदी । भी० ९ । २२ ॥ पाद्यावाटाः । देश । भी० ९ । ६४ ॥ पाद्यी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ८ ॥ क० ४६ । ७ ॥

+ पाद्यपतास्त्रं। रुद्रदेवताकमस्त्रः। तत्प्राप्तिर-र्जुनस्य। व० ४०।८—२१॥ १६८। ४६॥ द्रो०८१।१८॥ पिङ्गतीर्थ। व०८०।५९॥ पिङ्गलः। सर्पसत्रे सदस्य। आ०५३।६॥ पिङ्गलकः । यक्ष । स० १० । १८ ॥
पिङ्गला । वेश्या । शां० १७३ । ५८ ॥ [ मा० ११ । ८ ॥ ]
पिच्छलः । सर्पः । आ० ५७ । ६ ॥
पिच्छला । नदी । भी० ९ । २९ ॥
पिञ्जरकः । सर्पः । आ० ३५ । ६ ॥ उ० १०३ । ११ ॥
पिञ्जरा । नदी । भी० ९ । २७ ॥
पिञ्जरः । सर्पः । स० ९ । १७ ॥
पिञ्जरः । सर्पः । आ० ३५ । १४ ॥ ५७ । १५ ॥

+ पिण्डदानं । पितृभ्यः । अनु० १८८ । २३॥ मध्यमपिण्डस्य पत्त्या भोजने पुत्रोतनिः। अनु० १८८ । ३८॥ पिण्डत्रयस्य प्रयोजन । अनु० १८८ । २५॥

पिण्डसेक्ता। सर्पः। आ० ५७। ८॥ पिण्डारः। सर्पः। आ० ३५। ११॥ ५७। १७॥

**१ पिण्डारकः ।** सर्पः । आ० ३५ । ११ ॥ ५७ । १७ ॥

२ पिण्डारकः । क्षत्रियः । यादवः । आ० २०१ । २०॥

पिण्डारकं । तीर्थ । व०८०। ६६॥८६। २१॥

पितरः । अभिष्वात्तादयः स० ८ । ३०॥ [हरि० १ । १८ ॥ मत्स्य० १३-१५ ॥ ] तेषा पिण्डसज्ञाप्राप्ति । द्वां ० ३५५ । २०॥ तहणापनोदन । द्वां ० १२९ । १०॥ पितामहः । भीष्मः । भी० १०७ । ५१॥ पिनाकी । एक्भदशरुद्रेष्वन्यतम । आ० ६७ । २॥ २॥

पिप्पलादः । ऋषिः । दधीवपुत्रः । शां० ४६।१०॥

पिदाङ्गः । सर्पः । आ० ५७ । १७ ॥

+ पिशाचादिपीडापरिहारोपायः । अनु० १९४॥

पिशाची। व० २३०। २८॥

पुच्छाण्डकः । सर्पः। आ०५७। ८॥ पुञ्जिकस्थला। अप्सराः। आ०१३२।४६॥ स०१०।११॥

१ पुण्डरीकः । क्षत्रियः । यमसमाया । स० ८। १४ ॥

२ पुण्डरीकः । ब्राह्मणः । तस्य नारदेन सह नारायणस्य सर्वोत्तमत्वे सवादः। अनु० १८६ । ३ ॥

पुण्डरीकतीर्थ । व० ८१ । ८३॥

पुण्डरीका । अप्सराः । आ० १३२ । ४५॥ वि० १४१ ३२॥

पुण्डरीकाक्षः । श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचनं । उ०६९ । ६ ॥

पुण्डः । क्षत्रियः । बिलनामकस्य राज्ञो भायीया सुदेष्णाया दीर्घतमसो जात पुत्रः । तज्ज्ञा-तर अज्ञादयः । आ० ११३ । ५३ ॥

+ पुण्यं । सुकृत । तत्फलभोगः । व० १८६ ॥

+ पुत्राणां प्रभेदः । आ० १२६ । ३०॥ अनु० ८४ ॥ तन्नामनिर्वचन । आ० ७९ । २६॥ ९८ । २०॥ २५५ । १४॥

+ पुत्र्या दायविभागः। अनु० ८०।११॥

+ पुनर्चूतं। पाण्डवाना । स० ९८ । ६ ॥

+ पुनःस्वयंवरः । दमयन्त्याः । व०६८।२५॥ पुरन्द्रः । इन्द्रः । पुरमालिनी । नदी । भी० ९ । २१॥

+ पुरलक्षणं। ज्ञां० ८६॥

+ पुराणं । ऋषिप्रोक्तः वेदार्थनिणीयको प्रन्थवि-शेषः । आ० १ । २३ ॥ [तेच अष्टादश । तेषा नामानि प्रन्थसङ्ख्या च । भा० १२ । १३॥ मत्स्य० ५३ ॥ देवीमा० १ । ३ ॥]

पुरावनी । नदी । भी० ९ । २८ ॥

पुदः । क्षत्रियः । स० ४ । ३३ ॥
पुरुकुत्सः । क्षत्रिय । स० व० । स० ८ । १३॥
तत्पुत्रः । अनरण्यः । अनु० १७७ । ६६ ॥
[अय मान्धातुः पुत्रः । तन्माता बिन्दुमती ।
भा० ९ । ६ ॥]

पुरुजित्। क्षत्रिय । कुन्तिभोजस्य पुत्र । पृथाया श्राता । अतिरथ । उ० १७२ । २ ॥ भी० २५ । ५ ॥ द्रोणेन हत । क० ३ । २२ ॥ पुरुमित्रः । क्षत्रिय । दुर्योधनपक्षीय । भी० ५७ । ३१ ॥

पुरुमीढः । क्षत्रिय । सो० व० भुमन्युपुत्रस्य सुहो-त्रस्य पुत्रः । आ० १०१ । १८ ॥

+ पुरुषद्याब्द्निर्वचनं । द्यां० २१२। ५२॥ पुरुषोत्तमः । श्रीकृष्णः । तन्नामनिर्वचन । उ० ६९ । ११॥

पुरूरवाः । क्षत्रियः । सोमपुत्रस्य बुधस्य पुत्र । इलायां जातः । तत्पुत्राः आयु धीमान् अमावसुः दृढायु वनायु शतायुश्च उर्वश्या जाताः । आ॰ ६९ । २१—२७ ॥ तेषु मुख्य आयु. । आ॰ ६३ । ५॥

[तस्य कथा । भा० ९। १४ ॥ हरि० १। २६॥ मत्स्य० २४॥ वायु० ९१॥ देवीभा० १।१३॥]

[तस्य वर्शः । मा०९ । १५ ॥ हरि० १ । २७ ॥ वायु० ९१ ॥ मत्स्य० १२ ॥ ]

तत्कृत. पुष्करास्तेयशपथ । अनु० १४३ । २२॥ पुरोचनः । दुर्योधनमन्त्री । तेन जतुगृहनिर्माण । आ० १५६ । ३॥

तस्य जतुगृहे दाह । आ० १६० । ६ ॥

पुरोहितः । उपाध्यायः । तस्य राज्ञश्च कथा । अनु० ३१ । ४६ ॥

तस्य रुक्षण । शां० ७३ । २ ॥

पुलस्यः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । आ० ६६ । १०॥ [तद्भार्या कर्दमप्रजापतिस्रुता हिनिर्भुक् । तत्पुत्र अग-स्त्यः । तस्य इडिनिलाया जात पुत्र कुनेर । केशिन्या जाताः पुत्रा रावणाद्य । भा० ४ । १॥]

[तस्य भार्या प्रीति । तत्पुत्रो दम्भोलिः । विष्णु० १।१०॥]

तस्य भार्या सन्ध्या । उ० ११७ । ११ ॥ अन्या तद्भार्या प्रतीच्या । उ० ११७ । १६ ॥ तस्य भीष्मेण सवाद । व० ७९ । १५ ॥ तत्प्रार्थनया राक्षसवधांथ पराश्चरेणारब्धस्य यज्ञस्य समापन । आ० १९७ । २२ ॥

तस्य पुत्रा । आ०६७। ७॥
पुलस्त्येन तीर्थमहिमानुवर्णन । व०८०॥
पुलहः। ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । आ०६६॥
१०॥६७। ४॥ स०७।१७॥११।

तस्य पुताः। आ० ६७।८॥
पुल्तिनः। अमृतरक्षको देव । आ० ३२।१९॥
पुल्तिन्दाः। देश । भी०९। ३९॥ This
included the western portion of Bundelkhand and the district of Sagar

१ पुलोमा । दनुपुत्रः । आ० ६६ । २२ ॥

२ पुरुोमा । राक्षसः । तेन भृगुपत्या पुरुोमाया अपहारः । आ० ५ । १५ ॥

३ पुलोमा। भृगो पत्ती। आ०५। १३॥ तत्पुत्रश्च्यवन । आ०६।२॥

४ पुलोमा । दैत्यस्री । तत्पुत्रा पौलोमाः । व० १७५ । ७ ॥

१ पुष्करः । वरुणस्य पुत्रः । तद्भार्या सोमस्य पुत्री ज्योत्स्नाकाली । उ० ९८ । १२ ॥ -

२ पुष्करः । पर्वतः । भी० १२ । २८ ॥

३ पुष्कर: । नलराजस्य ज्ञातिः । व० ५६ । ७ ॥ तेन नलस्य धूते पराजयः । व० ५६ । १० ॥ तस्य नलेन पराजयः । व० ७६ । १९ ॥

**१ पुटकरः** । क्षेत्र। व० ८०। २०॥ तस्य

त्रेताया पुण्यतमत्व । व० ८३ । ९० ॥ अनु० \$819 || The Pushkar, a lake six miles from Ajmer It is called also Pokhra

पुष्करमालिनी । सत्यनामकस्योञ्छवृत्तेर्मार्या । शां० २७८।६॥

पुष्करिणी । भुमन्योर्भार्या । आ० १०१ । १३॥

पुष्टिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्यो । आ० ६७। १४॥

पुष्टिपतिः । अभिविशेषः । व० २२३ । १ ॥ पुडपकं । कुबेरस्य विमान । स० ५० । २६ ॥ तस्य रावणेनापहारः । व० २७६ । ३४ ॥ तस्य कुबेरं प्रति रामेण प्रेषण । व० २९२। 1100

प्रदुपवती । नदी । व० ८३ । १२ ॥ **गुब्पाननः।** यक्ष । **स० १०।** १८॥ पुष्पोत्कटा । रावणकुम्भकर्णयोर्माता । व० २७६। ७॥

पुंश्वली । कुलटा । तत्त्वापादकानि कर्माणि । अनु० २२२ । १ ॥

पुंस्तवं । पुसो भावः । तस्य कर्मायत्तवं । अनु० २२६। १॥

पूजनी । शकुन्तिका । तस्याः ब्रह्मदत्तेन सवादः । शां० १३९॥ [हरि० १।२०॥]

पूतना । स्कन्दमातृगणेऽन्यतमा । व० २३० । २७॥

ितस्या वधः श्रीकृष्णेन । भा० १० । ६ ॥ हरि० ् २।६॥ विष्णु० ५।५॥]

१ पूरु: । क्षत्रियः । सो० व० ययातिपुत्र । तन्माता शर्मिष्ठा । तत्पुत्रो जनमेजय । तद्भार्या कौसल्या। आ० ६३।८॥ स०८।८॥ तद्भार्या पौष्ठी । तत्पुत्राः प्रवीरः ईश्वरः रौद्राश्व । तेषु प्रवीरो वंशकृत् । आ० ८८ । ४ ॥

तस्य राज्याभिषेक । आ० ६९ । ५८ ॥ ७९ । ३८॥ [ तस्य वशः । भा० ९ । २० ॥ हरि० १ । ३१ । विष्णु० ४। १९॥] २ पूरुः । अर्जुनस्य सारिथः । स० ३६ । ३० ॥ १ पूर्णः। सर्पः। आ० ५७। ५॥ २ पूर्णः । प्राधापुत्र । आ० ६६ । ४६ ॥ पूर्णभद्रः । सर्पः । आ० ३५ । १२ ॥ पूर्णोङ्गदः। सर्पः। आ० ५७। १६॥ पूर्णायुः । प्राधापुत्रः । आ० ६६ । ४६ ॥ पूर्णमुख:। सर्प । आ० ५७ । १६ ॥ पूर्वेचित्तिः। अप्सरा । आ० १३२। ४७॥ पूर्वदिग्वर्णनं । उ० १०८ ॥ पूर्वाभिरामा । नदी। भी०९। २२ ॥ + पूर्वेन्द्राः। आ० २१४। २७॥ पूषा । द्वादशादित्येष्वन्यतमः । आ० ६६ ।१५॥ पृथा । कुन्तीशब्द पश्यत । प्रथाश्वः । राजिषः । स०८। १३॥ पृथिवी । भूमिः । तस्या काश्यपीत्व । अनु०

पृथ:

२५९ । ५-७ ॥ विशेषो भूमिशब्दे द्रष्टव्यः । पृथिवीञ्जयः । असुर । स०९।१६॥ पृथिवीतीर्थे । व० ८१ । १३ ॥

+ पृथिवीवासुदेवसंवादः । त्राह्मणमाहात्म्य-विषये । अनु०६९ । १९ ॥ गृहस्थधर्म-विषये। अनु० १५४॥

१ पृथु: । क्षत्रिय । यादव । आ० २०१ । १८॥ २३९ । १०॥

२ पृथु: । अष्टवसुष्वन्यतमः । आ० १०६। ११॥ ३ **पृथुः ।** वेनराजस्य पुत्रः । **द्यां० ५८ ।** १०७॥

ितद्भार्या अर्चिः । तत्पुत्रोऽन्तर्धानः। भा० ४। १५॥ अत्रैव तद्वशोषि द्रष्टव्यः ।]

[तचरित्र । भा० ४ । १३ ॥ हरि० १ । २ ॥ विष्णु० १ । १३ ॥ वायु० ६२ ॥ मत्स्य० १० ॥ पद्म० १। २७॥]

[प्रजापतिः १०९

तस्य कथा। द्रो० ६९। द्यां० २८। १३७॥ ५८। १२२॥ [तत्पोत्रः प्राचीनबर्हि । भा० ४। २४॥ हरि०

१।२॥ विष्णु०१।१४॥]

१ पृथु: । क्षत्रियः । सू० व० अनेनस पुत्रः ।
व० २०५ । २ ॥

पृथुलाक्षः। अङ्गवस्यः क्षत्रियः। तत्पुत्रः चम्पः। स॰८। १०॥

पृथुवेगः । क्षत्रियः । स० ८ । १२ ॥

पृथुश्रवाः । क्षत्रिय[ः] । स० ८ । १२ ॥

पृथुदकं। तीर्थ। व०८१। १४२॥ ज्ञा० ४०। ३३॥ Pehoa where the celebrat ed Brahma-yoni tirtha is situated It is fourteen miles to the west of Thaneswara

पृक्षिगर्भः । विष्णुः । तन्नामनिर्वचन । शा० ३५० । ४६ ॥

पृषतः । क्षत्रियः । पाञ्चालदेशाधिपतिः । द्वपदस्य पिता । आ० १८० । ६ ॥

[सः सोमकराजस्य पुत्र । हरि० १ । ३२ ॥ भा० ९ । २२ ॥]

पृषद्श्वः । क्षत्रियः । स०८। १३॥

१ पृषप्रः । क्षत्रियः । वैवस्ततमनुपुत्र । आ० ६९ । १९ ॥

२ पृष्धः । पाण्डवपक्षीय क्षत्रियः । अश्वत्थाम्ना

हतः। द्रो० १५७ । १८३ ॥

पैङ्गयः । ऋषिः । स० ४ । २३ ॥

पैलः । पिलिऋषेर्गीत्रापत्य ऋषि । आ० ६४ । अविकपाठे ८१ ॥ स०४ । १७॥ द्यां० ४६ । ७॥

पोतकः। सर्पः। उ० १०३। ११॥

पौण्डू:। भीमसेनस्य शङ्खः । भी० २५ । १५ ॥ पौण्डूकः । वसुदेवपुत्रः । आ० २०१ । १२ ॥

स॰ १४।२०॥३१।२२॥

[तस्य वधः श्रीकृष्णेन । भा० १० । ६६ ॥]

पौदन्यः। देश । आ० १९३ । १९॥ पौरवः । क्षत्रिय । रथोदार । आ० ६८ । २८॥ उ० १६७ । १९॥ भी० ११६ । १५॥ द्रो० ३७ । ६॥ २०१ । ८२॥ तस्य वधोऽभिमन्युना। द्रो० १४ । ६२॥

+ पौरानुगमनं । वन गच्छता पाण्डवाना। व० २।१०॥

पौलोमतीर्थ । आ० २३६ । ३ ॥ पौलोमपर्व । आ० ४—१२ ॥

पौलोमाः। पुलोमाया पुत्रा । ते चार्जुनेन हता । व० १७५ । १२–६३ ॥

पौष्ठी । पूरोर्भार्या । आ० ८८ । ४ ॥

पौष्यः । सू० व० ध्रुवसन्धिनामा क्षत्रिय । तस्य कथा । आ० ३ । ८२ ॥

तद्भार्यया उत्तद्भऋषये स्ववृतदिव्यकुण्डलदान । आ० ३ । १११ ॥

पौष्यपर्व। आ०३॥

प्रकालनः। सर्पः। आ० ५७। ६॥

प्रकादा: । ब्राह्मण । तत्पता तमः । तत्पुत्रो वागिन्द्र । अनु०८ । ६२ ॥

प्रचसः । राक्षस । व० २८६ । २ ॥

प्रचेतसः । तेषा भायी वार्क्षी । आ० २११ । १५॥ [पृथुवश्यस्य प्राचीनबर्हिष पुत्र । तन्माता शतद्वती । भा० ४ । २४ ॥ ]

[तेषा भार्या । वार्क्षी मारिषा । तत्पुत्रो दक्षप्रजापतिः । भा० ४ । ३० ॥ ]

प्रचेताः। वरुण् । स० ७ । १६॥

+ प्रजागरपर्व । उ० ३३—४०॥

प्रजापति:। ब्रह्मा। तस्य स्थाणुना सवादः। शां० २६२॥

तेन देवऋष्यसुरप्रभृतिभ्यः शिष्येभ्य तत्तचोग्यता-नुगुणनानार्थप्रतिपादकवाक्यप्रयोगेण तत्वोपदेश। अश्व २७ ॥ [ इय कथा छान्दोग्येऽष्टमा-ध्याये प्रसिद्धा।] प्रज्ञा । बुद्धिः । तस्याः सुखसाधनत्व । शां०१७८॥ प्रज्ञाचक्षुः । धृतराष्ट्रः । आ० १ । १७० ॥ ६८ । ८४ ॥

प्रज्ञानास्त्रं। व० २९०। ५॥

प्रणिधिः। अग्निविशेषः। व० २२२। ९॥

प्रतद्नः । काशीशः । दिवोदासस्य पुत्र । ययाते-दौहित्र । तन्माता माधवी । उ० ११७ । १८ ॥ अनु० २७१ । ५७ ॥ स० ८ । १० ॥ व० २०१ । २ ॥

तस्य ययातिना सह सवाद । आ०८६।१४॥ तस्य वीतहव्येन सह युद्ध । अनु०८।४१॥

प्रतापः । क्षत्रिय । जयद्रथस्य भाता । व० २६६ । ११ ॥

प्रतिग्रहः। तस्य निन्द्यत्व । अनु० १४१ । १—२९॥

+ प्रतिज्ञापर्व । द्रो० ७२ –८४ ॥ प्रतिमत्स्याः । देशः । भी० ९ । ५२ ॥

प्रतिविन्ध्यः । क्षत्रिय । सो० व० युधिष्ठिरपुत्र । तन्माता द्रौपदी । आ० ६३ । १४ ॥ ६४ । १६५ ॥ ६८ । १२८ ॥

तन्नामनिर्वचन । आ० २४७ । ७७ ॥ तस्य वधोऽश्वत्थाम्ना । सौ० ८ । ६० ॥

प्रतिश्रवाः । द्वितीय प्रतीपशब्द पश्यत । आ० ६३ । ४६ ॥

+ प्रतिश्रुताथीप्रदाने दोषः । अनु० ३१॥ प्रतिष्ठानं । हास्तिनपुरसमीपस्थ नगर । अस्य वर्धमानपुरसित्यपि नाम । आ० ९६ । ४६॥ Bithoor, where the remains of a fort which is said to have been the fort of Raja Uttanapada still exist

प्रतिस्मृतिः । काचन विद्या । व्यासेन युघिष्ठि-रायोपदिष्टा । व० ३६ । ३०—३८ ॥ तदुपदेशो युधिष्ठिरेणार्जुनाय । व० ३७। १७॥

प्रतीच्या । पुरुस्त्यभायी । उ० ११७ । १६ ॥

१ प्रतीपः । क्षत्रियः । सो० व० षष्ठस्य घृतराष्ट्रस्य पुत्र । तत्पुत्रा देवापिः शन्तनुः बाह्वीकश्चेति त्रयः । आ० १०१ । ४८ ॥

२ प्रतीपः । क्षत्रिय । सो० व० मीमसेनस्य पुत्रः । तन्माता सुकुमारी । तस्य परिश्रवा इति नामान्तरः । तद्भार्या शैब्या सुनन्दी । तत्पुत्राः देवापि शन्तनु बाह्विकश्चेति । आ० ६३ । ४६ ॥ तस्य कथा । आ० १०२—१०३ ॥

प्रत्यग्रहः । उपरिचरवसुपुत्रः । आ० ६४ । ४४ ॥

प्रत्युत्पन्नमितः । मत्त्यः । शां० १३७ । १ ॥ प्रत्यूषः । अष्टवसुष्वन्यतमः । प्रभातायाः पुत्रः । आ० ६७ । १८ ॥ तत्पुत्रो देवलः । आ० ६७ । २६ ॥

प्रथमदिवसयुद्धारम्भः। भी० ४४॥ तत्स-

प्रद्युमः । क्षत्रियः । श्रीकृष्णस्य पुत्रो रौक्मिणेयः । सनत्कुमाराशः । आ० ६८ । १५२ ॥

[तस्योत्पत्ति । भा० १० । ५५ ॥]

[ तस्य भार्या रुक्मिपुत्री रुक्मवती । तत्पुत्रोऽनिरुद्ध । भा० १० । ६१ ॥]

[तस्यान्या भार्या पूर्वदेहे रित शापात् शम्बरासुरभा-र्यात्वेन प्रसिद्धि गता मायावती । भा० १० । ५५ ॥ विष्णु० **५ । २७ ॥** हरि० २ । १०४ ॥ ]

[ तेन शम्बरासुरवधः । भा० १० । ५५ ॥ हरि० २ । १०७ ॥ ]

तस्य पुत्रोऽनिरुद्धः । **स० ६० ।** ८ ॥ तस्य सारथिः दारुकपुत्रः । **व० १८ ।** ३ ॥

तस्य वधः । मौ० ४॥

प्रद्योतः । यक्ष । स० १० । १६ ॥ प्रद्येषी । दीर्घतमस ऋषेः पत्नी । तत्पुत्रा गौतमा-दयः । आ० ११३ । ३२ ॥ प्रधानः । राजिषे । तत्पुत्री सुलभा । शां० ३२५ । १८३ ॥

प्रभङ्करः । क्षत्रियः । जयद्रथभ्राता । व० २६६ । ११ ॥

प्रभञ्जनः । क्षत्रियः । मणह्रदेश्वरस्य मूलपुरुष । अग० २३५ । २१ ॥

१ प्रभा। देवमाता । स० ११ । ४१ ॥

**२ प्रभा।** अप्सरा । **अनु० ५०।** ४८॥

प्रभाता । प्रत्यूषप्रभासयोगीता । आ० ६७ । २०॥

१ प्रभावती । देवशर्मपल्या रुच्या ज्येष्ठा भगिनी । अङ्गेश्वरस्य चतुर्थस्य चित्ररथस्य भार्या । अनु० ७७ । ८ ॥

२ प्रभावती । स्वयमभाशब्द पश्यत । व० २८३ । ४१ ॥

१ प्रभासः । अष्टवसुष्वन्यतमः । तद्भार्यो बृहस्प-तिभगिनी । तत्पुत्रो विश्वकर्मा । आ० ६७ । २७ ॥

र प्रभास: । तीर्थं। व० ११९ । १५ ॥ ८०। ६०॥ ज्ञा० ३६। ३४॥ Somnath in Guzerat A. sacred place of pilgrimage to the Hindus, the celebrated temple of Somnath

तत्र श्रीकृष्णस्य गमनं । आ० २३८ । २२॥ व० ११९ । १५॥

तत्रार्जुनस्य तीर्थयात्रार्थं गमन । आ० २३८ । २ ॥ तत्र वृष्णीना गमन । मौ० ४ । १० ॥ तत्र वनवासे पाण्डवाना गमन । व०१९९ । १५॥ प्रमतकः । जनमेजयस्य सर्पसत्रे सदस्य । आ० ५३ । ७ ॥

प्रमति: । ऋषिः । च्यवनस्य पुत्र । तन्माता सुकन्या । तत्पुत्रो रुरु घृताच्या जातः । आ० ८ । ११ ॥ ५८ । ३१ ॥

स वागिन्द्रस पुत्र । अनु०८। ६४॥ प्रमथ: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ०१३१। १३॥ + प्रमथगणः । रुद्रस्य स्कन्दस्य च पार्षदा । तेषामुपद्रवकारण तत्परिहारोपायश्च । अनु० १९४॥

प्रमद्भरा । प्रमतिपुत्रस्य रुरोर्भार्या । मेनकाया विश्वावसोर्जाता । तस्याः पोषक पिता स्थूलकेश ऋषिः । आ०८। २॥ अनु०८। ६५॥ तन्नामनिर्वचनं । आ०८। १३॥

प्रमाणः । वटवृक्षः । तत्र पाण्डवाना गमन । व० १। ४१॥

प्रमाणकोटिः । गङ्गास्थो हद । तत्र भीमसेनस्य दुर्योधनादिभिः पातन । आ० ६१ । १२॥ १३७ । ४०॥ १३८ । २१॥

प्रमाथिनी। अप्सरा। और १३२। ४५॥ प्रमाथी। क्षत्रिय। सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आर १३१। १३॥ तस्य भीमसेनेन वध। हो०१५८। १९॥

प्रमोदः। सर्प । आ० ५७ । ११ ॥ प्रम्लोचा । अप्सराः। आ० १३२ । ४७॥ स० १० । १२ ॥

प्रयागः । क्षेत्र । व०८३ । ६९ ॥ Allahabad प्रयुतः । देवगन्धर्वः । आ०६६ । ४३ ॥ प्ररुजः । अमृतरक्षको देवः । तेन सह गरुडस्य युद्ध । आ०३२ । १९ ॥

प्रस्रवः। दानव । आ० ६६।२९॥ स० ५१।७॥

[तस्य वधो बलरामेण । भा० १० । १८ ॥ हरि० २ । १४ ॥ विष्णु० ५ । ९ ॥]

+ प्रलयवर्णनं। व०१९१।६५॥ शां० ३१७॥ अनु० ३९।१-१८॥[भार १२।४॥]

प्रवरा। नदी। भी०९। २३॥ प्रवालकः। यक्षः। स०१०। १८॥

१ प्रवीरः । क्षत्रियः । पाण्ड्यराज । चित्राङ्गदायाः पिता । अस्य मलयध्वज इति चित्रवाहन इति च नामान्तरे । अश्वत्थाझा हतः । कः ५६ । १—- ४४ ॥

२ प्रवीरः । सो० व० पूरो पुत्र । तत्पत्नी शूर्सेनी । तत्पुत्रो मनस्यु । आ०८८ । ४॥

प्रश्नमी। अप्सरा । अनु० ५०। ४८॥

१ प्रसेनजित् । क्षत्रिय । तत्पुत्री जमद्भि-ऋषिपत्नी रेणुका । व० ११७ । २ ॥ अस्य रेणुरिति नामान्तर ।

२ प्रसेनजित्। क्षत्रियः । यादवः । स० १४ । ६४ ॥ अय सत्राजितो आता । तस्य प्रसेन इत्यपि नाम ।

प्रस्थलः । देशः । द्वो० १७ । १९ ॥ प्रस्वापनास्त्रं । भीष्ट्रमस्य । उ० १८४ । २३ ॥ प्रहस्तः । रावणमन्त्री । विभीषणेन हत । व०

प्रहासः। सर्पः। आ० ५७। १६॥

प्रहादः । प्रहाद्शब्द पश्यत ।

118-81055

प्रह्लादः । हिरण्यकशिषोः पुत्र । तत्पुत्राः विरो-चन कुम्म निकुम्भश्च । आ० ६६ । १९ ॥ स० ११ । १९ ॥ [ भा० ७ । ४ ॥ तत्पुत्री विश्वरूपाचार्यस्य माता रचना । भा० ६। ६ ॥ तस्याः विरोचनेत्यपि नाम । वायु० ८४॥]

तस्य भ्रातरः सह्राद अनुह्रादः शिबिः बाष्कलश्च । अग० ६६ । १८॥ [तन्माता कयाधू । भा० ६ । १८॥]

तस्य हसेन सवाद. । उ० ३८ । ३२ ॥
तस्य महाबिलना सवाद: । व० २८ ॥
तस्येन्द्रेण सवाद: । शां० १२४ । १९ ॥ २२९ ॥
तस्य आजगरेण ऋषिणा सवाद । शां० १७७ ।
[भा० ७ । १३ ॥]

[तस्य चरित्र । भा० ७ । ४—८ । विष्णु० १ । १७ ॥]

प्रह्लादाः । देशः । भी०९। ४६॥ प्राकोटकाः । जनाः । स०३२। १४॥ प्राग्ज्योतिषं । पुरं । तस्य राजा नरकासुरपुत्रो भगदत्तः । स्व०२७।१६॥५५।३२॥ Kamrup or Kamakshya in Assam

प्राचीनवर्हिः । क्षत्रियः । अत्रिवशसमुद्भव । तत्पुत्रा दश प्रचेतसः । द्वां० २०७ । ६ ॥ [अय पृथुराजस्य प्रपोत्रः । अन्तर्धानस्य (हिविधीनस्य) पुत्र । तद्भार्या शतद्भुती । भा० ४ । २४ ॥ हिरि० १ । २ ॥ विष्णु० १ । १४ ॥ ]

[तसौ नारदेन अजामिलोपाख्यानकथन। भा० ४। २५—२९॥]

प्राचीन्वान् । क्षत्रियः । सो० व० पूरोः पुत्रस्य जनमेजयस्य पुत्रः । तद्भार्या आश्माकी । तत्पुत्रः शय्यातिः । आ० ६३ । १० ॥

प्राचीसरस्रती । नदी। द्या० ३८ । ३६॥ प्राचेतसः । प्राचीनबर्हिष पुत्रा दश । तेषा पुत्रो दक्षः। आ०६९ । ७-८॥ शां० २०७६॥ तद्भार्या वार्क्षां मारिषानाम्नी । आ० २११ । १५॥ [भा० ४ । ३०॥]

प्राच्याः । देशः । भी० ९ । ५८ ॥ + प्राणापानादीनां स्वस्वश्रेष्ठ्ये विवादः । अश्व० २४ ॥ तेषा कार्यविशेषा । शां० १३ ॥

प्रातः । सर्पः । आ० ५७ । १३ ॥
प्रातिकामी । दुर्योधनस्य सूतपुत्रः । स० ८९ ।
१४ ॥ तस्य वधः । रा० ३३ । ४९ ॥
प्रातिपेयः । शान्तनुः । आ० १४० । १८ ॥
प्रासुन्निः । अनिरुद्धः । स० ६० । ३६ ॥
प्राधा । दक्षप्रजापतिपुत्री । तत्पुत्राः दश । सिद्धः
पूर्ण बर्द्धः पूर्णायु ब्रह्मचारी रतिगुणः सुपर्णः
विश्वायुः मानुः सुचन्द्रश्चेति । तत्पुच्यः अष्टौ ।
अनवद्या मनुः वशा असुरा मार्गणप्रिया अरूपा
सुमगा भासी इति । आ० ६६ । ४६ ॥
प्रासिः । शमस्य भार्या । आ० ६७ । ३३ ॥

+ प्रायश्चित्ताहीणि पापानि । शां० ३३ । ३४ ॥ १६३ । २६ ॥ अनु० १९९ ॥ १८॥

प्रावरकः । देश । भी० १२ । २२ ॥ प्रावारकर्णः। उद्धकराज । वर्० २०२ । ४॥ प्रावृषेयाः । देशः । भी० ९ । ५०॥ प्रास्तिः । जरासन्धपुत्री कसस्य भायी। स० १४। ३२॥ प्रियद्दीनः । क्षत्रिय । द्वपदस्य पुत्रः। कर्णेन हतः। आ० २१८। ३१॥ प्रोष्ठाः। देशः। भी० ९। ६१॥ प्रक्षजाता । नदी । आ० १८६। २०॥ ष्ठक्षा । नदी । व० ८२ । ६ ॥ ष्ठक्षावतरणं। तीर्थ। व० ८८। १॥

#### फ.

फलकक्षः । यक्षः । स० १० । १७ ॥ फलकीवनं। व० ८१। ८६॥ फलोद्कः। यक्ष । स० १०। १७॥ फल्गु:। गयाक्षेत्रस्था नदी। व० ८२। ९७॥ 64 1 82 11 फल्गुनः। अर्जुन । वि० ४३। २१॥ तन्ना-मनिर्वचन । वि० ४३ | ३४ ॥ फेनप: । भार्गववस्य सुमित्रापरनामा मुनि । त्रिशिखरगिरिनिवासी । अनु० १२० ॥ फेनपाः । गोफेनाहारा ऋषय । उ० १०२ । ५॥ अनु० ४५। ४१॥

### ब.

१ बक्: । रावणज्ञाती राक्षसः । एकचकानगरस्थ-वेत्रकीयवननिवासी । आ० १७४ । ५ ॥ तस्य भ्राता अलायुध घटोत्कचेन हतः । द्रो० 11 05 1 909 तस्य भीमसेनेन वधः। आ० ६१ । २९ ॥ 11 \$5 100\$ २ वकः । ऋषि । दालभ्यस्य भाता । स० ४ । १७॥ व० २६ । ५॥ १९६ । ४॥ कचि-ह्रकदाल्भ्याविति द्विवचनेन गृहीतत्वात् आत- वभ्यमाली । ऋषिः । स० ४ । २२ ॥

राविति कचिह्नको दारुभ्य इति सामानाधिक-रण्येन गृहीतत्वात् दल्भपुत्रो वक इति च भाति॥ तस्य प्राणिना सुखदु खविषये इन्द्रेण सह सवाद । व० १९६॥ तेन धृतराष्ट्रनाम्न पाञ्चालराजस्य राज्यविनाशार्थ मृतपशुमासैहाँमकरण । ज्ञा० ४२ । २० ॥ ३ बकः । धर्मराजनामकः पक्षी । शां० १६८ ।

बक्तनः । ऋषि । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० 914611

+ बकवधपर्व । आ० १७१—१७८॥ बडवाग्निः। बृहस्पते पुत्रोऽभिविशेषः। तस्य ऊर्घ्वभाक् इति नामान्तर । व० २२१। २८॥

बदरपाचनं । तीर्थविशेषः । द्या० ४९ । १ ॥ बद्रिकातीर्थे। व० ८३। १३॥

बदरी । नरनारायणावासमूतो हिमवत्पर्वत**स्य** आश्रम । तत्र पाण्डवाना गमन । व० १४७। 84 || Badarınath The temple of Naranarayana is built on the bank of the Bishen-Ganga (Alakananda) It was the hermitage of the celebrated Rishi Vyasa

तत्र गरुडस्य गमन । अनु० ४१ । ३ ॥ बदरीकाननं । व० ८१ । १७९॥ बन्धकी । तत्त्वरूपनिरूपणं कुन्त्या । आ० १३२। ६४॥ १ बभ्यः । क्षत्रियः । अक्रूरः । यादवः । आ० २३९ । १० ॥ स० १४ । ६३ ॥ तद्भार्यापहारः शिशुपालेन । स० ६८ । १८ ॥ २ बभ्यः । क्षत्रियः । विराटराजस्य पुत्रः । उ० ५७। ३३॥ ३ बभ्रुः । ऋषिः । विश्वामित्रस पुत्रः । अनु०

914011

बभुवाहनः । क्षत्रियः । अर्जुनस्य पुत्र । तन्माता चित्राङ्गदा । सः पुत्रिकापुत्रधर्मेण मातामहस्य चित्रवाह्नस्य पुत्रोऽभूत् । तस्य राजधानी मण-ह्यपुरं। आ० ६३ । ८१ ॥ २३७ । ३४ ॥ तेन राजसूयार्थ सहदेवाय करदान । स० ३३ । 2611

तस्यार्जुनेन सह युद्ध । अर्जुनहनन च। अश्व० ७९ । ३५ ॥

युधिष्ठिरकृताश्वमेधार्थ हास्तिनपुरागमन । अश्व०८९।१॥

बर्बराः । देशः। स० ७८। ९९॥ भी० 914011

बर्हि: । प्राधायाः पुत्रः । आ० ६६ । ४६ ॥ बर्हिषदः । पितरः । आ० ६४ । ९३ ॥ स० ८।३०॥ हिरि०१।१८॥]

१ बल: । क्षत्रियः । सू० व० तृतीयस्य परिक्षितः पुत्रः । मण्डुककन्याया सुशोभनायामुत्पन्न । तद्धातरौ शलो दलश्च। व० १९५। ३८॥ २ बलः । बलराम ।

बलदः । अमिविशेषः । व० २२३ । १० ॥ बलदेवः । बलरामः ।

बलरामः । वसुदेवपुत्रः । तन्माता रोहिणी ॥ शेषावतारः । श्रीकृष्णस्य वैमात्रेयो आता । आ० ६८। १५२॥

तेन धेनुकासुरवधः । स० ५३ । १६॥ तस्य दुर्योधनं प्रति वचन । उ० ७ । २८ ॥ तस्य तीर्थयात्रा । स्वकृतरोमहर्षणवधप्रायश्चित्ततया । उ०१५७। ३५॥ [मा० १०। ७८-11 20

तत्तीर्थयात्राप्रकारः । दा० ३५ । २१ ॥ तस्य तीर्थयात्रायाः प्रतिनिवृत्तस्य गदायुद्धारम्भसमये आगमनं । ऋा०३४।२॥ [भा०१०। (11 Pe

तस्य द्वारकागमनं । श० ६१ । ३८॥

तेन भीमसेनहननोद्योग । श्रीकृष्णेन सान्त्वन च । ठा० ६१ । ९-२१॥

तेन धर्मविशोषकथन । अनु० १८९ । १६॥ तेन सर्पशरीरप्रहणेन समुद्रे प्रवेशः। मी० ६। १३॥

[तस्य भार्या रैवतापरनाम्न ककुद्मिनः पुत्री रेवती। तस्या विवाह.। भा० ९ । ३ ॥ ब्रह्म० ७ ॥ ]

[तस्य श्रीकृष्णे कोपाद्विदेहपुरगमन । तत्र दुर्योधनस्य गदाविद्याभ्यासः । विष्णु० ४ । १३ ॥ भा० १०।५७॥ ]

[तेन रोमहर्षणस्य हनन । भा० १० । ७८ ॥ ]

ितेन प्रलम्बासुरवधः । भा० १० । १८ ॥ विष्णु० ५।९॥ हरि०२। १४॥]

[तेन इल्वलपुत्रस्य बल्वलस्य वध । भा० १० । 11180

[तेन रुक्मिणो वधः। भा० १०। ६१ ॥ हरि० २ । ६१ ॥ ]

[तस्य भूपरित्याग । भा० ११। ३०॥]

बलवर्धनः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्स्य पुत्रः । आ० १३१ । ७॥

वलाकः । छुव्यक । तस्यान्धनामकदुष्टश्वापदहन-नात्स्वर्गपाप्ति । क० ७२ । ३८ ॥

+ बलाका । पक्षिविशेषः । तस्याः पातन कौशिकेन स्वक्र्रदृष्टिपेक्षणेन । व० २०९ | ५ ॥

बलाकाश्वः। सिन्धुद्वीपपुत्रः। तत्पुत्रः कुशिकः। अनु०७। १॥

बलाकी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः। आ० ६८।९८॥१३१।७॥२०१। 2 11

१ घलानीकः । क्षत्रियः । द्वपदराजपुत्रः । अध-त्थामा हतः । द्वो० १५७ । १८१ ॥

२ बलानीकः । क्षत्रियः । विराटभाता । द्रो० 269 188 11

१ बलम्हकः । नागः । स० ९ । १०॥

२ बलाहकः । क्षत्रिय । जयद्रथभाता । व० २६६ । १३ ॥

३ बलाहकः। श्रीकृष्णसाश्चः। अश्व० ११८। ५६॥ •

१ बिलि: | [क्षित्रियः | शिबिराजपुत्रः | मा० ९ | २३ || हरि० १ | ३१ || ] तद्भार्या सुदेष्णा | तत्पुत्रा दीर्घतमसऋषेर्जाता अङ्ग वङ्ग कलिङ्ग पुण्डू सुझा । आ० ११३ | ४२ ||

२ विरोचनपुत्रः । महाबिलः । विरोचनपुत्रः । तत्पुत्रो बाणः । आ० ६६ । २०॥ स० ९ । १६ ॥ [तस्य इन्द्रसेन इति नामान्तर । भा०८॥ २२॥]

[तत्पत्नी विनध्याविल । भा० ८। २०॥]

[तेन नर्मदाया उत्तरतटे भृगुर्कच्छे यज्ञकरण। तत्र वामनस्य गमन। भा० ८। १८॥]

तस्य निम्रहो भगवता वामनेन । स० ४७ । २८॥

[तस्य भगवदाज्ञया पाताललोकगमन। भा० ८। २२॥]

तस्य प्रह्णादेन सह सवादः क्षमायाः श्रेष्ठत्वे । व० २८ ॥

तस्य धूपदीपादिदानविषये शुक्राचार्येण सवाद । अनु०१५५।१०—६६॥

तेन गर्दभरूपग्रहण तदानी इन्द्रेण सवादश्च । शां० २३० । १३ ॥

३ बलिः। ऋषि। स० ४। १६॥

+ बलिप्रदानं । अनु० १५६ । ७॥

बलिवाकः। ऋषि । स०४।२०॥

बह्रवाः।(बलवाः)। देशः। भी०९।६२॥

बहिर्गिरि:। पर्वतः। स० २८।३॥

बहुबाद्याः। देश । भी० ९। ५५॥

बहुला। नदी। भी०९। २७॥

बह्वाद्वी । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र ।

आ॰ ६८।१०२॥१३१।११॥ मीम-सेनेन हतः। भी० ८८।२९॥

बाणः । महाबिलपुत्रो रुद्रस्यानुचरोऽसुर । तस्य महाकाल इति नामान्तर । आ० ६६ । २१॥

[तस्य पुत्री उषा। (ऊषा)। तस्याः कथा। भा० १०। ६२॥ हरि० २। ११८॥ विष्णु० ५। ३२॥]

वाभ्रवायणिः। ऋषिः। विश्वामित्रपुत्रः। अनु० ७। ५७॥

बाहेद्रथः । क्षत्रियः । जरासन्य । स० १५ । १९ ॥

+ बाईस्पत्यव्युहः । दाशरथिरामस्य । व० २८६ । ७ ॥ कौरवाणा । क० ४१ । ३९ ॥

+ बाल: । माणवकः । तस्य द्वादशवर्षपर्यन्त चतुर्दशवर्षपर्यन्तं वा पापलेपो नास्ति । आ० ११७ । १५—१८ ॥

वालिधः। ऋषि। तेन मरणरहितपुत्रोत्पत्त्यर्थे तपश्चरण। मेधाविनामकपुत्रोत्पत्तिश्च। व॰ १३७। ४५॥

बाष्करु:। असुरः। हिरण्यकशिपुपुत्र । आ० ६६।१८॥

१ **बाहुः ।** क्षत्रियः पाण्डवपक्षीय । **७० ४ ।** २२ ॥

२ बाहुः । क्षत्रियः । सुन्दरवंशीयः । स० ७३ । १५ ॥

३ बाहु: | क्षत्रिय । सू० व० सगरस्य पिता । शां० ५६ | ८ ॥ [भा०९ । ८ ॥ हस्० १ । १४ ॥ ]

१ बाहुकः । नलराजस्य ऋतुपर्णनगरे नामधेय । व० ६४ । २ ॥ ७३ । २ ॥

२ **बाहुकः ।** क्षत्रिय । यादवः । व० १२१ । २०॥

बाहुका। (बाहुदा)। परिक्षितो भायी। अस्याः

सुवेषेति नामान्तर। तत्पुत्रो भीमसेन । आ०६३। ४५॥

बाहुदा। हिमवत पार्श्वे विद्यमाना नदी। आ० १९। ९४॥ व०८२। ६७॥ भी०९। १४॥ The river Dhabala, now called Dhumela or Burha-Rapti, a feeder of the Rapti in Oudh The severed arm of Rishi Likhita grew when he bathed in the river hence the river is called Bahuda

बाहुशाली । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० २०१ । ३ ॥

बाह्यकर्णः । सर्पे । आ० ३५ । ९ ॥ बाह्यकुण्डः । सर्पः । ड० १०३ । १० ॥

१ बाह्णीकः । क्षत्रियः । प्रतीपपुत्रः । २०१ । २१ ॥ अतिरथः । उ० १६७ । २८ ॥ सः पुत्रिकापुत्रधर्मेण मातामहस्य पुत्रः ।

[ तस्य पुत्रः सोमदत्तः । मा० ९ । २२ ॥ ] तस्य वधो भीमसेनेन । द्वो० १५८ । १५ ॥

२ बाह्णीकः । क्षत्रिय । सो० व० जनमेजयस्य पुत्रः । आ० १०१ । ४४ ॥ स० ८ । १६॥

वाह्नीका: । विपाशाशतद्वोर्नधोर्मध्ये केकयदेशस्य पूर्वभागे विद्यमानो देशः । भी० ९ । ४७ ॥ A country between the Beas and the Sutley, north-east of Kakaya

तेषा निन्दा । क० ३७ । १५ ॥ द्यां० ३३६ । २६—२७ ॥

बिन्दुसर: । यत्र भगीरथेन गङ्गावतारणार्थ तप-स्तप्त तत्सरः । स० ३ । ११ ॥ भी० ६ । ११ ॥ A sacred pool two miles of Ga ngotri in the Rudra—Himalaya, where Bhagiratha is said to have performed asceticism to bring down the Goddess Ganga from Heaven

तत्र मयस्य गमन । स० ३ । १० ॥

विल्वकः । सर्पः । आ० ३५ । १२ ॥ विल्वजेता । सर्पः । आ० ५७ । ९॥ विल्वपत्रः । सर्प । उ० १०३ । १४॥ + विसस्तैन्योपाख्यानं । अनु० १४१—

१४२ ॥ बीभन्मः । अत्रियः । प्रथममजनगतनं प्रस्तव

वीभत्सुः । क्षत्रियः । प्रथममर्जुनशब्दं पश्यत । तन्नामनिर्वचन । वि० ४३ । २१ ॥

+ बुद्धाबुद्धस्वरूपकथनं । शां० ३१३॥ बुद्धदकं । तीर्थ । आ० ११०। ३१॥ बुद्धदा । अप्सराः । आ० २३६। २०॥ स० १०। १३॥

बुधः । चन्द्रपुत्रो महः । स० ११ । २९ ॥

[ तन्माता बृहस्पतिभार्या तारा । भा० ९ । १४ ॥ हरि० १ । २५ ॥ पद्म० ५ । १२ ॥ ज्रह्म० ९ ॥ वायु० ९० ॥ देवीभा० १ । ११ ॥ ]

[ तस्मात्पुरूरवस उत्पत्ति । आ०९ । १ ॥ देवी-भा० १ । १२ ॥ ]

+ १ **बुद्धिः ।** प्रज्ञा । तद्गुणनिरूपण । **शां**० २६१ । १० ॥

तस्याः श्रेष्ठ्य । उ० ३३ । ५० ॥

२ बुद्धिः । धर्मस्य पत्नी । दक्षप्रजापतिपुत्री । अग० ६७ । १५ ॥

१ बृन्दारकः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ८ ॥

२ बृन्दारकः । क्षत्रियः । कौरवपक्षीयः । अभि-मन्युना हतः । द्वो० ४७ । १२ ॥

बृहज्ज्योतिः। ऋषिः। अङ्गरसः पुत्रः । व० २२१। २॥

बृहत्कीर्तिः । ऋषिः । अङ्गिरसः पुत्रः । च० २२१ । २ ॥

बृहत्केतु:। क्षत्रियः। आ०१। २६२॥

१ बृहत्क्षत्रः । केकयाघिपतिः क्षत्रियः । आ० २०१ । २१ ॥ द्रो० ३२ । ६५ ॥ द्रोणेन हृतः-। द्रो० १२५ । २२ ॥ तेन क्षेमधूर्तिवधः । द्रो० १०७ । ५ ॥ २ बृहत्क्षत्रः । क्षत्रियः । निषधदेशाधिपति ।

( बृहत्क्षत्रः । क्षात्रयः । ानषधद्शाधिपति । दुर्योधनपक्षीयः । धृष्टद्युन्नेन हत । द्रो० ३२ । ६५ ॥

ृ**१ बृहद्श्वः ।** इक्ष्वाकुवस्यः क्षत्रियः । तत्पुत्रः कुवलाश्वः । **च० २०५ ।** ४ ॥

२ बृहद्श्वः । ऋषि । तेन पाण्डवेभ्योऽनेकेति-हासकथन । व० ४९-७७॥

तेन युधिष्ठिरायाक्षहृदयविद्यादान । व० ७७ । ४९॥

बृहदुक्थः । अमिनिशेष । व० २२२ । १८॥ बृहद्गभेः । क्षत्रिय । शिनिपुत्र । त शिनि कस्यचिद्राह्मणस्यार्थे प्रमापयित्वा तन्मास पक्त्वा तसै निवेदितवान् । व० २०१ । १८॥

बृहद्भुद्धः । क्षत्रिय । आ०१।२५८॥ बृहद्द्युद्धः । क्षत्रियः । सोर्वावसुपरावस् याजनार्थे वरयामास । व०१४०।१॥

बृहद्धनी । नदी । भी० ९ । ३२ ॥

१ बृहद्धलः । स्० व० दुर्योधनपक्षीयः क्षत्रिय । स० ३१ । १ ॥ ७० ४ । २२ ॥ भी० ५६ । ९ ॥ ११६ । ३० ॥ द्रो० ३७ । ५ ॥ रथसत्तमः । ७० १६६ । १८ ॥ अभिमन्युना हतः । द्रो० ४७ । २४ ॥ तत्पुत्रो बृहद्रणः । [भा० ९ । १२ ॥ ]

२ बृहद्धलः । क्षत्रिय । शकुनिभाता । आ० २०१ । ५ ॥

बृहद्ग्रह्मा । ऋषिः । अङ्गिरस पुत्रः । व० २२१ । २ ॥

१ बृहद्भानुः । देवविशेषः । दिव पुत्रः । आ० १ । ५५ ॥

२ बृहद्भानुः । अभिविशेषः । व० २२३ । ८ ॥ बृहद्भासः । ऋषिः । अङ्गिरसः पुत्रः । व० २२१ । २ ॥

बृहद्भासा । सोमपुत्री । मानुनामकामेर्भार्या । व० २२३ । ९ ॥ १ बृहद्रथः । क्षत्रिय । सो० व० उपरिचरवसु-पुत्रः । आ० ६४ । ४३ ॥ तद्भार्ये काशि-राजसुते । तत्पुत्रो जरासन्धः । आ० ६८ । १९ ॥ २०१ । २१ ॥ स० ८ । १० ॥ १७ । १३ ॥

तस्य स्वर्गगमन । स० १९ । २० ॥ [तस्य वश । भा० ९ | २२ ॥]

२ बृहद्रथः । द्वितीयमङ्गराब्द पश्यत ॥

३ बृहद्रथः । क्षत्रियः । कौसल्यः । दुर्योघन-पक्षीयः । उ० १९५ । १०॥

बृहद्यती । नदी । भी० ९ । ३० ॥ बृहत् । अभिविशेषः । व० २२२ । ७ ॥

बृहन्तः । क्षत्रिय । उल्रक्तदेशाधिपतिः । पाण्ड-वपक्षीय । आ० २०१ । ७ ॥ स० २८ । ७ ॥ उ० ४ । १३ ॥ दु शासनेन हत । क० ३ । १२ ॥

तस्य श्राता क्षेमधूर्ति । द्रो० २५ । ४८ ॥ वृहस्रला । विराटनगरेऽज्ञातवास कुर्वत क्षीबवेष-स्यार्जुनस्य नामधेय । वि० ३ । ४४ ॥ तया विपरीत कवचधारणं । वि० ३८ । ६२ ॥ तया उत्तरकुमारस्य सारध्यकरण । वि० ३८ । ६७ ॥

**बृहन्मनाः ।** ऋषिः । अङ्गिरसः पुत्र । वि० २२१ । २ ॥

बृहन्मन्त्रः । ऋषिः । अङ्गिरसः पुत्रः । व० २२१ । २ ॥

बृहस्पति: । ऋषिः । अङ्गिरसः पुत्रः । देवगुरुः । आ०६७ । २६ ॥ ३० । ३८ ॥ स० ११ । २९ ॥ अश्व०५ । १॥ तस्य देवैर्गुरुत्वेन वरण । व०२२० । २०॥

तस्याभित्वप्राप्तिः । च० २२१ । २ ॥ तद्भगिनी ब्रह्मवादिनी । प्रभासस्य भार्या । आ० ६७ । २६ ॥

[तस्य भायी तारा। तस्या बुधश्चन्द्राज्जातः। भा०९।

१४ ॥ हरि० १ । २५ ॥ पद्म० ५ । १२ ॥ ब्रह्म० ९ ॥]

तस्य भार्या चान्द्रमसी। (चन्द्रमसाऽऽकान्तत्वाचान्द्र-मसी तारेति नीलकण्ठाचार्य)। ताराया एव सुभे-त्यि नामेति भाति । तस्या बृहस्पतेर्जाता पुत्राः षडम्रयः। शयु निश्च्यवनः विश्वजित् विश्वसुक् बडबामि खिष्टकृत् इति । सप्तमी खाहा। व०२२१।९॥

तेन खयवीयोभ्रातुरुचथ्यस्य भार्यायाः पूर्वमेवोच-थ्याद्धृतगर्भाया ममताया धर्षण । आ० ११३ । १० ॥ शां० ३५० । ५० ॥ [तत्र जातः पुत्रो भरद्वाजः । भा० ९ । २० ॥ मत्स्य० ४९ ॥]

तेन नहुषकृतनिर्वन्धभीताया शच्याः सरक्षण । उ०११।२३॥

तेन वसुमनस प्रति राजगुणानुवर्णन। शां० ६७॥ तस्येन्द्रेण सवाद । शां० ८४। १०३॥ तेन उपरिचरवसोर्याजन । शां० ३४४। ५॥ तेन युधिष्ठर प्रति धर्मोपदेशः । अनु० १७३। ११॥

बृहस्पतिनीतिः । व० ३२ ॥ वैदः । धौम्यस्य शिष्य ऋषि । आ० ३ । ७८ ॥ वोधाः । देशः । भी० ९ । ३९ ॥ वोध्यः । ऋषिः । शां० १७६ । ५७ ॥ ब्राग्नश्यः । क्षत्रियः । तत्सकाश प्रत्यगस्त्यस्य धना- जैनार्थ श्रुतर्वणा सह गमन । व० ९६ । ७ ॥

- १ ब्रह्मचारी। प्रथमाश्रमः । तद्धर्मा । आ० ८५।२॥ शां० १८९।८॥ अश्व० ४६।७॥
- २ ब्रह्मचारी । प्राधापुत्रो देवगन्धर्वः । आ० ६६ । ४७ ॥
- ३ ब्रह्मचारी । स्कन्दः । व० २३३ । ८॥ ब्रह्मतीर्थे । व० ८० । ८१॥
- १ **ब्रह्मद्तः ।** सो० व० पूरुकुरुोत्पन्नः काम्पि-ल्यवासी क्षत्रियः । स० ८ । २३ ॥

तस्य स्वपुत्रस्य चक्षुषी भेदितवत्या पूजिनीनाझ्या पि क्षिण्या सह सवादः । द्वां० १३९ ॥ [तस्य भार्या देवलपुत्री सन्नति । हरि० १ । २३ ॥] [तस्य पिता अणुहः । अणुहस्य नीप इति नामान्तरः । तस्य माता ग्रुकाचार्यपुत्री कृत्वी । तत्पुत्रः सार्वः भौम । (सर्वसेन ) यस्य चक्षुषी पूजिन्या निर्भिन्ने । हरि० १ । १९–२० ॥ मत्स्य० २०–२१ ॥]

२ ब्रह्मद्ताः । साल्वशब्दं पश्यत ।

ब्रह्मवेध्या। (ब्रह्मवोध्या)। नदी। भी० ९।३०॥

ब्रह्मिश्रारोस्त्रं । ब्रह्मास्त्र । तद्विषये नियमा । आ० १५१ । १२ ॥

तस्य प्रयोगः प्रतिसहारश्चार्जुनेन । द्रो० २०२। ३६॥ सौ० १४ । १५ ॥

तस्य प्रयोगोऽश्वत्थाझा । सौ० १३।१८॥ ब्रह्मसरः। तीर्थ । व०८२।८४॥९३। ११॥

+ ब्रह्महत्या । तस्याः खरूपवर्णन । शां० २८८।१२॥

सा इन्द्रस्य । उ० ९ । ४८ ॥ १० । ४६ ॥ शां० २८८ । १२ ॥ [ भा० ६ । ८ ॥ ]

सा परिक्षित्पुत्रस्य जनमेजयस्य । **द्यां० १४९।**३॥ स**म** वैशपायनस्य । **अनु० ९ ।** ३९ ॥

[ सा याज्ञवल्क्यस्य । भा० १२ । ६ ]

तस्या विभागः स्यादिषु ब्रह्मणा । **द्यां० २२८ । ३१** ॥

तस्याः प्रायश्चित । श्वां० १६३ । ४६ ॥ तत्सदृशानि पातकानि । अनु० ६० । २९ ॥ ब्रह्मा । चतुर्भुखः । पितामहः । पद्मभः । तदुत्पत्ति । आ० १ । ४५ ॥ व० २७३ । ४५ ॥ शां० ३५७ । २१ ॥ [ भा० ३ । ८ ॥ ]

तस्यागमन भारतप्रन्थनिर्माणकाले व्यास प्रति। आ०

31 <3 11

तस्य मीनसाः षद् पुत्राः। मरीचिः अत्रिः अङ्गिराः

पुलस्त्य पुलहः ऋतुः इति । आ०६६ । १०॥६७ । ४॥ [मा० ३।१२॥]

तत्कृता व्यासप्रशसा । आ० १ । ९६ ॥ तत्कृता भारतप्रशसा । आ० १ । ९८ ॥ तेन रुद्रस्य सारथ्यकरण । क० २७ । १९ ॥ तदादिभिर्देवैः सीताया निर्दुष्टत्वकथन । व० २९२। १७–४२ ॥

तस्य रेतसो रुद्रकृतयज्ञामौ हुतात् भृग्वज्ञिर प्रभृती-नामृषीणामुत्पत्तिः । अनु० १३२ । १३ ॥ तत्सभावर्णन । स० ११ ॥ शेष प्रजापतिशब्दे पश्यत ॥

अश्व० १०७ । २॥

ब्रह्माण्डसृष्टिः। शां० ३१६॥

ब्रह्मावर्ते । क्षेत्र । सरस्ततीद्दषद्धत्योर्मध्ये विद्यमान ।

व०८१ | ५३ || ८२ | ४३ || ब्रह्मास्त्रं | ब्रह्मशिरोस्त्रशब्द पश्यत | ब्राह्मणः | प्रथमो वर्ण |

तस्य रुक्षण । व० १८२ । २१॥ २०९ । ३४॥ शां० ६१॥ १८७॥ तस्य हृदयं नवनीतसदृश क्षुरसदृशी वाक् । आ० ३। १२३॥

तन्महिमा। व० १८७—१८८ ॥ १९५ ॥ २१४ ॥ ज्ञां० ७२ ॥ ३५१ ॥ अनु० ६८—७१ ॥ ९४। ९६ ॥ २५६-२५७ ॥ अश्व० ९८-९९ ॥ [भा०३।१६॥] तस्मावध्यत्व। आ०२८ । ४—९ ॥ २०४। १०॥

तत्पादमक्षालनफल । व० २०३ । ६६ ॥
तत्सदश मूल्य गौः । अनु० ८६ । २४ ॥
तत्सादण्ड्यत्वं । अनु० २१५ । ८ ॥
तस्य पूज्यत्वं । अनु० २५६ ॥
तस्य प्रक्षतेन सवादः । अनु० १८७ ॥
तस्य जनकेन सवादः । अभ्व० ३३ ॥
तस्य गवा तस्करैर्हरणं । आ० २२३ ५५ ॥

+ ब्राह्मणद्ंपतीसंवादः । अश्व० २१ ॥ ब्राह्मणस्त्रं। (ब्रह्मस्त्रं)। तद्पहारत्यानर्थहेतुत्व। अनु० १०५॥ १५८॥ ब्राह्मणी। नदी। भी० ९। ३३॥ ब्राह्मण्यं। जातिविशेषः। तस्य श्रेष्ठ्य। शां० ७२। ५॥ अनु० ३।६॥ तस्य कमीधीनत्व। अनु० २१७।३॥

## म.

+ भक्ष्याभक्ष्यविवेकः । शां० ३५। २१॥

१ भगः । एकादशरुद्रेष्वन्यतम । आ० ६७ । ३ ॥

२ भगः । द्वादशादित्येष्वन्यतमः । आ० ६६। १५॥

भगद्तः । नरकासुरपुत्र । प्राग्ज्योतिषाधिपतिः । द्रो० २९ । १ ॥ स० १० । ३० ॥ १४ । १५॥ २७। १६ ॥ आ० २१। १२ ॥ तत्पुत्रौ कृतप्रज्ञो वज्रदत्त( यज्ञदत्त )श्च । तत्पराजयोऽर्जुनेन । स० २७ । २१ ॥ तत्पराजय कर्णेन । व० २५५ । ४ ॥ तस्य दुर्योधनपक्षीयत्व । उ० १९ । १६ ॥ तस्य युद्ध । भी० ६४ । ४३ ॥ ९५ । २५ ॥ तस्य भीमेन सह युद्ध । द्वो० २६ । १९ ॥ तस्यार्जुनेन सह युद्ध । द्रो० २८ । १४ ॥ तेन वैष्णवास्त्रप्रयोगः । द्वो० २९ । १७ ॥ तस्य वधोऽर्जुनेन । द्वो० २९ । ५८ ॥ तत्पराक्रमवर्णन । द्वो० २६ ॥ तत्पुत्रस्य कृतप्रज्ञस्य वधो नकुलेन । क० २ | ३१॥ तत्पुत्रेण यज्ञदत्तेन (वज्रदत्तेन) सहार्जुनस्य युद्धं। अश्व० ७५॥

अश्व० ७५॥
+भगलिङ्गसृष्टिः । अनु० ५८। ३॥
भगवान् । श्रीमान्नारायण ।
तज्ज्ञानस्य साधन । उ० ६८। १॥
तस्य नाम्ना निर्वचनं । उ० ६९। ३॥
तद्भक्तलक्ष्णं । अश्व० ११८। ७॥

तन्महिमवर्णन । शां० २११ ॥ ३५४ । १ ॥ भा० ३। १५॥ ४। ७॥ ४। २४॥ ] तदनुस्मृतिप्रकारः । शां० २१० ॥ [तच्यानपद्धतिः। भा० ३। २८॥] + भगवद्गीता। भी० २५-४२॥ + भगवद्गीतापर्व । भी० १३—४२॥ भगीरथः । इक्ष्वाकुवश्यस्य दिलीपस्य पुत्रः । व० १०७। ४३ ॥ आ० २०१। २१ ॥ स० ८।१२॥ वि० ५३।१६॥ तस्य पुत्री हसी । जामाता कौत्स । अनु० २००। २६॥ तेन गङ्गावतारण । व० १०८ । १६ ॥ तचरित्रं। नारदेन सञ्जयायोक्त । द्वी० ६० ॥ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरायोक्त । **द्यां० २८ ।** ६३ ॥ [ वायु० ८८ ॥ ] तस्य धर्मविषये ब्रह्मणा सह सवादः । अनु० १६०॥ [तस्य वशः। हरि० १। १५॥] भड़: । सर्पः । आ० ५७ । ९ ॥ १ भङ्गकारः । क्षत्रियः । अविक्षतः पुत्रः । आ० १०१ । ४१ ॥ २ भङ्गकार: । क्षत्रियः । यादवः। आ० २३९। 88 11 भङ्गाखनः । भाजाखनशब्दं पश्यत । भद्रः । क्षत्रियः । चैद्यः । कर्णेन हत 9818911 भद्रकर्णेश्वर: । तीर्थ । व० ८२ । ३९ ॥ भद्रमनाः । क्रोधाया पुत्री । तत्पुत्र ऐरावतो नाग.। आ० ६७। ६०॥ भद्रवटः । कैलासपर्वतस्थो वटवृक्ष २३२ । १ ॥ ८० । ५१ ॥ भद्रवती । परीक्षितो भार्या । तत्पुत्रो जनमेजयः ।

आ० ६३। ८६॥

१ भद्रा । उचथ्यभार्या सोमस्य पुत्री । तस्या वरुणेनापहारः । अनु० २५९ । १०॥ २ भद्रा । कुबेरभार्या । आ० २१६ । ६॥ ३ भद्रा । व्यपिताश्वभायी । आ० १२७। १७॥ ४ भद्रा। वसुदेवभार्या। मौ०८। १८॥ १ भद्राश्वः । खण्ड । भी० ६ । १३ ॥ ७ । 88 11 तस्य सुकृतिना भोगस्थानत्व । अनु० २४० । ५॥ २ भद्राश्वः। कुवलाश्वपुत्र । व० २०७ । ३७॥ १ भरतः । शयुनामकामेर्द्वितीयः पत्र । अग्नि-विशेषः । व० २२१ । १४ ॥ २ भरतः । क्षत्रिय । सो० व० दुष्यन्तपुत्रः । तन्माता शकुन्तला । तस्य तिस्रो भार्यो । तास्र सुन्दा मुर्ख्या । तत्पुत्रो भुमन्यु । आ० ६३। ३४॥ ८८ । १८॥ वि० ५३ । १४॥ [ तेन खपुत्राणा खाननुरूपत्वकथनेन तद्भार्याभि स्वपुत्रेषु हतेषु वशे वितथे जाते देवैसासौ भरद्वाजस्य पुत्रत्वेन दाने तेन भरद्वाजस्य वितथ इति भुमन्युरिति च नाम कृत्वा पुत्रत्वेन स्वीकारः। भा० ९। २०॥ ] तस्योत्पत्ति । आ० ९५ । १० ॥ तस्य सर्वदमन इति नामप्राप्तिः । आ० ९५। ३३॥ तस्य राज्याभिषेकः । आ० १०० । ६९॥ तस्य चरित्र ।-आ० १०१ ॥ द्वो० ६८॥ द्वां० 26 | 84 || ३ भरतः । दशरथपुत्रः । तन्माता कैकयी । व० २७५।७॥ १ भरद्वाजः । शयुनामकामिपुत्रः कश्चनामि । तद्भार्या वीरा। तत्पुत्रो वीर । व० २२१।१३॥ २ भरद्वाजः । आ० ८ । २५ ॥ १०१। १०॥ १८६ । २९॥ जिचथ्यभायीया ममतानाइया बृहस्पतितो जातः। भा० ९ । २० ॥ विष्णु० ४-। १९॥ मत्स्य० ४९॥]

तस्य पुत्रो द्रोणाचार्य । घृताचीदर्शनक्षुभिताद्रोण- भानुद्तः । क्षत्रियः। शकुनिभ्राता। भीमेन हत । पात्रे विधृत। चद्रेतसो जात । आ ६४। १४८॥ **१४० | ३८ || १८० | १ ||** तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ३१ ॥ त प्रति भृगुणा जगत्सृष्टिप्रकारकथन । द्वां० तस्य पुत्र शकदेव । भी० ५४ । २४ ॥ 26012211 तेन दिवोदासस्य पुत्रकामेष्ट्या याजन । अनु० ' 613811 तस्कृत पुष्करास्तेये शपथ । अनु० १४३। ३५॥ ३ भरद्वाजः। कश्चन ऋषि । तत्पुत्रो यवकीतः। तस्य कथा। व० १३७-१४०॥ तस्यान्य पुत्रोऽभिवेश्यः । आ० १४० । ४२ ॥ तस्य रैभ्यनिर्भितकृत्यामारितस्वपुत्रद्धे खाद्शिप्रवेश । व० १३९ । १९॥ तस्य पुनरुज्जीवन रैभ्येण । व० १४० । २८ ॥ तस्य स्वर्गगमन । आ० १४० । ४६ ॥ अरहाजः । कश्चन ऋषः । वृताचीदर्शनश्चिन-तात्तद्रेतसो जाता पुत्री श्रुतावती । रा० ४९ । 2 11 भक्षाटः। देशः। स० ३१।५॥ भागखरिः । (भाङ्गासुरिः ।) क्षत्रिय । ऋतुपर्णः । दशार्णाधिपति । स०८। १५॥ व० ६८ । २ ॥ ६९ । १३ ॥ भाङ्गखनः। (भङ्गाखनः)। राजर्षिः। तस्य स्रीत्वप्राप्तिः । अनु० ३४॥ भाङ्गासुरिः। भागखरिशब्द पश्यत॥ भाण्डायनिः। ऋषिः। स० ७। १२॥ भाणडीर: । वटवृक्षः । तस्य च्छायाया श्रीकृष्णेन गोवत्साना चारण । स० ५३ । ८॥ १ भानुः । प्राधापुत्रो देवगन्धर्वः । आ० ६६ । 1108 २ भानुः। अभिविशेषः। व० २२३।८॥ ३ भातुः । सूर्यः ।

द्रो० १५८। २४॥ भानुदेवः । क्षत्रिय । पाञ्चाल । कर्णेन हतः । क० ४३ । १५॥ १ भानमती । कृतवीर्यपुत्री । अहयातिभार्या । तत्पुत्र सार्वभौमः । आ० ६३ । १४ ॥ २ भानुमती । अङ्गिरस पुत्री । व० २२१। ३ भानुमती । दुर्योधनभार्येति प्रसिद्धिः । भानुमान्। कालिङ्गः। भीमेन इतः। भी० ५४। ३९॥ १ भारतं । जम्बूद्वीपस्थमस्यदावासभूत वर्ष । भी० ६।७॥ India २ भारतं । महाभारतनामको प्रन्थः । वेदव्यासेन रचितः इतिहासोत्तमः । तन्निर्माणदेश । आ०१। ३९॥ तन्निर्माणप्रकार । आ०१।३८॥ तन्निर्माणकाल । आ०१।६८॥६२।५५॥ तसिन्ननुकान्ता विषयाः । आ० १। ४२॥ तस्य देवैस्तुलारोपण । आ०१ । २९७॥ तस्य मन्वादिभेदेन त्रैविध्य । आ० १ । ६६॥ तस्य प्रन्थसस्या । आ० १ । ७७ ॥ ६२ । १४ ॥ तस्य प्रचारकाल । आ० १ । १२५ ॥ तस्य प्रचारप्रकारः । आ० १ । ८० ॥ तस्य प्रचारका । आ० १ । १२४ ॥ तस्य व्यासेन शिष्येभ्योऽध्यापनं । आ० १। १२१॥ तस्येतिहासोत्तमत्व । आ० १ । २९२ ॥ तस्य द्वमत्वेन वर्णन । आ० १ । १०४ ॥ तस्मिन्यन्थग्रन्थः । आ० १। ११६॥ ६२। 88 11 तत्प्रशसा । आ०२। ३८३॥ तत्कथासुक्षेपः । आ० १ ॥ २ ॥ ६१ ॥

तत्कथनारम्भः । आ० ६० | २१ ॥ तत्पुस्तकदानफल । आ० ६२ | ५३ ॥ तच्छ्रवणमहिमा । आ० ६२ | १७ ॥ स्व० ५ | ८०-८६ ॥

+ भारतयुद्धं । तस्य कालः । आ०२।१३॥ तात्कालिकदुर्निमत्तानि । भी०२।१६॥ तत्र दुर्योधनसेनाधिपतिकृतयुद्धदिनसस्या । आ०२।३०॥

भारताः । भरतवशोत्पन्ना । तेषु मुख्याः धार्त-राष्ट्रा पाण्डवाश्च । तेषा कीर्तिपकथन व्यासेन । भी०२।१३॥

भारताचार्यमुख्यः । द्रोणाचार्यः । आ० १४९ । ३२ ॥

१ भारद्वाजः । भरद्वाजगोत्रोत्पन्न ऋषि । तस्य शत्रुन्तपेन सवाद । शां० १४० । ३ ॥ २ भारद्वाजः । द्वोणाचार्यः । आ०१ । २०२ ॥ भारद्वाजतीर्थे । आ० २३६ । ४ ॥ भारद्वाजी । नदी । भी०९ । २९ ॥ भारद्वाजी । तद्देशाधिपः क्षत्रिय । स० ७८ । ३६ ॥

१ भागवः । शुकाचार्य ।

२ भार्गवः । परशुरामः ।

३ भागवः। शौनक।

भागवास्त्रप्रयोगः। कर्णेन। क० ६७। ६०॥ भागवाः। देशः। भी० ९। ५०॥ भाषी। तस्या अष्टविधत्व। अनु० ५६।२॥ तस्या आवश्यकत्व। आ० ९८। २३—४४॥

भालुकिः। ऋषिः। स०४। २१॥ भासच्छेदः। अर्जुनेन। आ० १४३।९॥ भासा। सो० व० अयुतानायिभार्या। तत्पुत्रो-ऽकोषनः। आ०६३। २१॥ १ भासी । प्राषापुत्री। आ० ६६। ४६॥

१ भासी । प्राधापुत्री । आ० ६६ । ४६ ॥ २ भासी । आ० ६७ । ५७ ॥

भास्करी । ब्रह्मर्षिः । द्यां० ४६ । १२॥

भास्तरः। सूर्यानुयायी स्कन्दपार्षदः। द्वारं० ४६। ३१॥

१ भीमः । क्षत्रियः । विदर्भदेशाधिपति । दम-यन्त्याः पिता । व० ५० । ७ ॥

२ भीमः । अभिविशेष । व० २२२ । ११॥

३ भीमः । क्षत्रिय । सो० व० इलिनस्य पुत्रः । दुष्यन्तस्य भाता । आ० ८८ ॥

४ भीमः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । भीमसेनेन हत । भी० ६४ । ३६ ॥

५ भीमः । कश्यपभायीया मुनिनाझ्या पुत्रो देव गन्धर्व । आ० ६६ । ४३ ॥

६ भीमः । पाण्डुपुत्रो भीमसेनः ।

१ भीमवलः। अप्ति । व० २२२। ११॥

२ **भीमबल्ठः** (क्षत्रियः । सो०व० घृतराष्ट्रस्य पुत्र । **१३१ ।** ७ ॥

१ भीमरथः। भोजराज । स० ४। ३२॥

२ भीमरथ: । क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । १०३ ॥ १३१ । १२ ॥ भीमसेनेन तस्य वध । भी० ६४ । ३६ ॥ भीमरथी । (भीमा)। नदी । व०८६ ।

३॥ भी०९। २०॥

भीमविक्रमः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९८ ॥

भीमवेगः। क्षत्रियः। सो०व० घृतराष्ट्रपुत्रः। आ०६८। ९८॥

भीमवेगरवः।क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रपुत्रः। आ० २०१। २॥

भीमदार: । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । ९९ ॥

१ भीमसेनः । वायोद्धितीयावतार । भीमः । वायुस्तुः । वृकोदरः । सो० वं पाण्डोद्धितीयः पुत्रः । तन्माता कुन्ती । तस्योत्पत्ति । आ० १२९ । ५२ ॥ तस्य सगभ्यों भातरौ युधिष्ठिरः अर्जुनश्च । वैमात्रेयौ नकुलः सहदेवश्च ।

तस्योत्पत्ति । आ० १२९ । ५२ ॥ तजन्मकालीनप्रहस्थिति । आ ८ १२९ । ६६॥ तेन शिशुभावे मातुरङ्काद्ध पतितेन शतशृङ्गपर्वत-चूर्णन। आ० १२९। ६१॥ तेन बाल्यकीडाया दुर्योधनादिपराभव । आ० १३७। १६॥ तस्य सर्पेर्दशन । आ० १३७ । ४३ ॥ तस्य बलरामाद्भदायुद्धशिक्षा । आ० १५१ । ५ ॥ तस्य हिडिम्बेन सह युद्ध । आ० १६५ । ४१ ॥ तेन हिडिम्बस्य वध । आ० १६६ । ३५॥ तेन हिडिम्बापरिग्रह । आ० १६८ । १४ ॥ तसौ एकचकानगरे कुम्भकारेण महत्तरमृण्मयपात्र-दान । आ॰ १७१ । १८॥ तेन बकवध । आ० १७७ । ४३ ॥ तस्य प्रथमा भार्या हिडिम्बा राक्षसी । तस्य तस्या जात पुत्रो घटोत्कच । आ० ६३।८०॥ तस्यान्या भार्यो काशिराजस्रुता जलन्थरा । तस्य तस्या जात पुत्र शर्वत्रात । आ० ६३ । ७६॥

तस्य मुख्या भार्या द्रौपदी । तस्य तस्या जात पुत्र स्रुतसोम । आ० ६४ । १६४ ॥ तस्य नागायुतबलवत्त्व । आ० १३९ । २४ ॥ स अष्टगुणरथ । ७० १६९ । ४ ॥ तस्य विराटनगरे प्रसिद्ध नाम वलल इति । वि० ३ । ८ ॥ तत्र प्रच्छन्न नाम जयेश इति । वि० ७ । ६६ ॥

तस्य शद्भत्व । वि० १० । १७ ॥ ३६ । १५ ॥ तस्य शङ्क पौण्ड्र । भी० २५ । १५ ॥ तसौ गदा मयेन बिन्दुसरस आहत्य दत्ता । स० ३ । ६ ॥

तेन द्भैपदीखयवरे शस्यपराजयः । आ० २०५ । ३४ ॥ भारतयुद्धे शस्यपराभवन । द्रो० १५ ॥ तेन राजस्यार्थं दशार्णदेशविजयः । स०३० । ५॥ तेन दुर्योधनपराजयः । भी० ७९ । १५॥

तेन भीष्मपराजय । भी० ८८ । १२ ॥ तेन जरासन्धवधः । स० २५ । ९ ॥ तेन किर्मीरवध । व० ११ । ६७ ॥ तेन जटासुरवधः । १५८ । ७० ॥ तेन मणिमन्नामकदैत्यवध । व० १६१ । ८३ ॥ तेन जीमूतमञ्जवध । वि०१५। ५२॥ तेन की चकवध । वि० २६ । ३९ ॥ तेन उपकीचकवधः । वि० २७ । ४५ ॥ तेन द्रोणसारथेर्वध । भी० ७५ । ३१ ॥ तेन द्रोणरथभञ्जन । द्वो० १२७ । ६७ ॥ तेन पुनद्रीणाचार्यरथाष्टकभञ्जनपूर्वकम्जुनदर्शनात्स-हनाद । **द्रो० १२८।** १८-३३॥ तेन दुरशासनस्य भुजोत्पाटनपूर्वक वध । कु० 6913611 तेन दुर्योधनम्य जरुभेदने प्रतिज्ञा । स० ९२ । ३२॥ तेन दुर्योधनवधः । **ज्ञा० ५९ ।** ४७ ॥ तत्सुति । व० १५५ । २०॥ तत्प्रतापवर्णन धृतराष्ट्रेण । उ० ५१ ॥ तन्माहात्म्यकथन । उ० ७६॥ भी० १०२। २८ ॥ ११३-११४ ॥ द्रो० २०१ । ८॥ श० ३३ । २२ ॥ ६२ । १॥

८॥ शा ० ३३ । २२ ॥ ६२ । १॥
तेन स्वसामर्थ्यकथन । उ० ७५ ॥
तस्य अजगरेण प्रहण । व० १८० । २७ ॥
तस्य हनुमता सवाद । व० १४९ ॥
तेन दुश्शासनवक्षोविदारण । क० ८७ । २९ ॥
तेन श्रस्येन सह गदायुद्ध । शा० ६१ ॥
तेन श्रस्येन सह गदायुद्ध । शा० ६१ । ९॥
तेनाश्वत्थामवधाय प्रस्थान । सौ० ११ । २० ॥
तेन द्रीपदीसमाश्वासन । सौ० १६ । २२ ॥
तस्य गान्धार्य सह दुर्योधनवधस्य न्याय्यत्वान्याग्य-

त्वविषयकविवाद । स्त्री० १४ ॥ तेन दुर्योधनश्राद्धार्थ धृतराष्ट्राय धनदानानभ्यनुज्ञानं । आश्र० १२ । १५॥

भीमसेन 1 १२४ तेन धृतराष्ट्र प्रति वैराग्यार्थ परुषमाषण । आश्र० ३।७॥ तस्य महाप्रस्थानगमने पतन । महा० २ । २३ ॥ तेनाश्वस्थामवधप्रतिज्ञानं । द्वो० १९८ । २४ ॥ तच्छिरसि अश्वत्थामप्रत्युक्तनारायणास्त्रस्य प्रज्वलन । द्वी० २००। ७०॥ तस्याश्वत्थाम्ना सह युद्ध । क० १२ ॥ तस्य विशोकनाम्ना स्वसारथिना सह सवादः । कः० 60 11 तस्य दुश्शासनेन सह विवाद । क० ८६। ३६॥ २ भीमसेन: । देवगन्धर्व । आ० ६६ । ४२ ॥ ३ भीमसेनः । क्षत्रिय । सो० व० अनुसुष पुत्रस्य परीक्षित पुत्र । तद्भार्यो सुकुमारी । तत्पुत्र परिश्रवा । आ० ६३ । ४५ ॥ ४ भीमसेन: । पाण्डवपौत्रस्य परीक्षित पुत्रः। जनमेजयस्य भाता । आ०३।१॥ भीमा। (भीमरथी)। भी०९। २२॥ भीष्मः । गाङ्गेय । तालकेतः । पितामहः । देवव्रत । शान्तनुपुत्रः । तन्माता गङ्गा । अग० ६३। ५०॥ ६८। ७५॥ वि० ३७।

तस्योत्पत्ति । आ० ६४ । १३३ ॥ तस्य यौवराज्येऽभिषेक । आ० १०७ । ४४ ॥ तसौ शान्तनुना खच्छन्दमरणवरदान। आ० १०७। ११९॥ तेन महाभारतयुद्धे दश दिनानि युद्धकरण । आ०

**२**॥

२ । ३० ॥ तेन दाशराजसमीपे भयद्भरप्रतिज्ञाकरण। आ० -- 2001 68 11

तेन काशिराजकन्यात्रयहरण । आ० १०९ । १९॥ तस्य साल्वेन सह युद्ध । आ० १०९ । ३९ ॥ तस्य विलापः पाण्डवाना जतुगृहे दाहवार्ताश्रवणात्। आ० १६२। ३०॥

तेन कर्णाधिक्षेपः । उ० २१ । १६ ॥

तस्य ध्वजस्तालः । उ० १५० । ५ ॥ तस्य दुर्योधनेन सैनापत्येऽभिषेकः । उ० १५६ । तस्य परग्रुरामेण सह युद्ध । उ० १७९—१८५॥ तस्य परशुरामेण सह युद्धे रथादध पतन तत्र गङ्गाया आगमन च। उ० १८२॥ तस्य परशुरामेण सह युद्धदिने निशीथे निद्राया दिव्यपुरुषैः प्रस्नापनास्त्रानुस्मारण । उ० १८३॥ तत्पराक्रमवर्णन । भी० १०९ ॥ ११८ ॥ तत्कृता श्रीकृष्णस्तुति । अस्याः स्तुते भीष्मस्तव-राज इति नाम । शां० ४६ । ३९॥ [ तत्कृता श्रीकृष्णस्तुति । भा० १ । ९ ॥ ] तद्वधकथा सक्षेपेण । भी० १३॥ तद्वधोपायः । भीरः १०७॥ तत्सारथेः सात्यकिना वध । भी० ५४। ११८॥ तद्वधेच्छया श्रीकृष्णेन चकायुधप्रहण । भी० ५९ । ९१॥ तस्यार्जुनेन बाणमयोपधानकल्पन । भी० १२० । तसौ पर्जन्यास्त्रप्रयोगेणार्जुनेन पानीयदान । भी० १२१। २६॥ तेनार्जुनपशसनपूर्वक दुर्योधनं प्रति पाण्डवे शमवि-धानं । भी० १२१ । ३१-५८ ॥ तस्य शरतल्पगतस्य गान्धार्या वर्णनं । स्त्री० २३ । १८॥ तसौ पाण्डवादीना धर्मीपदेशोपयोगितया श्रीकृष्णेन शरीरदार्ब्बदान । शा० ५१ । १४ ॥ तस्य मरण । अनु० २७४ । ६ ॥ [ भा० १ । 911] भीष्मकः। स० ४। ३७॥ ३२।१३॥ [ विदर्भदेशाधिपतिः । रुक्मिण्याः पिता I तत्पुत्रो रुक्मी। भा० १०। ५२॥] + भीष्मवधपर्व । भी० ४३—१२२ ॥ १ भुमन्युः । क्षत्रियः । सो० व० जनमेजयपुत्रस्य

**घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १०१ । ४७ ॥** 

२ समन्युः । क्षत्रिय । सो० व० शाकुन्तलेयस्य भरतस्य पुत्र । तद्भार्या सुवर्णा । तत्पुत्र सुहोत्रः । आ० ६३ । ३५ ॥ सुवर्णायाः पुष्करिणीति नामान्तर । आ० १०१ । १३ ॥ तस्य पुत्रा दिनिरथः सुहोतः सुहोता सुहिनः सुयजुः ऋचीकश्चेति षद् । आ० १०१ । १२॥ [ अय सुमन्यु भरद्वाजस्य रूपान्तर । तस्य नितथ इति नामान्तर । भा० ९ । २०॥ ]

+ भूगोलवर्णनं । भी० ५-९॥ [ भा० ५। १६-२०॥ बृहन्नार० ३॥ पद्म० १। ३ -९ ॥ वायु० ३४-५०॥ विष्णु० २। २-७॥ मत्स्य० १२१॥ कूर्म० १। ४४ -४९ मार्क० ५१-५७॥ वराह० ७४-८९॥ ब्रह्म० १८-२७॥ देवीभा० ८। ४-१३॥ लिङ्गपु० ४६। गरुडपु० ५४-५७॥ शिवपु० उमास० १७--१८॥]

भूतकर्ता । अग्निविशेष । व० २२४ । १ ॥ भूतकर्मा । क्षत्रिय । कौरवपक्षीय । श्रतानी-केन हत । द्रो० २५ । २३ ॥ भूतशर्मा । क्षत्रिय । कौरवपक्षीयः । द्रो० २० । ७ ॥

भूतानि । पृथिव्यादीनि पञ्च । तेषा सृष्टिः । द्वां० ३१५ ॥

तेषा गुणाः । च० २१५ । ३ ॥ भी० ५ । ५ ॥ चां० १९२ । १५ ॥ २५८ ॥ २६१ ॥ अनु० ३९ । १९ ॥ २४५ । २८ ॥ [ भा० ३ । २६ ॥ ]

भूति:। ऋषि । विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५७ ॥

प्ण ॥
भूपति: । अभिविशेषः । व० २२४ । १ ॥
भूमि: । पृथिवीभूत । तदिभमानिदेवता च । तया
ब्रह्माण प्रति शरणगमन । आ० ६५ । ३९ ॥
तस्या विष्णुनोद्धरणं । व० १४४ । २९ ॥
तहानफल । अश्व० १०२ । ९ ॥ अनु० ९७ ।
२ ॥ २३५ । ५१–६६ ॥

तस्या गुणाः । व० २१५ । ४॥ भी०४ । ९॥ शां० २६१ । ३॥

भूमिञ्जयः । क्षत्रियः । विराटपुत्र उत्तरकुमार । वि० ३७ । ९ ॥ उत्तरशब्द पश्यत ।

+ भूमिपर्व । भी० ११-१२ ॥

भूरि: । क्षत्रियः । सो० व० पूरुवश्य । सोमद-चपुत्र । तद्धातरौ भूरिश्रवा शलश्च । आ० २०१ । १५ ॥ [भा०९ । २२ ॥ ]

तस्य सात्यिकना वध । द्रो० १६७ । १२ ॥ १ भूरिद्युम्नः । वीरद्युम्नपुत्रः कश्चन क्षत्रिय । स०८ । १९ ॥ ज्ञां० १२७ । १४ ॥ २ भूरिद्युम्नः । ऋषिः । ७० ८२ । २७ ॥ भूरिबलः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमसेनेन हतः । ज्ञा० २५ । ५ ॥

भूरिश्रवाः । क्षत्रिय । सो० व० सोमदत्तपुत्रः । आ० २०१ । १५ ॥ रथयूथपयूथपः । उ० १६५ । २८ ॥ अस्य यूपकेतुरिति नामान्तरं । द्रो० २५ । ५६ ॥

तज्ज्ञातरौ भूरि शलश्च । तस्य सात्यिकना सह युद्ध । भी० ६३ ॥ ७४ । २७ ॥ द्रो० १४२ ॥ तत्युत्राणा सात्यिकना वधः । भी० ७४ । २५ ॥ तस्य सात्यिकिना सह युध्यत सत भुजच्छेदो-ऽर्जुनेन । द्रो० १४२ । ८६ ॥

तस्य प्रायोपविष्टस्य शिरश्छेद सात्यिकना । द्रो० १४३ । ६८॥

तच्छववर्णन गान्धार्या । स्त्री० २४ । १ ॥
भूलिङ्गराकुनिः । कुलिङ्गराकुनिशब्द पश्यत ।
भृगुः । ब्रह्मर्षिः । ब्रह्मणो हृद्यादुत्पन्न । (अयं खायंभुवमन्वन्तरीयः ।) तत्पुत्र कवि । तस्यान्ये
पुत्रश्चवन । आ० ६७ । ४१ – ४५ ॥

तस्यान्यो पुत्रो धाता विधाता च । तत्पुत्री रूक्ष्मीः । अतः एव सा भार्गची । अतः ६७ । ५०॥ [तत्पन्नी स्थातिः । भा० ४ । १॥ विष्णु० १ । १०॥]

[ तद्भार्यायाः शुक्रमातुर्विष्णुना वधः । देवीमा० । 818811] तस्यैव वैवस्वतमन्वन्तरे द्वितीयवार वरुणस्य ऋतौ पावकाज्जन्म । आ०५। ७॥ अनु० १३२ । ३६ ॥ अत एव स वारुणि.। तद्भार्या पुलोमा । आ० ५ । १३ ॥ ६ । १२ ॥ तत्पुत्रा सप्त । च्यवनः वज्रशीर्ष शुचिः और्व शुकः वरेण्य (विभु ) सवनश्चेति । अनु० १३२ । ४० ॥ तेनामि प्रति सर्वभक्षत्पशापदान । आ**० ६।** १४॥ दा० ४८। २१॥ तेन भरद्वाज प्रति सृष्टिप्रकारकथन । शां० 11 88 1008 तेन पुष्करास्तैन्ये शपथकरण। अनु० १४३। १६॥ तस्यागस्त्येन सह नहुषस्येन्द्रपदात्पातनविषये स-वादः। अनु० १५६। १४॥ तद्वशकथन। आ०५।६॥ तद्वस्याना कार्तवीर्थेहेननं । आ० १९४ । १९॥ **भृगुकच्छ:।** नर्मदासागरसगमस्थलस्थः क्षेत्रविशेष । स॰ ३२।७८॥ Broach, on the river Narbada This was the heimittage of the Rishi Bhiigu

भृगुतीर्थे। व०९८।१॥

१ भृगुतुङ्गं। (भृगुतुन्दं)। क्षेत्र। आ०६९। ६०॥ २३५ । २॥ च०८२। ५१॥ अनु०६४। १८॥

२ भृगुतुङ्गः । (भृगुतुन्दः) । पर्वतः । व० १३२ । १९॥

+ भृत्यलक्षणं । ज्ञां० ११९ ॥

भैमसेनिः। घटोत्कचः। भी० ८३। ३३॥ भैरवः। सर्व । आ० ५७। १७॥

१ भोगवती । निबन्धनमुनेर्माता । तयोः सवादः। श्रा० २०५ । २ ॥

२ भोगवती । नागलोकः । उ० १०३ । १ ॥ भोगवतीतीर्थं । व० ८३ । ८६ ॥ भोजः । तद्देशाधिपति. कृतवर्मा । आ० २०१ । ६ ॥ द्रो० ११४ । ७८ ॥ ११६ । ३२ ॥ भोजकटं । विदर्भदेशान्तर्गत रुक्मिण आवास-स्थान । स० ३२ । १२ ॥ Ellichipur on the river Purna in Berar

+ भोजनविधिः। अश्व० १०९। १॥ भोजा। सौवीरस पुत्री। सात्यकेर्भार्यो। द्रो० १०। ३३॥

भोजाः। देश । भी० ९। ४०॥

भौमनः । विश्वकर्मा । तेनामृतरक्षण । आ० ३२ । ३ ॥

भौमेयाः। जना । स० ७८ । ९७ ॥ भ्रमरः। जयद्रथस्य भाता । व० २६६ । ११ ॥

म.

मकरकेतु: | प्रद्युझः | व० १८ | ११ ॥

मकरध्वज: | क्षत्रियः | सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्र |

भीमसेनेन हत | भी० ९६ | २७ ॥

मकरी | नदी | भी० ९ | २३ ॥

मगधा: | देश | भी० ९ | ४५ ॥ The

Province of Behai Its western bound

Province of Behai Its western bound any was the river Sone The ancient capital of Magadha was sometime Rajgir.

तत्स्थाः पञ्च पर्वताः । वैहार वाराहः वृषभः ऋषिगिरिः (ऋषभकूटः ।) वैत्यकश्चेति । स० २१ । २ ॥

मङ्गणकः । ऋषि । सुकन्याया मातरिश्वनो जातः। दा० ३९ । ३२ ॥ व० ८१।११६॥ तस्य पुत्रास्सप्त । वायुवेग वायुवल वायुद्दा वायुम-ण्डलः वायुज्वालः वायुरेताः वायुवक इति । तस्य चरित्र । दा० ३९ । ३२ ॥ [पद्म० १ । २७ ॥ ६ । १३६ ॥ स्कान्दपु० प्रभासख० प्रथमभा० २७० ॥]

[स कक्र्यपस्य मानसः पुत्रः । वामनपु० २८ ॥]

मिक्टि: । ऋषि । तत्कथा । शां० १७६ । ४॥ + मङ्गलाचरणं। आ०१। १॥२८॥ मचक्रकः। यक्ष । व० ८१ । २००॥ मचकुकं । तीर्थ । दा० ५४ । २८॥ मञ्जला। नदी। भी० ९। ३४॥ मण्हरं। (मणिपुरं)। पाण्ड्यदेशस्य अर्जुन- तस्य रासभ्या सवाद । अनु०३।८॥ श्रशुरस्य चित्रवाहनस्य पत्तन । आ० ६३। ' ८१ ॥ २३५ । १७ ॥ तत्र तीर्थयात्रानिमित्तेनार्जुनस्य गमन । तत्र खपुत्रेण बभ्रुवाहनेन सह युद्ध च । आ० २३५॥ तत्राश्वमेधाश्वरक्षणार्थमर्जुनस्य गमन । अश्व० 99 11 तत्र राजसूयदिग्विजयार्थ सहदेवस्य गमन । स० ३३। २९॥ मणिः। ऋषिः। स० ११। २४॥ मणिनागं। क्षेत्र। व० ८२। १०६॥ मणिपुरं । मणल्लरशब्द पश्यत । मणिपुष्पकः । सहदेवस्य शङ्खः । भी० २५ । १६॥ मणिमती । वातापील्वलपुरी । तस्या दुर्जयेति नामान्तर । व० ९४ । १-४ ॥ मणिमत्तीर्थे। व० ८०। १०२॥ मणिमन्थः । पर्वत । अनु ४९ । ३३ ॥ १ मिणमान् । द्रीपदीवयवरिष्मार्गस् VERSATT LIBRALT २ मणिमान् । सर्पे । स०९ । १७ B JAN 1925 १९० ॥ मा०८ । २४ ॥] ३ मणिमान् । राक्षसः भीमसेनेन हत । व० + मत्स्योप १६१ । ६७—८३ ॥ ALLAHABAD१३७ ॥ १६१ । ६७—८३41— मण्डलकः। सर्प । आ० ५७।८॥ मण्डलव्यूहः । कौरवाणा । भी० ८१ । २१ । मण्डूककन्या । सुशोभना नाम । मण्डूकराज-स्यायोः पुत्री । व० १९५ । ३२ ॥ तस्याः इक्ष्वाकुवस्य परीक्षिन्नामा । तत्पुत्रा शलो दलो बलश्चेति ।

मण्डूकराजः । आयुर्नामा । तत्पुत्री सुशोभना । व० १९५ । ३२ ॥ + मण्डूकोपाख्यानं । व० १९५ ॥ मतङ्गः । ब्रह्मर्षिः । ब्राह्मण्या नापिताज्ञातः । अनु० 318611 तेन ब्राह्मण्यपाह्यर्थ तपश्चरण । अनु० ४ । १ ॥ मतङ्गकेदारः । क्षेत्र । व० ८३ । १७ ॥ मतङ्गाश्रमः । क्षेत्र । व० ८२ । १०० ॥ मितः । दक्षप्रजापते पुत्री । धर्मप्रजापते पत्नी आ० ६७। १५॥ मतिनारः । क्षत्रियः । सो० व० अनाधृष्टेः पुत्रः। तत्पुत्रा तसु महान् अतिरथः दुबुश्च। आ० ८८ । १२ ॥ अन्त्यनारोप्ययमेवेति भाति । मित्सिल्लः । उपरिचरवसुपुत्रः । तन्माता गिरिका । आ० ६४। ४४॥ ' मतस्यः । उपरिचरवसुवीर्यान्मत्स्या उदरे जात पुत्र । तस्य स्वसा मत्स्यगन्धा (सत्यवती ) । आ० ६४। ८३॥ महस्यगन्धा । सत्यवतीशब्द पश्यत । मत्स्याः । देश । भी० ९ । ४० ॥ Matsya-Desa, the country around jeypur including Alwar formerly क्षत्रियः । आ० २०१ । ७ । RECEIVED निमृहस्यावतारः । भगवतो नागयणस्य । व० ॅॅॅ मत्स्योप/ख्यानं । व० १९०॥ शां० मदः । च्यर्वननिर्मित इन्द्रशत्रु । अनु० २६१ । — २६॥ मद्यन्ती । स्०व० सौदासस्य कल्माषपादस्य पत्नी। आ० १२८। ५०॥ अश्व० ५७। १९॥ मदिराक्षः । (मदिराश्वः)। विराटस भाता।

वि० ३३ । २० ॥ रथोदारः । ७० १७१ । १५ ॥

१ मदिराश्वः । मदिराक्षशब्द पश्यत ।

२ मदिराश्वः । स्०व० दशाश्वस्य पुत्रः क्षत्रियः । तस्तुतो द्युतिमान् । अनु०२। ८॥

+ मद्यं । तदुत्पत्ति तत्पाने दोषश्च । अनु० २३१ । २९ ॥

तत्पाननिषेघ. । आ० ७० । ७२ ॥ तत्पान-प्रायश्चित्त । शां० १६३ । ४७ ॥

मद्रराजः । क्षत्रियः । शस्य । आ० १। २३१॥

तस्य व्यासेन सह भगवन्माहात्म्यविषये सवादः। अनु०१५॥

महा: । देश.। भी० ९। ४२॥ A country in the Punjab between the Ravi and the Chenab Its capital was Sakala

तेषा निन्दा । क० ३४ । ३७ ॥

मद्राधिपः । क्षत्रियः । श्रत्यः । भी० ८५ । १४ ॥

+ मधुकैटभोत्पत्तिः। शां० ३५७। २४॥ तयो कथा। व० २०६। २३॥ शां० ३५७। २४॥

तयोर्वधः । स० ४४ ॥ शां० ३५७ । ६९ ॥ मधुच्छन्दाः । विश्वामित्रस पुत्र । अनु० ७ । ५० ॥

मधुपर्कः । गरुडस्य पुत्र । उ० १०१ । १४ ॥ + मधुपर्के गोः समनुज्ञानं । आ० ६० । १४ ॥

मधुमन्तः । देशः । भी० ९ । ५३ ॥ मधुरा । रारसेनदेशस्य राजधानी । श्रीकृष्णस्य जन्मस्थान । स० १९ । २५ ॥ Muttra the capital of Surasena Desa

मधुवटी । देव्याः स्थानं । व० ८१ । ९४ ॥ मधुसूद्नः । भगवान्नारायणः । तन्नामनिर्वचन । उ० ६९ । ४॥ मधुस्रवतीर्थं । व० ८१ । १५०॥ मध्यदेशः । र्देश । शां० १६७ । ३॥ + मनः । आन्तर ज्ञानेन्द्रिय । तस्य गुणाः । शां० २६१ । ९॥

तज्जये सर्वेन्द्रियाणा जयः । अश्व० ३१ । ५ ॥ तस्य इन्द्रिये सह विवाद । अश्व० २३ ॥ मनस्युः । क्षत्रिय । सो० व० प्रतीरस्य पुत्रः । तन्माता शूरसेनी । तद्भार्या सौवीरी । तत्पुत्रा, मिश्रकेश्या जाता शक्तः सहनन वाग्मी च।

आ०८८।५॥ मनस्तिनी।देवस्ती।तत्पुत्रश्चनद्रमा।आ० ६७।१९॥

१ मनु: । बैवलतः । आ० ६९। १५॥ अश्व० ४ | २॥ तत्पुत्रा इक्ष्वाकुप्रमृतयो दश । आ० ६९ | २०॥ [तत्पत्नी श्रद्धा भा०९।१॥]

तस्य बृहस्पतिना सवादः । शां० १९९-२०४॥ तस्य सुवर्णनामकेन तपस्विना सह सवादः पुष्पधूपदी-पदानादिविषये । अनु० १५५॥

[मनवः। चतुर्दशः। हरि० १।७॥ विष्णु० ३।१॥ ब्रह्म० ५॥ ब्रह्म० वै०२।९३॥ मार्कण्डे० ५०॥]

२ मनु:। प्राधाया पुत्री । आ० ६६ । ४५ ॥

३ मनु:। अग्निविशेष । व० २२३ । ४॥

मनोजवतीर्थं। व० ८१। ९३॥

मनोनुगः । देशः । भी*० १*२ । २१ ॥

१ मनोरमा। अप्सरा । आ० ६६ । ५०॥ १३२ । ४४॥

२ मनोरमा। (मनोहरा)। सरस्रतीनद्याः काचन शासा । दा० ३९ । ४॥

१ मनोहरा । काचन देवस्त्री । तत्पुत्रः शिशिरः प्राणः रमणश्च । आ० ६७ । २२ ॥

२ मनोहरा । द्वितीय मनोरमाशब्दं पश्यत ।

+ मन्नस्य गोपनप्रकारः । आ० १५३ । ९२॥ + मन्नपर्व । स० १—१९॥
+ मन्नी । अमात्यशब्द पश्यत ।'
मन्थरा । कैकेय्या दासी । व० २७७ । १३॥
मन्दकाः । देश । भी० ९ । ४३॥
मन्दगा । नदी । भी० ९ । ३३॥
मन्दपालः । शार्ककपक्षिरूपवानकश्चन ऋषि । तद्वार्या जरितानाम शार्की । तत्पुत्रा । जरितारि

द्वायों जरितानाम शाङ्गी । तत्पुत्रा । जरितारि सारिस्रकः द्रोणः स्तम्बमित्रश्चेति । आ० २५६। १५ ॥ अनु० ५३ । २१ ॥ तस्यान्या भार्या रूपिता । आ० २५६ । १८ ॥ मन्दरः । पर्वतः । व० १६४ । १ ॥ तेनामृतमथन । आ० १८ । १ ॥ तत्र पाण्डवाना गमन । व० १४४ । २ ॥ मन्दाहिनी । नदी । भी० ६ । ३३ ॥ मन्दाकिनी । नदी । भी० ८३ । ५८ ॥ मन्दाकिनी । नदी । भी० ८३ । ५८ ॥ मन्दाकिनी । नदी । भी० ८३ । ५८ ॥ मन्दाकिनी । नदी । भी० ८३ । ५८ ॥ मन्दाकिनी । नदी । भी० ८३ । ५८ ॥ मन्दाकिनी । नदी । भी० ८३ । ५८ ॥ मन्दाकिनी । विशेषमुचध्यक्षवेर्मार्था । आ० ११३ । ९ ॥ विशेषमुचध्यक्षवेर्दे परयत ।

मयः । अमुराणा शिल्पी । अर्जुनेन खाण्डवदाहानमोचित । आ० २५४ । ३९ ॥
तेन पाण्डवसमानिर्माण । स० १ । २५ ॥
तस्य देवै सह युद्ध । स० ५१ । ७ ॥
+ मयद्शनपवे । आ० २५४—२६० ॥
मयूरः । वृषसेनस्य केतु । द्रो० १०५ । १६ ॥
मयूरकेतुः । स्कन्दः । व० २३३ । ३ ॥
+ मरणं । प्राणवियोग । तत्सूचकान्यरिष्टानि ।
शां० ३२२ । ८ ॥ अनु० १५० ॥ १६९ ।
१ ॥

तस्रमेदाः । अनु० २४२ ॥ [तात्कालिककष्टनिरूपण । मा० ३ । ३० ॥]

१ मरीचि: । ब्रह्मिष्टिं । ब्रह्मणो मानसः पुत्र । तस्पुत्र कश्यपः । आ० ६३ । २ ॥ ६६ । १० ॥ ६७ ॥ ११ । १८ ॥ इगां० २०७ । ४ ॥

ृ[तस्य भार्या कर्दमप्रजापतिपुत्री कला । भा० ४ । १ ॥ ]

[ तस्यान्या भार्या ऊर्णा । तत्पुत्रा षट् । ते ब्रह्मशा-पात् हिरण्यकशिपो पुत्रा भृत्वा पुन वसुदेवा-हेवक्या श्रीऋष्णोत्पत्ते पूर्वमुत्पन्ना । भा० १०। ८५ ॥

२ मरीचि: । अप्सरा । आ० १३२ । ४४ ॥ मरीचिपा: । ऋषय । अनु० ४५ । ४१ ॥ मरुका: । जनाः । स० ७८ । ९७ ॥

मरुतः । एकोनपञ्चाशत् । कश्यपाद्दित्या जाताः देवयोनय पुत्राः । आ० १३२ । ५३ ॥ ज्ञा० २०७ । २४ ॥

[तेषामुत्पत्ति । भा० ६११८॥ रा० १। ४६—४७॥]

मरुत्तः । क्षत्रिय । स्०व० अविक्षत पुत्र । अभ्व० ४ । २३ ॥ स० ७ । १७ ॥ ८ । १० ॥ तस्य कथा । द्रो० ५५ ॥ ६६ ॥ शां० २८ ॥ १७ ॥ अभ्व० ४ ॥ [रा० ७ । १८ ॥]

[तद्वशकथन । भा० ९ । २ ॥] तस्य वृतराष्ट्रेण सवादः । अश्व० १० । ३ ॥ तेन यज्ञार्थ सवर्तऋषेरन्वेषण । अश्व० ६ । २० ॥ तद्यज्ञः । अश्व० ९ । ४ ॥

१ मर्यादा । सो० व० अपराचीनस्य भार्या । तत्पुत्रोऽरिह । आ० ६३ । १७ ॥

२ मर्यादा । देवातिथिभार्या। तत्पुत्र ऋच । आ० ६३ । २३ ॥

मलजाः। (मलदाः)। करूशदेशसमीपस्थो देश+। भी० ९। ४५॥ Malada, The western portion of the district of Shahabad

मलदा। नदी। व०८०। ९३॥

मलघः । कुलपर्वतः । भी०९ । ११ ॥ ११ । १५ ॥

मलयध्वजः । क्षत्रियः । मणह्रतेश्वर पाण्ड्यः । चित्राह्मदाया पिता । अर्जुनस्य श्वरुर । अस्य

प्रवीर इति चित्रवाहन इति च नामान्तरे । स्र० ३३।२९॥ आ० २३५।१७॥ अध-त्थान्ना हतः । कः ५६ । ४४ ॥ मळहननं । भीमसेनेन । वि० १५ । ५२ ॥ महा: | देश: | भी०९ | ४६ || There are two Malla desa, one is in the westthe Multan The other is in the east—the country in which the Parasnath hills are situated, that is poitions of the districts of Hazaiibagh and Manbhum

मसीराः। देशः। भी० ९। ५३॥ महत्तरः । अमिविशेषः । व० २२२ । ९ ॥ 🛧 महत्तत्वनिरूपणं । अश्व० ४१ । १ ॥ महद्युम । क्षेत्र । आ० ३ । १४२ ॥ महाकर्णिः । अम्बुवीचस्य मन्त्री । आ० २२३ । १९॥ महाकालः। बाणासुर । आ० ६६। २१॥ 🕂 महाकुललक्षणं। उ० ३६। २२॥ महागौरी । नदी । भी० ९ । ३३ ॥ महानदी। नदी। आ० २३५ । ७ ॥ भी० e 188 || A river in Orissa. महापद्मपुरं । गोमतीतीरस्थ पत्तन । शां० इव्होशा महापार्श्वः । असुरः । स० ९ । १६ ॥ महापुरुषस्तवः । शां० ३४६॥ महाबलिः । बलिशब्दं पश्यत । महाबाहः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । अा० ६८। ९८॥ १०८॥ १३१। ६॥ १४ ॥ भीमसेनेन हतः । द्वो० १५८ । १७॥ महाभारतं । भारतशब्द पश्यत । तच्छद्धनिर्वचनं । आ० १। २९७--३००॥ महाभिषक्। (महाभिषः)। क्षत्रियः। सू० व०। आ० १०२॥ महाभ्रतानि । भूतशब्दं पश्यत ।

महाभौमः । क्षत्रियः। सो० व० पूरुवश्यस्या-रिहस्य पुत्रः । तन्माता आङ्गी । तद्भार्या सयजा । तत्पुत्र अयुतानायी । आ० ६३ । १८ ॥ महामती । अज्ञिरसः पुत्री । व० २२१ । ८॥ महायज्ञाः । पञ्च । अश्व० १०४ । ८॥ महारवः। यादवः। आ० २३९। ११॥ महारौरवः। नरकविशेषः। अनु० २३०।९॥ महालक्ष्मीः । लक्ष्मीशब्द पश्यत । १ महाशिराः । असुरः । स० ९ । १८॥ २ महाशिराः । ऋषि । स० ४ । १६॥ महाज्ञोणः। नदः। स० २०। २७॥ महाश्रमतीर्थे। व० ८२। ५४॥ महाभ्यः । यमसभास्थः क्षत्रिय । स० ८। १९॥ महासेनः। स्कन्दः। स० ११। ५२॥ महाहनुः। सर्पः। आ० ५७। १०॥ महिष्मती । अङ्गिरसः पुत्री । व० २२१ । ७॥ महीषकाः । देश । भी० ९ । ५९ ॥ माहि-षकशब्द पश्यत । महेन्द्रः । कुलपर्वतः । आ० २३५ । १३ ॥ व० ८३ । १६ ॥ भी० ९ । ११॥ Mahendra Malı Hılls ın Ganjam Dt तत्र परशुरामस्य वासः । व० ११८ । १४ ॥ महेन्द्रा। नदी। भी० ९। २२॥ १ महोद्रः । सर्पः । आ० ३५ । १६ ॥ २ महोदर: । ऋषि । यस्य जङ्घाया सलमं पूर्ति-गन्धि राक्षसशिरः औशनसतीर्थस्नानान्मुक्तम-भूत । श० ४० । २० ॥ ३ महोदरः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्रः। आर० १३१। ७॥ ६८ । ९७॥ भीमसेनेन हतः । भी० ८८ । २७॥ महौजाः । क्षत्रियः । आ० ६८ । ५२ ॥ + मांसभक्षणिनन्दा । अनु० १७६ ।

--१७८ ॥ २३३ ॥

माकन्दी । गङ्गातीरस्थ द्वपदनगर । आ० १४८। ७८ ॥ पाण्डवपार्श्विते ग्रामपञ्चके-Sन्यतमः । उ० ३१ । १९ ॥ १ मागधः । क्षत्रिय । मगधदेशाधिपतिः । अभि-मन्युना हतः । भी० ६२ । ४८ ॥ २ मागधः । जरासन्ध । माठरवनं । व० ८६ । १०॥ माणिभद्रः। यक्षराजः। आ० ६४ । २७॥ व० १४१ । ७॥ स० १०। १६॥ तस्य कुण्डधारेण सवाद. । शां० २२७ ॥ माणिवरः। यक्ष । व० १४१। ५॥ माण्डच्यः । अणीमाण्डव्यशब्द पश्यत । मातङ्गाः । गजा । क्रोधवशापुत्र्या मातङ्गचा-स्तेषामुत्पत्तिः । आ० ६७। ६६ ॥ मातङ्गी। कोधवशाया पुत्री। तत्पुत्रा मातङ्गा। आ० ६७। ६१—६६॥ मातरिश्वा । गरुडस्य पुत्र. । उ० १०१ । १४॥ मातलिः । इन्द्रस्य सार्थि । तद्वार्यो सुधर्मा । तत्पुत्री गुणकेशी । उ० ९७ । १९ ॥ तत्पुत्रो गोमुख । उ० १०० । ८॥ स जय- । न्तस्य सारथि । रा० ७ । २८ ॥ ] तेन खपुत्र्या वरान्वेषण । उ० ९७--१०५ ॥ तस्य पाताललोकगमन । उ० ९८ । ८॥ तस्येन्द्रेण सह सेव्यताप्रयोजकगुणविषये सवाद । अनु० १५३॥ तदागमनमर्जुनसमीपे । व० ४२ । २ ॥ तेन श्रीराम प्रति रथानयन । व० २९१ । १२ ॥ + मातापित्रोः ऋणापनोदनं। शां० २९०॥ + मातगणः । व० २३० । १४॥ श० ४७।१॥ मातृतीर्थं। व० ८१। ५८॥ मातुमहिमा। शां० १०८॥ माद्री । पाण्डोद्वितीया भार्या । मद्राधिपस्यू ऋता- । तस्य वसुहोमेन सवादः । शां० १२२ ॥

यनस्य दृहिता। शल्यस्य स्वसा। आ० ६३। ५९॥ १३४। ८२॥ वस्या धृत्यशत्व । आ० ६८ । १६० ॥ तस्या विवाह । आ० १२२॥ तस्यामिधनो सकाशान्त्रकुलसहदेवयोरूत्पत्तिः। आ० १३३।१८॥ तस्याः सङ्गेन पाण्डोर्मरण । आ० १३४ । २६ ॥ तस्या पाण्डोरनुमरण । आ० १३४ । ११० ॥ माधवः । श्रीकृष्णः । तन्नामनिवेचनं । उ० E9 18 11 माधवी । ययातिपुत्री । आ०८७। २३॥ तस्या प्रसूत्यन्तेप्रसूत्यन्ते कन्यात्वपाधिवरलाभः । उ० ११६। १७॥ तस्याः पुत्राश्चत्वारः । इक्ष्वाकुवश्यात् हर्यश्वाज्ञातः वसुमना । उ० ११६ । २३ ॥ काशीश्वराद्दि-वोदासाज्जात प्रतर्दन । उ० ११७ । १८ ॥ भोजनगराविपतेरुशीनराज्ञात शिबि । उ० ११८। २०॥ विश्वामित्राज्ञातोऽष्टक । उ० 1128 1 288 तस्या स्वयवर । उ० १२० । १ ॥ तस्यास्तपस्यन्त्या स्वर्गाच्युतस्य स्विपतुर्ययातेरष्टका-दिभि सवादकाले तत्रागमनं । आ॰ ८७। 1108 मानवी। नदी। भी० ९। ३२॥ मानसः। सर्पे । आ० ५७। १६॥ मानुषतीर्थे । व० ८१ । ६५ ॥ मान्धाता । क्षत्रियः । सू० व० युवनाश्वस्य पुत्रः । स० ८।८॥ तस्य कुरुपार्थयुद्धदिदृक्षया इन्द्रपासादे स्थिति । वि०५३।१४॥ -तस्योत्पत्ति । व० १२७ । २८॥ तन्नामनिर्वचन । व० १२७ । ३०॥ तस्य चरित्र । व० १२७ ॥ द्वो० ६२ ॥ द्वां० 2616811

--- २३३॥

तस्य उचध्येन सवादः । शां० ९०। ९१॥ [तस्य भार्या शशबिन्दो पुत्री बिन्दुमती । तत्पुत्राः पुरुकुत्स. अम्बरीष मुचुकुन्दश्च। भा० ९। ६॥ वायु० ८८॥ ] [तस्य पुत्र्यः पञ्चाशत् । सौभरिऋषेभीर्या । भा० ९।६॥ विष्णु० ४।२॥] मारिषा। नदी। भी० ९। ३६॥ १ मारीचः । मरीचिऋषिपुत्रः काइयपः। २ मारीचः । ताटकापुत्रो रावणसचिवो राक्षसः । तद्भाता सुबाहु । स० ५० । ५॥ तस्य वधो रामेण । व० २७९ । २१ ॥ मारुतन्तव्यः । विश्वामित्रस्य पुत्र ऋषिः । अनु०७। ५४॥ मार्कण्डेयः । मृकण्डपुत्रो महर्षिः । व० १३० । ७॥ स० ४। २१॥ ११। २२॥ तस्य पत्नी घूमोर्णा । अनु० २४८ । ४ ॥ तस्य चरित्र । व० १३० । ६ ॥ १९१-१९२ ॥ [ मा० १२ । ८-१० ॥ ब्रह्म० ५२-५६ ॥ बृहन्नारदी० ४--५॥] [ तस्य वशः । भा० ४ । १ ॥ ] तदागमन पाण्डवसमीपे द्वैतवने । व० २५ । ४ ॥ तदागमन पाण्डवसमीपे काम्यकवने । व० १८५। 88 11 तसौ महेश्वरेण दीर्घायुष्पदान । व० १३० । ३२ ॥ तेन श्रीकृष्णस्य सर्वोत्तमत्वकथनं । च० १९२। 48 11 तस्य नारदेन सह चतुर्युगधर्मविषये सवादः। अनु० ५४॥ तसौ श्रीनारायणेन प्रलयप्रदर्शन । व० १९१ । 9011 तस्य नारदेन सह स्त्रीणा विषये सवाद । अनु० ५७॥ मार्कण्डेयतीर्थे। व० ८२। ७९॥ + मार्कण्डेयसमास्यापर्व । व०

मार्कण्डेयाश्रमः । गोमतीसरयूसगमस्थले विद्य मान क्षेत्र । तत्र पाण्डवाना गमन । व० १३० । १ ।। At the confluence of the Saraju and the Gomati, near Bageswara in the district of Kumaun Markanda Rishi performed asceticism at this place

मार्गण्यिया । प्राधापुत्री । आ० ६६ । ४५॥

- + मार्गशीर्षादिद्वादशादशीव्रताचरणं। अश्व० ११४ । १४॥
- + मार्जारसूषककथा । उ० १६० । १५ ॥ शां० १३८ । १८ ॥
- १ मार्ताण्डः । देवगव्याः सुरभ्या भर्ता । अनु० ११७ । ११ ॥
- २ मार्ताण्डः । सूर्यः । आ० ६९ । १५ ॥
- १ मार्तिकावतकः । क्षत्रियः । तन्नामकदेशा-धिपः साल्वः । व० १४ । १६ ॥ २० । १५ ॥ द्रो० ४८ । ८ ॥
- २ मार्तिकावतकः । चित्ररथनामा गन्धर्वः। स्त्रीमि सह जले कीडन्त य दृष्ट्या जमद्भिभार्या रेणुका तस्मै स्पृह्याश्चकार । व० ११७ । ६॥ मार्द्मिषः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः। अनु० ७ । ५७ ॥

मालय:। गरुडस्य पुत्रः। उ० १०१। १४॥ मालवा:। देशः। भी० ९।६०॥ Malwa Its capitals were Ujjaini and Dharanagaia at the time of Raja Bhoja It is situated in the north-west of Anupadesa.

- १ माळवी । केकयनाझः स्तस्य मार्या । कीच-कादीना माता । विराटराजभार्यायाः सुदेष्णाया मातृष्वसा । विमाता च । वि० २१ । १४ ॥
- २ मालवी । अश्वपतेर्भार्या साविज्या माता । व॰ २९८ । ६१ ॥
- १ मालिनी । विभीषणमाता । व० २७६ । ८॥ Malını ıs the name of a river, which

falls into the river Ghagra (Saraju) fifty miles above Ajodhya The Hermitage of Kanva stands upon it

२ मालिनी । अप्सराः । वि० १४ । ३२ ॥

३ मालिनी । कण्वाश्रमसमीपस्था नदी । आ० ९१ । २३ ॥

श्रमालिनी । विराटनगरे द्रौपद्या अज्ञातवासे नाम । वि० १४ । ४५ ॥

माल्यपिण्डकः। सर्प । उ० १०३ । १३ ॥ माल्यवान् । पर्वत । भी० ६ । १३ ॥ स० २९ । ३८ ॥ North ern portion of the Eastern Ghats in the Districts of Cuddapa, Kurnool, Nellore, Guntur etc

मावेछकाः । तन्नामकदेशस्या जना । द्रो० १७।२०॥

मासः । (माषः )। ऋषभरूपी राक्षसः । यस्य नालेन जरासन्धः तिस्रो भेरीश्चकार । स० २१।२०॥

+ मासनियामकभगवद्भूपाणि । अनु० १७१॥

+ मासाहसपक्षी। कुलिङ्गराकुनिराब्द पश्यत।

माहिकाः। देशः। भी० ९। ४६॥

माहिषकाः । (महीषकाः )। देशः । अश्व० ८४ । ११ ॥ (मैसूर् । भारतभ्रमणपत्रे ११३८॥) Музоле

माहिष्मती। नगरी। यस्या अधिपति कार्त-वीर्यः नीलक्ष। स० ३२। २३॥ Mahesh wara on the right bank of the Nerbuda forty miles south of Indore

माहेन्द्रः । पर्वत । महेन्द्रश्रद्ध परयत । माहेयाः । देशः । भी० ९ । ४९ ॥ माहेश्वरज्वरः । शां० २८९ । ४ ॥ [ हरि० २ । १२२-१२३ ॥ ]

माहेश्वरीधारा । तीर्थं । व० ८२ । ११७ ॥ मिञ्जिकः । रुद्रसभवः । व० २३१ । १० ॥ मिञ्जिका । रुद्रसभवा । व० २३१ । १० ॥ मित्रः । द्वादशादित्येष्वन्यतमः । आ० ६६ । १५॥

+ मित्रं । सुदृत् । तस्य लक्षण । शां० ८० । ३ ॥ तस्य सुतिः । शां० १७२ । २० ॥ तच्छद्धनिर्वचन । क० ३६ । ३४ ॥

मित्रज्ञः । अभिविशेष । व० २२२ । १२ ॥ मित्रदेवः । क्षत्रिय । त्रैगर्तः । अर्जुनेन हत । ं क० १८ । ११ ॥

मित्रसहः । कल्माषपादशब्द पश्यत । मित्रधर्मा । अभिविशेष । व० २२२ । १२ ॥ मित्रवर्धनः । अभिविशेष । व० २२२ । १२ ॥

मित्रवात् । अभिविशेषः । व० २२२ । १२ ॥ मिथिलः । भरतवशोत्पन्नः क्षत्रियः । तत्पुत्रः जहु । अनु० ७ । २ ॥

मिथिला। नगरी। व० २१०। २॥ Janakpur The capital of the kingdom of Raj-Janaka Mithila was the name both of the country and the capital

मिध्यः । अमिविशेषः । व० २२१ । १९॥ मिश्रकं । तीर्थं । व० ८१ । ९१॥ मिश्रकंशो । अप्तरा । आ० ६६ । ४९॥ १३२ । ४३॥ स० १० । ११॥ तत्पुत्राः रौद्राश्वाज्ञाता अन्वग्मानुप्रभृतयः । आ० ८८ । ७॥

मुखमण्डिका । स्कन्दग्रहः । व० २३० । ३०॥ + मुखरोगापादकानि कर्माणि । अनु० २२० । ७-१३॥

मुचुकुन्दः । स्० व० मान्धातृपुत्रः क्षत्रियः । तं प्रति भागवेण शरणागतरक्षणविषये कपोतोपा- ख्यानकथन । शां० १४३ । ६ ॥ तस्य वैश्रवणेन सवादः । शां० ७४ । ५ ॥ [तद्धातरौ पुरुकुत्सोम्बरीषश्च । तत्स्वसार सौभरिकः-

षेर्भार्याः पञ्चारात् । भा० ९ । ६ ॥ ]

1

[तेन काल्यवनभसीकरण । भा० १०।५१ ॥ विष्णु०५।२३ ॥ हरि०२।५७ ॥] [तेन श्रीकृष्णस्तुतिः । भा० १०।५१॥] मुञ्जकेतुः।क्षत्रियः।युधिष्ठिरसभाया।स०४। २७॥

मुञ्जवटः । परमेश्वरस्य स्थान । व० ८१ । २२ ॥ ८३ । ६७ ॥

मुझवान् । पर्वत । अश्व ० ८ । १ ॥ मुण्डवेदाङ्गः । सर्प । आ० ५७ । १७ ॥ मुद्गरः । सर्पः । आ० ५७ । १० ॥ मुद्गरपर्णकः । सर्पः । ७० १०३ । १३ ॥ मुद्गरपिण्डकः । सर्प । आ० ३५ । ९ ॥ मुद्गरुः । कुरुक्षेत्रवासी त्रीहिद्रोणापरनामा ऋषि । व० २६१ । ३ ॥

[स भर्म्याश्वराजस्य पुत्रः । तत्पुत्रो दिवोदासः । तत्पुत्री शतानन्दमाता अहल्या । भा० ९ । २१ ॥]

- १ मुनिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । काश्यपभार्या । तत्पुत्राः षोडश देवगन्धर्वाः । आ० ६६ । ४४॥
- + २ मुनि:। सन्यासी। तद्धर्माः। आ० १२४। ८-२२ ॥ तस्य छक्षण । आ० ८५ । ९--१८॥
- ३ मुनि:। अहः पुत्रः । आ० ६७।२३॥ मुनिदेशः। कौञ्चद्वीपसमीपस्थः। भी० १२। २२॥
- + मुनिशूद्रयोः कथा। अनु० ३१॥
- + मुनिसनत्कुमारसंवादः । ज्ञा० २२७॥ मुरः । असरः । श्रीकृष्णेन हतः । स० ५५। २९॥

मुरुः। असुरः। स० १४ । १४ ॥ मुसलः। विश्वामित्रस्य पुत्रः। अनु० ७ । ५३ ॥ १ मूकः। सर्पः। आ० ५७ । ९॥ २ मूकः। दैत्यः। अय वराहरूपी सन् इन्द्रकी- लपर्वते तपस्यतोऽर्जुनस्य समीपमागतस्तेनैव हतः व०३९।७॥ [शिवपु० शतरुद्रस० ३९॥] + सूढलक्षणं । उ०३३। ३८—४७॥

मृषकाः । देश_्। भी० ९ । ५९ ॥

- + मृषिकमार्जारकथा। उ० १६०। १५॥ मृषिकादः । सर्पः। स०९। ११॥ उ० १०३। १४॥
- + स्गः । चतुष्पाद्विशेषः । तज्जातेरुत्पत्ति । अगः ६७।६०॥
- + सृगचारिणः । ऋषयः । अनु० ४५ । ४१॥ सृगधूमतीर्थे । व० ८१ । १०१ ॥ सृगमन्दा । कोधवशायाः पुत्री । तत्पुत्राः ऋक्षाः समराश्च । आ० ६७ । ६२ ॥
- + मृगयात्रा १ (मृगया) । आखेट । तस्याः क्षत्रियाणा धर्म्यत्व । अनु० २१५ । १ ॥ तत्करण श्रीकृष्णार्जुनाभ्या । आ० २४७ । ६०॥ तत्करण परीक्षिता । आ० ४० । ११॥ सवरणेन ।

आ० १८७ । २२ ॥
तत्करण ययातिना। आ० ७२ | १५ ॥ ७५ | १ ॥
तत्करण दुष्यन्तेन । आ० ९० | ३ ॥
तत्करण विश्वामित्रेण । आ० १९१ । ५ ॥
मृगव्याधः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । आ०
६७ | २ ॥

+ मृगस्त्रप्रोद्भवपर्व । व० २५९ ॥ मृगी । कोधवशाया पुत्री । तत्पुत्रा सर्वे मृगाः । आ० ६७ । ६२ ॥

**मृतपः ।** दानव । आ० ६६ । २९ ॥

+ मृतबालकोज्जीवनं । परमेश्वरेण । शां० १५२ । ११५ ॥

मृतानामो ध्वेदैहिककरणं। युधिष्ठिरेण। स्त्री० २६। ३०॥ मृताना दुर्योधनादीना व्यासेन धृतराष्ट्रादिभ्य पुन. प्रदर्शन। आअ० ३४। १८॥ मृताना परीक्षिच्छमीकशृक्षिणा व्यासेन जनमेजयाय प्रदर्शनं। आअ० ३७। ७॥ **मृत्युः ।** सहारकर्त्री देवता (तुर्गा) । तस्या. उत्पत्ति । द्रो० ५३ । १७ ॥ द्राां० २६३ । १५ ॥

तस्या ब्रह्मणा सह प्रजाना मारणविषये विवाद । शां० २६४ । १ ॥ .

तम्या स्वरूपकथनं । उ० ४२ | २ ||
तस्या इक्ष्वाकुणा सवाद । श्रां० १९७ ||
तस्या सर्पेण सवाद । अनु० १ | ५० ||
तस्या अर्जुननाम्ना छुब्धकेन सवाद । अनु० १ |
६३ ||

तस्या ओघवत्या सवाद । अनु०२।६६॥ मेकलाः। मेकलपर्वतसमीपस्थो देश । भी० ९। ४१॥ The country around the Mekala Hills i e the mount Amarakan taka, in which the river Nerbuda has got its source, hence the Neibuda is called Mekalakanyaka

मेघपुष्पः । श्रीकृष्णस्याश्च । अश्व०११८ । ५६॥ मेघवासाः । असुर । स०९ । १८॥ मेघवेगः । क्षत्रिय । दुर्योधनपक्षीयः । अभिमन्यु-ना हतः । द्रो० ४८ । १६॥

- १ मेघसन्धः । क्षत्रिय । जरासन्धपुत्रस्य सहदेवस्य पुत्र । अश्व०८३ । ४ ॥ २ मेघसन्धिः । क्षत्रियः । आ०२०१ । ८ ॥ मेधा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेः पत्नी । आ०६७ । १४ ॥
- १ मेघातिथि:। गौतमो ब्राह्मणः। तत्पुत्रश्चिर-कारी । द्यां० २७२ । ४५ ॥ स०७ । १७ ॥ द्यां० ३४४ । ७ ॥
- २ मेघातिथि: । क्षत्रियः । सो० व० पूरुकुछो-त्पन्नो ब्राह्मणः । तत्पुत्र कण्य । अनु० २५५ । ३१ ॥

मेधाविकं । कालञ्जरपर्वतसमीपस्य तीर्थ । व० ८३ । ५५ ॥ मेनका। अप्सराः। आ० १३२। ४६॥ स० १०। ११॥

तद्दर्शनश्चिमतात्प्रवतरेतसः द्वपदस्योत्पत्तिः । आ०

तस्या विश्वामित्राच्छकुन्तलाया उत्पत्तिः । आ० ९३।१५॥

१ मेना। नदी। भी०९। २३॥

२ [ मेना । पितृणा कन्या हिमवतः पत्नी । हरि॰ '१ । १८ ॥ मत्स्य० १३ ॥ ]

मेरुः । सुवर्णपर्वतः । स० २९ । २२ ॥ भी० ६ । १० ॥ [भा० ५ । १६ ॥ देवीमा० ८ । ७ ॥ ]

तद्वर्णन । व० १६४ । ११ ॥ तत्रार्जुनस्य गमन । स० २९ । १६ ॥

मेरभूताः। देशः। भी० ९। ४८॥

मेरुसावर्णः । ऋषि । अनु० २५५ । ४४ ॥ मेषहृत् । गरुडस्य पुत्रः । ड० १०१ । १२ ॥

मैत्रेयः। ब्रह्मर्षिः। स० ४। १६ ॥ द्यां० ४६। ७॥

तस्य व्यासेन सह दानस्योत्तमत्वे सवाद । अनु० १८२—१८४॥

तस्य धृतराष्ट्रसमीपे आगमन । व० १० । ७ ॥ तेन दुर्योधन प्रति शापदान । व० १० । ३१ ॥ [ तस्य पिता कुषारव । तन्माता मित्रा । भा० ३ । १ ॥]

मैनाकः । हिमवत पुत्र पर्वतः । व० ८७ । ११ ॥ भी० १२ । १८ ॥ The Sevalik Hills at the foot of the Himalayas between the Beas and the Ganges

[ तत्पुत्र कौञ्चः । हरि० १ । १८ ॥]

मैन्दः । वानर । व० २९० । १३ ॥ तेन सह राजसूयदिग्विजये सहदेवस्य युद्ध । स० ३२ । २०॥

+ मोक्षः । चतुर्थ पुरुषार्थः । तत्रशसा । शां० १६५ । ४२ ॥ २८० ॥ अनु० २४३ ॥ + मोक्षधमेपर्व । ज्ञां० १७३-३७५ । मोदः । सर्प । आ० ५७ । ११ ॥ मोदागिरिः । अङ्गदेशस्य पूर्वभागे विद्यमानः पर्वतः । स० ३१ । २१ ॥ Monghir— Mudgagiri or Mudgallgiri in Bhagalpur District

मोदापुरं । उल्लक्ष्वेशसमीपस्थो देशः । तद्विपौ वामदेव सुदामा च । स० २८ । ११ ॥ मोहिनी । श्रीमता नारायणेनासुरवञ्चनार्थ धृतं स्रीरूपं । आ० १८ । ५५ ॥ [ भा० ८ ।

९---१०॥] [तया शङ्करमोहनं। भा०८। १२॥] मौञ्जायनः। ऋषिः। स०४। १९॥

१ मौद्गल्यः। नालायन्या भर्ता। आ० २१२ — २१३॥

२ **मौद्गल्यः ।** सर्पसत्रे सदस्यः । आ० ५३ । ९॥

मौनवेपगः। सर्पः। आ० ५७। १७॥

+ मौसलयुद्धकथा। मौस०४॥ [ मा० ३।४॥११।३०॥]

+ स्लेच्छभाषा। तया विदुरेण युधिष्ठिरायो-पदेश। आ० १५७। २०॥ स्लेच्छा:। देशः। भी० ९। ५७॥

य.

यकुक्कोमानः । देशः । वि०६।७॥ भी० ९। ४६॥

यक्षग्रहः। व० २३०। ५३॥

+ यक्षप्रश्नः । यक्षक्रिपणा यमेन युधिष्ठिरं प्रति कृतः प्रश्नसमुदाय । च० ३१४ । ४७ ॥ यक्षाः । देवयोनिविशेषाः । तेषा नामानि । स० १० । १६— १९॥

तेषामगस्त्यशापः । व० १६२ । ५७ ॥
यज्ञः । याग । अध्वरः । स केन केन कर्तव्यः ।
व्यां० १६३ । ५ ॥

तस्य प्रशसा । अनु० १६४ । ५ ॥
तस्य प्रशसा । अनु० २३७ । १ — १० ॥
तस्य प्रशसा । आनु० २३७ । १ — १० ॥
तस्य प्रशसा । आनु० २७८ ॥
तन्मुषो देवाः । पञ्चदश । व० २२६ । ११ – ११॥
यज्ञदत्तः । (वज्रद्ताः ) । भगदत्तपुत्रः । तेन
सहार्जुनस्य युद्ध । अश्व० ७५ – ७६ ॥
यज्ञवराहः । वराहरूपी विष्णुः । स० ४५ ।
१२ ॥ वाराहश्चद पश्यत ।
यज्ञसेनः । द्वपदः । आ० ११० । ७ ॥
१ यतिः । क्षत्रिय । सो० व० नहुषस्य पुत्रः ।
ययातेर्ज्ञाता । बाल्यात्रभृतियोगमास्थित । आ० ६९ । ३३ ॥

२ **यति: ।** विश्वामित्रऋषेः पुत्रः । अनु० ७ । ५८ ॥ "

३ + यतिः । चतुर्थाश्रमी । सन्यासी । मद्धर्पा । आ० ८५ । ५ ॥ ज्ञां० १९० ॥ २५१॥ २८४ ॥

तन्महिमा । अश्व० १०८ । १-१० ॥
तच्छुश्रूषाप्रशंसा । अनु० १४८ ॥ १४९ ॥
तदाश्रमस्य परमपुरुषार्थसाधनत्य । अश्व० ४७ ॥
१ यदुः । क्षत्रियः । ययातिपुत्रः । तन्माता
देवयानी । आ० ६३ । ७ ॥

[तस्य वंशः । भा० ९ । २३ ॥ मत्स्य० ४३ ॥ विष्णु० ४ । ११ ॥ हरि० १ । ३३ ॥ वायु० ९४ ॥]

तद्वंशक्षयः मौसल्युद्धे । **मौ०४। ३६**॥ [ भा० ११। ३०॥]

२ यदु: । उपरिचरवसुपुत्रः । आ० ६४ । ४४॥ यमः । दक्षिणदिक्पालकः । सूर्यपुत्रः । तत्सभाव-र्णन नारदेन युधिष्ठिर प्रति । स० ८ ॥

[तस्योत्पत्ति । सूर्योत्सज्ञानाझ्या तद्भार्याया । भा० ६ । ६ ॥ विष्णु० ३ । २ ॥ हरि० १ । ९ ॥ मत्स्य० ११ ॥ पद्म० ५ । ८ ॥ वायु० ८४ ॥ ब्रम्म० ६ ॥ वरा० २० ॥ ] तस्य माण्डव्येन शापः । आ० ११७ । १७ ॥ तस्य विदुररूपेण जनन । आ० ६४ । १३८ ॥ ११५ । ४४ ॥

तस्य युधिष्ठिररूपेण जनन । आ० १२९ । २०॥ तस्यागमनमर्जुनसमीपे । व० ४१ । ९॥ तस्य साविज्या सवादः । व० २९८ । १०॥ तस्य गौतमेन सह मातापितृपरिचर्यायास्तहणापनय-निवषे सवाद । शा० १२९॥ तेन युधिष्ठराय वरदान । व० ३१५ । १०॥ यमकाः । जनाः । स० ७८ । ८८॥ यमदृतः । ऋषि । विश्वामित्रपुत्र । अनु० ७ । ५१॥

+ यमयातना । अनु० २२९॥

+ यमलोकमार्गः । व० २०३ । ४६-४९ ॥ अनु० २२९ ॥ अश्व० १०० ॥ [ भा० ३ । ३० ॥ ]

यमुना । नदी । भी०९। १५॥ तस्या सूर्यपुत्रीत्व सूर्यशब्दे द्रष्टव्य । तस्या श्रीकृष्णार्जुनयोर्जरुकीडा । आ० २४८ ।

१७॥

यमौ । नकुलसहदेवौ । आ० २१० । १८ ॥ ययातिः । नहुषस्य पुत्र । आ० ६३ । ५॥ स०८ । ८॥ वि० ५३ । १४॥

तचरित्र सक्षेपण । आ० ६९ । ३५ ॥ द्रो० ६३ ॥ द्यां० २८ । ९४ ॥

तचरित्रं विस्तरेण । अग० ७०—८७ ॥
[ तत्कथा । भा० ९ । १८ ॥ हरि० १ । ३० ॥
वायु० ९३ ॥ मत्स्य० २४-४२ ॥ रा० ७ ।
५८-५९ ॥ विष्णु० ४ । १० ॥ ब्रह्म०
१२ ॥ ]

तस्य द्वे भार्ये । तयोः प्रथमा ग्रुकाचार्यपुत्री देवयानी । तस्या विवाहः । अा०७५ । ३९ ॥ तत्पुत्री यदुः तुर्वसुश्च । द्वितीया वृषपर्वपुत्री शर्मिष्ठा । त त्पुत्रा दुह्य अनु. पूरुश्च । आ० ६३ । ७॥ तत्पुत्री माधवी । आ० ८७ | २३ ॥
तस्य विश्वाच्या सह रमण । आ० ६९ | ५१ ॥
तस्य मृगयार्थ गमन । आ० ७२ | १५ ॥
७५ | १ ॥
तस्य देवयान्या सवाद । आ० ७२ | २५ ॥
७५ | १०-३६ ॥
तस्मै शकाचार्थण शापदानं । आ० ७२ | ५२ ॥

तसै शुकाचार्थेण शापदानं । आ० ७० । ५२ ॥ तेन निजवार्धकेन खयौवनविनिमयमनङ्गीकुर्वेच्छो यदुप्रमृतिभ्यश्चतुभ्यं खपुत्रेभ्यः शापदान । आ० ७८ ॥

तेन खवचनकारिणे पूरवे कनिष्ठसूनवे वरदानं । आ० ७८ । ३६ ॥

तस्य वैराग्यप्राप्ति । आ० ७९ । १२ ॥
तेन पूरवे पुनर्योवनप्रत्यर्पण । आ० ७९ । १७ ॥
तस्य तपोवनगमन । आ० ७९ । ४० ॥
तस्य स्वर्गगमनं । आ० ८० ॥

तस्य स्वर्गसुसानुभव । आ०८१॥

तस्य स्वर्गात्पतन । आ० ८२। ६॥ ७० १२१।१७॥

तस्याष्टकेन सह सवाद । आ०८२—८४॥ तेन गोदानकरण। व०१९८॥

तत्समीपे एकतश्स्यामकणीना हयाना याचनार्थं गालवस्य गमन । तेन गालवाय हयप्रतिनि-धितया खपुत्र्या माधव्या दान । उ०११८ । १—१५॥

तेन सरस्रतीतीरे यज्ञकरण । श्र० ४२ । ३३ ॥ तत्कृतः पुष्करास्तेयशपथः । अनु० १४३ । २७ ॥ यवक्रीतः । भरद्वाजनामकस्य कस्यचिद्दषेः पुत्रः ।

व० १३७ । १३ ॥ तेन खस्यानधीतवेदपतिभानाय इन्द्रमुद्दिश्य तपश्चरणं ।

व० १३७ । १६ ॥
तेन परावसुभार्थोपभोग । व० १३८ । ५॥
तस्य हनन परावसुपित्रा रैभ्येण निर्मितया ऋत्यया ।
व० १३८ । १९ ॥

तस्य पुनरुज्जीवन । व० १४० | २३ ॥ यवक्षा। नदी। भी० ९। ३०॥ यवनः । श्रीकृष्णेन हत । व०१२।३३॥ कालयवनशब्द पश्यत । यवनाः । देशः । भी० ९ । ६५ ॥ यशोदा। सो० वं० हस्तिनो भायी। तत्पुत्रो विकुञ्जन (विकुण्ठन)। आ० ६३। ३७॥ यद्योधरः । दुर्भुखनामकस्य पाञ्चालस्य पुत्रः। ्रद्रो० १८५। ५॥ याजः । यमुनातीरवासिनः काश्यपगोत्रोत्पन्नस्य कस्यचिद्देषे. पुत्रः । तद्धाता उपयाजः । आ० १४९ । ८ ॥ १८१ । २२ ॥ तेन द्वपदस्य पुत्रोत्पत्त्यर्थ याजन । आ० १८१ । ३२॥ याज्ञवल्क्यः । उपनिषत्सु प्रसिद्धः पथममहा-युगीयवैशपायनस्य शिष्यो भागिनेयश्च ब्रह्मर्षि । स०४।१८॥ स०७।१२॥ [ सं ब्रह्मणोङ्गात्समुत्पन्नः । वायु० ६० ॥ ब्रह्मरातस्य पुत्रः । वैश्रपायनस्य शिष्य । विष्णु० ३ । ५॥] [तस्य वैश्रपायनाद्वेदाध्ययनादि । भा० १२ । ६ ॥] तस्य सूर्योद्विद्याभ्यासः । द्यां० ३२३॥ [भा० १२।६॥ विष्णु० ३।५॥] [ तेन जनकयज्ञे वादे ब्राह्मणाञ्जित्वा ब्रह्मोचप्रहण शाकल्यमारण च । वायु० ६० ॥ ] तस्य जनकेन सह सवाद.। शा० ३१६-३२३॥ तस्य विश्वावसुनामकगन्धर्वेण सवादः । द्यारं० ३२३। २६॥

याज्ञसेनिः। क्षत्रियः । धृष्टद्युन्नः । भी० ११२।

यायावराः । जरत्कारोर्वशकतीर ऋषयः । आ०

युगन्धरः । सात्यकेः पुत्रः । द्रोणेन हतः । द्रो०

यामुनाः । देशः । भी० ९ । ५१ ॥

१३।१८॥४५।१६॥

- 29 11

१६। ४२॥

+ युगानि । चत्वारि । कृत त्रेता द्वापरः कलि-श्चेति । तद्धर्मनिरूपण । व० १५१ । ११॥ भी० १० ॥ ज्ञां० ६९ ॥ [ मत्स्य० १८२ -१४४॥ भा० १२। ३॥ हरि० १।८॥ गरुडपु० २२३॥] + युद्धं। आयोधन। तद्धर्माः । द्वां० ९५॥ अनु० २१४। २२॥ तस्य धर्म्यत्वसमर्थन । द्वां० ९७ ॥ तस्य दुष्टत्वं । उ० २७ | ३ ॥ युधामन्युः । क्षत्रियः । पाञ्चाल्य । उ० १९६ । ३ ॥ रथोदार । उ० १६९ । ३ ॥ तस्य युद्ध । द्रो० १३० । २९ ॥ अश्वत्थान्ना हत । सौ०८। ४३॥ युधिष्ठिरः । अजातशत्रुः । धर्मपुत्रः । धर्मराजः । पाण्डुपुत्रः । यमात्कुन्त्या जातः । आ**० ६३** । ६५॥ रथोदार । उ० १६९ । ३॥ तस्योत्पत्तिः । आ० १२९ । १२ ॥ तज्जननकालीनग्रहस्थितिः। आ० १२९ । २१॥ तस्य मुख्या भार्या द्रौपदी । तत्पुत्रः प्रतिविन्ध्यः । आ० ६४। १६५॥ ६८। १५७॥ तस्यान्या भार्या शैब्या देवकी । तत्पुत्रो यौधेयः । आ० ६३। ७५॥ तस्य यौब्राज्येऽभिषेक । अा० १५१ । १ ॥ तस्यार्धराज्याभिवेकः । आ० २२७ । २० ॥ तस्य पट्टाभिषेकः । शां० ३९ ॥ तस्य सताप बकसमीपे भीमसेनस्य प्रेषणविषये। आ० १७६। ८॥ तेन द्रौपदीखयवरे दुर्योधनपराजयः । 204 | 80 11 तस्य इन्द्रप्रस्थे नृतनसभाप्रवेशः । स० ४ । ७ ॥ तस्य राजसूयः। स० ३८॥ [ भा० १०। ७४॥] तस्य शकुनिना सहाक्षचूत । स० ८५ । ९ ॥ तस्य वनवासार्थे प्रस्थान । व० १ ॥

तेनान्नप्राप्त्यर्थं सूर्यस्तुतिः । व० ३ । १६ ॥

तस्य सूर्यादक्षयपात्रप्राप्तिः । व० ३ । ५२ ॥ तस्य दुर्योधनहननपूर्वकं राज्यस्वीकारविषये द्रौपद्या सह विवादः । व० २७-३२ ॥ तस्य व्यासात्प्रतिस्मृतिनामकविद्याप्राप्ति । व० ३६ । ३०॥ तस्य सकारो बृहदश्वस्य वास । व०४९-७७॥ तस्य बृहद्श्वाद्श्वहृद्यप्राप्ति. । व० ७७ । २३ ॥ तस्य सकारो वने नारदस्य वास. । व० ७९-८३ ॥ तसै धौम्यऋषिणा नानाविधतीर्थक्षेत्रमाहात्म्यकथन। व० ८४-८८ ॥ तस्य लोमरोन सह तीर्थयात्रा। व० ८९-१४४॥ तत्समीपे वने इन्द्रस्यागमन जयाशीश्शसनपूर्वक र्ख्य प्रति गमनं च। व० १६७॥ तेन अजगरकृतप्रश्नानामुत्तरदान 🕹 व० १८२ । 8611 तस्य मार्कण्डेयेन सह वने वास.। व० १८५ --- ३१५ ॥ [ पद्म ० १ । ४०-४९ ॥ ] तेन यक्षकृतप्रश्नानामुत्तरदान । व० ३१४ । ४७--१२४॥ तस्य विराटनगरे प्रसिद्ध नाम कङ्क इति । वि० २ | २३ || तत्र प्रच्छन्न नाम जय इति । वि० ७।६६॥ तेन दुर्गास्तवः। वि०८॥ तेन सुशर्मगृहीतविराटमोचनार्थं भीमसेनचोदना । वि० ३५। १५॥ तस्य विराटेन सह देवने तेनाक्षेनीसाया उपरि प्रहारः । वि० ७० । ३७ ॥ तेन दुर्योधन प्रति प्रामपञ्चकप्रार्थना । उ० ३१ । १७॥ तस्य कुरुसेनाद्रश्नेन विषाद । भी० २१॥

तेन युद्धारम्भकाले भीष्मादिभ्यो जयाशीर्प्रहण।

तस्य जीवग्राहग्रहणप्रतिज्ञा द्रोणाचार्येण । द्रो०

भी० ४३॥

१२। २४॥

तस्य द्रोणाचार्येण सह युद्ध । द्वो० १०६ ॥ तेन द्रोणसमीपे 'अश्वत्थामा मृत' इति कथन। द्रो० १९१ । ५८॥ तस्य पराजयपूर्वकमपहास कर्णेन । क० ४४ ॥ तेनार्जुनगर्हण कर्णो नाद्यापि हत इति । क० ७१ ॥ तत्कृतगर्हणामसहमानेनार्जुनेन तद्वधोद्यम । क० ७२॥ तस्यार्जुनेनाधिक्षेपः तद्वधप्रतिनिधितया । क० ७३॥ तेन भग्नसिक्थकस्य दुर्योधनस्य परिसान्त्वन । दा० ६०। २१॥ तेनाश्वत्थाममणिधारण । सौ० १६ । ३१ ॥ तस्य कुनखीभवन गान्धार्या दृष्टिपातेन । स्त्री० १५ 1 ७ ॥ तस्य निर्वेद । शां० ९॥ त प्रति तद्भातृभिद्रौपद्या च प्रजापालनविधान। शां० १०--१८॥ तं प्रति देवस्थाननामकऋषिवाक्य । शां० २० ॥ तस्य हास्तिनपुरप्रवेशः । शां० ३६ । ४३ ॥ तसौ कुन्त्या कर्णस्य खपुत्रत्वाभिधानपूर्वक तस्योदक-करणविधान । स्त्री० २७ । ७ ॥ तेन कुन्त्या पूर्वमेव कर्णस्य स्वायजत्वाकथनरुषा सर्वासामपि स्त्रीणा मनसि किमपि गोप्य न स्यादिति शापदान । शा० ६ । ११ ॥ तस्य बृहस्पतिना सहाध्यात्मविषये सवादः। अनु० १७३॥ तस्य बन्धुनिधनदु बाद्दन यियासो श्रीकृष्णेन व्या-सेन च परिसान्त्वन । अश्व० २ ॥ तसे व्यासेन बन्धुवधसभाविताशेषपापापनोदनाया-श्वमेधकरणविधान । अश्व० ३ ॥ तेनाश्वमेधकरण । अश्व० ८९ ॥ [ तेनाश्वमेघत्रयकरण । भा० १ । १२ ॥ ] तस्याश्वमेघार्थं घनानयनाय हिमवद्गिरिगमन । अश्व ० ६४ ॥ तस्य राज्यपालनप्रकार । आअ० १॥

तसौ वन यियासता घृतराष्ट्रेण राजनीत्युपदेशः। अाश्र० ६—८॥

तेन वनस्थघृतराष्ट्रादिदिदक्षया वने शतयूपाश्रमगमन । आ० २४-२५ ॥

तेन कुन्त्या उदकदान । आश्र० ४१ । १८ ॥ तेन परीक्षिदादीना राज्येऽभिषेकः । महा० १ । ७ ॥

तस्य खर्गगमन । महा० ३ । २५ ॥ तस्य खर्गे बन्धुजनदिद्दक्षोदेंबदूतेन नरकप्रदर्शन । स्वर्गा० २ । १४ ॥

तेन गङ्गायामवगाहनेन मानुषशरीरत्यागः । स्वर्गा० ३ । ४२ ॥

१ युयुत्सुः । धृतराष्ट्रस्य वैश्याया जातः पुत्रः । आ० ६४ । १६२ ॥ २०१ । २ ॥

तस्य कौरवपक्षात्पाण्डवपक्षप्रवेशः । भी० ४३। १०२॥

तेन पाण्डवपक्षे स्थित्वा उल्लेकन सह युद्ध । क० १६॥

२ युयुत्सुः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य गान्धार्या जात. पुत्रः । आ० ६८ । ९३ ॥ १३१ । २ ॥

युयुधानः । सात्यिक ।

**युवनाश्वः ।** क्षत्रियः । सू० व० आर्द्रस्य पुत्रः । मान्धातुः पिता । **च० १२७ ।** ६ ॥

तस्यान्य पुत्र श्रावस्त । व०२०५ । ३॥ [भा०९ । ६॥]

यूपकेतुः । (यूपध्वजः) । क्षत्रियः । सो० व० सोमदत्तपुत्र । द्रो० २५ । ५६ ॥ भूरिश्रव-रशब्द पश्यत ।

+ योगः । चित्तवृत्तिनिरोधः । तनिरूपण । द्यां० ३०६ ॥ ३११ ॥ अनु० २४६ ॥ [ मा० ३ । २८ ॥]

योजनगन्धा । दाशपुत्री व्यासमाता । सत्यवती-शब्द पश्यत । + योधलक्षणं । द्यां० १०१ ॥
योनिद्धारं । क्षेत्रविशेष । व० ८२ | ९४ ॥
+ योषित् । स्त्रीशब्द पश्यत ।
योधियः । क्षत्रिय । सो० व० युधिष्ठिरस्य पुत्रः ।
तन्माता देवकी । आ० ६३ । ७५ ॥

Ŧ.

रक्षिता। अप्सरा। आ० ६६। ५०॥
+ रक्षोब्राह्मणसंवादः। अनु० १८७॥
रघुः। क्षत्रियः। स्० व०। वि० ५३। १६॥
[खट्वाङ्गस्य पौत्र। तस्य वशा। मा०९। १०॥]
रजताश्वः। शैनेय । सात्यिकः। द्रो० २३। ३॥
रजिः। क्षत्रिय । स्० व० आयोः पुत्र। तन्माता
स्वर्भानवी। तद्धातर। नहुषः वृद्धशर्मा गयः
अनेनाः इति चत्वारः। आ० ६९। २८॥
[तस्य चरित्रं। हरि० १। २८॥ मा०९। १७॥]
रता। काचन देवस्त्री। तत्पुत्र अहः। आ०
६७। २०॥

१ रितः । कामस्य भार्या । आ० ६७ । ३३ ॥ [ तस्याः दक्षप्रजापतिस्वेदादुत्पत्तिः । कालिकापु० ३ ॥ शिवपु० सतीख० ४ ॥ ]

२ रतिः । अप्सराः । अनु०५० । ४८॥ रथचित्रा । नदी । भी०९ । २६॥

+ रथध्वज्यादिवर्णनं । ड० ५६॥ द्रो० १०५॥

रथध्वानः । अभिविशेषः । व० २२१ । १८ ॥ रथन्तरः । अभिविशेषः । व० २२२ । १९ ॥ रथन्तरी । इलिलस्य भार्या । तत्पुत्राः दुष्यन्तादयः पञ्च । आ० ६३ । २९ ॥ तेषा नामानि । दुष्यन्तः शरः भीम प्रवसुः वसुः इति । आ० ८८ । १६ ॥

रथप्रभुः । अभिविशेष । व० २२१ । १८॥ रथवाहनः । विराटस्य श्राता । द्रो० १५९ । ४१॥ रथसेनः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः । द्रो० २३ । ६२॥ रथस्था । नदी । आ० १८६ । २०॥ . राक्षसीनां । गर्भघारणानुपद प्रसव । आ० + रथातिरथसंख्यानपर्व ।' ड० १६५-१७२॥ + रथातिरथसङ्ख्यानं । कौरवसेनाया । उ० १६६ ॥ पाण्डवसेनाया । उ० १६८। ४१ ॥ रागा । प्रथम राकाशब्द पश्यत । रन्तिदेवः । [ क्षत्रियः । सो० व० पूरुवशोद्भव- + राजधर्मपर्व । शां० १--१३० ॥ १६॥ श्चर्मण्वतीनामकनद्युत्पत्तिश्च । अनु० १२३ । १०॥ **२ 11** रम्भा। अप्सरा । आ० ६६ । ५० ॥ १३२ । ४४ II स**० १० |** ११ || तस्या विश्वामित्रेण शापदान । अनु०६ । ११ ॥ [रा०१।६४॥] १ रवि:। क्षत्रियः । जयद्रथस्य भ्राता । व० 🔻 २६६ । ११ ॥ +२ रिवः।क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । भीमसेनेन हतः। शा० २५ । ५॥ रसातलं। पाताललोकः । उ० १०२॥ रहस्या। नदी। भी०९। १९॥ १ राका। (रागा)। अङ्गरस पुत्री। व० २२१। १॥ २ राका । खरशूर्पणखयोगीता राक्षसी । व० २७६ । ८॥ राक्षसग्रहः । व० २३० । २५॥ + राक्षसब्राह्मणसंवादः । अनु० १८७ ॥ + राक्षससत्रं। खपितर राक्षसभिक्षत श्रुतवता पराशरेण ऋषिणा सर्वराक्षसनाशार्थ कृतो यज्ञ । आ० १९७। २॥

259 1 22 11 + राक्षसेन रक्षणं। द्रौपद्याः। वि० १९। २५॥ स्य सकृते पुत्र । भा० ९ । २१ ॥ तस्य कथा। 🕂 राजधर्मकथनं । द्यां० ५५ — ५७ ॥ द्रो० ६७ ॥ द्यां० २८ । १२० ॥ २५० । राजधर्मा । बक्र । तस्य कथा । द्यां० १६८ --१७२॥ तेन गोसवनामकयज्ञकरण । तद्यज्ञीयपगुचर्मराशित- 'राजन् । (राजा )। द्वितीयो वर्ण । तस्य गुणा । ज्ञां० ६७। ९॥ तस्य काल प्रति कारणत्व । शां० ६९ । २५ ॥ रमणकद्वीपः। (रामणीयकः)। भी० ८। तस्य चण्डालेन सह सनाद । ब्रह्मस्वापहारस्यानर्थ-हेतुताया । अनु० १५८ ॥ तत्र गरुडेन सर्पाणा वहन । आ० २६ । ८॥ तत्रामानि । आ० ६८ ॥ स० ४ । २७ ॥ ८ । ८॥ ३७॥ उ० ४॥ अनु० २७१॥ े तस्य दशश्रोत्रियसमत्व । आ० ४१ । ३१ ॥ तद्वरो असुराणामुत्पत्ति । आ० ६५। २७॥ तन्नीतिकथन। स० ५। २०॥ शां० ६८। ६९॥८९॥ आश्र० ६-८॥ तत्पुरोहितस्बरूपकथन । ज्ञा० ७३ ॥ तस्य पुरोहितस्य च कथा । अनु० ३१ ॥ े तद्वसतौ निवासप्रकारकथन पाण्डवान्त्रति धौम्येन । वि०५।८॥ ं राजनी । नदी । भी० ९ । २१ ॥ + राजनीतिः। स० ५। २०॥ शां० ६८॥ ७०॥८९॥ आश्र० ६-८॥ राजपुरं । कलिङ्गदेशस्य चित्राङ्गदस्य नगर । शां० ४।३॥ राजसूय:। यागः। युधिष्ठिरकृतः। स० ३८॥ [भा०१०।७४॥] तत्रागताना राज्ञा नामानि । स० ३७ ॥ तत्करणे युधिष्ठिर प्रति नारदद्वारा पाण्डो सदेश.। स० १२ । २८ ॥

तत्र ऋत्विजा नामानि । स० ३६। ३२॥ तस्य प्रशासा । स० १२ ॥ ७१ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ तत्सभाया दुर्योधनस्य पतन । स० ७४ । ६ ॥ तत्करणार्थ द्रयोधनस्य यत । व० २५६ । ६ ॥ तत्करण हरिश्चन्द्रेण । स० १२ । १६ ॥

+ राजस्रयपर्व। स० ३६—३८॥

+ रात्रियुद्धारम्भः। द्रो० १५३॥ तत्समाप्तिः। द्रो० १८७॥

राधा । सूतराजस्याधिरथस्य भायी । कर्णस्य माता । आ०६८।१४०॥ व० ३१०।२॥ राधेयः। कर्णः। आ० २०५। २६॥

१ रामः । श्रीमन्नारायणावतारभूतः क्षत्रिय । सू० व० दशरथस्य पुर्तः । तन्माता कौसल्या । व० २७५ | ८ ॥

तद्वतारकथा । स० ५० ॥ व० १४९ । ३१ ॥ १५०॥ भा०९।१०--११॥ पद्म०६। २६९---२७१॥ वायु० ८८॥] तस्योपाख्यान । व० २७५ ॥ द्वो० ५९ ॥ द्वां० 2614811

तेन परशुरामतेजोहरण । व० ९८ । ७ ॥ तस्य यौवराज्याभिषेकोद्यमः । व० २७८ । ७॥ तस्य वनगमन । व० २७८ | ३०॥ २८१ | 28 11

तेन रावणवध । स० ५० | २३ ॥ व० २९१ । २९॥ द्वो० ५९। ७॥

तस्य पट्टाभिषेकः । व० २९२ । ६७ ॥ तत्कथा हनुमता भीमसेन प्रति प्रोक्ता । व० 28813811

२ रामः । परश्रामः ।

३ रामः । बलरामः ।

रामतीर्थे। व०८२।७२॥८३।१६॥ श्चा० ५०। ७॥

रामहदः । तीर्थ । व० ८१ । २६ ॥ Rama-hrada A sacred tank near

where Parasurama Thaneswar, said to have given oblations to the names of his ancestors after destroy. ing the Kshatiiyas

+ रामोपाख्यानपर्व। व० २७४--२९३॥ रावणः । विश्रवस पुत्रो राक्षसाधिपः । तन्माता पुष्पोत्कटा । तस्योत्पत्तिः । व० २७६ । ७॥ तस्य कार्तवीर्थेण बन्धन । स० ९६ । ४३॥

तस्य ब्रह्मणो वरप्राप्तिः। व० २७६ । १५॥ तेन सीतापहारः । व० २७९ । ४४ ॥ तस्य वध श्रीरामेण । स० ५० । २३ ॥ व०

२९१। २९॥ द्वो० ५९। ७॥

+ राष्ट्रगुप्तिप्रकारः । ज्ञां० ८७ ॥

+ रासभीमतङ्गसंवादः। अनु०३॥

राहः । सिहिकापुत्रः । नवप्रहेष्वन्यतमः । आ० ६६।३१ ॥ स० ११।२९॥ भी० १२।३९॥

तच्छिरइछेद । आ० १९ । ७॥ रिष्टः । क्षत्रियः । स०८। १५॥

१ रुक्मरथः । मद्रराजस्य शल्यस्य पुत्रः । तस्य भातर एकोनशत । आ० २०१ । १४॥ भी० ४७। ४८॥

तस्य सर्वश्रातृसहितस्याभिमन्युना वधः । द्रो० ४५ । १३ ॥ सहदेवेन वध इति । क० २ । २९॥

२ रुक्मरथः । द्रोणाचार्यः । द्रो० १३ । २३॥ रुक्माङ्गदः। शल्यस्य पुत्रः। आ०२०१। १४॥ रुक्मिणी । विद्रभराजस्य भीष्मकस्य पुत्री । श्रीकृ-ष्णस्य प्रथमा भाया । तद्भाता रुक्मी ।

ता प्रति महालक्ष्म्या स्वनिवासयोग्यस्थलकथनं । अनु० ३२॥

तस्या अग्निप्रवेशः । मौ०८। ७४॥

[तस्याः स्वयवरस्थाया श्रीकृष्णेन हरण। भा० १०। ५३ ॥ हरि० २ । ५९ ॥ विष्णु० ५ ८२६ ॥ ]

[ तस्या श्रीकृष्णेन सह प्रेमकलहः। भा० १० । तत्कृतो दक्षाध्वरध्वसः। अनु० २६५॥ ६०॥] तस्य तृतीयनेत्रोत्पत्ति । अनु० २०५।

[तस्याः प्रद्युझनामकपुत्रोत्पत्ति । भा०१०।५५॥ | हरि०२।६०॥ विष्णु०५।२६॥]

[तत्पुत्री चारुमती। कृतवर्म् स्रुतस्य बलेर्मार्या। मा० १०। ६१॥ विष्णु० ५।८॥]

रुक्षिमण्याश्रमः । व० १३२ । १८॥ उज्जान-कस्य समीपे ।

रुक्मी । भीष्मकराजस्य पुत्रः । रुक्मिण्या आता । आ० ६८ । ६२ ॥ व० २५५ । ११ ॥ तस्य श्रीकृष्णेन रमश्रुकेशवपनेन विरूपकरण । भा० १० । ५४ ॥

तस्य कौरवपाण्डवयुद्धे साहाय्यकरणेच्छया कुरुक्षेत्र प्रति गमन । उभाभ्यामपि तत्साहाय्यानङ्गीकरण च । उ० १५८ ॥

[तस्य वधो बळरामेण । भा० १० । ६१ ॥ हरि० २ । ६१ ॥]

[तत्पुत्री रुक्मवती । तस्याः ग्रुभाङ्गीति नामान्तरं । प्रद्युञ्चस्य भार्यो । भा० १० । ६१ ॥ हरि० २ । ६१ ॥ ]

१ रुचिः। अप्सराः । अनु० ५०। ४७॥

२ रुचिः । देवशर्मभार्या । तस्या इन्द्रेण कामन । अनु० ७५ । ४१ ॥

रुचिपवी । क्षत्रियः । कौरवपक्षीय । पार्वतीयेन सुपर्वणा हत । द्रो० २६ । ५३ ॥

रुद्रः । शिवः । शम्भुः । शङ्करः ।

तेन समुद्रमथनसमये विषपान । आ० १८। २५॥

तेन जयद्रथाय श्रीकृष्णमाहात्म्यकथन । व० २७३ । ३२ ॥

तन्माहात्म्यकथन । द्रो० २०३ । ५१ ॥ सौ० १७ ॥ अनु० ४५ । ४९ ॥

तस्य इमशानवास नीलकण्ठत्व वृषवाहनत्व चन्द्रक- रुद्रावर्त । तीर्थं । व० ८२ । ३७ ॥ लाधारणादीना कारणकथनं । अनु० २०७ ॥ रुमण्वान् । जमदमेर्ज्येष्ठः पुत्रः । तद्धातरः सुषेणः

तत्कृतो दक्षाध्वरध्वसः । अनु० २६५ ॥ तस्य तृतीयनेत्रोत्पत्ति । अनु० २०५ । ३५ ॥ तस्य सनत्कुमारेण सह तत्वसृष्टिविषये सवाद । अनु० १६५ ॥

तेन पार्वती प्रति वर्णाश्रमधर्मकथन। अनु०२०८॥ तस्य पार्वतीसकाशादनेकविधस्त्रीधर्मश्रवण। अनु०

२४९--२५०॥

तन्नाम्ना निर्वचन । शां० ३५२ । ४५ ॥ तस्य श्रीनारायणेन सह युद्ध । शां० ३५२ । ४२ ॥

तस्य ब्रह्मणो ललाटादुत्पत्तिः। शां० ३६०।११॥ तद्धनुर्ज्ञ्याच्छेदः। सौ० १८।१९॥ तेन श्रीकृष्णाय वरदान। अनु० ४६॥ तत्त्तुति । श्रीकृष्णार्जुनकृता। द्रो० ८०।५५॥ [ तन्निन्दा दक्षप्रजापतिकृता। मा० ४।२॥ ] तत्स्तुतिः। दक्षप्रजापतिकृता। शां० २९०। ७३॥

तन्मिहिमा। सौ० १७॥ अनु० ४५॥
तत्स्तुतिः। तण्डिकृता। अनु० ४७॥
तत्स्तुतिः। अश्वत्थामकृता। सौ० ७।२॥
तत्स्तुतिः। मरुत्तराजकृता। अश्व०८। १४॥
तिष्ठिङ्गार्चनमिहिमा। अनु० २४७॥
तत्स्य पार्वत्या सह रतियोगः। अनु० १३०। ६१॥
तत्सहस्रनामस्तोत्र। अनु० ४८। ३१-१५३॥
[ लिङ्गपु० ६५॥ ९८॥ शिवपु० कोटि-रुद्रस० ३५॥]

रुद्रकोटितीर्थे। व०८०। ११८॥ ८१। ७७॥

रुद्रसेनः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः । द्रों । १५९ । ३८ ॥

रुद्राः । एकादश । एकादशरुद्रशब्द पश्यत । रुद्राणी । पार्वती । स० ११ । ४१ ॥ रुद्रावर्त । तीर्थ । व० ८२ । ३७ ॥ रुमण्यान । जमदमेर्ज्येष्टः प्रत्रः । तज्ज्ञातरः सुषेण वसु विश्वावसु परशुरामश्च । व० ११७ । 11 88

रुर: । ऋषि. । प्रमते पुत्रः । तन्माता पृताची अप्सराः । तद्भार्यो प्रमद्भरा । तत्पुत्र शुनक । आ०८।२॥५८।३१॥ अनु०८। ६५॥

तस्य विवाह । आ०९। २४॥ तस्य द्वण्डुमेन सवादः । आ० १०-१२॥ रशाहुः। उशङ्गशब्द पश्यत । रुषट्टः । क्षत्रिय । स०८। १३॥ रूपवाहिकाः। देशः। भी०९। ४३॥ १ रेणुकः । अमृतरक्षको देव । आ० ३२। १८॥

२ रेणुकः । कश्चिद्गजः । अनु० १९५ । ४॥ रेणुका । जमदिसभायी । प्रसेनजिन्नामकनृपसुता । व० ११७ । २ ॥ पद्मादुत्पन्ना अयोनिजा । अनु० ५३। २७ ॥ तसास्रसेनजित् तस्याः पोषकः पितेति भाति ।

[इयमिक्ष्वाकुवश्यस्य रेणोः पुत्री । मा० ९ । १५ ॥ हरि०१।२७॥]

[इय सुवेणो पुत्री । अस्याः कामलीति नामान्तर् । वायु० ९१ ॥]

तस्याः स्त्रीभिः सह जलकीडा कुर्वतश्चित्ररथनामक-गन्धर्वराजस्य दर्शनेन कामविकारोत्पत्ति.। व० ११७।७॥[भा०९।१६॥]

तच्छिररछेदः । तत्पातित्रत्यभङ्गरष्टजमद्भिपेरितेन परशुरामेण । व० ११७।१५॥ [ मा० ९।१६॥]

तस्याः शिरःपादस्य सूर्यातपेन संतापे भृगुणा छत्रो-पानित्रमीण । अनु० १४४ ॥

रेणुकातीर्थे । व० ८० । ८३ ॥ In the Punjab, about 16 miles north of Nahan

रेणुमती । (करेणुमती ) । नकुलभार्या शिशु- । रोहिण: । रौहिणशब्द पश्यत ।

पालपुत्री । तत्पुत्रो निरमित्रः । आ० ६३ । 11 20

रेवती । स्कन्दग्रहः । व० २३० । २९ ॥ रेवतीसुतः । स्कन्दः । व० २३३ । ६॥ रैंभ्यः । विश्वामित्रपुत्रः । **द्यां० ४८ ।** ५७ ॥ स० ४। २२॥

स भरद्वाजस्य सखा । तत्पुत्रौ अर्वावसुपरावसू । न० १३७॥ १२-१३॥

तदाश्रमगमन युधिष्ठिरस्य । व० १३७ । ९॥ तस्य हनन तत्पुत्रेण परावसुना मृगश्रान्त्या । व० 380 | € 11

तस्य पुनरुज्जीवन । व० १४० । २०-२३ ॥ १ रैवतः । स्कन्दग्रहः । व० २३० । २९ ॥

२ रैवतः । द्वारकासमीपस्थः पर्वतः । आ० २३९ । १२ ॥

तत्र श्रीकृष्णस्य गमन । अश्व० ५९ । ४ ॥ तत्रार्जुनस्य गमन । आ० २३८ । २ ॥ रैवतकः । पर्वत । भी० ११। १८॥ Mount Girnaur near Junagar in Guzerat, north of Prabhasa-Somnath

+ रोगापादकानि कर्माणि। अनु० २२०-२२१॥

१ रोचमानः । उरगापुर्या अधिपति । अर्जुनेन राजसूयदिग्विजये पराजितः । स० २८ ।१९॥

२ रोचमानः । अधमेधपुरीश्वरः । क्षत्रियः। चैद्यः। आ० ६८। १८॥ २०१। १०॥ भीमसेनेन राजसूयदिग्विजये पराजितः । स० ३०।८॥ पाण्डवपक्षीयः। उ० १७२ । १॥ कर्णेन हत । क० ५१ । ५० ॥ तत्पुत्रो हेमवर्णः । द्रो० २३ । ६८ ॥

रोमपादः । लोमपादशब्द पश्यत । रोमहर्षणः । पौराणिकः सूतः । तत्पुत्र उप्रश्रवा । आ०१।५॥ स०४।१८॥ [ तस्य वधो बलरामेण । मा० १०। ७८ ॥ ]

१ रोहिणी । सुरभ्या पुत्री । तद्पत्यानि गाव । आ० ६७। ६७-६८॥ .

२ रोहिणी । दक्षप्रजापतिपुत्री नक्षत्ररूपिणी चन्द्रभायी। द्वा० ३६। ५॥

३ रोहिणी । वसुदेवभायी । तत्पुत्रो बलराम । मौ०८।१८॥

रोही । नदी । भी० ९ । ३० ॥ In Afga It was also called Roha

रोहीतकः । देश । स० ३५ । ८ ॥ Rohtak, forty-two miles north west of Delhi

तद्विजयः कर्णेन । व० २५५ । २० ॥

रौद्रकर्मा । क्षत्रिय । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । १०४ ॥ १३१ । १२ ॥ भीमसेनेन हत । द्वो० १२७ । ४४ ॥

रौद्राश्व: । क्षत्रिय । सो० व० पूरो पुत्र । तन्माता पौष्टी । तद्भातरौ प्रवीर ईश्वरश्च । प्सरिस जाता । आ० ८८ । ४—११॥ रौमहर्षणिः। उन्रश्रवाः। आ०१। ११॥ रौरवः। नरक । अनु० २०३। ३॥ रौहिण:। देववटवृक्षः। आ० २९। ४५॥ तस्य परिमाण । आ० ३० । २३ ॥ तच्छाखामङ्गो गरुडेन । आ० २९ । ४८ ॥

ਲ.

१ लक्षणा । दुष्यन्तस्य प्रथमा भायी । आ० ८८ । १८ ॥ तस्या लाक्षीति नामान्तरं । तत्पुत्रो जनमेजयः । आ० ६३ । ३० ॥

२ लक्षणा । दुर्योधनपुत्री । लक्ष्मणाशब्द पश्यत ।

३ लक्षणा। अप्सरा । आ० १३२ । ४४ ॥

८ छक्षणा । मद्राधिपस्य पुत्री श्रीकृष्णमहिषी । स० ५७। २८॥

१ लक्ष्मणः । क्षत्रियः । सू० वं० दशरथपुत्रः ।

तन्माता सुमित्रा। तद्धाता रात्रुप्त । स०८। १८॥६०।१०॥ व० २७६।८॥ तेनेन्द्रजिद्वध । व० २९० | २४ ॥ २ लक्ष्मणः । क्षत्रिय । सो० व० धार्तराष्ट्रस्य दुर्योधनस्य पुत्र । रथसत्तम । उ० १६६ । **\$811** 

तस्याभिमन्युना सह युद्ध। भी० ५५।८॥ तस्याभिमन्युना पराजय । भी० ७३ । ३२ – ३८ ॥ तस्य वधोऽभिमन्यना । द्वो० ४६ । १८॥

तच्छववर्णन । स्त्री० २० । ३४ ॥

१ लक्ष्मीः । महालक्ष्मी ।

२ लक्ष्मीः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतिभायी । आ०६७। १४॥

लक्ष्यवेधः । अर्जुनेन । द्रोणाचार्यकृतास्रविद्याप-रीक्षाया । आ० १४३ । ९ ॥ द्रौपदीखयवरे तेनैव । आ० २०३ | २५ ॥ [ श्रीकृष्णेन । भा० १०। ८३॥]

तत्पत्रा ऋचेयुपभृतयो दश मिश्रकेशीनाझ्याम- लङ्का । राक्षसराजधानी । व० २८१ । ४२ ॥ तत्र युधिष्ठिरराजसूयार्थ करादानाय घटोत्कचस्य गमन । स० ३४ ॥ Ceylon

लजा। दक्षप्रजापतिपुत्री धर्मप्रजापतिभायी। आ० ६७ । १५ ॥ तस्या हीरिति नामान्तर ।

लता । अप्सरा । शापेन ग्राहत्व प्राप्ता । अर्जुनेन मोचिता। आ० २३६। २०॥

लिता । मन्द्रपालस्योपभायी शाङ्गी । जरितायाः सपत्नी । आ० २५५ । १७॥

लपेटिका। तीर्थ। व०८३। १५॥

लम्बकाः । (लम्पाकाः।) देश । द्रो० १२१।8६ || Lamghan on the northern bank of the Kabul niver

लवणासुर: । मधुदानवपुत्र । आ० २७ । २२॥ तस्य वध शत्रुक्षेन । स० ५० । २७ ॥

लाक्षी । दुष्यन्तभायी । तस्या लक्षणिति नामान्तरं । तत्पुत्रो जनमेजय । आ० ६३।३०॥ 6613611

लाङ्गली । नदी । स० ९ । २६ ॥ लिखितः। शह्वस्य आता। ऋषिः। स० ७। ११॥ ज्ञां० २३।१८॥ + लिङ्गार्चनफलं । अनु० २४७॥ लीलाह्यः। ऋषि । विश्वामित्रपुत्र । अनु० ७। ५३॥ सूडधकः । अर्जुनकनामा किरातः । तस्य गौतमी-मृत्युसर्पे सवादः । अनु० १ । २२॥ ३६। ६३॥ लेवलिका। नदी। व० ८२। १६३॥ लोकोद्धारं । तीर्थ । व० ८१ । ४५ ॥ स्रोपामुद्रा । विदर्भराजदुहिता । अगस्त्यमहर्षे पत्नी । तस्या उत्पत्ति । व० ९४ । २४ ॥ तस्याः सत्यवतीति नामान्तर । च० ९४ । २९॥ तस्या विवाहः । व० ९५ । ७ ॥ तस्या दृढस्युनामकपुत्रोत्पत्तिः । व० ९७ । ३१ ॥ + लोभः। दृष्टो गुण । तिनिन्दा। शां० १६१॥ + लोभादिजयोपायः । शां० १५६ ॥ स्रोमपादः । सो० व० अनो कुलोत्पन्नस्याङ्गरा-जस्य वशीयः। दशरथस्य सखा। व० १११। 29 11 [ तस्य दशरथ इति नामान्तरं । हरि० १ । ३१ ॥

२। ९३॥]

तस्य राज्ये अनावृष्टिः । व० १११ । ७ ॥ तस्य पुत्री शान्ता । ऋर्यशृङ्गमहर्षेभीयी। व० ११४ । ११ ॥ अधिक शान्ताशब्दे द्रष्टव्य । सस्य राज्ये ऋश्यशृज्जमहर्षेरागमनेन वृष्टिपादुर्भावः । ृव० ११४ । १०॥

स्त्रोमदाः । ऋषि । तस्य युधिष्ठिरसमीपे वने आगमन । व० ४५ ॥ ८९ । १ ॥ तेम धर्मरहस्यकथन । अनु० १९२ ॥

+ लोमश्रातीर्थयात्रा। व० ९१—१५७॥ लोमहर्षणः । रोमहर्षणशब्दं पश्यत ।

१ लोहिताक्षः। सूतः। जनमेजयसर्पसत्रे स्थपति। आ० ५१। १५॥ ५६। ६॥ ५८। १२॥ २ लोहिताक्षः।स्कन्दपार्षद । द्या० ४६। २४॥ लोहिताश्वः।(रोहिताश्वः)।हरिश्चन्द्रपुत्रः। व० ७७ । ३१ ॥

लौहितारणिः। नदीं। भी०९।१८॥ १ लौहित्यः । समुद्र । आ०२। ३६७ ॥ **महा० १ |** ३४ ॥

२ लौहित्यः । नद । स०९। २६॥ A portion of the river Biahmaputra north of Pragjyotishapura

स्रौहिस्ति शिर्ध। व० ८३।२॥ लौहित्या। नदी। भी०९। ३५॥

वंशगुल्मतीर्थं। व० ८३। ९॥ A sacied Reservoir (kund) on the table land of Amarakantaka which is situated, about four miles and a half from the source or the first fall of the Nerbuda

वंशमूलतीर्थं। व० ८१। ४१॥ वंशा। प्राधायाः पुत्री। आ० ६६। ४५॥ वकः। करूशदेशाधिपतिर्दन्तवकः। स० १४। १२॥

वक्रद्वारः । पर्वतः । शां० ३२५ । १८४ ॥ वक्षोग्रीवः । ऋषि । विश्वामित्रऋषिपुत्रः । अनु० ७। ५३॥

वङ्गः । क्षत्रियः । बलिराजपुत्रः । तन्मातरि सुदेष्णाया दीर्घतमस ऋषेर्जात. । आ० ११३ । ५३ ॥ वङ्गाः । देशः । भी० ९ । ४६ ॥ The Pro vince of Bengal

१ वज्र: । क्षत्रियः । श्रीकृष्णस्य पौत्रः । मौ० 613911

तस्य राज्याभिषेकः । मौ० ८ । ७३ ॥ २ वज्रः । ऋषि. । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु० ७। ५२॥

वज्रविष्कम्भः। गरुडपुत्र । उ० १०१ ।१०॥ वरा । नदी । भी० ९ । २६ ॥ वज्रव्युहः। पाण्डवाना । भी० १९। ३५॥ ८१ । २३ ॥ वटेश्वरपुरं। व० ८२। १२९॥ वत्सः । प्रतर्दनस्य पुत्र ।,परशुरामेण हतेषु क्षत्रि-येषु गोवत्से सवर्धितत्वादुर्वरित । **द्यां**० '४८ । ८६॥ [ दिवोदासम्य पौत्र । तस्य भ्राता गर्गः । वायु० ९२ ॥ ] वत्सनाभः। महर्षि । तचरित्र। अनु० ३३॥ वत्सराजः। आ० २०१। २२॥ वदान्यः । ऋषि । तह्हिता सुप्रभा अष्टावक-ऋषेर्भार्या । अनु० ५० । ११ ॥ + वधप्रतिनिधित्वमधिक्षेपस्य । क० ७२। ८१---८६॥ वधूसरा । नदी । रुदन्त्या भृगुभायीया पुलोमाया अश्रुबिन्दुभ्य उत्पन्ना । आ०६।८॥ वधाः। देश । भी० ९ । ५५॥ १ वनायुः। (वनायवः)। देश । भी०९। uε | Alabia २ वनायुः । दनो पुत्रः । आ० ६६ । ३०॥ ३ वनायुः । क्षत्रिय । पुरूरवस पुत्र । आ० ६९ । २८ ॥ वनेयुः । क्षत्रिय । रौद्राक्षपुत्र । आ० ८८ । 9 11 वन्दना। नदी। भी० ९।१८॥ वन्दी । वरुणस्य पुत्र । व० १३६ । २४ ॥ वपुष्टमा । पाण्डवप्रपौत्रस्य जनमेजयस्य भायी । काशिराजस्य सुवर्णवर्मणः पुत्री । आ० ४४ । वयस्यः। अङ्गिरसः पुत्र । ऋषि । अनु० १३२ । ४२ ॥ वरदानतीर्थ । यत्र दुर्वाससा विष्णवे वरो दत्त । व०८०। ६५॥ Baroda where Rishi, Durvasa gave a boon to Vishnu

वराङ्गी । त्रिशङ्को पुत्री शय्यातेर्भार्या । तत्पुत्रो-ऽह्याति । आ० ६३ । १३ ॥ वराणसी । नदी । भी० ९ । ३१ ॥ १ वराहः। ऋषि । स० ४ । २३ ॥ २ वराहः। भगवतो नारायणस्य मत्स्यादिषु तृतीयो-ऽवतार । स० ४५ । ४ ॥ व० १४४ । २९ ॥ २७३ । ५३ ॥ ज्ञां० २०८ । २१॥ [ भा० ३ । १३ ॥ वायु० ६ ॥ पद्म० ६ । २६४॥ लिज्जपु० ९४॥] तेनात्मिपण्डदान । शां० ३५५ । १४ ॥ वराहकः। सर्पः। आ० ५७। १८॥ वराहकर्णः। यक्षः। स० १०। १७॥ वराहतीर्थे। पुण्यतीर्थ । व० ८१। १८॥ तस्य कोकामुखमिति नामान्तर। वराहध्वजः। जयद्रथ । द्रो० १०५। २०॥ १ वरुणः । देवगन्धर्व । आ० ६६ । ४२ ॥ २ वरुणः । द्वादशादित्येष्त्रन्यतम । आ० ६६ । १५॥ ३ वरुणः । पश्चिमदिगीश्वर । स० ९ । १ ॥ तस्य भार्या ऋदि । स० १० । ६॥ तस्यान्या भार्या वारुणी । तस्या गौरीति नामान्तर । स०९।६॥ तस्यान्या भार्या शुकाचार्यपुत्री ज्येष्ठा देवी। तत्पुत्रा. बल मद्याभिमानिनी सुरा अधर्मश्च। आ॰ ६७ । ५२--५३ ॥ तस्यान्य पुत्र, पुष्कर । उ० ९८ । १२ ॥ तस्यान्य पुत्रो बन्दी । यो जनकराजसभाया कहो-लादीन्त्राह्मणान्वादे निजितवान् । व० १३६ । 28 II तत्सभावर्णन नारदेन युधिष्ठिर प्रति । स० ९॥ तल्लोकवर्णन । उ० ९८ । १० — २५ ॥ तस्यार्जुनसमीपे आगमनमस्रदान च। व०४१। ५॥ २९॥

तेन उचध्यभार्याया भद्राया अपहारः । अनु० २५९ । १३ ॥ तस्य जलाधिपत्येऽभिषेक । द्वा० ४८ । ११ ॥ तेन सीताया निर्देष्टत्वकथन । व० २९२ । २९ ॥

वर्गा । शापेन म्राहत्व प्राप्ताऽप्सराः । आ० २३६ । १५ ॥ स० १० । १३ ॥ वर्चाः । सोमस्य पुत्र । आ० ६७ । २२ ॥ तस्य भूमावभिमन्युत्वेनावतार । आ० ६८ । ११२ ॥

वर्णः । ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यश्द्रा इति चतुर्विधः । चातुर्विर्ण्यशब्द पश्यत ।

वर्धमानपुरं । प्रतिष्ठानपुर । आ० ९६ । ६८ ॥ वललः । विराटनगरे अज्ञातवासे सूदवेषधारिणो भीमसेनस्य नाम । वि० ३ । ८ ॥

वस्रवाः । देशः । बस्लवशन्द पश्यत । वसातयः । बाह्वीकदेशसमीपस्थो देश । स० ७८ । ५ ॥

वसिष्ठः । (विशिष्ठः )। ब्रह्मणो मानसः पुत्रः। तद्भार्या अरुन्धती । तत्पुत्र शक्ति । आ० १८९ । १९॥ १९० । ५॥ स० ११ । १९॥

[ तस्योत्पत्ति । उर्वशीपुत्रत्व मित्रावरुणपुत्रत्व च ।
भा० ६ । १८ ॥ ९ । १३ ॥ ]
तस्य वरुणपुत्रत्व । आ० १९० । ६ ॥ अनु०
१४२ । २७ ॥

तस्योपाख्यान । आ० १९०—१९८ ॥
र्तदाश्रमदाहः कार्तवीर्यार्जुनेन । तेन तसी शापदान

च । शां० ४८ । ४० ॥ ४२ ॥
तस्य विश्वामित्रेण सह वैरं । आ० १९१ ॥
तेनेक्ष्वाकूणा पौरोहित्यकरणं । आ० १९० । १२ ॥
तस्य व्याव्रयोन्या पुत्रोत्पत्ति । अनु० ५३ । ३० ॥
तस्य करालजनकेन सवादः । शां० ३८–३१३ ॥

तेनेन्द्रस्य रक्षण । अनु० २६० । २५ ॥ तस्य परशुरामेण सवाद । अनु० १३० । ३८ ॥ तस्य सौदासेन कल्माषपादेन गोमहिमविषये सवादः। अनु० ११३ ॥

वसिष्ठपर्वतः । तत्रार्ज्ञनस्य तीर्थयात्रार्थे गमन । आ० २३५ । २ ॥

वसिष्ठापवाहतीर्थे। द्या० ४३।१॥

१ वसु: । जमद्भिपुत्रः । ऋषि । व० ११७ । ११ ॥

२ **चसुः ।** उपरिचरवसुः । **आ० ६४ ।** २ ॥

३ वसुः । अष्टवसुशब्द पश्यत ।

वसुतेयाः । जनाः । स० ७८ । ९० ॥

वसुदा। (वसुधा। सुभा)। अङ्गिरसो भार्या। वर्० २२१। १॥

१ वसुदानः । क्षत्रियः । पाञ्चाल्यः । स० ४ । ३३ ॥ अतिरथ । उ० १७१ । २७ ॥ द्रोणेन हतः । द्रो० २१ । ५५ ॥

२ वसुदानः । क्षत्रिय । काश्य । द्रो० १९१ । २९ ॥ क० ३ । ३७ ॥

३ वसुदान: । क्षत्रिय । पासुदेशाधिपः । स० ७८ । १०६ ॥

वसुदेवः । श्रीकृष्णस्य पिता कुन्त्या श्राता । शूर-राजस्य यादवस्य पुत्रः । स०२३ । ३ ॥ [भा०१०।१॥]

[ तेन यज्ञकरण । भा० १० । ८४ ॥ ]

[तस्य भार्या पुत्राश्च । भा० ९ । २४ ॥ हरि० १ । ३५ ॥ ]

[ तस्य कथा । वायु० ९६ ॥ ब्रह्म० १८ ॥ ] तस्य सपत्नीकस्य शरीरत्याग । मौ० ८ । १५ —२४ ॥

१ वसुमनाः । क्षत्रियः । हर्यश्वस्य पुत्रः । अस्य वसुमानिति नामान्तरः । तन्माता ययातिपुत्री माधवी । व० २०१ । २ ॥ स०८ । १३ ॥ वि० ५३ । १३ ॥ ७० ११६ । २३ ॥ तस्य ययातिना सह सवादः । आ०८७ । ५॥. तस्य वामदेवेन सवाद । शां० ९२—९४॥

२ वसुमनाः । कौसत्य क्षत्रिय । तस्मै बृहस्प-तिना राजगुणवर्णन । शां० ६७ ॥

१ वसुमान्। प्रथमवसुम्नश्शब्द पश्यत।

२ वसुमान्।क्षत्रिय । स०४।३८॥ <mark>शां०</mark> ं३१४।२॥

३ वसुमान् । अभिविशेष । व० २२३। । २७॥

वसुमित्रः । क्षत्रियः । आ० ६८ । १४७ ॥ वसुषेणः । कर्ण । आ० ६८ । १४७ ॥ १२० । ३६ ॥ व० ३१० । १५ ॥ शेष कर्णशब्दे पश्यत ।

वसुहोमः । अङ्गराज । तस्य मान्धात्रा सवादः । शां० १२२ । १ ॥

वसोधीरा । तीर्थ । व० ८० । ७० ॥ The place where Alakananda has got its source, about 4 miles north of Badarinath

वस्ता। नदी। भी०९। २५॥

+ वस्त्रापहारः । द्रौपद्या दुश्शासनेन । स० ९० । ४० ॥ नलराजस्य पक्षिमिः । व० ५८ । १५ ॥ उत्तरकुमारेण कौरवाणा । वि० ६७ । २१ ॥

वस्तीकसारा । नदी । भी० ६ । ४९ ॥ वहीनरः । क्षत्रिय । स०८ । १५ ॥ वागिनद्रः । प्रकाशनाम्न ऋषे पुत्र । तत्पुत्र प्रमिति । अनु०८ । ६४ ॥

वाटधानाः। देशः। भी०९। ४७॥

वाटघानाः। ५३०। भा० ९। ४७॥ वाणी। नदी। भी० ९। २०॥

वातन्नः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । ऋषिः । अनु० ७ । ५४ ॥

वातपतिः । क्षत्रियः । आ० २०१ । २०॥ वातवेगः । गरुडस्य पुत्रः । उ १०१ । ०१०॥ वातस्कन्धः । देवयोनिविशेष । स० ७। १४॥

वातापिः । असुर । आ० ६६ । २९ ॥ इल्वलस्य यवीयान्म्राता । व० ९४ । ४ ॥

तेन मेषरूपग्रहणेनानेकेषा ब्राह्मणाना हनन । मेष-मासरूपेणागस्त्यकुक्षि प्रविष्टस्य तस्य तेन जीणीं-करण च । व० ९४ ॥ ९६ ॥ ९७॥ [ रा० ३ । ११ ॥ ]

वात्स्यः । ऋषि । सर्पसत्रे सदस्यः । आ० ५३ । ९ ॥ शां० ४६ । ६ ॥

वात्स्याः । गङ्गायमुनयोर्मध्ये कानपूरनगरस्य दक्षिणत कौशाम्ब्या उत्तरक्ष विद्यमानो देश । द्रो० ११ । १५ ॥ A. country situated to the west of Allahabad It was the kingdom of Udayana, its capital was Kousambi

वादुलिः । ऋषि । विश्वामित्रस्य पुत्र । अनु० ७ । ५३ ॥

वाध्यश्वः । क्षत्रिय । स०८ । १२॥ वानप्रस्थः । तृतीय आश्रम । तद्धर्मा । आ० ८५ । ४॥ अश्व०४६ । ९॥ ज्ञां०९॥ १८९॥ २५०॥ आश्र०२०॥

+ वानरः । शाखामृग । तदुत्पत्ति । आ० ६७ । ६४ ॥

वानरध्वजः । अर्जुन । द्रो० १०५ । ८॥

+ वानरसृगालसंवादः। अनु० ३०॥

१ वामदेवः । क्षत्रिय । मोदापुराधिपति । अर्जुनेन राजसूयदिग्विजये पराजितः । स० २८ । ११ ॥

२ **वामदेवः ।** ऋषिः । **स०७ । १७ ॥** तस्य शिष्य आत्रेय । **व० १९५ ।** ४६ ॥

तेन सवर्धितयोरश्वयोः शलेनापहारः । व० १९५ । ४६ ॥

तस्य वसुमनसा सवाद । द्यां० ९२—९४॥ वामदेवी। ऋचस्य भार्या। आ० ६३।२४॥ १ वामनः । सर्पे । आ० ३५।६॥ उ० १०३।१०॥

२ **वामनः ।** दिग्गज । **उ० ९९ ।** ८॥ भी० १२ । ३३ ॥

३ वामनः । गरुडपुत्र । उ० १०१ । १०॥

8 वामनः । श्रीमतो नाराणस्यावतार । स० ४७ । ८॥ व० २७३ । ६४ ॥ [भा० ८।१३ ॥ १८॥ पद्म० ४।१॥ ६। २६७॥]

वामनकं। तीर्थं। व० ८१ । १०३ ॥ वामनकः। पर्वतः। भी० १२ । १८ ॥ वायुः । भूतवायु तदिभमानिनी देपता च। तेन सीताया निर्दोषत्वकथन । व० २९२ । २७ ॥ तद्भुणनिरूपण । ज्ञा० २६१ । ६ ॥ तेन धर्मोपदेश । अनु० १९१ ॥ तसात्कुन्त्या भीमोत्पत्तिः। आ० ६८ । १११ ॥ १२९ । ५२ ॥

तस्य सर्वदेवोत्तमत्व । आ० १२९ । ४६॥ वायुभक्षः । ऋषि । स० ४ । १९॥ वायुवेगः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० २०१ । २॥

वारणावतं । हास्तिनपुरसमीपस्थ पत्तन । तत्र पाण्ड-वाना गमन । आ० १५५ ॥ १५८ ॥ पाण्ड-वप्नार्थिते प्रामपञ्चकेऽन्यतमं । उ० ३१ । १९॥ Barnava, nineteen miles north-west of Mirat, where an attempt was made by Duryodhana to burn the Pandavas

तत्र पाण्डवाना दिघक्षया दुर्योधनेन जतुगृहनिर्माण । अग० १५६ । २२ ॥

वारवास्याः । देशः । भी० ९ । ४५ ॥ वाराणसी । काशीक्षेत्र । व० ८२ । ७० ॥ वाराहः । मगघदेशस्यः पर्वतः । स० २१ । २॥ वारिसेनः । क्षत्रियः । स० ८ । २० ॥ वारुणतीर्थं । व० ८१ । १६४ ॥

१ **वारुणि:।** विनतायाः पुत्रः । आ० ६६। ४०॥

२ वारुणिः । वरुणपुत्रोऽगस्त्य । व० १०४।१॥ ३ वारुणिः । वरुणपुत्रो वसिष्ठः । आ० १०६ । ९॥

वारुणी । वरुणभार्या । तस्या गौरीति नामान्तर । स०९ । ६ ॥

वार्क्षी । दशप्रचेतसा मार्या । आ० २११ । १५॥ अस्या मारिषा इति नामान्तरं ।

वार्तः । क्षत्रिय । स०८ । १०॥ वार्धक्षेमिः । क्षत्रिय । वृद्धक्षेमपुत्रः । त्रैगर्तराजः सुशर्मा । आ०२०१ । ९॥ द्वो०२१ । ६०॥

१ **वारणेंगः ।** श्रीकृष्ण । वृष्णिवशोत्पन्नः सात्यक्यादिश्च ।

२ वार्ष्णेयः । नलस्य सारिथः। व० ५७ । २२॥ + वार्ष्णेयाध्यात्मं । द्यां० २१२—२१९॥ वार्ष्णेयी । कुन्ती । आ० १२० । ३२॥ वालिखल्याः । ऋषय । स० ११ । २०॥ [तेषा पिता क्रतुनीम महर्षिः । तन्माता क्रिया । ते च षष्टिसहस्रसङ्याका । भा० ४ । १॥]

तेषामिन्द्रेणोपहास । आ० ३१ । १० ॥ तैस्तपसा इन्द्रोपद्रवकरणेच्छया गरुडस्योत्पादन । आ० ३१ । ३७ ॥

तत्कृतः पुष्करास्तेयशपथः । अनु० १४३ । ३९॥ वाली । सुप्रीवभाता इन्द्रपुत्रो वानरः । स०९। १८॥ तत्पुत्रोऽद्भदः ।

[ तस्योत्पत्ति । रामायणे उत्तरकाण्डे सप्तित्रंशसर्गा-दुपरितने प्रक्षिप्तमागे प्रथमे सर्गे । ] तस्य वध श्रीरामेण । व० २८१ । ३८ ॥

१ वाल्मीकिः । रामायणप्रन्थकर्ता महर्षि । आ० ५५ । १४ ॥ स० ७ । १६ ॥ तस्य ब्रह्महत्याप्राप्ति । अनु० ४९ । ८ ॥

२ वाल्मीकिः। गरुडस्य पुत्रः। उ० १०१। १६॥ वासवी । उपरिचरवसुवीर्यजा सत्यवती । आ० विकर्णः । क्षत्रियः।सो० व० घृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६४।८६॥ वासवेयः। वासव्या सत्यवत्या पुत्रो व्यास । आ॰ १।८४॥ १॥३८।१॥५४।१॥६६। ४१॥ स०९०।११॥ **.स०९।**१४॥ उ०१०९। १९॥ तद्भार्या शतशीर्षा। उ० ११७। १७॥ तस्य स्वसा जरत्कारुऋषेर्भार्या जरत्कारु । आ० | तच्छववर्णन । स्त्री० १९ । १ ॥ ३८ । २० ॥ त रज्जु कृत्वा अमृतार्थ समुद्रमथन । आ० १८। १३॥ तस्य भगिन्या सह सवाद । आ० ४८॥५३। विकृतः । विरूपेण सह विवदमान क्रोधात्मा 28 11 वासुकितीर्थं। व० ८३। ८६॥ वासुदेवः। श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचन। उ०६९। ३॥ द्यां० ३५०। ४१॥ तस्य व्यासेन सह सवाद. । अनु० १५॥ तस्य पृथिव्या सह ब्राह्मणमहिमविषये सवादः । अनु० ६९ ॥ गृहस्थवर्मविषये सवाद. । अनु० १५४॥ तन्माहात्म्य । भी० ६९ ॥ शिष्ट श्रीकृष्णशब्दे द्रष्टव्य । + वासुदेवतत्वं । शां० २०९॥ १ वाहिनी । सो० व० कुरुराजस्य पत्नी । त-त्पुत्रा अश्ववत्रभृतय । आ० १०१ । ३९ ॥ २ वाहिनी। नदी। भी०९। ३४॥ विंदाः । क्षत्रिय । स्० व० इक्ष्वाकुपुत्रः। तत्पुत्रो विविश । अश्व० ४ । ५ ॥ विकटः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० , ६८। ९६ ॥ २०१। ३॥ भी० ६४। २९॥ तस्य वधो भीमेन । क० ४६ । १६॥ विकटाननः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र ।

आ० १३१ । ५॥

देश ५८॥ ६८। ९४॥ १३१।४॥ २०१।१॥ वि०३७।३॥ भी० ७७। ७॥ ७८। २२॥ वासुकि: । सर्पः । आ॰ ३५ । ५ ॥ ३७ । तस्य वचन द्यूते द्रौपद्या पणीकरणस्यान्याय्यताया । तस्य नकुलेन पराजय.। द्वी० १०७। ३०॥ स भीमसेनेन हत । द्वी० १३७ । ३० ॥ विकुञ्जनः। (विकुण्ठनः)। सो० व० हस्ति-नामकस्य राज्ञ पुत्र । तद्भार्या सुन्दरा । तत्पुत्रो-ऽजमीढ । आ० ६३। ३८॥ कश्चन पुरुष । द्यां० १९७। ९५॥ विचकाश्वः । क्षत्रिय । अनु० १७७ । ७१ ॥ विचरुयः। क्षत्रियः। ज्ञां० २७१। ३॥ विचित्रवीर्यः । सो० व० शान्तनुराजपुत्र । तन्माता सत्यवती । तस्य द्वे भार्ये काशिराजपुत्र्यौ। तयोरम्बिकाया व्यासाज्जात पुत्रो धृतराष्ट्र । अम्बालिकाया व्यासाज्ञात पुत्र अभ्विकादास्या व्यासाज्ञात पुत्रो विदुर । आ० ६३। ५४॥ तस्य वैमात्रेयो आता गाङ्गेयो भीष्म । आ० ६३। 48 11 800 1 8 11 तस्य विवाहः । आ॰ १११ । १ ॥ तस्य राज्यामिषेक । आ० १०८ । १६॥ तस्य मरण । आ० १११ । ७ ॥ विजयः। अर्जुन । वि० ४३। २१॥ विजया । माद्रीपुत्रस्य सहदेवस्य भार्या । शल्यरा-जस्य पुत्री । तत्पुत्र सुहोत्रः । आ० ६३ । 99 II विदूरथः। (विदूरथः)। गदव । आ० 239 1 80 11 वितण्ड:। क्षत्रिय । आ० २०१ । १२ ॥

वितस्ता। नदी। व०८०।९०॥ १३२। २०॥ भी०९। १६॥ ^{The river} Jhelum

वितस्त्यः । ब्राह्मण । सावैनसस्य पुत्रः । तत्पुत्रः शिवः । अनु० ८ । ६२ ॥

विद्भीः । विन्ध्यस्य दक्षिणत दशार्णदेशस्य पश्चिमतः गोदावर्था उत्तरतः सुराष्ट्रदेशस्य पूर्वतश्च विद्यमानो देश । भी० ९ । ४३ ॥ Berar, the kingdom of Bhishmaka whose daughter Rukmini was married to Krishna Its principal towns were Kundinanagara Bhojakatapura, Akola, Amraoti, Ellichpur, etc

विद्शा। नदी। स०९। २२॥ विदुरः। विचित्रवीर्यभायीया अम्बिकाया भुजि-ष्याया व्यासाज्जात पुत्रः। आ०६३। ५७॥ तस्योत्पत्ति। आ०६८। ८६॥ ११५। ४४॥

आश्र० ३० । १२ ॥ तस्य यमाशस्य । आ० ६४ । १३८ ॥ तस्य पारसव्या विवाहः । पुत्रोत्पत्तिश्च । आ० १२६ । १-३ ॥

तस्य कुन्त्या सवाद । आ० १५४ । ३ ॥ तेन म्लेच्छभाषया पाण्डवान्प्रत्युपदेशः । आ० १५७ । १९–२५ ॥

तस्य घिकारो धृतराष्ट्रेण । व० ४ । २२ ॥ तस्य पाण्डवदिदृक्षया काम्यकवनगमन । व० ५ । ५ ॥

तेन धृतराष्ट्राय नीतिकथन । उ० ३४-४० ॥ तस्य गृहे श्रीकृष्णस्यागमन तत्र भोजन च । उ० ११ । ३६-४६ ॥

तेन धर्मप्रशसा । शां० १६८ । ५-९ ॥ तस्य धृतराष्ट्रेण सह तपोवनगमन । आश्र० १७ । ४ ॥

तस्य खशरीरत्यागेन युधिष्ठिरशरीरप्रवेशः । आश्र०

[ तस्य भारतयुद्धसमये तीर्थयात्रार्थ गमन । भा० १ | १३ | ३१ ॥ ]

[ तस्य प्रभासे देहत्यागः । भा० १ । १५ ॥ ]

- + विदुरनीतिः। उ० ३४–४०॥
- + विदुरागमराज्यलाभपर्व । आ० २१७ -२३२॥

विदुला । सौवीरराजस्त्री । तस्या सञ्जयनाम्ना खपुत्रेण सह क्षत्रियेण युद्धस्यावश्यकर्तव्यत्व-विषये सवाद । उ० १३३–१३६ ॥

विदूरथः। सो० व० कुरुराजपुत्रः। तत्पुत्रो-ऽनश्चान्। आ० ६३। ४२॥

विदेहा: । देश: । भी० ९ । ४५ ॥ Tirhoot
The kingdom of Raja Janaka
Videha was bounded by the river
Kausaki on the east, Gandak on the
west, Himalaya on the north and the
Ganges on the South

विद्या। ज्ञान। उ० ४४ । २ ॥ तस्या स्तुति । द्यां० १७४ । ३५ ॥ २८३ । ३६ ॥ अनु० १८४ । १९ ॥

तद्विहीनस्य निन्दा । उ० ३९ । ७७ ॥ तद्वहण नीचादिष कर्तव्य । शां० १६३ । ३१ ॥ विद्याः । अष्टादश । स० ५ । ५ ॥ [चतुर्दश । विष्णु० ३ । ६ ॥ ]

+ विद्यादानफलं । अनु० २३५ । ७५ १-७७॥

विद्युजिह्नौ । अमृतरक्षिणौ सर्पौ । आ० ३३। ५-६॥

विद्युता । अप्सरा । अनु०५० । ४८ ॥ विद्युत्पणी । अप्सरा । आ०६६ । ४९॥ १३२ । ४४॥

विद्युत्प्रभः। ऋषिः। अनु० १८८ । ४३ ॥ विद्युत्प्रभाः । तन्नाझ्यो दशाप्सरसः । उ० १११ । २१ ॥

विद्युन्माली । तारकाष्ट्ररपुत्रः । क० २४ । ७ ॥

विद्योता। अप्सरा । अनु० ५० । ४८ ॥ विधाता । ब्रह्मण (भृगो ) पुत्र । आ० ६७ । ५० ॥

[तद्भार्या मेरोर्दुहिता नियति । तत्पुत्रो वेदशिरा कविश्व । मा० ४ । १ ॥]

विधि: । दैव । दिष्ट । तस्यं प्राबल्य । व० ३० ॥ अनु० २१४ । १–२१ ॥

विनता । दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपभार्या । तत्पुत्री गरुडारुणी । आ० १६ । ६॥ ६६ । ४०॥ ६७ । ३९॥

तम्याः कथा । आ० २०-३४॥ अनु० २० -२९॥

तस्या गर्भोत्पत्तिः । आ० ३१ । ३१ ॥ तस्य तत्पुत्रेणारुणेन दासीत्वप्राप्तिशापदान । आ० १६ । १९ ॥ अनु० २० । २० ॥ तस्या दासीभाव । आ० २३ । ३ ॥

+ विनयः । गुण । तस्य श्रेष्ठ्य । द्यां० ११३ ॥
विनदानतीर्थे । सरस्ततीनदी यत्रान्तर्हिता
तत्तीर्थ । निषादराष्ट्रस्य द्वारे वर्तते । व० ८० ।
१११ ॥ ८२ । ११२ ॥ The spot in the
great sandy desert in the District of
Sirhind where the river Saraswati
loses itself after taking a westerly
course from Thaneswar

१ विन्दः। आवन्त्यराजपुत्र । तद्धाता अनुविन्द । रथसत्तमः । उ० १६६ । ६॥ स० ३२ । ११ ॥ अर्जुनेन हतः । द्रो० ९९ । २७ ॥

२ विन्दः । केकयराजपुत्र । कौरवपक्षीय । तज्ज्ञाता अनुविन्दः । सात्यिकना हतः । क० १० । ६ ॥

३ विन्दः।क्षत्रिय।सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः। आ० ६८। ९४॥ १३१। ३॥ भीमसेनेन हतः। द्वो० १२७। ४८॥

विन्ध्यः । कुलपर्वत । भी० ९ । ११ ॥ The Vindhya Range

तस्य सूर्यमार्गनिरोधार्थ दृद्धि । व० १०२ । २३ ॥ [ रा ३ । ११ ॥ देवीमा० १० । ३ ॥ स्का-न्दपु० काशीख० पूर्वार्ध० १-५ ॥ ]

तस्य कथा। व० १०३ | २-१९ ॥ विन्ध्यचुलिकाः । देश । भी० ९ | ६२ ॥ विपाटः । कौरवपक्षीयः क्षत्रियः । अर्जुनेन हत । द्रो० ३२ | ६१ ॥

विपापः। अभिविशेष । व० २२१। २१॥ विपापा। नदी। भी०९। १५॥ विपाशा। नदी । स०९। २३॥ व०

१३२ | ८ || भी० ९ | १५ || The river

Beas

तस्या पुत्रमरणनिर्विण्णेन वसिष्ठेनात्मप्राणपरित्यागाय खदेह पाशैरवबध्य पतन । ब्राह्मणवधमीतया तथा नद्या तस्य पाशानाच्छिद्य तस्य तीरप्रापणं च । आ० १९३ । ४॥

१ विपुल:। देवशर्मशिष्यो ब्राह्मणः। तेन गुरुपत्था रुचिनाझ्या देवराजधर्षणादक्षण । अनु० ७५-७८॥

२ विपुत्तः । सौवीरदेशाधिपति क्षत्रियः । अर्जु-नेन हतः । आ० १५१ । ४६ ॥

विपुला। नदी। भी० ९। १४॥

विष्टुशुः । यादव । आ०२०१।१८॥ २३९ ।१०॥ स०४।३६॥

तेन सहार्जुनस्य सुमद्राहरणकाले युद्ध । आ॰ २४४॥

+ विप्रकन्योपाख्यानं । अनु० २५३ ॥ विप्रचित्तिः। दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २२॥ स०९ । १६॥ ५१ । ७॥

+ विप्रसेनजित्संवादः । शां० १७३ ॥ विभाण्डकः । कश्यपवश्य ऋषि । तत्पुत्रः ऋश्यशृङ्गः । व० १११ । ११ ॥

१ विभावसुः । सुप्रतीकस्य आता ऋषि । सः शापेन कच्छपता प्राप्तो गरुडेन मक्षित । आ० २९ । १६ ॥ २ विभावसुः। विवसत्पुत्र । आ०१। ५५॥

१ विभीषणः । यक्षः । स० १० । १८ ॥

२ विभीषणः । राक्षसः । विश्रवस पुत्र । रावणकुम्भकर्णयोश्रीता । तन्माता मालिनी । स०५०।२५॥ व०२७६।८॥

तसाद्राजसूयार्थ कर महीतु सहदेवेन त प्रति घटोत्कचपेषण। स० ३२। ८०॥ तस्य पट्टाभिषेको रामेण। व० २८४। ४९॥

तस्य पद्यमिषको रामण । व० २८४ । ४९ ॥ विसु: । शकुनेश्रीता । भीमेन हतः । द्रो० १५८ । २३ ॥

विभूतिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु०७। ५७॥

विमलतीर्थं। व० ८०। ८८॥

विमलिपण्डकः । सर्प । आ० ३५ । ८ ॥ विमलोदका । सरस्रती नदी । श० ३९ । ४ ॥

- १ विरजाः । सर्पः । आ० ३५ । १४ ॥ ७० १०३ । १६ ॥
- २ विरजाः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० १३१ । १४ ॥ भीमसेनेन हत । द्वो० १५८ । १७—१९॥

विरजातीर्थे। व०८३।६॥

- १ विराजः । क्षत्रियः । अविक्षित पुत्र । आ० १०१ । ४०॥
- र विराजः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । भीमेन हत । भी० ९६ । २७ ॥ विराटः । मत्स्यदेशाधिपः क्षत्रिय । मरुद्गणाशः । आ० ६८ । ८२ ॥ २०१ । ८ ॥ महारथ । उ० १७० । ८॥

तस्य प्रथमा भार्या सुरथा । तत्पुत्रौ श्वेतः शङ्खश्च । वि० २१ । १७ ॥

तस्य द्वितीया भार्या केकयनाम्नः सूतराजस्य पुत्री सुदेण्णा। तत्पुत्र भूमिञ्जयापरनामा उत्तरकुमार। वि० २१ । १८ ॥

तस्यान्यः पुत्रो बश्च । उ० ५७ । ३३ ॥
तत्पुत्री अभिमन्योभीर्या उत्तरा । आ० ६३ । ८२॥
तस्य आतर एकादश । शतानीकः मदिराक्ष.
(मदिराश्व ) सूर्यदत्तः श्रुतानीकः श्रुतध्वजबलानीक जयानीकः जयाश्वः रथवाहन चन्द्रोदय समरथ । वि० ३३ । १९—२१॥
द्रो० १५९ । ४०॥
तस्य दक्षिणगोत्रहणे सुशर्मणा सह युद्ध । वि०
३४ । ३१॥

तस्य जीवग्राह्महण सुशर्मणा । युधिष्ठिराज्ञ्या भीम-सेनेन मोचन च । वि० ३५ ॥

तेन बृहन्नलायाः कौरवजयवार्ताममर्षयता कङ्कनाम्नो युधिष्ठिरस्य नासायामक्षेण कुद्दन । वि० ७० । ३७॥

तस्य वधो द्रोणाचार्येण । द्रो० १८७ । ४२ ॥ विराटदेश: । मत्स्यदेशशब्द पश्यत । The capital of Virata Raja king of Matsya Desa One hundred and five miles to the south west of Delhi and forty-one miles to the north of Jaipur

विराधः। राक्षसः। रामेण हत । स० ५० ।१ ४॥ विरावी । क्षत्रियः। सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आ० ६८ । १०४ ॥ १३१ । १३॥

- **१ विरूपः ।** अङ्गिरसः पुत्रः । ऋषि । अनु० १३२ । ४२ ॥
- २ विरूपः । विकृतेन विवदमानः कामाभिमानी पुरुषः । द्यां ० १९७ । ९४ ॥
- ३ विरूपः । अप्तरः । स० ९ । १८॥
- १ विरूपाक्षः। दनुपुत्र । आ० ६६ । २५ ॥
- २ विरूपाक्षः । घटोत्कचस्य सारिधः। द्रो॰ १७६।१८॥
- ३ विरूपाक्षः । राक्षसः । व० २८६ । ९ ॥ शां० १६९ । १५ ॥
- १ विरोचनः । महादस्य पुत्रः । आ० ६६ । १६ ॥ स० ५१ । ७॥

तस्य सुधन्वनाम्ना ब्राह्मणेन सह केशिन्या स्वयवरे ब्राह्मणक्षत्रिययो श्रेष्ठ्ये विवाद । स० ९०। विद्याला । नदी । दा० ३९ । ४ ॥ ६७॥ उ० ३५। ५---११। तत्पुत्रो महाबलिः । आ० ६६ । २०॥ २ विरोचनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः। आ० २०१।२॥ विरोहणः। सर्पः। आ० ५७। ९॥ विवर्धनः । क्षत्रिय । स० ४। २७॥ विवस्वान् । अदिते पुत्र । द्वादशादित्येष्वन्यतम । आ० ६६ । १५ ॥ सूर्यशब्द पश्यत । विवाजी । इल्वलासुरस्य रथहयः । व०९७। २२॥

+ विवाह: । तस्रभेदाः । आ० ९४ । १८ ॥ अनु० ७९ । १—१५॥ विष्णु० ३। १०॥]

तदुचितवयोनिर्णयः । अनु० ७९ । १६ ॥

विवित्सु: । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । ९६ ॥ १३१ । ५ ॥ भीमसेनेन हत । क० ४६ । १२॥

विविन्ध्यः । साल्वपक्षीयोऽसुर । चारुदेष्णेन हत. । व० १६ । २६ ॥

विविद्या: । क्षत्रियः । सू० व विंशस्य पुत्रः । तत्पुत्रः खनीनेत्रः । अश्व० ४ । ५ ॥

विविद्याति: । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्र । आ० ६८ । ९३ ॥ १३१ । ४॥ २०१।१॥वि० ३७।३॥ भीमसेनेन हत । क०२।९॥

तच्छववर्णनं । स्त्री० १९ । १४ ॥

विशल्या। नदी। व० ८२। ११४॥ स० 913811

विशाखः। सुब्रह्मण्यः। स् ७ ७ । १४ ॥ बिद्याखयूपः । क्षेत्रं । व० १७९ । १६॥ शां० १२।३॥

विशालकः। यक्ष । स० १०। १७॥

विशालराजः। क्षत्रिय । स० ६८। २१॥

१ विशालाक्षः। गरुडस्य पुत्र । ७० १०१।

२ विज्ञालाक्षः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८ । १०१ ॥ १३०१ । १० ॥ मीमसेनेन हत । भी० ८८ । २६॥

विद्युण्डिः । सर्प । उ० १०३ । १६॥ विशोकः । भीमसेनस्य सारथि । स०३६। ३०॥ भी० ७७ । २४॥ [ श्रीकृष्णात्रिवकाया जात । भागवते विजयध्वजीयपाठे--१०। १०३ ॥ ] अस्याशोक इति नामान्तर ।

तस्य भीमसेनेन सह रणाङ्गणे स्वाद । क० ८०॥ विश्रवाः । रावणादीना पिता ऋषि । पुरुस्त्यस्य रूपान्तर । व० २७५ । १४ ॥ २७६ । १॥ [तस्योत्पत्ति । रा० ७ । २ ॥ ] [ तस्य सकाशादिडविलाया कुवेरोत्पत्ति । भा० ९। マ 川 ]

**१ विश्वः ।** श्रीमानारायणः । तस्य स्तुतिर्नेद्यकृता । भी० ६५-६६॥

२ विश्वः । क्षत्रियः । आ० ६८ । ३६ ॥ विश्वकर्मा । प्रभासस्य पुत्रः । आ० ६७ । २८॥ अस्य त्वष्टेति नामान्तरं । अस्य भार्या पह्णाद्पुत्री विरोचना । तत्पुत्रो देवाचार्यस्त्रिशिरा विश्वरूपाचार्यः । वायु० ८४ ॥ ]

[ तन्माता बृहस्पतिमगिनी ब्रह्मवादिनी । हरि० १। ३॥ विष्णु० १ । १५ ॥ ]

तत्पुत्री सवितुर्भार्या सज्ञा। अश्विनोर्माता। आ० ६७।३५॥

तेनेन्द्रप्रस्थनिर्माण । आ० २२७ । ५९ ॥ तेन सुन्दोपसुन्दवधार्थे तिलोत्तमासृष्टिः । आ० २३१।१२॥

तेन त्रिपुरवधार्थ रुद्राय रथनिर्माणं । क० २६ ॥ विश्वजित्। बृहस्पतेस्तृतीय पुत्रः। अग्नितिरोष । व० २२१ । २४॥

विश्वपतिः । अभिविशेषः । व० १२३ । १७ ॥ विश्वभुकः । बृहस्पतेश्चतुर्थ पुत्र । अभिविशेषः । अस्य गोपतिरिति नामान्तरं । व० २२१ । २५ ॥

१ विश्वरूपः । अम्रुरः । स० ९ । १८ ॥

२ विश्वरूपः । त्वष्टु पुत्रः । उ० ९ । ४ ॥ शां० २०७ । २०॥

[ तन्माता दैत्यानुजा ( विरोचनानुजा ) रचना । भा० ६ । ६ ॥ प्रह्णादपुत्री विरोचना । वायु० ८४ ॥ ]

[तेन देवाना पौरोहित्यकरण । भा० ६ । ७ ॥ ] तस्येन्द्रेण वधः । उ०९ । २२ ॥ [ भा० ६ । ९ ॥ ]

+ विश्वरूपप्रद्र्शनं । श्रीकृष्णेन घतराष्ट्रसभाया । ७० १३१ ॥ समराङ्गणे अर्जुनाय । भी० ३५ ॥ उदङ्काय । अश्व० ५५ ॥ हनुमता भीमाय । व० १५२ ॥

विश्वरूपा। कामधेनुदुहिता। उ० १०२। ९॥ विश्वा। धर्मप्रजापतेर्मार्या। दक्षप्रजापतिकन्या। आ० ६६। १२॥ [तत्पुत्रा विश्वेदेवाः। मत्स्य० २०३॥]

विश्वाची । अप्सराः । स० १० । १२ ॥ तया सह ययाते रमणं । आ० ७९ । ९ ॥ विश्वामित्रः । ब्रह्मर्षि । सो० व० गाधेः पुत्रः । पूर्वे क्षत्रिय पश्चात्तपसा ब्राह्मण्य प्राप्तः । आ० १९१ । ४ ॥ स० १२ । ११ ॥ उ० ११३ । २५ ॥ जां० ४८ । ५७ ॥

तस्योत्पत्तिः । आ० १९१ । ४ ॥ अनु० ७ । ४७॥ ९१ । २१॥ [हरि० १ । २७॥ वायु० ९१॥ भा० ९ । १६॥]

तन्नामनिर्वचन । अनु० १४२ । ३५ ॥ [ तस्य क्षत्रियत्वावस्थाया नाम विश्वरथ इति । हरि० १ । २७ ॥ ३२ ॥ वायु० ९१ ॥ ] तस्य भ्रार्था हैमवती । उ० ११७ । १३ ॥ [ तस्य भार्या शालावती दृषद्वती रेणु माधवी इत्याद्याः । हरि० १ । २७ ॥ ३२ ॥ वायु० ९१ ॥ ]

तस्य पुत्राः । मधुच्छन्दआदय । अनु० ७। ५०॥ [भा० ९ । १६॥ रा० १ । ५०॥] [तस्य पुत्रा । कतिः पाणिन याज्ञवल्क्यः साङ्कृति गालवः मुद्गलः देवलः अष्टक देवरातापरन्ममा ग्रुनश्रोप इत्यादयः। तत्र ग्रुनश्रोपोऽभिमानपुत्रः। हरि० १ । २०॥ ३२ ॥]

तेन ब्राह्मण्यार्थ तपश्चरण । अग० ९२ । ३२ ॥ १०१ । ६० ॥ [रा० १ । ५६ ॥ ]

तस्य क्षत्रियत्वावस्थाया वसिष्ठाश्रमगमन । आ० १९१ । ६॥ [रा०१ । ५१॥]

[ तस्य तपश्चरण्काले तद्दाराणा त्रिशङ्कराजेन रक्षण । हरि० १ । १२ ॥ ]

तस्य तपश्चरणकाले मेनकाया शकुन्तलोत्पत्ति । आ० ९३ ॥

[तचरित्र। रा० १ । ५१-६५॥ हरि० १। २७॥ भा० ९ । १६॥ स्कान्दपु० नागरख० १६७-१६८॥]

तेन सरस्ततीनद्या रुधिरीभवनशापदान । द्वा० ४३। ३९॥

तस्य ब्राह्मण्यप्राप्तिः । आ० १९१ । ६० ॥ ज्ञा० ४१ । ११ ॥

तेन गालव प्रति गुरुदक्षिणार्थ एकतश्स्यामकर्णाना हयाना शताष्टकस्यानयनचोदना । उ० ११४ । १४॥

तेन ययातिपुच्या माधव्या एकतश्स्यामकर्णह्याना शतद्वयप्रतिनिधितया परिम्रहः । तस्यामष्टकनाम-कपुत्रोत्पादन च । उ० ११९ । १५-१८ ॥

तेन धर्मविशेषकथन । अनु० १९० ॥
तस्य हरिश्चन्द्रेण सह वैर । व० ७७ । ३०॥
[देवीमा० ७ । १८॥]

तेन श्वजाघनीचौर्य। श्वपचेन सवादश्च। शां० १४१॥ तत्कृतः पुष्करास्तेयशपथः । अनु० १४३ । ३३ ॥ तस्य वश । अनु० ७ । ४८॥ [हरि० १।२७॥ रा० १ । ३२ ॥ ५१ ॥ वायु० ९१॥ ] विश्वामित्रतीर्थे । व० ८१ । १३९ ॥ विश्वामित्रा । नदी । भी० ९ । २६ ॥

१ विश्वावसुः । प्राधापुत्रो देवगन्धर्वः । आ० •६६ । ४७ ॥ स० ७ । २२ ॥

तस्य ब्राह्मणशापेन कवन्धनामकराक्षसजन्मप्राप्तिः।
वि २८०। ४२॥

तस्य याज्ञवल्क्येन सह सवादः । **शां० ३२३ ।** २६ ॥

- २ विश्वावसुः। जमद्मिपुत्रः। व० ११७। ११॥
- + विश्वासानहीः । उ० ३७ । ५७ ॥ शां० १३९ । २५—३३ ॥ तेषु विश्वासकरणे दोष । आ० १५३ । ७२ ॥

विश्वेदेवाः । आ० १। ४७॥ १३२। ५३॥ अनु० १३८ । २९—३७॥ २५५।२१॥

[ते च धर्मप्रजापतेर्विश्वानाझ्या दक्षपुत्र्या जाताः । कतुदक्षपुरूरवोमार्द्रवसत्यवसुकालकामादयः । मत्स्य० २०३ ॥]

- + विश्वोपाख्यानं । भी० ६५—६६॥
- + विषपानं । रुद्रेण। आ० १८ । २५॥ [भा०८।७॥ रा०१। ४५॥]
- + विषहरविद्यादानं । ब्रह्मणा कस्यपाय । आ०२०।१६॥

विषुवं। पुण्यकालः। अश्व० ११५। २॥

- + विषोत्पत्तिः । अमृतमथनसमये । आ• १८।१९॥ [भा०८। ७॥ रा०१। १५॥]
- १ विष्णुः । अग्निविशेष । अस्य धृतिमानिति नामान्तर । व० २२३ । १२ ॥

२ विष्णुः । क्षत्रिय । कश्चन चैद्य । कर्णेन हत । क॰ ५१ । ४९ ॥

३ विष्णुः । द्वादशादित्येष्वन्यतमः श्रीमान्नारा-यण । आ० ६६ । १६ ॥

तेन रुद्रमाहात्म्यकथन । अनु० ४९ । ७१ ॥

तेन देवान्यति वृत्रासुरहनने युक्तिकथन। उ० १०।१०॥

तन्नामनिर्वचन । उ० ६९ । १३ ॥ शां० ३५० । ४३ ॥

तेन भूम्युद्धरण वराहरूपेण । व० १४४ । ३०॥ तत्त्रीतिकरा धर्माः । अनु० १८९ । १-७॥ विष्णुधर्मा । गरुडस्य पुत्रः । उ० १०१ । १३॥ विष्णुपश्चकं । त्रतिविशेष । अश्व० ११४ । १४॥

+ विष्णुपद्तीर्थे। व०८१। १०३॥ विष्णुवमी। चैद्य क्षत्रिय । कर्णेन हतः। क०५१। ४९॥

विष्वक्सेनः। विष्णुपार्षद । स० ७ । १९ ॥ विष्वगश्वः । स० व० इक्ष्वाकुवश्यस्य पृथुरा-जस्य पुत्र । तत्पुत्र आर्द्रक । व० २०५ । ३ ॥ अनु० १७७ । ६७ ॥

विहङ्गः। सर्प । आ० ५७ । ११ ॥

+ वीटाऋीडा। कन्दुककीडा। कौरवपाण्डवाना। आ० १४१। १७॥

वीतह्रव्यः । क्षत्रियः । स्० वं० शर्यातिपुत्र । तद्भाता तालजङ्घ । तस्य भार्या दश । पुत्रा शत । तपसा ब्राह्मण्यं प्राप्तः । अनु० ८ ॥ तस्य ब्राह्मण्यप्राप्त्यनन्तर जात पुत्रो गृत्समदः ।

अनु० ८ । ५९ ॥ वीतिः । अभिविशेष । व० २२३ । २५ ॥

वीरः । भरद्वाजनामकामेर्द्वितीयः पुत्रोऽमिविशेषः । तस्येवामीषोमाविति सोमेन सह प्रयोग । तस्य रथप्रमु रथध्वान कुम्भरेता इति नामान्तराणि । व० २२२ । १३—१८ ॥

वीरकरा । नदी । भी० ९ । २६ ॥ वीरकेतुः । क्षत्रिय । पाञ्चाल्यः । द्रोणेन हतः । द्रो० १२२ । ४१ ॥

वीरणकः। सर्प । आ० ५७। १८॥

वीर गुम्नः । राजिषं । भूरि ग्रुमस्य पिता । तस्य तनुनामकेन विषेण सवाद । शां० १२७। १४॥

वीरधन्वा । क्षत्रियः । दुर्योधनपक्षीयः । त्रैगर्त । धृष्टकेतुना हतः । द्रो० १०७ । १४–१७ ॥ वीरधर्मा । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः । उ० ४ । १६ ॥

वीरप्रमोक्षतीर्थं। व० ८२। ५१॥

१ वीरबाहु: । क्षित्रयः । चेदिराज । सुबाहोः पिता । तस्य गृहे दमयन्त्या वास । व० ६६ । १५ ॥

**२ वीरबाहु: ।** क्षत्रिय । सो० व० घतराष्ट्रपुत्रः । आ० ६८ । १०३ ॥ १३१ । १२॥ भीमेन हत । भी० ६४ । ३५॥

वीरभद्र: । रुद्रावतारः । तेन दक्षाध्वरध्वसः । शां० २९० । ४९-५३ ॥

[तस्योत्पत्ति । भा० ४ । ५ ॥ वायु० ३० ॥ कालिकापु० १६ ॥]

वीरसेनः । क्षत्रिय । अनु० १७७ । ७२ ॥ १ वीरा । भरद्वाजनामकाग्नेमीर्या । व० २२१ । १७ ॥

२ वीरा । नदी । भी० ९ । २२ ॥ वीरिणी । दक्षप्रजापतिभार्या । ब्रह्मणो वामपादा-ङ्गुष्ठादुत्पन्ना । आ० ६७ । ११ ॥ ६९ । ९॥ [वीरणप्रजापतेर्दुहिता । तस्या असिक्षीत्यादि नामा-न्तराणि । तस्या षष्टिकन्योत्पत्ति । विष्णु० १ । १५ ॥]

[तस्या सतीदेव्या उत्पत्ति । कालिका० ८॥] १ वृकः । क्षत्रिय । पाञ्चाल्य । द्रोणेन हतः । हो० २१ । १६॥ २ वृक्तः । क्षत्रिय । आग० २०१ । १० ॥ क० ८९ । ९ ॥

३ वृकः । पूर्वकालीन क्षत्रिय । अनु० १७७ । ७० ॥

वृकरथः। कर्णस्य भाता । भीमसेनेन हतः। द्रो० १५८। २१॥

वृकस्थलं । पाण्डवप्रार्थितेषु पञ्चसु मामेष्वन्यतमः। उ० ३१ । १९ ॥ ८६ । १ ॥

वृकोद्रः । भीमसेन । आ० १४७ । १०॥

+ वृक्षः । महीरुह । पादप । तस्योत्पत्ति । आ० ६७ । ६९ ॥

+ तदारोपणफल । अनु० ९३ । २२ ॥

वृक्षवासी । यक्ष । स० १० । १९ ॥ वृत्तः । सर्प । आ० ३५ । १०॥

१ **वृत्रः ।** दनायुष पुत्रोऽसुरः । **आ० ६६ ।** ३३ ॥

२ **वृत्रः ।** त्वष्टृप्रजापतिना इन्द्रशत्रुत्वेनामेरुत्पादितः पुत्रः । उ० ९ । ५५ ॥ [ भा० ६ । ९ ॥ ]

तस्येन्द्रेण सह युद्ध । व० ९९ ॥ शां० २८७ । ७ ॥ अश्व० ११ । ६ ॥

तस्येन्द्रेण वधः । व० १०० । १५ ॥ उ० १० । ४१ ॥ शां० २८८ । ८-९ ॥ [ मा० ६ । १२ ॥ रा० ७ । ८५ ॥ पद्म० २ । २४ ॥ ५ । १९ ॥ देवीमा० ६ । १-६ ॥ स्कान्दपु० केदारख० १६-१७ ॥ ]

[ तस्य पूर्वजन्मनि चित्रकेतुरिति नाम । तस्य कथा । भा० ६ । १४-१७ ॥ ]

तसौ सनःकुमारेण विष्णुमाहात्म्यकथनं । द्वाां॰ २८६॥

+ वृत्रगीता। शां० २८५॥

शृद्धकन्या । कुणिगार्ग्यस्य ऋषेः पुत्री । गालव-ऋषिपुत्रस्य श्रुज्ञवतो भार्या । तस्याः कथा । श्रुष्ट ५३ ॥

वृद्धन्नः । क्षत्रियः । सिन्धुदेशाधिपः जयद्रथस

पिता । साय सन्ध्यामनुतिष्ठतस्तस्य हस्ते पतितस्य | अर्जुनबाणनिकृत्तस्य जयद्रथशिरसस्तेनाघः प्रक्षे-पणात्तन्मूर्भो विदारण । द्वो० १४८ ॥ बृद्धगार्ग्यः । ब्रह्मर्षि । अनु० १८८। ७३॥ वृषकः । गान्धारराजस्य सुबलस्य पुत्र । शकुन्या-दीना आता। आ० २०१। ५॥ एकरथ। ·उ० १६८ । १ ॥

तस्य इरावता सह युद्ध । भी० ९० । ३० ॥ तस्य वधोऽर्जुनेन । द्वो० ३० । १२ ॥ क० २ । ४३॥

१ वृषदर्भः । सेदुक्रश्राता क्षत्रिय । व० 2991711

२ वृषदर्भः । काशीश कश्चित्क्षत्रिय । य श्येनाद्वीतस्य कपोतस्य रक्षणार्थं स्वमासमुत्कृत्य ददौ । अनु० ६७ । १॥ [ अय सो० व० अनुकुलोत्पन्नस्योशीनरराजपुत्रस्य शिबे पुत्र । मा० ९ । २३ ॥ वृषाद्रभ वृषाद्रभिश्चायमेवेति भाति ॥ ]

तत्पुत्रोऽनिल । य मृत पन्तवा सप्तर्षयो भोक्तमयतन्त। अनु० १४१ । ८॥

तेन सप्तर्षिहननाय कृत्योत्पादन । अनु० १४९ ।

१ वृषपर्वा । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २४॥ तत्पुत्री ययातिभायी शर्मिष्ठा । आ० ७२ । ६॥ [मत्स्य० २९॥ मा० ९। १८॥]

त प्रति शुक्राचार्यस्य कोप । आ० ७४। १॥

२ वृषपवी। नरनारायणाश्रमस्य कश्चन राजर्षिः। व० १५९ । २० ॥ १७९ । ७॥

वृषभः । पर्वतः । ऋषभराब्द पर्यत । वृषभदानफलं। अश्व० १०३। ५॥ वृषभा। नदी। भी०९। ३२॥ वृषसाह्वया । नदी । भी० ९ । ३५ ॥

वृषसेनः। कर्णस्य पुत्रः। महारथ । उ० १६७।

२३ ॥ तस्य युद्ध । कि० ८८ । ३६ ॥.

तत्पराजयोऽभिमन्युना । द्वी० ३७ । २५-३८ ॥ तद्वधप्रतिजाऽर्जुनेन । द्वो० १४६ । २१ ॥ तस्य वधोऽर्जुनेन । कः ९० । १४ ॥ व्यवाकिषः। भगवान्नारायण । तन्नामनिर्वचन। जां० ३५२। २४॥ वृषादिभिः । वृषद्भेशव्द पश्यत ।

१ वेगवान्। सर्प। आ० ५७। १७॥

२ वेगवान् । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६। २४ ॥ साल्वपक्ष प्रविष्टस्य तस्य श्रीकृष्णपुत्रेण जाम्बवतेयेन साम्बेन वध । व० १६ । २०॥ वेगवाहिनी। नदी। स०९। २२॥ वेणा। नदी। व०८३। ३३ ॥८६। ३॥ भी०९।२०॥

१ वेणी । कृष्णवेणीनदी ।

२ वेणी। सर्प। आ० ५७। १३॥

वेणीस्कन्धः । सर्प । आ० ५७ । १३ ॥

वेणुजहुः। ऋषि । स० ४। २४॥

चेणुदारि:। कश्चन यादव । स० ६१।१६॥ तत्पुत्रस्य पराजय कर्णेन । व० २५५ । १५ ॥

[ सोश्मकदेशाधिपति । हरि० २ । ६१ ॥ ]

वेणुमण्डलं। क्रौञ्चद्वीपस्य वर्ष। भी० १२। १२॥

वेतसिका। तीर्थ। व०८२। ५६॥ वेत्रकीयगृहं। एकचकानगरसः स्थलविशेष। आ० १७८। २५॥

वेत्रवती । नदी । विदिशानद्या समीपे पारिया-त्रादुत्पन्ना । सा वात्स्यदेशे यमुनाया मिलति । भी० ९। १६॥ Vetravatı ıs a river called Betwa in the kingdom of Bhopal in Malwa

१ वेदः । बैदशब्द पश्यत ।

२ वेद:। अपौरुषेयो प्रन्थविशेष । ऋग्यजुस्सा-माथर्वाद्यात्मक । तद्विभागो व्यासेन । आ० ६० । ५ ॥ [ भा० १२ । ६ ॥ वायु० ६० ॥ विष्णु० ३।३॥]

तदपहारो मधुकैटभाभ्या । शां० ३५७ । २९ ॥ तेषा परस्पर सवादः । अ**नु**० १३ ॥ वेद्व्यासः । व्यासशब्द पश्यत । वेदस्मृता । नदी । भी० ९ । १७ ॥ वेदाश्वा। नदी। भी० ९। २८॥ वेदीतीर्थे । व० ८१ । ९९ ॥ वेनः । अङ्गराजस्य पुत्र । तन्माता सुनीथा। तत्पुत्रः पृथुचकवर्ती । तस्य कथा । द्रो० ६९॥ शां० २८। १३७॥ ५८। १०२ ॥ [ हरि० १।२ ॥ विष्णु० १।२३ ॥ भा० 8 1 33 11] + वेइयाः । वारस्त्रियः । ताभिः ऋश्यशृह्णसमीप-गमन । व० १११ । ३१ ॥ वैकर्तनः । कर्णः । आ० १२० । ५३ ॥ वैक्रण्ठः । भगवान्नारायण । तन्नामनिर्वचन । वाां० ३५२। १५॥ [वैक्रण्ठलोकवर्णनं । भा० ३ । १५॥] वैजयन्तः । क्षीरसमुद्रमध्यस्य चतुर्भुखब्रह्मण आवासभूतः पर्वत । शां० ३६०। ९॥ वैतरणी । नदी । स०९ । २४ ॥ व० ८१ । ८४॥ ८३। ६॥ उ० १०९।१४॥ भी० e | 38 || Betrani is a river near Cuttack in the Province of Olissa वैदर्भी । सगरराजस्य पत्नी केशिनी । तत्पुत्राः षष्टिसहस्राणि । व० १०५ । १० ॥ अय शब्द लोपामुदा-रुक्मिणी-दुमयन्ती-प्रभृतीना साघारणः। वैदुर्यशिखरः । पर्वतः । व० ८७ । ६ ॥ दैदेहाः । देश । भी० ९ । ५७॥ वैन्यः । पृथुचकवर्ती । स०८। २०॥ तस्याध-मेघ । व० १८८ । ५॥ रोष पृथुशब्दे पश्यत । वैयाघ्रपद्यः । युधिष्ठिर । वि० ३६ । ११ ॥ + वैराग्यं । गुणः । तस्य मुक्तिसाधनत्व । द्वां० 11091038

+ तस्य ज्ञानकारणत्व । अनु० २४४ ॥ वैराटी । उत्तरान आ० १ । २३९॥ वैवस्वतः । विवसन्नामकसूर्यस्य पुत्र । श्राद्धदेव-नामा मनु । तन्माता त्वष्ट्रप्रजापतिपुत्री सज्ञा-देवी । तस्य चरित्र मृत्स्योपाख्यानसहित । व० १९० । ५३॥ [ तस्योत्पत्ति । भा० ८ । १३ ॥ ] तस्य वश । आ० ६९ । १६ ॥ [ भा० ९ । १-१३ ॥ हरि० १ । १० ॥ ब्रह्म० ७ ॥ वायु० ८५-८९ ॥ ] + वैवाहिकपर्व । आ० २०८-२१६॥ वि० 11 20-80 १ वैदांपायनः । वैवस्वतमन्वन्तरीयाष्टाविंशमहा-युगीयद्वैपायनव्यासशिष्य । शां० ३३५। २७॥ २ विशंपायनः। महर्षिः। वैवस्वतमन्वन्तरीय-प्रथममहायुगीयस्वयभूनामकव्यासशिष्य.। याज्ञ-वरुम्यस्य मातुरुो गुरुश्च । मा० १२ । ६ ॥ ] तेन जनमेजयाय महाभारतकथन । आ० १२५॥ ६०। २१॥ तेन ब्राह्मणवधो बालवधश्च । अनु०९ । ३९ ॥ वैद्यः । तृतीयो वर्णः । तद्धर्माः । द्यां० १८७। ६ ॥ वैद्यापुत्रः । धृतराष्ट्रपुत्रो युयुत्सुः । वैश्रवणः । कुबेरशब्द पश्यत । + वैश्वदेवहोमः। अनु० १५४। ९॥ + वैष्णवधर्मप्रशंसनं । अनु० ३६ । २९-६२॥ अश्व० ९६-११८॥ + वैष्णवलक्षणं । अश्व० १०४ ॥ वैष्णवास्त्रं । तत्त्रयोगो भगदत्तेन । द्वो० २९ । १७॥ वैहारः । पर्वत । मगधदेशस्यः । स० २१।

व्यश्वः । राजर्षिः । स०८ । १२ ॥

+ व्याघः । द्वीपी । तज्जातीयानामुत्पत्तिः । आ० | ६७ । ६५ ॥

१ व्याञ्चकेतुः।क्षत्रियः।पाण्डवपक्षीय पाञ्चाल्य । कर्णेन हत । क० ५१ । ४६-४७॥

२ व्याघ्रकेतुः । दुर्योधनपक्षीयो राजकुमारः । सात्यिकिना हतः । द्वो० १०७ । ३१ ॥

+ व्याघगोमायुकथा। ज्ञां० १११॥

१ **व्याघद्त्तः ।** क्षत्रियः । मागघपुत्रः । सात्य-किना हतः । द्वी० १०७ । ३२ ॥

२ व्याघदत्तः । कश्चन पाञ्चात्यः । रथोदार । उ० १७१ । १९ ॥ द्रोणेन हत । द्रो० १६ । ४९ ॥

व्याघपदः । ऋषि । वसिष्ठाद्याझ्यामुत्पन्नः। अनु० ५३।३०॥

व्याघ्रपादः । ऋषिः । तत्पुत्रौ उपमन्युः धौम्यश्च । अनु० ४५ । २९ ॥ ९६ ॥

+ व्याधकपोतोपाख्यानं । ज्ञां० १४३ —१४८॥

+ ट्याधिः । तस्य शारीरमानसभेदेन द्वैविध्य । अश्व०१२ । १ ॥

तदुत्पत्तिः । द्यां० २६४ । ३५ ॥

व्यासः । वेदिविभागकर्ता । पराशरस्त । कृष्ण-द्वैपायनः । तन्माता वासवी सत्यवती । आ० ६० । १४ ॥ विदिविभागकर्तृत्वादन्येपि व्यास-शब्दवाच्याः । ते च एकैकसिन्महायुगे एकैक इत्यनेके स्वयम्प्रभृतयः सप्तर्विशतिरतीताः । वर्तमाने महायुगे तु कृष्णद्वैपायनः । आगामिनि महायुगे द्वौणिर्व्यासो भविष्यति । देवीमा० १ । ४ ॥ विष्णु० ३ । ४ ॥]

तस्योत्पत्ति । आ०६०।२॥ ६४।१२६॥ ११४।३४॥ शां०३५९।६॥ [भा० १२।६॥ देवीभा०२।१–२॥]

[तस्यावतारकालः । भा० १ । ४ ॥] तस्य वेदाध्ययन । आ० ६० । ३ ॥ २१° तस्योपनयन । आ० ६४ । अधिकपाठे ७६ ॥
तेन वेदविमागः । आ० ६० । ५ ॥ [मा० १२ ।
६ ॥ विष्णु ३ । ३ – ४ ॥ वायु० ६० ॥ ]
तेन महाभारतनिर्माण । आ० १ । ६८ ॥
तेन भारताना कीर्तिप्रकथनप्रतिज्ञा । भी० २ ।
१३ ॥

तेन यज्ञकरण । आ० ५५ । ७॥ तस्य स्तुतिः । आ० १ । ३२ ॥ द्रो० २०२ । ४७॥ द्रां० ३५६ । ११ ॥ ३५९ । ३॥

तत्प्रशसा ब्रह्मकृता। आ०१।९६॥ तत्प्रशसा वैश्वपायनकृता। शां०३५९।॥ तत्सकाशे ब्रह्मण आगमन। आ०१।८१॥ तेन भारतलेखनाय गणेशस्मरण तदागमन च।

आ०१।१११-११२॥ तेन महाभारते प्रन्थप्रन्थिकरण । आ०१।

तेन महाभारते प्रन्थप्रन्थिकरण । अ**गा० १ ।** ११६ ॥

तदागमन जनमेजयस्य सर्पसत्रे । आ०६०।१॥ तेन मबुपर्के गो. समनुज्ञान । आ०६०।११॥ तेन विचित्रवीर्यभार्ययो अम्बिकाम्बालिकयो धृत-राष्ट्रपाण्ड्रोरुत्पादन । आ०११५॥

तेन हास्तिनपुरात्सत्यवत्यास्तपोवनपापण । आ॰ १३७ । १२ ॥

तदागमन पाण्डवसमीपे शालिहोत्राश्रमे । आ० १६८। ३२॥

तद्दर्शन पाण्डवानामेकचकामार्गे । आ० १७० । ७॥

तेन पाण्डवान्प्रति तेषा द्रौपदीलामस्य भावित्वकथनं। आ० १८४। १५॥

तद्दर्शन पाण्डवैर्द्वपदपुरमार्गे । आ० २०० । २ ॥ तेन धृतराष्ट्र प्रति पाण्डवैः सह शमविधानं । व०

तेन युधिष्ठिराय प्रतिस्मृतिविद्योपदेशः। व० ३६। ३०॥

तदागमनं काम्यकवने पाण्डवसमीपे दानप्रशंसनं च। व० २६०॥

तेन सजय प्रति धृतराष्ट्रपश्वस्योत्तरदानाभ्यनुज्ञान । उ० ६६ । १०॥ तेन सजयाय कुरुपाण्डवयुद्धविषये सर्वज्ञत्वपदान । भी०२।९॥ तेनाभिमन्युवधमनुशोचतो युधिष्ठिरस्याश्वासन । द्वो० ५२।१०॥ तेन युधिष्ठिरायाकम्पनोपाख्यानकथन । द्रो० ५२-५४॥ तेन युधिष्ठिराय षोडशराजकीयोपाख्यानकथन । द्वो० ५५-७१॥ . तन समराङ्गणे अश्वत्थामान प्रति तत्प्रयुक्तनारायणा-स्रस्य वैफल्ये श्रीकृष्णार्जुनयोनीरायणनरखरूप-त्वस्य कारणत्वकथन । द्वी० २०२ । ४७ ॥ तेन समराङ्गणेऽर्जुनाय शतरुद्रीयकथर्न । द्रो० 203 | 9-70 || तेन दुर्योधनहननार्थ स्वय गच्छतो युधिष्ठिरस्य प्रतिनिवर्तन । द्रो० १८४ । ५७ ॥ तेन वधोद्यतस्य सात्यकेः सकाशात्सञ्जयस्य मोचन । श्र २९।२०॥ तेन पुत्रशोकाभितप्तस्य धृतराष्ट्रस्य तत्वोपदेशाच्छो-कापनोदन । स्त्री० ८॥ तेन युधिष्ठिर राष्ट्रकामाया गान्धार्याः कोपापनोदन । स्त्री० १३॥ तेन युधिष्ठिर प्रति शङ्खलिखितोपाख्यानकथनपूर्वक क्षात्रधर्मस्वीकरणचोदना । द्यां० २३ ॥ तेन पुत्रार्थ तपश्चरण । द्यां० ३३१ । १२-१३ ॥ तसाद्धृताच्या शुकनामकपुत्रोत्पादन । शां० ३३२। 8-5011 तेन शुकाय सुष्टादिपकारकथन । **शां**० २३८ ~- २६१ ॥ तेन ग्रुकानुशासन । **शां० ३२९**॥ तस्य वासुदेवेन सवादोऽध्यात्मविषये । अनु० १५॥ तस्य वचनं हिसा विनापि ब्रह्महत्या भवतीति

विष्ये। अनु० ६३॥

तेन कीटाय राज्यदान । अनु० १८० ॥ तस्य मैत्रेयेण सह दानस्योत्तमत्वे सवादः। अन्० १८२-१८४ 11 तेन युधिष्ठिर प्रति बन्धुजनहननपापापनोदायाश्वमेध-करणविधान । अश्व ३ । १-१०॥ तेन दुर्योधनादीना मृताना पुनर्धृतराष्ट्रादिभ्य. पदर्शन। आश्र० ३५॥ तेन परीक्षिच्छमीकशृङ्गिणा पुरामृताना पुनर्जनमेज-याय प्रदर्शन । आश्वर ३७ । ७-८ ॥ तेन पाण्डवाना भूमि त्यक्त्वा खलोकगमनाय सूचन। मौ० ९ । ३५-३६॥ व्यासवनं । क्षेत्र । व० ८१ । ९३ ॥ व्यासस्थली । क्षेत्र । व० ८१ । ९६ ॥ **ट्युचिताश्वः ।** क्षत्रियः । सो० व० पूरुवशोद्भव तद्भार्यो काक्षीवती भद्रा । तत्पत्रा साल्यमद्रप्रभृतय सप्त । आ० १२७॥ ब्युकाः । देशः। भी० ९ । ६१ ॥ **ब्युढोराः ।** क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्स्य पुत्र । आ० १३१ । १४॥ ट्यूढोर: । क्षत्रिय. । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८। १०५॥ + ब्रीहिद्रौणिकपर्व । व० २६०-२६२ ॥

रांयुः । बृहस्पतेस्ताराया जातेषु षद्सु पुत्रेषु प्रथम । स आज्याहुतिभागमिविशेष । तद्भार्या सत्या । तत्पुत्रौ भरतो भरद्वाजश्चामिविशेषौ । व०२२१ । १०॥

शकटः । कसभृत्योऽसुर । श्रीकृष्णेन हत । स०५२।१७॥[मा०१०।७॥हरि० २।६॥ विष्णु०५।६॥]

+ शकटव्यूहः । कौरवाणा । द्रोणाचार्यनिर्मितः । अस्य चक्रव्यूह इति पद्मव्यूह इति च नामान्तरे । द्रो० २३ । १४ ॥ ८७ । २२ ॥ पद्मव्यूहश-व्द् पश्यत ।

शकाः । देशः । स० ७८ । ९९ ॥ भी० । तन्नामनिर्वचन । आ० ९३ । २६ ॥ 9 1 84 11

१ शक्किनः । क्षत्रियः । सुबलस्य पुत्रः । गान्धार्या अाता । दुर्योधनादीना मातुल । एकरथ । उ० १६७ । १ ॥

तस्योत्पत्ति । आ० ६४ । १५४ ॥ तस्य द्वापराश्चल । आ० ६८ । ७८ ॥ तस्य पुत्र उद्धकः । सहदेवेन हतः । ठा० २७ । ३१ ॥

तस्य आतर । वृषक वृहद्भल । आ० २०१। ५॥ अचल । द्वो० ३०।८॥ शरम सुभग विभु भानुदत्तः । द्वो० १५८। २३-२४ ॥ गज. गवाक्ष चर्मवान आर्जय. शुक । भी० ९०। ३०॥ '

तस्य स्वसार । गान्धारीप्रभृतय । गान्वारीशब्दे-द्रष्टव्या ।

तस्य युद्ध । द्रो० १४ । २३ ॥ तस्य नकुलसहदेवाभ्या पराजय । द्वो० ९६ । २४॥ तस्य स्रुतसोमेन सह युद्ध । क० १६ । १८-४२ ॥ तस्य भीमसेनेन पराजय । क० ८१ । ६८ ॥ तस्य सहदेवेन वध । ३१० २७ । ६० ॥ तच्छववर्णन । स्त्री० २४ । २३ ॥ २ ज्ञाक्रानिः । सर्प । आ० ५७ । १६॥

३ दाक्कानिः । स्कन्दग्रह । व० २३० । २६ ॥

+ दाकुनिकथा। ज्ञातिभिविंरोधस्यानर्थहेतुताया दृष्टान्तत्वेन विदुरेण कथिता पक्षिकथा। उ० ६४॥

शकुन्तः। विश्वामित्रस्य पुत्रः। अनु० ७। ५०॥ शकुन्तला। कण्वमहर्षे पोषितदुहिता। दुष्य-न्तस्य द्वितीया भार्या । तत्पुत्रो भरत । आ॰ ६३। ३१ ॥ ८८ । १८ ॥

तस्या उत्पत्ति । आ० ९२ । २७ ॥ तस्या जनक पिता विश्वामित्र । माता मेनका । अप्सराः । आ० ६३ । ३१ ॥ ९३ । १५॥ | तस्य वधो द्रोणाचार्येण । भी० ८२ । २३-॥

। तस्या दुष्यन्तेन सह विवाहविषये विवाद । आ०

तस्या दुष्यन्तेन सह गान्धर्वविवाह । आ० ९४। 38 11

कण्वेन सह तत्कृतगान्धर्वविवाहविषये तस्या सवाद । आ० ९४ । ५०-६६ ॥ तस्या भरतनामकपुत्रोत्पत्ति । आ० ९५ । ९ ॥ तस्या दुप्यन्तगृहगमने कण्वेन सह विवाद । आ० 95 | 35-88 ||

तस्या भरतेन कण्वशिष्यैश्च सह हास्तिनपुरगमन। आ०९७।१८॥

+ शकुन्तलोपाख्यानं । आ०८९-१००॥ द्वाक्तिः । ऋषि । वसिष्ठपुत्र । तन्माताऽरुन्धती । तद्भार्या अदृश्यन्ती । तत्पुत्र पराशर । आ० 29712811

तस्य कल्माषपादेन भक्षण । आ० १९२ । ४९॥ ठाकः । द्वादशादित्येष्वन्यतम । आ० ६६। १५॥ इन्द्रशब्द पश्यत ।

दाऋदेवः। क्षत्रिय । कालिङ्गराजस्य भानुमतः पुत्र । भीमसेनेन हत । भी० ५४ । २४ ॥

+ शक्रवकसंवादः। व० १९६॥

१ दाङ्क्रकर्णः । सर्प । आ०५७ । १५ ॥

२ द्राङ्क्षकणीः । क्षत्रियः । सो० व० जनमेजयस्य पुत्र । आ० ६३ । ८७ ॥

शङ्कर्णेश्वरः । व० ८० । ७१ ॥

१ द्वाड्व: । क्षत्रिय । विराटराजस्य पुत्र । तन्माता सुरथा । रथोदारः । उ० १७१ । १५ ॥ आ० २०१। ८॥ स० ७। ११ ॥ तस्य सगभ्यों आता श्वेत । वि० २१ । १८ ॥

तस्य युद्ध । वि० ३४ । २४ ॥ भी० ४९ । २६॥

२ काङ्कः । सर्प । आ० ३५ । ८ ॥ उ० १०३ । १२ ॥

३ शह्वः। असुर । स०९। १७॥

४ शह्यः । लिखितस्य भाता ऋषिः । शां० २३ । १८॥

श्रह्मतीर्थे। श्र० ३८। १९॥

श्रह्मविण्डः। सर्पे । आ० ३५।१३॥

श्रह्ममुखः । सर्प । आ० ३५ । ११ ॥

शह्वमेखलः। ऋषि । आ०८। २४॥

द्याह्वदिशराः। सर्प । आ० ३५ । १२ ॥

श्रिह्मितीर्थे। व०८१। ५१॥

श्राची । इन्द्रस्य भार्या । पुलोमनाङ्गोऽसुरस्य पुत्री । जयन्तस्य माता । इन्द्राणी । स० ७ । ४॥ ११ । ४२॥

तस्याः सूर्येण सवाद । अनु० १४ । ५-६॥ द्यातकुम्भा । नदी । व० ८२ । १०॥ भी० ९ । १९॥

श्रातचन्द्रः । क्षत्रिय । स्रुवलस्य गान्धारराजस्य पुत्रः । भीमसेनेन हतः । द्वो०१५८।२३॥ श्रातच्योतिः । स्रुत्राजस्य पुत्रः । आ०१। ५७॥

श्वत शुक्रः । राजि १ । तस्य मुद्गलाय ऋषये गृहदानेनोत्तमलोकप्राप्तिः । शां० २४० । ३२ ॥ अनु० २०० । २१ ॥

शतदुः । पुत्रमरणेन जीविते निर्विण्णस्य आस्मान त्यक्तुकामस्य वसिष्ठस्य स्वस्मिन्पतनादात्मान शतधा विभज्य स्थिता हैमवती नाम नदी। आ०१९३। ९-१०॥ स०९। २३॥ भी०९। १५॥ The river Sutley also called Ghaggar or the Ghara

शतधन्वा । कलिङ्गराजकन्याखयवरार्थमागतः कश्चन क्षत्रियः । शां० ४ । ७ ॥ शतबला। नदी। भी०९।२०॥

श्वातमुखः । असुर । तस्य रुद्राद्वरपाप्ति । अनु० ४५ । ६८ ॥

शतयूपः । केकयवस्य । वानप्रस्थाश्रमो राजिः। आश्र०२०। १२ ॥

+ शतरुद्रीयं। व्यासेनार्जुनं प्रति कथिता रुद्र-स्तुति । द्वो० २०३ । २९ ॥

दातदीर्षा । वासुकेर्भार्या । उ० ११७ । १७॥ दातराङ्गः । पर्वतः । आ० १२४ । ५१॥

तस्य कुन्त्या अङ्के स्थितस्य भीमसेनस्य अव पतनेन सन्त्र्णन । आ० १२९ । ६२ ॥

दातदाौचं। तीर्थ। व० ८१। २१॥ दातसाहस्रकं। तीर्थ। व० ८२। ७३॥

- १ शतानन्दः । सप्तर्षि वन्यतमस्य गौतमस्य पुत्र । तन्माता ब्रह्मणो मानसपुत्री अहत्या । अय विदेहाना पुरोहित । अनु० ६५ । ८ ॥
- २ [शातानन्दः । अन्यस्य गौतमनाम्न ऋषे पुत्रः। तन्माता विन्ध्याश्वराजपुत्री अहल्या । तद्भाता विरकारी । तत्पुत्रः कृपाचार्यस्य मूलपुरुषः सत्य- धृतिः। भा० ९। २१॥]
- १ शातानीकः । क्षत्रियः । सो० वं० पाण्डवप्र-पौत्रस्य जनमेजयस्य पुत्रः । तत्पुत्रोऽश्वमेधदत्तः । आ० ६३ । ८७ ॥
- २ ज्ञातानीकः । मत्स्यराजस्य विराटस्य भ्राता । वि० ३३ । १९ ॥ भीष्माचार्येण हत । भी० ११८ । २७ ॥ द्रोणाचार्येण हतः । द्रो० २१ । २८ ॥ १५९ । ४० ॥

तस्य शल्येन सह युद्ध । द्वी० १६८ । २९ ॥

३ **द्यातानीकः ।** क्षत्रियः । सो० व० नकुरुस्य पुत्रः । तन्माता द्रौपदी । आ० ६३ । ७४ ॥ ६४ । १६५॥

श्वातप्रची । शुकाचार्यमार्या । उ० ११७ । १३ ॥ तस्य त्रन्नामकरणे कारण । आ० २४७ । ८० ॥

तस्य वध अष्टादशरात्रौ द्रौणिना । सौ० ८। श्राबराः। देश । भी० ५०। ५३॥ द्रो० ६४॥

४ **रातानीकः ।** सो० व० कश्चन राजर्षि । आ० २४७। ८०॥

द्यातायु: । क्षत्रिय । सो० व० पुरूरवस पुत्र । आ० ६९ । २८॥ '

+ शत्रः । तस्रक्षण । शां० ८० ॥ तच्छब्द्निर्वचन । कः ३६ । ३५ ॥ स च त्रयोदश्विध । शां० १६१ । ३ ॥

दात्रप्तः । क्षत्रिय । सू० व० दशरथस्य पुत्र । तन्माता सुमित्रा । तद्भाता लक्ष्मण ५०।२७॥ व० २७५।८॥

१ ज्ञात्रञ्जयः । क्षत्रिय । द्वपदस्य पुत्र । द्रो० ३२ । ६१ ॥ अश्वत्थाम्ना हत । द्वो० १५७। १८१-१८२ ॥

२ दात्रुञ्जयः । सूत । कर्णस्य भाता । अर्जुनेन हत । द्रो० ३२ । ६१ ॥

३ रात्रुञ्जयः । क्षत्रिय । कौरवपक्षीयः । अभि-मन्युना पराजित । द्वो० ४८। १५॥

४ शात्र अयः । क्षत्रियः । जयद्रथश्राता । व० २६६ । ११ ॥

**५ दात्रुञ्जयः ।** क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । भी० ५१ । ८ ॥ ७९ । ५७ ॥ भीम-सेनेन हत । द्वो० १३७ । ३० ॥

**दाञ्चन्तपः ।** कर्णस्यानुज । अर्जुनेनोत्तरगोप्रहणे हतः। वि० ५८। १८॥

**रात्रसह: ।** क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । भीमेन हत । द्वी० १३७ । ३० ॥

श्वानिः। श्वनैश्चरः।

द्यान्तनः। क्षत्रियः। सो० व० पतीपस्य पुत्र । तन्माता सुनन्दी । तन्द्रातरौ देवापि बाह्वीकश्च । आ० ६३ । ४७ ॥ १०१ । ५० ॥ तन्नाम-निर्वचन । आ० ६३ । ४९॥

+ शपथः । अनु० १४२। ५६-७५ ॥ १४३। १६-४१॥

११९। ५३॥

श्चावलः। सर्प। आ० ३५। ७॥ दाबलाश्वः। क्षत्रिय । सो० व० अविक्षित पुत्र । आ० १०१ । ४०॥

१ दामः । धर्मपजापते पुत्र । तद्भार्यो प्राप्ति । तद्भातरौ कामो हर्षश्च । आ० ६७ । ३२ ॥ २ शमः । अहर्नामकवसो पुत्र । तद्भातर · ज्योति श्चान्त मुनिश्च । आ० ६७ । २३ ॥

३ + श्रामः । गुण तस्य श्रेष्ट्य । उ० २७ । २३॥७३॥

शमठः । गयाशिरनामकपर्वतस्थो ब्राह्मण । व० 9318911

शमीकः। ऋषि। शृङ्गिण पिता। आ० ४१। २१॥ [भा०१।१८॥]

तस्य समाधिस्थस्य स्कन्धे परीक्षिद्राजेन मृतसर्पप्र-क्षेप । आ० ४१ । ९ ॥

तस्य शिप्यो गौरमुख । आ० ४२। १८॥ तस्य शृक्षिणा विवाद परीक्षिच्छापदानस्यायुक्तताया। आ० ४२। १-१२॥

+ शमी । वृक्ष । विराटनगरसमीपे श्मशानस्थे तस्मिन्वृक्षे पाण्डवैरायुधनिक्षेप । वि०७। १७॥

शमीतीर्थे। तीर्थ। व० ८०। ७२-७३॥ शास्पाकः । शस्याकशब्द पश्यत । श्चाम्बरः । दनुपुत्रोऽसुर । आ० ६६ । २२ ॥ तस्य इन्द्रेण सह बाह्यणमाहात्म्यविषये सवाद ।

अनु० ७१ ॥

[तस्य वध श्रीकृष्णपुत्रेण प्रद्युन्नेन । भा० १० । ५५ ॥ हरि० २ । १०७ ॥]

द्याम्बुकः । दाशरिथरामेण हतः शूद्रतापसः । शां० १५२। ६७॥ [रा०७। ७६॥] शास्मलग्रामः । सम्भलगामशब्द पश्यत ।

१ शम्भः । रुद्रशब्द पश्यत ।

२ द्वाम्भुः । अभिनिशेष । व० २२३ । ५ ॥ द्वाम्भवठा । सुबलराजस्य पुत्री । गान्धार्याः स्वसा । धृतराष्ट्रस्य भार्या । आ० १९९ । २४ ॥ द्वाम्याकः । (द्वाम्पाकः ।) ब्राह्मण । द्वां० १७५ । २ ॥

- + दाम्याकगीता। दारिद्यधनिकत्वयो क्रमेणा-र्थानर्थसाधनत्वे। द्यां० १७५॥
- + श्राय्यादानफलं । अश्व० १०३ । १९॥ श्रारणः । सर्प । आ० ५७ । ६॥
- + दारणागतरक्षणफलं । अनु० ६७॥
- + शरतरुपं । भीष्मस्य प्रायोपवेशनार्थमर्जुनेन निर्मित बाणमय तरुप । आ०२। २५२॥ भी०१२०।१५॥ द्वो०३।१॥

शरहान् । ऋषि । आ० ६४ । १४९ ॥ [ विन्ध्याश्वनामकपाञ्चालपुत्रस्याहत्यामर्तुगौतमस्य वशे उत्पन्नस्य सत्यघृते. पुत्रः। भा० ९।२१॥] तत्पुत्रौ कृषी कृपाचार्यश्च । आ० ६४ । १४९॥ तस्य तपस्यतो जालवतीनामकाप्सरोदर्शनात्स्कन्नाच्छ-रस्तम्बे पतिताद्रेतस कृपस्य कृप्याश्चोत्पत्ति । आ० १४० । २–२०॥

- १ शरभः । दनुपुत्रोऽसर । आ० ६६ । २६ ॥
- २ ज्ञारभः। सर्पः। आ० ५७। ११॥
- ३ शरभः । क्षत्रिय । शिशुपालस्य पुत्र । तेना-श्वमेधाश्वरक्षणार्थमागतस्यार्जुनस्य पूजन । अश्व० ८४ । ३ ॥
- ४ शरभः । क्षत्रियः । गान्धारराजस्य सुबलस्य पुत्रः । भीमसेनेन हत । द्वी० १५८। २३॥ ५ शरभः । राजर्षिः । स०८। १४॥
- रारभङ्गः । गौतमकुलोत्पन्नः ब्रह्मर्षि । व० २७८ । ४७॥
- श्रारभङ्गाश्रमः। व०८३। ४२॥ दण्डकारण्ये गोदावरीतीरे। व०२७८। ४६॥
- + **चारमयवेदमनिर्माणं।**हयाप्यायनार्थमर्जुनेन। द्वे ९९। ६३॥

शरावती। नदी। भी०९।२०॥ The river Sabarmati in Guzerat Ahme dabad stands on this river 2 Saiawati appears to be the corruption of the river Saraswati in Fyzabad (Oudh)

श्चारासनः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ४॥ मीमसेनेन हतः । द्वी० १३६ । २०॥

+ शरीरस्य पाञ्चभौतिकत्वं। शां० १८२। ४॥

शार्मिष्टा । असुरराजस्य वृषपर्वण पुत्री । ययातेर्द्वितीया भार्या । तत्पुत्रा द्वह्य अनुः पूरुश्च । आ० ६३ । ७॥ ६९ । ३८॥ ७७ । २१ ॥

तया देवयान्या कूपे प्रक्षेपः । आ० ७२ । १३॥ तया पुत्रोत्पादनार्थ ययाति प्रति प्रार्थना । आ० ७६ । ३६॥

तस्याः पुत्रोत्पत्तिः । आ० ७६ । ४३ ॥ [तस्या कथा। भा० ९ । १८ ॥ मत्स्य० २७ – ३२ ॥] १ रायातिः । क्षत्रियः । सू० व० वैवस्वतमनीः पुत्र । तस्य कन्या सुकन्या। व०१२३ — १२६॥

- २ शयोतिः । क्षत्रिय । सो० व० प्राचीन्वत पुत्र । तन्माता आश्माकी । तद्भार्या त्रिशङ्को-र्दुहिता। तत्पुत्रोऽह्यातिः । आ० ६३ । १२॥
- १ शालः। क्षत्रियः। सू० व० परीक्षित्पुत्रः। तद्धातरौ दलो बलक्षेति । व० १९५। ३८॥

तस्य मृगयार्थं वनगमेन । तत्र वामदेवऋष्याश्रमग-मन च । व० १९५ । ३८---४२ ॥

- २ शालः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ४ ॥ क० ४६ । ८ ॥
- ३ दारुः। सर्प । आ० ५७ । ५॥
- १ शालः । क्षत्रियः । सो०व० कुरुपुत्रजह्नुवशीयस्य बाह्वीकराजपुत्रस्य सोमदत्तस्य पुत्र । तद्धातरौ मूर्तिः मूरिश्रवाश्चेति । आ० २०१ । १५ ॥

द्रौपदेयैर्हत । द्रो॰ १०८ । १-११ ॥ शशाबिन्दुः। राजर्षि । स०८।२७ ॥ शा० [ भा० ९ । २२ ॥ ] तत्पुत्रस्य वध धृष्टद्युन्नेन । भी० ६१ ॥ तच्छववर्णन । स्त्री० २४ । ९ ॥ शलकरः। सर्प । आ० ५७।९॥ १ शालभः । दनुपुत्रोऽसुरः । आ० ६६ । २६ ॥ २ चालभः । पाण्डवपक्षीय । कश्चन चैद्य क्षत्रियः । कर्णेन हत । क० ५१ । ५०॥ द्राल्य: । मद्रराज । आर्तायनि । मद्रदेशाधिपते । ऋतायनस्य पुत्र । तत्स्वसा पाण्डोर्भार्या माद्री। अतिरथ । उ० १६५ । २६ ॥ भी० ६२ । 88 11 तस्य सहादाशत्व । आ० ६८ । ६ ॥ तत्पुत्रौ रुक्माङ्गदो रुक्मरथश्च । अ७० २०१ । १३-१8 11 तस्य पराजयो भीमसेनेन । आ० २०५। ३४॥ द्रो० १५॥ तस्य युद्धे साहाय्यकरणार्थमागमन । उ०८ । १ ॥ । तद्यद्भवर्णन । द्वो० १५ ॥ तस्य सैनापत्येऽभिषेक । दा० ६ । १४ ॥ तेन कर्णस्य तेजोहरणार्थ तदुपालम्भ । क० ३१। ३३॥

तद्रहण कर्णेन । क० ३७॥ तेन दुर्योधनपार्थनया कर्णसारथ्याभ्युपगम । क० २३ ॥

तेन कर्णस्य युद्धपोत्साहन । क० ८३ । ३८-४८॥ तत्पराक्रमवर्णन । द्या० १२ ॥ तस्य भीमसेनेन सह गदायुद्ध । द्रो० १५॥ द्रा० 11 28

तस्य वधो युधिष्ठिरेण । द्वा० १६ । ५० ॥ तद्वधकथा सक्षेपेण । श्वा॰ १ । १० ॥ १६---२२॥

२८ । १०५ ॥ विष्णवश्यस्य चित्ररथस्य पुत्र । मा०९।२३॥]

तस्य शतसहस्र भार्या । एकैकस्या भार्याया सहस्र सहस्र पुत्रा । द्वी० ६५ । २ ॥ तस्य कथा । द्वी० ६५ ॥ शां० २८। १५-१००॥ २०७। ११॥

[तत्पुत्री बिन्दुमती मान्धातुर्भार्या । मा०९ । ६ ॥ वायु० ८८॥ ]

रारायानतीर्थे । व० ८० । ११४ ॥ श्राह्म । राजिषे । आश्र ० २१ । १८ ॥ राशादः । क्षत्रिय । सू० व० इक्ष्वाकुपुत्रस्य विकुक्षेनीमान्तर । तत्पत्र कक्तस्थ । व० २०५।१॥

[तस्य कथा। भा० ९। ६॥] राशिकाः। (शशकाः) देश । भी०९। 88 11

शाकद्वीपः।भी०११।८॥ शाकलः। मद्रदेशस्य राजधानी । स०३५। १४॥ क० ३७ । ३५॥ चन्द्रभागेरावत्योर्भध्ये विद्यमानो देश । The capital of Madia Desa

द्याकलद्वीपः । अयं इन्द्रपश्यसोत्तरे विद्यमानो देश । नतु द्वीप । तस्य राजा प्रतिविन्ध्य । तेन सहार्जुनस्य राजसूयदिग्विजये युद्ध । स० २७। १४॥

शाकल्यः। शिवभक्त ऋषि । अनु० ४५। **C8 11** 

+ शाक्रिनिककथा। ज्ञातिविरोधस्यानर्थहेतुताया दृष्टान्तत्वेन विदुरेण धृतराष्ट्राय कथिता । उठं **581** ?-? & 11

शाक्तियः। पराश्चर । आ० १९८। १॥ तद्नुजवधो युधिष्ठिरेण । द्वा० १६ । ६०॥ त्राखः । स्कन्दस्य मूर्त्यन्तर । द्वा०४५। ३७॥ 🕂 श्रावानां युद्धे मृताना वर्णन गान्धार्या।स्त्री० । श्राखम्भरी । देव्या स्थान । व० ८२ । १२ ॥ ' शाण्डिली । शाण्डिल्यऋषे कन्या । ऋष्टकूट- पर्वतस्था। उ०११३। १ ॥ इयमेव स्वय-प्रभा। भी०८। ९॥ [रा०४। ५१॥] तस्या अपध्यानेन गरुडस्य पक्षभ्रश । तस्याः प्रसा-दात्पुनस्तस्य पक्षप्ररोहण च। उ०११३। ५॥२०॥ [स्कान्दपु० नागरस्व०८१ —८२॥]

तस्या समनानाभ्या राजकन्यया पातेत्रतामाहात्म्यवि-षये सवाद । अनु० १८५॥

१ शाणिडल्यः । मरीचिपुत्रस्य काश्यपस्य वशे उत्पन्न ऋषि । तद्वशे कासिश्चिरकाले वैश्वानर-नामाभिरुत्पन्न इत्यभे शाण्डित्यगोत्रत्व । स० ४।२३॥ शां० ४६।७॥

२ **शाण्डिल्यः ।** अमेर्जात ऋषि । अनु० ५३ । २६ ॥

शान्तः । अहर्नामकवसो पुत्र । आ० ६७।२३॥ शान्तनवः । भीष्म । आ० १०८ । ३॥ शान्तनुः । शन्तनुशब्द पश्यत । तस्योत्पत्ति । आ० १०३ । २०-२१॥ तन्नामनिर्वचन । आ० १०३ । २२॥ तस्य पूर्वजन्मनि महाभिषड्मामकसूर्यवशीयराजत्व ।

आ० १०३ | २१ ॥ तेन क्रुपाचार्यस्य कृप्याश्च पोषण । आ० १४० ।

तन कृपाचायस्य कृप्याश्च पाषण । आ० १४०। १३—१८॥

तस्य गङ्गया विवाहः । आ० १०४ ॥ [ देवीमा० २ । ३ ॥ ]

तस्य दाशराजकन्यया सत्यवत्या विवाहः । आ॰ १०८ । १ ॥

तस्य गङ्गाया जातः पुत्रो भीष्म । आ० ६३। ५०॥

तस्य सत्यवत्या जातौ पुत्रौ चित्राङ्गदो विचित्रवीर्यश्च। आ॰ ६३ । ५२ ॥ १०८ । ३॥

[ तच्य्राद्धकरणकाले भीष्मेण द्भेष्वेव पिण्डनिक्षेपः। हरि० १। १६॥]

ितस्य-कथा। भा० ९ । २२ ॥ तस्य परिवेचृत्वात्त-

द्राज्ये अनावृष्टि पश्चात्तच्छान्तिश्चेत्यादिकथा ] विष्णु० ४ । २० ॥ ]

शान्ता । अज्ञराजस्य रोमपादस्य पुत्री । ऋश्यशृ-ज्ञऋषेर्मार्या । व० ११४ । ११ ॥

[सा दशरथस्य पुत्री लोमपादाय दत्ता । भा० ९ । २३ ॥]

[सा लोमपादस्थैव पुत्री । तस्थैव दशरथ इति नामान्तर । हरि० १ । ३१ ॥ ]

शान्तिः। अङ्गिरसः पुत्रः। अनु० १३२ । ४२॥ शारदण्डायनिः । क्षत्रिय । केकय । तद्भार्या श्रुतसेना । तत्पुत्रा दुर्जयप्रभृतय । आ० १२६ । ३७॥

शारद्रतः । कृपाचार्यः । आ० १५२ । ३०॥ १ शारद्रती । द्रोणाचार्यमार्यो कृपी ।

२ **द्यारद्वती ।** अप्सरा । आ० १३२ । ४६॥ द्याङ्गर्वः । ऋषि । जनमेजयकृते सर्पसत्रे

ऋतिग्ब्रह्मा। आ० ५३।६॥

शार्द्द्वी । कोधवशाया पुत्री । सिहव्याघाणा माता । आ० ६७ । ६१–६५ ॥

शालग्रामः। क्षेत्र । व० ८२ । १२४ । A Place near the source of the niver Gandaki

शालिपिण्डः । सर्व । आ० ३५ । १४ ॥ शालिशिराः,। देयगन्धर्वः । आ० ६६ । ४४ ॥

शालिशूंपे । तीर्थ । व० ८१ । १०७ ॥ शालिहोत्रः । कपिलऋषे पुत्र अश्वशास्त्रपणेता । १६८ । ५ ॥ व० ६९ । ३० ॥

शास्त्रिहोत्रसरः। तत्र पाण्डवाना गमन। आ।
१६८। २॥

शास्त्रिनी । तीर्थं । व० ८१ । १३ ॥

१ **दाल्मलिः ।** क्षत्रियः । सो० व० अविक्षितः पुत्रः । आ**० १०१ ।** ४०॥

२ ज्ञाल्मिलिः । द्वीप । भी० १२ । ६ ॥ ३ ज्ञाल्मिलिः । वृक्षः । ज्ञां० १५३ । ४॥ तस्य कथा। शां० १५३—१५५॥ द्याल्यः । साल्वराब्द पश्यत । •

शिश्मारः । (शिश्मारः) । भगवतो नारायणस्यावतार । अश्व० ११५ । ५६॥ [भा० ५। २३ ॥ विष्णु० २। ९॥]

शिखण्डी । पाञ्चालराजस्य द्वपदस्य प्रथम पुत्र । *स प्रथम स्त्री भूत्वा अनन्तर पुस्तव प्राप्त । आ० ६४। १६७॥ ११०। २९॥ रथमुख्य । उ० १७१ । १॥

तस्य स्त्रीपूर्वत्वं। उ० १७२।२०॥ १८८। ५॥ तस्य द्रोणाद्धनुर्विद्याभ्यास । उ० १८९ । २ ॥ तस्य द्शाणिधिपतेर्हिरण्यवर्मण पुत्र्या विवाह.। उ० १८९ । ८॥

तस्य पुस्त्वप्राप्तिः । उ० १९२ । १० ॥ तत्पुत्रौ क्षत्रदेव. ऋक्षदेवश्च । द्वो० २३७। २५॥

तस्य युद्ध । भी० १०८ ॥ तस्य कृतवर्मणा पराजय । कः १७।२१-४०॥ तस्य वध शिबिरेऽश्वत्थामा । सौ०८। ७२॥ शिखावर्तः। यक्ष । स० १० । १८॥

शिखावान्। ऋषि । स० ४। २०॥

श्चिनि: । क्षत्रिय । सो० व० यदुकुलान्तर्गतवृ-ष्णिकुछोत्पन्न । तत्पुत्र युयुधाननाम्न सात्यके पिता सत्यक । तस्य सोमदत्तेन सह युद्ध। द्रो० १४४ । ११ ॥

[तित्पता अनिमत्रः। भा० ९। २४ ॥ ] शिनिप्रवीरः । क्षत्रिय । सात्यिकः । शः १९ | २६ ॥

१ शिबि: । हिरण्यकशिपो पुत्र । असुर । आ० ६६। १८॥

२ शिबिः । क्षत्रिय । भोजपुरनामकनगराधिपस्य । शिवाः । तन्नामका वेदपारगा बाह्मणा दक्षिणस्या सो० व० अनुकुलोत्पन्नस्य उशीनरस्य पुत्र । ययातेर्देंहित्रः । तन्माता माधवी । उ०,११८ । शिशुपालः । क्षत्रिय । सो० व० युदुपुत्रः

२०॥ स०८। १०॥ व०२०१। २॥ वि० ५३।१४॥ ज्ञां० २८।३९॥ तस्य कथा। व० १३२ ॥ १९७॥ द्रो० ५८॥ तस्य ययातिना सवाद । आ०८७।८॥ तत्पुत्रो गोपति । शां० ४८ । ८५ ॥ तत्पत्रा । वृषद्भी सुवीर मद्र के क्य बृहद्गभी इत्यादय । तेन स्वपुत्र वृहद्गर्भनामान हत्वा ब्राह्मणरूपाय ब्रह्मणे निवेदन । व० २०१। ' 20 11

[ तत्पुत्रा वृपादर्भ सुवीर मद्र केकयश्च। भा० ९। २३॥]

तत्कृत । पुष्करास्तेयशपथ । अनु० १४३ । २६॥

। ३ शिबः। क्षत्रिय । पाण्टवपक्षीय । द्रोणेन हत । द्वी० १५६ । १९॥

शिरीषकः। सर्प। उ० १०३। १४॥ दिगरीषी । ऋषि । विश्वामित्रऋषे पुत्र । अनु० ७। ५९॥

शिलवृत्तिः। ऋषि । तस्य सिद्धै सवाद । गङ्गामाहात्म्यविषये । अनु० ६५ । १९ ॥

१ शिवः । रुद्र । महादेव । रुद्रशब्द पश्यत ।

२ शिवः। ग्राह्मण । वितस्त्यस्य पुत्र । तत्पुत्र श्रवा । अनु०८। ६२॥

+ ज्ञिवसहस्रनामस्तोत्रं । अनु० ४८। ३१-१५३ ॥ [लिज्जपु० ६५॥ ९८॥ शिवप् कोटिरुद्रस० ३५॥]

१ शिवा । अङ्गिरसऋषेर्भार्या । व० २२७ । 8 11

२ शिवा। अनिलनाम कवसोर्भार्या। आ० ६७। २५॥

३ शिवा। नदी। भी०९। २५॥

दिशि स्थिता । उ० १०९ । १८ ॥

कोष्टा । तद्वशीयो ज्यामघ । तद्वशोत्पन्नस्य दमघोषस्य पुत्र । तन्माता श्रीकृष्णस्य पितृष्वसा श्रुतश्रवा । **च० १५ । २॥ स० ६६ ।** २॥ [ अय पाण्डवाना मातृष्वसीय । भा० ७ । १॥ ९ । २४ ॥ ]

तस्य सुनीय इति नामान्तर । स्व०३९। ५४॥ ४२।१॥

तस्योत्पत्तिः । स० ६६ । १ ॥ तद्भननाय भीमसेनेन प्रयतन । स० ६५ । ९ -१४ ॥

तेन भीष्माचार्योपालम्भ । स० ६४ ॥ तस्य हिरण्यकशिष्वशस्य । आ० ६८ । ५ ॥ स० ७० । ४६ ॥

तेन श्रीकृष्णोपालम्मः । स० ३९ । ५१ ॥ ४०॥ तद्वध श्रीकृष्णेन । स० ७० । ५०॥ [ मा० १० । ७४ ॥ ]

तस्य पुत्र सुकेतुः । द्रोणाचार्येण हत । कः ३। ३२॥

तस्यान्य पुत्र धृष्टकेतु । द्रोणाचार्येण हत । द्रो० १२५ । ३९ ॥

तस्य ततोप्यन्य पुत्र शरमः । अश्व०८४ । ३॥ तत्पुत्री नकुलमार्था रेणुमती । आ० ६३ । ७८॥ तेन बभुभार्थापहार । स० ६८ । १८॥

+ शिशुपालवधपवे । स० ६३—७२॥

+ शिशुरूपी नारायणः । मार्कण्डेयेन तस्य दर्शन। व० १९१। ९१॥ [ मा० १२। ९॥]

शिशुरोमा । सर्प । आ०५७।१०॥ शीघा। नदी। भी०९।२९॥ शीततोथवहा। नदी। व०८८ । २५॥ शीतपूतना । स्कन्दमातृगणेष्यत्यतमा । व० २३०।२८॥

शीतवनं । क्षेत्र । व० ८१ । ५९ ॥

+ शिलं । सत्स्वभावः । तस्य धर्मादिकारणत्व । शाहं १२४ ॥

- १ शुकः । क्षत्रिय । गान्धारराजस्य शकुनेरनुज । सुबलराजस्य फुत्र । इरावता हत । भी०९०। ३०—४९॥
- २ शुकः । ऋष्णद्वैषायनपुत्र । शुकीरूपधारिण्या घृताच्या जात । आ० ६४ । १३१॥ स०४ । १७॥

तदुत्पत्तिकथा। **शां० ३३२ ॥** [देवीमा० १०।

तेन गन्धर्वादीना भारतकथाकथन। आ०१।१२४॥ तस्य व्यासेन सह जगत्सृष्ट्यादिविषये सवाद । शा० २३८॥

त प्रति व्यासेन धर्मानुशासन । द्वां० ३२९ ॥ तेन विद्याभ्यासार्थ जनकराजसमीपगमन । द्वां० ३३३॥

तेन कैलासशिखरारोहण । शां० ३३९ । ६५ ॥ तस्य नारदेनोपदेश । शां० ३३७—३३९ ॥

[ तस्य भार्या पितृणा कन्या पीवरी। तत्पुत्री अणुहस्य भार्या कृत्वी यस्या पुत्रो ब्रह्मदत्तः। भा० ९।२१॥ मत्स्य० १५॥ हरि० १। १९–२०॥] [ तस्य भार्या पितृणा कन्या पीवरी। तत्पुत्राश्चत्वारः।

[तस्य माया । पत्वृणा कन्या पावरा । तत्पुत्राश्चत्वारः । कृष्णः गौरप्रभः भूरि देवश्चत इति । तत्कन्या कीर्ति अनुहस्य भार्यो । इति देवीभा० १ । १९॥]

- ३ **ज्ञुकः ।** रावणमन्त्री राक्षस । व० २८४ । ५२ ॥
- ४ शुकः । पक्षी । तेन सहेन्द्रस्य सवाद । अनु० ११ ॥

शुकी। ताम्राया पुत्री। तत्पुत्रा शुकपक्षिणः। आ०६७। ५९॥

- १ द्यक्तिमती । ग्रुक्तिमत्पर्वतादुत्पन्ना नदी। आ०६४ । ४८ ॥ भी० ९ । ३५ ॥ The river Suvarnaiekha in Orissa 2 The river Vetravati in Malwa
- २ शुक्तिमती। शुक्तिमती नदीतीरस्था चेदिदेशस्य राज्यानी । घृष्टवेतोन्।री । व० २२ । ५०॥

तस्या कोलाहलनाम्न पर्वताद्रपरिचरवसुभायीया गि-रिकाया उत्पत्ति । आ ६४। ५१-५३॥ शक्तिमान । पर्वत । स० ३१ । ५॥ भी० ? | ?? || The western portion of the Vindhya Range near Ujjain

१ द्वाकः । भृगो पुत्र । तन्माता पुलोमा । तस्य . भाता च्यवन । आ० ६७ । ४२ ॥ स० ११। २९॥ तत्पुत्री देवयानी। आ० ७०। 8 11

तस्य कथा। आ० ६९ — ७७। ज्ञां० २९५॥ तद्भार्या शतपर्वा । उ० ११७ । १३ ॥

[तद्भार्यो प्रियवतपुत्री ऊर्जस्वती। तस्याः पुत्री देवयानी। भा० ५।१॥।

ितद्भार्या पुरन्दरस्य कन्या जयन्ती । तस्याः पुत्री देवयानी । मत्स्य० ४७ ॥ ] े

तत्पुत्री देवी। सा वरुणस्य भार्या। आ॰ ६७। 42 II

[ तन्मातुर्विप्णुना हनन । वायु० ९७ । देवीभा० ४ । ११ ॥ मत्स्य० ४७ ॥]

ितत्पुत्रौ शण्डामकौ । भा० ७ । ५ ॥ ] तेन कुबेराद्धनापहार । शां० २९५। ९ ॥ तेन रुद्रशिक्षाह्रहिर्निर्गमन । शां० २९५ । ३२॥ तन्नामनिर्वचन । शां० २९५ । ३२ ॥ तत्कृत पुष्करास्तेयशपथ । अनु० १४३ । 38 II

तस्य पुष्पधूपदीपादिदानविषये महाबलिना सवाद.। अ० १५५॥

२ द्युक्तः । शर्यातेः पुत्र । तेन पाण्डवेभ्यो धनुर्विद्योपदेश । आ० १३३ । ५१॥ ३ जाकः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः पाञ्चाल्यः ।

कर्णेन हतः । कि ५१ । ४६--४७॥

१ शुचिः। प्रायश्चित्तामि । व० २२३। २४ ॥ २६॥

48 11

३ जाचि: । चेदिराजस्य सुवाहोः सार्थवाह । व० ६१। १२७॥

श्चिका। अप्सरा । आ०१३२। ४४॥ द्वाचिश्रवाः । श्रीमान्नारायण । तन्नामनिर्वचन । ज्ञा० ३५२। २६॥

इ.चिस्मिता। अप्सरा। स०१०। ११॥ शुद्धास्पदं । तीर्थ । व० ८१ । ७७ ॥

**शुनकः।** ऋषि । च्यवनपुत्रस्य प्रमते पुत्र । तन्माता घुताची । तद्भार्या मेनकाया पुत्री स्थू-लकेरोन पोषिता प्रमद्वरा । तत्पुत्र शौनकस्य पिता शनक । आ०८। स०४। २३ ॥ अनु०८। ६५॥

२ **ज्ञानकः ।** क्षत्रिय । सो० व० आयोर्वेशोत्प-न्नस्य गृत्समदस्य पुत्र । अगः ६८ ॥ ३८ ॥

+ द्यानः कथा। ज्ञां० ११६—११७॥ **शुनइशेपः ।** भृगुकुलोत्पन्नस्य ऋचीकऋषेर्म-

ध्यम पुत्र । यो हरिश्चन्द्रयज्ञे पशुभूतो विश्वामि-त्रेण मोचित । अनु० ६ । ६ ॥

[तस्य कथा। मा० ९। ७॥ हरि० १। २७॥ रा० १। ६१ ॥ देवीमा० ७। १६ ॥ ऋचीकस्यैव अजीगर्त इति नामेति भाति। **द्यानस्मर्खः ।** त्रिदण्डसन्यासरूपवानिन्द्रः । **अनु**० १४२। ४५॥

शुभा । गान्धारराजस्य सुबरुस्य पुत्री । आ० 229 1 20 11

द्रौपदीस्वयवरार्थमागत ग्रुभाद्रदः 1 कश्चन क्षत्रियः । आ० २०१ । २२ ॥

द्याभाङ्गी। सो० व० कुरुराजस्य भार्या। तत्पुत्रो विदूरथः। आ० ६३। ४२॥

हाद्वः । चतुर्थवर्ण । तस्य रुक्षण । शां० १८७ । 9 11

तस्य कुलपतेश्च कथा ।•अनु० ३१॥ २ द्युचि: । विश्वामित्रऋषिपुत्रः । अनु० ७ । । तस्याध्ययन नास्ति । अनु० ३१ । ४ — ५ ॥ अश्व० ११८ । १३॥

त प्रत्युपदेशस्यानर्थहेतुत्व । अनु० ३१ ॥ तस्य धर्मा । अनु० १४६ । १ ॥ अश्व० ११८ । १५ ॥

तस्य यतिशुश्रूषाधिकार । अनु० १४७॥

रहारः । क्षत्रिय । यदुकुलोत्पन्नस्य देवमीढस्य पुत्र । तद्भार्या मारिषा । तत्पुत्रा वसुदेवादय । आ० ६८ । १२९ ॥ १२० । १॥

तस्य पुत्र्य कुन्तीप्रसृतय । कुन्तीश्रब्दे द्रष्टव्या । [भा० ९।२४ ॥ हरि० १।३४॥]

श्रूरसेनः । क्षत्रिय । पाण्डवपक्षीय पाञ्चाल्य कर्णेन हत । क० ४३ । १५॥

श्रूरसेनाः । देश । तस्य राजधानी मधुरा। भी० ९। ३९॥ ५२॥ The kingdom of which Mathura was the capital

श्रूरसेनी । सो० व० पूरो पुत्रस्य प्रवीरस्य भार्या । तत्पुत्रो मनस्य । आ० ८८ । ५ ॥ श्रूपेणखा । (श्रूपेनखी ।) खरराक्षसस्य खसा राक्षसी । राकायाः पुत्री । व० २७६ । ८॥

तस्या नासिकाछेदो लक्ष्मणेन । व० २७८ ॥

श्रूपीरकः । देश । जामदान्यावासमूत । शां० ४८। ६८॥ स० ३२। ६७॥ व०८३। १३॥ Shurpalya near Jamkhandı ın the District of Bijapur (Bombay)

- + श्रूलारोपणं। माण्डव्यस्य । आ० ११६। १४॥
- + शृगालः । सगालशब्द पश्यत । तस्यामिवऋव । व० २२६ । १८ ॥ शृङ्गवेरः । सर्पः । आ० ५७ । १३ ॥
- र्शक्षेरपुरं । भागीरथ्या उत्तरतीरस्य गुहनामकस्य निषाधाधिपस्य पुर । व० ८३ । ६५॥ Sringaur on the river Ganges, eight een miles north west of Allahabad
- १ शृङ्गवान्। पर्वत । स० २९ । ६३॥ भी० ६।५॥

२ **राङ्गवान् ।** गालवस्य ऋषे पुत्रः । तद्भार्या वृद्धकत्या । **रा० ५३ ।** १५ ॥

शृङ्गी । आङ्गरसकुलोत्पन्नस्य शमीकऋषे गवि जात पुत्र । आ०४० । २५ । ५० । २॥ तेन परीक्षिद्राजाय शापदान । आ०४१ । १४॥ [भा०१ । १८॥]

तस्य खिपत्रा शमीकेन सह राज्ञे शापदानस्य युक्ता-युक्तताया विवाद । आ० ४२। १-११॥

+ **राह्नाटकव्यूहः।** पाण्डवाना । भी० ८७। १७॥

शोषः । कद्रुपत्रो नाग । अया० ३५ । ५॥ ६६ । ४१॥

तेन तपश्चरण ब्रह्मणो वरलाभ पृथिवीधारण च। अग० ३६ 1 ५-२२ ॥

शैखावत्यः । ऋषि । भीष्मात्साल्वाच प्रतिनि-वृत्तया अम्बया तस्याश्रमे तपश्चरण । उ० १७५ । ३९-४६ ॥

१ दौब्यः । वृष्णिवस्यः क्षत्रिय । युधिष्ठिरसभाया।
स्व० ४ । ३१ ॥

२ चौब्यः । गोवासन क्षत्रिय । द्रो० ९५ । ३९॥

३ द्रोड्यः । श्रीकृष्णस्य रथाश्वचतुष्टयेऽन्यतमः । व०२०। १३॥ अभ्व०११८। ५६॥

४ **दौब्यः ।** कोटिकाश्य । व० २६८ । २ ॥

५ दौब्यः । वृषादर्भि । अनु० १४१ । १२ ॥

६ दौब्यः । श्रीकृष्णेन निर्जितः कश्चन क्षत्रिय । व० १२ । ३१ ॥

१ द्रौच्या । नदी । भी० ९ । २४ ॥

२ दौब्या । प्रतीपभार्या सुनन्दी । तत्पुत्रा देवापि-प्रभृतम । आ० ६३ । ४७ ॥

र दौच्या । श्रीकृष्णमार्या मित्रविन्दा । मी० ८। ७४॥

४ शैब्धा । सूर्यवश्यस्य सगरराजस्य पत्नी सुमतिः । तत्पुत्रोऽसमञ्जाः । व० १०५ । १० ॥ ५ **शैब्या ।** द्युमत्सेनराजस्य भार्या । सत्यवतो । माता । व० २९९ । २ ॥ •

दौलाभः । विश्वेषु देवेष्वन्यतम । अनु०१३८। ३२॥

शौलालयः । क्षत्रिय । भगदत्तस्य पितामह । आश्र**०२१ ।** १० ॥

शैलुषः। गन्धर्व । स० १० । २०॥ शैलोदा। नदी । स० २९ । ४२॥

शैवलाः । देश । भी०९ । ५४॥ शोणः । नद । व०८३ । ८॥ म०

शोणः। नद । व०८३। ८॥ स०९। ्२५॥

शोणा। नदी। भी० ९। २९॥ The niver Sone, it was the western boundary of Magadha

शोणाश्वः । द्रोणाचार्य । वि०५६। ६॥ द्रो०१२५।२॥

शोणितोदः । यक्षः । स० १० । १८ ॥ + शौचं । गुणः । तनिरूपण । अनु० १७० ॥

शौनकः । भृगुवश्य । नैमिशारण्यवासी कुलपति । भारतादीतिहासपुराणाना सौतिमुखाच्छ्रोता । आ०१।५॥४।१॥ शां०३४८। ९१॥

तद्वंशकथन । आ० ५ । ६-११ ॥

१ शोनकः । इन्द्रोतापरनामा विम । तेन पूरो पुत्रस्य जनमेजयस्य ब्रह्महत्याया अश्वमेघयाजने-नापनोदन । शां० १४९-१५१ ॥

२ द्यौनकः । युधिष्ठिरेण सह वने उवितवान्क-श्रन ब्राह्मणः । व० २ | १४ ॥ २६ | २३ ॥ ८३ | १२१ ॥

+ इमदाानवृक्षः। तस्मिन्पाण्डवानामायुषिनिक्षेप। वि ७॥

इयामः । पर्वतः । भी० ११ । १९ ॥ इयामायनः । विश्वामित्रऋषेः पुत्र । अनु० ७ । ५५ ॥ + इयेनकपोतीयं । (इयेनकपोतोपा-ख्यानं)। व० १३२। २१॥ २००॥ अनु०६७॥

इयेनचित्रः । क्षत्रिय । अनु० १७७ । ७०॥ १ इयेनजित् । क्षत्रिय । दक्ष्वाकुकुलोत्पन्नस्य-परीक्षित्पुत्रस्य दलराजस्य पुत्र । व० १९५ । ६३॥

२ **इयेनजित् ।** पाण्डवपक्षीयः क्षत्रिय । उ० १४१ । २७ ॥

+ इयेनव्यूहः । पाण्डवाना । भी० ६९ । ५॥ इयेनी । ताम्राया पुत्री । विनतापुत्रस्यारुणस्य भार्यो । तत्पुत्रौ सपातिर्जेटायुश्च । आ० ६७ । ५७ ॥

अद्धा । स्वायभुवमन्वन्तरीयदक्षप्रजापते पुत्री । धर्मप्रजापतेर्मार्था । आ० ६७ । १४ ॥ अद्धा । सूर्यस्य दुहिता । शां० २७० । ८॥ अवाः । शिवनामकब्राह्मणस्य पुत्र । त्रपुत्रस्तमः । अनु० ८ । ६३ ॥

+ आदं। पैतृक कर्म। तत्र त्रीणि पवित्राणि। आ०८७। २९॥

तत्र वर्ज्यानि धान्यानि । अनु० १३८ ॥ तत्रानर्हा ब्राह्मणा । अनु० ६१ ॥ १३७ ॥ तिह्नि मैथुननिषेघ । अनु० १८८ । २४ ॥

+ आद्धपर्वे । स्त्री० २६-२७॥

+ आडप्रकरणं । अनु० १३४-१३९॥ १८८॥ २३८॥[ हरि० १।१६-२४॥] गरुडपु० २१८-२२०॥ मार्कण्डे० २८-३०॥]

श्रावस्तः। (शावस्तः)। क्षत्रिय । सू० व० युवनाश्वस्य पुत्रः। श्रावस्तीनामकपुर्या निर्मातां। तत्पुत्रो बृहद्ध । व० २०५। ४॥ [भा० ९।६॥]

श्री: । महालक्ष्मी: । श्रीमतो नारायणस्य भार्या । तस्या क्षीराणिवादुत्पत्तिः । आ० १८ । ४९ ॥ [भा० ८ । ८ ॥]

तया रुक्मिणी प्रति खावासस्थानकथन । अनु० ३२॥

तस्या भगुऋषे ख्यातिनामकभायीयामुत्पत्तिः । आ० ६७। ५१॥ [मा० ४। १॥] ्रतस्या शकेण सवाद । **शां०** २३२ ॥ श्रीकुञ्जतीर्थं। व० ८१। १०८॥ श्रीतीर्थे। व०८१। ४६॥

श्रीपर्वतः। व० ८३ । १९॥ [ तस्य श्रीशैल इति प्रसिद्ध नाम । कृष्णाजिल्लाया कृष्णानदीतीरे वर्तते । तदुपरि मलिकार्जुननाम्नः शिवस्य स्थान-

श्रीमान् । दत्तात्रेयपुत्रस्य निमिऋषे पुत्र । अनु० 2361411

श्रीवहः। सर्प। आ० ३५। १३॥

श्रुतः । पाश्चालराजस्य द्वपदस्य पुत्र । रात्रियुद्धे अश्वत्थामा हतः । द्वी० १५७ । १८२ ॥

१ श्रुतकमी । क्षत्रिय । सो० व० अर्जुनस्य पुत्रः । तन्माता द्रौपदी । अस्य श्रुतकीर्तिरिति नामान्तर । आ० २४७ । ७५ ॥

तन्नामनिर्वचन । आ० २४७ । ७९ ॥

२ अनुतक्की । क्षत्रियः। सो० व० सहदेवस्य पुत्र । तन्माता द्रौपदी । तस्य श्रुतसेन इति नामान्तर। भी० ४५। ६६॥ द्रो० २३।

तस्य सुदक्षिणनामकेन काम्भोजराजेन युद्ध । भी॰ ४५। ६६॥

तस्य वधः शिबिरे अश्वत्थाम्ना । सौ० ८ । ६६ ॥ श्चुतकीर्तिः। क्षत्रिय । सो० वं० अर्जुनपुत्रः। ं तन्माता द्रौपदी । तस्य श्रुतकर्मेति नामान्तर । आर ६३। ७४॥ ६४। १६५॥ २४७। ७५॥ द्रो० १३। ३३॥

तस्य शस्येन पराजयः। कः १३॥ **श्रुतञ्जयः** । क्षत्रिय । त्रैगर्तः । अर्जुनेन हतः । का ००१८ । ११॥

श्रुतध्वजः । मत्स्यराजस्य विराटस्य भाता । द्रो० 269 18011

१ अनुतर्वा । कश्चन क्षत्रिय । तत्सकाश प्रति धनार्जनार्थमगस्त्यस्य गमन । ख० ९६ । १॥

२ अनुत्वो । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र.। भीमसेनेन हत । श० २५ । २९॥

श्रुतवर्मा । क्षत्रिय । धार्तराष्ट्रनाममध्यपठितत्वाद-यमपि धृतराष्ट्रपुत्र इति भाति । क० ४ । 2611

श्रुतश्रवा । चेदिराजस्य दमघोषस्य भायी । वसुदेवस्य भगिनी । श्रीकृष्णस्य पितृष्वसा। तत्पुत्रः शिशुपालः । व० १५ । २ ॥

१ श्रुतश्रवाः । क्षत्रिय । स०८।९॥

२ अतुत्रभवाः । ऋषि । पाण्डवप्रपौत्रजनमेजयस्य पुरोधस सोमश्रवसः सर्प्या जातः पुत्रः । आ० ३।१३॥५३।९॥

१ श्रुतसेनः । तक्षर्गपत्र सर्पः। आ०३। 888 11

तद्भाता अश्वसेन । आ० २५३ । ५ ॥ क० ९७।१२॥

२ अनुतसेनः । क्षत्रिय । सो० व० सहदेवस्य पुत्र । तन्माता द्रौपदी । आ० ६३ । ७४ ॥ ६४। १६६॥

तन्नामनिर्वचन । आ० २४७ । ८१ ॥

३ अतसेनः । पाण्डवपौत्रस्य परीक्षितः पुत्रः । जनमेजयस्य आता । अग० ३ । १ ॥

श्चतसेना । शारदण्डायनिभायी । आ० १२६ । ३७॥

श्रुतानीकः । क्षत्रियः । विराटस्य भाता । द्रो० १५९ 18011

अनुतान्तः । क्षत्रिय । सो ० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । भीमसेनेन हतः। श० १५।९॥

१ अतायः। क्षत्रियः। सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः। भीमसेनेन हत । क० ४६ । ७—११ ॥

२ **अतायुः ।** द्रौपदीखयंवरार्यमागत कश्चन क्षत्रियः । आ० २०१ | २१ ॥ स० ४ | ३४ ॥

२ श्रुतायुः । क्षत्रिय । कालिङ्गः । तद्धाता अश्रुतायुः । कः ७६ । १४ ॥ तस्य मीमेन । सह युद्ध । भी० ५४ ॥ अर्जुनेन हतः । द्रो० .९३ । २४ ॥

तत्पुत्रौ दीर्घायु नियुतायुश्च । तयोर्वधः । द्रो० ९३ । २७–२९ ॥

श्रुतायुधः । क्षत्रियः । कालिङ्गः । स०४। ३२॥ भी०१६।६॥

सः वरुणात्पर्णाशानद्या जातः । श्रीकृष्ण प्रति स्वेन प्रयुक्तया गदया प्रतिनिवृत्तया हत । द्रो० ९२ । ५८-६० ॥

श्रुतावती । कस्यचन भरद्वाजनामकस्य ब्राह्मणस्य पुत्री । तया केनचिद्धाह्मणेन दत्ताना बदराणा पाचनार्थ स्वपादयोरिय दाहन । श्र० ४९ । १–३२ ॥

श्रुताह्व: । क्षत्रिय । पाण्डवपक्षीय । अश्वत्थान्ना हत । द्रो० १५७ । १८२ ॥

श्रेणिमन्तः । क्षत्रिया । स० ७८ । ९२ ॥ श्रेणिमान् । क्षत्रियः । आ० ६८ । ५१॥ २०१ । ११॥ स० ३२ । ५॥ उ० १५१ । ६३ ॥ अतिरथः । उ० १७१ ।

२७॥ द्वी० २३। ४२॥

श्रीतश्रवः। शिशुपाल । व०१५।२॥

+श्वपचविश्वामित्रसंवादः। शां० १४१॥

१ श्वसनः । अमृतरक्षको देव । तेन साक गरुडस्य युद्ध । आ० ३२ । १९ ॥

२ श्वसनः। सर्व। आ० ५७। १७॥

+ श्वा । शुनकः । तस्य पुनः श्वानो भविष्यसीति शापदानकथा । शां० ११६-११७ ॥

तेन सह पाण्डवाना खर्ग प्रति गमन । महा० १। २६॥ श्वानलोभापहतीर्थ । व० ८१ । ६१ ॥ श्वासा । असनस्य माता । आ० ६७ । १९ ॥ १ श्वेतः । मत्स्यराजस्य विराटस्य पुत्र । तस्य प्रथम्य मभार्याया सुरथाया जात । वि० २१ । १८ ॥ उत्तरकुमारस्य भ्राता । भी० ४७ । ४४ ॥

तस्य सगभ्यों आता शङ्ख । वि० २१ । १८ ॥ तस्य वधो भीष्माचार्येण । भी० ४८ । ११ ॥ २ भ्वेतः । पर्वत । व० २२७ । ११ ॥ भी० ६ । १ ॥ ५३ ॥

तत्र राजस्यदिग्विजयेऽर्जुनस्य गमन । स्व० २८ । २९ ॥

३ श्वेतः । प्राकालीनः कश्वम क्षत्रिय । इन्द्रस्य विमाने । वि० ५३ | १३ ॥

४ श्वेतः। क्रोधवशापुत्र्या श्वेताया पुत्रो दिग्गजः। आ० ६७। ६६॥

श्वेतिकिः । सतत यज्ञनिरनः कश्चन क्षत्रिय । यस्य यज्ञेषु हविषामदनेनामेरजीरणरोग समम-वत् । आ० २४९ । १७–६९ ॥

श्वेतकेतुः । गौतमकुलोत्पन्नस्योद्दालकस्य पुत्र । तस्य आरुणिरिति नामान्तर । तस्य आता निकिता । तस्य स्वसा कहोडऋषेभीयी सुजाता । तेन स्त्रीपुरुषमयीदाकरण । आ० १२८ । १२–४९ ॥

तेन जनमेजयस्य सर्पसत्रे सादस्यकरण । आ० ५३।७॥

तस्य देवलनामकविप्रपुत्र्या सुवर्चलया सह ज्ञानिन पुरुषार्थसिद्धिविषये सवादः । तया सह तस्य विवाहश्च । ज्ञां २२४॥

सोऽष्टावकस्य मातुल । व० १३४ । १२ ॥ तस्याष्टावकेण सह जनकराजयज्ञाय गमन । व० १३५ । २१–२३ ॥

श्वेतद्वीपः । श्रीमन्नारायणस्य धामसु श्वेतद्वीपान-न्तासनवैकुण्ठाख्येषु त्रिष्वन्यतम् । तद्वर्णनं । शां० ३४३ । ८॥ तद्गतभगवन्महिमानुवर्णन । शां० ३४६-३५३॥ तत्र नारदस्य गमन । तत्कृत श्वेतद्वीपवर्णनादिक च। शां० ३४३-३५३॥ श्वेतवाहनः । अर्जुनः । तन्नामनिर्वचन । वि० ४३। २१॥ २८॥ श्वेता । कोधवशापुत्री । तत्पुत्र श्वेतो नाम दिमाज । आ० ६७ । ६१ ॥ श्वेताश्वः । अर्जुन । **ध्वैत्यः ।** शैब्यनृपतिपुत्रस्य सञ्जयस्य नामान्तरं । द्वी० ५५। ५७॥

+ षडङ्गानि । स्०५।६॥ पडाननः। स्कन्द । व० २३३। १०॥ + षष्ठदिवसयुद्धारम्भः। भी०७५॥ तत्स-माप्ति । भी० ७९॥ षष्ठीप्रियः। स्कन्द । व० २३३ । ६ ॥ षाङ्गण्यं । सन्धिप्रमृतिगुणषट्क । स०५ । ११॥ + षोडशदिवसयुद्धारम्भः । क० ८ ॥ तत्समाप्तिः । क० २१ ॥

+ षोडराराजकीयं। अभिमन्युवधश्रवणदु खि-ताय युधिष्ठिराय व्यासेन कथिता षोडशाना राज्ञा कथा। तेच---मरुत्त ॥१॥ सुहोत्र ॥२॥ अङ्गराज ॥ ३ ॥ शिवि ॥ ४ ॥ दाशरथिराम ॥ ५॥ मगीरथ ॥ ६॥ दिलीप ॥ ७॥ मान्धाता ॥ ८॥ ययाति ॥ ९॥ नाभागोऽ-म्बरीष ॥ १० ॥ शशबिन्दु ॥ ११ ॥ गय. ॥ १२ ॥ रन्तिदेव ॥ १३ ॥ दौष्यन्तिर्भरत ॥ १४ ॥ वैन्यः पृथुः ॥ १५ ॥ परशुरामः ॥ १६ ॥ द्रो० ५५-७० ॥ इयमेव कथा श्रीकृष्णेनापि कथिता। शारं०२८॥ तत्र परशुरा-मस्थाने सगरस्य कथोक्ता । इयानेवोभयोर्विशेषः।

## स.

संतोषः । हर्ष । तस्य परमसुखत्व । व० २ । **8**€ 11

संन्यासः। यत्याश्रम । तस्य परमपुरुषार्थसाध-नत्व । अर्थं ० ४७ ॥

संन्यासी । यतिशब्द पश्यत ।

संयाति: । क्षत्रिय । सो० वं० नहुषस्य पुत्र । आ० ६९ । ३३॥

संवरणः । क्षत्रियः । सो० व० पूरुकुलोत्पन्नस्या-जमीदपुत्रस्य ऋक्षस्य पुत्र । तद्भार्या सूर्यपुत्री तपती । तत्पुत्रः कुरु । अत्रा० ६३ । ४० ॥ १०१। २१॥ १८७। १२॥ १८९। ५६ ॥

तस्य विवाहः । आ० १८९ । ३३ ॥ संवतः। ऋषि । अङ्गिरस पुत्र । आ० ६७। ५॥ स०७। १९॥ ११। २२॥ अन्० १३२। १३॥

तद्धातरौ उचथ्यो बृहस्पतिश्च । आ० ६७ । ५॥ तेन बृहस्पत्युपद्रवमसहमानेनारण्यप्रवेश. । अश्व० ५1६॥

तेन मरुत्तराजस्य याजन । अश्व ९ १ ४ ॥ तेनात्मान हन्तुमागतस्येन्द्रस्य वज्रस्तम्भन । अश्व० १०।१७॥

संवर्तकः । कालामि । भी०७।२८॥ संवर्ततीर्थं। व० ८३। ३२॥

+ संवर्तमरुत्तीयं । अश्व० ४--१०॥ संवैद्यं । तीर्थे । व० ८३ । १ ॥

+ संशासकवधपर्व । द्रो० १७—३३ ॥ संज्ञासकाः। ये शपथपूर्वक युध्यन्ते ते राजान । तेच प्रकृते त्रिगर्तराजपुत्रा सुशर्मादय । नव-कोट्यस्तदनुयायिनश्च । आ० २। २६२॥ तेषामर्जुनेन सह युद्ध। द्रो० १७-२७ ॥ क० १८॥ ४८॥ ५५॥

तेषा वधोऽर्जुनेन । द्रो० २७॥ क० ५५॥ संश्रुत्यः। विश्वामित्रऋषे पुत्र । अनु० ७। 4311

संसार: । सस्रति । तस्य कान्तारत्वेन वर्णन । स्त्री०५।२॥

तस्य नदीत्वेन वर्णन । **द्यां० २५६ ।** १२ — १५॥ [तस्य पारोक्ष्येण वर्णन पुरञ्जनग्रेपाख्यानव्याजेन । भा० ४ । २५ — २९॥ ]

संहादः । (संह्लादः)। हिरण्यकशिपुपुत्रः। आ० ६६ । १८॥

सक्तप्रस्थः । उञ्छवृत्तिब्रींक्षणः । तस्योपाख्यानं । • अश्व० ९२ ॥

सरुयं । सौहार्द । तत्समयोरेव भवतीति । आ० १४१ । ६—७३ ॥

सगर: । क्षत्रिय । स्०व०। तत्पल्यो द्वे। तत्रैका वैदर्भी । तत्पुत्रा षष्टिः सहस्राणि सागराः । अन्या शैब्या । तत्पुत्रोऽसमञ्जा । व० १०५। ८॥ यमसभाया। स०८। १९॥ इन्द्रविमाने । वि०५३। १५॥

तस्योपारूयान । **द्यां० २८।** १३०॥ [ भा०९। ८। हरि०१। १४–१५॥ ब्रह्म०८॥ बायु०८८॥ रा०१।३८॥ विष्णु०४। ३॥]

[ तस्य द्वे भार्थे । कश्यपदुहिता सुमितिः । विदर्भराजदुहिता केशिनी चेति । विष्णु० ४ । ४ ॥ ]
तेनाश्वमेधकरण । व० १०६ । ११ ॥
तस्यारिष्टनेमिना सवाद । शां० २९४ ॥
सचिवः । मन्त्री । शां० ८२ । ६४ ॥
+ सचिवगुणाः । मन्त्रिशब्द पश्यत ।
+ संकर्षणाः । बलराम । तन्नामनिर्वचन । स०
२३ । २१ ॥ बलरामशब्द पश्यत ।
सङ्गदः । (समङ्गः) । दुर्योधनस्य वल्लव ।
व० २४० । २ ॥

सङ्ग्रामजित्। युधिष्ठिरसभाया। स० ४।२७॥

१ सञ्जयः । विदुलापुत्रः । सौवीरः क्षत्रिय । उ० १३३ । ३० ॥ १३४ । ७ ॥

२ सञ्जयः । गवलगणनामकस्तस्य पुत्र । धृतराष्ट्रस्य स्तो मन्त्री च । आ० ६४ । १३९ ॥ तेन धृतराष्ट्राय हितोपदेशः । स० १०३ ॥ तस्य उपष्ठाव्यगमन । उ० २३ । १ ॥ तेन धृतराष्ट्रसमीपे पाण्डवोक्तवचनकथन । उ० ४७-४८ ॥

तस्य व्यासानुप्रहेण भारतयुद्धे सार्वजपाप्तिः । भी० २।९॥

तस्य युद्ध । शु० २४ । ५० ॥

तस्य वध प्रति सात्यकेरुद्यमो व्यासेन मोचनं च ।
• रा० २९ । १९—-२१ ॥

तस्य पूर्व व्यासदत्तदिव्यज्ञानस्य तिरोधान । सौ० ९।६२॥

तेन धृतराष्ट्रस्य दावाभिप्रवेशादनन्तर हिमवत्पार्श्वग-मन । आस्त्र० ३९ । ३३ ॥

३ स्यञ्जयः । क्षत्रियः । सो० व० । धृतराष्ट्रस्य पुत्र । **२१० २५ ।** ४ ॥

४ स्रञ्जयः । क्षत्रियः । सौवीरराजस्य वृद्धक्षत्रस्य पुत्र । जयद्रथस्य भाता । व० २६६ । ११॥

+ सञ्जययानपर्व । ड० २०—३२॥

+ सञ्जीवनमणिः। तेन उद्धम्या अर्जुनोज्जी-वन। अश्व० ८१। १२॥

सण्डाः। देश । भी० ९ । ४३ ॥ सतीनराः । देशः । स० ७८ । ९८ ॥

+ सत्यं। यथार्थवचन । तस्रशसा । आ०९९। ३०—३६ ॥ शां० १६० ॥ अनु० ११०॥

तस्य लक्षण । शां० १०९॥

१ सत्यः । श्रीमान्नारायण । तन्नामनिर्वचनं । उ०६९ । १२ ॥

२ सत्यः । कलिङ्गस्य चकरक्षकः । भीमेन हतः । भी० ५४ । ७६ ॥

३ सत्यः । उञ्ज्वतिर्ज्ञाह्मणः । तद्भार्या पुष्करमा-लिनी । शां० २७८ । ६ ॥

सत्यकः । क्षत्रियः । सो० व० यदुकुलोत्पन्नस्याः निमत्रपौत्रस्य शिने पुत्रः । तत्पुत्रः सात्यिकः नामा युयुधानः । आ० २३९ । ११ ॥ युधि-ष्ठिरसभाया । स० ४ । ३६ ॥

सत्यक्तमी । क्षत्रियः । त्रैगर्तराजपुत्रः । अर्जुनेन हतः । श्र० २६ । ३७ ॥

स्रस्यजित्। क्षत्रियः । द्वपदराजस्य पुत्रः । आ० १४८ । ५०॥ अतिरथः । ड० १७१ । २४॥ द्वो० १७ । ४५॥ द्रोणाचार्येण हत । द्वो० २१ । २१॥

१ सत्यदेवः । कलिङ्गस्य चकरक्षक । भीमसेनेन हत । भी० ५४ । ७६ ॥

२ सत्यदेवः । क्षत्रियः । त्रैगर्तराजपुत्रः । अर्जुनेन हत । क० १८ । २१-२२ ॥

१ सत्यधृतिः । द्रौपदीखयंवरार्थमागतः कश्चन क्षत्रियः। आ० २०१ । १०॥

२ सत्यधृति: । पाण्डवपक्षीयः कश्चन क्षत्रिय । रथोदारः । उ० १७१ । १८ ॥ तस्य वधः । कि ३ । ३१ ॥ तस्य सुचित्तपुत्रत्वात्सौचित्ति- रिति नामान्तर । उ० १९६ । २८ ॥

सत्यभामा । श्रीकृष्णमहिषी । सत्राजित पुत्री । तया श्रीकृष्ण प्रति तद्धासकारणप्रश्च. । आ० २३८ । १० ॥

तया सह श्रीकृष्णस्येन्द्रलोकगमन । स्त० ५६। ४०॥ [भा० १०। ५९॥ हरि० २। ६४॥ विष्णु० ५। ३०॥]

तस्याः पाण्डवदिदृक्षया श्रीकृष्णेन सह काम्यकवन-गमन । व० १८५ । ७ ॥

तया द्रौपदी प्रति पतिवशीकरणोपायप्रश्न.। व० २३४। ४॥

[तस्या विवाह.। भा० १०। ५६॥ हरि० १। २८॥ विष्णु० ४। १३॥]

[ तस्याः क्रोधगृहप्रवेशः । हरि० २ । ६५ ॥ ] तस्या खळोकगमनार्थ तपोवनप्रवेशः । मौ० ८ । ७५ ॥

सत्यरथः । क्षत्रियः । त्रैगर्तराजपुत्रः । रथोदार । उ० १६६ । ११ ॥ १ सत्यवती । गाधिराजस्य पुत्री । ऋचीकऋषेः पत्नी । तत्पुत्रो जमद्भिः । तद्भाता विश्वामित्र । व० ११६ । ३९ ॥ शां० ४८ । १६ ॥ अनु० ७ । ७ ॥ [ रा० १ । ३४ ॥ भा० ९ । १५ ॥ ]

तस्या विवाह । अनुर्० ७ । २० ॥ तस्या पुत्रोत्पत्ति । अनुरु ७ । ४६ ॥

२ सत्यवती । सू० व० त्रिशङ्कोर्मार्या । केकय-वशोत्पन्ना । तत्पुत्रो हरिश्चन्द्र । स० १२ । १२ ॥

३ सत्यवती । अगस्यऋषिभार्या लोपामुद्रा। व० ९४ । २९ ॥

श्वसत्यवती । उपरिचरवसोः पुत्री । तद्वीर्यान्मत्स्या
 उदरे उत्पन्ना । आ०६०।२॥६४॥
 अधिकपाठे-४९॥

तस्याः गन्धवती काली मत्स्यगन्धा योजनगन्धा इति नामान्तराणि । व्यासस्य चित्राङ्गद्विचित्रवीर्ययोश्च माता ।

सा पूर्वजन्मनि अच्छोदा नाम बर्हिषत्पितृणा कन्या। शापाद्भूमानुत्पन्ना। आ० ६४। ९२॥

तस्या कन्यात्वे एव पराशराद्यासोत्पत्ति । आ० ६४ । १२८ ॥

तस्याः शान्तनुराजेन विवाहः । आ० १०८ । १ ॥ तस्या चित्राङ्गदविचित्रवीर्ययोरुत्पत्तिः । आ० १०८। ३ ॥

तया मीष्म प्रति खस्मिन्पराश्चराद्यासोत्पत्तिकथन। अग० ११४। १६॥

तस्याः सस्नुषाया व्यासेन सह तपोवनगमन । आ० १३७ । १२ ॥

सत्यवाक् । देवगन्धर्वः । आ० ६६ । ४३ ॥

१ सत्यवान् । दुर्योधनस्य सेनापतिः । महारथः । उ० १६७ । ३० ॥

२ सत्यवान् । क्षत्रियः । साल्वदेशाधिपस्य धुम-त्सेनृस्य पुत्रः । तस्य विवाहः । व० २९६ ॥ तद्वार्या सावित्री । व० २९५ | ११ ॥ तस्य चित्राश्च इति नामान्तर । व० २९५ | १३ ॥ तस्य काष्ठाद्यानयनार्थे वन गतस्य मारणाय यमागमन । सावित्रीप्रार्थनया तेन तदुज्जीवन च । व० २९८ ॥

तस्य राज्यप्राप्तिः । व० ३०० । ११ ॥ तस्य पित्रा सह सवाद । शां० २७३ ॥ सत्यव्रतः । क्षत्रियः । दुर्योधनपक्षीयस्त्रेगर्तः । भी० ६२ । १७ ॥

सत्यव्रता । गान्धार्याः स्वसा । धृतराष्ट्रस्य भार्या । आ० ११९ । २३ ॥

सत्यसन्धः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० ६८ । १०० ॥ १३१ । ९॥ सत्यसेनः । कर्णपुत्रः । नकुलेन हतः । क० ४३ । १८॥ श० ९ । ४१॥

सत्यसेना । गान्धार्या स्वसा । धृतराष्ट्रस्य भार्या । आ० ११९ । २३ ॥

सत्येयु: । क्षत्रियः । सो० वं० पूरोः पुत्रस्य रौद्राश्चम्य पुत्र । तन्माता मिश्रकेशी । आ० ८८ । १०॥

सत्येषु: । त्रैगर्तराजपुत्र । अर्जुनेन हत । शः २६ । ३९ ॥

+ सत्वं । गुण । तत्कार्य । अश्व० ३९ ॥ शां० ३१८॥

सत्वः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्रः । आ० १३१ । ४ ॥

सदः । सो० वं० धृतराष्ट्रस्य पुत्र । आ० १३१।

सद्श्वः । यमसभावासी क्षत्रिय । स० ८। १२॥

सद्स्योर्भिः । यमसभावासी क्षत्रिय । स०८। ११॥

सदाकान्ता । नदी । भी० ९ । २५ ॥ + सदाचारनिरूपणं । ज्ञां० १९१ ॥ सदानिरामया। नदी। भी० ९। ३६॥ सदानीरा। नदी। स० २०। २७॥ भी० ९। २४॥ The river Karatoya in Oudh which flows through the districts of Rungpur and Dinajpur

सनत्कुमारः। ब्रह्मणो मानसः पुत्र । स० ११।२३॥

तस्य केनचिन्सुनिना सह सवादः । शां० २२७॥ तेन वृत्रासुराय विष्णुमाहात्म्यकथन । शां० २८६॥

तस्य नारदेन सह सवादः । अनु० ३८ ॥ तस्य जगत्सृष्टिविषये रुद्रेण सवादः । अनु० १६५—१६९॥

सनत्सुजातः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः। तेन धृतराष्ट्र प्रति धर्मोपदेश । उ० ४१-४६ ॥

+ सनत्सुजातीयं । उ० ४१-४६॥

सनातनः । ऋषिः । युधिष्ठिरसभाया । स० ४। २२॥

१ सन्ध्या। नदी। स०९। २७॥

२ **सन्ध्या ।** पुलस्यऋषेर्मार्या । **ड० ११७ ।** ११ ॥

३ सन्ध्या । सन्ध्यावन्दन ।

सन्नतेयुः । क्षत्रिय । सो०व० पूरो पुत्रस रौद्रा-श्वस्य मिश्रकेश्या जात पुत्रः । आ०८८ । १०॥

सप्तगङ्गं। तीर्थं। व०८२। २९॥ सप्तगोदावरं। राजमहेन्द्रसमीपस्य क्षेत्र। व० ८३। ४४॥

सप्तचारः। तीर्थ। व० ८०। ९९॥

+ सप्तद्शिद्वसयुद्धारम्भः। क० २२॥ तत्समाप्तिः। क० ९८॥

सप्तपालः । ऋषिः । युविष्ठिरसभाया । स्र० ४ । २०॥

+ सप्तमद्विसयुद्धारम्भः । भी०८०॥ तत्समाप्तिः। भी०८६॥ सप्तरावः। गरुडपुत्र । ७० १०१। ११॥ सप्तर्षयः । तेच कश्यपः अत्रिः भरद्वाज विश्वा-मित्रः गौतमः जमद्भि वसिष्ठ इति । दा० ४९ । ५२ ॥ अनु० १४१॥ मरीचि अत्रि अिंतरा पुरुस्त्य पुरुह ऋतु वसिष्ठ । तेषा चित्रशिखण्डिन इति नामान्तर । शां० ३४३ । ३०॥ तेषा वृषादर्भिणा सवादः । अनु० १४१ ॥ तेषा परित्राड्पेणांगतस्येन्द्रस्य दर्शन । अनु० १४२॥ तत्पत्तीनाममिना कामन । व० २२६ । ३३ ॥ सप्तर्षिकुण्डं । तीर्थ । व० ८१ । ७२ ॥ सप्तसारखतं । तीर्थ । व० ८१ । ११५ ॥ तस्य सप्ताङ्गानि । सुप्रभा काञ्चनाक्षी विशाला मनोरमा ओघवती सुरेणुः विमलोदका इति। श० ३९॥ सभानिर्माणं । युधिष्ठिरस्य । स० १ । २५॥ सभापवेदाः । युधिष्ठिरस्य । स० ४ । ७ ॥ सभावर्णनं । युधिष्ठिरस्य । स० ४॥ इन्द्रस्य। स०७॥ यमस्य । स०८॥ वरुणस्य। स० ९॥ कुबेरस्य। स० १०॥ ब्रह्मण.। स० ११॥ + सभासदां लक्षणं। शां० ८३।२॥ समः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्र । ्ञा०६८।९६॥ १३१। २॥ भी० ६४। २९॥ क० ४६।७॥ समङ्गः। कश्चन ऋषिः। ऋज्वङ्गं प्राप्तस्याष्टाव-कस्य नामेति प्रामाधिकाः । तस्य नारदेन

सवादः । शां० २९२ ॥

समङ्ग्रा नदी। व० १३६। ३९॥

तत्र सानेनाष्टावकस्य समाङ्गप्राप्ति । व० १३६। ३९ ॥ समङ्गाः । देशः । भी० ९ । ६० ॥ समन्तपश्चकं । परशुरामनिर्मित क्षेत्र । आ० १ । १८ ॥ दा० ३८ । ४४ ॥ तस्य काळा-न्तरे कुरुक्षेत्रमिति नामान्तर । तदुत्पत्तिकथा। आ०२।१॥ तत्र परशुरामेण इदपञ्चकनिर्माण । व० ११८ । ९॥ तत्र वृद्धक्षत्रेण तप करण । द्वो० १४८ । १० -- 22 11 समन्तराः। देश । भी०९। ५०॥ + समयपालनपर्व । वि० १५॥ समयोरेव स्तेहः। आ० १४१। ६७–७३॥ समरथः । क्षत्रिय । मत्स्यराजस्य विराटस्य आता। द्रो० १५९। ४१॥ समसौरभः । ऋषिः। जनमेजयस्य सर्पसन्ने सदस्य.। आ० ५३।९॥ समीकः । द्रौपदीखयवरार्थमागत कश्चन क्षत्रिय । आ० २०१। १९॥ स० ७। १६॥ समीची । अप्सरा । शापेन ब्राहत्व प्राप्ता । अर्जुनेन शापान्मोचिता । आ० २३६ । २०॥ स० १०। १३॥ समुद्रः । उद्धिः । अब्धि. । आ० १८ । ९॥ व० १०९ । १८ ॥ १०४ । १ ॥ तद्भार्या जाह्नवी । उ० ११७ । १० ॥ सच सप्तविधः । लवणसमुद्रः इक्षुसमुद्रः सुरासमुद्रः सर्पिस्समुद्रः क्षीरसमुद्रः दिषसमुद्रः शुद्धोदकसमुद्रः इति । तद्वर्णन । आ० २१॥ + समुद्रपानं । अगस्त्यऋषिणा । व० १०४ । ३ ॥ उचथ्येन । अनु० २५९ । २३ ॥ + समुद्रपूरणं। व० १०९। १८॥ + समुद्रमथनं । आ० १८ । १३ ॥ [ मा० ८ । ७-९ ॥ रा० १ । ४५ ॥ स्कान्दपु० केद्रारख़० ९--१३॥ }

समुद्रसेनः। पाण्डवपक्षीय क्षत्रियः। आ० ६८ । ५८ ॥ २०१ । ११ ॥ स० ३१ । । २५॥ उ० ४। २२॥ तत्पृत्र चन्द्रसेन । द्वो० २३ । ६१ ॥ अश्वत्थान्ना । हत । द्रो० १५७ । १८३ ॥ तेन पाण्डवपक्षीयस्य चित्रसेनस्य वध । क**०३। २ सरस्वती ।** नदी । सो० व० अन्त्यनारमार्या । . 8411

समृद्धः। सर्प । आ० ५७ । १८॥ सम्पातिः। (सम्पाती )। वैनतेयसारुणस्य पुत्रः पक्षी । तद्भाता जटायु । आ० ६७। ७५॥ व० २८० । १॥ २८३ । ४९॥ तित्पत्र सपार्थ । रा० ४। ५९॥ ] तिस्य कथा। रा० ४। ५६-६३॥] सम्प्रिया। मागधी । सो० द० कुरुराजपुत्रस्य

विदूरथस्य भार्या । आ० ६३ । ४३ ॥ सम्भलग्रामः। ( शम्भलग्रामः)। कल्किः रूपस्य विष्णोरवतारस्थल । व० १९३ । ९८ ॥

+ सम्भवपर्व । आ० ६६-१५३॥ सम्भाव्यः। बहुचो ब्राह्मण । आश्र० ११।

सम्मोहन । अस्र । तत्प्रयोगोऽर्जुनेन कुरुसैन्ये । वि०६७। १३॥

१ सरमा । स्कन्दप्रहः । व० २३० । ३४ ॥

२ सरमा। देवशुनी। आ०३। १॥ स० 3318011

तया जनमेजय प्रति शापदान । आ० ३।९॥ सरयः । अयोध्यासमीपस्था नदी । स० ९ । २६॥ २० । २८॥ भी० ९ । १९॥ The river Gogra The town of Ajodhya is situated on this river

१ सरखती। नदी। स०९। २३॥ व० ८८ | ३ || भी०९ | १४ || The river Saraswatı It rises in the hills of Sirmur It disappears at Vinasanatirtha after taking a westerly course from Thaneshwar.

तस्या विश्वामित्रेण रुधिरमयजलीभवनशापदान । श्रु ४३।३८॥

स्थलमेदान्नाममेद् । सुप्रभा तस्या काञ्चनाक्षी विशाला मनोरमा ओघवती सुरेण विमलोदका इति। श०३९॥

तत्पुत्र त्रसू । आ० ६३ । २६ ॥

३ सरखती। सात्यकेर्भार्या। मौ०८। ७२॥ + सरस्रतीताक्ष्यसंवादः। व० १८९॥ सरखतीसागरसंगमः। तीर्थ। व०८०।

सरखत्यरुणासंगमः । तीर्थ । व०८१। १५१ ॥ तन्महिमा । द्वाञ ४४ । ४१ ॥

+ सरित्सागरसंवादः। ज्ञां० ११३॥ सरिद्वीप:। गरुडस्य पुत्र । उ० १०१। ११॥ सर्पः। एकादशरुद्रेष्वन्यतम । आ०६७। २॥ + सर्पकालयोः संवादः । अनु०१।७०॥ सपेदवीं। तीर्थं। व० ८१। १८॥ + सर्पमृत्युसंवादः । अनु०१। ५०॥

+ सपेलुब्धकसंवादः। अनु०१। ३५॥ सर्पसत्रं । पाण्डवपौत्रेण जनमेजयेन सर्पनाशार्थ कृतो याग ।

तत्र सदस्या ऋत्विजश्च । आ० ५३ । ४-१० ॥ तत्र व्यासागमन । आ० ६० । १॥ तत्राम्मौ पतिताना नागाना नामानि । आ० ५७॥ तत्रामौ पतितु सेन्द्रस्य तक्षकस्यागमन । आ० 481811

तत्रास्तीकस्य गमन । आ० ५४ । २६॥ तस्य विरामः । आ० ५८। ९॥ सर्पाः । कद्रुपुत्राः । नागा । आ० ५७ । १ ॥ तेषामुत्पत्तिः। आ० १६। १३॥ तेषा मातृशाप । आ० १५। १ ॥ २०। ८॥ अनु० २३१ २॥ तेषा जनमेजयस्य सर्पसत्रे अमौ पतनं। आर

4211

तेषा नामानि । आ० ३५॥ ५७॥ स०९। ९-१४॥

तेषा द्विजिह्नत्वप्राप्ति । आ० ३४। २७॥ तज्जन्यभीतिपरिहारोपायः । आ० ५८। २३– १८॥

तैः सर्पसत्रनिवारणविषये मन्त्रकरण । आ० ३८॥ सर्पान्तः । गरुडस्य पुत्रः । उ० १०१ । १२॥ सर्पिमीली । ऋषिः । स० ४ । १६॥ सर्वकमी । क्षत्रियः । सौदासस्य पुत्र । परार्श-

रेण रक्षित । शां० ४८ । ८४ ॥ सर्वेकामदुघा । कामधेनुदुहिता । उ० १०२ । १० ॥

+ सर्वतोभद्रः । कौरवाणा व्यूह । भी० ९९। १॥

सर्वेदमनः । शकुन्तलापुत्रस्य भरतस्य नाम । आ०९५ । ३३ ॥

सर्वसारङ्गः । सर्प । आ० ५७ । १८॥

१ सविता । द्वादशादित्येष्वन्यतम । आ० ६६ । १५॥

२ सविता। सूर्यः । आ०१। ५५॥ सूर्य-शब्द पश्यत।

सन्यसाची । अर्जुन । तच्छब्दिनर्वचन । वि० ४३ । २१ ॥ ३२ ॥

सहः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० १३१ । २ ॥ २०१ । १ ॥ भीमसेनेन हतः । क० ४६ । १६ ॥

सहजन्या। अप्सरा । आ० १३२। ४६॥ स० १०।१२॥

१ सहदेवः । क्षत्रियः । सो० व० पाण्डराजस्य पुत्रः । तन्माता माद्री । आ१० ६३ । ६६ ॥ तस्योत्पत्तिः । आ१० १३३ । १८ ॥ एकरथः । ७० १६९ । ५॥

तेन द्रौपदीखयवरे दुश्शासनपराजयः । आ० २०५ । ४३ ॥ क० १४ ॥ तस्य भार्या द्रौपदी । तत्पुत्र श्रुतसेन । आ । ६४ । १६४ ॥

तस्यान्या भार्या मद्रेशस्य शस्यस्य पुत्री विजया। तस्पुत्र सुहोत्र । आर० ६३ । ७९ ॥

[ तस्यान्या भार्या भानो पुत्री भानुमती । हरि० २ । ९०॥]

तेन राजस्यदिग्विजयार्थं दक्षिणदिश गतेन शूरसेन-माहिष्मत्यादिदेशविजयः । विभीषण प्रति करा-दानार्थं घटोत्कचप्रेषण च । स० ३२ ॥ तेन भीष्माज्ञया श्रीकृष्णस्याप्रपूजाकरण । स० ३९ । ४८ ॥

तेन शकुनिवधप्रतिज्ञान । स० ९९ । ३८-४२ ॥ तस्य विराटनगरप्रवेशः । वि० १३ । २ ॥ तस्य विराटनगरे, नाम तन्त्रीपाल इति । वि० ४ । १५ ॥ तत्र प्रच्छन्न नाम जयद्वल इति । वि० ७ । ६६ ॥

तस्य पराजय कर्णेन । द्वो० १६८ | १४ ॥
तेन शकुनिवध । शा० २७ | ६० ॥
तस्य महाप्रस्थाने पतन । महा० २ | ८॥
२ सहदेव । क्षत्रियः । मगधदेशाधिपस्य जरासन्थस्य पुत्र । तस्य राज्याभिषेक । स० २५ ।
६७ ॥ तस्याश्वाः कर्बुरवर्णा । द्वो० २३ ।
४९ ॥

स द्रोणाचार्येण हत. । द्रो० १२५ । ४२ ॥ सहस्रचित्यः । राजर्षि. । केकयराजस्य शतयूपस्य पितामहः । आश्र० २१ । ६ ॥ सहस्रज्योतिः । विवस्ततः पुत्र (आ० १। ५७ ॥

+ सहस्रनाम । विष्णोः । अनु० २५४ ॥ शिवस्य । अनु० ४८ ॥

सहस्रपात् । ऋषिः । खगमनामकऋषिं तार्णस-पेण भीषयित्वा तच्छापेन डुण्डुभसर्पता प्राप्तः । आ०१०। ७॥

सहस्रवाकः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८ । १०० ॥ सहाः । कुलपर्वत । भी० ९ । ११ ॥ सांयमनिः । क्षत्रियः । सो० व० बाह्वीकपुत्रः । सोमदत्त । भी० ६१ । ११ ॥

+ साक्षिधर्माः । उ० ३५ । ३३ ॥ आ० ७ । ३॥ स० ९० । ७६॥

+ सागरसरित्संवादः । ज्ञां० ११३॥

स्मगराः । स्०व० सगरस्य पुत्रा षष्टि सहस्राणि । किपलमहर्षिकोपाइग्धा । व० १०७ । ४ ॥ सङ्काद्यः । यमसभावासी राजर्षि । स० ८ । १० ॥

१ साङ्गतिः । रन्तिदेवशब्द पश्यत ।

२ साङ्गतिः । अत्रिवशोद्भवो ब्राह्मण । शां० २४० । २२ ॥

+ साह्वयनिरूपणं । ज्ञां० ३५७ ॥ ३११ ॥ ३२० ॥ अनु० २४५ । १–२ ॥

सात्यिकः । क्षत्रियः । सो० व० यदुकुलोत्पन्नस्य शिने पुत्रस्य सत्यकस्य पुत्रो युयुधानः । तत्पुत्रा दशः । आ० २३९ । ११ ॥ रथयूथपः । उ० १७० । ४॥

तस्योत्पत्तिः । आ॰ ६४ । १४७ ॥ तस्य मरुत्प-क्षाशत्व । आ॰ ६८ । ७९ ॥

तेन द्रौपदीखयवरदर्शनार्थ गमन । आ० २०१ । १८॥

तेन दुर्योधने पक्षपातमाविष्कृतवतो बलरामस्य प्रतिक्षेपः । उ०३॥

तेन पाण्डवाना कौरवै सह युद्धपक्षस्वैवानुमोदन । उ०८० | ६-८॥

तद्रथमङ्को गान्धारैः । भी० ५८ । ८ ॥ तस्य भूरिश्रवसा युद्धं । भी० ६३ ॥ ७४ ॥ द्रो० १४२ ॥

तत्पुत्रदशकवधो मूरिश्रवसा । भी० ७४ । १२ – २१ ॥

त हन्तुमुद्यतस्य मूरिश्रवसो मुजच्छेदोऽर्जुनेन। द्रो० १४२। ८६॥

तेन प्रायोपनिष्टस्य मूरिश्रवसिश्शरश्छेद । द्रो० १४३ । ६८॥

तेन द्रोणाचार्यधनुरशतकर्तन । द्रो० ९८ । ३९ ॥ तस्य युधिष्ठिरेणार्जुनपवृत्तिपरिज्ञानार्थ प्रेषण । द्रो० ११० । १०५ ॥

तस युद्ध । द्वो० ११९ ॥

तत्पराभवकारणकथन । द्रो० १४४ । ३-२०॥

तेन धृष्टगुम्नवधोद्यम । द्रो० १९९। ४७-५१॥

तेन कृतवर्मपराजय । दा० २०॥

तेन कृतवर्मशिरश्छेद' । मौ० ४ । २९ ॥ तद्भार्या सरस्रती । मौ० ८ । ७२ ॥

१ सात्वतः। कृतवमी।

२ सात्वतः । श्रीकृष्ण । तन्नामनिर्वचनं ।

उ० ६९ । ७॥ ज्ञां० ३५२ । १३॥

साध्यः । धर्मप्रजापते साध्यानाश्या दाक्षायण्या मुत्पन्नो देवयोनिविशोष । स०७। ७॥ तिषा नामानि । मत्स्य०२०३॥

+ साध्यहंससंवादः। शां० ३०५॥

+ साध्यात्रेयसंवादः । उ० ३६॥

+ सान्त्वं। गुणः। तन्महिमा। आ०८१। २१॥ शां०८४॥

तस्य वशीकरणोपायत्व । अनु० १८७॥

सान्दीिपिनिः । अवन्तीपुरवास्तव्यो ब्राह्मणः । श्रीकृष्णवलरामयोर्विद्यागुरु । स० ५४ । १॥ [तसाच्क्रीकृष्णस्य चतुष्पष्टिकलाभ्यास । भा०

१०। ४५॥ विष्णु०५। २१॥] चतुष्पष्टिः कलाश्च श्रीकृष्णशब्दे दृष्ट्याः।

+ साम । सान्त्वशब्द पश्यत ।

सामुद्रनिष्कुटाः । देशः । भी० ९ । ४९ ॥

साम्बः । क्षत्रिय । सो० व० यादववंशीय-श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता जाम्बवती । आ० २०१ । १७ ॥ २३९ । ९ ॥ स०४ ।

88 11

[तद्भार्या दुर्योधनपुत्री रुक्ष्मणा। भा० १० | ६८॥]

तस्य क्षेमधूर्तिना सह युद्ध । व० १६ । ११ ॥ तस्य गर्भिणीवेषकरूपन यादवकुमारै । मौ०२। 4 11

तस्य मरण । मौ० ४ । ४५ ॥

.सारङ्गाश्वः। युयुघान । द्रो० २३। १॥

१ सारणः । क्षत्रिय । सो० व० यादववशीय-श्रीकृष्णस्य भ्राता । आ० २३९। १०॥ स०४।३६॥

२ सारणः । रावणमन्त्री राक्षस । व० २८४ । ५२॥

२ सारसः। गरुडपुत्रः पक्षी। उ० १०१। 28 11

**१ सारखतः ।** अथर्वणऋषिपुत्रस्य दधीचे अल-**बुषादर्श**नश्चिमतात्सरस्रतीनद्या पतितात्तद्वेतसो जात. पुत्रः । तस्य चरित्र । श्रा० ५२ ॥

२ सारस्रतः । अपातरतमस्य नामान्तर । शां० ३५९ । ३८ ॥

सारिकः। ऋषि । युधिष्ठिरसभाया। स० ४। 29 11

सारिमेजयः । वृष्णिकुलोत्पन्नो यादवः । आ० 208 1 88 11

सारिसृकः । शार्त्रकः पक्षी । मन्दपालऋषे पुत्र । तन्माता शाङ्गी जरिता । खाण्डवदाहे तत्स्तति-प्रसन्नेनामिना दाहात्त्यक्त । आ० २५८। 3 11

 सार्थवाहः । व्यूह्पति । तद्दरीन दमयन्त्या । व॰ ६१ । १११ ॥ १३३ ॥ १२७ ॥

सार्वभौमः । क्षत्रिय । सो० व० अह्यातिपुत्र.।

⁻ तन्माता भानुमती । तद्भार्या सुन्दरा । तत्पुत्रो जयत्सेन.। आ० ६३ । १५ ॥

सालकटङ्कटी । हिडिम्बा । आ० १६७। १७॥

सालङ्कायनः । विश्वामित्रऋषेः पुत्रः । अनु०. 9 1 42 11

१ **साल्वः ।** ब्रह्मदत्तः । श्रीकृष्णेन हत । **व**० २२ । ३७ स [भा० १० । ७७ ॥] तस्य अम्बाद्यास्तिस्र काशिराजपुत्री खयवरमण्टपाद्व-

लादपहृतवता भीष्मेण सह युद्ध । आ० १०९। 88 11

तस्य श्रीकृष्णेन सह युद्ध । व० १४-२२॥ [भा० १०। ७६॥]

तत्सकाश प्रति अम्बया भीष्म परित्यज्य गमन। तेनापि तस्या अपरिग्रहण च । आ० १०९। ७७-८१॥ उ० १७४-१७५॥

२ साल्वः । साल्वदेशीय क्षत्रियः । म्लेच्छगणा-धिप । तस्य सात्यिकना वध । द्वा० १९॥ साल्वाः। देशः। भी० ९। ३९॥ सावर्णः । ऋषि । स० ४ । २१ ॥ सावर्णिः । कृतयुगीय रुद्रोद्देशेन षष्टिवर्षसहस्राणि तपस्तप्तवानृषि । अनु० ४५ । ८७ ॥ स० 912211

सावण्यः । मृण्मय्या स्निया सूर्याज्ञातो राजि । अनु० ५३ । २५ ॥

सावित्रः। कर्ण । आ० १४६।८॥

१ सावित्री । काचन देवता । तद्भिमन्यमानो मन्त्रविशेषश्च । व० २९४ । ९-१० ॥ तन्महिमा । **अनु० २५५ ।** ६८–८२ ॥

२ सावित्री । मद्रदेशाधिपस्याश्वपतेर्दुहिता । तन्माता मालवी । साल्बराजस्य द्युमत्सेनपुत्रस्य सत्यवतो भार्या । व० २९४ । ४ ॥

तस्या विवाह । व० २९६ । १५ ॥ तस्या यमेन सइ सवादः । व० २९८ । १० ॥ तस्या उपाख्यान । सावि=युपाख्यानशब्द पश्यत ।

± सावित्र्युपाख्यानं । व० २९४–३०० ॥ सावैनसः। ऋषिः। गृत्समदस्य पुत्रः। अनु०

618811

+ सिंह:। मृगेन्द्रः। क्रोधवशापुत्र्या शार्वूत्या तदुत्पत्तिः । आ० ६७ । ६५ ॥

सिंहकेतुः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयश्चैद्यः । कर्णेन हतः । कः ५१ । ५० ॥

सिंहचन्द्रः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः पाञ्चाल्यः । द्रो० १५९ । ३९॥

सिंहपुरं । काश्मीरदेशस्य पत्तन । तत्रार्जुनेन राजसूयदिग्विजयार्थे गर्मनं । स० २८ । २०॥

सिंहसेनः। क्षत्रियः। पाण्डवपक्षीय । पाञ्चा-ल्यस्य गोपतेः पुत्रः । द्रोणेन हतः । द्रो० १६ । ४९ ॥ २३ । ५१ ॥ क० ५१ । ४६ ॥

सिंहिका। दक्षप्रजापतिकन्या। कश्यपप्रजापते-र्भार्यो । तत्पुत्राः राहु स्रुचन्द्रः चन्द्रहर्ता चन्द्रप्रमर्दनः इति चत्वारः । आ० ६६ । 38 II

सितः। ऋषिः। विश्वामित्रपुत्र .। अनु०७। 48 11

१ सिद्धः । प्राधायाः पुत्रो देवगन्धर्वः । आ० ६६। ४६॥

२ सिद्धः । देवयोनिविशेषः । स० ७ । ७ ॥

३ सिद्धः । स्कन्दग्रहः । व० २३० । ४९ ॥

+ सिद्धकाइयपसंवादः। अश्व० १७-२०॥

+ सिद्धशिलोञ्छवृत्तिसंवादः । गङ्गामा-हात्म्ये । अनु० ६५ ॥

सिद्धि:। अग्निविशेषः । वीरनामकाग्नेः सरय्वा जातः । व० २२१ । १९॥

सिनीवाकः। ऋषिः। स०४। २०॥ सिनीवाली । अङ्गिरसः पुत्री। व० २२१। 411

१ सिन्धुः । नदी । स०९ । २३ ॥ भी० 9 | 8 || The river Indus

**२ सिन्धः । देशः । भी० ९ ।** ४० ॥ सौवीर-देशसमीप्रथः॥ The country between the Indus and the Jhelum

१ सिन्धुद्वीपः । सो० व० जहोः पुत्रः। जन्मना क्षत्रियः । तपसा ब्राह्मण्य प्राप्त । १ सुकेतुः । क्षत्रियः । पाञ्चाल्यस्य चित्रकेतोः

तत्पुत्रो बलाकाश्व । दा० ४१ । १०॥ अनु०७। १॥

[मूर्यवश्य ऋतुपर्णपितामहः सिन्धुद्वी रस्त्वन्यः । हरि०१।१५॥ भा०९।९॥]

सिन्धुराजः। जयद्रथ । आ० २१८। ६४॥ + सिन्धुसागरसङ्गमः। व० ८०। ६९॥ सिन्धुसौवीराः । देशः । भी० ९ । ५३ ॥ सिन्धृत्तमतीर्थे । व० ८० । ८० ॥

१ सीता। नदी। भी० ६। ४९॥

२ सीता । जनकराजपुत्री । श्रीरामस्य भार्यो । तत्पृत्री कुशो लब्ध । तस्या कथा। व० २७९ ॥ स० ५० ॥ The river Yarkh and on which the town of Yarkhand is situated (Eastern Turkistan)

सुकन्या । शर्यातिराजपुत्री । च्यर्वनऋषेर्मार्या । तत्पुत्रः प्रमतिः । आ०८। १॥

तस्या कथा। व० १२३-१२६ ॥ [भा० ९। ३ ॥]

सुकर्मा । युधिष्ठिरसभास्थः कश्चन क्षत्रिय । स०४। ३३॥

सुकुण्डलः । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्रः। आ० ६८। ९८॥

१ सुकुमारः । सर्प । आ० ५७ । ९ ॥

२ सुकुमारः । पुलिन्दनगरस्य राजा । राजसूयदि-ग्विजये भीमसेनेन जित । स० ३०। १०॥

३ सुकुमारः । मत्स्यदेशसमीपस्थः क्षत्रियः । राजसूयदिग्विजये सहदेवेन जितः । स० ३२। १॥

१ सुकुमारी । सो० व० परीक्षित्पुत्रस्य भीम-सेनस्य भार्यो । तत्पुत्रः परिश्रवाः । यमाहु प्रतीप इति । आ० ६३ । ४६ ॥

२ सुकुमारी । सृञ्जयस्य पुत्री । नारदस्य भायी । शां० २९। १३॥

सुकृतं । पुण्य । तःफलभोगः । व० १८६ ॥

पुत्र । आ० २०१ | ९ ॥ कृपाचार्येण हत । क० ४९ | २१—-२९ ॥

२ **सुकेतु: ।** क्षत्रिय । चेदिदेशाधिपस्य शिशुपा-लस्य पुत्रः । द्रोणाचार्येण हतः । **क० ३ ।** . ३२ ॥

१ सुकेशी । अप्सराः । अनु० ५० । ४८ ॥

२ सुकेशी । गान्धारराजस्ता । श्रीकृष्णमायी । स० ५७ । २६ ॥

सुक्षत्रः । क्षत्रियः । कोसल्देशाधिपतिपुत्र । द्रो० २३ । ५८ ॥

+ सुर्खं। आनन्द । तत्त्वरूपकथन । व० १९६॥ तस्य सुकृतफल्ट्व । व० २१३॥ सुगन्धा । अप्सराः । आ० १३२ । ४५॥

१ सुग्रीवः । सूर्यपुत्रो वानर । तज्ज्ञाता वाली । तङ्कार्या तारनामकवानरस्य दुहिता रुमा । स० ५० । १७ ॥

तस्य कथा । व० २८१ । १-४१ ॥ [तस्योत्पत्तिः । रा० ७ ॥ सप्तित्रंश (३७) सर्गा-दुपरि प्रक्षिप्तेषु प्रथमसर्गे ।]

२ सुग्रीवः । श्रीकृष्णस्य चतुर्षु रथाश्चेष्वन्यतमः । व० २० । १३ ॥ अभ्व० ११८ । ५६ ॥ सुघोषः । माद्रेयस्य नकुरुस्य शङ्काः । भी० २५ । १६ ॥

**१ सुचन्द्रः ।** सिहिकायाः पुत्रोऽसुरः । आ० **६६ ।** ३१ ॥

२ सुचन्द्रः । प्राधापुत्रो देवगन्धर्वः । आ० ६६। ४७ ॥

सुचारः । क्षत्रिय । सो० वं० धृतराष्ट्रपुत्रः । भी० ७९ । २२ ॥

१ सुचित्रः । क्षत्रिय । सो० वं० धृतराष्ट्रपुत्रः । भी० ७९ । २२ ॥

२ सुचित्रः । पाण्डवपक्षीयः पाञ्चालयः । द्रोणेन हतः । द्रो० २१ । ६२ ॥ तत्पुत्रः। चित्रवर्मा । द्रोणेन हतः । क०३ । २७॥ सुजातः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र.। भीमेन हत । द्वा० २५ । ५ ॥

सुजातयः । जना । स० ७८ । ९२ ॥ सुजाता । उद्दालकऋषे पुत्री । कहोलस्य भार्या । तत्पुत्रोष्टावकः । व० १३४ । ९ ॥

सुतनुः । आहुकस्य पुत्री । अक्रूरस्य भार्या। स०१४। ३४॥

सुतसोमः । क्षत्रियः । सो० व० पाण्डवस्य भीमसेनस्य पुत्रः । तन्माता द्रौपदी । आ० ६३ । ७४ ॥ ६४ । १६५ ॥

तन्नामनिर्वचन । आ० २४७ । ७८ ॥
तस्य शकुनिना सह युद्ध । क० १६ । १८-४२ ॥
तस्य वधो द्रौणिना । सौ० ८ । ६२ ॥
सुतीर्थकं । तिर्थ । व० ८१ । ५४ ॥
सुतेजनः । क्षत्रिय । पाण्डवपक्षीयः । द्रो०
१५९ । ३९ ॥

सुद्क्षिणः । क्षत्रियः । काम्भोजराजः । आ० २०१ । १५ ॥ ७० १९ । २२ ॥ एकरथः । ७० १६६ । १ ॥ अर्जुनेन हतः । द्रो० ९२ । ६३ ॥

तस्य श्रुतकर्मणा सह युद्ध । भी० ४५ । ६६ ॥ तदवरजस्य वधोऽर्जुनेन । क० ५१ । ११२ ॥

१ सुदर्शनः । चन्द्रमण्डलस्थो द्वीपः । भी० ५ । १६ ॥

२ सुद्दीनः । सुद्दीनानाभ्या इक्ष्वाकुवंशीयदुर्यी-धनस्य पुन्याममेजीतः । तद्भार्या ओघवती । अनु २ । ५२ ॥

३ सुद्दीनः । दुर्योधनपक्षीयः क्षत्रियः । स० ४ । ३४ ॥ सात्यिकना हतः । द्रो० ११८ ॥

४ सुद्दीनः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । भी० ७७ । ७ ॥ भीमसेनेन हतः । द्रो० १२७ । ४९ ॥ द्रा० २६ । ४८ ॥

५ सुद्र्शनः । जम्बृद्धीपस्य केतुभूतो जम्बृवृक्षः । भी० ७ । १९ ॥

- १ सुद्रीना । स्०व० दुर्योघनस्य नर्मदानद्या । जाता कन्या । अभेभीयी । तत्पुत्र सुदर्शन । अनु०२ । १९॥
- २ सुद्र्याना । माहिष्मत्यिधिपतेर्नीलस्य दुहिता । अमे पत्नी । स० ३२ । ३२ ॥
- १ सुदामा । क्षत्रिय । देशाणीधिपति । चेदि•राजस्य सुबाहोर्दमयन्त्याश्च मातामह । च०
  ६६ । १४ ॥
- २ सुदामा । मोदापुराधिपतिः क्षत्रिय । स० २८ । ११ ॥
- सुदामा । कर्णपुत्र । वृषसेनादवरजः । अर्जु-नेन द्रौपदीखयवरयुद्धे हतः । आ० २१८ ।
   ३२ ॥

सुद्दामानः । देशः । भी० ९ । ५५॥ सुद्दिनं । तीर्थं । व० ८१ । १००॥ सुद्दिवा । ऋषि । शां० २५० । १६॥ सुद्दृष्टाः । देशः । भी० ९ । ५१॥

- १ सुदेवः । दमयन्तीश्रातुः सखा ब्राह्मगः । व० ६५ । ३३ ॥ ६८ । २३ ॥
- २ सुदेवः । अम्बरीषस्य सेनापतिः । शां० ९८ । ५ ॥
- ३ सुदेव: । काशीशस्य हर्यश्वस्य पुत्रः । स वीत-हन्यैः पराजितः । तत्पुत्रो दिवोदासः । अनु० ८ । १४ ॥
- १ सुदेष्णा । सो० व० अनुकुलोत्पन्नशिविराज-पुत्रस्य बलेर्भार्या । तस्या दीर्घतमस ऋषेर्जाताः पुत्राः अज्ञ वज्ञः कलिज्ञः पुण्ड् सुझश्चेति पञ्च । आ० ११३ । ५१ ॥ [ भा० ९ । २३ ॥ हरि० १ । ३१ ॥ ]
- २ सुदेष्णा । मत्स्यदेशाधिपतेर्विराटस्य महिषी । कीचकस्य मातृष्वसपुत्री । केकयस्य रथकारस्य द्वितीयमार्याया मालव्या दुहिता । कीचकाद-यस्तु प्रथममार्यापुत्राः । वि० २१ । १६ --२०॥

- तस्य पुत्र उत्तरकुमार । पुत्री अभिमन्योर्भार्या उत्तरा।
  वि० २१ । १९ ॥
- ३ सुदेष्णा । गान्धारराजस्य सुबलस्य पुत्री । गान्धार्या स्वसा । धृतराष्ट्रस्य भार्या । आ० ११९ । २३ ॥

सुदेष्णाः । देश । भी०९ । ४६ ॥ सुद्युम्नः । क्षत्रियः । स्०व० युवनाश्वस्य पिता । व०१२७ । १०॥ स०८ । १६॥

- तेन लिखितऋषेश्रीर्यदोषपायश्चित्तार्थ तत्करच्छेद. । श्रां० २३ । २९-३६ ॥
- १ सुधन्वा । ऋषिः । अद्गिरसः पुत्रः । अनु० ३२ । ४३ ॥
- तस्य केशिनीनामककन्यार्थे विद्रोचनेन सह ब्राह्मण-क्षत्रिययो श्रेष्ठ्ये विवाद । स०. ९० । ६७ -८९ ॥ उ० ३५ ॥
- २ सुधन्वा । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः पाञ्चाल्य । द्रो० २३ । ५६ ॥ द्रोगेन हत । द्रो० १२२ । ४३-४८ ॥
- १ सुधर्मा । पाण्डवपक्षीयः क्षत्रियः । स० ४ । ३४ ॥ उ० १५१ । ६५ ॥ स्त्री० २६ । २४ ॥
- २ सुधर्मा । ब्राह्मणः । दुर्योधनस्य पुरोहितः । शां० ३९ । ५ ॥ ४३ । १४ ॥
- ३ सुधर्मा । दशार्णदेशाधिप । तेन सह राजस्य-दिग्विजययुद्धे तुष्टेन भीमसेनेन तस्याधिसेनाधिप-तीकरणं । स० ३०। ५—६॥
- ४ सुधर्मा । इन्द्रसारथेमीतलेमीयी । तत्पुत्री गुणकेशी । उ० ९७ । १९ ॥
- १ सुनन्दा । मागधी । सो० व० पूरुपुत्रस्य जन्मे-जयस्य भार्या । तत्पुत्रः प्राचीन्त्रान् । आ० ६३ । १० ॥
- २ सुनन्दा । चेदिराजस्य सुनाहोर्भगिनी । तत्स-कारो दमयन्त्या सुनिष्यात्वेन वासः । व० ६२ । ७६ ॥

३ सुनन्दा । भरतस्य भार्या । आ० ६३ । ३४॥

सुनसा। नदी। भी० ९। ३१॥

- १ सुनाभः । क्षत्रिय । कटदेशाधिपतिः । राजस्यदिग्विजये अर्जुनेन जितः । स० २७ । १२ ॥
- र सुनाभः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १३१ । ५ ॥ भीमसेनेन हतः । भी० ८८ । १३ ॥
- ३ सुनाभः । पर्वतः । स० १० । ३३ ॥
- १ सुनामा । कसस्य भाता । बलरामेण हत । स० १४ । ३५ ॥ ५४ । २५ ॥
- २ सुनामा । गरुडल पुत्र । उ० १०१ । २ ॥
- ३ सुनामा । क्षत्रिय । सुकेतोः पुत्र । तद्धाता सुवर्चाः । आ० २०१ । ९ ॥
- सुनीथः । शिशुपालः । स०८। ११॥ ४२। ६॥

सुनेन्नः। गरुडस्य पुत्रः। उ० १०१। २॥

सुन्दः । निकुम्भस्य पुत्रोऽसुरः । तद्भाता उपसुन्द । आ॰ २२९ । २–३॥

तस्य कथा । आ० २२८ । ५०॥ २३२ । २०॥ तस्य उपसुन्दगदाप्रहारेण मरण । आ० २३२ । १९॥

सुन्द्रा । कैकयी । सार्वभौमस्य भार्या । तत्पुत्रो जयत्सेन । आ० ६३ । १५ ॥

सुन्द्रिकातीर्थे। व० ८२। ५७॥

सुन्दोपसुन्दोपारूयानं । आ० २२८ । ५०॥ २३२ । २०॥ *

- १ सुपर्णः । प्राधापुत्रो देवगन्धर्व । आ० ६६ । ४७-४८ ॥
- २ सुपर्णः । ऋषः । शां० ३५८ । २०॥
- ३ सुपर्णः । गरुडः ।
- सुपर्णलोकः । गरुडलोकः । तत्र मातलेर्गमन । ङ् १०१ । १ ॥

+ सुपर्णव्यूहः । कौरवाणा । द्रो० २० । ४॥ सुपर्वा । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः । तेन रुचि-पर्वणो वधः । द्रो० २६ । ५३॥

सुपार्श्वः । क्षत्रियः । आ० ६८ । २९ ॥

- + सुप्तानां वधः । अश्वत्थान्ना । सौ० ८॥
- १ सुप्रतीकः । ऋषि । विभावसुऋषेष्रीता । शापेन गजत्व प्राप्तः । गरुडेन भक्षितः । अग्र० २९ । १७ ॥
- २ सुप्रतीकः । भगदत्तस्य हस्ती । भी० ९५। २४॥
- ३ सुप्रतीकः । दिगाज । भी० १२ । ३४ ॥
- १ सुप्रभा । वदान्यस्य पुत्री । अष्टावकऋषेर्भार्या । अनु० ५० । १२ ॥
- २ सुप्रभा । सरस्रतीनद्याः सप्तस्र शासास्रन्य-तमा। श्र० ३९ । ४॥

सुप्रयोगा। नदी। भी० ९। २१॥

सुप्रवृद्धः । क्षत्रियः । सौवीरदेशाधिपस्य जयद्र-थस्य भ्राता । व० २६६ । ११ ॥

सुप्रिया । अरिष्टापुत्री अप्सराः । आ० ६६ । ५१॥

- सुबलः । क्षत्रियः । सिन्धुदेशाधिपः । गान्धार्याः पिता । तत्पुत्राः शकुन्यादयः । आ० ६४ । १५३ ॥ ११९ । ५ ॥
- १ सुबाहुः । चेदिराजः । तद्वृहे दमयन्त्या सरन्ध्रीभूय प्रच्छन्न वासः । व० ६२ । ४५ ॥

तत्पिता वीरबाहु. । व० ६६ । १५ ॥

- २ सुबाहुः । राक्षसः । मारीचस्य आता । तन्माता ताटका । श्रीरामेण हतः । तत्पिता सुन्दः । स० ५० । ५ ॥
- ३ सुबाहुः । किरातराजः । तेन पाण्डवाना दर्शनं । व० १७९ । ११ ॥
- ४ **सुबाहुः ।** क्षत्रियः । कुलिन्दाधिपतिः । **व०** १४२ । २५ ॥
- /५ **सुवाहुः।** सर्पः। आ० ३५। १९॥

्र सुवाहुः । अप्सराः। आ० ६६ । ५०॥ १३२ । ४५॥

✓७ सुबाहु: । क्षत्रिय । सो० वं० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८ । ९४ ॥ १३१ । ३ ॥ १४८ । २१ ॥ भीमसेनेन तस्य वध । भी० ९६ । २७ ॥ क० ४६ । ८–११ ॥

८ सुबाहुः । क्षत्रियः । कौरवपक्षीय । तद्धुजयोः कर्तन युयुत्सुना । द्वो० २५ । १३ — १४ ॥ सुब्रह्मण्यः । स्कन्दशब्द पश्यत ।

सुभगः । शकुनेर्भाता । भीमसेनेन हतः । द्रो० १५८ । २४ — २५ ॥

सुभगा। प्राधायाः पुत्री । अप्सराः । आ॰ ६६ । ४६ ॥

१ सुभद्रा । देवकीवसुदेवयोः पुत्री । अर्जुनस्य भार्या । तत्पुत्रोऽभिमन्यु । आ० ६३ । ७७॥ तस्या अपहरणे अर्जुन प्रति श्रीकृष्णस्याज्ञा । आ० २३९ । २४ ॥

तस्या विवाहः । आ० ६१ । ४५—४७॥ २४२॥

तद्वहे यतिरूपस्यार्जुनस्य वासः । आ० २४१। १४॥ [भा० १०। ८६॥]

तस्या अर्जुनेनापहरणकाले तया रथसारथ्यकरणं । आ० २४४ । ११ ॥ २४५ । २३ ॥

तया गोपीवेषस्वीकारेण द्रौपदीसमीपगमन । आ॰ २४६ । ११-१५॥

तस्यामभिमन्योरुत्पत्तिः । आ० २४७ । ६२ ॥ तस्या श्रीकृष्णेन सह वनाद्वारकागमन । व० २२ । ४७—४८ ॥

तस्याः द्वारकात उपष्ठाच्ये पाण्डवसमीपे आगमनं । वि० ७८ । ७ ॥ तस्या हास्तिनपुराद्वारकागमनं । अभ्व० ५२ । ५५ ॥

तस्याः प्रलापोऽभिमन्युमरणे । द्वो० ७८ ॥ २ सुभद्रा । कामधेनुदुहिता । उ० १०२ । ९॥ + सुभद्राहरणपर्व । आ० २३९-२४४ ॥ सुभीमः । यज्ञमुट्सु पञ्चदशसु देवेष्वन्यतमो देवः। व० २२२ । ११॥

सुभूमिका । सरस्रतीतीरस्था अप्सरसामावास-भूमि । द्वा० ३८ । ७॥

सुभ्राजः । सूर्यानुयायी स्कन्दपार्षदः । द्वारु ४६। ३१॥

सुभ्राट् । वैवस्ततमनोः पुत्रः । आ० १ । ५६ ॥ सुमतिः । असुरः । स० ९ । १७ ॥ सुमनः । सर्षे । आ० ३५ । ८ ॥

सुमना । कैकयी काचन स्त्री । तस्याः पतित्रतामा-हात्म्यविषये शाण्डिल्या सवादः । अनु० १८५॥

१ सुमनाः । असुरः । स॰ ९ । १७ ॥

२ सुमनाः । राजर्षिः । स०८। १२॥

३ **सुमनाः ।** किरातराजः । **स० ४ ।** ३१ ॥

सुमन्तुः । ऋषिः । व्यासशिष्यः । आ० ६४ । ८१ ॥ स्र० ४ । १७ ॥ ज्ञां० ४६ । ६ ॥

सुमछिकाः। देशः। भी० ९। ५५॥

१ सुमित्रः । सौनीरराजः । पाण्डवदिग्विजये-ऽर्जुनेन दमित । आ० १५१ । ४७ ॥ युधि-ष्ठिरसभाया । स० ४ । ३१ ॥ ३२ । ४॥

२ सुमित्रः । भार्गववशोत्पन्नः फेनपापरनामा ऋषिः । तस्य कथा गोमहिमविषये । स०४ । १६ ॥ अनु० १२० ॥

३ सुमित्रः । अभिमन्योः सारिशः । द्रो० ३५। ३२॥

४ सुमित्रः । पुलिन्दनगराधिपतिः । भीमसेनेन राजसूयदिग्विजये वशीकृतः । स० ३० । १०॥

५ सुमित्रः । द्वपदराजपुत्रः । जयद्रथेन हृतः ।

अस्य सौमित्र इति नामान्तर । अग० २१८ । ३०॥

६ सुमित्रः । हैहयराजः । शां० १२५ । ९॥

७ सुमित्रः । अभिविशेषः । व० २२२। १२॥ सित्रा। स्०व० दशरथराजस्य द्वितीया भार्या।
मगधदेशाधिपस्य शूरराजस्य पुत्री । तत्पुत्री
लक्ष्मण. शत्रुव्रश्च । च० २७५ । ८॥
सुमीदः । क्षत्रिय । सो० व० सुहोत्रस्य पुत्रः ।
तन्द्रातरौ अजमीदः पुरुमीदश्च । आ० १०१ ।
१८॥
१ समस्वः । सर्षः । आ० ३५ । १४॥

१ सुमुखः । सर्पः । आ० ३५ । १४ ॥ तेनेन्द्रसारथेर्मातलेर्गुणकेशीनाझ्याः पुत्र्याः विवाहः। उ० १०४ । २९ ॥

२ **सुमुखः।** गरुडस्य पुत्रः। **७० १०१।** १**२॥ भी० ६।** १<u>१</u>॥

स्रुस्ति । अप्सराः । अनु० ५० । ४८ ॥

सुयज्ञा । सो० व० महाभौमस्य भार्या । तत्पुत्रो-ऽयुतानायी । आ० ६३ । १९ ॥

सुयोधनः । क्षत्रियः । दुर्योधनः । द्वो० १११। ७ ॥

सुरकृत्। विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५७ ॥ सुरजा । अप्सराः । आ० ६६ । ५० ॥ सुरता । अप्सरा । आ० ६६ । ५० ॥

१ सुरथः । कृपाचार्यस्य चकरक्षक । वि० ६१ । १७॥

२ सुरथः । जयद्रथस्य पुत्रः । तन्माता दुश्शला । अश्वमेघाश्वरक्षणार्थमागतस्यार्जुनस्य आगमनश्रव-णमात्रेण मृतः । अश्व० ७८ । २३-२९ ॥

३ सुरथः । द्वपदराजपुत्र । अश्वत्थाम्ना हतः । द्रो० १५७ । १८० ॥ द्रा० १३ । ४१ ॥

१ सुरथः । यमसमावासी राजिवः । स० ८।
११ ॥

५ सुरथः । क्षत्रियः । शिविवश्यः । कोटिकाश्यस्य पिता । व० २६७ । ४ ॥

्सुरथा। विराटराजस्य प्रथमा भार्या। तत्पुत्री श्वेतः शङ्खश्च। वि० २१। १७॥
सुरप्रवीरः। अभिविशेषः। व० २२२। १३॥
सुरभती। अभिविशेषः। व० २२२। १३॥

सुरभिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपभार्या । त-त्पुत्री नन्दिनीमाझी वसिष्ठधेनुः । आ० ६७ । ६७ ॥ १०६ । ८॥ स० ११ । ४०॥

तस्या उपाख्यान । व० ९ ॥

तल्लोकवर्णन । गरुडेन गालवंप्रति । उ० १०२ ॥ तत्कृत पुष्करास्तेयशपथः । अनु० १४३ । ४१॥ सुरिभमान् । अग्निविशेषः । व० २२३ । २८॥

सुरभी । सुरभिशब्द पश्यत ।

सुरभीपष्टणं । पत्तन । स० ३२ । ७० ॥ सुरसा । दक्षप्रजापतिसुता । कश्यपभार्या । तत्पुत्रा नागाः । आ० ६७ । ७५ ॥ स० ११ । ३९ ॥ उ० १०३ । ४ ॥

सुरा । मद्याभिमानिनी देवता । अमृतमथनकाले उत्पन्ना । आ० १८ । ४९ ॥

+ सुरा । मद्यशब्द पश्यत ।

सुरारिः । क्षत्रियः । पाण्डवपक्षीयः । उ० ४ । १५ ॥

सुराष्ट्राः । देशः । स० ३२ । ६४ ॥ Surat. तद्देशस्थाना जनाना सकरजातीयत्व । क० ३८ । २८॥

सुरुक् । गरुडस्य पुत्रः । उ० १०१ । ३ ॥ सुरूपा । कामधेनुः । उ० १०२ । ८ ॥

स्ररेणुः । सरस्रतीनद्याः सप्तस्र प्रवाहेष्वन्यतमः । द्या ३९। २६॥

सुरेदाः । अग्निविशेषः । व० २२२ । १३ ॥ सुरोमा । सर्पः । आ० ५७ । १० ॥

सुरुभा । प्रधाननामकराजिषपुत्री काचन सन्या-सिनी । तस्या धर्मध्वजनाझा जनकेन सह स्वादः । शां० ३२५ ॥

सुलोचनः । क्षत्रियः । सो० व० । आ० ६८ । ९४ ॥ १३१ । ४ ॥ १४८ । ८ ॥ भीम-सेनेन हतः । भी० ६४ । ३७ ॥ सुवर्चला । देवलस्य दुहिता । श्वेतुकेतुऋषे पत्ती । शां० २२४ । ४ ॥ २२८ । २९ ॥ तस्या श्वेतकेतुना सहाध्यात्मविषये सवाद । शां०

२२४। ३०॥

१ सुवचीः । क्षत्रियः । सू० व० दिष्टकुलोत्प-नस्य करम्भराजपुत्रस्य स्तीनेत्रस्य पुत्रः । • तत्पुत्रः करन्धमः । अश्व०४ । ९॥

२ सुवर्चाः । गरुडस्य पुत्रः । उ० १०१ । २ ॥

३ सुवर्चाः । अमिविशेषः । व० २२२ । १३ ॥

१ सुवर्चाः । द्रौपदीस्वयवरार्थमागत कश्चन क्षत्रियः । सुकेतो पुत्र । तद्भाता सुनामा । आ० २०१ । ९ ॥

५ सुवर्चाः । ब्रह्मर्षिः । व० २९९ । १० ॥

६ सुवर्चाः । क्षत्रिय । सो० व० धृतराष्ट्रस पुत्रः । आ० ६८ । १०२ ॥ २०१ । ३ ॥ १३१ । १० ॥ क० ४६ । ८ ॥ भीमसेनेन इत । क० ८८ । १९ ॥

७ सुवर्चाः । दुर्योधनपक्षीय क्षत्रिय । अभिम-न्युना हत । द्रो० ४८ । १५ ॥

सुवर्णः । ऋषि । तस्य मनुना सह धूपदीपादि-विषये सवादः । अनु० ११५ ॥

सुवर्ण । उत्तमघातुः । तस्योत्पत्ति । अनु० १३० । १०-४३ ॥ तद्दानमहिमा । अनु० २३५ । २२-३० ॥

+ सुवर्णकद्लीवनं । हनूमदावासभूतं गन्ध-मादनपर्वतस्थ वन । व० १४८ । ६३ ॥

सुवर्णचूडः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । ९ ॥
सुवर्णवमी । काशिदेशाधिपः क्षत्रियः । तत्पुत्री
वपुष्टमा पाण्डवप्रपौत्रस्य जनमेजयस्य भार्या ।
आ० ४४ । ८ ॥

सुवर्णिश्चाराः । सुनिः । उ० ११० । १२ ॥ सुवर्णष्ठीवी । क्षत्रियः । शैब्यपुत्रस्य सङ्खयस्य पुत्र । तस्य मलमूत्रादिकमपि सुवर्णमभूदिति लोभाचोरहितः । द्वो० ५५ । ३७–३८॥

तद्भगिनी दमयन्ती नारदब्रह्मर्थेभीर्था । शार्

तचरित्र । शां० ३०॥

१ सुवर्मा । क्षत्रियः । त्रैगर्तराजस्य सुशर्मणो आता । वि० ३५ । ९॥

२ सुवर्मा । क्षत्रियः । सो० व० धृतराष्ट्रपुत्र । आ० ६८ । ९७ ॥ १३१ । ६ ॥ भी० ७७ । ८ ॥ भीमसेनेन हत । द्रो० १२७ । ४८ ॥

सुवस्ता। नदी। भी० ९। २५॥ सुवाक्। क्षत्रिय। सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आ० १३१। ९॥

सुवाजी । इल्वलनाम्नोऽसुरस्य रथाश्वः । व० ९७। २२ ॥

सुवामा । नदी । भी० ९ । २८ ॥ सुवीरः । क्षत्रिय । सू० व० मदिराश्वपुत्रस्य द्युतिमतः पुत्रः । तत्पुत्रो दुर्जयः । श्वनु० २ । १० ॥

सुवेषा । सो० व० परीक्षितो भार्या । तस्या बाहु-केति नामान्तरं । तत्पुत्रो भीमसेन । आ० ६३ । ४५ ॥

१ सुरामी । क्षत्रियः । त्रिगर्तदेशाधिपतिः । आ० २०१ । ९॥

तस्य विराटनगरे दक्षिणगोत्रहणार्थे दुर्योघनेन प्रेषणं। वि० ३२। ५६॥

तेनाष्टम्या गोत्रहण । वि० ३२ । ६२ ॥

तस्य विराटेन सह युद्ध । वि० ३४ । २५-३३॥ तेन विराटस्य जीवग्राहग्रहण । वि० ३५ । ११॥ तम्य जीवग्राहग्रहण वल्लनाम्ना भीमसेनेन । ब्रि० ३५ । ५५ ॥

तस्य युद्ध । द्रो० १८ । २२ ॥ तस्य वधोऽर्जुनेन । द्रा० २६ । ४४ ॥

२ **सुदामी ।** कर्णपुत्रः । नकुलेन हतः । **दा०** ९ । ५१ ॥ ३ सुश्रामी । क्षत्रिय । पाञ्चाल्यः । कर्णेन हत । क० ५१ । ४६ — ४७ ॥

सुद्योभना । आयुनामकमण्डूकराजस्य दुहिता । इक्ष्वाकुवश्यस्य परीक्षितो भार्यो । व० १९५ । 3२ ॥

१ सुश्रवा । सो० व० जयत्सेनभार्या । तत्पुत्र. पराचीनः । आ० ६३ । १६ ॥

२ सुश्रवा । धृतराष्ट्रमार्या । गान्धार्याः खसा । आ० ११९ । २३ ॥

सुश्रुतः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य ऋषेः पुत्रः । अनु० ७ । ५५ ॥

१ सुषेणः । ऋषिः । जमदिशक्तरेषः पुत्रः । व० ११७ । ११ ॥

२ सुषेणः । वालिनः श्वशुरो वानरः । व० २८४ । २ ॥

३ सुषेणः । क्षत्रियः । सो० व० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । अग० ६८ । ९७ ॥ १३१ । ७ ॥ भीमसे- नेन हतः । भी० ६४ ।३४ ॥ द्रो० १२७ । ४२ ॥

श सुषेणः । कर्णस्य पुत्रः । क० ४३ । १८॥ भीमसेनेन हतः । क० ७९ । १४॥

५ सुबेण: । सर्पः । आ० ५७ । १६ ॥

६ सुषेणः । क्षत्रियः । आ० २०१ । १६ ॥ दुर्योधनपक्षीयः । द्या० ५ । ३ ॥

सुसामा । ऋषिः । युधिष्ठिरराजसूरे ऋत्विक् । स॰ ३६ । ३४ ॥

सुखरः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १४ ॥ सुहनुः । असुरः । स० ९ । १७ ॥

सुहस्तः । क्षत्रियः । सो० व० वृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८ । १०२ ॥ १३१ । १० ॥ भी-मसेनेन हतः । द्वो० १५८ । १७–१९ ॥

सुहृत्। मित्रशब्दं पश्यत।

१ सुहोत्रः। (द्वैतिथीं)। क्षत्रियः। तचरित्र। द्रो० ५६ ॥ द्यां० २८ । २५ ॥ .२ सुहोत्रः । क्षत्रियः । सो० व० माद्रेयस्य स-हदेवस्य पुत्रः । तन्माता विजया । आ० ६३ । ७९ ॥

३ सुहोत्रः । क्षत्रियः । सो० व० भुमन्युपुत्रः । तद्भार्यो जयन्ती । तत्पुत्रोऽजमीदः। आ० ६३। ३५ ॥ १०१ । १२ ॥ व० १९७ । २॥

सुद्धाः । शिबिराजपुत्रस्य बलेर्भार्याया दीर्घतमसऋ-षेर्जातः । आ० ११३ । ५३ ॥

सुद्धाः । सिन्धुनदीप्रान्ते विद्यमानो देशः । स० २८ । २१ ॥ ३१ । २६ ॥

१ सृतः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । अनु० ७ । ५७ ॥

२ स्त्रतः । रोमहर्षणनामा पौराणिकः । आ० १। ५॥

+ स्नुतजातिस्वरूपं । वि० २१।९॥ स्नुतन्दनः । कुर्णः । आ २२१ । २३॥

१ सूर्ये: । दनुपुत्रोऽसुरः । आ ६६ । २७॥

२ सूर्यः । कश्यपादिदत्या जातः पुत्रः । सविता । आ० ६६ । २७ ॥

तस्य भार्या त्वष्टुः पुत्री । सज्ञादेवी । आ० ६७ । ३५ ॥

[तत्पुत्राः । यमः मनुः यमुना च सज्ञायां जाताः । सज्ञाया एव रूपान्तरे छायाया जातौ सवर्णः शनैश्चरश्च । बडबारूपधारिण्या तस्या जातौ नासत्यौ अश्विनौ । भा० ६ । ६ ॥ ८ । १३ ॥ हरि० १ । ९ ॥ विष्णु० ३ । २ ॥ वराह० २० ॥ ब्रह्म० ६ ॥ वायु० ८४ ॥ पद्म० ५ । ८ ॥ मत्स्य० ११ ॥ ]

तसात्कुन्त्या कर्णस्योत्पत्तिः। आ० १२०। २८ — ३१॥

तस्य राहुकृतोपद्रवमसहमानस्य कोपोदयः । अगु० २४। ७॥

तत्पुरतो देवैररुणस्य सारिथत्वेन स्थापनं । आ॰ २४ । १६ — १७ ॥

तस्य स्तुतिः । वसिष्ठकृता । आ० १८९ । २४ ॥ तस्य स्तुतिः । युधिष्ठिरेणाक्षयपात्रमास्यर्थं कृता । व० ३ । १६ ॥

तस्याष्टोत्तरशतनामानि । युधिष्ठिरेणोक्तानि । व० ३।६८॥

[ तस्य स्तुतिः आदित्यहृदयनामिका । दाशरिथराम-कृता । रा० ६ । १०५ ॥ ]

[ तस्य स्तुतिः याज्ञवल्क्यकृता । विष्णु० ३। ५॥]

तस्यागमन कर्णस्य समीपे स्त्रो । व० ३०१। ६—८॥

तद्गतिमकारकथन । व० १६४ । २६ ॥ तस्य शच्या सवादः । अनु० १४ । ५—६ ॥ तस्य छत्रोपानद्विषये जमदमिना •सवादः । अनु० १४४-१४५ ॥

[तत्पुत्रः सुप्रीव । तदुत्पत्ति सुप्रीवशब्दे द्रष्टव्या ।] सूर्यतीर्थे । व० ८१ । ४८ ॥

सूर्यद्ताः । क्षत्रियः । विराटश्राता । रथोदारः उ० १७१ । १५ ॥ वि० ३३ । २१ । द्रो० १५९ । ४० ॥

सूर्यनेत्रः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १३ ॥ सूर्यध्वजः । द्रौपदीखयवरार्थमागतः क्षत्रियः आ० २०१ । १० ॥

+ सूर्यविम्बं। सूर्यमण्डल । भी० १२। ४४ -४७ ॥ तस्याश्चर्यतमत्व । द्वां० ३७२ ॥ तित्पधान चकायुधप्रयोगेण श्रीकृष्णेन । द्वो० १४७ । पाठान्तरे २-३॥

[ तस्य वशः । मा० ९ । २-१३ ॥ विष्णु० ४ । १-५ ॥ वायु० ८५-८९ ॥ ब्रह्म० ७-८ ॥ रा० १ । ७० ॥ ]

सूर्यवर्चाः । देवगन्धर्वः । आ० ६६ । ४२ ॥ सूर्यवर्मा । क्षत्रियः । त्रैगर्तराजः । अश्व० ७४ । ११ ॥

सूर्याक्षः । क्षत्रियः । आ० ६८ । ५७ ॥

स्ञयः । शैब्यस्य प्रत्र । तद्भार्या कैकयी । त-त्पुत्रः सुवर्णष्ठीवी । स्म० ८ । १५ ॥ तत्पुत्रस्य सुवर्णष्ठीविनश्चोरैर्मारणे दुःसाकान्तस्य तस्य दु स्वापनोदाय नारदेन षोडशराजकीयोपास्यान-कथन । द्रो० ५५-७० ॥ शां० २८ । १३ -१४५ ॥

तत्पुत्री सुकुमारी । तस्या नारदेन परिणयः । द्वी ॰
. ५५ । ११-२४ ॥ शां० २९ । ३१-३३॥

१ सृगालः । सगालवासुदेवः । करवीरपुराधिपः । शां० ४ । ७ ॥ [हरि० २ । ४४ ॥]

२ सुगाल: । जम्बुकः । तद्भूपिणा इन्द्रेण सह काश्यपस्य सवादः । शां० १७८॥ तस्य वानरेण सवादः । अनु० ३०॥

सृष्टिनिरूपणं। स० ४३॥ शां० १८०॥ ३४७॥ [ भा० ३। १३॥ ]

सेका: । चर्मण्वतीपाटलावतीनद्योर्मध्ये विद्यमानो देशः । स० ३२ । ९ ॥ The country South of the river Charmanvati and north of Avanti

सेचकः। सर्पः। आ० ५७। १५॥ सेतुबन्धनं। रामेण। स० ५०। २०॥ व० २८४। ४४॥

सेंदुकः । वृषदर्भस्य आता क्षत्रियः । व० १९९ । २ ॥

सेनजित्। क्षत्रियः। सो० वं० पूरुकुलोरपन्नशृह-दिषुवशीयविशदनामकराजपुत्रः। तत्पुत्राः रुचि-राश्वः दृढहनुः काश्यः वत्स इति चत्वारः। तेन नीतिकथन। शां० २५। १३–२९॥

सेनानीः । क्षत्रियः । सो० वं० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १३१ । ९॥

सेनापतिः । क्षत्रियः । सो० वं० धतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० ६८ । ९७ ॥ भीमसेनेन हतः । भी० ६४ । ३२ ॥

सेनाबिन्दुः। पाण्डवपक्षीयः पाञ्चाल्यः क्षत्रियः। आ० ६८। २०॥ २०१। ९॥. स०

२८ । १० ॥ रथसत्तमः । उ० १७१ । २०॥ द्वी० २३। २६ ॥ कर्णेन हतः। क० ४३।१५॥

+ सेनोद्योगपर्व । उ० १-१९॥

्सेयनः । ऋषिः । विश्वामित्रऋषेः पुत्रः । अनु० 914611

्**सैन्धवः ।** क्षत्रियः । सिन्धुदेशाधिपतिः । जय-द्रथः। आ० १। २१६॥

सैन्धवायनः । ऋषिः । विश्वामित्रऋषेः पुत्रः । अनु०७। ५१॥

+ सैन्यनिर्घाणपर्व । उ० १५१-१५९॥ सैसिरिधाः । देशः । भी० ९ । ५७ ॥

१ सोमः । चन्द्रः । तस्यैवाष्ट्रवसुष्वन्यतमत्वम-प्यस्ति । मनसिन्याः पुत्रः ।

तसुत्रो वर्चाः । आ० ६७ । १८ ॥ सोम इति कुबेरस्यापि नाम । अतएवोत्तरदिशः सौम्येति नामप्राप्तिः।

२ सोमः । यज्ञाईलताविशेषः । द्यां० १६३ ।

स्रोमकः । क्षत्रियः । सो० वं० पूरुवंश्यस्य पाञ्चा-कराजस्य सहदेवस्य पुत्रः । व० १२६ । २६ ॥ स०८।८॥ वि० ५३।१५॥

तस्य शत भार्याः । तासु ज्येष्ठा जन्तुनामान पुत्रं मुषुवे । कदाचित्स पुत्रः पिपीलिकादशेन महा-दु.ख प्राप । ततः ऋत्विग्वचनेन त पुत्र पशु कुत्वाऽयजत् । तेन तस्य शत पुत्रा बभूबुः । व० १२८-१२९॥ [स दिवोदासस्य पौत्रः। तत्पुत्रः प्रवतः । भा० ९ । २२ ॥ हरि० १ । ३२ ॥]

सोमकीर्ति:। क्षत्रियः। सो० वं० घृतराष्ट्रस्य पुत्रः। आ० ६८। ९९॥

सोमतीर्थं। व० ८१। १९॥ ११४। १८५॥ श्चा ४४। ४६॥ ५१। ६७॥ मभासती-र्थस्यैव नामान्तरमिति केचित् ।

सोमदत्तः। क्षत्रियः। सो० व० प्रतीपपुत्रस्य बाह्वीकस्य पुत्रः। तत्पुत्राः भूरिः भूरिश्रवा शस्त्र इति त्रयः । आ०२०१ । १४ ॥ [मा०९। **२२ ॥]** 

तस्य पराजय सात्यिकना । द्वी० १५७ । २९॥ तस्य वधः । सात्यिकिना । द्वी० १६३ । ३३ ॥ सोमपदं । पुण्यक्षेत्र । व० ८२ । ११९ ॥

सोमभोजनः। गरुडस्य पुत्रः। ७० १०१। १२॥

सोमवंदाः । चन्द्रवंशशब्दं पश्यत । सोमश्रवाः । पाण्डवप्रपौत्रस्य जनमेजयस्य पुरो-हितः । श्रुतश्रवस ऋषेः सर्प्या जातः पुत्रः । आ०३।१३॥

सोमा। अप्सराः। आ० १३२। ४३॥ + सौकन्योपांख्यानं । सुकन्याशब्दं पश्यत । सौगन्धिकं । कमलपुष्पविशेषः । तद्दर्शनं द्रौपद्या। व० १४८। ८॥

तस्याऽऽहरण भीमसेनेन । व० १५५ । २५ ॥ + सौगन्धिकवनं । कुनेरस । व० ८२ । ४॥ १५३। ३२॥

सौचित्तिः । सत्यष्टतिशब्दं पश्यत । सौति:। रोमहर्षणपुत्र उप्रश्नवाः। तेन नैमि-षारण्यवासिभ्यः शौनकादिभ्यः महाभारतपुराण-कथनं। आ० १।५॥

तस्य शौनकेन सवादः । आ० ४॥ [ तस्योत्पत्तिः भा० १०। ७८॥]

सौत्रामणिः । द्वुपदस्य भार्या । तस्याः कौसवीति नामान्तरं। आ० १४९। ५०॥

सौदासः । क्षत्रियः । स्० वं० ऋतुपर्णपुत्रस सुदासस्य पुत्रः । आ० १२८ । ४९ ॥ तस्य कल्माषपाद इति नामान्तर । आ० १९३। २६-३२ ॥ [ तस्य मित्रसह इति नामान्तरं। [हरि०१।१५॥]

तस्य वसिष्ठपुत्रेण शक्तिऋषिणा राक्षसत्वशापद्रानं । आ० १९२। १९॥

तेन राक्षसत्वावस्थाया शक्तिऋषेभेक्षणं । आ० १९२ । ४७ ॥

तस्य शापान्मोक्षः । आ० १९३ । ३०॥ तद्भार्या मदयन्ती । आ० १९८ । २६॥ तस्या वसिष्ठादश्मकनामकपुत्रोत्पत्तिः । आ० १९३ । ४५॥

तेन वने मैथुनाय सगतयोर्ज्ञाह्मणदपत्योर्मध्ये ब्राह्मण-स्य भक्षण । तया आङ्गीरसीनाष्ट्रया ब्राह्मण्या तस्मै मैथुनकाले त्व मरिष्यसीति शापदान । आ॰ १९८ । २१ ॥

तद्भार्यया विधृते कुण्डले गुरुद्क्षिणार्थे भिक्षितुमुद्-इत्रहेषर्गमन । अश्व० ५६ । ३० ॥

तस्य वसिष्ठेन सह गोमहिमविषये सवाद । अनु० ११३॥

[तस्य कथा। रा० ७। ६५ ॥ विष्णु० ४ । ४॥ मा० ९। ९॥]

सौचुन्निः । युवनाश्वराञ्दं पश्यत । व० १२७ । १०॥

सौन्दर्यप्रदानि व्रतानि । अनु० १७२॥ [हरि० २ । ८०-८१॥]

सौन्द्येवर्णनं । उर्वश्याः । व० ४४ । २१ ॥ द्रौपद्याः । आ० ६८ । १५७-१५९ ॥ १४९। ६०-६५ ॥ स० ८८ । ३३-३४ ॥ वि० १४ । २१-२७ ॥ १६ । १२-२३ ॥ २०। ३२-३९ ॥

सौबलः । शकुनि । आ० १ । १८०॥ सौबली । धृतराष्ट्रभार्या गान्धारी ।

•सौमं। साल्वराजस्य कामगमन विमानाकारं न-गरं। व० १४ । २ ॥ १५ ॥ १५ । ३ ॥ सौभद्रः। अभिमन्यः। आ० १ । २१४ ॥ सौभद्रतीर्थं। नारीतीर्थं। आ० २३६ । ३ ॥ सौभरः। सौरभशब्द पश्यत।

सौमद्त्तिः । मूरिश्रवा । द्वो० १०५ । २२ ॥ सौमित्रः । सुमित्रश्चं पश्यत । सौरभः। अग्निविशेष । व० २२२। ९॥ अस्यैव सौभर इति नामान्तरं।

सौरभेयः। ऋषि । दीर्घतमसो गुरुः। आ॰ ११३। २६॥

सौरभेयी । शापेन प्राहत्व प्राप्ता अर्जुनेन मोचिताऽप्सराः । आ० २३६ । २०॥ स• १० । १३ ॥

सौवीराः। देश । भी० ९ । ५३ ॥ Sauvira the country between the Indus and the Jhelum

सौज्ञाल्याः । देश । भी०९ । ४०॥ सौश्रुतिः । त्रैगर्तः । अर्जुनेन हतः । क०१८ । ३॥

स्कन्दः । सुब्रह्मण्यः । तदुत्पत्त्यादिकथा । व० २२७ । १८-४० ॥ शां० ४५ ॥ अनु० १३३ ॥

तस्यानेकमातृकत्व । व० २३० । ६ ॥
तस्यानेकमान्ना कथन । व० २३३ ॥
तन्मातृगण । द्या० ४७ । १-४३ ॥
तेन धर्मरहस्यकथन । अनु० १९७ ॥
तस्य पार्षदाः । द्या० ४६ । ५६-११५ ॥
तेन तारकासुरवध । द्या० ४७ । ७३ ॥
तेन कौञ्चपर्वतदारण । द्या० ४७ । ८४ ॥
तहहाणा नामानि । व० २३० । २२-५९ ॥
स्तनकुण्डं । तीर्थ । व० ८२ । १५१ ॥
स्तनवालाः । देशः । भी० ९ । ६८ ॥
स्तम्बिमत्रः । मन्दपालऋषेर्जरितानाञ्च्या शाङ्ग्यी
जात पुत्रः । खाण्डवदाहान्मक्त । आ०
२५८ । १२ ॥

स्त्रिय: । योषितः । अबला । नार्यः । आ॰ १२९ । ६१ ॥

तासामनावृतत्व । आ० १२८ । ४ ॥ तासा स्वातच्य नास्ति । आ० ९४ । ७ ॥ तासा जामातरि प्रीत्याधिक्य । आ० १३० । १२॥ तासु च्यवनऋषिणा इन्द्रवधार्थ खसष्टाया कृत्यायाः विभज्य स्थापन । व० १२६ । ९ ॥ तासु इन्द्रेण सकृतब्रह्महत्याया विभज्य स्थापनं । उ० ९ । ५० ॥ र्तद्धर्म(स्वीधर्म)कथनं पार्वत्या रुद्ध प्रति । अनु० २४९—२५० । १—६१ ॥

तासामेक एव पतिः । आ० ११३ । ३४ ॥ तासा मनसि गोप्य न स्थीयतामिति युधिष्ठिरेण शापदानं । स्त्री० २७ । ३२ ॥

तासा दिगम्बराणामदर्शनीयत्वं । शां० २१६ । १२ ॥

तत्कथाया अप्यश्राव्यत्वं । द्वां० २१६ । १२ ॥ तासा दोषा । अनु० ७३-७४ ॥ २२२ ॥ तासामसत्त्वभावविषये नारदपञ्चचूडासवादः । अनु० ७३ ॥

तासा स्वभावविषये अष्टावक ऋषे जरतीरूपधा-रिण्याः दिग्रदेवतायाश्च सवादः । अनु० ५० -५२ ॥

तासा प्रशंसा । अनु० ८१ ॥
तासामपरित्याज्यत्व । अनु० ५९ । २० ॥
तासा दुष्कुलजानामि ग्रहणस्योचितत्व । शां०
१६३ । ३२ ॥

तासा रत्येककामत्व । अनु० ५० । ९८ ॥ तासा चापलाधिक्य । अनु० ५२ । ५ ॥ तासा कामाधिक्य । आ० १२८ । ८ ॥ तासा सुन्दरपुरुषदर्शनेन योनेरुक्केदनं । वि० १८ । १८ ॥

+ स्त्रीत्वस्य कर्मायत्तत्व्रं । अनु० २२६॥

+ स्त्रीपुरुषसंयोगः । सुरत । तिसान्स्रिया एव स्रुलाभिक्य । अनु० ३४ । ५२ ॥ + स्त्रीविलापपर्व । स्त्री० १६-२५॥ स्थपतिः । स्थलमापनादिशास्त्रज्ञो जनमेजयस्तो लोहिताक्षनामा । आ० ५१ । १५॥ ५८ । १२॥

स्थिण्डिलेयुः। क्षत्रिय । सो० वं० रौद्राश्वस्य पुत्रः। आ० ८८ । ९ ॥

स्थाणुः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः। आ० ६७ । ३॥

तस्य प्रजापतिना सह सवादः । द्वां० २६३। १-१२॥

स्थाणुवटं । तीर्थ । व० ८१ । १७८॥

१ स्थूणः । ऋषि विश्वामित्रपुत्रः । अनु० ७ । ५१ ॥

२ स्थूणः । स्थूर्णाकर्णोनाम कुबेरानुचरो यक्षः । ७० १९१ । २०-२२ ॥

तस्य शिखण्डिना सह स्त्रीत्वपुंस्त्विविनिमयः । उ० १९२ । ९ ॥

स्थूलकेदाः । प्रमद्धरायाः पोषकः पिता । आ० ८।१०॥

स्थूलिशिराः । ऋषिः । स० ४ । १७ ॥ [ रा० ३ । ७१ ॥ ]

+ स्तानगुणाः । उ० ३७ । ३३ ॥

🕂 स्नानविधिः । अभ्व० १०४। १९–३६॥

+ स्यमन्तकमणि:। सत्राजिता सूर्याछ ब्घो मणिः। स० १४। ६५॥ [ भा० १०। ५६॥ हरि० १।३८॥]

स्यमन्तपश्चकं । समन्दुपञ्चकशब्दं पश्यत ।

स्यानन्द्रं । केरलदेशस्थमनन्तशयनक्षेत्रं । तत्राक र्जुनस्य तीर्थयात्रार्थं गमनं । आ० २३७ ।३७॥ स्यूमरदिमः । ऋषिः । गा प्रविष्टस्य तस्य कपि-

लक्किषणा सह सवादः। द्यां० २७४–२७६॥ स्वक्षाः। देशः। भी० ९। ४५॥

स्वनः । निष्कृतिनामकस्यामेः पुत्रोऽमिविशेषः । वश्र २२१ । २३ ॥

स्वयंप्रभा । शाण्डिलीशब्द पश्यत ।

+ स्वयंवर:। द्रौपद्याः। आ० २००। १८-१९॥ दमयन्त्याः । व० ५४। १॥

्रस्वराष्ट्राः । देश । भी० ९ । ४८ ॥ खरूपः । अमुरः । स० ९ । १८ ॥

स्वर्गः । पुण्यकृता देहत्यागानन्तर दिव्यदेहेन सु-खानुभवस्थान । तत्सुखनिरूपण । व० २६२ । १-२८॥

तत्रत्यदोषनिरूपण । व० २६२ । २८ ॥ स्वर्णे । सुवर्णशब्दं पश्यत ।

स्वभानवी । सो० वं० पुरूर्वस पुत्रस्य आयुषो भार्या । तत्पुत्रो नहुषः । आ० ६९ । २९ ॥ स्वर्भानुः । दनोः पुत्रोऽसुरो राहु । आ० ६६ । २४॥

स्वस्तिपुरं । स्थानविशेषः । च० ८१ । १७४ ॥ खस्त्यात्रेयः। अत्रिवशन ऋषिः। आ०८। **38 11** 

१ स्वाहा । बृहस्पते पुत्री । तत्पुत्रास्त्रय कामः अमोघ उक्थ्य इति । अग्निविरोषाः । व० २२१ । ३१-३३ ॥

२ स्वाहा । दक्षप्रजापतिकन्या प्रधानाग्नेर्भार्या । व० २३१ । ३ ॥ २२६ । ३९ ॥

तया अरुत्धत्यादिसप्तिषिपत्नी कामितवताऽिमना सह अरुन्धतीरूपवर्ज षद्भृषिपतीरूपग्रहणेन रमणं। व० २२७ । १-१६॥

तत्पुत्रः स्कन्दः। व० २३१ । १ ॥ तस्यै स्कन्देन वरदानं । व० २३१ । ५ ॥ खाहेयः। स्कन्दः।

स्विष्टकृत् । बृहस्पतेः षष्टः पुत्रः । प्रायश्चित्तामि-विशेषः । व० २२१ । २९ ॥

+ खैरिणीखरूपकथनं। आ० १३२ । ६४॥ | हरणाहरणपर्व । आ० २४५-२४७ ।

## ₹.

१ हंस: । डिनिकश्राता । बलरामेण हतः । स० १४। ४३॥

२ हंसः । अरिष्टायाः पुत्रो गन्धर्व । तदंशमूतो धृतराष्ट्रः । आ० ६८ । ८३ ॥

हंसकथा। भीष्माय शिशुपालेनोक्ता। स० ६४। ३२-५२॥

+ हंसकाकीयोपाख्यानं । क० ३५ ॥ हंसकूटः। क्षेत्र। आ० १२४। ५१॥ हंसचूडः। यक्ष । स० १० । १८॥ हंसप्रपतनं । तीर्थ । व० ८३ । ८७ ॥ + हंससाध्यसंवादः । शां० ३०५ ॥ हंसिका । कामधेनुदुहिता । उ० १०२ । ८ ॥

हंसी। भगीरथराजसुता। कौत्सऋषेर्भार्या। अनु० २००। २६॥

+ हठवादः । द्रौपदीयुधिष्ठिरसवादः। व० ३२॥ हनुमान् । (हनूमान् )। वायुसूनुर्वानरः । अञ्जनायाः पुत्रः । तस्योत्पत्ति । व० १४९ । २७॥ [ रा० ४। ६॥ ७। ३५॥]

तद्दर्शन भीमसेनेन । व० १४८ । ८० ॥ तस्य भीमसेनेन सवादः । व० १४९ ॥ तस्रभावकथन खेनैव । व० १४९ । २६ ॥ तेन स्वविश्वरूपपदर्शन । व० १५२ । २ ॥

१ हयग्रीवः । क्षत्रियः । शां० २४ । ३१ ॥

२ हयग्रीवः । असुरः । विष्णुना हतः । उ० 11831058

३ **हयग्रीवः।** विष्णोरवतारः । हयशिरश्शब्दं पश्यत ।

१ हयशिराः । विष्णोरवतार । श<del>रं०-१२२।</del> ७५ ॥ ३४७ । ६० ॥ तदवतारकथा। द्यां० ३५७ ॥

२ हयदिाराः । सूर्यस्य रूपविशेषः । ७० ९९ । 4 11

१ हरि: । श्रीनारायणः । तन्नामनिर्वचन । शां० ३५२ । ३ ॥

२ हरि: । तारकाक्षपुत्रः । क० २४ । ३१ ॥

३ हरि: । पाण्डवपक्षीयश्चैद्यः । कर्णेन हतः । क० ५१ । ४९ ॥

्रष्ट हरिः । अकम्पनराजपुत्रः । द्वो० ५२। २८॥ द्यां० २६२।८॥

५ हरि:। गरुडपुत्रः। उ० १०१। १३॥

हरिणः। सर्पः। आ० ५७ । ११ ॥

हरिणाश्वः । सू० व० क्षत्रियः । शां० १६४। ७९॥

हरिणी । हिरण्यकशिपोः पुत्री । अमेर्भार्यो । व० २२३ । १८ ॥

हरिद्रकः । सर्पः । आ० ३५ । १२ ॥

हरिबभ्युः। ऋषिः। स० ४। २२॥

१ **हरिमेघाः ।** ध्वजनत्या पिता । उ० ११० । १३ ॥

२ **हरिमेघाः ।** श्रीनारायणः । **ञाां० ३५७ ।** े ९ ॥

हरिवंदाः । पर्वत्रयात्मकः महाभारतस्य खिलभूतो भागः । आ० २ । ८३ ॥

हरिवर्षे । जम्बृद्वीपस्थः खण्डः । स्त० २९ । ८॥ भी० ६ । ८॥

हरिश्चन्द्रः । स्० व० त्रिशको पुत्रः । स्० ७ । १३ ॥ व० ७७ । २६ ॥ वि० ५३ । १६ ॥ [तन्माता सत्यव्रता । तत्पुत्रो रोहितः । तस्य भार्या चन्द्रवती । भा०९ । ७ ॥ हरि० १ । १३ ॥ ]

तदुपाख्यान स् स० १२ । १० ॥ व० ७७ । २४-४१ ॥ [ मा० ९ । ७ ॥ वायु० ८८ ॥ ब्रह्म० १०४ ॥ मार्कण्डे० ७-९ ॥ देवीमा० ७ । १३-२७ ॥ ]

हरिश्रवाः । सो० व० धृतराष्ट्रस्य पुत्रः । आ० १०१ । ४७ ॥ हरी । कोधवशाया पुत्री । तत्पुत्रा वानरा गोला-क्रूलाश्च । आ० ६७ । ६० ॥

१ ह्येश्वः । क्षत्रियः । सू० व० अयोध्याधिपतिः । तत्पुत्रो ययातिपुत्र्या माघव्या जातो वसुमनाः । उ० ११५ । १८॥ •

[ तस्यान्या भार्या मधुनामकदैत्यस्रता मधुमती । त त्पुत्रो यदुः । हरि० २ । ३७ ॥ ]

२ हर्पश्वः । क्षत्रियः । काशिराजः । तत्पुत्रः सु-देवः । पौत्रो दिवोदासः । अनु०८ । ११-१४ ॥

हर्षः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तद्भार्या नन्दा । आ० ६७ । ३१–३३ ॥

हलिकः । सर्पः । आ० ३५ । १५॥

हलायुघः । बलरामः । स० ७६ । १८॥

हुलीमकः। सर्प। आ० ५७। ५॥

हंविष्मती । अङ्गिरसऋषे. पुत्री । व० २२१ । ७॥

हविष्मान्। ऋषिः। स० ७।१३॥

हस्तिपदः । सर्पः । आ० ३५ । ९॥

हस्तिपिण्डः । सर्प । आ० ३५ । १८॥

हस्तिभद्रः । सर्पः । उ० १०३ । १३ ॥

हस्तिसोमा । नदी । भी० ९ । १९॥

१ **हस्ती ।** क्षत्रिय । सो० व० षष्ठस्य घृतराष्ट्रस्य पुत्रः । **आ० १०१ ।** ४६ ॥

२ हस्ती । क्षत्रियः । सो० वं० सुहोत्रस्य पुत्रः । तन्माता जयन्ती । तत्पुत्रो विकुञ्जनः । तद्भार्या यशोदा । (जयन्त्याः सुवर्णा इति विकुञ्जनस्य विकुण्ठन इति यशोदाया यशोघरा इति नामा-न्तर)। सः हास्तिनपुर्या निर्माता । आ०६३। । ३७॥

हहा। हाहाशब्द पश्यत।

हारहूणाः । जनाः । स० ३५ । १२ ॥ व० ४८ । २५ ॥

हारीतः । आङ्गरसकुळोत्पन्नः ऋषिः । द्यां० २५४ । ३ ॥

88 11 ]

हार्दिक्यः । क्षत्रियः । सो० व० यदुवज्ञोत्पन्नस्य दृदिकस्य पुत्रः कृतवर्मा । आ० २३९ । ११ ॥ द्रो० ११४ । ५९ ॥

हासिनी। अप्सराः। अनु० ५०। ४८॥ हास्तिनपुरं। हस्तिनामा राज्ञा निर्मित पुरं। कौरवाणा राजधानी। तन्नामनिर्वचन। आ० ६३। ३७॥ The capital of the Kurus, north east of Delhi entirely diluviated by the river Ganges It was situated twenty—two miles north east of Mirat and south west of Bijnor, on the right bank of the Ganges

हाहा। (हहा)। अरिष्टायाः पुत्रो देवगन्धर्वः। आ० ६६। ५१॥

+ हिंसाया निन्दा। अनु० ७६॥

हिडिम्बः । किर्मीरस्य आता राक्षस । व० ११ । ३२ ॥ भीमसेनेन हतः । आ० ६१ । २५ ॥ ६३ । ७२ ॥ व० १२ । ५७-११३ ॥

तत्त्वसा हिडिम्बा (हिडिम्बी ) । भीमसेनस्य मार्यो । आ० १६४ । १५ ॥

+ हिडिम्बवधपर्व । आ० १६४-१७० ॥

हिडिम्बा। (हिडिम्बी)। राक्षसी। हिडि-म्बस्य स्वसा। तस्याः कमलपालिकेति नाम। तत्पुत्रो घटोत्कृचः। आ० ६३। ८०॥ तस्याः दिव्यज्ञानवत्त्व। आ० १६७। २७॥ तत्परिप्रहो भीमसेनेन। आ० १६८। १४॥ हिमवान्। उत्तरदेशस्थः पर्वतः। भी०६। ४॥ The Himalayas

[तद्भार्या पितृणा कन्या मेना । तरपुत्रो मैनाकः पर्वतः । तरपुत्र्यः तिस्रः अपर्णा एकपर्णा एकपा- टला चेति । तासु अपर्णा महादेवस्य पत्नी । एकपर्णा असितऋषेः पत्नी । एकपाटला जैगीषव्य- ऋषेः पत्नी । हरि० १ । १८ ॥ मत्स्य० १३ ॥

तदुत्तरप्रदेशस्य स्वर्गतुत्यत्व । शां० १९० । ८-२६ ॥ हिरणमयं वर्षे । भी० ८ । ५ ॥ हिरणयकशिपुः । दितिपुत्रोऽसुरः । तत्पिता कश्यप । आ० ६६ । १७॥ [ भा० ३ ।

[तद्भाता हिरण्याक्ष । भा० ३ । १५-१९ ॥ ]— [तद्भार्या जम्भनामकस्यासुरस्य पुत्री कयाधूः । भा० ६ । १८ ॥ ७ । ७ ॥ ]

तत्पुत्राः प्रह्लादः सह्रादः अनुह्लादः शिविः वाष्करुश्च।
आ० ६६ । १८॥ तत्पुत्री हरिणी (रोहिणी)
विश्वपतिनामकस्यामेर्भार्या। व० २२३ । १८॥
तस्य कथा। स० ४६॥ [भा० ७। ३॥
विष्णु० १। १७॥]

[ तस्य नृतिंहरूपिणा हरिणा सहारः । भा० ७ । ८॥

हिरण्यधनुः। (हिरण्यधेनुः)। एकल्व्यनाम्नो निषादस्य पिता । आ० १४२ । ४० ॥

हिरण्यपुरं । कालकेयाना पौलोमाना चावासभूतं . पाताललोकस्य दैत्यपुर । तत्रार्जुनस्य गमन । व० १७५ । १३ ॥ उ० १०० । १ ॥ हिरण्यबाहुः । सर्पः । आ० ५७ । ६ ॥ हिरण्यबिन्दुतीर्थे । हिमवत्पार्श्वस्य तीर्थे । आ० २३५ । ४ ॥

हिरण्यवर्मा । क्षत्रियः । दशाणिधिपतिः शिख-ण्डिनः श्वशुरः । उ० १८९ । १० ॥ हिरण्यहस्तः । कालकवृक्षस्य शकुन्त्यां जातः पुत्रो महर्षिः । तद्भार्या मदिराश्वराजपुत्री सुम-ध्यमा । शां० २४० । ३५ ॥ अनु० २०० । २४ ॥

हिरण्याक्षः । हिरण्यकशिपोर्भाताऽसुरः । शांक २०८ । १०॥ [दितेः पुत्रः । भा० ३ । १४॥ १७॥ तस्य वराहरूपिणा हरिणा वधः । भा० ३ । १९॥ ]

[ तद्भार्या रुषाभानुः ( रुशद्भानु . ) । तत्पुत्राः शकु-निशम्बरादयः । भा० ७ । २ ॥ हिरण्वतं । वर्षविशेष । स० २९ । ५३ ॥ हिरण्वती । कुरुक्षेत्रसमीपस्था नदी । आ० ्र १०८ । १२ ॥ उ० १६० । १ ९।२५॥ अनु० २७१। २५॥ हीकः । पिशाचः । क० ३७ । ५२ ॥ + हीनयोनिजानामपि ब्रह्मर्षित्वप्राप्तिः । अनु० ५३॥ + हीनाद्पि विद्याग्रहणं। शां० १६३। ३१ ॥ हुणाः । देशविशेष । भी० ९ । ६६ ॥ हुहू: । (हुहू: )। अरिष्टायाः पुत्रो देवगन्धर्व.। आ० ६६। ५१॥ [ तस्य देवलशापेन माहत्वपाप्तिः । गजेन्द्र महीत-वतस्तस्य हरिणा मोचन । भा० ८ । ४ ॥ ] हृदिकः । क्षत्रियः । सो० व० यादवः । कृतव-र्मणः पिता। आ॰ ६४। १४७॥ हृषीकेदाः । श्रीनारायणः । तन्नामनिर्वचन । शां० ३५२।१॥ हेमक्टः। पर्वतः। स० २९। ७ ॥ भी० 9 18 11

हेमगुहः। सर्पः। आ० ३५।९॥ **हेमनेत्रः ।** यक्षः । **स० १० ।** १८ ॥ १ हेमवर्णः । गरुडपुत्रः । उ० १०१ । १४॥ २ हेमवर्णः । रोचमानस्य पुत्रः । द्वो० २३ । ६८॥ **हेमा ।** नदी । भी० ९ । २३ ॥ **हेरम्बकाः ।** तन्नामकदेशस्था जनाः । **स० ३२**। 88 II हैडिम्बः। घटोत्कचः। भी० ८३। २५॥ १ हैमवती । नदी । शतद्वशब्द पश्यत । २ है**मवती ।** विश्वामित्रऋषिमार्या । **उ० ११७**। १३॥ हैरण्वती । नदी । भी० ८ । ५ ॥ है हयः । क्षत्रियः । श्र्योतिपुत्रः । वीतहव्यशब्दं पश्यत । अनु०८।८॥ होन्नवाहनः । अम्बाया मातामहो राजविं. । उ० १७६ । १५ ॥ व० २६ । २४ ॥ + हृद्मवेद्यापवें। द्या० २८-५५॥ हीः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भायी । महा-लक्ष्म्यराभूता । लज्जाराब्दं पर्यत ।

## श्रीमन्महाभारतस्थानां मुख्यनाम्नां विषयाणां च वर्णानुक्रमणी संपूर्णा।

इदं पुस्तकं कुंभघोणस्थेन टी आर् कृष्णाचार्येण विरच्य मुक्य्यां निर्णयसासर मुद्रणयन्त्रे मुद्रापितम्। शकाब्दाः १८३५ सन १९१३.